A R C H I V O D E S A N M I L L A N D E L A C O G O L L A

" C O L E C C I O N M I N G U E L L A "

Copias de setecientos cincuenta y un (751) documentos del Archivo de San Millán de la Cogolla, que abarcan del año 759 de Jesucristo, al año del Señor de ~~1595~~ 1545, que figuraron en los "B E C E R R O S G O T I C O y G A L I C A N O" del Monasterio, que para salvar aquellos del manejo diario formó el célebre Padre Fr. Plácido Romero, Ilmo. Archivero del mismo.

1545

$$$$$$$$$$$$$$$$$$$$$$$$$$

Becerro gotico ... galicano folio 95. buelto
A 24. de Abril de la era del Cesar 797. año de nro Sr. Jesu christo 759.

Numero 1º

Sub nomine Sanctæ, et individuæ Trinitatis. Ego igitur abbatissa Nonnabella, vacuum feci et corpus et animam huic Sancto monasterio offerre, et commendare curavi, quem iuxta dixi abbavi, et ex reliquiis almi Dei arcangeli Micaeli, et Sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et Sancti Prudentii Sacrare disposui, et meum sorozium, que coram predicis patribus, idest, Egiziq Witilani regis, et Valentini pontificis nomina nostra in hac regula sancta roboravimus sub die octavo Kalendas madias, era septingentesima nonagesima septima. Maria hic roboravi. Amunna hic roboravi. Momnia hic roboravi. Cilo hic roborabi. Donna hic roboravi. Scemena hic roboravi. Imma hic roboravi. Mumnoza hic roborabi. Scemena hic roborabi. Urbana hic roborabi. Gimta hic roborabi. Aldaara hic roborabi. Sancia hic roborabi. Maria hic roborabi. Auria hic roborabi. Anderazo hic roborabi. Mumnaza hic roborabi. Eugenia hic roborabi. Clarea hic roborabi. Susanna hic roborabi. Mumadonna hic roborabi. Tota hic roborabi. Anderquina hic roborabi. Flagina hic roborabi. Guntroda hic roborabi. Gometiza hic roborabi. Muzaca hic roborabi. Luponi presbitero hii omnes roborabit in Christo, amen.

Num.º 2º

Era 838: año 800, á 15 de Septiembre: got. 46.b.to gal. 37.

In nomine Domini. Ego Vitulus abba, quamvis indignus, omnium sororum Dei servus, una cum cogermano meo Cavigio presbitero cum domno et patrono meo Sancti Emeteri et Celedoni, cuius basilica extrinse manibus nostris constauximus ego Vitulus abba, et frater meus Cavigius in loco, qui dicitur Taxanco in territorio Mainense; Et Sancti Martini, quem sub Deitionem(*) manibus nostris fundavimus ipsam basilicam in civitate de Arcapaxiniani in territorio Castelle; Et Sancti Stefani, cuius basilicam manibus nostris fundavimus in loco, qui dicitur Buxcenia in territorio Mainense, quem Deo tuitionem sub presentibus, parentes nostri Sebarus, et Mumadonna in religione reliquerunt Deo omnes, et luci, et de nostra infantia nichil fermi Domes. Nos vero audivimus, Scriptura dicente; Pace tractate et habete

* fora Sub Dei tuitionem. = al margen de mismo puño: Sub

celestia. Domine, que de manu tua accepimus, davimus tibi, et offeri-
mus hic sacrosanctos altarios Sancti Emeteri et Celedoni, et Sancti Mar-
tini, et Sancti Stefani Levite, et sic tradimus hic, et concedimus vel confir-
mamus per hanc scriptura testamenti animas et corpora nostra, atque
etiam omnibus rebus nostris, cum omnia que ganavimus, vel aucmentare
potuimus: id est, caballos, equas, boves, baccis, iumenta, obes, capras, por-
cis, lectuaria, vestimenta, Kasullas, libris, calicis, patenas, cruces, vasa ar-
gentea, et erea, et linea, et omnes nostras presuras, quam sub sedis Dei
auxilio accepimus, et sernas: ibi plantavimus extirpe ipsas baselicas pre-
dictas, fecimus culturas, plantavimus, edificavimus ibi domicilia, cellarios,
orreos, torcularibus, cortinis, ortos, molinis, mazanares, vineis, seu cete-
raque arbusta pomifera. Et sicut supra dictum est, fecimus presuras
ubi culturas nostras extendimus in Taranco; id est, de terminos de illo
valle de agro Maurenti usque summo tauzo; et vadit ad sumas fauces,
et ad suma cotiella; deinde ad Elhain, et pergit ad illo campo iuxta via,
que vadit de Taranco ad Orcelione; deinde ad fonte tabulata, et vadit ad
illas calles de Latreto; deinde ad illos nabalios, et vadit ad illo pino; dein-
de ad colina, et vadit ad via Angustina, et via qui discurrit ad Illicino;
deinde ad illa valliciella, qui est ripa de Ciella; deinde ad prato de Sofoce,
et vadit ad Campo iuxta via cum agro Maurenti, et revertit ad predic-
tum terminum ubi incipimus. Et illa serna ubi dicitur aquanovi iuxta cal-
zata, qui discurrit ad Sala: et alia serna ad illa ponte iuxta ipsa calzata, qui discurrit ad Sala,
et in loco, qui dicitur agro maiore in campos de Taranco, de illa faza de ze-
za usque ad Semitario, qui discurrit ad prato, et ad vado de laco maximo,
et usque ad illa ripiella de agro Maurenti in loco qui dicitur ad illa spina,
et ipsa ripa de illa via qui discurrit ad Ilicino, et ad illa via qui discurrit
ad illa vallicella: tradimus omnia, que prediximus, ad ecclesiam Sancti
Emeteri et Celedoni de Taranco. Et in Areapatriniani ad Sancti Martini,
invenimus ipsa civitate ex ruina desolata, et fabricavimus ipsa ecclesia
Sancti Martini, et fecimus culturas et laborem, et cum illa omnia here-
ditate, quem cludit muro in circuitu de ipsa civitate: et in ribonote in ca-
put aqua iuxta penniella fabricavimus molinos cum omnibus suis ins-
trumentis, et tradimus ad ecclesia Sancti Emeteri. Et in loco, qui dicitur
Burcenia in territorio Mene, ego Vitulus abba, et Ezbigius presbiter edi-
ficavimus baselica Sancti Stefani; et accepimus presuras, de illa ponte
ad illas lamellas iuxta ipso arrogio, qui ibi discurrit, et a toto termino

de cruz a cruz falta en el gotico por haber decercenado la hoja por la pte. superior.

usque ad summa ripa acuta, et vadit inter ambas ripas ad illa conliola, et iuxta ipso arrogio de inter ambas ripas, et exit ad illas ripiellas ad termino de Comasio Comasio cognomento Gomazi ad illa forca; deinde ad termino cum illo prato ad illa ponte: et ipsa serna iuxta ribo Burcenia, de termino Sancti Romani usque ad illa via, qui vadit ad vado de linares. Ita tradimus et confirmamus per hanc scriptura omnem nostram facultatem hic supra notatas, et ipsas baselicas Sancti Martini(*), et Sancti Stefani ad ecclesia Sancti Emeteri et Celedoni de Taranco. ut sint in auxilium servis Dei, et peregrinorum et hospitum, qui hic viverint, communiter cum illis vivant. Talem constituimus tenorem, ut omni anno tribus vicibus non desistant missas cantare pro his, qui hereditatibus possuerint, ut notum sit officium, et ab omnibus. Quod si aliquis homo de quacumque parte contra hanc testamentum pro aliquis rebus de quanto que hic superius resonat ad parte Ecclesie Sancti Emeteri et Celedoni, contemtor fuerit, vel adversarius extiterit, prius sit a Domino Deo maledictus et confusus, et ad parte rex pariet talenta auri, et ad regula parte tres libras auri, qui hunc nostrum testamentum disrumpere voluerit. Facta scriptura in era octingentesima trigesima octava, die decimo septimo Kalendas octobris: regnante principe Adefonso in Obeto. Ego Vitulus cum fratre meo Ervigio, legente, audivimus, manus nostras signos ✠ ✠ fecimus, et presentibus testes hic roboraverunt. Jaunti testis. Azanus testis. Munio testis. Jesnandus testis. Handaliscus testis. Leopinus presbiter scripsit.

Num.º 3.º

Era 845. año 807. á once de noviembre: got. 17: gal. 180.

In Dei nomine. Ego Eugenius presbiter cum socios meos, idest Belestar, et Gergius, et Nonna tradimus nos medipsos ad honorem Sancti Emeteri et Celedoni de Taranco etiam cum nostras proprias ecclesias pernominatas Sancti Andre apostoli, et Sancti Felicis, que manibus nostris extirpe radice fecimus in territorio de Areapatriniani in loco qui dicitur inter Pando, et Nocetosicco, cum illo termino de roigo ad roio, et de via de radice usque ad summa serra, ab omni integritate, cum terras, et mazanares, et cetera pomifera, defesas, et nostros domos ibidem, vel omnibus rebus nostris tam mobile quam inmobile, sic confirmamus pro remediis animarum nostrarum ad Sancti Emeteri, et tibi presenti abbati nostro Vitulo, ut sint ibi permansurum in secula seculorum. Facta traditionis scriptura in era octingen-

* in vitulo galicano: Sancti Romani pro Sancto Martino =

tesima quadragesima quinta, secundo idus novembris. Ego Eugenius et mei socii hec scripturia legente audivimus, manus nostras ✠.✠.✠.✠. roboravimus. Stefanus presbiter testis. Placencius presbiter testis. Sa-
lomus presbiter testis.

Adiciones hasta el 952.

Ego Alamentarius presbiter sic me trado pro remedio anime mee cum ipso meo mazanare, cum fundus terre, qui est in territorio de Taranco iuxta via, qui vadit ad Cella, ad ecclesia sancti Emeterii et Celedoni, et ad tibi abbati Exonio. In hac scriptura manu mea ✠ feci. Ulvimara testis. Fellus testis. Bandaliscus testis = Ego Enneco presbitero sic me trado ad ecclesia sancti Emeterii et Celedoni, et tibi abbati Alamentario cum mea facultatem, et hereditatem, et cum ipsa mea ecclesia sancti Capraesi, qui est in territorio inter Taranco, et Socemediana, cum illo termino de val[illegible] ad valle, et de radice de ripa ubi tempore ibeant illas aguas adiungunt, usque ad illo cotello, et circumdat toto quod ipso cotiello, terras, defesas, et in Taranco in illa terragine meo mazanare. Qui voluerit inquietare vel auferre, a parte Dei pariet libra auri due. In hac scripta manu mea ✠ feci. Gundericus testis. Facundus testis. Stefanus testis = Ego Sisnandus presbiter sic me trado pro remedio anime mee cum omnibus rebus meis ad ecclesia sancti Emeterii et Celedoni, et tibi abbati Enneco de Taranco, cum ipsa mea defesa de glandiferis ab omni integritate in Taranco in loco cui dicitur Traitorio iuxta via inter ambos Sautos, de alia parte via de traitorio, et in illo valle illa terra, que dicitur ortozolo cum decem mazanos. Et manu mea ✠ feci. Fellus testis. Laudiosus testis. Ilpidius testis. = Ego Aspre presbiter sic me trado pro remedio anime mee cum omnibus rebus meis, et que ad me pertinent, ad ecclesia sancti Emeterii et Celedoni, et tibi abbati Sisenando presbitero de Taranco illa quarta ratione in terras, in mazanares, in omnibus pomiferis, in casares, in cetera hereditate, de illo arco usque ad agro de Venzemalo, et iuxta termino de Lieto, de alia pars termino de Senioredo presbitero. In Licino in illa terragine inter ambas vias illa quarta ratione. Ego Aspre quod concessi confirmo. Facta scripta in era nongentesima quinquagesima, die duodecimo Kalendas octobris. Manu mea ✠ feci. Bandaliscu testis. Leto testis. = Ego Leto sic me trado pro remedio anime mee ad ecclesia sancti Emeterii et Celedoni de Taranco cum ecclesia sancti Pantaleonis, qui est in Villasuzda cum meo agro, et una vice in molino de loma in illa Sautilla, die ac nocte foria tertia de octo in octo dies omni hebdomada, confirmo, et tibi abbati Sisnando. In hac scripta manu mea ✠ feci. Petrus testis. Nunno testis, et roboramus hec.

hermano del abad Eugenio[illegible] [illegible]ra[illegible] habita [illegible]lledibo.

Herreñal.

Num.º 4.

Era 990 (año 852) á 4 de Julio, dia martes: 902. 47. 941. 377. } esta fecha leyo Abaixo en el Bec. 902.º Tratro de la ystoria de valpuesta fol. 36.º

Domus invictissimis, hanc triumfatoribus sanctis martiribus Gloriosis sancti Martini episcopi, sanctorum Juliani et Basilise, et sanctorum Vincenti et Leti, et Sancte Juste et Rufine, et sanctorum Johannis de Tocilio, et sancti Emiliani intresores (*), et sancti Adriani de Toce, quorum baselicas fundate sunt in territorio castellense in loco, qui dicitur Fontecesi subtus castro; illum vero vestro Paulus abba, et Johannes presbiter, et Numnu clerico, cum peccatorum mole depressis, spem fiduciamque sanctorum meritis non usquequaque desperatione deicimus, qui etiam conscientieque nostre reatu pavescimus semper, ut per vos sanctissimi martires tandem aliquando de reconciliari mereamur, Domino exobtemus, et de paupertate nostre aliquantulum ex voto proprio conferre debemus: Set quia scriptum est; venite et redite Domino Deo vestro: ideo tandem nostra devotione impleri procuramus: hanc igitur nos edificavimus hunc atrium sancti Martini, fecimus domos, et excalidavimus ecclesias per manibus nostris, et presimus vresuras in montibus, in fontibus, in exitis, et introitis, et vernas, et vineas: de ibo usque ad sancti Johannis de Tocilio, et de fonte canalega usque ad illo molino de Lavicas, et de puzone usque ad carrera cselina sicut pervexit ad Toce, et de illo molino de campiello ad integritate, ipsos molinos cum suis ductibus aquarum; et illa fonte iuxta Kasa ego Paulus abba per manibus meis fabricavi. Composuimus de sauro ecclesie, libros et Kasullas, et calices duos argenteos, quatuor Kasullas pallias, triginta libros, duas cruces de altaton, duos incensarios, quinque varos argenteos, sex cenapes pallias, sex pulmazos, decem iuga bobum, sexaginta baccas, septuaginta eguas, viginti Kaballos, decem mulos, duos arinos: istam totam rem iam dicta ego Paulus abba, et Johannes presbiter, et Numnu clerico nos illa tradimus ad patrono nostro sancti Martini, pro remedio animarum nostrarum in ipsa regula degentium, pro luminaribus altariorum vestrorum, vel elemosinis pauperum, et cum precatio loci illius de possessoribus, vel de iudices, et omnibus honoratos, cum confirmatione confirmamus, per Deum et regnum gloxie. Siquis amodo deinceps hanc nostram devotione, vel hunc testamentum ecclesie, que nos fecimus pro remedio animarum nostrarum, inrumpendum venerit aliquis

(*) pone: martires.

Domini nostri Jhu Christi, oratio illius fiat in peccatum, et cum Juda traditore habeat portionem in inferno infelici, amen: inuper ad comitis paxtem, pariet quinque libras auri, et retentato ad regula duplato. Facta scriptura sub era octogesima nonagesima, tertia

*(Al margen del texto gótico, y letra del siglo XI. está la nota siguiente=

Isti comite Rodexico populavit Ulmaia ter mandatum domini Ordoni regis in era DCCCLXXIIIum: (es el año de 860.)

feria, quarto nonas iulias: *regnante Rodexicus comite in castella. Ego Saulus abba, et Johannes presbiter, et Nunno clexico, qui hunc sacramentum regule fecimus, manus nostras ✝ ✝ ✝ pinximus, et confirmamus. Vegila abba ✝ fecit. Felmirus episcopus saluavit, et ✝ fecit. Gimellus, presbiter testis. Sebastus presbiter testis. Saxacinus, presbiter testis. Flaguidus presbiter testis. Ennecus presbiter testis. Gamalso, Beato, Lisidio fratres testes. Rodexicus presbiter scripsit.

(De monasterio Sancti Martini de Jhonia parte Ulena.)

Num°. 5°

(Otra fecha bajo, en el pral°. y cabo. Sacado de la Pl.ª de Usperta. Tom. 6°)

Era 901; año 863, martes á 4. de Julio: apr. 46: galic 909.

Sub nomine christi redemptoris nostri. Ego igitur Saulus abba, simul cum sociis meis Johannes presbiter, et Nunnu clexico, istis primis hedificavimus atrio Sancti Martini episcopi, eorum basilicas fundata sunt in Foce de Jlanio iuxta Sexea aqua, in loco qui dicitur Lausa, et presimus presuras in montibus, in fontibus, Semas in Lausa, et vineas in castella et septem molinos iuxta nostra Kasa, ortos, ecclesias, exitus, et intoitus, et defesas. Itaque venimus cum omnia, que potuimus ganare, viginti sex libros, quinque Kasullas de sirgo, duos calicis argenteos, duas cruces de alaton, duos incensarios, quinque iubos de boves, sesaginta baccas, quinquaginta equas, viginti Kaballos, duodecim mulos, duos asinos, septem vasos argenteos, duas cornias, quinque genapes de sirgo, quinque plumazos de sirgo, octo tapetes antemano, uno ferzio, duas campanas, centum quinquaginta oves, quinquagina agnos, quinquaginta axetos, usque modico gallina, que possimus habere. Et illas presuras, que accepimus, exterminavimus: id est de illo xibo, que dicitur napone, latus xibo usque ad Villamate; deinde usque ubi cadet in Sexea, et latus Sexea ad Suxum usque ubi cadet napone; deinde comodo pergit ad MeiaKa; deinde ad illo, pennoco Viyez Valle de Jovia; deinde pergit ad Sancti Bartolomei; deinde latus penna usque pergit ad Villamacce. Et presimus presuras in alios locos: Sancta Maria de Jovia cum suas hereditates, et montes et fontes, in exitus et intoitus, Semas, et marzanares iuxta Kasa, et septem vineas in loco qui dicitur Lazzace iuxta vineas de Tobillas. Sancti Johannis

x in vitulo galicano: Lasarace.

de Juenqueces integra, et sex casas salsas in sancta Maria de Rusion. Sancti Martini de Villalumnoj cum suas hereditates et pertenentia. Sancta Agatea de Uanata cum suas hereditates, et pertenentia: et illas presuras de Uanata determinavimus; idest, de primo loco vadit ad escaflieta, de illo monte de parte derecta medietatem, et pergit ad illo escanno super Angulo; et de illo monte de sinistro tertia parte; de illa serna qui prendet in medio monte, et vadit ad illo petrone, qui suma ad Juencoces, et vadit latus via usque illo semitario, qui vadit ad Baro: alia serna, qui prendet de ecclesia sancta Agatea, et vadit ad illa petralata ad sumante ad Baro, latus via usque ad illa barga, qui suma ad Lastras: alia serna sub Lastras, et pergit usque ad napone. Et presimus presuras sancti Romani de Valcabara cum suas hereditates, et pertenentia: illa defesa cum Kasa integra: duos molinos sub Kasa in illo xibo maior: exitus de ipsa Kasa, de illo xibo maior usque semitario de Subpenna: sernas, et manzanares, defesas, exitus et introitus in montibus, et fontes. Ego Paulus abba, et presbiter Johannes, et Munnu clerico sic presimus novem vineas, et septem agros in castella in loco qui dicitur sub penna ad sancti Juinici, ubi est nostro torcular: illas vineas de super sancti Acisclo, ubi dicent fontanas iuxta villa Lombana latus via, qui discurrit ad Cozmenzana: et ibi de in sancti Juinici nostros agros usque ad illa via qui venit de Cozmenzana, et discurret ad Imanna. Et presimus presuras in Castella, in Lausa, et in Ulena; et dedit nobis Dominus noster Jhs Christus presbiteros, clericos, conversos, et religiosos homines in istis nostris monasteriis: et sic tradimus ad illa nostra Kasa maior ad atrio sancti Martini episcopi, sancti Juliani et Baselise, et sancti Vincenti et Leti, sancte Iusta et Rufina, et sancti Felicis Nolensis, ecclesias fundata sunt in loco, que dicitur Fontecesi; et ita confirmamus, pro remedio animarum nostrarum ista regula per Deum vivum, et regnum gloxie in sancti Martini episcopi, ad serviendum, pro luminaribus altariorum, elemosinis pauperum, et cum prestario loci illius de regibus, et potestatibus, et cunctis gentibus, et cum comunatione confirmamus. Siquis vero homo amodo demeps hanc nostram devotionem, vel confirmationem cum ecclesiis, que nos edimus pro remedio animarum nostrarum, ad inrumpendum vel devorandum venerit, sit comes aut potestas; in primis sit a Domino Deo omnipotentis maledictus et excommunicatus ad corpus et sanguis Domini nostri Jhu Christi; et oratio illius fiat in peccatum, et cum Juda traditore habeat portionem in inferno inferiori, amen: et insuper ad comite parte exolbat decem libras

auri, et duplum ad regula. Factum scripture testamentum ecclesie sub die tercia feria, quarto nonas iulias in era octingentesima nonagesima prima: regnante Rudericus comite in Cartella. Ego Paulus abba, et Johannes, presbiter, et Nunnu clerico, qui hanc testamentum regule fecimus, manus nostras ✠. ✠. iniecimus. Vigila abba ✠. fecit. Arisius abba ✠. fecit. Gaton abba ✠. fecit. Tudericus abba ✠. fecit. Selmirus episcopus ✠. fecit, sacravit, et confirmavit. Gemellus presbiter ✠. fecit. Severus tes-tis, presbiter. Sarracinus presbiter testis. Flaguidus presbiter testis. Enne-co presbiter testis. Comeno, Beato, Losidio ✠. ✠. ✠. fecerunt. Didaco pres-biter scripsit.

Num.º 6.º

Era 893: año 855, viernes á 6 de Julio: got. 73.º 2.º: gallic. 85.º

Esta fecha hoy Uregaive en el Ti-bre del Rei.º go.º: y jr.º de Valpuerca 3 fam. 6.º

Domnis invictissimis, hac triumfatoribus sanctis martiribus gloriosis San-ti Romani episcopi, et sancti Petri apostoli, eorum basilicas fundate sunt in loco, qui dicitur Vale de Dondisle, ego Paulus abba, et Johannes presbi-ter, et Nunnu clerico per nostras manus excalidavimus, et domos fecimus et posuimus presuras in montibus, in fontibus, in exitis et introitis; id est, de Coba porrera usque pergit Allampo, et sancti Saturnini usque ad Crelio destero et de sinistro, ab omni integritate. Ego Paulus abba, et Johannes pres-biter, et Nunnu clerico sic tradimus istum monasterium pro remedio ani-marum nostrarum cum suas presuras, et sua populatione pernominata Villella ab omni integritate, ut serviat ad Sancti Martini de Ferrane per in seculum seculi. Siquis vero homo extraneare voluerit, sit anathe-macitatus, et percussus, et in infernum voragine sit dimersus, amen: et disolvat a parte Comitis tres libras auri cocto, et ipsum monasterium, et ipsas presuras duplatas, vel melioratas in tales locos quales iuctus ha-buerint. Facta carta testamenti, quod exit sexta feria, tertio nonas iu-lias, sub era octingentesima nonagesima tercia: regnante comite Rude-rico in Cartella. Ego Paulus abba, et Johannes presbiter, et Nunno clerico, qui hunc testamentum regule fecimus, manus nostras signos iniecimus ✠. ✠. ✠. et confirmamus. Vigila abba ✠. fecit. Arisius abba ✠. fecit. Gaton abba ✠. fecit. Tudericus abba ✠. fecit. Selmirus episcopus ✠. fecit, et Sacra-vit. Gemellus presbiter ✠. fecit. Severus presbiter ✠. fecit. Sarracinus pres-biter ✠. fecit. Flaguidus presbiter ✠. fecit. Enneco presbiter ✠. fecit. Come-so, et Beato, et Losidio pariter ✠. ✠. ✠. fecerunt. Rodericus presbiter scrip-

Num.º 7.º

Era 900: año 862: got. 46. b.to: gal. 110

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Roderico spontanea voluntate, pro remedium anime mee, trado me cum propria mea hereditate, quem habeo de parentibus meis de Vermude Albarez, et de Guntroda ad atrio Sancti Martini de Flanio, et ad tibi Munnioni abbati cum collegio fratrum illa hereditate in loco, qui dicitur Villota, et Villateca: et Sancti Stefani cum suas hereditates, et divisa in montes, in fontes, in pratis, cum exitus et introitus. Et in Baro Sancti Justi et Sancti Petri cum sua divisa, mediate de illa: ipsa divisa, qui est a parte de illa fonte iuxta ecclesia, cum suos exitus et introitus in montes in fontes, et in omnia pertinentia, sana et integra ibi permaneat. Siquis autem ex meis sanguineis, vel extraneis hanc meam offertionem disrumpere voluerit, sit a Deo omnipotenti maledictus et confusus, et a Comite solvat quatuor libras auri, et duplum. Facta carta in era nongentesima: Regnante Roderico Comite in Castella.

Num.º 8.º

Era 901: año 863, a 15. de Marzo: got. 80: gal. 111. b.to

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Sebero abba sic me trado ad regulam sancti Felicis, et ad ipsos atrios sanctos pro remedio anime mee, cum libros ecclesiasticos, et libros espirituales, duas cruces una de argenteo et altera de allatone, Kasulas greciscas, et tesauro ecclesie, et in flumine Besga quatuor molinos, et sernas et mazanares, et de pascuis defesas, ut ante Dominum mercedis recipiam vicem. Similiter et ego Didaco comite comendo et trado corpus et animam meam ad atrium Sancti Felicis, et Sancti Johannis, et Sancti Micael, et Sancta Maria, et Sancte Crucis in manus Monnioni abbatis in regula sancta, et fratribus presentibus coram Deo, et sanctis eius; concedo et offero ad prefatum monasterium Sancti Felicis Aukensis unam decaniam in villa Domino-Asur, id est Sancti Johannis cum suo ingressu et regressu, et hereditate, et molinos. Et alia decania Sancti Pelagii in Platano cum suo introitu, et exitu, et suis terminis, vel terris, et vineis. Et tertia decania in Birviesca Sancti Cipriani cum suo ingressu, et regressu in suis terminis, et terris et vineis ab omni integritate. Et quarta decania in Juncaria cum terris et suis vineis, exitu vel regressu ad integritate. Et quinta decania in Termino de Sancta Agatea cum divisa pratile ab illo ribulo usque ad pontem, qui est sub ipso monasterio, cum ingressu et regressu, et hereditatibus, et terminis, cum omni integritate. Et sexta decania Sancti Saturnini de Eguzuza cum sua hereditate, et pomiferas ab omni integritate. Et septima

Decania Sancti Stéuanes de Vaiago cum suas vineas, et defesas in montibus, et suis pomariibus. Et octava decania Sancte Christofore, qui est super villa de Sbous cum suo introitu, et regressu, et suos montes, et terminos: Burcau qui galiafaza est, cum suos terminos de pascuis cum collegio Auikensi una pariter in ipsos montes, et ipsas defesas per secula ab omni integritate. Nona decania Sancti Cipriani, qui est super villa de Orotz, cum suas hereditates, vel divisas ad integritate. Ego Severo abba, et ego Didaco comite sic dono et confirmo ipsas decanias, et ipsas hereditates, et ipsos montes cum suos biscaines, et cum suas divisas per omnia secula, amen. Si vero quilibet homo tam de mea progenie, quam de extraneis, pro potentia sua meum testamentum disrumpere aut extraneare voluerit; comunione illius incita sit cum Diabolo, et non habeat cum Christo porcione; sed cum Juda traditore in infermo infertore, et corpus suum non recipiat terra, amen: Et super hoc, qui recentaverit a parte comitis pariet septem aureas libras, et ad ipsa regula Sancta ipsas decanias, et hereditates, et quod recentatu, restituat duplatu. Facta carta idus martias, era nongentesima prima; regnante principe rege nostro Adefonso in Obeto. Ego igitur Didaco comite, qui hanc regula confirmavi in atrio Sancti Felicis et in manu de Severo abbati, manu mea signum + feci. Gomaz hic testis. Gogenella hic testis. Sarracino hic testis. Sancio episcopo hic testis. et confirmans. Tamarum presbiter scripsit et testis.

Núm.º 9.º

Era 902: año 864. á 29 de Mayo: got. 45: galic. 308.

En el Becerro gotico, y de letra del Siglo XI. en q se escribio la mayor p.te del Thombo se halla la nota siguiente =

Isti comite Didaco, prolis Rodrico comite, populavit Buabilo per mandatum Domini Adefonsi regis in Era DCCCCXXII.

Es año de 884.

In nomine redemptoris nostri. Ego quidem gratia Dei Didaco comite amore divino compunctus, ac scelerum meorum numerositate recordatus, sic facio donationem pro remedio anime mee ad atrium Sanctissimi Felicis, et Sancti Micael, et Sancte Marie, et Sanctorum Fidei et Fausti, et Sancti Johannis de Auikensis, et tibi patri Severo abbati, necnon et omnibus tibi subiectis clericis in ibidem die nocte Christo famulantium, videlicet concedo et confirmo ad predicti Felicis Sancti, Auikensis meos monasterios, qui sunt in loco vocabulo Sub Angulo Sancti Johannis de Bancena, et Sancti Fabi, et Sancte Eugenie cum suas hereditates, et suas regulas, et suas iacentias, et defesas in montes extos, et posuit terminos de hereditates, vel de exitus in hac regula: de illo loco qui dicitur coba Ezguti usque ecclesia Sancti Micael, et ad illum riburn de Rozas, et ad Sancti Romani de Fabione; et per Abrapaxapos usque illo rivo de Longas, et pervenit ipso termino ad pennafiscal; deinde per medium montem de Maneta usque ad illa cicuna de Salvata, et ad illa pomata. Et ego Didaco

Comite confirmo ad huius regule et ad Aquelle abbate de Sancti Johannis ipsa defesa et silva, qui est in Barcena; de illo vado usque ad illo roio qui descendit de Salvata: itaque preter homines de hunc monasterio, alios homines de alias villas non habeant licentiam in ipso ribo infra terminus supradictos piscato prendere, nec aliqua genera occidere in ipsa silva glandiferos vel aliqua genera arborum, que sunt in ea in Barcena. id est de illo roio de Salvata per suma ripa de Barzena usque ad illa via publica, qui discurrit ad Salvata apud Salbanto; et pro illo semitario, qui discurret de Faro ad Coronellas, et per suma ripa usque ad illa Senera de Gaucella: in ipsa silva defesa, alios heredes non habeant portione, set propria sit confirmata in hunc monasterium: Et ipsa serna de Gauzella de illo ribo maiore ad sursum, et iuxta arroio de Gauzella usque ad illo fonte, ad integritatem sint confirmata, amen.

forte: Serna

Et ego Didaco comite pro remedio anime mee sic trado alios monasterios, id est, Sancti Vincenti de Annis, Sancti Jacobi, et Sancti Johannis de Uzuza, Uzuza de sursum, et Uzuza deorsum, cum suos dexteros de eius circuitum, de subtus pars ecclesie usque ad fonte, et de ipsa fons usque ad suma pinna de Urzanico, et ad summum de Uggatarz, et de illa fonte qui stat ante ecclesia Sancti Vincenti cum sua defesa, et ipsa Senera, qui est infra ipsos terminos ad integritatem, et sauto de Vilvertes: in ipso ribo, qui curret, nullo homine aussus sit piscato prendere, nec de illo ribo maiore ad sursum, nisi Aquelli abbas, et suos fratres, et Balero abbas de Sancti Vincenti de Annis, et suos fratres, et Fenestero abbas de Sancti Jacobi de Uzuzas cum suos fratres. Et ego Didaco comite sic trado similiter alios monasterios, id est, Sancti Martini episcopi, et Sancti Juliani et Baselise, Sancti Vincenti et Leti, Sancta Justa et Rofina, Sancti Felicis Nolensis, cuius ecclesias sunt fundatas in Pontecerci, cum omnia pertinentia, montes, terminos, cum regulas: ego Didaco comite sic confirmo istos monasterios cum suos monacos et suos fratres, ut serviant ad Sancti Felicis et Sancti Micael, et Sancte Marie, Sancti Petri, Sancti Johannis, qui sunt ecclesias fundatas sub Aukensis et ad Sebero Abbas cum tres calicis argenteos, quinque calicis de stango, sex Kasullas de sirgo, octo Kasullas de lino, triginta octo libros, et cum istos abbates de istos monasterios. Et condono meos decimos de ipsos monasterios, id est, duocentas sexaginta octo baccas, quadraginta duas equas, octoginta quinque porcos, et octoginta tres Kapras, decem et sex Kaballos, et septem mulos, et uno asino per ad equas, et sex genapes pallias, novem pulmazos palios, et viginti tapetes antemano, duodecim pulmazos lanios, et una grege de oves: Et meas villas pernominatas et suas decanias ad ipsos deserviant, id est, Angulo, et Salbata, et Eberza, et Lixarzo, et Urzanico, et Pando, et Fluiso, et Erbico, Desolio, et Deobaltia, et

Serna.

Vot. et meas villas pernominatas suas decanias ad ipsos deserviant. Id est

Salbantone: Et concedo ad Sancti Felicis divisiones pro suos ganatos ad pastum in montes, in fontes, in exitos et introitos; de Sancti Micael usque ad illa coba Ezquti, et ad illa ponnata; deinde ad Sancti Romani de Flabione; deinde Alzaparapos, deinde ad ribo de Longas, et de penna ad penna usque ad illa ponnata; ita ut ad isto ganato de Sancti Felicis non inquirat aliquid homo montatico. Et condono ibidem duas cruces de argenteo, una de allatone, duos incensarios, quinque basos argenteos, quatuor cornias. Et hec omnia predicta liberos et ingenuos confirmo per in seculum seculi. Siquis autem homo disrumpere voluerit ista regula rex aut comite, vel potestas, aut abbas descendat super eum iram Domini nostri Jhu Christi, et cum Datan et Abiron habeat portione in inferno inferiori, et absorveat terra, sicut absorbuit Sodoma et Gamarra(*), amen: et ad regali parte pariet duo talenta auri, et duplum ad regulam. Facta carta testamenti, era nongentesima secunda, die sexto nonas maias, regnante principe rege nostro Adefonso in Obeto. Ego Didaco comite, qui hanc regula confirmavi in atrio Sancti Felicis, et in manu de Sebero abbati, manu mea signum ✠ feci. Gamace hic testis. Gonellu hic testis. Sarracino hic testis. Sancio episcopo hic testis. Tamarun presbiter scripsit.

Debet dicere: Gomorra.

Num.º 10.º

Era 905: año 867, primero de mayo: got: 10: gal. 131. b.to

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Guisandus abba simul cum sociis meis aliis fratribus, sub benedictione domino Elmiro episcopo, nuper fabricavimus ecclesia in nomine sancti Johannis evangeliste, et Sanctorum Justi et Pastor, et Sancti Caprasi in locum, qui dicitur Orbanianos et Obarenes, in era nongentesima quinta, notum die inquoatum est fundamentum Kalendas maias. Ad honorem predicti sancti ego Guisandus abba de eo, que michi pertinuit, concedi mea quinta: similiter alii quanti hii properati sunt, que concedimus, firmamus perhenniter usque in seculum, amen. Concedimus ad sanctam ecclesiam libros ego Guisandus abba cum sociis meis, idest, antimfonario, missale, comnico, ordinum, orationum, imnorum, psalterium, canticorum, precum, passionum, et terras, que de manimus meis rumpi, et fodi in Castella, in etiam in Obarenes, et in Boruebam; in Sancti Mametis uno agro, alia terra in ripa auta iuxta terra de Orbano, et Kanare in Ebro; in Corello uno orto iuxta via, et ferragine iuxta ribo de Ferrera, et era: alia terra in Reconco iuxta terra de Sancti Mames; alia terra in valle de Fredas iuxta Demeno; una vinea in valle de Fredas iuxta limite de Saborito, alia vinea in illo plano iuxta vinea de Veila; alia vinea in illo Sauto in illa entina iuxta limite de Sebero; alia vinea in aqua fierco, una

Dmo Elmiro

terra ad illa nave de Coreggo ad illas barcenas; et in Obarenes terra iuxta Kasa, et mazanare iuxta limite de Eximino, vna ferragine cum suos pomiferos iuxta limite de Sendino, vno ortum cum pomiferos iuxta limite de Troila, alium linare in pratum, vna terra ad illo roio iuxta via, et molino in ribo de Obarenes quatuor vices de octo in octo dies, cum suo orto, et alia terra iuxta limite de Abenti, alia terra in illa encina iuxta limite de Guisando, alia vinea in soto ad fonte in Loperuela iuxta limite de Telex, ego Guisandus alia vinea in Sauto iuxta terra de Goina, vna terra in Villa Semprum iuxta Karrera, alia terra in Orbanganos ad fontaniella, vna terra et vna serna in Margaluli iuxta limite de Mogesto, alio agrum in valleamplam iuxta limite de Ferruzo: ego Monnio presbiter trado ad ipsa regula tres vineas meas proprias, et sunt in costa de Berceia, vna est iuxta vinea de Seseguto, de alia pars vinea de Sancti Johannis; alia vinea iuxta vinea de Elduara, de alia pars vinea de Belliti; et tertia vinea iuxta vinea de Flaino, de alia pars vinea de ipso Flaino. Qui traxerit, quod ego scripsi extra regula; sit a Deo alienatus et a fide catholica, amen: Ego confirmavi et signo ✠ inieci. Hec quod scripta sunt, ego Guisandus abba, Maurellus abba, Amomar monacus, cum aliorum plurimorum clericorum, confessorum, laicorum, etiam de potestatibus multis, qui ibi offeruntur, omnes confirmamus, et signos ✠.✠.✠.✠.✠. iniecimus. Qui tulerit a comite parte pariet tres libras auri.

Adicion del 1043.

donac.s al mismo. } Ego Linciniano et filiis meis Didaco, Olimpia, et Cariella pariter placuit nobis, et vendimus ortale nostro proprio cum duos mazanos, et vno cereso tibi abba Izan et ad fratres Sancti Mametis in precio quod placuit nobis, id est, tres solidos argenti, et ipse ortus est cum pomiferis in Castella in villa Orbanganos in illo fonte: et de hac ora de nostro iure exito, et in vestro iure permaneat vsque in seculum. Siquis de gente nostra, aut extraneis pro ipso orto vocem levaverit, pariat ad partem regis triginta solidos, et tibi Izani abba ipsum ortum duplatum et melioratum cum fructibus quales habuerit. Facta carta in era millessima octogesima prima, regnante rege Garsea in regnis suis. Ego Lincingano cum filiis meis ad confirmationem huius scedule damus testes, id est, Teles, Obeco, Falconius sunt fidiatores.

Num.o 11.o

Era 907: año 869: got. 80. b.to gal. 112. b.to

In nomine Domini nostri Jhu Christi. Ego Comite Didaco spontanea volun-

tace, pro remedio anime mee dono ad Sancti Felicis et Sancti Johannis, Sancti Micael, et Sancta Maria, Sancte crucis divisionem in montes, et in fontes, et in pascuis, egressus atque regressus in montes Arikensi; id est, de Val de Arnelo quantum potest, pascare cotidie cum uno carro, et uno arino, et cuncus fratres, qui ibidem sunt, in humeris eius: pro ad illo ganato divisione pari, pasce cum illa civitate Arikense pascere; in Fornelo una baccariza: in Ripacorca una baccariza: in Vallezarratone una baccariza: in Arboscomparato una baccariza: in Lazaredexa una baccariza: in Muntelle una baccariza: in Veuschelli una baccariza: Gallafaza, et Collatos duas baccarizas sive pro porcos, sive pro oves, sive pro baccas una pariter cum civitate Arikense pascendas, et habendas in secula seculorum, amen. Ego Didaco comite, hoc testamentum vel firmamentum tibi abbate Seberius, vel omnium collegum fratum. Siquis homo de meis propinquis, vel etiam longinquis, qui hunc meum testamentum disrumpere conaverit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, demumque cum Juda, proditore habeat portione in inferno infelici, amen; et a parte regis exolvat talenta auxi libras exolvere cogatur. Facta carta in era nongentesima septima, regnante Adefonso in Obeto, et Didaco comite in carrella. Sebexus abba confirmans. Sancio episcopo confirmans Domace confirmans. Flagino confirmans.

Num.º 42.

Era DCCC. año VIII: qot. Ioc: galic. 6 D. 8bre

In nomine ingenite, prolisque, ac procedentis, conexa unius semper natura Deitatis. Ego igitur senior Auxoncius, et filius meus Tellus, et domino Bibere episcopo, et domino Petro abba de OKoirta, et domino Flaquide presbitero, et domino Vitulus meo sobrino, et domina Obtavia matre de domino Bibere episcopo, et filiis nostris: nos omnes placuit una concordia cum firmitate et valentum, pro remissionem peccatorum nostrorum, et pro lumine animarum nostrarum offerimus et donamus ad honorem Sancti Vincenti de OKoirta, et tibi abba domino Petro ecclesias Sancta Gratia, et Sancti Martini in villa Stabellu de illo fresnu usque salone cum exmino, et pertenentia, et cum terris vineis, ortos linares, fexagines, pomares ad integritate: quia ipsas hereditas de nostros abus habemus de legione venerum ibi. Siquis autem ex nostris propinquis aut extraneis hanc nostram donationem in aliquo disrumpere, confringere, minuere voluerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, et dimittat in fronte lucernas; et cum Diabolo in inferno penas luitorius, amen; insuper a parte regis exolvat talenta cocto auxi, et retornet ad regula duplo. Domino Johannes, et Domino Ermenio, et Domino Ildemiro, et domino Numo presbiteros testes. Et Marcelinus, et Facundus, et Severinus, et Emilianus fratres

pio terreo. Similiter in regula Sancta de Okoirza Dedimus Sancta Maria de Foce de Arganzone de Ytuma de Letonnu cum exitus et aquas, molinos orcales: et Sancti Salvatoris, et Sancti Cipriani, et Sancti Romani cum pertinentia, id est, usi iniciat via zacica sub defesa Cuheki usque via de Olloroz, et de Spino abbate Heloxiga usque Sancti Romani: et Sancta Eugata, et Sancti Acisculi, et Sancti Emeterii et Celedoni, et Sancti Christofori cum suas hereditates: et Sancti Jacobi, et Sancte Cruces, et Sancta Eufimia cum suas hereditates, medio nozal in Zestabe de sua lex. Sancti Juste, et Sancta Eugata, et Sancta Dorotea cum suos exitus, et sunt ibi reliquias consecrate Sancti Vincenti levite, et Sancti Felicis martiris, et Sancti Fructuosi, et Sancti Babile, et Sancti Mametis, et Sancti Ildefonsi episcopi. Et venimus ego domino episcopo, et domino Petro abbate, et domina Obecia in Okoirza cum Seniores et principes terre, et omnes populi confirmaverunt et iudicaverunt tam clericis, quam decanos, et archidiaconos, ut predictas ecclesias cum pertinentia sua sin in honore, et obedientia in Sancti Vincenti de Okoirza per omnia secula, amen. Et notum sit omnibus hominibus, quia hunc monasterio de Okoirza sit libero, et ingenuo absque ullo pacto, et sine debito, quod non debet donare ad nullo homine seu mundo ad regem, et ad comitis terre, quod possit valere, et ad Deus rogare. Era nongentesima nona. Alfonso rex in Oveto. Didaco comite in Carrella.

Adicion entre los años 974 y 995.

Deinde transactis annis plurimis episcopus in predictas ecclesias voluit pertias inquirire: et ego Alvaro abba de Okoirza, et episcopo domino Munnio fuimus ante rex Sancio et domina Urraka regina in concilio de Nalilona, et levaronse seniores terre, et populi, et testificaron, que non habuerunt lege nisi ad suos sanctos: et pro iussione Sancio rex ego Albarus abba cum meos fratres iuravi in Sancti Torquati, et in Sancti Martini de Fozonda; et fuit nostro monasterio firmato in sua lege sine pacto. Et inveni triginta eras salsas et uno puteo in Angana, habui et tenui in meo iure: Omnes de Terratos terres. Regnante Sancio rex in Pampilona; comite Lupe Sanzaciez in Divina: Assurita Didacoz in Estiviliz: Alvaro Sanzaciez in Muriellos: Salione de comite Munnu Baliza: Decano de episcopo Obeco, presbiter de Bergale: Comite Garcia Fredinandiz in Carrella

Otra adicion del año 1034.

Era millessima septuagesima secunda xxx abba Zelli, et abba Zelli, et abba

Johanne, et abba Vaquide, et abba Mumio Albarez fuerunt cum suos fratres in regula de Obierta: ego Obeco, et Belaga, et Placemi, et Beila, et Mumio, presbiteros in ipsa regula nos roboramus, et cruces fecimus ✝✝✝✝✝✝: Similiter nos, fratres Conolle, et Zellu, et Zelane, et Johanneo, et Amate, et Monnio, et Ame, et Ame, et Monnio et Mumizu, et Vaquide, et Johannes, et Sanquelle ✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝✝ fecimus, et roboramus.

Cruz los dos arreglos se halla inserta la siguiente noticia, prolixiam^te marginal=[1] Este estar en el original:
Domno Mumio episcopo, Begilaza, obiit in xibo de Sancti Stefani, sumulatus est in Alcopa=

Num.° 53.

Era DCC: año 873. á 18 de abril: got. 7.°: gal. 369.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Martinus presbiter, simul mecum sociis fratribus morantibus, divino amore compuncti, ac pia Domini misericordia recordati, Christoque nobis auxiliante, fecimus ecclesias invocatio Sancti Martini, et Sancti Felicis, Sancti Mametis, Sancte Teodorie, easque in hoc monte construximus, et sacravimus; unde visum fuit nobis pro remedium anime nostre, spontanea, voluntate concedimus et confirmamus ab honore Sancti Emiliani et Sancti Stefani de Salceto, predictas ecclesias, cum montes, agros, et terrenencia, terminos, que concludet, et suo puteo roboramus nos, et rege Adefonso, ut ibi seruiant per omnia secula, amen. Siquis vero ex nostris, aut extraneis super hanc nostram donationem in aliquo disrumpere voluerit, sit a Deo omnipotentis maledictus et confussus, et cum Juda traditore sortiatur, et a parte regale exsolvat quatuor libras auri, et quod repetierit, duplatu restituat. Abbas Leo testis. Abbas de Salcido testis. Belasco presbiter testis. Lain conuerso testis. Liciani clericus test. Beila testis, Albaro testis. Era nongentesima undecima, quarto decimo Kalendas maias, regnante rex Adefonso in Obeto, et comite Monnio Licini, et comite Rudesico, et senior Sarracini Mumiuz testes.

Num.° 54.

Era DCC: año 903. á 29 de mayo: got. 8.°: gall. 322. 6.°

Sub nome Christi redemptoris nostri. Hec est pagina concessionis et offertionis, quam fieri iussi ego senior Didaco Obecoz, una cum uxore mea Domina Fruendo ad laudem nominis Dei creatoris nostri, et ad honorem aliorum Sancti Mametis simul reliquie hic consecrate Sancti Martini, Sancti Micael archangeli, Sancti Andree apostoli, et Sancti Laurentii inloco

qui dicitur Molina de Obaxenes, et ad tibi domini patri Ysicandus presenti abbati offerimus et confirmamus monasterios nostros, exspios, pernominatos, id est, Sancta Maria de Fresnu, et Sancti Andres de Tropiana, cum eorum pertinentiis, cum introitus, et exitus, et terminis adiacentibus, defesis, montibus, et paludibus, terris, et vineis, ortis, molinis in flumen, que vocitant Tirone, in fontes, in pratis, in pascuis, in aquis ab omni integritate ad supradicto Sancti Mametis per infinita secula, amen: qualiter per eorum obtentu consequi valeamus veniam delictorum, sicque cum iustis, et electis in die novissimo magni iudicii merearmur ad dexteram iudicis iuste iudicantis inveniri, et voce illa, que iuste sunt audituri digni cum eis mereamur audiri: venite benedicti patris mei, percipite regnum: et vivere mereamur cum celicolis in seculis sempiternis, amen. Ab hinc etiam siquilibet homo eam ex consanguineis, id est, filiis, nepsis, seu extraneis, id est regibus, comitibus, potestatibus, infanzonibus, vel ex villanis plebibus super hanc nostram offertionem aute semerario in colibe causu convellere, infringere, vel in modico conturbare conavexit, sit primitus a domino Ihu Christo maledictus, et a Christi corpus et sanguine excomunicatus, et a limine Sancte matris ecclesie segregatus, vivusque in fonte vivens careat lucernas, demumque cum diabolo et Judas traditore maxata anathema factus, cum demonibus penas eternas sustineat luiturus, amen: insuper temporali damno afficiens, decem auri talenta exolvat in fisco regali convictus: ad partem autem regule, quod recentavexit, ipsos monasterios duplatos et melioratos: donatum autem nostrum firmum, permaneat, et inconvulsum. Facta scripsura testamenti sub era nongentesima quadragesima prima, sub die notum quarto Kalendas iunias, regnante domino nostro Ihu Christo, sub eius potestadio principe gloriozo Adefonso in Obedo, et comite Rudexico in castella. Ego autem Senior Didaco Obecoz, et uxor mea Domina Gunterada, qui hanc cartam fieri iussimus, relegensem audivimus, et manibus nostris signos ✝ ✝ impressimus, et testes ad roborandum pro his monasteriis, quem offerre curavimus, liberos ad atrium beati Mametis descendendum concessimus, et avicubimus, adiemavimus, ut supra taxatum est, scribue ad roborandum subscripsimus. Vincentius episcopus confirmans. Fundisalbus abba confirmans. Sanctaini Albariz confirmans. Fundisalbo Velaz confirmans. Totum collegium fratrum Sancti Mametis testes sub presentia Ysicandus abba cum confirmantes.

Num.º 45.

Monast.º de Stª Maria de Suixera en Vitoria, Obispado de Alava. cerca de Sobron, y en terrm.º de este pueblo

Era 954: año 943. á 28. de marzo: got. 24: gal. 464.

Sub tríno eximio, et sanctam Trinitatem, per trinum corde credidit, et lingua confessus: nos prolati, qui fuimus in fide Christi donati, et tradidi. Ego igitur Eilo, et filio meo Albaro, qui est contractus, pro remedio animarum nostrarum, et pro luminaria altarium, pro elemosina pauperum, sic tradimus nostras hereditates propias que habuimus de nostris parentes de Flan Rodríz, et domina Flamba in nostras villas, prenominatas in Bergonda terria parte: et in Sancta Eulalia de rio de Flumentiello ab omni integritate, cum ortas, et vineas, et cum exitos, et linares, et in ipso flumen quatuor casas molinares, una super casa latus via qui discurrit ad Salinas, alia ante casa, terria de illa conga, quarta de illas terrientes ab omni integritate: Et illos exitos prenominatos de illo bado de Cabaredo usque ad illas mortas debro tras agua, et de ante aquam de derecho et siniestro, cum suos balleyos de termino ad termino ab omni integritate, in Eo in Clacio terria parte: Sancti Christoval de Campopraneles ab omni integritate: Asenrio de Muggaradas ab omni integritate. Istas villas, prenominatas cum exitos et introitos, cum montes et fontes, cum pratis et pascuis, et cum nostras hereditates sic nos tradimus ab omni integritate ad Sancta Maria de Cassiera, et ad tibi abbati Arbux, et a collegium fratrum ibidem habitantibus, per in seculum seculi, amen. Et si aliquis homo de aliqua parte, aut de gens nostra voce sublevare, aut in iudicio conpulsaverit; pariet ipsas villas, et ipsos molinos et ipsas hereditates cum tales ecclerias duplatas, vel melioratas in tales locos, cum quales fuctas advenerit: et ad parte comiti centum solidos dirolvat: et ad parte regula quingue libras de auro cocto. Facta carta testamenti sub die quod erit quinto Kalendas aprilis in era nongentesima quinquagesima prima, regnante rege (*) (Garcia) in Legione, et comite Fernando Didaz in Lantarone. Et ego Elvira et filio meo Albaro, qui hanc pactu fieri voluimus facere, relegendum cognovimus, vel audire, vel donatione confirmare manus nostras ✠ ✠ Signos fecimus, et testibus tradimus, et hic roboravimus. Fredulfus hic testis. Castellus presbiter hic testis. Petrus presbiter hic testis. Serebuerus hic testis. Nani hic testis. Teles presbiter Scripsit hec, et roboravit

---

Num.º 46.

Aquí corresponde la del n.º 27. y rep. la n.º 46

Era 964: año 926: got. 84: gallic. 48.º

Sub nomine Christi redentoris nostri, patris et filii et ex amborbus procedentis Spiritus sancti. Ego omnium quidem infimus, et tamen voluntate Dei Garsea Sancionis rex, una cum legali coniuge mea Toxasia regina, superni amoris accensi ardore, ac peccatorum nostrorum, ver-

territi multitudine; proposuimus de bonis, que Dominus ad honorem istius seculi nobis largitus est, aliquid addere in possessionibus sanctorum, ut eorum suffragiis eruamur ab omni malo facinorum, ut hic et in futuro calamitates evadamus omnium adversitatum, et fieri mereamur participes regni polorum, amen. Nunc igitur placens Christi Domini, et patronis nostri Emiliani Sanctissimi sublimius ac reverentius venerari altario, ubi corpus eius sacra cum veneratione tumulatum quiescit, nec non et Sanctorum, Sanctarumque ibidem recondite noscuntur reliquie, scilicet Sancte Marie semper virginis et genitricis Domini nostri Jhu Christi, et sancti Micaelis arcangeli, et Sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et Sancti Andre apostoli, et Sanc Martini episcopi dignius impendi curamus honore, qualiter per omnium Sanctorum auxilio, mereamur penurias evadere omnium malorum, et consortes fieri omnium bonorum, amen. Nunc denique placens nobis, atque totis cordibus delectans ex omni affectu vel desiderio offerimus, et donamus ad honorem iam predicti patronis Emiliani, et ad tibi patri spirituali Gomessani abbati cum sociis fratribus duas villas, id est Locrunio, et Asa cum omnibus hominibus, terris, vineis, ortis, pomariis, montibus, ac defesis, et pascuis, cum exitu et regressu, et cum suas pescheras cum omnibus mobilibus, quicquid ad has villas pertinet, vel aliquando pertinuesse dignoscitur, quemadmodum nos in nostro iure retentas retinuimus cum eodem uso ab omni integritate ad atrium almi Dei confessoris Emiliani presbiteri deservire mandare curavimus: ita ut siquis in istis villis havitator contentiosus extiterit in antiquo usu deservire; mandamus, ut perdat hereditatem, et domum, et ipse eat ubi voluerit, omnibus rebus bonis exutum: donatum tamen nostrum firmum ac incombulsum maneat in eternum. Siquis tamen nostrorum successorum, vel quilibet hominum, hoc munus quod nos Deo contulimus ad honorem nominis eius pro peregrinorum et hospitum, ac servorum Dei humanitate impertienda huic sancto loco et vobis supradictis concessimus, stavilivimus, affirmamus, conatus fuerit, aut voluerit demere vel aufferre, et ipsi sancto atrio calumnia inferre; dematur de terra viventium, separetur a consortio angelorum, arcangelorum, patriarcarum, profetarum, apostolorum, evangelistarum, et omnium Sanctorum Dei, utroque lumine careat, sit alienatus a cetu omnium christianorum, et anathema perculsus, cum Juda traditore in inferni voragine mansionem, et cum demonibus in eterno igni portionem obtineat per numquam finienda secula seculorum, amen: insuper a parte regali persolvat duo talenta auri, et duplo ad regula. Ego enim Garsea rex, qui hanc paginam fieri iussi, manu mea signum ✠ inieci et confirmavi. Similiter Tarasia regina manu propria roboravi et signum ✠ inieci et confirmavi coram

Hasta el, et in futuro &a falta en el gotico por faltar alguna hoja.

En el Becerro optico se halla enmendado el nombre de Tarasia por el mismo copista [illegible]

hos audientes et confirmantes. Tudemirus episcopus confirmans. Bibas episcopus confirmans. Oriolus episcopus confirmans. Maurellus abba confirmans. Gudisalbus comes confirmans. Ranimirus comes confirmans. Didacus comes confirmans. Fortunius dux et abba confirmans. Fortunius Garseanis confirmans. Senior Lope Garseanis suus germanus confirmans. Eximinus Vigilanis Armiger confirmans. Fortunius Scemenonis Picerna confirmans. Gomessanus Oriolez maiordomus confirmans. Garsea Oriolez maiorequorum confirmans. Facta carta offertionis et confirmationis sub era terterna centena, sex dena ac quarta, regante Domino nostro Jhu Christo, et sub eius imperio ego predictus Garsea rex una cum coniuge mea Tarasia regina Pampilonense imperante regnum, amen.

Num.º 18

Era 965: año 927. á 5. de Septiembre: got. 113. d.º: gal. 204.

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego, quidem, omnium infimus, et tamen voluntate Dei Garsea Sanctionis rex una cum matre mea Tota regina superni amoris accensi ardore, ac peccatorum nostrorum perterriti multitudine, propossuimus de bonis, que Dominus ad honorem totius seculi nobis largitus est aliquid addere in possesionibus Sanctorum, ut eorum sufragiis eruamur ab omni malorum flagitiorum, et post heredes fieri mereamur in regno polorum. Ergo concedimus totius voluntatis affectu, et donamus ad baselicam Sancti Emiliani presbiteri et confessoris altissimi Dei, et tibi patri religioso Gomessano abbati omnis clericisque fratribus, et Sacerdotibus tecum ibi commorantibus, in Agreta ecclesia Sancti Juliani iuxta civitate, ubi est sepulcra defuntorum: Et in Tarazona ecclesia Sancte crucis in Varrio de Ravate, cum terris, vineis, ortis, molendinis, pratis, pascuis, montibus, exitus et introitus cum pertinentio ab omni integritate, liberas et genuas absque ullo imperio regale, et Saionis ingressio, per omnia secula serviant Sancto Emiliano. Et amplius iubemus, ut quisque homo ad predictas ecclesias tam vivis quam defuntis dederint, vel comparare potueritis; liberum, valentem habeatis per omnia regna, amen. Siquis autem nostrorum posterum regum, vel aliquorum hominum hanc nostram donationem Deo et Sanctis eius oblatam, tollere, retemtare voluerit, vel imminuere in aliquo de his, que supra diximus; in primo sit ab omnipotenti Deo confussus, et a cetu totius Christianitatis separatus, et post cum Juda Domini traditore in inferni baratro per cuncta secula demersus, amen: insuper ad parte regalem persolvat duo talenta auri, et duplum ad regula, retemtu. Regnante Domino nostro Jhu Christo, et sub eius imperio ego Garsea Sancionis rex cum matre mea Tota re-

gina in Pampilona. Ego enim Garsea rex, qui hanc paginam fieri iussi, manu mea signum ✠ inieci, et confirmavi, et testibus ad roborandum iniecimus, et tradimus in baselica sancti Emiliani. Tudemirus episcopus confirmans. Bibas episcopus confirmans. Oriolus episcopus confirmans. Gomessanus abba confirmans. Maurelus abba confirmans. Didacus comes confirmans. Gundisalbo comes confirmans. Ranimirus comes confirmans. Furtunius dux confirmans. Furtunius Garseanis confirmans. Eximinus Vigilanis confirmans. Lope Garseanis confirmans. Furtum Excemenonis confirmans. Gomessanus maiordomus confirmans. Garsea maior stabularius confirmans. Facta carta in era nongentesima sexagesima quinta, nonas Septembris. Gomessanus exarator.

Num.º 19.

Era 965: año 927. á 5 de Septiembre: got. 134. b.to: gal. 205.

In nomine sancte et individue Trinitatis. Ego omnium quidem infimus, et tamen voluntate Dei Garsea Sancionis rex cum matre mea Tota regina, superni amoris accensi ardore, ac peccatorum nostrorum perterriti multitudine, proposuimus de bonis, que Dominus ad honorem istius seculi nobis largitus est, aliquid addere in possessionibus sanctorum, ut erum sufragiis eruamur ab omni malo flagitiorum, et post heredes fieri mereamur in regno polorum. Ergo concedimus totius voluntatis affectu, et donamus ad baselicam sancti Emiliani presbiteri et confessoris altissimi Dei, et tibi patri religioso Gomessano abbati, omnibusque clericis fratribus, et sacerdotibus tecum ibidem commorantibus, in termino de Garrahe ecclesiam sancte Marie de Tera, cum terris, ortis, molendinis, pratis, pascuis, montibus, exitus et introitus, cum omni pertinentia, ab omni integritate, liberam et ienuam absque ullo imperio regali, et saionis ingressu, per omnia secula serviat sancto Emiliano: Et amplius iubemus, ut quisquis homo ad predictam ecclesiam tam pro vivis quam pro defuntis aliquid dederit, vel comparare volueritis, vel potueritis; liberum, valentem habeatis per omnia regna, amen. Siquis autem nostrorum posterum regum, aut principum, comitum, vel aliquorum hominum hanc nostram donationem Deo et sanctis eius oblatam, tollere retemtare voluerit, vel imminuere in aliquo de his, que supradiximus; in primo sit ab omnipotenti Deo confusus, et a cetu totius christianitatis separatus, et post cum Juda Domini traditore in inferni baratro, per cuncta secula dimersus, amen: insuper ad partem regalem persolvat duo talenta auri, et duplum ad regula, retemtu. Regnante Do-

mine nostro Jesu Christe, et sub eius imperio ego Sancia Sancionis rex cum matre mea Tota regina in Pampilona. Ego enim Sancia rex, qui hanc paginam fieri iussi, manu mea signum ✠ inieci, et confirmavi. Similiter Tota regina manu mea signum ✠ inieci et confirmavi, et testes ad roborandum iniecimus, et tradimus in basilica Sancti Emiliani. Fortemirus episcopus confirmans. Vivas episcopus confirmans. Oxiolus episcopus confirm. Tomesanus abba confirmans. Maurellus abba confirmans. Didacus comes confirmans. Gundissalvus comes confirmans. Dominicus comes confirmans. Fortenius dux confirmans. Fortunius Sanseanis confirmans. Eximinus Vigilanis confirmans. Lope Sanseanis confirmans. Fortun Semenonis confirmans. Tomesanus maiordomus confirmans. Sancia maior Sabulacius confirmans. Facta carta in era nongentesima sexagesima quinta, nonas septembris. Tomesanus exarator.

Num.° 82.

Era 965: año 927. en el mes de septiembre: qt. 307. gal. 225. ñ.

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego omnium quidem infimus, et tamen voluntate Dei Sancia Sancionis rex cum matre mea Tota regina superni amoris accensi ardore, ac peccatorum nostrorum pretextui multitudine, propositimus de bonis, que Dominus ad honorem sue fidei nobis largius ex, aliquid addere in possessionibus Sanctorum, ut eorum suffragiis exuamur ab omni malorum flagitione, et pars heredes fiori in regno polorum. Ego concedimus tocius voluntatis affectu et donamus ad basilicam Sancti Emiliani, presvitero et confessoris altissimi Dei, et tibi patri religioso Tomesano abbati, omnibusque clericis, fratribus, et sacerdotibus cum ibi morantibus, monasterium reliquiis Sancte Crucis consecratum de Ciaoriz in Pampilona, cum terris, vineis, ortis, molendinis, exactis, pascuis, montibus, exitibus et introitibus, cum pertinentio, ab omni integritate, libertum et ingenuum absque ullo impedio regali, et Saionis ingressione, per omnia secula seculi Sancto Emiliano: et amplius iubemus, ut quisquis homo ad predictum locum Sancte Crucis tam tuo vivis quam tuo defuntis aliquid dederit, vel comparare potueritis, liberum, valens, vel absolutum habeatis per omnia regna. Siquis autem nostrorum posterum regum, aut principum, comitum, vel aliquorum hominum hanc nostram donationem Deo et Sanctis eius oblatam, tollere, retemptare, vel imminuere voluerit in aliquo de his, que supra diximus, in primo sit ab omnipotenti Deo confusus et a cetu totius Christianitatis separatus, et post cum Juda Domini traditore in infernis baratri per cuncta secula dimersus, amen. Inrupex ac parem regalem [illegible]vat

duo talenta auri, et duplum ad regula pro retemptu. Regante Domino nostro Ihu Christo, et sub eius imperio ego Garsea Sancionis cum matre mea Tota regina in Pampilona. Ego Garsea rex, qui hanc paginam fieri iussi, manu mea signum ✠ inieci et confirmavi. Et ego similiter Tota regina manu mea signum ✠ inieci et confirmavi, et testes ad confirmandum tradidi in basilica Sancti Emiliani. Tudemirus episcopus confirmans. Bibas episcopus confirmans. Oriolus episcopus confirmans. Gomessanus abbas confirmans. Maurellus abba confirmans. Didacus comes confirmans. Gundissalbus comes confirmans. Ranimirus comes confirmans. Fortunius dux confirmans. Fortunius Garsee confirmans. Eximinus Beile confirmans. Senior Lope Garseiz confirmans. Senior Fortunius Simeonis confirmans. Gomesanus maiordomus confirmans. Garsea maior Stabularius confirmans. Gomessanus exarator confirmans. Facta carta in era nongentesima sexagesima quinta, mense septembris.

Num.º 21.

Era 967: año 927: got..... galic. 37. b.to

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur gratia Dei Garsea Sancionis rex simul cum coniuge mea Tarasia regina, superni amore accensi ardore, ac peccatorum nostrorum perterriti, idcirco pro anime nostrorum remedium placuit nobis, concedimus et confirmamus ad atrium Sanctissimi Emiliani presbiteri, et tibi presenti Gomessano abbate cum ceteris monachis ibi Deo servientibus, illo monasterio in civitate Naiera, vocato Sancta Agatea, qui est sub penna inter flumen Naiera, et ribulo molinaris, que vadit ad palatium de rex, cum omnibus suis pertinentiis, cum terris, vineis, ortis, molinis, exitu et introitu ad integritate: insuper iubemus, ut quicquid dederint tam vivis quam pro defuntis, vel comparare potueritis, firmi et genuum habeat Sanctus Emilianus per cuncta secula, amen. Siquis autem homo ex nostris genitibus, vel extraneis, aut quilibet homo regibus, comitis hunc nostrum offertum in aliquo disrumpere, minuere voluerit, in primitus iram Domini descendat super eum, et sit maledictus, et cum Juda traditore sit sortitus, amen; et ad parte regale exolvat quinque libras auri, et duplum ad regula, retemptu. Ego Garsea rex, qui hec dedi, confirmavi, et testes tradidi. Oriolus episcopus confirm.s Benedictus episcopus confirmans. Didacus comes confirmans. Ranimirus comes confirmans. Eximinus Vigilanis confirmans. Lope Garseanis confirmans. Facta carta in Era nongentesima sexagesima quinta.

Num° 24

agnis la Fel n°. 25. } Era 967. año 922. a Seis d'Abril: got. . . . gal. 26.

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego humillimus et omnium servorum Dei vilimus, et tamen Dei gratia Sancius Sancionis rex una cum genitrice mea Toda regina, divina nobis opitulante clementia tibi patri spirituali Semerani abbati cum sociis fratribus sub nexu caritatis, et amore Supreme maiestatis in unum commorantibus in Domino Ihu Christo perpetuam felicitatem, amen: nobis igitur libenti animo placens Christi Domini, et patroni nostri Emiliani Sanctissimi sublimius ac reverentius venerari altario, nec non et Sanctorum, Sanctarumque ibidem recondite reliquie dignius impendi curamus honore, qualiter, pro obtentu beatissimi Emiliani, et veniam, precum mereamur, penuria severe omnium malorum, et consortes fieri omnium bonorum: nunc denique desiderio amoris tanti predicti confessoris accensi concedimus et confirmamus vobis quinque Hermitas vobis vicinas, id est, Sancti Maxentini, et Sancte Marie, et Sancti Sabastiani, et Sancti Johannis, et Sancte Marie, quod vulgo dicitur Cella-alfoneta, cum exitis, et introitis, terris, vineis, molinis, ortis, sibulis, montibus, ac deserts, et pascuis; ita ut quecumque potueritis invenire aliquam causam de hoc monasterio iam Superanominato ab omni integritate damus ad Sanctum Emilianum sine ullo fuero malo, ut liberos et ingenuos ab omni servitio regali, vel senioris servianr vobis per omne seculum, amen. Et quicquid deinceps potueritis ampliare vel edificare in hoc monasterio liberam in Dei nomine habeatis potestate: insuper talem concedo potestatem, ut quicquid super hoc pro vivis ac mortuis, vel de vestris comparationibus potueritis habere, liberum et firmum possideatis per omne seculum, amen. Hec autem omnia, ut prediximus, offerimus ad altium beati Emiliani presbiteri, et tibi Semerani abbati cum presentibus ac succedentibus fratribus cum sana voluntate pro animas nostras. Si quis tamen, quod absit, ex nostris propinquis vel extraneis hunc nostrum donationis seu confirmationis preceptum ausus fuerit violare vel disrumpere, sit a Domino Deo maledictus, et a limine matris ecclesie, et a Christi corpus et sanguinem, et a christianis omnibus excommunicatus et segregatus, demumque cum Juda traditore sit in baratriana za Pimorum anathematizatus per secula infinita amen: insuper secularie damna dictus, decem libras auri pacet a parte regis; et adhuc quod reclamaverit, duplatum restituat: et sic scripta ista firmis, permaneat et indisrupta. Ego enim Sancia rex, qui hanc cartam fieri iussi,

manum meam signum ✠. inieci, et confirmavi. Similiter Tota regina manu propria roboravi, et signum ✠. inieci, et testibus ad roborandum tradidi. Tudemirus episcopus confirmans. Bibas episcopus confirmans. Oriolus episcopus confirmans. Didacus comes confirmans. Gundisalbus comes confirmans. Ranimirus comes confirmans. Furtunius Garseanis confirmans. Eximinus Vigilanis confirmans. Lope Garseanis confirmans. Gomessanus maiordomus confirmans. Garsea maior equorum confirmans. Furtunius Scemenonis armiger regis confirmans. Facta carta in era nongentesima sexagesima septima, octavo idus aprilis, sub imperio Domini nostri Jhu Christi ego Garsea Pampilonense imperante regnum una cum genitrice mea Tota regina. Oriolus scriba, et testis una cum magistro meo Veremundus presbiter.

Num.º 22.

Era 967: año 922 á 5 de septiembre: got... gal: 13: Bulario 84.

Sub nomine sancte et individue trinitatis. Ego omnium quidem infimus, et tamen voluntate Dei Garsea Sancionis rex cum matre mea Tota regina, superni amoris accensi ardore, ac peccatorum nostrorum perterriti multitudine, proposuimus de bonis, que Dominus ad honorem istius seculi nobis largitus est, aliquid addere in possessionibus sanctorum, et eorum suffragiis eruamur ab omni malo flagitiorum, et post heredes fieri meramur in regno celorum. Ergo concedimus totius voluntatis affectu, et donamus ad basilicam sancti Emiliani presbiteri et confessoris altissimi Dei, et tibi patri religioso Gomessano abbati, omnibusque clericis fratribus, et sacerdotibus tecum ibi commorantibus monasterium vobis vicinum reliquiis Sancte Marie consecratum iuxta vicum, qui dicitur Villagundissalbi deorsum parte positum, cum omnibus, que ad eum pertinere videntur, terris, vineis, ortis, pascuis, cum exitu et regressu, et cum tali usu ut comune cum hominibus de Villagundissalvi, et terrerum habeant pastum, et montes et aquas, et glandiferas arbores, et omnia, que illi habuerint: tamen ut in nulla paria neque in homicidio, neque in nulla causa sit permixtum cum hominibus illis; sed liberum et ingenuum ab omni potestate regum, et dominorum serviat sancto Emiliano per cuncta secula, amen: Et quicquid super hoc magis in illo loco de terris, vineis, vel alicuius possessiones ampliare, vel comparare ab hominibus illis vel ab aliis potueritis, vel que pro animabus defunctorum adquisieritis, firmum,

liberum, et ingenuum, et valentem ab omni potestate regali, et principali per omne seculum possideatis. Siquis autem nostrorum posterum, regum, aut principum, comitum, vel aliquorum hominum hanc nostram donationem Deo et sanctis eius oblatam, tollere, retemptare, vel imminuere in aliquo de his, que supra diximus, voluerit; in primo sit ab omnipotenti Deo confusus, et a cetu christianitatis separatus, et post cum Juda Domini traditore in inferni baratro per cuncta secula dimersus: insuper ad partem regalem persolvat duo talenta auri, et quod retemtum ad regula duplatum. Ego enim Garsea rex cum matre mea Tota regina, qui hanc paginam fieri iussimus, manus proprias signos ✠ ✠ fecimus, et testes ad confirmationem tradimus. Bibas episcopus confirmans. Oriolus episcopus confirmans. Tudemirus episcopus confirmans. Maurellus abba confirmans. Gundisalvus comes confirmans. Radimirus comes confirm.s Furtunius dux confirmans. Eximinus Vigilanis confirmans. Lope Garsianis confirmans. Gomessanus maiordomus confirmans. Facta carta donationis in era nongentesima sexagesima septima, nonas septembris, regnante Domino nostro Jhu Christo, et sub eius imperio Garsea Sancionis rex cum matre mea Tota regina in Naiera, et in Pampilona.

Num.º 24.

Era 968: año 920: got..... galic. 50. b.to

Es posterior á la q.e sigue. } Sub nomine sancte et individue Trinitatis. Hec est pagina confirmationis, quam fieri iussi ego Garsea Sancionis rex, una cum matre mea Tota regina in honore scilicet sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi, ita confirmamus vobis abbati domino Gomessano, ceterisque servis Dei in arcisterio sancti Emiliani presbiteri Domino ministrantibus, villam, quam Sicorii Senatoris ob remedium anime sue, et eius ancilla lumen accepta, dum adhuc Emilianus vivus in corpore esset, devotissime concessit: ita nos quoque eam confirmamus vobis in Parparinese villam nomine Buenqua cum suis terminis, id est, de otero de Alvete usque Obrea; deinde ad illa lacuna de sancti Romani; deinde ad illa losa de portello; deinde usque ad Auselio, ab omni integritate: ut pro remedio animarum nostrarum fiat commemoratio missarum, psalmorum, clamorum vestrorum apud Deum; ut optentu precum vestrarum veniam consequi mereamur noxarum nostrarum, amen. Siquis autem nostrorum posterum regum, aut

principum, comitum, vel aliquorum hominum hanc nostram confirmationem tollere, retemtare, vel imminuere in aliquo de his, que supra diximus, voluerit; in primo sit ab omnipotenti Deo confusus, et a cetu christianitatis separatus, et post cum Juda Domini traditore in inferni baratro per cuncta secula dimersus, amen: insuper ad partem regalem persolvat duo talenta auri, et quod retemtatum ad regula duplatum. Ego enim Garsea rex cum matre mea Tota regina, qui hanc pagina fieri iussimus, manus proprias signos ✠✠ fecimus, et testes ad confirmationem tradimus. Bibas episcopus confirmans. Oriolus episcopus confirmans. Tudemirus episcopus confirmans. Maurellus abba confirmans. Gundissalvus comes confirmans. Radimirus comes confirmans. Furtunius dux confirmans. Eximinus Vigilanis confirmans. Lope Garseanis confirmans. Gomessanus maiordomus confirmans. Facta carta confirmationis in Era nongentesima quinquagesima octava. Sub Domino nostro Christo ego Garsea Sancionis rex vna cum matre mea regina in Pampilona et in Naiera.

Num.º 24.

Era 967. año 929. a 14. de Mayo: got . . . . galicano 1.º b.to

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego humillimus omnium servorum Dei vltimus, et tamen Dei gratia Garsea Sancionis rex vna cum genitrice mea Tota regina, divina nobis opitulante clementia, tibi patri spirituali Gomessani abbati cum sociis fratribus sub nexu Karitatis, et amore superne maiestatis in vnum commorantibus in Domino nostro Jhu Christo perpetuam felicitatem. Nobis igitur libenti animo placens Christi Domini et patronis nostri Emiliani Sanctissimi sublimius ac reverentius venerari altaris, necnon et Sanctorum Sanctarumque ibidem recondite reliquie, scilicet Sancte Marie semper Virginis, et genitricis Domini nostri Jhu Christi, et Sancti Micaelis arcangeli, et Sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et Sancti Andree apostoli, et Sancti Martini Episcopi dignius impendi curamus honore; qualiter per horum omnium Sanctorum auxilio, et vestrarum precum orationum mereamur penurias evadere omnium malorum, et consortes fieri omnium bonorum. Igitur quod primum et maius est previdentes confirmamus talem confirmationem privilegii in illo predicto monasterio, quod notum fiat omnibus regibus, et episcopis, et principibus vsque in seculum; ut numquam sit in potestate, vel in dicione

vel dominio alicuius datum, neque episcopo, neque principi, nec alicui meliori persone, nisi solummodo sub abbatie protectum et adiuvatum a Regibus et principibus et hominibus terre, serviat Deo et sanctis eius libero; pro incolomitate regni et patrie et salute viventium, et requie defunctorum usque in eternum, amen. Iterumque desiderio clamoris tanti predicti confessoris accensi, terminum illud a nostris antecessoribus collato, quod huic circumiacet monasterio in tantum noscitur brevis ut absque penuria vivere pecora in eo non sit facilis, et idcirco ut vicinorum scandamus hominum rumores, quod augemus, determinamus nominatim locorum omnium qualitates: idest ab exitu domus monasterii usque ad molendinos, et per decurrentem viam ad Sancti Georgii basilicam, inde ad torculare antiquus, et superiorem ripam ad cesarios de Milanis per extremitatem ipsius ropulari ad publicam viam; et gradientes ad superiora per stratam ascendimus ad magavetam, et per medium ipsius vallem ad fontes sicas, deinde ad spissam vetelli, et inde per viam ad illum summum collem, qui dicitur cruceatam; et per dexteram ipsius colli ad capiteolam vallis tellarum; deinde per mediam pinnam locum signamus ubi ambos iunguntur rivi in Capiteolam ad fabricas antiquas; et tunc demum gradientes per viam, venimus ad basilicam que dicitur Sancti Johannis, et per eundem rivum, qui dicitur Cardinis, usque ad basilicam Sancte Marie; Et quia hucusque et finiendo stavilimus terminum, ab hin recensendo roboremus fisci toloneum. Siquis prefuntive in hanc defesam ex pastum ad recipiendum oves, capreas, sues vel aamenta erexerit tugurium; de quinque pecoribus auferatur ei unum, et pro erectione tuguri sexaginta exolvat solidos argenti; et pro solius ingressionis pastu, de decem tolatur unum: de domitis autem, id est bos, asinus, equus, et siqua his similia ibi comprehensus fuerit; quod fuerint numero, toht solidorum reddatur in monasterii toloneo: qui vero ramum inciderit, careat ferramentum, et pariet quatuor argenteos: qui vero radicitus absciderit; captum detrudatur carceri usque dum reddat sexaginta solidos: Similiter et qui in ea aperuerit semitam, sexaginta solidorum exolvat sumam. Hec autem omnia ut prediximus, offerimus ad atrium beati Emiliani presbiteri et Gomesani abbati, presentibus ac succedentibus fratribus cum sana et determinatione et usu per secula infinita, amen. Siquis tamen, quod absit, episcopis, et nostris propinquis vel extraneis huic nostrum donationis seu confirmationis pretextum ausus fuerit violare vel disrumpere; sit a Domino Deo male-

dictus, et a limine sancte matris ecclesie et a Christi corpus et sanguine, et a christianis omnibus excomunicatus (siguen las demas imprecs. y multas) Ego igitur Garsea Sancionis rex simul cum genitrice mea, qui hanc paginam fieri iussimus manibus nostris signos ✠✠ iniecimus et confirmavimus, et sic presentes testibus ad roborandum tradimus in Sacratione basilice testes et confirmantes. Tudemirus episcopus confirmans. Bibas episcopus confirmans. Oriolus episcopus confirmans. Gomessanus abba confirmans. Maurellus abba confirmans. Didacus comes confirmans. Gundisalvo comes confirmans. Ranimirus comes confirmans. Furtunius dux confirmans. Furtunius Garseanis confirmans. Eximinus Vigilanis confirmans. Lope Garseanis confirmans. Furtum Eximeonis confirmans. Gomessanus maiordomus confirmans. Garsea maior Stabularius confirmans. Facta carta donationis et confirmationis in era nongentesima sexagesima septima, secundo idus madii, regnante Domino nostro Jhu Christo, et sub eius gratia ego Garsea Sancionis rex in Pampilona una cum genitrice mea Tota regina.

Num.º 16 (25) 16

Nota: Corresponde antes del nº 16.

Era 962 año 924 á 5. de Septiembre: got.... galic. 14. b.to

Sub nomine sancte et individue Trinitatis. Ego omnium quidem infimus et tamen voluntate Dei Garsea Sancionis rex cum matre mea Tota regina superni amoris accensi ardore, ac peccatorum nostrorum perterriti multitudine, propossuimus de bonis, que Dominus ad honorem istius seculi nobis largitus est aliquid addere in possessionibus sanctorum, ut eorum sufragiis eruamur ab omni malo flagitiorum, et post heredes fieri mereamur in regno polorum. Ergo concedimus totius voluntatis affectu, et donamus ad baselicam sancti Emiliani presbiteri et confessoris altissimi Dei, et tibi patri religioso Gomessano abbati, omnisque clericis fratribus et sacerdotibus tecum ibi commorantibus monasterium vobis vicinum reliquiis Sancte Marie consecratum iuxta vicum, qui dicitur Cannis in superiori parte positum, cum omnibus, que ad eum pertinere videntur, terris, vineis, tritis, pascuis, cum exitu et regressu, et cum tali usu, ut comunem cum hominibus de Cannis habeant pastum, et montes et aquas, et glandiferas arbores, et omnia, que illi habuerint: tamen ut in nulla (paria, nec in homicidio, ni en nulla) causa sit permixtum cum hominibus illis, set liberum et ingenuum ab omni potestate regum, et dominorum serviat sancto Emiliano per cuncta secula amen. Et quicquid super hoc magis in illo loco de terris, vineis, vel alicuius possessionis ampliare, vel comparare ab hominibus illis, vel aliis potueritis,

vel que pro animabus defunctorum, vel pro incolumitate vivorum adquiseritis, firmum, liberum, et ingenuum, et valentem ab omni potestate regali vel principali per omne seculum possideatis. Siquis autem nostrorum posterum regum aut principum, comitum, vel aliquorum hominum hanc nostram donationem Deo et Sanctis eius oblatam, tollere, retemtare, vel imminuere in aliquo de his, que supra diximus, voluerit, in primis sit ab omnipotenti Deo confusus, et a cetu totius Christianitatis separatus, et post cum Juda Domini traditore in inferni baratro, per cuncta secula dimersus; insuper ad partem regis persolvat duo talenta auri, et duplum. Facta carta donationis et confirmationis in era nongentesima sexagesima quinta *, nonas septembris, regnante Domino nostro Jeshu Christo, et sub eius imperio ego Garsea Sancionis rex una cum matre mea Tota regina, in Naiera et in Sampilona. Ego enim Garsea rex, qui hanc paginam fieri iussi manu mea signum ✠ inieci et confirmavi. Similiter ego Tota regina manu propria signum ✠ inieci et confirmavi, et testibus ad roborandum inieci. Bibas episcopus confirmans. Oriolus episcopus confirmans. Tudemirus episcopus confirmans. Maurellus abba confirmans. Gundisalbus comes confirmans. Ranimirus comes confrans. Didacus comes confirmans. Furtunius dux confirmans. Eximinus Vigilanis confirmans. Lope Garsei confirmans. Furtunius Garseanis confrans. Gomessanus maiordomus confirmans. Sisebutus presbiter scripsit, et confirmavit.

Num.º 26.

Era 970: año 932: got. 80. b.to gal. 113. b.to

Sub nomine Christi. Ego igitur Sarrac in Gutiarriz, una cum germanis meis Obeco, Morelliz, Aper, Bela Gutiar, tibi Gomessano abbati vendimus terra in valle, que vocitant Salinas iuxta possidente comes nostrum Fredelando, et suas proprias eras, que comparavit de Monnio Lupiz, ex alia parte possidente frater de Caradigna; et dedisti pretium, sicut nobis placuit, septem solidos et medio, et una equa cum suo pultro: Et post odie die habeas firmi. Obeco Didaz testis. Munnio Obecoz testis. Tellu Obecoz testis. Obeco Hazan testis. Amusco Munnioz testis: in era nongentesima septuagesima.

Adicion.

Ego Eita Hoco de Salinas dono ad Sancti Felicis quatuor eras: Et ego Momadonna de Cereso quatuor eras, que comparavi de Eita Acurio; et alias quatuor eras de Mer Nunnu; et alias quatuor eras de Mer Salindo iuxta de Obeco Munno.

Num.º 27.

Era 971: año 933: got. 83: gal. 194. b.to

In Dei nomine. Ego quidem Blasio Braka spontanea voluntate pro me anime salute, et remissio peccatis trado me ad atrio Sancti Emiliani presbiteri, et tibi domino Gomiz abbate cum mea ecclesia Sancti Pelagii, et cum mea hereditate in villa Desolio, et ecclesia sita ingrediente villa. Et ego igitur Garsea Sancionis rex huic donationi per lingua domini Gomessani abbati, et episcopus domino Benedicto agnovi, et me postulante assensum dedi, et confirmavi: insuper iubeo pro me anime remedium, ut quicquid dederint tam vivis quam pro defunctis, vel comparare potueritis firmi et genuum habeat sanctus Emilianus per cuncta secula, amen. Siquis autem ex meis propinquis vel extraneis hanc meam confirmationem in aliquo disrumpere voluerit, sit a Deum, qui fecit celum et terram, maledictus, et excomunicatus, et cum Judas traditore sortitus, amen, et a parte regali pariet decem libras auri, et retemtu ad regula duplatum. Facta carta in era nongentesima septuagesima prima. Didaco comes, et Ranimirus comes testes.

Dñio Gomiz.

Dñs.

Num.º 28.

Era 974: año 936: got. 67: gal. 121.

Ego Dolquiti Veilaz duum esset iudicem in Cereso, venerunt Gondesalvo, et alio basallo, et prendiderunt ad Sancio et a Nunno Gomiz de Septemfiniestras pro illo agro, qui est in lomba de Sabuco iuxta agro de Tellu Aperriz, de alia parte de Belasco Usani ad octo modios seminatura, in iudicio; et non potuerunt testes dare, et si audierunt de isti Sancio et Nunnu iura in Sancta Maria in Septemfiniestra, et dixerunt, *qui iurarun, isti agro nostro fuit detemptus, quando Abelmondar Telluz ista terra populavit, et sic pariarunt iudikanda quatuordecim solidos Saioni; quatuor argentos ad Galindo: et si postea iste basallo, aut Gundisalbo, vel suis genitibus inquietare voluerit, que pariet duas libras auri, et postea intrent in iudicio. Era nongentesima septuagesima quarta, regnante Regimiro in Legione, et comite Fredinando in Cereso, et in Granione. Adolfo testis. Vincenti testis. Gutiar testis. Beila Dolquiti testis. Beila Monnio testis.

+ q | fore es qui | si

Era 975: año 937 = Num.º 29 a 30 de Nov.e got. 78. b.º gal. 168

In Dei nomine. Ego abbas Lifuarre presbiter cum monachis meis, una pariter placuit nobis, et tradimus ad regula Sancti Stefani de Salceto, et tibi Nunnu abbati cum nostras ecclesias, qui sunt in valle de Spineto, Sancti Stefani,

& ce Sancti martini,

Sancei Christofori; et alia ecclesia sancei Clementi, et Sancei Salvatoris in loco, qui dicitur Abalka: et alia ecclesia Sancei Emiliani et Sancei Jacobi in Abecia: et alia ecclesia sancta Maria sub penna maiore: istas cum suis pertinentiis tam in montes quam in fontes, et cum suis hereditates, et cum omnia nostra ganantia, ego dixiare presbiter cum meos regulares Obeco presbiter, et Amace Presbiter, et Vagnida presbiter, et Obeco presbiter, et Dulquiti Presbiter, et Belastar monachi, qui tradimus ad regula, roboravimus. Siquis vero homo ex nostris aut extraneis dirumpere in aliquo hec nostra offertione voluerit; in eternis ira Dei descendat super eum, et demum cum Juda traditore Sit Partitus, et ad regis parte exolvat quatuor libras auri, et duplum ad regula. Facta carta era nongentesima septuagesima quinta, Secundo Kalendas Decembris, regnante Regimiro in Legione, et comite Fredinando Gondisalviz in Castella et in Alava. Hec scripta Munnio episcopo legit et confirmavit.

Num.º 30.

Era 976: año 938: god. 66.to: galic. 20.mo

In Christi nomine redemptoris nostri. Ego quidem gratia Dei Fredinando Gondissalviz totius Castelle comes, amore divino compunctus, ac scelerum meorum numerositate recordatus, sic facio donationem, pro remedium anime mee ad atrium Sanctissimi patronis Emiliani, et tibi patri spirituali Fortuni abbati, nemnon et omnibus tibi subiectis clericis in ibidem die nocte Christo famulantium; idcirco concedo et confirmo ad atrium predicti confessoris monasterium unum in Septefinieslas iuxta ribo tirone, cum duas ecclesias Sancti Johannis, et Sancte Marie, cum omnibus ad eas pertinentibus, idest, cum terris, vineis, ortis, molendinis, cum exitu et regressu, et cum aquarum productibus, liberum et ingenuum ab omni fiscalia regali, vel Senioris, ut non cum aliis pariet in homicidio, neque pro furtis, neque pro aliquo scelere: Et quicquid super hoc, pro vivis ac mortuis, vel de vestris comparationibus potueritis habere, liberum et firmum possideatis per omnia secula, amen. Siquis autem meorum filiorum, seu neptium, propinquorum, aut extraneorum, regum, aut principum aut aliquorum hominum hanc meam donationem et confirmationem mutare vel infumpere voluerit, sit a Domino Dominorum maledictus, et a consortio Christianorum separatus, et demum cum Juda traditore in inferni barathro per cuncta simul sus, amen: et insuper temporali iudicio conponat duo talenta auri a parte regis pulsatur solutus, et quod repetit ad regula duplatu. Facta carta in era nongentesima septuagesima sexta. Ego Fredinando iussu Dei comes tenentem Castellam, et Cereso, et Oxamionem, ad hanc donationem testes convocavi.

+ Con sus aguas manantiales.

Gundissalbo Fredinandez confirmans. Sancio Fredinandez confirmans. Gundisalbo Aderiz confirmans. Domino Vincencio episcopo confirmans. Belasio episcopo confirmans. Oriolus episcopus confirmans. Benedictus episcopus confirm.º Obeco Assurez confirmans. Didaco Fredinandez confirmans. Obeco Nunnez confirmans.

Num.º 31.

Era 977. año 939: got.... galic. al principio.

En el Cajon I. legajo 1.º num.º 3.º

Sub nomine patris, necnon et eius prolis, pariterq.e Sancti flaminis in unius potentia Deitatis. Incipit origo devotionis, quam ego comes Fredinando Gundissalbez universe castelle principatum tenens, unanimiter cum principibus primariis omnis mee dominationis nobilibus et ignobilibus ad memoriam nostre posteritati tradere curavi, ac perpetua stabilitate cum eiusdem michi suiectis subscriptum agens privilegium confirmavi. Nam in istis fere temporibus talia in terra aparuerunt signa, quod furor Domini venturus credebatur esse in ea. In era nongentesima septuagesima secunda.* *(1) quarto decimo Kalendas augustias lumen solis die sexta feria amittens lucendi virtutem, obscuratum consistit ab hora secunda in tertiam (1) quarta feria idus octobris colorem eiusdem solis multi cognoverunt effectum palidum (1) signa magna facta est in celo vento africo, porta flamea aperta est in celo, et ibant stelle, et comovevant se huc atque illuc, maxime plus discurrebant contra vento africo, et mirate sunt gentes de his signis noctis media usque mane: et fumus vapor magnam terre partem combusit.**. Qui cum tullia perterriti cerneremus ad Domini misericordiam petendam cum tali devotione perpavimus: Cum fabente Deo nostra sublimitas totius castelle, vel aliquorum in eius circuitu finium obtinente consulatum, forte nostre christianitatis obsistentibus culpis, contigit bellicum virtutem paulatim imminui nostrorum, atque vigorem audacitatis parumper viribus augeri barbarorum. Unde factum est, ut tempore Abderahaman regis Sarracenorum barbara eiusdem gens innumerum congregans exercitum in suorum confidens numerositate militum, vel pedicum, christianorum fines, cunctis paratis armorum machinis, incessisset ad depopulandum: cuius primum devastationis impetum ad legionensem novimus pertingere regnum: quo cognito principi Ranimiro, qui tunc temporis illius regni sceptrum tenebat; quamquam robustum in hostem animum habere consueverat, formidans tamen tante multitudinis copiam, auxilium nostrum, et alavensium virorum adversus gentiles hostes in prelium convocavit, atque ut benignus Dominus suis fidelibus in tanto periculo positis, ob patrocinia sanctorum ad conterendum hostem Christi

** donde estan dos astericos corresponde lo que hai hasta el n.º 1. y lo mismo desde el segundo hasta los dos ultimos astericos, y alli se debe colocar la noticia de n.º 1. al 2.

credulitati adversantem, celitus iuvamen inferret: regiones et provincias totius sui regni secundum qualitatem et abundantiam rerum, et fertilitatem possessionum studiose disposuit, atque devotionem census ex eis reverende basilice beati Jacobi, apostoli, quem caput totius christianitatis noverat, ut patriam a Domino Christo sibi commissam tunc et semper sua protectione tueretur spopondit. Eodem modo cum tam dignum devotum divulgata relatio nostris auribus innotesceret, visum fuit nobis, et universitati nostrorum militum, et rusticorum utile fore cenobium sanctissimi Emiliani simili oblatione venerari debere, cuius reverentissimum corpus apud confinium regni consulatus divina dispositione tumulatum noveramus esse, cuiusque meritis et suffragiis apud Deum hostium propulsionem, civium tutionem, fructuum ubertatem, patrie defensionem, noxarum propitiationem procul dubio nobis non diffidebamus adesse. Tua propter quantitatem universe nostre dominationis, sicut supposita series divitis, assensum preverte regionem rege, incipientes a fluvio carrionense secundum modum facultatis uniuscuiusque terreni cuique ordinavimus, ac devotionis donationem ab ea cenobio beati patroni sub privilegii notatione perhenniter solvere curavimus. Plures vndique ad fines, quambis non hostium formidine secuti nos terrerentur, tamen ad protectionem sui, et suorum operum, ut hoc idem sua sponte facerent, tanta exempli divulgatione, monuimus. Igitur taliter facta Dei, et sancti eius devotione: ipse primus legionensis princeps cum suis hostes adgressus est in cessatione, ante quorum conspectum celestes duo equites, candidis sedentes equis divina dispositione armatis, visi sunt, priores bellum committere; quos fidelibus domini bellatoribus alacriter sequentibus, plurima de innumeris pars angelico gladio, pluraq[ue] humano prelio corruit: reliqua vero, Domini potentie resistere non valens, in velocitate equorum fugam contra fines suos arripuit: qui veridici, qui in primo bello non defuimus, in ipsis extremis iam nostros fines egredienti, occurrimus, pluribusque de illis adversis gladiis cesis, libzum sue perditionis ac pontificem capiat sui exercitus cum omnibus tentoriis suis cepimus. Sicque de ingenti hoste divino auxilio triumfantes, ac cum victoria quique ad suam reverentes, devotionem dudum pollicitorum sicut subsequens denotat ordo, propterea liter ordinavimus: Sumenta, Albia, Texera iste predicte cum omnibus suis villis ad suas alfoces pertinentibus, carnetos domus vero facium se ad unum. Almaia, Opia cum suis villis ad suas alfoces pertinentibus, vaiales per omnes domus singulos cubitos. Valle de Vielso cum omnibus suis villis ex utraque parte aque, per omnes domus singulos cubitos de lignos. Ovienia, Rivus de Vbere, Villadidaco cum tota Tribinio, Carrio iste predicte cum omnibus villis ad suas alfoces pertinenti-

bus, carnezoj domus occo faciunt se ad vnum. Ambobus Pieruezoj, Fenaioja, Villa-
goñero, Villade Laco ire predicte saiales per omnes domus singulos cubitos. Mel-
gare, Strutiello cum suis villis ad suas alfozes pertinentibus, per omnes domus
singulos pozales de vino. Sancia Maria de Selago saiales per omnes domus singu-
los cubitos. Valle de Salce cum valle de Vmiellos, et suis villis, Rinojo cum suis villis,
et villa Plainbirtia, Iuirzana, Torrekemada cum suis villis, Iuntanilla de Morgade
de illa peira de Tariego ad Surzum, Palentia, Monason, Balcanas cum suis villis
ire predicte cum omnibus suis villis ad suas alfozes pertinentibus, per omnes do-
mus singulos axienzos ceza. Valbuena, Palencia de Comite, Scutezoj, Banife-
zii de xivo Salamza, Argejn, Muennio ire predicte cum omnibus suis villis ad
suas alfozes, pertinentibus, carnezoj domus occo faciunt se ad vnum. Burgis
cum suis villis ad suam alfozem, pertinentibus, per omnes domus singulos axien-
zos. Berneviveze, Rivo de Vbere cum suis villis ex vtraque parte aque, Sancta
Cruce, Lara ire predicte cum omnibus suis villis ad suas alfozes pertinentibus,
carnezoj domus occo faciunt se ad vnum. Carrzoverde, et Carriello de Obeco Pidar
cum toto xivo de Vguseba vsque Villatoresa omnes villas ex vtraque parte aque
per omnes domus singulos axienzos ceza. Lezma, Sancti Petri, Vza, Tabladiel-
lo in duodecim ciriolos. Clunia, Carriello de Vranda, Gomiel de Mercado, Roda
cum suis villis, et Ruviales ire predicte cum omnibus suis villis ad suas alfozes
pertinentibus per omnes domus singulos axienzos. In Aza iuga bovum. Langa,
Sacramenia, Avila, Secovia, Buitrago, Petraza, Secretpublica, Agellon, Sancti
Stephani, Gormaze, Oxima, Vzero, Fuentealmarci cum Bociqas ire predicte cum
omnibus suis villis ad suas alfozes pertinentibus, per omnes domus singulos axi-
enzos. Mesilla, Vrganza, Fuenteoxia, Iuintanaze, Biberre, Carnecoja, Cobalie-
za, Durolo, Sudumeri, Neila, Oxca cum suis villis, et ville que Silvetria in illo
confinio videntur posite, Canales, Lemexoja cum suis villis ad suas alfozes pertinen-
tibus, per omnes domus singulos Kasezoj, Montexubio, Villanova, Barbaticello Re-
vocabaco, Asbarrone cum suis villis ad suam alfozem pertinentibus, ire pre-
dicte per omnes domus domui due vna xeia de ferro. Salas, Vacinas, Caperon,
Monecalviello, Bea, Atapuerca ire predicte cum omnibus suis villis ad suas al-
fozes, pertinentibus, per omnes domus singulos axienzos. Valle de Soioj, Monesterio,
Oca, Arbieca, Soza, valle de Sarzones, Bozueva ire predicte cum omnibus suis
villis ad suas alfozes pertinentibus, carnezoj domus occo faciunt se ad vnum. Fon-
ticurbo cum suis villis ad suam alfozem pertinentibus, per omnes domus singu-
los axienzos. Cezero cum suis villis ad suam alfozem pertinentibus, per omnes
domus singulos axienzos. Valle de Sancti Vincenti cum Petroso, Frazione cum
suis villis, Valle de Oggacastro de vertice montis vsque ad Iberum flumen, omnes
ville ex vtraque parte aque, per omnes domus singulos axienzos ceza. Spinoja,
Castro, Sequenza, Bocos, Muggaricos, Torrecga, Valle de Rama, Serralta, Ca-

dreggas, Valle de Samances, Etano, Siero, Rivo de Valerone, Repa iste predicte cum omnibus suis villis ad suas alfoces pertinentibus, per omnes domus singulos arienzos. Bricia cum suis villis ad suam alfocem pertinentibus, per omnes domus domui due vna regga de ferro. Tota Campo, tota Ripa iber, Paretes rubias, Orceion, Sancta Agatea iste predicte cum omnibus suis villis ad suas alfoces pertinentibus, per omnes domus singulas libras de cera. Colindres, Lareto singulos vtres olei. Aras cum suis villis ad suam alfocem pertinentibus per omnes domus singulas libras de cera. Pelagos, per omnes domus singulos pisces. Plumberas, idest, Garranzo omnes villas per omnes domus singulas libras de plumbo. Valle de Gunna, valle de Veltria, valle de Toranco cum suis villis ad suas alfoces pertinentibus per omnes domus singulas libras de cera. Agorienzo, Samano, Campingo cum suis villis ad suas alfoces pertinentibus per omnes domus singulos pisces. Salceto, Sopuerta, Carrantia, Bardules, Tabison, Aiala cum suis villis ad suas alfoces pertinentibus per omnes domus singulas libras de cera. Ordunia omnes villas, Mena cum suis villis ad suas alfoces pertinentibus per omnes domus singulos arienzos, aut singulos cubitos de lienzos. Et quoniam non equaliter cunctis manet facultas pecunie; iubemus habentes iugum boum, vnum argenteum: et quos eo amplius per vnum quodque iugum, argenteum; habentes vnum bovem, medium argenteum: habentem autem nullum, quartum in hac devotione reddere: ne ditiores parum videantur agere in offertione, ne pauperes causentur oprimi in spontanea donatione, sed cuncti mediocriter exigantur in sui possessionum qualitate. Losa omnes per omnes domus singulas eminas de tritico, et singulas de ordio; sin autem singulas agnas. Rivo de flumenciellos de vertice aque vsque iberum omnes ville ex vtraque aque. Sancti Saturnini cum suis villis, et illis villis, qui sunt apud iberum ad alfoce pertinentibus, carneros domus octo faciunt se ad vnum. Lantaron omnes villas per omnes domus singulas meticas de vino in oblatione, et singulos panes in offerta. Termino, cellorico, Billivio, Buradon iste predicte cum suis villis ad suas alfoces pertinentibus, carneros domus octo faciunt se ad vnum. Cabuerneca, tota Subserra, tota Berrocia, Marangone, Punicastro cum Sporonceta, Sancti Stephani de Deo, Harroniz, Migarin, et Barbarin, Rivo de Moreta, valle de Vllone, et Portella iste predicte cum omnibus suis villis ad suas alfoces pertinentibus, per omnes domus singulas metitas de vino in oblatione, et singulos panes in offerta. Omnes villas de rivo de Alesanco, et rivo de Cardines de vertice vsque ad Naieram; Et de rivo de Tubia, et Naiera cum suis villis, et omnes ville de rivo Derugua, Metruno, Bechera, et Claviggo, et rivo de Leza, et rivo de Gubera, per horum rivorum omnes villas ex vtraque parte de vertice aque vsque ad iberum, et

etiam de Buradon Castro usque Santaacueta, omnes ville ex vtaque parte
aque per omnes domus singulas metitas de vino in oblatione, et singulos pa-
nes in offerta: et in ducxonio per omnes domus singulos denarios. Omnes vil-
le de ambobus Camexis per omnes domus singulos Kaseos. Vzicoja per om-
nes domus singulas gallinas, et singulos panes. Encero, Hametiello, Ocone
cum suis villis, Semalva, Cuze, Ezessano, Azneco, Kelle, Abzolle, Bea, Ca-
lasoana, Andojilla, Cazcanas, dezim, Zahazza, el Monesterio, et Tunes cum
suis villis ad suam alfocem pertinentibus; et alie que sunt site per ista
stage fluminis, iste predicte per omnes domus singulas metitas de vino in
oblatione, et singulos panes in offerta. Et Besa per omnes domus singulas
azenzatas de anguillas. Cornavo, Convexa, Zizioson, Agneta, Sinistriellas, Cen-
tzonica, Bozoga, Carazona, Cascanio, Zuzela iste predicte per omnes do-
mus de ferro arzeo singulas libras, medium sexto, medium pimenta. Vla-
va cum suis villis ad suas alfoces pertinentibus, id est, de Loja, et de Buradon
usque Cornate sextum, per omnes villas inter domus decem una xeia. De
xivo de Salhazaga usque in flumen de Deva, id est, tota Bizcahia; et de
ipsa Deva usque Sanctum Sebastianum Decimam, id est, tota Ipuzcua
a finibus Alava usque ad oza maxis, quicquid infra est, de vnaquaque
alfoce singulos boves. Sed quia magna numerositas regionum, locorum,
et villarum vnumquodque singillatim non sinit nos nominare, que non
sunt scripte, tamquam scriptas huic digne devotioni precipimus interesse,
et secundum potentiam et qualitatem sui venerabili cenovio almi Emilia-
ni censum cum aliis iubemus reddere. Ordinatis igitur ac dispositis prefatis
regionibus, tale statutum cum illis decernimus, ut omni anno a pasca
quadragesime usque quinquagesimam a Saione vniuscuiusque ville, vel ter-
zitorii eiusdem devotionis fiat inquisitio, et ab omnibus primatibus, et maio-
ribus cuiusque loci illius census sit congregatio, et ut per manus eorundem
missis ad cenobium Sanctissimi Emiliani fiat deductio, et super eius altare
fiat offertio: quodque neglexerit sub consulari imperio terribilis de eo fiat cons-
trictio: insuper in Cauto Seraginta Solidos ad comitis partem reddat, et quod
retinuit tantum per tres annos, triplicatum monasterio solvat. Sed quia lon-
ginquis temporibus nostrorum successorum voluntates ab hac promissione
declinare formidamus et deviare; decrevimus ex consensu omnium nostrorum
violatores huius privilegii tali anathemate percutere; ut siquis nostri gradus
superioris vel inferioris, regum, comitum, principum, episcoporum, abba-
tum, militum, vel rusticorum violator(em), imminutor, invasor, rebellis, aut
mutator extiterit; a communione Christianitatis sit alienatus, et a corporis,

auoriisque Christi participatione semoeus, atque hoc seculari tempore mi-
xcie et abominatione xoitus; postque perpetua Domini vtione pex
culsus, inextinguibiles penas eterni incendii cum Iuda Domini pro-
ditore coxxuat luitxeus, amen. Sacxum priuilegii primordium et pex-
petuum eius firmamentum in exa textexna centena, septiesque dena,
binaque super (x) adaucta, Domino nostxo Ihu Christo coli perxeque
obtinente xegnum, Sub cuius dicione Fxedinando Gundisalvez comite
totius castelle consulatum; Garsea Sancionis vexo Pampilonense, et Ra-
mirixo legionense xegentibus xegnum. Ego autem Fxedinando comes
cum vniversitate mee dominationis pexactis stabilimentis huius devotio-
nis, manu propria sic depinsi Signum ✠ exedulitatis personis totius
nobilitatis. Jnclita Sancia comexxa confixmans. Vincencius episcopus
confixmans. Belasius episcopus confixmans. Oxiolus episcopus confix-
mans. Benedictus episcopus confixmans. Mauxelius abba confixmans.
Jomti abba confixmans. Munio abba confixmans. Bibas abba confixm.
Seniox Gundisalbo Fxedinandiz confixmans. Sancio Fexdinandiz confixm.
Semox Garsea Fxedinandiz confixmans. Semox Gundisalbo Vxdexice confix-
mans. Semox Didaco Saxxaciniz confixmans. Albaxo Saxxaciniz confix-
mans. Didaco Semenox confixmans. Gotiex Gomez axmigex comitis con-
fixmans. Beila Dolguitiz confixmans. Saxxacini Albaxez confixmans. Mon-
nio Gotioz confixmans.

Ego autem Garsea Sancionis xex totius Pampilonensis xegni assensum
prebui tante devotionis, et partem xegni mei, que vicinior illi ex monaste-
xio, sicut supxa notatum ext in illa devotione, stabilivi, et cum fuectoxmeis
devoto animo confixmavi. Zaxaxia xegina confixmans. Sancio Garseanis
xegis filius confixmans. Vxdexicus episcopus confixmans. Eudemixus episco-
pus confixmans. Bibas episcopus confixmans. Seniox Fextunio Garsea-
nis confixmans. Seniox Eximino Vigilanis confixmans. Seniox Lupe Gar-
seanis confixmans. Seniox Fextunio Simeonis confixmans. Domenanus
maiordomus confixmans.

Domatux de Hexxa Sancto Emiliano de flumine caxxionensi usque flu-
men Ayam, et de Sexxa Axaboia usque mare Bizcahie.

Jungax electis ego Stephanus scxiptox, Deo gxacias.

Num.° 32.

Era 978: año 940: gob. 67.to gallo. 525.to

Jn exa nongentesima septuagesima octava, xeynante principe Ra-
mixo, et comite Fxedinando in Alava et in Castella: in illis diebus

habuerunt Sango Gomiz, et Nunnu Gomiz iudicium cum Donno super aqua de molino; et mandavit legem et libro iudicum ad Sancio Gomiz, et ad Nunnu Gomiz firmare ex contra Donnum, qui sic fuit ipso molino de Nunnu Gomiz in presura et populatione de christianos de christianos, ante fuit posito in flumine de tirone: et adduxerunt Sancio Gomiz, et Nunnu Gomiz duodecim testimonias, et tres fidiatores, id est, Sancio Gomiz, et Vlaquide, et Garcia, et quatuor Obeco Adolfez: et testes, id est, Vzanco de Refoio cum suos filios, et Gomiz Ferruzu, et Belasco et suo iermano, et Nunnu Johannis, et Eita Feles de Cereso et Centolle et alios multos, et iuraverunt fidiatores in Sancta Maria in septem finiestras: et postea habuerunt iudicium et fuerunt ad iudices cum saione Sunilla, et fuerunt ad Monnio Assuriz, et ad domino Beila de Tobiella, et ad domino Vicenti abbati, et iudicaverunt ita ubi duodecim testimonias testificaron, et tres fidiatores iuraverunt. Nulla calda fuit, nec ullum alium iudicium, nisi priorum iudicium sit firmi.

Donnum

Num.º 33.

Era 981: año 943: got. 84: galic. 46. Cajon 0. 10. Legajo 1.º num.º 1.º

In nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego humillimus et omnium servorum Dei ultimus, et tamen gratia Dei Garsea Sancionis rex, vicissim cum coniuge mea Tarasia regina, tibi Gomessani abbati cum sociis fratribus tecum in timore et amore maiestatis superne vinculo caritatis in unum commorantibus, in Domino Jhu Christo perpetuam felicitatem: igitur divina inspirante clementia, qui sepe gratis beneficium prestat indignis, de bonis quod ipse nobis benigne largitus est, ad laudem nominis eiusdem creatoris, et honorem Santissimi Emiliani presbiteri et confessoris offerimus et concedimus ex toto corde et tota voluntate villam in confinium Naiele positam, antiquo usu Villar de Torre dictam integra et sana cum omnibus hominibus, terris, vineis, ortis, pomariis, molinis, domibus, cum exitu et regressu, et pascuis, cum montibus, ac defesis, cum omnibus mobilibus, et immobilibus, quicquid ad eandem villam pertinet, vel aliquando pertinuit: quemadmodum nos hucusque in nostro iure positam donavimus cum tali tenore ad atrium Sancti Emiliani ab hinc deserviat dicioni: ita ut siquis habitator huius ville contemserit huic Sancto deservire, et perrexerit ad alterius habitatione, et extiterit contenciosus in antiquo usu deservire; mandamus ut careat hereditate, et domum quam in ista villa possidebit, hominem vero eat ubi voluerit ingenuum: reliquum vero nostrum offertum firmum permaneat in Sancti Emiliani. Ab hinc enim siquis ex nostris successoribus tam

regibus, quam potestatibus ex qualibet hominum genere super hanc nostram offertionem inruptionem facere conaverit, vel in quolibet violator, fiat maledictus a parte Dei, et omnium Sanctorum, et cum Juda traditore sit in inferni voragine dimersus, et anathemacitatus per infinita secula, amen: insuper a parte regale persolvat duo talenta auri, et duplum ad regula. Ego igitur Garsea rex, qui hanc cartam simul cum coniuge mea Tarasia regina fieri iussimus, et ante dominum nostrum Emilianum, relegente audivimus, et signos ✠ ✠ iniecimus, et testes ad roborandum tradimus. Sancius ipsius regis filius confirmans. Ardericus episcopus confirmans. Blaco abba confirmans. Senior Furtun Galindiz confirmans. Senior Furtum Scemenonis confirmans. Senior Eximinino Sancionis confirmans. Eximinus sacerdos et scriba regis ipsius confirmans. Facta carta donationis in era nongentesima octogesima prima.

Num.º 34.

Era 982: año 944: gpt..... galic. 84. b.to

In nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego humillimus et omnium servorum Dei ultimus, et tamen Dei gratia prestante Fredinando comes, una cum uxore mea dillectissima Sancia cometissa, simulque et filiis tibi domino meo glorioso Furtunioni abbati cum sociis fratribus tecum in timore et amore maiestatis superne vinculo caritatis in unum commorantibus in Domino nostro Jhu Christo perpetuam felicitatem, amen. Denique inspirante divinitate Divina, que cotidie ingratis beneficium prestat, nos ob inde compulsi inde ob honorem atque gratiarum actionem Creatoris nostri, et ad laudem nomini eius, et pro remedio scelerum nostrorum, et pro genitorum nostrorum animarum suffragiis, vel pro advenientiis pauperum, et peregrinorum humanitatis impertienda concedimus et confirmamus ex toto corde et tota anima vel desiderio in honore sancti Emiliani presbiteri et confessoris, et sanctis altaribus ibidem consecratis, vel vobis supra nominatis fratribus unum monasterium reliquiis Sancte Marie consecratum iuxta vicum Pazongis situm, cum omnibus suis pertinentiis, decaniis, defesis, montibus, pascuis, cum exitu et regressu, terris, vineis, pomariis, sautis, molendinis, et quicquid ad hunc monasterium pertinet vel aliquando pertinuesse dignoscitur, cum omni integritate mandamus ut serviat Sancto Emiliano absque ullum imperium regalem, vel dominationem secularem. Similiter offerimus ad honorem patroni nostri beati Emiliani, et ad tibi Furtunioni abbati cum sociis fratribus illam villam supra nominatam Pazongis iuxta hunc monasterium supradictum sitam, cum omnibus hominibus, et om-

Era proprio del Conde cuanto dá pra esta escritura.

nibus suis ingressibus et regressibus, circuitibus, montibus, defesis, pascuis, padulibus, suisque omnibus aiacentiis terminis, possessionibus, terris, vineis, ortis, molendinis, pomariis, et quicquid ad hanc villam pertinet, vel pertinere videntur aliquando: quemadmodum nos hucusque in nostro iure positam dominavimus, cum tali tenore ad atrium Emiliani, mandamus, ut serviat dicioni. Ita tamen adfirmantes vobis hunc nostrum monasterium, et hanc villam, ut nullus hominum, nec nos, nec nostri successores privilegii potestatem vel dominandi dicionem habeat in eis, nisi tantum vos qui ipsius sancti atrii reliquias veneratis, ut ad Dominum Deum mercedem recipiatis, serviant in Sancto Emiliano per omnia secula. Siquis autem nostrorum posterum, regum, aut principum, comitum, vel aliquorum hominum hanc nostram donationem Deo et Sanctis eius oblatam, tollere, retemptare, vel imminuere, in aliquo de his, que supradiximus, voluerit; sit ab omnipotenti Deo confusus et maledictus, et a cetu totius christianitatis separatus, et post cum Juda Domini traditore in inferni baratro per cuncta secula dimersus, amen: insuper ad partem comitis terre persolvat octo auri talenta, et duplum ad monasterium. Facta carta testamenti in era octagies dena, ac dua, terterna centena. Ego Fredinando comes nutu Dei cum uxore mea Sancia cometissa, qui hoc fieri voluimus testes ad roborandum tradimus. Vincencius episcopus Aukensis confirmans. Munnio Assuriz abba confirmans. Obeconi presbiteri Caradigne confirmans. Sisebutus presbiter et scriba regis confirmans. Gundisalbo Ferdinandez confirmans. Sancio Ferdinandez confirmans. Garcia Ferdinandez confirm.s Didaco Sarraciniz confirmans. Albaro Sarracinez confirmans. Didaco Scemenez confirmans. Gutier Gomiz armiger comitis confirmans. Gonzalbo Arderice confirmans. Beila Dolquitiz confirmans. Sarracini Albaroz confirmans. Munnio Gudestioz confirmans. Et omni creatione comitis una cum filiis suis testes et confirmantes.

Num.º 35.

Era 983: año 945: got.... galic. 170. á 28. de Enero

In nomine ingenite, prolisque, ac procedentis conexa unius semper natura Deitatis. Ego quidem Fredinando Gondissalbez gratia Dei comes totius castelle, simul cum coniux mea Sancia cometissa, ob remissionem peccatorum nostrorum, et remedium animarum nostrarum prona et spontanea nobis accessit voluntas, ut contribueremus in honore beatissi-

mi Emiliani, presbiteri, et Sanctorum apostolorum Petri et Pauli, vel alio-
rum plurimorum Sanctorum, seu et Sancte Marie virginis, et tibi pa-
tri Spirituali Furtunioni abbati, necnon omnibus tibi Suiectis clericis
ibidem die noctuque Christo servientibus: idcirco offerimus et donamus
et confirmamus in villa Salinas quartam partem, integram et libe-
ram, cum exitu et regressu, et comune habens pastum, et omnia sua
cum habitatoribus illius ville; sed liberam et ingenuam ab omni ser-
vitio regali, et potestati, et saionis ingressu, et sine homicidio, et sine
fossato, sicut est usum, et neque pro aliquo scelere subiaceat illius ville
potestati. Et ipsas fontes salsas in tertio die, et illa albara que debent ad
comitis terre, concedimus vobis tres albaras in hebdomada habeatis
genuos absque sigillo, et tam monasterio quam decanias quando volue-
rint sale portare: et illas eras salsas de Sancti Emiliani genuas de
defesa de comite. Insuper talem concedimus potestatem, ut quicquid su-
per hoc pro vivis ac mortuis, vel de vestris comparationibus potueritis
habere, liberum et firmum possideatis per omnia secula, amen: In dona-
tione vero una pariter nobiscum laudantes et confirmantes villas, id est,
Villanova, et Fontes, atque Olisares, Villacon, necnon et Terrazas, et Vil-
lamorosa, ut habeamus partem in ipsis orationibus, firmiter habeat
Sanctus Emilianus per omnia secula, amen. Siquis autem nostrorum
filiorum, seu nepotum, propinquorum aut extraneorum, regum, prin-
cipum, vel potestatum, aut aliquorum hominum hanc nostram donatio-
nem et confirmationem mutare vel inrumpere voluerit, sit a Domino
Dominorum maledictus et confusus, et a consortio christianorum separa-
tus, demumque cum Juda traditore in inferni baratro submersus, amen;
insuper ad comitis partem exolvat quinque libras auri; et quod retemp-
tum ad regulam duplatum. Facta carta in era nongentesima octogesi-
ma tertia, quinto Kalendas februarii. Ego igitur Fredinando comes
cum socia mea Sancia, qui hoc testamentum fieri voluimus, signos ✠. ✠.
iniecimus, et testes tradimus. Vincencius episcopus confirmans. Oriolus
episcopus confirmans. Beneditus episcopus confirmans. Gondisalbo Fredi-
nandez confirmans. Sancio Fredinandez confirmans. Gondisalbo Arderite
confirmans. Oroivo Zahagelli confirmans. Obeco Assuriz confirmans.
Didaco Fredinandez confirmans. Albaro Sarracinez confirmans. Senior
Monnio Licini confirmans. Sennor Gonzalo Telliz confirmans. Gotier
Gomiz confirmans. Obeco Nunnez confirmans. Anne Godesteoz confir-
mans.

Num.º 36.

Al pie de la antecedente era 986. año 948. goz... galic. 878.

Tempore Fredinando Fondisalbez comite, quam dedit istam hereditatem, et eras, et Salez, fontes ad sanctum Emilianum, in suis diebus habuerunt contemptionem Veniores sancti Emiliani pernominatos Ilur Numno, et Illoz Galindo cum hominibus de Salinas, cum Jacubus de Salceto, et cum Veniexibus de Canadigna, pro eo quod habebam ipsam salsam de ipsis fontibus, pernominatos fonte maior, et ipso fonte de Beila Numnez de tertio in tertio die, et iussit comes, ut acciperent ipsam salsam homines sancti Emiliani dominico die Summo mane in aurora usque ad vesperum. Et fecerunt hoc pactum, et iussi iurare homines ipsius ville, pernominatos, idem, Farsea Obecoz de Fontes, Orea Zellur de Fontes. Vigila Lupi de Fontes. Flacino de Fontes. Dominico Ozobi de Salinas. Numnu Matia de Villacones. Scemeno filio de iudice, qui fuit in valle: ut in tertio die nulla litis fieret inter eos, pro ipsa salsa. Era nongentesima octogesima sexta.

Num.º 37.

Era 983: año 945: goz..... galicano 86.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem gratia Dei presente Fredinando comes, una cum uxore mea Sancia, simulque et filiis meis, spontanea nostra voluntate, placuit nobis, ut pro remedio animarum nostrarum offeximus et confirmamus ad honorem Sanctissimi Dei archangeli Micaeli, et Sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et sive Tecla abbatissa cum sociis sororibus tecum ibi Deo laudantes, monasteria pernominata Sancti Miames cum terris, vineis; et Sancti Salvatoris qui est in valle Jovit, et Sancti Laurentii in monte Masoa iuxta villam Spinojam: his tres monasteriis cum illorum pertinentiis, terris, vineis, ortis, pratis, molinis, cum aquarum productibus, pascuis, cum montanis, silvis, lignosis, et pomiferis, et ad guvernationem armentorum Laxechedera et Sumzula, cum exitu et regressu, et omni integritate. Hec omnia iure possidenda in Sancti Micaeli Veteris, per eterna secula, amen: et quicquid deinceps ampliare vel construere, ac populare voluerittis, liberam in Dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen ex nostris successoribus propinquis vel extraneis rex aut comes duxu temerario dirumpere hoc nostrum pactum voluerit; videns a fronte via veritatisque careat lucernas; pereque, pereat non evadat infernis pena, sed cum Judas infernis gehenna; et ad dominantes terre alienas

Decem exolvat libras, et quod retemptatum ad regula duplatum. Facta Carta in era nongentesima octogesima tertia. Ego Fredinando comes una cum uxore mea Sancia, simul cum filiis nostris, qui hoc testamentum fieri voluimus, et relegendo audivimus, et testibus tradimus ad roborandum. Domno Vincentio episcopo confirmans. Gundesalbo Fredinandez confirmans. Sancio Fredenandez confirmans. Ferrea Fredenandez confirmans. Monnio Ovoniz abba confirmans. Gondesalbo Ordoñice confirmans. Ferenando Blasco confirmans. Obeco presbiter de Caradigna confirmans.

Núm.º 38.

Cza 983: año 945: got.: 2.ª 1.ª galic. 93.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego gelidem gratia Dei praesente Fredinando comes, una cum uxore mea Sancia, simulque et filiis, spontanea nostra voluntate, placuit nobis, ut, pro remedio animarum nostrarum offerimus et confirmamus ad honorem Sanctissimi Dei archangeli Mikaelis, et Sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et sancti Pelagii, et tibi Egocia abbatisa cum Sociis Sanctibus secum ibi Deum laudantibus, unum monasterium pernominatum Sanctum Paulum iuxta villulam Spinosam, cum exitu et regressu, id est, de illo fonte qui vocatur Limituri, et inde per illum vallem usque ad villam; et de alia parte sicut est illa via, que venit de monte Mausoa, similiter usque ad villam, et unam terram de uno iuxta viam, que vadit ad Sanctum Vicentium. Hoc praefatum monasterium cum illis pertinentiis, ita concedimus vobis et corroboramus, ut habeatis ibi licentiam populandi homines sive in vestro, sive de vestris comparationibus, sive de adquisitionibus vivorum, ac defunctorum, et communem partem ex habitationem peccorum cum illis de Espinoga, et de Sancto Vincentio, et de Vetezzena, et cum aliis circumiacentibus villis in parte, et in cedendo ligna, et cum aquarum, productilibus, in montibus in fontibus, et cum omni integritate iure hereditario, possidendum, per cuncta secula, amen. Siquis vero ex nostris successoribus, propinquis vel extraneis, rex, aut comes, miles, aut iustitius, clericus, aut monacus aut temerario tirannus hoc nostrum datum voluerit, vivens a fronte sua usque calcaneis; postque piceam non evadat inferni penam; set cum Iuda in inferno luat gehennam: et componanti terre decem aureas exolvat libras, et quod retemptavit, duplatum ad regulam. Facta carta in era nongentesima octogesima tertia. Ego Fredinando comes una cum uxore mea Sancia, simul cum filiis nostris, qui hoc testamentum fieri voluimus, et relegendo audivimus, testes ad roborandum tradidimus. Dompnus Vincencius episcopus confirmans. * Gomesanus episcopus confirmans. Opimimus episcopus confirmans *. Senior

Sancio Ferrandez confirmans. Senior Munio Assuriz confirmans. Senior Fredinando Blaskez confirmans. Obeko presbiter de Karadigna confirmans.

Num.º 39.

Era 983: año 945: got. 24: galic. 97.

In nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego humillimus omnium servorum Dei ultimus, Dei gratia prestante Fredinandus comes, una cum uxore mea Sancia, simulque cum filiis donum facimus tibi Trocie abbatisse cum sociis sororibus in monasterio Sancti Mikaelis de Petrojo tecum in timore et dilectione Dei commorantibus: igitur divina inspirante clementia, que sepe gratis beneficium prestat indignis, de bonis, que Dominus benigne largitus est, ad laudem nominis eiusdem creatoris, et ad honorem Sanctissimi Dei arcangeli Mikaelis, et Sanctorum apostolorum Petri et Pauli offerimus unum monasterium, pernominatum Sanctum Laurentium in monte Masoa iuxta villulam Spinosam, cum exitu et regressu, idest, de illa via, que venit de villagaliso, et vadit ad Sanctum Christoforum, usque ad illum rivum ad iuso usque ad illum vallem, qui est subtus Sanctum Laurentium, ubi vocitant Bakariza de Sancta Maria; et inde ascendendo ad illam viam, que vadit de Bilforato ad Spinosam, ubi iungit se cum supradicta via super Sanctum Johannem de Zaballa: in hoc determinato termino, nullus de vicinis villis, que sunt in circuitu, volumus, ut habeant ibi introitum cum peccoribus suis, neque pro pastu, neque fingant ibi tentoria, neque ad incedendum arbores, neque pro aliqua levi causa habeant ibi introitum, nisi solummodo vos, que estis ex religione Sancti Mikaelis. Itaque concedimus vobis prefatum monasterium, ut quicquid deinceps ampliare, vel construere ac populare volueritis, liberam in Dei nomine habeatis potestatem: et vos et ipsi, qui ibi fuerint populati, communem habeatis pastum, et incisionem arborum cum illis de Heterrena, et cum illis de Espinosa, et cum illis de Sancto Vincencio, et cum illis de Fresneda, exceptis illorum defesis. Et cum illius monasterii pertinentiis terris cultis et incultis, vineis, ortis, pratis, molinis, cum aquarum productilibus, cum montibus, fontibus, defesis, cum arboribus fructuosis et infructuosis, et ad gubernationem armentorum Lalhehederra, et Gumenzula in Serra: et in monte de Auka Berozzal: et in rivuo de Onia in cerro de Nidriales cum toto valle de Fala, cum exitu et regressu, et cum omni integritate hec omnia supra scripta sub potestate ipsius atrii predicti Summi Dei arcangeli Mikaelis, et tibi Trocie abbatisse cum sociis

sororibus, et que tibi sacro in regimine successores extiterint; iure hereditario tradimus et confirmamus per eterna secula, amen. Siquis autem ex nostris propinquis subcessoribus filiis, germanis, propinquis vel extraneis (&a las imprec.s ordinarias, y multas). Facta scriptura testamenti era nongentesima octogesima tertia. Ego Fredinando nutu Dei comes una cum uxore mea dilectissima Sancia, qui hoc testamentum simul cum filiis nostris fieri voluimus, atque precepimus, relegendo cognovimus, et manibus propriis signa fecimus ✠.✠.✠. et testes ad roborandum tradimus. Domnus Vincencius episcopus confirmans. Gundissalbus Fredinandez confirmans. Sancio Fredinandez confirmans. Garsea Fredinandez confirmans. Munio Assuriz abbas confirmans. Gundisalvo Arderice confirm.s Oroibo Zhahagelli confirm.s Fredinando Blaskez confirmans. Obeko presbiter de Karadigna confirmans. Sisebuto presbiter de Munnio confirmans.

Num.o 40.

Era 984: año 946. á 23 de mayo: got. . . . galic. 21 b.to Bulario al fin.*

In nomine sancte et individue Trinitatis. Ego humillimus et omnium servorum Dei ultimus, et tamen Dei gratia Garsea Sancionis rex. vicissim cum coniuge mea Tarasia regina, tibi Gomessani abbati cum sociis fratribus tecum in timore et amore maiestatis superne vinculo caritatis in unum commorantibus, in Domino nostro Jhu Christo perpetuam felicitatem, amen. Denique inspirante bonitate divina, qui cotidie ingratis beneficium prestat, nos ob inde compulsi inde ob honorem atque gratiarum actionem creatoris nostri ac Domini, et ad laudem nominis eius, et pro remedio animarum nostrarum, et pro advenientia pauperum et peregrinorum humanitatis impertienda, concedimus et tradimus villas in honorem sancti Emiliani presbiteri et confessoris vel vobis supra nominatis fratribus, in confinium Naiera, villa, que dicitur Corcovi, et alias villas in flumen cantabrie, que vocantur Barbarana et Barbaraniella. Has autem villas confirmamus cum omnibus adiacentiis, terminis, spatiis, pratis, montibus, vineis, terris, et hominibus, absque homicidio et fornitio. Hec vero Deo contulimus, et sepe vobis nominatis concessimus atque confirmamus, ita ut a Domino mercedem recipiamus, et in futuro feliciter cum omnibus sanctis exultemus. Et quod odie offerimus, amodo et deinceps post partem monasterii maneant perhenniter confirmatas. Siquis vero, qui hunc testamentum scripture vel in modico convellere voluerit; presenti in evo ab utrisque prive-

* Se halla por aforro, y en gotico: q. seguram.te fue la carta original, ó copia del Dec.o gotico.

tur luminibus, careat bonis omnibus, et in futuro cum iustis non adscribatur, sed cum Iuda, qui Dominum tradidit, participium habeat, et in secula seculorum baratri antra dimersus, penas eternas sustineat lugitus, amen insuper ad partem regalem persolvat quinque libras auri, et ad regula duplum. Facta scriptura testamenti in era nongentesima octogesima quarta, decimo Kalendas iunias. Ego Garsea rex hunc testamentum propria manu signum inieci ✠. et confirmavi. Tarasia regina confirmans. Sancio ipsius regis filius confirmans. Belasco abba confirmans. Fortuni Galindez confirmans. Fortum Scemenonis confirmans.

Adicion del 988.

En este año se hizo la copia de las Etimologias de S. Isidoro.

Ego Sancio gratia Dei rex simul cum fratre meo Ranimiro, et domina Urraca regina damus prompta voluntate ad atrium Sancti Emiliani predictas villas, et confirmamus absque homicidio et fornitio, vel fossato in concilio de Sancta Colalia in Arrezo post obitum patris nostri. Sancio rex manu propria confirmans. Ranimirus frater ipsius regis confirmans. Domina Urraca regina confirmans. Garsea prolis eiusdem regis confirmans. Belasco episcopo confirmans. Benedictus episcopus confirmans. Furtunio Galindonis confirmans. Domno Basal confirmans. Domno Vigila de Atavo* confirmans. Ciscla presbiter confirmans. Et omnes, qui adfuerunt in concilio Sancte Colalie testes et confirmantes. Era millessima vigesima sexta.

Num.º 41.

Era 985: año 947: got. 100: galic. 21. b.to Bulario al fin.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur gratia Dei Garsia Sancionis rex cum coniuge mea Tarasia regina, pro remedio animarum nostrarum, vel parentum nostrorum donamus, et confirmamus ad honorem sancti Martini episcopi primitia de Legarda, et de villa MezKina per omnia secula amen. Sancius filius noster confirmans. Blasco abba confirmans. Senior Fortuni Galindor, et Fortuni Scemenones testes, et cuncti palatii mei testes. Benedictus episcopus confirmans: in era nongentessima octogesima quinta. Hoc nostrum donatum Deo et Sancto Martino confirmatum. Siquis autem distulerit, sit a Deo proiectus, amen.

Noticia marginal en el gotico; y al pie de la antecedente en el galicano año 1099.

Urraca cometissa, pro quadam iniuriam, que habuit ad Garsie abba, tulit primitias ad Sancti Martini. Deus sit iudex, amen. Era millessima centesima trigesima septima.

Num.º 43.

Era 985: año 947: got. 82: gal. 116. b.to

In Dei nomine. Ego Salitus abba edificavi ecclesiam de propriis manibus invocatione Sancti Victoris et Sancti Facundi in propria mea ferragine in villa, que dicunt Aslanzone, ut sit decania de Sancti Emiliani de Fenestra. Siquis homo voluerit illa ecclesia exinde traere, vel auferre, sit a Deo maledictus et confusus, et a comitis partem exolvat tres libras auri, et ecclesia duplet. Facta carta in era nongentesima octogesima quinta, Ranimiro rex in Legione, et comite Fredinando Gondisalbez in castella.

Num.º 44.

Era 985: año 947. á 4 de agosto, dia miercoles: got.... gal. 166. b.to
y al fin del Bulario, o Becerro 3.º

In nomine Sancte atque individue Trinitatis. Ego humillimus omniumque servorum Dei ultimus, tamen gratia Dei prestante Fredenando comes una cum uxore mea Sancia, simulque et filiis meis, tibi Fortunioni abbati cum sociis fratribus tecum in timore et dilectione superne maiestatis sub vinculo caritatis Christi conexi simul versantibus perpetuam felicitatem, amen. Igitur divina inspirante clementia, qui sepe gratis beneficium prestat indignis, de bonis quod ipse nobis benigne largitus est, ad laudem nominis eiusdem creatoris, et ob honorem Santissimi Emiliani presbiteri et confessoris offerimus locum satis utilitati monasterii serviendi dignum, prevocitato Salceto domum, cum iacenti terminos, terras, et vineas, et molinos vero cum aquarum productilibus patefactis: Et hec omnia sub potestate ipsius loci ecclesie Sancti Stephani et Sancte Marie semper virginis reliquias continente. Denique predicta possessionem tibi Furtunioni abbati, et qui tibi sacro in regimine successor extiterit ceteris cum fratribus iure possidendi tradimus et confirmamus ipsum locum prenominatum Salceto. Et quicquid deinceps ampliare vel construere voluertis, liberam in Dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen ex nostris successoribus filiis, germanis, vel propinquis, quilibet hominum hec, que nos contulimus pro remissione animabus nostris et parentum nostrorum impertienda huic Sancto loco supradicto, stabilivimus, adfirmamus, conatus fuerit, aut voluerit demere vel auferre, et ipsis contrario calumpniam inferre, dematur de terra viventium, separetur a consortio patriarcharum, omniumque Sanctorum, careat utrasque lucernas, sit alienatus a cetu omnium christianorum, et anathemate percussus, cum Juda traditore in

forte: iacentes.

infernum, pex cuncta secula dimersus: insuper ad partem regalem persolvat duo talenta auri, et duplum. Facta carta donationis et confirmationis quarta feria, secundo nonas augustas, era nongentesima octogesima quinta. Ego Fredinando nutu Dei comes una cum uxore dilectissima Sancia, qui hoc testamentum simul cum filiis nostris fieri voluimus, et relegendo cognovimus, manibus propriis signa fecimus ✠✠ et testibus tradimus ad roborandum. Ego Sancia Sancionis confirmans. Gundisalbo Fredenandoz confirmans. Sancio Fredenandoz confirmans. Garcea Fredenandoz confirmans. Gundesalbo Aldoiticz confirmans. Oxoivo Zahagellicz confirmans. Fredenandoz Belascoz confirmans. Obeco presbiter de Cazadigna confirmans. Sisebuto, presbiter de Mumio confirmans. Vincencio episcopo confirmans. Belasco episcopus confirmans. Benedictus episcopus confirm. Oziolus episcopus confirmans. Mauuellus abba confirmans. Jonti abba confirmans. Bibas abba confirmans. Basal presbiter confirmans Mumio Vsuriz abba confirmans. Obeco Vsuriz testis. Didaco Sarracinicz testis. Bezvodo Garcia testis. Flamne Fodertcoz testis. Mumio Munniz testis. Didaco Fredenandoz testis. Gomiz testis. Albaro Sarracinicz testis. Mumio Fodertcoz testis. Didaco Scemenoz testis. Sarracini Albaroz testis. Vegela Dolquitiz testis. Gutiar Gomez testis. Vegela Albaroz testis. Obeco Mumioz testis. Mumio Mumioz testis; Gomesani exaraviz.

Num°. 45.

Era 985: año 947. á 4 de agosto, dia miercoles; pg. ... galic. 54.

Cajon 0.33. Titulo 2. legajo 1°. n.° 3°.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego humillimus omniumque servorum Dei vitimus, Dei tamen gratia, presente, Fredinando comes una cum uxore mea Sancia conveniens, simulque et filiis placens nobis atque cordibus vestris delectans ob Sancti Spiritus revelationem vestris meritibus, et spontaneis voluntatibus offerimus et donamus ac confirmamus unum monasterium sanctimoniarum dignum prevocitato Sancti Johannis baptiste, situm iuxta cursum fluminis vibi; et illa villula qui est ad latus de illo monasterio, cui dicitur Zofiuri, similiter damus illa cum exitu et regressu, cum terris, vineis, ortis, molendinis vero ibi, cum aquarum productilibus, pascuis, cautis cum glandiferis arboribus, et amenibus pratis: et quicquid ad illo monasterio, et ad illa villa pertinuit, vel pertinere debet, cum tota integritate et ingenuitate concedendo tradidimus: et hec omnia sub potestate ipsius ecclesie Sancti Johannis baptiste, et almae Dei genitricis Sanc-

ze Marie reliquias continence, damus et confirmamus ad atrium Sanctis-
simi Emiliani, presbiteri et confessoris Christi, et tibi Fuxtruni abbati cum
ceteris fratribus, ac succedentibus, predicta possessionem, per secula, amen.
Et quicquid domos ampliare vel construere, atque populare voluerit, libe-
ram et absolutam in Dei nomine habeatis potestatem: qualiter, per hec ves-
tris oracionibus adiuti, quandoque Christus Dominus in iudicio apparuerit,
non cum edis ad sinistram, sed cum sanctis electis ad dextera poni, eternam
agelorum gaudiis inserti felicicer merearmur vivere, per eterna secula, amen.
Siquis autem nostrum filiorum, seu nepotum, propinquorum, aut extra-
neorum regum aut principum, vel aliquorum hominum hanc nostram
donationem et confirmationem mutare vel inrumpere voluerit, sit a Do-
mino Dominorum maledictus, et a consortio Christianorum separatus,
et demum cum Iuda traditore in infami baratro, per cuncta secula dimer-
sus, amen: insuper temporali damno afflictus decem auri libras exolvat
in fisco regali convictus: ad partem autem regale, quod repetere voluerit
duplatum et melioratum: donatum autem nostrum firmum maneat in
eternum. Facta carta donationis et confirmationis sub era nongentesi-
ma octogesima quinta, feria quarta, secundo nonas augustias, regnante
Domino nostro Ihu Christo, et sub eius imperio ego Fredinando nutu Dei
comes in Castella. et in Alava*. Ego Fredinando nutu Dei comes una
cum uxore mea dilectissima Sancia, qui hoc testamentum simul cum
fratris nostris fieri voluimus, et relegendo cognovimus, manibus propriis
signa fecimus ✠✠ et testibus tradimus ad roborandum. Ego Sancia San-
cionis confirmans. Fundisalbo Fredinandiz confirmans. Sancio Fredinan-
doz confirmans. Garcia Fredinandoz confirmans. Fundisalbo Vrdericiz
confirmans. Oroito Zahaggelli confirmans. Fredinando Blascoz confir-
mans. Vincencius episcopus confirmans. Belasius episcopus confirmans.
Benedictus episcopus confirmans. Oriollus abba confirmans. Mauxellus
abba confirmans. Obeco Assuriz confirmans. Didaco Sazzacinoz confirm.
Beximudo Garciz confirmans. Flamme Fudestioz confirmans. Munnio
Nunnoz confirmans. Didaco Fredinandoz confirmans. Albaro Sazza-
cinoz confirmans. Munnio Fudestioz confirmans. Beila Dolguiroz
confirmans. Fortiz Gomez confirmans. Beila Albaroz confirmans.
Obeco Munnioz confirmans. Munnio Munnioz confirmans. Gomessa-
nus Sexiba, et testis.

El hecho de confirmar los hijos del Conde á esta donacion indica q' eran bienes propios del Conde y sus hijos tenian Dro por herencia.

* La escritura reservada en dho cajon añade, et in Naiera.

Num.º 46.

Era 986: año 948: got. ... gal. 73: Cajon E. 5. tit. Grañon leg. 1. n.º 1.º

In Christi nomine redemptoris nostri. Ego quidem gratia Dei Fredinando totius castelle comes, amore divino compunctus, ac scelerum meorum numerositate recordatus, sic facio donationem pro remedio anime mee ad atrium sanctissimi patronis Emiliani, et tibi patri spiritali Furtunioni abbati, nec non et omnibus tibi suiectis clericis in ibidem die noctuque Christo famulantium: Idcirco concedo et confirmo ad atrium predicti confessoris monasterium unum in villa vulgo vocitata Granione reliquias Sancti Martini ferens, cum omnibus ad se pertinentibus terris, vineis, ortis, molinis, cum exitu et regressu, et cum aquarum productilibus, et comunem habens pastum, et ligna cedenda, et omnia sua cum habitatoribus illius ville, sed liberum et ingenuum ab omni servitio regali, vel senioris, et non cum illis pariet in homicidio, neque pro fornicio, neque pro alio scelere subiaceat illius ville potestati: Insuperque talem concedo potestatem, ut quicquid super hoc pro vivis ac mortuis, vel de vestris comparationibus potueritis habere, liberum et firmum possideatis per omnia secula, amen. Siquis autem meorum filiorum seu nepotum propinquorum, aut extraneorum, regum aut principum, aut aliquorum hominum hanc nostram donationem et confirmationem mutare vel inrumpere voluerit, sit a Domino dominorum maledictus, et a consortio Christianorum separatus, et demum cum Juda traditore in inferni baratro per cuncta secula submersus: et insuper temporali iudicio constrictus quinque talenta auri a parte regis noscatur soluturus, et quod retemtu ad regula duplum. Facta carta in era nongentesima octogesima sexta. Ego Fredinando nutu Dei comes, qui hoc testamentum cum filiis meis fieri volui et relegendo cognovi, manibus propriis signum ✠ feci, et testes ad testificandum convocavi. Gundisalvo Fredinandez confirmans. Sancio Fredinandez confirmans. Gundissalvo Arderice confirmans. Oroibo Zahagelli confirmans.= Domno Vincentio episcopo confirmans. Belasco episcopo confirmans. Oriolus episcopus confirmans. Benedictus episcopus confirmans.= Obeco Assurez confirmans. Didaco Fredinandez confirmans. Albaro Sarracinez confirmans. Gutier Gomiz confirmans.= Obeco Nunnez confirmans. Beila Albaroz confirmans. Hanne Godesteoz confirmans. Gomessano Scriptor confirmans.

Num.º 47.

Era 986: año 948. á 1.º de agosto, dia martes: got. 60: gal. 174. b.to

Sub nomine patris et filii et spiritus sancti. Ego igitur Folio abbate divino gratia mihi dictante, ac superna virtute inflamante, divino amore

compunctus corde ædificavi monasterio advocatione sancti Jacobi apostoli, et sancti Andree apostoli et sancti Vincenti levite, et sancte Columbe virginis, hec-que concedi eo sacravi in loco, que dicitur Villa de puni: et accepi prenuas cum exitus et introitus in montibus, in fontes, in padules, vel pascua; id est de illo fecilio de Villapuni usque ad Zarracellata, et de via que vadit ad sancti Lecii de Meoma, et de Valleyega usque ad rio de Cella; et vota Buruaggo usque vallefalcone; et de illa via qui discurrit ad Villapuni; deinde ad fonte calane ad illa pozellata, et de limite ad rivo, que currit de fonte Calane, et cadit in rivo maiore, et de alia parte de sancti Stefani de Buxeto; exeunte in Robuela in via qui exit de Maboridones et venit ad villanova; et illa ecclesia sancti Juliani de Villanova media, et fondagine iuxta ecclesia; et alia parte rivo de Hozado, que rigat de Aucenat et cadit in flumenello; et illa presa de ponte; qui currit ad illo molino sub ponte die secunda feria die et nocte in octo octo dies, et die sexta feria die et nocte in octo octo dies: et de illa mine-vinea de rivo maiore usque illa calzata, qui vadit ad valle de Gaubea, vineas, et agros, nocetos, cerezos, mazanos de rivo ad sursum usque illo molino de sancti Martini, et de alia pars calzata sursum usque ad semande pen-niella de valle agabolio. Hec termino supra dicto vel hereditate ego comite Ildefonso Gondesalbiz, per linguam Dominus meus Didacus episcopus agnovi, sensum dedi, et confirmavi. Siquis homo ad tibi Folio abbate, vel qui in ipsa regula, post te vivituros fuerit, et in aliquo de hoc, quod supra text-um, sit, voluerit infrenre, tollere, diruumpere; sit a Domino Jhu Christo maledictus, et oratio eius fiat in peccatum, et cum Juda traditore in in-ferno sit submersus, amen: et in cauto regali pariet tres libras auri; et de eo quod reclamatu in tale loco, duplatum et melioratum. Facta carta sexta feria Kalendas augustias, sub era nongentesima octogesima Sexta*, regnante glorioso, principe Ildefonso in Legione, et comite Ilde-fonso Gondesalbiz in castella, et Domino Didaco episcopo in Valle-compozita.

Num° 48.

Era 987. año 949. gotico 60. 2do galicano 875

In Dei nomine. Ego Ullomio placuit michi spontanea mea voluntate ut me traderem, pro redemptionem animam meam cum mea here-ditate que habui vel potui ganare ad regulam sancti Jacobi, et Sebero abbate: tres terras, una in valle pasaize de limite ad limite ad tribus mojo terminaterra, et de alia pars aqua de Johannes in loco Villa de Xavi: alia terra in Mercopio in loco qui dicitur Laco iuxta terra de Domina Seferia: alia terra in illa cuera de Laterra: alia terra in Campo de Lengo super via cal-

* El copista hizo ochocientos quince, borrando una unidad.

zata publica: alia serna in Solazares super illa via, que discurrit ad Villa nueva: et in Ripalonga tres fazas: istas hereditates ab omni integritate serviant Sancti Jacobi.

In Dei nomine. Ego Nunnu placuit michi pro salute anime mee tradome ad regula sancti Jacobi cum facultate mea, idest uno orto, et una ferragine in loco qui dicitur Rateciella iuxta aqua, que currit ad Sancti Martini, de alia pars ad peniella detras super villa: et in illa toba de parras tertia parte; et in molino de Robuela secunda feria die ac nocte de octo in octo dies: et una vinea in foio de Robuela iuxta ribo maiore flumenciello: et uno agro latus ribo maiore: en in molino de Bigas tertia feria die ac nocte in octo dies: et una faza deorsum Calzata de Mirone, et agrum de Dolquiti latus villa, de alia pars Veila: isti ab omni integritate serviant ad sancti Jacobi.

In Dei nomine. Ego Alfonso presbiter, simul cum alios socios Terera, Obeco, Sesuto, Todesendo placuit nobis spontanea voluntate tradimus nos medipsos ad regula sancti Jacobi apostoli in manus de Sebero abbate de Maurdones cum nostras hereditates, et ecclesias Sancti Johannes, et Sancta Maria, Sancti Torquati: et in molino de Barrios de octo in octo dies die ac nocte: et in molino de Conquelas die ac nocte de decem in decem dies: in molino de Bascones una ora de undecim in undecim dies die ac nocte: et in molino de la fonte in quindecim in quindecim dies una ora: in molino de la parra de duodecim in duodecim dies die ac nocte: et sunt isti in loco qui dicitur Pantecurbo. Nos omnes, qui hec dedimus, roboramus et confirmamus per omnia secula, ut serviant ad sancti Jacobi apostoli. Siquis (&a. las imprec.s). Facta carta in era nongentesima* octogesima septima. Obeco hic testis. Sesuto hic testis. Simproni hic testis. Albaro hic testis. Alfonso presbiter hic testis: regnante rex Rademiro in Legione, comite Fredinando Gundisalbez in Castella, Didacus episcopus in Valeposita testis. Tellus scriptor.

Num.º 49.

Era 988: año 950: got. 78. b.to galic. 468.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem Sarracino Obecoz, et frater meus Albaro una pariter cum matre nostra Goto placuit nobis spontanea voluntate pro remedium anime nostre concedimus et confirmamus ad regulam sancti Stefani de Salceto, et tibi abbati Ugenium presbiter cum sociis fratribus tuis casa nostra propria illa de

* dexo el copista los numeros LXXX.

Corcora in loco qui dicitur de Quartanigo, vocata sancti Justi et Pastor, et Sancti Mametis, et Sancta Agatea, cum suis libros, et suis terminis, montes, fontes, terras, vineas, molinos, ortos, et pertinentia ab omni integritate serviant in regula de Salceto. semper. Ego Sarracinum Obecoz accepi in honorem de ipso abbate Ugenium et suos fratres Kaballum valentem sexaginta solidos, et frater meus Albaro una bobe, et mater nostra una baka, et confirmamus perhenniter. Siquis ex nostris vel extraneis hanc nostram donationem disrumpere voluerit, sit extraneatum a fide catholica, et a sancta comunione; et a parte regali pariet quatuor libras auri, et duplum ad regulam. Radimiro rex in Legione, et comite Fredinando Gonsalbez in Castella. Facta carta era nongentesima octogesima octava.

Num.º 50.

Era 990: año 952. á 1. de julio: got. 46. b.to galic. 110. b.to

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Didaco Beilaiz placuit michi, accessit voluntas, trado atque confirmo propter animam meam ad redimenda peccata mea, meam rationem, que ad me pertinet inter meos germanos ad atrium sancti Emiliani presbiteri, qui est monasterio in Bergegio, ubi corpus meum promissi ad sepeliendum, et ad ipsa regula sancta congregatione, id est in Ribo de Francos mea ratione, que habeo de meo parente Veilla Albaroz, in Sernas, in terras, in vineas, in ecclesias, in mazanares, in ortos, in pratos, in montibus, et fontes. In Raneto mea ratione in vineas, in terras, in pratis, in montibus, in introitu et in exitu. In Marcello mea ratione in terras, in vineas, in pratis in montibus in introitu et in exitu. In Fonteceia mea ratione in terras, in vineas, in pratis, in montibus, in introitu et in exitu. In Alaba meos homines ad integritate. In Sancti Vincenti ipsas casas cum terras, et pratis, montibus, et fontes. In Anguella tres casatos Sancio, Tellu, Beila. Osango cum casas, ecclesias, et cum sua hereditate. In Urbina Nunnu Gomiz, Monnio Scemenoz, Nunnu Munnioz, et Kasare de Belasco. In Cogahan Tellu, et Jannez. In Loriga Tellu Lonez, Christobale, et Kasare de Monnio Belastar, et Kasare de Nunnu Ralistar, et Kasare de Gendulli. In Beguheta, Uladique Nunniz, et Munnio Nunniz. In Crentana, Beila, et alio Beila,

Vicaco, Vlaquide cum suas casas. In Vrna Musca Telluz. In Lekere Belastar, Tellu, Aprez Lequentize, Tellu Vinquentize, Osaco, Veila Laquentize, Laquidini Vectre, Beila Monnioz, Jonti Sempaoni. In villa Vlibarrilior Beila, et alio Beila, Tellu Sangone, Vrrana, Monnio Belastar, Apre Sango, Sarracini, alio Sarracini. In Arece Maure Sangone cum suas Kasas, Monnio Jannez cum suas Kasas. In Salinas quarta ratione cum divisa in montes in pratis, in fontes, introitu et exitu. Ista omnia prescripta ad integritate liberas et genuas confirmo per in seculum seculi ad atrio sancti Emiliani. Siquis vero de mea gens, aut extraneus hunc meum datum disrumpere voluerint, aut contumax fecerint; in primis ira Dei descendat super illos, et ruina celestia, et lebra canina, et sumergat illos Deus, sicut submerssit Suduma et Gamarra, quos terra vivos absorbuit, et animas illorum in paradiso non habeant portionem, sed cum Juda traditore: et a comite parte tres persolvat libras auri, et ipsas hereditates duplatas. Facta traditione et confirmatione Kalendas iulias, era nongentesima nonagesima, regnante rex Ordonio in Legione, et comite Fredinando in castella. Ego Didaco Veilaz, qui hec scripta fieri iussi, manu mea signo ✠. feci, et cum testes roboravimus. Guntroda confirmans. Ailo confirmans. Ofresa confirmans. Munnio Albaroz confirmans. Munnata confirmans. Gondesalbo Didaz confirmans. Didaco Tellitz confirmans. Vincenti testis. Guimarra testis. Ligino testis. Galindus confessor testis. Scemeno testis. Justus testis. Munnio testis. Belasconi presbiter scripsit.

Num.º 51.

Era 993: año 955, á 26 de noviembre dia lunes gpt. 64. 8.to galic. 172.

Sub nomine sancte et individue Trinitatis patris et filij et spiritus sancti. In presentiam de comite Fredinando Gondesalvez et de cometissa domina Vrraca, et domino Didaco episcopo de sancta Maria de Vallepojita, et de aliorum multorum bonorum hominum: Ecce nos omnes, qui sumus de concilio de Berbeia, et de Barrio, et de sancti Saturnini barones et mulieres, senices et iubenes, maximos et minimos, totos una pariter qui sumus habitantes villanos et infanzones de Berbeia, et de Barrio, et de sancti Saturnini; tam domina Justa de Maturana, quam Albaro Sarraciniz, et Oveco Didaz, et Garcia Albarez de Ravanos, qui sunt hereditarios in Barrio, notum sit ab omnibus quia non habuimus fuero

de pectare omicidio, neque pro fornicio, et neque Kalda, et non Saionis de rege ingressio: Et neque illis habuerunt meinos de rege fuero in Berbeia, et in Barrio, et in Sancti Saturnini: et de plano de Ezeci ad Suxum si venit omiciero, aut pignos de fueras in Barrio, aut in Berbeia, poressatem, aut homo villano pro pignos saccare per forcia; pariat seraginta Solidos.** Siquis tamen aliquis homo de parte rex aut de comite, vel de poreraz, vel de infanzonibus, aut villano in aliquo supra hoc maligno iudicium impulsaverit, aut contemptus fuerit, vel adversarium fecerit, in primis fiat maledictus et excommunicatus de Domini nostri Jhu Christi, et de duodecim apostolis, et de duodecim prophetas, et de quatuor evangelistas Marcus, et Matheus, Lucas, et Johannes, et de viginti quatuor Seniores, et de novem ordines angelorum, et sit sortitus cum Sodomo et Gomorra, et cum diabolus et Judas traditore irritatus et submersus in inferno inferiori per in seculum seculi penas luituras, amen. Et hec scripta permaneat firma. Factum huius privilegii sacramentum in die sancti Cipriani die secunda feria sexto (illegible) Kalendas decembris sub era nongentesima nonagesima sextia (2)

Adicion de entre lo año 997. al 1017.

Et venerunt Beila Obecoz de Salencia, et Sotiar de Vallecavum, et Bzabolio de Sotiella, et Obeco Cenolle de Vallecabum cum saione de examino a Berbeia, et a Barrio, petire omicidio in diebus de Sancio comite, et domina Urraca cometissa; et dederunt iudicium, et iuraverunt Alboz Sarracinir, et domina Justa de Matuzana, de infanzones et de Villanoz Cita Valeric, et Tellu Sarracinir de Barrio, qui fuerunt hereditarioz, pro hoc, que non habuerunt fuero de homicidio peitare, neque pro fornicio, et non Calda, neque saione de rege intrare, et non annuale, pectare; et si saione de Barrio et de Berbeia hoc sacramentum diramposit, pariet seraginta Solidos ad parte regis; et homines de Barrio ita habuerunt fuero, ut vadam cum illa vocerate ad Berbeia ad venato, vel ad pignora, aut montatico prendere de baccas, vel de porcis, et donavit ad illoz sua arsaeura; quia non habuerunt fuero de montatico pectare, sed de prendere. Et ego comite Sancio, et domina Urraca cometissa hoc privilegium audivimus, et sicut hic scriptum est, confirmamus per in seculum seculi valentem, per sempitex.

** donde estan los dos asteriscos coloco el copista este adicion y hallo al pie del privilegio y siendo diferentes epocas, le parecio deuian ir baxo una misma fecha. En la fecha leyo, pridie idus calendas 2o q.e era vii, y creo el n.o x con la rayuela. n.o 7 (1) y (2)

Adicion 2ª de fojas 65. del año 1076.

Transactis temporibus in era millessima centessima vigessima octava, imperante Alfonso rege in Spania, venerunt merinos de rege, id est, Johannes, et Garcia Gotiaz ad colligere omicidio de Berbeia et de Bazrio; et pro hoc fuit valde altercatio inter eos, et iudicaverunt comite Garsea Ordonio, et senior Didaco Sangiz, et iudices de Cerero, ut non deberent omicidio hic colligere: et propter hoc iuraverunt senior Lope Fellez, et senior Beila Gonsalbez de Aucileo in Termino: et collegerunt iuras merinos de rege, et firmaverunt testamentum priorum in Termino iudice Gonsalbo, et saione Albaro Dominiz.

Num°. 52.

Era 994: año 956: pon. 76. b^to: gal. 368. b^to

In Dei nomine. Ego Monio Neguetiz, et uxor mea domina Lopa placuit nobis, et pro animas nostras tradimus ad regula de Salceto et tibi abbati Munno nostra pertinentia, id est, ecclesia Sancti Michael cum sex libros, antifonalium, manuale, comnicum, ordinum, psalterium, imnorum, oratium; et casa cum solalo, et sopetatum, et corrale, et orto cum suis pomiferis iuxta de ipsa ecclesia, et molino in rivo de Baia de octo in octo dies, quando die, quando nocte, et una terra in fonte de Terruzu; alias duas terras in poios ad limite de Niqueti; et linare, qui debent esse unum. debent esse } unum.

unum. } unum.

linare, qui debent esse unum. debent esse } unum.

unum. } unum.

et

vizana in octo solios comparata de Arrumello, latus Sarrino Obecor, alias Serromas Superuilla ad castrum. Et quod posterius de nostro inuenire, seruiat in Sancti Stefani de Salcedo. Siquis autem homo ex nostris, propinquis vel extraneis hunc nostrum datum in aliquo disrumpere voluerit, sit maledictus a Deo omnipotentis, et cum Juda traditore sit sortitus; et a parte regale exoluat quatuor libras auri, et duplum ad regula. Facta carta era nongentesima nonagesima quarta, rege Odonio in Legione, et comite Fredinando Gondisalbiz in Castella et Alaba. Ulomnio episcopus roborauit. Albaro Felliz, et suos filios testes, et alios.

Num.° 53.

Era 995: año 957. á 1.° de Julio: got. 30: galic. 33.

Abrn.° de San Mamés. } Ego Adolfo abbas trado corpus meum, et animam meam ad honorem Sancti Mametis, et a consortio fratrum, qui ibidem sunt, et trado ad ipsa regula Kasas meas propias in Silanes, cum divisas egressum et regressum; una terra, ortales cum pomiferos, molino, linares, et terras in Bozoiba, et in Ripa retonda, et in valle de Ballarta: vineas in Fonte curbo, et in costa de Berceio: et alias vineas in costa de Villanova, et in Tobalina, libros, Kaballos, et alias Kasas in Ripa retonda, cum egressu et regressu, etiam mobilem quam immobilem, quantum ad me potuerit inuenire, omnia ad integritate fiami fiant. Post die vero die, Siquis de nobis, aut aliquis homo de gens nostra, aut extraneis ad hec regula pro hanc donationem vocem leuauerit, aut voluerit frangere; ira Dei descendat illum, et anima eius cum Judas habeat portionem in inferno infernorum, amn: et a comitis, partem quatuor libras pariat auri. Facta carta in era nongentesima nonagesima quinta, Kalendas iunias, regnante rege Odonio in Legione, et comite Fredinando Gondesalbiz in Castella, Didaco episcopus in Vallepojita. Ego Adolfo abbas, quod tradidi, confirmavi, Signo ✠. inieci. Johannes testis. Ulomnio presbiter testis. Stefanus presbiter testis. Et aliorum multitudo testes.

Num.° 54.

Era 997. año 959: got. 82: gal. 96.

In Dei nomine. Ego Enneco, presbiter et abbate, spontanea mea voluntate, trado me cum ecclesia mea vocata Sancti Tirsi, et sua omnia hereditate, et pertenentia in Berbiesca ad honore et titio Sancti Johannis et Sancti Emiliani de Cenesa. Siquis homo voluerit

hoc meum datum disrumpere, sit a Domino maledictus, et a parte rex pariet duas libras auri, et duplum ad regula retemtu. Facta carta in era nongentesima nonagesima septima. Sancio rex in Legione, et Fredinando Gondissalviz in castella.

Num.º 55.

Era 997: año 959: a 3 de agosto: got. 1: galic. 220.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Eximino presbiter, et frater meus Gomessani presbiter, et Blasconi presbiter consobrinus noster, et Muza confessor tradimus animas nostras cum omnia facultate nostra in atrio sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi ubi corpus eius tumulatum est, et quorum reliquie ibidem recondite sunt sancti Martini episcopi et confessoris Christi, et sancte Marie virginis, et sancti Micaeli arcangeli, et sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et sub manu Gomesani abbati, et omne collegium monacorum, qui in ipsius loci habitant, ut per orationem illorum mereamur fieri consortes Christi: in primis tradimus baselica, quorum reliquie ibidem sunt sancti Bartolomei apostoli, et sancti Sabastiani, et sancti Adriani, et Natalie in villa Varticare cum suis edificiis, idest casas, hortos, cum suis pomaribus, terras, vineas, molinos, rebus omnibus mobile et immobile a minimo usque ad maiore tradimus et concedimus ad atrium sancti Emiliani per secula, amen. Et ut post obitum nostrum, quicquid exinde facere volueritis, liberam in Dei nomine licentiam habeatis. Siquis sane, quod fieri minime credimus, propinqui aut extranei hanc scriptam traditionis inrumpere voluerit, sit anathema in conspectu Dei patris omnipotentis, et sanctorum angelorum eius, et condempnatus cum Juda, qui Domini tradidit, amen: insuper in fisco regali pariet dencem libras auri, et duplum ad regula. Facta carta in era nongentesima nonagesima septima, tertio nonas agustias, regnante Ordonio rex in Obeto, et comite Fredinandus in castella. Ego Eximinioni presbiter, et sociis meis prescriptis, qui hec dedimus, testes tradimus ad roborandum. Senior Asuri Fredinandiz confirmans. Tello Monnioz confirmans. Veila Moricoz confirmans. Sancius abba confirmans. Vegela presbiter confirmans. Alio Veila presbiter confirmans. Ounnio Presbiter confirmans. Aobeco presbiter confirmans. Garsea Gomiz, et Gomiz Garceiz testes. Oxando Ennecoz, et Enneco Harraz

testes. Velasco Didaci, et Abe-Muza testes. Garsea Furtuniz, et Bellito de Herbias testes. Bellito de Basconiana, et Blasco Gomiz, et Belasco Azinariz testes. Gomiz presbiter scripsit.

Num.º 56.

Era 1002: año 964: á 5. de agosto: got. 78: galic. 169 b.to

In Dei nomine. Ego igitur Scemedonno, et soror mea Marina, placuit nobis spontanea voluntate pro remedium anime nostre de eo quod nobis Dominus largitus est, concedimus et confirmamus ad atrium sancti Stefani, et Sancte Marie de Salceto, et tibi abbati Nunno cum sociis fratribus ibi morantibus monasterium reliquiis ferentem sancti Victoris et Sancti Jacobi in loco, qui dicitur Gardea, cum terras, vineas, molinos, pomares, et pertinentia, tam mobile quam immobile a parte monasterio Sancti Stefani permaneat. Et qui hunc testamentum vel modicum disrumpere voluerit, cum aliis christianis partem non habeat, sed cum demonibus, et Judas traditore: insuper ad partem regale exolvat quatuor libras auri, et retentu ad regula duplatum. Ego Scemedonno, et soror mea Marina, qui huic dedimus, testes tradimus. Beila presbiter testis. Albaro Mutarra testis. Tellu Monnio testis. Veila Monnioz testis. In iudicato Didaco Semenoz, et Domina Argilo: comite Fredinando, et uxor eius domina Urraca in castella, et in Buradon. Facta carta in era millessima secunda, tertio nonas maias.

Num.º 57.

Era 1007: año 969. á 1.º de agosto, dia domingo: got. 20: gal. 222 v.to

Ego abbas Meterius, et abbatissa Abodimia pactum fecimus, et tradimus omnia quecumque potuimus laborare aut ganare in isto loco, qui dicitur Sancta Christina, et Sancta Pia virgines Christi, et Sancti Emeteri et Celedoni, et Sancta Lucia, et Sancti Salvatoris, et Sancti Babile, et incoante conxilio sub uno pacto placuit fratribus militare sub hac regula, et cervices ponere sub abbate Metero, fratres adnotavi numero viginti octo, et in Christo filio Dei nostris manibus signum fecimus: ✠ et pactum firmavimus omnibus diebus vite nostre. = Ego Justa et filii mei Assuri et Enneco cum omnibus nostris pertinentiis sic damus et roboramus istum locum Sancte Christine et Sancte Pie cum supradictis reliquiis sanctorum serviendum sancto Mikaeli arcangelo de Petroso in manibus de Tro-

cie abbatisse cum toto suo circuitu sexaginta scilicet passus circumqua-
que, que illi pertinent, et omnem nostram hereditatem, que in hac sancta
regula scribitur; ut isti fratres Dei semper orent pro nobis. Et qui istum
locum, vel istam sanctam regulam voluerit disrumpere, vel contraire, non
habeat partem in regno Christi et Dei, set habeat portionem cum dia-
bolo et ministris eius, et cum Juda traditore in inferno inferiori, amen.
Ego Justa trado ad istum sanctuarium unum agrum in valle de Assur
tres modios seminature capientes, et unam vineam in Montanana.
Ego abbas Meterus et mea mater Abodimia damus terras in valle de
Assur duodecim modios seminature et quinque vineas in Montanana.
Facta carta, die dominica, Kalendas agusti, discurrente era millessima
septima*, regnante rege (1) Ranimiro in Legione, et comite Ferrando Gon-
zalviz in castella. Ego Justa et filii mei, qui ista fieri mandavimus, pro-
priis manibus signum ✠ fecimus, et coram testibus presentibus robora-
vimus. Assur Nunnez roboravit. Didaco roboravit. Enneco roboravit.
Fortun roboravit. Munnata roboravit. Obeko Urzequi roboravit. Albaro
roboravit. Hanni roboravit. Beila roboravit. Muza roboravit. Vincen-
tius episcopus super-roboravit, et confirmavit.

Num.º 58.

Era 1009: año 971: got. 43: galic. 102. b.to

In nomine Christi redemptoris nostri.

Ego igitur domina Maior, filia de Senior Albaro Garceiz, ob sancti spiri-
tus revelationem, sana et integra mente trado me ad atrium sancti Mi-
caeli arcangeli, qui est situm in suburbio de Petrojo iuxta flumine Tirone,
et tibi abbatissa domina Munnata cum ceteris sororibus tecum ibi, et sanc-
ti Micaeli servientibus, et ob remissionem peccatorum meorum dono vo-
bis in villa Leiva, qui est sitam iuxta rivum tironis, mea divisa et
palatios cum terris, vineis, ortis, molinis, et collazos pernominatos,
id est, Vincenti Obecoz, Vlaquide Nunniz, et Albaro Garceiz, Gutier
Albaroz, Eita Nunno, Nunnu Gutierrez, Furtun Nunnez, cum
exitu et regressu et pastu; liberos et genuos istos collazos cum sua he-
reditate in vestra maneant potestatem, per in seculum, amen: Qua-
liter vestris orationibus adiutam obtineam apud Deum veniam,
amen. Siquis vero homo tam de meis propinquis, quam extraneis
hanc meam offertionem in aliquo retemtare voluerit; in primis sit

* el copista leyo u. debiendo leer uu.

(1) Calendó el reynado de D.n Ordoño, por D.n Ramiro 3.º

maledictus a Domino, qui fecit celum et terram; porroque cum Juda traditore in infimi voragine conclusus, et penas eternas sustineat luiturus, amen: et in fisco regali componat quatuor libras auri, et ad regula Bybium. Facta carta era millesima nona, regante principe Ranimiro in Leone, comite Fredenando Gundisalboz in castella. Ego Domina Maior, qui hanc scriptura fieri iussi manu mea signum +. feci, et testes tradidi. Vincencio episcopo confirmans. Nunnio Asturiz abba confirmans. Obeco presbiter confirmans. Siseguto presbiter confirmans. Obeco Assuriz confirmans. Didaco Asturiz confirmans. Albaro Saracinis confirmans. Pello presbiter scripsit.

Num.º 59.

Era 1002: año 974. á 30. de diciembre: gor. 2: gal. 20. 3.º Caj. A. 6. 4.

Como q tuvie ron dho á esta Mac.ª; la con firman los hijos del Donante.

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego humilis, et omnium servorum Dei vilimus, et tamen Dei gratia Sancio rex, Simulque Fraxemetus Ranimirus, et Domina Urraca regina, sicut pariter nostri concedimus et damus ex toto corde, tota voluntate, omnique affectu, vel desiderio ad atrium Sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi patri Spirituali Lupercio abbati, omnibusque tecum manentibus sub regula beati Benedicti huyum Christi, posteritatibus presentibus ac succedentibus fratribus, pro remedio animarum nostrarum duas villas; una que dicitur Villa gondisalbo insuper urbis civitatis Nagelensis iuxta rivum Cordine; et alia erga eam, que dicitur villa de Corduvi, cum suis adiacentiis terminis, et spatiis, aquis, molinis, vineis, terris, et hominibus, vel pertinentiis; sicut nobis servierunt, itaque obedientes sint ad honorem Sancti Emiliani, id est, ut pro omni anno in ebdomada duobus dies servire precipimus. excepto usuale rebus: qui servire contempserit quinque solidos redac. Itaque tamen adfirmantes vobis eas ab omni integritate cenuas absque fossato, et omicidio; ut nullus hominum ne ego nec nostri successores privilegii potestatem, vel dominandi dicionem habeat in his, nisi tantum vos, qui in ipsius sancti atrii almi confessoris, prefati sanctissimi Emiliani reliquias veneratis, et ipsum sanctum locum quotidie, omnique tempore illustralis servientes Domino sub disciplina et regulari vita sancte confessionis amodo et in eternum. Qualiter vestris oracionibus adiuti, mereamur illam vocem

Clausulas de un dominio de riqueza Solariega. y q: era de patrimonio particular de los dos hermos. y de la Reyna.

Domini audire: venite benedicti patris mei: et sequentia lucraturi cum omnibus sanctis, simulque vobiscum florentia regna, ubi Domini contemplatione feliciter vivamus per eterna secula, amen. Siquis tamen ex nostris successoribus, vel quilibet hominum hec, que nos Deo contulimus ad honorem nominis eius, et pro peregrinis et ospitibus, ac servis Dei humanitate impertienda, hui sancto loco et vobis supra dictis concessimus, stavilibimus, adfirmavimus, conatus fuerit, aut voluerit demere vel auferre, et ipso sancto atrio calumniam inferre; dematur de terra viventium, separetur a consortio patriarcharum, omniumque sanctorum, careat in fronte utrasque lucernas, sit alienatus a cetu christianorum, et anathemate perculsus, cum Juda traditore in inferni voragine sit dimersus, et cum demonibus eterno igni mancipatus: insuper a parte regali pariet talenta auri et retemtum ad regula duplatum. Facta carta donationis in era millessima nona, quarto idus decembris. Ego Sancio rex, qui hec fieri iussi, manu mea signum ✠ feci, et confirmavi. Ranimirus prefati regis germanus hic interfui et subscripsi et confirmavi. Domina Urraca regina confirmans. Domina Urraca eiusdem regis germana confirmans. Garsea ipsius regis filius confirmans. Belasco episcopus confirmans. Benedictus episcopus confirmans. Oriolus episcopus confirmans. Maurellus abba confirmans. Jonti abba confirmans. Bibas abba confirmans. Basal presbiter confirmans. Fortunio Galindonis dux confirmans. Senior Eximino Sancionis confirmans. Furtunio Garseanis confirmans. Domino Belasquite iudice in Naiera. Et alii plures testes adfuerunt in sancta Eulalia de Arrezo.

Num.º 60.

Era mil y diez: año 972. a 11. de abril, dia juebes: got. 19 b.º gal. 90.

In nomine sancte et individue Trinitatis. Ego Tellu Gutierrez, et frater meus Veila Gutierrez concedimus et damus ex toto corde, et tota voluntate, omnique affectu vel desiderio ad atrium sancti Mikaelis arcangeli et sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et sancti Pelagii, et tibi abbatisse domine Munnate, et omnibus unanimiter tecum iugum Christi portantibus presentibus, ac succedentibus sororibus, pro remedio animarum nostrarum una serna in loco, qui dicitur Valle Albin, de parte orientis iuxta latus de serna de illo comite, et parte occidentis iuxta rivum de Tolsantos: ut sit in obsequium supra dicti arcisterii, sicut supra notavimus,

per secula cuncta, amen. Siquis tamen ex nostris successoribus, vel quilibet homo hec, que nos Deo contulimus, et vobis supra dictis sororibus concessimus, voluerit aliquam parvam, vel magnam iniuriam inferre; ad partem comitis tres auri persolvat libras: et post iudicante Domino anatemate christiano percusus, cum Iuda traditore in inferni voragine sit dimerssus, et cum demonibus eterno igni mancipatus, amen: Et hec scripta stabilita et firma permaneant. Facta carta traditionis et confirmationis noto die feria quinta, tertio idus aprilis, discurrente Era millesima decima, regnante principe Ranimiro in Legione, et comite Garsia Ferdinandez in Castella. Ego Tellu Gutierrez et frater meus Veila Gutierrez, qui hanc cartam fieri mandavimus, manu nostra signum fecimus ✠. ✠. et roboravimus coram testibus presentibus. Hanni testis. Gemel testis. Sarracin testis. Nunno testis. Acenari testis. Monnio testis. Obeko testis. Hamuscho testis. Narriate testis. Hulaquide testis. Severo testis. Tellu presbiter scripsit.

Num.º 61.

Era 1010: año 972: á 14 de julio: got. 50: galic. 40.

In nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego humillimus et omnium servorum Dei ultimus, et tamen gratia Dei Sancius rex, una cum legali coniuge mea Urraca regina, no alicuius violentie gravedine oppressi, nec alicuius debiti solutione devicti, sed divini amoris flagratione succenssi, obtulimus ad honorem venerandi sanctissimi Emiliani presbiteri et confessoris, ubi corpus eius sacra cum veneratione tumulatum quiescit, et ad quorum reliquias ibidem recondite noscuntur, videlicet, Sancte Marie virginis et redemptoris mundi genitricis, seu sancti Micaelis arcangeli, beatorum quoque apostolorum Petri et Pauli, pariterque Sancti Andre apostoli, ac confessoris Dei Martini episcopi, pro animarum nostrarum salubri remedio, et pro genitorum nostrorum animarum sufragio, ut hic et in futuro calamitates evadamus omnium adversitatum, et fieri mereamur participes regni polorum, amen. Nam quia dubiam in hoc seculo vitam ducimus, et qua ora vel momento ab hac luce discessuri sumus, ignoramus; idcirco de propriis, que Dominus nobis largitus est facultatibus, concedimus ad integram donationem ad atrium pre-

fati confessoris Dei Emiliani, et monacorum omnium ibi die noctuque Deo fideliter seruiendum, idest, villa pernominata Orcanoz in confinio ciuitatis Naiela positam cum omnibus suis ingressibus et egressibus, circuitibus, montibus, padulibus, terris, vineis, possessionibus, pomariis, ortis, molendinis, suisque cum omnibus, que ad ea pertinuerit, vel pertinere noscuntur, et que a vetoris fuerint testificata senibus. Similiter et super hanc nostram donationem tribuimus illis firmam genuitatem ab omni seruitio et oppressione, que usque hodie habitantes in ea fecerunt a parte regum, et potestatum; ab hinc et in secula seculorum, et a parte Sancti Emiliani patroni sint semper seruiendi, amen. Verumtamen siquislibet successorum nostrorum regum, comitum, propinquorum vel extraneorum, militum, rusticorum hanc nostram donationem omnipotenti Deo, et sanctis eius oblatam invadere, demere, conturbare, vel violenter retemptare nisus fuerit, sit a corpore Sanguinisque Christi priuatus, et a limine Sancte matris ecclesie expulsus, atque a cetu Christianorum abhominatus, postque cum Juda Domini proditore in inferni antro per in secula seculorum luituus, amen: et in cauto decem libras in fisco regali solutos. Facta carta donationis sub era millessima decima, secundo idus iulii. Ego confirmatio in manibus et rectitudine Superci abbatis. Ego igitur Sancius, princeps qui hanc scedula priuilegii fieri precepi, relegente audivi, manu mea signum crucis +. expressi, et testes ad roborandum tradere iussi. Inclita domina Toraka confirmans. Ranimirus prefati regis germanus confirmans. Domina Toraka eiusdem regis germana confirmans. Garsea ipsius regis filius confirmans. Belasco episcopus confirmans. Benedictus episcopus confirmans. Orio[illegible]us episcopus confirmans. Mauxellus abba confirmans. Jonti abba confirmans. Bibas abba confirmans. Bassal abba confirmans. Fortunio Salindonis dux confirmans. Fortunio Garseanis confirmans. Senior Eximino Sancionis confirmans. Domino Belisque iudice in Naggera confirmans.

Num.º 62.

Era 1016: año 978: got. 73: galic 149. b.to

In Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Senior Obeco Obecoz, et uxor mea cometessa, sic nos tradimus ad regula de Sancti Martini et Sancti Juliani, qui sunt fundati in Tocecerci in loco, qui dicitur Terrane, et abbate nostro Monnioni cum omnia nostra hereditate, que ganavimus, vel deinceps ganare potuerimus tam de nos, quam de nostros parentes vel avobus nostris nostras portiones ab omni integritate ubiq.e potueritis inveniri, id est, in terris, in vineis, in ortis, in pomiferos, in molinis, casas cum hereditate, et cum homines habitantes in eas in nostras villas pernominatas, idest, in Raneto, in Villa-tezani, in Marciello, in Berezosa, in Aieka, in Villaescusa: in ipsas villas nostras portiones, cum exitus et introitus in montes et in fontes serviant ad Sancti Martini per in seculum seculi. Siquis vero homo ex nostris propinquis aut extraneis vel quilibet homo hanc nostram offertionem in aliquo retemtare, vel disrumpere voluerit; sit a Deo omnipotentis maledictus et excomunicatus, demumque cum diabolo et Judas traditore in inferno dampnatus, amen: insuper a parte regale pactet quinque libras auri, et quod retemtu ad regula duplatu. Facta carta in era millessima decima sexta, regnante rex Ranimiro in Legione, et comite * Garsia * Fredinandiz in castella. Ego Obeco Obecoz, et uxor mea cometessa, qui hunc dedimus, roboravimus et testes tradimus. Johannes testis. Gimello testis. Eximino fratre testis. Munnio frater testis. Mermude frater testis. Senior Didaco Vermudez testis. Senior Didaco Didaz testis. Senior Monnio Didaz testis. Monnio presbiter scripsit.

Num.º 63.

Era 1017: año 979: got. 43. b.to gal. 101. b.to y 88

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem Garcia gratia Dei comes, nullius hominis coactus imperio, nec alicuius suassus ingenuo, sed cum proprio mentis afectu pro mee anime remedio, et peccatorum remissio, offero ad atrium beati et summi arcangeli Dei Micaelis, et Sanctorum apostolorum Petri et Pauli villam nomine Ezkerram cum suo monasterio

reliquias Sancti Martini ferente: ad quam villam, ut nullam contentionem
vicinus habeat cum vicis suis; qualem usum debet habere in defesa de Petroso, ita
designavi, id est, de illo Zetatorio, quod est inter ambos rivos, et per eodem
lumbo ad medium vallem grande; et sic inde ad collem; postque descen-
dit ad fontem tabulatam; dehinc ad pavetum; iterumque ad illum col-
lem; sicque descenssum facit ad rivulum Onnia. In hac determinata
defesa solummodo predicta villa Ezquerra non habebit potestatem in-
cidere ligna, sed tota pecora eius ville EzKerre, et sancti MiKaelis cum
omni genuitate et solutione comunem habeant pastum cum illis de
Petroso in illa defesa, et in omnibus omnino locis per omnia secula.
Nec non etiam et per singulas villas illius circuitus singulas domos
cum suis hominibus, terris, vineis, ortis, molinis, cum exitu et regres-
su, et cum omni genuitate, tam de homicidiis, quam de forniciis, seu qui-
libet calumnis palatii ex operibus. Id est, in Villa Puras Nunno Mun-
nioz cum sua domo, hereditate, et pertenentia: in villa Sancti Clemen-
ti Lifuar Garceiz cum Kasa, hereditate, et pertinentia: in villa Spi-
nosa Albaro Monnioz cum casa, et hereditate, et pertinentia: in Sanc-
cta Eolalia Furtun Monnioz cum domo, hereditate, et pertinentia:
in Villanova Lifuar Monnioz cum domo, hereditate, et pertinentia:
in Fraxeneta Monnio Falconez cum domo, hereditate, et pertinentia:
in Pratella Fortum Gomiz cum domo, hereditate, et pertinentia:
in Arcileto Lifuar Albarez cum casa, hereditate, et pertinentia:
Igitur illam villam EzKerram cum suo monasterio, et omnibus suis
pertinentiis, et istos pernominatos homines cum totis illorum pertinen-
tiis, et cum omni genuitate vel integritate, ut supra dictum est, deservien-
das ad summum Dei arcangelum Micaelum in manus domine
Munnate abbatisse offero et confirmo, ut pro eorum obtentum obti-
neam apud Deum veniam peccaminum, et cum electis adglomerari
merear in sorte iustorum in secula seculorum, amen. Siquis vero
meorum, propinquorum, aut extraneorum hunc meum testamen-
tum in modico aut in maximo confringere temtaverit; sit a sanc-
ta Trinitate extraneus, et a sancta comunione segregatus, et a cetu
omnium angelorum alienatus, et post cum Juda Domini prodito-
re in inferno voragine dimersus, amen: et in fisco regali conferat
in cauto decem libras auri, et ad regula duplum. Facta carta in

era millessima decima septima, feria sexta. Ego vero Garsea divino favore comes, qui hoc testamentum esse precepi, manu propria signum ✠ inieci, et coram me legente audivi: sicque sub notatis testibus ad roborandum tradere curavi. Oxiolus episcopus confirmans. Vincentius episcopus confirmans. Mauxelus abba confirmans. Poncius abba confirmans. Vivas abba confirmans. Gundesalbo Fredenandez confirmans. Gondesalbo Azdoiz confirmans. Oxoibo Zahaggelli confirmans. Hanni Godestioz confirmans. Didaco Fredenandez confirmans. Albaro Sanzaciniz confirmans. Didaco Semenoz confirmans. Goziaz Goniz confirmans. In manus domine Ilumnace abbatisse est confirmatum. Tellus presbiter scripsit.

Num°. 64.

Era 1022: año 984: got. 4: gal. 22.

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis. Hec est pagina confirmationis, quam fieri iussi ego Sancius rex una cum uxore mea Urraca regina in honore scilicet sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi, confirmamus vobis abbati Domino Sisibuto, ceterisque servis Dei in monasterio sancti Emiliani presbiteri et confessoris Domino servientibus, villas, quas parentes nostri ob remedium animarum suarum antecessoribus vestris, et potius beatissimo Emiliano devotissime concesserunt, scilicet, Villamgundisalvi, et Cordobin, et villam Juniz, tali tenore, ut omni anno tribus vicibus, exceptis cebeerrimis orationibus, specialiter pro remedio animarum nostrarum fiat commemoratio missarum, psalmorum, clamorum vestrorum apud Deum, ut obtentu precum vestrarum veniam consequi mereamur noxarum nostrarum. Eoque modo vobis eas confirmamus, ut siquis ex habitantibus in ipsis villis contempserit beatissimo Emiliano deservire, et perexerit ad alterius habitationem, precipimus, ut careat hereditate, et domo, quam in istis villis possedit. Siquis autem, nostrum regum, au principum, comitum, vel aliquorum hominum hanc nostram confirmationem violare temptaverit, sit anathema in conspectu Domini, et cum Zabulo in gehenna perpetim penas luat, amen: insuper ad partem regalem, pariat tres libras auri, et duplum ad regulam. Facta carta confirmationis era millessima vigesima se-

año 974.

Clausula de señorio solariego.

cunda, in die dedicatione ecclesie sancti Emiliani. Oxiolus episcopus confirmans. Benedictus episcopus confirmans. Julianus episcopus confirmans. Sisebutus abbas sancti Emiliani exaravit.

Num.º 65.

Era ꝺo22: año 784: got. 22.º gal. 24 VI.

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis. Hec est pagina confirmationis, quam fieri iussi ego Sancius rex cum uxore mea Urraka regina in honore scilicet sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi: ita confirmamus vobis abbati Domino Sisebuto, cecenisque servis Dei in asceterio sancti Emiliani, presbiteri Domino ministrantibus, villas quas parentes mei ob remedium animarum suarum antecessoribus vestris et potius beatissimo Emiliano devotissime concesserunt: ita nos quoque omnes eius villas quascumque ecclesia sancti Emiliani habet, et ex hereditura, confirmamus vobis: tali tenore, ut omni anno tribus vicibus, exceptis crebrarum orationibus, specialiter pro remedio animarum nostrarum fiat commemoratio missarum, psalmorum, clamorum vestrorum apud Deum, ut obtentu precum vestrarum, veniam consequi mereamur noxarum nostrarum: eoque modo, ut siquis ex habitatoribus in ipsis villis contempserit beatissimo Emiliano deservire, et pervenerit ad alterius habitationem; precipimus ut careat omni hereditate, et domo, quam in ipsis villis, que sancti Emiliani sunt, possedit, vel ubicumque habuerit beatus Emilianus. Siquis (tan improbus et inimicus) Facta carta confirmationis in era millessima vigesima secunda, in die dedicationis ecclesie (superioris) sancti Emiliani. Oxiolus episcopus confirmans, Benedictus episcopus confirmans. Julianus episcopus confirmans. Sisebutus abbas sancti Emiliani exaravit.

al superioris ob adicionem del Escriva: por q.e antiguo no hallo iglesia ni monast.º donde, y en el tiempo en q.e bivio la reyna ya era vieja.

Num.º 66.

Era ꝺo26: año 788: got. 7: gal. 27.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego quidem Obeco Ortuci, et Ilumnio Fertuci de Salinas, sponsa volumtate, et pro anime nostre remedium placuit nob[is], et tradimus nos metipsos ad ecclesie sancte Marie virginis, et genitricis Domini nostri Jhu Christi, qui dicunt de Ulize, cum propria en parte quem ad nos pertinet, idest novem aeras salinares

cum suo puteo; iuxta eas habet Munnio Scemenez, ex alia parte Cita Didaco: et vno casale cum suos silos, et pomifera; et ortecello vno super fonte. Hec dona scripta serviat in Sancta Maria per omnia secula, amen. Siquis autem ex nostris vel extraneis, aut quislibet homo hanc nostram donationem disrumpere, retinere voluerit; sit a Deo patre omnipotentem maledictus et confusus, in athema percusus, et cum Judas traditore inferno inferiore damnatus, amen: et ad regis parte, centum solidos solvat, et retemtum ad regula duplatum. In manus de patri spirituali domino Jacenti Abbati, et omnibus Dei fidelibus ibidem servientibus, firma permaneat. Facta carta in era millessima vigesima sexta, regnante rex Vermudus in Leione, et comite Garsia Fredinandiz et cometissa domina Ava in Castella, Albaro Sarraciniz in Alaba. Nos quidem, qui hec dedimus, testes ad roborandum tradimus. Munnio episcopo confirmans. Abbas Martinus confirmans. Placentius abba confirmans. Paterno fratre confirmans. Felix fratre confirmans. Galindo fratre confirm.s Stefanus presbiter confirmans. Didaco Obecoz testis. Obeco Didaz testis. Obeco Assurez testis. Albaro Didaz de Artazo roboravit. Gonsalbo Veilaz Saion in Salinas roboravit.

Num.º 67.

Era 1029: año 991. á 27. de abril: qpt. 6: gal. 74. b.to

Sub Dei nomine. Ego Massoara trado corpus et animam in atrio Sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et dono vna serna in Granione, latus varrio de Stabello iuxta via; de alia pars ribo, tam mea ratione quam comparatione ad integritate; et vna vinea, que dicunt maliole maiore, in Leba latus flumen tirone, de alia pars via latus de Monnio Veilaz: et alia roma, que venit de vinea maiore; et alia vinea que dicunt de Duranco in valle de Scemeno: confirmo pro redemtione ac remissione peccatis meis ad honorem Sancti Emiliani. Siquis homo de meis consanguineis aut extraneis inquietare voluerit; sit a Domino Deo excomunicatus et maledictus, et cum Juda traditore habeat portionem, amen: in in cauto a parte regis pariet libra auri, et duplum ad regula. Facta carta in era millessima vigesima nona, quinto Kalendas maias: rex Veremundo in Legione, et comite Garsea Fredinandiz in Castella. Ego Massoara roboravi, et testes tradidi. Monnio Telliz de Basconiana confirmat. Nunnu Telliz confirmat. Didaco Blacoz con-

firmat. Obeco Gutier confirmat. Nunnu, Velagga, et Narria confirmant. Et multorum alios de Granione et de Corporales confirmant, et testibus.

Num.º 68.

Era 1030: año 992: ggt. 1. b.to galic. 24. b.to

In nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego quidem Sancio rex cum clarissima subole Urraca regina, et vina prole Garsea et coniux eius Eximina, et Gundesalbo damus et confirmamus villam, cui dicitur Cardenas, que est sita inter Terrerum et Sanctam Ceciliam, cum terminis, pascuis, padulibus, montibus, exitus et ingressus, domibus, hominibus, agris, vineis, ortis, aquis, molendinis, et cum omnibus suis pertinentiis, et dominatione hominum, pro anima filii nostri dulciflui Ranimiri regis in atrio sancti Emiliani, presbiteri et confessoris Christi, et tibi patri spirituali domino Stefano abbati, ceterisque fratribus tecum Christi iugum confessionis suaviter frequentantibus, ut pro intercessione vestra et omnium Sanctorum lotus a sordibus peccatorum, denudatus a maculis delictorum, letus mereatur ingredi inter turmas iustorum, mereamur agnoscere in dextera Dei perfrui regna polorum locupletatum. Siquis sane, quod fiere minime credimus, hanc nostram donationem in aliquo conatus fuerit, disrumpere filiis, aut neptis, sive aliqua persona subrogata; sit a cetu Christianorum confusus, et in presenti vinas careat lucernas, postque averni non evadat penas: Datum nostrum firmum et inconvulsum permaneat in eternum. Facta carta in era millessima tregesima, regnante Domino nostro Jhu Christo, et ego Sancio rex sub eius imperio in Pampilona: Sicut filio meo carissimo habui datam, et tenuit sine ulla temtatione, sic fiat in potestate sancti Emiliani, et ibi degentium fratrum sana et integra cum duplo retemtu, et cauto decem talenta auri exolvat a parte regis. Ego Sancio rex signum feci ✠. et testibus tradidi ad roborandum. Urraca regina confirmans. Garsea eorundem filius confirmans. Gundesalvus frater eius confirmans. Eximina regina confirmans. Sancius filius Ranimiri regis confirmans. Garsea frater eius confirmans. Sancius filius Gogelmi comitis confirmans. Sisebutus episcopus confirmans. Actus episcopus confirmans. Vicentius episcopus scripsi et confirmo. Garsea abba Albaildensi confr. Vicentius abba et Iudex confir. Rapinatus abba Pampanensis confr. Furtunius abba Cobensis confirm. Johannes abba Sancte Marie confr. Dominico abba Sancte Columbe confr.

Ademas de donar cuanto suelo contiene la V.a de Cardenas, se dono la Jurisd.n civil

este es el pueblo presente de Cardenas.

Vigila abba Cironensis confr. Belasio abba Sancti Stefani confr. Eximinus abba sancti Georgii confr. Furtunius Eximinonis confr. Alius Furtunius Eximinonis confr. Furtunius Eximinonis maior equorum confirm. Furtunius Garseanis confr. Dominus Eximinus confr. Sancio Belasconis confr. Lope Garseanis confr. Gomiz maiordomus confr.

Num.º 69.

Era 1034: año 996: got. 4. b.to galic. 23. Cas. 1. 6. 1. 2.

Donac.n de un Señorio Solanego.

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego quidem Garsea rex cum coniuge mea Eximina regina, et matre mea Urraca regina damus et confirmamus Deo et sancto Emiliano Christi confessori, et tibi patri spirituali Ferruzio abbati, ceterisque fratribus ibidem Deo regulariter servientibus, unam villam, que dicitur Terrero, que est sita inter villam Juniz, et villam Dolquit, cum domibus, hominibus, agris, vineis, ortis, molendinis, terminis, id est, de Gardia de Comite per semitam ad valle de pozos de Sursum, et ad illam arborem vallis desabriti, et per illum moralem, usque ad portellum medianum, et usque ad illam elzinam; cum pascuis, exitibus, et introitibus, et cum suis pertinentiis, ab omni integritate, libera et ingenua absque fossato et omicidio, vel Saionis ingressu, serviat pro animabus nostris in perpetuum Sancto Emiliano, quatenus suis sanctis precibus, et omnium Sanctorum veniam consequi mereamur facinorum nostrorum, in futuro ingredi inter turmas iustorum, et possessores esse regni polorum, amen. Siquis autem filiorum nostrorum, aut nepotum, vel aliquis de genealogia nostra disrumpere temptaverit donationem nostram, et subtrahere eam voluerit de monasterio Sancti Emiliani; sit a Deo maledictus, et a cetu Christianorum separatus, demumque in inferno inferiori eternas cum zabulo sustineat penas, amen: insuper ad regalem partem exolvat decem libras auri, et duplum ad regulam. Facta carta donationis in era millessima trigesima quarta, regnante me rege Garsea sub imperio Dei in Pampilona una cum coniuge mea Eximina regina, et regnantibus matre mea, Urraka regina, et fratre meo Gundissalbo in Aragone. Ego Garsea rex qui hanc scedulam fieri iussi; confirmatores et testes ad roborandum tradidi, et hoc signum ✠ feci. Eximina regina coniux mea confirmans.

Vrraka regina mater mea confirmans. Gundisalvus frater meus confir. Sancius filius meus confir. Sancius filius Ranimiri regis confir. Garsea frater illius confir. Sancius filius Eogelmi comitis confir. Sisebutus episcopus confir. Belasius episcopus confir. Garsea episcopus confir. Gomiz abbas Cironensis confir. Vincentius abbas et iudex confir. Blasius abbas Albaidensis confir. Fortunius abbas Cobensis confir. Blasius abbas sancte Columbe confir. Sancius abbas Soggiensis confir. Eximinus abbas sancti Georgii confir. Senior Fortunio Scemenones confir. Alius Fortunius Scemenones confir. Fortunius Garsie confir. Simeon Sancii confir. Sancius Blasii confir. Sancius Fortunionis confir. Garsea Sancii maiordomus confir. Blasius Fortunez architriclinus confir. Lupus Enneci maiorequorum confir. Omnis curia palatii regis Garsie confirmatores et testes. Ego autem Sisebutus presbiter pro iussione regis Garsie hanc scedulam exaravi.

Num.º 70.

Era 1035: año 997: got. 5: gal. 36.

Sub nomine sancte et individue Trinitatis. Ego quidem Garsea rex cum coniuge mea Eximina regina et mater mea Vrraka regina damus, et confirmamus aquam illam, que venit ex valle Alesonis ad irrigandas vineas sancti Emiliani, et hereditates, que sunt in Nagara, id est, tertia feria tota nocte, et quarta feria tota die, offerimus supra dictam aquam Deo et sancto Emiliano Christi confessori, et tibi patri spirituali Ferruzio abbati, ceterisque fratribus tecum Christi iugum regulare portantibus, presentibus succedentibusq.e omnibus, pro animabus nostris, et parentum nostrorum, quatenus per huius patroni nostri Emiliani intercessionem, et precum vestrarum orationem, consequi valeamus in presenti vita omnium facinorum nostrorum expiationem, demumque cum christo Jhu, et eius electis obtinere mereamur gaudia summe felicitatis in seculis sempiternis, amen. Siquis vero regum, vel comitum, aut principum, vel quislibet de genere nostro, seu quelibet extera subrogata persona in aliquo donationem nostram disrumpe-temptaverit, aut de monasterio sancti Emiliani subtrahere voluerit; sit a cetu omnium christianorum separatus, et a corpore christi, et eius sanguine sacro excomunicatus, et a limine sancte matris ec-

clesie alienatus, et a consortio omnium Sanctorum segregatus, demumque cum Zabulo et eius ministris, et cum Juda Scarioth eternas luat penas perpetualiter in inferno inferiori, amen: insuper pro retemptatione pectet ad partem regalem duas libras auri cocti, et duplum ad regulam. Facta carta donationis et confirmationis in era millessima trigesima quinta, regnante rege Garsea sub imperio Dei in Pampilona vna cum coniuge mea Eximina regina, et regnantibus matre mea Vrraka regina et fratre meo Gonsalbo in Aragone. Ego namque Garsea rex, qui hanc scedulam fieri iussi, confirmatores et testes ad roborandum tradidi, et propria manu hoc signum feci. ✠. Eximina coniux mea confirmans. Vrraka mater mea regina confirmans. Gonsalbus frater meus confirmans. Sancius filius meus confir. Sancius filius Ranimiri regis confir. Garsea frater illius confir. Sisebutus episcopus confir. Blasius episcopus confir. Garsea episcopus confir. Vincentius abbas et iudex confir. Blasius abbas Albaidensis confirm. Blasius abbas Sancte columbe confir. Gomessanus abbas Cironenis confir. Senior Fortunio Simeonis confir. Senior Fortunio Garsie confir. Sancius Blasii maiordomus confir. Sancius Furtunionis architriclinus confir. Garsea Sancii maior equorum confir. Omnis curia palatii regis Garsie confir. Sisebutus presbiter exaravit.

Num.º 71.

Era 1036: año 998: got. 80 b.to galic. 113. b.º

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego Senior Beila Gonsalboz mea propria voluntate pro peccatorum meorum ablutionem, et Sanctorum adquirendam intercessione, offero et perpetualiter concedo ad atrium Sancti Felicis Aukensis meo proprio monasterio, quod dicitur Sancti Emiliani de Porcilis cum omni integritate cum exitu et introitu in montes et fontes, et pratos operabiles ac pascibiles, idest, de illa fonte de Porciles vsque ad agro de Eita Gomiz, et serna ipsa de illo arroio integra cum suo campo in capud, et trans monasterio illo valle toto ad integritate vsque ad illa via, que discurrit ad Encio: et illo alio valle de illa terra de Eita Johannes vsque ad illa via, que vadit ad Mercato in capite padulis: et vna serna in asperiellas per medio

via de Mercato decurrente: et vna vinea in Loja. Ista omnia cum illo monasterio Sancti Emiliani confirmo in Sancti Felicis de Ar-Ka per infinita secula seculorum, amen. Siquilibet homo hanc meam donationem in aliquo devellere vel auferre conaverit, sit a Domino Deo maledictus, et cum demonibus eterno igni mancipatus, et cum Juda traditore in inferni voragine sit dimerssus, amen: et insuper a comitis parte exolvat quinque libras auri, et quod retentum ad regula duplatum. Facta carta sub era millessima trigesima sexta. Comes Sancius in Castella, et Senior Assur Nunniz dominante Ponticurbo. Ego Senior Beila Gondesalboz, qui hanc donationem feci, confirmavi, et testes subscripsi. Feles Pasqualez testis. Albaro Gomiz testis. Tellu Didaz testis. Abbate Vita confirmans. Beila Gutier confirmans. Fredinando Sarracinez confirmans. Gonsalbo Monnioz confirmans, et testis.

Num.º 72.

Era 1039: año 1001: á 27. de Julio: got. 31. b.to galic. 36. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego namque Sancius nutu Dei rex tactus Christi amore, ac peccatorum meorum perterritus gravedine; statuens ob remissionem eorum aliquid de propriis ad honorem Domini Christi et Sanctorum eius offerre, quia video inopiam et necesitatem magnam inesse habitantibus in cenobio Sancti Emiliani, eo quod non habeant in Nagera, vbi possint ospicium proprium habere: ideoque concedo et confirmo ad atrium predicti confessoris, et ad subsidium sibi servientium in abbatia Ferruzii abbatis, ecclesiam Sancti Sabastiani cum suis domibus et pertinentiis ad integrum in varrio, quem dicunt de sub penna, tali modo, ut post istum diem de meo iure, et eis qui post me fuerint, permaneat extranea, et in subiectione Sancti Emiliani per omnia secula confirmata. Siquis autem meorum successorum regum, principum, aut rusticorum, vel cuiuslibet hominum hanc meam donationem invadere, disrumpere, vel retentare voluerit; sit a Domino Christo maledictus, et a participatione corporis, sanguinisque eius segregatus per cuncta secula, in inferni varatro damnatus: insuper a parte regali ponat quinque libras auri, et ad regulam duplatum.

Facta carta donationis et confirmationis in era millessima trigesima nona, sexto Kalendas augustias, me Sancio rege per voluntatem Dei Pampilonam et Nageram regente: Idcirco, qui hanc cartam fieri iussi manu propria signum ✠ taliter inieci, et testibus ad roborandum tradere curavi. Momadonna regina confirmans. Ramirus regulus confirmans. Garsea episcopus confirmans. Benedictus episcopus confirmans. Mancius episcopus confirmans. Senior Lope Sangiz maiordomus confirmans. Senior Lope Ennecones votilarius confirmans.

Num.º 73.

Era 1041. año 1003: got. 95: galic 72.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Sancio comite, et Urraka cometissa soror mea, placuit nobis, ut pro anime nostre remedium concedimus et confirmamus ad atrium beati Emiliani, et tibi patri Ferrutio abbati et ceteris monachis ibi Deo servientibus villullam nomine Quintaniella, sita inter Sotolongo et Navas ad integritate, homines cum terris vineis, pratis, pascuis, cum exitus et introitus, et equalem cum Sotolongo et Navas, et Villa Via de valleggo, ita ut in presuras, et ligna cedenda omnibus locis cum villas predictas equale censura, genua et libera absque omicidio et fornicio, et sine fossato, vel nubdua, et saionis ingressio; per omnia secula serviat in Sancti Emiliani. Siquis autem, quod absit, homo ex nostris propinquis vel extraneis hanc nostram offertionem in aliquo temerarie disrumpere voluerit, sit a Deo patrem omnipotentem excomunicatus et confusus, vel cum Juda traditore sortitus: insuper ad comitis partem exolvat sex libras auri, et quod retemtu, restituat duplatum. Facta carta in era millessima quadragesima prima. Ego igitur Sancius comes et Urraka cometissa, qui hec dedimus, testibus tradimus, et roboravimus. Petrus episcopus testis. Fernando Beilaz testis. Obeco Albarez testis. Beila Albaroz testis. Senior Assur Nunniz dominante Ponticurbo testis. Albaro Gomiz testis. Tellu Didaz testis. Beila Gutiar testis.

Num.º 74.

Era 1044: año 1006. a 7. de nov.e got. 21. galic. 92. b.to 222. b.

In Dei nomine. Ego quidem humillima omnium Christi ancillarum

Ulumadonna ob remissionem delictorum, licet in angustie mortis hora sis-
tens, tamen sincera voluntate, ac spontanea mea actione trado cor-
pus et animam meam ad atrium beatissimi Summi archangeli Mika-
elis, et ad honorem sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et sancti Pe-
lagii, quemadmodum in primordio mee ingressionis monasterii per
manus Domine mee abbatisse Delbire condonavi coram Deo et reli-
quiis predictis, et sororibus presentibus; ita nunc coram omni-
bus sororibus, et ceteris mee infirmitatis obsequio assistentibus,
ad honorem sanctorum sub quorum annotatione vita mea hucus-
que Deo condonante perducta est; facio confirmationem, et corro-
rationem ex omnibus, que per secularem sortitiam michi adin-
venta esse noscuntur, idest, sunt in Venoja undecim Kasatos, et
Rivosicco octo Kasatos: in Cucuzullos tertiam partem, et meum
palatium in Venoja cum tectis et fenestris, et cum aqua, qua solent
rigari ille fenestre, hoc est, in die iobis in nocte, et in die veneris per
totum diem usque ad diem sabbatum: et cum pomariis, cum ingres-
su et regressu in ecclesiis, in omnibus montibus, et fontibus, in pas-
tibus, et quicquid ex mea pertinentia inventum ubique fuerit post,
ad partem monasterii cum omni integritate deserviat ad atrium San-
ti Michaelis iure perpetuo. Siquis vero ex meis propinquis, consan-
guineis, seu extraneis hunc meum donativum violare voluerit, vel
disrumpere, sit a Domino Jhu Christo condempnatus ac maledictus
et a cetu omnium Christianorum segregatus, demumque cum diabolo
et cum Juda traditore eternas penas sustineat luiturus per infini-
ta seculorum secula, amen: insuper ad partem regis septem au-
reas persolvat libras, et ad regulam duplatum, eo quod retempserit.
Facta conscriptio donationis et confirmationis sub era millessima
quadragesima quarta, die. quinta feria, septimo idus novembris, reg-
nantibus rege Adefonso in Legione, et comite Sancio in Castella in
regnis suis. Ego enim Ulomadonna abbatissa, que hanc donationem
et confirmationem feci, et relegentem audivi, manu mea signum im-
pressi ✠ et testes ad roborandum conscripsi. Petrus episcopus con-
firmans. Fernando Beilaz confirmans. Obeco Albarez confir. Rodrigo
Gutierrez confa. Beila Albarez confa. Don Lezeno menino de Lezero con-
fa. Blasco Obecoz confa. Ulumio Fernandez de Tolosanos confa. Omnes sorores,
que tunc presentes fuerunt, confirmant.

Num.º 75.

Era 1045: año 1007. a 4 de Enero: got. 133: gal. 111.

In Dei nomine. Magnus est titulus traditionis, quod nullus hominum in suis actibus disrumpere potest: ideo ego Gotina sic michi placuit prona mea voluntate et grato animo, pro timore Dei et Salvatoris nostri Jhu Christi, pro remedio anime mee ad redimenda peccata mea, sic trado anima et corpus meum ad atrium Sancti Felicis Aukensi, et reliquias ibidem reconditas, et ad regula ipsa sancta, et abbate Munnio Azenarez, et ad sua collatione, sic trado et roboro mea quinta in propria mea hereditate, que habeo de meos parentes Gutier Rodriz, et Guntrueda, duas sernas pernominatas la vna est sub villa Veilagomiz in rivo Aukensi de parte de villa currit rivulo, qui venit de Valdiellas, et cadit in rivo maiore, et per illum rivum maiore in iuso usque ad terram de Sarrazin Didaz de Villa Domno-Assur; et desursum est via que vadit de Oka ad Berbesca: Et alia serna est in summo de Valdiellas, et incipit in costa, de parte de Villa-Paterna de limite ad limitem usque ad via, que vadit ad valle de Karrias et ad Cereso; et de vna parte semita, que exiit de Villa-Paterna, et vadit ad illa Karrera et alla lomba; et ex alia dextera parte est vna ripella; et de alia parte vbi incipit illa serna est lumbo, qui descendit ad vallem; et de illa parte de Villa-Paterna est vno foio in ipsa serna; et de parte de dallende est vna terra de Munnata, et de sursum est terra de filios de Zid-Vita de Oka; et alias hereditates aliorum hominum: et subtus illam sernam est terra de Armenter Didaz de Villa-Paterna, et alias hereditates. Et insuper dono in villas cum suos homines et suas hereditates terras vineas, montes, fontes, padules pascentes, exitus et reditus. in omnibus terminis, domibus cum totis hedificiis, quantum potueris tu Monnio abba et tuis fratribus inveniri nostra quinta, tam mobile quam immobile in equas, in boves, in Kaballos, in frenos, in sellas, in oves, in genabes, in plumazos, in vasis argenteis, et in quantum potui ego Gotina ganar cum meo domno Beila Gonzalbez de illo meo medio vestra quinta cum illas duas terras supradictas: la vna sub villa Veilagomiz, et altera in summo de Valdiellas. Et si post odie vel tempore aliud aliquis homo de pertinentibus meis sobrinis aut germanis aut aliquis homo de aliqua parte pro ipsa quinta vel ipsas duas terras inquietaturus advenerit (&a las imprecaciones) a parte Comitis quingentos solidos solvat. &a. Facta huius scriptura traditionis sub die secundo nonas ianuarii, era millessima quadragesima quinta, rex Alfonso in Legione, et comite Sancio in Castella. Ego Gotina, que hunc scripture traditionis et confirmationis fieri iussi, et

relegente audivi, manu mea roboravi ✠. et testes tradidi ad roborandum. Munnio Obecoz hic roboravit et signum fecit ✠. Gutier Rodiz hic roboravit, et signum fecit ✠. Assur Hannez hic roboravit, et signum fecit ✠. Garcia hic roboravit et signum fecit ✠. Alfonso presbiter hic roboravit et signum fecit ✠. Assur hic testis et signum fecit ✠. In manu de Munnione abbate sumus omnes roborati, et scripsit.

Num°. 76.

Era 1046: año 1008: got. 8. 8te. gallic. 130.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Johannes, presbiter reminiscor facinora mea, et pro redemptione anime mee trado corpus et anima mea sub abbio sancti Mametis et sancti Micaelis et sancti Martini in loco, qui dicitur Obazeres et Sanctiuxbo presenti abbati domino Johannes cum collegio fratrum, trado hic de hereditia mea quam substantia, concedo una vinea, et una sexna in territorio in Cobadegallecos, et illa vinea de Obeco de alia pars terra de Juliano, et illa sexna ad latus de terra de Flanio, de alia pars iuxta via publica: et duos boves, uno arino, septem caxos de cebera inter tritico et ordio, octo libros, casulla linea, cupas, scamnos, mesas, manteles, et caxos. Hec donatum confirmo, perhemisex, amen. Siquis vero aliquid homo ex meis consanguineis, vel extraneis, potestas, aut villaneis voluerit (siquem al margen ~~ex imperio~~ y malabit). Facta carta in era millesima quadragesima sexta, regnante rex Adefonso in Legione, comite Sancio Garciane in Castella. Ego Johannes, qui hanc scripta fieri iussi, legentem audivi, Signum ✠ feci, et testibus ad roborandum subscripsi. Vitcei testis. Dolguiti testis. Eximeno confessor testis.

¶ Hec re aut auctor de eo quod contrarii sit à Domino Deo maledictus et cum Juda traditore in inferno inferiori habet portionem amen: Et ad hanc comite pariat libra auri cocto, et ipsas hereditates cum quales tunc tempus fuerint duplatas.

Adiciones del año 1009.

Por ati à San Martinz.

Ego Falcone sic trado vna vinea ad ipsa regula in loco qui dicitur Berceia, iuxta vinea de frater Fuxtunio ad latus de Semisero. De manibas meis sic ✠ roboravi. = Ego Obeco frater pro remedio anime mee sic trado et confirmo ad regula Sancti Mametis et Sancti Martini vinea mea propria in territorio de villa que vocitant Cobadegallecos, in loco qui dicitur **Cova latus Vinea** de Veavia = Ego alio Obeco frater sic trado ad ipsa regula duas vineas meas proprias, una in loco qui dicitur forte de Rascabielas latus vinea de Domiz, alia vinea de Kala latus vinea de Cara = Ego Civi frater sic trado ad ipsa regula vinea mea propria in ipso loco forte de Rascavielas latus vinea de Domiz = Ego Eximino frater sic trado ad ipsa regula vinea mea propria in loco, qui dicitur Ma-

mondiello latus vinea de Dolquiti = Ego Enneco frater sic trado ad ipsa regula vinea mea propria in loco qui dicitur Aramondiello latus vinea de Galindo = Ego Roderico frater sic trado ad ipsa regula vinea mea propria in loco qui dicitur Berceia latus vinea de Fredinando = Ego Felex frater sic trado ad ipsa regula duas vineas meas proprias, vna in loco qui dicitur Rascavielgas latus vinea de Aralico, alia in loco qui dicitur Vallearmentero latus vinea de Garcia de Panticurbo, de alia pars vinea de Abomar = Ego Romane frater sic trado ad ipsa regula vinea mea propria in loco qui dicitur Aramondiello latus vinea de Jmlo = Ego Eximino frater sic trado ad ipsa regula duas vineas meas proprias, vna in loco qui dicitur fonte de Albaro presbiter latus vinea de Belasco, alia latus vinea de Belasco = Ego Stefane frater sic trado ad ipsa regula duas vineas meas proprias in loco fonte de Rascabielgas latus vinea de fratres de Sancti Mames = Ego Obeco Albariz frater sic trado ad ipsa regula terra mea propria in loco Aramondiello latus terra de Mataruggu = Ego Falcone frater sic trado ad ipsa regula vinea mea propria in loco de fonte de domino Didaco latus vinea de Johannes = Ego Johannes, qui presenti sum abbas, sic me trado cum meas hereditates ad ista regula subscripta Sancti Mametis cum divisas et presuras in Obarenes, de rivo de fonte lili usque in fonte mantielle nostras divisas, sernas, defesas, padules ab omni integritate confirmo. Siquis homo quod absit, voluerit auferre, tollatur nomen eius de libro vite, amen = Ego Roderico, et Gontrueda tradimus cum nostra hereditate ad ipsa regula; hereditas est in territorio, de villa, que vocitant Orbananos, quatuor terras, duas vineas, duos mazanares ad integritate, et in tertio mazanare quinta ratione: et in Sives in quatuordecim Kannares quinta ratione: et in Coreggo in duos Kannares quinta ratione: in Vallearmentero vna faza travesania latus vinea de Monnio Simproni: confirmamus perhenniter in seculum, amen. Siquis vero ex nostris consanguineis vel extraneis potestas, aut aliqua persona voluerit auferre vel retraere de Sancti Mametis, sit a Domino Deo maledictus et confusus in infernum pulsus, amen; et ad parte comite in cauto centum solidos, et ad regula hereditate duplata. Facta carta in era mil-

lessima quadragesima septima, secundo nonas maias; Rex Aldefonso in Legione, et comite Sancio Garcianiz in castella. Ego Obeco et alio Obeco, et tertio Obeco, et quarto Obeco, et Eximino, alio Eximino Enneco, Roderico, Stefano, et Eizi, Romane, Falcone, Felex, Guntruda, Roderico hanc dicta vel scripta firmavimus, relegente audivimus, et de manus nostras signos ✠. ✠. ✠. omnes iniecimus.

Num.º 77.

Era 1046: año 1008: got. 81. b.to galic. 114.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Tellu presbiter sic me trado cum ecclesia Santi Cosma et Damiani et meas casas cum introitu et exitu de meo Abuelo Nunnu Telliz, et in mea ratione Ke me cadieret de meo patre et mea matre Muter, et Sengone in vineas, in terras, quantum potuero invenire in loco, qui dicitur Marcello ad Sancti Felicis Aukensis. Similiter ego Sesguto presbiter, et alio Sesguto, presbiter sic nos tradimus cum nostra ratione de ecclesia Sanctorum Cosme et Damiani et de Sancta Maria et in Sancti Christofori cum casas terras vineas, linares, ortos, cum suos pomiferos in Cannoceto, sive in Marcello: isto toto tradimus ad Sancti Felicis, et tibi presenti Munio abbas cum collegio monachorum ibi Deo servientibus in era millessima quadragesima sexta.

Num.º 78.

Era 1046: año 1008: got. 94. b.to galic. 71. b.to

Sub nomine patris et filii et Spiritus Sancti. Ego igitur comite Sancii totius castelle regente, placuit michi omni affectu, toto corde devotione animo, ut pro me anime remedium concedo et confirmo ad tibi abbati domino Martino presbiter et Sociis tuis fratribus unum monasterium desertum in villa nomine Revenga reliquiis ferente Sancti Emiliani vocato, cum terris, vineis, cum omni pertinentio ac libero, cum Castello Bustare: Et alia ecclesia Sancti Andres apostoli in Fonteoria iuxta ribo, que dicunt de lopo, cum terris, vineis, et pertinentio: Et alia ecclesia sancta Eolalia de Formellos latus villa sita inter duas vias, cum terris, vineis et pertinentio: Et alia ecclesia Sancta Maria in territorio de Fonteoria cum terris, vineis, molinis, et defensa latus casa, exitus et regressus, cum omni

pertinentio ab omni integritate. Hec predicta libero et genuo habeas, possideas tu domino Martino, et cum fratribus tuis, et post te cui successuri erunt: ut pro me ad Dominum in Sacris orationibus memores sitis per omnia secula, amen. Siquis autem homo ex meis successoribus (las imprecaes ordinarias): insuper ad comitis terre exolvat talenta auri, et quod retentu ad regula duplatum. Facta carta in era millessima quadragesima sexta. Ego quidem Sancius comes, qui hec iussi fieri, testes ad roborandum tradidi. Sisebutus episcopus confirmans. Belasius episcopus confirmans. Garsea episcopus confirmans. Domino Momelle testis. Domino Gabrielle testis. Eigga Arias testis. Domino Gannone testis.

Num.º 79.

Era 1047: año 1009. dia lunes 25 de julio: got. 15. 8.º gal. 178.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur gratia Dei comite Fernando Ermegieldez, simul et frater meus Monnio Ermeldez ob remissionem peccatorum nostrorum, et remedio animarum nostrarum, atque pro animas parentum nostrorum remissio, vel genitibus, prona et spontanea nobis accessit voluntas, ut contribueremus in honore beatissimi Emiliani presbiteri et confessoris Christi, nec non et ad tibi patri spirituali presenti Ferrucio abbati, omnibusque clericis fratribus, et sacerdotibus tecum ibi commorantibus, monasterium reliquias ferente Sancti Emeteri et Celedoni consecratum in territorio Mene in Taranco, cum suis domibus et pertinentiis ad integritate, sicut in regulas proprias resonat. Sancta Maria, et villas que vocitant Barcena, Antuzanos cum suos lacos et suos canales, et Mingon cum illis villis de Pienza nostra pertinentia ab omni integritate. Et Rivodecereso cum suos ieniores homines, terris, vineis, ortos, molinos cum ingressibus et exitibus eorum. Isti predicti in omnibus locis cum suis divisis cum hominibus ibi habitantibus; ita tamen ut in nulla paria, neque in homicidio, neque fossatera, neque in nulla causa sint permixti cum hominibus illis; sed liberos et inienios ab omni potestate regum et dominorum; ut a Deo mercedem recipiamus,

concedimus et confirmamus per in seculum seculi serviant in Sancto Emiliano. Siquis autem nostrorum posterum, regum aut principum, comitum, vel aliquorum hominum hanc nostram donationem Deo, et sanctis eius oblata, tollere, retemtare, vel inminuere in aliquo de his, que supra diximus, voluerit; in primo sit ab omnipotenti Deo maledictus et confusus, et a totius christianitatis separatus, et post cum Juda Domini traditore in inferni baratro per cuncta secula dimersus, amen: insuper ad partem regalem persolvat duo talenta auri, et ad regula duplum. Facta carta donationis sub era millessima quadragesima septima, * secunda feria, octavo Kalendas augustias. Ego comite Fernando Ermeldez, et frater meus Monnio Ermeldez, qui hanc paginam fieri iussimus manus nostras signos ✠✠ iniecimus, et testes ad roborandum tradimus; Imperante Sancio rex in Pampilona et Naiera, comite Sancio in Castella. Benedictus episcopus confirmans. Sancius episcopus confirmans. Eximinus episcopus confirmans. Senior Lope Sangiz maiordomus confirmans. Senior Lope Ennecones botellarius confirmans. Senior Enneco Sancii confir. Senior Furtum Blasquiz confir. Ego Eximinus iubente comite Fernandiz, et frater eius Monnio Ermeldez interfui, conscriptor, scilicet, et testis.

Adicion del 1022.

Ego namque gracia Dei comite Fredelando Pelaioz, vna cum coniuge mea domina Gelvira, et mater mea domina Gutina, cum consensu neptus mei Fernando Ferdinandiz, pro remedio animarum nostrarum, vel parentum nostrorum, sicut precessores nostri concesserunt, ita confirmamus tam monasterio, quam villis, sicut in pagina priora resonat, ab honore sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi spirituali episcopo Sancio cum collegio monacorum sub regula sancti Benedicti ibi Deo servientibus. Siquis autem nostrorum successorum, regum, principum, aut rusticorum vel cuiuslibet hominum hanc nostram donationem vel confirmationem invadere, disrumpere, temtare voluerit; sit a Domino Christo maledictus, et cum Juda traditore per cuncta secula in inferni damnatus, amen: insuper ad partem regalem pariet quinque libras auri, et

duplum ad regula. Facta carta in era millessima sexagesima, sexto idus novembris. Ego Fredenando, qui hoc fieri iussi, signum ✠ inieci. Ego Sancius rex interfui, et confirmo. Mumadonna confirmans. Eximina regina confirmans. Garsea rex confirmans. Sancius episcopus confirmans. Julianus episcopus confir. Senior Furtun Sangiz confir. Senior Acenariz Sangiz confir. Senior Nunnu Albarez confir. Senior Sancio Furtunionis confirmans. Fredelando Zielamoz, et Vermudo Zielamoz merinos testes et confirmantes.

Num.º 80.

Era 1048: año 1010: got. 51. b.º galic. 31.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego Sancius presbiter de Vovatella trado anima mea simul cum corpore in atrio sancti Emiliani, et tibi Telloni abbati cum mea hereditate, et propria ratione, simul cum meas casas, idest, duos linares unum trans illa ponte iuxta limite de Citi Jube, alium iuxta carrera, qui pergit ad Sancti Victoris: alium in illo valle super Vobatella iuxta limite de serna de rege; et meos ortos subtus palatio de Senior Garcia Furtunionis; et mea vice in molino: et alio orto iuxta porta de Vellite: una vinea in campo iuxta vinea de regina: pro anima mea serviant in Sancti Emiliani. Facta carta in era millessima quadragesima octava. Garsea episcopus testis. Senior Garsia Furtunionis confirmans. Domino Pasculale prepositus testis. Domino Eximino de Lesma testis.

Num.º 81.

Era 1049: año 1011. a 24 de junio: got. 105: galic. 4. b.to

In nomine sancte et individue Trinitatis, pater et filius, et spiritus sanctus, quod corde credimus, et ore proferimus. Ego quidem gratia Dei Sancius rex una cum coniux mea Mumadonna regina, amore divino compuncti, sic facimus genuitate, pro remedium animarum nostrarum ad atrium sanctissimi patronis Emiliani, et tibi patri spirituali Ferrutio abbati, nennon et omnibus tibi suiectis clericis ibidem die noctuque Christo famulantium: Idcirco concedimus genuitate, et confirmamus ad atrium predicti confessoris, obes et armenta ubique pas-

cendi licentiam; sicut ad antecessoribus meis, id est Sancius avus meus, et Garsias pater meus, et Ordonii regis, et Fredinando comitis, cum omni genuitate probantur pascendi de predicti Dei auctoritio: ita nunc cum omni roboze viatutis et integritate genuitatis confirmando mandamus, ut nullus praetemptet exelli, quod in tantis seculis pertranserunt in suo usu ilesi: ita quoque mandamus, ut in omnibus locis per terram et regnum nostrum imperium, sicut antiqua solitate firmati, sine ullius impedimento, obes et armenta, exceptis referis, et fruges manibus, vivant sancti Emiliani per secula, amen. Si quis autem nostrum aut extraneorum, regum, principum, aut aliquorum filiorum, seu nepotum, propinquorum, hominum hanc nostram genuitatem et confirmationem mutare vel infringere voluerit; sit a Domino Dominorum maledictus, et a consortio Christianorum separatus, et demum cum Juda traditore in infami varatro per cuncta secula submersus, amen: cauto retento sicut fuguzii regis, ita iubemus esse sancti Emiliani; et ad partem regis pertinentem; et quod perditum ad monasterii duplatum. Facta exaratio genuitatis in era millessima quadragesima nona, octavo Kalendas iulii. Ego igitur Sancius princeps, qui hanc cedula fieri iussi, et relegente audivi, manu mea Signum ✠ feci, et testes ad roborandum tradidi. Uxmadonna regina confirmans. Ramiminus regulus confirmans. Garsea episcopus confirmans. Benedictus episcopus confirmans. Sancius episcopus confirmans. Senior Lope Sancii maiordomus confirmans. Senior Lope Enneconis votiliaxius confirmans. Senior Garsea Lopez testis. Senior Enneco Sangez Nalalensis testis. Fratres eius Senior Fuxtun Sangez testis. Senior Eximino Garceiz Osselensis testis. Senior Fuxtun Belasquiz Funensis testis. Fuxtinius exaratus et testis.

Num.° 82.

Era 1050: año 1012: got. 92: gal. 59.

Sub Christi nomine. Hec est cessio scripture de foro quod habuit illa villa, denominata Nave de Alburia, et que ipsa villa, versus sudeste ipsa quendam ibetus flumen, ex alia vero parte currens flumen. Eo quo fuit edificata Nave de Alburia non habuit furto de omicidio, neque de forticio, neque de saione de rege ibi intrare; sive qui occissi fuissent in molino, aut in navibus, que in ipso portu, vel in ipsius villa, nunquam

omicidio fuit foro de peccare. Contigit autem ut in tempore de illo comite domino Sancio; Beila Obecoz de Palencia sub imperio de illo comite supra nominato, dominante Termino et Lantaron, et Buradon castro, ipso Beila Obecoz iam supra dicto, et Brabolio de Portiella, et Gutierre de Vallioca bo venerunt utrique in unum ad ipsa villa iam supra dicta Nave de Albura, ut exquirerent omicidium in illa: et exierunt de illa villa Nunnu Albarez de Mellites, et domina Justa de Maturana, qui erant potestates de illa villa, et insurrexerunt contra ipsos merinos in iudicium, et fuerunt ad Termino ad illo comite domino Sancio: et iudicavit, que iurassent Nunnu Albarez de Mellites, et domina Justa de Maturana cum suo scribto, quod habebant de suo foro; et iuraverunt in ecclesia pernominata Sancta Agatea de Termino. Et exierunt cum suo foro, quod habuerunt omni tempore, et confirmavit illo comite ipso foro illo die, ut firmi esset usque in seculum seculi, coram testibus, qui presentes fuerunt Obeco Didaz hic testis. Albaro Sarraciniz hic testis. Fredinando Pelaioz testis. Assur Nunnez hic testis. Johannes Flaginez saione in termino testis. Johannes Flaginez de Quintana de Ferreros iudice in Termino testis. Nos omnes supra nominatos rite et clare laudantes confirmamus in era millessima quinquagesima.

Num.º 83.

Era 1058: año 1013: got..... galic. 118. b.º

In Dei nomine. Ego igitur Gundissalbo, et Gota spontanea voluntate pro anime mee remedio concedimus et confirmamus ad atrio Sancti Johannis et Sancti Emiliani de Finestra et tibi abbati Monnio media nostra ecclesia vocata Sancta Lecodia et Sancta Eolalia, qui est in editus de Birviesca cum suos terminos, id est, de casa de Maria de Gamar usque casa de Guscava, de alia pars casa de domino Johannes de Auca: et media nostra vinea, qui est latus Carrera, qui vadit de Birviesca ad Cereso, de alia pars terra de Albaro Ferrero: et illa ecclesia cum introitus et exitus. Siquis homo hanc nostram donationem in aliquo disrumpere voluerit, sit a Domino Deo maledictus, et confusus: et a comitis parte exolvat duas libras auri, et duplum ad regula. Facta carta in era millessima quinquagesima prima, Sancio comite in castella. Obeco, et Monnio testes.

Num.º 84.

Era 1052: año 1014: got. 12. b.º galic. 32.

In Christi nomine redemptoris nostri. Ego quidem gratia Dei Sancius princeps vna cum consocia mea Mumadonna regina amore divino compuncti, ac scelerum nostrorum numerositate recordati, sic facimus donationem, pro remedio anime nostre, et pro defunctis nostris parentibus ad atrium sanctissimi patronis Emiliani, et tibi patri spirituali Terrucio abbati, nec non et omnibus tibi subiectis clericis ibidem die noctuque Christo famulantibus: idcirco concedimus et confirmamus ad atrium predicti confessoris Sancti Petri apostoli domum constitutam in loco noto penes Villamnovam, cum terminis, et montibus: vna terra inter ambas vias, que vocitatur torca iuxta limite de Sancio Eximino de Torre, et de parte dextera Pascuale: et alias duas in valle de fontemciella iuxta limite de Monnio Vitacoz, et desuper Sancti Petri de Veleso: et alia terra super via maiore de fascias de via ad viam: et alia terra de illa era vetera vsque ad rivum cum suos pomiferos, circiter decem octo nuxeas, et alias tres vna in illa vetata, alia ad Sanctum Laurentium, alia prope castellum et via, que pergit ad Anguidanos; et alie plurime, quas suorum peccatorum remedio minute tradiderunt homines multi. De vineis autem, idest, vinea super viamnovam, et alia super via prope eam: alia vinea in valle, que vocatur valle de novatella: super Venello orto cum suos pomiferos, molinosque vnum integrum, alium medium in Soto, que vulgo vocatur molendinos cum Villa Letesma, ut sit sub obsequio supradicti arcisterii per secula, amen. Siquis autem nostrorum filiorum seu nepotum, propinquorum, aut extraneorum, regum aut principum, aut aliquorum hominum hanc nostram donationem et confirmationem mutare vel inrumpere voluerit; sit a Domino dominorum maledictus, et a consortio Christianorum separatus, et demum cum Juda traditore in inferni baratro per cuncta secula submersus, amen: et insuper temporali iudicio constrictus, quinque talenta auri ad partem regis noscatur soluturus, et ad monasterium duplaturus. Facta carta in Era millessima quinquagesima secunda. Ego igitur Sancius princeps, qui hanc paginam fieri iussi, manu mea signum ✠ feci, et testes ad roborandum tradidi. Mumadonna regina confirmans. Ranimirus regulus confirmans. Garsea episcopus confir.

Benedictus episcopus confirmans. Mancius episcopus confirmans. Senior Lope Sangiz maiordomus confirmans. Senior Lope Ennecones votilarius testis. Senior Garcia Lopez testis.

Num.º 85.

Era 1052: año 1014. á 24 de junio: got. 11: gal. 27. Cajon E. 9. 1.

In nomine sancte et individuo Trinitatis, patris et filii et spiritus sancti, quod corde credimus, et ore proferimus. Ego quidem gratia Dei Sancius rex vna cum coniuge mea Mumadonna regina, amore divino compuncti, ac scelerum nostrorum numerositate recordati, sic facimus donationem pro remedio animarum nostrarum ad atrium sanctissimi patroni Emiliani, et tibi patri spirituali Ferruzio abbati, necnon et omnibus tibi suiectis clericis ibidem die noctuque Christo famulantibus; idcirco concedimus et confirmamus ad atrium predicti confessoris villam nomine Letema cum omni integritate, et ingenuitate, cum suis edificiis totis, idest, casas, ortos cum suis pomaribus, terras, vineas, cum rebus omnibus, exitus et regressus: idest a posatella frigida vsque in fonte tablata, et de lumbo ad lumbo vsque ad fluvium Nagalensem, cum vsu quod ab antiquis probatum dirivatur annis; idest sedentibus in predicto termino, pascua habeant per diem vbi eis fuerit vndique prosperum sine vllius impedimentis obstaculo; in nocte iterum redeant ad terminum proprium. Similiter illa loca, que pro pastu ab antecessoribus meis Sancio avuo meo, et Garsea patre meo, et Ordonio rege, et Fredinando comite cum omni integritate probantur servire huic predicto Dei monasterio: ita nunc cum omni robore virtutis et integritate ingenuitatis confirmando mandamus, ut nullus pretemptet evelli, que in tantis seculis pertransierunt in suo vsu inlesa: idest in insulas de luminaria, in fonte Ambrelli, in spinosa de Serrahero, in pozuelos, in lumbo sulleola, in fonte latronis, in fine vallis Alasoni quem nunc dicunt Gomez Camerari: in omnibus his locis antiqua soliditate firmatis, sine vllius impedimento oves et armenta vivant Sancti Emiliani. Ita vero affirmamus et roboramus hec omnia suprascripta ad atrium beati Emiliani, ut nullus hominum nec nos nec nostri successores privilegii potestatem introeundi, sedendi, possidendi, vel dominandi dicionem habeat in his, nisi qui ipsius sancti confessoris reliquias cum tumulo vene-

donac.n de Solariego riguroso.

rantur in secula seculorum, amen. Siquis autem nostrorum filiorum, seu nepotum, propinquorum aut extraneorum, regum aut principum, aut aliquorum hominum hanc nostram donationem et confirmationem mutare vel inrumpere voluerit, sit a Domino dominorum maledictus, et a consortio christianorum separatus, eodemum cum Juda traditore in inferni baratro per cuncta secula submersus, amen: restitutoque duplo retempti; quinque talenta exolvat in fisco regali ex metallo auri: et hoc scriptum stabile maneat firmum. Facta exaratio tributionis in era millessima quinquagesima secunda, octavo Kalendas iulii. Ego igitur Sancius princeps, qui hanc scedulam fieri iussi, et relegentem audivi, manu mea signum ✠ feci, et testes ad roborandum tradidi. Mumadonna regina confirmans. Ranimirus regulus confirmans. Garsea episcopus confirmans. Benedictus episcopus confirmans. Mancius episcopus confirmans. Senior Lope Sancii maiordomus confirmans. Senior Lope Ennecones votilarius confir. Senior Garsea Lopez testis. Senior Enneco Sangiz Naialensis testis. Senior Fortun Sangiz, frater eius testis. Senior Eximino Garceiz Osselensis testis. Senior Fortun Belasquiz Funensis testis. Fortunius exaravit.

Adicion del 1081.

Et ego Adefonsus rex in presentia Albari abbatis sancti Emiliani, et Antonini Nunnez dominantis Castro Tobie in ribo de Petrojo hunc terminum predictum sicut in hac pagina resonat, confirmo et corroboro monasterio Sancti Emiliani per omnia secula, amen; era millessima centesima decima nona.

Num.º 86.

Era 1052: año 1014: a 24. de junio: got. 12. b.º galic. 25. b.º

Sub nomine sancte et individue Trinitatis. Ego omnium quidem infimus, et tamen voluntate Dei Sancius princeps et rex unacum coniuge mea Mumadonna regina, superni amoris accensi ardore, ac peccatorum nostrorum peterriti multitudine, proposuimus de bonis que Dominus ad honorem istius seculi nobis largitus est aliquid addere in possessione Sanctorum, ut eorum sufragiis eruamur ab omni mole flagitiorum, et post heredes fieri mereamur in regno polorum: ergo concedimus totius voluntatis affectu et donamus ad basilicam Sancti

Emiliani presbiteri et confessoris altissimi Dei, et tibi religioso Ferrutio abbati, omnibusque clericis fratribus et sacerdotibus tecum ibi commorantibus die noctuque Deo fideliter servientibus: idcirco concedimus et confirmamus ad atrium predicti confessoris villam nominatam Colgiam in confinio villarum Tuvie, et Matute positam, cum omnibus suis ingressibus et regressibus, circuitibus, montibus, paludibus, suisque cum omnibus pertinentiis, vel que a veteris fuerint testificata senibus: ita ut cum villis communia habere pascua in supradictarum villarum Tobie et Matute terminis noctibus et diebus. Tribuimus autem et illi firmam genuitatem de omni servitio et opressione, que usque hodie habitantes in ea fecerunt, a parte regum et potestatum ab hinc et in secula seculorum. Similiter et super hanc nostram donationem offerimus ad arcisterium predicti confessoris Emiliani duo monasteria unum ad venerationem sancti Christofori in affinitate earum villarum Tobie et Matute situm, et alterum secus fluvium Nagelensem ad honorem sancti apostoli Petri in vicinitate villenove et Matute positum; simili modo cum omnibus suis, que ad ea pertinent, terris, vineis, possessionibus, pomariis, ortis, molendinis, ingressibus et regressibus, paribus pascuis in terminis et montibus, et in lignis, et in aquis cum prefatis villis Tobie et Matute, et Villenove; sed liberos et ingenuos adfirmamus illos esse ab omni dominio, et servitio regis, et potestatis, vel cuiuslibet servorum illorum usque in perpetuum: et in ipsis terminis predictis earum villarum ad pecora cuncta sancti Emiliani solutionem tribuimus pascere die noctuque per ipsos terminos et montes, quo voluerint habitare. Eodem modo perpetuam ac firmissimam livertatem ac ingenuitatem illi sancto ac venerabili cenobio concedere ac firmare, Domino inspirante, cogitantes et desiderantes omnibus posteris regibus et potestatibus scire facimus, ut quecumque donatio, sive monasterium, vel villarum, divisarum, vel domos aliquorum rusticorum, vel solarium hereditatum terrarum, seu vinearum vel alicuius generis donationis ab aliquo homine sive rege, seu principe, nobile vel ignobile, milite vel rustico, libero ac servo huic monasterio data vel confirmata fuerit, tam amodo in diebus nostris, quam postea usque in perpetuum, libera et ingenua ab omni servitio, et sine homicidio et facendera, et imperiali usu, quod antea fecerat, vel usum malum habuerat tam de annubalis, quam

Donac.n de Señorio Solariego.

de castellariis, vel alicuius servitutis oppressione a parte regis et potestatis, seu vicinis ad firmissimam integritatem ingenua permaneat. Qualiter sicut nos servitutem, et oppressionem vel impedimentum omnium nostrorum posterum illi sancto loco tollere contendimus, sic nos et quicumque nostrorum successorum, qui huic nostre confirmationi consenserint; sufragio sanctorum illorum, liberi ab omni diaboli captivitate, fieri mereamur heredes in regno Christi eterno. Verumtamen siquis nostrorum regum, aut principum, comitum vel aliquorum hominum hanc nostram donationem Deo et sanctis eius oblatam, tollere, retemtare vel imminuere in aliquo de his, que supra diximus, voluerit; in primo sit ab omnipotente Deo confusus, et a cetu totius christianitatis separatus, et post cum Juda Domini traditore in inferni baratro per cuncta secula dimersus: insuper damno aflictus temporali, quinque talenta in regali teloneo persolvat auri, et ad monasterium duplum. Facta carta donationis et confirmationis in era millessima quinquagesima secunda, octavo Kalendas iulii. Ego igitur Sancius princeps, qui hanc paginam fieri iussi, manu mea signum ✠ inieci, et testes ad roborandum tradere iussi. Mumadonna regina confirmans. Ranimirus regulus confirmans. Garsea episcopus confirmans. Benedictus episcopus confir. Mancius episcopus confir. Senior Lope Sangiz maiordomus testis. Senior Lope Ennecones votiliarus testis. Senior Garsea Lopez testis. Senior Enneco Sangiz Naialensis testis. Frater eius Fortun Sangiz testis. Senior Eximino Garceiz testis. Senior Fortun Blascoz Funensis testis. Fortunius Exarator testis.

Num.º 87.

Era 1054: año 1016: got. 89. 6º: galic. 161.

De divisione regno inter Pampilona, et Castella sicut ordinaverunt Sancio comite et Sancio regis Pampilonensem, sicut illis visum fuit una concordia et convenientia; id est, de summa cuculla ad ribo Vallevenarie, ad Gramneto ubi est molione sito, et ad Collato Monnio, et a Biciercas, et ad penna nigra: deinde ad flumen Razon ubi nascit; deinde per medium monte de Calcanio per sumo lumbo, et Mediagazala et ibi molione est sito, et usque ad flumen Tera, ibi est Garrahe antiqua civitate deserta, et ad flumen Duero. Duenno Munno Albaro de Castella, et Senior Furtun Oggoiz de Pampilona testes et confirmantes, era millessima quinquagesima quarta.

Num.º 88.

Era 1058: año 1020: á 15. de marzo: epc. 34: calic. 47.º

Sub nomine sancte et individue Trinitatis. Hec est pagina confirmationis, quam fieri iussi ego Sancius princeps in monasterio sancti Emiliani presbiterii et confessoris Christi: ego Sancius rex confirmo vobis abbati Fortunio, ceterisque Sanctis Dei in excisterio Sancti Emiliani Domino ministrantibus villam Ventosam, quam parentes mei rex Garsea Sancionis una cum uxore sua Oximina regina ob remedium animarum suarum beatissimo Emiliano devotissime concesserunt cum suis adiacentiis, terminis, et pobcis: id est de illas baccarizas de fondon de Ventosa per summum Haggazar usque ad fontellam de Cita Domiz; deinde ad summum de plano de la Domna; et de alia parte del Aguilare, per viam Cenisariam ad Sanctum Paulum; deinde ad Summam quardiam, et ad Summam Costanziam, et ad illam cruclam ubi Ventosa et Tozzesteca se iungunt; et de illa cruela ad Summum de zibagul; et de Sancto Christoforo de Somita usque ad zibum de Sozes, et per ipsum zibum sursum ad Fonteciella, et ad fagetiellam de Ventosa; deinde ad Semitarium de media regia, et assomante ad sanctam Mariam, per viam usque ad ipsam loberam: id est sedentibus et iacentibus in predicto terminio; pascua habeant per diem ubi eis fuerit undique prosperum, sine ullius impedimentis obstaculo; in nocte iterum redeant ad propium terminum. Ita confirmo eam supradictam villam vobis cum terris, vineis, cum hominibus, et cum omnibus suis ingressibus et regressibus; ita ut nullus hominum, presentium vel futurorum successorum privilegium nostrum violare audeat, vel dominandi ditionem in ea habeat, sed libera Sancto Emiliano in perpetuum serviat. Mandando quoque, ut (Cautsulas de dominio Solarieg.) Siquis ex habitantibus in ipsa villa beatissimo Emiliano deservire contempserit, et ad alterius loci habitationem perrexerit, careat hereditate, et domo, quam in ista villa possedit. Siquis autem posterum regum, aut principum, comitum, vel aliquorum hominum hanc meam confirmationem violare tentaverit, sit anathema in conspectu Domini, et cum Zabulo in gehenna perpetuas luat penas, amen: insuper in regum fisco solvat aureum talentum. Facta carta confirmationis sub era millessima quinquagesima octava, die idus marcii. Ego Sancius rex, qui hec fieri iussi, manu mea signum + feci, et confir-

mavi post obitum patris mei, et testes ad roborandum tradidi. Benedictus Naiarensis episcopus confirmans. Eximinus Pampilonensis episcopus confirmans. Sancius* Aragonensis episcopus confirmans. Momadonna regina confirmans. Garsea regulus confirmans. Ranimirus prolis regis confirmans. Lope Sangiz maiordomus confirmans. Lope Ennecones botellarius confir. Senior Enneco Sancii Naialensis et Muensis confir. Senior Furtun Belasquiz Funensis confir. Ego Eximino iubente Sancioni principe interfui conscriptor scilicet et testis.

* forte: Mancius.

Num.º 89.

Era 1058: año 1020: got. 3: galic 26.

In nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego igitur Sancio rex Dei gratia, cum socia mea Momadonna regina fieri iussimus in honorem Sancti Emiliani obtulibus presbiteri scilicet et confessoris Dei pro remedio animarum nostrarum, sic pro viventibus quam pro defunctis omnibus parentibus nostris, ut per sufragia nostrorum, sive precibus petitionum vestrarum mereamur evadere hic et ubique penurias omnium malorum. Nunc autem ante presentiam testium confirmantiumque testamus pronte voluntatis: idcirco damus, et sincere, fabente Deo, confirmamus atrium Sancti Christofori cum omnibus suis, que ad eum pertinent monasterium pertinere noscuntur possessionibus, ortis, molendinis, ingressibus et regressibus, paribus pascuis in terminis, in montibus, et in lignis, et in aquis cum villis Tuvie et Matute, cum suis hereditates ad predictum confessoris Sancti Emiliani, situm iuxta Castro Tobie. De terris, id est, una terra in Sancta Eugenia super illa de domino Petro: alia terra giro casa: alia terra super illo molino, et una vinea super Casa: alia terra de suso, et molino Ostos: una serna in ribo de monasterio: alia serna iuxta Pascual Mamellato: alias tres in fontanares: alia serna in valle de geso, et Sancti Martini cum suo orto, et molino, et duos nozetos duas partes: uno mazano: una vinea in nas planas, et serna de domino Sesuto episcopo: una vinea in plana, que fuit de Mer Sesuto: alia vinea de domino Belasco maior: una terra in Sancta Eolalia: una vinea in Mercatiello de Mer Munnio: alia vinea de fratres: alia vinea de Sancio magister: alia vinea in valle gese: alia vinea de domino Juliano: alia vinea de Mer Gundumeri: alia vinea iuxta serna de rege in ribo de Colia: duas vineas in valmala: tres vineas in pago de Certum: alia terra in Vangos in via de Terrero subtus Kar-

rera: alia terra in Crespanes: duas sernas iuxta eras de Villanova: alia serna super Villanova: alia terra in valle de toba cum suo mazanato de domino Gomiz: alia terra super Karrera inter Matute et Villanova. Hec predicto genio et libero absque omicidio, et saionis ingressio firmiter maneat per omnia secula. Siquis autem ex nostris successoribus consanguineis vel extraneis, aut persona hominum voluerit de hanc nostram concessionem aufferre, sit a Domino Deo maledictus et confusus: insuper in cauto a parte regis pariet auri talenta, et duplum ad regula. Facta carta in era millessima quinquagesima octava. Ego Sancius gratia Dei rex, qui hanc cartula fieri iussi, relegente audivi, manum meam signum ✠ feci, et testibus tradidi ad roborandum. Momadonna regina cum filiis meis confirmavit. Garsea regulus confirmans. Ranimirus frater eius confirm.s Ranimirus alius frater confirm. Garsea episcopus confir. Benedictus episcopus confirm. Eximinus episcopus confir. Sancius episcopus confir. Lupus Sancii maiordomus confir. Lupus Ennecones botellarius testis. Eximino Furtunionis stabularius testis. Senior Garsea Lopez prior in omnia imperii palatii testis. Senior Enneco Sancii in Naiera testis. Senior Eximino Garceiz in Ossella testis. Senior Enneco in Funes et in alias terras testis

---

Num.º 90.

Era 1060: año 1022: gpt. 87. b.º galic. 200.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Albaro presbitero, et Cometessa placuit nobis spontanea voluntate vna concordia tradimus nosmedipsos cum omnia nostra hereditate quem habemus tam in Obirnia, quam in Mamellare terras, vineas, ortos, pratis, padulibus, exitus et introitus, etiam mobile et immobile, atque nostras comparationes et pertenentia ad atrio ecclesie Sancti Martini et Sancti Emiliani, et Sancte Colalie et Sancti Johannis et Sancti Pelagii, qui est fundata in locum vocato Mamellare, ut a Domino mercede fruere mereamur, amen. Tradimus quod nobis visum est melius, ut hoc monasterium sit adiubatum. Ego Albaro abba post obitum meum, qui fuerit ex nostra gente, sit in meum locum nomine Dolquiti presbiteri cum sua omnia pertinentia et hereditate. Facta carta in era millessima sexagesima.

Num.º 91.

Era 1060: año 1022: got. 26: galic. 91.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Nos quidem humillimi omnium servorum Christi Munnio Sanggo, et Anderazo Monnioz ob remissionem, peccatorum nostrorum, spontanea nostra voluntate tradimus nostras proprias hereditates ad honorem sancti Mikaelis arcangeli, et tibi abbatisse domina Goto et ceteris aliis sororibus presentibus et futuris: in Sancto Florenti una serna, quam misit abbatissa domina Goto in Spinosa de iuso, et una vinea, que est in valle de Assur: et in Kasteggon quatuor vineas, quas miserunt in sancto Florenti Munio Sanggo, et Mer Beila et miserunt mediam vineam in Sabuco, et altera vinea, que est in chovaharan, quam misit Acha Vita, et Nunno Valza de Seroiana: et duas vineas que sunt in Arenas, et altera vinea que est in Casteion, quam misit Sancio Obecoz in Sanco Florenti: et unum agrum que est in Spinosa, quam miserunt Dompnus Sancius de Villadaliso, et dompna Tota: et sex agros quos miserunt Mer Beila et Munnio Sanghoz et Albaro Garceiz et dompnus Munio de Cizarraga: et adhuc miserunt isti in Sancto Florenti duos agros, qui sunt in loco de la lopera, et unum ortum qui est in Espinosa ante portam de Sancio Munnioz. Et quicquid ex nostra pertinentia inventum ubicumque fuerit, cum omni integritate deserviat ad atrium sancti Mikaelis iure perpetuo. Siquis vero ex nostris propinquis, vel extraneis hunc nostrum donativum in aliquo violare vel disrumpere temptaverit; sit a Domino Jhu Christo condempnatus et maledictus, et a cetu omnium christianorum comunione privatus, et cum diabolo et Juda traditore penas sustineat luiturus, amen: insuper ad partem regis tres persolvat auri libras, et quod retemptaverit duplum. Facta carta sub era millessima sexagesima *, regnante Sancio rege in castella et in Pampilona in regnis suis. Ego enim Munnio Sangho, qui hanc donationem et confirmationem feci, et relegentem audivi, manu mea signum fecit ✠ et testes ad roborandum consoripsi. Sancius episcopus confirmans. Johannes Munioz testis. Garcia Gomiz testis. Arendari Tellez testis. Obeco Garcia testis

---

Num.º 92.

Era 1061: año 1023. á 1. de abril dia lunes: got. 13. b.º galic. 16. b.º original, Cajon 0.10. leg. 3. n.º 1.º titulo Villar de Torre.

In Christi nomine redemptoris nostri. Ego Senior Garcia Fortuniones unatim cum consortia mea Domina Tota, Domini previdente clemen-

tia, que gratis beneficium largit indignis: inde nos ob nominis eius amorem, et Sanctorum eius considerantes honorem, nec non et pro nostrorum comissorum facinorum remissione offerimus ad honorem Sanctissimi Emiliani presbiteri et tibi Ferrucio abbati cum ceteris monachis Deo servientibus vicinum monasterium iuxta vicum, quod vulgo Villartorre dicitur, nomine monasterii Sancte Marie cum propiis domibus, cum terris et vineis, cum ingressibus et regressibus ab omni integritate cum suis adiacentiis (terminis): licet alii rustici illius supra dicte ville vetatum habeant aliquem terminum ad pastum peccorum, peccora vero illius monasterii, habitantiumque in eo, non sicut rustici de Villar defesam habeant, set inter segetes et vineas, et limites libere et absolute, sicut nos habuimus, concedimus pastum, ita tamen quod non faciant dampnum, deserviendum iure perpetuo: Qualiter meritis prefati almi Emiliani confessoris Dei adiuti, a sordibus facinorum mereamur ablui, et a sordibus averni erui, et cum Christo et eius electis ad dexteram positi, vivamus per eterna secula, amen. Sic offerimus supra dictum monasterium et cum tali usu, ut comunem cum hominibus de Villar habeant pastum, et montes, aquas, glandiferas arbores: tamen ut in nulla (paria) neque in homicidio, neque in nulla causa sit permixtum cum hominibus de Villar, set liberum et ingenuum ab omni potestate regali cum omnibus pertinentiis suis serviat in Sancto Emiliano semper: et quod odie offerimus, amodo et deinceps post ad partem monasterii maneat confirmatum per infinita secula, amen. Siquis tamen ex nostris propinquis seu extraneis hanc nostram donationem in aliquo conatus fuerit disrumpere, tollere vel imminuere de his, que diximus; in primo sit ab omnipotenti Deo confusus, et a cetu totius Christianitatis separatus, et post cum Juda traditore in inferni baratro per cuncta secula dimersus, amen. Insuper in fisco regali persolvat sexaginta libras auri, et duplum ad regulam. Facta carta in era millessima sexagesima prima, die Kalendas aprilis, feria secunda, regnante Sancio rege in Alaba et in Pampilona et in Castella, rege Adefonso in Legione. Ego Senior Garcia Fortunionis et uxor mea domina Tota sub presente abbate Ferrucio hanc paginam fieri iussimus, manibus nostris hec signa ✠ ✠ fecimus, et testes ad roborandum tradimus.

Senior Blasco Fortunionis frater meus confirmans. Eximinus Garciez filius meus confirmans. Senior Lope Garciez filius meus confir. Senior Fortun Oxoiz dominans Vecarie testis. Senior Fortun Sangiz dominans Caparroso testis. Senior Fortun Lopez dominans Okon testis. Comes Monnio Gonsalvez Alavensis testis. Senior Bueno Patre dominans Naiare testis.

Adicion de 27. de julio de 1072.

Sub Christi nomine. Ego Sancius rex, inspirante divina clementia, pro mee anime remedio, et scelerum meorum ablutione, ita confirmo hoc monasterium sancte Marie ad honorem Sancti Emiliani, et tibi abbati Blasco cum ceteris fratribus, ut sicut superius in ista resonat pagina, ita sit firmum per infinita secula, amen. Et si in aliquo tempore habuit monasterium istum aliquod pactum pravum, aut fueros malos, ego Sancius rex mando, ut sit ingenuum et absolutum, et ab omni potestate principum, vel rusticorum sit semper liberum. Siquis vero post meum decessum in aliquo retemptationem facere presumpserit; condempnationibus prescriptis particeps effectus, cum demonibus penas inferni sustineat in perpetuum, amen: et ad partem regis exolvat duas libras auri, et ad monasterium duplum. Facta carta confirmatio testamenti sub era millessima centesima decima, sexto Kalendas augusti. Ego Sancius rex, qui hoc testamentum fieri iussi, manu mea signum ✠ feci, et testes ad roborandum inieci. Raimundus frater regis confirmans. Ermesilda germana regis confirmans. Eximina germana regis confirmans. Munnius episcopus confirm.s Blasius episcopus confirmans. Fortunius episcopus confirmans. Senior Eximino Azenarez confirmans. Senior Fortun Acenarez confir. Senior Eximino Garceiz confir. Senior Garcia Lufarez confirmans.

Num.º 93.

Era 1063: año 1025: got. 61: galic. 189.

In era millessima sesagesima tertia decano de Sancti Emiliani sicut colligebat ferro per Alaba, ita describimus =

Vbarrundia xuiii. reggas.

Gamarra maior duas reggas. Gamarra minor vna regga. Erretana vna reg. Hamarita vna rg. Mengano i. rg. Hribarri i. rg. Menganogoten vna reg. Gernica i. rg. Zeriano i. rg. Betellogaha ii. rgs. Nafarrate

ez Olhoetu 1. xg. Uzcaraga 1. xg. Urbina ez Angellu 1. xg. Lucu ez Arzamendi 1. xg. Goiaben 1. xg. Bagoeta 1. xg.

Camboa xx. xgs.

Lehete 1. xg. Essavarri, Arguillana, ez Arina III. xgs. Langara, ez Moio III. xgs. Arzoma 1. xg. Zuharzu 1. xg. Mariaeta 1. xg. Narzua II. xgs. Hurizahar, ez Orengoin 1. xg. Menisur 1. xg. Matxiana III. xgs. vno de cubico in longo, ez duoj minores. Essavarri 1. xg.

Harhazua xxIII. xgs.

Durana II. xgs. Arzubiaga 1. xg. Zurbano II. xgs. Villarrazaha II. xgs. Zerio 1. xg. Orecia, ez Matauco III. xgs. Amia ez Jungitu III. xgs. Urguma-niz III. xgs. Arbulu II. xgs. Lubiano II. xgs. Huribarri 1. xg. Dorra II. xgs. Sansoheta 1. xg. Arzoiaha, ez Becia 1. xg. Mendivil 1. xg.

Harhazua XII. xgs.

Betoniu II. xgs. Olgoziaga 1. xg. Arcaia 1. xg. Sarricohuri 1. xg. Orazu 1. xg. Gamiz 1. xg. Boznibar 1. xg. Huribarri 1. xg. Haberastzuri, ez Huriarte, Argendonia, Betxikiz, Hascarzaha, ez Sancti Romani III. xgs.

Olaliszhaeza xxII. xgs.

Olbendangu 1. xg. Arzmenti 1. xg. Chazi 1. xg. Gazaheta 1. xg. Berrozbegieta II. xgs. Lassarte III. xgs. Harizaballeta, ez Gardellihi III. xgs. Gazteltu, ez Meiana III. xgs. Mendiolha, Bollazuiru, ez Aduzzaha III. xgs. Gametxiz III. xgs. Arziaga 1. xg.

Hizaszaeza xxII xgs.

Gelhegieta III. xgs. Iscona III. xgs. Izconiz II. xgs. Burgellu, ez Garonna II. xgs. Narazihin 1. xg. Arialha II. xgs. Larrahaza 1. xg. Dullanzi II. xgs. Aniu 1. xg. Lazzara, ez Arbelgoihen in duoj amoj III. xgs. Heceinzquin, ez Habarnza III. xgs.

Hegizar XIIII. xgs.

Narnamio 1. xg. Harhaia 1. xg. Haiztara 1. xg. Zalduondo II. xgs. Aliz Kana 2. xg. Saceniana 1. xg. Yaguzahin, ez Saluzegiz 1. xg. Ulumiahin 1. xg. Ingunna 1. xg. Ocariz, ez Vaduza, ez Opaucu 1. xg. Harrizavallaga, Hegulza, ez Aboulanga III. xgs

Sepeem Alfoces.

Hegizar ez Sancti Romani, ez Hurabagin, ez Halbiniz, ez Amezaha vno andoyco. Villardui, ez Arzanhegi, Ibazguren, Arreziahin, ez

Heinhu vno andosco. Zonotegi, Irossona, Horibarri, et Vdalha vno andosco.

Barrundiz XXII. rgs.

Galharreta 1. rg. Gordova 1. rg. Harriolha 11. rgs. Narbaiza 11. rgs. Larrea 1. rg. Hazpurba, Huriguxenna, et Zuhazulha 1. rg. Ermua 1. rg. Audicana 1. rg. Algio 1. rg. Deredia 1. rg. AndozKeta 1. rg. Kircu 1. rg. HelKeguxen 1. rg. Zuhazu 1. rg. Vhulla 11. rgs. Erdongana 1. rg.

Langrares XXIIII. rgs.

Transponte vno carnero. Mendihil 1. rg. Harrieta 1. rg. Eurtupiana 1. rg. Adanna 1. rg. Mendoza 1. rg. Eztarrona 1. rg. Otazaha 1. rg. Hartegieta 1. rg. Gobeio 1. rg. Zuahazu 1. rg. Lermanda 1. rg. Margarita 11. rgs. Gomegga 1. rg. Ariniz 1. rg. Zumelzu 1. rg. Benea 1. rg. Suvillana 1. rg. Elheni villa 1. rg. Luperho 1. rg. Quintaniella de sursum, Zaballa 1. rg. Billodas III. rgs. Langrares III. rgs.

De Murilles XIII. rgs.

Gersalzaha 1. rg. Olhabarri 1. rg. Huerzas 1. rg. Mandaita 1. rg. Subillana 1. rg. Murielles 1. rg. Vrbillana 1. rg. Haizcoeta 1. rg. Artazaha 1. rg. Baroha 1. rg. Kineia 1. rg. Carcamu 1. rg. Frasceneta 1. rg.

Ossingani XXII. rgs.

Paves 1. rg. Arbigano 1. rg. Basconguelas 1. rg. Erenna 1. rg. Cassicedo 1. rg. Licingana 1. rg. Cassicedo 1. rg. Antepardo 1. rg. Molmiella 1. rg. Olibani vna regga. Comungoni 1. rg. Torreciella 1. rg. Arcillana 1. rg. Villavizana 1. rg. Lunantu 1. rg. Carasta 1. rg. Ripa 1. rg. Torissu 1. rg. Zuhiabarrueta novem rgs: in Quartango duodecim rgs: in Vrca octo rgs. Bocara 1. rg. Irzu 1. rg. Revendeca 1. rg. Olhaerreta 1. rg. Bardahuri 1. rg.

Alfoçe de Tornello XX. rgs.

Erenna 1. rg. Anuzquita 1. rg. Villaluenga 1. rg. Torniello 1. rg. Luni-villa 1. rg. Tuiu 1. rg. Sancti Juliani vna rg. Rivamartin 1. rg. Licinganiella 1. rg. Antezana 1. rg. Mazanos 1. rg. Ripaota 1. rg. Melietes 1. rg. Ripacuta 1. rg. Lograzona 1. rg. Baia 1. rg.

Rivo de Ibita XXXII. rgs.

Prango, et Prango 11. rgs. Armendihi 1. rg. Atazabal 1. rg. Betruz 1. rg. Argote 1. rg. Sancti Meiano 1. rg. Torre 1. rg. Sancti Martini 1. rg. Galbari 1. rg. Cimentu 1. rg. Barolla 1. rg. Loza 1. rg. Alma 1. rg. Paldu 1. rg. Mesanza 1. rg. Sabastian 1. rg. Bergilgona 1. rg. Langu 1. rg. Guzquiano 1. rg. Bustia 1. rg. Gogate 1. rg. Agellu 1. rg. Pudio 1. rg. Barizahaza 1. rg. Sagasaheta 1. rg. Orzalzan 1. rg. Varte 1. rg. Marquina de iuso 1. rg. Carrelucea 1. rg. Marquina de suso 1. rg. Basahuri 1. rg. Hobecori 1. rg. Hasarte 1. rg.

Harrahia X.III. rgs.

Sancta Pia II. rgp. Atahuri de suso II. rgp. Atahuri de iuso II. rgp. OKerhuri II. rgp. Sabando de suso II. rgp. Sabando de iuso II. rgp. Ebissate II. rgp. Donnas II. rgp. Mussitu II. rgp. Kerrianu II. rgp. Haizpilleta II. rgp. Erroheta II. rgp. Allegga II. rgp. ZeKungau II. rgp. Elhorzahea II. rgp. Bahaeztu II. rgp. Kessalla II. rgp: in his villis predictis obi bacca occiderint, duas reggas donant. OKina I. rg. Izarza I. rg. Azazaheta I. rg. Birgara de suso, et Birgara de iuso II. rgp. Apinganiz I. rg. Gessalba I. rg. Bahanezta I. rg. Berrocihabi I. rg.

Divina XXII. rgp.

Oto, et Oto III. rgp. Huribarri, et Yrrialdo III. rgp. Mandoiana I. rg. Gerenga I. rg. AboggaKo I. rg. Ihurre, et Lopeggana III. rgp. ApodaKa II. rgs. Mendiguen I. rg. Arangiz I. rg. Andiggana, et Oronda III. rgp. Cuffia de suso, et Cuffia de iuso novem reggas.

Num.º 94.

Era 1065: año 1027: got. 31. b.º galic. ~~37~~ 38 y 129 Vto

Sub Christi nomine. Ego Eximino, et frater meus Lupanco pro remedio animarum nostrarum in cenobio sancti Emiliani tradimus animas nostras, et parte de nostra hereditate in Villanova, terras, vineas, ortos, et molinos: in torca duas vineas; in castello duas vineas: iuxta eras de nostra serna una terra: in suma ripa una terra: plus denante in ripa una serna: in manus presenti abbati Ferruzio. Qui temtaberit, a palacio centum solidos ponat, ad regula duplum. Ego Sancius rex agnovi et confirmavi in era millessima sexagesima quinta.

Num.º 95.

Era 1066: año 1028: got. 31. b.º galic. 37.

In Dei nomine. Ego quipe Sancius gratia Dei rex, memor honoris et adiutorii, quod altaribus sanctorum exibere debemus; ob salutem nostram, et requiem animarum nostrarum, nec non et ob commemorationem animarum Karorum nostrorum concedo et confirmo tradere ad atrium sancti Emiliani, et quod ad hospicium fratrum sibi servientium propter animam de Garcia Moza meo Kaballarizo, illas Kasas, que sunt super penna et sub penna in varrio, que dicunt de Subpenna ad inte-

grum in manibus tuis Sancii episcopi, tali modo, ut post istum diem nullus homo de meis successoribus aut dominantibus Nageram habeant in illis aliquam potestatem, sed liberas et ingenuas ab omni usu vicinorum et potestatum, permaneat in potestate Sancti Emiliani et sibi servientium in secula seculorum, amen. Siquis autem meorum successorum regum, principum, aut rusticorum, vel cuiuslibet hominum hanc meam donationem invadere, disrumpere, vel retemtare voluerit, sit a Domino Christo maledictus, et a participatione corporis sanguinisque eius segregatus, et, per cuncta secula in inferni baratro dimerso: insuper a regali parte ponat duas libras auri, et ad regula duplum. Facta carta in era millessima sexagesima sexta. Senior Furtun Sangiz confirmans. Garsea filius regis confirmans. Fredinandus frater eius confirmans. Ranimirus frater eorum confirmans. Gundisalbo frater eorum confirmans. Sancius episcopus confirmans. Julianus episcopus confir. Munnio episcopus confir. Mancius* episcopus confir. Senior Azenari Sangiz confir. Senior Nunno Albarez confir. Senior Sancio Furtunionis confirmans.

Num.º 96.

Era 1066: año 1028: got. 17.º: galic. 92.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego domina Eximina, que fui de Sauto, et soror Sancti Quirici, infima omnium servorum Dei, amore divino compuncta, ac scelerum meorum recordata, idcirco pro anime mee remedio, placens michi, concedo et confirmo ad honorem et atrium Sancti Michaelis arcangeli, et tibi cometissa domina Maiore cum ceteris mulieribus ibi Deo servientibus, tradome cum corpore et anima mea, et cum omni hereditate mea ab omni integritate, ut serviat in sancto Michaele de Petroso, et post obitum meum meos collazeos, et meas divisas, egressus et regressus in montibus, et fontibus, et pascuis cum villis circumiacentibus cum illis de Sancto Christoforo, et cum illis de Frexenia, et cum illis de Sancto Petro comune pastum et habitationem peccorum, et in cedendis lignis, sicut ego hactenus habui iure hereditario; ita concedo et confirmo in sancto Mikaele per secula, amen. Et iste hereditates sunt in locis pernominatis, una serna intrans defesam, et alia serna in rivo sicco: et alia terra iuxta limi-

tem de Serna de rege in portiello, et de alia parte vinee de Villaoria; et illud carrascal, qui est subtus de Fraxenia: et vnum molendinum in Quintaniella de Olleros: et sunt alie tres terre in arroio de Espinosa detras Sancta Maria: et alia serna, que est in Tarrazo; et vna vinea, que est in valle de Radiciella: et ibi sunt mazanares, et terre, et linares, tras palatium de senior Gundisalvo Fredinandez, quod est inter Fraxenia, et Sautum. Et iste hereditates, que in ista pagina resonant, sint confirmate Sancto Mikaeli vsque in perpetuum, amen. Siquis autem ex meis propinquis vel extraneis, vel quislibet homo hanc meam donationem in aliquo disrumpere, vel auferre voluerit; sit a domino Jhu Christo maledictus et excomunicatus, et oratio eius fiat in peccatum, demumque cum Juda et diabolo in inferno submersus, amen: insuper ad partem regis persolvat quingentos solidos argento, et duplum ad regulam. Facta carta in era millessima sexagesima sexta, regnante Sancio rege in castella, et in Pampilona, et in Aragona. Ego igitur domina Eximina, que hanc cartam fieri iussi in altari sancti Mikaelis roboravi, et testes tradidi. Gundisalvo Fredinandez testis. Gundissalvo Monnioz testis. Johannes Paterne testis. Tellu Blascoz testis. Don Dolquite testis. Annaia de Valeria testis.

Era 1066. año 1028 } Num.º 97. } á 6. de dicembre: gpt. 15: gal. 181. 6.º

In Dei nomine. Ego humillima et omnium servorum Dei vltima, Eximina regina mater Sancii regis iussi fieri hanc cartulam pro remedium anime mee de villis, quibus comparavi a filio meo Sancio rege simul cum coniuge sua Momadonna regina in tresmille et quingentos solidos de argento illas villas, quas tenebat Scablevi pernominatas quas vocitant Ecclesiasenlenia ab omni integritate quod est ex parte comitis, et Vallarta ad integritate ad honorem sancti Emiliani. Ego Sancius rex simul cum matre mea domina Eximina regina, et vxor mea Momadonna regina, superni amoris accenssi ardore, ac peccatorum nostrorum perterriti multitudine, proposuimus de bonis, que Dominus ad honorem istius seculi nobis largitus est aliquid addere de possessionibus sanctorum, ut eorum suffragiis eruamur ab omni mole flagitiorum, et post heredes fieri mereamur in regno polorum: ergo concedimus totius voluntatis affectu, et donamus ad baselicam sancti Emiliani pres-

biteri et confessoris altissimi Dei, et tibi patri spirituali episcopo Sancio, omnibus tecum unanimiter sub regula beati Benedicti iugum Christi honeste portantibus, presentibus, ac succedentibus firmamus villas predictas ac suprascriptas: Etiam addimus illas villas, quas fuerunt de Obeco Didaz, Montaniana, Bozo, Balliocabo, Tisuenzo, Defeso, Faieto, istas villas in medietate: Berbeia, tertio: Villafrida tertio: Villapaterne sex Kasatos. Sagrero, Refoio, Terrazas, Carran Ka ad integritate possidendas: In has villas non habet aliquid ex heredibus introitum vel dominium, nisi vos ipsi cum omni genuitati integritate.

(*) (*) Lizarra quarta pars: Eterrera quarta pars: Barticare quatuor Kasatos: Sancti Petri duos Kasatos: in Abellanosa duos Kasatos: in Trepiana tertia parte: in Rivocabato tertiam partem. Omnes iste ville serviant iure perpetuo in Sancti Emiliani cum omnibus hominibus, et terris, vineis, ortis, atque molendinis cum aquarum productilibus, vel ribulis patefactis cum ingressibus et exitibus eorum vel pascuis determinatis, quisque in sua dicione subsistentibus, et quantum est ex pertenentia nostra in istas villas supra dictas de Obeco Didaz, et in omnibus omnino locis ubique invenire potueritis, liberam in Dei nomine habeatis potestatem: ita vero afirmantes vobis eas, ut nullus hominum nec nos, nec ex nostris successoribus privilegii potestatem vel dominandi dicionem habeat in eas, non pro homicidio, neque pro fornicio, neque pro populatores, neque pro nullo scelere introeant ibi procuratores nostri (1). Siquis autem nostrorum (siguen las maldic.s y penas &a) Facta carta donationis et confirmationis in era millessima sexagesima sexta, notum die sexta feria, octavo idus decembris. Ego Sancio Rex, qui hec fieri iussi, manu mea signum ✠ feci et confirmavi. Garsea rex ipsius regis filius confirmans. Fredinandus rex frater eius confirmans. Ranimirus rex frater eorum confir. Gondisalbo frater eorum confir. Sancius episcopus confir. Julianus episcopus confirm.s Munius episcopus confirmans. * Sancius episcopus confirmans. Senior Furtun Sangiz confir. Senior Aznari Sangiz confirm. Senior Nunnu Albariz confir. Senior Sancio Furtunionis confir. Et alii plures testes, qui fuerunt in Sancti Emiliani in has confirmationes

Num.º 98.

Era 1066: año 1028: á 6. de Dicbre: got. 58: galic. 89.

In nomine patris, et filii, simulque ex ambobus procedentis spiritus

Sancti. Ego humillima, et omnium servorum Dei vltima, Eximina regina, mater Sancii regis, iussi fieri hanc cartulam pro remedio anime mee de villis, quas comparavi a filio meo Sancio rege, simul cum coniuge sua Momadonna regina in tresmille et quingentos solidos de argento illas villas quas tenebat Sablevi pernominatas, quas vocitant Ecclesia senlenia ab omni integritate quod est ex parte comitis, et Vallarta (repite é incluye todo lo q.e hai en la anterior hasta la dos estrellas) y añade:

" et iste quatuor ville qualem usum vel consuetudinem habuerunt hucusque et semper debent habere, ita describimus: in vna queque ebdomada vnum diem sive ad terras colendas cum bubus, vel ad vineas; et dare omnes decimas sive primicias sancto Emiliano: et in vnoquoque anno vnaqueque villarum de istis quatuor debent procurare abbatem Sancti Emiliani cum omnibus quibuscumque venerit semel in anno: et vnusquisque hominum in supradictis villis existentium debet dare suam paratam, et terrazas debet dare tributum: parate sunt duos panes ut accipiant sub axella vsque ad summitatem maioris digiti, et vna Kamela de vino, et vno almude de cibata, et vna gallina: et tributum est quator Kamelas de vino, et quinque almudes de cibata, et quinque panes similes supradictis, et duas gallinas.* Lizarra (como sigue la anterior hasta el (5) y dice:) nisi solummodo vos, qui eiusdem sancti atrii almi confessoris Dei Emiliani sanctissimum corpusculum veneratis, et cotidie psalmis, ymnis, et canticis illustratis Domino servientes iuste et pie sub disciplina regulari. Cum Christus dominus tradiderit regnum Deo et patri, ut cum sanctis vestris orationibus adiuti non cum edis ad sinistram, set cum sanctis electis ad dexteram mereamur poni; et illam vocem domini audire, venite benedicti patris mei; et sequentia, cum omnibus sanctis suis lucraturi, et regnare cum ipso, per eterna secula, amen. Siquis tamen ex nostris successoribus, vel quilibet hominum hec, que nos Deo contulimus ad honorem nominis eius, et pro peregrinis et hospitibus, ac servis Dei humanitate impertienda, huic sancto loco et vobis supra dictis concessimus, stavilivimus, affirmavimus, conatus voluerit demere, auferre, et ipsi sancto atrio calumpniam inferre; dematur de terra viventium, separetur a consortio patriarkarum, omniumque sanctorum, careat de fronte vtrasque lucernas, sit alienatusa cetu

omnium christianorum, et anathemate perculsus, cum Juda Domini traditore in inferni voragine sit dimersus, et cum demonibus eterno igni mancipatus, penas eternas sustineat luiturus, ameni exolvatque temporali, quod est privilegii fiscali quinque libras auri; atrioque Emiliani presbiteri Sancti, quod retemptaverit, conferat duplum: atque huius scripture tenorem in omnibus obtinere perpetuo firmitatis robore. Facta carta donationis et confirmationis regiminis nostri sub era millessima sexagesima sexta, octavo* idus decembris, feria sexta. Ego Sancius rex, qui hec fieri iussi, manu mea signum ✠ feci. Ego Mumadonna regina similem ✠ feci. Garsia rex ipsius regis filius confirmator. Ferdinandus rex frater eius confirmator. Ranimirus frater istorum confirmator. Gundisalbus frater illorum confirmator. Sancius episcopus confirmator. Julianus episcopus confir. Munius episcopus confir. Mancius episcopus confir. Senior Furtun Sanger confir. Senior Azenari Sanger confir. Senior Nunnu Albariz confir. Senior Sancio Furtunionis confir: et alii plures testes, qui interfuerunt confirmantes.

Num.º 99.

Era 1066: año 1028. a 6 de diciembre: got. 19: galic. 138.
Cajon A. 10. leg. 1. n.º 1. titulo Ballarta.

De este amojonam.to se deduce el dominio Solariego q.e en los term.s de Ballarta tiene el monast.º de Sauillan.

In nomine domini nostri Jhu Christi. Ego humillima Eximina regina mater Sancii regis, que cum supra dictas villas a filio meo rege Sancio comparatas, Sancto Emiliano serviendas obtuli: ita terminum Ballarte, sicut ad ius suum pertinebat, determinavi. Idest, de valle de Juzme et per illa marsela cum vallibus de valcinata; deinde ad vallem covo ad sanctum Justum, et de sancto Justo ad summum valle de moneka, de valle de moneka ad illos lagos, et deinde usque ad val de de abre; deinde ad summitatem vallis sancte Marie, deinde ad fontem de Margallub; deinde ad Loberuela, deinde ad molendinum medianum, et deinde ad vallem de Mielo; deinde ad summum vallem de palatio; deinde ad summum vallem de Forniellos; et deinde ad sumitatem vinearum de valle, cum tenet vallis de Juzme, et infra. In hoc predicto termino ita afirmo et corroboro ego Sancius rex, et mater mea Eximina regina, ut nullus hominum ex vicinis villis, que sunt, vel que fuerint in circuitu, non habeant ibi licentiam pascendi cum peccoribus suis, neque fingendi tentoria,

neque pro qualibet levi occassione habeat ibi introitum vendendi, vel emendi, neque etiam illi homines, qui fuerunt populati in Ballarta, si ad alia loca ire se voluerint sub militibus, vel sub quolibet alio seniore, non habeant licentiam deferendi secum hereditatem, set careant omnino hereditate terrarum et vinearum, que est scripta in predicto termino. Facta carta determinationis et confirmationis sub era millessima sexagesima sexta, octavo * idus decembris feria sexta. Ego Sancius rex, qui hec fieri iussi, manu mea signum ✠ feci et confirmo. Ego Eximina regina ✠ similiter feci, et testes ad roborandum dedimus. Garsias rex ipsius regis filius confirmans. Fredinandus rex frater eius confir. Ranimirus rex frater istorum confir. Gundisalbus frater illorum confir. Sancius episcopus confir. Julianus episcopus confir. Munius eps confir. Mancius episcopus confir. Senior Fortun Sanghez confir. Senior Munio Albarez confir.

Num.º 100.

Era 1067: año 1029. á 8 de diciembre: got. 109. b.º galic. 208. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Didaco Albarez de Asturias divino amore compunctus, ac peccatorum meorum recordatus, spontanea voluntate per anime remedium concedo et confirmo ad atrio sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi patri spirituali Sancio episcopo et abbate sub regula sancti Benedicti cum ceteris Monachis ibi Deo servientibus, palatios meos populatos cum collazos, et pertenentio in Asturias in litore maris, in loco ubi dicunt Somo, cum divisa, et ganato, cum mazanetas, et usu antiquo a senibus testificato, montes, exitus et introitus, per omnia secula ad integritate serviat in sancti Emiliani. Siquis autem ex meis propinquis filiis, vel neptis, aut extraneis hunc meum offertum in aliquo disrumpere voluerit, sit a domino Deo omnipotenti maledictus et confusus, et cum demonibus et Judas traditore in inferni baratro dimerssus, amen: insuper a parte regale persolvat quinque libras auri, et quod retentu ad regula duplatum. Ego igitur Senior Didaco Albarez, qui hec dedi in capitulo sancti Emiliani roboravi. Filiis meis Albaro Didaco, et Beila Didaco confirmantes.

Senior Furtun Sangiz testis. Senior Acenari Sangiz testis. Senior Nunno Albarez testis: regnante Sancius rex in Pampilona et Castella. Facta carta sub era millessima sexagesima septima, sexto idus decembris.

Num.º 101.

Era 1068: año 1030: got. .... galic. 33. b.º

In nomine sancte et individue trinitatis. Ego Garcia Fortunionis mea spontaneo vendo tibi domino Sancio abbati Sancti Emiliani meas casas proprias, quas habui ex genitore meo in civitate Naiera, cum suo orto iuxta easdem casas, cum exitis et introitis: Sunt vero ipse in varrio de Subpenna prope Sanctum Sebastianum, et iuxta rivum, qui excurrit ad flumen Naiariella, et accepi de te pretium pro ipsis casis quantum michi placuit, idest octoginta octo solidos argenti: et pretium accepi; apud te non remansi: ex hoc die ex meo iure ablate, et in tuo confirmate. Siquis tamen hanc meam venditionem nisus fuerit violare, pariet tibi ipsas casas duplicatas in eadem civitate, et ad rex centum solidos argenti. Facta carta in era millessima sexagesima octava. Me Sancio rex notum fuit, assensum prebui et confirmavi. Senior Lope Furtunionis in Naiera, et Fortun Citiz iudex. Ego Garcia Furtuniones, qui hanc fieri iussi, legentem audivi, et confirmavi ✠. Senior domino Furtunio de Subpenna testis. Sancio Salvatoriz de Subpenna testis, et fidiator. Omne concilium de Sancto Stephano de Subpenna virorum ac mulierum auditores et testes.

Num.º 102.

Era 1068: año 1030. á 13. de abril: got. 54: galic. 17. b.º

In nomine patris, et filii, simulque ex ambobus procedentis spiritus Sanctus. Ego humilis ac omnium servorum Dei ultimus, tamen gratia Dei Sancio rex, una cum coniuge mea Mumadonna regina, providente ac inspirante superni regis gratia, convenit vel placuit nobis diebus sancte quadragesime stare ad atrium beati Emiliani presbiteri et confessoris Dei: interea ob revelationem Sancti Spiritus placuit omnipotenti Deo sublimare post sepulturam huius prefati patroni addere illi digniter translationis honorem: Unde quambis indignus prescribtus ego rex Sancius, presenti spirituali patri Episcopo Sancio vel abbate, omnibus tecum unanimiter sub regula beati

Benedicti iugum Christi honeste portantibus, presentibus ac succedentibus fratribus, pro remedio animarum nostrarum concedimus et confirmamus ex toto corde, omnique affectu ad honorem huius translationis vicinum vicum, que dicitur Matricem, cum suis adiacentiis terminis, vel spatiis, terris cum vineis, vel cum omnibus suis aditibus ad predictam civitatem pertinentibus: ita vero adfirmamus vobis eam, ut nullus hominum, nec nos, nec nostri successores privilegii potestatem, vel dominandi ditionem habeat in eam, nisi solummodo vos, qui in eiusdem Sancti atrii almi confessoris Sanctissimi Emiliani corpusculum veneratis, et dominum Jhum Christum omni die laudantes: nos vero spem itaque habentes, ut in eternum feliciter vivere mereamur per cuncta secula, amen. Siquis autem nostrorum posterum regum aut principum, comitum, vel aliquorum hominum, hanc nostram donationem Deo et Sanctis eius oblata pro peregrinis et hospitibus, tollere, retemtare, vel imminuere in aliquo de his, que supra diximus, voluerit, in primo sit ab omnipotenti Deo confussus, et a cetu totius Christianitatis separatus, et post cum Juda Domini traditore in inferni baratro per cuncta secula dimersus, amen: insuper ad partem regalem persolvat duo talenta auri, et quod retemtu duplatum. Facta cartula donationis et confirmationis in era millessima sexagesima octava, notum die idus aprilis. Ego Sancius rex, qui hec fieri iussi manu mea signum hoc ✠ superscripsi. Sancius Pampilonensis episcopus confirmans*. Munnius Gondisalbiz comite confirmans. Senior Furtunio Sangiz confirmans. Senior Azenari Sangiz confir. Senior Azenari Furtunionis confir. Senior Fortun Oggobiz confir. Senior Simeon Ennecones confir. Senior Simeon Sangiz confir. Senior Bonipatri confir. Senior Galindo Ennecones confir. Senior Garcia Furtuniones confir. Senior Galindo Ennecones monacus confir.

Num.º 103.

Era 1068: año 1030. á 14 de mayo: Bulario fol. y Bula de que se dice de 11 sellos, Cajon E. 7.

In nomine Sancte et individue Trinitatis per non finienda secula regnantis. Ego Sancius gratia Dei ispaniarum rex, cernens de die in diem totam ispaniam beati Emiliani virtutibus illustrari, gratia spiritus Sancti

* al margen en el gotico de otro puño y mui posterior = Julianus Aucensis episcopus confir. Munius Alabensis episcopus confir. Mancius Oscensis episcopus confir = en el galicano se ingerio seguidam.te al obispo d.n Sancho. los tres obispos.

infundente, placuit animo meo, ut sicut dono superne pietatis, non meo merito obtinueram apicem regie dignitatis, sicque ea adiuvante, amplificarem intra fines regni mei a Deo concessi, religionem christianitatis. Coniunctis itaque michi venerabilibus viris Sancio Nagerensi, Juliano Auccensi, Munnione Alabensi, et Mancio Osciensi episcopis cum multis regni mei obtimatibus, ecclesiam Sancti Emiliani adii, et peracto ibi triduano ieiunio, venerabile corpus eius de vili adhuc quo detinebatur sepulcro, per manus religiosorum monachorum ac clericorum in loculo arche sibi a me preparato diligenter est translatum. Translato itaque beati viri corpore, et vissa multorum miraculorum eficatia; sugerente michi clero ac populo, monasticum ordinem secundum regulam sancti Benedicti in eadem ecclesia diligenti industria constitui, et sanctissime religionis virum Ferrucium nomine a congregatione eiusdem loci regulariter electum, pontificali consecratione abbatem ordinari fecit. Ad necessaria, quo servorum Dei ibi Deo servientium, placuit michi et omnibus primatibus mei regni, de hereditate mea ecclesiis, parrochiis, vel villis idem monasterium locupletare, subdens maledictioni perpetue omnes violatores mee spontanee donationis: Hoc etiam testificans interdito omnibus successoribus meis auctoritate Dei omnipotentis, ut nequaquam alieno dominio, nisi regio eadem congregatio subdatur, nec ab aliqua persona seculari sive ecclesiastica, nisi secundum sacros canones ac decreta sanctorum patrum iudicetur, aut aliquo servitio prematur, nec aliquis episcoporum ab eorum monasteriis, parrochiis, vel villis primitia vel tertias requirat. Placuit etiam michi addere regia et pontificali auctoritate; ut quicumque ingenuus, vel servus, vel alicuiuscumque conditionis homo aliquam magnam vel parvam possessionem huic monasterio contulerit, hec oblatio sit confirmata regia auctoritate, fulta omni ingenuitate, et libera omni servitute, nec requiratur, vel exigatur ab ea aliquod servitium ab ab ullo vivente aliqua magna vel parva occassione. Nos vero episcopi, qui translationi corporis beati Emiliani presentes fuimus, devotam oblationem regis laudavimus, et pontificali auctoritate corroboravimus, et cum consilio regis eiusdem, et cum omnium clericorum nostrorum affirmatione placuit nobis talem oblationem Deo, et beato Emiliano facere: Manifeste comperimus preteritis temporibus nullum episcoporum predecessorum nostrorum in ecclesiis vel parrochiis monasterio sancti Emiliani

collatis, primitia vel tertias requisisse, vel accipisse: quod nos cum omnibus clericis nostris laudamus, et pontificali auctoritate confirmamus. Et ne aliquis successorum nostrorum aliqua occassione vel iniqua presuntione ab ecclesiis vel parrochiis beato Emiliano datis vel dandis, et inter fines episcopatum nostrorum positis, primitia vel tertias exigat, interdicimus. Sed hoc tantum sibi in monasterio vendicent sacerdotes, quod precipiunt canones, et monachos ad conversationem sanctam promovere: abbates divina officia instituere, atque extra regulam facta, corrigere. Quod si aliquis in ecclesiis huius monasterii canonibus interdictum facere, presumpserit, aut quippiam de monasterii rebus usurpaverint; non deerit ab illis sententia excomunicationis, qui se noluerint subtraere ab illicitis. Facta carta donationis vel confirmationis in era millessima sexagesima octava, secundo idus maii, regnante Sancio rege in Nagera, et in Castella, et in Legione: Sancius episcopus confir. Munnio episcopus confir. Julianus episcopus confir. Mancius episcopus confirm. Consul Munnio Gondisalbiz confir. Princeps Furtunius Sancii testis. Azenarius Sancii testis.

Num.º 104.

Era 1070: año 1032. á 7 de marzo dia ~~domingo~~ martes: got.... galic. 74.

In Dei nomine. Ego Obeco Beilaz et uxor mea Urraca placuit nobis, et vendimus ad vos germanos Obeco Belascoz, et Citi Belascoz vinea nostra, propria qui est in vinarum de Grannione, vinea que dicunt de Mallielo, latus via de Carro, alia pars vinea de Sorores de Sancti Mikael de Tellato; et dedistis pretium quantum michi placuit, id est, quinquaginta tres solidos de argento, in roboratione triginta quinque panes, et argenzata et media de vino, et uno ariete, et tozino: et nos accepimus totum; et de odierno die in iurio vestro fiat confirmata per secula amen. Siquis vero de nostris consanguineis inquietare voluerit, pariet cauto centum sex solidos ad partis comite, et vobis ipsa vinea duplata vel meliorata ad ipso limite. Facta carta notum die prima feria ×, ~~tertio~~ nonas marcii, era millessima septuagesima, regnante Sancius rex in Legione et in Castella; maiorino Obeco Monnioz in Grannione, Saione Fortun Fortum. Ego Obeco Beilaz, et Urraca,

× faltole un decenar á la era, y el tercio feria á las nonas.

qui hanc scripta fieri iussimus, relegente audivimus, manusque roboravimus ✠✠ coram testes. Belasco Sancio, et Albaro Narriatez fidiatores. Gomiz Azinariz confirmans. Mer Johannes confirmans. Azenarez confir. Mer Jiacobi confir. Ferete confir: In manu de Jacenti monaco roboraverunt.

Num.º 105.

Era 1069: año 1031. á 31. de mazo: got.... galic. 32. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Hec est cartula donationis vel confirmationis, quam ego Sancius rex fieri iussi ad honorem beati Emiliani, id est, in villa Tricio concedo aquam ad rigandum quarta feria tota die, tertia feria tota nocte: unde no potuerunt homines de Tricio ad continendam aquam auctoritatem neque confirmationem scriptionis monstrare: ideoque concedimus et confirmamus sanctissimo Emiliano, et tibi patri spirituali Sancio episcopo sub regula Sancti Benedicti iugum portanti, omnibusque monachorum normam ibidem tenentibus, ad possidendum iure perpetuo. Siquis autem hanc traditionem retentari voluerit, auri libra reponat, et hoc nostrum conscriptum firmum decrevimus permansurum. Facta cartula huius donationis in Era millessima sexagesima nona, secundo Kalendas aprilis. Senior Fortun Sancii presens confir. cum aliorum plurimorum, et testibus.

Num.º 106.

Era 1069: año 1031: got.....galic. 181.

In Christi nomine redemptoris nostri. Ego quidem Sancio Dei gratia rex, simul cum coniuge mea Momadonna regina ob remissionem peccatorum nostrorum, prona et spontanea nobis accessit voluntas, ut contribueremus ad honorem beatissimi Emiliani presbiteri, necnon et domino nostro patri spirituali Sancio episcopo et abbati, ceterisque monachis sub regula sancti Benedicti in cenobio predicti almi Dei confessoris Emiliani presbiteri iugum Christi decenter portantibus, presentibus ac succedentibus fratribus, donamus atque concedimus vobis monasterium quod dicitur Sancti Juliani, qui est situm in confinio Sancti Petri, cum exitis et introitis, defesis, pratis, terris, vineis, molinis, ortis, ribulis ac ubicumque fuerint inventa rem huius monas-

terii, ab omni integritate, ut diximus, sit concessa in iure sancti Emiliani, et monachis ibi Deo servientes, absque ullum regale servitium, ac dominatio secularium, sed confirmata et stabilita permaneat usque in seculum seculi, qualiter per intercessione beatissimi Emiliani, atque omnium sanctorum, seu et per orationum vestrarum mereamur elui ab omni sorde facinorum, et cum celicolis possidere gaudium infinitum, amen. Pactum de hoc monasterium nongentos solidos in homicidiis. Siquis tamen, quod absit, ex nostris propinquis vel extraneis hunc nostrum donationis pretextum violare nisus fuerit, vel disrumpere, sit a Domino Deo maledictus, et a sancta mater ecclesia segregatus, demumque cum Zabulo detineatur profundo baratri ursurus, eternasque penas ibi luiturus, amen: insuper secularia dampna sit aflictus, et post partem regis inferat centum auri talenta. Facta traditionis in era millessima sexagesima nona. Ego igitur Sancius rex, et Mumadonna regina, qui hanc paginam fieri iussimus, manus nostras signos ✠ ✠ iniecimus, et confirmamus, et testes tradimus ad roborandum. Garsea filio nostro confirmans. Ranemiro frater eius confir. Fredinandus illorum frater confir. Sancius predictus episcopus confir. Munnioni Episcopi confir. Julianus episcopus confir. Senior Munnio Albarez confir. Sennor Azenari Sanchiz confir. Sennor Sancio Fortuniones confir. Omnem totam eiusdem palacii, et concilium sancte Marie confirmantes

---

Num.º 107.

Era 1071: año 1033: got. 21: galic. 93. y 223.

In Dei nomine. Ego abbatissa dompna Alduara trado ad atrium sancti Mikaelis arcangeli, et sanctorum apostolorum Petri et Pauli unam vineam in loco qui dicitur Sabucho de parte oriente habentem ripam parvissimam, et inter eandem vineam et ripam discurrit strata ad Seroianam, ab occidente parte ad limitem vinee campus absque labore, ut sit in obsequio supradicti monasterii, et serviat ibi iure hereditario. Siquis autem mortalium istam vineam auferre, vel conturbare voluerit, sit a Domino Deo maledictus atque excomunicatus, et cum diabolo et Juda traditore in inferno sit dimersus, amen. Facta carta die quinta feria, in era millessima septuagesima prima, reg-

nante Sancio rege in Naiara et in Alaba et in Kastella. Ego abbatissa dompna Alduara, que hanc vineam dedi, manu mea signum feci ✠ et testes ad roborandum tradidi. Munnio testis. Cipriano testis. Gomez testis. Dompna Cilo soror testis. Dompna Eximina testis. Dompna Munnata testis.

Num.º 108.

Era 1071: año 1033. á 5. de mayo: Cajon V. 12. rollo 1.º n.º 1.º

In Dei nomine. Ego Johannes notum facio omnibus, qualiter pro meis peccatis, suadente michi diabolo, contigit michi culpam, et crepantavi oculum ad meum congermanum de Aquilare, et proinde debebam calumniam. Similiter habebam in ortu meo puteum aque, et cecidit in eum unus puer, et mortus est, et tenebant me pro illo homicidio, et non potui pactare tam grande calumniam, et pactavi pro me domna Oneca quatuorcentos solidos, et solvit me de isto pecto. Unde ego mitto illam et corroboro totam meam hereditatem, quam habeo in Ecclesiasilena tam domos quam etiam terras et vineas et quantum invenire potuerit meo pertinente, tutum ab integro, et confirmo illud sibi et filiis suis quietum, et sine ulla inquitudine possidendum in perpetuum. Et hoc faciens in presentia et concilio de meos vicinos tali testamentum confirmo: ut siquis homo meorum vel extraneorum hunc meum factum, quod non per fortia sed spontanea mea voluntate facio, in aliquo perturbare, inrumpere, vel violare temptaverit, sit maledictus, et excomunicatus a Deo, et omnibus sanctis eius, et a Sancta ecclesia, vel omni cetu christianorum sit separatus, amaraque morte preventus, cum diabolo et Juda traditore partem habeat in inferno inferiori in secula seculorum, amen: pro damno vero temporalis calumnie exolvat principi terre quinque libras aureas, et quod compulsaverit, componat in duplo meloriatum in eius limite. Ego quidem supradictus Johannes, qui hanc cartam roborationis fieri iussi, manu mea coram subscriptos testes consigno x.x.x. et fideiiussores et testes adhibeo. Obeco, et Bellite, et Johannes, et Tellu f. Fernando, et Didaco, et Obeco, et Munnio, et Guitero, et toto Concilio de Ecclesia-selenga testes. Facta carta roborationis et confirmationis in era millessima septuagesima prima, nonas magias, regnante rege domno Sancio de Ripacurza usque in Astorica.

Adicion despues del 1062.

Et ego domna Onneca spontanea voluntate, et illo Johannes me rogante hec predicta scripta, sicut in pagina resonat, offero et confirmo ad honorem sancti Emiliani presenti domino Petro abbati. Gomessanus episcopus testis. Nonnus episcopus testis. Adefonsus notavit.

Num.º 109.

Era 1073: año 1035, á 6. de agosto dia miercoles: got. 22. b.º galic. 95.
Cajon E. 9. titulo Loranco: leg. 1.º n.º 1.º

In nomine ingeniti, prolisque ac procedentis Spiritus Sancti, conexa unius semper natura Deitatis. Ego quidem Obeco Assuriz simul et meas germanas domna Vmaduenna, et domna Progina ob remissionem peccatorum nostrorum prona et spontanea nobis accessit voluntas, ut ex propria nostra patrimonia contribuere ad honorem beatissimi atrii summi arcangeli Michaeli et sanctorum apostolorum Petri et Pauli et sancti Pelagii et tibi domna sanctissima Elduara abbatissa, ceterasque benignissimas sanctimoniales tecum vna Christi iugum florentissimo amore portantibus presentibus ac succedentibus sororibus, concedimus et confirmamus vobis nostras et ex nostris parentibus divisas, idest, in Monteaniana, in Lorancho, in Ratezella, et in Ventosa, cum exitos et introitos, defesis, pratis, terris, vineis, molinis, ortis, ribulis, et quantum ibidem ex nostra pertinentia et parentum nostrorum fuit possesa hereditas in istas predictas cum homines villulas cum omni integritate, ut supra memoravimus, sint in iure sanctissimi arcangeli Michaeli absque vllum regale imperium ac dominatio secularium confirmatas et stabilitas permaneant in eternum: Qualiter pro intercessu sancti Dei arcangeli Michaeli, atque omnium sanctorum vel sanctarum Dei, seu pro vestris orationibus tam presentibus quam futuris mereamur elui ab omni sorde facinorum, et cum electis possidere infinitum gaudium in celis amen. Siquis tamen, quod absit, ex propinquis nostris, idest, consanguineis seu extraneis hunc nostrum donationis pretextum in aliquo nisus fuerit violare aut disrumpere, sit a Domino Deo condemnatus ac maledictus, et a sancta mater ecclesia segregatus, nec non et a cetu omnium christianorum, et a sancta communione excomunicatus,

demumque cum zabulo in profundo inferni detineatur arsurus, eternasque penas cum Juda traditore ibidem sustineat luiturus in omnia secula amen: insuper sit in damno seculari aflictus, bis-vinas in fisco exolbat auri libras, et a regulari censura quantum retemtari conaverit duplatum ac melioratum reddat: hanc vero scriptura in omnia secula stabili maneat et firma. Facta carta concessionis et confirmationis quarta feria, qui est octavo idus augustias era millessima septuagesima tertia *. a. Ego igitur Obeco Assuriz et meas germanas domna Umaduenna et domna Progina, qui hanc paginam fieri iussimus manus nostras signos. ✠ ✠ ✠ iniecimus et testes ad roborandum tradimus. Ego igitur Sancio rex, qui hanc brebem relegente audivi, adsensum prebui et confirmavi. = Garsea illius filio confr. Ranemiro frater eius confr. Fredinando illorum frater confr. = Sancius episcopus confr = Senior Monnio Gondisalbiz comite confr. Senior Fortun Sangiz confr. Senior Azenar Sangiz confr. Senior Fortun Oggobiz confr. = Senior Eximino Ennecones confr. Senior Eximino Sangiz confr. Senior Garcia Fortunionis confr = Ximino exarator confirmans.

Num.º 110.

Era 1074: año 1036. á 29 de agosto: got. .... galic. 33. b.º

In Christi nomine redemptoris nostri. Hec est carta venditionis, quam ego Zalafe una cum uxore mea Scemena placuit nobis pronto mentis affectu vendimus coba nostra propria in loco qui dicitur pinna de sancta Lucia iuxta coba de Fortes, de alia pars coba de filiis de Malalia, ad vos domno Garcia abba de Sancti Emiliani cum omni collegio monachorum, in pretio, que placuit nobis, id est quinquaginta solidos, et albaroc duas aranzatas de vino, sex almudes de trigo, unum arietum: hec pretium accepimus. Et post hodie habeatis illa usque in seculum. Si aliquis homo de nostra parte inquietare voluerit vos, reddat quadruplum ipsum pretium, et ad regis parte reddat libra auri. Facta carta comparationis in era millessima septuagesima quarta, quarto Kalendas septembris, regnante rex Garsea in Pampilona et in Naiera, sub eius imperio senior Fortun Sanchiz in Naiera. Ego Zalafe cum

* en el orig.l y su copia esta su fecha asi = IIII f. qui est VIII Ds ags era T LXIII. a.

uxor mea Eximina hanc scedula fieri iussimus, legentem audimus, manus nostras signos ✠.✠. iniecimus. Galindo Scemenones de Naiera Amirante hic testis. Bonopater testis. Furtun Zite alcalde testis. Dompno Lupe Decano testis.

Num.º 111.

Era 1074: año 1036: got. 37: galic 197. donac.n al mon.º de S.n Miguel de Navarra.

Ego Zorraquina cum filiis meis spontanea nostra voluntate vendimus terra nostra ienua ad tibi pater domino Sancio presbiter et mater tua Dota in sex mensuras inter triticum et vinum. Siquis ex nostris, vel quivis homo voce levaverit in iudicio, pactet centum solidos, et terra duplata, et sint ibi testes Lope Lopez de urbe, et Garcia Gomiz de Cogen, et omnis vicinos de urbe de Gogen, de Ciroquin, de Aniz, de Abian, de Mangero. Era millessima septuagesima quarta; Garsea rex.

Num.º 112.

Era 1075: año 1037: got. .... galic. 106. b.º

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur gratia Dei Roderico Galindiz vicissim cum coniuge mea domina, videlicet, Sancia, amore divino compuncti, sic facimus donationem pro remedio animarum nostrarum ad atrium sanctissimi patronis Emiliani, et tibi patris spirituali episcopus Sancius cum ceteris fratribus tecum iugum sub regula sancti Benedicti portantibus, concedimus nostram partem quartam in confinium vallis Arcileti in villa, que dicitur Arcileto, nostram propriam rationem, cum suis egressis et regressis, pascuis, montibus, sive fontibus, pratis, molinis vineis terris, et hominibus serviendum iure perpetuo confirmata permaneant. Siquis tamen ex nostris propinquis seu extraneis hanc nostram donationem in aliquo conatus fuerit disrumpere, tollere, in primo sit ab omnipotenti Deo confusus, et a cetu christianitatis separatus, et post cum Juda traditore in inferno inferiori habeat mansionem, amen: insuper in fisco regali persolvat tres libras auri, et retemptu duplatum. Facta carta sub era millessima septuagesima quinta, regnante Garsea rex prolis Sancii in Pampilona,

et in Alaba. Ego Roderico Galindiz et uxor mea domina Sancia hanc scriptam legentem audivimus, et signos ✠ ✠ fecimus. Julianus episcopus confirmans. Munnius episcopus confir.* Mancius episcopus confir. Senior Furtun Sanchiz confir. Senior Azenari Sanchiz confir. Senior Nunno Albarez confir.

Num.º 113.

Era 1075: año 1037: got.... galic. 198.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego domino Garcia presbitero de Badoztain sana et integra mente trado me ad arcisterium Sancti Emiliani presbiteri, et tibi abbati dompno Gomiz cum sociis fratribus, cum meo proprio monasterio, cui vocabulum est Sancte Marie in loco nominato more in exitu ville Badoztani sito, quem ego med populavi, integrum, cum suis adiacentibus terminis exitu et regressu et pastu libero, cum terris, vineis, ortis, et pratis. Similiter namque in predicta villa Badoztani meas proprias domos cum ingressu, et regressu libero, terras, vineas, et vices molinarias, et omni eorum pertinentia ad integritate dono et confirmo, per omnia secula serviant in Sancto Emiliano. Siquis tamen ex meis propinquis, vel etiam longinquis, qui meo prescripto disrumpere conaverit, aut auferre presumpserit, primitus a fronte binas careat lucernas, insuper et sulfureas inferni non evadat penas, sed cum Juda traditore obtineat portionem in inferno inferiore per infinito tempore: insuper ad parte regi pariet tres libras auri, et retemptu duplatum. Facta carta sub era millessima septuagesima quinta, regnante Garsea rex in Pampilona, et frater eius Fredinando in Legione et in Gallecia. Ego igitur Garsea rex han cartula relegentem audivi in Sancto Emiliano, assensum prebui et confirmavi, et de manu mea signum ✠ inieci. Ego domino Garsea presbitero, qui testamentum sub presentes testibus fieri iussi, de manu mea hoc signum ✠ feci et confirmavi. Sancius episcopus Eruniense confirmans. Senior Furtun Sanchez nutrici regis confir. Sennor Sancio Furtunionis confir. Sennor Furtun Lopez confir. Sennor Sancio Lopez confir. Omne concilio de Badoztain testes.

Badoztani.

Num.º 114.

Era 1075: año 1037: got..... galic 106.8.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego Gundisalbo Fernandez bono animo, cum spontanea voluntate placuit michi, ut venderem ad te domino Eximino meas casas in villa, quod vocitant Sauto, iuxta casas de Monnio Gomiz, dextera parte casas de Johanne Patiernez, de sinistra casas de Tellu Belasquiz, et vendivi eas ad te in faciem de meo filio, sive filia, quia non potuerunt illis comparare, nec michi obedire: Ita concedo tibi cum illarum edificia ac tecta et terre fundamenta, iure perpetuo habeas tu, et cui tu volueris largire per secula futura. Et accepi de te precio, quantum michi placuit, id est triginta solidos de argento, et concella de tritico in duos solidos, et duos argenzos, et concella de ordio in decem argenzos, et arenzata de vino in quinque solidos; et de ipso pretio apud te non remansit pro dare: ipsas vero casas cum suis exitis et introitis parte in montibus, fontes, padulibus, defesis: iuxta predictas casas suo femorali. In albaroc accepi quinque camelas de vino in duodecim argentos, et quinque argentos in carne: et in roboratione decem camelas de vino in tres solidos de argento, et duodecim panes, et carne valente viginti argentos. Post hodie si ego Gundisalbo, aut filiis, vel neptis, vel quilibet homo in iudicio pulsaverit, vel adversarius estiterit per ipsas casas, sicut scripta dicit, solvat a parte regis sexaginta solidos, et ad te, vel ad qui tu dederis, ipsas casas duplicatas cum hedificios, quales habuerint. Facta carta sub era millessima septuagesima quinta, regnante rex Garsea in Pampilona in Alaba et in Castella vetula. Ego Gundissalbo Fernandez, qui hanc scripta fieri iussi, manu mea signum ✠ feci, et testibus ad roborandum tradidi. Sancius episcopus in Pampilona hic testis. Episcopus Dato in Castella vetula testis. Episcopus Garsea in Alava testis. Gomiz Nunniz testis. Flacenti Nunniz testis. Monnio Dolquitiz testis. In manu domino Johanne fuit ista carta roborata.

dextera

Adicion del 1048.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego nempe Eximinus libenti animo et sincera mente bene michi placuit, ut pro remedium anime mee, vel remissionem peccatis meis, ut traderem sicut et tradidi in primis memetipsum, inde has supradictas casas, quas comparavi de Gundisalbo Fernandez, et omnia quicquid habere deinceps potuerim ad domum arcisterium Sanc-

~~Ex Sanc: de Episcopo~~

ti Emiliani presbiteri et confessoris Christi nec non et tibi abbati Domno Gomessani cum ceteris fratribus Domino Servienti, ut possideatis ipsas casas, et omnia quicquid post obitum meum invenire potueritis mea perpetuo tempore. Siquis tamen aliquis homo ex Successoribus, vel posterioribus meis, qui hunc meum conscriptum disrumpere nisus fuerit, aut violare, primitus careat vinas lucernas, postque non evadat averni penas, set sit participium eius in inferno inferiori, cum Judas traditore: insuper secularia damna sit aflictus, et ad partem regale inferat libra auri, et duplum. Facta carta traditionis nonas aprilis, era millessima octogesima sexta regnante rex Garsea in Pampilona et in Castella vetula. Ego Eximinus, qui hanc cartam fieri volui, roborem inieci, et signavi ✠. Sancius episcopus confirmans. Garsea episcopus confir. Senior Fortun Sancii nutrici regis confir. Sancio Furtunionis testis. Munnio Gomiz testis. Domno Fernando testis. Omnes hominibus de Villa Sauto testes. Sonnani presbiter exaravit, testis sit.

Num.º 115.

Era 1075: año 1037: got. 79. b.º galic. 141. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Senior Didaco Monnioz, et uxor mea domina Elo simul sobrinis meis Didaco Gondissalbez, Sancioq.e et sua uxor Momadonna mecum heredes: omnes nos pariterque concordia visum nobis salubre consilium, et per remedium anime nostre, vel requie parentum concedimus et confirmamus ad atrium almi Dei confessoris Emiliani presbiteri, et tibi presenti abbati Gomessani cum ceteris monachis ibi Deo servientibus, monasterium nostrum reliquias ferente sancti Clementi episcopi in Borueba iuxta Riparotunda ad integritate cum omnibus suis pertinentiis, cum exitu et regressu in montes et fontes, mazanares, ortos, et de illo prato medium, terras, vineas, id est, una in ripa de Serio, alia vinea in vallelio de Lazaro, et quinque terras una ante puerta, alia in fonte serane, alia in lombanas, alia in Arenas, alia in Biliela. A nobis auditum alii homines presentem nobiscum dederunt hereditates, id est, Domino Sarracino presbiter una terra in Corrales, alia vinea in plano de Villanova: et domino Garsea presbiter una in ortos de Posatas, et una vinea in nos malleolos: domino Gonsalbo presbiter una terra in lombanas: Caruto de Cupo una terra in fonte serane: Sarracine de Posatas una terra in fonteserane: Monnio Albarez una vinea in valliolo de Lazaro: Gonsalbo Sarracine una terra in Rodmella de iuso;

et vna vinea in Corrales: Cite Annaiaz et sua vxore Trieca alia vinea de Sancta Juliana, et vna terra in ponte de Fonteborueba: Gotina et Agomar suo filio vna vinea in Sancta Juliana: domino Garsea presbiter vna vinea in Celatiella: Bellita de Fonte de Junone vna vinea in fronte de Rodmella, et vna terra in Sancti Micael de Vadiello: Beila converso vna terra in sancta cruce: domino Blasco converso vna terra in Sancta cruce: Galindo de Cupo vna terra in valle de Morienzo: Tellu Johannes vna terra in Vallestremero: Johannes et Gontrueda et Sol vna terra in Lombanas: Hunc predictum monasterium et hereditate, sicut scripta resonat, libero et genuo per in seculum seculi serviant in sancto Emiliano. Siquis vero homo ex nostris propinquis aut extraneis vel quilibet super hanc nostra offertionem in aliquo disrumpere voluerit; sit a Domino Jhu Christo, qui cuncta creavit, maledictus et confusus, et cum demonibus et Judas traditore sortitus in inferno inferiori: insuper a regale parte exolvat quinque libras de Cocto auri, et quod retemptum ad regula duplatum. Ego igitur senior Didaco Monnioz cum suprascriptis, qui hec dedimus, roboramus, et testes tradimus. Episcopus Sancius confirmans. Episcopus Garsea confir. Senior Fortun Sangiz Nutrici regis confir. Senior Sancio Fortuniones confir. Senior Acenari Garceiz confir. Senior Albaro Fortuniones confir. Senior Fortun Ennecoz confir. Facta carta in era millessima septuagesima quinta, Garsea rex in Pampilona et Castella vetula: Fredinandus rex in Burgiis.

Num.º 116.

Era 1076: año 1038 á 29 de nov.e got.... galic. 34.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego quidem quambis non merens Bonuspater me nominante in Naiera, amore divino compunctus, ac scelerum meorum recordatus, sic facio donationem pro remedio anime mee presentem cum corpore meo ad atrium beatissimi Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi abbati Dompno Sancio * vel fratribus ibidem servientibus, id est vna vinea mea propria in vineas de Sancte Eugenie, habet de Oriente vinea de Lehie, et de occidente via que pergit ad Sancta Eugenia, ab aquilone vinea de filiis Valith, de meridie vinea de Vellita et Maria; et vno ortu habet de oriente linares de filios de Momaliga, de occidente via, que vadit ad vallicorna, ab aquilone de Dompno Lupe, de meridie Dominico filius de Sarracine: et tres molinos, qui antea fuerunt factus, ha-

* desit: Episcopo.

bent de oriente rivum, de occidente molinos de Cerbera, ab aquilone molinos de Sancti Emiliani, de meridie ipsa glera: Eoque concedi ad integritate firmavi iure perpetuo. Siquis autem ex meis propinquis aut extraneis hanc meam donationem in aliquo conatus fuerit, disrumpere, que supra dixi; sit ab omnipotenti Deo confusus, et a cetu christianitatis separatus, et cum Juda traditore in inferni baratro per cuncta secula submersus, amen: insuper in fisco regali, persolvat quatuor libras auri, et ad regula duplum. Facta carta in era millessima septuagesima ~~sexta~~ tertio Kalendas decembris, regnante Garsea rex in Pampilona et in Castella usque Zamorai, sub eius imperio Fortun Sanchiz in Naiera, et Furtun Zitiz iudice.

Num.º 117.

Era 1077: año 1039: gpt..... galic. 41.8º

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Arenari Sanchiz promta devotione, et spontanea mea voluntate dono et confirmo ad atrium beati confessoris Emiliani presbiteri, et ad tibi abbati Gomesani cum ceteris monachis ibidem commorantibus, meos proprios palatios in Formella superiora, cum illo orto qui est iuxta eos, et una terra ad illas eras inter ambas vias, et in lumba una vinea de oriente vinea de Blasco Ferrero, de alia parte latus eius vinea de Garcia Lifuarriz, de occidente vinea de Salvator Calbo, et cum exitu et regressu cum pascuis, et cum tali usu, ut comunem cum hominibus illius ville habeant pastum, montes, aquas, et omnia, que illi cum hominibus illis sed liberum et ingenuum ab omni potestate regum et dominorum; ita ut in nulla paria neque in homicidio, neque in nulla causa facendera sit cum illis permixtum: nam sicut ego tenui illos palatios cum iam supra dictam hereditatem, sine aliqua voce mala, ita confirmo ad honorem Sancti Emiliani per secula seculorum, amen. Siquis vero homo post odie de meis propinquis etiam et longinquis meum prescriptum disrumpere conaverit, que est supra scriptum; primitus a fronte binas careat lucernas, demumque in baratro dimersus non evadat averni penas, sed cum Juda traditore habeat portionem in inferno inferiori, amen: insuper ad regis parte, pariet duo talenta auri, et ad re-

gula duplum. Facta carta donationis sub era millessima septuagesima septima, regnante rex Garsea in Pampilona et in Castella vetulla. Ego Senior Azenari Sancii, qui hanc cartam fieri iussi, testes ad roborandum tradidi. Episcopus Sancius confir. Garsea episcopus Alabensis confir. Gomessanus abba Sancti Emiliani confir. Sennor Fortun Sancii confir. Sennor Sancio Furtunionis confir. Enneco Sancii confir. Sennor Fortun Lopez confir. Domino Blasco maiordompno confir.

Num.º 118.

Era 1078: año 1040, dia lunes á 31. de marzo: got.... galic. 74. b.º

In Dei nomine. Ego Belasco Sancio, et uxor mea Scemena placuit nobis, et sic donamus de nostra herentia, que habemus, nostra quinta; uno agro qui est in loco, qui dicitur valle de Ziti, latus agro de Beila Lurdor: et una vinea, qui est in padule latus vinea de Monnio Beilaz: ipso agro et vinea sic donamus ad atrio Sancti Emiliani pro remedio animas nostras. Imperante Garsea rex: et abbate domino Garsea episcopus in Sancti Emiliani, era millessima septuagesima* octava, secunda feria, notum die secundo Kalendas aprilis.

Num.º 119.

Era 1078: año 1040. dia martes 29. de julio: got. 29: galic. 50. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Garsea Dei gratia rex, una cum coniuge mea Stefania regina iussi fieri hec carta donationis, vel emtionis, mea concedente voluntate, tibi fideli meo Azenari Ennecones, id est, dono tibi illa hereditate de domino Johannes de Lardero, qui est in territorio de rivo de IzoKa: ita dono tibi illa ingenua cum omni integritate tam vineis etiam et agris, molinis, ortis, cum consuetudo habitatoribus ibi, egressus atque regressus, vel pratis, pascuis, aquis, vel ubi tu potueris invenire de illo. Et accepi de te in pretio caballo castaneo valente quingentos solidos, per signa nominato illo, qui fuit, que tibi dedit comite Fredinando Munnioz, et habeo illum apud me, et nichil contra te remansit pretium. Deinceps hodie habeas tu et filiis tuis usque in se-

culum seculi possessuris hec supra nominata hereditas simul cum illa Kasa. Siquis autem de meis filiis, neptis, aut bisneptis, aut ex meo genere voluerit in meum scripturn disrumpere aut violare; sit anathema maranata, et exstraneus a sancta matre ecclesia, insuper particeps sit Juda traditori in inferno inferiori, amen: insuper regali pactte tres libras auri. Facta carta donationis in era millessima septuagesima octava, tertia feria, quarto* Kalendas augustias. Ego Garsea scripsi, qui hanc iussi exarare, de manu mea hoc signum ✠ inieci coram hoj testes. Episcopus Sancius Nalerensis confir. Episcopus Sancius Pampilonensis confir. Episcopus Garsea Alabensis confir. Senior Furtun Sancii de Naila testis: Senior Sancio Fortuniones de Sorricuxbo testis. Senior Furtun Lopez de Tercelia testis. Senior Garcia Eximinones testis. Senior Azenari Sancii testis. Maiordomus regis Furtun Oxiti testis. Vestiarius Senior Eximino Sancii testis. Alferiz Senior Furtun Sancii testis.

forse: Naiela? Eximino vno g.e teste

Addicion del 1052.

Ego Azenari Enneconez gratia Dei omnipotentis, qui me fecit sub habitu sancti Benedicti vivere et usque obitum meum perseverare; hec predicta hereditas, que accepi de Garsea scripsi, simul cum corpore meo concedo et confirmo in domo sancti Emiliani presbiteri et confessoris, id est, in pago de Torrillas tres vineas: iuxta sancta Maria vno maliolo: et tredecim terras sub rivo, et duas in seccero: duos ortos: duas cupas maiores, duas minores: duos scannos: vno plumario: vna pluma: vna mantheca de lino: vno tapete: vno lizar: vno carro, duas ruetas: tres forcas: tres CuenKas: vna caldera cum suas laves: duas arratas: et illa casa cum vna vice de molino. Et sicut predicta pagina resonat, firmitex in sancti Emiliani, permaneat subpresenti abbati domino Petro cum ceteris monachorum sub era millesima nonagesima septima*.

Num.° 420.

Era 1080: año 1042: got. 77. b.°: galic. 456.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego Ulloniu spontanea mea voluntate pro remedium anime mee trado me ad altario sancti Emiliani presbiteri, et tibi presenti Gomessani abbati, et domino Sancio episcopi cum meas proprias casas et hereditate, que habui de parentibus meis

in villa, que vocitant Pecesaurios; et illas casas in Barcenas de rivo de Sancti Juliani; et tres terras; et super villa alias tres terras, et medio orto, et illa ferragine ante Kasa: et media de illa serna de Jhano in Sancti Petri: una terra in valle maiore, alia terra de la Kanaliza, alia terra in sumo valle Zumeili, alia terra in eras de Pagina, alia terra in fontana bagenti, alia terra in valle de Gatone, alia terra in suma Varga: et in illo molino de Abities una vice quando die quando nocte de octo in octo dies, et una vinea in valle de Monnoza, alia vinea in valle de Subero, alia vinea in illos foios de Arto. Hec scripta de hereditate mea dono et confirmo, per in seculum seculi serviant in Sancto Emiliano cum corpore meo. Siquis vero ex meis propinquis aut extraneis, vel quilibet homo hanc meam offertionem in aliquo disrumpere voluerit, in primitus sit a domino Jhu Christo maledictus et confusus, insuper cum Judas traditore sit sortitus; et a regali parte exolvat libra auri cocto, et quod retemtatum ad regula duplatum. Facta carta in era millessima octogesima, regnante Garsea rex in Castella vetula et Pampilona; et Fredinando rex in Castella et in Legione. Blagga presbiter merino in Cereso. Tellu Monnioz saione in illas villas. Ego Monnio, qui hec dedi testes ad roborationem tradidi. Galindo Hanniz testis. Annaia Monnioz testis. Beila presbiter testis. Pepi Johannes testis. Zite Bermudez testis. Garsea cantore confirmans et testis.

Num.º 121.

Era 1080: año 1042: got.... galic. 49. b.º

Sub nomine Christi. Hec est pagina confirmationis, quam fieri iussi ego rex Garseani Sancii in honore scilicet Sancti Martini episcopi. Temporibus transactis habuerunt contemptionem monachis de Sancti Martini cum homines de Halubarri et vicinis villarum pro termino: ad hanc questionem veni illuc cum meis subditis, sicut michi visum fui, determinavi: Id est de illo sotello cluso de sursum parte per linea directa ad illos iulacares ad summante a mata de Arangone, in media linea predicta, possui pedem meum, et molionem in teste: deinde per illa cal-

zata qui pergit ad Calahurram, de illa vero calzata per summum lumbum magnum de pinna alba usque iberi; deinde a sotum de Sancti Martini: illum vero sotum, non divisum set totum cum illis cannales usque sotello cluso. Hec predictum terminum pro remedio anime mee, et parentum meorum sanum et integrum confirmo ad predicti almi confessoris per in seculum seculi. Siquis autem posterum regum aut principum, comitum vel aliquorum hominum hanc meam confirmationem violare temptaverit, sit maledictus in conspectu Domini, et cum zabulo in gehenna perpetua penas luiturus, amen: insuper ad partem regalem solvat tres libras auri, et duplum ad regula. Facta carta confirmationis era millessima octogesima. Ego Garsea rex legentem audivi et confirmavi. Sancius episcopus confirmans. Garsea Episcopus confirmans. Senior Fortun Sancii nutrici regis presente hic confirmans. Senior Sancio Fortunionis confirmans. Sennor Azenari Garceiz confirmans. Senior Albaro Furtunionis testis. Senior Azenar Blascoz testis.

Num.º 122.

Era 1081: año 1043, á 4 de febrero dia viernes: got. 30: galic. 23. 6.º

Tempore Garsie regis filii Sancii regis, me Sancio episcopo pastorali cura monasterium sancti Emiliani regente, contigit, quod quedam mulier rustica nomine Maior in villa Terrero videns se sublimiorem suis vicinis, nolevat ire cum illis in officio operis agrorum, et vinearum Sancti Emiliani, imo contempnebat opus servile et usuale facere cum vicinis: Ego autem cum talem audirem errorem, cepi inquirere quenam esset, que tale quod facere auderet. Statimque eam ante conspectum meum presentare feci: cum autem voluit se excusare de servitute, no potuit; quia probavimus illam ex tribu servili fuisse genitam: mandavi itaque ei, ut semper aut operaretur cum vicinis suis, aut pectaret excusationem tantam et talem, qualem unusquisque vicinorum suorum pectare debet. Itaque illa cum omni genere suo est supposita sub hoc pecto per secula, amen. Facta carta sub era millessima octogesima prima, secundo nonas februarii, feria sexta, regnante rege Garsea in Pampilona.

Num.º 123.

Era 1081: año 1043, en 1. de Junio: got. 32. b.º galic 84.

[illegible]

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Dei gratia Garsea Sancionis rex vicisim cum coniuge mea Stephania regina, tibi abbati Gomessani cum sociis fratribus tecum in timore et amore maiestatis superne vinculo Karitatis in vnum commorantibus, in Domino Ihu Christo, perpetuam felicitatem, amen: Denique inspirante bonitate divina, pro remedium animarum nostrarum concedimus et tradimus vnam casam cum populatore Nunno Sangiz et eius vxor Eolalia, cum orto et vineas, et propriam terram, et divisam cum vicinis, in honore sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi, vel vobis supra nominatis fratribus, in confinium Villorie in villa que dicitur Liciniana: et quod odie offerimus, amodo et deinceps, post partem monasterii maneat confirmata. Et qui hunc testamentum scripture, vel in modico convellere voluerit, careat bonis omnibus, et in futuro cum iustis non adscribantur, sed cum Iuda, qui Dominum tradidit, participationem habeat per in seculum seculi, amen: insuper a parte regali pariet libra auri, et duplum. Facta scriptura testamenti era millessima octogesima prima, Kalendas iunias, regnante rex Garsea in Pampilona, in Alava, et in Castella vetula. Ego Garsea rex, qui hanc fieri iussi, confirmavi, et testes tradidi. Garsea episcopus confirmans. Sancius episcopus confirmans. Senior Fortun Sangiz nutrici regis confirmans. Senior Sancio Furtunionis confir. Senior Sancio Meziratiz confir.

Num.º 124.

Era 1082: año 1044: got. 92: gal. 162. b.º

In Dei nomine redemptoris nostri. Ego igitur Senior Lope Sangiz de Aramingon, et ego senior Albaro Gonsalbez de Ghinea, vna concordia placuit nobis, ut anime nostre remedium donamus ad honorem sancti Emiliani presbiteri et tibi presenti Gomessani abbati, de Sancti Martini de Ferrera de quinta parte media in terris, vineis, et in omni pertinentia: et in villa Ferrera duas casas de Gonzalo Piscatore cum terris et ortis et pertinentia sua, et nostras divisas: et in molina de palacio in Nave de Albura medio. Siquis autem homo, aut ex nostra proienie vocem levaverit, vel nostrum datum

conturbare voluerit, sit ab omnipotenti Deo maledictus, et cum diabolo sortitus, amen: insuper ad regis parte componat tres libras auri, et retemtu ad regulam duplum. Ego Lope Sangiz et ego Albaro Gonzalvez, qui hec dedimus, confirmamus, et testes subscripsimus. Garsea episcopus Alabenses confirmans. Senior Sancio Fortunionis dominator Ponticurbo confirmans. Senior Furtun Lopiz dominator Tetelia confir. Senior Azenariz Sangiz dominator Petralata et Monasterio confir. Garsea rex dominante in Pampilona in Alaba et in Castella vetula. Facta carta in era millessima octogesima secunda.

Num.º 125.

Era 1082: año 1044: gpt. 102. 6.º galic.º 151. 6.º

Fuero de defesas de Matrize. In abantinos habent duas defesas, vna de los labrantios vsque ad Semdero qui exit per servum, et vadit ad vadeciello: alia defesa de lo labrantio vsque ad Semdero qui exit sub Serna de fonte baiuve, et si fillarent aliquem de Villagundissalvo facientem ligna; pro asino duos arienzos donet, et pro homine vno arienzo: et si in via fillarent eos, debent venire ad villam, et accipere fidiatorem, et si negarent, et dixerint, quod non inciderunt ligna cum quale se custiero de Matrice acceperit a mano pro iurare; debent referire illi de Villagundisalvo cum altero simile: Et illi de Villagundissalvo istas defesas no habuerunt devetatas, solummodo de matera et ligna cedere. Et cuesta-brazo de ambas partes defesa de Matrize et de alteris villis non debent illi pascere: Et Villagonsalvo et Cordovin et Terrero in die pasceran vsque potuerint, et per noctem ad suas casas, si non los boves domitos: Et por fuero exient ad capannas nuevas, et fikaran cabannas, et deinde a iuso et ad sursum por opotieren pascerant; et de Cabannas nuevas a iuso pasceran tota die et in nocte a retro. Et in pratiella et in losiellas fikaran Cabannas ad sursum et a iuso por opotieren. Et in diebus regis Garsie si ganato, ficiesset ~~fecisset~~ damnum in Sernas aut in vineas de rege, aut de Sancti Emiliani; per bovem vno argenzo, et si non apretiatura. Tovia, et Cogga semper vna defesa ovieront. Et illa rate de Villar: Villagundisalvo, et Cornon na ovieron defesata de pascere. + Et in post dias de rege Garsia los de Sancti Emiliani sex annos et medio mandaron a Matrize, et semper istum fuero ovieron. Et in dias de rege Garsea Sango Lopez fuit custiero, et in Serna de rege matode vno puerco de Villagonsalvo, et rex Garsea mandavit porcum peggare, et Serna apreciare, et peggare. Et in dias de rege Garsia

+ ~~corresponde aqui la fecha.~~

en na Villa uno germano aut tres oviesset uno alzariet manu por facendera facere, et alteros ibant se ubi voluissent: et si non abiet, qui alzasset manum, dimittebat totam suam hereditatem, et ibat se; Era millessima octogesima secunda, Garsea rex.

Num.º 426.

Era 1083: año 1045. á 24 de febrero: got..... galic. 35. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Gomessanus abba, et omnibus monachis Sancti Emiliani cum precepto domini mei et consilio Garseani regis et Sancioni pontificis fecimus cambium cum vicino et germano nostro abbate dompno Alumnio, et omni congregatione Sancte Columbe virginis, perpetualiter concedens, stabiliensque ego Gomessanus abba ex parte Sancti Emiliani cultaque fructifera, prenominata vinea de Cereso dedi: ex parte vero sancte Columbe accepi ego predictus Gomessanus abba vinea, que erat vicina nobis, iungiegue se in vinea nostra de Sancti Juliani latus stratam, que ex Exicio perxit ad Naiera, inculta atque deserta. Cupiditate tamen utrique compulsi, eoquod sibi quisque vicinior fiebat possessioni, convenientia fecimus cambii: In qua convenientia cambii ego Gomessanus abba triginta solidos de argento dedi, et cocam vini, azuterzemque frumenti. Sicque utrique stabilitatem facimus cambii, ut quod deinceps penituerit, proximo suo duplo restituat; centum solidos argenti ad regis. Facta carta confirmationis sub era millessima octogesima tertia, sexto Kalendas marcii, regnante Garsea rex in Pampilona, et Fredinandus rex frater eius in deglecione. Nos vero utrique abbates, qui hunc testamentum paginavimus, testes ad roborandum subscripsimus. Ego igitur Garsea rex hunc testamentum relegentem audivi, assensum prebui et confirmavi. Ego Sancius episcopus interfui, assensum prebui et confirmavi. Senior Fortun Sanchiz dominante Naiera confirmans. Senior Garcia Fortunionis in Tobia confirmans. Garsea episcopus confir. Gomessanus abba confir. Eximinus prepositus confir. Alumnius abba confir. Blasius prepositus confir. Johannes presbiter confir. Bartolomeus presbiter confir. Omne Nagerense concilio testes.

Num.º 127.

Era 1083: año 1045. a 12. de abril, dia viernes: got. 48: galic. 115.

In Dei nomine redemptoris nostri. Ego igitur gratia Dei Garsea rex vna cum Stefania nutu Dei regina, superni regis nutu cum proprio mentis affectu, placens michi toto corde, spontanea voluntate ad atrium beati Emiliani presbiteri, et tibi venerabili Gomessano abbati, omnibus tecum sub regula beati Benedicti abbati ibi Deo servientibus pro adipiscenda predicti confessoris Dei gratia, nec non et pro animarum remedio nostrarum munus offerimus Deo: Concedimus et confirmamus vnum monasterium in descensu Auchensis montis in partibus Aslanzoni flubii Sancti Cipriani iuxta vicum Castrellum, cum omnibus suis pertinentiis in omnibus locis, cum motana defesa, terris, vineis, et molino, et vbicumque de eius potueritis hereditatibus vel possessionibus invenire, liberam in Dei nomine habeatis potestatem. Nos vero prefati Garsia regi et Stefania regina accepimus in honore de te patroni nostro Gomessano abbati vnum Caballum, et mulam in quadingentis argenteis solidis computati: Et ideo ab odie in ante firmamus perpetualiter nostra supra nominata offertione iure perpetuo ad atrium sancti Emiliani deservienda. Siquis vero de nostro genere filiis neptis aut extraneis sub aliqua mala occasione voluerit hoc nostrum scriptum testamentum violare; sit a Domino Deo maledictus et confusus, et extraneus a fide catolica, vtroque lumine careat, et cum Juda traditore in infernum sit submersus amen; et ad regali parte exolvat talenta auri, et ad regula duplum. Facta carta in era millessima octogesima tertia*, quinto idus aprilis, feria sexta. Ego Garsea rex, qui han carta iussi exarare, manibus meis hoc signum ✠ roboravi coram testibus. Stefania gratia Dei regina testis et confirmans. Sancius episcopus confirmans. Garsea episcopus confirmans. Enneco Oniensis abba confirmans. Senior Furtun Sangiz nutricis regis confirmans. Senior Sancio Furtunionis confir. Senior Sancio Meratriz confir. Senior Scemeno Sangiz confir. Senior Lope Furtunionis confir. Senior Azenari Garceiz confir. Senior Furtun Sangiz confir. Gondesalbus sancte Marie monasteriensis abba testis. Senior Munio Munnioz Alabense comes testis. Munio presbiter scripsit.

Num.º 128.

Era 1083: año 1045. a 29 de abril: got. 36. b.º galic.º 52. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Hec est carta concessionis et confirmationis: In primis gratias Dei regis perhenni, qui tradidit nobis hanc vrbem Calahurram de manu paganorum. Ego igitur gratia Dei rex Garsia, simul cum coniuge mea Stefania regina ob remissionem peccatorum nostrorum et remedio animarum nostrarum, idcirco concedimus et confirmamus ad atrium beatissimi Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi abbati glorioso Gomessani cum collegio monacorum ibi Deo servientibus, solares in Calahurra vrbem, qui sunt in loco iuxta Sancta Maria, de illa carrera que exit a porta de rivo dextera partis, et de illa parte que est clausura vrbem ad sursum vsque iungunt se a parte Sancte Marie, ad integritatem propter convenientiam officium: Et hereditatem plurimam obtimam non divisa sed partem vnam integram, id est, de illo balliolo, que dicunt de Carta vsque ad Spino iuxta rivo molinare, et de alia parte via, que dicunt de acutu partis aquam ab aspectu vrbem sitam, et omnibus cibes est cognita: Et vno parrale iuxta porta rivo dextera parte sito: et vna era ante villa in via de acuto de sinistra parte sub ponte: alia era in Almohalla, et duas terras in via de Villanoba de dextera parte intrante ad vadello, et per illa vna terra aqua vadit: alia terra in Sorban sub rivo Caballero dextera parte. In exitu et regressu, in pratis, in aquis pari cum vicinis fruere censura; exceptis omicidiis, pariis, vel eorum vsualibus pactis. Insuperque talem concedimus potestatem, ut quicquid super hoc pro vivis et mortuis, vel de vestris comparationibus potueritis habere; liberum et firmum possideatis per omnia secula, amen. Et iubemus ad vocem ex apellito cum aliis eatis. Siquis homo rex, aut comes, propinquis aut extraneis hanc nostram donationem et confirmationem disrumpere voluerit; sit a Domino Deo maledictus et confusus, et a catholicam fidem exclusus, demumque cum Juda traditore penas sustineat luiturus, amen: et a parte regale exolvat tria talenta auri, et quod retemtu ad regula duplatum. Facta carta in era millessima octogesima tertia, secundo Kalendas maias. Ego igitur Garsea rex, et socia mea Stefania regina, qui hanc scriptura fieri iussimus, signos ✠✠ iniecimus, et testes tradimus. Sancius episcopus confirmans. Garsea episcopus confirmans. Obeco* abba Onie confirmans. Senior Furtun Sangiz nutrici regis confirmans. Senior Sancio Furtunionis confir. Senior Azenari Garceiz confir. Senior Azenari Furtunionis confir. Senior Azenari Sanciz confir. Senior Lope

*Obeco, pro Enneco

gotico al margen * Alaba } Naginiz confix. Senior Gonsalbo Didaz confix. Senior Fuxun Lopez * confirmans. Senior Fuxun Cmecoz confix. Summa exarator.

Num.º 429.

Era 1083: año 1045. a 27 de septiembre: got. 67.º: galic. 125.

Sub nomine triplo simplo Divino. Ego humilis, et omnium antecessorum meorum infimus, gratia tamen Christi afflante, regiminis honore perfultus Garsea rex, pro meorum facinorum ablutione, seu pro capienda a Domino in futuro remuneratione offero et concedo ad altium sancissimi Emiliani, presbiteri, et tibi patri spirituali Tomessani abbati, omnibusque secum unanimiter ibi Deo servientibus in superiori villa Valleorcanis Kasas, quas populavit domino Beila monacho, una dicitur Sancti Martini vita Subtus via cum suo orto: alia dicitur Sancti Romani superiori loco vita in ripa. Et in villa Potanze ecclesia Sancta Maria in media villa sita, cum domibus de via usque ivo ad integritatem: et concedo absolutionem populandi. Istas casas predictas cum suis pertinentiis, et cum divisas; cum terris, vineis, ortis, pomiferis, arboribus; in exitu et regressu, in pratis, et in aquis pari cum Vicinis fuere censura, exceptis omicidiis, pariis, vel eorum usualibus pactis, ad integritatem cum omni libertate ad altium prefati patroni Emiliani sanctissimi trado et confirmo. Et quicquid deinceps comparare, vel augmentare, aut datum tam vivis quam pro defunctis fuerit, firmum valentemque provideat Sanctus Emilianus per secula, amen. Si quis vero ex meis progenitibus, vel extraneis quilibet homo hunc meum votum a me voluntarium factum irrumpere tentaverit, sit anathema in conspectu Dei patris, et Sanctorum angelorum, et pereat eternas tartareas luitrus: et infera parte regali tres libras auri, et quod retemtu ad regulam duplatum. Facta carta in era millessima octogesima tertia, sexto Kalendas septembris, regno fuente rege Pampilona, Alaba, et Castella vetula: frater eius Fredinando rege in Burgis, et Leone. Ego igitur Garsea rex, qui hanc scripturam fieri iussi, legentem audivi, et testibus tradidi ad roborandum. Ego igitur Sancius episcopus, qui hec Domino revelante per visionem agnovi, domino meo Garseano rege, ut hoc perficeret exoravi, et confirmo. Garsea episcopus confix. Emeconi abba confix. Paternus abba confix. Senior Fortun Sangiz confix. Senior Sancio Furtunionis confix. Senior Azenarii Garceiz confix. Senior Albaro Furtunionis confix. Senior Azenarii Blasco confix. Senior Eximino Azenariz confix.

Num.º 130.

Era 1084: año 1046: got. 41. b.º galic. 104:
Original Cajon. O. 9. titulo Valle de S. Vicente.
legajo 1.º num.º 1.º

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego Garsea gratia Dei rex una pariter cum uxore mea Stephania regina, spontanea voluntate placens nobis, concedimus tibi patri spirituali Gomessano Naialense terre episcopo, et condonamus propter honorem ordinationis tue pontificali unum monasterium reliquiis Sancte Marie consecrate septuaginta duos passus spatium, in valle Sancti Vincenti, cum suis pertinentiis, cum montibus et pascuis, et defesa, sive molendinis, et quod amplius potueritis augmentare vel comparare, vel datum de vivis aut pro defunctis, ienum et valentem habeas semper. Sic tibi affirmamus nostram predictam offertionem ad populandum o serenissime pontifex, ut habeas absque omni foro malo, sine omicidio, sine furtu, sine fossadera, sine fornitio et absque saionis ingressio: ut quandiu in hoc seculo dequeris, teneas et possideas, ut volueris; post tuum obitum deserviat illum monasterium cum quantum ibi ganaveris, totum ad integritatem ad atrium almi confessoris Emiliani presbiteri cum tali firmamento *. Et ego Gomesano nutu Dei pontifici simili tenore donatione confirmationeque promitto et condono prefato Sancte Marie una concordia tecum dominus meus rex, firmiterque permaneat in Sancti Emiliani. Siquis vero homo rex, aut Comes, propinquis aut extraneis hanc nostram confirmationem disrumpere voluerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, et a catholica fide seclusus, demumque cum Juda traditore penas sustineat luiturus, amen: et a parte regali pariet decem libras auri, et duplum. Facta carta donationis in era millessima octogesima quarta. Ego Garsea rex, et Socia mea Stephania regina, et Gomesano episcopo, qui hanc scriptam fieri iussimus, cruces signos ✠. ✠. ✠. iniecimus, et testes tradimus. Sancius episcopus confir.s Garsea episcopus confirmans. = Senior Furtun Sangiz confirmans. Senior Enneco Sangiz confir = Senior Sancio Fortunionis confir. Senior Azenariz Garceiz confir. Senior domino Marcello confir.

---

* En el vacio q.e quedo del renglon añadieron de letra mas posterior
* quale tibi dedimus, et sine pignoratione pro causa abbatis.
Es de advertir q.e la del Becerro gotico tampoco las contiene, de q.e es de inferir, q.e lo añadieron posteriormente.

Num.º 131.

Era 1084: año 1046: got. 31: galic. 45.

Ego igitur gratia Dei Garsea rex una cum Stefania regina superni regis nutu, cum proprio mentis affectu, toto cordeque voluntate, et per remedium animarum nostrarum concedimus et confirmamus ad atrium Sanctissimi Emiliani vel Sanctis altaribus ibidem consecratis, et tibi presenti venerabili patri episcopi Gomessani omnibus tecum unanimiter sub regula beati Benedicti iugum Christi portantibus, et Deo servientibus, Domino Enneco presbitero de Alesanco cum tota sua hereditate, quod habet, et suas comparationes, id est, casas cum terris, et vineis, ortis, pomariis, molendinis, pascuis cum exitu et regressu, et cum tali usu, ut comunem cum hominibus de Alesanco habeant pastum in montes, et aquas; et omnia que illi habuerint; tamen ut in nulla paria sit cum illis neque in omicidio, neque in nulla alia facendera, sed liberum et ingenuum ab omni potestate regum et dominorum serviat sancto Emiliano per omnia secula, amen. Et quicquid deinceps in eadem villam de domibus, aut de terris vel vineis, vel de alicuius possessionis ampliare vel comparare ab hominibus illis vel aliis potueritis, et pro defunctis vel vivis adquisieritis, firmum, ingenuum et valentem possideatis ab omni potestate regali vel principali usque in perpetuum, amen. Quod siquis autem de nostro genere filiis, neptis, aut bisneptis, propinquis aut extraneis, vel quilibet hominum hec nostra donatione et confirmatione conatus fuerit disrumpere vel imminuere; in primis descendat super eum Domini maledictione, sicut descendit super Datan et Abiron, quos viventes terra obsorbuit, et post portionem habeat cum Juda traditore in inferno inferiori per eterna secula, amen: insuper regale parte pariat quatuor libras auri, et ad regula duplum. Facta carta confirmationis in era millessima octogesima quarta, regnante Garsea rex in Pampilona et in Castella vetula. Ego igitur Garsea rex una cum coniuge mea Stefania regina, qui hanc cartam fieri iussimus, testes ad roborandum mandamus. Sancius episcopus Pampilonensis confirmans. Garsea Alavensis episcopus confir. Gomessanus episcopus calagurritanus confir. Senior Furtun Sangiz confir. Senior Sancio Furtunionis confir. Senior Furtun Lopez confir. Senior Garcia Sangiz confir. Senior Enneco Sangiz confir.

Num.º 132.

Era 1084: año 1046: got. 37: galic. 996.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem Sancea rex nutu Dei rex, inspirante divina clementia, et cohortante senatum Dei apud eum sufragio, concedo et confirmo ad atrium Sancti Emiliani presbiteri et tibi patri spirituali Gomesano episcopo et abbate sub regula sancti Benedicti ibi Deo servientibus monasterium sancti Mikaelis consecratum, ubi dicunt Vgaho, situm inter villas Okoien et Cirroki, sed ad terminum Cirroki pertinente, cum omnibus suis pertinentibus terris, vineis, orbis, communibus pascuis et ingressibus atque regressibus cum villa Cirroki ad integrum, et cum aliis villis, que in eius circuitu posite videantur. Et tamen ingenuum et liberum esse volumus ab omni servitio regali, et hominibus illis in illo monasterio habitantibus: Sancione presbitero, et eius nepote Sancio, qui sua voluntate volunt esse vestri confratres, cum omnibus suis ad se pertinentibus libertatem habeant. Et omnis homo de villis in illo circuitu positis, qui ad eum monasterium cum omnibus suis voluerit venire, liberam habeant ingenuitatem. Siquis vero meorum successorum, propinquorum vel extraneorum hanc meam donationem mutare, invadere, dissumpere voluerit; sit a Domino Christo maledictus, et cum Iuda Domini traditore in inferno habeat portione, et a parte regali exolbat quinque libras auri, et ad regula duplum. Facta carta in era millesima octogesima quarta. Ego Sancea rex, qui hanc fieri iussi, testes tradidi. Sancius episcopus confirmans. Sancea episcopus confir. Senior Fortun Sanciz confir. Senior Fortun Nuñez confir. Senior Azenari Fortunionis confir. Senior Sango Fortunionis confir. Senior Fortun Lopez confir.

Edicion. } Num.º 133.

Bet. got. 37 = Edicion del año de 1064: galic.º 997.

Ego igitur Sancius rex, cum donationem illius monasterii a patre meo factam audivi, sicut ipse cum omnibus suis pertinentiis dedit, ita ego similiter confirmo, sicut in propria pagina resonat, illum monasterium Sancti Micael ad Sancti Emiliani, et tibi Gomesanus episcopus magistro meo, ut ibi serviat semper. Quod si aliquis cum deinceps a sancto Emiliano inquietare voluerit, sit ab omnipotenti Deo

maledictus, et post cum Juda traditore in infernum submergatur, amen; et in cauto pariat quinque libras auri, et duplum. Facta carta era millessima centesima secunda. Ego Sancius rex confirmavi, et testes tradidi. Ranimirus et Fredinandus atque Raimundus testes. Johannes episcopus confirmans. Senior Azenari Garceiz confirmans. Senior Domno Marcelle confir. Senior Furtun Lopiz confir. Senior Eximino Furtunionis confir. Sancius Scriva.

Num.º 134.

Era 1085: año 1047: got. 34. b.º galic. 16.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Garsea gratia Dei rex, simul cum coniuge mea Stefania regina, ob remissionem peccatorum nostrorum et remedio animarum nostrarum prona et spontanea nobis accessit voluntas, ut tribueremus in honore beatissimi Emiliani presbiteri, necnon et ad vos Domno nostro Gomesano glorioso episcopo et abbate, omnibusque clericis fratribus et sacerdotibus tecum ibi commorantibus, monasterium vobis vicinum reliquias Sancti Micaelis consecratum iuxta vicum, qui dicitur Cannas, de rivulo ad rivulum illius ville positum cum omnibus, que ad eum pertinere videntur, terris, vineis, ortis, pascuis, cum exitu et regressu, et cum tali usu, ut comunem cum hominibus de Kannis habeant pastum in montes, in aquas, in glandiferas arbores, et omnia, que illi habuerint. Tamen ut in nulla paria neque in homicidio, neque fossatera, neque in nulla causa sit permixtum cum hominibus illis, sed liberum et ingenuum ab omni potestate regum et dominorum, serviat Sancto Emiliano per secula seculorum, amen. Et quicquid super hoc magis in illo loco de domos, aut de terris, vel vineis, seu aliquid possessionis ampliare vel edificare, aut comparare ab hominibus illis, vel ab aliis potueritis, vel que pro animabus defunctorum, vel pro vivorum adquisieritis, firmum liberum, valentem ab omni potestate regum, et principali, per omne seculum possideatis cum totidem hereditatibus, que ad eum pertinent, vel aliquando pertinuerunt. Siquis tamen ex nostris propinquis vel extraneis hunc nostrum donationis temtare vel imminuere in aliquo de his, que supra diximus, voluerit; sit a Domino Deo

maledictus, et a Sancta mater ecclesia segregatus, demumque cum Juda traditore in inferno sit dimersus, amen: insuper a parte regali pariat quatuor libras auri, et ad regula duplum. Facta carta donationis in era millessima octogesima quinta. Ego igitur Garsea rex, et uxor mea Stefania regina, qui hanc fieri iussimus, signos ✠.✠. iniecimus, et testes tradimus. Sancius episcopus confirmans. Garsea episcopus confir. Supradictus Gomesanus episcopus confir. Senior Furtun Sangiz confir. Senior Azenari Furtunionis confir. Senior Sancio Furtunionis confir. Senior Furtun Lopez confir. Senior Azenari Sangiz confir. Senior Garcia Sangiz confir. Senior Enneco Sangiz confirmans.

Num.º 135.

Era 1085: año 1047: got. 52: galic.º 15.

In Dei nomine. Ego igitur domno Zorrakino presbitero per remissionem peccatorum meorum dono ad Sancti Emiliani, et tibi Gondisalbo abbatis cum ceteris fratribus, una vinea ante Sancta Maria de Cannas in pago de Villar de Torre iuxta illa custiera, et una parte vinea de Monnio Vitaco, de alia parte de Sancta Maria de Serores. Siquis aliquis homo meam donationem in aliquo conatus fuerit disrumpere, sit maledictus a Domino, qui fecit celum et terram, et a parte regis pariet sexaginta solidos, et ad predictum patronum illa vinea duplata. Facta carta in era millessima octogesima quinta, regnante Garsea rex in Pampilona. Ego domno Zorrakino, qui dedi, roboravi ✠. feci. Cita Jhoannes testis. Lifuar Sangiz testis. Gomiz Monnioz testis. Garcia Magistro testis. Stefano merino in Cannas testis.

Num.º 136.

Era 1086: año 1048: got. 95: galic. 72.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Domno Petro presbitero de villa nomine Alcorare, placuit michi spontanea mea voluntate, ut pro me anime remedium trado corpus et anima mea ad atrio beatissimi Emiliani presbiteri, ubi corpus eius nos scimus esse tumulatum, simul cum sociis meis domno Vigilio, et domno Johan-

nes, et domno Galindo vnanimiter accepimus abitum benedictum per manus abbati domno Gundisalbi in Sancti Emiliani: Ideoque in meam possessionem propriam et hereditatem hedificavimus ex propriis manibus monasterium Sancti Vincenti reliquias ferente, sito inter flumen Doro et Alcozare; et omnia nostra hereditate terris, vineis, et pertinentio ad altare predicto Sancto Emiliano offerimus, stavilivimus, et confirmamus per omnia secula, amen. Et ego igitur Fredinandus rex huic promissio interfui, assensum prebui, ad honorem Sancti Emiliani confirmavi: et amplius vero pro me remedium anime inquiro, iubeo, ut quisquis homo ad predicto loco Sancti Vincenti tam vivis, quam pro defunctis dederint, vel comparare potueritis, liberum, valentem, vel solutum habeatis perhenniter. Siquis vero homo amodo deinceps ex nostra generatione propinquis vel extraneis vel cuilibet hanc nostram promissionem vel confirmationem disrumpere aut temtare minuere voluerit; sit a Deo patrem omnipotentem maledictus in anathema cum Judas traditore mancipatus, amen: insuper a parte regali conferat talenta auri, et retemtu ad regula duplatum. Facta carta in era millessima octogesima sexta. Senior Nunnu Albarez mediator, qui actenus rexit, confirmans. Gomesanus episcopus Burgensis confirmans. Eigga don Nunno testis. Rodrico Bermudez testis. Didaco Gundisalbez testis. Sarracin Hannez testis. Domno Gudla de Alcozare et toto concilio testes.

Ad honorem Sancti Vincenti primum signum de Sancti Emiliani fuit datum, et in eius cimber sonatum.

Num.º 137.

Era 1086: año 1048. á 18 de noviembre, dia domingo: gpt. 52: gal. 15.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Salvator monacus Sancti Emiliani, ortus in vico Cannas, offero corpus et animam meam Deo omnipotenti in aula beati Emiliani in manus domni Gundisalbi abbatis cum omni facultatula mea, que habere potui, et ex meum quod emi peculium, cuncta offero ad Sanctum Emilianum. Similiter ego Totadonna vxor huius domni Salvatoris vna cum eo offero corpus meum et anima ad Sancto Emiliano, cum omni mea pertinentia ex comparatione, id est, in caput Sauti vnam terram ab illas pennellas vsque ad illa rate: de Villare, Garcia Sangiz

et Fortun Ennecoz fidiatores: de Cannas Sancio Ferramelliz, et Sancio Bellaquiz fidiatores, cauto retemtu sexaginta solidos: alia terra iuxta Sauto, qui fuit de Blasco Sangiz et suos germanos de Villar in quatordecim solidos: alia terra ad sancto Michael iuxta arbore perforato in decem solidos, qui fuit de tia Sancia: alia terra de domno Salvatore propria in valleauta: vna vinea in plano; alia ad latus huius: alia ad latus istarum: et vnum maliolum iuxta eas: vna terra in valcorna: vno orto in introitu ville cum suo albeare, qui feci cambium cum alio iuxta alium, qui erat de meo fratre Sancio Munnior. Hanc vero supra scriptam hereditatem confirmamus perpetualiter ad sancti Emiliani ego domno Salvatore et vxor mea Totadonna. Siquis autem ex nostris, aut extraneis hanc nostram offertionem disrumpere voluerit; sit a Domino Deo maledictus per secula, et in fisco regali exolvat decem libras auri, et retemtu duplato. Ego igitur Garsea gratia Dei rex huic comertio in sancto Emiliano interfui, et rogatus assensum prebui, et huic hereditati genuitatem prestavi: et ut aliquid perfruar in sancto Emiliano, sicut in hac resonat, liberam ab omni infestatione saionis, vel dominatione potestatis manere precepi. Facta carta sub era millessima octogesima sexta, decimo quinto * Kalendas novembris, feria prima. Sancius episcopus confirmans. Garsea Episcopus confirmans. Gomessanus episcopus confirmans. Senior Furtun Sangiz confirm.s Senior Azenari Furtunionis confir. Senior Sancio Furtunionis confir. Senior Furtun Lopez confir.

Num.º 138.

Nota esta es anterior. } Era 1086: año 1048. á 9. de noviembre: got. 23. b.º galic. 96.

Original, Cajon E. 9. titulo Loranco leg. 1.º n.º 2.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Sancio Garciez, et vxor mea, nullius hominis imperio cogentis nec suadentis, set mea propria voluntate concedo et offero, et ab omni integritate confirmo pro anime mee remedio et parentum meorum ac filiorum ad honorem sanctissimi Emiliani Christi Confessoris mea propria divisa in villa Loranco id est meum proprium palatium, quod est situm iuxta fontem vulge grandem vocitatam, cum exitu et regressu, cum terris, orto, pratis, vel quecumque ab hodie in ante ampliare vel construere voluero, ab omni integritate ad atrium prefati sanctissimi Emiliani sint confir-

mata per omnia secula, amen. Ab hinc autem siquis ex mea progenie germanis filiis nepotis seu extraneis, hoc meum voluntarie factum in aliquo convellere vel retemptare voluerit; in primis a fronte binis careat luceris, et sit excommunicatus a communione Christi, et a cetu omnium apostolorum, martirum, prophetarum ac confessorum et barathri antro demersus, et in inferno infexiori, cum Juda proditore, habeat portionem per secula seculorum, et insuper aflictus seculari dampno, et quod redemptare conatus fuerit, in duplum pariat, et ad parcem imperatoris terre duas evolbat libras auri: huius vero scripture tenor in omnibus obtineat firmitatis roborem. Facta est igitur huius tomi conscriptio sub die idum guinti novembrium in era bena centena, ac octies bena, seu bis terna, regno fluente Domino Garseano in Pampilona; et Fredinando rege in Castella. Ego igitur Sancio Garciez, qui hanc oraxationem fieri volui et relegente audivi, manu mea hanc + inieci et confirmavi. Garsea Episcopus confirmans. Domesanus episcopus confirmans. Gundisalbus abbas, in cuius manu hoc testamentum perfeci, confirmans. Omne concilium de Loranco confirmantes. Oraxatore Illumione in celorum vivat regione.

Num° 339.

Era 1087: año 1049: qpt.... galic° 36. b°

Nota: Segunm: tiene de Pedernales esta escritura, y de confirmada año 1039.

Vease a este Dn. Lope en la escritura 1030 año de 1036

In Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Sancius episcopus atque egregius una cum omni colleçium monachorum sancti Emiliani presbiterii, et confessoris Christi, qui sub regula beati Benedicti vitam ducimus, convenit nobis, atque complacuit, ut dedimus tibi Dompno Lupo Naiolense aorum vro vinea facere ad medias in loco, quod dicitur iuxta via Fricium ante sancti Juliani, et de occidente vinea de sancte Columbe, de alia parte Johannes Arnalde de Becaxia, et postea dedimus tibi medietati tue, ita ut, post obitum tuum, quicquid volueris, licentiam habeas, ut nullus homo, pro ea inquietare presumat. Siquis homo hanc scripture medietati tue infrumpere voluerit rex aut abbas, anathema sit. Facta scriptura in era millessima octagesima septima. Sancius episcopus confirmans. Garcia abbas confirmans. Belasco abbas confir. Galindo Enneconis confir.

Este Galindo Yniguez el de 1030. Escritura 102.

Num° 340.

Era 1087: año 1049. a 23 de septre dia Sabado: qpt. 56: galic. 389.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego Senior Illumio Zelliz, bono animo et spontanea voluntate facio donationem et confirmationem cum

cum Dei iubamine tam pro anime mee, quam pro Spirituum meorum parentum+ ad atrium beati Emiliani almi confessoris, monasterium cui vocabulum est EzKibal, qui est situm iuxta Sancti Victoris; et vico Gazata simul cum illo monasterio. Et in Castelle partibus Morico villulam ad integritate, cum suas divisas, et terminos, et ab odie in ante fiant hec predicta omnia confirmata prefato Sancto Emiliano per omnia secula, amen. Siquis autem ex meis propinquis vel extraneis hanc meam offertionem conatus fuerit, aut voluerit auferre, dematur de terra viventium, separetur a consortio patriarcharum, et cum demonibus eterno igni sit mancipatus, amen, et ad regale parte persolvat tres libras auri. Facta carta in era millessima octogesima septima, nono Kalendas octobris, feria septima, regnante Garsea rex in Pampilona, et Fredinando in Castella. Senior Furtun Sangiz in Naiera, et Furtun Zitiz discurrente iudicio.

(+ desit:) ac filiorum

Num.º 141.

Era 1087: año 1049: gotico ..... galicano 38.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Hec est carta roborationis et confirmationis atque genuitatis, quam ego Garsea gratia Dei rex, simul cum coniuge mea Stephania regina facimus ad tibi Tello Munnioz et uxor tua Totadonna cum filiis, ac filiorum filiis, nec non et filiis filiorum nepotibus de illas casas que habetis in Mahabe et in Naiera cum terris, vineis, ortis, linares, molinis, ferragines, pomiferis arboribus, et quicquid domuis et habitatoribus istis pertinet tam ex parentum pertinentis, quam ex rebus entitiis hucusque, vel deinceps quicquid ampliare, construere vel emere potueritis, cum omni genuitate pariarum, homicidorum, heredarum, et absque regali saiona sint ingenuas et confirmatas istas casas cum exitu et regressu, et pastu libero. Et tale genuitate facimus tibi Tello Munnioz, et ad uxor tua Totadonna, ut ad illo seniore quem vos volueritis adcommendare cum vestra hereditate et casas, commendate. Et post obitum vestrum, ad cui volueritis casas et hereditates dare, cum omni genuitate date per secula seculorum, amen. Siquis autem ex nostris propinquis, aut extraneis, vel aliquis homo super hanc nostram genuitatem quesierit aliqua voce mala levantare super casas et hereditatem; sit a Domino Deo maledictus et confusus, demumque cum diabolo et Iuda traditore in inferno dimersus, amen: et insuper ad partem regalem persolvat duo talenta auri, et ad tibi Tello Munnioz et uxor tua Totadonna, quod retemptu duplato. Facta carta in era millessima octogesima septima. Ego Garsea rex sub Christi

gratia in Pampilona in Alaba atque in Castella, et ad confirmationem huius scedule testes tradimus. Sancius episcopus Pampilonensis confirmans. Garsea episcopus Alabensis confirmans. Gomesanus episcopus calagurritanus confirmans. Senior Fortun Sanchiz confirmans. Senior Furtun Uxoriz confir. Senior Sancio Fortunionis confir. Senior Fortun Lopiz confir. Senior Sancio Lopiz confir. Et frater meus Fredinandus rex in Legione et in Burgis.

Num.º 142.

Era 1087: año 1049: gpt. 42. b.º galic. 85.

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis. Hec est carta donationis, quam facio ego Garsea gratia Dei rex, pariter cum coniuge mea Stefania regina vobiscum domno Garsea, et domno Gomesano episcopis, simulque cum omnibus fratribus in cenobio Sancti Emiliani sub regula Sancti Benedicti degentibus, Deoque militantibus, promto corde, sinceraque mente pro nostrorum scelerum expiatione, placuit nobis, et donamus atque concedimus vobis in honore beatissimi Emiliani unum monasterium quod nuncupant Sancti Michaelis, qui est situm in Suburbio, de Petroso iuxta quendam flumimine nomine tirone, cum suos exitos et introitos, et cum tota sua pertinentia ad integritate; monasteria, regulas, villas, divisas sicut erunt nominandi, terras, vineas, pomifera, ortos, linares, molinos, quantum constat in sua subsistere ditione ad integrum sit concessum in vestra potestate. Siveque concedimus adhuc Deo et Sancto Emiliano et vobis predictis fratribus unam villulam quam vocitant Padulellam, que est sita iuxta fluvium tirone, cum tota sua domibus, hominibus, ribulis, molinis, padulibus exitus atque introitus, terris, vineis, ortis, pomaribus, linares, pratis, totum cum ingenuitate deserviat ad integritate in Sancto Emiliano. Similiter namque vendivimus vovis ipsa paria, quam dicunt Guardia, quam debebant nobis villas, et ipsa matera, quod portabant ad palatios de Nagera vestras villas, in octoginta baccas, et sexcentos carneros, et centum porkos, ut omnino ingenuas permaneant in vestra potestate, sicut fuerunt temporibus regum a quibus concesse noscuntur deserviendas in Sancto Emiliano per secula, amen. Histas sunt villas pernominatas Villagundisalbi, Cordovin, Terrero, Villajuniz, et Ventosa*. Omnia autem ut diximus ad integrum sit concessa vobis presentibus et futuris, qui in predic-

Nota marginal en el bec.º gotico* Urraca cometissa per vim fecit villas in palatios operare era T.CXXIIII. (es año de 1086)

to monasterio venerantissimi Emiliani Deo seruientes per seculum, amen.
Insuper talem concedo facultatem ad condonatum monasterium, ut quic-
quid super hoc pro vivis ac mortuis, vel de vestris comparationibus
posueritis habere, et in eodem loco populare, liberum et firmum posi-
deatis per omnia secula, amen. Siquis tamen, quod absit, ex nostris
propinquis vel extraneis hunc nostrum pretextum ausus fuerit viola-
re vel disrumpere; sit a Domino Deo maledictus, et a limine sancte
matris ecclesie extraneatus, et a Christi corpus et sanguine excomu-
nicatus, et a Christianis segregatus, cum Juda traditore et cum diabolo
penas eternas sustineat luiturus, amen: insuper secularia damna
aflictus, post, pacte regale inferat quingue talenta auri, et quod repeten-
tatum duplatum ad regula. ✠ Facta carta sub era millesima octoge-
sima septima, regnante Domino nostro Jhu Christo, et sub eius pre-
sidio ego Garsea rex in Pampilona et in Alaba et in Castella ve-
tula: ✠ Fredinandus rex in Burgis et in Leone: illorum frater Rami-
rus in Aragone et in Suprarvi. Ego Garsea rex, qui hanc cartam
fieri iussi, manu mea hanc ✠ inieci et confirmavi. Ego vero Stefania
regina similiter ✠ inieci et confirmavi coram testes presentes et con-
firmantes. Sancius episcopus Pampilonensis confirmans. Garsea episco-
pus Alabensis confirmans. Fortunatus episcopus * Nagarensis confir-
mans. Senior ✠ Fuxtun Sangiz dominator Naiera confirmans. Senior
✠ Fuxtun Oxoiz dominator Vicaria confir. Senior Azenari ✠ Fuxtunionis
dominator Varch confir. Senior Sancio ✠ Fuxtunionis dominator Ponticur-
bo confir. Senior ✠ Fuxtun Lopiz dominator Cecelia testis. Senior Aze-
nari Sangiz dominator Petralata * testis. Senior Garcia Sangiz domi-
nator Besica testis. Senior Garcia Azenariz dominator Auka testis.
Senior Sancio ✠ Fuxtunionis dominator Calaquxa testis. Senior Simeon
✠ Fuxtunionis dominator Baneto testis. Senior Sancio ✠ Fuxtunionis domi-
nator ✠ Funes testis. Senior ✠ Fuxtun Sangiz armiger regis testis. Son-
na presbiter scriptor et testis.

encl. gotico * al margen: Calaquxa-tenus, et

idem al margen * et Fluo-nesterio

Num.º 143.

Era 1067: año 1029: gº. 17º: galic. 86. bº

In Dei nomine. Hec est carta divisionis termini sancti Michaelis de

de Petrojo, quam facio ego Garsea gratia Dei rex pariter cum coniuge mea Stephania regina, ne umquam aliquid dubietas oriatur certamen, dividimus atque distinte terminos supra memorati monasterii, quod nos ipsimed obtulimus sancto Emiliano: id est, de illo ponte de Magazos usque ad pinnam corveram sicut currit flumen usque ad domum sancti Mikaelis; et de pinna corvera usque ad ortum regis, excepto flumine quod est defesa regis: de Sancta Maria de Petrojo usque ad pontem de Magazos; et ex alia parte per medium vallis sicce, et per medium lumbum ad summum campi oteri, et sic faciat descensum per medium vallis, et inde ad ripam Vincenti; deinde per illum lumbum usque ad illum magnum oterum, et de illo magno otero descendendo per illum lumbum usque ad monasterium sancti Mikaelis; et cum tota sua pertinentia ad integritatem: monasteria, scilicet, sancti Salvatoris de Valleiovit; et de sancti Mametis, quod est in rivo de Puras cum illorum pertinentiis; id est de ripa Vicenti ad illam crucem, que est super ecclesiam sancti Salvatoris de Valleiovit, et de illa cruce per illam viam, que vadit per illum lumbum usque ad viam tortam, cum toto valle de Braulio, et cum toto valle de Esquilanes usque ad campum oterum, et totam vallem surdam similiter usque ad sumitatem campi oterii, et cum toto bustello, et cum toto valle de Balza usque ad illum lumbum, que est super fontem domni Albari: et de via torta sicut vadit ad supra nominatum lumbum, et deinde ad illud carrascale de areis; deinde per caput serne regis ad illum magnum lapidem, qui est in medio lumbi; sicque faciat descensum ad rivum de Puras: et illum rivum de Puras sicut in valle de iuso, sicut fuit semper defesa sancti Mametis ad piscandum usque ad inicium ville Magazos: Et si aliquis homo in hac predicta defesa fuerit deprehesus piscando; ad partem monasterii persolvat quinque solidos illius monete. Monasteria ut supra diximus, et regulas, villas, divisas, sicut supra sunt nominatas, terras, vineas, pomifera, ortos, linares, quantum constat in sua subsistere dicione ad integrum sit concessum in vestra potestate per secula cuncta amen. Insuper talem concedimus potestatem ad condonatum monasterium, ut quicquid super hoc pro

vivis ac mortuis, vel de vestris comparationibus potueritis habere, et in eodem loco populare; liberum, valentem, et firmum possideatis per omnia secula, amen. Et illi populatores qui fuerint populati in terminis predicti monasterii, comunem habeant pastum et habitationem cum omnibus villis, que sunt in circuitu; id est, cum illis de Petroso, et cum illis de Tolsantos, et cum illis de Magazos, et cum illis de Puras in defesis et in omnibus omnino locis per omnia secula, amen. Si quis tamen, quod absit ex nostris propinquis vel extraneis hunc nostrum pretextum ausus fuerit violare, infringere, vel disrumpere voluerit; sit a Domino Deo maledictus, et a limine sancte matris ecclesie extraneus, et a Christi corpore et sanguine excomunicatus, et a Christianis segregatus, cum Juda traditore et cum diabolo penas eternas sustineat luiturus, amen: insuper ad secularia dampna aplicatus, post parti regule vestre persolvat centum auri talenta, et hec scripta indisrupta permaneat. Facta carta sub era millessima octogesima septima, regnante domino nostro Jhu Christo, et sub eius presidio predicto Garsea rege, qui hunc cartam fieri iussit, et manu sua hanc ✠ iniecit et confirmavit. Ego vero Stephania regina similiter hanc ✠ inieci et confirmavi, quorum testes confirmantes confirmant. Sancius Pampilonensis episcopus confirmans. Garsea Alabensis episcopus confirmans. Gomesanus Nagarensis episcopus confirmans. Senior Fortun Sangiz de Nagara confirmans. Senior Fortun Uxoiz de Vegera confir. Senior Azenari Fortunionis de Huart confir. Senior Sancio Fortunionis de Ponticurbo confir. Senior Fortun Lopez de Tetelia confir. Senior Azenar Sanggez de Petralata confir. Senior Garcia Sangiz de Berga confir. Senior Sancio Lopez de Poza confir. Senior Eximino Sanghiz de Aslanzone confir. Senior Garcia Azenariz de Auka confirmans et testis. Senior Sancio Fortuniones de Calafurra testis. Senior Eximino Fortuniones de Arneto testis. Senior Sancio Fortunionis de Tafalla testis.

Vease el trigl. forte: coram testes pres.tes y confirm.tes

Adicion

Siveque concedimus adhuc Deo et Sancto Emiliano hereditates per-

nominatas, vna Serna in valledonno, et alia de Tacurrio, et alia terra in monte regis, et altera Sub Quintana, et vna vinea in valle de Albin, de cuesta monte rege. que fuit de Vitas de villaforatu pro cambio de illa terra Sub villaforatu, vna in Castro, vna in Telectares, et altera in Castriello, et vna in ribo de Honna, et de illis vineis vna in Sub Quintana, vna in Petregera, et vna in plano de Vsmella, et alia in valle petrojo, et alias terras in Arenas. Et in Trepiana tres vineas ad fontem sicam, et alias in JunKera illa vinea de Petro, et vna de Monnio Tellez: tres vineas ad sanctum Salvatorem, et duas in Arenas de dompno Enneco et alia vinea de lo episcopo, et vna la de Pinniane, et altera de Sancta Engracia, et tres vineas in valle Mennoza, et vna lo maiello; et de alio modo pomifera, ortos, linares, molinos, quantum constat in sua subsistere dicione ad integrum sit concessum in vestra potestate. Siveq̃ concedimus adhuc Deo et sancto Emiliano vobisque fratribus predictis vnam decaniam quam vocitant Sancta Christina gratia eius, que est sita iuxta fluvium tirone, cum tota sua pertinentia, domibus, hominibus, vineas pernominatas vna vinea in vinaslongas, et alia in arroio de fazas, et vna la de lo Cereso, et altera de sancto Florenti; et illis agris vna ferragine sub Kasa, et alteras duas latus Kasa, et altera super villa Refoio, et alteras duas super plano de Sancta Christina, et vna in lacunaputia, et vna in Castro, et alia in fontenigro de radice vsque ad summum collato, ad integritatem: et altera de cuesta vallega, cum ribulis, molinis, padulibus, exitus atque introitus, ortos, pomares, linares, pratos, totum cum genuitate deserviat ad integritatem sancto Emiliano. Quicumque vero cuiuscumque generis sit, retemptare, vel contraire voluerit, in eadem dampnatione anime, et censura corporis fiat, sicut supra diximus.

Num.º 144.

Era 1087: año 1049: got. 17. b.º galic. 88.

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis. Hec est carta donationis et confirmationis, quam facio ego Garsea rex gratia Dei, pariter cum coniuge mea Stefania regina ob remissionem peccatorum nostrorum talem vobis donamus consuetudinem de supradictis vineis, que

sunt in Trepiana, ut ponatis in illis vineis vestrum custodem in vestra custiera, et vendimietis quacumque hora vobis placuerit, et successoribus vestris sine impedimento alicuius mortalis. Si autem aliquis homo propinquus vel extraneus hanc nostram confirmationem sive preceptum in aliquo aussus fuerit retemptare vel contraire, a Domino Deo accipiat maledictionem, et ad partem regis persolvat libras auri. Era millessima octogesima septima, cum testibus idoneis regum et principum et episcoporum et militum, sicut supra sunt nominati in donatione et confirmatione Sancti Micaelis, quando a nobis fuit data Sancto Emiliano, qui etiam predicti omnes huic confirmationi presentes fuerunt.

Num.º 145.

Era 1087: año 1049: got. 44.6º: galic. 107.6º:

In nomine ingenite, prolisque, ac procedentis conexa unius semper natura Deitatis. Ego quidem Garsea Dei gratia rex simul cum coniux mea Stefania, regina, gratia Dei, ob remissionem peccatorum nostrorum et remedio animarum nostrarum, prona et spontanea nobis accessit voluntas, ut contribueremus in honore beatissimi Emiliani presbiteri, et sanctorum apostolorum Petri et Pauli et aliorum plurimorum sanctorum, seu et Sancte Marie virginis, nec non et vobis domnis nostris episcopis Gomessani et Garseani, ceterisque monachis sub regula sancti Benedicti in cenobio predicti Sanctissimi Emiliani Deo militantes, donamus atque confirmamus vobis monasterium, quod dicitur Sancti Felicis, qui est situm in Sub-Urbio AuKense cum omni illius pertinentie ecclesiis, regulasque, monasteriis, villis, decaniis, sicut sunt nominate, cum terris vineis, molinis, ortis ribulis, ubique fuerit inventare de hunc monasterium ab omni integritate, et cum exitis et introitis, defesis, pratis, et cum tali uso, ut comunem cum hominibus de AuKa habeant pastum montes et aquas, et glandiferas arbores, et omnia que illi habuerint: tamen ut in nulla paria neque facendera sit permixtum cum hominibus illis, sed liberum et ingenuum ab omni potestate regum et dominorum serviat Sancto Emiliano per secula seculorum, amen: Et

non accipiemur amplius ne pane edendum, nec aliqua re de hunc monasterium, sicut consueta fuit pro nostra virtute. Et premitimur ipsa cibata, quod solita erat dare equos nostros in quadragesima, ut sit data in elemosina pauperibus per animas nostras. in sancto Emiliano. Et quicquid deinceps de domibus aut de terris, vineis, possessionibus ampliare comparare ab hominibus illis vel ab aliis potueritis, et pro defunctis vel vivis adquisieritis, firmum, valentem et ingenuum possideatis ab omni potestate regum, vel principali. Omnia autem, ut diximus, sit concessa in iure sancti Emiliani. Siquis tamen, quod absit, ex nostris propinquis vel extraneis hunc nostrum donationis pretextum violare nisus fuerit disrumpere; sit a Domino Deo maledictus et a sancta matris ecclesie segregatus, demumque cum zabulo detineatur in profundo baratri arsurus, eternasque penas lugiturus, amen: insuper secularia damna aflictus in fisco regali inferat quinque talenta auri et duplum ad regula. Facta carta sub era millessima octogesima septima, regnante Domino nostro Ihu Christo, et sub eius gratia ego Garsea rex in Pampilona et in castella. Ego Garsea rex et coniux mea Stefania regina, qui hanc cartam fieri iussimus, manus nostras signos ✠ ✠ fecimus et confirmamus coram hos testes. Sancius episcopus confirmans. Garsea episcopus confirmans. Gomesanus episcopus confirmans. Senior Furtun Sangiz confirmans. Senior Furtun Oxoiz confir. Senior Azenari Furtunionis confir. Senior Sancio Furtunionis confir. Senior Furtun Lopez confir. Senior Sancio Lopiz confir. Senior Eximino Sangiz confir. Senior Garcia Azenariz confir. Senior Simeon Furtunionis confir. Senior Sancio Furtunionis confir. Senior Furtun Sangiz armiger regis confir. Sonna exaravit.

Num.º 146.

Era 1087: año 1049: á 20. de septiembre, dia miercoles: got. 58: gal. ~~102~~ 55 Vto

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego Senior Monnio Telliz tale michi venit voluntas, vel accessit necesitas, ut venderem vobis entores meos Gomesanus episcopus et Sancius abba illum monasterium, cui vocabulum est Sanctum Pelagium qui est situm in territorio, quod vulgo dicitur Falce Morcoria, qui fuit decania sancti Felicis Aukensis in pretium, quod nobis bene placuit, id est duccentos quinquaginta solidos, et iam prefato argenti pretium nichil vobis remansit debitum, quia omnia ego Senior Monnio Telliz habeo acceptum; habeatis teneatis per eterna secula, amen. Siquis vero ex meis propinquis vel quilibet homo pro hanc nostra mercatione conturbare vel inferre vobis voluerit;

sit a Deo omnipotenti maledictus et confusus: insuper cauto pariet solidos quingentos. Facta carta in era millessima octingentesima septima, duodecimo Kalendas octobris, feria quarta, regnante Garsea rex in Pampilona et in Alaba. Senior Furtun Sangiz in Naiera. Ego Senior Monnio Telliz, qui hanc fieri iussi, testes tradidi. Sancius episcopus testis. Garsea Alabensis episcopus testis. Senior Furtun Sangiz testis. Senior Sancio Furtunionis testis. Senior Ranimiri Sangiz testis. Assur Didaz, Gudestio Rudriz de Navas, Bermudo Fredinandiz, Azenari Lopiz de Banios fideiiussores.

Num.º 147.

Era 1088: año 1050: gpt. 17.º galic. 42. 6.º

Ego Gundisalbo Fortuniz, et frater meus Narria tale nobis venit necesitas et placuit nobis, vendimus terra nostra propria in Formella desuper villa; habet de oriente Senior Fortun Sangiz, de occidente Eximino Numniz, ad tibi domno Juliano presbiter in pretio, quod nobis placuit, id est, sex solidos de argento, et accepimus totum. Si ergo nobis vel filiis aut neptis, aut aliquis homo, qui ista terra inquietare voluerit, a parte regis pariet centum solidos, et ad tibi illa terra duplata. Facta carta in era millessima octogesima octava, regnante rex Garsea in Pampilona. Senior Fortun Sangiz in Naiera: iudex Furtun Citiz. Ego Gundisalbo et frater meus dedimus fidiatores, id est, Johannes Gomiz, Garcia Baleri, et toto Concilio de Sancti Martini sunt testes.

Num.º 148.

Era 1088: año 1050, á 17. de febrero: gpt. 33. 6.º galic. 3. Orig.l I. 9. 1. 1

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Hec est cartula concessionis, et confirmationis, quam humilis et omnium meorum antecessorum infimus, Christi tamen gratia suffragante Garsea nutu Dei rex pariter cum coniuge mea Stefania regina, nullius hominis nevo seducti, sed divini spiritus affluentia animati, et pro nostrorum expiatione delicti, et pro adipiscenda suffragia patroni beatissimi Emiliani, veram firmamque stavilitatem in parte utraque definientes, concordes atque unanimes illud conterimus discidium, quod diabolo instigante inter monacis Sancti Emiliani, et vicina illis pleve Matrice invicem usquequaque male suasi atque iur-

luntas et planitie seu propinquitas exigerit, in omnibus locis cedi lig-
na et educi cum tota solutionis genuitate perpetualiter precipientes
confirmamus per omnia secula; et monaci ipsius loci habeant potesta-
tem in ipso termino, quod facere voluerint. Siquis tamen, quod absit,
ex nostris propinquis vel extraneis hunc nostrum confirmationis seu

Donac.n del Bosque.

Facta carta

Ego Garsea Rex, qui hanc cartam fieri iussi manu mea hanc ✠
inieci et confirmavi. Ego vero Stefania regina similiter confirmavi
coram testibus, qui hic confirmaverunt. Sancius eps cn. Garsea eps cn.
Gomesanus eps. cn. Gundissalvus Sci Emilni abba cn. Senior Fortun Sangez cn.
Senior Fortun Uxoiz cn.
Senior Azenari Fortunionis cn. Senior Sancio Fortunionis cn. Senior Fortun
Lopez cn. Senior Azenar Sangez cn. Senior Garcia Sangez cn. Senior Sancio
Lopez cn. S.
Senior Garcia Azenariz cn. Senio Sancio Fortunionis cn. Senior Fortun
Sangez armiger regis cn. Garcia cantor exaravit hanc scedulam.
Facta carta sub era T̂. lxx̂. uiii. x̊iii. ht mrs.

gati, invenimus inter eos universa male tractari: Ideoque precipimus et ut in perpetuum servetur, mandamus: Terminum illud Salti, quod intra monasterium et antiquo flumine discurrente iaci videtur una cum fluvio, et a fine inferiori ipsius serne, que est sub Sancti Georgii usque ad locum iunctionis duorum fluviorum, id est, cardinis, et eum qui ex Pazongis venit, et per illum pazongense flumine usque ad initium ipsius ribuli, qui ad domum villenove aquam ducit, et per currentia ipsius ribuli usque ad defesam antiquam: terminum infra totum cum omni integritate Sancto Dei altario et Emiliano beato deservire semper precipimus. Nec non et animalia et pecora, que ad predictum Dei monasterium pertinentem fuerit, equali pastu per omni Matricense termino absque ulla vetatione pasci mandamus. Et ubi voluntas et planitie seu propinquitas exigerit, in omnibus locis cedi ligna et educi cum tota solutionis genuitate perpetualiter precipientes confirmamus per omnia secula; et monaci ipsius loci habeant potestatem in ipso termino, quod facere voluerint. Siquis tamen, quod absit, ex nostris propinquis vel extraneis hunc nostrum confirmationis seu donationis pretextum ausus fuerit violare vel disrumpere; sit a Domino Deo maledictus, et a limina Sancte matris ecclesie, et christianis omnibus segregatus, demumque cum Juda traditore habeat portionem in inferno inferiori: insuper secularia damna sit aflictus, et ad regali parte pariat duo talenta auri, et duplum. Facta carta sub era millessima octogesima octava*, decimo tertio Kalendas marcias.

Ego Garsea rex, qui hanc cartam fieri iussi, manu mea hanc ✝ inieci et confirmavi. Ego vero Stefania regina similiter confirmavi coram testibus, qui hic confirmaverunt. Sancius episcopus confirmans. Garsea episcopus confirmans. Gomesanus episcopus confirmans. Gundesalbus Sancti Emiliani abba confirmans. Senior Furtun Sangiz confir. Senior Furtun Uxoiz confir. Senior Azenari Furtunionis confir. Senior Azenari Sangiz confir. Senior Sancio Furtunionis confir. Senior Furtun Lopiz confir. Senior Sancio Lopiz confir. Senior Garcia Azenariz confir. Senior Sancio Fortunionis confir. Senior Fortun Sanguz armiger regis confir. Cantor Garsea exaravit hanc scedulam.

Orig. Inter fluvio

Esta dehesa antigua es la del Num.º 24. y el rio es el de Ollora.

Matricensi.

Los obispos Garcia y Gomesano estan al margen en el becerro gotico; y en el galicano se hallan segun esta presente copia; y seguram.te fue descuido del copista del gotico. En efecto se hallan los tres obispos en el orig.

* La era de esta escrit.a está raspada en el becerro got.co Yo creo, q.e la raspadura la hicieron por uniformarla con la fecha de la escrit.a num.º 158: pero viendo algun intelig.te q.e se diferenciaban en la fecha de meses, bolvieron á poner la era de 1088. conforme con la del becerro galicano; y por q.e asi estaria en el original, se donde copio en ambos becerros.

Num.º 149.

Era 1088: año 1050. á 17. de febrero: got..... galic. 32. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego humillimus, omniumque servorum Domini ultimus, Dei tamen gratia prestante Senior Lope Fortunionis, una cum uxor mea nomine Mencia, placens nobis, et spontaneis voluntatibus, per ablutionem et remissionem peccatorum nostrorum, etiam et parentum nostrorum offerimus et confirmamus ad atrium Sanctissimi Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi Gundisalbi abbatis cum presentibus ac succedentibus fratribus, nostrum proprium palatium, qui est in villa de Tricio in Sancti Salvatoris varrio cum sua hereditate, id est, in Sancti Cucufate una vinea ad limite de Fortun Micael de sinistra parte: alia vinea hic, de occidente vinea de Azenari Fortuniz, de oriente vinea de dompno Lupe: alia vinea subtus illa custiera de Sancti Laurenti: alia vinea sub illa custiera de Tricio a limite de abbas dompno Petro: alia vinea in via de monte de Dominico Muza: alia vinea in Vruniola: una terra in via de Vruniola a limite de terra de sancta Maria: alia terra iuxta illa ad illa cruce denante Sancte Eugenie: alia terra denante Sancti Laurenti: alia terra in via de Mahave latus flumen, et quantum ad eum pertinentiam potueritis invenire, ortis, exitu et regressu, absque homicidio ac fornicatione, vel Saionis ingressio, cum omni genuitate ad integritate serviat in atrium Sancti Emiliani usque in seculum seculi, amen. Siquis autem nostrorum propinquorum aut extraneorum regum aut principum aut aliquorum hominum hanc nostram donationem et confirmationem mutare vel inrumpere voluerit; sit a Domino dominorum maledictus, et a consortio christianorum separatus, et demum cum Juda traditore in inferni baratro per cuncta secula submersus, amen: insuper seculari dampna aflictus, partem regale decem exolvat libras auri, et retemptu duplatum. Facta carta sub era millessima octogesima octava, decimo tercio Kalendas martii, regnante Garsea rex in Pampilona et Alaba, et in Castella vetula, et Boroba: et eiusdem frater Fredinandus rex in Burgis et in Legione. Ego Senior Lope Fortunionis cum uxor mea Mencia, qui hanc cartam fieri iussimus, legentem audivimus, manus nostras signos ✠✠ fecimus, et testes subscripsimus. Garsea episcopus confirmans. Gomesanus episcopus confir. Gundissalbus abba confir. Senior Sancio Fortunionis confir. Senior Fortun Lopez confir. Senior

Marcelle confirmans.

Adicion del 1073.

Paucis admodum temporibus transactis ob quandam cupiditatis rapacitate omnibus ab hac possessione remotis iure dominandi accessit in ea Sancio Garseanis, et aliquantis per annis dominator exitit huius possessionis. Set posteaquam ab ore predicte Mentie ego Sancius rex germanus eius omni veritate agnovi per mea manu fratri meo abstulit, et pro mee anime remedio iterum ad honorem beati Emiliani eodem palatio cum omni sua hereditate redire feci: qualiter per eius obtentu adipisci meorum queam veniam delictorum, in Sancto Emiliano deserviat per omnia secula, amen. Siquis vero post meum decessum adhuc in aliquo retemptu facere conaverit, condempnationibus prescriptis particeps effectus, cum demonibus penas inferni sustineat luiturus, amen: et similiter lance equans fiscali, exolvat decem libras auri. Facta confirmatio testamenti sub era millessima centessima undecima, sexto Kalendas ianuarii, luna decima sexta. Ego Sancius rex, qui hunc testamentum fieri iussi, manu mea signum ✠ feci. Ermesilda germana regis confirmans. Domna Mencia confirmans. Munnius episcopus confirmans. Petrus abba confir. Senior Eximino Azenariz confir. Senior Sancio Garceiz offertor regis confir.

Num.º 150.

Era 1088: año 1050: got.... galic. 35.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Senior Furtun Sancii una cum uxor mea dompna Tota prompta devotione, et spontanea voluntate concedo ad Sancti Emiliani media de illa vinea que est in plano de Sancte Eugenie pro anima de socer meus regi Garsea Ranimiriz. Similiter alia vinea de Sancti Pelagii, et de Ambroz, de occidente via de Sancte Eugenie, qui pergit ad Sancti Juliani. Itaque dono pro anima mea vinea mea in Formella iuxta vinea de frater meus Senior Azenari Sancionis*, de oriente vinea de Blasco Ferrero, et illa via que pergit de Formella ad Azofra, concedo et confirmo ad Sancti Emiliani, et ad tibi abbati presenti domno Gundisalbi. Siquis homo post odie die de meis propinquis aut extraneis hanc meam donationem disrumpere conaverit; sit a Domino Deo confusus, et cum Juda traditore habeat portionem in inferno inferiori,

amen: insuper in cauto a regio parte pariet libram auri, et duplum. Facta carta in era millessima octogesima octava, regnante Garsea rex in Pampilona et in Castella vetula. Sancius episcopus confirmans. Garsea episcopus confir. Gomesanus episcopus confir. Senior Fortun Sancii dominator Naiera confir. Garsea Lifuar miles eius confir. Et Azenari cantore testis, et aliorum testibus.

Num.º 151.

Era 1088: año 1050: gpt. 62: galic. 191.

In Dei nomine. Ego domna Leguntia de Gobeo pro remedium anime mee dono ad Sancti Emiliani presbiteri uno solare populato in villa Armenti cum divisa in omnibus locis ad eam villam pertinentem cum exitu et regressu, libero ac genuo serviat Sancto Emiliano. Siquis homo hanc meam donationem disrumpere voluerit, sit a Domino Deo excomunicatus et confusus; insuper a regali parte persolvat libra auri, et illo solari duplato. Facta carta in era millessima octogesima octava, regnante Garsea rex in Pampilona. Pro confirmatione dono fidiatores, domno Monnio de Heredia, Senior Furtun Gonsalbiz de Ango, Senior Gonsalbo Monnioz de Gamarra: Comite Monnio Monnioz confirmans.

Adicion del año 1085.

Ego Monnio Peregrino de Maturana dono ad Sancti Emiliani quinque terras in Maturana; ita ut in vita mea teneam. Comite Lope Ennecones, et suos fratres domno Galindo, et domno Garsea testes, era millessima centessima vigesima tertia.

Num.º 152.

Era 1088: año 1050, á 31. de Octubre dia Sabado: gpt. 32. b.º gal. 157.

Sub Christi nomine, Sancte atque individue Trinitatis. Ego humillimus, omniumque servorum Domini ultimus, tamen prestante Dei gratia Garsea rex, tibi abbati Garseani episcopi cum sociis fratribus sub regula Sancti Benedicti Deo servientibus conexi simul versantibus, perpetuam felicitatem, amen. Igitur divina inspirante clementia, qui sepe gratis beneficium prestat nobis, de bonis quod largitus est, ad honorem

Sanctissimi Emiliani presbiteri et confessoris Christi offero et confirmo monasterios Sancta Maria de Genezo, et Sancta Maria de Cassiera cum suas hereditates, vineas et agros, molinos, ortos, linares, cannares in ebro, ubi cadet rivo de termino, de parte ad parte, ad integritate. Et illa casa de ponte cum illa villa de Larrate ad integritate. De illa defesa de Vega medietate. De illo mercato, medietate: De illas calonias et de illo portatico et de ipso mercato ad fuero de Cereso populato, medio ad termino, et medio ad Sancti Emiliani presbiteri. Duos asinos de Sancta Maria de Genezo et uno de casa de Ponte sine albara ambulent ad suos mercatos absolutos. Et de Lantaron usque ad Buradon ubi volunt ipsos fratres cum suos artifices pescato prendere, concessum sit. Ipsas vero casas cum villa, cum suas divisas cum exitus et introitus in montibus in fontibus in pascuis in pertinentibus locis ad integritate: et tali tenore absque omicidio et fornicio, vel furtu, et non habeat ibi ingressio Saionis rex pro nulla re, sed liberos et genuos serviant in sancto Emiliano. Siquis tamen ex meis successoribus rex aut comite vel potestas, quilibet hominum hec, que+ me Deo contuli, pro remedio anime mee, huic sancto loco conatus fuerit aut voluerit aufferre; dematur de terra viventium, separetur a consortio patriarcarum, omniumque sanctorum, et anatema percusus cum Juda traditore in infernum voragine sit dimersus: insuper a parte regali pariet decem libras auri, et hec scripta permaneat firma. Facta carta testamenti in era millessima octogesima octava* septima feria secundo Kalendas novembris. Ego igitur Garsea rex, qui hanc donationem et confirmationem fieri iussi; iubeo, qui temtaverit duplum restituat, ita testes ad roborandum tradidi. Sancius episcopus confirmans. Gomesanus episcopus confirmans. Senior Furtun Sangiz confirman. Senior Fortun Oxoiz confir. Senior Azenari Furtunionis confir. Senior Sancio Furtunionis confir. Senior Furtun Lopiz confir. Senior Azenari Sangiz confir. Senior Garcia Sangiz confir. Senior Eximino Sangiz confir. Sonna presbiter exarator et testis.

Num.º 153.

Era 1088: año 1050, á 8. de noviembre: got. 89. galic. 119 Vto

In nomine ingenite, prolisque, ac procedentis, conexa unius semper Deitatis. Ego quidem Garsea Dei gratia rex, simul cum coniux mea Stefania gratia Dei regina, ob remissione peccatorum nostrorum, et

remedio animarum nostrarum, prona et spontanea nobis accessit voluntas, ut contribueremus in honore beati Almi Emiliani presbiteri, et sanctorum apostolorum Petri et Pauli, vel aliorum plurimorum sanctorum seu Sancte Marie virginis, et vobis presentibus patribus spiritualibus Sancius episcopus, Garsea episcopus, Domesanus episcopus offerimus et donamus ac firmamus ecclesiam Sancta Maria, qui est in Monasterio-Castro, cum domibus vineque ad eam ecclesiam pertinentibus, cum terris, vineis, ortis, pomiferis, molendinis, cum aquarum productilibus, sautis, pratis, decaniasque suis, egressu et regressu, quantumcumque ad eam pertinet vel pertinere debebit, sano ac libero ab omni integritate, simulque abbate domno Sundisalbo cum predicto monasterio et ad illam suam ordinationem, atque accepta benedictione, roboramus, et confirmamus ab honorem et atrio Sancti Emiliani: Insuper talem concedimus potestatem, ut quicquid super hoc pro vestris ac nostris, vel de vestris companationibus potueritis habere; liberum et firmum possideatis per omnia secula, amen. Siquis autem nostrorum regum, principum, comitum vel aliquorum hominum hanc nostram donationem Deo et Sanctis eius oblatam tollere, retemtare, vel imminuere in aliquo de his, que supra diximus, voluerit; in primis sit ab omnipotenti Deo confusus et maledictus, et a cetu christianitatis separatus, et post cum Juda Domini traditore in inferni barathro per cuncta secula damnatus, amen: insuper ad partem regalem persolvat duo talenta auri, et quod retemtu ad regula duplatum. Facta carta donationis in era millessima octogesima octava, sexto idus novembris, sub Domino Ihu Christo ego Garsea rex cum coniuge mea Stefania regina in Pampilona et in Carcella, qui hoc fecimus, scripsit tradimus. Sancius episcopus Pampilonensis confirmans. Garsea Calagurris episcopus confir. Domesanus episcopus Naiarensis confir. Senior Fortun Sanciz dominante Naiera scripsit. Senior Fortun Ozorz dominante Vicaria scripsit. Senior Azenari Fortunionis dominante Vasc scripsit. Senior Sancio Fortunionis dominante Tericurbo scripsit. Senior Fortun Lopiz dominante Tetelia scripsit. Senior Azenari Sanciz dominante Petralata et Monasterio scripsit. Senior Garcia Sanciz dominante Berica scripsit. Senior Garcia Azenariz dominante Nalda scripsit.

Senior Sancio Fortunionis dominante Calahurra testis. Senior Scemeno Furtunionis dominante Arneto testis. Senior Sancio Furtunio dominante Funes testis. Senior Furtun Sangiz armiger regis testis. Sancius escriba.

Num.º 154.

Era 1089: año 1051. á 6. de enero: got. 38: galic. 183.

In nomine Domini summi miserationis et pii. Hec est carta profiliationis, que fecimus tibi domno Munnio presbiter de Aredia: ego Garsia presbiter et ego Vigila vna pariter profiliavimus tibi domno Munnio presbiter in cuncta nostra hereditate vbicumque inveneris nostra portione, id est, agris, molinis, vineis, pratis, pascuis, montibus vel fontibus, sive exitus et regressus, ut de ista hora in antea sint tibi perpetualiter possidenda vsque in seculum seculi. Siquis vero ex nostro genere venerit hoc nostrum scriptum ad violandum, solvat a parte regis decem libras auri, et hoc nostrum firmi permaneat. Insuper sunt fideiussores Senior Ranimiri Sancio, Senior Munnio Munnioz, Senior domno Marcelle, Senior Albaro Munnioz. Facta carta era millessima octogesima prima, octavo idus ianuarias. Garsea rex in Pampilona. =

Ego namque domno Munnio presbiter de Aredia, et vos domno Garcia presbiter et Vigila placuit nos in comune simul pro remedio animarum nostrarum tradimus nos cum omnia hereditate supra scripta, que hic resonat, vel illa mea comparatione, que comparavi de domno Nunnu de Ariniz cum omni integritate in Alaba, et cum illo Sancti Micaelis, que est in territorio de Alaba iuxta termino, que vocitant Suazo, ad atrium Sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi presenti abbati Gundisalbi cum cunctis monachis sub regula Sancti Benedicti ibi Deo servientibus, ut de isto die in antea cum omnia illi pertinente ibique perpetualiter deserviat. Tamen ex nostra parte sit in tali sententia, ut dum quisque ex nobis vnus supervixerit ab alio, sit in sua potestate. Et post nostrum obitum de nos omnes, sit iure perhenni deserviendum Sancti Emiliani vsque in seculum seculi. Siquis vero ex nostris generibus

voluerit hec scripta disrumpere, exolvat a parte regis viginti libras auri, et nostrum scriptum firmi permaneat. Ego Munnio presbiter, et Garcia presbiter, et Vigila una pariter sic roboravimus, manibus nostris. ✠. ✠. ✠. fecimus coram hos testes. Senior Ranimiri Sancio testis. Senior Munnio Munnioz testis. Senior Marcelle testis. Senior Albaro Munnioz testis. Senior Gundisalbo Albarez testis. et frater eius Albaro Albarez testis. Garsea Alabensis episcopus testis et confirmans. Facta carta donationis dominico die, octavo idus ianuarii.

Num.º 155.

Era 1089: año 1051, martes, 30 de Enero: qpt. 39. b.º galic. 186.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Enneco Lopez gratia Dei comite, una pariter cum uxore mea domna Tota concedimus tibi patri spirituali Garsia Alabensis terre episcopo, et condonamus omni voluntate monasterium iuxta maris, cui vocabulum est Sancte Marie de Izpea subtus penna in territorio Busturi cum sua decania pernominata Bareici, etiam de illo decimo de Busturi de me et meis filiis et neptis et bisneptis, de illoque ganarent de Bosturi cum omni integritate, ut deserviat predicto monasterio. Sic tibi affirmamus nostram predictam offertionem, o serenissime pontifex, ut quandiu in hoc seculo degueris, teneas, et possideas, ut volueris, et post obitum tuum deserviat illum monasterium cum suas terras, et piscarias, et arbores pomiferas, et predicta decania, et Busturi decima ad atrium almi confessoris Emiliani presbiteri iubemus servire, ubi et nos serviendi promissionem habemus, et filiis nostris haberi predocemus. Et ego Garsia nutu Dei, pontifici cum consensu clericorum meorum simili tenore donatione, confirmationeque promitto et condono prefato Sancte Marie cenobio illas tertias de Udai, Balzaga, et de Luno, et de Gerrika, et de Gorritiz in aiuso, et de Vermeio, et de Mundaka, et Busturi en asuso, ad integritate confirmo donanda per eterna secula, amen. Et ego Garsea rex interfui, assensum prebui et confirmavi simul cum Garsias episcopus, et comite Senior Enneco Lopiz, et eius uxor domna Tota nostras supra nominatas promissiones et condonationes ad atrium sancti

Emiliani deservienda iure perpetuo. Ut siquis deinceps de episcopis aut Clericis, aut populis, aut de genere prefati comitis vel cometisse filiis, neptis, aut bisneptis, aut qui ex nostro gradu vel genere fuerit, et sub aliqua mala occassione voluerit nostrum hoc scriptum testamentum violare, sit extraneus a fide Catholica, et cum Juda traditore sit particeps in inferno inferiori, amen: Insuper ad regale parte pariet talenta auri, et duplum ad regula. Facta carta sub era millessima octogesima nona, quarto* Kalendas februarias, feria tertia, regnante Garsea rex in Pampilona, in castella vetula et in Alava. Ego Garsea episcopus, et dominus meus rex, et Comite Enneco Lopiz et cometissa domna Tota, qui hanc cartam fieri iussimus, relegentem audivimus, manus nostras signos. ✝.✝.✝.✝. iniecimus, et testes tradimus. Sancius episcopus Pampilonensis confirmans, Gomesanus episcopus Naiarensis confirmans. Mome Munchiensis abba confirmans. Ligoarius Molinivarrensis abba confir. Munius Abadiensis abba confir. Senior Lope Garceiz Arrathiensis confir. Senior Lope Blascoz Baracaldensis confir. Senior Sancio Annussoiz Aberacanensis confir. Domna Leguntia Esceverrianensis confir. Domni Galindi presbiteri confir.

Adicion del 1084.

Ego Furtunius episcopus Alabensis, presenti Albaroni abbati sancti Emiliani in Armenti multis hic testibus similiter confirmavi in era millessima centessima vigesima secunda, quinto decimo Kalendas augustias. (*)

Num.º 156.

Era 1090: año 1052: got.... galic. 54. 8.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Hec est carta donationis et confirmationis, quam facio ego Senior Sancio Fortunionis omni voluntate una cum uxore mea Sancia Aiorez pro animarum nostrarum requie et pro nostrorum flagitiorum remissione, idcirco donamus et confirmamus illos molinos, quos comparavimus de Garcia Albarez, et uxor eius. Et donamus de illa via, quam venit per medio illo soto usque ad illos

(*) Nota marginal en el gotico = Post morte comite Lupe tertio anno, Petrus episcopus tulit per vim tertias de Sancta Maria de Izpea, quas dedit Senior Enneco Lopez pro sua anima. Deus sit iudex. Era millessima centessima taigesima quarta =.

molinos, et sunt illos molinos in villa dicta Vermuduhuri. Et donamus in illo prato licentiam pascendi omnibus diebus, et semper ad illos boves de juberia de Sancti Johannis monasterio, quod est in Zufiuri, et ad tothidem animalis quod huc et illuc ibi in illo monasterio deservierint nunc et semper pascendi licentiam damus ad honorem Sancti Emiliani presbiteri et confesoris Christi, et ad vos domino nostro Gomesano glorioso episcopo et abbati cum omnibus monachis ibi Deo servientibus. Siquis autem nostrorum propinquorum aut extraneorum hanc nostram donationem in aliquo disrumpere voluerit; sit ab omnipotenti Deo confusus et maledictus, demumque cum Juda et diabolos in inferno sit dimersus, amen: Et in fisco regali exolvat duas libras auri, et quod retentu ad regula duplatum. Ego Senior Sancio Fortunionis et uxor mea domna Sancia, qui hanc scripta iussimus, testes tradimus. Azenari Furtunez et Albaro Furtunez testes. Tello Monnioz, et Gonzalo Obecoz testes. Beila Albaroz, et Gonzalbo Didaz testes. Facta carta in era millessima nonagesima, regnante Garsea rex in Pampilona, et in Naiera, et Castella vetula.

Num.º 157.

Era 1090: año 1052, dia martes, 1.º de Septiembre: got. 47. b.º gal. 114 ℔

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Garsea Dei gratia rex simul cum coniux mea Stefania regina, amore divino compuncti, ac scelerum nostrorum numerositate recordati, sic facimus donationem per remedium anime nostre ad atrium Sanctissimi patronis Emiliani et tibi abbati patroni nostro Gundisalbi simul cum collegio monacorum sub regula sancti patris nostri Benedicti in ibidem die noctuque Christo famulantium: Idcirco concedimus et confirmamus ad atrium predicti confessoris monasterium pernominatum Sancti Emiliani de Fenestras, que vocitant, cum omnibus suis pertinentiis in omnibus locis, que ibi debeunt deservire cum omni integritate ubique inveniri potueritis, et sua regula sonat, terris, vineis, ortis, molendinis, cum exitu et regressu. Insuper talem concedo potestatem, ut quicquid super hoc pro vivis ac mortuis, vel de vestris comparationibus potueritis habere, liberum et firmum possideatis per omnia secula, amen. Siquis autem ex nostrorum filiorum seu nepotum, propinquorum, aut extraneorum, regum, principum, aut aliquorum hominum hanc nostram donationem et confirmationem mutare vel inrumpere voluerit; sit a

Domino dominorum maledictus, et a consortio christianorum separatus, et demum cum Juda traditore in inferni baratro per cuncta secula submersus, amen: insuper regali parte exolvat decem libras auri, et duplum ad regula. Facta carta sub era millessima nonagesima, tertia feria, Kalendas Septembris, regnante Domino nostro Jhu Christo, sub eius gratia Garsea rex in Pampilona in Borobia et in Castella vetula: Fredinando rex in Castella et in Legione. Gomesanus episcopus confirmans. Sancius episcopus Pampilonensis conconfirmans. Garsea episcopus Alavensis confir. Enneco abba de Omnia testis. Senior Sancio Furtunionis testis. Senior Azenari Furtuniones testis. Senior Fortun Lopiz testis. Senior Enneco Lopez testis. Senior Azenari Garceiz testis. Senior Garcia Ennecones testis, armiger regis. Senior Garcia Lopiz offertoris testis. Senior Galindo Lopiz testis. Fructuosus exaravit.

Num.º 158.

Era 1091: año 1053, a 29 de mayo. Bulario 24. y 61: Bula de 11. sellos.

In nomine Sancte et individue Trinitatis patris et filii, et spiritus Sancti. Ego Sancius licet indignus Pampilonensis episcopus: et ego Gomesanus Calagurritanus simul et castelle vetule episcopus: et ego Garsea Alabensis episcopus unanimiter fraterne caritatis et amore sinceritatis, ob iussionem Garsie regis filii Sancii nobilissimi ispaniarum regis convenimus ad monasterium Sancti Emiliani presbiteri, ubi de antiquo cenobio ad novum illi preparatum, corpus eius a nobis est translatum. Unde previdimus tam nobis quam regi ad honorem sacri corporis aliquid addere obsequii. Ego igitur Garsea rex, et simul mecum Stephania regina concedimus terminum illum salti, quod intra monasterium et antiquum fluvium discurrentem iacere videtur, et a fine inferiori ipsius serne, que est sub Ecclesia Sancti Georgii usque ad locum iuntionis duorum fluviorum, id est, cardinis, et eum qui ex Pazongis venit, et per illum pazongensem fluvium usque ad initium illius ribuli, qui ad domum Villenove aquam ducit, et per currentia ipsius ribuli usque ad defesam antiquam. Terminum infra totum cum omni integritate Sancto Dei altario, et beato Emiliano deservire semper precipimus; et ne ab ali-

Vease N.º 24.

quo Successore nostro irritum fiat, ex parte Dei interdicimus, sed monachi ipsius loci habeant potestatem in ipso termino quod facere voluerint. Nos vero predicti tres pontifices devotam oblationem regis videntes, similiter cum ipsius regis consilio, et cum omnium clericorum nostrorum affirmatione, placuit nobis talem oblationem Deo et beato Emiliano facere. Manifeste comperimus preteritis temporibus nullum episcoporum predecessorum nostrorum in ecclesiis vel parrochiis monasterio beati Emiliani collatis primitiva vel tertias requisisse, vel accepisse, quod nos cum omnibus clericis nostris laudamus et pontificali auctoritate confirmamus. Et ne aliquis Successorum nostrorum aliqua occassione vel iniqua presumptione ab ecclesiis vel parrochiis beato Emiliano datis, vel dandis, et intra fines episcopatum nostrorum possitis, primitias vel tertias exigat, interdicimus. Sed hoc tantum sibi in monasterio vendicent Sacerdotes, quod precipiunt Canones, id est, monachos ad conversationem sanctam promovere, abbates divina officia instituere, atque extra regulam facta corrigere. Quod si aliquid in ecclesiis huius monasterii canonibus interdictum facere presumpserint, non deerit ab illis sententia excomunicationis, qui se noluerint subtrahere ab inlicitis. Hec scripta ego Garsea rex cum tribus episcopis stabilivimus, et confirmavimus presente domno Gundisalbo abbate et omni congregatione, quatinus beati Emiliani confessoris Christi egregii intercessione mereamur in presenti seculo felices vivere, et in futuro ad eterna gaudia pervenire, amen. Facta carta donationis et confirmationis sub era millessima nonagesima prima, quarto Kalendas iunii, regnante rege Garsea in Pampilona, et in Nagera, et in Alaba, et in Castella vetula usque ad fluvium Aslanzone: et germano suo Fredinando rege regnante in Castella et in Legione. Senior Furtun Sanchiz confirmans. Senior Sancio Fortunionis confir. Senior Lope Furtunionis confir. Senior Furtun Lopez confir. Comite Munnio Munnioz confir. Comite Enneco Lopez confir. Senior Azenari Garceiz confir. Senior Ranimiri Sanchiz confir. Abertus Gramaticus scriba.

Num.º 159.

Era 1093: año 1055, á 9. de marzo: got. 17.º: galic. 42.

In Christi nomine redemptoris nostri. Ego quidem Sancius rex una cum matre mea Stefania regina, placens nobis, atque totis cordibus delectans

damus et confirmamus pro requie Garseani regis patris mei, et pro nostrorum comissorum facinorum ad atrium Sancti Emiliani presbiteri et confessoris Dei et ad tibi Garseani Episcopi cum agmina monacorum tecum ibi sub abitum beati Benedicti serviendum Deo, illum malleolum, que Senior Azenari Sangiz misserat pro sua anima ad predictum sanctum in villa Formella: et parter meus Garsea rex seculi cupiditate inflamatus a parte sancti Emiliani habuit extraniatum. Et nos post mortem eius considerantes sancti Emiliani confussionem, et fratrum ibidem degentium maledictionem, prudenti eligimus consilium, et pro animam patris mei, seu pro nostrorum flagitiorum, damus vobis illum malleolum, et confirmamus totam hereditatem, quod habetis in illam villam, et deinceps potueritis emere ab hominibus illis, vel ab aliis, aut pro defunctis, seu vivis adquisieritis, et quicquid in domibus, vel in alicuius possessionis potueritis ampliare vel edificare, firmum, ingenuum, et valentem ab omni potestate regali, vel principali per omne seculum possideatis. Siquis autem ex nostris propinquis seu extraneis hoc nostrum factum disrumpere voluerit; in primo sit ab omnipotenti Deo confusus, et post cum Juda traditore in inferni baratro per cuncta secula dimersus, amen: insuper a parte regali pariet tres libras auri, et retemtatu duplatu. Facta carta confirmationis anno mei regiminis primo, in era millessima nonagesima tertia, quinto idus martias, regnante ego Sancius in Pampilona, et avunculus meus Fredinandus rex in Legione. Ego Sancius rex simul cum matre mea Stefania regina, qui hanc cartam fieri iussimus, signos ✠. ✠. iniecimus. Ranimirus, et Fredinandus et Remundus germanos regi confirmantes. Episcopus Johannes confirmans. Episcopus Vigilanus confir. Belagga abbas confir. Senior Azenari Furtunionis confir. Senior Sancio Furtunionis confir. Senior Azenari Sangiz et Garcia Sangiz confirmantes Senior Furtun Lopez confir. Senior Azenari Garceiz confir.

Esto indica q. habia fallecido el obispo y abad Dn. Sancho

Num.º 160.

Era 1093: año 1055: got. 64. b.º gali. 171. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem Domna Maior de Villafarta divino succenssa amore, et peccatorum meorum compulsa recordatione, statui de proprio, quod michi Dominus largitus est, con-

cedere aliquid in eius honore: idcirco concedo et confirmo ad honorem sancti Emiliani presbiteri, et ad tibi Gomesani episcopi et abbati magistri mei, et omnium fratrum ibidem commorantium presentium et futurorum, id est, in Spelio villa mea divisa cum collazos populatos, cum terris, vineis, ortis, molinis, et omnia que ibi mea esse videntur ab omni integritate. Et in villa Materne similiter totum, quod ego possideo, et honorifico, et mea esse videntur ab omni integritate. Tamen pro tali pacto, ut dum ego viva fuero, habeam, et teneam illud, et post meam mortem, ab omni integritate absque aliqua voce mala habeat Sanctus Emilianus perhenniter. Siquis autem meorum propinquorum aut extraneorum, hoc meum factum in aliquo disrumpere voluerit, sitá Domino Christo maledictus, qui cuncta creavit, et a parte regis pactet duas libras auri, et quod retemtatum ad regula duplatum. Facta carta in era millessima nonagesima tertia, regnante Sancius rex in Pampilona; Fredinandus in Legione. Ego Domna Maior, qui hanc cartam fieri iussi signum ✠ inieci, et sic testes ad roborandum tradidi. Johannes episcopus confirmans. Senior Didaco Albarez confir. Senior Azenari Garceiz confir. Senior Garcia Lopez confir. Senior Gonsalbo Gonsalbiz confir.

Num.º 161.

Era 1093: año 1055. á 16. de noviembre: got. 71. b.º gal. 148 Vto

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego exigua, licet peccator atque indigna Momadonna Gudesteo Didaz prolis, vna cum filio meo Petro Monnioz, in Domino Deo eternam salutem tibi igitur patronus alumnus Emilianus Sanctissimus, seu tibi pater episcopus Gomesanus vel abbate sub regula Sancti Benedicti cum norma monacorum ibidem degentium, concedimus et confirmamus ad atrium prefati Emiliani in Castriello, qui est in Obernia, mea ratione: et in Setano mea ratione: et in Leposella mea ratione: et in Salinas de Bozo mea ratione: et in Ribulo de Cereso mea ratione cum omnibus adiacentiis, vel prestationibus suis, sive in vno loco quomodo et in alio, montes, fontes, pratis, pascuis, padulibus, sesicasque molina-

rias, cesu regressuque suo: quemadmodum tenui ego eas iuri meo, et parentes mei multis temporibus, cum omni integritate vobis concedo, per remedium anime mee, sive avolorum parentumque meorum, ut a Domino mercedem accipiamus: per in seculum seculi serviant in Sancto Emiliano. Siquis autem homo ex meis propinquis aut extraneis contra hunc factum meum venerit ad disrumpendum, non habeat partem in Dominum protectorem, set cum Juda Domini traditore lugeat penas in eterna damnatione, amen: et ad partem regalem inferat talenta auri, et quod retemtatum ad regulam restituat duplatum. Facta carta in era millessima nonagesima tertia, decimo sexto Kalendas decembris. Ego Momaduenna cum filio meo Petro Monnioz qui hanc cartam fieri iussimus, legente audivimus, manus nostras signos iniecimus ✠. ✠. et testes ad roborandum concessimus. Fredinandus princeps confirmans. Sancia regina confir. Gomiz Burgalense episcopus confir. Gomiz Didaz comes confir. Gutier Adefonso comes confir. Petro Didaz comes confir. Nunnu Albarez confir. Petro Pelagiz armiger confir. Gutier Garceiz maiordomus confir. Garsea testis. Citi testis. Annaia testis.

Num.º 162.

Era 1093: año 1055: got. 85. b.º gal. 39. b.º

In Dei nomine. Ego Orbita de Alesoncillo vendidi malliolo meo in pago su Vrunia, de oriente vinea de sancti Pelagio, de sinistro peza de Abihae ad tibi domno Eximino presbiter de Erunia in pretio septuaginta solidos, et albaroc duos solidos; retemtu centum solidos, et duplo ad regula: et do tibi fidiatores Tellu Nunnuz, et Furtu Calbo de Erunia: et testes Gomiz de Baza, et Garcia Micael, et Eita Galindo, et concilio sancti Petri. Era millessima nonagesima tertia. Sancio rex in Pampilona = Ego Monnio Celarizo, et Sancio Talamanka, et vxor mea Eximina vendimus terra nostra super Aranga, de dextera parte terra de rex, de oriente de Tello Monnioz in quadraginta solidos, albaroc duos solidos, ad tibi domno Eximino presbiter: Cauto retemtu centum solidos, et duplo ad regula: et damus fidiato-

ma nonagesima tertia. Sancio rex. =

Et ego domno Eximino trado istam hereditate simul cum corpore meo ad atrio Sancti Emiliani, per in seculum seculi, amen.

Num.º 163.

Era 1094: año 1056: got.... galic.º 33. b.º

Nota ff Debe ser la fecha

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Oriolus presbiter tale venit voluntas vel necesitas, ut venderem casa mea propria, que habui de parentibus meis in loco, qui dicitur in Sopenna, de vna parte coba de Abolbalite, de alia pars palacio de Senior Fortun Sancii, de oriente orto de episcopo, ad vos abba Sancius de Sancti Emiliani in precio, que nobis placuit communiter, id est triginta solidos, albaroc duos solidos: hoc precium totum accepi, et postmodum deinceps habeatis illa domus vsque in seculum seculi. Siquis vero homo voce levaverit ad iudicium, centum solidos componat a parte rex, et ad vobis de Sancti Emiliani duplata. Facta carta in era millessima nonagesima quarta. Me Sancius rex notum fui, assensum prebui, et confirmavi. Senior Sancio Fortunionis in Naiera. Ego Oriolus presbiter confirmavi, et testes tradidi. Azenari Adenantado testis. Et omnes consilio de Sancti Stephani audivimus, et testes sumus: Sunt fidiatores Lahia, et Marquan, et Sancio nepote de dompno Furtuni.

Num.º 164.

Era 1096: año 1058, dia domingo, 1.º de marzo: got. 60: galic. 95 Vto

Cajon E. 9. titulo Loranco legajo 1.º n.º 2.º

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego Gudestio presbiter de Loranko sana et integra mente tradome ad arcisterio Sancti Emiliani presbiteri et episcopo domno Gomiz, qui est abbati ibidem, cum sociis fratribus, id est cum ipso monasterio ecclesie Sancti Emiliani, Sancte Eugenie, Sancti Stefani cum egressu atque regressu et duas eras, sive cum meas terras, atque vineas in valle handon, in Arto vinea mea, in Valle maiore vna terra, in summo valle offresa vna terra, in campo longo vna terra, in Sancti Christofori vna terra, in bendelas media terra, in via de Mercato vna terra: dono et confirmo iure perpetuo: in vita mea sit sub manu mea, et post obitum meum ab omni integritate serviat

in Sancti Emiliani supra scripta. Siquis vero ex meis propinquis vel extraneis hanc meam donationem in aliquo disrumpere voluerit; in primitus sit a Domino dominorum maledictus et anathematizatus et inferiori inferno colocatus, Jude traditore sit socius per infinita secula, amen: insuper regali parte exolvat tres libras auri, et quod retemtu duplatum ad regula. Facta carta sub die prima feria, Kalendas martias, in era millessima nonagesima sexta. Ego presbiter Godestio, qui hoc testamentum fieri iussi, manu mea signum ✠ et testes ad roborandum tradidi. Ego Obieco de Loranko cum tali voluntate et actione, sicut et domno Gudestio presbitero trado omne meo ganato, quod habere valeo, cum corpus et anima mea ad Sancti Emiliani per secula infinita. Munnio Telliz testis. Gondisalbo Valeriz testis. Beila Levitiz testis. Tellu Johannes testis. Munio Obekiz testis. Munio Jontiz testis.

Num.º 165.

Era 1096: año 1058, dia domingo, 1.º de marzo: gpt. 73. b.º gal. 132. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego humillimus omniumque servorum Dei ultimus, Dei tamen gratia prestante Fredinando presbiter, placens michi, animoque delectans ob sancti spiritus revelationem, toto corde, spontanea voluntate, omnique desiderio, et pro remedium anime mee trado meipsum cum corpus et anima ad atrium beati Emiliani presbiteri, et sublimi confessoris Dei, presenti venerabili Gomesani episcopi et abbati cum ceteris monachis ibi Deo tecum servientibus, ut vivam sub regulam et habitum beati Benedicti, nec non pro mee anime remedio: de eo, quod michi Dominus largitus est, simul mecum concedo et confirmo monasterium locum satis utilitati serviendi dignum, prevocitato Sancti Antonini in villa vocabula Sancta Maria de Ripa retunda, qui est in Boreba, cum iacentiis suis, cum egressu et regressu, terras, vineas; mea tertia parte quem de mea matre hereditavi ab omni integritate: simulque terras et vineas quas ego de mea proprietate et comparavi: et illa dote de illa ecclesia, que possuerunt ad illa sacratione, iure perpetuo per in seculum seculi serviant in Sancto Emiliano. Et ego Sancius rex per os domini mei Gomesani episcopi et abbati hec conversionem, suamque roborationem a predicto Fredinando agnovi,

in meaque presentiam vidi, et sicut illi spopondit, ita ego assensum prebui et confirmavi, et suam donationem, que a patre Monio habuit, confirmavi sine fossatera. Insuperque talem concedo potestatem, ut quicquid super hoc pro vivis ac mortuis, vel de vestris comparationibus potueritis habere tam illi domno Fredinandus, quam vos de sancti Emiliani liberum et firmum possideatis per omnia secula, ut a Domino premium fruere merear per eterna secula, absque fornitio et homicidio. Siquis vero ex nostris successoribus propinquis aut extraneis, rex, aut comes, vel infanzonibus, aut quilibet homo hec donationem, quam Fredinandus presbiter concessit, quam ego Sancius rex confirmavi, in aliquo retemtare, vel disrumpere voluerit; in primitus sit a Deo omnipotentis maledictus atque anathematizatus, et separatus a consortio patriarcharum, omniumque sanctorum, demumque cum Juda traditore et demonibus in infernum voragine sit dimersus, amen: et a parte regale exolvat duo talenta auri, et quod retemtu ad regula duplatum restituat. Facta carta in era millessima nonagesima sexta, prima feria, Kalendas martias. Ego Fredinandus presbiter, qui hec scripta fieri iussi, manu mea signum ✠ feci. Ego Sancius rex sub Christi gratia in Pampilona, atque Naiera, simul in Ponticurbo in hac scripta testes tradidi et roboravi. Senior Sancio Furtunionis dominante Ponticurbo confirmans. Senior Garsea Furtunionis dominante Tobera confirmans. Senior Furtun Sangiz confirmans. Senior Azenari Garceiz confir. Didaco Beilaz testis. Didaco Braulio testis. Donno testis. domno Belliti testis. Vermudo Didaz testis. Munnio Galindiz testis. Veila Laginiz testis. Munio Dolquitiz testis. Hec supra scripta, quod ego Fredinando presbiter roboravi, tandiu erit vite mee, teneam illam sub iussione abbati Sancti Emiliani, et post huius vite sana et integra serviat in Sancti Emiliani semper, amen.

Num.º 166.

Era 1096: año 1058: got. 6: gal. 126 ℔

In nomine sancte, atque individue Trinitatis. Ego humillima, omniumque servorum Domini ultima, Dei tamen gratia prestante domna Sancia, tibi Gomesano abbas et episcopo cum sociis fratribus tecum in timore et dilectione superne maiestatis sub vinculo caritatis Christi conexi simul versantibus perpetuam eternam felicitatem, amen. Igitur divina clementia, qui sepe gratis beneficium prestat indignis, de bonis,

quod ipse michi benigne largitus est, ad laudem nominis eiusdem creatoris, et pro peregrinis hospitibus humanitate impertienda offero, et perpetualiter confirmo ad atrium Sanctissimi Emiliani presbiteri et confessoris tria monasteria, que egomet de domno meo Sancioni regis in tresmille et quingentos solidos argenti cum omni integritate comparavi: id est, sancta Maria de Arzo, et Sancti Mametis, et Sancti Martini de Kobagallecis cum eorum pertinentiis, et terminis adiacentibus, defesis, montibus, et padulibus, terris, ortis, vineis et molinis cum aquarum productilibus patefactis. Similiter Sancti Emiliani de Equora tertia pars in tota illius pertinentia ad predictum almi Dei cenobium Emiliani Sanctissimi deservienda concedendo, confirmo, qui sunt in territorio Panticurbo: denique predictam possessionem tibi Gomesani episcopi, et abbati, et qui tibi sacro in regimine successor extiterit, ceteris cum fratribus iure possidendi in ea, que superius dictando roboravi, trado et confirmo sine homicidio et fornitio per omnia secula. Siquid vero deinceps ampliare vel construere volueritis, sicut michi Sancius rex licentiam absolutionem populandi dedit, ita et vos genuos liberam in Dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen post meum obitum ex meis successoribus filiis neptis vel propinquis, seu extraneis vel quilibet hominum hec, que me Deo contuli ad honorem nominis eius, et pro peregrinis et ospitibus ac servis Dei humanitate impertienda huic Sancto loco et vobis supra dictis concessi stabilivi adfirmavi, conatus fuerit aut voluerit demere vel auferre, et ipsis Sanctis atriis calumniam inferre; dematur de terra viventium, separetur a consortio patriarcharum, omniumque Sanctorum, et a fronte binas careat lucernas, et sit alienatus a cetu omnium christianorum, et anathemate percussus cum Juda traditore in inferni voragine dimersus, et cum demonibus eterno igni mancipatus, penas eternas sustineat luiturus, amen; et damna aflictus temporali, exolvat decem talenta auri, et hec scripta stabilita firmaque permaneat. Facta scriptura testamenti sub era millessima nonagesima sexta, regnante rex Sancio in Pampilona et in Alaba et in Panticurbo; et Fredinandus rex in Castella et in Legione. Gomesanus episcopus confirmans. Johannes episcopus confir. Nunnus episcopus confir. Et dixi michi Sancius rex in cenobio Sancte Columbe, taliter tenorem vendidi monasterios predictos ad tibi domna Sancia, ut quandiu viva fueris, teneas, et post obitum tuum ad atrium beati Emiliani

offeras. Senior Furtunio Lopiz testis. Senior Domno Marcelle testis. Senior Enneco Lopiz testis. Senior Eximino Garceiz testis. Senior Eximino Azenariz testis. Senior Eximino Furtunionis testis. Senior Lope Furtunionis testis. Senior Orbita Azenariz testis. Senior Furtun Sancii testis. Senior Enneco Sancii testis. Senior Garcia Sancii testis. Armiger regis Petro Garcia testis. Maiordomus rex Furtun Sangiz testis. Botellarius regis Lope Momez testis. Stabularius regis Lope Sangiz testis. Munio Scriba.

Num.º 167.

Era 1096: año 1058: got..... galic. 242. b.º

Hec est divisio termini Sancti Martini de cobagallecis, quam domina Sancia fecit inter villam Panticurbi et villamnovam comitis: scilicet de fonte ramelli usque ad ripam frigidam per medium cerrum, et de ripa frigida vadit ad campum Ardeveli, et deinde per viam Mercati usque ad semitam de serna maiore, et de serna maiore usque ad ponteciellam, et de ponteciella per ribum, que vadit usque ad pratum tremoleti, et deinde per culciatam per quam vadunt ad Panticurbo usque ad rivum de Cobagallecis, et deinde per rivum ad sursum usque ad Quintaniellam, et de Quintaniella usque ad Espinam, et de espina recte usque ad penuecos rotundos, et deinde ad sursum, iaceant et cedant ligna cum hominibus de Panticurbo, et de penueco rotundo usque ad bustares, et deinde ad sumum ripecobe, et de ripacoba ad summum de la cuesta de hoceginmar: et in ripazella hereditates, et termini sint de Cobagallecis per omnia secula, sine homicidio absque fornitio; et deinceps quantum voluerit ampliare vel construere abbas Sancti Emiliani et successoribus suis, sicut michi Sancius rex licentiam et absolutionem populandi dedit, ita et vos genuos liberam in Dei nomine habeatis potestatem. In hoc predicto termino ita confirmo et corroboro ego Domna Sancia cum licentia et potestate Sancionis regis fratris mei, ut nullus hominum ex vicinis villis supradictis, que sunt in circuitu, non ibi licentiam pascendi habeant cum peccoribus suis, neque fingendi tentoria, neque pro qualibet occassione habeat ibi introitum vendendi vel emendi; neque etiam illi homines, qui fuerint populati in cobagallecis, si ad alia loca ire se voluerint sub militibus vel sub quolibet alio seniore, non habeant potestatem deferendi secum hereditatem, sed careant omnino hereditate querarum et vinearum, que est scripta in predicto termino.

forte: terrarum

Facta carta determinationis et confirmationis sub era millessima nonagesima sexta, regnante rege Sancio in Pampilona et in Alava et in Panticurbo: et Fredinandus rex in Castella et in Legione. Gomesanus episcopus confirmans. Johannes episcopus confirmans. Nunnus episcopus confirmans. Senior Furtunio Lopiz testis. Senior Domno Marcele testis. Senior Enneco Lopiz testis. Senior Eximino Garceiz testis. Senior Eximino Azenariz testis. Senior Eximino Furtunionis testis. Senior Orbita Azenarez testis. Senior Furtun Sancii testis. Senior Garcia Sancii testis. Armiger regis Petro Garceiz testis. Maiordomus regis* Sanchiz testis. Botellarius regis Lope Momez testis. Stabularius regis Lope Sanchiz testis. Munio Scriba-

* desit: Fortun

Num.º 168.

Era 1096. año 1058, á 31. de Octubre dia viernes: got. 73. b.º gal. 144. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem Senior Petro Monnioz. divino amore succenssus, ac flagitiorum meorum recordatus, per remedium anime mee dono et confirmo ab honorem Santissimi Emiliani presbiteri et confessoris Christi et tibi abbati Gomesani Episcopi cum ceteris monachis sub regula sancti Benedicti ibi tecum Deo servientibus, hereditates meas in Boreba de meo tio, et mea tia, in Sancta Maria de Riparotunda mea portione ad integritate, id est, de Monnio Sonnaz et de Anaia Sonnaz, sicut tenui eam in vita de rege Garsea, et Senior Sancio Furtuniones: in Ventosa mea portione: in Orbanianos, in Tobalina, in Villa Sempronii sic in terras quam in vineas, molinos, ortos, solares, pratis, pascuis, egressu atque regressu, ab omni integritate per in seculum seculi serviant in Sancto Emiliano. Siquis autem ex meis successoribus propinquis aut extraneis vel quilibet homo super hoc meum offertum in aliquo retemtare vel disrumpere voluerit; sit a Deum, qui fecit celum et terram maledictus et confusus, et a sancta communione pribatus, et cum Juda traditore in inferno inferiori submersus, amen: et a regali parte quatuor libras cauto exolvat auri, et quod retemtu ad regula duplatum. Facta carta in era millessima nonagesima sexta, secundo Kalendas

novembris, septima feria, regnante Fredinando rex in Castella, Legione, et Gallecia. Ego Senior Petro Monnioz, qui hanc cartam fieri iussi, manu mea signum ✠ feci, et testes tradidi. Fernando Velaskiz testis. Didaco Monnioz testis. Didaco Veilaz testis. Gondesalbo Gondesalbiz testis. Enneco Azenariz testis. Gondesalbo Martiniz testis. Fernando Martiniz. Scemeno Azenariz testis.

Num.º 169.

Era 1096: año 1058: gpt. 93. b.º gal. 123. b.º

Sub Christi nomine. Ego Johannes Pelaioz et uxor mea Guntrueda damus casas nostras in Trepiana ad honorem Sancti Emiliani presbiteri, et tibi presenti Gomesano episcopo et abbate, ita ut in vita nostra teneamus, et post obitum nostrum ex filiis nostris, vel neptis, qui voluerint ad Sancto Emiliano possideant, et qui noluerint cum illas casas servire, dimittat eas, ut ubi voluerit, vadat. Et donamus unam vineam in Curriposa. Cauto retemtum centum sexaginta solidos, et ad Sancti Emiliani duplum. In era millessima nonagesima sexta. Fredinandus rex in Castella et in Legione. Dominico Martiniz testis. Obeco Obecoz testis. Tello Numniz testis. Dominico presbiter testis. Didaco Larristar testis.

Num.º 170.

Era 1096: año 1058: gpt. 62. b.º galic. 164. b.º

Sul nomine Christi redemptoris nostri. Hec est carta donationis et confirmationis, quam ego Sancius rex libenti animo facio tibi Senior Furtunioni Sangiz, namque placuit michi propter fidelem servitium quod fecisti michi, do tibi solares cum divisa ad populandum cum orto et era in villa, que dicitur Cembrana iuxta Sancti Vincenti, cum exitis et introitis, molinis, pratis, pascuis, montibus, fontibus, vallibus, terris, vineis, et quicquid hucusque comparasti hereditatem in hac predicta villa, vel in aliis deinceps comparare potueris, sive de infanzonibus, sive de villanis plevibus, ab omni integritate possideas. Et post tuos dies, ad qui dimiseris, et sic absque fuero malo, id est, absque homicidio, vel fornitio, sive saionis ingressio, vel alterius servitutis; supra que

iure perpetuo, et pro confirmanda huius scripture accepi ex te in honore decem baccas obtimas, et duos tauros, ut michi placuit. Verumtamen si quislibet meorum propinquorum vel extraneorum hoc meum factum disrumpere conatus fuerit, si anathema, et a christianorum communione separatus, et cum Juda traditore vel diabolo in inferno habitator, et a parte regis pactet duo talenta auri, et ad te retemtato duplicato. Facta carta in era millessima nonagesima sexta: sub Dei gratia ego Sancius rex in Pampilona et in Alaba: abunculus meus Fredinandus rex in Castella. Vigilanus episcopus regente ecclesiam Alavensium. Ego igitur Sancius rex, qui hanc cartam fieri iussi, testes ad roborandum tradidi. Senior Tello Munnioz testis. Senior Eximino Azenariz testis. Senior Ranimiri Sangiz testis. Senior Domno Marcelo testis. Senior Sancio Furtunionis testis. Senior Furtun Sangiz alferiz testis. Senior Oriolo Sangiz stabulero testis. Senior Garcia Garceiz offertor testis.

Num.º 171.

Era 1097: año 1059, a 11 de julio: got. 36. b.º gal. 53.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Ranimirus prolis Garseani regis; a parentibus meis me concessa urbe Kalahurra, spontanea mea voluntate concedo et confirmo ab honorem sancti Emiliani presbiteri, et tibi abbate Petrus cum ceteris monachis pro redemtionis anime mee illo molino sito iuxta porta deorsum parte urbe, qui fuit a paganis antiquo, ad integritate serviat sancti Emiliani. Siquis autem homo ex meis progenie aut extraneis hunc meum datum voluerit disrumpere, sit a Domino Deo maledictus et confusus, et cum Juda traditore fiat sortitus, et in cauto libra auri solvat. Facta carta in era millessima nonagesima septima, tertio idus iulias, regnante Sancius rex frater meus in Pampilona. Fredinandus et Reimundus fratres mei confirmant. Senior Azenari Furtunionis confir. Senior Sancio Furtunionis confir. Senior Azenari Sancii confir. Senior Garcia Sancii confir.

Num.º 172.

Era 1097: año 1059, a 11 de diciembre: got. 40: gal. 75.

In Dei nomine redemptoris nostri. Hec est carta concessionis et confirmationis, quam ego Sancius gratia Dei Nagelensis rex fieri facio ad honorem

Sanctissimi Emiliani patroni nostri propter petitionem tuam episcopus Gomesanus et abbas, et omnium Seniorum ibi comorantium, ut vestris precibus, et Sanctorum adiutus, mala huius seculi devitem, et post regna celorum dignus conscendere valeam. Igitur secundum petitionem vestram consentio et confirmo, ut in villa vocitata Granione in proprio vestro agro de Sancto Martino licentiam et solutionem habeatis Kasas faciendi, homines populandi, quantumcumque potueritis, qui sint comunes cum hominibus de Granione in pascuis in montibus, in aquarum productilibus, et in omnibus eorum terminis: tamen in nullo servitio subiaceant potestati de Granione, neque in aliqua causa fiant subiecti illi, neque in paria, neque in labore, neque in aliquo debito, sed cum omnibus hereditatibus, que potuerint habere et comparare, de quacumque villa, vel homine, firmas eas habendo et valenter possidendo, liberi et genui serviant cum eis in Sancto Martino, et Sancto Emiliano. Siquis autem meorum germanorum, filiorum, seu nepotum, propinquorum aut extraneorum, regum aut principum aut aliquorum hominum hanc nostram solutionem et confirmationem mutare vel inrumpere voluerit; sit a Domino dominorum maledictus, et a consortio Christianorum separatus, et demum cum Juda traditore in inferni baratro per cuncta secula submersus, amen: insuper a rege parte solvat quinque libras auri, et duplum. Facta carta era millessima nonagessima septima, tertio idus decembris. Ego autem Sancius rex, qui hanc cartam fieri concessi, manu mea signum ✠. feci, et testes tradidi. Ranimirus, et Fredinandus et Raimundus fratres rex confirmantes. Johannes episcopus confirmans. Vigilanus episcopus confirmans. Senior Sancio Furtuniones confir. Senior Lope Furtuniones confir. Senior Furtun Lopiz confir. Senior Scemen Garceiz confir. Senior Azenari Garceiz confir. Senior Enneco Sangiz confir. Senior Furtun Sangiz confir.

Num.º 173.

Era 1098: año 1060; a 9. de abril, dia domingo; got. 70. b.º gal. 147.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur humillima, omnium servorum Dei ultima, tamen Dei gratia prestante domna Andrequina, divino amore compuncta, ac scelerum meorum recordata; idcirco per remedium anime mee concedo et confirmo ad atrium Sancti Emiliani pres-

biteri et confessoris Christi, et tibi patri Gomesano episcopo et abbati cum ceteris monachis ibi Deo servientibus, mea propria divisa patris mei concessa: id est, in Salinas, et in Zepeda, et in Aratias, et in Foio in his quatuor villulis mea quarta parte ad integritate cum hominibus, terris, vineis, molendinis, etiam in solaribus ermis, et in ortis, vel in fontibus, pratis, pascuis, et montibus, cum exitibus, et introitibus: Et in predicta Salinas octo eras salsas prefato sancto atrio deserviendas iure perpetuo, amen. Siquis autem ex meis propinquis aut extraneis, vel quilibet homo hoc munus quod contuli Deo, in aliquo retemtare aut disrumpere voluerit; sit a Deo omnipotentis maledictus et excomunicatus, et cum diabolis mancipatus, et cum Juda traditore in inferno inferiori submersus, amen: insuper a regali parte exolvat quinque libras auri, et quod retemtu ad regula duplatum. Facta carta in era millessima nonagesima octava*, quinto idus aprilis, feria prima. Ego Andriquina, qui hanc paginam exarari iussi, manu mea signum ✠ inieci, et ad roborandum tradidi. Predictus Gomesanus episcopus confirmans testis. Nonnus Alabensis episcopus confirmans. Rudrico Bermudez testis. Senior Bermude Bermudez testis. Senior Gonsalbo Rodriz testis. Senior Azenari Garceiz testis. Et aliis extra his pluribus testes, qui fuerunt in has confirmationibus presentes in sancto Emiliano residentes. Fredinandus rex in Castella et Legione.

Num.º 174.

Era 1098: año 1060, dia viernes, 28. de abril: got. 58: gal. 55. 8.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur senior Tellu Monnioz, quum esse clarissimus a parentibus illustrissimis procreatus, seculari cupiditate inflamatus, per meam nimiam violentiam fratribus Aukensis sancti Felicis, qui tunc morantes erant in decania propria, que vocatur sancti Pelagii iuxta Castrum Celloricum; eiectis propriam fratribus domum, prefatum sanctum Pelagium, possedi illum monasteriolum, et in mea stare feci possessione. Post hec vero transactis temporibus, pabens prefatorum sanctorum confusionem, et fratrum ibidem degentium maledictionem, prudenter elegi consilium, illis predictis fratribus volentibus et placentibus comparavi illis illam decaniam in decem

quinque baccas optimas: facoruscque sum cenobiolum exes. Nunc vero imminenti mortis hora, trado meipsum corpus et animam, etiam et ipsam decariam ad atrium Sanctissimi Emiliani, et agmina monachorum patrono clarissimo famulatu prebentium: qualiter adiutus precibus illorum, merear evadere pocicula infernorum, et regnare cum Christo in secula seculorum, amen. Siquis autem ex meis propinquis vel extraneis hanc meam offertionem conatus fuerit, aut voluerit auferre, demarux de terra viventium, separetur a consortio patriarchatum, et cum demonibus eterno ignis mancipatus, amen: et ad regale parte exolvat tres libras auri. Facta carta in era millessima nonagesima octava, sexta feria, quarto Kalendas maias, regnante Sancio rex in Pampilona et in Naiera. Ego Senior Fellu Monnioz in era mortis mee ad hanc scedula certe tradidi. Gomesanus episcopus confir. Nonnus episcopus confir. Senior Beila Monnioz confir. Senior Sorzun Sangiz confir. Senior Marcelle confir. Senior Ramimiri Sangiz confir. Senior Gondesalbo Albarez confir. cum alioxum multoxum.

Num.º 375.

Era 1.ª DD: año 1.º 63: cpto 1.º 1: calicano 135.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Fredinandus rex, et Sancia regina placuit nobis, et sic facimus scripturam ad vos nostro magistro Domno Gomesano episcopo de illa hereditate de vestro fratre Domno Fredinando, de Sancta Maria de Boreba, et de suo tio, que pristerun per populatore, et de illa hereditate de suo avunculo Monnio Fellez, et prendiderunt per populatore Bermudo Monnioz, et tam hereditatem quam hominem acceperunt per forcia, quia non cecidit super illum sortem, et non accepit erecta, et cecidit vors ad Hepe de Sancta Maria, et accepit erecta Blasco Rodriz. Idcoque facimus vobis magister nostre firmamentum tam de homine quam de hereditate, et tollite de nostro iure, et ponite sub iure Sancti Emiliani per in seculum, amen; quia mesino nostre Flagino Auxioliz inquisivit; et ita debet esse. Siquis homo rex, aut comes, vel potestas pro ipso homine, vel hereditate voce in iudicio pulsaverit, sit anathema percussus, et in infernii boxagine sit dimersus, amen; et solvat ad partem regis auri libra cocti, et duplum do regula. Facta carta era millesima nonagesimax, nona. Ego Fredinando rex et Sancia regina confirmamus. Senior Adonico Bermudez testis. Senior Albaro Rodriz testis. Senior Sarracin Flannez testis. Senior Ordonio Ordonez testis.

Hepede. / Hepede

Senior Fernando Danaellis testis. Senior Flaginio Auxialis testis. Johannes Sarracus presbiter regine scripsit.

Num.° 376.

Era 1° DD: año 1° 06 4: qot. 69. b.° galic. 140.

In Dei nomine. Ego domna Enneca pro mee anime remedio, et filio meo Senior Garcia Fortuniones spontanea mente pro nostrorum commissorum facinorum offero ad atrium Sancti Emiliani presbiteri, et tibi patri spirituali Fortunio episcopo et abbati cum cunctis monachis totam meam hereditatem, quod habeo et honorifico in Ecclesia Sedenia cum divisa et collazo, et domos, cum terris, ac vineis, ortis, molendinis, fontis, montes, pascuis, cum exitu et regressu; seu sine fonsitio, vel salionis ingressio et sine aliqua voce mala, et mea testimonia ab omni integritate servient in Sancti Emiliani. Siquis ex meis vel extraneis hanc meam donationem disrumpere voluerit, sit a Domino Deo maledictus, et a pare regale exolvat decem libras auri, et duplum ad regula. Facta carta era millessima nonagesima nona. Ego Ferdinandus rex hanc cartam legentem audivi, assensum prebui, et confirmavi. Sancia regina confirmans. Eximino episcopo confir. Abbate domno Garsea confir. Sisebuto abbate confir. Rodrico Semeido confir. Senior Didaco Albarez confir. Ordonio Ordonioz confir. Flanio Oriolez mexino in Boroobia confir.

Num.° 377.

Era 1° DD: año 1° 06 4: qot. 30: gal. 22. b.°

In Christi nomine. Ego Garcia Zhoanakin de Terrero mea propria voluntate trado corpus et animam meam ad monasterium sancti Emiliani presbiteri, et dono unum malleolum in valle sancti Christofori de Terrero, et unam terram iuxta villulam, que vocatur Cordobin, et duo iuga boum cum suis utensilis, et uno Karro ferrato. Siquis homo hanc meam donationem retemptare vel auferre voluerit, sit a Deo maledictus et confusus, et ad monasterium duplum. Facta carta in era millessima nonagesima nona: Petrus abbas in Sancto Emiliano: regnante Sancio rege in Pampilona et in Nagera: iudex in Terrero Monnio Belasco. Totum concilium de Terrero testes.

Num.° 378.

Era 1° DD: año 1° 06 4: qot. 64. b.° gal. 329.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego humilis, et omnium antecessorum meorum infimus, Christi tamen gratia auxiliante Nagiren-

sis Sancius rex, divino amore succenssus, omnipotentis Dei clementia inflamatus, pro me anime remedium, et parentum meorum requie offero et confirmo ad atrium sancti Emiliani presbiteri, et tibi Gomesani episcopi et abbati, cunctisque monachis ibi Deo servientibus tecum, in Artable ecclesia vocata Sancti Sabastiane ab utrique parte septuaginta passos habente, libera ac genua ad integritate: insuperque talem concedo potestatem, ut quicquid pro vivis ac mortuis, vel de vestris comparationibus potueritis habere, liberum et firmum possideatis, et cum exitu et regressu et cum aquarum productilibus, et comune habens pastum, et omnia sua cum habitatoribus illius ville, per cuncta secula, amen. Siquis vero ex meis propinquis rex aut comes, vel quilibet homo hanc meam offertam in aliquo vellere disrumpere conatus fuerit; sit a Deo omnipotentis maledictus et confusus, et post cum demones, et Judas traditore in inferno inferiori dimersus, amen; et a parte regale exolvat sex libras auri, et retemtu ad regula duplatu. Facta carta in era millessima nonagesima nona. Ego Sancius rex, qui hec scripta iussi, manu mea signum ✠. inieci, et testes tradidi. Senior Sancio Furtunionis in Ponticurbo ✶, qui actenus illud rexit confirmans. Senior Azenari Garceiz confir. Senior Didaco Albarez confir. Senior Gundisalbo Gonsalbiz confir. Senior Didaco Godestioz confir. Senior Veila Telluz confir. Senior Veila Gonsalbez confir. Senior Scemeno Furtunionis confir.

Num.º 179.

Era 1100: año 1062, á 8. de abril, dia lunes: got. 24: gal. 96. b.º

Ego quidem Blasco cum collega meo dompno Munione, uterque presbiter tradimus animas nostras cum corporibus, et cuncta, que habere potuimus in ecclesia Sancti Martini iuxta villulam, que vocatur EzKerra, in honore sanctorum predictorum obtuli ego Blasio presbiter unam vineam in loco, qui dicitur valleviride, et aliam vineam in territorio de Ascensio: unam terram iuxta ecclesiam Sancte Marie, et alium agrum subtus villule iuxta domum domni Cipriani, et alium agrum iuxta villulam Sancti Clementis, et unam vicem molini in molino de EzKerra; iuxta basilicam Sancti Martini unum linare. Ego namque domnus Munnius presbiter, ut supra in hac paninola scriptum vide-

tur, ita donavi. Simili ratione donavi vnam vineam, quod vocitant in Sabucho, et in vno agro in padule el medio, et alium agrum ad latus Sancti Martini, et alium agrum ad latus Sancti Johannis huius agri el medio: et de hodierno die in Sancto Martino sint confirmati supra dicti agri, et vinee, et orti, et molini, et mazanares. Nos predicti presbiteri dompnus scilicet Blasius, et dompnus Munnius, quod nobis Dominus concessit, tradimus illut in honore sancti Martini episcopi cum ceteris reliquiis ibidem reconditis, pro animabus nostris et parentum nostrorum, ut ab omni integritate ibi serviant per omnia secula seculorum. Nosque hoc datum fecimus, manibus nostris signa iniecimus ✠.✠. Facta carta donationis et confirmationis in era millessima centessima, tertio idus aprilis, secunda feria, regnante Fredinando principe in Legione et in Burgis et in tota Castella: fratre vero domino Ranemiro in Aragone et Suberarbe: in sancto Mikaele vbi hec omnia donantur, Sancio abbate regente cenobium. Siquis (las imprecac.s &c.) Item dote ecclesia damus sancto Mikaeli vnum agrum in sancto Bartholomeo, et vnam vinam in Sabucho: in Ezkerra vnum agrum in valle sancti Martini; et vnam vineam in Legarda. Huius rei testes ad roborandum dedimus. Sancius testis. Garsias testis. Munnio testis. Gomiz testis. Enneko testis. Petrus testis. Rodericus testis. Rogerius testis.

Num.º 180.

Era 1100: año 1062; a 27. de mayo: got. 48. b.º gal. 199.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Senior Nunno Albarez de Benifari, tactus Christi amore, ac peccatorum meorum perterritus gravedine, statuens ob remissionem eorum aliquod de propriis ad honorem Domini Christi, et sanctorum eius offerre, quia video inopiam et necesitatem magnam esse habitantibus in cenobio sancti Emiliani presbiteri, eo quod non habeant in castella intus, vbi possint ospicios proprios habere, concedo et confirmo ad atrium predicti confessoris, et ad subsidium sibi servientium in abbatia Petri abbatis, monasterium sancte Marie in villa sancti Johannis, quod vulgo vocatur ribus de Aguseba, cum tota sua hereditate, et pertenentiam cum terris, et ortis, cum pomiferis arboribus, pratis, montibus, atque fontibus ad integritate libero.

Similiter monasterium in villa, que dicitur Mamellare, reliquias fecente Sancti Martini episcopi, libero, cum omnibus suis pertinentiis cum terris, vineis, pratis, ortis, molinis, et aquis, cum exitis et introitis ab omni integritate. Similiter condono in villa, que dicunt Acetores illas Kasas, que fuerunt de domno Flaino cum omni sua hereditate, sitas in media villa ad integritate, liberas. Similiter concedo in villa Figuero illas casas, que fuerunt de Johannie Seruton, liberas ad integritate, in villa intrante ab oriente parte positas. Siquis vero aliquis ex meis aut alienis, successoribus, vel posterioribus hanc meam donationem, sive confirmationem violare aut disrumpere conatus fuerit, sit a cetu fidelium privatus, et a Domino graviter punitus, et anathematizatus cum Juda traditore, et cum demonibus penas eternas sustineat luiturus, amen: et in fisco regali pariet decem libras auri, et ad regula duplum. Facta carta sub era millesima centesima, die sexto Kalendas iunias, regnante rege Fredinando in Castella et in Legione: in Pampilona, et in Naiera, atque Alaba Sancione rege. Senior Didaco Albariz testis. Senior Albaro Rudeiz testis. Senior Ordonio Ordoniz testis. Senior Ruderico Veremudez testis. Sisebutus abba de Caradigna testis.

Num.º 183.

Era 1100: año 1062: got. 54. b.º gal. 34. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem Senior Pelle Muniz simul cum uxore mea Totadonna libenti animo, ac spontanea voluntate, pro remissione peccatorum nostrorum, et parentum remissio tradimus animas nostras ab honore Sancti Emiliani presbiteri, et confessoris Christi, et cum hereditatem quam habemus de parentibus nostris, vel ganavimus: in Mahape Kasas nostras cum terris, vineis, molendinis, et uno orto iuxta illa agua ab omni integritate: in Nagera casas in loco subperna iuxta Turre et coba de rex, cum terris, vineis, et orto super casa episcopale iuxta ibo, ab omni integritate: de terris, id est, duas terras de alia parte ibo, iuxta limite de illo exo de Sancti Johannis; alia terra iuxta exo de Monnio Lazaro; alia terra iuxta vineas de valle encimero, et de campo-rubin; alia terra super fontes iuxta terra de Monnio

Lazaro: alia terra in Castello antiguo iuxta Balgualice: alia terra in portello in via de Cardines: alia terra iuxta vineas de Garcia Furtuniones: alia terra in aquesta iuxta malleolo de Vrraka: alia terra in via de campo iuxta ero de Vrraka: alias tres terras in Vrnia, vna ante villa de vna parte pieza de rege, de alia pars de domno Eximino de Sancti Emiliani; alia terra in illa cuesta de Salobre, de oriente terra de Teillo Nunnoz; alia terra sub Orcanos iuxta serna de rege, et de oriente domno Salvatore: alias tres terras in pago de Sancta Maria de Naiera de dextera parte terra de domno Quirame; alia terra in via de Naiera iusta vinea de Sancta Columba semita per medium: alias quatuor terras in Formella de iuso, vna in illa questa de dextera parte terra de Maggaco, de alia pars de Nunno Vincentiz: alia terra in rivo tortello iuxta terra de Monnio Telliz, de alia pars Galindo: alia terra de illo Franchello, et vno linare in illo molino de Beliche: De terras sunt sub vno viginti tres. De vineas, id est, vna vinea in Vrunia iuxta malleolo de Sancti Emiliani, et fuit de domno Alamire: alia vinea in pago de Alesonciello iuxta vinea de Sancta Columba, de alia pars de Garcia de Guadaliz: alia vinea in illa torre iuxta vinea de Senior Scemeno Garceiz, de alia pars vinea de Senior Garcia Ennecones: alia vinea in Victeriellos iuxta vinea de vicinos de Azanete, de alia pars de domna Oria: alia vinea de illa Ansare in pago de Sancti Juliani iuxta vinea de domna Teresa, de alia pars vinea de Sancti Juliani: alias duas vineas in Mahabe, et vno malleolo de illo repollo iuxta vinea de Sancti Emiliani: alia vinea in illa custiera: de vineis sunt Octo. Hec predicta tam domos quam hereditate libera et ingenua sit confirmata ab honore Sancti Emiliani proper remedium animas nostras et parentum nostrorum per cuncta secula, amen. Siquis tamen, quod absit, ex nostris propinquis aut extraneis hanc nostram donationem protextum inde ausus fuerit violare, aut disrumpere; sit a Domino Deo maledictus, et a limine Sancte matris ecclesie, et a Christianis omnibus segregatus, demumque cum Juda traditore in inferno habeat portionem, amen: inde ad partem regalem exolvat decem libras auri, et quod retemptatum duplatum. Facta carta sub era millessima centessima, regnante Sancio rex in Pampilona et in Naiera. Fredinandus rex in Castella, et Gallecia. Gomessanus epis-

al margen en el gotico: * in Naiera.

copus in Naiera confirmans. Abbas Petrus in Sancte Emiliane confir. Prepositus domno Salvator confir. Senior Lope Furtuniones * confir. Senior Scemeno Furtuniones in Pontocurbo confir. Senior Eximino Garceiz in Azakra testis. Senior Scemeno Garceiz in Tafalla testis. Senior Azenari Garceiz in Tubia testis. In Mahabe Munio Lazaro, et Garcia Scemenones, et Galindo Ferrero testes. In Naiera don Azenare, et domno Furtunio presbiter, et don Marquani aurifice testes. Sancius exaravit, et manu sua sino ✝ fecit.

Num.º 182.

Era 1100: año 1062: got. 99: galic. 82.

Ego Munnio Didaz de Betellua vendidi meo ero ad tibi domno Nunno abbate de Ocoizta iuxta ecclesia, latus serna, in decem solidos argenti: et sunt fidiatores Lakenti, Goen, et Jonti suo germano, et Munnio Nunnez de Deztaven: era millessima centessima = Ego Monnio Zaballa, et uxor mea Aderazo vendimus uno ero ad tibi domno Nunno in quinque solidos: sunt fidiatores Monnio Jontiz, et Obeco de Olhano: era millessima trigesima.

Num.º 183.

Era 1100: año 1062: got. 55. b.º galic. 68. Vto

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Oriolo Lopez, divino amore compunctus, ac scelerum meorum recordatus, idcirco pro remissione peccatorum meorum, et ablutio criminum, spontanea mea voluntate dono et confirmo ab honore sancti Emiliani presbiteri et confessoris, et ad tibi patri spirituali Gomesani episcopi et abbati cum ceteris monachis ibi Deo servientibus sub regula beati Benedicti, in villa, scilicet, Castaniares meos proprios palatios cum tota mea hereditate, que ibi habeo et honorifico, et solares, cum terris ac vineis, ortis, molinis, et omnia, que mea esse videntur ibi in illa villa, ad integrum. Et in Mutilluri meos palatios cum tota mea hereditate et divisa, cum collazos, et omnia, que mea esse videntur ibi, ad integrum. Et in Quintaniella unas casas. Hec omnia cum exitu et regressu, et pastu, cum montibus, et fontibus, quomodo ego tenui absque ullum imperium regale, vel dominatio seculare serviant Sancti Emiliani. Siquis vero ex meis propinquis,

aut extraneis vel quilibet homo hunc meum donatum vel offertum in quolibet casu disrumpere, tollere voluerit, in primis sit maledictus a Domino, qui fecit celum et terram, postque cum Juda traditore inferno inferiori sit cruciandus, amen: insuper ad partem regali exolvat quatuor de cocto libras auri, et quod retemtatu ad regula duplatu. Facta carta in era millessima centessima, regante Sancius rex in Pampilona et in Naiera: Fredinandus rex in Legione, et Castella. Ego namque Senior Oriolo Lopiz, qui hanc scripta fieri iussi, testes tradidi et roboravi. Episcopus Domno Vigila Alavensis confirmans. Senior domno Marcelle confirmans. Senior Ranimiri Sangiz confir. Senior Tello Munnioz confir. Senior Veila Munnioz confir. Senior Nunnu Munnioz confir. Senior Azenari Lopez confir. Senior Furtun Albarez confir. Senior Furtun Azenari confir. Sancius scriba.

Num.º 184.

Era 1100: año 1062; á 10 de noviembre: got. 1: gali. 220.

In nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego igitur exigua, licet, indigna, atque peccatris, tamen divina gratia auxiliante cometissa domna Onneca Gomiz Fredinandiz prolis, eternam in Domino felicissimamque salutem, tibi igitur patronus alumnus Emilianus Sanctissimus cuius corpus humatum est in loco, quem vocitant Izerzo, seu tibi patri spirituali Gomesano pontifici, simulque Petro abbati, predicto cenobio regenti unatim adiuncti, cum norma monachorum ibidem degenti: prebens offerensque concedo Deo et sancto Emiliano et sacro illius altario, vel vobis iam prefatis Dei cultoribus, scilicet in territorio, que vocitant Boreba, in villa prevocitata Ecclesia sendenia mea portione cum omni integritate, id est, homines, domos, vineas, terras, ortos, exitus, et reditus prefato patrono Emiliano Sanctissimo deserviendum iure perpetuo pro anime mee remedio, vel spiritu dulcissimo filio Garsiano. Siquis tamen ex meis successoribus quilibet hominum, vel quolibet genere ausu temerario hoc meum pactum disrumpere voluerit, vivens a fronte utrasque careat lucernas, postque picea inferni non evadat pena, separatus a consortio patriarcharum, omniumque Sanctorum, et sit alienatus a limine et communione sancte matris ecclesie, et a cetu omnium Christianorum fidelium seclusus, et anathemate perculsus cum Juda tra-

ditore in inferni voragine sit dimersus; ac regali vigore constrictus, auri libras quinque exolvat invitus, et quod retentaverit ad partem monasterii cum duplo reddat. Facta carta era millessima centessima, quarto idus novembris, regnante Fredinando rex in Legione et Castella; et Sancio rex in Pampilona. Ego domna Onneca cometissa, qui hanc cartam fieri iussi, manu mea signum ✠ feci, et testes ad roborandum tradidi. Gomesanus Calagurritanus episcopus testis. Nonnus episcopus testis. Albitus episcopus testis. Eximinus episcopus testis. Senior Nunno Albarez testis. Senior Ruderico Bermudez testis. Senior Sarracino Hanniz testis. Senior Didaco Albarez testis. Senior Hanni Hanniz testis. Senior Ordonio Ordoniz testis. Senior Ferdinando Rudriz testis. Senior Albaro Rudriz testis. Senior Eximino Lopiz testis. Senior Salvator Gondisalbiz testis. Senior Galindo Bellaquid testis. Munnius Scriba.

Num.º 185.

Era 1100: año 1062: got.... galic. 60.

In Dei nomine redemptoris nostri. Hec est carta donationis, quam ego Sancio Dei nutu rex facio tibi Seniori Garcia Garceiz: nam ob tuum utile et fidele servitium placuit michi, ut concederem tibi, sicuti et concedo in loco, qui dicitur Cerraton ipsis domibus regalendis cum exitus et introitus, montibus, vallibus, fontibus, padulibus, terris, vineis, pomiferis molendinis, atque ortalibus, eo tenore ut in perpetuum maneat in tua potestate, vel eorum qui ex eo largire volueris. Verumtamen siquislibet homo meorum propinquorum vel extraneorum hoc meum factum disrumpere fuerit conatus, sit a Domino Deo maledictus et excomunicatus, postque cum Juda traditore in inferno dimersus, amen. Facta carta in era millessima centessima. Ego igitur Sancius rex Pampilonensis, qui hanc paginam fieri iussi, ad confirmandum testibus tradidi. Gomesanus episcopus Calagurritanus confirmans. Johannes episcopus Pampilonensis confirmans. Munnius episcopus Alabensis confirmans. Senior Domno Marcelle testis. Senior Fortun Azenari testis. Senior Garcia Sanchiz testis. Sennor Lope Furtuniones testis. Sennor Eximino Garceiz confir. Sennor Azenari Garceiz testis. Sennor Enneco Sanchiz testis. Sennor Fortun Sanchiz testis. Fredinandus

rex in Castella testis. =

Et ego Senior Garcia Garceiz dono pro me anime ad atrio Sancti Emiliani.

Pongase primero la del num.º 188.

Num.º 186.

Era 1101: año 1063, á 1. de julio: got. 57: galic. 56.

Cajon E. 6. legajo 1.º n.º 1. del titulo Haro.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Sancius gratia Dei rex, placuit michi spontanea voluntas, concedo tibi patri Spirituali Nunno Alabense terre episcopo, condono atque confirmo illam ecclesiam, que dicitur Sancta Maria de Abeka cum suo cimiterio septuaginta duos passus per circuitum ecclesie secundum canones, et sua hereditate ad illam pertinente terris, vineis, pascuis, pratis, ortis, molendinis. Similiter dono totam illam hereditatem de illo iudeo, qui dicebatur Marlahin, qui erat Rabbi: Et insuper condono tibi illam Sernam, que est iuxta illum molinum de Hanne, sitam inter Tironem et semitam usque iberum, cum suo exitu, et cum tale usu sicut de regis: ut michi sis in tuis sacris precibus. Et quod amplius potueritis aucmentare, vel comparare, aut datum de vivis, vel pro defunctis, ienum et valentem habeas absque omicidio, et pacto. Sic tibi affirmo predictam offertionem, o serenissime pontifex, ut quandiu in hoc seculo degueris, teneas et possideas, ut volueris; post tuum vero obitum deserviat libera tam ecclesiam quam hereditatem totam ad integritate ad atrium almi confessoris Emiliani. Et accepi de te pro hoc in honore unum Kaballum valentem quingentos solidos. Et ego Nunnu nutu Dei pontifex, simili tenore donatione confirmationeque promitto et condono prefato Sancte Marie, una concordia tecum dominus meus rex, firmiterque permaneat in Sancto Emiliano. Verumtamen siquislibet meorum propinquorum aut extraneorum voluerit disrumpere hoc nostrum factum, sit anatematizatus et excomunicatus cum Satana et Juda traditore habitator sit inferni per omnia secula, amen. Insuper ad partem regalem exolvat decem libras auri, et quod retemptatu ad regula duplatum. Facta carta in era millessima centessima prima, Kalendas iulias, regnante Domino nostro Jhu Christo, sub eius gratia ego Sancius rex in Pampilona et in Naiera: Tre-

La vega

dinandus rex avus* meus in Legione. Ego Sancius rex, qui hec feci, testes tradidi. Gomesanus episcopus confirmans. Johannes episcopus confir. Senior Marcelle testis. Senior domno Orbita testis. Senior Furtun Sangiz de Buxadon testis. Senior Garcia Ennecones maiordomus testis. Senior Enneco Sangiz Alferiz testis. Senior Lope Ennecones testis. Senior Furtun Ennecones testis.

Num.º 187.

Era 1101: año 1063: got. .... galic. 75. Vt.

In nomine Christi redemptoris nostri. Hec est carta concessionis, et venditionis, quam ego Sancius nutu Dei rex facio tibi Senior Azenari Garceiz; namque ob tuum utile et fidele servitium placuit michi, ut concederem tibi, sicuti et concedo in villa, quam vocitant Granione duos monasterios, id est, Sancti Michael, et Sanci Tome apostoli, cum eorum exitu sive regressu, et pastu equali cum habitatoribus civitatis, sed absque ullius officio servili, ac pactis veredisque palacii, in montibus, fontibus, paludibus, et cum aquis ad rigandum sabbato die toto, et tertia feria tota die, cumquinque casatos Civitati, et cum terris, vineis, pomiferis, molendinis, et cum septem salsis eris et pozu, absque albare tributu; et cum omnia, que ad horum monasteriorum pertinet: sicuti domini Martini Alcaldi, qui fuit de Calesenz solebat eos tenere, ab omni integritate possideas tu, simul et posteritas tua iure quieto usque in perpetum: Et pro confirmando huius scripture testamento accepi ex te pretium caballum et mulum obtimos valentes mille solidos, sicut mea placentia fuit; et de hoc pretio a pars vestra nichil remansit dando. Siquis vero meorum propinquorum vel extraneorum hoc meum factum disrumpere conatus fuerit; sit a Deo omnipotentis maledictus, et excomunicatus hic et in futuro, et cum Juda traditore vel diabolo sit inferni habitator, amen: et a parte regali decem exolvat libras auri, et quod retemtu ad monasterio duplo restituat. Facta carta in era millessima centessima prima. Ego namque Sancius rex qui hanc paginam fieri iussi, testes ad roborandum tradidi. Fredinandus rex in Legione: Ego Sancius rex in Pampilona: Ranimirus frater meus confirmans. Regimundus frater meus confirmans. Gomesanus episcopus in Naiera confirmans. Johannes episcopus confirmans. Senior Lope Fortunionis confirm.

Sor. en Grañon.

Senior Furtun Lopiz confir. Senior Sancio Furtunionis confir. Senior Fortun Sancii confir. Senior Enneco Sancii confir. Senior Eximino Furtunionis confir. Senior Fortun Garceiz confir. Senior domno Marcelle confir.

Num.º 188.

Era 1101: año 1063, á 29 de abril: got. 71: galic. 147.

Nota: es la 1.ª de este año 1063.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Saturninus presbiter, et frater meus Salvator Sarraciniz, et uxor eius Columba tradimus nosmedipsos ad arcisterium Sanctissimi patroni Emiliani presbiteri tam pro remedio nostrorum flagitiorum, quam pro adipiscenda premia cum agmina Sanctorum, cum facultatibus quas Dominus nobis benigne largitus est, id est, cum proprio monasterio cui vocabulum dicitur Sancti Emiliani de Foio, quem ego in mei patrimonii hereditate fundavi in propriis solaribus et ferraginem iuxta baselicam cum sua era, et suo orto et prato, et quatuor terras, unam ex his in pratello Salicis iuxta stratam, qui discurrit ad Aquilar, de alia parte via, que ducit ad Quintana et Ripella, terra hac posita est in medio inter duas vineas: alia terra latus terram de Nunnu, et de parte altera via pergens ad Quintana et Ripella, terra hac posita est in medio: altera terra in Cortinales, latus terram de mea germana Maria, de alia parte semita qui vadit ad Aquilar, terra consistit in medio: alia terra sita est ubi et primam in pratello Salicis, iuxta terram de Nunno, et de parte altera terram de eodem Nunno, hanc terram consistit in medio: unam vineam in territorium ville, que vocitant Ripella in valle Sarzeto, latus vinea de Monnia, de alia parte vinea de Soto, et vinea sita est in medio: alia in territorio de Quintana in locum, que dicitur malleolum albar, iuxta vineam de Dominico, de alia parte via publica, vinea consistit in medio: alia in territorio de Buezo in loco Sancti Mametis iuxta vinea de Nunnu, de alia pars vinea de Mumaduenna, hanc vinea sita est in medio. In molino Tablato una vice die tertia feria post octo dies: in alio molino de Jusero tertia feria pos dies viginti quinque. Ad dedicationem vero prefate baselice condonarunt homines in dote terras et vineas, quas et nos cum cetera nostra omnia tradimus ad atrium Sancti Emiliani presbiteri serviendum iure perpetuo: unam ex his sernis quas supra memoravimus, dedi in dote ego Citavita Fortun et uxor mea domna Maior

in villa, que dicitur Ripella, iuxta terram de domna Goto, de alia parte terra de Citavita, et de ipsa domna Goto, serna consistit in medio: Et duas vineas vnam in territorio de Ripella in loco, que dicitur vallelacuna: alia vinea in territorio de Salinas in loco, que dicitur vallepozo: Et alia serna dedi in dote ego Blasco Obecoz in territorio de Salinas in loco, que dicitur vallegomar ad faciem de Spinosa; et vnam vineam in territorio de Salinas in loco, quod dicitur paretesaltas iuxta vinea de Monnio et de Sonna. Et alia serna dedi in dote ego Hanni Didaz, et vxor mea domna Zete in territorio de Toio iuxta terram de Ziti, et de alia parte terram de Nunnu, et serna sita est in medio. Et ego domna Goto dedi vnam terram in territorio de Salinas in terminum lumbe, iuxta terram de Tellu presbitero. Et ego Fredinando Beilaz dedi vnam terram in territorio de Ripella iuxta terram de Galindo Scemenoz, et de alia parte vinea de Citavita Fortunez, et hec terra sistit in medio; et vnam vineam in territorio iuxta Aquilar, latus vinea de Gomiz, et de alia parte vinea de Blasco Johannes, et vinea hec sistit in medio. Has omnes hereditates, quas hucusque memoravimus tam, qui sunt ex nostra pertinentia, quam et illas, que ad sanctam baselicam dedicanda sunt conlatas, et nobis sunt traditas, facimus traditionem ad atrium iam prefati almi Dei confessoris Emiliani ego Saturninus presbiter, et frater meus Salvator Sarraciniz, et vxor eius Columba, ut ibi permaneant semper. Siquis vero ex nostris progenibus aut extraneis vel quilibet de potestatibus super hanc nostram donationem in aliquo contemptio fecerit, vel disrumpere voluerit, sit a Domino Deo maledictus et a Christianis segregatus, demumque cum Juda traditore, et cum diabolo in inferno sit mancipatus, amen: insuper a parte regale exolvat quinque libras auri, et quod retemtu ad regula duplatum. Facta carta in era millessima centessima prima, tertio Kalendas maias. Ego igitur Saturninus presbiter, et frater meus Salvator Sarraciniz et vxor eius Columba, et ego Citavita Fortuniz, et vxor mea domna Maior, et Blasco Obecoz et vxor mea Leocadia, et Hanni Didaz, et vxor mea domna Zete, simulque et domna Goto, necnon et Fredinando Beilaz, omnes pari concordia et voluntate facimus donationem et roborationem ad atrium Sancti Emiliani, ut quod in dote eius altario contulimus, eius nunc in cenobio vna cum

Domno Saturnino affirmare curavimus Similicx, et e manibus nostris omnes signos + + +

dantio: est vna vinea in Sotello: alia vinea in nalomba: alias tres in navafrida: alias duas in pago de Colobrera: alias duas in villa de Ageos: alia vinea in pago laciolo: sunt vineas decem. Hec predicto monasterio cum hereditate liberas et ienuas iure perpetuo deserviant Sancti Emiliani cum exitu et introitu in omni locis cum vicinis de Silos. Siquis ex nostris aut extraneis hanc nostram donationem voluerit disrumpere, sit a Deo omnipotenti maledictus, et a fide catholica extraneatus, demumque cum Juda traditore inferno imferiori sit dimersus, amen: insuper a regali parte exolvat septem libras auri, et ad regula duplum. Facta carta era millessima centessima secunda, sexto Kalendas iunias, regnante Domino nostro Jhu Christo, et sub eius gratia ego Fredinandus rex in Legione et in Castella atque Gallecia in hac donatione in Castro interfui, assensum prebui et confirmavi. Fredenando Anageldez in Castro testis. Gomesanus episcopus de Burgis confirmans. Bellite Placiniz, et Vellite Citiz de villa silus testes: Domno Gundisalbo de Sancti Cipriani testis

---

Num.º 191.

Era 1102: año 1064: got. 30: galic. 22. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Nunno mea propria voluntate vendo tibi Salvatori Sangiz nepoti Dompni Salvatoris de Matrice, meam propriam terram in loco qui dicitur valle, partis Sancti Johannis iuxta Villamgonsalvi, et terram de Nicileon in pretio, quod nobis placuit, idest, quinque solidos argenti, et totum pretium a te accepi, nichilque tibi dare remansit: ab hodie igitur in antea, terra illa in tua maneat potestate per secula omnia, amen. Sancius Crespo et Galindo fidiatores. Vincentius Memez, et Sancius Beilaz auditores. Siquis hominum ex quolibet genere tam consanguineus, quam extraneus hanc terram tibi retemtare voluerit; pariat ad palatium sexaginta solidos, et tibi illam terram duplatam. Facta carta in Era millessima centessima secunda, regnante Sancio rege in Pampilona et in Nagera: Petrus abbas in Sancto Emiliano. Ego Salvator Sangiz istam predictam terram, quam comparavi, pro remedio anime mee concedo et

confirmo ad monasterium Sancti Emiliani per omnia secula.

Num.º 192.

Era 1102: año 1064: gotico 36: galic. 52.

Ego Garcia Meliellos et Beliski et Blaskita spontanea nostra voluntate vendimus nostro casale ad tibi domno Fortunio presbiter in Resa, qui est sito ad tua porta in pretium, que nobis placuit, id est sexaginta solidos; et solare duplato: et sunt testes Fortes de Alfarra. Johannes Ciscla. Fortun Orusci. Johannes maiestro; regnante Sancio rex in Pampilona: Senior domno Zecodin in Arresa. Enneco de Tota Adenantato.

Becerro galicano in Resa: Adenantado:

Num.º 193.

Era 1103: año 1065: dia domingo á 20 de marzo: got. 58. b.º galic. 159.
Cajon E. 13: n.º 1. titulo Miranda.

Sub nomine Sancte et individue trinitatis patris et filii et spiritus Sancti. Ego humilis et omnium antecessorum meorum infimus, christi tamen gratia auxiliante comes Gondesalbo Albarez, vna cum vxore mea domna Guntroda cometissa non ab aliquo homine terreno coacti, sed omnipotentis Dei clementia inflamati, eiusdemque amore prefulti, pro remedio animarum nostrarum vel parentum ac filiorum requie offerimus ad atrium Sancti Emiliani nostrum proprium palatium in villa, quod dicitur Nave de Albura et cum divisa, cum exitu et regressu in totis pertinentiis de eadem villa, et suas terras, id est, in quantum ibi possunt invenire, quod ex nostra pertinentia noscitur advenire; totum offerimus ad Sancto Emiliane, et tibi pater spirituale Petre, presentibus ac succenditibus fratribus per eterna secula, amen = Similiter ego humilis Christi ancilla domna Vrraka pro mee anime remedio et parentum ac filiorum peccatorum remissio offero ad atrium almi Dei confessoris Emiliani presbiteri et tibi patri spirituali Petro abbati, omnibusque fratribus tecum ibi permanentibus presentibus ac succedentibus meam casam propriam liberam atque ingenuam cum sua divisa in predictam villam Nave de Albura cum exitu et regressu in totis terminis de ipsa villa, cum omni genuitate iure perpetuo ad atrio Sancti Emiliani confirmo = Et ego Senior Albaro Gondisalbiz similiter in eadem villam predictam Nave de Albura simili tenore concedo,

et confirmo ad atrium Sancti Emiliani in manus Domni Petri abbatis Kasam meam propriam cum sua divisa et vna Serna, positam iuxta stratam discurrente ad Pontanri: ut Deo vel Sancto Emiliano deserviant per eterna secula, amen = Similiter et ego Senior Harramelli Gundisalbiz et vxor mea domna Leguntia, et meam socram domna Ximena offerimus ad atrium Sancti Emiliani et tibi patri spirituali Petro abbati pro remedio animarum nostrarum in villam supra dictam Navis Albure vnum palatium, et tres casatos cum suis terris, et quantum ad illas pertinet, et medio molino; et illa ratione de mea cogermana domna Goto, que comparavit in Nave de Albura; et in Lopudiano, in Ripavellosa, et in Varrio, in Tolmantos, cum omnibus suis divisis, cum exitu et regressu vsque ad petra de ribo, et vnam Sernam, que iuncta est ad illam Sernam, que Senior Albaro Gonsalbiz ad prefatum atrium concessit Sancti Emiliani = Similiter ego Andre Kina Alfonsez de Nave de Albura trado corpus et anima mea ad atrio Sancti Emiliani cum tota mea hereditate, vineis, terris, molendinos et quantum ad me pertinet ad integritate. Et ego Sancius rex illam agnovi, et me postulante absolvi et confirmavi ad Sancti Emiliani. Et hoc quod offerimus ab hinc deserviat in baselica Sancti Emiliani per omnia secula, amen. Siquis (las imprecac.s &c.a). Facta carta era millessima centessima tertia, feria prima, tertio decimo Kalendas aprilis, regnante Sancio rex in Pampilona. Ego Sancius rex interfui et confirmavi. Munius episcopus confirmans. Johannes episcopus confirmans. Remondus infans confirmans. Senior Gondisalbus Albarez confirmans. Senior Lope Scemenoz confir. Senior Lope Sangiz confir. Alfons Telluz confir. Garcia Anaiaz testis. Munio Monacus conscriptor et testis

---

Num.º 194.

Era 1103: año 1065, á 25. de marzo: gotico 108. 8.º galicano 69.

In Dei omnipotentis et individue Trinitatis nomine. Ego Gutier Froilaz et vxor mea Guntrueda Nunniz pro remedio animarum nostrarum atque pro consequenda sublimis Dei misericordia, spontanea voluntate tradimus animas nostras venerabili patri Sancto Emiliano in presenti vita et in futuro seculo, et commendamus nos orationibus servorum Dei in supra dicti Senioris cenobio degentium, qualiter eorum deprecationibus in presenti tranquilam vitam, et in futuro requiem eternam adipisci mereamur. Igitur de dominio seculari, quod Domini gratia nobis tribuit, simul cum animabus Domino nostro sanctissimo

Emiliano, vtique abbati Petro, et presentibus confratribus concedimus atque offerimus in villa Thobar quinque Kasatos populatos, et octo Nn Ismaelitos quatuor populatos et duos solares cum terris, vineis, pomiferis et defesis lineis. solares, cum terris et vineis et pomiferis et defesis ligneis. In Banmuelos prope Muxatiello tres populatos, quinque solares: vnum monasterium et vnum palatium cum terris et vineis et molendinis duobus; cum suis cannalibus, et pomiferis arboribus, et defesis ligneis. Ego autem Guiter Zoilaz cum vxore mea Gumtroda Nunniz quando istam commendationem fecimus, hanc superscriptionem conscripsimus, et propriis manibus cum hoc signo + roborauimus. Siquis vero ex nostris, aut ex aliquibus generationibus post nostrum obitum hanc nostram conscriptionem infringere vel disrumpere voluerit, sit extraneus ab oratione ecclesie catholice, deleatur de terra viuentium, sit particeps Iude traditoris seculari honore, et obtineat eternam condemnationem. Facta est autem commendatio et conscriptio, die nono octauo Kalendas aprilis, luna quarta decima, regnante rege domno Sancio in Pampilona: rege domno Fredinando in omni Castella, et in omni Gallecia: rege domno Sancio in Aragone. Era millesima centesima tertia.

Num.º 395.

Era 1103: año 1065: oct. 7b: gal. 1.56.

In Dei nomine. Ego Egabita Moxiellez, uxo remedium anime mee dono ad Sancti Emiliani Divisa in villa nomine Aguisebiella in ribo de Aguseba; et de mea hereditate, id est, una fexaginе latus casa de Ulloma et duas terras in begas de Lumnoja latus de Godestio Alonniz, alia terra in monteito; et tres farzas de vineas et uno malleolo in valle bellaKo; et illas vineas de monte latus de Godestio Alonniz, ad integritate inde. Siquis autem ex meis propinquis vel extraneis, aut quilibet homo, hanc meam donationem in aliquo disrumpere voluerit; sit a Deo omnipotenti maledictus et confusus, insuper a parte regale exolvat duas libras de cocto auri, et quod repetierit ad regula duplatum. Ego Egabita Moxiellez hoc dedi, roboraui, et testes tradidi. Munnia Moxiellez testis. Domno Pascuale testis. Ulloma et suos filios testes. Domna Ulaxia de Okiellas testis. Toto concilio de Sancti Johannes testes. Facta carta in era millesima centesima tertia, regnante Fredinando rex in Castella, et in Legione.

Num.º 396.

Era 1103: año 1065: oct. 36: gal. 52.

In nomine Domini redemptoris nostri. Ego Sancio nutu Dei rex

libenti animo propter remedium anime mee dono ab honore sancti Martini Barbarana una vinea in villa, qui dicitur Resa, et est in loco, qui dicitur coculo: confirmo ipsa vinea, ut ienua fiat usque in perpetuum, amen. Siquilibet homo meorum propinquorum, vel extraneorum hoc meum factum disrumpere fuerit conatus, sit a Deo omnipotenti maledictus et excomunicatus, et cum Juda traditore in inferno habeat portionem; et ad regale parte pariet tres libras auri. Facta carta in era millessima centessima tertia. Ego namque Sancio rex, qui hanc cartam fieri iussi, manu mea signum ✠ feci, et testes tradidi. Senior Fortun Lopez confirmans. Senior Enneco Sangiz confirmans. Senior Lope Furtunionis confirmans. Senior Fortun Garceiz confirmans. Senior Petro Garceiz confirmans. Senior Lope Momez confirmans.

---

aqui la del nº 727. del Apendice.

Num.º 197.

Era 1103: año 1065, á 1. de noviembre: got. 3. 8º galic 25.

Cajon A. 14: leg. 1. nº 2º titulo Cardenas.

In nomine divine ac individue Trinitatis, patris et filii simulque ex ambobus procedentis Spiritus Sancti. Ego humilis et omnium antecessorum meorum infimus, et tamen gratia Dei Santius rex Superni Regis nutu cum proprio mentis affectu inspirante placens michi animoque delectans ob sancti Spiritus revelationem, toto corde, spontanea voluntate, omnique desiderio ad atrium beati Emiliani presbiteri et sublimis confessoris Dei presenti venerabili patri Petro abbati, omnibus tecum unanimiter sub regula beati Benedicti iugum Christi decenter portantibus presentibus ac succedentibus fratribus pro adipiscenda confessoris Dei magnitudinis gratia, nec non pro mee anime remedio munus offerens Deo, concedo et promitto villam cui dicitur Cardenas, que est sita subter villam, que cognomine eodem Cardenas vocitatur, quem rex gloriosus domnus Sancius meus abavus prefato patrono Emiliano sanctissimo deserviendam iure perpetuo concessisse dinoscitur; cum suis adiacentiis, terminis, ac spatiis, terris, vineis, cum hominibus vel cum omnibus suis aditibus, molendinis et aquis productilibus usque Naiela flumen: ita tamen affirmans vobis eam, ut nullus hominum presentium nec futurorum successorum privilegii potestatem vel dominandi dictionem in ea habeat nisi tantum vos, qui ipsius sancti atrii almi confessoris prefati sanctissimi Emiliani reliquias veneramini, et ipsum sanctum

Vease la del nº 68.

Este Cardenas esta unido al q.e hoy subsiste.

aditibus.

locum omni tempore, psalmis immis et canticis illustratis, caste pie iuste honeste sub disciplina et regula vita sancte confessionis amodo et in eternum Domino servientes, qualiter vestris orationibus adiutus, cum trepens tuba mundum concusserit, et Christus dominus in iudicio apparuerit, non cum edis ad sinistram, sed cum sanctis et bonis operariis ad dexteram poni, ac absque formidine dominicam vocem audire merear: benite benedicti patris mei; et sequentia; cum omnibus sanctis, simulque vobiscum florentia regna lucraturus ubi Domini contemplatione satiatus, angelorum turmis insertus, feliciter vibam per eterna secula, amen. Siquis tamen meorum successorum vel quilibet hominum hoc munus, quod ego Deo contuli ad honorem nominis eius pro peregrinorum et hospitum ac servorum Dei humanitate impertienda huic sancto loco, et vobis supra dictis concessi, stavilibi affirmavi, conatus fuerit, aut voluerit demere vel auferre, et ipsi sancto atrio calumniam inferre; dematur de terra viventium, separetur a consortio angelorum, arcangelorum, patriarcharum, prophetarum, apostolorum, evangelistarum, omniumque sanctorum Dei, utroque lumine careat, a cetu omnium Christianorum alienatus sit, et anathemate perculsus cum Juda traditore in inferni voragine mansionem, et cum demonibus in eterno igni portionem obtineat per nunquam finienda seculorum secula, amen. Et hec scripta stabilita firmaque permaneat. Facta conscriptio donationis et confirmationis anno mei regiminis undecimo, in era millessima centessima tertia, notum die Kalendas novembris, luna vigesima nona. Ego Sancius rex, qui hec fieri iussi manu mea signum hoc ✠ superscripsi et confirmavi = Ranimirus eiusdem regis germanus confirmans. Fredinandus horum frater confirmans. Remondus eorum frater confir. Fredinandus horum avunculus Castelle vetule, Legioni, Gallecie dominans = ✱ Johannes episcopus confirmans = Senior Azenari Garceiz dominator Tovie confirmans. Senior domno Marcelle dominator Maranione confir. Senior Fortun Lopiz dominator Punicastrum confir. Senior Fortun Ximeonis dominator al Monezterio confir.

✱ en los becerros se hallan copiados tan solamente los confirmantes rayados: y despues del obispo Dn Juan, añadieron Munnius episcopus confir.

Senior Eximino Fortuniones dominator Meltrie confir. Senior Fortun Sangiz dominator Falcis confir. Senior Lope Furtuniones dominator Huarte confir. Senior Eximino Azenariz dominator Tafalie confir. Senior Fortun Azenariz dominator Funis confir. Senior Fortun Sangiz dominator Buradon confir. Senior Enneco Sangiz dominator sancti Stephani confir. Senior Sancio Furtunionis dominator Nabascuesi confir. Senior Garcia Sciminonis dominator Arlas confir. Senior Fertun Sangiz dominator Esleves confir. Senior Fertun Garceiz dominator Kel confir. Senior Sancio Garceiz dominator Abtol confir. Senior Petro Garceiz armiger regis confir. Senior Fortun Ennecones pincerne regis confir. = Hunc tomum exaravit in Christo Munio Presbitero.

Num.º 198.

Era 1104: año 1066: got. 55. b.º gal. 221. b.º

Es prim.º la Sig.te n.º 199. por ser del año de 1065.

Sub nomine Christi redentoris nostri. Ego igitur Senior Azenari Garceiz mea propria voluntate feci mercatum cum Gomiz Blasquiz una serna, qui est iuxta viam, que currit ad villam Zahachi, de alia parte serna de regi, in pretium, quod nobis placuit, id est nonaginta solidos; et accepi de ipso pretio ego Gomiz Blaskiz duodecim solidos: et mortuo seniore: ego Gomiz Blascoz illam sernam offero ad atrium sancti Emiliani mea spontanea voluntate pro anima mea et parentum meorum, ut serviat ad eius honorem in secula seculorum, amen: Et quod remansit, quod non accepi de predicto pretio, amplius in perpetuo non requiro nisi a Deo et sancto Emiliano in futuro seculo, amen. Ego enim Gomiz Blaschiz, qui hoc testamentum feci, manu mea signum ✠ inieci, et testes ad roborandum tradidi. Domno meo Sancio regi confirmans. Sancio Furtuniz confir. Sancio Gudumeriz confir. Beila Carovita confir. Enneco Furtunionis confir. Super hoc testamentum si aliquis homo inruptio facere conaverit, quingentos solidos pariet cauto, et sernam illam firma permaneat in sancto Emiliano. Monnio Garceiz, et Sancio Blaskiz testes. et toto Concilio testes et confirmantes: era millessima centessima quarta.

Nota: es anterior á la antecedente.

Num.º 199.

Era 1103: año 1065, a 20. de noviembre: got. 59. b.º gal. 158. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego humilis et omnium antecessorum infimus, Christi tamen gratia auxiliante Sancius rex, divino amore succenssus, omnipotentis Dei clementia inflamatus, pro remedio anime mee vel parentum requie offero ad atrium Sancti Emiliani, et tibi pater spirituale Petre cum ceteris monachis ibi Deo servientibus, unum monasteriolum in Nave de Albura nomine sancti Martini episcopi concedo tale, ut quecumque potueritis aucmentare vel comparare tam de vivis quam pro defunctis, aut qui dederit; ienum et liberum valentem habeatis: Similiter absolutionem populandum tribuo cum tale usu, ut non habeat ingrediendi ibi Saione de rex, neque pro omicidio, neque pro fornitio, neque pro ulla causa, sed ienuo iure perpetuo serviat in sancto Emiliano. Siquis vero ex meis progenitibus rex aut comes, vel quilibet homo hanc meam offertionem in aliquo vellere, disrumpere conatus fuerit; sit a Deo omnipotenti maledictus et confusus, et post cum demones et Judas traditore in inferno inferiori dimerssus, amen: insuper ad partem regalem exolvat quinque libras auri, et retemptu ad regulam duplatum. Facta carta sub era millessima centessima tertia, duodecimo Kalendas decembris, sub gratia Domini nostri Jhu Christi ego Sancius rex regnante in Pampilona et Alaba. Ego Sancius rex, qui hunc dedi, roboravi, et testes tradidi. Munius episcopus confirmans. Johannes episcopus confirmans. Remondus frater meus confirmans. Senior Gonsalbo Albarez confir. Senior Lope Scemenoz confir. Senior Lope Sangiz confir. Senior Garcia Albarez confir. Senior Enneco Azenariz confir. Senior Lope Momez confir.

~~Nota: pongase aqui la del n.º 203.~~

Num.º 200.

Era 1105: año 1067: got. 50. b.º gal. 29. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Sancius gratia Dei princeps, Domini nostri Jhu Christi inspirante clementia pro mee anime remedio et meorum scelerum expiatio obtinenda, offero ad atrium almi Dei confessoris Emiliani presbiteri, et tibi patri

Spirituali Petro abbati presentibus ac succedentibus fratribus, vnam villam in confinio Matuti iuxta fluvium Nagele sitam nomine Bobatella, integra et sana cum exitu et regressu et pascuis, hominibus, domibus, terris, vineis, molinis, ortis, quicquid ad eandem villam pertinet, vel aliquando pertinuit; ita ut non ab aliquo homine vel cuique parte habeat pacto, vel donationem licentiam, nisi solummodo liberam et integram serviat Sancti Emiliani: ut siquisque ex habitatoribus predicte ville in antiquo vsu deservire ad altarium contempserit; careat hereditatem et domum, et movile totum, homine solum licet expoliatum, vbi voluerit eat ingenuum: reliquum vero firmum maneat et incorruptum meum offertum per infinitum seculum. Siquis (las imprecat.s &a). Facta carta sub era millessima centessima quinta, regnante Domino nostro Jhu Christo, et sub eius gratia ego Sancius rex in Pampilona et Nagera: et meus cogermanus Sancius rex in Castella. Ego igitur Sancius rex, qui hanc cartam fieri iussi ante dominum meum Sanctum Emilianum relegente audivi, Signum ✠. impressi, et testes ad roborandum subscripsit. Ego Ranimirus, et ego Raimundus, et ego Ermesilda germanos regis confirmamus. Johannes episcopus Pampilonensis confir. Munius episcopus Naialensis confir. Albarus abba confir. Senior Eximino Garceiz confir. Senior Azenari Garceiz confir. Senior Fortun Lopez confir. Senior Scemeno Furtuniones confir. Senior Marcelle confir. Senior Eximino Azenariz confir. Senior Furtun Azenariz confir. Senior Fortun Scemenones confir. Senior Fortun Sangiz confir. Senior Enneco Sangiz confir. Sancius scripsit et confirmavit.

Num.º 201.

Era 1105: año 1067: got. 41: galic. 77.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur domna Tota pro remedio anime mee confirmo ad Sancti Emiliani presbiteri quatur Kasatos populatos, et vno deserto in villa nomine Harramellori, cum suas casas et hereditate. Ego Senior Sancio Garceiz dono ad Sancti Emiliani quatuor Kasatos populatos cum suis hereditatibus, et quatuor Kasares cum divisa: hereditate de domna Tota, id est, vna terra ante villa, iuxta limite et terra de Senior Beila Telliz; et vna terra super villa, iuxta limite terra de Senior Sancio Garceiz: alia terra in Gipuzauri: alia terra in Harrilucca: alia terra in Lacuzaballa: alia terra in Monniogaran: Hereditate de Senior

Sancio Garceiz, id est, vna terra ante villa; alia terra super villa. Et alia hereditate de Amarrana mie mannera, vna vinea, et tres eros, et vno orto in ribo de Granione, dono pro anima mea ad Sancti Emiliani. Nos omnes, qui hanc hereditate dedimus; confirmamus, ut serviat semper ibi, sicut nobis servivit. Siquis vero ex nostris consanguineis vel extraneis voluerit voce levare, ut traat ad Sancti Emiliani tam homines Kasatos quam hereditates sit a Domino Deo maledictus et confusus; et in cauto pariet a parte regis libra auri, et duplum ad regula pro quantum retentatum fuerit in tale loco. Facta scriptura in era millessima centessima quinta; Sancius rex in Pampilona.

Num.º 202.

Era 1106: año 1068, á 6 de Julio: got. 72: galic. 145.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur senior Azenari Sangiz et vxor mea domna Guntrueda, humillimus omniumque servorum Dei vltimus superni amoris accensi ardore, ac peccatorum nostrorum peterriti multitudine, proposuimus de bonis, que Dominus ad honorem istius seculi nobis largitus est, aliquid addere in possessionibus Sanctorum, ut pro remedium animas nostras et parentum nostrorum, ut eorum suffragiis eruamur ab omni mole flagitiorum, et post heredes fieri mereamur in regno polorum: concedimus et confirmamus ad atrium almi Dei confessoris Emiliani presbiteri, et tibi patri Petro spirituali abbati, cunctisque monachis tecum ibi Deum servientibus hereditates nostras proprias: ego Guntrueda, que habeo de meo pater Hanni Sarraciniz, et de mea matre domna Taresa; et ego domno Azenari, que habeo de profiliatione de mea mulier domna Guntrueda, et de Sonna Hanniz, de ipsas hereditates medietate in nostras villas pernominatas, id est, in Sancta Maria de Ripa-retunda nostra portione: in Ventosa nostra portione: In * Via de Ballelio nostra portione: in Besiga in barrio de iuso illos Kasares de domno Munnio nostra portione: in Termosella nostra portione: in Moscatuero nostra portione: in Carzeto nostra portione: in Castriello de Lenzes nostra portione: in Abalgas nostra mea portione: in Barcena circa Lenzes nostra portione: in Arkonata nostra portione: in Tobes nostra portione: in Raieto nostra portione: in Villa-alva nostra portione: in Quintanamontane nostra

Forte: * via pro villa

portione: in Baxcina nostra portione: in Suimranamaria nostra portione: in Ilozares nostra portione: in Nocientes nostra portione: in villa de Coeio nostra portione: in Alunec nostra portione: in Napetaga nostra portione: in Uesbolitz nostra portione: in Tiexxo nostra portione: in Trecinoja in Estramatura nostra portione: in Orcopatos nostra portione: in Dobro de Aspexa nostra portione: in Alkopa de Cobos in Extremadura nostra portione: in Serrera nostra portione: in totas istas villas per-
nominatas; cum suas divisas, cum exitus et introitus in montibus, in fontibus, in pascuis, in omnibus locis ad integritate. Ego Senior Azenarii Sangiz, et uxor mea Domna Gunxuela si habueximus filios; de ta-
tam ganato } { las nostras hereditates, et de nostras divisas et de nostro ganato, quam ganado
hereditate ubi potuexis invenire per in seculum seculi sexviant in Sancto Emiliano. Siquis autem nostrorum posterum, regum aut principum comitum vel aliquorum hominum hanc nostram donationem Deo, et Sanctis eius oblatam tollere retentare vel imminuere in aliquo de his, que supra diximus, voluexit; in primo sit ab omnipotenti Deo confusus et a cetu totius Christianitatis separatus, et post cum Juda Domini traditore in infani barazro per cuncta secula dimexsus, amen: et insuper quingue libras auri exolbat a parte regis, et a parte regula, quod retemeu, duplatu. Facta carta testamenti sub die secundo nonas Julias, era millessima centessima sexta, regnante rex Sancio Ixedimandez in Carrella: rex Alfonso in Legione: rex Garsea Ixedimandiz in Gallecia: rex Sancio Garseanis in Pampilona: rex Sancio Ihanimiriz in Aragone. Et testes presentes, collegio fratrum Sancti Emiliani testes. Senior Gutiar Fernandiz testis Senior Munio Fernandiz testis. Senior Fernan Velascoz testis. Senior Garcia Ordoniz testis. Ego Senior Azenarii Sangiz, et Domna Gunxuela de manus nostras +.+. fecimus et confirmamus. Emexoxi Arzavi scribsit.

Num.º 203.

Abra: mention á la venta de estos bienes.

Por la Cra 2303: año 1065 Becerro Gulario fol. 62. b.º

Judam episcoporum nostre provintie contra nos insurrexerunt, census et testias non sibi debitas ab ecclesiis nostris accipere voluerunt, quos omnes episcopos, nos ottonis, privilegiis nostris et canonicis sententiis,

in generalibus conciliis superavimus: et nostrum monasterium ab omni episcopali censu liberavimus: denique Munionem calagurritanum presulem, et Johannem Pampilonensem, et Simonem Burgensem, qui postea Cluniacensem monasterium perexit, in conventu Naiarensi tertias et indebitos census, de quibusdam ecclesiis nostris requirentes, monstratis privilegiis nostris superavimus ante Candidum Hugonem sancte Romane ecclesie cardinalem, presente Sancio rege eiusdem provintie=

año 1067.

Simili modo et in vico, qui Plantata dicitur, celebrato generali concilio, supradictum Munionem calagurritanum pontificem, et Blasconem Pampilonensem, et Simonem Burgensem prefati Simeonis episcopi, qui cluniacum monasterium perexit, successorem; et Munionem vetulle castelle presulem, census et tertias a quibusdam ecclesiis nostris requirentes, astantibus multis episcopis et abbatibus, ac diversi sexus plebibus, superavimus adiuvantibus privilegiis nostris ante prenominatum cardinalem Candidum Hugonem in presentia Sancii filii Fredinandi regis. Domna Elvira germana regis testis.

Itaque in omnibus conciliis in quibus ostendimus privilegia nostra bene sunt laudata et recepta a regibus et cardinalibus, et ab omnibus episcopalibus census usque in presens est liberata abbatia nostra. Era millessima centessima quinta.

Num.º 204.

Nota

Era 1106: año 1068 á 27. de mayo: got. 68: gal. 123. b.º

Es primero la escrit.ª n.º 207.

Sub nomine Christi. Ego igitur Senior Azenari Garceiz de Andesa, simul cum uxore mea domna Tota concedimus et confirmamus ad atrium Sancti Emiliani, patronoque nostro domno Petro abbati, cunctisque monachis ibi Deo tecum servientibus nostrum proprium palatium, qui est in villa, cui dicitur Trepiana, cum tres vineas obtimas; liberoque et genuo serviat ad Sanctus Emilianus. Siquis autem ex nostris progenibus aut extraneis, vel quilibet homo hunc nostrum donatum in aliquo retemtu facere conaverit; sit a Domino Deo maledictus, et a limine sancte ecclesie sequestratus, et in futuro seculo non evadat eternas penas, et a regali parte

exolbat due libras auri, et palatio vel retemtu duplatum. Facta carta in era millessima centessima sexta*: Sexto Kalendas iunias. Ego igitur Senior Azenari Garceiz, et uxor mea domna Tota, qui hanc offerta dedimus, testes tradimus. Senior Petro Nunniz testis. Senior Garcia Sangiz testis. Senior Didaco Assuriz testis. Sennior Nunnio Assuriz testis. Didaco Larristar testis. Sancius rex in Pampilona. Sancius Ranimiriz in Aragone. Sancius Fredinandus in Castella.

Num.º 205.

Era 1106: año 1068: gpt. 101. b.º gal. 137. b.º

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego Munnio Assurez, et Albaro Assurez, pro animas nostras tradimus nosmedipsos ad atrium Sancti Emiliani et omnium collegium fratrum, et offerimus nostras portiones de propria nostra divisa quam habemus in ripa de Sancta cruce ab omni integritate. Siquis autem homo ex nostris vel extraneis hanc nostram donationem disrumpere voluerit; sit a Deo omnipotenti maledictus et excomunicatus, et cum Juda Domini proditore sortitus, amen: et ipsa divisa duplata et meliorata in tales locos, cum quales fructus invenerit; et a parte rex centum sexaginta solidos argenti, et ad regula quinque libras auri. Facta carta in era millessima centessima sexta, regnante Sancio rex in Castella: Alfonsus rex in Legione: Garsea rex in Gallicia: et Sancio Garsia rex in Naiera, et in Pampilona: et Sancius Ranimirez rex in Aragone, et in Suprarbi. Ego Munnio et Albaro Assurez confirmamus divisa in Sancti Emiliani per omnia secula, amen.

Num.º 206.

Era 1106: año 1068: gpt..... galic. 40. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Sancius gratia Dei princeps, Domini nostri Jhu Christi inspirante clementia, pro anime mee remedio, et meorum scelerum expiatio obtinenda, cum voluntate et consilio de domno Juliano presbitero de Formella superiora dono et confirmo ad atrium almi Dei confessoris Emiliani presbiteri, et tibi patri spirituali Petro glorioso abbati cum collegio monachorum sub regula Sancti Benedicti ibidem comorantium presentium,

ac futurorum, illas suas casas, quas ego per cartam habui ei datas in villam supradictam, cum illius hereditate terris, vineis, et quicquid ad hanc domum pertinuit vel pertinere debebit, ad integrum sit de iure regali et de dominio seculari exito, et in vestra maneat potestate firmissimo per omnia secula, amen. Et accepi in honore de Juliano unum equum centum valente solidos. Omnia autem ut dixi ad integrum sit concessum vobis. Ab hinc autem siquis (las imprec.s &a). Facta carta offertionis sub era millessima centessima sexta, ego Sancius rex in Pampilona et Naiera regnante. Et Sancius consanguineus meus in Castella. Ego igitur Sancius rex, qui hanc fieri iussi, signum ✠. inieci. Ranimirus frater regis confirmans. Eorum frater Raimundus confirmans. Infante domna Ermesilda confir. Munius episcopus confir. Senior Eximino Garceiz confir. Senior Azenari Garceiz confir. Sennor Fortun Lopez confir. Senior Eximino Fortunionis confir. Sennor Garcia Lifuarriz confirmans.

Num.º 207.

Era 1105: año 1067: got. 56. b.º galic 221.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Azenari Didaz del Cieko divino succensus amore, et peccatorum meorum compulsus recordatione, statui de proprio, quod michi Dominus largitus est, concedere aliquid in eius honore: id circo concedo et confirmo ad honorem Sancti Emiliani confessoris Dei et ad tibi Blasconi abbati, et omnium fratrum ibidem commorantium, id est in el cieko villa meum proprium palatium cum tota sua hereditate terris, vineis, molinis, pratis, montibus ac defesis, et cum pascuis et exitu et regressu, atque omnia, que michi ibi mea esse videntur ad integrum. Siquis (las imprec.s &a). Facta carta in era millessima centessima quinta, regnante Sancius rex in Pampilona et in Naiera: coiermanus illius Sancius rex in Castella. Ego quidem Azenari Didaz, qui hanc cartam fieri iussi, hoc signum ✠. inieci, et testes tradidi. Munio Episcopus confirmans. Furtunius episcopus confirmans. Senior Didaco Albarez confir. Senior Gonsalbo Gonsalbez confir. Senior Nunno Munnioz confirmans. Senior Furtun Albarez confir. Senior Johannes Abolbalite confir. Senior Lihoarrez confir. Filio meo Senior Furtun Acenariz confir.

Num.º 208.

Era 1107. año 1069, a 27. de mayo: gpt. 4.o b.º galic. 76.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Sancius gratia Dei rex, successus Domini amore, ac peccatorum meorum pertexitus multitudine, concedo et confirmo ad honorem sancti Emiliani presbiteri patroni nostri et tibi abbati Blasconi simulque cunctis fratribus tecum ibi Deo, et sancto Emiliano servientibus in confinio carrii Franioni, monasterium reliquiis sancti Tome apostoli consecratum cum omnia, que ad eum, pertinere videntur ad integrum cum terris, vineis, ortis, sibulis, pratis, arboribus, pascuis, montibus, cum exitu et regressu et uno molino cum suo linare ad integritate, et est sub Franione, de superiori parte molino de alma Nafarra, et in latus eius terra de rege. Et dono vobis illa terra, qui fuit de Gomiz Sagitero: et ego Blasco abbati dedi ad illo Gomiz Sagitero pro confirmatione huius terre uno bove quatuordecim valente solidos. Igitur quicquid post hec potueritis edificare vel comparare aut ampliare in aliqua causa, firmum ingenuum et valentem ab omni potestate regali vel principali per omne seculum possideatis; qualiter adiutus precibus vestris merear elui ab omni mole flagitiorum, et cum celiculis possidere gaudium infinitum. Siquis autem meorum filiorum, propinquorum vel extraneorum hanc meam donationem dirumpere voluerit vel diminuere temptaverit; in primo sit ab omnipotenti Deo confusus et maledictus, et cum demonibus in inferni incendio per cuncta secula submersus, amen; et pro retentatione a parte regis exoluat tres libras auri, et duplum. Facta carta in era millesima centesima septima, sexto Kalendas iunias, regnante domino nostro Ihu Christo, et sub eius gratia ego Sancius rex in Sampilona: et coiermanus meus Sancius rex in Castella. Ego vero Sancius rex hec scripta legente audivi et confirmavi, et testes tradidi. Aluinius episcopus confirmans. Fortunius episcopus confix. Senior Domno Marcelle confix. Senior Fortunnize naviz confix. Senior Domino Arzenariz confix. Senior Fortun Sanziz confix. Senior Lope Fortuniones confix. Senior Enneco Lopez confix. Senior Domno Orobita confix. Senior Garcia Lopiz confix. Ego Sancius scripsi et testis.

Num.º 209.

Era 1108: año 1070, dia lunes, 18 de Enero: got. 118. b.º gal. 128. b.º

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis, patris videlicet et filii et Spiritus Sancti, qui est unus Deus in Trinitate, et Trinitas in unitate. Ego humillimus et omnium Servorum Dei Servus, ipso tamen Deo disponente, Burgensis dominans totius Castelle rex nomine Sancius; ob multitudinem criminum meorum terribile Dei metuens iudicium, Deo aliquid decrevi dare obsequium, ut si culpis meis exigentibus deputatus fuero in infernum flaminis ultricibus; te Domine indulgente pro Sanctorum intercessionibus tuorum eruar a tartari ignibus, collocerque in polorum sedibus: ad hoc impetrandum elegi, Christe, confessorem tuum Emilianum, de mea possessione eius offerens altari aliquantulum, ut eius inventu, ablatis mearum noxarum culpis, a te in tuo regno hoc accipiam centuplum. Ego itaque Sancius rex offero tibi Domino et redemptori nostro Jhu Christo, tibi Blasio abbati, omnibus consociis tuis monachis, qui in hoc cenobio beati Emiliani regularem vitam auxiliante Deo ducitis, offero inquam vobis ecclesiam quandam in honore beati Sebastiani martiris constructam loco qui dicitur Artable, et in circuitu eius septuaginta et duos passus pro dextris suis: preterea iussione regia precipio vobis in circuitu eius ecclesie rusticos ad populandum agregare, domos edificare, vineas et arbores, vel ortos plantare, exitus et regressus habere, presuras accipere cum suis vicinis, et esse absque fornitio et homicidio, liberam in Dei nomine habeatis potestatem. Omnia vero que ad ecclesiam suprascriptam pertinet, ubi potueritis invenire ab hodierno die tempore, a regali iure, et dominio sint abrasa, et vestro dominio tradita, et regali concessione confirmata. Siquis (las imprec.s &a.). Facta huius series testamenti donationis et confirmationis in era millessima centessima octava *, feria Secunda, quinto decimo Kalendas februarii, regnante Domino nostro Jhu Christo, et sub eius clementia, me Sancio rege regnante in Castella. Ego igitur Sancius rex hanc donationem, quam feci, testamenti subcriptione confirmavi, et manibus roboravi, signum crucis impressi ✠. testesque ad roborandum subscripsi. Domna Urracha soror regis confirmans. Domna elvira soror regis confir.

Eximinus episcopus Burgensis confirmans. Obeko abbas Oriensis confir.= Bermud Gutierrez confir. Senior Lope Sangez confir. Fernand Gondalbez confir. Fortun Sangez confir. Gondalo Salvadorez confir. Albaro Salvadorez confir. Bermud Vermudez confir. Senior Didaci Albarez confir= Julian Alketine confir. Garcia Ordoñez dominante Ponticurbo confir.

te: Gonzalo

Num.º 210.

Era 1108: año 1070, á 25 de febrero: got. 49.6.º galic. 49.6.º

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem gratia Dei Sancius rex, vna cum vxoris mee Placentie regine, amore divino compuncti, ac Scelerum nostrorum numerositate recordati, sic facimus donationem pro remedium anime nostre ad atrium Sanctissimi Emiliani patronis, et tibi patri Blasio abbati, nec non et omnibus tibi Subiectis clericis ibi die noctu Christo famulantium: idcirco concedimus et confirmamus ad atrium predicti confessoris illos cannales, qui dicunt de Vadolongo in fine insula de Varea, de vna parte in alia ad integritate: Similiter domum vnam sitam desursum villam, cui omnes noscunt antiqua esse labore, nomine Sancti Petri, ad possidendam mansionem habeatis, et illo frater domno Belasio cum filio suo, vel de eius filios, iure perpetuo ienuos confirmo ad Sancti Emiliani in oficio piscamina. Et illa terra, que est deorsum parte de Varea iuxta via, que vadit ad Sancti Martini, deorsum parte, et fuit de domno Gomiz de Ruego filio de domna Sancia, similiter confirmamus. Siquis autem filiorum, proquinquorum, aut extraneorum, regum, principum, vel aliquorum hominum hanc nostram donationem et confirmationem mutare vel disrumpere voluerit, sit a Domino dominorum maledictus, et a consortio Christianorum separatus, et demum cum Juda traditore in inferni baratro per cuncta secula submersus, amen: insuper a parte regali pariet quinque libras auri, et ad regula duplum. Facta carta donationis era millessima centessima octava, quinto Kalendas martias. Ego igitur Sancius rex, et coniux mea dominante Pampilona, qui hec fieri iussimus, manibus nostris signos ✠.✠. iniecimus, et testes tradimus. Raimundus frater meus testis. Armesilda et domna Maior germanas regis testes. Munio Episcopus confirmans. Blasius episcopus confir.

Furtunius episcopus confir. Albarus abba confir. Senior domno Marcelle confir. Senior Furtun Azenariz confir. Senior Eximino Azenariz confir. Senior Lope Furtunionis confir. Senior Petro Garceiz confir. Senior Lope Momez confir.

Num.º 211.

Era 1108: año 1070: got. 62. b.º gal. 186. b.º

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Enneco Lopez et uxor mea Totadomna donamus pro anima de filio nostro Sancio Ennecones in Bizcahia collazos et hereditate, id est, in Gorritiz illos palatios de Madariaga cum omni pertinentia terras et mazanares, de illos salices de Urrenguena iuso cum omni pertinentia: in Vercandona nostra ratione: et in Catoica nostra ratione: et in Gondorro nostra ratione in omnibus locis predictis ad integritate serviant ad baselicam Sancti Emiliani. Siquis ex nostris propinquis, vel quilibet homo hanc nostram donationem disrumpere voluerit, sit a Domino Jhu Christo maledictus et confusus, et a regali parte persolvat duas libras auri, et duplum ad regula. Facta carta in era millessima centessima octava. Filios nostros Lope Ennecones, et Garcia Ennecones, et Galindo Ennecones testes et confirmantes.

Adicion del 1082.

Ego igitur comite Lope Ennecones et uxor mea domna Ticlo, donamus pro animas nostras ad Sancti Emiliani in loco qui dicitur Cornikiz Lifuar Munnioz cum suas casas populatas cum divisa, et sua mulier, et filios filiorum suorum, ut serviant per in seculum seculi, presenti Albaroni abbati; in era millessima centessima vigesima.

Num.º 212.

Era 1108: año 1070, á 23. de mayo, dia domingo: got. 61: gal. 169. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem inutilis, et omnium antecessorum meorum infima, Christi tamen ancilla domna Legunthia, pronto corde, sinceraque mente, ac spontanea voluntate offero corpus et anima mea ad atrium almi Dei confessoris Emiliani presbiteri in manus domini mei et patroni Blasconi abbati coram presentibus fratribus, simulque et quod et dominio seculari michi facultas

a Deo concessa est, offero ad atrium predicti Dei confessoris meum proprium monasterium reliquis ferente Sancti Thome apostoli in locum quod dicitur Ripabellosa, cum divisa et orto, et una terra super illa defesa, et duas vineas una ex his in petraforata, et alia vinea de Gutier: et alias duas vineas iuxta Sancti Christofori, et ero iuxta via, que pergit ad Alaba: alia terra iuxta fonte, et dedit Senior Albaro Gonzalbez de Ripabellosa: alia terra in Targas. Et alium monasterium in Quartango, quod dicitur Lupudiano, medietate, cum terris, ortis, et pomariis, et sua divisa. Et in Nave de Albura quatuor casas, et sua divisa, et medio molino, et linare, et hominibus cum hereditate. In Varrio de Verbeia quinque Kasatos populatos cum terris, vineis, ortis, linares, exitu et regressu, libero, et divisa. In Tolmantos duos Kasatos populatos, et uno solare, cum terris, vineis, exitu et regressu, libero, et divisa. In omnibus locis predictis libertate erit sana tam de omicidiis, quam de fornitiis, et absque regali saiona. Omnia hec predicta ego domna Legunthia comparavi a domna Goto Rodriz: postque parte monasterii maneat confirmatas in Sancti Emiliani per secula infinita, amen. Senior Harramelli Gonsalbez, et Senior Scemen Gonsalbiz, et Senior Monnio Albarez, et Senior Gonsalbo Harramelli fidiatores. Siquis vero super hanc meam offertionem tam de meis consanguineis, quam extraneis iudicii propulsator extiterit, aut retemtu fecerit; sit a Domino Deo maledictus et anathemacitatus, atque excomunicatus, cum diabolo et Juda traditore in inferno inferiori penas eternas sustineat luiturus, amen: et a parte regale conferat quatuor libras auri, et quod retemptatum ad regulam duplatum. Facta carta in era millessima centessima octava, decimo Kalendas iunias, feria prima, regnante Sancio rex in Pampilona et Alaba. Ego igitur domna Legunthia, qui hunc testamentum scribere feci in Sancto Emiliano relegente audivi, manu mea signum ✠ depinxi, et testes ad roborandum subscripsi. Ego igitur Sancius rex huic promissioni interfui, subscripsi, et confirmavi. Senior Eximino Azenariz confirmans. Senior Enneco Furtunionis confir. Senior Enneco Sangiz confir. Senior Lope Blascoz confir. Senior Gundisalbo Nunniz confir. Senior Furtun Johannes confir. Senior Kideri Kideriz confir. Senior Enneco Azinariz confir. Munio scripsit.

Num.º 213.

Era 1108: año 1070, dia lunes á 24 de mayo: got. 65. b.º gal. 157. Ho

Sub nomine Christi. Ego igitur Albaro fratre de Montaniana de iuso spontanea mea voluntate, pro remedium anime mee dono ad atrium Sancti Emiliani presbiteri, et tibi abbati Blasio cum ceteris monachis uno solare cum era ad casas faciendum in Montaniana de iuso, et abui comparato illo solare de Albaro Albarez in viginti duos solidos et medio: et una terra ad illa ponte de Sancta Maria iuxta Serna de abbate domno Falcone de Sancta Maria de Cassera, et una vinea ad Sancta Cruce: et post obitum meum de mobile mea pertinentia medietate inquirite. Quod si aliquis homo hanc meam donationem disrumpere voluerit, sit a Deo omnipotentis maledictus et confusus et a parte regali solvat duas libras auri, et quod retemtu duplatum. Facta carta in era millessima centessima octava, secunda feria, nono Kalendas iunias. Ego Albaro, qui hoc dedi, testes ad confirmandum tradidi. Albaro confirmans. Dominico suo germano confir. Gotin confir. Tello Obecoz confir. Didaco Furtuniz testis. Obeco Monnioz testis.

Num.º 214.

Era 1108: año 1070: got. 84. b.º galic. 62.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Veila Telliz desiderio et amore christi succenssus, placens michi, pronto corde concedo et confirmo ab honorem Sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi presenti Blasio abbati cum ceteris monachis ibi Deo servientibus, pro animas de meas germanas domna Urraka, et domna Legundia, atque pro me ut a Domino mercedem accipiam, illos collazos, que ad nos pertinent in Nokeruela cum casas et hereditate, et divisa cum exitus et introitus, et cum quantum ad nos pertinet in ipsa villa, ad integritate sit in Sancti Emiliani per omnia secula, amen. Siquis autem ex meis propinquis aut extraneis, vel quilibet homo hanc meam offertionem in aliquo demere aut disrumpere voluerit; sit a Domino Deo maledictus et confusus, et cum Judas traditore et demonibus in inferno mancipatus, amen: insuperque ad regis terre persolvat quinque libras auri, et duplum ad regulam. Ego igitur Senior Veila Telliz, qui hec dedi, testes ad robrandum tradidi. Senior Eximino Azenariz confirmans. Senior Furtun Azenariz confirmans. Senior Lope Furtunionis confirmans. Senior

Garcia Sangiz confirmans. Sancius rex in Pampilona et in Naiera imperante. Facta carta in era millessima centessima octava.

Num.º 215.

Era 1108: año 1070, dia martes 21 de Septiembre: got. 121. b: gal. 10.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Munio conversu, mea sana et integra voluntate offero corpus et animam ad atrium Sancti Emiliani in manus Blasconi abbati, et presentibus fratribus cum duabus vineis ex his vna in loco quod est via cordovi, et alia vinea in lombo, et duas terras vna illo valle, de vna parte terra de Sancio Enneco, de alia parte terra de Jonti, et alia in illo iulalar, et medietatem de illo molino, qui est in introitum Villegondisalbo, quem egomed ipse feci; tali eas offerens ordini, ut quandiu vivens fuero corpore, cum illis serviam Deo et Sancto Emiliano abbati et fratribus omnibus; et post obitum meum deserviant in Sancti Emiliani porta peregrinis omnibus advenientibus. illas duas predictas vineas cum mea cupa, et duas terras, et de molino medietatem sint a me offertas in Sancti Emiliani per omnia secula, amen. Siquis vero ex abbatibus seu ex fratribus hanc meam donationem alio quovis loco vel homini, prestando alienaverint; sit a Domino Deo omnipotenti excomunicatus, et a cetu Christianorum seclusus, cum demonibus eternas penas sustineat luiturus in secula omnia, amen. Facta carta donationis seu offertionis sub era millessima centessima octava, feria tertia, vndecimo Kalendas Octobris, luna vndecima. Munio exaravit in Christo.

Num.º 216.

Era 1108: año 1070: gotico 137. galic....

In nomine triplo, simplo Divino. Hoc est privilegio de solutionis, quam ego Sancius rex, et vxor mea Placentia regina libenti animo, adque spontanea voluntate facimus tibi domno Andres propter tuum fidele servitium bonum, quod michi fecisti: Solvimus te et vxorem tuam et filios filiorum tuorum per secula seculorum, amen: Tam in Nagara quam in Alesanco cum tuo apertinente sive vineas sive terras vel vbicumque potueris comparare, et vbi habes comparatum in tota mea terra, et in toto meo termino potestatem habeas, et

sic tibi absolvo sine sigillo, et sine ulla facendera, et sine fornicio, et sine omicidio, et sine ullo foro malo tu et uxor tua, et filii filiorum tuorum usque in perpetuum. Siquis hunc meum testamentum, vel scriptionem disrumpere voluerit, fiat a Domino Deo maledictus et confusus, et anatematizatus: insuper cum Juda traditore habeat portionem in inferno inferiori, amen. Facta carta in Nagara absolutionis et roborationis in era millessima centessima octava, die quinta feria, regnante Sancio rege in Pampilona et in Nagara. Blasius episcopus in Irunia confirmans. Munnius episcopus in Nagara confirmans. Fortunius episcopus Alavensis confirmans. Senior Enneco Lopez dominans Nagaram confirmans. Senior Fortun Lopez in Punicastro testis. Senior Fortun Azenarez in Funes testis. Senior Enneco Azenarez in Tubia testis. Senior Garcia Lhoarrez prepositus in palatio regis testis. Senior Enneco Azenariz testis. Senior Fortun Sangiz maiordompnus testis. Senior Petro Garceiz armiger regis testis. Senior Lope Sangiz stabularius testis. Senior Lope Momiz Votecarius testis. Senior Sancio Azenariz pincernarius testis. Ego Sancius rex, qui hanc scripturam fieri iussi, manu mea signo ✠ et confirmo. Sancius regis scriba notavit et signavit ✠.

Num.º 217.

Era 1108: año 1070: got. 105. b.º galic. 4. b.º

Sub nomine Christi: titulum Sancti Emiliani Blasio abba: transactis temporibus in diebus de regis Sancii Garcia contigit, ut armenta Sancti Emiliani sederunt in Losellas, et venerunt illi de Pazongis, et fregerunt tugurium, et proiecerunt baccis de illa bakariza, deinde fecerunt querimonia illis de Sancti Emiliani ad Sancio rex cum sua carta: et Sancio rex per hoc accepit sexdecim baccas de Pozongis, et iussit rex, sicut prius fuit bakariza genua ad baccis de Sancti Emiliani: ita firmavit ut per omnia secula licentiam habeant pascendi armenta de Sancti Emiliani. Inter hec fuit altercatio inter homines de Pozengis: quisdam ex illis dixerunt ad suos, per vim ibimus ad illo ganato, quia scimus ut de ganato de Sancti Emiliani in losellas debet sedere: et iuraverunt de Pazongis Janniz, et Blasius Sangiz, ut per directum armenta Sancti Emiliani in losellas debent sedere. Et ego Sancius rex

ad honorem Sancti Emiliani cautu retemtu firmare sicut tugurii regis ita Sancti Emiliani ad parte regis componatur fiscale, et quod perditum ad monasterium duplatum. Facta carta in era millessima centessima octava, regnante Sancio rex in Nagera et Pampilona. Raimundus frater meus testis. Ermesenda germana mea testis. Munnius episcopus testis. Blasius episcopus testis. Senior Domno Marcelle testis. Senior Furtun Azenariz testis. Senior Eximino Garceiz testis. Senior Furtun Garceiz testis. Senior Lope Furtunionis testis. Senior Lope Mome testis.

Num.º 218.

Era 1108: año 1070, á 13. de noviembre: got. 56: gal. 57.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego humilis et omnium antecessorum meorum infimus, et tamen gratia Dei Sancius rex, superni regis nutu, cum proprio mentis afectu, placens animoque delectans ob Sancti Spiritus revelationem, toto corde et spontanea voluntate dono et confirmo villulam, que dicitur Mendicu, que est sita inter Nafarruri et Padulella, ac Varriolo Scemenurri sibi pertinenti, cum domibus, agris, duobusque molinis, ortis, linares, cum sautis singulis, et flumen, cum exitu et regressu, et pascuis determinatis in atrium sanctissimi Emiliani presviteri et confessoris Christi, et tibi patre spirituali domno Blasio abbati, ceterisque fratribus tecum ibi Deum sub norma beati Benedicti servientibus presentibus ac succedentibus, ut pro intercessione vestra, et omnium Sanctorum lotus a sordibus peccatorum, letus merear possessor esse regna celorum, et in dextera Dei perfrui regna polorum locupletatum, amen. Siquis autem, quod fieri minime credo, hanc meam donationem in aliquo conatus fuerit disrumpere filiis aut neptis, sive aliqua subrogata persona, sit a cetu Christianorum confusus, et in presenti bineas careat lucernas, postque averni non evadat penas, et in fisco regali septem aureas exolvat libras, et quod retemtum ad regula duplatum. Facta carta sub era millessima centessima octava, idus novembris, regnante Domino nostro Jhu Christo, et ego Sancio rex sub eius imperio in Pampilona in Naiera et Berrocia. Ego Sancio rex, qui hanc donationem confirmavi, signum feci ✝ et testes tradidi. Raimundus frater meus confirmans.

Ximesilda germana mea confirmans. Blasius episcopus confirmans. Munnius episcopus confir. Dominicus abba confir. Albarus abba confir. Senior Ximino Sanceiz confir. Senior Fortun Lopiz confir. Senior Ximino Furtuniones confir. Senior Fortun Sanceiz confir. Senior Fortun Semenones confir. Senior Xmeco Sangiz confir.

Num.° 212.

Caxa 1108: año 1070, á 15 de diciembre dia martes: gor.... gal. 76:

Cajon E. 5. legajo 1.° n.° 2. titulo Frañon.

In nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego humillimus, et omnium servorum Dei ultimus, et tamen Dei gratia ego Senior Sezenarii Sanceiz: tibi domino meo, Petro abbati cum consociis fratribus tecum in timore et amore maiestatis superne vinculo caritatis in unum commorantibus, in Domino nostro Ihu Christo perpetuam felicitatem, amen. Denique inspirante bonitate divina, que quotidie ingratis beneficium prestat, non ob inde compulsi, inde ob honorem atque gratiarum actionem creatoris nostri ac Domini, et ad laudem nominis eius, et pro remedio scelerum meorum, vel pro adventicijs pauperum vel peregrinorum humanitas imperticnda concedo et trado duo monasteria in honorem Sancti Emiliani presbiteri et confessoris, vel vobis supra nominatis fratribus in confinio Cartxi Franioni monasteriium, quod dicitur Sancti Micael cum tota sua populatione, et ingenua simpex atque absoluta, pro populare per secula infinita: Et aliud monasterium in eodem territorio, quod vocatur Sancti Tome apostoli cum terris, vineis, ortis, molinis piratis, arboribus, pomiferis, arearum salinis, egressu et regressu in pascuis: Et de illo ribulo, qui aguam ducit ad villam suam partem de agua quotidie, quantum per foramen unius manualis mole posset transire: et in Sabbatis diebus totam, que in rivulo fuerit: et in martis die quintam partem illius atque. Hec omnia cum omni quietate sicut ea ego de domno meo Sancio rege comparatis et roboratis tenui; offero et concedo ad atrium, medicti Emiliani, presbiteri atque sanctissimi, per omnia secula, amen: qualiter, pro eorum obtentu et sanctorum intercessione lotus a sordibus, quum ultimus venerit dies examinationis; de iudicio securus, bonis omnibus ditatum inter agmina angelorum coaduna-

tum merear, perfrui xegnis, voloxum loupletatum, per exexna se-
cula, amen. Ab hinc autem siquilibex homo tam ex consanguineis,
id est, filiis neptis, seu exxaneis, vel xegibus, comitibus, poxtaciis,
infanxonibus, vel ex villanis plevibus super hanc meam offextio-
nem auxu xemexaxio in quolibex caxu convellexe infxingexe, vel in
modico contexbaxe conatus fuexit; sit primitus a Domino Thu Chxis-
to maledictus, et a Chxisti coxpoxe et sanguine excomunicatus, et a
limine Sancte matxis ecclesie segxegatus, vtxisque in fxonte vivus
caxeat lucexnas, demumque cum diabolo et Juda txaditoxe maxanata-
xanathema factus cum demonibus penas etexnas sustineat luituxus
amen: insuper temporali damno afflictus, decem auxi libxas exolvat
in fisco xegali convictus, ad paxtem autem xegalem, quod xetempta-
vexit, duplatum et melioxatum xestituat: donatum autem meum
fixmum maneat et inconvulsum. Facta scxipteixa testamenti xcimo
octavo Kalendas ianuaxias, exa millesima centessima octava, fexia
texcia, luna quaxta decima, xegnante Domino nostxo Thu Chxisto, et
sub eius pxesidio Sancioni xegi in Pampilona et in Naggexa; et in
Castella Sancius xex coiexmanus illius. Ego autem Seniox Azenaxi
Gaxcexz, qui hanc caxtam fiexi iussi manu mea signum † feci, et
testibus ad xoboxandum txadidi = * Seniox Domno Maxcelle confixmans.
Seniox Fxextun Azenaxiz confix. Seniox Oxinimo Azenaxiz confix. Se-
niox Fxextun Sangiz confix = Seniox Ximeco Sangiz confix. Seniox Lo-
pe Fxextuniones confix. Seniox Ximeco Lopiz confix. Seniox Lope Ximecones
confix = Seniox Domno Oxbita confix. Seniox Ximeco Azenaxiz confix.
Seniox Gaxcia Lopez confix. Seniox Azenaxi Lopez confix = Episcopus
Domno Vlumnio confix. Episcopo Domno Belaxio confix. Episcopo Domno
Fxextunio confix. Abbate Domno Vxamudo confix = Seniox Fxextun Se-
xmenones confix. Seniox Gaxcia Lisoaxxez confix. Seniox Fxextun Azen-
naxiz filius eius confix = Ego Sancius Scxipsex, huius opexis exaxatox et texis.

* En el bexso se copia-
ron a Sñ
m.e 29 con-
firmantes va-
xios.

Num.° 220.

Era 1107: año 1069. got. 899.°: gal. 1160.°

Sub nomine Christi xedemptoxis nostxi. Ego igitux Domno Alvino,
et Amaiaiaiz, et Domiz Azenaiaz, et Domna Auxobellito et meo filio

Fuxtem Blascoz, placens nobis spontanea voluntate, una concordia pro animabus nostris remedium concedimus et confirmamus ab honore et atio Sancti Emiliani presbiteri, et tibi domno Blasio abbati cum ceteris monachis ibi Deo servientibus in Taiolas et in varrio de Corezo de abbate Vita nostras proprietates cum divisa, pratis, pascuis, montibus, fontes, molendinis, cum exitus et introitus ad integritate. Siquis autem ex nostris, propinquis vel extraneis, aut quilibet homo hanc nostram donationem in aliquo dirumpere voluerit; sit a domino Ihu Christo maledictus et excomunicatus, et cum Judas traditore sortiatur, amen: insuper a patre regali persolvat duo talenta auri, et duplo ad regalia. Nos omnes, qui hec vidimus, testes in roboratione tradimus. Domínico Gutiz testis. Didaco Monnioz testis. Lacino Monnioz testis. Dominico Licengez testis. Beila Didaz de Taiolas testis. Veillo Monnioz testis. Annaia Braboez de Portiella testis. Facta carta in era millesíma centesíma nona. Sancio Fredinandez rex in Castella. Eximino Furcuniones in Ponteurbo.

Num.° 223.

Era 1109: año 1071, dia domingo, á 20 de noviembre: got. 36: gal. 54.°

Sub nomine Christi redemptoris nostri: Ego humilis et omnium antecessorum meorum infimus, ac tamen gratia Dei condonante Sancius rex, superni regis nutu, et uxoris mee Placentie regine, prebendo assensu cum proprio mentis affectu, placens nobis atque cordibus tuis delectans ob sancti spiritus revelationem totis mentibus et spontaneis voluntatibus donamus et confirmamus unum monasterium iuxta iberum fluvium in exitu Rese, potenti vicu, reliquias, orante alme Dei genitricis Marie cum exitu et regressu cum vineis et ortis; et quicquid ad eum pertinuit vel pertinere debebit, cum tota integritate et ingenuitate offerimus ad altium sanctissimi Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi patri spirituali Blasio abbati, ceterisque fratribus ibi Deo servientibus, ut pro vestra exoratione et sancti Emiliani intercessione Iesu a sordibus peccatorum mereamur et possessores fieri regni celorum, amen. Siquis vero ex nostris, progenie, vel extraneis hanc nostram donationem conaverit in aliquo dirumpere, sit a cetu Christianorum confusus, et a Christi comunione alienus, postque averni cum Juda proditore eternas non

evadat penas, amen: ac tantum a regali pacto solvat decem libras auri.
Facta carta donationis sub era millesima centesima nona, feria prima, duodecimo Kalendas decembris. Ego igitur Sancius rex et coniux mea Placentia regina, qui hanc cartam confirmamus, et manibus nostris signos ✝✝ impressimus, et testes ad roborandum tradimus. Raimundus frater meus confirmans. Oximina et Ximenilda et domna Maior germanas meas confirm. Munius episcopus confirm. Blasius episcopus confirm. Fortunius episcopus confirm. Albarus abba confirm. Senior domno Marcelle confirm. Senior Fortun Arenaz confirm. Senior Oximino Arenariz confirm. Senior Fortun Garceiz confirm. Senior Petro Garceiz confirm. Senior Lope Alomez confirm. Munius scriba testis.

Num.º 222.

Era MoC: año MoLX, á XXIIde diciembre: qpt. 34: gal. 46. b.º

Cafon O. Mo. leg. V. n.º V. titulo Villarese.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Sancius gratia Dei rex, Domini nostri Ihu Christi inspirante clementia, pro mee anime remedio, ac scelerum meorum ablutio offero ad atrium almi Dei confessoris Emiliani, presbitori, et tibi patri spirituali Blasconi abbati cum ceteris fratribus ibi Deo servientibus vnam villam iuxta vicum Alazanaz sitam nomine Villare dictum, ad integritatem cum omnibus hominibus, terris, vineis, ortis, pomiferis, cum exitu et regressu, et pascuis determinatis et montibus, ac deffesis; id est de illa strata, que ad sanctum Emilianum pergit ad tibulum lapaci, postque ad basilicam sancte Teodosie; deinde per viam que pergit ad tibulum Cizonie husque ad lumbum carcaretum, et per eandem viam usque ad Nafassuri; deinde lumbo lumbo acuto, et eodem vero lumbo ad fonte lubrica; deinde ad viam latronis: cum uso antiquo et tenore definito, id est, ab introitu martii usque medietate mensis octubri, pecus quod receptum fuerit super stratam, que pergit ad sancti Emiliani pascendi causa in omnibus festiatis diebus, quibus a labore humano quiescunt populi, de boves, baccis, caballis, equis, mulis, asinis, pro singulis pis animalis, singulis reddatur argentis; et de vna quaque ovium grege macetur axies vnus; et in porcorum grege exit decimacio. In montana quoque defesa, quicumque carrum intromiserit, quam-

(1 Sicut señalando la pena de 4º. argenteos por carga de leña, 6º caballeria; y por la cama de un hombre á cuestas un argenteo: y por el tronco de un arbol 5 sueldos por el quarda)

vis, per axida ligna, quingue solidos reddat custodie: in pastu que-

(exit. adverbio)

gue porcorum fuerive; decimatio exit tam de avenis, quam de indi-

(1 pro asinum, mulum, equum, equam carregatis ex ligna, per singula capita viri argenteum reddat: hominem vero carregatum ex ligna, unum ar-genteo reddat: et de inclitore exboris, qui exierit, et solidos reddat custodi.)

genis exte. Cum omnibus mobilibus et immobilibus, quicquid ad eandem villam, pertinet, vel aliquando pertinuisse dignoscitur: quemadmodum in meo iure retentam retinui cum eodem usu ad predicti Confessoris Emiliani deservire mandare curavi: ita ut Siquisque habitator huius ville elatus, minis exordi in antiquo usu exposuerit contemptiosus; caream hereditatem et domum, et mobilem totum: et ubi voluerit liberum vadat. Siquis vero ex meis propinquis successoribus, vel extraneis hunc meum munus donativum, in quolibet violator extiterit; in primitus sit a Deo maledictus et confusus, et anathomate percussus cum Juda traditore in inferni voragine demersus per infinita secula, amen: insuper ad partem regalem, pariet decem libras auri, et duplum. Facta carta donationis et confirmationis in era millessima centessima nona, secundo idus decembris, regnante ego Sancio rex in Pampilona in Naiora et Alaba. Ego Sancius rex, qui hanc cartam fieri iussi, manu mea signum ✠ feci. Regimundus frater regis confirmans. Emerildo, et Eximina germanas regis confir. Illumnius episcopus confir. Blasius episcopus confir. Fortunius episcopus confir. Senior Eximino Azenariz confir. Senior Fortun Azenariz confir. Senior Eximino Garceiz confir. Senior Enneco Lopez confir. Senior Enneco Sanziz confir. Senior Lope Momez confir. Blasco Cardelle Leionense confir. In palatio regis omni excusatione tam maiores, quam minores huic donationi et confirmationi fuerunt.

Núm.º 223.

Era ⅌⅌v: año ⅌o67. gpt. 38.º gallic. ⅌84.º

(Era escrito presuntamente al año ⅌o67. Episcopus.)

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur episcopus Nunno monasterii Sancti Vincenti de Ocoizta ofero ad honorem Sancti Emiliani: Et ego domna Eximina simul cum filios meos spontanea voluntate concedimus et confirmamus ad altarium Sancti Emiliani presbiterii et tibi Belario abbati cum collegio monachis ibi Deo servientibus, monasterio Sancti Vincenti de Ocoizta partem nostram: Similiter et ego Senior Fundibalbo Momiez de Gamarra dono mea portione de Ocoizta: Et ita ego Senior Didaco Fondibalbo de Pabaxxi

El obispo D. Nuño Rico reinaba ó su monast.º de S. Vicente de Cogota, y es El mismo q.º suena en escrit.ª como obispo de Alava antecesor a D.n Gonçalo hasta el ⅌o67.

dono mea portione de Ocoiza: et in villa Gorostiza mea portione cum divisa: et in villa Eggagolen in exitus in introitus in montes mea portione. Et hoc quod nos offerimus pro animas nostras in omnibus locis cum omni pertinentia iure perpetuo in sancti Emiliani serviat. Siquis enim ex nostra gens vel extraneis hunc nostrum donatum auferre vel disrumpere voluerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, et cum Juda traditore in inferno fiat dimersus, amen: insuper a regali parte componat talenta auri et duplum. Ego igitur Sancius rex interfui, assensum prebui, et confirmavi, et quod amplius adquisieritis tam de vivis quam de defunctis firmum habeatis per omnia secula, amen. Munio episcopus confirmans. Furtunio episcopus confir. Senior domno Marcelle confir. Senior Eximino Azenariz confir. Senior Enneco Azenariz confir. Senior Eximino Furtunionis confir. era millessima centessima quinta*.

Adiciones de los años de 1084, 96. y 1106.

Ego Senior Gonsalbo de Arangiz placuit michi et vendidi ad te domno Nunno abbate de Ocoizta de mea erentia, que abui in Ocoizta et in omnibus locis, que ad me pertinent, media de mea pertinentia ab omni integritate in pretio quadraginta sex solidos, et dedi tibi fides, domno Didaco de Aggabarra et suo filio Nunno Didaco, et Blasco de Barrica pro confirmatione: era millessima centessima vigesima secunda. = Ego domna Eilo cum meos filios pro anima de meo seniore Lupi Didaz damus in Ocoizta nostra portione cum pertinentia: era millessima centessima trigesima quarta = Et nos filios de senior Lope Gundisalbez donamus pro anima patris nostri quartam partem de Ocoizta: Similiter et ego Tota Lopez uxor eius dono alias tres partes ad sanctum Emilianum pro anima mea: era millessima centessima quadragesima quarta.

Num.º 224.

Era 1110: año 1072, á 22 de febrero: got. 37. b.º galic. 197. b.º

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Sancius rex una cum uxore mea Placentia nutu Dei regina, nullius cogen-

tis impexio nec suadentis ingenio, sed propria atque spontanea
voluntate, facimus tibi domno Garsea de Muxo hanc cartam
donationis de illo monasterio sancto Christoforo de Saxinduang,
cum tota sua hereditate, que ad eum pertinet terris vineis, mo-
lendinis exitus et introitus et termino, id est de illo termino de
Yaxiang usque illo arboreo de carrera, deinde usque illo orto,
et de orto usque ad termino de Muxo: insuper concedimus
tibi talem geneitatem et potestatem, ut quicquid dederint vi-
vi aut pro defunctis, vel potueritis aucmentare et compa-
rare a parte monasterio in villa Muxo, et in Muxuarren,
liber et firmiter habeas et absque homicidio et pacto, et nullius
salionis rex habeat ibi ingressio: et tali tenore ut in vita tua
teneas: et, post obitum tuum sit iure perpetuo in Sancti Emi-
liani firmati per cuncta secula, amen. Siquis ex nostris succes-
soribus, propinquorum vel extraneorum hanc nostram scriptam in-
quietare vel disrumpere in aliquo voluerit, sit maledictus et excomuni-
catus, et cum diabolo habeat portionem in inferno infelici, amen:
et a parte regale exolvat quinque libras auri, et terentium ad re-
gula duplatum. Ego igitur gratia Dei Sancius rex, qui hanc carta
fieri iussi, terres ad roborandum tradidi. Belasius episcopus Exonien-
se confirmans. Munius episcopus calahorritanus confir. Senior Ene-
co Lopez confir. Senior Garcia Fortunionis confir. Senior Enne-
co Arzenariz confir. Senior Fortun Arzenariz confir. Senior Sce-
meno Arzenariz confir. Senior Semeno Garceiz confir. Senior En-
neco Sangiz confir. Senior Fortun Garceiz escanzano confir.
Facta carta in era millesima centesima decima, octavo Kalen-
das martias.

Num.° 225.

Era 1110: año 1072: á 25. de abril: got. 35: gallic. 54.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Hec est prescriptio dona-
tionis, quam ego Ranimirus regis Garsie, et Stephanie regine fi-
lius iussi fieri nullius cogentis impetio, nec suadentis ingenio, sed
propria et spontanea voluntate ad honorem Dei, et sanctissimi

Emiliani, presbiteri et confessoris, pro remedio anime mee, seu requie parentum meorum concedo ab omni integritate illam hereditatem quam tradidit michi Garcia Aquilo in Leza in profiliatione tam casas quam terras, vineas, ortos, molinos, preter vnum parrale, quod ei redidi: post mortem suam sit parrale de sancto Emiliano. Siquis autem regum vel principum aut meorum propinquorum vel extraneorum hanc meam donationem disrumpere voluerit, sit maledictus et confusus, et cum Juda traditore in inferno inferiori perpetualiter dampnatus; et pro retemptu ad regalem partem pariat quinque libras auri, et duplum ad regulam. Facta carta in era millessima centessima decima, septimo Kalendas maii, regnante rege Sancio in Pampilona, et in Naiera, et Alaba. Munnius episcopus Naiarensis confirmans. Belasius episcopus in Pampilona confir. Furtunius episcopus in Alaba confir.

Num.º 226.

Era 1110: año 1072: got. 72. b.º gal. 149.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego Fernando Fanniz divino amore compunctus ac scelerum meorum recordatus, pro remedium anime mee dono et confirmo ad atrium sancti Emiliani presbiteri, et tibi Belasio abbati cum ceteris monachis ecclesiam vocata Sancti Facundi de Caskaggares ad integritate cum terras et vineas, in mea quinta; et de meo ganato mea quinta, id est, duas equas, duos boves, vno asino, vno lecto, vna Kasulla obeit, duas cupas, et illum domno Monnio presbiter sit servus vester hic perseberet. Siquis vero ex meis propinquis vel extraneis super hanc meam donationem in aliquo disrumpere voluerit; sit a Domino vero maledictus, et a parte regale exolvat libra auri, et retemtu duplatum: Era millessima centessima decima.

Num.º 227.

Era 1110: año 1072, dia domingo, 26. de agosto: got. 38. b.º gal. 185.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem gratia Dei Sancius rex, simulque uxoris mee Placentie regine, amore divino compuncti, ac scelerum nostrarum numerositate recordati, sic facimus donationem pro remedio anime nostre ad atrium sanctissimi patronis Emiliani, et tibi patri spirituali Belasio abbati, nec non et omnibus tibi subiectis clericis in ibidem die noctu Christo famulantium, idcirco concedimus et confirmamus ad atrium predicti confessoris, monasterium unum in confinio Duranci, cum decania partis Bizkaie nomine Jhurrueta reliquias Sancti Martini ferens, et tesaurum omne ad eum pertinente, cum exitu et regressu, cum terris, ortis, et pomiferis arboribus, montibus, et pascuis omnibus antiquo usu determinatis, molendinis cum aquarum productilibus patefactis, sautis cum glandiferis arbustis et amenibus pratis, et quicquid ad eum pertinuit vel pertinere debuit, cum tota integritate et ingenuitate concedendo, stabilivimus per omne seculum, amen. Siquis vero meorum filiorum, seu nepotum, propinquorum, aut extraneorum, regum aut principum, aut aliquorum hominum hanc nostram donationem et confirmationem mutare vel inrumpere voluerit; sit a Domino dominorum maledictus, et a consortio christianorum separatus, et demum cum Juda traditore in inferni baratro per cuncta secula dimersus; et insuper censure ecclesie decem auri exolvat libras, et duplum. Facta carta donationis in era millessima centessima decima, feria prima, septimo Kalendas septembris, regnante Domino nostro Jhu Christo, sub eius gratia ego Sancio in Pampilona, in Naiera, in Berroza, et Alaba. Ego igitur Sancius rex et coniux mea Placentia regina, qui hanc donationem confirmamus ✠. ✠. impresimus, et testes subscripsimus ad roborandum. Ego namque Ennecus Comes et coniux mea Tota sub cuius ditione predictum erat cenobium, assensum prebemus et confirmamus: filii vero nostri Lope, et Garcia, et Galindo, et Furtun confirmant. Munius episcopus confirmans. Blasius episcopus confir. Furtunius episcopus confir. Albarus abba confir. Senior Eximino Garceiz

confir. Senior Enneco Sangiz confir. Senior Furtun Garceiz confir. Senior Eximino Azenariz confir. Senior Lope Furtunionis confir. Senior Orbita Azenariz confir. Senior Furtun Azenariz confir.

Num.º 228.

Era 1110: año 1072: got. 65. b.º galic. 162. b.º

Sub nomine Christi. Ego Monnio Gomiz de Faiolas, simul cum filio meo Gomiz Monnioz, ob sancti spiritus revelante, tota mente, spontanea nostra voluntate offerimus et confirmamus ad atrium sancti Emiliani presbiteri, et tibi Blasconi abbati cum ceteris fratribus nostras, proprias casas in Faiolas cum sua divisa in omnibus locis ad eam villam pertinentem, cum exitu et regressu, pro animarum nostrarum remedium ad integritate serviant sancti Emiliani. Siquis vero nostris propinquis aut extraneis hanc nostram offertionem in aliquo disrumpere voluerit, hic in presenti cunctis careat bonis, et in futuro cum Juda proditore in perpetuis demergatur penis, amen: insuper a parte regali exolvat duas libras auri, et retemtu ad regula duplatum. Facta carta in era millessima centessima decima *, regnante Sancio Fredinandiz in Castella: Senior domno Marcelle dominator Ponticurbo et Termino: merino in Termino Alfonso. Afonso Gonsalbez testis. Dominico Lezeniz de Faiolas testis. Dominico Gutiz testis. Garcia Sangiz testis. Senior Tello Monnioz de Goreggo testis.

Num.º 229.

Era 1110: año 1072, a 7. de diciembre dia viernes: got. 48: gal. 198. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Hec est cartula roborationis, quam fieri volui ego Sisebuto abbati monasterii Karadigna vobis abbati domno Belasio de Sancti Emiliani vna cum fratribus vestris, id est, facimus convenientia cambii, et dono ego vobis vna ferragine in Burgense civitate pro populare in medio loco inter ipsos monasterios, id est, monasterium de Sancti Petri de Asilance de vna parte, et de alia parte monasterium Sancti Emiliani de Lara, et de tertia parte nostrum monasterium de Sancti Petri de Kara-digne;

et accepimus de vos alteram ferraginem in Quintanella de Besica, ad mensura pleno et medio donastis nobis. Et ego abba domno Sisebuto in presentia domini mei Adefonsi regis et de domna Urraka germana ipsius regis confirmo hanc ferraginem; et ipse confirmat, et libertati donat. Et siquis ex nostris, aut alia subrogata persona hunc nostrum cambium disrumpere voluerit, in primis incurrat ira Dei viventis in secula: et in fisco regali persolvat quatuor libras auri; ad partem monasterii, quod retentaverit, duplum restituat. Facta carta sub era millessima centessima decima, septimo idus decembris, feria sexta, regnante rex Alfonsus in Castella, et in Legione, et in Gallecia: Sancius rex in Pampilona, et in Naiera. Episcopo domno Eximino regente ecclesiam Burgensium: Episcopo domno Munnio regente ecclesiam Naiarensium. Ego igitur Sisebutus abba, qui hanc cartam fieri iussi, manu mea signum ✠ feci, et testes ad roborandum tradidi. Comite domno Gondisalbo confirmans. Comite domno Munio confir. Senior Didaco Gondisalbo confir. Senior Albaro Didaz confir. Dominico prior Kara-digne confir. Domno Tello presbiter confir. Domno Sabastiani presbiter confir. Domno Dominico presbiter confir.

Num.º 230.

Era 1111: año 1073, á 21 de abril, dia domingo: got. 70. b.º gal. 114.

Cajon E. 4. n.º 1.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Johannes Gutierrez nullius hominis cogentis imperio, vel suadentis ingenio, sed cum proprio mentis affectu ob meorum remissionem scelerum placens michi, animoque delectans pro Domini Christi adipiscenda gratia, et in futuro sub sanctorum Dei omnium degere gaudia, offero corpus et anima ad atrium sancti Emiliani presbiteri et confessoris cum ea, que michi de seculari cura superna concedere dignatus est gratia una cum uxore mea nomine Auria. In primis namque concedo et confirmo perpetualiter basilicam, que sita est in vico Oxemella iuxta discurrente flumine Tyro, reliquias ferente sancti Salvatoris, et sanc-

ti Torquati, et aliarum pluximorum Sanctorum quorum nomina Deus scit; cum sua dote, que in ipsius dedicationis die per manus pontificis Domni Munioni, ego et frater meus Teles Gutierrez more ecclesiastico dirare curabimus; id est vnam terram in Bozenas ad latus terram de Monelle, et vnam vineam in loco cobella iuxta vineam de Sancta Marina: ut ecclesiam, terram et vineam in predicto Sancto Emiliano deserviant per omnia secula. Et in villa Terrazas similiter offero ad Sancto Emiliano duos Kasatos populatos cum sua diviza in exitu et regressu, parcuis, montibus fontibus, padulibus in omnibus locis omnia illius ville pertinentia, ut ad prefatum sanctum Emilianum pertineant per secula infinita. Siquis vero, quod fieri minime credo, super hanc meam offertionem in quolibet violator extiterit, sit excomunicatus a cetu omnium Christianorum, et a limine Sancte matris ecclesie, et a Christi comunione extraneatus, cum diabolo et Juda traditore in inferno inferiori penas eternas sustineat luturus, amen: et insuper ..... damno regali tres aureas libras exolvat ad partem fiscali, et ad partem monasterii in quantum vindicare voluerit ..... ratum et hec scripta indisrupta permaneat et firma. Facta scriptura testamenti sub era millesima centesima vndecima, vndecimo Kalendas maias, feria prima, luna decima, regnante Adefonsus rex in legione, Carrella, et Gallecia. Ego igitur Johannes Gutierrez et vxor mea Auria, qui hunc testamentum fieri voluimus manibus nostris signo ✠ ✠ iniecimus, et testes ad roborandum tradimus. Munnius episcopus confirmans. Blasius Sancti Emiliani abba, in cuius manu et religione hec commendatio et stabilitio fit, confirmans= Senior Didaco Albarez confirmans. Senior Gondesalbo Fundisalbiz confir. Senior Didaco Gaudesteoz confir. Senior Fortun Albarez confir. Senior Munio Telliz confir. Senior Johannes Abolbaliziz confir= Senior Beila Fondisalbiz confir. Senior Fernando Telliz confir. Senior Galindo Mancionis confir. Dominico Johannes confir. Garcia Martiniz confir= Belasco Vromioz testis. Sarracino de Oxemella testis. Dominico Obecoz testis. Pelagio de Sacrero testis. Munno Telliz testis. Dominico Vlaquide testis=

Omnibus denique hominibus, qui in ipsius adfuerunt baselice consecrationis tam mares quam femine confirmantes et roborantes.

Num.º 231.

Era 1111: año 1073, á 6. de mayo: got. 48: gal. 198. b.º

In Dei nomine. Ego Mikael de Sotello, simul cum mea uxore Dominica nostra voluntate tradimus ad atrium Sancti Emiliani presbiteri cum tertia parte de nostras casas, cum aqua et orto iuxta fonte, et defesa, et uno ero inter ambas vias, et una vinea in valle de fratres latus vinea de Amamunna: Enneco de Ibriellos, similiter ego domna Sol dono meam propriam casam, et unum malleolum in termino, quod dicitur Munnio Blascon iuxta limite agrum de domna Maior, et unum agrum inter duas vias in latus agrum vinea de Meteri. Et ego Dominicus Johannes, et uxor mea domna Auria donamus nostrum proprium agrum inter duas vias iuxta limite agrum de Scemeno Furtuniz, et unam vineam in plano iuxta limite vinea de Tellu Felices. Siquis homo ex nostris aut extraneis hanc nostram donationem disrumpere voluerit, sit a Deo omnipotentis maledictus et confusus, et a parte regale exolvat duas libras auri, et duplum ad regulam. Alfonsus rex: Era millessima centessima undecima, secundo nonas maias.

Num.º 232.

Era 1111: año 1073, a 7. de Julio: got. 70. b.º gal. 101. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Monnio Armenteriz de Zunieta mea sana et integra voluntate trad corpus et anima mea, nec non et anima functi filii mei nomine Johannes ad atrium beati Emiliani presbiteri in manus Domini mei Belasconi abbatis, et offero in mea meique defuncti filii commendatione duas terras, una ex his in valle fornellos iuxta serna regale; alia terra in loco quod dicitur chosta de Ballartella iuxta terra de Sarrazin Germanez: et duas vineas una in valleteresa iuxta vinea de Johannes Lilliz; et alia vinea in loco grallera iuxta vinea de Beila Monnioz de Ballarta: has duas

terras et duas vineas, et vnum bovem, et vnum caballum pro anime nostre serviant in Sancti Emiliani. Siquis super hanc meam offertionem in quolibet homo disrumpere voluerit ex meis sanguinibus vel extraneis; in primis super eum ira et maledictio veniat de Domini nostri Jhu Christi, et sit excomunicatus, et cum Juda traditore in infernum habeat mansionem, amen; et a parte regale exolvat libra auri, et retemtu duplatu restituat. Facta scriptura era millessima centessima vndecima, nonas iulii, Alfonsus rex in Castella et in Legione. Ego Munnio Armenteriz et vxor mea Sendielga, qui hunc dedimus testes scripsimus. Martin Gudestioz testis. Obeco Nunniz testis. Braulio Beilaz testis. Ziti Braulioz testis. Munnio Fernandiz testis.

Num.º 233.

Era 1111: año 1073: got. 36. b.º gal. 53. b.º

In Christi nomine redemptoris nostri. Ego quidem Garcia Revillez divino succeso amore, ac peccatorum meorum compulso recordatione, idcirco concedo et confirmo ad honorem sancti Emiliani presbiteri, et tibi Blasconi abbati cum cunctis monachis, vinea mea propria in Calahurra civitate in loco que dicitur Villare de vineas iuxta illas vineas de Murcuggi et Dominico Sancio: tamen tali pacto, ut dum ego vivo fuero, habeam et teneam illam, et post meam mortem ab omni integritate absque aliqua voce mala habeat Sanctus Emilianus. Siquis autem meorum propinquorum, aut extraneorum hoc meum datum disrumpere voluerit sit a domino Christo maledictus, qui cuncta creavit, et a parte regis pactet duas libras auri, et illa vinea duplata. Facta carta era millessima centessima vndecima. Sancius rex in Pampilona. Munio episcopo confirmans. Senior Furtun Garceiz confirmans. Senior Simeon Furtunionis confir. Murcuggi et Dominico Sancio, toto concilio de Calahurra testes.

Num.º 234.

Era 1112: año 1074: got. 105. b.º gal. 5.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Sancius gratia Dei princeps testamentum facio et cartam ad honorem sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi. Contigit, ut magna parte plebibus

de Lara venirent causa orationis ad atrium beati Emiliani: eadem hora fuerunt pignorati a plebibus terre, et quibusdam comprehensi, quia inter me et congermanum meum Adefonsum regem seditio erat: Unde comes Gonsalvo Salbatorez, qui Laram dominabatur, missit michi suos nuntios, et dixit; quia ego malum honorem portabam ad beati Emiliani corpus, quia proibebam plebes venire ad adorandum eum. Et ego cum cognovissem hoc factum, iussi omnes absolvi, et spolia reddi. Deinde ego et comes Gundisalbus utrique fuimus in beato Emiliano, et dedi talem absolutionem; ut omnes undique partibus venirent causa orandi cum sportella, vel ferrone, libertatem habeant usque redeant ad domos suas inlesi. Sicuti habuerunt cum avis meis Ordonius rex, Garsia, Sancius, et Garsia reges. Siquis autem pignoraverit aliquem, sexaginta solidos ad partem regis exolvat, et quod retulerit, duplatum restituat, et culpa peccati super eum remaneat. Et si hominem captivum acceperit, centum solidos reddat, et illum liberum dimittat. Hec scripta per omnia secula iussi prevalere. Siquis hoc meum factum disrumpere voluerit, sit maledictus et confusus, amen. Munius episcopus Calagurritanus confirmans. Albarus abba confir. Blasius abba sancti Emiliani confir. Senior Azenari Garceiz confir. Senior Eximino Furtunionis confir. Senior Domno Marcelle confir. Senior Eximino Azenariz confir. Era millessima centessima duodecima.*

Num.º 235.

Era 1112: año 1074, dia lunes, 24 de marzo: got. 29. 6.º gal. 22.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego humilis et omnium antecessorum meorum infimus, sed gratia tamen Dei Sancio rex una cum uxore mea Placentia regina pro redemtionem animarum nostrarum offerimus et confirmamus hereditatem illam, que fuit de Blasco Obecoz in villa gondesalbo, que dudum pro seditione quadam, et homicidio ad manus devenerat nostras, tam de illius patrimonio, quam de ipsius negotio, tam terris quam vineis vel ortis, vel quicquid de eo invenire potuimus,

seu potuerimus, tozum concedimus cum omni integritate et genuitate ad atrium almi Dei confessoris Emiliani, presbiteri, et tibi patri spirituali Belasconi abbatis, ceterisque fratribus tecum ibi Deum laudantes. Siquis autem nostrorum filiorum, seu nepotum, propinquorum aut extraneorum, vel aliquorum hominum hanc nostram donationem in quolibet conaverit dirumpere; sit a Domino dominorum maledictus, et a consortio Christianorum separatus, et demum cum Juda traditore in infemi baratro, per cuncta secula submersus, amen: insuper damno fiscali exolvat duas libras auri, et retemtu duplatum. Facta carta donationis in era millessima centessima duodecima feria secunda, nono Kalendas aprilis. Ego Sancio rex, et Placentia regina, qui hanc confirmamus donationem, testes ad roborandum subscripsimus. Munius episcopus confirmans. Belasius episcopus confirmans. Fortunius episcopus confir. Petrus abba confir. Albarus abba confir. Senior Eximino Garceiz confir. Senior Fortun Lopez confir. Senior Eximino Azenariz confir. Senior Lope Fortunionis confir. Oxbita Azenariz confir. Senior Fortun Azenariz confir.

Num.º 236.

Era ¼¼2: año ¼74, a 12. Zabril: got. 4.º 6.º gal. ¼76.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Albaro Gundesalvi de Ghinea divino amore compunctus, ac scelerum meorum recordatus, idcirco, ut anima mea concedo et confirmo ad atrio sancti Emiliani presbiteri, et tibi Blasconi abbati cum ceteris fratribus ibi Deo servientibus, monasterio sancta Maria de Maurdones *cum omnibus suis pertinentiis cum divisis in montibus et in omnibus locis: similiter illas casas, que fuerunt de Eximino Debea (3) cum suis divisis in montibus, in fratis, et in omnibus locis. Et in terratorio Alaba mea ratione de Aldonio quantum ad me pertinui in terris in mazanares et mea defensam ad integritatem, et cum divisis in montibus et in fontes et in omnibus locis: et illa casa de Gomez Albaro de Oretia cum sua divisa in omnibus locis: Et in illa ecclesia de Villa mea ratione (2): iure perpetuo serviant

en el original *al marg.: in axivo de Fluminciello.

(3) al margen = Ebea de campo nomine villa, apud que fuerunt ex sita, casasque predictas sub oriente partis ville sunt constitutas.
(2) Et in illo monasterio de sancta Maria de Sibaliz illo alcare de ipsa ecclesia ad integritate.

en el original

Sancti Emiliani. Siquis autem ex meis aut extraneis hanc memam donationem voluerit disrumpere sit a Deo omnipotentis maledictus, et a fide Catholica extraneatus, demumque cum Juda traditore in inferni submersus, amen: et ad parte regali exolbat quatuor libras auri cocto. Facta carta donationis in era millessima centessima duodecima, secundo idus aprilis regnante Sancio rex in Pampilona et in Naiera. Ego igitur Senior Albaro Gundisalbi, qui huic dedi, testes tradidi. Munio episcopus confirmans. Furtunius episcopus confirmans. Senior Eximino Garceiz confir. Senior Lope Furtunionis confir. Senior Orbita Azenariz confir. Senior Eximino Azenariz confir.

Adicion del 1086.

Ego Fernando Gondisalbiz dono in Aldonio uno solare cum divisa, era millessima centessima vigesima quarta.

Num.º 237.

Era 1112: año 1074: got. 60: gal. 174. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem sub gratia Dei domna Teresa, divino amore compuncta, ac scelerum meorum recordata, omnipotentis Dei clementia inflamata, pro remedio anime mee, atque pro parentum meorum remissio concedo et confirmo ad atrium Sancti Emiliani presbiteri et confessoris christi et tibi abbati Belasio cum collegio monachorum ibi Deo servientibus, monasterio Sancti Jacobi apostoli de Villapuni cum terris, vineis, molendinis, ortis, cum suis divisas et regulas, et cum tota eius pertinentia, ingressu et regressu ad omni integritate: et una Kasa a facie de illo monasterio; iure perpetuo serviat Sancti Emiliani. Siquis vero ex meis propinquis vel quilibet homo hanc meam donationem in aliquo disrumpere auferre voluerit, sit a Deo omnipotenti maledictus, et damnatus, et cum demonibus et Juda traditore in inferno inferiori dimersus, amen: et ad parte regale exolvat septem libras auri, et quod retemtu ad regula duplatum. Facta carta in era millessima centessima duodecima, regnante Sancio rege in Pampilona et in Alaba. Ego igitur domna

Teresa, qui hanc dedi, testes ad roborationem dedi. Munius episcopus confirmans. Furtunius episcopus confir. Senior Scemeno Garceiz confir. Senior Furtun Lopiz confir. Senior Enneco Azenariz confir. Senior Orbita Azenariz confir.

Num.º 238.

Era 1112: año 1074, 16. de junio, dia lunes: got. 68. b.º gal. 207. Ao

In nomine divine et individue patris et filii, simulque ex ambobus procedentis spiritus sancti. Ego humilis et omnium antecessorum meorum infimus, ac tamen gratia Dei Alfonsus rex, superni regis nutu, cum proprio mentis afectu inspirante, placens michi, animoque delectans ob sancti spiritus revelationem, toto corde, spontanea voluntate, omnique desiderio ad atrium beati Emiliani presbiteri et sublimis confessoris Dei, presenti venerabili patri Blasconi abbati, omnibus tecum unanimiter sub regula beati Benedicti iugum Christi decenter portantibus presentibus ac succedentibus fratribus pro adipiscenda predicti confessoris Dei magnitudinis gratia, nec non pro mee anime remedio munus offerens Deo; quatenus, ea, que ab antecessoribus meis regibus, comitibus, potestatibus viris ac mulieribus, vel populis omnibus huic Dei confessori et atrio eius promissa et offerta noscuntur, cum omni integritate absque ullo impedimento perpetualiter sic manere mandamus. Insuper et ab hinc suficienter licentiam damus, ut tam monasterialibus ipsius decanis, quam et villis omnibus, que nunc et in ante extiterint eius ditioni: bestie eorum iumenta ac pecora per omne circuitu regni nostri, et infra quisque in suo manente termino, vicumque pastum potuerint inveniri; absque refrenatione ulla pascantur per diem, et iterum veniente nocte liberi redeant ad proprium terminum vel cubile. Et hec omnia, ut diximus, cum propria subscriptione, stabiliendo firmamus per infinita omnia secula, amen. Siquis autem meorum successorum regum, comitum, vel quilibet hominum hanc genuitatem, quam ego pro meorum flagitiorum remissione, et parentum meorum requie pro Dei amore in beati Emiliani honore concessi, stabilivi, affirmavi, conatus fuerit, aut voluerit

demere, infringi, violari, vel auferre, et ipso sancto atrio decorando calumniam inferre; dematur de terra viventium, separetur a consortio angelorum, arcangelorum, patriarcharum, prophetarum, apostolorum, evangelistarum, omnium Sanctorum Dei, et anathemate perculsus, cum Juda traditore inferni voragine mansione, et cum demonibus obtineat portionem per nunquam finienda secula seculorum: et damno constrictus temporali, a parte regali exolvat sexaginta libras auri, et quod retemtu, duplatum. Facta carta genuitatis sub era millessima centessima duodecima, sextodecimo Kalendas iulias, feria secunda. Ego igitur Alfonsus rex, qui hec fieri iussi, manu mea signum hoc ✠ inieci, et confirmavi, et testes ad roborandum subscripsi. Agnes regina confirmans. Urraka et Gelvira infantes confir. Eximinus episcopus confir. Munius episcopus confir. Munio Comes confir. Gondisalbo comes confir. Senior Didaco Albarez confir. Senior Eximino Furtuniones confir. Senior Albaro Gondisalboz confir. Senior Bermudo Bermudiz confir. Senior Fredinando Rodriz confir. Senior Gondisalbo Albarez confir. Senior Rodrico Didaz confir. Senior Garcia Ordonioz confir.

Num.º 239.

Era 1112: año 1074: gpt. 69: gal. 139.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur quambis indigno, et omnium antecessorum meorum in ordine infimo, sed Christi tamen gratia, cuius indicio omnia in proprio disponit arbitrio, Eximino episcopo: suplicante denique illustrissimo viro in sancti Emiliani cenobio abbatie ordinis functo nomine Blasio, cum conibentia totius infanzonum et villanorum Ecclesie sindenie, sancti Clementis baselica cum corde prontissimo facimus illius ecclesie sacrationis dedicatio; qualiter Emiliano sanctissimo patrono permanens firma, deserviat per secula: et ut antiquorum patrum docet sanctissima norma per circuitu ecclesie septuaginta duos passum asignamus spatia: Nec non et dotem predictam ditamus baselicam, ut regula sanctorum presulum iubit clarissima docma: Id est ex omni concilio unam terram in loco cui dicitur vallis sancti Clemen-

tis, qui fuit de domno Micaelo iuxta terram de Dominico Numni: et vnam vineam ad latus sancti Clementis, qui fuit de Dominico Numni et sua germana Andoxazu. Ego igitur Didacus presbiter offero ad atrium sancti Clementis vnam terram iuxta viam et vineam ipsius Sancti Clementis: et vnam vineam ad Axenellas, iuxta vineam de Tellu Fondisalbiz pro anima patris mei Tomesani, et mea germana Maxia; confirmo hec per omnia secula. Similiter et ego Johannes Numniz, pro anima patris mei Numno offero vnam terram in plano de lachos, iuxta terram de Pimello. Siquis vero quilibet hominum hanc donationem et confirmationem, quam ego Crimino episcopo, vna cum abbate Sancti Emiliani Belasio, et cum integra voluntate de concilio Ecclesie sidenie maioribus et minoribus, viris et mulieribus, que offerimus ad atrium Sancti Emiliani, aliquam infregi voluerit divisionis contumeliam quolibet omnium generis; sit a Domino Christo maledictus et confusus, et anathemate perculsus, cum Juda traditore in inferni voragine sit dimersus, amen: insuper a parte regale exolvat quatuor libras auri, et quod retentum ad regula duplatum: et hec scripta firma sit. Era millessima centessima duodecima.

Num.º 240.

Era 1112: año 1074: 33 de noviembre: got. 17.º: gal. 42.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur domna Subentia Dominico imbuta Solatio, trado corpus meum et anima ad atrium beati Emiliani confessoris Dei summi in manus domini mei Belasconi abbatis, et omnibus fratribus presentibus, et offero ex facultate mea ad predictum monasterium vnam Kasam, quod comparavi de meo nepote Johannes, et medietatem de illas casas de era, et medietatem de illa era in villa Formella per omnia secula, amen: Siquis vero homo tam extraneus, quam consanguineus super hanc meam donationem in aliquo retentu facere conaverit; ira Dei maneat super eum, et extraneus a limine Sancte matris ecclesie et a Christi communione, cum Juda proditore in inferni voragine obtineat mansione per omnia secula, amen: insuper ad parte regali offerat libra auri, et retentatu, restituat duplatum. Facta carta sub era millessima centessima

duodecima, tertio idus novembris, regnante Sancio rex in Pampilona: et Senior Garcia Ligoarriz in Formella. Eodem Seniore Garcia Ligoarriz confirmans. Filios eius Lope Garceiz, et Enneco Garceiz confirmantes. Enneco Nunniz testis. Fertun Nunniz testis. Johannes Mutarrafe testis.

Num.º 241.

Era 1112: año 1074, 2 de diciembre, dia martes: got. 106: gal. 225.

Sub Christi nomine. Hec est carta, quam ego Sancius Dei gratia rex vna cum vxore mea Placentia regina, propria et spontanea voluntate facimus vobis domno Sancio, ut de hinc ad inatea sit vobis libera, et ingenua ecclesiam sancti Laurentii, qui est in illa de ante Tricio cum suo introitu et exitu cum terris, vineis, quod hodie in presenti datum est illi ecclesie: id est vna vinea ante illo altare sancti Laurentii, qui fuit de Hala: aliam vineam in illa cuesta in frontera de villa Hoteiz: aliam vineam in illa cuesta ad frontera de Tricio: aliam vineam in illa cuesta ad frontera de Argenzana de iuso: aliam vineam in via de Argenzana ad Tricio: aliam vineam in illa mercede in via de illos molinos de villa de Hoteiz: aliam vineam de Gomiz Ferrero ante Sancta Maria de Arcos: vna pieza in vlzeta: alia pieza de illo spino, quam donavit Juliano Papagallos pro anima de sua matre, et de suos filios: vno linare de domno Stephano ad illos molinos de villa Hoteiz. Post hunc vero die vir aut mulier, qui ibi se voluerit commendare cum quanta sue hereditatis, licentiam habeat; et non habeat super se sigillo, aut saione, neque ullo fuero malo. Insuper addo vobis terram subtus sancti Laurentii, quem tenuit Jonti Repostero, iuxta vineam de illa arberguaria, in alia parte illo vturi de Amunna Mora. Hec omnia suprascripta mandamus vobis habere sine vlla inquietudine hominis, et sine vllo pecto, et sine vllo fuero malo de rege vel seniorum, ab integro. Ab isto vero die in antea de hoc, quod supra scriptum est, nullus homo inde abstraere aliquid audeat: et qui ibidem promissit se vivere, non habeat potestatem inde exire, quod si exierit pro suo malo vicio, omne, quod donavit, ab integro remaneat in illa supra scripta ecclesia: quod si aliud fecerit, quam hic supra continetur, tres libras auri solvat regi; et quod abstulit, in duplo illi ecclesie restituat. Vobis vero licentiam donamus, ut in vita vestra possideatis; et post

obitum vestrum sit in Sancti Emiliani per omnia secula, amen. Si quis homo nostrorum successorum, vel quilibet personam hoc factum nostrum regali auctoritate firmatum inrumpere conatus fuerit; ex partis Dei patris omnipotentis, omniumque sanctorum eius sit maledictus et confusus; post mortem vero cum diabolo et sociis eius infernorum excipiat penas. Ego Sancius Dei gratia rex vna cum vxore mea Placentia regina hoc testamentum confirmantes signamus ✠. et testes ad confirmandum dedimus. Munius episcopus Albailde testis. Belasius abba Sancti Emiliani testis. Infans domnus Raimundus testis. Domna Ermesenda soror regis testis. Domna Auria testis. Senior Enneko Lopiz dominans Nagera testis. Senior Furtun Lopiz dominans Ponicastro testis. Senior Eximino Garceiz dominans Lerin testis. Senior Eximino Azenariz dominans Tafalia testis. Senior Enneco Sancii de Arlas testis. Senior Furtun Garceiz de Funes testis. Senior Lope Furtuniones dominans a Zahara testis. Senior Garcia Lifuarre testis. Senior Furtun Ennecones alferiz testis. Senior Lope Momez votecarius, et maiordomus testis. Senior Lope Beilaz stabularius testis. Senior Sancio Azenariz Sacantiano testis. Senior Enneco Furtuniones offertor testis. Domno Galindo preposito domus Sancte Marie testis. Facta scriptura in era millessima centessima duodecima, quarto nonas decembris, die tertia feria. Enneco scriba regis notavit.

Num.º 242.

Era 1113: año 1075: got. 66: gal. 163.

Sub Christi gratia. Ego Senior Beila Gonsalbez de Montaniana, et vxor mea domna Maior, et filiis nostris placuit nobis spontanea voluntate, et vendimus solares nostros proprios in Faiolas cum divisa in omni locis ad illam villam pertinentem ab omni integritate, ad tibi Dominico Lezenioz, et vxor tua domna Goto in pretio, quod inter nos placuit, id est decem solidos argenti; et accepimus totum: et confirmo tibi illos solares cum fuero de infanzone; habeas tu, et qui volueris. Siquis ex nostris propinquis, aut extraneis voluerit voce levare ad iudicium; ad parte rex pariet sexaginta solidos, et solares duplatos. Senior Eximino Furtuniones in Ponticurbo testis. Senior Tellu Monnioz in Termino testis. Flazino Monnioz de Coreggo testis. Sarracin Sa-

bastianiz testis Gondisalbo Didaz testis.

Adicion del 1075.

Et ego Dominico Lezenioz, et vxor mea domna Goto nullius cogentis consilio evenit michi voluntas, ut cum venissem in hora mortis mee, promisi ad tibi patri spirituali Belasio abbati, ut traderem corpus meum in atrio Sancti Emiliani: modo vero quum dedit michi Dominus Sanitatem; confirmo et trado me cum meos Solares et meas Kasas in villa, que dicitur Faiolas, cum divisa in omni locis ad eam villam pertinentem ad integritatem, et cum fuero, sicut alias Kasas de infanzonibus, confirmo in Sancto Emiliano. De filiis autem meis, qui voluerint servire ad Sancti Emiliani, cum voluntate vestra sedeant in ipsas Kasas: et qui noluerint, non habeant ratione in ipsas Kasas. Siquis autem ex filiis et de propinquis aut extraneis retemtare voluerit istas casas, sit segregatus a consortio Christianorum, et post cum Juda traditore in inferno sit dimersus, et retemtu duplatum, et ad regali vna libra. Facta carta sub era millessima centessima tertia decima. Munnio Monnioz, et Flagino Monnioz fidiatores de prima comparatione.

Num.º 243.

Era 1113: año 1075, á 11 de enero: gotico 56: galicano 57. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego humilis et omnium antecessorum meorum infimus, ac tamen gratia dispensante divina Sancius rex superni regis nutu, cum proprio mentis affectu placens michi animoque delectans ob Sancti Spiritus revelationem, toto corde et spontanea voluntate dono et confirmo villulam Huribari *, que est sita super Corecha in facie Zufiuri: Similiterque et villuleta illa nomine Saggazahar, que iacet inter Morico, et Zofiuri. Has itaque duas villulas cum eorum pertinentiis, terris, vineis, ortis, pratis, sautis, molinis, linariis, et pascuis determinatis: id est de Formazaha vsque ad Arrinda; et exinde vsque ad Hatumanhuri; et in illa defesa de Saggha-maior sua medietate cum omni genuitate exitu et regressu, totoque in eis salvo antiquo vsu, ut superius dixi perpetualiter offero et stabilio ad atrium Sanctissimi Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi patre spirituale domno Blasio abbate, ceterisque

fratribus tecum Christi iugum confessionis sub norma beati Benedicti portantibus presentibus ac succedentibus: qualiter pro vestra oratione et Sanctorum intercessione lotus a sordibus peccatorum, emundatus a maculis delictorum esse mereat possessor regni celorum locupletatum per eterna secula, amen. Siquis sane, quod fieri minime credo, hanc meam donationem in aliquo conatus fuerit disrumpere, aut evellere propinquis vel neptis aut aliqua subrogata persona; sit a Domino Christo maledictus, careat in presenti utrasque lucernas, postque inferni non evadat penas, sed cum Juda proditore in inferno inferiori obtineat portionem per secula seculorum, amen: in fisco autem regali septem exolvat libras auri, et quod retemtatu ad regula duplatum. Facta carta era millessima centessima tertia decima, octavo idus ianuarias, regnante Domino nostro Jhu Christo, et sub eius imperio ego Sancius rex in Pampilona, in Naiera, atque Berrocia. Ego Sancius rex, qui hanc donationem confirmavi, signum ✠. feci, et testes tradidi. Placentia regina confirmans. Remundus frater regis confirmans. Ermesilda germana regis confir. Munnius episcopus confir. Blasius episcopus confir. Furtunius episcopus confir. Petrus abba confir. Albarus abba confir. Veremundus abba confir. Senior Eximino Azenariz confir. Senior Furtun Azenariz confir. Senior Lope Fortunionis confir. Senior Sancio Garceiz confir. Senior Garcia Sangiz confir. Senior Enneco Sangiz armiger regis confir. Senior Lope Blachiz maiordomus confir.

Num.º 244.

Era 1113: año 1075, á 29. de marzo, dia domingo: got. 59. b.º gal. 176. b.º

In Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Senior Lope Sangiz pro anime mee remedio, et peccatorum meorum ablutione trado meum corpus et animam vererabili atrio Sancto Emiliano tam in presenti vita quam in futura. Igitur de dominio seculari, quod michi Domini tribuit gratia, Domino meo Sancto Emiliano, tibique abbati domno Blasio cum ceteris monachis ibi Deo servientibus concedo et confirmo Sancti Jacobi monasteri de Lan-

greiz cum pertinentium totum ad integritatem, cum suo abbate domno Beila, cum exitu et regressu, pastu iumentis et peccoribus in montibus totis ubi usque adtingere potuerint. Et in valle de Yrdunia in totas villas suos mazanares. Et in Salinas de Anniana triginta eras cum suos pozos sine ulla albara, et ullo impedimento saionum omnium. In villa Ertanga una decania ad integritatem cum terris et mazanaribus suis. Alia decania Curcuera Monasterio ad radicem montis Alzaro totum ad integritatem. Alia decania in Villamaterni cum terris et vineis ad integritatem. Alia decania sancti Petri de Taiuelas cum suos collazos ad integritatem absque regali Saione. Omnia hec predicta ad atrium beati Emiliani offerta ibidem serviens maneat confirmata per secula infinita. Siquis tamen successorum meorum aut quilibet hominum hanc meam donationem in aliquo conatus fuerit, aut voluerit demere vel auferre, aut disrumpere; in primis sit a Deo omnipotenti maledictus et confusus, postque cum Juda traditore in inferno inferiori manssionem, et cum demonibus in eterno igni portionem obtineat per nunquam finienda secula, amen: insuper a parte regali exolvat duodecim libras auri, et quod retemtu ad regulam duplatum. Facta carta sub era millessima centessima tertia decima, quarto Kalendas aprilis, feria prima, luna octava, regnante Sancio rex in Pampilona atque Berrocia et Alaba. Ego igitur Senior Lope Sangiz, qui hanc cartam fieri iussi, testes scribere mandavi. Munnius episcopus confirmans. Belasius episcopus confir. Furtunius episcopus confir. Petrus abba confir. Albarus abba confir. Senior Scemeno Garceiz confir. Senior Furtun Lopez confir. Senior Orbita Azenariz confir. Senior Fortun Azenariz confir.

Confirmacion y adicion del 1124.

In Dei nomine. Ego igitur Senior Enneco Lopez de Lhodio trado et confirmo illum monasterium Sancti Jacobi de Langreiz, sicut confirmavit pater meus Sancto Emiliano, et tibi patri spirituali abbati Petro ita confirmo supradictum monasterium cum omni integritate et pertenentia ==

Et similiter dono aliud monasterium, quod dicitur Sanctus

Romanus de Fornellos ab omni integritate cum omni perti-
et cum illa parte, que fuit de Senior Fortun Albarez de Guinea, quam ego
comparavi de meo proprio avere. Et similiter dono aliud monasterium,
quod dicitur Sanctus Jacobus in Mena in Villanova ab omni integritate.
Et similiter dono illam hereditatem et collazos, quantum ad me per-
tinet in Banios ab omni integritate. Et post obitum meum, de toto meo
ganato tertiam partem mando Sancto Emiliano cum meo corpore; et
mea sepultura fiat ad hostium capituli. Era millessima centessima
sexagesima secunda.

Num.º 245.

Era 1113: año 1075: got. 101.b.º gal. 192.b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem Sancius gratia
Dei Nagelensis rex, Domini succenssus amore, ac facinorum meo-
rum perterritus multitudine, idcirco concedo et confirmo ad honorem
Sanctissimi Emiliani presviteri patroni nostri, et tibi abbati Blas-
coni, simulque cunctis fratribus tecum ibi Deo servientibus me-
dietatem, que ex parte regis est in villa cum ecclesia Sancta Maria
Torrentello ad integrum cum omnibus, que ad illam medietatem
pertinent, terris vineis, ortis, ribulis, pratis pascuis, montibus, fon-
tibus: in circuitu terminis; id est de Artason usque penna de Sancti
Johannis, deinde sursum per ipsum valle ad coba Assuri, de alia pars
de portello sursum usque Miliharan; padules, sernas per valle de Mon-
nio Tellez sursum per totum monte de Tines, de casa sursum usque
Castrello: Et in propinquo flumine ibero suam defesam piscandi,
id est ab illa pinna, que est inter illam villam, et Brinnas usque
ad directum de Faro, cum illos cannales ubi nullus habet potesta-
tem piscandi, nisi vos et heredes, qui fuerint vobiscum: Igitur quic-
quid post hec potueritis edificare et populare, sicut et ego usque mo-
do, ita et vos habeatis. Et qui dederint tam de vivis quam pro defunctis,
liberum et ingenuum ab omni potestate regum et principum possi-
deat Sanctus Emilianus per omne seculum. Siquis etenim meorum
filiorum, neptum, propinquorum, seu extraneorum hanc meam
donationem Deo et Sancto Emiliano traditam disrumpere, mutare,

aut imminuere temptaverit; sit a Domino Superno male confusus, et ab omnibus fidelibus separatus, et cum demonibus in inferni incendio per cuncta secula submersus, amen: et a parte regali exolvat quinque libras auri, et quod retemtu ad regula duplatum. Facta carta in era millessima centessima tertia decima, regnante Sancio rex in Naiera et Pampilona: et Adefonso in Legione et in Castella. Ego vero Sancius rex, qui hanc cartam fieri iussi, manu mea signum ✠ feci, et testes ad roborandum tradidi. Reimundus frater regis confirmans.* Munnius episcopus confir.* Ermesilda soror regis confir. Eximina soror regis confir. ✠ Senior Enneco Lopez confir. Senior Lope Ennecones confir. Senior Lope Sangiz confir. Senior Garcia Sangiz confir. Senior Furtun Sangiz confir. Senior Scemeno Azenariz confir. Senior Enneco Furtuniones confir. Senior Furtun Jhoannes confir.

donde la cruz sigue el obispo munio.

Num.º 246.

Era 1113: año 1075: got. 66. b.º gal. 73.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Senior Galindo Sangiz, et uxor mea domna Goto divino amore succensi, ac peccatorum nostrorum recordati, per remedium animarum nostrarum concedimus et confirmamus ad atrium Sancti Emiliani presbiteri, et tibi Blasconi abbati cum ceteris fratribus ibi Deo servientibus, in villa Abnazar nostrum palatium, cum cellero, et duas tenias, cum divisa in omnibus locis ad eam villam pertinentibus ab omni integritate; et uno orreum, troliare, una cupa, una tina, uno scannum, uno leitica, una ferragine translans palatio, alia ferragine iuxta era, una terra ad illa perale iuxta carrera, que vadit ad Quintaniella, alia terra de illu cereso iuxta via, que vadit ad Granione, alia terra de sinistro, alia terra inter ambas vias, et una vinea in padule iuxta via, que vadit ad Quintaniella, alia vinea in Corporales in loco, qui dicitur planu, alia vinea in Pinu in loco qui dicitur otero de aquila. Isti ab omni integritate serviant in Sancti Emiliani semper. Siquis vero ex nostris propinquis aut extraneis hanc nostram donationem in aliquo disrumpere voluerit; sit a Deo omnipotentis maledictus, et confusus, et cum Judas traditore in inferno habeat portionem, amen.

Facta carta in era millessima centessima tertia decima, regnante Sancio rex in Pampilona. Ego igitur Galindo Sangiz et uxor mea domna Goto, qui hanc spricta iussimus, testes tradimus. Senior Albaro Lopez confirmans. Senior Garcia Lopez confir. Senior Galindo Ennecones confir. Senior Sancio Beilaz confir. et Senior domno et illas filias de domna Tota, et domna Gontronda confirmantes, et testes.

Num.º 247.

Era 1113: año 1075: got. 94. b.º gal. 71.

In Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur domna Endrigoto affecto animo, prompto corde, placens michi, ut pro mee anime remedium, et peccatorum meorum requiem, et pro anima ex avuncula mea regina domna Endrigoto concedo et confirmo ad atrium beati confessoris Emiliani presviteri, et tibi patri Blasio abbati, et omnium collegium monachorum unum monasterium in Aragone vocato Sancti Salvatoris de Bernues cum terris, vineis, exitus et introitus, cum omni pertinentia ad integritate; et cum suas decanias: unus Casares in Sutirana cum terris vineis, et pertinentio. Et in Aragona villa suas terras. Et in Campo de Jaca in Pardinilla una vinea, et terras. Et in villa Leres iuxta Pardinilla illa ratione de Senior Sancio Albarez: de terris de mezquinos suo pertinentio ad integritate. Hec predictum habeat Sanctus Emilianus per omnia secula, amen. Siquis vero homo ex mea progenie vel quilibet hanc meam offertionem in aliquid demere minuere conturbare voluerit; sit a Deo omnipotenti maledictus et confusus, et a Sancta comunione segregatus, et cum diabolus sortitus, amen: insuper ad regis parte cauto talenta auri, et ad Sancti Emiliani retemtu duplatu. Facta carta in era millessima centessima tertia decima. Sancio rex in Aragone: Sancio Garsea rex in Pampilona et in Alaba et BizKaia: Garsea episcopus confirmans. Blasio episcopus confir. Munio episcopus confir. Filio meo Senior Sancio Sangiz confir. Filias meas domna Endrigoto, domna Sancia, domna Belasquita confirmantes. Senior Sancio Galindoz in Atares testis. Senior Lope Garceiz in Un-castello, et in Ruesta testis.

Núm.º 248.

Era ꝟꝟꝟ3: año ꝟo75: epc. ꝟoꝟ. 6.º cal. ꝟ36.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Hec est carta donationis, quam ego Sancius Dei gratia rex, propria voluntate facio vobis domno Fredinando, vtique omnibus notum est vna serna de sancta Maria de Naiara extra epitu de sancta cruce versus monasterio, quod tradidistis ad sanctum Emilianum: et quia faciebat vobis detrigium in introitum et exitum; non tantum aliter quantum amore Sancti Emiliani cum consilio domni Salindonis prepositi et voluntate clericorum Sancte Marie, et episcopi Vlumnionis dono vobis illa sernam integram et ad honorem Sancti Emiliani. Et ut non esset vlla querimonia huius donationis, dono ad domum Sancte Marie in eius commutatione Sactum Salvatorem de Serma cum omni suo pertinente, confirmans vtramque commutationem. In confirmatione huius scripture, ut usum tenere habetur, accepi a vobis vnam mulam valente trescentos solidos. Siquis vero hanc meam commutationem, quam communi consensu facio, vtique rex, vel episcopus aut abba infringere voluerit, vna anathematis percussione damnatus, infernj penas patiatur. Facta carta in era millesima centesima tertiadecima, regnante rege domno Sancio: episcopo domno Vlumnio in ecclesia Albailde regnis. Dominus Semenus frater regis regnis. Domna Eximberida regnis. Belasco abba Sancti Emiliani regnis. Senior Fortun Garceiz dominator Marzanione regnis. Senior Garcia Lopez dominator Naiara regnis. Senior Lope Enneconez stabulatius regnis. Senior Lope Velasquiz maiordomus regnis. Senior Enneco Arzenariz prepositus regis regnis. Enneco scripsit et signavit. ✠

Addicion despues del ꝟꝟo6.

En el gotico al margen; y en el galicano en se quica

Contigit ut prior domno Marcelino Sancte Marie, quesivit illa sexna ad domno Fredinando, pro iudicio ante regem Alfonsus: et pro iussione regis in presentia eius, iudicabit domno Ricardi cardinalis, ut iuraret domno Fredinando cum sua carta, que a Sancio regis acceperat in Sancta Maria, et dimitteret iudicium: placuit omnibus: et accepit fidiatores domno Marcelino a domno Veremudo prior Onie, et domno Pelio de Aguilare, ut dedisset iura: deinde venit domno Fredinando cum suis fides a Sancta Maria; et illi noluerunt iura accipere. Senior Enneco Arzenariz alcalde regnis. Domno Kixame regnis. Domno Sancio de Sopema regnis: et toto concilio in Sancta Maria Naiarense regnes.

Num.º 249.

Era 1103: año 1075: got. 62. b.º gal. 188.

Sub Christi nomine redemtoris nostri. Hec est carta exquisitionis, vel roborationis pro illo loco de Arandia. Postquam concessum fuit illum monasterium Sancti Martini de Hurrieta ad atrium Sancti Emiliani a Sancioni rex, contigit ut abbate de Abadiano domno Munio, ut veniret ad Arandia construendum monasterium: exinde ego abbas Belasio Sancti Emiliani audivi hoc factum, quia dictum erat michi ut illo loco et termino in territorio et pertinentia de Sancti Martini de Hurrieta debet esse: idcirco tam ego quam abbate de Abadiano venimus illuc, et fecimus questionem cum Senioribus et homines de terra: et diviserunt atque iudicaverunt, quia illo loco inter ambas aquas terminum fuit et debet esse Sancti Martini: et exinde accepimus nos, et dimiserunt illis de Abadiano. Et pro alio loco parte aqua dedimus nos de Sancti Emiliani ad illos de Abadiano sex baccas obtimas, sicut placuit nos, et illis: et accepimus totum. Et fecimus talem, ut quid disrumperit, pactet ad rex quingentos solidos, et duplum. Senior Lope Ennecones et suos germanos, et Azenari merino hic presentes testes et confirmantes. Ego Sancius rex confirmo. Ego Blasius abba sancti Emiliani cum consilio rex Arandiam populavi: ecclesiam antiquam luminavi, qui est in termino de Hurrieta decania de Sancti Martini: era millessima centessima tertia decima *.

Adicion despues del 1080.

Et ego Furtunius episcopus sacravi pro iussione Albaroni abbati Sancti Emiliani.

Num.º 250.

Era 1113: año 1075, 18 de junio: got. 32: gal. 19.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Sancio rex una cum coniuge me Placentia gratia Dei regina: concedimus et confirmamus ad atrium venerabilis Dei confessoris Emiliani Sanctissimi et tibi patri Spirituali Belasconi abbati cum summa libertatis genuitate dono et stabilio, ut supra taxatum est, unam casam in villa Matrice cum habitatoribus suis, id est, Dominico Telliz et uxor eius Amunna cum filiis et filiorum filiis, nec non et filii filiorum nepotibus, vel qui in hac domo ex hac, seu ex alia stirpe habitator extiterit, per omnia secula,

cum terris, vineis, ortis, linares, molinos, ferragines, pomiferis, arboribus, et quicquid domui et habitatoribus huius pertinet tam exparentum pertinentiis, quam ex rebus enticis hucusque, et deinceps quicquid ampliare construere vel emere potueris, cum omni genuitate pariarum, homicidiorum, veredarum, tributum, palancharum, et calumniarum palatii, cum prospero ac libero famulatu ad predictum Dei confessoris atrium deserviat cum suis habitatoribus predictam domum per evum totum, cum exitu et regressu et pastu libero. Quo si ego aut aliquis homo hanc villam Matricem iterum ad atrium beati Emiliani offerre voluerit, ut confirmamus hunc domum et eius habitatores, hanc genuitatem omnino non careat per infinita secula, amen. Deinceps vero siquis ex nostris successoribus hanc nostram donationis pretextum ausus fuerit violare aut disrumpere; sit a Domino Deo maledictus, et a Christi comunione excomunicatus, (sigue lo demas acostumbrado)

Facta carta confirmationis in era millessima centessima tertia decima, quarto decimo Kalendas iulias. Ego igitur Sancius rex vna cum coniuge mea Placentia regina, qui hoc testamentum fieri iussimus, testes ad roborandum tradimus. Munnius episcopus confirmans. Petrus abba confir. Albarus abba confir. Galindus abba confir. Domno Aparitio confir. Domno Fanni confir. Senior Azenari Scemenonis confir. Senior Blasco Gomiz dominator Vicarie confir. Senior Garcia Furtunionis confir. Senior Sancio Furtunionis dominator Sancte Columbe confir. Sancio Garceiz et Garcia Jontiz testes

Facta roboratio huius scriptionis octavo Kalendas iulias in palatio regis coram omni Matrizane plebis in festa sancti Johannis babtiste.

Num.º 251.

Era 1114: año 1076: got. 62: gal. 190. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Furtun Gondisalbiz de Albiniz divino amore compunctus, ac scelerum meorum recordatus, pro remedium anime mee concedo et confirmo ad atrium Sancti Emiliani presbiteri in presentia domno Blasio abbati, vno solare populato, et alio eremo in villa Mendissor cum divisa in omnibus locis ad eam villam, pertinentem, cum exitu, et regressu

libero et quieto. Similiter ego Senior Lope Sangiz de Aiala dono vno solare populato in villa Cerio cum divisa in omnibus locis ad eam villa pertinentem cum exitu et regressu. Et ego Albaro et frater meus Monnio Blascoz in predicta villa Cerio spontanea nostra voluntate roboramus nos medipsos cum omnia nostra hereditate ad Sancti Emiliani in manus domno Belasio abbati. Et ego Senior Garcia Sangiz similiter dono ad Sancti Emiliani vno solare populato in villa Durana, in ecclesia et in montes sua portione, sub presenti domno Blasio abbati. Et hoc quod offerimus ab hinc serviat in baselica Sancti Emiliani per omnia secula, amen. Siquis vero quilibet homo de propinquis aut extraneis hanc scriptura offertionis in aliquo disrumpere voluerit; sit anathema in conspectu Dei omnipotentis, et cum Juda traditore in inferno inferiori, amen: et a parte regali exolvat libra auri, et quod retemtatum duplatum. Facta carta in era millessima centessima quarta decima, regnante Sancio rex in Pampilona. Furtunius episcopus testis. Senior Lope Scemenoz testis. Senior Lope Sangiz testis. Domno Salvatore testis. Domno Pelaio testis. Senior Albaro Gondisalbo de Zobano, et Sancio de Villamorosa, et Senior Garcia Telliz fidiatores.

Num.º 252.

Era 1114: año 1076: got. 38: gal. 183. 8.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur gratia Dei domna Goto Lopez placuit michi pro redemtione anima mea, et remissio peccatis meis concedo et confirmo media de illa villula, que vocitant Hegilioz in Heghilaz, cum suis pertinentiis, et media de illa ecclesia Sancti Petri intus villa cum casa ad eam tenentem: et media de illa ecclesia Sancti Emiliani sita super villa: et media de ecclesia Sancta Maria deorsum villa: et quatuor terras obtimas: Isti ab omni integritate cum divisa in montes, in padules, in fontes, et in omnibus locis in atrio Sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi Belasconi abbati, omnique collegio monacorum ibi Deo servientibus. Siquis vero de meis sanguineis aut extraneis hanc meam offertionem

voluerit disrumpere; sit a Domino Deo maledictus et confusus, et cum Juda traditore habeat portionem in inferno inferiori: insuper a parte regali pariet quinque libras auri et duplum. Facta carta in era millessima centessima quarta decima, regnante Sancio rege in Pampilona et Alaba. Ulumnio episcopus confirmans. Sur. Ximenus episcopus confir. Senior Domno Ulaxcelle confir. Senior Fortun Garceiz confir. Senior Oximino Fortunionis confir. Senior Oximino Azenariz confir, et fidiatores atque testes.

Num.º 253.

Era 1114: año 1076: qoz. 96: gal. 78.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Pello Ennecoz de Sancti Romane venit michi voluntas, vel accessit necessitas, et vendidi casas meas proprias, quas habui de parentum meorum in villa nomine Sancti Romani de Cambezo cum hereditatem et pertinentio terras, molendino de illa ponte, et uno exito ad tibi enzoti meo Senior Enneco Lopiz et uxor tua Ulomadruema in pretio, quod inter nos placuit, id est octo baccas paritas et esleccas, et viginti solidos de argento, et accepi totum. Et post odie habeas tu, et cui volueris. Et si aliquis homo inquietare voluerit in iudicio, componat ad partem regis centum solidos argenti, et ad tibi Senior Enneco Lopez casas et hereditate duplatas et melioratas in ipso loco. Et ego Ama Sarracinaz similiter venit michi voluntas, et vendidi terra mea propria in eadem hora in loco, qui dicitur Zabiello ad tibi Senior Enneco Lopiz in pretio, que nobis placuit, id est quinque calices de argento: et post odie habeas tu. Siquis homo ista terra retemtare voluerit ad partem regis pariet sexaginta solidos argenti, et ad tibi Senior Enneco Lopez terra duplata. Facta carta in era millessima centessima quarta decima, regnante Sancio rex in Pampilona et Granione atque Alaba. Senior Sain in Cambezo: iudicante iudicio Didaco de Texroba. Et sunt testes et fidiatores Ulumnio Blasco, et Ulumnio Pello, et Pello Monnio maiore, et concilio Sancti Romane testes. Senior Scemeno Fortuniones in Meltexia testis. Senior Enneco Azenariz in Vecaria testis. Ulomnio episcopus Calahurritanus testis. Numnu Veila de Scalone alcalde testis. Et sunt fidiatores Dominico Sanziz, et Ulicael Texero, et Numnu Dominico,

Azenar Sona de Torre testes; Didaco Azenari de Lacuna testis.

Num.º 254.

Era 1114: año 1076: qpt. 102. b.º qal. 150. b.º

In Christi nomine redemptoris nostri. Ego Beila Beilaz, et uxor mea Anderazu pro anime mee remedio donamus ad atrium Sancti Emiliani in villa Bozo nostras casas cum eras, hereditate, et pertinentio: et sunt casas latus casam de Johánne Citiz, de occidente monasterio de Legior. Et ego Johannes Beilaz, et meo filio Didaco Johannes et uxor sua Monnina donamus nostras casas cum ortis, et eras, hereditatem et pertinentio: et sunt casas latus de Johannes Albaroz de Ocidente casa de Fernando Sarracinez: et ipsas tres casas cum fuero de vicinos; set tamen de ipsas casas saion numquam donetur. Et ego Anderazu de Bozo dono unam terram in padule latus Petro Gonsalvez, de occidente Didaco Obekoz. Siquis autem ex nostris propinquis vel extraneis hanc nostram donationem disrumpere voluerit, sit a Domino Jhu Christo excomunicatus et maledictus; et cum Juda et diabolis dampnatus, amen: et ad regis partem exolvat tres libras auri, et duplum ad regulam. Facta carta in era millessima centessima quarta decima, regnante Sancio rege in Pampilona, Naiara, et Ponticurbo. Nos vero prescripti ad roborandum testes tradimus. Johannes Crespo testis. Domno Mikael testis. Nunnu Albaroz testis. Gonsalbo Obecoz testis. Albaro Beilaz testis.

Num.º 255.

Era 1114: año 1076, á 31. de mayo: qpt. 34. b.º qal. 45. b.º

In Christi nomine redemptoris nostri. Hec est carta confirmationis et corroborationis, quam ego Sancius, gratia Dei, Nagalensis rex cum coniuge mea Placentia regina libenti animo et spontanea voluntate facimus ad honorem sancti Emiliani presbiteri per remedium animarum nostrarum et parentum nostrorum in abbatia Blasconi abbatis, de illis villis quas vocant Cardines minor et Cardenas maiore, et Villagundesalbo cum suis ingressibus sive regressibus, hominibus, terris, vineis, ortis montibus, vallibus, padulibus, fontibus, molendinis, cum aquarum productilibus, et pascuis iumentorum, et aquis ad bibendum et

ixxigandum, et cum omnibus suis pertinentiis confirmamus eas in Sancto Emiliano usque in perpetuum. Similiter confirmamus villa Terrero cum suis exitibus et introitibus, hominibus, terris, vineis, ortis, montibus, vallibus, fontibus, padulibus, molendinis, cum aquaxum, productilibus usque Naiela flumen, pascuis pecorum, et aquis ad bibendum et ixxigandum. Et insuper confirmamus ad honorem Sancti Emiliani illas sex Casas molinarias, quas usque hodie homines de Alesanco in termino de Terrero tenuerunt falsificatas: Ideoque vidimus bene, et iudicavimus per directum, ut quisque unus haberet suum proprium: et probavimus cum nostris hominibus, quod illi molini erant in termino de Terrero et Sancti Emiliani: proinde accepimus omicidium de Sancto Emiliano Ducentos solidos argenti pro homine, qui fuit mortuus in illis molinis, eoquod terminus erat de Terrero et Sancti Emiliani: et abstulimus molinos illos hominibus de Alesanco, quando de illis nobis Cartam, et viam recti dare non potuerunt. Confirmamus autem illos ad monasterium Sancti Emiliani per omnia secula. Si quis autem nostrorum vel extraneorum hoc nostrum factum disrumpere aut retemptare voluerit; sit ab omnipotenti Deo maledictus et a consortio Christianorum separatus, et post mortem cum Juda traditore in inferni baratro per cuncta secula sit submersus, amen: insuper ad partem regalem decem libras auri exolvat, et duplum ad regulam. Facta carta in era millesima centesima quarta decima, secundo Kalendas iunias, regnante Sancio rege in Pampilona et in Alaba, et Naiera: Adefonso rege in Burgis et in Gallecia. Munnius episcopus confirmans. Belasius episcopus confir. Fortunius episcopus confir. Abbate Belasio existente in Sancto Emiliano, sub eo praeposito Domno Gomesano. Ego namque Sancius rex, qui hanc cartam fieri iussi, manu mea signum ✠ inieci, et testes ad roborandum tradidi. Raimundus infans confirmans. Senior Eximino Azenariz confir. Senior Fortunio Garceiz confir. Senior Fortunio Azenarez confir. Senior Lope Emecones confir. Senior Emeco Sangiz armiger regis confir. Senior Fortunio Garceiz confir.

Num.º 256.

Era 1114: año 1076: got. 102. gal. 151.

Impiissima fraude interfecto rege Sancio, Garsie strenuissimi regis filio; Ego Adefonsus filius Fredinandi regis, successit in regno. Cupiens ergo in pace subiugare michi illius regnum, salubre inveni consilium ab omnibus obtimatibus meis, ut antiquas leges et propria instituta revolverem ac renovarem, quibus duros mores regni predicti regis inhabitantium mitigarem, michique sic regnum subdere: petentibus illis qui terram Nagerensis regionis inhabitant, cum iuramento meorum militum antiquas leges quas habuerunt in diebus avi mei regis Sancii maioris, et avunculi mei Garsie regis, reddidi; ut more illarum legum antiquarum vivant, ut nichil michi necque successoribus meis amplius faciant. Mos erat tunc, ut pro omicidio centum solidi persolverentur, et non reddatur Saionia. Et si aliquis fuerit interfectus, et omicida usque ad septimum diem fuerit inventus et redditus, omicidium non requiratur: et si in via publica aliquis fuerit inventus occissus, omicidium non requiratur. Et si aliquis militum hominem occiderit et per fugam evaserit; omicidium ab interfectore requiratur, et nullo modo ab hominibus ville illius exigatur. Non erat illis mos veiculum in fossato dare; quem veiculum nullus audeat ab eis exquirere. Et miles civivatis illius nullum tributum exolvat, sed solummodo cum rege in exercitu pergat. Veniente rege ad illam civitatem, illa sola nocte homines illius civitatis dent paleam equitibus regis: et si rex ibi amplius moratus fuerit, nec palea nec quicquam ab hominibus civitatis illius requiratur. Et manneria clericorum, sive laicorum nullo modo requiratur. In pago ergo, in quo fuerint regis vinee, primitus vindimietur; et post cetere vinee vindimientur. In pago vero in quo rex vineas non habuerit, vindemient vineas suas quando eis placuerit. Nec quicquam operis in castello faciant nisi illud azore de foris, quod soliti facere erant. Nec quisquam ausus sit facere raptum virginis vel vidue. Et hoc similiter statuimus de lignis ad necessaria domus de monte deportati, ut nullus sine pretio audeat tollere. Et barrium Sancti Andree, quod vocatur Cornilior, super centum solidos quod debet dare; nichil ab eo amplius requiratur: et barrium istud non dent regi necque clavigerum neque saionem. Ego Aldefonsus rex hoc statuo et affirmo

vobis laicis et clericis Naggarensibus, presentibus meis obtimatibus, et interdictione ne amplius a vobis requirat aliquis de meis Successoribus, dedi vobis iuratores comitem Petrum, et comitem Gundisalbum, Senior Didaco Albarez et Martin Sanchez et Veremundo Gutierrez Era millessima centessima quarta decima.

Num.º 257.

Era 1114: año 1076: got. 35. b.º gal. 28: Cajon A. 13. titulo Camprobin. leg. 1.º n.º 1.º

In nomine scilicet patris nec non et eius prolis, pariterque Sancti flaminis. in unius potentia Deitatis. Hoc est privilegium concessionis et offertionis seu confirmationis, quam ego Senior Enneco Lopez gratia Dei totius Vizkahie comes, divina Succenssus flagratione facio ad honorem Sancti Emiliani presbiteri et confessoris Dei, sive omnium Sanctorum ibidem sub sacris venerationibus quiescentium, et tibi reverendissimi Blasconi abbati ipsius monasterii rectori, et cuncte congregationi monachorum sub tuo regimine die noctuque in psalmis et orationibus Deo psalentium, pro anima uxoris mee domne Tote, et pro meorum peccatorum remissione, qualiter vestrorum et Sancti Emiliani precibus adiuti, periclitantis mundi pericula transire valeamus inlesi, et post gehenualis penas superare incendii, demumque cum angelicis cibibus polorum mereamur partipes fieri regni, amen. Igitur de bonis propriis, que Dominus nobis largitus est, offero ad atrium predicti confessoris Dei Emiliani villam pernominatam Camprobin ad integram donationem, sicut ego illam a Sancione rege comparavi, simul cum illa paria, que solebat ad Naielam pectare, cum suos exitus et introitus, montibus, vallibus, pratis, pascuis, fontibus et padulibus sive molendinis. Similiterque concedo, sicut Sancius rex dominus meus michi in comparatione mea concessit, Sanctum Emilianum de Deo cum toto suo sibi pertinente terris vineis possessionibus, pratis, pascuis molendinis. Et liberam ingenuitatem ad comparandum possessiones, sicut ego habui, habeatis, et ingenuas eas usque in perpetuum iure quieto possideatis. Ac si aliquis hominum in illa villa habitantium vos voluerit dimittere, et ad alium dominum se voluerit comutare; ut Kasas et omnes quas habuerit hereditates, ibi dimitat, et sine illis, ad quem voluerit, vadat. Ergo hec omnia sicut superius prenominata sunt, amodo et deinceps sint a potestate mei, et meorum filiorum,

vel omnium hominum alienata, et in vestro iure pro anima vxoris
mee domne Tote, et peccatorum meorum remissione per omne secu-
lum firmiter confirmata cum suos terminos: id est, de illa ferrera la-
tus soto sursum de dextera parte ad valle de invidia latus vineis, que
sunt de Camprobin et Balloria cum malleolo de Azenari Sancio; dein-
de ad illa terra de Didaco de Camprobin cum ipsas terras, et ad val-
leciello de Monio Gentule; deinde per sumo lumbo usque termino de
Letesma, et ad vadello de Scangurran, qui est inter Banios et Cam-
probin ad boca de Castreggon, et de alia parte de valle mediana in-
ter Camprobin et Mahabe a malleolo de confratres usque ad bacca-
rizuela, et illas vineas de rate, et ad illa terra quam comparave-
runt illos de Castreggon et ad illa capeza, que dicunt de domno San-
cio, et ad terra de Kasas usque ad sotiello de domna Vita latus
terras de Kirame de Fonteiz et ad illa terra de Monnio Orbita, et se-
mita vadit per medium ad valles usque ad illa guardia; deinde per
via mercatera usque ad termino de Letesma: Hec predicto per om-
nia secula serviat in sancto Emiliano. Verumtamen si aliquis
hominum regum, vel potestatum, filiorum meorum seu propin-
quorum aut extraneorum hanc meam donationem Deo et sanc-
to Emiliano oblatam invadere, disrumpere, auferre, diminuere
vel retemptare ausus fuerit, sit a corporis cruorisque Christi par-
ticipatione privatus, et a consortio christianorum abominatus;
postque cum Juda proditore in gehennalibus tormentis perenniter
male damnatus: quin insuper temporali damno aflictus sex libras
auri a parte regis se noscat soluturus. Facta carta donationis,
et offertionis seu confirmationis in era millessima centessima
quarta decima, regnante domino nostro Jhu Christo terra et polo, et
sub eius nutu regnum totius ispanie obtinente principe Adefon-
so. Ego igitur Senior et consul Enneco Lopez, qui hanc cartam
privilegii fieri precepi, propria manu signum credulitatis sic ✠.
depinxi, ac supositis testibus ad roborandum et confirmandum
tradere iussi. Senior Lope Ennecones filius eius, et Garcia Enneco-
nes, et Galindo Ennecones, et domna Mencia germani eius dando
et confirmando huius carte sunt testes. Munius episcopus confir-
mans. Comite domno Gunsalbo confir. Senior Didaco Albarez confir

= Senior Scemeno Fortuniones confix. Senior Maxtin Sangiz confix. Senior Petro Moxelle maiordomno confix = Enneco Azenarz meiro confix = Sundemarius exaravit.

Num°. 258.

Era IIIIS: año Vo77, á 14 de abril, Dia viernes: epot. 55. 6°: gal. 72. 2°

In nomine Chaisti redemptoxis nostri. Ego igitur Senior Didaco Albaxez una cum uxore mea Domna Sancia offeximus ad honorem sanctissimi Emiliani, xeobicexi Divisa, qui fuit de mea germana Xixaca, in qua Divisa, xofiliavit ad meo filio Petro Didaz in villa que dicitur Yaxicark, uno Casato populato, et duos Solaxes sibi patxi spirituali Belasconi abbati cum consociis fratxibus, cum populandi germitate, cum exitu et regxessu libexo ac perpetualiter ad predictum atrium offeximus et confirmamus per omnia secula, amen. Siquis vexo ex nostris propinquis vel exterancis, seu quilibet homo supex hanc nostram donationem inxuptionem in qualibet occassione facexe conavexit; sit a Domino Deo maledictus et a Chaisti comunione excomunicatus, demumque cum Juda traditoxe in infexno infexioxe, et cum demonibus obtineat, poxtione in secula seculoxum, amen: et ad parte xegale exolvat tres libxas auxi, et xetentu ad xegula duplatu. Facta carta sub era millesima centesima quinta, decimo octavo Kalendas maias, fexia sexta. Ego igitur senior Didaco Albaxez cum uxore mea Domna Sancia, qui hanc donationem fecimus, manibus nostris signos ✠.✠. impxessimus, et testes exadimus. Placencia xegina confirmans. Gonsalbo Gondisalbiz confirmans. Domno Ipaxicio confirmans. Senior Didaco Saudenteoz confix. Sancio Fortuniz cuius domus xoboxatus testis.

Num°. 259.

Era IIIIS: año Vo77: epot. 54: gal. 30.

Sub Chaisti nomine xedemptoxis nostri. Hec est carta scripture de comparationibus, quas fecexunt illi de sancto Emiliano in villa Vobatella. Ego quidem Munnio Blasco de Matuce talis michi venit voluntas, et cogenti necesitas, ut vendexem tibi emtoxi meo Garcia Sangiz frater Sancii Emiliani unum aguum iuxta domum vestram Sancia Cugoniam de Vobatiella, ad latus aguum de Tamami, de alia parte aguum de Salindo Salindez, et accepi pxetio de te

quod de tesuro Sancti Emiliani adduxisti, quantum placuit inter me et te et abbate Belasio de Sancti Emiliani et totis monachis, id est decem septem solidos argenti: quod ego totum acceptum et agrum illum in conspectu de meis vicinis in iure de Sancti Emiliani, pro mortuo confirmavi. Et qui voluerit vobis retemtari pariet a parte rex sexaginta solidos argenti. Inde ego Munnio Blasco dono fidiatores: Sancio Garceiz, et Johannes Monnioz, Lope Garceiz, Enneco Monnioz. Facta scriptura in era millessima centessima quinta decima.

Num.º 260.

Esta escrit.ª sin fecha, es del año 1077: qpt. 19: gal. 90.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur gratia Dei Alfonsus totius yspanie rex, pro remedio anime mee, facio confirmationem et corroborationem tibi Blasconi abbati et monachis omnibus sub tua gubernatione in Sancti Emiliani cenobio commorantibus, illarum villarum, quas avus meus Sancius rex obtulit Sancto Emiliano: de Sagrero silicet, et de Terrazas, et de Refoio. De Sagrero, quod tu habebas altercationem cum Roderico Munnionis fratre Fredinandi Munnionis, quia volebat ibi construere palatia cum non haberet ibi introitum, neque divisam, set emerat ibi duas terras, nescio á quo nefandissimo vel quo ingenio: et hac de causa volebat ibi hedificare edificium. Sed quia Blasius abbas completo iudicio, sicut iudicatum fuerat á iudicibus et á nostra curia, cum nullum haberet ibi introitum neque divisam Roderico Munnionis, exceptis duabus terris, amisit alium totum introitum. Nos vero, cum nullo alio mortali aliquam intentionem habeat abbas Sancti Emiliani, ita determinamus ecclesiam sanctorum Cosme et Damiani in Sagrero centum viginti passus circumquaque, et sicut accipit in calle ferrera et vadit ad stratam, que vadit de Velforato ad Fresenum, usque ad capud vinee Verlangas, et inde, per transversum ad ripam fluminis tironis iuxta limitem terre Roderici Munnionis; et de calle ferrera usque ad summitatem ripe fluminis tironis. Et in Terrazas eccle

siam Sancti Emiliani centum viginti passus circumquaque. Ecclesiam Sancte Eolalie de Refoio similiter centum viginti passus circumquaque. Istas supradictas tres villas ita dono et confirmo, sicut fuerunt misse et corroborate sancto Emiliano á meo avuo rege Sancio, exceptis duabus terris de Sagrero, cum introitu scilicet et regressu, et cum montibus et fontibus, et pascuis, et sicut inventum est in pagina avi mei regis Sancii. Quicumque vero nostrorum vel extraneorum hunc nostrum pretextum infringere violare voluerit, eadem temporali et spirituali dampnatione dampnetur, que in donatione avi mei superius subscripto tenetur.

Num.º 261.

Era 1115: año 1077: got. 17. b.º gal. 90. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur gratia Dei prestante Adefonsus totius ispanie rex spontanea mea voluntate placuit michi, et pro remedio anime mee dono et confirmo ad honorem sancti Emiliani, et tibi Blasconi abbati illum populatorem, qui est in Terrazas cum sua domo et hereditate unam scilicet terram iuxta viam, que vadit de Sagrero ad Terrazas, et ex alia parte pagus vinearum, et unam vineam in illa custiera de Terrazas, et aliam terram iuxta viam, que vadit de Terrazas ad rivum de Tolsantos, et aliam terram iuxta viam que vadit de Terrazas ad Fraxinum, et omnem aliam hereditatem, que pertinet ad illum solarem populatoris de Terrazas cum omni integritate iure hereditario possidendam per eterna secula, amen. Siquis tamen ex nostris successoribus propinquis vel extraneis, miles vel rusticus, vel cives ausu temerario disrumpere hoc nostrum factum voluerit; vivens a fronte sua utraque careat lucerna; postque piceam non evadat inferni penam, set sit cum Juda in inferni gehenna: et dominantibus terre aureas quinque persolvat libras, et quod retemptavit ad regulam duplum. Facta carta in era millessima centessima quinta decima. Ego Aldefonsus rex, qui hoc testamentum fieri iussi, manu mea signum ✠. feci, et testes ad roborandum tradidi. Garsias comes in Nazara testis. Gomesanus comes in Borobia testis. Senior Didaco Sanghez testis. Senior Lope Sanghez testis. Senior Albaro Didaz testis. Garcia Albarez suus filius testis. Vita dompnus Tello merino testis.

Num.º 262.

Era 1115: año 1077: got. 90: gal. 67. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem Alfonsus gratia Dei rex facio cartam ab honorem et atrio sancti Emiliani et et tibi presenti Blasio abbati cum sociis tuis monachis. Audivi ex vobis querimoniam de Gonsalbo Sarraciniz et Bellaio Sarraciniz, qui sunt in villa vestra Zufior, et vos dicitis, quia volunt se exaltare, et nolent ullum servitium nec per Casas nec per hereditatem ad Sancti Emiliani obedire; et quia dicunt illi genuos vel absolutos ab omni servitio debemus esse: Unde iussi merinos meos probare hec predicto. Illi quoque rebellanti, nec testes nec cartula potuerunt donare ut essent sollutos, solummodo equaliter cum vicinis. Unde iubeo pro mee anime remedium, ut si volunt cum vicinis equaliter servire, habeant suum; et si nolunt, tam Kasas, quam hereditatem, et totum mobile dimittant in Sancti Emiliani; et illi vadant, ubique volunt. Siquis autem ex regibus vel quilibet homo hanc meam confirmationem disrumpere retemtare voluerit, sit a Deo maledictus et excomunicatus: insuper ad regis parte, talenta auri conferat, et duplo ad regula. Comite domno Gonsalbo testis. Senior Albaro Salbatorez testis. Senior Didaco Albarez testis. Senior Monnio Telliz testis. Senior Martin Sangiz merino in Burgis et in Cereso testis. Alfonsus rex in Legione, in Castella, et Naiera. Facta carta in era millessima centessima quinta decima.

Adicion del mismo año 1077.

Contigit ut Gonsalbo Sarraciniz occisit merino de rex nomine Furtun Manco, et pro hoc debebat quingentos solidos in omicidio, et misit ad nostro collazo Furtun Furtuniz de Zufior fidiatore pro centum solidos, et ad placitum diem non habuit; et fecerunt se ducentos quinquaginta solidos in lucro, et pectavit fidiator, et Gonsalbo Sarraciniz non integravit illum: et nos de Sancti Emiliani querimoniam habemus semper. Era millessima centessima quinta decima.

Vease el apend. escrit.ª 735.

Num.º 263.

Era 1113: año 1077, 5.º de novibre, dia domingo; got. 33. b.º gal. 171.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Nos igitur omnes de Fontes Salinas tam viris quam mulieres, toto concilio pariter, placuit nobis pro redemptionem animarum nostrarum donamus et confirmamus vna ecclesia nomine Sancti Sabastiani in caput villa, et vna Serna ante illum altare inter ambas vias vsque ad ribo, et quinque vineas parte Sancti Sabastiani, et tres romas de eros deorsum via de Sancti Micael, vna iuxta ero de Monnio Sarraciniz, alia in illa costoia, alia in illo valle: et in illo molino de Egga Lacine die secunda feria die et nocte in quinque in quinque dies. Et ego Obeco Garcia dono in illo molino de las eras die quarta feria die et nocte. Et ego Petro dono vno ero iuxta de Latero: et ego Garcia dono vno ero in illo valle. Et illa predicta ecclesia cum illa Serna, et omnes qui ibi popularent; cum quantas sunt scriptas, ita afirmamus ad honorem Sancti Emiliani presbiteri, cum divisas in montes, in fontes, in exitus et introitus, in pratis, in pascuis equaliter cum vicinis de ville, ut in ipsos populatores non intret Saione de rege neque pro omicidio, neque pro furtum, neque pro fornicio; sed sit eorum consuetudo in caput anno, Casatum pariet quatuor argentos; viduas duo et duo argentos; et sint firmi in seculum seculi. Siquis homo ex nostris progenie vel aliquis homo voluerit iudicium pulsare pro ecclesia et hereditate, ut auferat ad Sancti Emiliani; sit maledictus a Deo omnipotenti, et habeat partem cum Juda traditore in inferno inferiori, amen: et ad rex parte solvat talenta auri et duplum ad regula. Facta carta confirmationis in era millessima centessima quinta decima, nonas* novembris, dominica die. Ego rex Alfonso notum fuit michi, et me rogante assensum prebui et confirmavi, presente Belasio abba: regnante rex Adefonso in Legione et in Naiera: Senior Didaco Sangiz in termino testis. Senior Martini Sangiz confirmans. Comite Gundesalbo Salvatorez confirmans.

* Scriptum K: id est Kalendas, pro nonas.

Num.º 264.

Era 1116: año 1078: got. 64: gal. 166 Vto

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur domna Tota sic trado corpus et animam ad atrium almi Dei confessoris Emiliani presbiteri, et tibi Blasconi abbati, et pro remedium anime mee, et scelerum meorum ablutio dono et confirmo ad atrium Emiliani presbiteri in villa Nunno-falzahuri duos casatos populatos et tres solares. Et in villa-lomba de Leiba duas vineas vna maiore alia minore. Et in Trebingeto quarta parte, et quinque erias. Et in Octazu de Alaba octo collazos populatos. Et in illa ecclesia Sancti Adriani tertia parte. Et in illa Casa, qui stat iuxta illa ecclesia tertia parte: et deinceps in atrium serviant sancti Emiliani presbiteri: et istos alios serviant michi in vita mea: et postquam venerit obitum meum; istos collazos, et ista hereditate serviant in Sancti Emiliani. Era millessima centessima decima * sexta. Siquis istam hereditatem retemptaverit, sit excomunicatus et confusus a Deo, et reddat istam hereditatem duplatam in tali loco: et ad partem regis solvat tres libras auri. Adefonsus rex dominante tota spania: Martino Sangez in Nagera.

Num.º 265.

Era 1116: año 1078: got. 89. b.º gal. 160.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem domna Orobellito placens michi promta voluntate trado corpus et anima mea ab honore et atrio Sancti Emiliani, et tibi patri Blasio abbati, et dono in villa Ratecella vna serna in loco verezal, latus de regula de Ratecella, de alia pars vineas de Castriello: et vna vinea in illa costa, latus vinea de Sancti Micael, de alia pars vinea de domna Lumne: et alia vinea in termino de Sancti Mames, latus vinea de collatione, de alia pars defesa. Siquis autem ex meis propinquis vel extraneis hanc meam donationem disrumpere voluerit, sit a Deo omnipotenti maledictus; et a regis partem trescentos solidos, et duplo ad regulam retemtu, cum suis fructos. Facta carta in era millessima centessima decima sexta. Alfonsus rex in Spania.

Num.º 266.

Era 1116: año 1078: á 30. de abril: epacta 73: galic. 142.

Sub Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Garcia Fuxuniones una cum soror mea domna Sancia divino amore Successos, ac peccatorum nostrorum recordatos, dicimus pro remedium anime nostre concedimus et confirmamus ab honorem Sancti Emiliani presbiteri, et tibi Belasius abbati cum ceteris monachis ibi Deo servientibus, hereditates nostras, propias in Nasbinguelas, et in illa Molina nostro solare cum divisa. Et in Campo nostros solares cum divisas. In Cibatonga nostra portione. In Cobiella nostra portione cum divisa: In istis locis predictis cum exitus et introitus in montes et in fontes, et in omnibus locis cum pertinentiis ad integritatem. Insuper addimus illa hereditate de Cira Nanni et de Vitiella, et de ambobus una divisa in illas Binguelas, et in val de Azu in Rama, in Boxueba, et in omnibus locis ubi posueritis invenise de suas hereditates, cum divisas in omnibus locis pertinentibus, per cuncta secula serviant in Sancto Emiliano. Siquis vero ex nostris progenibus aut extraneis, vel quilibet homo hanc nostram donationem vel offertionem in aliquo disrumpere vel minuere voluerit; sit a Domino Ihu Christo maledictus et confusus, demumque cum diabolus et Judas traditore in inferno infertori submersus, amen: et a parte regali exolvat quinque libras de cocto auri, et quod retemtum, cum quale habuerit, duplatu. Facta carta in era millesima centessima decima sexta, secundo Kalendas maias, regnante Adfonsus rex in Spania tota. Ego igitur Senior Garcia Fuxuniones et germana mea domna Sancia, qui hanc scripta fieri iussimus, ad confirmandum testes tradimus. Senior Munio Fernandiz confirmans. Senior Gutier Fernandez confir. Senior Fernandi Ramiz confir. Senior Garcia Oxiolez confir. Senior Domno Telliz confir.

Num.º 267.

Era 1116: año 1078: epa. 83: gal. 122.

Sub nomine Christi. Ego igitur Senior Garcia Garceiz et uxor mea Goto, et Fernando Salbatorez, ut pro anime nostre remedium, una pariter placuit nobis, concedimus et confirmamus illa nostra hereditate, qui est in termino de Sancti Christofori in loco, que dicunt Valle de Paduleggas, et illo monasterio, quem tu Numno abbate sub nostra iussione in ipso loco hedificasti et ecclesia construxisti, cum montes

et in fontes et prezuras, cum exitu et introitu ab honore et atrio Sancti Emiliani, et tibi Blasio abbati cum ceteris monachis ibi Deo servientibus; et tali tenore, ut quandiu nos vivituri sumus, et abbate Nunno, habeamus nos, et post nostrum obitum habeat sanctus Emilianus per cuncta secula, amen. Siquis autem ex nostris propinquis aut extraneis hanc nostram confirmationem in aliquo dirumpere voluerit, sit a Domino omnipotenti maledictus et confusus, et cum Juda traditore sortitus, amen: et a regali parte exolvat tres libras auri, et quod retentu ad regula duplatum. Facta carta in era millessima centessima decima sexta, Alfonsus rex in Spania. Ego senior Garcia Garceiz et uxor mea domna Toto, et ego senior Fernando Salbatorez, qui hec iussimus fieri, testes tradimus ad confirmandum. Munnio Albarez et Cita-Vita Salindez testes. Albaro Gondisalviz, et Foti Fortiz testes. Didaco Albarez testis. Munnio Martini Sangiz in Cereso.

Num.º 268.

Era 1116: año 1078: got. 110: gal. 230.

In Dei nomine Salvatoris nostri. Ego domna Xexaka filia Munnu Albarez pro anima mea dono ad Sancti Emiliani una divisa in villa Fituero, qui fuit de meo tio Munnio Albarez. Similiter mater mea domna Maria filia Gutier Alfonso donat uno solare in Fituero. Siquis ex nostris retemtare voluerit a parte rex tres libras auri solvat, et duplum ad regula. Ego domna Xexaka, et mater mea domna Maria roboramus et confirmamus. Comite Gonsalbez testis. Senior Didaco Albarez testis. Senior Didaco Gonsalbez testis. Iruila presbiter testis. Facta carta in era millessima centessima decima sexta. Alfonso rex.

Num.º 269.

Era 1116: año 1078: 26. de agosto, dia domingo: got. 57: gal. 56 b.º

Cajon A. 5.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Hec est pagina concessionis et offertionis, quem fecit ego senior Fortun Albarez una cum uxore mea domna Toda ad laudem nominis Dei creatoris nostri, et ad hono-

rem patronis vnici Emiliani Sanctissimi offerimus locum nominatum Ascensio Monasterium, iuxta vicum Davalellum Situm, in manus domni mei patri Spirituali Belasconi abbatis, presentibus ac Succedentibus fratribus; qualiter per eorum obtentu consequi valeamus veniam delictorum, sicque cum iustis et electis in die novissimo magni iudicii mereamur ad dexteram iudicis iuste iudicantis inveniri, et voce illa, que iusti sunt audituri digni cum eis meramur audiri: venite benedicti patris mei: et Sequentia lucraturi, et ab audito malo exteri; vivere mereamur cum celicolis in Seculis Sempiternis, amen. Ab hinc autem Siquilibet homo tam ex consanguineis, idest, filiis, neptis, seu extraneis, idest, regibus, comitibus, potestatibus, infanzonibus, vel ex villanis plevibus super hanc nostram offertionem ausu temerario in quolibet casu convellere, infringere vel in modico conturbare conaverit; sit primitus a Domino Jhu Christo maledictus, et a Christi corpus et Sanguine excomunicatus, et a limine Sancte matris ecclesie sequestratus, vtrasque in fronte vivens careat lucernas, demumque cum diabolo et Juda traditore manarata anathema factus, cum demonibus penas eternas sustineat luiturus, amen: insuper temporali damno aflictus decem auri libras exolbat in fisco regali convictus: ad partem autem regule quot retemptaverit dupplatum et melioratum: donatum autem nostrum firmum maneat et incombulsum. Facta scribtura testamenti sub era millessima centessima decima sexta, septimo Kalendas Septembres, feria prima, luna quarta decima, regnante Domino nostro Jhu Christo, et sub eius presidio Alfonsus rex in Spania. Ego autem Senior Fortun Albarez et vxor mea domna Tota, qui hanc cartam fieri iussimus, et relegente audivimus, et manibus nostris signos ✠ ✠ impressimus, et testibus ad roborandum pro hunc monasterio, quem offerre curavimus, cum terris, vineis, pomaribus, exitu et regressu, ac pastu libero ad atrium beati Emiliani deserviendum concessimus, Stavilibimus, affirmavimus, ut supra taxatum est, testibus ad roborandum subscribsimus, tam pro eodem monasterio, quam pro nostro malleolo proprio, qui est iuxta via aquilonis plantatum. = Senior Didaco Albarez confirmans. Comes Lope Ennecones confirmans. Senior Albaro Didaz confir. Senior Gondisalbo Gondisalbiz confir = Senior Garcia

Sangiz testis. Senior Orbita Azenariz testis. Senior Sancio Fortunionis testis. Senior Lope Lopiz testis.= Senior Harramelli Sarraciniz testis. Senior Albaro Azenariz testis. Senior Garcia Albaroz testis. Senior Sancio Fortunionis testis. Senior Albaro Gondesalbiz testis.= Nomina filiorum eius, qui hic roboraverunt, Fortun Fortuniz confirmans. Lope Fortuniz confir. Garsea Fortuniz confir. Sancio Fortuniz confir. Sancio Fortuniz confir. Petro Fortuniz confir. Fortun Fortuniz confir.= Item ex eius militibus, Senior Fortun Lopiz de Reniana. Senior Garcia Hanniz. Senior Lope Hanniz. Senior Azenar Lopiz. Senior Gomiz Blasquiz. Senior Lope Harramelliz. Senior Fortun Sangiz. Senior Beila Gondesalbiz. Senior Gondesalbo Beilaz. Senior Beila Sarraciniz. Senior Gondesalbo Veilaz. Senior Albaro Veilaz: Omnes hii interfuerunt, et cum eorum seniore, et domna roboraverunt et subscribserunt = Munio scriba exarator et testis.

Noticia adicional y de otro puño. año 1080.

In era millessima centessima decima octava fuit ecclesia de monasterio Ascensio consecrata ab episcopo Munio Calagurritano, et posuit reliquias Sancti Thome apostoli, Sancti Petri apostoli, Sancti Johannis bautiste, Sancti Christofori martirum.

Num.º 270.

Era 1117: año 1079. á 14 de marzo: got. 49: gal. 119.

In Dei nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur domna Ticlo filia de Senior Didaco Albarez, compuncta divino amoris, et per remissionem peccatorum, spontanea mea voluntate, cum consensu domno meo Comite Lope Ennecones concedo, et confirmo ad atrium Sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi Blasconi abbati cum omni collegio clericorum ibi Deo servientibus, meam rationem, que ad me pertinuit in Finiestra illos collazos cum suis hereditates ad integritate, et cum divisa. Similiter in villa Forniellos meas Kasas proprias, simul cum portione in ecclesia: et illa serna iuxta Sanctum Johannem, cum molendino et omne hereditate terris, vineis, pratis, aquis, cum introitu et exitu, iure perpetuo serviant Sancto Emiliano.

Siquis autem ex meis propinquis aut extraneis hanc meam donationem disrumpere voluerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, et a comunione Domini nostri Ihu Christi segregatus, et cum Juda traditore in infernum sit dimersus, amen: et ad regali parte, pariet sex libras auri, et ad regula duplum. Facta carta in era millessima centessima decima septima, secundo idus martias. Ego domna Ticlo, qui hanc fieri iussi, roboravi, et testes tradidi. Simeon episcopus confirmans. Comite Gundisalbo confir. Senior Didaco Albarez pater meus confir. Martin Sangiz confir. Petro Johannes confir. Petro Morelle confir.

Num.º 271.

Era 1117: año 1079: got. 76: gal. 29.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Blasius abba Sancti Emiliani cum omnibus monachis feci cambium cum Sancio Rosco de Cannas et cum sua germana Urraca, placuit illis, quia necesitas ex illis fuit, et dederunt michi uno orto: et ego dedi eis una vinea, qui est in vallicornia, et est iuxta vinea de domno Salvator de Cannas: ex parte vero illius accepi uno orto, que erat vicino nobis, iungitque se ad nostro orto, que fuit de domno Salvator, et de alia parte orto de Blasco Scemenoz: cupiditate tamen utrique parte compulsi, eoquod sibi quisque vicinos fiebat possessioni, convenientiam fecimus cambii, in qua convenientia cambii ego Blasius abba duos almudes de tritici dedi: sicque utrique stavilitatem fecimus cambii, ut qui se deinceps penituerit, proximo suo duplo restituat, triginta exolvat solidos argenti. Facta carta in era millessima centessima decima septima, prima feria, regnante Alfonsus rex in Spania, et sub eius imperio Senior* Petro Johannes dominator Naiera: Senior Monnio Veilaz dominante Cannas. Et sunt fidiatores Sancio Stefane, et Albaro Scemenoz. Et testes sunt Sancio Blascoz et Lifuar de Faiola, et Sancio Blascoz de Villar de Torre. Ego namque Blasius abba testes ad roborandum tradidi: Prior domno Dominico, qui inter me et illos fuit

Este es yerno del Conde Dn. Lope Yñiguez.

confirmans. Petrus abba confir. Munnius presbiter confir. Gomesanus prepositus confir. Gomesanus presbiter confir: et omnes de capitulo confirmantes: Et toto concilio de Cannas presentes et confirmantes.

Num.º 272.

Era 1117: año 1079, a 24 de abril, dia miercoles: got. 63. b.º gal. 165. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Gondesalvo Albarez et uxor mea domna Leguntia Gondesalbiz commendamus corpus et animas nostras Deo et patroni nostro Emiliano Sanctissimo in manus domni nostri Belasconi abbatis, presentibus fratribus in Sancto Emiliano degentibus. Insuper ego domna Leguntia, conibente domno meo, et ego assensu prevente, offero corpus domini mei sepeliendum, ad memoriam predicti Dei confessoris, cum suo lecto et uno caballo: et in Cembrana duas vineas electas, solidos septuaginta valentes, pro remedio anime nostre sint confirmati. Siquis vero ex nostris vel extraneis hanc nostram offertionem in aliquo disrumpere voluerit, sit a Deo omnipotenti maledictus et confusus, et cum Juda proditore pereat in inferno inferiore, amen: et retemtu duplatu, duas insuper libras pariet ex auro. Facta carta in era millessima centessima septima, octavo Kalendas maias, feria quarta, luna decima nona, regnante Alfonsus rex in Spania. Ego igitur domna Leguntia, qui pro iussione domni mei Senior Gondesalbo Albarez, testes ad roborandum subscripsi. Senior Fernando Gondisalbiz confirmans. Senior Lope Gondisalbiz confir. Senior Martin Gondesalbiz confir. Senior Eximino Gondesalbiz confir. Senior Didaco Gondesalbiz confir. Senior Nunno Gondesalbiz confir.

Num.º 273.

Era 1117: año 1079: got. 65. b.º gal. 158.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego Gundisalbo Obecoz de Bozo una cum uxore mea Momaduenna nullius hominis moniti hortatione, neque ullius deviti compulsio opressione, previdentes remedium animarum, nostra sponte concedimus et damus ad atrium Sancti Emiliani nostras proprias casas in Bozo

ad latus, quarum sunt domus Vigila Gondisalboz, ex altera parte domus Garcie Sangiz, ad integritate, sine vllo iudicio, absque vllo devito, et sine homicidio, et regali saione, cum fuero de Bozo: ut nos et filii nostri, et qui ex illis orti fuerint, serviamus cum illis domibus sancto Emiliano; et si voluerimus alicubi ire sine illis domibus, eamus quo volumus. Siquis vero ex filiis nepotibus vel neptis seu filiabus propinquis vel extraneis, atque militibus hanc nostram donationem disrumpere conatus fuerit, sit a Deo, qui cuncta creavit, maledictus et confusus, et cum Judas traditore, et diabolus in inferno submersus, amen: et a regis parte reddat libram auri, et illas Kasas duplatas. Facta carta sub era millessima centessima decima septima, regnante Alfonsus rex in Spania. Ego Gondisalbo Obecoz et vxor mea, qui hanc cartam fecimus, testes tradimus. Albar Assuriz hic testis. Albar Veilaz testis. Monnio Albarez testis. Micael Albarez testis. Dueneiz testis. Azanari Didaz testis.

Num.º 274.

Era 1117: año 1079: gotico 55: galic. 66.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem Fortun Azenariz cum in infirmitate positus, adesse cognovi ora mortis mee; sic quesivi qualiter adquisitam possessionem Deo et sanctis eius possim dimittere, et orationum servorum Dei misericordiam apud Deum pro peccatis valeam adquirere, et post regna celorum possim purgatus sorde facinorum conscendere: Idcirco in tali hora positus trado corpus et animam meam ad atrium sancti Emiliani, vbi ante in salute me comendaveram, cum omnibus ad me pertinentiis, in manibus tuis Blasii abbatis et omnium seniorum ibi Deo servientibus: id est in Vanios meo proprio palatio cum omnibus ad me pertinentiis, vel quicquid in vita mea in illa villa possedi: et in Vaniares vnum proprium meum collazo in meo solare populatum, et mea divisa. Istum et omnia, que rebus meis ibi, et in cunctis locis ad me pertinentiis invenire potueritis, inquirite, et ad potestatem vestram vsque in sempiternum confirmate: quia sic facio scire omnibus meis matri et germanis et propinquis, quia nolo alium habere possessorem de meis rebus tam mobilibus quam inmobilibus, nisi sanctum Emilianum, et omnes habitantes in eo. Siquis vero ex

meis progenibus aut extraneis hanc meam donationem in aliquo disrumpere voluerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, et cum Juda traditore in inferno dimersus, amen: insuper ad parte regali persolvat quinque libras auri, et retemtatu duplatum. Facta carta in era millessima centessima decima septima, regnante Alfonsus tota ispania. Ego namque Fortun Azenariz, qui hec fieri precepi, ab omnibus meis matre et germanis roborare iussi. Domna Blascita mater eius testis. Senior Azenar Scemenoz testis. Senior Enneco Oribel testis. Senior Enneco Azenariz frater eius testis. Domna Sancia soror matris eius testis. Senior Gonsalbo Gonsalbez et uxor eius domna Palla testes. Domno Nunno de Villalhovar testis. Gundemar exaravit.

Num.º 275.

Era 1117: año 1079, à 20. de julio, dia sabado: gpt. 41: gal. 103. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego namque Adefonsus gratia Dei totius ispanie rex, remissionem meorum previdens flagitiorum, et sufragia pro commissis facinoribus adiciens sanctorum, concedo et confirmo ad aulam sancti confessoris Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi patri venerande Blasio abbati, simulque tecum cunctis fratribus ibi Deo servientibus, monasterium sancti Johannis in cacumine tironis flumine super Fraxenetam vicum, ad summam integritatem, cum omnibus illi loco pertinentibus montibus, ac fontibus, erbis, defesis, ac pascuis, aquis, molendinis, ingressibus et regressibus: et ut licentia sit pastoribus sancti Emiliani ubicumque voluerint per silvas illas pecora depascere, tuguria figere, ac cum hominibus supradicte Fraxenete ville homines illius monasterii ubique in cunctis defensis sint participes. Tribuo licentiam regentibus illum monasterium in suis pertinentiis populandi homines sibi suiectos: Quin et ut omnibus sit notum, talem illi loco concedo libertatem, ut sit absque devito homicidii, vel fornicii, aut latrocinii, vel regalis saionis dominio, ac silvatici debito liber in perpetuum. Siquis autem meis propinquis aut extraneis regum, comes, princeps, vel potestas, aut rusticus hunc meum donatum invadere, aut disipare nisus fuerit; in primis sit a Deo omnipotenti male-

dictus et confusus, et a fide catholica separatus, demumque cum Juda traditore in inferno inferiori habeat portionem, et ad regalem partem exolvat decem libras auri, et duplum ad regula. Facta carta in era millessima centessima decima septima, sabbato die, tertio decimo Kalendas augustias: regno Domino nostro Jhu Christo, et sub eius gratia ego Alfonsus totius ispanie. Ego Adefonsus, qui hec scripta iussi, sic esse iubens, manu propria signum ✠ feci, ac testibus tradidi. Senior Didaco Albarez, qui actenus illud rexit confirmans. Senior Comes Gundisalbo confir. Senior Comes Lope Ennecoz confir. Senior Gundisalbo Gundisalbiz confir. Senior Didaco Godestioz confir. Senior Beila Telluz confir. Senior Beila Gondesalbez confir. Senior Duen Eggavita confir. Senior Martin Sangiz confir. Senior Johannes Gutierrez confir. Alfonsus scripsit

---

Num.º 276.

Era 1117: año 1079: got. 99. b.º gal. 82. b.º

Hereditates sancti Martini de Barbarana:

Vna terra in Legarda super sancti Felicis latus serna de rex, de alia parte Fortun Didaz; et vno orto latus orto de rex, de alia pars Oggandi, et dedit Senior Fortun Lopez de Tetegga. Alia terra in via de villa MezKina, latus serna de Jraze, et dedit Monnio Lupo. Alia terra in arenale latus de Sarracin Monnioz, et dedit Garcia Monnioz. Alia terra exitu de Legarda in caput de defesa ante vinea de rex, et dedit Sancio rex ad sancti Martini: post morte eius, merino Petro Johannes iussit laborare ad illos de Sancti Martini. Alia terra in Alahubar latus aqua de alia pars serna de rex, et vna vinea latus aqua de alia pars via, et dedit Dominico Furtunionis. Alia vinea latus via iuxta villa, et dedit Scemeno Pastor. Alia terra ante penna latus serna de rex, et vna vinea latus via, que vadit ad Agonciello dextera parte. Alia vinea in Lacuniella latus strata, et dedit Dominico de Lacuna. Alia terra latus termino de Agonciello inter duos rivos, et dedit Garcia de Palatio. Et vna casa in Muriello ante Sancta Maria; et vna vinea iuxta pratu de Villiella desursum vinea de Senior Gomiz ZorraKini, et dedit Sabastiane de Muriello. Alia

vinea iuxta pratos de Villiella, de dextro vinea de domna Ermisenda, et dedit Senior Azenar Fuertes, et vxor sua domna Tota. Alia vinea in termino de Villoria in campo fonkero, de sinistro Garcia Micael, et tres vineas super Lancon: alia vinea in Moliniella, de sinistro vinea de Sancti Martini: alia terra in garganta de Valdesalce, de sinistro monte: alias terras in Cortezellas; alia terra super Lancon, et dedit Cita Hekilo de Leza. Ego Cita Meteri et vxor mea domna Sancia de Bucesta tradimus nos cum nostras Kasas et hereditate ad sancti Emiliani, et ad Blasio abba, vna vinea latus via de Kalagurra in quatuor calles; alia vinea in coscoggare, de sinistro de Sancti Martini; alia vinea in valdesalce, in medio vinea de Sancti Martini: et in molino de Lancone tertia parte vbi sunt peros. Ego infante Ranimirus dono pro me anime ad sancti Martini in molino de Villoria vices de quindecim in quindecim dies, tertia feria die et nocte. Cauto retemtu centum solidos, et duplo. Germana mea Ermisenda, et Senior Enneco Azenariz testes. Era millessima centessima decima septima.

Num.º 277.

Era 1117: año 1079: got. 30. b.º gal. 44. Vt.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Senior Fortunius Garciez ob remissionem peccatorum meorum, et spem regni celorum mea spontanea voluntate trado corpus meum ad monasterium sancti Emiliani presbiteri, et tibi Blasio abbati cum ceteris fratribus ibidem commorantibus, cum tota mea hereditate de Alesanco, id est, Casas, duas eras iuxta eas, et cum terris et vineis; id est vna terra ad illum portellum de ballota subtus strata de Francos per medium regerum aque, que ducit plubiam; alia terra in paduleggas, a parte orientis est via, que pergit ad valleota, de occidente terra de Garcia Munnioz; alia terra in padule, de oriente parte terra de domno Michael, de occidente semita, que pergit ad fascas; alia terra de Sancti Vincenti iuxta limite terra de Sancio Ennecones, de oriente parte terra de filios de Milian Eschierdo, de occidente similiter: De vineis, id est, vna vinea in sancti Vincenti, de occidente parte Eximino Sangiz, de oriente vinea de Sango Julianez: alia vinea subtus via, de oriente filios de Millan Schierdo, de occidente vinea de Veila Johannes:

alia vinea super via iuxta limite de Teillo Johannes, de occidente vinea de domno Sancio presbitero: alia vinea in illa dutella, de oriente vinea de Monnio Fortunez, de alia pars vinea de filios de Milla Schierdo, de occidente vinea de Eximino Sangiz. Hanc supra scripta in honore Sancti Emiliani fiat confirmatam, liberam et ingenuam sine omicidio, et sine aliqua facendera, et cum exitu et regressu, pascuis, montibus, et aquis perenniter maneat per secula infinita, amen. Siquis tamen ex meis germanis, filiis, neptis, propinquis, aut extraneis, vel quilibet homo conatus fuerit disrumpere, tollere, aut retemtare hanc meam offertionem, in primo sit maledictus a Domino nostro Jhu Christo, sit alienatus a cetu omnium Christianorum, et anathema perculsus in inferni voragine sit dimersus cum demonibus eterno igni mancipatus, amen: insuper ad parte regali pariet tres libras auri, et retemtu duplatum ad regula. Regnante Alfonsus rex tota Spania. Ego senior Fortun Garceiz, qui hanc fieri iussi, testes ad roborandum tradidi. Senior Lope Hanniz confirmans. Senior Garcia Hanniz confir. Et Zite Munnioz et domno Andres, et Furtun Lopiz, et Garcia Munnioz, et Sancio Munnioz, et domno Michael testes. Domno Juliano presbitero, et domno Furtunio presbitero testes. Toto Concilio de Alesanco testes et confirmantes in era millessima centessima decima septima.

Num.º 278.

Era 1117: año 1079, á 4 de septiembre: got. 53. b.º gal. 208.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Hec est carta donationis, et confirmationis, quem fieri iussimus ego domna Tegridia, et filios meos Gundissalbus, Blascus, et Gutiar Lainiz ad honorem Domini nostri Jhu Christi, et ad obsequium eiusdem alumni beatissimi Emiliani presbiteri; offerimus vnam domum, et vnam divisam in villa Rubiales, cum exitu et regressu, et pasto libero, absque fossataria discursio, et sine annuali tributo, et absque vllo veredali tributo, absque homicidio vel fornicio; et omni omnino genuitatis adtributa perfectio: tali cum tenore offerimus hunc predictum munus ad atrium prefatum beatissimi Emiliani presbiteri, et tibi patri spirituali Blasconi abbati, presentibus ac succedentibus fratribus per eterna secula, amen: Qualiter [illegible] suffragia predicti patronis, et recitatio vestri clamoris merea-

mur obtinere veniam delictorum, et nostrorum quiescentium parentum obtatum refrigerium, amen. Siquis vero ex nostris successoribus tam nos quam nostri vel extranei hunc nostrum donatum in aliquo disrumpere voluerit; sit a Deo omnipotentis maledictus et confusus, et cum Juda proditore in inferno habeat mansionem, amen: in fisco vero regali exolbat duo talenta auri, et quod retemtatu restituat duplatum. Facta carta sub era millessima centessima decima septima, secundo nonas septembris, regnante rex Alfonsus in Spania. Ego domna Tegridia, qui hanc cartam fieri iussi, testes tradidi. Gondesalbo Lainiz confirmans. Blasco Lainiz confirmans. Gutiar Lainiz confir. Domna Apalla confir. Gondesalbo Didaz confir.= Sancione, et Godmiro testes. Ziti, et Didaco Bellitiz testes. Dominico Tain, et Blasco Tain testes. Johannes Gutiarrez, et Didaco Johannes testes. Monnio Zorraquiniz, et Gomiz Sangiz testes. et Bonas Mentes testis.

Num.º 279.

Era 1118: año 1080: got. 63. b.º gal. 165. b.º

Sub nomine Christi. Ego namque Munio Albarez de Ilharraza divino amore succenssus, per remedium anime mee offero ad atrium almi Dei confessoris Emiliani, et tibi presenti Blasio abbati unam vineam in Verantivilla ad integritate absque malo iudicio libera, ita tamen ut in vita mea habeam, et post obitum meum illam cum corpus meum deferatis ad sanctum Emilianum. Siquis ex meis propinquis aut extraneis super hanc meam donationem contemtor fuerit, fiat a Deo maledictus et excomunicatus, et a parte regali exolvat sexaginta solidos et vinea duplicata. Facta carta in era millessima centessima decima octava, regnante Alfonsus rex in Spania. Ego igitur Monnio Albarez pro confirmatione testes tradidi. Senior Gonsalbo Monnioz de Garra confirmans. Senior Nunno Obecoz de Harramelluri confirmans. Dominico Peregrino collector votorum Sancti Emiliani testis.

Num.º 280.

Era 1118: año 1080: got. 57. b.º galic. 55.

In Christi nomine redemptoris nostri. Hec est carta donationis et confirmationis, quam ego Senior Orbita Azenariz fieri facio ad honorem Sancti Emiliani presbiteri et confessoris Dei, et tibi patri Albaroni abbati, omnibus servis Dei tuo sub regimine constitutis, ut vestrorum precibus adiutus a presentibus valeam liberari calamitatibus, et post perpetuis in celo perfruar premiis. Ergo de propria facultate tribuo ad atrium prefati Emiliani meam tertiam partem in monasterio, quod nuncupant Albiano cum tertia parte, que ibi est de terris, vineis, ortis, pomariis, fontis, rivis, solariis, molendinorum, et Kannaribus, piscaminum in illo flumine tirone: et cum tali usu, ut unus asinus aure curtus de illo monasterio vadat et veniat cotidie ad montes de Belibio ad ligna ducenda. Igitur cum tertia parte omnium, que ad illum monasterium pertinent, offertionem ad Sanctum Emilianum facio, ut ab odie illa tertia pars sit a meo iure, et meorum posterum alienata, et in iure Sancti Emiliani confirmata. Insuper tribuo in villa de Leniz ubi sal conficitur unam domum cum habitatore suo Mames, qui habet partem in salsa aqua, ut ipse, et qui postea fuerit, cum illa domo serviat in Sancto Emiliano. Siquis enim meorum filiorum nepotum propinquorum seu extraneorum hanc meam donationem disrumpere mutare imminuere voluerit, sit a Domino Christo maledictus et cum Juda Domini traditore in inferni antro dimersus, amen: insuper a parte regali pariet quatuor libras auri, et ad regula duplum. Facta carta in era millessima centessima decima octava, regnante Adefonso in tota ispania. Ego enim Orbita Azenariz super hanc donationem sic ✠ signum facio, et testes ad roborandum tradidi. Lope Veilaz filius eius confirmans. Enneco Veilaz frater eius confir. Senior Lope Ennecones confir. Senior Sancio Furtuniones de Maturana testis. Senior Garcia Ennecones et Domno Galindo Ennecones testes; Senior Sancio de Harbehe testis. Senior Nunnu Gunsalbez testis.

De los apeos antiguos consta se llamó S.n Miguel de Alviano

Adicion del 1086.

Ego Senior Sancio Furtunionis de Ozaeta dico, quia Senior Sancio Ortiz meo sobrino dedit sua tertia parte de Albianu a Sancto Emiliano in mea presentia et aliorum ante lite in Bataggoz, et comen-

davit me, ut ego dedissem. Et ego sicut dixi, dono et roboro; et super hoc facio iudicium rectum, quia verum est.

Num.º 281.

Era 1119: año 1081: got. 63: gal. 165.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego namque Garsea presbiter divino succenssus amore, previdens salubre anime mee consilium, de propriis possessionibus Deo et sanctis eius pro peccatorum meorum remissione aliquid tradere concedo et confirmo ad atrium Sancti Emiliani sex vineas in pernominatis locis in pago de vineas de Cembrana; id est, illa vinea de penniella ad integritate: et alia vinea so Quaternaza: et alias tres vineas iuxta Sanctum Marcellum: et alia vinea ad latus de Karrera. Igitur has predictas vineas, tali pacto offero ego Garsea presbiter ad Sanctum Emilianum, ut in diebus vite mee habeam, et teneam illas: et post obitum meum sine ulla voce mala et inquietatione serviant in Sancto Emiliano. Siquis vero (las imprec.s &c.). Facta carta in era millessima centessima decima nona, regnante tota in ispania Adefonso rex. Ego namq.e Garsea presbiter, qui hanc carta fieri feci, testes ad roborandum tradidi. Albaro Monnioz de Cembrana testis. Beila Gomiz de Sancta Cruce testis. Garcia de Poternaza testis. Monnio Izarra de Verganzo testis. Gundemarus exaravit.

Num.º 282.

Era 1119: año 1081: got. 90. b.º galic. 68.

In Dei nomine. Hec est conventio placiti cambii facta ante regem Adefonsum, quam fecerunt abba Albaro Sancti Emiliani laudantibus fratribus cum Egga domno Martino, sicut inter eos melius complacuit: id est ego Albaro abba Sancti Emiliani cum consensu meorum fratrum facio cambium tecum Egga domno Martino et dono tibi in Ratezella villa unam sernam in loco dicto Verezal, ad latus terra de regula de Rateziella, ex altera vero vineas de Castriello; et unam vineam, que dicitur de Costa ad latus vineam de Sancto Micaele, ex altero vinea de domna Lumne, aliam vineam in termino de Sancti Mames, ad latus vinea de colla-

tione, ex alia parte defesa. Ego vero Egga domno Martino simi-
liter dono vobis fratribus sancti Emiliani in eodem cambio in vil-
la dicta Vobatiella, terram, que fuit de Furtum Galindoz, et est iunc-
ta ad terram sancti Emiliani: et vineam, que fuit de Furtun Ga-
lindoz, et est iuncta similiter ad vineam sancti Emiliani. Igitur ego
Albaro abba sancti Emiliani, et ego Egga domno Martino hoc cam-
bium tali pacto volumus perenniter firmare; ut siquis nostrorum
successorum, fratrum, militum, rusticorum, propinquorum, aut
extraneorum hoc cambium commutare vel disturbare voluerit;
sit a Domino Christo maledictus, et a corporis cruorisque
Christi semotus, ac post cum Juda proditore in inferni antro per
cuncta secula submersus: insuper temporali convinctus iudicio,
libram auri restituat in regis tesauro. Facta carta in era mil-
lessima centessima decima nona, regnante Domino nostro Jhu
Christo terra et polo, et sub eius nutu tota in ispania rege Adefon-
so. Ego Albaro abba, et ego Egga domno Martino ambo sic feci-
mus. ✠. ✠. Signa credulitatis, et testibus ad confirmandum tradi-
mus subnotatis: Ex parte de Egga domno Martino, Dominico
Johannes merino de Cereso testis. Garcia Gutierrez super popula-
tores et peculiares testis. Dominico Sangiz Zabazok testis. Dom-
nus Martin, et Garcia Martinez alcaldes testes. Gonsalbo Mon-
nioz de Rateziella testis: Ex parte Sancti Emiliani, Sancio Gar-
ceiz de Matute merino in Vobatella testis. Monnio Blascoz al-
calde de Matute testis. Sancio Aiube de Vobatella testis. Blasco En-
dura Judez testis. Monnio scriba.

Num.º 283.

Era 1119: año 1081: got. 51: gal. 30. 31

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Johannes de Bo-
batella meis ingruentibus peccatis, et ob admissum [illegible] scelus
homicidii, sic vendo cum mea propria voluntate mea propria
vinea in pago de Bobatella in parte superiori semita discurren-
te vinearum, et in parte dextera vinea de Sancio Ferrero, in si-
nistra autem vinea de Leviti Tubiensi, ad tibi domna Maria de Ce-
reso, in precio quod nobis convenientia fuit sexaginta solidos

argenti: Sicque ab hodie in antea de meo exito iure, in vestra maneat potestate per infinita secula, amen: Roborato insuper retentationis post duplo quinque libras de auro. Sancio Garceiz, Lupe Garceiz, Blasco Munnioz, et omne Matutense concilio audientes et testificantes. Garsea Semproniz, et Fortun Vincentiz de Vanios et concilio testes. = Ego igitur domna Maria humilis Christi ancilla omnium vltima, tamen Dei omnipotentis amore accenssa, de bonis, quod michi et domno meo, ac marito Gomesano Dominus nobis comuniter benigne largitus est, pro memorado domini mei, peccatorum omnium suorum adipiscenda veniam, et meorum flagitiorum similiter adolenda peccamina, offero ad atrium Sanctissimi Emiliani presbiteri, et tibi presenti venerabili patri Albaroni abbati, vineam quam ego ex meo, dominique mei, sicut superius digestum est, comparavi pretio in Bobatella termino, cuius comparationis conscriptio huic scedule primitus feci, cum sua roboratione, vel testimonio, sit concessa. Siquis autem meorum successorum, vel quilibet hominum hanc meam donationem voluerit auferre vel disrumpere, sit a Deo omnipotenti maledictus et confusus, et anathemate perculsus, cum Juda traditore in infernum habeat portionem, amen: et a parte regali solvat duas libras auri, et duplum. Facta carta sub era millessima centessima decima nona, feria prima. Ego igitur domna Maria de Cereso, qui hanc carta fieri iussi, roboravi signum ✠. feci, et testes tradidi. Domno Andres de Alesanco confirmans. Sancio Garceiz de Naggera confir. Sabastiani testis. Tamame testis. Et aliorum multorum testes.

Num.º 284.

Era 1119: en 14 de mayo del año 1081: got. 103. b.º gal. 223.

In Dei nomine. Ego domna Onnecha placuit michi mea spontanea voluntate, et vendo ad tibi domno Johannes media vinea in planos de Leiba, super ipsa de ipso peral de Sancti Martini; et de alia parte de Bermud Gutierrez, et alia parte de Johannes Teilloz, quantum placuit inter me et te, id est, triginta quinque solidos, et in resce sex panes, et uno tozino et quatuor Kamellas de vino: et de

ipso pretio aput te nichil remansit debitum: et de odierno die in tuo iure fiat confirmata ipsa vinea per infinita secula, amen. Siquis homo de mea generatione aut de filiis, aut neptis, aut propinquis aut extraneis voce inquietare voluerit, quomodo pariet a parte regis sexaginta solidos, et a tibi domno Johannes ipsa vinea duplata vel meliorata in tali simili loco pernominato in Nagera. Facta Carta comparationis die notum secundo idus maii. Ego domna Onnecha simul cum meo subrino domno Lupe donamus vobis fidiatores, Munio Nunez fidiator. Sancio Albarez fidiator. Domno Milian fidor. Fanni fidor. Garcia Sancioz hic testis. Domno Sancio de Leiba hic testis. Domno Paschual hic testis. Ego domna Onnecha, simul cum meo sobrino domno Lupe, cum istos fidiatores, et cum istos auditores roboramus et confirmamus ista cartula in tuas manus de domno Johannes: et cum manus nostras proprias signos ✠. ✠ iniecimus, ut sit confirmata ista vinea in secula seculorum, amen. Regnante Aldefonsus rex in Legione et in Castella et in Pampilona. Senior Bermud Gutierrez in Granione: merino Garcia Belascoz: et Saion Sarrazin: et Veila Saion et andator de illas villas: et merino in Nagera Peitro Johannes: et merino in Cereso Martin Sangez. Et cabazohc Dominico Sangez. Gundisalbus monachus exaravit hanc cartula era millessima centessima decima nona.

Num.º 285.

Era 1119: año 1081: gct. 96: gal. 78. 6.º

In Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur senior Enneco Lopiz placuit michi propria mea voluntate, ut pro me anime remedium trado corpus et animam meam ad atrium Sancti Emiliani presbiteri et tibi patri Albaroni abbati, et cunctis monachis ibi Deo servientibus, cum illam casam et hereditatem, quam comparavi in villa, que dicitur Sancti Romani in Cambero ab omni integritate, et me pertinentem; liberam et genuam, cum pertinentio exitus et introitus vel pastu; per omnia secula serviat in Sancto Emiliano. Siquis autem homo ex meis propinquis aut extraneis hanc meam offertionem, que Deo et Sancto Emiliano dedi, in aliquo disrumpere

temerare vel auferre voluerit; sit a Deo patre maledictus et confusus, et cum diabolus et Judas traditore sortitus, amen: insuper ad regis parte exolvat talenta auri, et duplum ad regula. Ego igitur senior Enneco Lopiz, qui hec dedi, testes tradidi. Senior Eximino Furtunionis in Cumbero testis. Senior Didaco Albarez dominante Auka testis. Comite domno Lupe in Alaba testis. Martin Sangiz merino in Naiera et in Calahorra testis. Alfonsus rex in Leione, Castella et Naiera. Facta carta in era millessima centessima decima nona.

Num.º 286.

Era 1120: año 1082, 17. de agosto, dia miercoles: got. 39. gal. 185. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Lope Ennecones vnatim cum consotia mea domna Ticlo, Domini previdente clementia, qui cotidie gratis beneficium prestat indignis: inde nos ob nominis eius amorem, et Sanctorum eius considerantes honorem, nec non et pro nostrorum comissorum facinorum remissione offerimus, confirmamus ad honorem Sanctissimi Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi Albaroni abbati cum ceteris fratribus sub regula beati Benedicti ibi Deo tecum servientibus, vnum monasterium reliquiis ferente Sancti Vincenti de Varthe in termino Bizkaie cum tres decanias, vna Ibargorocika, et alia decania, que vocitant Tuda cum sua medietate, et illa ecclesia Sancti Micaelis arcangeli in portu de Vermelio in ora maris cum suos morturos ad illa pertinente. Illo monasterio, quod supra diximus, cum suis decaniis, cum introitu et regressu, terris, ortis pomiferis, arboribus, montibus, et pascuis omnibus antiquo vsu determinatis, sautis cum glandiferis arbustis, et amentibus pratis, et cum suis defesis integris, et quicquid ad eum monasterium, vel ad suas decanias pertinuit, vel pertinere debebit, cum tota integritate et genuitate concedimus et stavilivimus, ita tamen ut non intret ibi mandamentum de comite terre illius, neque merinos neque saiones, neque vllum mandamentum de nullo homine, sed genuos semper firmiterque serviant in sancto Emiliano. Siquis autem filiis, neptis ex nostris progenitis,

vel extraneo hanc nostram donationem conatuerit disrumpere, aut
resonare, sit a cetu Christianorum confutus et maledictus, et a li-
mina sancte ecclesie seclusus, postque cum Juda proditore eterna
nas non evadat sulfureas penas, amen: insuper temporali dam-
no afflictus viginti auri libras exolvat in fisco regali convictus, et
ad regulam duplum. Facta carta testamenti era millesima cen-
tessima vigesima, decimo sexto Kalendas septembris, feria quarta,
Adefonso rege imperante totius yspanie. Ego Senior Lope Comecones
prolis de comite Cneco Lopuiz dominante Bizcahia et Ipuzcua
et Alaba, qui hanc scriptam fieri iussi, manu mea signum ✠
feci, et testes tradidi. Frater mei Garcia Cmecones, et Galindo
Cmecones confirmantes. Fortunius episcopus confirmans. Abbate
Domno Lupe de Alunkia confix. Abbate Domno Albaro de Abadia-
no confix. Abbate Domno Blasco de Cinauxiza confix. Abbate
Domno Monnio de Cygarno confix. Senior Garcia Sanqiz confix.
Frater eius Lope Sanqiz confix. Senior Lope Gondesalbez confix.
Senior Martin Gondesalbez confix. Senior Fernando Gondesalbez
confix. Senior Furtun Albarez confix. Senior Didaco Albarez con-
fix. Senior Lope Albarez confix. Senior Numo Gondesalbez con-
fix. Senior Garcia Gondesalbez confix. Senior Cneco Didaz con-
fix. Senior Arzenaxi Sanqiz confix. Blagga Czzeniz merino in
tota Bizcahia confix. Domno Beila presbitero tenente et confirman-
te.

Num.º 287.

Era 1120: año 1082: apt. 67.b: gal. 63.b

nota marginal en el gotico: Occisus est Vexemundus in Prueca Castro, Era Tc. xxi. xv. ff. pres à 23. de Sept.; 6 de agosto.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem Senior Vexemun-
dus Gutiez et uxor domna Goiina placens nobis pronto corde spon-
tanea voluntate et pro anime nostre remedium concedimus et con-
firmamus ab honorem sancti Emiliani presbiteri, et tibi presenti Al-
baro abbati cum cetetis monachis ibi Deo servientibus in vivo de
Oia in villa Izahuri nostras compazationes solares et divisas in integrum,
et libero. In Villanova ponte vivo nostra tertia parte de villa et soto, et
de terris, vineis cum introitu et exitu libero. In Villanova de Ventosa
nostros solares cum divisas integro ac libero. In Castella vetula nostra

portione. In Sancta Maria de Ripa-rotunda nostras casas cum divisas in introitu et exitu, sano ac libero integro. Hec prescriptum post obitum meum habeat Sanctus Emilianus, nisi filiis propriis habuerimus ex ambobus. Siquis autem ex nostris propinquis aut extraneis (las imprec.s &c.a). Ego Veremundus Gutier, et uxor mea Gotina, qui hec dedimus, testes ad roborandum tradimus. Imperante Alfonsus rex Legione et Castella confirmans. Comite Gonzalvo Salvatoriz confirmans. Frater eius Albaro Salvatoriz confirmans. Senior Didaco Albaroz confirmans. Senior Petro Fredinandez confirmans. Senior Martini Sangiz merino in Burgis et Cereso confirmans. Era millessima centessima vigesima.

Num.º 288.

Era 1120: año 1082: got. 67: gal. 121.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego namque Adefonsus nutu gratia Dei totius ispanie rex, remissionem meorum previdens flagitiorum ac sufragia pro comissis facinoribus adiciens Sanctorum, concedo et confirmo ad aulam Sancti confessoris Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi patre venerande Albaroni abbati, simulque tecum cunctis fratribus ibi Deo servientibus, illos palatios, quos fuerunt de Albazabab mauro, et sua uxor Barraka in Septe-finiestras cum ecclesia ibi sita atque vocata Sancti Salvatoris: et de via difusa usque ribo sano atque integro et libero serviat Sanctus Emilianus. Siquis autem meis propinquis vel extraneis regum, comes, princeps, vel potestas, aut rusticus hunc nostrum donatum invadere aut disipare nisus fuerit; in primitus sit a Deo omnipotenti maledictus et confusus, et a fide catholica separatus, demumque cum Juda traditore inferno inferiori habeat portionem, et ad partem regalem exolvat sex libras auri, et illos palatios duplatos. Facta carta in era millessima centessima vigesima. Ego Alfonsus rex, qui hanc scripta fieri iussi, testes tradidi. Eximinus episcopus in Burgis confirmans. Domno Monnio episcopo in Valleposita confirmans. Comite Gondisalbo et frater eius Gonsalbo Salvatoriz confirmantes. Petro Johannes, qui hactenus illud rexit merino in Naiera confirmans. Martin Sangiz merino in Burgis confirmans.

Num.º 282.

Cza 1121: año 1083; (a 23 de enero) got. 75. 2.º gal. 124.

Nota marginal enel gotico: + occisi sunt in Iueca Cabro. Era Ic xxi.

In Dei nomine. Ego Monnio Feliz, et Beila Feliz vna paxiar pro remedium anime nostre concedimus et confirmamus ab honorem Sancti Emiliani presbiteri illas Kasas de Dominico Johannes et alias Kasas de Monnio Albarez in Iuen Kexuela cum divisas in omnibus locis ad eam villam pertinentibus ad integritatem: et cum hereditate, id est, vna vinea in valle de Amiugo, latus de Fellu Julianiz, de alia parte Domno Feila: alia vinea in illas de Abuela, latus de Alduara, de alia parte neptis de Didaco Ranistar: alia vinea de Monia Albarez in Perozo: alia vinea in Loncares latus de Albaro Assuarez: et vna sexna in Pozarezos de illum parte Vita Munno, decrum Petrus Nunnez: alia sexna in sancta Juliana latus de Garcia Munnioz: alia sexna in fontefrida: alia sexna in Fongares: alia sexna transfonte latus Fello Monnioz: vna vinea in valleseruo latus de Caxovica: alia vinea de Moxico latus Obeco: alia vinea in Folares latus vinea de Dominico Didaz: alia vinea in campo de Fellu Nunnez: alia vinea in Strata de Lozares: alia vinea in vallehoco de Saxxacino Didaz: vna sexna in padule de Valle: alia sexna in Munneca: vna vinea in barga de Amaia Saxxacinez: alia vinea de Alpze: alia sexna in illos gozares: vna zexra de Fello Albarez de Egio de Alpze: alia zexra in valle lacunas: in xiba duos campos: vna zexra et vna vinea latus Ega de Millan: alia vinea in Corxipoza latus Petrus Nunnez: alia vinea in Sancta cruce latus de Ama Saxxacinez: alia vinea de Gonsalbo Feliez de Cuxxipoza: alia zexra in valle de prados: alia vinea in barga de Sancio Garsia de sancto Andres: alia sexna in pennuela de Munnio Johannes: alia vinea de Vasun latus de Dominico Dominici: alias duas vineas parte ortos: alia vinea in Alpze cum toza costa: alia zexra in Ximendello latus de Obeco Garceiz: in era millessima centessima vigessima prima, decimo Kalendas februarias.

Num.º 283.

Cza 1121: año 1083, dia Domingo, 2. de abril: got. 64: gal. 166.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Gondisalbo Feliaz de Ozi, providente divina clementia, sana et integra mente

do me ad arcisterium Sancti Emiliani presbiteri, et ad tibi Albaroni abbati cum Sociis fratribus ilari voto, ardentique desiderio concedo et confirmo vobis pro remedium anime mee in Villavizana uno collazo cum suas casas Nunnu Obecoz nomine, ut ab odie de meo sit iure exito, et in vestra maneat potestate firmissimo per Secula, amen. Et in Villa Sumezo dono vobis uno collazo cum suas casas post meos dies Beila de Llaparte nomine: Et tertia pars de meo ganato: et si habuero uxorem parem cum beneditionem, et dederit michi Dominus ad eam filium aut filiam, aliam hereditatem dono ad meos filios: et si no habuero filium aut filiam de mulierem parem; totam meam hereditatem dono ad Sanctum Emilianum: id est in Villavizana meum palatium cum totam suam hereditatem: Et in villanova uno collazo cum suas casas Beila Gondisalboz nomine: Et in villa Anggastro uno collazo cum suas casas Monnio Blascoz nomine, et meam hereditatem, quod habeo in ipsa villa Anggastro. Illam hereditatem de Villavizana habui eam datam ad domno Munnio de Marthia cum fideiussores; sed postquam habui voluntatem, ut fecissem me servum de sanctum Emilianum, feci eum fideiussores solvere, et sic dedi eam integram ad Sanctum Emilianum sine ulla voce mala. Hec autem omnia sicut resonat, ita confirmo ad Sanctum Emilianum; extra si dederit michi Dominus filium aut filiam: et si non habuero totum integrum dono vobis post meos dies, et quantum de me potueritis invenire: et si filium habuero do illi meas lorigas; et si filiam non; sed cum corpus meum adducite ad Sanctum Emilianum, et sepelite me iuxta meo avunculo Senior Albaro Gondisalboz. Et siquis (las imprec.s ordinarias &c.a). Facta carta in era millessima centessima vigesima prima, prima feria, quarto nonas aprilis, regnante Alfonsus rex in Spania tota. Ego igitur Senior Gondisalbo Beilaz, qui hanc fieri iussi, testes ad roborandum tradidi. Senior Albaro Gondisalboz de Revendeca testis. Senior Gondisalbo Nunnoz testis. Senior Albaro Gondisalboz de Castella testis. Senior Furtun Garceiz testis. Garcia Annaiaz della Nave testis.

Num.º 291.

Era 1121: año 1083: got. 66: gal. 163.

In Dei nomine et eius gratia. Ego igitur Senior Didaco Sangiz

simul cum uxor mea domna Maiore divino succenssus amore, ac peccatorum nostrorum remissionem, idcirco offerimus et confirmamus ad atrium almi Dei confessoris Emiliani presbiteri, et tibi patri Albaroni abbati cum ceteris fratribus ibi Deo servientibus, in Cereio uno solare cum divisa in omnibus locis ad eam villam pertinentibus, libero et ienuo. Et in Taiolas donamus illas Kasas de Monnio Gomiz cum divisa in omnibus locis ad eam villam pertinentibus, genuas ab integritate serviant Sancti Emiliani semper. Siquis autem homo ex nostris aut extraneis, vel quilibet homo hanc nostram offertionem in aliquo disrumpere voluerit, sit anathematizatus, et a christianorum cetu segregatus, et cum Juda traditore in varatro dimersus, amen: et a parte regis solbat duas libras auri, et quod retemtu duplatum ad regula. Facta carta in Era millessima centessima vigesima prima, imperante Alfonsus in Spania tota. Ego igitur senior Didaco Sangiz, et uxor mea, qui hanc cartam fieri iussimus, testes tradimus. Senior Beila Gonsalbez de Arcileto confirmans. Senior Didaco Albarez de Aiala confirmans. Senior Albaro Gonsalbez de Revendeca confirmans. Senior Albaro Assurez de Tuesta confirm.s

Num.º 292.

Era 1121: año 1083: got. 52 b.º gal. 66 b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego quidem Senior Furtun Gonsalbez de villa Herbias divino succenssus amore, et peccatorum meorum compulsus recordatione; statui de proprio, quod michi Dominus largitus est, concedere aliquid in eius honore: idcirco concedo, et confirmo ad honorem Sancti Emiliani confessoris Dei, et ad tibi abbati Albaroni cum ceteris fratribus ibidem commorantibus, id est in villa Herbias nostrum proprium palatium cum suo corrale, et illos solares, quod vocitant de Prueba cum sua hereditate ad integrum sine aliqua voce mala: et de illo palatio vetulo iuxta hunc palatium iam prescriptum, duas partes: et illas casas de Garcia Beilaz cum sua hereditate duas partes: et de illos solares de filio de Monnio Urrango cum sua hereditate duas partes: alio solare de Lifuar Christobale cum sua hereditate duas partes: et de illas casas de Pruina cum sua hereditate duas partes: Qualiter pro vestris orationibus sim adiutus, et habitare cum sanctis, amen. Hunc to-

tum, sicut in ista resonat pagina, dono et confirmo a parte sancti Emiliani, cum exitis et introitis in pascuis, in montibus, in fontibus, et in Ecclesiis: et absque anubtuba, seu fornitio, vel saionis ingressio. Siquis autem meorum propinquorum vel extraneorum, aut rusticorum hanc meam donationem disrumpere, invadere vel mutare voluerit sit a Domino Christo maledictus, et a cetu christianorum separatus et cum Juda Domino traditore in inferno per cuncta secula submersus, amen: insuper a parte regali exolvat quinque libras auri, et retemtatu ad regula duplatum. Facta carta in era millessima centessima vigesima prima, regnante rex Alfonsus tota in Spania: Ego Senior Albaro Didaz dominante Granione sub eius imperio. Ego namque Furtunio presbitero, qui hanc cartam fieri iussi, hoc ✠ signum inieci, et sic testes ad roborandum tradidi. Senior Furtunio Scemenoz confirmans. Senior Furtun Galindoz confir. Albaro Sangiz confir. Garcia Albaroz confir. Juliano Beilaz confir. Marin Martinez confir. Sancio Julianez confir. Albaro Munioz confir: isti de Herbias; Domna Maior mea tija confir. Domna Oria mea cognata confir. Domna Maria mea cognata confir. Domna Tota confir. Munio Scriba.

Num.º 293.

Era 1121: año 1083: got. 76: gal. 29. b.º

Sub Christi nomine. Hec est carta cambii, que fecimus nos de Sancti Emiliani. Ego Albarus abba cum consensu fratrum, omnesque monachis laudantes et benedicentes dedimus ad vos Senior Garcia Gundisalbez vno solare in Mutilori cum divisa in omnibus locis ad eam villam pertinentem, et era cum orto. Et ego Garci Gonzalbez dedi ad vos Albaroni abbati pro hoc vno solare populatum in villa Berganzo cum divisa in omnibus locis ad eam villam pertinentem, cum era et orto: Vtrique confirmantes sicut nos placuit. Qui vero deinceps penituerit, duplum restituat. Facta carta in era millessima centessima vigesima prima, Alfonsus rex in Spania. Episcopus Fortunius in Alaba confirmans. Comite Lopez in Bizcahia, et Alaba confirans. Petrus abba confirmans.

Núm.º 224.

Era 1121: año 1083: got. 63: gal. 164. b.º

In Dei nomine, et eius gratia. Ego igitur Senior Fortum Sanciz divino amore succensus, et peccatorum meorum recordatus pro remedium anime mee dono et confirmo ad atrium Sanctissimi Emiliani, presbiteri, et tibi Albaroni abbati cum fratribus ibi Deo servientibus, in villa que dicitur Cembrana meos proprios palatios, cum collazos, et divisa, et ortos duos, et era: illos palatios iuxta sancti Vincenti cum quantum pertinet iuxta eos: Et una terra in Pipiella, et una vinea in vallesola: Cum fuero ad populandum, vel ad emendum, cum exitus et introitus in omnibus locis ad eam pertinentibus ab omni integritate possideatis post transitum meum usque in seculum: et dum sum vivens, ego ipsum sim in vestro servitio. Siquis vero meorum propinquorum aut extraneorum hanc meam donationem in aliquo disrumpere voluerit sit a Deo omnipotenti maledictus et confusus, et cum Juda traditore in baratro dimersus, amen: et a parte regis terre ponat duo talenta auri, et quod repetierit ad regula duplatu. Facta carta in era millessima centessima vigesima prima. Alfonsus rex imperante tota ispania. Comite Lope Enneconez in Bizkahia et Alaba, et Ipuzcua. Ego Senior Fortum Sanciz, qui hanc cartam fieri iussi, testes tradidi. Episcopus Fortunio in Alaba confirmans. Comite Domno Lope confirmans. Senior Garcia Gonsalboz de Arzamendi confirmans. Senior Numno Gonsalboz de Armendeca confirmans. Senior Albaro Gonsalboz de Heaxi confirmans.

Núm.º 225.

Era 1121: año 1083: got. 53 b.º gal. 208.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Domna Gelbira superni regis amore accensa, placens michi, atque totis cordibus delectans ob Sancti Spiritus revelationem dono et confirmo ex toto corde totaque voluntate ad honorem Sanctissimi Emiliani presbiteri et confessoris, et tibi patri spirituali gloriozo Albaro abbati, omnibusque clericis fratribus ibi Deo servientibus, pro meorum commissorum facinorum, et pro requie de meo Domno ac marito Senior Rodrigo Ouemniez, et de meos filios Monnio Rodriz, et Fermudo Rodriz illo monasterium reliquiis sexonte Sancti Uramelis corre-

oratum, cum divisa et cum omnibus, que ad eum pertinere videntur, situm in villa Orta superiora: De hereditas, idest una terra in Sarri, iuxta limite defesa in eadem villa: alia terra in via de Cannales iuxta limite terra de Enneco Scemenoz: alia terra iuxta terra de Eximino Galindo, de alia pars terra de Cariella: alia terra iuxta terra de Galleni, et de alia pars rivulum: et uno linare; et tertia parte illa terra de Mindibiri: et tertia parte de illa terra de fontefrida: et iuxta ecclesia, ferraginem: et uno orto inter ambas aquas: et tota illa hereditate, que fuit de Jonti Galindo, idest ferragines et solares, et linares. Hec omnia offero ad honorem beati Emiliani absque ullo fuero malo, et cum exitu et regressu, et pascuis, montes, aquas, et glandiferas arbores; ingenuo ac libero serviat per secula, amen. Siquis tamen ex meis propinquis vel extraneis hanc meam donationem in aliquo conatus fuerit disrumpere aut retemtare de his, que supra dixi; in primo sit ab omnipotenti Deo confusus, et a cetu totius Christianitatis separatus, et post cum Juda Domini traditore, et diabolis omnibus sit in inferni baratro per cuncta dimersus, amen: insuper in fisco regali persolvat quinque libras auri, et retemtatu restituat duplatum. Facta carta donationis in era millessima centessima vigesima prima, imperante Alfonsus rex tota ispania, et sub eius imperio senior Gonsalbo Nunnoz dominante Carazo et Lara, et Orta. Ego domna Gelbira, qui hanc cartam fieri iussi, confirmavi, et testes subscripsi. Meas filias domna Maria, et domna Orobellito, et domna Maiore testes et confirmantes. Et de Orta Galleni Munnioz, et Galindo Scemenoz, et Enneco Blascoz, et Monnio Blascoz, et Sancio Blascoz, et Gudumeri Galindo, et Obeco Nunno, et toto concilio de eadem villam testes et confirmantes.

Num.º 296.

Era 1122: año 1084: gotico 63. b.º galic.º 164.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Hec est conventio placiti cambii facta ante regem Adefonsum, quam fecerunt abba Albaro sancti Emiliani laudantibus fratribus suis cum comite Lupe Ennecones, et uxor sua cometissa domna Ticlo, sicut inter eos melius placuit: id est, ego Albaro abba sancti Emiliani cum consensu

meorum fratrum facio cambium tecum comite domno Lupe, et uxor tua domna Ticlo cometissa, et donò vobis in Torsantos villa unam ferraginem iuxta caminum de Francos, et de alia parte rivulum eiusdem ville. Ego vero comite domno Lupe una cum uxore mea cometissa domna Ticlo donamus vobis fratribus sancti Emiliani in eodem cambio in villa dicta Zembrana unam vineam, que nos comparavimus de Senior Furtun Sangiz, et aliam vineam, et uno solare collazo populato cum orto et era in varrio de Senior Furtun Sangiz. Igitur ego Albaro abba sancti Emiliani, et ego comite Lope Ennecones una cum uxore mea domna Ticlo hoc cambium tali pacto volumus perenniter firmare, ut siquis nostrorum successorum fratrum, militum, rusticorum, propinquorum aut extraneorum hoc nostrum cambium commutare vel disturbare voluerit, sit a Domino Christo maledictus, et a corporis cruoris Christi semotus, ac post cum Juda traditore in inferni antro per cuncta secula submersus, amen: insuper in regis tesauro restituat duas libras auri. Facta carta in era millessima centessima vigesima secunda, regnante rex Alfonsus in ispania tota. Ego Albaro abba, et ego comite domno Lope ambo comunis sic fecimus ✠✠ signa credulitatis, et testes ad confirmandum tradimus: ex parte de comite domno Lope, cometissa domna Ticlo confirmans. Garcia Ennecones, et Galindo Ennecones germanos comitis laudantes et confirmantes. Senior Nunnio Gonsalbez confirmans. Senior Johannes Gonsalbez confirmans. Senior Beila Gonsalbez confirmans. Senior Garcia Sangiz confirmans. Senior Lope Sangiz confirmans: Ex parte sancti Emiliani, Petrus abba confirmans. Domno Gomiz, et domno Sancio prepositos confirmantes. Domno Sancio presbitero confirmans. Domno Vigila presbitero confir. Domno Johannes presbitero confir. Domno Gomesano priore confir. Domno Dominico presbitero confir. Omni congregationi sancti Emiliani maiores et minores testes et confirmantes. Munnio Scriba.

Num.º 297.

Era 1122: año 1084: got. 65: gal. 172.

In Dei nomine. Ego Senior Lain Martiniz pro remedio anime mee offero ad atrium sancti Emiliani presbiteri illas Kasas de

Mommio Lacinieni, populacas cum divisa in villa Duemeca ad integritate. Et in Valliocabo illas casas de Domiz Obecoz, et mea divisa, cum Sexnas: ita sicut tenui in faciem de meis germanis cum exitus et introitus, ab omni integritate, per omnia secula seculorum in Sancti Emiliani. Et in die de illa iuncta, que fecit Senior Didaco Sangiz in Villamaceane, roboravi. Siquis vero (las imprec. ordin.) Era ¶¶22: et presentes hic testes et confirmantes abbas Albaxus Sancti Emiliani, abbas Obeco de Onie, et Senior Didaco Alfonso merino regis, et multorum aliorum.

Num.º 298.

Era ¶¶22: año ¶084, á ¶¶ de noviembre: god. 54. b. gal. 65.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Didaco Oriolis divino amore compunctus, ac scelerum meorum recordatus placuit michi spontanea voluntate ut viverem sub regula et habitu Sancti Benedicti in cenobio Sancti Emiliani presbiterii: idcirco per remedium anime mee de facultatula, quod michi Dominus largitus est, concedo et confirmo ad predicti almi confessoris Emiliani et tibi patri Albazoni abbati cum ceteris monachis ibi Deo servientibus, in Vaniares meas Kasas, quas fecerunt Sancio Cerrero et Mommio frater eius, sitas dorium parte villa, cum divisa in omnibus locis in montes et in aquis et uno exo iuxta monasterio sancte Marie. Et in Castaniares una divisa, et uno exo iuxta calzata. Et in Vanioz una divisa. Et in Junqueza illoz solares cum divisa, qui sunt ad porta de Teillo Blascoz in media villa, et illa rotura, que accepi in fonte Petri inter Jun Keza et Sancii Amores. Et in Buscero mea divisa in omnibus locis: et in pratis ad pascendi pecora sicut de aliis infanzonibus. Et in Cinillas* iuxta Mercato de Cereso mea divisa in omnibus locis in pratis in pascuis in exitus et introitis. Et in Villa-alisco iuxta Cerezo illoz solares, qui sunt iuxta Kasa de Sancio Lifuarrez cum divisa in montibus in pratis et defesas. Hec predicti per in seculum seculi serviant sancti Emiliani. Siquis vero de meis propinquis aut extraneis hanc meam donationem auferre vel disrumpere voluerit, sit a Domino Deo omnipotenti maledictus et confusus, et cum Juda traditore in inferno inferiori habeat portionem, amen: insuper ad partem regalem exolbat decem libras auri, et quod recom-

y alicano: * Cubillas

tatu duplatum restituat. Facta carta sub era millessima centessima vigesima secunda, tertio idus novembris, imperante Alfonsus rex tota ispania. Senior Didaco Albarez dominanter Auka confirmans. Senior Albaro Didaz dominanter Granione confirmans. Et comite Garcia Ordonio in Naiera confirmans, et testis. Et Senior Enneco Orioliz frater meus confirmans.

Num.º 299.

Era 1123: año 1086: got. 76: gal. 184 vt.

galicano: * Hilgusco. } Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur domna * Higgusco prompto corde, spontanea voluntate placuit michi, ut pro mee anime remedio trado me ipsam ad atrium Sancti Emiliani presbiteri in presentia domno Albaro abba, et simul cum corpore meo concedo unum palatium cum orto et divisa in Villa Orecia in latere aque, et iuxta ecclesiam, liberum cum exitu et regressu, et pascua in omnibus locis, et sit per omnia secula in Sancto Emiliano. Siquis autem homo ex meis gentibus, vel alicuius homine huic mea offertionem Deo et sancto Emiliano concessa, minuere vel disturbare voluerit; in primis iram Domini sit super eum, sit confusus, sit maledictus, et cum diabolis sortitus, amen: insuper ad regis parte exolvat libra auri, et temtu ad regula duplum. Ego domna Higgusco, qui hec dedi testes tradidi, et confirmavi. Comite domno Lupe in Alaba testis. Comite domno Garcia in Nagera testis. Senior Sancio Furtunionis de Petrola testis. Senior Lupe Lupez de Maranione testis. Senior Scemenus Gonsalbez de Revendeca testis. Senior Garcia Gonzalbez Arcamendi testis. Fortunius episcopus Alabensis testis. Alfonsus rex in Spania. Facta carta in era millessima centessima vigessima tertia.

Num.º 300.

Era 1123: año 1085: got. 84. b.º gal. 62. b.º

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur domna Juliana infima ab omnium servorum Dei, amore divino compuncta, ac scelerum meorum recordata, idcirco pro anime mee remedium placens michi concedo et confirmo ab honorem et atrium Sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi patri presenti glorio-

so Albaroni abbati cum ceteris monachis ibi Deo servientibus, unum monasterium in confinium Granioni in Villafarta sito, sancti Micaelis arcangeli vocato cum suis omnibus pertinentiis terris, vineis, ortis, pomiferis, arboris, montibus, defesis, fontibus, cum exitu et regressu, et cum divisa, ab omni integritate sit concesso in albergeria ad pauperes in sancti Emiliani per omnia secula, amen. Si quis autem ex meis propinquis aut extraneis, vel quilibet homo hanc meam donationem in aliquo disrumpere vel auferre voluerit sit a Domino Jhu Christo maledictus et excomunicatus, et oratio eius fiat in peccato, demumque cum Judas et diabolo in inferno submersus, amen: insuper ad regis parte persolvat quinque libras auri, et duplo ad regula quod retemtu restituat. Ego domna Juliana, qui hanc scriptam fieri iussi, in altari sancti Emiliani roboravi, et testes tradidi. Senior Didaco Albarez confirmans. Filio eius senior Albaro Didaz confir. Senior Azenari Gondisalbez confir. Comite Garcia Ordonio in Naiera confir: imperante Adefonso rege in Toleto in Leione et in Naiera. Facta carta in era millessima centessima vigesima tertia.

Num.º 301.

Nota. Era 1123 [illegible] Era 1124: año 1086: got..... gal. 188.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur comite domno Lope simul cum coniuge mea domna Ticlo placuit nobis prompta voluntate facimus memoriam et donationem ad honorem sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi patri domno Albaroni abbati et omni collegio monachorum ibi Deo servientibus de illo monasterio sancti Andree apostoli et vocato Stigarrivia inter Bizcahia et Ipuzcua sito, qui est ex parte regis; ut memores sitis nobis in vestris orationibus, et progenitis nostris, ut habeatis in illo in civo per piscamina: et nos aliquandium dicemus ad regem de hoc: et credimus quia non prohibet nostrum dictum vel factum; sed faciet firmamentum per omnia secula. Ego Albaro abba pro confirmatione sancti Andree, sicut placuit comite domno Lope, dedit ei mulam unam, qui fuit de Petro Petriz valente quinquentos solidos. *

Adicion del año 1091.

Deinde postea ego Blasio abba sancti Emiliani pro confirmatio-

ne huius monasterii sicut placuit comite domno Lope dedi una mulam valente quingentos solidos. Siquis autem ex nostris vel aliquis homo huic nostrum datum frangere voluerit sit a Deo maledictus et confusus, amen. Aldefonso rex in Toleto et in Castella. Et ego Blasio abba pro iussione domno Comite hec scripsum feci era millessima centessima vigesima * nona, decimo Kalendas Octobris.

Edicion tercera del §§08.

Pro iussione abbatis Sancti Emiliani fuit consecrata ecclesia sancti Andree apostoli Intrigaxiuia in fine Verzalie a Bernardo episcopo de Sancta Maria de Lapuide: et prior in eodem monasterio Petrus monachus, era millessima centessima quadragesima tercia.

Núm.º 302.

Era §§24: año 1086: god. 93: gal. 59.º

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem Senior Enneco Oxiolez, et frater meus domno Didaco ad atrio Sancti Emiliani et tibi presenti patri Albaro abbate concedimus et confirmamus quanta nostra parte de illo monasterio Sancti Micael de Villaligo, et de sua decania, que est in Junkera; de terris, vineis, pomiferis, molinis, exitus et introitus nostra pertinentia ad integritate, cum filiolo nostro Garsiola, pro animas nostras seruiat in Sancti Emiliani. Siquis vero ex nostra progenie vel aliquis homo nostrum concessum minuere, disrumpere voluerit, sit a Deo omnipotentis confusus et maledictus, et cum demonibus manciparus, amen: et ad regis parte quingue libras coctio auri, et duplo ad regula. Facta carta era millessima centessima vigesima quarta, Alfonsus rex in Toleto. Senior Didaco Albarez testis. Comite Garsia testis. Numno Gonsalboz et frater eius Albaro Gonsalbo testes.

Núm.º 303.

Era §§24: año 1086: god. §§2.º gal. §§5.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Albaro abba sancti Emiliani, pro consilio fratrum meorum, et maxime Petro Johannes, qui his diebus populavit Septempublica, dixit nobis: dum michi est potestate populandi; volo ut accipiatis unam seniam in Septempublica et dicemus rex; et firmavit illam ad Sancti

Emiliani. Unde placuit michi, et accepi Sernam illo valle, que dicunt de balsamo, de illa robereta usque illo lumbo, qui est inter balsamo, et Napares, deorsum parte terras de Blasco Mori; deinde sursum usque illo arbore, qui est in medio valle in ipsa directa de lumbo ad lumbo: et unam casam cum suo corrale in Napares latus aqua. Deinde post multis diebus, de quibusdam fuit querimonia de illa Serna; et vincit cupiditas: aliquantis diebus fuit ablata a Sancti Emiliani. Sed postea Senior Didaco Telliz dominante Septempublica cum aliis bonis testimoniis dixit ad rex in ribu de Spiritu apud Socobia de illa Serna, et rex absolvit et confirmavit Sernam et casam ad honorem Sancti Emiliani per omnia secula, amen. Cautu retemtu mille solidos argenti, et retemtu duplato. Alfonsus rex in Spania, era millessima centessima vigesima quarta.

Num.º 304.

Era 1124: año 1086: got. 113: gal. 155. b.º

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Albaro Beilaz de Kasaceto dono pro mea anima ad Sancti Emiliani in villa Stabello uno solare cum sua era et coba intrante villa, et una Serna deorsum villa. Uxor mea domna Musa et filios meos testes, et confirmantes, presente Albaro abbate. Siquis autem ex meis propinquis aut extraneis hanc meam offertionem disrumpere voluerit, sit a Deo maledictus et confusus, et cautu retemtu ad rex parte libra cocto auri, et duplo ad regula. Toto concilio de Stabello testes. Episcopus domnus Furtunius Alabensis testis. Comite domno Lupe in Alaba et in Bizchahia testis. Alfonsus rex in Spania, era millessima centessima vigesima quarta.

Num.º 305.

Era 1124: año 1086: got. 86. b.º gal. 46. b.º

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem domna Juliana divino amore compuncta, ac scelerum meorum recordata, unde placuit michi, et pro me anime remedium concedo et confirmo ad honorem Sancti Emiliani presbiteri, et tibi Blasio abbati presenti cum ceteris monachis ibi Deo servientibus, id est in villa nomine Tironciello latus ribo tirone de mea hereditate, inquantum

pertinentia mea est, media parte in terris, vineis, domibus, casa-
res, ortos, molinis, divisas, introitus et exitus ab omni integritate:
et tali tenore, ut quandiu viva sum, habeam ego, et post obitum
meum habeat Sanctus Emilianus. Siquis autem ex meis genibus,
aut quilibet homo hanc meam offertionem in aliquo disrumpere
voluerit, sit ab omnipotenti Deo maledictus et confusus, et cum
diabolus et Judas traditore sortitus, amen: insuper ad partem
regalem exolvat quinque libras auri, et quod retemtu ad regula
duplatum. Ego domna Juliana, qui hanc dedi, testes tradidi. Co-
mite Garsea in Naiera, comite Lope in Alaba et VizKaia testes.
Senior Albaro Didaz confirmans. Senior Nunno Gonsalbo con-
firmans. Senior Albaro Gonsalbo confirmans. Alfonsus rex in
ispania. Facta carta in era millessima centessima vigesima
quarta.

Num.º 306.

Era 1124: año 1086: got. 86: gal. 152. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Monnio Tel-
liz placuit michi, et pro me anime remedium, ac scelerum meorum
ablutio, unde concedo et confirmo ab honore Sancti Emiliani, et tibi pre-
senti Blasio abbati cum ceteris monachis ibi Deo servientibus,
id est, una casa in Bozo in loco sub-penna cum orto et era, et
quantum ad illa casa pertinentia est, cum exitu et regressu,
amodo habeat Sanctus Emilianus. Et dono illa casa de Maurdo-
nes, qui est in valle, cum era et orto, in introitu et exitu, et
sua pertinentia. Similiter illa hereditate, quem habeo in Bozo
ex parte pater meus tam terris quam vineis, solaris, pomife-
ris, quantum pertinentia mea est. Et in villa Semelhio Me-
diano meas casas sitas in media villa cum terris vineis, po-
miferis et pertinentia exitu et introitu, integro. Et illa vinea
qui est in Pollas in loco, qui dicitur Corriellos. Et in Trepiana
meas casas cum divisas et solares, terris, vineis, et quantum
pertinentia mea est ad integritatem. Et tali tenore, ut quandiu
vivus sum, habeam ego, et post obitum meum habeat Sanctus Emi-

lianus. Siquis autem ex meis propinquis vel extraneis, qui hanc meam offertionem in aliquo demere disrumpere voluerit; in primis sit a Deo omnipotenti maledictus et confusus, demumque cum Judas traditore et demonibus participatus, et ad parte regale exolvat septem libras auri, et duplo ad regula. Ego vero Senior Monnio Telliz, qui huic dedi, testes tradidi. Comite Garsea Ordoni in Naiera confirmans. Comite Lope in Alaba et Bizkahia testis confirmans. Senior Albaro Didaz confirmans. Senior Enneco Oriolez confirmans. Senior Albaro Gonsalbo confirmans. Alfonsus rex in Toleto confirmans. Era millessima centessima vigesima quarta.

Num.º 307.

Era 1124: año 1086: got. 87: gal. 63. b.º

In Dei nomine. Ego Senior Veila Garceiz filio de Garcia Beilaz spontanea voluntate trado meipsum ab honore Sancti Emiliani presenti Blasio abbati cum casas meas, que sunt in villa nomine Tuesta, vel quas comparavi, cum divisa, et cum vinea in bobaggas, et est super vinea latus vinea de Monnio Obecoz, et uno ero in Cabareto latus de illa defesa, et uno orto latus rivo, ubi aqua preendent: et una vice in molino de Rotaniello dominico die, quando die quando nocte in quindecim in quindecim dies. Et taliter ut quandiu vivus sum, teneam; et post obitum meum Sanctus Emilianus. Et omnes qui ibi vivituri fuerint, donent in annum quartero de ordio, et quarta de vino, et duos panes. Siquis homo ex meis gen.s, vel extraneis hec meum scriptum disrumpere voluerit, et a parte regis exolvat libram auri, et duplo ad regula. Era millessima centessima vigesiquarta, Alfonsus rex. Alias nisi potuero in vita mea cum mea quinta venire ad Sancti Emiliani; post obitum meum inquirant mea quinta in quantum ad me pertinet.

Adicion del 1086.

Ego domna Sancia dono ab honore Sancti Emiliani uno collazo in Tuesta nomine Beila Gonzalbez cum hereditate et molinos omnia sua pertinentia integrum pro anima de meo Senior Obeco Lupez, et pro mea; quia illo collazo pro iudicium, que ha-

Tengase presente esta Clausula: pues hace ver el Señorio territorial, y Solariego de los Vecinos de una Villa cuando querian irse à otra parte, q.e perdian cuanto tenian dado por el Señor.

buit, illi defendit. Et taliter, ut si voluerit illo collazo exire de iuro Sancti Emiliani; ut sua hereditate ibi dimittat, et ille vadat sine casas. Et notum sit ab omnibus, quia ego Beila Gonsalbez ante multos tempus fuit clamato ad Sancti Emiliani. Era millessima. Era millessima centessima vigesima quarta.

Num.º 308.

Era 1124: año 1086: got. 85.b.º gal. 53.b.º

In Dei nomine. Hec est carta conventionis et confirmationis, que fecimus ego abba Blasio Sancti Emiliani cum cunctis monachis placentibus et laudantibus: id est, habemus casero in Calahurra vrbe nomine Vincenti, et in omnia re visum est nobis placentibus illi et fidelis. Ideoque nobis dolentibus formidamus tam nos quam illi; ut post nobis non sit proiectus ab alicuique abbate, quia volet tam in causas qua possedit, quam in causis aucmentare. Ideoque placet nobis et illi: ut in illo mulatare, qui prius fuit parrale sito extra vrbe iuxta ribo, ut faciat duas casas pares; et si fuerit ab alicuique homo proiecto, ut habeat vnam ex his in proprietate in vita sua. Et notum sit ab omnibus, quia posuit manu in regula, et volet esse serbus et fidelis per omnia vita sua sub sancti Emiliani. Siquis autem ex nostris superveniens hanc nostram conventionem et confirmationem disrumpere voluerit, sit a Domino omnipotentis maledictus et confusus per omnia secula, amen. Era millessima centessima vigesima quarta.

regula: es la escritura ó carta del presente asunto de convenio.

Num.º 309.

Era 1124: año 1086: got. 86.b.º gal. 63.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Hec est carta conventionis et confirmationis, quam fecimus ego domna Onneca simul mecum neptus mei Lope cum vobis domno abba Blasio Sancti Emiliani, et cunctis monachis, id est, pro illo monasterio Sancte Marie de Vaniares inquirere vobis iudicium; et tam pro iudicium quam pro (in)iurias, que debetis michi donare: fecimus inter nos convenientia, sicut michi placuit; id est, accipio ex vobis vno orto in Naiera, qui fuit de domno Ferro, latus ribo directi Sancti Johannis, et vno pultro, aut sexdecim solidos argenti, et

inquiro

pro iuras.

azudeiz de tritico, et azudeiz de ordio, et tali tenore, ut quantitas voces ad vos de Sancti Emiliani pro illo monasterio venerint, exceptis rex; ego sum auctore et referitore. Et pro confirmando hunc testamentum dono vobis fidiatores, hec sunt, Garcia Garceiz de Mazanares, Munio Beila, et Sancio Blasco de Villagonzalbo, et Sancio Fuertes de Naiera, Sancio Gomiz de Cannas, et Garcia Furtuniones ierno de Fortes de Letesma. Sic itaque confirmamus tam ego domna Onneca quam neptus mei Lope: et nos de Sancti Emiliani ita simus auctores ad tibi domna Onneca et ad Lope. Era millessima centessima vigesima quarta.

Num.º 310.

Era 1124: año 1086: got. 117: gal. 192.

Sub Christi nomine, et individue Trinitatis. Ego Scemena filia de Duen Didago* veniente nobis necessitate vendidi tibi Scemeno Gomessano et uxor tua Dota mea terra propria in loco, que dicitur Flectare anti Sancti Salvatore iuxta serna Sancti Emiliani, de sinistra parte via publica transit, habeas et teneas per secula, amen. Accepi enim ex te Scemeno precium, quod constitutum est, quanto bene complacuit, id est, quatuordecim solidos argenti; et raxe quatuordecim dineros, et de ipso pretio non remansit contra te debito. Et dedi tibi fidiatores, quorum nomina hec sunt per singulos adnotata, Enneco Garceiz, et Johannes Petriz fidiatores: et sunt auditores Sancio Scemeno, et Blasco Galindo, et Munnio Lifuarrez de Gallinero, et Blasco presbiter. Et creditur testificari uius rei ab omni concilio de Villar. Siquis hoc nostrum mercatum disrumpere voluerit filiis aut germanis aut neptis aut vicinos aut aliquis homo ad parte regis pactet sexaginta solidos argenti, et ad tibi Scemeno han terra duplata vel meliorata in tale loco. Facta carta in era millessima centessima vigesima quarta, regnante Adefonso rex in ispania, et ab eius imperium dominante Nagera et Calagurra comite Garsea Ordonioz: et discurrente iudicio in Nagera domno Kirame: et in Villare abbas Blasius sub Sanctus Emilianus: et iudice Scemeno Gomiz; et saione Gundisalbo.

* got. Don Didaco

Num.º 311.

Era 1124: año 1086: got. 74: gal. 133.

In nomine Sancte et individue Trinitatis patris et filii et Spiritus Sancti, quod corde credimus, ore profitemur patrem ingenitum, filium a patre genitum, Spiritum quoque Sanctum ab utroque procedentem, cuius bonitate et miseratione cuncta creata consistunt, et gubernantur, cui etiam omnia regna terrarum subiciuntur, et cunctaque in celis et in terris sunt, genuflectentes famulantur: qui in plenitudine temporum, miseratus humano generi, pro nostra salute, et totius mundi incarnari voluit, et ex utero Sanctissime et illibate virginis nasci, et crucem subire dignatus est; ut nos a potestate diaboli liberaret; et renatos aqua et Spiritu Sancto, concessa remissione peccatorum, heredes sui regni eficeret. Cuius fidem ego Fredinandus monachus integra mente et totu devotione mentis et corporis amplectentes; recordatus peccatorum meorum multitudinem, pro requie peccatorum meorum, et consolatione viventium statui edificare ecclesiam in ipsa Ripa-rotunda in honore Sancte Crucis, et domibus vel convenitioribus officii aptari in Dei servitio: quam consecratam legaliter a domno et vererabili Bernardo Toletane civitatis archiepiscopo, salubri eius consilio curavi ditare eam possessionibus et hereditatibus, quod Deo iuvante adquisivi; unde clericorum et peregrinorum vita sustentari debeatur; qualiter adiutus a Deo remissionem peccatorum meorum intercecentibus Sanctis adquirere valeam, et regni celorum particeps esse merear cum Christo. Ite itaque sunt possessiones predicte ecclesie determinate, notissimeque describte. In primis ecclesia sancti Antonini prima radix cum omnibus sibi pertinentibus: In ipsa villa Sancte Marie quinque divisas inter comparationes et ganantias, in introitu et exitu tam in montibus quam in fontibus, pratis, et pascuis cum omni pertinentia sua. In Zonneta solares, et una divisa, et de comparatione hereditates et ganantia, cum introitu et exitu tam in montibus quam in fontibus, pratis, pascuis, et omni sua pertinentia. In Fontefanone tres divisas et solares et collazos et hereditates de comparatione, cum ingressu tam in montibus, quam in fontibus, pratis et pascuis, et omni sua pertinentia. In Via de Valleggo

solares et una defesa de monte, et hereditates de comparatione, cum ingressu et regressu in montibus et in fontibus, in pratis et pascuis, cum omni pertinentia sua. In Vale de Rama in Sancto Barcolomeo quinque divisas, et solares et hereditates de comparatione et ganantia cum introitu et exitu in montibus et fontibus, et omni sua pertinentia. In Valle de Rama in vazzio de plano solares, et una divisa, et hereditates de ganantia, cum ingressu et regressu in montibus et fontibus, et pratis et pascuis, et omni sua pertinentia. In Valle de Rama in Sancta Culalia solares et una divisa et hereditates de comparatione, cum introitu et exitu in montibus et fontibus, et pratis et pascuis, et omni sua pertinentia. In Valle de Rama in vazzio de Petru Bermudez solares et una divisa et hereditates de comparatione, cum introitu et exitu in montibus et fontibus pratis et pascuis, et omni sua pertinentia. In illa Molina solares et tres divisas et hereditates de comparatione et ganantia, cum ingressu et regressu in montibus et fontibus pratis et pascuis et omni sua pertinentia. In illas Vineolas quinque divise et solares et collazos et hereditates de comparatione et ganantia cum introitibus et exitibus tam in montibus quam in fontibus in pratis in pascuis, cum omni pertinentia sua. In Campo villa solares et tres divise et hereditates de comparatione et ganantia cum ingressu et regressu tam in montibus quam in fontibus in pratis in pascuis, cum omni pertinentia sua. In Texoles tres partes de illa villa ab omni integritate quantum pertinet ad illam villam, et hereditates de comparatione cum introitibus et exitibus tam in montibus quam in fontibus in pratis in pascuis, cum omni pertinentia sua. In Villa Lobin medietas eiusdem ville cum omni hereditate sua ab omni integritate de comparatione, cum introitibus et exitibus tam in montibus quam in fontibus, in pratis in pascuis cum omni pertinentia sua; et eiusdem ville carrascore defense medietas. In Sancta Maxia de Burro medietas ipsius ville solares et hereditates, et de illas mixandellas medietas de comparatione cum ingressu et regressu tam in montibus quam in fontibus in pratis in pascuis, cum omni pertinentia sua. In Barcina Sancte Culalie solares et tres divise et hereditates de comparatione, cum introitu et exitu tam in montibus, quam in fontibus in pratis in pascuis cum omni per-

tinentia sua. In Citatonga villa solares iuxta ecclesiam et quinque divise et hereditates de ganantia et de comparatione, cum introitibus et exitibus tam in montibus quam in fontibus in pratis in pascuis, cum omni pertinentia sua. In Cobiella villa solares et collazos et hereditates et quinque divise de comparatione et ganantia cum ingressu et regressu tam in montibus quam in fontibus in pratis in pascuis, cum omni pertinentia sua. In Montagnana de suso solares et vna divisa et hereditates de comparatione cum introitu et regressu tam in montibus quam in fontibus in pratis in pascuis, cum omni pertinentia sua. In Rate villa solares et collazos, et due divise et hereditates de comparatione et ganantia, cum ingressu et regressu tam in montibus quam in fontibus in pratis in pascuis, cum omni pertinentia sua; et molendina et cannales in ibero flumene. In Tisuenzo villa solares et vna divisa et hereditates de comparatione, cum ingressu et regressu tam in montibus quam in fontibus in pratis in pascuis, cum omni pertinentia sua. In Junkerola villa due divise et duo palatia et solares et hereditates de comparatione cum introitu et exitu tam in montibus quam in fontibus in pratis in pascuis, cum omni pertinentia sua. In Ventosa villa quinque divise et solares et hereditates de ganantia et comparatione, cum introitibus et exitibus tam in montibus quam in fontibus in pratis in pascuis, cum omni pertinentia sua. In Taiolas villa vna divisa et vnus solaris et hereditates de comparatione, cum ingressu et regressu tam in montibus quam in fontibus in pratis in pascuis, cum omni pertinentia sua. His prescriptis possessionibus quod vsque odie adquisivi, vel deinceps cum Dei adiutorio in diebus vite mee adquirere vel augmentare potuero, et omnibus rebus mobilibus, et immobilibus ditata Ecclesia sancte crucis; commendo Deo et sanctissimo Emiliano iure perpetuo, amen. Siquis autem homo huius testamenti corruptor aut violator inventus fuerit, sit ab omni cetu Christianorum, et a sancta matre ecclesia anathematizatus et excomunicatus, maledictio Dei omnipotentis super eum, et cum Juda traditore perpetuas penas luiturus, amen: insuper ad regibus parte exolbat decem talenta auri, et quod retemtu ad regula duplatum. Bernar-

dus Toletane ecclesie episcopus confirmans. Sancius Nagerensis episcopus confir. Gomesanus Burgensis episcopus confir. Furtunius Alavensis episcopus confir. Ismundus Astoricensis episcopus confir. Sabastianus Legionensis episcopus confir. Raimundus Palentine episcopus confir. Blasius abba sancti Emiliani confir. Ovecus Oniensis abba confir. Petrus Caradigna abba confir. Vincentius sancti Petri de Aslance abba confir. Furtunius Siliensi abba confir. Garsia comes in Naiera confir. Petro Johannes procurator Castelle confir. Domna Sancia Cometissa una cum filio suo domno Gomiz confir. Omnes reliqui provintiales testes. Facta scriptura testamenti era millessima centessima vigesima quarta, regnante domno imperatore Adefonso in Spania.

Num.º 312.

Era 1125: año 1087: got. 93: gal. 145.

Sub Christi nomine. Ego Garcia Garceiz dono ad atrio sancti Emiliani presbiteri et presenti Blasio abbati in Junkera et in Sancti Emiliani de Ecora meam de collazos et divisas cum terris, vineis, exitus et introitus meam pertinentiam ad integritatem, ita ut in vita mea teneam, et post obitum meum fiat in Sancto Emiliano semper. Siquis (las imprec.s &c.) Facta carta in era millessima centessima vigesima quinta, Alfonsus rex in toleto. Comite Garsia in Naiera testis. Comite Lope in Alava testis ==

In Dei nomine. Ego domna Elo dono et confirmo ad atrio sancti Emiliani et tibi presenti Blasio abbati pro anima de meo seniore Nunnu Monnioz de Leiva in Maurdones duos casatos populatos, et sunt casas in media villa sitas, et uno ero in Ibarra inter vineas: Et in Ripiella unas casas in media villa. Et meas filias domna Oria et domna Maria confirmantes. Cauto retemtu ducentos solidos, et duplum ad regula. in era millessima centessima vigesima quinta ==

In Dei nomine. Ego Gonzalbo Monnioz de Marquiniz dono illa tertia parte de Monasterio sancti Michael de Casezeto de iuso cum pertinentio, pro anima de Gonzalbo Garceiz ad atrio sancti Emiliani, et presenti Blasio abbati. Cautu retemtu sexaginta solidos, et duplo ad regula. Era millessima centessima vigesima quinta.

Núm.º 313.

Era ꝺCCCXXV: año ꝺLXXXVII: goz. DII. bº: gal. 59. Vto

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Gundisalbo Nunnez una cum uxore mea Domna Goto, et mea cognata domna Urraka, et domna Ariel Nuniz placuit nobis, ut pro anime nostre remedium concedimus et confirmamus ad honorem et altio Sancti Emiliani et tibi presenti Blasio abba nostras duas tertias partes de monasterio Sancti Martini de Mamellare, cum hereditate et pertinentia seruiat Sancto Emiliano. Siquis autem ex nostris generibus, vel aliumque homo nostram donationem ausus fuerit disrumpere, sit a cetu Christianorum proiectus, et anathematizatus, et cum Iuda traditore habeat portionem, amen: et a parte regis exolbat quinque libras auri et duplo ad regula. Facta carta in era millessima centessima vigesima quinta, Adefonsus rex in Toleto in Legione et in Castella. Fomesanus episcopus Burgensis testis. Garsea Comes testis. Petro Johannes merino regis totius Castelle testis. Senior Albar Didaz testis. Senior Lope Sangiz testis. Fernando Periz testis. Sabastian Periz testis. Petrus abba de Canadigna testis.

Núm.º 314.

Era ꝺCCCXXV: año ꝺLXXXVII: goz. DI: gall. 46.

In Dei nomine. Ego igitur Domna Oximina Didaz placuit mihi, ut pro mee anime remedium concedo et confirmo ad altio Sancti Emiliani, presbiteri et tibi presenti patri Blasio abbati in villa nomine Ripella iuxta Torrentivo, casas populatas et solares germos cum diuisa et suis pertinentiis ex ipsis solares, et quantum in ipsa villa ad me pertinet totum et peculiare et unum vasum de argentum; de quantum in ipsa villa ad me pertinet: tali tenore, ut in vita mea teneam, et post obitum meum habeat Sancti Emiliani firmiter. Siquis autem homo ex meis propinquis aut extraneis hanc meam offertionem minuere aut disrumpere voluerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, et cum diabolus sortitus amen: et ad regem parte, persolbat quinque libras auri, et ad regula duplo. Adefonsus rex in Toleto. Comite Domno Lope in Alaba in Bizkaia testis. Albaro Didaz testis. Semeno Gonsalbo testis. Facta carta in era millessima centessima vigesima quinta.

Núm.º 345.

Era ⅌⅌25: año ⅌087: qot. 86: gal. ⅌53.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem domna Clo Telliz placuit michi spontanea voluntate, et pro me anime remedium dono et confirmo ad honore Sancti Emiliani presbiteri et tibi Blasio patre abbate cum cetis monachis ibi morantibus in Vozo meas casas in media villa iuxta fonte sitas de Albaro Christobal cum era et orto et pertinentia: et in illo monasterio de Zaballa mea quarta parte cum hereditate et pertenentia, intzoitu et exitu, integrum amodo sempex habeat Sancti Emiliani. Et in Semelhio illas casas de molino de Senior Tello Monnioz cum hereditate et pertenentia in molinoz, in mazanares, in omnia, que ad me pertinet integrum: et illa vinea de Hazzaz, meas tres partes. Iste dum viva sim, teneam; et post obitum meum Sancti Emiliani. Et illo monasterio de Orueñes, medio cum omni pertinentia terris, vineis, molendinis, exitu intzoitu integrum. Et in monasterio Sancti Juliani de Kesco mea quarta parte cum terris vineis et pertenentia integrum. Et tali tenore, si habuero filium, habeat istoz duoz masterios; et si non habuero Sanctus Emilianus sempex, amen. Siquis ex meis sanguineis vel extraneis hanc meam donationem in aliquo disrumpere voluerit, sit a Domino Ihu Christo excommunicatus et ad limis ecclesie exterraneatus, et cum demoniis et Judas traditore in inferno submersus, amen: insuper ad regis parte persolvat talenta auxi, et duplo ad regula. Ego igitur domna Clo, qui huic in aula Sancti Emiliani fedi, testes tradidi. Alfonsus rex in Toleto et burgis confirmans. Garsea comitis in Nalera confirmans. Senior Didaco Albariz confix. Senior Nennu Gonsalbiz confix. Frater eius Albaro Gonsalbiz confix. Facta carta in era millessima centessima vigesima quinta. Et ad meum transitum inquirite uos de Sancti Emiliani mean tertia pars in pane et vino, caballos, pannos, mobile quantum pertinet ad me.

Núm.º 346.

Era ⅌⅌25: año ⅌087. qot. 95.º: gal. ⅌67.

Sub nomine Dei omnipotentis conditoris atque factoris mundi. Ego quamvis indigna atque peccatrix ancillam eiusdem creatoris Oxodulce nomine facio hanc cartam ad honorem Sancti Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi patri spirituali Blasoni ab-

batis cum ceteris fratribus tecum Deo et iam dicto patrono servientibus, scilicet pro diminutionem peccatorum meorum, regnique celorum adeptione offero meipsa cum filio meo ad honorem eiusdem patronis, ut quicquid de paupertula mea ibidem habitantibus potueritis invenire, habeatis atque possideatis tam presentibus quam futuris: dono vobis in Sancti Petri villa, que est posita super Villaoria, omnia que ibidem habeo meos palatios et hereditate, et collazos et mea divisa, et quantum michi in eadem villa pertinet. Similiter in villa Quintanella, que est posita iuxta Villafarta, meos collazos, et mea hereditate et mea divisa concedo vobis. In Villa Enguta dono vobis mea hereditate cum mea divisa et uno collazo. In villa dicta Montaniana de iuso dono vobis mea hereditate cum mea divisa, et cum totum quem michi ibi pertinet. In Pampilona in villa dicta Grano, que est posita iuxta Riezo dono vobis meos palatios cum tota mea hereditate et meo peculiare ad integritate. Hec omnia cum totum quod de mea parte pertinet vel pertinuit, seu etiam de ganantia habui vel comparavi, cum exitu et regressu tam in montibus quam in fontibus in pascuis in pratis in defesibus, sine aliqua mala voce offero et concedo Deo et sancto Emiliano omne per seculum: Quatinus meritis Sancti Emiliani et vestrarum precum merear elui a sorde facinorum, et cum celicolis possidere gaudium infinitum. Verumtamen siquislibet meorum propinquorum aut extraneorum hanc donationem meam Deo et Sancto Emiliano offertam, diminuere aut disrumpere voluerit, sit anathema maranata, percussus, postque cum Juda Domini proditore, et cum diabolis omnibus sit in baratri antra dimersus, et ibi penas eternas sustineat luiturus; post duplo reddito monasterii, in fisco regali tres libras pactet auri. Facta carta in era millessima centessima vigesima quinta, regnante serenissimo rege Adefonso in ispania: Comite domno Garsia dominante Naieram: comite domno Lope dominante Alavam et VizKahiam: prepositus regis totius Castelle Petrus Johannes. Ego Aurodulce, qui hanc cartam fieri iussi, assensum prebui, et testes ad roborandum tradidi. Comite domno Lope cum uxore sua cometissa domna Tecla confirmantes. Didaco Gonsalbez de Llascahona confirmans. Enneco Orio-

ler confirmans. Didaco Gonsalbez de Arzamendi confirmans. Exemino Gonsalbez, ^(ler Revendeca) confirmans. Munio Scriba testis.

Num.º 347.

Era 1125: año 1087: ^(a 6. de mayo:) gothico Do: gal. 68.

In Dei nomine et individue Sanctae Trinitatis. Hec est carta testamenti, quam ego Domna Legunthia Munnioz de Orsaes fieri iussi in honore Sanctae ^(Mariae) et sancti Micaelis et Sancti Jacobi apostoli et Sancti Martini et aliorum Sanctorum, quorum reliquie recondite sunt in monasterio sancta Maria de Orsaes cum perpetua felicitate, amen. Igitur ego iam nominata non coacta sed libenti animo pro remedio anime mee do illam hereditatem, que est in Cumendica, unam domum que stat Micael, cum suo orto et sua era, et tres aquoz cum suis divisis. Et in Ficinia unum aquum: Hec, prescripta concedo ad Sactam Mariam de Orsaes. Insuper sicut michi placuit huic monasterio predicto Sancta Maria vocato concedo et confirmo ad altrio almi confessoris Emiliani presbiteri, et tibi presenti Blasio abbati cum ceteris monachis ibi Deo servientibus, ut ibi serviat per cuncta secula, amen. Siquis ex generatione mea aliquando voluerit hanc meam oblationem tollere; in omni vita sua sit excommunicatus et segregatus a consortio Sanctorum ^(et) omnium Christianorum; habeat partem cum Satanas, et cum Judas traditore in infernо inferiori condemnatus, amen: et ad regis parte cauto talenta auri, et duplo ad regula. Facta carta donationis die Ascensionis Domini, *secundo nonas maias, era millesima centessima vigesima quinta, regnante rex Alfonsus in Toleto in Legione et in Gallecia: rex Sancius Ramirez in Aragone et in Pampilona: Episcopus Secundus in Alaba: episcopus Sancius in Naiera: episcopus Gomesanus in Burgis: episcopus Petrus in Pampilona: comes Lupus in Alaba: comes Garsea in Naiera. Ego domna Legunthia Munnioz, qui hec dedi, testes tradidi. Senior Numnu Gonsalbez fidiator. Senior Scen Veilaz de Saggas fidiator. Senior Semeno Garceiz de Burbusca fidiator. Senior Gonsalbo Munnioz de Margarita fidiator. Senior Sancio Didaz de Villafilda fidiator. Senior Didaco Arzenariz de Montieiza fidiator.

*Galicano. Kls.

Num.º 348.

Era 1125: año 1087, a 25. de julio: epc. 30: gal. 135. 6.º

In Christi nomine redemptoris nostri. Ego namque Adefonsus ab ipso constitutus imperator super omnes Spanie nationes, opitulante

michi eius clementia, tota mente, omnique diligentia, omnique affectu vel desiderio facio hanc cartam genuitatis tibi fideli meo Sxedilando presbitero, Sancti Emiliani monasterii monacho, scilicet de omnes hereditates vel divisas, quem hucusque de ganantia vel de compaxatione habuisti, et insuper de tua arte tuoque ingenio, tuoque labore habere vel emere potuisti de quilibet homine, seu etiam pro vivis ac defunctis acquisieris, mando ut non habeas super eam regali sanctione, neque fonsitio, neque anubduba, neque fossadera, neque in castellis faciendi aliqua opera, sed integram et sanam habeas, atq; possideas eam in diebus vite tue: et post obitum tuum, quod in tua fuerit dicione omnino, et absque aliqua voce mala serviat almifluo Emiliano totius ibexis rectori, pissimo, quem tu spopondisti ei cum acquisitis sive acquirendis cum omni celebritate servituxum omne per seculum, amen. Verumtamen siquislibet meorum propinquorum aut extraneorum hoc meum testamentum infringere, violare transmutare voluerit, sit ab omnipotenti Deo maledictus, et a limine sancte matris ecclesie segregatus, demumque cum Juda Domini proditore in profundo tartari luget penas per secula cuncta, amen: et ad regis partes pactum quingentos solidos argenti, et quod retemptum duplatum restituat. Facta, cxt, Carrtula ista in urbem Burgensem duodecimo Kalendas augustias, era millessima centessima vigesima quinta. Ego Adefonsus imperator hanc quam fieri iussi cartulam, libentex confirmavi, et inieci hunc + signum. Bernardus Toletane sedis archiepiscopus confirmam. Sancius Nagerensis episcopus confirmam. Domnanus Burgensis episcopus confir. Fuxuinius Alabensis episcopus confir. Blasius Emilianus abba confir. Obecus Oniensis abba confir. comite domno Garsea confir. comite domno Lupe confir. Lope Sanciz confir. Didaco Sanciz confir. Lope Gonsalbez confir. Rodrico Didaz confir. Petrus Johannes prepositus regis confir. Albaro Garsiaz armigex regis confir. Exmegildus Rudexiguiz maioxinius cum super mensam regis confir. Petro testis. Citi testis. Stephanus testis. Sancius* testis. Dominicus testis

* galic? Fanciis

Num.º 349.

Era 1125: año 1087: qo. 111.º gal. 153.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Gonsalbo Ulurriaz de Marchinez et uxor mea Domna Tota Blasquez pla-

cuit nobis et donamus per animas nostras a Sancto Emiliano Sancte Andres de Molinivar nostra pars cum sua divisa. Et in villa Porchera duos collazos. In Blascuri uno solar et una terra, et duas terras suo tertio. In Ripiella una vinea de Sarracin, altera de Gutier, altera ipsa est, quem fecit cambio cum domna Elo de Muga, et una terra de Didaco Albarez, altera terra so Pollas, et altera terra adhuc so Ripiella. Et ego Senior Didaco Gonsalbez et domna Urraka, et Senior Albaro Gonsalbez similiter donamus, portiones cum pertinentiam nostram, quam habemus in Sancti Andree ad integritate, terras et in montes, cum fontibus, padulis, pratis, molendinis, defesis, terminis, cum pertinentiis a senibus testificatis, exitus et introitus. Nos predictis laudamus et confirmamus per omnia secula serviat in Sancto Emiliano. Cauto retemtu talenta auri, et duplo. Senior Fortun Beilaz de Galareta, et Senior Garcia Gonsalbez de Sancti Martini, et Senior Beila Garceiz de Sulfurtegi, et Senior Garcia Beilaz de Pollas fidiatores. Et Senior Gonsalbo Didaz, et Senior Gonsalbo Garceiz de Harrama, et Senior Albaro Gonsalbez de Horriaha fidiatores. Comite domno Lope in Alaba in Bizkahia testis. Aldefonsus rex in Spania. Abba Blasio in Sancti Emiliani. era millessima centessima vigesima quinta.

Num.º 320.

Era 1125: año 1087: got. 89: gal. 64.

Nota. Esta escrit.ª es posterior á la siguiente.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego domna Goto divino amore compuncta, ac scelerum meorum recordata, unde placuit michi spontanea voluntate, ut pro mee anime remedium, atque pro anime de meo Seniore Albaro Didaz offero et confirmo ab honore et atrio Sancti Emiliani presbiteri, et tibi patri Blasio abbati cum ceteris monachis ibi Deo servientibus, monasterio qui dicunt Sancta Maria de Rotezno, super villa sito, cum omni pertinentia terris, vineis, ortis, pratis, pascuis, fontibus, molendinis, exitus et introitus, atque montibus ab omni integritate: et una terra et ferragine iuxta monasterio Sancti Micael in Alaba inter Defesa et Gomegga latus via. Isti sano ac libero serviat Sancto Emiliano. Siquis autem ex meis propinquis vel extraneis, aut quilibet homo

hanc meam donationem in aliquo disrumpere voluerit; in primitus ira Dei sit super eum, et fiat maledictus et confusus, demumque cum demonibus et Judas traditore sortitus, amen: insuper ad partem regalem exolbat quinque libras auri et duplo ad regulam. Ego vero domna Goto, qui hec dedi, testes tradidi. Filios meos Monnio Albarez, et Sancio Albarez, Didaco Albarez, Furtun Albarez confirmantes. Senior Lope Gonsalbez testis. Senior Nunno Gonsalbo testis. Comite domno Lope BizKahie et Alabe testis. Alfonsus rex in Toleto, Castella atque Nalera. Facta carta in era millessima centessima vigesima quinta.

Num.º 321.

Era 1125: año 1087: got. 114. b.º gal. 106. Cajon V. 12. rol. 1.º n.º 2.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego namque Aldefonsus nutu gratia Dei totius ispanie rex, remissionem meorum previdens flagitiorum, ac sufragia pro comissis facinoribus adiciens sanctorum, concedo et confirmo ad aulam sancti confessoris Emiliani presbiteri et confessoris Christi, et tibi patri venerande Blasio abbati, simulque tecum cunctis fratribus ibi Deo servientibus, unum monasterium sancti Sabastiani in valle qui dicitur Ogga-castro inter villas Valganon et villa Monnio-ZorraKin, cum omnibus suis pertinentibus terris, vineis, pomariis, ortis, pascuis, cum adiacentiis terminis, et defesam in proprio iure et molendinis cum aquarum productilibus, et cum omnibus suis pertinentiis intra domum vel extra domum: et cum proprio suo loco in Oggobarte cum domibus et hereditatibus sibi pertinentiis: Et in illa villa habeatis solutione de presuras pro terris et vineis, et pro quo volueritis; et in illo flumine piscaria et molendina facere. Et confirmo vobis illum locum heremum in summitate fluminis Oggensis positum cum omnibus suis pertinentiis in montibus et terminis a senibus testificantes. Et nullus homo potestas, aut miles, aut rusticus, vel prefecti regis habeat potestate in predictis locis, sed liberos et ingenuos habeatis licentia populandi homines sibi suiectos: Concedo libertatem, ut sint absque debito homicidii, vel fornicii, aut latrocinii, vel silvastici debito, liber in perpetum, amen. Siquis (las imprec.s ordin.s). Senior Didaco Albarez, qui actenus illud rexit, confirmans. Munius episcopus confirmans. Fur-

Elrio hoja

tunius episcopus confir. Sancius episcopus confir. Gomesanus episcopus confir. Comes domno Garcia confir. Comes Lupe Ennecones confir. Senior Albaro Didaz confir. Senior Lope Sangez confir. Senior Didaco Sangez confir. Senior Gonsalbo Nunnez confir. Senior Petro Johannes prefectus regis confir. Facta carta in era millessima centessima vigesima quinta *.

Num.º 322.

Era 1126: año 1088: got. 92. b.º gal. 59.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur domna Tota Furtunionis de Cilleghieta placuit michi spontanea voluntate, prompto corde, affectu animo, ut pro mee anime remedium, quam pro anima de meo seniore et virum quem habui Senior Furtun Sangiz, et pro animas de domna Oria et filiis suis, et pro anima de Garcia Sangiz et filiis suis dono et confirmo ad honorem et sacro altario beati Emiliani presbiteri, et tibi presenti patri Blasio abbati, et cunctis monachis tecum ibi Deo servientibus, illo monasterio vocato Sancti Justi et Pastoris, qui est in villa Cripanes, ab omni integritate, cum sua pertinentia, et defensa, idest de oriente per sumo lumbo, et per peniellas et ad illa ripiella super area, et ad fontem; et per semitam de illa costa usque ad ruiniellas, cum terris vineis orto pomiferis, et molino in Soto de Sancta Maria de Okon, montibus pratis, exitus et introitus, et uno malleolo in Sancta Eufimia pro anima mea et de meo seniore Furtun Sangiz. Hec totum libero ac genio per in seculum seculi serviat in sancto Emiliano. Siquis autem homo ex meis gentibus, vel alicumque hominum hac mea offertionem Deo et Sancto Emiliano concessam, minuere vel disturbare voluerit; in primitus iram Dei sit super eum, sit confusus, sit maledictus, et cum diabolis sortitus, amen. Insuper ad regis parte exolbat talenta auri, et retemtum ad regula duplum. Facta carta in era millessima centessima vigesima sexta. Ego domna Tota, qui hec dedi, testes tradidi et confirmavi. Comite domno Garsia in Naiera testis. Comite domno Lope in Alaba in Biz-Ka-

ia testis. Senior Lope Lopez Dominator Maxangone testis. Senior Sancio Fuxtunionis de Serralaca testis. Senior Don Salbez de Faxi testis. Senior Lope Albarez de Moxeta testis. Senior Cmeco Azenariz testis. Alfonsus rex in Spania.

Num.º 323.

Era 1126: año 1088: got. 72: gal. 58. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem Senior Nunnu Gonsalbez de Revendeca, pro me anime remedium simul cum corpore meo sub habitu beati Benedicti dono ad honorem et altio Sancti Emiliani, de Villa-alva media cum divisa, et meo palatio, et duas sexnas, una iusta Sancta Maria, alia iuxta malleolo de Garcia Fuxtuniones, et uno orto iuxta fonte latus via. Et in Goreka una kasa populata cum sua corte et orto et pertinentio, et tres terras iuxta Goreka et Hortzui; duas deorsum via usque vivo et de oriente ecclesia latus terra, tertia deorsum via: et alia quarta terra in na padul longa latus via, et alia via per medio. Et in Texnexo duos casatos populatos, et duos exmos, cum divisa, et una sexna deorsum villa, de oriente et deorsum parte via, et de suxum vinea de Domna Tota: et alia sexna in aiuga deorsum parte via vadit: et tertia sexna in defesa de Sagga: et tres vineas, una ex his deorsum via, qui vadit ad Cmnes, alia vinea inter Texnexo et Moxico latus via, tertia vinea in Chandaviggia latus vinea de domna Tota, et semita per medio. Hec predicta presentem Blasio abbate habeat Sancto Emiliano usque in seculum. Siquis autem homo ex meis propinquis aut extraneis, vel aliquique hec meam offertionem minuere vel disrumpere voluerit; sit ex Deo maledictus, et iram Domini super eum, et cum diabolo manicipatus, amen: et a parte regis auxi libras quinque, et restemtum ad regula duplatum. Facta carta in Era millessima centessima vigesima sexta. Ego Nunnu Gonsalbez, qui hec feci, testes tradidi. Genitrice mea Domna Tota testis. Fratres mei Albaro Gonsalbez, et Eximino Gonsalbez testes. Senior Cmeco Oxiolez testis. Comite Domno Lopez in Alaba in Biskahia testis. Comite Domno Garsie in Naiera testis. Alfonsus rex in Spania.

Num.º 324.

Era 1127: año 1089: got. 94. b.º gal. 71.

Sub nomine Triplo, simploque divino. Ego igitur Senior Gonsalbo Nunnez placuit michi, et pro me anime remedium dono et confirmo ad honorem et atrio Sancti Emiliani presbiteri, et tibi presenti patre Blasio abbati et cunctis monachis ibi Deo servientibus, idest unum monasteriolo nomine Sancti Emiliani vocato in villa vocata Revendeca notato cum terris, ortis, fontes, pratis, pascuis cum ingressus et regressus, et pertinentio ab omni integritate, et usu antiquo a Senibus testificato, ac libero, cum suis decanias, per omnia secula serviat Sancto Emiliano. Siquis vero homo tam nostris, quam extraneis, vel quilibet hanc donationem conturbare, disrumpere voluerit, sit a Deo omnipotenti maledictus et confusus, et a Sanctam ecclesiam proiectus, et cum diabolus et Judas sortitus, amen: insuper ad regis parte exolbat talenta auri, et duplum ad regula. Facta carta in era millessima centessima vigesima septima. Ego igitur Gonsalbo Nunniz dominante Lara, qui actenus rexi, roboravi. Ego igitur Alfonsus rex imperante Legione, Toleto, atque Spania huic donationi interfui, subscribsi, et confirmavi. Episcopus Gomesanus testis et confirmat. Senior Albaro Didaz dominator Auca testis. Comite domno Garcia dominator Naiera testis.

Num.º 325.

Era 1127: año 1089; a 20. de mayo: got. 93: gal. 60.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Gartia Gonsalbez spontanea voluntate pro me anime remedium dono ad atrium sanctissime Emiliani presbiteri et tibi Blasio abbati et cunctis monachis, unum monasterium Lassarte reliquias ferente Sancti..... ..... et illos collazos, qui sunt in ipsa villa Victoriano, et in Alzaharriza, et sunt duodecim casatos populatos, et una decania Ohoro de illo monasterio in Zufia, et alia decania in Altube. Et in Torrentillo meum pertinentium integrum: et tali tenore, ut si filio non habuero, ora qua obitum meum evenerit, hec prescriptum sit in Sancti Emiliani semper. Siquis ex mea gente, vel alquis homo hec mea donatione retemtaverit; sit a Domino

Deo maledictus, et cauto duas libras auri cocto ad rex, et duplo ad regula. Et de mea gente, qui hec disrumpere voluerit, in nulla causa de mea pertinentia non habeat. Et sunt fidiatores Gonsalbo Beilaz, et Garcia Monnioz de Habavncia, et Albaro Gonsalboz de Gasteiz, et Scemeno Garceiz de Villanoba, et Furtun Gonsalbez, et Garcia Ollez de Podaka, et Marcelle, et Garcia Gonsalbez de Gamarra, et Lope de Durana, et Beila de Sagarzaheta filio de Didaco Monnioz: in era millessima centessima vigesima septima, in pasca de Pentecosten.

Num.º 326.

Era 1127: año 1089: got. 95. b.º gal. 77. b.º

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Eximina Didaz placuit michi spontanea mea voluntate ut pro me anime remedium trado corpus et anima mea ad atrium Sancti Emiliani, et tibi presenti Blasio abbati et cunctis monachis ibi Deo servientibus cum propria mea hereditate: id est en Bascuri villa meas casas cum divisa cum terris vineis et pertinentio integro. Et in Abellanosa meas casas cum hereditate et pertinentio. Et in Villaporquera vnas casas cum hereditate et divisa. Et in Junchera medias meas casas cum hereditate et divisa. Hec totum sit in Sancti Emiliani firmi per omnia secula, amen. Siquis autem homo ex meis propinquis vel extraneis aut quislibet ex meam offertionem in aliquo disrumpere minuere voluerit, sit maledictus et confusus a Deo patem omnipotentem, et cum Judas traditore et diabolus in inferno mancipatus, amen: insuper ad regis partem quatuor libras cocto auri, et retemtu duplatum ad regula. Facta carta in era millessima centessima vigesima septima. Ego Eximina, quod dedit testes tradidi. Domna Palla testis. Domno Johannes testis; Domno Petro testis. Garsea Sangiz de Granione testis. Domno Didaco Oriolez testis. Comite domno Garsea dominator Naiera et Granione testis. Alfonsus rex.

Num.º 327.

Era 1127: año 1089: gotico 115. b.º gal. 27. b.º

De probatione inter Matute et Colia villas si debent equaliter pascere, et homicidium in vnum pectare.

Inclito et honorato a Deo et hominibus, et sub gratia Dei et Alfonsi regis, domno comite Garsea, et novilissima et novilior orta domna Vrraka comitissa dominantibus Naggera: De illo iudicio, quod ego Bla-

sius abba et tota congregatio sancti Emiliani habuimus cum tota Matute et de Tubia, per illos nostros homines de Cogga, mandastes vos, pro vestro magno arbitrio et vestra mercede a domno Quiramno et a Sancio Garceiz de Naggera et a Munnio Veilaz de Nagera prescrutare illa villa Cogga si debeat dare homicidio cum Matute et Tubia pro illo homine, qui fuit mortuus in termino de Matute; et isti probatores, qui ante superius diximus; et de Matute fuerunt Lope Garceiz, et Johannes Munnioz et Munnio Petriz et Munio Romanez; et de Ankidanos Garcia Sangez et Gomiz Pascual, et Sancio Scemeno; et de Villanoba Scemeno Munnioz; et de Villadolquite Sancio Juliane et Scemeno Fortune; et de Matrice Sempronio Telluz, et Enneco Cellarario de palacio: isti omnes provaverunt et testificarunt, quod Colia varrio erat de Tubia et in solo homicidio debeant dare cum illis, et guardia tenebant cum illis. Et similiter commune habere in defesa et in erbas et terminos pascere et iacere cum illis: Deinde in alio die aplicuerunt totas ipsas plebes, et miserunt illos in quinnone de solo homicidio et guarda tenere in Tubia. In ipso die quando hoc fuit statutum, ibi fuerunt pernominatos qui tunc erant in obedientiis sancti Emiliani: Domnus Sancius prepositus ibi fuit. Domnus Gomesanus cellararius ibi fuit. Domnus Blasius maior opere ibi fuit. * Era millessima centessima vigesima septima.

Adicion q^e debio estar al margen como noticia anterior

In merenitate de Petro Johannes et in abbatia de domno Albaro comederunt illos de Tubia una bacca de Cogga et peictaverunt la bacca el capital et viginti argentos por calonia: et alia ora comederunt unum porcum illos de Tubia de Cogga, et peictaverunt porcu captale et viginti argenzos por calonia. Domno Gomesano et Sancio Garceiz acceperunt istum peictum de Cogga, por provamentum de Peitro Johannes, et de veraciter

---

Num.^o 328.

Era 1127: año 1089, á 25. de nobre: got. 90: gal. 7.

In nomine ingeniti, prolisque, ac procedentis conexi unius semper natura Deitatis. Ego humilis et omnium antecessorum meorum infimus, ac tamen gratia Dei Alfonsus rex superni regis nutu, cum proprio mentis affectu inspirante, placens michi, animoque delectans ob spiritus sancti revelationem, toto corde spontanea

voluntate ad atrium beati Emiliani presbiteri et sublimis confessoris Dei, presenti venerabili patri Blasconi abbati, omnibus tecum vnanimiter iugum Christi decenter portantibus presentibus ac succedentibus fratribus, pro adipiscenda predicti confessoris Dei magnitudinis gratia, nec non pro mee anime remedio caritatem offerens Deo, idest, Sonipes duo, et homines duo facio genuitatem ad Sancti Emiliani, que solebant ad regem Naierensem in fossato donare. Contigit ut * abus meus Garsea regis Pampilonensem olim abbate Sancti Emiliani inquisivit amicitiam et adiutorium, ut dedissent duos mulos per in fossato, et dederunt semel, et secunda, atque tertiam vicem: insuper seculari cupiditate inflamatus per suam nimiam violentiam in sua fecit stare potestate. Post hec vero transactis temporibus, pavens prefatorum Sanctorum confusionem, et fratrum ibidem degentium maledictionem, prudentem elegi consilium illis predictis fratribus quotiens me obsecrantem; sicut iam dixi volui eos ienuare. Ideoque absolvo eos amodo deinceps vsque in perpetuum perhenniter, ut illos duos mulos ad vocem fossato neque rex neque comes neque dux qui Naieram imperaverit inquirat, sed cenobium Sancti Emiliani ienum et liberum permaneat vsque in seculum. Siquis autem nostrorum posterum regum, aut principum, comitum, vel aliquorum hominum hanc meam genuitatem, quam Deo et Sancto Emiliano dedi, et abbas consenserit, inquirere voluerit; in primo sit ab omnipotenti Deo confusus, et a cetu totius christianitatis separatus, et post cum Domini traditore in inferni baratro per cuncta secula submersus, amen: insuper ad partem regalem persolvat quinque libras auri. Ego igitur Alfonsus rex, quando exivi cum exercitum ad pugnam a Juceph Caldei, qui venerat vltra maris cum exercitibus suis ad depopulandam terram christianorum; et illa ora qua fui in Alaieth, ille in fuga est versus. Et ego in meam reverssionem hanc scedulam rovoravi in campo de Gingilla * in Monte-aragon. coram hos testibus: Infante Garsea prolis Sancio Naierense in Toleto sedentem confirmans. Episcopus Petrus Naierensis testis. Episcopus Gomesanus Burgensis testis. Episcopus Raimundus Palentie testis. Senior Comite Garsea Naierense testis. Comite domno Lope Bizkahie testis. Senior Scemeno Turtunionis de Camero testis. Senior Albaro Didaz de Oka

* abus: pro abunculus

galicano * Chinchiella

+ al margen en el gotico = Ego Didaco Oxiolez frater S. Emiliani, qui huic valle labora vi, quesivi, et impetravi, testis.

testis. Senior Gonsalbo Nunnez de Laxa testis. Senior Lope Sanqiz et frater suus Didaco Sanqiz de Viala testes. Facta carta in era millessima centessima vigesima sogesima, septimo Kalendas decembris.

Num.º 329.

Era 1128: año 90 Do: goz. 93. b.º gal. 122. b.º

In Dei nomine. Ego Senior Sancio Fernandez placuit michi, ut pro me anime remedium dono ad honorem Sancti Emiliani presbiteri, et tibi presenti Blasio abbati cum collegio monachorum ibi Deo servientibus, de unum monasterium cui dicitur Sancti Christofori de Oggandozi sito in Suma xipa, medium cum hereditate terris, vineis molendino et orto, et quantum ad illum monasterium pertinet media, partem integram, ita ut in vitam meam teneam, et post obitum meum habeat Sanctus Emilianus sempex. Siquis vero homo hanc meam donationem dirumpere voluerit, sit ab omnipotenti Deo maledictus et confusus, amen: et ad regis partes exolvat trecentos solidos auri, et dupla ad regula. Facta carta in era millessima centessima vigesima octava; Adefonsus in Toleto: Comite Garsia in Nagera, et in Granione testis. Garcia Blascoz meino in Granione testis.

Num.º 330.

Era 1128: año 90 Do: Cajon O. D. titulo valle de S. Vicente leg. 5.º n.º 4. goz. 25: gal. 28. b.º

In nomine Patris patrisque uno, scilicet, patris et filii et Spiritus Sancti, amen. Nos igitur Senior Enneco Oxiolez, et Didaco Oxiolez, placuit nobis, ex nostra spontanea voluntate mitimusque in Villadaliso nostram propriam hereditatem, quam ibi habemus ad atrium Sancti Emiliani et tibi Blasconi abba atque omnibus monachis ibidem servientibus, ut serviat ibi, pro remedio animarum nostrarum: et iste hereditates sunt in locis pernominatis: ecclesiam scilicet Sancti Michaelis, que est iuxta ribum Tirone ad integritatem cum septem pasibus circumquaque, et cum sua domo iuxta ecclesiam, et cum sua divisa, et una terra in padule Sancti Clementis: et alias duas terras in Zaballa-

zu super illam sernam de Sancio Didaz: et alia terra super casa de Johanne Semeno, in capite de illi ferraginibus: et alia terra in via de Espinosa sub Mendico Zorroza: et alia terra inter Villadaliso, et Paderlongo in illis padulibus: et alia terra in Hannana; et vna serna ad Sanctum Stefanum ad fontem. Donamus et confirmamus istam supradictam hereditatem Sancto Emiliano sine vlla voce mala, et placet nobis, ut serviat in Sancto Mikaele de Petroso in manibus domni Gomesani compatris nostri et fratris eius dompni Munnionis, quia ibi convenit. Si autem aliquis homo propinquus, vel extraneus vocem sublevarit, vel contrariaverit super istam hereditamem; sit a Domino Deo maledictus et confusus, et cum Juda traditore in inferno dimersus; et ad partem regis exolbat decem libras argenti, et ipsa hereditate duplata et meliorata. Facta carta in era millesima centessima vigesima octava, regnante rege Aldefonso in Toleto et in Legione; comite Garsia in Naiera et in Calagurra; comite Gomesano in Cereso et in Ponticurbo et in Petralata. Ego Senior Enneco Oriolez, et Didaco Oriolez, qui hanc cartam fieri iussimus, roboravimus, testes possuimus. Dompnus Gomesanus prior Sancti Mikael, et dompnus Munnius frater eius testes. Senior Lope Ennecoz testis. Senior Petro Blascoz testis. Senior Garcia Monnioz testis. Senior Didaco Fredinandiz testis. Senior Sancio presbiter testis. Senior Gonzalbo Monnioz testis. Nunno Albarez testis. Nunno Gomiz testis. Tello Munnionis exarator testis.

Num.º 331.

Era 1128: año 1090: got. 110, b.º gal. 181.

Sub Christi nomine redemptoris nostri Ego igitur Han Pelaez humillimus, omniumque Dei servorum vltimus, tamen gratia Dei roboratus, simul cum vxore mea domna Elo pro adipiscenda omnium peccatorum venia concedo et offero ex toto corde totaque voluntate omnique affectu vel desiderio ad atrium Sanctissimorum confessorum Christi Felicis et Emiliani, et tibi patri Spirituali Blasio abbati omnibusque tecum morantibus ac succedentibus fratribus vna pariter sub regula beati Benedicti iugum Christi portantibus meos proprios palatios, quos habui in Brulles, cum divisa et solares, terris vineis, cum introitu et egressu, cum defesa, et ficulneis, orto simul, et pomerio, et molendino; sua omnia que sunt ipsius loci pertinentia. Siquis autem hoc meum privilegium post mortem aut in vita mea infringere voluerit (siguen las

las imprec.s ordinar.s &c.a). Regnante rege Aldefonso in Castella: comite domno Garcia dominante Nazera: seniore Albaro Didaz dominante Petroso, et Auca; et sub eius dominio Munio Teilloz dominante Pazonichos. Teillo Didaz merino in Burgis. Senior Munnio Teilloz testis. Senior Garcia Sangez de Zurbano testis. Senior Nunnu Beilaz, et Munnio Beilaz de Leiva testes. Senior Munnio Assuriz de Sozinos testis, et confirm. Facta carta in era millessima centessima vigesima octava.

Num.º 332.

Era 1128: año 1090: got. 75: gal. 134. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Hec est carta mercationis et conventionis, quam fecimus ego domno Munio Lifuar prior Sancte Marie de Ripa-rotunda, et collazos de eadem villa. Ego Didaco Albarez et Garcia Bravoggoz, et Fernan Felex cum mea matre, et Vincenti Telliz, et Fernan Telliz, et Johannes Citez, et Salvator Vincentez, et Fernan Hannez, et Semeno Annaiaz; nos omnes spontanea propria voluntate vendimus nostros proprios solares, quia sumus de Benefectria, ad vos domno Munnio in XXX. XXX. solidos unusquisque ex nobis, et totum accepimus. Et ego domno Munnio in Sancta cruce de Ripa-rotunda dedi ad vobis omnibus raisce et roboratione sicut usu terre in presentia villarum terre, ut sint firmi in Sancti Emiliani. Siquis ex nostris propinquis, aut aliquis homo retemptaverit; sit a Deo maledictus, et cauto centum solidos ad regis parte, et solares duplatos cum pertinentia ad monasterium. Adefonsus rex in Toleto: Gomesanus comes in Ponticurbo testis. Gomesanus episcopus Burgensis huic loco venit, hoc factum laudavit ab honorem sancti Emiliani, absoluntum permisit. Garsia abba. Facta carta in era millessima centessima vigesima octava.

Num.º 333.

Era 1129: año 1091: got.... gal. 188. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Alfonsus imperator totius Castelle, et Toleto, necnon et Nazare, seu Alabe ob recordationem scelerum meorum, et pro remedio anime mee, suadente michi comite

domno Lope cum coniuge sua domna Ticlo, placuit michi et facio memoriam et donationem beato Emiliano presbitero et confessori Christi, et tibi patri Blasconi abbati et omni collegio monachorum ibi Deo servientibus, de illo monasterio Sancti Andree apostoli vocato Stigarrivia inter Bizcahiam et Ipuzcuam sito, quod est regale, ut merores sitis mei in orationibus vestris, quatinus merear evadere per intercessionem beati Emiliani penas inferni: concedo illum vobis firmiter cum pascuis et montibus et mazanetis, et portis ad piscandum, ut habeatis per omnia secula seculorum amen. Siquis autem ex meis filiis, neptis, aut comes aut aliquis homo hoc meum datum frangere voluerit; sit a Domino Deo maledictus, et cum Juda traditore habeat portionem per omnia secula seculorum, amen: et a parte regis exolvat quinque libras auri, et ipsum monasterium reddat vobis duplatum. Facta carta era millessima centessima vigesima* nona: Insuper testes ad roborandum tradidi. Comes Lope dominante Bizcahiam et Izpuzcuam confirmans. Senor Albaro Didaz testis. Cometissa Ticlo Didaz confirmans. Comes domno Garsea dominante Nagera confirmans. Sennor Lope Gonzalboz testis. Sennor Lope Sanchez testis. Sennor Didaco Sanchez testis.

Num.º 334.

Era 1129: año 1091, a 1. de septre, dia lunes: got. 112: gal. 154.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Lope Gundisalbez ad honorem Dei omnipotentis et Sancti Emiliani pro remedium anime mee offero et concedo in Longraro villa totum, que michi ibi pertinet collazos solares terris vineis molendinis, cum exitu et regresu, et quicquid de ganantia mea vel de comparatione, seu quam a parentibus meis habui, ab omni integritate sit dato Deo et Sancto Emiliano, et abbate Belasio, et sibi subiectis fratribus post obitum meum. Senior Gundisalbo Didaz de Vallegocabo testis. Senior Beila Munnioz de Dueto testis. Senior Munnio Gonsalboz de Pobes testis. Senior Fortun Gonsalboz de Sancti Martini testis. Siquis hoc meum datum mandatum disrumpere voluerit; ab omnipotenti Deo sit maledictus et confusus, et cum Juda traditore habeat portionem in inferno inferiore: et ad

regis parte, duas libras auri, et retemtu duplatu restituant. Facta carta in era millessima centessima vigesima nona, Kalendas septembris, die secunda feria in festivitate Sancti Vincenti et Leti.

Num.º 335.

Era 1130: año 1092: got. 95. b.º gal. 78.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem Senior Rudrico Monnioz et uxor mea Orobellito placuit nobis, ut pro anime nostre remedium concedimus et confirmamus ad atrium et honorem Sancti Emiliani presbiteri, et tibi presenti Blasio abbati, necnon monachis ibi Deo servientibus, nostras casas in Faiolas in caput villa sitas cum terris, vineis, ortos, introitu et exitu cum pertinentio: extra illo malleolo, que dedit Didaco Furtunionis: Et tali tenore, ut quandiu vivus sumus, teneamus, et post obitum nostrum sit in Sancti Emiliani, si filium non habuerimus: et si ille filium non habuerit, sit in Sancti Emiliani post obitum suo. Et donamus illa vinea in Capezas, que est iuxta Sancti Martini, et uno ero in Goreggo iuxta Sancti Jacobi, et uno ero in Pozo ad Sancti Emiliani. Siquis autem ex nostris propinquis vel extraneis, aut quilibet homo hanc nostram donationem vel confirmationem in aliquo disrumpere voluerit; sit a Deo omnipotenti excomunicatus et anatematizatus, et cum Judas traditore in inferno mancipatus, amen: insuper ad regis partem componat quinque libras auri, et ad regula duplum. Facta carta in era millessima centessima trigesima. Ego Senior Rudrico Monnioz et uxor mea qui hec dedimus, testes tradimus. (El copista dexo los testigos).

Num.º 336.

Era 1130: año 1092: got. 96: gal. 16.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur domna Tota Azenariz placuit michi spontanea mea voluntate, ut pro me anime remedium concedo et confirmo ad honorem et atrium beati Emiliani presbiteri, et tibi presenti patri Blasio abbati, et cunctis Monachis ibi Deo servientibus, in villa que dicitur Cannas de iuso, meos palatios, sunt quatuor palatios in uno solare, cum hereditate terris, vineis, ortis, et collazos, omnia autem quantum pertinentia mea est,

ab omni integritate, per omnia secula serviat in Sancto Emiliano, cum exitu et introitu vel pastu libero et ingenuo; ita ut quandiu viva sum, teneam, et post obitum meum sit in Sancto Emiliano. Siquis autem (las imprec.s &a). Facta carta in era millessima centessima trigesima. Ego domna Tota, qui hec dedi, testes tradidi. Senior Garcia Garceiz testis. Senior Fortun Galindoz testis. Senior Galindo Galindez testis. Comite domno Garsea in Naiera testis. Alfonsus rex in Toleto et Castella.

Num.º 337.

Era 1131: año 1093: got. 106. b.º gal. 187.

In nomine ingenite, prolisque, ac procedentis, conexa unius semper natura Deitatis. Ego igitur domna Tecla cometissa humilis Christi ancilla, omnium ultima, tamen omnipotentis Dei amore accensa, de bonis quod michi et domno meo marito comite Lupe Dominus nobis comuniter benigne largitus est, pro memorati domni mei peccatorum omnium suorum adipisendam veniam offero ad atrium almi Dei confessoris Emiliani presbiteri et tibi patri spirituali Blasconi abbati, presentibus ac succentibus fratribus, unum monasterium nomine Albonica reliquias ferente Sancti Salvatoris, et Sancti Johannis babtiste, et Sanctorum apostolorum Petri et Pauli et Sancte Marie in territorio Vicahie circa ora maris. et tecaurum omne pertinente, cum exitu et regressu cum terris ortis et pomiferis arboribus montibus et pascuis omnibus antiquo usu determinatis; id est Urho, Ghennaga sursum, Mangibar, et Bolinua sursum, Bagalgo, Erreka apud Albonica, Dorrondua iuso, Narniz, Erreka sursum, Barrungia intus, molendinis cum aquarum productilibus patefactis, Sautis cum glandiferis arbustis, et amenis pratis, et quicquid ad eum pertinuit vel pertinere debebit: Et decanias sunt Uhekela, Munnituz, Bachio, et Urdoniz, et Bertandona, cum tota integritate et ingenuitate concedendo stabilio per omne seculum. Siquis vero meorum filiorum seu nepotum, propinquorum aut extraneorum, regum aut comitum, vel aliquorum hominum hanc meam donationem et confirmationem mutare vel irrumpere voluerit; sit a Domino dominorum maledictus, et consortio christianorum separatus,

et demum cum Juda proditore in inferni baratro per cuncta secula dimersus: et insuper censure ecclesie decem auri exolvat libras, et duplum. Regnante Domino nostro Jhu Christo, et sub eius presidio Adefonso rege imperante totius ispanie. Ego igitur domna Tecla cometissa, et filiis meis, qui hanc cartam fieri iussi, manu mea signum ✠ feci, et sic testes ad roborandum tradidi. Petrus episcopus regente ecclesie Kalagurritane confirmans. Abbate domno Lupe de Munkia confirmans. Abbate domno Sancio de Avadiano confir. Abbate domno Sancio de Bolinibar confir. Abbate domno Jsinario de Aranzazu confir. Munnio Nunusuz de Laukiniz fidiator. Monnio Monnioz de Leona fidiator. Senior Enneko Didaz de Murueta fidiator. Senior Beila Gondisalbez de Barritu fidiator. Senior Sancio Ogandez de Laranga fidiator. Senior Fortun Sangez de Lecona fidiator. Senior Sancio Ennecoz de Ybart fidiator. Senior Lope Sangiz de Yrkiza fidiator. Ego igitur Didaco Lopez, et frater meus Sancio Lopez, et meus cognatus Senior Lupe Gundisalbez, et domna Tota, et domna Sancia, et domna Tarasia meis sororibus dando et confirmando testes sumus huius carte, et proinde dedimus fideiussores. Et ego iam supradicta domna Tecla cometissa vna cum filiis meis talem pactum facimus vobiscum senioribus sancti Emiliani; ut si aliquis abbas sancti Emiliani vel voj seniores de isto pernominato monasterio Albonica, vel de omnibus rebus suis, aut de aliis monasteriis, que domnus meus Lupus comes, et eius pater Enneco Lopez misserunt pro animabus suis in Sancto Emiliano, cambiare aut vendere volueritis de ipsis monasteriis, vel de eorum causis; nobiscum faciatis cambium vel mercationem: et si cum aliis hominibus facere volueritis, sciatis quod omne hereditate carebitis, et vlterius Albinam non habebitis. Et ego abbas Jzterius de Albonica propria mea voluntate in hoc scripto assensum prebui et confirmavi. Era millessima centessima trigesima prima, feria sexta.

Num.º 338.

Era 1132: año 1094, á 28. de febrero: got. 115: gal. 202

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur domna Juliana

Furtunez pronto corde, spontanea voluntate pro me anime remedio offero et confirmo ad honorem Sanctorum confessorum Felicis et Emiliani, et tibi presenti abbati Garsie cum omni congregatione, omnia quecumque pertinentia mea est de monte Aukense usque ad Sanctum Emilianum ab omni integritate: id est in Tolsantos solares, sernas cum mea pertinentia ad integritatem. Et in Sancti Petri uno casato populato nomine Pelagio cum mea pertinentia ad integritatem. In Abellanosa duos casatos populatos, uno Johannes Sancioz, et suo sobrino cum mea hereditate et pertinentia ad integritatem. In Barticare uno Kasato populato nomine Garcia Blascoz cum hereditate, et mea pertinentia ad integritatem. In Tolmantos duos casatos populatos Didaco et Teillo cum hereditate et pertinentia ad integritatem. In Quintaniella de Cuerteces mea pertinentia ad integritatem. In Tironciello mea pertinentia ab omni integritate. In Villafarta mea pertinentia ad integritatem. Insuper etiam dono ad honorem Sanctorum cofessorum unam meam divisam in villa quam vocitant Berezosam in confinio Auxoma. Et etiam aliam divisam in villam quam vocitant Azetores de Vaniher cum suo solare, quam ego ipsa comparavi de avunculo meo Fredinando Armieldez. Et etiam aliam meam propriam divisam in Sancto Johanne de Inticion, et in Villoria, et in Enguta ab omni integritate. Hec predicta scripta sicut notata sunt cum terris, vineis, ortis, hereditatibus, omnia mea pertinentia, et cum divisis, exitus, et regressus, introitus pascuis ab omni integritate sint confirmata in Sancto Emiliano per omnia secula, amen. Insuper dono in Salas meo palatio cum prato et pertenentio ad integritatem, sicut pater meus dedit michi totum. Et in Castravid do totam hereditatem et domos quantum ad me pertinet ad integritatem. Et in Barbatiello de Ferreros omnia mea hereditate cum pertenentia ad integritatem. Et in Villa Munnioscemeno uno solare populato, et uno iermo cum sua radice et cum divisa. Siquis autem, quod absit, principum aut regum, propinquorum aut extraneorum (siguen las imprec.s ordin.s &a). Regnante rege Adefonso in Toleto, et Legione, et in omni Spania, et sub eius imperio Teillo Didaz in Burges et Cereso merino; Comite domno Garsia dominante Nazeram, et Granionem; senior Albaro Didaz regente Auka et Petroso; domno Gundisalbo Nunnez regente Lara et Auxoma. Ego igitur domna

Juliana Fortunez, que hanc paginam fieri iussi, manu mea signum ✠ feci, et coram rege Aldefonso testes ad roborandum tradidi in capitulo beati Emiliani, secundo Kalendas marcii. ~~era millessima centessima trigesima secunda~~. Comite domno Garsi hic testis. Comite domno Petro hic testis. Domno Gundisalbo Nunnez hic testis. Senior Lope Lopez hic testis. Senior Fortun Albarez hic testis. Senior Enneco Scemenones hic testis. Senior Lope Sangez hic testis. Senior Didaco Sangez hic testis. Senior Didaco Fredinandez hic testis. Senior Gomiz Gonsalbez hic testis. Senior Didaco Gonsalbez hic testis. Senior Fredinando Gonsalbez hic testis. Facta carta in era millessima centessima trigesima secunda. Ego domna Juliana accepi a te abbate Garsia et ab omnibus senioribus sancti Emiliani vnum scifum argenteum valente trecentos solidos, et vnam mulam valente ducentos solidos pro roboratione huius offertionis. Et vos seniores sancti Emiliani propria vestra voluntate dedisti michi in prestamo istam hereditatem ad meam continentiam, ut serviam cum illa sancto Emiliano. Et hanc cartam Aldefonsus rex cum manu propria roboravit sancto Emiliano in conspectu omnium principum istorum prefatorum.

Num.º 339.

Era 1132: año 1094: got. 109: gal. 70.

Sub nomine sancte et individue Trinitatis. Ego namque Urraca, ac si indigna, tamen pro eterna vita compuncta trado corpus et anima mea ad atrium sancti Emiliani, et tibi Garsie abbati, et omni congregationi tibi suiecta dono et confirmo meum proprium palatium cum suos solares et era et hereditates, idest duas terras sub villa alla parra, alia in Alhaniella, alia in Halazar: duas in lacuna, alia in via desierta, et vno linare alla fonte, et vna vinea in Coriellos, alia vinea in Albino, in molino de orto in quinque dies, tertia feria, vna ora; et in Ibita in villa Sabastiane meas terras, et cum pascuis, ingressu et regressu in villa Binasperi, quod est fundatum: ut post mortem meam nullus propinquorum meorum de hoc quod ego sancto Emiliano

hora

confexe, aliquid xequixat, sed monachis in eodem loco Deo sexvientibus, perpetuo iure desexvixe, et deinceps Sancto Emiliano donatio mea per secula firma permaneat. Sexuntumen, quod absit, et dubito evenexit, quod aliquis ex genexe propinquoxum meoxum aliquis surrexexit, vel hoc meum scriptum dixumpexe conatus fuexit, vel contra hanc meam donationem vocem levaxexit, sit excomunicatus et maledictus, et a cetu Xristianoxum dejectus; et in cauto xegis sexcentos solidos exolvat, pro xetemptatione vero in tali loco duplatu; et meum donatum cum omni mea pextinentia firmum permaneat. Facta carta in era millesima centesima xigesima secunda, xegnante Alfonso rege, et sub eius imperio Garsea comes dominante Nagara, et Senior Lope Loper dominante Carro Maxanione. Ego igitur Xaxaea, que hanc cartam scribere feci, testes ad roborandum tradidi. Senior Furtun Garceiz nepos meum testis. Senior Garcia Oriolez testis. Soto concilio de villa Binasper testes.

Num.º 340.

Era ¶¶33: año 1095: qo. ¶¶¶: qal. ¶53.º

Sub nomine Xristi redemptoxis nostxi. Ego igitur Senior Gonsalbo Numnez et uxor mea domna Soto dominantes Laxa una cum filiis nostxis concoxdia fidei, sincexi placuit nobis tam pro animabus noxtxis quam paxentum nostxoxum xequiem, una nobiscum concoxdia et voluntate Villa vilio Cobaleca et Doxolo, concedimus et confixmamus ad atxium beatissimi Emiliani, presbitexi, presenti Garxea abbati cum ceteris monachis ibi Deo sexvientibus ecclexia desexta vocata Sancti Emiliani de Billiella sita intex flumen Doxo et Cobaleca, cum exitus et intxoitus moribus fontes aqueis, molendinis, aquis productilibus in omnibus xebus vite presenti subsidiis, equalecum victuj vel villis Cobaleca et Doxolo habeat partum. Insuper iubemux, et quicquid adexit tam vivis quam pro defunctis vel compaxatione fecexit, valentem et firmum habeat Sancti Emiliani. Siquis (lasin prec.º ordin.º fal.). Ego Gonsalbo Numnez et uxor mea domna Soto, qui hec scripta fieri iussimus, testes tradimus. Numnio Sangez, Belasco Sangez, Scemeno Sangez de Oxta testes. Didaco Gu[illegible]ion

Por. Villar Due

dominante Canales testis. Numno Sanxacinz dominante Oxca testis. Domno Gomesano, presbitex de Doxolo, et toto concilio testes. Domnus Fredinandus, presbitex, et toto concilio de Cobaleda testes. Episcopus domnus Gomesanus Burgensis confirmans. Et ego Alfonso xegis huic donatione interfui, assensum prebui et confirmavi. Senior Gonsalbo Nunnez, qui hactenus xexit et ordinavit, confirmans. Domnus Blasio, et domno Sancio, et Zoxa Kintestes. Facta carta in era millessima centessima trigessima textia.

Num.º 343.

Era ¶133: año ¶095: gor. ¶34: gal. 33.º

Sub nomine Christi xedemptoxis nostxi. Ego Infans de Padulegga mea sana propxia et integxa voluntate offexo coxpus et animam meam ad Sancti Emiliani altium in manibus Sansie abbatis, omniumque fxatxum ibi Deo sexvientium meam propxiam hexeditatem, quam potui possidexe: ex mea paxte dono ad obedientiam pexegxinoxum: ut in vita habeam et possideam illam hexeditatem, et sexviam cum illa sancto Emiliano: et post obitum meum totum meum mobile, quod est ex paxte mea concedo ad Sancti Emiliani: et si habuexo filium, ita vivat et ego sit subiectus Sancto Emiliano cum illa hexeditate. In locum, quod dicitux Mumnio Axgentos, dono vnum malleolum texx meas paxtes; quaxta pars est mee vxoxis. Et de alia vinea mediam meam paxtem, que est xita ad capud alterius vinee domni Mumniond: Similitex in illo cuxxodum locum de alia vinea mediam paxtem: de vna texxa iuxta viam, que vadit ad Cexesum, mediam paxtem. In Semenohuni ex quatuox texxis mediam paxtem. Et inter Semenohuxi et Fexmidubuni meam paxtem vnius texxe. In illa via, que vadit ad Tiago vnam texxam iuxta xeanam de Zofioxi, mediam paxtem. In Oxtuxi vendidit michi Bellita vna texxa iuxta via, que vadit ad Jemnes, et de alia paxte est xexna, quam Nunno Gonsalbez dedit ad Sanctum Emilianum: et pro ista texxa sunt fidiatoxes Beila Mumnio de Gozeka, et Lope Mumnioz de Gozeka, et Didaco Abellez, et Semen Blaskoz, et Gaxcia Blaskoz et Sancio de Salinas oditoxes. Siquis (las imprec.es ordinar.s &c.). Regnante xege Adelfonso in Toleto et in toda

Castella, sub eius imperio dominante Nagara comite don Garcia; merino in Burgis Tel Didaz. Toto concego de Zufiori et de Padulega sunt auditores et testes. Era millessima centessima trigesima tertia.

Num.º 342.

Era 1133: año 1095: got. 107: gal. 197. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur domna Tarasia scelerum meorum recordatione et peccatorum spiatione, placuit michi tam pro anima mea, quam pro anima de meo seniore Garcia Sangiz dono et confirmo ad atrium beati Emiliani, et tibi presenti Garsie abbati cum ceteris monachis ibi Deo servientibus, meos proprios palatios, quos dedit michi in dote in villa HazKita de super villam sitos, cum suo orrio, et orto, et molino, terris vineis et pertinentio ad integritatem, liberos et ingenuos absque regali imperio et saione serviant in sancto Emiliano. Et ego ad presens arripio viam sancti Petri in romaria: si ibi obitus meus evenerit, datum meum quale inveneritis, talem habeatis in Sancto Emiliano. Siquis autem ex meis propinquis filiis neptis aut extraneis hanc meam donationem in aliquo disrumpere voluerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, et cum Juda traditore dampnationem sortitus, amen: insuper ad regalem partem cauto talenta auri, et pro retemptu ad regulam duplatum. Filius meus Garcia Lopez testis et confirmans. Comes dompnus Garcia in Nagera testis. Senior Lope Lopez in Maranione testis. Totum concilium de AzKita testes. Era millessima centessima trigesima tertia, Adefonso rege imperante in Toleto et ispanie testis.

Adicion del 1097.

Et ego Senior Garcia Lopez dono pro remedio anime mee et parentum meorum in predicta villa AzKita totam meam hereditatem terras, vineas, et cum sua pertenentia ad sanctum Emilianum, sicut et mater mea dedit suam, exceptis vnam eria, et vno solare. Era millessima centessima trigessima quinta.

Num.º 343.

Era 1133: año 1095, á 22 de noviembre: Cajon E. 7.

Sub nomine et individue Trinitatis, scilicet genitoris ante secula De-

us existens de corde patris eructantis almi atque flaminis ex utroque in eternum procedentis, qui vere est trinus in vna trinitate, et vere vnus in vna Deitate, quem adorant angeli et arcangeli, ad cuius voce contremiscit celi columpna, mundique tabella, sub ipso curbantur qui portant orbem et astra ad cuius nutu reguntur vniversa, ipsum colaudantur bestie. silvicole miscendo vocum cum humana natura, ipsi honor et gloria per infinita secula seculorum, amen. Ego igitur Petrus gratia Dei Naiarensis episcopus ad consecrationem ecclesie Sancti Petri de Flaudio inspirante Spiritu Sancto, cum potestatibus et alii multi filii nobilium, qui fuerunt congregati propter amorem Dei ad honorem huius ecclesie sancti Petri consecrationem: ego Petrus episcopus feci conventionem cum potestatibus et militibus, rusticis, et mulieribus de Ayala, ita ut de illo flumine, qui venit de Angulo ad Juaizaval, et de alia parte de Munintegi a iuso infra ipsos terminos nominatos monasterios qui ibi sunt fabricati Annes, Kexana, Perea, Arispaldizaca, Murga, Olahuzezahar, Amurrio, Oruve, Marieka, Ovaldia feci conventionem ego Petrus episcopus cum potestatibus de Ayala, ut nulla parrochia nec nullus clericus de Ayala non accipiat decima et primitia nisi per manu de monasteriis supra nominatis: Et istos monasterios nominatos non dent ab episcopo alium tributum, nisi tribus solidis de munisma cencus, qui in terra currerit. Et ego Senior Lope Sanxoz de Flaudio proinde dedi ab episcopo vno caballo veio de quingentos solidos: Senior Lope Sanxoz dedi allio caballo vayo valente mille solidos. Senior Didaco Sanxoz dedi alio caballo rosiello pretiato in alio tanto. Senior Lope Sanxoz de Ripaota dedit alio caballo morziello de quingentos solidos. Senior Galindo Bellakoz dedit alio caballo pallido de quingentos solidos. Senior Galindo Nunniz dedit alio caballo rodano de quingentos solidos. Et istos monasterios de Ayala supra nominatos dederunt ab episcopo singulos boves de viginti, viginti solidos preciatos. Et si episcopus voluerit concilium tenere cum abbates de Ayala, veniat a Harriestaria, et ibi veniant ad concilium suum, et confirmavimus nostra conventio per secula amen. Et si aliquis episcopus vel rex aut comes vel alia potestas ista scriptio disrumpere voluerit in primis veniat super eum ira Dei et ronphea celi, sit excomunicatus et a Christi corpore separatus, ereat eius lingua in palato proprio, ne aspuet confessionis sermo in die supremo, remotus sit a vivorum regione, et a

gaudio ecclesie catholice, et cum Datan et Abiron absorbeatur terra in eternam perditionem, et cum Juda Domini traditore demergatur in inferno inferiore, ut has luat penas a generatione et generatione amen: et pro dampna secularia ad partem regis persolvat quinque libras auri; et ista carta plenum obtineat roborem et firmissimam stabilitatem amen. Facta conventio decimo Kalendas decembris, era millessima centessima trigesima tertia, regnante rex Aldefonsus in Legione et in Toleto et in Castella: senior Lope Sanxoz obtinente Mena et Ayala: senior Didaco Sanxoz obtinente Castella usque Tetega: Comite Garcia obtinente Nagera et Calahorra: senior Lope Gonzalbez obtinente Alava. Ego episcopus Petrus, et archidiaconus Sancius de Granione, et archidiaconus Raimundus, et don Vela de Cembrana ista carta legentem audivimus, et manibus nostris roboravimus et signum fecimus ✠. Albar Telliz confirmans. Beila Garciaz confir. Sanxo Lopez confir.= Garcia Gonzalviz confir. Sancio Ennegoz confir. Lope Velascoz confir.= Citi testis. Velliti testis

---

Num.º 344.

Era 1134: año 1096: got. 113: gal. 203. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Azenar Azenarez de Dabalos trado corpus meum et animam meam ad atrium beati Emiliani presbiteri in presentia domni Garsie abbatis, et simul cum corpore meo dono hereditatem meam, que habeo in Montalvo; idest uno solare in medio ville cum divisa, et era, et orto et molino, et una terra in exitus Ville in via de cuento: alias duas sernas in Contaniello una de sursum alia deorsum: alia terra in medio de plano: alia in cruce: alia in via de Dabaliellos: alia super istam: alia in via de isla de tomillare: alia terra, et una vinea in aria de Cambero: alia terra in via de Mercato: alia terra parte Sancti Iurici; alia ante Sancti Iurici: alia in nocal de Rengado: alia in via de iuso de villa Mezkina: una vinea in medio de pago: alia in molino: alia in villa Mezkina in Sancto Torquato: una terra in Sancta Eufemia: alia in via de molinos: alia latus defesa: alia latus ribo= derdanielle. Hoc totum habeat Sanctus Emilianus per secula, amen. Siquis (las imprec.s ordinarias &.a). Ego Azenar Azenarez, qui hanc cartam fieri iussi, testes dedi. Alfonsus rex in Spania. Comite Garsia dominante Nagera testis. Comite domno Gomiz dominante Ponti-

curbo testis. Senior Munnio Munnioz, et Sancio Sarracinez, et omne concilium de Montalbo testes. Era millessima centessima trigesima quarta.

Num.º 345.

Era 1135: año 1097: got. 104. b.º gal. 225. X.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego Dominicus Flaginez de Pontecurbo una cum uxore mea Dominica ob remedio animarum nostrarum, et pro redemptione peccatorum nostrorum concedimus et confirmamus ad atrium Sanctorum confessorum Dei Felicis et Emiliani, atque tibi Garsie abbati, et ceteris monachis ibi Deo servientibus octo Solares, quos comparavimus de iudeis in villanova de Ponticurbo; donamus et confirmamus eos populatos iure perpetuo Sancto Emiliano in conspectu filiorum nostrorum Vincenti et Sancionis. Hec predicta solaria, sicut mos fuit iudeis ibi commorantibus, habeant commune pastum et exitum atque regressum cum Ponticurbo et cum aliis vicinis de Villanova. Siquis vero homo rex aut comes vel propinqui aut extranei hanc nostram donationem disrumpere voluerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, et a catholica fide segregatus, ac demum damnatus cum Juda traditore per numquam finienda secula seculorum, amen: insuper a parte regis exolvat quinque libras auri, et duplum ad regulam. Regnante rege Adefonso in Toleto et in Legione atque Castella. comite Garsia dominante Nagera et Granione: Gomiz Gonsalbez Ponticurbo et Petralata et Poza: domno Felice merino in Burgiis: Vincentio filio meo merino in Ponticurbo et in suas villas: Flacentio iudice in Villanova. Dominico Johannes testis. Johannes Ferrandez testis. Domno Johannes de Varrio Onie testis. Semeno testis. Belasco Johannes testis: atque omne cocilium de Villanova testes. Facta carta in Era millessima centessima trigesima quinta.

Num.º 346.

Era 1135: año 1097: got. 103: gal. 152. X.º

En gotico. | Notum sit omnibus hominibus, quod villula Colia Varrio fuit de Tubia, et vicinitatem habuit tam in erbis quam in montibus, et terminis simul cum Matute. Transactis itaque multis annis, conti-

que, ut illos de Matute et Tubia proiecerunt de vicinitate in montibus et exbis et terminis ad illos de Colia; multumque laborantibus pro temporibus et annis, usque venerunt ad campeaturas Et iuravit ex parte Tubia et Matute Enneco Dominico de Matute in sancto Martino de Castello; et dixit ita: iuro quia vos de Colia de die debetis pascere, et nocte ad domos vestras reverterе, et cabanna in montibus non debetis ponere: et ille alius Blasco Sanzarin de Colia iuravit dicit, Absic; sed de illo xibo de Tubia unde nascet usque ad Naiela flumen, vicinos nemus in montibus et exbis et defesis de ista parte de agua, et ponemus cabannas nostras latus agua ex nostra parte, et pascimus per omnes montes, et nocte revertimur ad cabannas. Et fuit litis in campastro, et victus et sypexatus fuit ille de Matute Enneco Dominicoz. Et sunt testes de iuxta Senior Iuratun Salindoz de Mazaranes, et Senior Enneco Oriolez de Castangazes, et Didaco Johannes de Guimaniella: et alii qui presentes fuerunt Senior Lope Lopez dominator Tubia testis. Senior Garcia Garceiz mexino in Naiera et xibo de Villesanco testis. Et Sancio Garceiz mexino in xibo de Tubia testis. Et alii multi presentes. Comite Garsia dominator Naiera testis. Alfonso rex in Toleto, era millesima centesima exigesima quinta

Num.º 347.

Era ¥¥36: año ¥o 98, á 7 de abril: got. ¥¥4: gal. 206.

Sub Christi nomine. Ego Adefonsus Dei gratia totius yspanie imperator, cum consensu coniugis mee Bone regine proposui facere, sicut et facio, hanc cartam donationis de una hereditate exma, que iacet in termino de ipsa mea populatura que vocatur Almazan: in qua sypra dicta hereditate fuit edificata ecclesia in honore Sancti Felicis et Sancte Olalie fuit vocatus locus ille vab nomine Sancta Olalia de duas xamas. Unde ego facio hanc cartam firmitatis Deo atque monasterio Sancti Emiliani sicut ab abbate ipsius monasterii domno Garcia et eius fratribus fui rogatus, ut esset locus ipse edificatus ad augmentum ipsius monasterii, et pro ad suo ganato, et ut animalibus ipsius monasterii non deficerent pascua. Do autem ipsum locum Deo et Sancto Emiliano cum tanta hereditate, quanta ipsius mee populationis habitatores eum habere poterint, et dilectus meus Gonzalbus Nunnez ad utilitatem loci predicti determinare mei vice providerit. Hoc autem facio pro remedio

anime mee, et peccatorum meorum remissione, et ut manasterii ipsius habitatores apud Deum semper habeam intercessores: et volo ut abhinc et deinceps locus ille de Sancta Maria de duas ramas, vel ecclesia, que ibi fuerit fundata, de iure meo abrasa, et potestati monachorum semper maneat confirmata ebo perhemni et per cuncta secula. Si quis (siquen las impreç ordenç &c). Ego Adefonsus Dei gratia totius Yspanie imperator, quod fieri decri, confirmo. Sancia eiusdem imperatoris uxor confirmans. Reimundus totius Galletie, regisque genex comes confir. Sancha imperatoris filia et supradicti comitis uxor confir. Bernardus Tolerani imperii archiepiscopus et Romane ecclesie legatus confir. Garsia Buxensis sedis episcopus confir. Petrus Nazarensis ecclesie episcopus confir. Reimundus Palentine sedis episcopus confir. Petrus Legionensis sedis episcopus confir. Osmundus Astoricensis sedis episcopus confir. Johannes Ariensis * abbas monasterii confir. Didacus Caradinensis monasterii abbas confir. Didacus abbas monasterii Sancti Facundi confir. Petrus Asturiz comes confir. Garcia Ordonez et comes confir. Martinus Flainiz et comes confir. Gomez Gonsalbez armiger regis confir. Fernandez Munnioz maiordomus regis confir. Albaro Didaz confir. Gonsalbo Munnez confir. Petro Albarez confir. Senior Lope Sangez confir. Senior Didaco Sangez confir. Didaco Gonsalbez confir. Rodexico Munnioz confir. Martino Munnioz confir. Gutier Munnioz confir. Ordonio Albarez confir. Rodrigo Vermudez confir. Fernando Petriz confir. Don Felices de tota Castella maioxinus confir. Qui presentes fuerunt in hac determinatione testes, Pasqual presbiter testis. Dominico Munnioz testis. Munnio Fadaz testis. Pascuale Ferme testis. Julianus Stefaniz testis. Munnio Ferme testis. Velasco Sabastiane testis. Et toto concilio de Almazan testis. Pelagius Exigiz cognomento Botan, qui notuit, testis. Facta autem hac cartula firmitatis era millesima centesima trigesima sexta, septimo idus aprilis.

Num.° 348.

Era ℔℔38: año ℔o℔7 got. 2o. l.° gal. 22.

pertenece al año 97. } Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur abbas Sancti Emiliani Garsias una cum consensu totius conventus Sancti Emiliani concedimus atque roboramus tibi domno Gomesano priori Sancti Michaelis de Cerezo illas villas, quas vocitant Cretoio, Sagrero,

Terrazas, Radizella cum suis hereditatibus, et cum omnibus illarum pertinentiis; eoquod tu redemisti eas pro quingentis solidis pro homicidio de quodam iudei, quem suspenderunt illi homines de Sagzero, ut habeatis et possideatis eas tu et successores tui in ipso Mikkaele existentes per secula cuncta, amen. Regnante rege Aldefonso in Legione et in Castella et in tota ispania, era millesima centesima xigesima ~~septima~~ quinta. Gomesanus prior testis. Gomesanus Vincentii testis. Sancius Galleni prior. Garcia de Faida monacus testis. Dompnus Johannes de Orta monacus testis. Omnis conventus Sancti Emiliani testis.

Num.º 349.

Era ¶¶37: año ¶o D: qd. 22.b: gal. 94.b.º

Notum sit omnibus hominibus, quod ego dompnus Munio prior domus Mikaelis de Petrojo dedi iuratorem Romano Johanni monacum Sancti Emiliani nomine Stefanum et ad Dominicum Johannis de Cereso mea propria manu sicut iudicavit Aldefonsus rex Castelle pro ipsa hereditate de Radiciella, que fuit de Obeco Asturiz quam contrastabant nobis Dominico Johannis et Romanus Johannes cum suuicis qui tenebant illam hereditatem. Et quando ego dedi iuratorem, ipsi dederunt michi fideiussorem Tellum Munioz nomine, ut nullus amplius requireret supradictam hereditatem. Et ita iudicavit rex quod si aliquis homo vellet contrastare vel perturbare supradictam hereditatem, quinque solueret libras auri, et hereditatem duplatam. Et testes adhibent presentes: Gonzalbo Gonsalbez testis. Albaro Obecoz testis. Gonzalbo Ozbita testis. Gutier Munioz testis. Et ex iudeis fuerunt ibi testes: Naamias maior testis. Naamias minor testis. Cide testis. Regnante rege Aldefonso in Toleto et in tota ispania, et sub eius imperio Albaro Didaz in Petrojo: Comite Don Gomez in Cereso et in Borouia. Era millesima centesima xigesima septima.

Num.º 350.

Era ¶¶39: año ¶¶o¶: qd. ¶26.b: gal. 226.b.º

Sub nomine Sanctæ et individuæ Trinitatis, patris et filii et Spiritus Sancti. Ego igitur Exemino Garceiz una cum filiis tale nobis venit voluntas, et vendimus ad tibi Munnio de Villanova nostra terra

proprìa in Abecha in loco qui dicitur Ihano iuxta malleolo de Villian, quod habuit excasum domno Numo de Zahuzo in precio quantum ad nos et tibi placuit, idest in viginti solidos: et totum pretium habemus acceptum, non remansit in te debito: et albaroc dedisti viginti denarios. Ut habeas tu, et qui fuerint post te, aut cui tu volueris dare usque in finem seculi. Et si aliquis hominibus retemtare voluerit hanc nostram merchationem, fiant alienati et anatematizati a parte Dei omnipotentis et Sanctis eius, amen: et a parte regis pariat duas libras auri, et ad tibi Munnio illa terra duplata vel meliorata in tali loco. Sunt fidiatores Munnio Gonzalbo de Abecha, et Garcia Saxracinez, et Garcia Monnioz, et Sancio Fortunez. Auditores Dominico Garcia, et Garcia Gaxeiz, et Gaxcia Scemenoz, et Domno Dominico.

Adiciones de ventas.

In Dei nomine. Ego igitur Allava Beilaz vendo una vinea ad tibi Munnio de Villanova in Cembrana in loco qui dicitur Lacojana de Sancti Martini in sexaginta et tres solidos et sex denarios: et totum pretium habeo ad me acceptum. Et sunt fidiatores Munnio Beilaz de Zembrana, et Albaro Sabartiane de Sancta cruce: Sunt testes Dominico Munnioz de Vafonte, et Acenari Gaxceiz, et Sancio Lopez, et Garcia Sancio, et Menoz de Belibio. Cum tale pacto quale habet illa cartula primitiva.

Sub Christi nomine. Ego igitur Garcia Saxracin in Abecha vendo una terra ad tibi Munnio de Villanova in Abecha in Ihano iuxta sulco de Garcia Gaxceiz in duodecim solidos: totum pretium habeo acceptum a me. Et sunt fidiatores Dominico Gaxceiz de Abecha, et Garcia Veilaz. Sunt testes Gonzalbo Gonzalbez, et Blasco Albarez, et Lope Gonzalbez de Fermexo. Cum tale pacta quale habet illa primitiva cartula. Facta carta era millesima centesima trigesima nona.

In Dei nomine. Ego igitur Iuracha Albarez vendo tibi Munnio de Villanova una terra in Abecha in Ihano iuxta sulcum de illa terra de Eximina Gaxceiz in viginti solidos. Et sunt fidiatores Blasco Albarez et Gonzalbo Gonzalbez, et Scemeno Bei-

laz, et Petru Albaroz. Sunt testes Dominico Garceiz, et Garcia Monnioz, et Garcia Scemenoz, et Garcia Garceiz. Cum tale pactu quale habet ipsa cartula de sursum.

Num.º 351.

Era 1140: año 1102; en mayo: gpt. 109. b.º gal. 209.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem inutilis et omnium antecessorum infima, Christi tamen ancilla domna Elo Bellacoz, prompto corde sinceraque mente, et spontanea voluntate offero corpus et anima mea in atrium almi Dei confessoris Emiliani presbiteri in manus domini mei ac patroni Blasconi abbati Deo vota me feci: Ex dominio seculari michi facultas a Deo concessa est, offero et confirmo ad atrio predicti Dei confessoris Sancta Maria de Pubeia in territorio Samano, et est ibi palatio sito iuxta Sancta Maria, et eandem ecclesiam mediam cum omni pertinentio, et cum propria hereditate terris, pomiferis cum exitibus et regressibus, et pascuis et montibus, et mare cum suo porto, et dimidiam partem et venatum quod aliquis homo hocciderit ibi ex hac parte fluminis, quod egreditur de mare; et ex altera parte sicut mos fuit antiquorum, et est. In omnibus locis predictis libertate erit sana tam de homicidiis quam de fornitiis, et absque regali saiona: et si Saion ingressus fuerit illut terminum quod a senibus fuerit testificatum, et ibi occissus fuerit, non habet illum homicidium. Et filii mei habeant portionem in exitibus et montibus, et sit in defesione illorum, sic fecerint bona vobis: si autem mala, inquirite alium qui defendat eam. Et si voluertis eam vendere aut cambiare, non cambietis cum alio nisi cum filiis meis. Ita ut in vita mea teneam, et post obitum meum sit in sancti Felicis et Sancti Emiliani per omnia secula, amen. Verumtamen amodo deinceps ego, aut filiis meis, propinquis vel extraneis, aut quilibet homo hanc meam offertionem quam Deo et Sancti Emiliani dedi, voluerit auferre, vel in aliquo minuere; sit a Deo omnipotenti maledictus et confusus, et a miseria ductus, et cum diabolo in inferno merssurus, amen: insuper ad regis partem duo talenta auri, et ad regulam duplatum. Ego domna Elo, que hec dedi et scribere iussi, testes cum propriis ma-

nibus dedi. Alfonso Alfonse et domna Maria filios meos confirmantes. Lope Ennecoz merino de Mena, et Bellaco Fernandez confirmantes. Fernando Fernandez, et domno Micael de Cannieko confirmantes. Domna Blaskita Gundisalbez et Petro Lopez filio eius confirmantes. Et multorum aliorum Menensium testes et confirmantes. Facta carta era millesima centesima quadragesima, mense maio. Episcopo Garsie Burgensis testis. Aldefonsus rex in Toleto et Castella. Senior Lope Sangez in Aiala, et comite Garsie in Naiera testes. Nisi prius in loco predicto intraveritis, cum nullus homine cambium faciatis.

Num.º 352.

Era 1141: año 1103: got. 112. b.º gal. 155.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Nos omnes de civitate Abila vna concordia collatione Sancti Vincenti, et de Sancti Johannis, et de Sancti Petri, et de Sancti Martini; et omnes collationes placuit nobis et donamus ecclesia vocata Sancti Emiliani cum introitus et exitus et pastum armenta nobiscum ad honorem Sancti Emiliani de cercio ubi corpus eius beatus est tumulatus. Et vna Aldea ~~in face Albaro~~ in Calocos iuxta flumen boltoia, et suo molino. Et alia aldea in face Albaro. Et ego Jeronimus episcopus Abelense ad honorem Sancti Emiliani et tibi Blasio abbati huic predicto, sicut omnes civitate, concedo et confirmo cum omni absolutione et benditione = Et ego Dolkite et vxor mea Vmadonna in Socobia nostra propria voluntate tradimus nos medipsos cum nostras casas in Varrio Sancti Martini, et cum omnia nostra pertinentia ad honorem Sancti Emiliani. Et ego Sancio Sarracinez et mater mea de Bezares tradimus nos medipsos cum nostra Aldea in Losana in ribo pirone ad honorem Sancti Emiliani. Collatione de Sancti Martini de Socobia testes et confirmantes. Aldefonso rex in Spania. Siquis (las imprecac.s ordin.s &a). Ramondo comite roboravit. Aldefonsus rex in Spania. Era millesima centesima quadragesima prima

Num.º 353.

Era 1141: año 1103: got. 151: gal. 211.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Senior Albaro Gonsalbez cum corpore meo dono ad monasterium sancti Emiliani partem mee hereditatis, quam habeo in Sancto Georgio, et collaceos, et divisam cum exitu et regressu, et cum tota mea pertinentia ad integritatem. Et dono meam partem in villa Ortigosiella latus ebro ad integritatem. Ego Senior Eximino Gonsalbez de Albizo similiter dono medietatem de ipsa villa Ortigosiella ad integritatem sancto Emiliano pro mea anima, et pro animabus omnium parentum meorum. Et ego domna Blaskita Fotunionis dono pro anima mea, et pro anima mei senioris Fortuni Albarez unum collaceum in Ortigosiella cum divisa et cum sua pertinentia ad integritatem, ut semper serviat Sancto Emiliano. Siquis autem ex nostris propinquis aut extraneis hanc nostram donationem in aliquo disrumpere vel retemptare voluerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, et cum Juda Domini traditore in inferno inferiori perpetualiter dampnatus, amen: insuper ad partem regis terre exolvat quinque libras auri, et duplum ad regulam. Blasius huius rei testis. Albaro Lopez testis. Senior Simeon Gonsalbez testis. Totum cocilium de villa de Paganos testes. Albaro Didaz mandans Auka testis. Comes Garsias dominans Naiare testis: Regnante rege Aldefonso in Toleto et Castella et Naiara, et de Calagurra usque Voles, sub eius imperio comite Garsia dominante Calagurra et Naiere, et Granioni. Facta carta in era millesima centesima quadragesima prima.

Num.º 354.

Era 1142: año 1104: got. 116: gal. 201. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego quidem domna Ticlo cometissa propria mea voluntate trado corpus et animam meam ad atrium beati Emiliani presbiteri in presentia domni Blasii abbatis, et simul cum corpore meo hereditatem meam dono et confirmo in villa Forniellos meum palatium cum pertinentio collazos, terras, vineas, quantum ad me pertinet, et duas divisas, ab omni integritate. Et in vil-

la Sancti Jacobi omnia mea pertinentia ad integritatem, cum divisa, absque uno collazo Gomiz Didaz, quem dedi in sanctam Mariam. Et in sancti Petri quantum habui pater meus Didaco Albarez, tertiam partem collazos, terras, vineas, orta, divisa, cum pertinentio. Et in Baniares de suso duos collazos et divisa. Et in villa Naharruri illos solares de domno Munnio in sancti Martini cum divisa et duos collazos populatos. In villa Munnio Scemeno cum sua divisa et hereditate. Hoc totum habeat Sanctus Emilianus per omnia secula, amen. Siquis autem ex meis propinquis vel extraneis hanc meam offertionem in aliquo disrumpere vel minuere voluerit, sit a Domino Deo omnipotenti maledictus et confusus, et cum diabolo habeat portionem: insuper a parte regis cauto talenta auri persolvat, et retemptū ad regula duplatum restituat. Ego domna Ticlo dedi testes in confirmatione, filios meos presentes in capitulo Sancti Emiliani. Tota Lopez confirmans. Sancia Lopez confirmans. Didaco Lopez confirmans. Sancio Lopez confirmans. Teresa Lopez confirmans. Eximino Ennecones testis. Blasco Gomiz testis. Azinari Lopez testis. Rainaldus Gramacitus testis. era millesima centessima quadragesima secunda.

Num.º 355.

Era 1142: año 1104: got. 111. b.º gal. 154.

In Dei nomine. Ego Monnio Nunnez mitto in sancto Emiliano pro remedio anime mee mea hereditatem, in na vega duos ortales, una serna in via, que vadit de Coscorrita ad Naharruri, altera in via, que vadit della vega ad Coscorrita: alia serna in Arannomendi, et una vinea in Sancta Agathea; simul omem meam hereditatem ubicumque inveneritis in qualicumque loco, ex mea propria voluntate offero Sancto Emiliano et tibi Blasio abbati, et vobis omnibus senioribus per omnia secula. Siquis hanc donationem meam disrumpere voluerit sit a Domino Deo maledictus et confusus, et cum Juda traditore habeat portionem, et ipsam hereditatem redat duplatam Sancto Emiliano, et a parte regis exolvat tres libras auri, et duplo ad regulam. Regnante rege Aldefonso in Toleto et in tota Castella: dominante Buradon senior Lope Gundisalbez. Et sunt hic testes,

Gonsalbo Gundisalbez, et Belasco Albarez, et Forum Pascualez della Vega; et Garcia Mummioz della Vega testis. et Mumnio Lopez de Vaihauri testis. Et omne concilium della Vega sunt hic testes. Era millesima centesima quadragesima secunda.

Num.º 356.

Era ⅌⅌43: año ⅌⅌05: ept. ⅌⅌⅌: gal. ⅌38.b.º

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur domna Garcia Lopez pronto corde, desiderio anime, et pro anime vxoris mee domna Teresa dono et confirmo ad honorem Sancti Emiliani presbiteri et confessoris et tibi patri presenti Blasio abbati et omni congregationi in villa, que dicunt Aguilare, mea hereditate: id est de vno palatio, que est iuxta palatio de Gundisalbo Gundisalbez, medio, et ante portam de Johannes Mummioz vno solare, que fuit de Eita domno: et in fonte albella vna ferragine; alia in vazzio de Arenas, et alia latus casa de Petro Didaz: et alia cum sua casa latus terra de Mumnio Didaz et iuxta via qui exit ad Pozuelo: alia iuxta via qui exit ad Santa Doxotea: et alia in costa de Sancti Stefani: et vna vinea in vinelo que dicunt de fontemaiore, iuxta vinea de meo Tito domno Bartolomeo: alia vinea de illas mangas iuxta via qui exit ad Ecclesia Comas: et alia vinea in xivo de xivo de Aguilare: et in Petreto vna vinea et vna terra in xivo de aguilas iuxta via qui exit ad Ecclesia Comas: et in plano vna terra in termino qui dicunt denante: alia terra in costa encina: cum introitus et exitus, pascuis, cum divisa, cum tota genuitate, per seculâ, secula seculiat Sancti Emiliani. Siquis (clas impreè ordinè, Sc. Ma) Et nos qui hanc cartam fieri iussimus, testes ad roborandum, dedimus. Todo Concilio de Aguilare testes. Comite Gomesano in Monticuzbo testis. Comite Garsia in Naiera testis. Aldefonso rex in Spania. Era millesima centesima tertia, mense maio.

Num.º 357.

Era ⅌⅌44: año ⅌⅌06: ept. ⅌⅌3.b.º gal. 204.b.º

In era millesima centesima quadragesima quarta iussit Aldefonsus rex Garsie comiti populari Garsiate: eodem anno in die sancti Michaelis babtizavit comes Garsia suum filium in Sancti Emiliani Ecclesia, et Blasius abbas eadem ora peribit Sanctam Mariam de Tera; Ysporndit ei, et dixit Garsia comes sancto Emiliano. Et in secundo

anno in die Sancti Dionisi intravit domnus Munnius prepositus in Sanctam Ecclesiam, et fecit signa: Deinde merinus regis nomine Sancius Garsia pro iussione comitis fuit ad regem, et dixit omnia facta; quo audito placuit regi, laudavit et confirmavit: et pro iussione regis predictum merinum missit ad abbatem Sancti Emiliani, et prepositum domnum Munnium in Sancta Maria de Tera, et dedit terminos: idest de Sancta Maria Sursum usque ad ribulo zelatiella, et a penniellas de Cozmonte, et a Gardiatiello: de alia parte inter Rebollare et de Lubia usque flumen razon, et deorsum per Stepare ad ribolum Sarranzano, deinde ad Sancta Maria, cum aqua et molendinis, et productilibus: ut nullus faciat in eo termino molendinum preter homines Sancte Marie: montes erbas exitus et introitus cum omni libertate et genuitate ut serviat in Sancto Emiliano per omnia secula, amen. Petrus episcopus Calagurritanus cum omni clero sui episcopatus testes. Et omnis populus civium Garrensium testes: imperante Aldefonso rege de Calagurra usque ad Cuenca. Garsia comite dominante Calagurra et Naiera testis. Senior Enneco Scemenones dominante Meltria testis. Albaro Didaz dominante Auca testis. Johannes abba Oniensis testis. Nunnus abba Siliensis testis. Ennecus abba Vallevenarie testis.

Num.º 358.

Era 1144: año 1106: gpt. 134. b.º gal. 205. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Adefonsus rex, divina inspirante clementia, superni amoris ardore accenssus, ac peccatorum meorum multitudine perterritus, confirmo ad atrium Sanctorum Emiliani et Felicis confessorum Christi et tibi Blasio religioso abbati omnibusque tecum fratribus ibidem Deo servientibus ecclesiam Sancte Marie de Thera in termino de Garrahe possitam, quam Garsea rex, qui sceptrum gerebat in Pampilona, Sancto Emiliano obtulit. Huic regie donationi et mee confirmationi, idest, Sancte Marie, terminos dedi: idest de Sancta Maria Sursum usque ad ribullum Zelatiella et a pennuellas de Cozmonte et a Gardiatello: de alia parte inter Rebollare et de Lubina usque flumen razon, et deorsum por Stepare

Lubia

ad ribulum Serranzano, deinde ad Sanctam Mariam; cum aqua et molendinis et productilibus, ut nullus faciat in eo termino molendinum preter homines Sancte Marie: montes, erbas, exitus et introitus cum omni libertate et genuitate, ut serviant in Sancto Emiliano per omnia secula, amen. Siquis autem (las imprec.s ordinar.s &c.a). Ego Aldefonsus rex, qui hanc confirmationem feci, manu mea signum ✠ impressi, et testes ad roborandum tradidi. Petrus Calagurritanus episcopus cum omni clero sui episcopatus testes: et omnis populus civium Garrensium testes. Regnante Aldefonso rege de Calagurra usque ad Concam. Garsia comite dominante in Nagera et in Calagurra testis. Senior Enneco Scemenones dominante Meltria testis. Albaro Didaz dominante Auca testis. Johannes abbas Oniensis testis. Nunnus abbas Siliensis testis. Ennecus abbas Vallisvenarie testis. Facta Carta in Era millesima centesima quadragesima quarta.

Num.º 359.

Era 1144: año 1106: got. 118. b.º gal. 184. b.º

In Dei nomine. Ego igitur domnus Nunnus magister de Sancti Mikael de Alaba comparavi uno solare cum sua divisa in villa, que dicitur Berroztegieta in uno Kaballo et uno mulo ad te Senior Albaro Munnioz de Sanmeiano: et sunt fidiatores Senior Munnio Gonsalbez et Senior Didaco Johannes de Zuazo; Obeko Zuria, et Dominico Luengo, et Dominico de Legarda, et domno Orbita de Harreizzalheta testes. Regnante rege Aldefonso in tota Spania, Senior Lope Gonzalbez dominante Estivalez, et merino domno Garsia de Abegoko, Senior Didaco Sangez dominante Divina. Era millesima centesima quadragesima quarta. Garcia Scriba.

Num.º 360.

Era 1144: año 1106: got. 26. b.º gal. 99. b.º

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego igitur Blasio molinero pro remedio anime mee et parentum meorum dono et confirmo unam ferraginem et unam vineam ad atrium Sancti Michaelis arcangeli in loco qui dicitur Summaripa, ante ecclesiam de Radiciella

est illa ferragine, et est vinea in vineis de Occhizzani super limitem, et subter ecclesiam Sancti Christofori, ut serviant in Sancto Mikaele iure perpetuo. Si autem aliquis homo ex mea proienie vel extranea vocem levaverit super istam ferraginem vel super istam vineam, sit confusus, et anatematizatus, et cum Juda traditore in inferno dimersus, et ad partem regis pariet centum solidos de argento, et hereditate duplata in tali loco ad regulam et ista ferragine et istam vineam robo eas et confirmo in manus Blasconi abbatis. Facta carta in era millesima centesima quadragesima quarta, regnante rege Aldefonso in Toleto et in tota Castella; comite Garsia in Naiera et in Calagurra, comite Gomesano in Cereso et in Ponticurbo et Petralata. Ego Blasius, qui hanc cartam fieri iussi, et roboravi, testes possui. Blasco Didaz testis. Romanus Johannes testis. Didacus Johannes testis. Munnio Gomiz testis. Domna Tota testis. Domna Blaschita testis. Domna Ocenda testis. Tellu Munnionis scriba testis.

Num.º 361.

Era 1144: año 1106: got. 26. b.º gal. 100.

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis, scilicet, patris et filii et Spiritus Sancti. Ego dompna Urraka mitto pro remedio anime mee ex mea spontanea voluntate ad atrium confessorum Dei Felicis et Emiliani unum meum solarem in Junkera cum sua divisa iuxta domum de Gonsalvo Monnioz de una parte, et de alia pars domum de Sancte Mikaele de Petrojo, et via est per medium: dono et confirmo illam ad Sancti Emiliani sine ulla voce mala. Siquis autem aliquis homo de gens mea propinqus aut extraneus (sigp. las imprec. &a). Facta carta in era millesima centesima quadragesima quarta, regnante rege Alfonso in Toleto et in tota Castella, comite Garsia dominante Naiara et Kalagurra, comite Gomesano dominante Cereso et Ponticurbo et tota Petralata. Et ego dompna Urraka fieri iussi, confirmavi et roboravi, et testes possui. Dompno Sancio presbiter et magistro meo testis. Senior Gonsalbo Mun-

noz testis. Senior Garsia Vitacoz testis. Senior Sancio Ennecoz testis. Dompna Tota testis. Munnio Gomiz testis. Domna Belaschita sua soror testis. Dompna Ozenda testis. Teillo Munnionis scriba.

Num.º 362.

Era 1144: año 1106: got. 22: gal. 93. b.º

In nomine Dei. Ego Senior Sancio Enneкoz simul cum sorore mea domna Tota placuit nobis ex nostra spontanea voluntate mittimus in Junkera unum solare ad atrium Sancti Emiliani presbiteri et confessoris et omnibus ibi servientibus et tibi Blachoni abbati, ut serviat ibi pro animabus nostris, et est ipsut solare ante portam de domo sancti Mikaelis de Petroso: donamus et confirmamus illum in Sancto Emiliano sine ulla voce mala, et placet nobis ut serviat in Sancto Mikaele de Petroso, quia convenit ipsum solare esse de ipso Monasterio. Siquis retemptaverit ipsum solare, sit a Domino Deo maledictus, et in inferno dimerssus, et ad partem regis persolvat septuaginta solidos. Facta carta in era millesima centesima quadragesima quarta, regnante rege Aldefonso in Toleto et in Legione, comite Garsia in Naiara, comite Gomesano in Borovia. Senior Lope Enneкoz testis. Senior Petro Blasкez testis. Senior Garcia Vitachoz testis.

Num.º 363.

Era 1144: año 1106: got. 28: gal. 37.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego domna Sancia filia Sancii Mezeratez, licet Domini servicio indigna, tamen ipsius pietate dono non diffidens, omniumque peccatorum meorum recordata et mei non fructante semper hac vita, pro anima mea et pro anima Sancionis Albaronis mei primi cogermani offero Deo et Sancto Emiliano et tibi patri spirituali Blasio abbati cum subiectis fratribus ibi Deo servientibus illam hereditatem quam michi ille dedit, scilicet meam propriam turrem in Naiera subpinna cum omni hereditate, id est terris, vineis, ortis, molendinis, cum genuitate et sua pertinentia. Et dono pro anima mea illas

fruito

casas, quas comparavi de dompno Sancio Scribano, que sunt sub-
pinna cum suo orto. Similiter et pro remissione peccatorum
meorum dono ipsos molendinos de prato cum sua vinea et he-
reditate, que est ibi ad integritatem. Offero autem et meos palatios
proprios in villa Mezchina cum omni hereditate, id est terris,
vineis, ortis, molendinis, cum exitu et regressu, et omnia, que ibi potui
adquirere, quia mater mea dedit michi hanc hereditatem, et hos pala-
tios ut tenerem eos in vita mea; et si non habuissem filios, iussit ut
post obitum meum una cum corpore meo redderem sancto Emiliano.
Ego autem iussionis illius rememorata et scelere peccatorum pres-
sa, et timore Domini perculsa, dono eos in vita mea pro mea et
matris mee anima ad integritate. Offero similiter et meos proprios col-
lazos in Irahuri huic supra nominato altario sancti Emiliani pro re-
medio anime mee. Siquis autem ex meis germanis, neptis, subrinis,
propinquis aut extraneis hanc meam offertionem disrumpere aut
retemptare voluerit; sit a Domino Deo maledictus, et a cetu chris-
tianorum segregatus, careatque utrisque lucernis in fronte, et cum
Juda traditore in inferno inferiori habeat portionem, regi autem ex-
solbat duo talenta auri, et sanco Emiliano reddat istam hereditatem
duplatam. Regante rege Aldefonso in Toleto et in tota ispania; et
sub eius imperio comite ~~comite~~ Garsea dominante Naiara et Cala-
hurra; comite Gomizo dominante Petralata, et Ponticurbo; et rege
Aldefonso iuniore regnante in Pampilona et in Aragona. Facta
carta in era millesima centesima quadragesima quarta. Comite
Garsea testis. Senior Lope Gundisalbez testis. Senior Lope Lopez
testis. Petrus episcopus Calagurritanus testis. Raimundus prior
sancte Marie testis. Senior Garsea Garseiz testis. Senior Garsea
Fortunionis testis. Et omnis populus Naggarense civitatis sunt
testes.

Adicion del 1110.

Et ego Comite Sancio illa hereditate in Naiara et in villa Mezki-
na, quam dedit mea germana domna Sancia a Sancto Emiliano,

sicut in hac carta resonat, ita firmo et roboro eam tam pro anima mea quam pro meo congermano per omnia secula, amen: imediato maio in capitulo sancti Emiliani, era millesima centesima quadragesima octava.

Num.º 364.

Era 1145: año 1107: got. 96. b.º gal. 79.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego Sancio Oriolez de Montaniana coactus necesitate, et etiam bona voluntate vendo in quinquaginta solidos, et dono et roboro Deo et Sancto Emiliano et Sancto Felice, et tibi Blasio abbati et omnibus monachis ibi Deo servientibus meam casam propriam et cum sua divisa, cum exitu et regressu tam in montibus quam in fontibus, cum omni pertinentia. Siquis autem filiis neptis, propinquis vel aliquis homo hanc meam donationem et etiam venundationem disrumpere aut retemtare voluerit sit a Domino Deo maledictus et confusus et cum Juda traditore habeat portionem, et regi reddat tres libras auri cocto et Sancto Emiliano ipsas casas duplatas. Munnio Didaz fidiator et testis. Munnio Sanchez fidiator et testis. Johannes Didaz fidiator, et Scemeno fidiator. Omne concilium de Montaniana auditores et testes. Facta carta in era millesima centesima quadragesima quinta.

Num.º 365.

Era 1146: año 1108: got. 132: gal. 88.

Hec est carta donationis, quam facio ego Aldefonsus rex totius Castelle tibi Blasi abba in monasterio Sancti Emiliani commoranti de una domo, que est sita in Sancto Michaele de Petroso, que habet nomen La-ripa, quam contrariaverat domnus Albarus Didaz in vita sua: modo ego Aldefonsus rex dono et persolvo eam tibi, quia Sancti Michaelis fuerat cum omni hereditate sibi pertinenti, scilicet illam terram que est subtus casa usque ad illam pinnam, que est ante vineam regis, et cum aliis hereditatibus, que sunt in valle Jobit tibi et successoribus tuis: Propter quod dedisti michi unum equum valentem centum aureos. Regnante rege Aldefonso in Castella et in Nagera: maximus

regis Roman Johannes testis. Senior Didaco Sanchez testis. Senior Lop Sanchez testis. Era millesima centesima quadragesima sexta.

Num.º 366.

Era 1148: año 1110: á 6 de junio: got. 120: gal. ...

In Dei nomine. Ego Urraka gratia Dei ispania regina, filia Aldefonsi regis, placuit michi bono animo et bona voluntate ut faciam vobis Didaco Lopez cartam, quod de isto die usque in perpetuum non intret Saion in vestras hereditates non pro omicidio non pro fornitio non pro furto non pro abnuda, non pro ulla facienda mala neque bona. Quod si aliquis homo contra hoc meum factum infringere voluerit, sit excomunicatus, et cum Juda traditore Domini dimerssus. Regnante domna Urraka in toto regni patris sui regis domni Aldefonsi. Et hanc cartam quam feci, testes ad roborandum tradidi. Comite Gomesano Gonsalbez confirmans. Comite Ruderico Munnioz confirmans. Comite Petro Gundisalbez confirmans. Albaro Fanez confirmans. Senior Enneco Scemenones confir. Rudericus Veilaz confir. Pelagius Julianez confir. Ferrandus Garciez confir. Didacus Munioz confir. Munnio Gutierrez confir. Sancio Furtuniones confir. Citiello iudex confir. Vilidi testis. Ferrandus notarius, quod scripsit confir. Et ego domna Urraka regina coram hos presentes laudavi et confirmavi, et signum +++ depinxi. Era millesima centesima quadragesima octava, notum die sexto Kalendas iulii.

Num.º 367.

Era 1148: año 1110: got. 114. b.º gal. 207.

In Dei nomine. Ego Urraka gratia Dei totius ispanie regina, vobis abbati domno Johanni et omni Congregationi Sancti Emiliani, salutem in Christo, amen. Placuit michi bono animo et bona voluntate et pro amore Dei et Sancti Emiliani, et ut michi superveniat Sanctus Emilianus ubicumque invocabero nomen eius, ut faciam vobis supradictis abbati domno Johanni et fratribus vestris, qui serviunt Sancto Emiliano cartam de illo foro quod solebant facere, et ipsa matera quod portabant per vim ad palatios de Naggera vestre ville pernominate Villagonsalbo, Cordovin, Terrero, Villajuniz et Ventosa; ut omnino ingenue permaneant in vestra potestate, sicut fuerunt temporibus regum

a quibus concesse nojcuntur deserviendas in Sancto Emiliano: Quod de isto die in antea ille ville de sancto Emiliano sint solute, quod non serviant nec faciant ullum forum, nec facendera ad palatium regis, sed sint libere de toto foro quod solebant facere: Et hoc facio pro anima patris mei regis Domni Aldefonsi. Quod si aliquis homo contra hoc factum meum venerit, et hanc cartam, quam vobis facio infringere voluerit aut abbas vel aliquis homo ex parte sancti Emiliani consenserit, sit excomunicatus, et cum Juda traditore dimersus, et habeat partem cum diabolo et amicis eius: et insuper pariat auri libras mille. Ego domna Urraka regnans in tota ispania hanc cartam, quam vobis supradicto domno Johanni et fratribus sancti Emiliani facio, quod non serviant ille ville de sancto Emiliano ad palatium regale de Naggera, Urraka regina confirmans. Raimundus filius Sancionis regis confirmans. Petrus Assurez comes Carrionensium confirmans. Gomiz Gonsalbez comes castellanorum confir. Petrus Gonsalbez comes de Metina confir. Rudericus Munnioz comes de Asturias confir. Sancius comes Pampilonensis confir. Didacus Lopiz senior in Nagera confir. Senior Enneco Semenones dominator Kalagurra confir. Garsea Lopiz in Maranione confir. Sancius episcopus Naggarensis confir. Garsea episcopus Burgensis confir. Prior Sancte Marie domnus Effredus confir. Totum concilium de Nagera et christiani, et mauri, et iudei testes. Munio Gutierrez testis. Fernando Garciez testis. Petrus Dominicus testis. Senio Garcea Gartiez de Alesanco merino in Nagera confir. Fernandus Petriz notarius de illa regina, quod scripsit, confir. Regina exivi cum suo exercitu per a Zesaragustam medio agusto. Omnes congregati in Nagera, roboraverunt istam cartam, era millesima centesima quadragesima octava.

Num.º 368.

Era 1140: año 1111. á 2 de sepbre. Archivo de Oña.

In nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego Adefonsus totius hispanie rex una cum coniuge mea Urraca regina vobis abbati Joanni Sancti Salvatoris Onie et monachis ibidem in presenti et in futuro deservientibus, in Domino Deo eternam salutem, amen. Cum huiusmodi honor et imperium quamvis diu diutinoque tempore manere videatur, tamen quan-

tum ad futurum Dei donum et gloriam transitura revera iudicantur. Quapropter ego Adefonsus totius hispanie rex vna cum coniuge mea Vrracha regina et ad illum verum honorem et imperium pervenire valeamus, facimus cartam et testamentum pro animabus parentum nostrorum, et pro animabus nostris Sancto Salvatori de Onia et vobis abbati domno Joanni et monachis ibi sanctam vitam ducentibus, de villa que nominatur Artable cum totis suis directis sicut regali iuri pertinet, id est, cum solaribus tam illis in quibus homines habitant quam illa solaria in quibus homines non habitant, et cum suis hereditatibus, cum molendinis cum pratis cum pascuis cum montibus cum aquis, cum introitibus et exitibus atque ecclesia et cum quanto prode ad illam villam pertinet, et illa hereditas predicte ville Artable determinatur: quomodo in illis duobus pratibus incipit de Villanova vnum, quorum est super carreram, aliud vero est subtus carreram, sicut vadit contra ipsam villam Artable. Et etiam donamus vobis supradictis vineam illam, que vocatur de Valle juncaria, et illam iam sepe factam villam Artablem cum ecclesia et vinea iam dicta donamus, et concedimus vobis, sicut nos in presenti possidemus, et antecesor noster Adefonsus bone memorie rex cum suo regali iure et foro possedit. Ob istiusmodi causam supradictam accepimus de munere Sancti Salvatoris vas aureum valente duo millia solidos Jacenses, et vnam copam pesante quatuordecim marchos, et vnum mesorium triginta marchos pesante in labore Salamonico, et septem coqlearia vnumquodque eorum pesante marcho. Istud vero dicendum est, quoniam sic donamus et facimus vobis testamentum de ista villa, ut nullus saio intret in ea in mala voluntate, ut aliquid contrarietatis ibi dicat vel faciat, et non detis inde homicidium neque ahnutubam, neque fossatariam, sed sic legaliter damus vobis illam villam per hoc testamentum, sicut abii nostri dederunt Sancto Salvatori ceterisque virtutibus villas quas in antiquis testamentis vestris in presentiarum obtinetis. Et siquis homo hoc nostrum regale donum frangere ausus fuerit, quod fieri minime credimus, quisquis fuerit exolvat ad partem regalem centum libras auri, et sit excomunicatus, et cum Juda

Domini predicare penas inferni subtineat, et hoc nostrum regale donum semper maneat inconcussum. Facto testamento in Burgos sub era millesima centesima quadragesima nona, et quinto nonas septembris, regnante rege Adefonso in Yspania et in omnibus finibus Castelle. Ecclesiam Oscensis ecclesie episcopus confirmans. Lupus Sanciez vexillifer regis confir. Sancius Joannes confir. Lupus Sanciez confir. Fortunio Chesar confir. Guaiez Fernandez confir. Comes Rudericus confir. Comes Petrus confir. Gomez Eliaez confir. Comes Petrus confir. Comes Fernandus confir. Martinus Munnioz confir. Didacus Yeminiz confir. Sancio Burgensis episcopus confir. Abbas Caradine Petrus confir. Abbe Peslancie abbas confir. Joannes Sancti Emiliani abbas confir. Cidi testis. Belidi testis. Cita testis. Vida testis. Martinus ecclesie apostoli Jacobi Canonicus et eo tempore notarius, quod propria manu scripsit, confir.

Núm.º 869.

Cta ∫∫45: año ∫∫13: gob. ∫∫6.to: gal. 393.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego Petrus Fortuniones compunctus amore, et pertimuisse incendio eterni supplicii; concedo et confirmo Deo et sancto Emiliano et sancto Felici et tibi Johannes abbati et omnibus senioribus ibi Deo secum servientibus sub regula sancti Benedicti meam partem quam habui in sancto Felici de Dabalo, pro remedio animarum meorum, et pro anima uxoris mee, videlicet domum terras vineas arbores pomiferas, pascuas, sicuti cohereles mei habent ad integritatem, ut serviat ipsis sanctis et vobis imperpetuo, ut intercessionibus ipsorum sanctorum Emiliani et Felicis, et vobis precum vestrorum evadere possimus tormenta infernorum, et pervenire mereamur cum sanctis ad regna celorum. Et siquis deinceps propinquorum, videlicet frater, aut filius, aut nepos, aut alienus extraneus (cas impresc. exim.ta). Facta carta in era millesima centesima quadragesima prima. Ego Petrus Fortuniones qui hanc cartam fieri iussi, manum meam signum ✠ feci, et testes ad roborandum tradidi. Senior Fortun Fortuniones frater meus testis. Senior Sancio Fortuniones frater meus testis. Senior Didaco Lopez dominante Castri Buradoni, Alabe et Vizchaie testis. Senior Munnio Albarez de Sozana testis. Senior Orimino Gonsalbez de Revenga testis.

Senior Eximino Beilaz de Galharreta testis.

Num.º 370.

Era 1152: año 1114: ggt. 136: gal. 1826.º

Nomine sub patris, nati, et spiritus almi. Ego Senior Didaco Lopez de Lis-
zarzu non coactus potestate ullius hominis nec imperio, sed compunctus
divini amoris, et amore celestis patrie, et ob remissionem scelerum meorum
offero Deo et sancto Emiliano et sancto Felici et tibi Johanni abbati et
omnibus senioribus tecum sub regula Sancti Benedicti Deo servientibus
unum monasterium Sancte Cecilie et Sancti Clementis, nomine Obal-
dia, situm in territorio de Aiala, cum omnibus suis hereditatibus
cum terris et arboribus pomiferis cum fontibus, cum ribis et molendinis,
et montibus et pratis, et pastum comune cum Salvatone, et Aquin-
naga et cum omnibus suis hereditatibus ad se pertinentibus, et ut per in-
terventu istorum Sanctorum Emiliani et Felicis et votis precum ves-
trorum evadere merear penas infernorum, et consequi valeam regna
celorum. Sic etiam ut in vita mea habeam et possideam, et post obitum
meum habeat Sanctus Emilianus, sicuti supra diximus, et mater
mea sit ibi dum vixerit in hoc seculo. Siquis autem deinceps paren-
tum meorum scilicet frater aut filius aut nepos aut propinquus aut
aliquis extraneus hanc meam offertionem in aliquo disrumpere
aut retemtare voluerit sit a Deo maledictus et anatematizatus, et
a cetu Christianorum segregatus, et cum Juda traditore in inferno
sociatus solvat penas impiis deputatas, amen: insuper et in cau-
tum solvat duas libras auri et ipsum monasterium duplatum
in tali loco. Facta carta in era millesima centesima quinquagesi-
ma secunda. Ego autem Senior Didaco Lopez qui hanc cartam
fieri iussi manu mea signum feci, et testes ad roborandum tradidi.
Senior Sancio Ennecoz de Menegarai testis et fidiator. Senior Beila
Albarez de Menedo testis et fidiator. Albaro Monnioz de Munica-
Harriaga testis et fidiator. Beila Monnioz de Huliarte testis et
fidiator. Munio Albarez de Aquinnaga Harriaga testis et fidiator.
Didaco Albarez de Aquinnaga fidiator. Fortun Albarez suo germa-
no fidiator. Beila Vermudez de Salvaton fidiator. Sancio Garceiz

de Obaltia fidiator. Munnio Lopez de Llanteno fidiator. Sancio Albarez de Salvanton fidiator. Lope Garceiz de Aguimaga fidiator. Tellu Munnioz de Salvanton fidiator. Albaro Lopez de Ulenoio fidiator. Sancio Lopez suo germano fidiator. Isti fidiatores sic sunt de manifesto, ut ipsam domum de Obaltia cum omni sua hereditate dedi eam sancto Emiliano, et quod sit auctor inde senior Didaco Lopez.

Num.° 373.

Era ¶¶52. anno ¶¶¶4. á 15 de febro: opt. ¶17. gal. ¶25. 1to.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Uraca gratia Dei regina Adefonsi imperatoris filia, facio cartam tibi Gonzalbo Didaz et coniux tua Costanza Nunnez, placuit michi bono animo et spontanea mea voluntate, propter quia fecistis michi bona servitia, et adhuc habeo spem, quod facietis deinceps, dono vobis in villa qui dicitur Balluexkenes de iure, la medietate de ipsa villa illa, parte quantum tenuit Gutier Fernandez, ab omni integritate: dono vobis cum totos suos terminos, et suos directos cum domos solares, terras vineas cum toto suo aliez, quod ad illa pertinet media parte, dono vobis sicut melius exe poterius. Et est ipsa Villa in alfoce de Santecurbo. Et de die hoc in denante ipsa hereditate de iure meo abeasa, et in vestro dominio sit tradita atque concessa, ut faciatis de ea tota vestra voluntate, cui vos volueritis dare perhenni evo. Et si aliquid homo contra hoc meum factum venerit ex parte Dei omnipotentis sit confusus et maledictus et excomunicatus et extraneus sit ab omni cetu christianorum per infinita secula cuncta, amen. Facta in Semna-fidele notum die quinto decimo Kalendas martias, in era millesima centesima quinquagesima secunda. Et ego Uraca regina dominante ispania, et hanc cartam quam tibi Gonzalbo Didaz, et uxori tue facio, manu mea confirmo et signo Uraca Signum ✠ feci et roboravi. Infans Sancia Sororis regine confirmans. Petrus Gonzalbez comes confirmans. Petrus Alluez comes confir. Bertrandus comes confir. Albar Fannez de Zoita confir. Gutier Fernandez maiordomus regine confir. Fernan Garciez, Pellica confir. Martin Periz de Uerdesellas confir. Didaco Munnioz de

Avia confix. Gonzalbo Gomez filius comitis confix. De Ycola regine Semen Lopez confix. Didaco Rodriz de Bachilliello confix. Garcia Didaz pozestas confix. Gonzalo Didaz de Bouego confix. Semeno Gonzalbez confix. Cize Bellitc confix. Maximus orotaxius regine, quod scripsit, signavit ✠.

Addicion

Ce ego Gonzalbo Didaz Domino Deo michi consiliante in ora mortis mee sopondi et promisi atque condonavi simili tenore donatione, confirmationeque, sicut fecit michi domna Vazaca regina, tanto modo dono et confirmo de illa parte, quod ad me convenit, medietas ofero ad atrium Sancti Emiliani cum suis pertinentiis sicuti ego habui, ut seviat ibi per infinita secula, amen. Siquis vero homo rex, aut comes, propinquis, vel extraneis, filiis, aut neptis hanc meam offertionem in aliquo dirumpere aut inquietare voluerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, et cum Iuda traditore habeat portionem in inferno, amen: et in cauto paria duas libras auri, et ipsam partem, quam ego offero, duplatam reddat Sancto Emiliano. Ego Gonzalbo Didaz, qui hanc cartam fieri iussi, manum meam signum feci. ✠. et testes ad roborandum tradidi, regnante regina domna Vazaca in Burgis et in Castella. Didaco Lopez dominante Burgadon et Alaba et Bizkahia testis* Senior Grimino Gundisalbez de Cebendeka testis. Senior Ximmio Albarez de Bozana testis. Senior Semen Beilaz de Galharreta testis. Domna Astrancza uxor mea testis. Domna Tota Nunnez mea* germana testis. Domna Sancia Nunnez testis. Era millesima centesima quinquagesima sexta.

*El gotico al margen las testigos q siguen.

*hace confirmans.

*hace: sua

quarta sextia *

Num.° 372.

Era 1153: año 1115: got. 188: gal. 43.

In Dei nomine. Ego igitur domno Orbita de Arroya trado corpus meum et anima mea ad atrium Sancti Emiliani et tibi Johanne abbati et omni congregatione tibi subiecta dono et confirmo meam propriam hereditatem quam habeo in Arroya, ut seviat in Sancto Emiliano ad omni integritate usque in finem seculi. Regnante rege Alfonso in Naiara et in Pampilona et in Aragone. Siquis hanc meam donationem dirumpere voluerit, fiat a Deo maledictus et cum Iuda, traditore habeat portionem in inferno, amen, et in cauto, pretiolum duas libras auri, et duplum ad regula. Era millesima centesima quinquagesima sextia.

---

* Su fecha era MC XXXVIIII. Sin fundamento alguno.

Num.º 373.

Era 1154: año 1116, en agosto: gpt. ..... gal. 233. b.º

Sub nomine Sancte Trinitatis patris et filii et Spiritus Sancti, amen. Ego enim Alfonsus gratia Dei imperator facio hanc cartam donationis Domino Deo, et Sancte Marie de Vallevenara non coactus nec ulla necessitate compulsus, sed placuit michi libenti animo obtimo corde bona mente et spontanea voluntate, et propter remedium anime mee sive omnium parentum meorum dono Domino Deo Jhu Christi et ecclesie beatissime virginis Marie de Valledevenera et abbati domno Enneco eiusdem ecclesie, sive omnibus ibidem Deo servientibus tam presentibus quam futuris quondam monasterium Sancti Martini, quod est situm inter Villa Dulquit et Matriz, et dicitur monasterium Sancti Martini de Soto cum omnibus suis terminis, et cum tota sua hereditate, et cum omnibus suis directuris, quod ipsi monasterio pertinent, vel pertinere debent in montibus de Madriz in pascuis et in omnibus locis eremis vel populatis, et quod habeat totos suos fueros directos et complitos quales unquam meliores habui quando ante fuit populato, et erat sub iure regali; dono etiam et concedo vobis ipso termino Sancti Martini una mea propria serna cum suo soto, et cum suas noqueras, et cum totos suos fueros proibitionis in Soto, quod ad me regalem personam ibi pertinent, vel pertinere debent. Hoc vero donativum superius nominatum laudo et confirmo, ut sit ad servitium Dei et Sanctissime Marie de Valledevenera, et omnibus ibidem servientibus tam presentibus quam futuris per cuncta secula seculorum, amen. Siquis (las imprec.s ordin.s &a). Facta carta donationis era millesima centesima quinquagesima quarta, in mense augusto in ipso castello novo ante Tarum, quando Didacus Lopiz erat in guerra cum rege iam dicto Adefonso. Ego enim Adefonsus predictus imperator, qui hanc cartam fieri mandavi, propriis manibus corroboravi, necnon etiam ad confirmandum subscriptis testibus tradidi. Episcopus Stephanus de Osca confirmans. Episcopus Raimundus de Barbastro confir. Episcopus Guillelmus de Irunia confir. Episcopus Sancius de Naiera confir. Petrus Palentinus episcopus confir. Senior Azenar Azenarez de Funes confir. Senior Lope Lopiz de Calaforra confir. Sennor Franco Garceiz de Naiera confir. Sennor Enneco Fragones de Cereso confir. Petro Monniz de Marannon confir. Sennor Frago Galindez de Manzana-

xes confir. Semnus Orimino Fxagones de Funicastro confix. Semnus Sancio Azenariz de Stanco confix. Galindo Garceiz maiordomus xegis confix. Lope Johannes armiger xegis confix. Froimundus cancellarius confix. Azenar Sanchiz Stabulanius confix. Ego vero Sancius iussu domini mei xegis hanc cartam scripsi et de manu mea hoc signum ✠ feci.

Num.º 374.

Era ¶¶56: año ¶¶18: ept. ..... gal. 238 b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Aldefonsus Dei gratia rex Stxagonensis ob remissionem peccatorum meorum et pro animabus parentum meorum dono et confirmo Deo et beato Emiliano Christi confessori, et tibi Petro spirituali abbati, fratribusque tecum in monasterio Sancti Emiliani Deo servientibus ecclesiam Sancti Adriani* que est in valle-Jaer in termino de Soria. cum omnibus que tam pro vivis quam pro defunctis ad honorem Sancti Emiliani in supra dicta ecclesia adquisite potuerint, ut serviat Sancto Emiliano iure hereditario in perpetuum. Siquis autem ex meis successoribus vero aut comes aut princeps hanc meam donationem tempore vel violare tentaverit; sit a Deo omnipotenti maledictus, et cum Juda traditore habeat portionem, amen. Ego rex Alfonsus, qui hanc cartam fieri iussi, testes ad roborandum tradidi, et hoc ✠ feci. Michael Tirasonensis episcopus confirmans. Sancius Calagurritanus episcopus confix. Sancius Pampilonensis episcopus confix. Senior Ennecco Lopez dominans Soxie confirmans. Senior Fortun Lopez confix. Fortun Carrax confix. Carrax maiordomus regis confix. Regnante rege Alfonso in Stxagona et in Nagera, sub eius imperio dominante Soxia Senior Ennecco Lopez. Facta carta era millesima centesima quinquagesima tertia.

era escrit.ª es la ultima del precisso beatus gallicano: y tasta este fol. Sonya de Mijo 53.

* Stxiani; pro Andree

Num.º 375.

Era ¶¶59: año ¶¶21: epd. 25: gal. 98 b.º

In Dei nomine. Ego Teles Garciez mea spontanea voluntate trado corpus meum et animam meam ad atrium Sancti Michaelis archangeli, et tibi, patri spirituali Domno Martino presbitero, trado itaque mecum vnam vineam in valle de Albin in costa de parte

de la mesa, et vnam terram bonam in valle Savarigo cum duabus furciis, ut terra et vinea serviant in Sancto Mikaele absque vlla conditione meorum parentum, per omnia secula, amen. Siquis (las imprec.s ordin.s &a). Regnante rege Aldefonso Aragonensi in Castro et in Burgis et in tota Navarra et in Aragone, Era millesima centesima quinquagesima nona. Roman Johannes testis. Don Gassion testis. Petro Munnioz testis. Gonzalo Albarez testis. Didago Gonzalez testis. Ferrando Gonzalez testis. Petrus Dominici testis.

Num.º 376.

Era 1159: año 1121: got. . . . gal. 50.

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Petrus abbas Sancti Emiliani vna cum sociis meis facio cartam de foro vobis venientibus populatoribus apud Sanctum Martinum de Barbarana, et qui voluerit ibi populare, habeat forum tale: ut vnusquisque donet singulos panes et singulos carabitos de vino, et singulos panales de ordio in cebada, et inter omnes donent vnum carnerum, et laborent in anno tres dies ad monasterium. Et non habeant mannaria neque fosateram, neque alium forum malum. Et qui voluerit vendere suam hereditatem, vendat eam, cui voluerit; tamen ille qui comparaverit ut serviat Sancto Martino, et sit in servitio Sancti Emiliani, et Sancti Martini. Et non habeant Saionem, qui pignoret eos pro qualibet ocasione, nisi suo domino cum suo merino. Et pascat suo ganato cum ganato de monasterio Sancti Martini in bedados in exididios et in omnibus terminis; et exeant et intrent cum ganato Sancti Martini. Et qui fecerit dampnum in mesibus, tantum pariet ganatum de populatoribus, quantum ganato de monasterio Sancti Martini, qui fecerit dampnum. Et qui fecerit homicidium, pariet ad dominum Sancti Martini centum solidos. Era millesima centesima quinquagesima nona, regnante rege Adefonso in Aragona, et in Pampilona, et in Nagera, et sub eo Petro Tizon tenente Marannon et Stella Civitate, et Sancio episcopo existente in Pampilona: et Orti Ortiz dominante in Helubar: Domnus Blasius

prior Sancti Martini testis. Dompnus Petrus prior in Sancti Emiliani testis. Dompnus Gundisalbus Sacrista testis. Dompnus Falcon celerarius testis. Dompnus Martinus presentius testis. Dompnus Vincentius refectorarius testis. Omnis conventu Sancti Emiliani sunt auditores et testes. Et ego Petrus abba, qui hoc fieri iussi, sum teste. Siquis vero nostrorum subsequentium hoc factum voluerit extirpare, sit a Deo confusus et maledictus atque cum Juda traditore in inferno inferiori sit particeps, et perdictus in secula seculorum amen.

Num.º 377.

Era 1160: año 1122: got... gal. 205. b.º

Cajon V. 12: rollo 3.º n.º 1.º

In Dei nomine et eius gratia. Hec est carta, quam facio ego Mikael, Dei gratia Tirasonensis episcopus, auctoritate et assensu Petri abbatis monasterii Sancti Emiliani et omnium monachorum ibidem Deo regulariter servientium, quorum donatione et concessione teneo Sanctam Mariam de Thera in prestimonio, vobis totis populatoribus de Thera: do vobis vnum molendinum, quem habeatis inter totos: dono et vnicuique domui suum ortum: concedo quoque vobis, quod in illa nostra defesa caballi vestri pascant cum ganato nostro ab introitu mensis martii vsque ad festum Sancti Mikaelis: postea pastus defese sit comunis nobis et vobis; sed nunquam sit vobis licitum incidere lignum aliquod in defesa sine mandato nostro. Dono etiam vobis singulas terras frankas et ingenuas, cum exitu et introitu in villa. Hoc autem totum, quod vobis dono, habeatis vos et filii vestri, et omnis generatio vestra in perpetuum. Siquis autem habitatorum ville voluerit vendere hereditatem suam, et discedere a villa et ire alibi, vendat eam vel parentibus suis vel vicinis ville, et non aliis extra villam habitantibus. Vos autem et quicumque habitaverint in aldea ista, detis omnes vestras decimas ab integro fideliter Sancte Marie. Et in vnoquoque anno veniatis cum totis vestris bovibus ad laborem agrorum Sancte Marie tribus vicibus per forum, vna scilicet in rumpere, alia in binare, alia in seminare. Dominus autem Sancte Marie donet vobis sic laborantibus panem et carnem tantum sufficienter. De calumpnis vero; si homines de

Soria pectaverint calumpnias ad partem regis, vos pectare ad palatii Sancte Marie. Siquis vero hoc nostrum factum in aliquo disrumpere voluerit, sit in profundo inferni submersus, amen. Facta carta in era millesima centesima sexagesima, regnante rege Aldefonso in Aragona et in Pampilona in Sobarbe et in Ribacorzha et in Castella. Senior Enneco Lopez dominans Sorie testis. Senior Enneco Simeonis dominans Secobie et Septempublice et toti Stremature testis. Fortunius Garciez Cassar dominans Naiare testis. Signum domini Michaelis episcopi ✠. Signum domini Sancii ✠ archidiaconi et populatoris istius loci. Ennecus scriptor monachus Sancti Johannis de Penna, et capellanus episcopi testis. Dompnus Ennecus de Janguas testis. Dompnus Johannes de Villa Uslhada testis. Sancius Enneconis maiordomus episcopi testis. Dompnus Calbetus de Petrafita testis. Paschasius Sancii de Fenoiosa testis.

Num.º 378.

Era 1160: año 1122: got. 120: gal. 28. b.

In Dei nomine. Ego Sancius, gratia, Dei, Kalagurritanus episcopus, meorum antecessorum exempla sequens, ipsorumque donationes seu recta privilegia vel eorum confirmationes laudans, simulque et confirmans, pro adquisitione sume beatitudinis concedo domino meo beatissimo Emiliano in presentia domni Petri abbatis tertiam partem omnium decimarum ville, que dicitur Camprovin, ut perhenniter obtineat eam, et a nemine nostrorum amplius requiratur. Et ut nostre donationis decretum fixum ataque inmovile perseveret, hoc agimus consilio et comuni assensu nostrorum archidiaconorum aliorumque clericorum rata auctoritate, quorum nomina hec sunt. Garsea Andreas Alabensis archidiaconus. Petrus Calagurritanus archidiaconus. Raimundus Nazarensis archidiaconus. Facta carta apud Sanctum Emilianum era millesima centesima sexagesima, regnante Ildefonso rege in Aragone, simul et in Pampilona, et in Castella, in Cesaraugusta, in Tutela. Seniore Fortunio Garsia dominante in Nazara.

Num.º 379.

Era 1164: año 1126: got. 22: gal. 94.

Sub Christi nomine. Ego Didacus filius Dominici Johannis de Refoio mea propria voluntate trado corpus meum cum tota mea hereditate, que est de meo patrimonio in Refoio; scilicet duas vineas in valle de assur, et duas vineas in vinea flosa, et terras ubicumque sunt, ad atrium Sancti Mikaelis, et tibi dompno Martino preposito, ut serviant ibi per secula amen. Siquis autem ex meis propinquis aut extraneis hanc meam donationem disrumpere voluerit aut violare, sit a Deo maledictus, et cum Juda traditore et diabolo in inferno sit dampnatus, et ad partem regis exolvat duas marchas auri, et duplet hereditatem. Facta carta era millesima centesima sexagesima quarta, regnante rege Aladefonso Aragonensi in Aragone, et in Pampilona, et in Naiara, in Burgis, et in Castro. Martinus testis. Johannes testis. Sancius testis. Gomiz testis. Garsia testis. Munnio testis

---

Num.º 380.

Era 1165: año 1127: got. 120. b.º gal. 203. b.

In nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego Dominico Sabastian de Septempublica spontanea voluntate, et nulla coactus necessitate, simulque scelerum meorum veniam consequi volens, trado ad atrium beatissimorum Felicis et Emiliani corpus meum cum omni hereditate quicquid possideo, scilicet, cum domibus istius ville, et cum tota mea aldea; ita ut quando placuerit senioribus Sancti Emiliani, fiam illorum monachus, et promissionem facio monacho, et si mea voluntas non fuerit, ut fiam monachus usque dum sim senex, et fuerit mea voluntas revertendi ad villam causa morandi; ita ut veniam cum licentia illorum, quasi ipsi darent michi suam obedientiam; habeam et teneam illam in vita mea; et post mortem meam ut serviat libera Sancto Emiliano absque nulla occasione meorum parentum. Era millesima centesima sexagesima quinta. Et de ista causa sunt testes et auditores. Johannes abba Sancti Salvatoris testis. Abbas Johanes de Torre testis. Blasco Munnico testis. Johannes Lacenti testis. Johannes Falcon testis. Domnus Fortunius, et domnus Stephanus Clerici Sancti Jacobi testes. Toto Concilio Sancti Salvatoris auditores.

Num.º 381.

Era 1165: año 1127: got. 125: gal. 180. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Garsea Lopez et mea coniuge domna Teresa offerimus Deo et Sancto Emiliano pro remissione omnium peccatorum nostrorum illo monasterio, que dicitur Sancta Cruce de Frexeneto cum omnia pertinentia ad integritate, sicuti ego habui sana et libera ab omni foro malo, terris vineis, cum exitu et regressu cum pascuis et montibus et ribulis, et absque homicidio, et sine fornitio et absque imperio regali de qualicumque more, et sub iuro Sancti Emiliani, ut serviat ad Sancta Maria de Antuzanos pro nostris animabus et pro animabus parentum nostrorum, ut serviat Deo et Sancta Maria supradicta usque in finem seculi, ut per eius precibus et omnium Sanctorum pervenire mereamur ad regna celorum. Siquis (las imprec.s ordin.s &c.a). Et ego Garsea Lopez simulcum coniuge mea Teresa, qui hanc cartam fieri iussimus, et testes ad robrandum tradimus et confirmamus. Mea mater domna Elvira testis. Et Senior Enneco Lopez de Fides testis. Et Petro Andres testis. Et Gonzalbo Fernandez testis. Et domno Sancio de Lordone testis. Petro Martinez de Torres hic testis. Facta carta in era millesima centesima sexagesima quinta, regnante rege Aldefonso in Aragona, et Nagera. Senior Enneco Lopez dominante Lhodio et castella vetula.

Num.º 382.

Era 1166: año 1128: got. 125. b.º gal. 192. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Fernan Nunnez de Revendeca concedo et offero Deo et Sancto Emiliano pro remedio scelerum meorum in Sagibahia una serna prope villa. Et in Paduluenga una terra cum sua divisa. Et in Sancta Eufimia duas vineas et uno solare tras casa de Beila Amatez cum suas divisas; ut serviant in Sancto Emiliano usque in seculum seculi. Tota Nunnez mea germana, et Maria Nunnez et Sancia Nunnez sunt testes. Domna Elvira Antolinez testis. Blasco Tellez testis. Fuencea testis, et suos germanos testes. Nunno Beilaz de Sagga testis. Sancio Monnioz testis. Munnio Albarez testis. Didaco Albarez de Revendeca et Dominico Blaskez sunt testes. Siquis hanc meam donationem disrumpere voluerit, fiat a Domino Deo

maledictus et confusus, et cum Juda traditore sit dimersus in inferno, amen. Aldefonsus rex in Naiera et in Pampilona et in Aragona. Era millesima centesima sexagesima sexta.

Num.º 383.

Era 1166: año 1128: got. 117. b.º gal. 193. b.º

Sub nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur senior Sancio Fortuniones de Villa Escuerna concedo et offero Deo et Sancto Emiliano meam partem, quam habui in Sancto Felici de Dabalos pro remedio scelerum meorum, sicuti ego habui ad integritatem, scilicet, domum, terras, vineas, arbores pomiferas, pascuas, exitus et introitus, sicuti habent coheredes mei, ut serviat Sancto Emiliano iure perpetuo pro anima mea. Et in villa Cenisero dono vnas casas cum tota sua hereditate et pertinentia et pascuis exitus et introitus, sicuti ego habui ad integritate, ut sint Sancto Emiliano iure perpetuo. Et siquis deinceps propinquorum meorum, scilicet, frater aut filius aut nepos, aut aliquis extraneus vel consanguineus hanc meam donationem in aliquo disrumpere aut retemptare voluerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, careatque vtrisque lucernis anime et corporis, et segregatus sit a cetu omnium Christianorum et a sancta comunione; sit dimersus in inferno inferiori et societur Jude traditori, et in cauto duas libras auri et ipsam partem quam ego offero, duplatam reddat Sancto Emiliano. Facta carta in era millesima centesima sexagesima sexta. Ego senior Sancio Fortuniones, qui hanc cartam fieri iussi, manum meam signum feci ✠ et testes ad roborandum tradidi. Senior Fortun Fortuniones frater meus testis. Lope Lopez meo sobrino testis. Gonzalbo Beilaz suo sobrino de Artesona testis. Sancio Fortuniones testis. Eximino Fortuniones frater eius testis. Domno Gomesano abbate de Sancto Felice testis. Omne concilium de Dabalos auditores et testes. Et si aliquos omnes ista hereditate abstraxerint de Cenisero per iudicio paken meos filios et mea vxor ad Sancti Emiliani in tali loco tanto in alio.

Num.º 384.

Era 1166: año 1128: ggt. 125. b.º gal. 226. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Albaro Obekoz, et mea coniuge domna Marina offerimus Deo et Sancto Emiliano pro remissione omnium peccatorum nostrorum nostras Kasas in Olmedo cum suo orto ad latus de sancti Stephani, et nostros malleclos: et nostra aldea dellos Armazislos akende ribo cum omnia pertinentia ad integritate, sicuti nos habuimus, ut serviat Deo et Sancto Emiliano pro animabus nostris, ut per eius precibus et omnium Sanctorum pervenire mereamur ad regna celorum. Siquis autem nostrorum propinquorum vel aliquorum hominum hanc nostram donationem disrumpere voluerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus et cum Juda traditore in infernum sit dimersus: insuper a parte regis pariet centum almoravitinos, et ad cenobio Sancti Emiliani illas Kasas cum illo, que supra diximus, duplatas et melioratas in tale simili loco. Regnante rege Aldefonso in Legione et in Burgis et in tota Castella: sua germana domna Sancia in Olmedo. Era millesima centesima sexagesima sexta.

Num.º 385.

Aqui la del n.º 729. del apendice.

Era 1167: año 1129: ggt. 120. b.º gal. 203. b.º

In nomine Domini sancte et individue Trinitatis. Ego domna Maria matre de Dominico Sabastiano mitto me pro Dei amorem in Sancto Emiliano cum toto meo avere et mea hereditate tota usque in perpetuum. Et si aliquis de meis vel alienis voluerit abstraere ista hereditate vel ipso avere de Sancto Emiliano, ut pariat in cauto quingentos solidos, et duplet ipsa hereditate vel ipso avere. Testimonias de hoc factum isti sunt Johannes de Torre, Johannes Flacenti, Blasco Monnico; toto Concilio de Septempublica teste. Dominante Septempublica Ordon Petrez, iudice Sancion, saion Mikael Gallego. Regnante rege Adefonso, era millesima centesima sexagesima septima.

En el año de 1131. D.n Alonso VII. conquisto el castillo de Castroxeriz, q.e tenian los aragones bien pertrechado: habiendo conquistado antes à Burgos en el de 1127. à 30. de Abril; y con estas conquistas, quedo dho D.n Alonso Señor hasta Belorado.

Num.º 386.

Era 1171: año 1133; á 10 de enero, dia martes: got. 136. b.º gal. 230.

Sub Christi nomine. Ego Adefonsus Dei gatia totius ispanie imperator facio cartam donationis tibi Albaro presbitero de quadam villam, que vocatur Gavinea, et est ipsa villa in territorio de Ordunia, cum omnia sua pertinentia hereditates et ecclesia, terras, et pomiferos montes et fontes, pratis et pascuis, rivis et molinis, exitis et introitis, cum totos suos terminos ab omni integritate. Sic dono tibi Albaro presbitero iam supra dictam villam, ut habeas eam et possideas, et facias de illa, que tua fuerit voluntas in perpetuum tu, et omnis posteritas tua. Si vero aliquis homo hoc meum factum disrumpere temptaverit, pectet tibi, vel voci tue ipsam hereditatem duplatam, et mille solidos de medietatem ad partem regis. Et hec carta semper sit firma. Facta carta donationis in ecclesia Sancti Salvatoris de Onia era millesima centesima septuagesima tertia, die noto tertia feria, quarto idus ianuarii. Ego Aldefonsus imperator, quod fieri iussi, confirmavi. Comes Petrus de Saldania confirmans. Comes Rodericus confirmans. Comes Rodericus Martinez confirmans. Comes Bertlan confirm. Lope Sancio confir. Martin Martinez confir. Lope Sancioz confir. Lop Garciez confir. Petro Martinez confir. Christovalus abbas confir. Cidi, et Bellidi testes. Anaia testis. Pelagius testis, presente domno G. F. imperatoris notario.

Num.º 387.

Era 1172: año 1134, á 12 de mayo: galicano 20.
Cajon E. 15. titulo S. Martin de Villanueva de Judios, Pancorvo, cuebagallegos, y S. Mames. leg. 1.º n.º 5.º

In nomine Domini. Ego Adefonsus Dei gratia imperator ispaniarum vna cum vxore mea regina dompna Berengaria dono et confirmo atque roboro Deo et monasterio Sancti Emiliani et tibi Petro abbati sub cuius regimine et gubernatione regula beati Benedicti ibidem videtur custodiri, et monachis omnibus ibidem Deo regulariter servientibus presentibus et futuris, meos palatios in Matrice cum omni hereditate sua. Et villulam hermam Valles cum suo termino,

et sua hereditate et sua pertinentia. Dono et in Fontelactis duas ecclesiolas cum suis cimiteris, en in duobus locis eiusdem ville duos solares heremos pernominatos solares de Quintana, et solares de Poblador, cum sua hereditate. Dono in Cardinas illos solares realengos cum sua hereditate. Dono in Ballarta illos solares realengos cum sua hereditate. Dono in Ballorchanos vnam ecclesiam sancti Martini cum suo proprio cimiterio, et cum omni hereditate sibi pertinente. Dono quoque in Villanova vnam ecclesiam sancti Martini cum suo Cimiterio, et cum omni hereditate sibi pertinenti, et illos solares realengos qui sunt in Villanova cum omni hereditate regali eiusdem ville. Dono et corroboro in Cova de gallegos totam illam partem, que est realenga, cum omni sua hereditate, et termino et pascuis et padulibus et aquis et introitibus et exitibus, et cum omnibus his, que ad villam de gallegos pertinere noscuntur. Similiter confirmo et corroboro monasterio sancti Emiliani illa tria monasteria que comparavit domina Sancia de Sancio rege in tria millia et quingentis solidis argenti, videlicet sanctam Mariam de Arce, et sanctum Mametem, et sanctum Martinum de Cova de gallegos cum propria villa sua, et tertiam partem ville sancti Emiliani de Ecora. Hec omnia confirmo supra dicto monasterio, cum omnibus suis pertinentiis et terminis, adiacentibus, defesis, montibus, et padulibus, cum terris, vineis, ortis et cum aquarum productilibus patefactis, et cum suis exitibus et introitibus. Dono et aliam ecclesiam in Ballorchanos de iuso cum suo cimiterio. Dono quoque vnam sernam in Sancto Mikaele de Petrojo, qui fuit vinea regis cum suo orto. Preterea omnes hereditates et villas et monasteria et possessiones sive donativa, que predecessores nostri ispaniarum reges Domino Deo et prefato monasterio sancti Emiliani, cuncta libera et ingenua atque francha esse iubemus. et spontanea voluntate et corde sincero monasterio predicto et fratribus ibidem Deo servientibus presentibus et futuris donamus et corroboramus, et presenti pagina, ut ea in perpetuum habeant, sancimus. Sane siquis in posterum ex nostra sive ex alterius progenie hanc cartam donationis nostre, et corro-

rationis temerario ausu infringere, violare vel disrumpere temptaverit; Stigiales penas in inferno inferiori cum Juda Domini traditore perpetualiter luat, et cum Datan et Abiron, quos terra vivos absorbuit, in baratri claustro perehmiter socius fiat. Facta carta in era millesima centesima septuagesima (tertia secunda) quarto idus maii. Adefonso imperatore imperante in Toleto regia urbe et in Legione et in Castella, atque Naiara, in anno quo mortuus fuit rex Aragonensis. Ego Adefonsus Dei gratia imperator ispaniarum una cum uxore mea dompna Berengaria hanc cartam confirmo, et propria manu corroboro, feria tertia post Pentecosten, in quo sumpsi primam coronam regni. Bernardus Seguntinus episcopus confirmans. Sancius Naiarensis episcopus confirmans. Bertlanus Oxomensis episcopus confirmans. = Signum imperatoris Adefonsi = Amalaricus alferiz testis. Lupus Lupi maiordomus testis = Comes Rodericus Gonzalbez testis. Comes Petrus Lopez testis. Comes Gomez Nunnez testis. Lupus Didaci Bizcafinus testis. Sancius Didaci frater eius testis. Garsia Fortunionis testis = Gutier Petrez Laorcha testis. Didacus Munnioz testis. Garsia Garsiez testis. Gutier Fernandez testis. Rodericus Ferrandez testis. Rodericus Munnioz de Gozman testis. Melendus Bofini testis. Ordonius Petrez testis. Rodericus Gonsalvez de Olea testis = Ego Berengarius archidiaconus et imperatoris notarius hanc cartam iussu domini mei imperatoris scripsi.

Num.º 388.

Era 1172: año 1134, a 10. de noviembre: got. 127. b.º gal....

Cajon E. 4: titulo Fonzaleche, legajo 1.º n.º 1.º

In nomine Domini nostri Jhu Christi. Ego Adefonsus Dei gratia ispaniarum imperator una cum coniuge mea domina Beregaria, bono animo et spontanea voluntate pro remedio anime mee, et parentum meorum facio Deo et ecclesie Sancti Emiliani et vobis domino Petro eiusdem ecclesie abbati et omnibus vestris in eo loco successoribus et ceteris fratribus in eadem ecclesia Deo servientibus, cartam donationis et confirmationis de una villa, que dicitur Fuentecelleti; Hanc villam ego dono et ecclesias ibidem cum suis cimiteriis to-

tam ad integritatem cum tota hereditate ad supra dictam villam pertinente, scilicet cum casis et collaceis cum terris populatis, et non populatis, cum vineis cultis et incultis, cum arboribus fructosis, cum aquis et rivis et fontibus, cum pratis et defesis, et montibus et vallibus, cum exitibus et intratibus, preterea cum omnibus pertinentiis suis. Ita dono prefatam villam quatinus ecclesia beati Emiliani et eiusdem ecclesie abbates et ceteri fratres ibidem Deo servientibus eam liberam et quietam iure hereditario habeant et in perpetum ecclesiastice possideant. Et habitatores supradicte ville laborent et libere pascant omni tempore cum omnibus ganatis suis infra moliones scilicet usque ad pontem sancti Jacobi, et inde usque ad summum daguanar, et exinde ad ripacoba, et de ripacoba ad pennas de haro, et inde ad calzatam de valleolleros, et deinde ad portellum de Hochola, et deinde ad summum sancti Christofori, insuper etiam usque ad padulem de Junqueruela. Preterea omnes hereditates vel possessiones sive donativa, quod predecessores nostri ispaniarum reges donaverunt Domino Deo et prefato monasterio sancti Emiliani liberas et ingenuas et francas esse iubemus: et simili modo spontanea et sincero corde fratribus ibidem Deo servientibus presentibus et futuris donamus et concedimus et presenti pagina, ut in perpetuum habeant, sancimus. Siquis (las impreos ordins 2a). Dono etiam aliam ecclesiam in Vallorchanos de iuso cum suo cimiterio. Dono etiam aliam sernam in sancto Micaele de Petrojo, qui fuit vinea regis cum suo orto. Facta carta era millesima centesima septuagesima secunda, quarto idus novembris, imperante dompno Adefonso in Toleto regia urbe, Legione et Castella et Nagera, in anno quo mortuus fuit rex Aragonensis. Ego Adefonsus Dei gratia imperator ispaniarum una cum uxore mea dompna Berengaria hanc cartam confirmo et propria manu corroboro. Bernardus Segontinus episcopus confirms. Sancius Nagarensis episcopus confirmans. Bertrandus Oxomensis episcopus confirmans. Lope Diaz confir. Gutier Petrez Laorca confir.

Didaco Monioz confir. Garcia Garciez confir. Almaricus Alferiz confir. Lupus Lupi maiordomus confir. Comes Rodericus Gonzalbez confir. Comes Petrus Lopez confir. Comes Gomez Nunnez confir. Melendus Bofini confir. Hordonius Petrez confir. Rodricus Gonzalez de Olea confir. Gutier Fernandez confir. Rodricus Munnioz de Guzman confir. * Eustachius scripsit hanc cartam iusu imperatoris. Magister Hugonis tunc temporis cancellarii imperatoris.

Num.º 389.

Era 1173: año 1135, en enero: gpt..... gal. 241.

Caso O. 9. titulo Valle de S. Vicente leg. 1.º n.º 1.º

In Dei nomine. Ego Adefonsus Dei gratia hispaniarum imperator una cum coniuge mea regina domna Berengaria pro remedio anime mee et parentum meorum dono altaribus Sanctorum confessorum Felicis et Emiliani valle sancti Vincentii ecclesiam sancti Michaelis de valle Sancti Vincentii cum omnibus suis decaniis, videlicet, cum terris vineis, ortis cum fructiferis, molendinis, aquis, pascuis, introitibus et regressibus, ut regali potestati servire solebat, ita serviat Sancto Emiliano et Felici. Et aliam ecclesiam, que vocatur Sanctus Vincentius sicuti dedi Urrace retruse cum tali pacto, ut predictam ecclesiam sancti Michaelis concedo et confirmo. Et insuper etiam quandam villulam, que vocatur Spinosiella, cum rusticis et domibus cum montibus et pascuis cum introitibus et regressibus, cum molendinis et cum deffesis, et cum omnibus pertinentiis suis, absque ullo foro malo sine omicidio, et sine fornitio cum usualibus pactis sicut regi solebant, ita serviant Sancto Emiliano. Et etiam si volueritis populare, licentiam habeatis cum omni libertate. Et unam sernam Aderetuzzi sub Espinosiella et super tiron enna Solana. Hec omnia dono supradicte ecclesie Sanctorum confessorum Emiliani et Felicis iure hereditario in sempiternum. Siquis vero ex meis propinquis vel extraneis hanc donationem disrumpere ac retemtare voluerit, Dei et angelorum consortio segregatus, cum Juda traditore in inferno hereditetur, et a parte regis tria talenta auri persolvat, et retemtatum duplum ad monasterium red

dat. Facta carta in mense ianuario, era millesima centesima septuagesima tertia, imperante domno Adefonso rege in Toleto, Sarragoza, Legione, Nazara. Ego Adefonsus Dei gratia imperator hispaniarum hanc cartam confirmo et propria manu corroboro Signum ✠ imperatoris regis. Huius donationis sunt testes. Armengot Urgellensis comes testis. Petrus Lopez comes testis. Almaricus alferiz testis. Melendo Bolfino testis. Goter Ferrandez testis. Rodric Vermudez testis. Diec Munnoz testis. Ferrant Goterrez testis. Lop Diez testis. Garcia Furtuniones testis. Ego Berengarius archidiaconus et regis notarius istam cartam iussu domini mei regis feci.

Num.º 390.

Era 1173: año 1135; á 2 de junio: gal. 99.

In Dei nomine. Ego Aldefonsus Dei gratia imperator ispaniarum, una cum uxore mea imperatrice dompna Berengaria facio tibi abbati Sancti Emiliani Petro, simulque senioribus ibi Deo servientibus cartam donationis confirmationis de illa serna, que est ante Sanctum Mikaelem de Petrojo, que fuit vinea regis cum suo orto, ad integritatem; et de illa Kasa, que fuit de piscatoribus meis in Sancto Mikaele de Petroso, cum exitu et regressu et cum omnibus suis pertinentiis. Sernam itaque supra moninatam et ortum et domum do et concedo vobis servienda Sancto Mikaeli de Petrojo, ut habeatis et possideatis ea iure hereditario in perpetuum. Quicumque autem de mea proienie, aut de aliena cartam istam disrumpere voluerit, sit dampnatus in inferno inferiori cum Juda Christi traditore, et cum Datan et Abiron quos terra vivos absorbuit, penis deputatus amarissimis. Facta carta secundo die iunii octavo die pos Pentecostem, quando imperator sumpsit primam coronam regni, era millesima centesima septuagesima tertia, imperatore tenente Toletum, Galliciam, Legionem, Castellam et Zharagozam. Ego Aldefonsus imperator, qui hanc cartam fieri iussi, factam manu propria confirmavi et roboravi et signum ✠ feci, et testes adhibui. Berengarius archidiaconus et imperatoris cancellarius testis. Comes Rodericus Gomez testis. Comes Petrus Lopez testis. Amalricus alferiz testis. Gutier Ferrandez maiordomus testis. Lope Lopez de Carrion testis. Martinus Monnioz de Eschalona testis.

Num.º 391.

Era 1174: año 1136; a 1. de Septbre. Cajon V. 12. rollo 2.º n.º 1.º

Quoniam ea, que a regibus sunt data atque concessa, ne oblivioni sint tradita, litteris sunt annotata. Idcirco ego Adefonsus Dei gratia hispanie imperator vna cum coniuge mea, regina domna Berengaria facio cartam donationis vobis Petro Guncalvici de illa villa Magazos, istam villam do vobis cum toto suo directuro, videlicet cum terris cum terris vineis pratis pascuis aquis piscariis molendinis montibus fontibus exitibus et regressibus et per omnes suos terminos anticos per vbicumque eas invenire potueritis sicut ad regale ius pertinet vel pertinere debet. Sic dono atque concedo vobis Petro Guncalvici pro bono servicio quod michi fecistis, ut habeatis et possideatis eas vos et omnis vestra generationi, et quicquid de eis facere volueritis vsque in perpetuum faciatis. Si vero aliquis tam de mea gente quam de extranea hoc meum donum frangere temptaverit, quicumque fuerit, sit excomunicatus, et cum Juda traditore Domini in inferno dampnatus: et insuper exolvat ad partem regis centum libras auri, et quod invaserit, duplet; et hoc meum donum semper sit firmum evo perhenni et secula cuncta. Facta carta in Castro-Seriz era millesima centesima septuagesima quarta, et qst Kalendas Sebtembris. Ego Adefonsus Dei gratia hispanie imperator, quod fieri iussi, proprio robore confirmo *†.* Comes Rudericus Gomez confirmans. Comes Petrus Lopici confir. Comes Rudericus Martiniz confir. Comes Suarius confir. Comes Goncalbus Pelaiz confir. Comes Rudericus Velaz confir. Didacus Gomez confir= Ramirus Frolaci confir. Didacus Frolaci confir. Guterre Fernandiz confir. Petrus Guterrici confir. Guterre Orca confir. Rudericus Gucalviz confir= Lopo Lopici maiordomus regis confir. Petrus Garciaci alferece regis confir. Bernaldus regis cancellarius confir. Martinus Petriz capellanus regis confir. Martinus Pelaiz clericus regis confir.= Cidi testis. Velidi testis. Anaia testis. Pelagius Araias notarius regis per manum domni Bernaldi scripsit et confirmavit.

Era M.CLXXIIII.

---

* Signum † imperatoris.

Num.º 392.

Era 1175: año 1137. got. 130: gal. 183.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Petrus abbas Sancti Emiliani vna cum sociis meis facio Kambium vobiscum Senior Garcia Lopez de Araminnon: vos tatis nobis vestra parte de Sancti Jacobi de Langreriz cum omnia que pertinet ad illum monasterium de mea parte, et illa mea parte de Korquera de Losa et de Taiolas, et de Ordunia: et nos seniores de Sancti Emiliani damus vobis illa terra della Nave, que iacet inter ambas las sernas de senior Lope Sangez de Araminnon; et illa serna que est in Comunion illa, que fuit de senior Albar Gonzalbez de Ginea: et illa era, que est in Estaviello: et illa vinea, que est in ripa Johannis, que misit Don Garcia clerico in Sancti Emiliani. Ego Petrus abbas et omnes seniores Sancti Emiliani sunt auditores et testes. Aldefonsus imperatore dominante Castella et Galletia et tota ispania Facta Carta mense novembrio sub era millesima centesima trigesima quinta.

Num.º 393.

Era 1175: año 1137, á 2 de nobre: got. 132. b.º gal. 228.

In nomine Domini nostri Jeshu Christi. Ego Adefonsus Dei gratia ispaniarum imperator vna cum coniuge mea domna Berengaria bono animo et spontanea voluntate pro remedio anime mee et parentum meorum offero et concedo ad atrium Sanctissimi Emiliani presbiteri et tibi patri spirituali Petro abbati, omnibusque tecum vnanimiter ibi Deo servientibus, vnam villam quam vocitant Bilvertes cum suis pertinentiis cum exitu et regressu, cum arboribus frutuosis et infructuosis, cum aquis, rivis, fontibus, pascuis, motibus pratis, molendinis, ortis, divisis, et cum omni libertate eam liberam et quietam iure hereditario habeat Sanctus Emilianus vsque in perpetuum. Siquis (las imprec.s ordin.s &c.a). Facta carta in Sancto Emiliano in die consecrationis, quarto nonas novembris, era millesima centesima septuagesima quinta, Adefonso imperatore regnante in Toleto et in Legione, in Cesaragusta, et Naxera, in Castella, et Gallicia. Ego Adefonsus imperator hanc

cartam fieri iussi, et factam propria manu roboravi ✠. Sancius Naiarensis episcopus confirmans. Berengarius Salmanticensis episcopus confir. Bertranus Oxomensis episcopus confir. Eximinus Burgensis episcopus confir. Comes Rodericus Martini confir. Comes Rodericus Gomez confir. Comes Lupus Didaci confir. Comes Latron confir. Gutier Ferrandez maiordomus confir. Rodericus Ferrandez frater eius confir. Didacus Floclez alferiz confir. Egidius frater comitis Lupi confir. Michael Felicis merinus testis. Didaco Monnioz merinus testis. Eustachius Carnotensis scripsit hanc cartam iussu magistri Hugonis tunc temporis cancellarii imperatoris.

Num.º 394.

Era 1175: año 1137. a 2 de nobre: got. 126: gal. 18. b.º

Cajon J. 9: titulo Valle: legajo 1.º n.º 5.º

In nomine Domini nostri Ihu Christi. Ego Adefonsus Dei gratia hispaniarum imperator vna cum coniuge mea domna Berengaria bono animo et spontanea voluntate pro remedio anime mee et parentum meorum facio Deo et ecclesie sancti Emiliani, et vobis domno Petro eiusdem ecclesie abbati, et omnibus vestris in eo loco successoribus et ceteris fratribus in eadem ecclesia Deo servientibus cartam donationis et confirmationis de vna villa, que dicitur Madriz: Hanc villam dono ego totam in dotem in sacratione ecclesie sancti Emiliani cum tota hereditate ad supra dictam villam pertinente, scilicet cum casis et collaziis, cum terris populatis et non populatis, cum vineis cultis et incultis cum arboribus fructuosis et infructuosis, cum aquis, et rivis, et fontibus, cum pratis et montibus et vallibus, cum vacaricis et defesis, et molendinis, cum exitibus et intratibus, preterea cum omnibus pertinentijs suis. Ita dono prefatam villam quatinus ecclesia sancti Emiliani et eiusdem ecclesie abbates et ceteri fratres ibidem Deo servientes eam liberam et quietam iure hereditario habeant et in perpetuum ecclesiastice possideant. Siquis autem de mea gente vel de aliena hoc meum donum infringerit sit cum Juda Christi traditore damp-

natus, et cum Datan et Abiron, quos terra vivos absorbuit immisericorditer in inferno condempnatus: insuper imperatori terre mille morabitinos pectet, et ecclesie Sancti Emiliani hereditatem duplet. Facta carta in Sancto Emiliano die sacrationis, quarto nonas novembris, era millesima centesima septuagesima quinta, Adefonso imperatore regente in Toleto et Legione in Saragoza et Nagera in Castella et Gallizia. Ego Adefonsus imperator hanc cartam iussi fieri et factam propria manu roboravi tertio anno postquam primum in Legione coronam imperii suscepi. Signum ✠ imperatoris.

* Ego Sancius Calagurritanus atque Nagarensis episcopus, qui sacrationi ecclesie Sancti Emiliani cum novilissimo ispaniarum imperatore Adefonso interfui, adque consacravi, donationem regis laudavi et pontificali auctoritate cum communi assensu archidiaconorum meorum, videlicet, Petri Calagurrensis, Garsie Nagarensis, et magistri Petri Calavensis, Raimundi Berbericensis, atq. clericorum meorum Blasii calagurrensis, et Petri de Granione, Petri Nebot Albaidensis, et Sancii Graniosensis, Brocardi Albaidensis, Roderici Nagarensis, et Petri Marnes Capellani de Arcos, Petri Diaz, et Petri Belasclez, partes ecclesiarum prefate ville Matrice, scilicet tertias partes decimarum primiciarum atque omnia episcopalia iura eidem ville pertinentia, rogatu ipsius Adefonsi imperatoris, et dompni Berengarii Salmantini episcopi et comitum et omnium Baronum in sacratione presencium toto animo sinceraque voluntate perpetue in dote roboravi. Siquis ergo huic pontificali donationi resistere presumpserit, a Domino Deo sit maledictus, et cum Juda Domini proditore in inferno perpetuo dampnatus, et monasterio duplum componat, et regali fisco duo talenta auri reddat. Sancius Calagurrensis episcopus confirmans. Berengarius Salmatinus episcopus confir. Bernardus Oxomensis episcopus confir. Eximinus Burgensis episcopus confir.* Comes Rodericus [illegible] Gomiz confir. Comes [illegible] confir. Rudericus [illegible] confir. Gilo frater comitis [illegible] no contie- [illegible] erros, y en [illegible] la donac.n [illegible] nen.

*En el original en vez de Bernardus dice Bertranus.

** Marina fol. 72. en las Cortes q.e en Palencia tubo el Emperador Alonso 7.o expidio un privilegio en cuya data se expresa esta noticia: facta Carta Palentie XIII calendas martii era MCLXXXVI. quando prefatus imperator habuit ibi colloquium cum episcopis et Baronibus sui regni de vocatione domini Pape ad concilium. Esp. Sagr. tom. XXXVI. Apend. LXXX.

natus, et cum Datan et Abiron, quos terra vivos absorbuit immisericorditer in infernum condempnatus: insuper imperatorii terre mille morabitinos pecet, et ecclesie Sancti Emiliani hereditatem duplet. Facta carta in Sancto Emiliano die sacrationis, quarto nonas novembris, era millesima centesima septuagesima quinta, Adefonso imperatore regnante in Toleto et Legione in Saragoza et Nagera in Castella et Gallizia. Ego Adefonsus imperator hanc cartam iussi fieri et factam propria manu roboravi tertio anno postquam primum in Legione coronam imperii suscepi. Signum ✠ imperatoris.

* Ego Sancius Calaguritanus atque Nagarensis episcopus, qui sacrationi ecclesie Sancti Emiliani cum novissimo ispaniarum imperatore Adefonso interfui, atque consacravi, donationem regis laudavi et pontificali auctoritate cum communi assensu archidiaconorum meorum, videlicet, Petri Calaguritanensis, Garsie Nagarensis, et magistri Petri Calagurritanensis, Raimundi Berbeitanensis, aut clericorum meorum Blasii calaguritanensis, et Petri de Granione, Petri Nebot Albaidensis, et Sancii Granionensis, Brocardi Albaidensis, Rodexici Nagarensis, et Petri Martines Capellani de Arcos, Petri Diaz, et Petri Belasclez, partes ecclesiarum prefate ville Matrice, scilicet tertias partes decimarum primiciarum atque omnia episcopalia iura eidem ville pertinentia, rogatu ipsius Adefonsi imperatoris, et domni Berengarii Salmantini episcopi et comitum et omnium Baronum in sacratione presencium toto animo sincerague voluntate perpetue in dote roboravi. Siquis ergo huic pontificali donationi resistere presumpserit, a Domino Deo sit maledictus, et cum Juda Domini proditore in infernum perpetuo dampnatus, et monasterio duplum componat, et regali fisco duo talenta auri reddat. Sancius Calaguritanensis episcopus confirmavi. Berengarius Salmantinus episcopus confir. Bernardus Ordemensis episcopus confir. Primimus Burgensis episcopus confir. Comes Rodexicus Martinez confir. Comes Rodericus Garciz confir. Comes Lop Diez confir. Iuliez Fernandez maiordomus confir. Rudericus Fernandez frater eius confir. Didacus Froilez confir. Pelo frater comitis

*En el original en vez de Bernardus dice Bertranus.

{todo que se contiene de asterico á asterico no contiene la donacion extendida en ambos becerros, y en los presentes suprimieron las imprecs de la donacn del emperador, y q. lo otro becerros tienen.}

Lop Diez confir. Michael Felices merinus testis. Didaco Munioz merinus testis. Eustachius Carnotensis scripsit hanc cartam iussu magistri Hugonis tunc temporis Cancellari imperatoris.

Num.º 395.

Era 1177: año 1139, en Septiembre: got. 28; y 120: gal. 120

In Dei nomine. Ego igitur Aldefonsus gratia Dei ispaniarum imperator, pro animabus parentum nostrorum et mee facio confirmationem et corroborationem tibi Sancti Emiliani abbati Petro, simulque monachis ibi tecum iugum Christi portantibus presentibus ac futuris hereditatum illarum villarum, quas misit proavus meus Sancius rex in Sancto Emiliano, scilicet, de Refoio, et de Sagrero, et de Terrazas et de Radiciella, pro quibus habebatis altercationem cum hominibus illarum villarum, qui morantur in Belforato, et nolentes dare illos redditus, quos semper fuerunt soliti parentes illorum dare a tempore proavi mei regis Sancii maioris, qui misit supra dictas villas, et alias multo plures in Sancto Emiliano. Et modo precipio ita, et confirmo: ut quicumque hominum supra dictarum villarum noluerit dare illos redditus, sicut scriptum continetur in cartula proavi mei regis Sancii, quando misit illas in Sancto Emiliano, careat omnem hereditatem, et nullus mortalium, qui voluerit manutenere hanc rationem contra monachos Sancti Emiliani, ad partem regis persolvat quinque libras auri, et hereditatem duplatam in simili loco, et cum diabolo et Juda traditore in inferno maneat per cuncta secula, amen: Facta carta mense Septembrio die quinta feria apud Belforatum, era millesima centesima septuagesima septima*. Ego Aldefonsus imperator qui hanc confirmationem fieri iussi, testes ad roborandum tradidi. Petrus Burgensis episcopus testis. Rodericus comes qui tenebat Belforatum testis. Garcia Gomiz de Aza testis. Martin Garciez de Arconada merino testis. Almaricus comes testis. Ordon Godestioz testis. Martinus de Arconada testis. Don Gutier testis. Sancius Nagarensis episcopus testis. Pe-

* El becerro gotico, fol. 28. es su era de la de 1177. q.e es año 1139.

tro Nigro Saion testis.

Num.º 396.

Era 1179: año 1141: got. 131. b.º gal. 23. b.º Cajon A. 6.
titulo Badaran. leg. 1. n.º 2.

In nomine Domini nostri Ihu Christi. Ego Adefonsus Dei gratia hispaniarum imperator vna cum coniuge mea domna Berengaria bono animo et spontanea voluntate pro remedio anime mee et parentum meorum, facio Deo et Ecclesie Sancti Emiliani et vobis domno Petro eiusdem ecclesie abbati et omnibus vestris in eo loco successoribus et ceteris fratribus in eadem ecclesia Deo servientibus cartam donationis et confirmationis de vna villa, que dicitur Villa Dolquith: Hanc villam dono ego totam ecclesie Sancti Emiliani, cum tota hereditate ad supradictam villam pertinente, scilicet cum casis et collaciis, cum terris populatis et non populatis, cum vineis cultis et incultis, cum arboribus fructuosis et infructuosis, cum aquis et rivis et fontibus, cum pratis et montibus et vallibus, cum vaccaricis et defesis et molendinis cum exitibus et intratibus, preterea cum omnibus pertinentiis. Ita dono prefatam villam quatinus ecclesia beati Emiliani et eiusdem ecclesie abbates et ceteri fratres ibidem Deo servientes eam liberam et quietam iure hereditario habeant, et in perpetum ecclesiastice possideant. Siquis autem de mea gente vel aliena hoc meum donum infringerit, sit cum Juda Christi traditore dampnatus, et cum Datan et Abiron, quos terra vivos absorbuit, inmisericorditer in inferno condempnatus: insuper imperatori terre mille morabotinos pectet, et ecclesia Sancti Emiliani hereditatem duplet. Facta carta donationis in era millesima centesima septuagesima nona. Adefonso imperatore regnante in Toleto et Legione in Saragoza in Castella et Gallicia. Ego Adefonsus imperator hanc cartam iussi fieri et factam propria manu roboravi. Signum ✠ imperatoris. Sancius regis confirmans. Sancius Nagarensis episcopus confirmans. Petrus

* este es segido al infante D.n Sancho

Burgensis episcopus confir. Stephanus Oxomensis episcopus confir. *Gutier Fernandez nutritius eius confir. Comes Rodericus Gomez confir. Comes Latro confir. Comes Roic Gonzalvez confir. Diag Munioz maiordomus confir. Migael Feliz marinus confir. Beila Latroni testis. Dominico Martini Alcaiad in Nagara testis.

Num.º 397.

Era 1180: año 1142: got. 25: galic. 98.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego igitur Aldefonsus gratia imperator ispaniarum vna cum vxore mea imperatrice Berengaria talem concedimus adhuc consuetudinem illis hominibus populatoribus sancti Michaelis de Petroso, ut pergant per mediam villam de Puras ad cedenda ligna ad cremandum, et ad cedenda ligna ad domos edificandas in montibus de Aucha et in montibus de Puras, semper per omnia secula, exceptis illorum defesis: ideo hec facimus, quia illi homines populatores sancti Mikaelis venerunt ad nos cum magna roncura, quod illi homines de Puras faciebant magnam iniuriam: Non enim permitebant eos ire per villam suam ad cedenda ligna, neque permitebant eos cedere ligna in montibus, sicut neque illi homines de Auka; et hac de causa damus eis talem consuetudinem sicut habet ecclesia sancti Mikaelis. Et illi populatores sancti Mikaelis dent in vno quoque anno pro consuetudine duo paria de avarcas bovinas et vnam cenam illis montanariis de Auka per omnia secula. Siquis amodo hunc nostrum pretextum disrumpere infringere violare temptaverit, sit a Domino Deo maledictus et cum Juda traditore in inferno dimersus: insuper ad partem regis tres persolvat libras auri. Era millesima centesima octogesima. Ego Aldefonsus imperator, qui hanc confirmationem fieri iussi, manu mea signum ✠ impressi, et testes ad roborandum tradidi. Rodericus comes tetis. Petrus Lupus comes testis. Almaricus comes testis. Mikael Felicis testis. Petrus Gonzalbez de Alba testis. Ordonius Gudestioz testis.

Num.º 398.

Era 1180: año 1142: galicano 99. 6.º

In christi nomine. Ego igitur Aldefonsus Dei gratia imperator ispaniarum vna cum vxore mea Berengaria imperatrice offerimus Deo et Sancto Emiliano et tibi abbati Petro simulque fratribus ibi Deo servientibus vnum solare cum sua divisa in villa Puras serviendum Sancto Mikaeli de Petrojo, et pernominatum illum solare est in introitu ville ex parte de Magazos in sinistra parte iuxta aqua, quod tenuit Dominico Lozano, et cum omni sua hereditate et pertinentiis in montibus et fontibus et pascuis et cum exitu et regressu, ut habeat illud iure hereditario ecclesia Sancti Mikaelis de Petrojo per eterna secula. Siveque concedimus ecclesie Sancti Mikaelis de Petrojo illam consuetudinem quam habuerunt antiquitus constitutam a parentibus nostris regibus in cedendis lignis in montibus de Auka et de Puras: homines ecclesie Sancti Mikaelis debent ire cotidie cum duobus curribus et tribus iumentis per medietatem ville de Puras ad montes de Auka et de Puras, et cedere ibi ligna ad cremandum et ad domos edificandas qualicumque ligna voluerint, exceptis defesis: et illi montanarii de Auka debent ire ad Sanctum Mikaelem semel in anno et debent ibi accipere pro consuetudine vnam cenam et vnum par de abarkas bovinas, et nichil plus. Siquis tamen, quod absit, ex nostris propinquis aut extraneis hanc nostram donationem et confirmationem violare disrumpere aut auferre voluerit, sit a Deo maledictus et excomunicatus, et cum diabolo et cum Juda traditore in inferni voragine sit dimersus: insuper ad partem regis tres persolvat libras auri. Era millesima centesima octogesima. Ego Adefonsus imperator, qui hanc confirmationem fieri iussi, manu mea signum ✠ impressi, et testes ad roborandum tradidi: Rodericus comes testis. Petrus Lupus comes testis. Almaricus comes testis. Mikael Felicis testis. Petrus Gonzalvez de Alva testis. Ordonius Gudestioz testis.

Num.º 399.

Era 1182: año 1142: got. 135: gal. 97. 6.º

Sub nomine Sancte Trinitatis. Hec est carta donationis et cambiationis quam facio ego Aldefonsus gratia Dei totius ispanie impe-

rator, pariter cum coniuge mea imperatrice Berengaria, vobis dompno Petro abbati, simulque omnibus vestris monachis presentibus et futuris in cenobio sancti Emiliani degentibus, ad honorem beatissimi Emiliani prompto corde sincera mente placuit nobis, et donamus et concedimus unam villam que vocitant Magazos, que est sita iuxta quendam flumen nomine tirone pro cambio sancte crucis super Sautum, et aliarum hereditatum et mansionum, que erant sancti Mikaelis de Petroso in Tolsantos, scilicet unam terram in rivo de Tolsantos et aliam terram super Tolsantos, que vocatur de campo, et unum solare populatum, in quo moratur Nunno Manko, et nichil plus. Ita damus et confirmamus vobis supra dictam villam cum suis exitibus et introitibus, vel cum tota sua pertinentia ad integritatem: id est de illo ponte de Magazos, defesa ad piscandum, usque ad illum cetatorium, quod est inter ambos rivos, et inde per illum lumbum usque ad sumitatem illius defese de Darzellediello, et sic faciat descensum per medium vallem de iuso usque ad rivum de Puras, et sic descendendo usque subtus Sancto Magete, et inde ascendendo usque ad sumitatem vallis-sicce, et inde descendendo per medium vallem-sicum usque ad rivum molinarium, qui venit ad domum sancti Mikaelis; et cum sua defesa determinata ad pascendum; id est de pinnas de Sart ascendendo usque ad vallem sancti Christofori in fine de iuso de campo sonio, et per illum vallem sancti Christofori usque ad illam viam, que venit de racellediello per Magazos usque ad rivum de Puras, qui venit per Magazos. In ista determinata defesa nullus ex vicinis villis, que sunt in circuitu debent ibi habere pastum cum suis peccoribus neque in ieme neque in state neque in die neque in nocte, nullo scilicet tempore: non enim debent ibi habere pastum peccora villarum, que sunt in circuitu, sicut audivimus, quod constitutum semper a parentibus nostris regibus. Ita totum istud concedimus ut serviat in sancto Mikaele de Petroso semper, quia eius fuerunt hereditates, quas pro cambio recipi-

mus, et cum quantum contbat in sua subsistente dicione ad integrum
sit concessum in sancti Mikaelis possessionem per secula cuncta,
amen. Siquis (cas impossec ordinc &c.) Era millesima centesima
octogesima secunda. Ego Aldefonsus imperator, qui hanc fieri
iussi cartam, manu mea hanc + inieci et confirmavi. Ego Be-
rengaria imperatrix similiter + inieci et confirmavi. coram
presentibus testibus Rodericus comes testis. Mikael Felicis testis.
Ordonio Gostioz testis. Rodrigo Muniones testis. Alfonso Mun-
niones testis. Nunno Peidrez testis.

Num°. 400.

Era 1182: año 1144: got. 27 b°, engalicano.

Hoc notum sit omnibus, quo ego abbas Lukas Senior Sancti Mi-
Kaelis de Petrojo habui altercationem cum senioribus et iudicibus de
Vilforado de illa presa de aqua tironis, que est subtus illum pon-
tem de magazos, ubi accipitur aqua ad opus molendinorum
Sancti Mikaelis. Consuetudo illius prese fuit talis, quod sem-
per monachi sancti Mikaelis accipiebant totam aquam us-
que ad xipam ex alia parte, et ita secure sine impedimento
milius mortalis veniebat ad domum Sancti Mikaelis usque
dum cadere subtus molendinos Sancti Mikaelis intrum in tironc: Ce nes-
cio quo temerario ausu voluit contradicere nobis Garcia Nunnez, qui erat
de Vilforado sub comite Rodrico Gomez, et pretor erat Munio Tellionis,
cum quibus ego habui supradictam altercationem: Illi dicebant, quod
non debebamus accipere totam aquam usque ad xipam fluminis, sed di-
mittere ibi ad xipam spatio trium pedum; quod nos totum abnegan-
tes, inquisivimus iudicium imperatoris, et ostendimus ei sicut consti-
tutum fuit a domno Garseano rege supradicte ecclesie Sancti Mika-
elis fundatore: et super hoc iudicavit imperator, quod iuxaret unus
stratum Sancti Emiliani, quod ita erat constitutum a Garseano rege,
sicut abbas Lucas dicebat, et acciperent monachi Sancti Mika-
elis per secula cuncta totam aquam: Ego vero Aldefonsus impe-
rator, qui hoc iudicium iudicavi, testamentum posui et confirma-
vi: ne siquis deinceps huius prese violator vel contrarius existerit,

praetorum.

ad partem regis pariet quinque libras argenti, et hereditatem duplatam ad regulam in simili loco: Et iuravit quidam monachus Sancti Emiliani nomine Sancius in Sancto Bartholomeo iuxta illum pontem de Magazos, et ita vindicavimus supradictam aquam. Hoc iudicium fuit factum regnante Aldefonso imperatore in Toleto et in tota ispania: Comite Roderico in Vilforato et in Cereso, et in tota Burueba: Mikael Felicis pretor imperatoris in tota Castella. Et super hoc ego imperator, qui hoc iudicavi, testes adhibui. Rodericus comes testis. Mikael Felicis testis. Roderico Munionis testis. Ordonius Guduetioz testis. Aldefonsus Munionis testis. Martinus Munionis de Squalona testis. Era millesima centesima octogesima secunda.

Num.º 401.

Era 1184: año 1146: got..... gal. 244.

Ego igitur Lucas Dei gratia abbas Sancti Emiliani cum senioribus ibidem servientibus comuni consensu damus tibi Gundisalbo illas hereditates Sancti Petri et Sancti Juliani cum omnibus pertinentiis suis; et illam hereditatem de Radicella de Campo, quod nostrum est: Et in Villa Venazar quod Sancti Emiliani est, scilicet ecclesiam Sancti Felicis cum sua pertinentia: et in Quintanilla de Olleros iuxta Villafarta, quod ad nos pertinet: ut populeseas et edifices, et facias omne bonum, quod in eis facere poteris: et possideas eas in omni vita tua; et des omni anno duas concellas tritici nobis, et quinque solidos senioribus singulis annis. Et post obitum tuum habeat filius tuus, et det supradictum censum omni tempore vite sue Sancto Emiliano. Ego vero Gundisalbus pro remedio anime mee do domos meas cum ecclesia sua, et cum parrale, quod est post domum in Sancto Petro, ut sint Sancti Emiliani omni tempore usque in finem seculi: Et in Quintanar do duos collazos populatos Garsiam Navarrum, et ..... Navarrum cum sua divisa et cum suos prestamos: Et in Frexnenna uno collazo Petro Johannes cum sua divisa: et altario Sancti Emiliani

do duos collaceos in Sancto Christoforo in introitu ville in dextera parte Sancio Beilaz et Johannes Gomiz, ut serviat pro luminaribus altario sancti Emiliani pro remedio anime mee. Damus etiam tibi Gundisalbo vn solar de molino in Refoio de Sancta Pia, ut facias eum et teneas illud in vita tua, et serviat sancto Petro vsque in finem seculi. Lucas abbas confirmo. Dominicus prior confirmo. Munio Cantor confirmo. Magister Gomicius confirmo. Gundisalbus Sacrista confirmo: et omnes alii monachi sunt testes. Era millesima centesima octogesima quarta.

Num.º 402.

Era 1185: año 1147: got. 134: gal. 229.

Hoc est iudicium, qui fecit abbas Lucas Sancti Emiliani de molendino illo, qui est in Escurri, qui fuit datus a sancto Emiliano in simul cum illo palatio de Asqueta, cum hominibus de Guzquita: Lope Lopez nomine iste inquietavit molendinum istum in vice alterius parentis sui Fortun Blasquez nomine, et fuit acceptum iudicium a iudicibus terre; et dedit abbas Sancti Emiliani vnum iuratorem monachum suum, quia adducit a sancto Emiliano; et iste Lop Lopez dedit ferme Garcia Enecones de Gusquiza pro iudicio istius molendini, era millesima centesima octogesima quinta, regnante Garsia rege in Pampilona et Navarra, et sub eius dominio dominante Stella don Roderico Petrez de Azagra, et in Pampilona Lope pontifex, et in castro Sancti Stephani Semen Zuria, qui hoc iudicio fieri fecit, atque complevit: Et sunt auditores et testes, don Galzeme de Guzquita, et Enec Sans, et Eneco Lopez, et Jaun Sans, et Jaun Lope, fiat.

Num.º 403.

Era 1185: año 1147, a 19. de agosto: En el Cartulario en octavo de vitela, que existe en archivo general en Zaragoza de la Casteleria de Amposta del orden de S. Juan de Jerusalen, letra del siglo 12, y 13: fol. 154. b.º instit. 392.

In Dei nomine, amen. Equitati convenit et iustitie, ut ei vnusquisque be-

faciat, qui regulariter vexit et bene: Ita propter ego Adefonsus imperator Hispanie una cum uxore mea imperatrice Berengaria, filioque nostro Sancio, vobis Domno Rodexico de Azagra propter servitium, quod multoties michi fecistis, et maxime propter illud quod fecistis michi in acquisitione Baecie civitatis, quandam meam hereditatem nomine Alcanadre iure hereditario dono: Dono equidem eam vobis cum omnibus suis pertinentiis, videlicet, terminis terris, montibus et vallibus, pratis, pascuis, ingressibus et regressibus, aquis, ribis, et fontibus, et arboribus et vineis, et integre cum omnibus suis cauris, si que sint, ad eam pertinentibus, quecumque sint, et ubicumque eas invenire poteritis. Eo vero modo et tenore dono prenominatam hereditatem vobis Domno Rodexico de Azagra, quatenus vos et filii vestri et omnis generatio vestra possideatis eam semper libere et quiete iure hereditario, sicut predictum est, et absque hominum omnium contradictione faciatis de illa, quod volueritis. Siquis vero in posterum de meo genere vel alieno hanc meam donationem infringere sit a Deo maledictus, et in inferno cum Juda proditore damnatus, nisi digne emmendaverit, et pecta mille morabetinos regi. Facta carta in ripa Gotalquivir iuxta Baetiam, quando eam imperator acquisivit, era millesima centesima octogesima quinta, quarto die post festum Sancte Marie mediantis augusti, anno secundo quo prenominatus imperator acquisivit Corduvam, et in primo quo Calatravam, et Baetiam: ipsome, tunc imperatore tunc imperante in Toleto, legione, Saragocia, Naiara, Carrella, Gallecia. Ego Adefonsus imperator hanc cartam, quam fieri iussi, confirmo, et manu mea roboro. Signum ✝ imperatoris. Sancius filius imperatoris confirmans. Rex Garsias Pampilonensis presens confir. Comes Poncius maiordomus imperatoris confir. Raimundus toletanus archiepiscopus confir. Petrus compostellanus archiepiscopus confir. Petrus Valentinus episcopus confir. Bernardus Segontinus Episcopus confir. Rodexicus calaguritanus episcopus confir. Comes Almaricus Dominus in Toleto et Baecia confir. Comes Fernandus in Gallecia confir. Comes Vrgeli Ermengaudus confir. Gutex Fernandez confir. Semenus Eneguez confir. Nunno Perez alferiz imperatoris confir. Garsias Fortunniones de Daroca. Geraldus scripsit scripsit imperatoris, per manum magistri Hugonis cancellarii ✝.

Num.º 404.

Era 1187: año 1149, a 10 de julio: got. 136. b.º gal. 230. b.º

In nomine Domini nostri patris et filii et Spiritus Sancti. Testamentum sive memoriale, quo tempore a quo Episcopo quo Sacerdote faciente, fuit consecrata ecclesia Sancti Clementis de Obaldia: Ego Albaro Beila Sacerdos sive abbas ecclesie Sancti Clementis de Obaldia amore Dei illectus, et peccatorum meorum remissionem, postquam predictam ecclesiam reedificatam refeci, de sustantia mea complendo necessaria feci consecrare ecclesiam Sancti Clementis de Obaldia; et offero Deo et Sancto Emimiliano et beato Clementi illam villam, que vocatur Gavinia cum omnibus suis pertinentiis, pascuis, rivis, montibus, introitibus et exitibus suis, sicut in perpetuum illam villam a domino Aldefonso totius hispanie imperatore habui, ita offero et dono Deo et Sancto Clementi et beato Emiliano. Dono etiam illam partem mei patrimonii, quam cum fratribus meis iure hereditario sortitus sum, quam est in Gavinia Deo et Sancto Clementi et beato Emiliano in perpetuum. Testamentum sive memoriale fuerit consecrata ecclesia Sancti Clementis de Obaldia a domno Roderico Nazarensi episcopo era millesima centesima octogesima septima, sexto idus iulii, in honore Sancti Clementis, Sancti Michaelis, Sancti Andree, Sancti Thome, Sanctorum Vincentii et Leti, Sancte Cecilie: reliquie, quas superaddidit Rodericus episcopus, Sancti Dionisii, et de vestibus Sancti Andree.

Num.º 405.

Era 1188: año 1150: got. 134: gal. 229. b.º

In Dei nomine. Hec est convenientia, quam facimus ego abbas Lucas et omnes seniores Sancti Emiliani tecum Azenar Garciez: et nos damus tibi in Coba de gallegos una serna in ripam de palatio de Carrera in Carrera erio et labrato, et unas casas della era et una ferragine et una vinea, ut habeas tu, et filii tui; nepotes autem tui non habeant illud sed tantummodo tu et filii tui: et si aliquis voluerit te expelere in tua vita de ista hereditate supradicta ad tibi aut a tuos filios, ut redda vobis sexaginta morabitinos, et intret in sua hereditate. Et ut detis omnes vestras decimas omnes annos Sancto Emiliano. Et post

Este Cuevagallegos fue de S.n Millan, y se despobló en el Siglo 15. Su term.º está comprendido en el de la V.a de Pancorbo.

mortem tuam, vel tuos filios tuos et ista hereditate supradicta Sancto Emiliano sine ulla voce mala, et non inquirant tuos nepotes ulla causa. Dominicus prior, et Domnus Munnius precente, et Domnus Gundisalbus, et Domnus Garcia Socxates, et Domnus Dominicus Sebastianus Sacrista, et omnes seniores Sancti Emiliani sunt auditores, era millesima centesima octogesima octava.

Num.º 406.

Era 1188: año 1150, a 26 de Julio; Cajon V. 52. rollo 5.º n.º 4.

In Dei nomine et eius gratia. Ego Adefonsus Hispanie imperator una cum filio meo rege Sancio tibi Fernando Petriz et filiis tuis et omni generationi tue facio cartam donationis de illo barrio de Junceira, qui est de meo realengo et iacet in Alfoz de Chirceiga, dono eum tibi cum omnibus suis terminis et pertinentiis, ut habeas eum liberum et quietum tu et filii tui et omnis generatio tua in perpetuum. Si vero in posterum aliquis ex meo vel alieno genere hoc meum factum rumpere temptaverit, sit maledictus et excomunicatus et cum Juda proditore Domini in inferno dampnatus, et pectet regie parti mille morabitinos. Facta carta, quando imperator tenebat Cordubam circundatam et pugnavit cum triginta millia muzmudis, et cum aliis multis in adelucis super eam, et devicit eos, era millesima centesima octogesima octava, et fit septimo Kalendarium agusti, imperante ipso Adefonso imperatore in Toleto, et Legione, in Galleria et Castella, Nagara, et Saragotia, Baetia et Almaria. Garsia rex Navarre tunc temporis vasallus imperatoris, et comes Barchinione tunc temporis vasallus imperatoris. Ego Adefonsus imperator hanc cartam quam fieri iussi, propria manu roboro. Sig+num imperatoris.= Garsia rex Navarre confirmans. Comes Almaricus confirmans. Gutier Fernandiz confir. Martinus Munniz confir. Gumiz Gonzaliz, qui tunc ipsam terram tenebat confir.= Comes Fernandus Gallecie confir. Comes Ramimirus confir. Fernandus Johannes confir. Comes Petrus confir. Comes Osorii confir.= Johannes Fernandiz canonicus ecclesie beati Jacobi et scriptor imperatoris scripsit

---

Num.º 407

Era 1190: año 1152: got. 100.b.º gal. 136.b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Hec est convenientia, quam facio ego abbas Lucas in Sancti Emiliani vobiscum concilio de Sancta Maria de Ripa-Retunda super quibusdam controversis quas habuerunt monachi Sancti Emiliani cum hominibus supradicte ville super decimis et oblationibus. Talem igitur facimus convenientiam, ut omnes clerici qui fuerint illius ville naturales accipiant equales partes de cocto pane et de offerendis, que fuerint offerte in altare Domini: et clericus Sancti Emiliani accipiat similiter tertiam partem sicut unus illorum in istis offerendis. Et clericus Sancti Emiliani accipiat omnem partem decimarum de collatiis omnibus, qui fuerint Sancti Emiliani, et non perquirant partem de decimis, que fuerint aliorum collaceorum militum: Neque clerici qui fuerint in supradicta ecclesia, sive qui fuerint filii collaceorum militum, sive filii collaceorum Sancti Emiliani perquirant aliquam magnam vel parvulam partem de decimis hominum Sanci Emiliani. Et clerici qui fuerint filli collaceorum Sancti Emiliani non perquirant vllam partem de decimis hominum militum, nisi de pane cocto et de aliis offerendis sicut supra diximus. Et consuetudo fuit antiqua, ut clericus Sancti Emiliani accipiebat semper medietatem panis cocti, et omnem decimationem frugum, et agnorum et ceterorum. Et ego abbas in Sancti Emiliani causa amoris et benignitatis vestre, scilicet hominum Sancte Marie Ripe-rotunde facio vobis hanc confirmationem, scilicet, panis cocti et offerendarum corroborationem cum consensu monachorum meorum. clericis supradicte ville indigenis iure hereditario. Regnante Aldefonso imperatore in Omni ispania, sub eo dominante Borueba Gonzalo Roiz, marinus imperatoris Alfonso Monnioz. Et sunt auditores et testes Garsea de Valliocabo, et Dia Diez de Ponticurbo, et Martin Diaz suo filio, et Fernando Garciez de Villanova, Aznar de Cobadegallegos, et Peidro Zidez, et don Semeno de Villanova: De Ventosa Blasco et Enneco suo fratre: De Cupo Johannes Clementez, et don Didaco: De Sancta Maria Johan Bermudez, Fernando Munnioz, Annaia Bermudez, Garcia Martinez, Gonzalbo Peidrez Martin Semenez, Gonzalvo Martinez, Omnes isti sunt auditores et testes. Facta carta in era millesima centesima nonagesima.

Num.º 408.

Era 1190: año 1152, a 15 de noviembre: archivo citado de Zaragoza, instit. 392. fol. 154. b.º

In Dei nomine, amen. Decet inter ceteros honores regiam sive imperatoriam precipue maiestatem ecclesias Dei diligere, santimoniales amare et eis loca convenientia dare, data manutenere venerari et fovere. Eapropter ego Adefonsus hispanie imperator una cum filio meo rege Sancio pro amore Dei et pro animabus parentum meorum et peccatorum meorum remissione, vobis Santimonialibus, que vultis facere monasterium religionis in Aradum et in Alcanadre, facio cartam donationis, et textum firmitatis Deo et omnibus deovotis, qui in prefato loco in regula beati Benedicti ad Dei et beate Marie servitium monasterium edificare vultis, ut ab hac die habeatis has villas Aradum et Alcanadre cum montibus et fontibus suis, cum pratis et pascuis, cum ingressibus et regressibus suis directuris iure hereditario in perpetuum; et hoc meum factum semper sit firmum. Si vero in posterum aliquis ex meo vel alieno genere hoc meum factum rumpere tentaverit sit maledictus a Deo et excomunicatus, et cum Juda proditore Domini in inferno: et insuper pectet regie parti mille moravitinos. Facta carta in Agreda era millesima centesima nonagesima, et quoto decimo septimo Kalendas decembris, anno quo imperator tenuit Guadiexi cincundatam: imperante ipso imperatore in Toleto et Legione et Gallecia et Castella et Naiara et Saragocia et Baecia et Almeria: Comite Barchilone tunc temporis vasallus imperatoris. Ego Adefonsus imperator hispanie hanc cartam, quam fieri iussi, propria manu mea roboro atque confirmo. Signum ✠ imperatoris. Rex Sancius filius imperatoris confirmans. Comes Poncius maiordomus imperatoris confir. Comes Almanricus tenens Baeciam confir. Guter Fernandiz confir. Ermengaudus comes Urgeli confir. Nunnus Petriz alferiz imperatoris confir. Rudericus Naiarensis episcopus confir. Comes Fernandus Gallecie confir. Vermedus Petriz Gallecie confir. Comes Gonsalviz confir. Gundisalvus Rudriguiz confir. Petrus Beltran confir. Joannes

Fernandiz canonicus ecclesie sancti Jacobi, et notarius imperatoris scrip-
sit.

Num.º 409.

Era 1191: año 1153: got. 140. b.º gal. 41.

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis, patris et filii et Spiritus
sancti. Ego quidem domna Tota licet indigna tamen Servorum Dei
serva, peccatorum meorum veniam consequi volens, dono ad ho-
norem Dei et sancti Emiliani presbiteri confessoris Christi et sanc-
ti Felicis et tibi patri spirituali Luche abbati, simulque toto reli-
giosissimo conventui in eodem cenobio commoranti propriam me-
am hereditatem, quam habeo in Naiera ex parentum meorum,
scilicet domos populatas et non populatas, terras, vineas, et to-
tum ab omni integritate, quicquid habeo in Naiera cum exitibus
et regressibus, cum montibus cum fontibus cum padulibus, et cum
omnibus suis pertinentiis ut serviant Sancto Emiliano iure heredi-
tario per cuncta secula, amen. Est istud meum palatium, quod pre-
dictis confessoribus corroboravi in varrio sancti Michaelis quodolim
fuerat vocatum varrium iudaicum, cum hominibus ibi populatis, et
cum ortis et cum omnibus suis pertinentiis: et in pago de las ado-
vas duas vineas, una iuxta vineam de Sancta Maria ex una par-
te; alia est iuxta viam que vadit de Sancta Eugenia ad Sanctum
Julianum: alia est in in ipso pago de valleconegga iuxta vineam
sancti Emiliani, et una terra subtus ripam de Tricio iuxta ter-
ram sancti Emiliani, ex alia parte terra que fuit de Petro Mo-
mez: alia terra subtus Azenias sancti Emiliani iuxta vineam
episcopi. Dono etiam et corroboro sanctis confessoribus Emiliano
et Felici et tibi predicto Luche abbati una cum monachorum
conventu Deo servientium meum proprium palatium, quod ha-
beo in Gallinero iuxta iberum cum totis hereditatibus et cum om-
nibus pertinentiis, que michi ibidem iure hereditario habere perti-
nent. Dono quoque omnem hereditatem, quam habeo in Montealbo.

Hoc totum, quod sub scripto notatur, et michi sorte hereditaria pertinet, serviat Sanctis iam predictis confessoribus per cuncta secula pro anima mea et omnium parentum meorum. Vos donatis michi in concambio et in prestimonio pro ista hereditate Villareggo, ut habeam villam istam tantummodo in vita mea. Siquis (las impreᵉˢ ordinᵒˢ &ᵃ). Ego Domna Tota, que hoc fieri iussi, testes ad roborandum tradidi. Garcia Furtunionis et uxor sua Dompna Elo testes. Petro Garciez testis. Roderico Pelaez testis. Garcia Rodriz testis. Fortun Garciez testis. Garcia Salvador, et Johannes Sancii alcaldes testes. Totum cocilium de Naiera sunt auditores et testes. Regnante rege Aldefonso imperatore in tota ispania: et in regno Naiere regnante rege Sancio imperatoris filio: sub eius dominio dominante Naiere Roderico Pelaez: maiordomus regis Guter Ferrandez: armiger eius Gonzalo Rodriz. Facta carta in era millesima centesima nonagesima prima.

Numº 410.

Era 1193: año 1155: got. 129. b: gal...

Sub nomine patris et filii et Spiritus Sancti. Hec est carta memorie de iudicio quod habuerunt omnes homines de Villar de Torre cum hominibus de Madriz super defesam de costasolana. Sancius Munionis et Dominicus presbiter de Villar de Torre moverunt vocem pro concilio de Villar, dicentes: quod Costasolona nunquam fuit defesa de Madriz. Sancio vero Munionis, et Gomessanus Sancii de Bergegio respondentes pro concilio de Madriz, dixerunt contra illos voceros de Villar: costasolana semper fuit defesa de Madriz, et est ex tempore regis Alfonsi maioris et Garsie comitis usque ad tempus presens. Garsia quidem Salvatoris et Johannes Sancii alkaldes Naiarenses, et Dompnus Petrus Fortunionis de Roiuela regis adelantado, in presentia Lupi Comitis, audita utriusque partis voce et bene intellecta, iudicaverunt: Quod homines de Madriz firmarent cum duabus villis, videlice, cum Villariggo et Villa-Dolquit, quod costamsolanam taliter et ex illo tempore habuerunt pro defesa, sicut ipsi aserebant. Utraque

Fⁿ Alonso 6º } Et Conde Dⁿ Garcia Ordoñez }

vero pars iudicium hoc modo iudicatum libenter acceperunt. Homines autem de Madriz perexerunt simul cum hominibus de Villar ad costam Solanam, et intus in ista defesa firmaverunt cum supradictis duabus villis contra homines de Villar sex quippe homines de Villariggo videlicet Sancius Munionis, Sancius Johannes, Johannes de Truggar, Sancius Gomez, Blasco Malo, et frater Sancii Johannis; de villa auten Dolquit alii sex videlicet Hunnus, Emeterius, Martinus Simproni, Lupus, Martinus frater eius, et Garsias Beile: hi homines prenotati intus in illa defesa concorditer firmaverunt et concesserunt totum hoc quod homines de Madriz dicebant: Adhuc enim homines de Villar iniuste calumpniantes, fecerunt iurare quatuor homines de Madriz, scilicet, Sancium Sancii de Plano, Gunsalvum Tornero, Gudumerum, et Ferrandum Munionis, quod nullam comunitatem habebant homines de Villa Dolquit cum hominibus de Madriz neque in pascuis neque in terminis: Qui continuo in Sancti Stephani ecclesia de Abantinis iuraverunt, veritatemque suam firmaverunt, et sic iusto iudicio illos de Villar superaverunt et suam defesam iuste defenderunt. Isti sunt fidiatores de foro, quos dederunt homines de Madriz hominibus de Villar scilicet Dominicus Sancii de Torrecella, et Fortunius Crespo ville Gundisalvi: fidiatores autem de redra, quos dederunt homines de Villar hominibus de Madriz, isti sunt scilicet Didacus de Kannas, et Blasius Gomiz Ville Gundisalvi. Facta carta era millesima centesima nonagesima tertia, regnante Aldefonso imperatore in Toleto et in omni Castella, comite Lupo per manum regis Sancii dominante Naiara. Garsias merinus in Naiara. Sunt huius rei auditores et testes Petrus Fortis de Naiera, Petrus Blasii, Dominicus Caruggo, Johannes Antonini, Garsias Antonini frater eius. Garsias merinus testis. Godofredus testis. Guillelmus Baldovin testis. Garsias monasterii beati Emiliani abbas testis. Sancius de Cardinas prepositus testis. Ferrandus prior Sancti Emiliani testis.

hoy S. Miguel de Llano

Num.º 433.

Era 1193: año 1155: qdr. 130. 6.º qal..

In Dei nomine et individue Trinitatis, qui creavit omnem creaturam mirifica consideratione, cuius pietate reguntur omnia viventia atq. digne famulantur elementa, a quo iusti coronantur, et impii damnantur. Hec est prescriptio nostri eterni federis et incommutabilis quod facimus nos homines de Madrid cum omnibus hominibus de Sazonqis absque alicuius iussione, et sine vllo minarum pavore, ut inter nos caritas manifestetur, et dilectio edificetur, sancti evangelii obedire volentes precepta, qui dicunt: Sicut ex vna radice multi arbores xame procedunt; ita ex vna Karitate pluxime virtutes generantur. Fedus autem est de illo termino sicut nascit fluvius de Kardines in Dexumada usque ad sanctum Martinum sit comune: de Sarzhosiella, preter quod est sancti Emiliani usque ad sanctum Johannem sicut cadit xibis de Xaimiqxo, et per fontes de Kabanna-erKexta ad Suxsum sit comune: de Muomeca ad Suxsum, usque adillas zagadas ubi via incipit ire Sancto Emiliano de suxso, sit comune: de via de Villariqqo ad Suxsum usque ad illum forKaqqum pascant simul, sed homines de Matrice nec ligna abscindant nec ibi maneant. Siquis autem, quod absit, factum istud violare aut rescindere voluerit, concilium illum quod fuit rescindans, pectet alio concilio centum morabitinos, et factum permaneat eternum. Nec concilium vnum sit ausum colligere aliquem amicum absque consilio alterius ad manendum. Siquis vero acceperit pignora de Matrice, et fuerit per Sazonicos, homines de Madrid pignora illa requentes, adiuvent eos homines de Sazonqis ad faciendum fidiaturam. Si enim quod iustum est noluerit accipere ille ferens pignora, nec fidiatores colligere, omnes simul pariter zollant ei pignora si valuerint. Tali modo faciant homines de Matrice hominibus de Sazonqis. Si fortuna ita non fecerint nolentes iurare, pectent vnam vacham, et vnam Kaucam vini, et recuperent perdita, que ibi fuerint facta. Rege imperatore Alfonso in omni Espania: Sub eius gratia regnante in Nazara eius filio rege Sancio; Sub concessu regis Sancii Lupus comes dominans Nazaram. Sunt quoque testes de hoc Gaxias Sancti Emiliani ecclesie abbas testis. Fundibalbus Sacrista testis. Omnes Seniores Sancti Emiliani viri testes. Rodericus Alvarionis mandans Sazonicos. Era millesima centesima nonagesima tertia.

Num.º 412.

Era 1193: año 1155, á 26. de abril: archivo de la Catedral de Calahorra, legajo 1.º del partido de la mesa Capitular atado 1.º n.º 1.º

In Dei nomine et eius divina clementia, ptratis et filii et Spiritus Sancti. Certum et manifestum sit omnibus tam presentibus quam futuris, quod ego Rodericus Dei gratia Calagurrensis episcopus cum consilio canonicorum meorum et assensu totius Capituli Calagurritane et Albaidensis ecclesie, pro Dei amore et Sancte Dei genitricis Marie et beatorum apostolorum Petri et Pauli et omnium Sanctorum, ad illam cavallariam de Hierosolimis dono omnia episcopalia iura, que habeo in illa ecclesia de Alcanadre, salva mea dignitate, ac iustitia et successorum meorum preter hoc ut veniant ad nostrum concilium et acciant oleum et chrisma, et cognoscant calagurritanam sedem suam. Si populatores de Alcanadre terras extra terminum de Alcanadre vel vineas adquisierint, integerrime partem que sibi contigit reddant episcopo, id est tertiam partem decimarum. Hec omnia sicut scripta sunt, ego Rodericus episcopus concedo et confirmo cum capitulo nostre ecclesie, ita ut annuatim persolvant milites templi tres moravetinos ecclesie calagurritane in festivitate Sancti Martini. Et ne qua ambiguitas in futurum super hoc remaneret hoc scriptum inde fieri mandavi, et sigillo nostro ecclesie corroborandum adiudicavi. Hec autem donatio vel cesio facta est in era millesima centesima nonagesima tertia, sexto Kalendas maii, adstantibus et confirmantibus archidiaconis Garcia Calagurrensi, Petro Naiarensi, Ferdinando Berbicensi, Blasco priore. Tancone qui opus ecclesie tenebat, Calveto Sacrista, Sancio Sacrista Sancio Capellano episcopi. Petro cancellario episcopi, qui hanc cartam scripsit. Sancio priore de Albaida, Brocardo. Signum ✠ Roderici Episcopi.

Num.º 413.

Era 1193: año 1155; archivo referido de Zaragoza.

In Dei nomine patris et filii et Spiritus Sancti, amen. Ego Don Rodericus de Azagra simul cum uxore mea domna Tota dono et concedo pro animabus tam parentum meorum quam pro mea et uxoris mee

dexit
* et

Domino Deo *fratribus militie templi Salomonis tam presentibus quam futuris illam nostram villam Alcanadre cum omnibus terminis et viis et xipis et montibus et fontibus et omnibus pertinentiis quas habet et debet habere, ut habeam illam liberam et quietam sempex, et faciam de ea suam voluntatem. Istum donativum fuit pos festum Sancti Martini altexo die in illa villa Axenzana: et hoc donativum factum est in presentia fratris Petxo Tizon, et fratris Petxi Martini cum consilio magistri sui Petxi de la Rocla, et aliorum fratrum qui pexmanent in Novellas, et in Montison. Cuius donationis sunt testes Lupus episcopus Pampilonensis, Petxo Lupiz de Illuxiexa, Semen Sanz de Banix, Martin Sanz de Laxdexo, Petxo Sanz de Lizaxxa. Facta carta exa millesima centesima nonagesima sextia. xegnante xege Sancio in Pampilona, domno Rodexico Senioxe de Estella et de Tucela, Guillelmus Azenax in Sangosa, Sancio Cmecone in Ponte-xegine, Xemen Azenax in Tafalia. Petxo Squiexa in Sancta Maxia de Xsua, Xemen de Aibax in Lequin. Ego don Rodxigo de Sxagxa de manu mea hoc signum feci ✠.

Num.º 414.

Era ⅋⅋⅋3: año ⅋⅋55, á 18 de septre; archivo xefexido de Zaxagoza.

In Dei nomine, amen. Plexumque sentimus oblivionis incomoda, dum xexum gestaxum memoxiam pex scripturx seriem negligimus alligaxe. Quapxoptex ego xex Sancius una cum uxoxe mea xegina domna Blanca dono et concedo illam hexeditatem de Alcanadre Deo et militibus templi, que pater meus Adefonsus imperator dedexat pxo hexeditate Rudexico de Sxagxa, pxo bono et fideli sexvitio, quod ei fecexat, pex propxiam caxtam suam, et ipse Rodexicus postea dedit eam pxo xemedio anime sue eisdem militibus templi, ut faciatis de ea quidquid voluexitis libexe et quiete, et possideatis eam iure hexeditario in pexpetuum absque omnium hominum contxaditione: ita do et concedo eam militie templi pxo xemedio anime mee et paxentum meoxum, nec non et peccatoxum meoxum xemissione. Siquis vexo hoc meum factum et donationem infxingexe tentavexit, sit maledictus et excomunicatus, et pecter xegie parti mille moxavetinos, et hoc meum factum sempex maneat fixmum. Facta carta in Ca-

laguxxa sub era millesima centesima nonagesima tertia, et quarto quarto decimo Kalendas octobris, imperante Aldefonso imperatore Toleto Legione Gallecia Castella Naiera Saragocia Baecia Vendiugar et Almeria. Ego rex Sancius hanc cartam, quam fieri iussi, meo proprio robore confirmo. Signum ✠ regis Sancii. Regina domna Blanca uxor regis confirmam. Comes Almaricus tenens Baeciam confir. Comes Poncius maiordomus imperatoris confir. Comes Lupus tenens Nagaxam confir. Garsia Almoravide tenens Calaguxam confir. Gomez Gonzalviz alferiz regis confir. Johannes Toletanus archiepiscopus confir. Johannes Oxomensis episcopus confir. Rodericus Nagarensis episcopus confir. Vincentius Burgensis episcopus confir. Petrus Lopiz de Soria confir. Bella Ladron confir. Martinus regis notarius canonicus ecclesie Sancti Jacobi scripsit.

Num.° 435.

Era 1194: año 1156: archivo mismo de Zaragoza ciudad.

In Dei nomine et eius gratia patris et filii et Spiritus Sancti, amen. Ego don Rodrigo de Aragon, et uxor mea domna Toda et filiis et filiabus nostris propter amorem Dei, et pro salute animarum nostrarum, et pro animabus parentum nostrorum bono corde et bona voluntate donamus illa villa de Arador, que nobis dedit illo imperator, ad sanctam religionem, quod est fratribus militie templi Salomonis in perpetuum. Sic donavimus prefatam villam Arador ad fratribus templi cum aquis et pratis, cum exemo et populato, et cum omnibus suis pertinentiis, quas habet, et habere debet, excepto illo Soto de Sorzia cum tota sua labore, que ibi est, quod dedimus illum ad illos monachos de Sancta Maria de Irag, ubi iacet nostra uxor domna Toda. Et hoc fuit factum in Stella in manu de magistro Trebol, et fratre Petre Martin, et fratre Arnalde de Propagnan. Sunt testes visores de hoc suprascripto don Gonzalez de Aragon, Petro Sanz de Lizarra, Martin Sanz de Laxdero, Maria Almoravit, Arcicho. Facta carta era millesima centesima nonagesima quarta. Ego don Rodrigo hoc signum ✠ feci.

Num.º 436.

Era ¶¶94: año ¶¶56: gorico ¶52: galicano 2¶5.

Carta de Sancho el Mayor por la que dona al Monasterio de San Millán de la Cogolla

In Christi nomine xedemptoris nostri. Ego Johannes Bexmudi, vivadense providentia Dei, offero Deo et Sancto Emiliano, et tibi patri spirituali Gaxie eiusdem cenobii abbati, ceteisque monachis omnibus ibi Deo servientibus vnam texxam iuxta calzadam in fine vallis, pexene circa illam texnam Sancte Crucis, et vnam vineam in loco qui dicitur Joioj, ex vna paxte est vinea sancte crucis, ex alia vinea de filiis Munionis Johannes. Facta carta in exa millesima centesima nonagesima quaxta, xegnante impexatore Ildefonso in omni ispania, xege Sancio eius filio in Nagaxa, Gundisalbo Rodriz dominante Boxoviam, Lupo Comite castellam. Prior Texxandus testis. Gundisalbus sacrista testis. Blasius xeficionaxius testis. Martinus Sancte crucis testis. Pelagius presbitex Sancte Marie testis. Texxandus presbitex Sancte Marie testis. Omnes seniores Sancti Emiliani testes.

Num.º 437.

Año de la encarnac.on del Sor. ¶¶56: de nacim.to ¶¶56.
á 8 de Marzo. Cajon A.2. titulo Altable
legajo 5.º num.º 5.º gali. 234

Jacintus Dei gxatia Sancte Romane ecclexie diaconus cardinalis, apostolice sedis legatus. Dilecto filio Gaxie abbati Sancti Emiliani eiusque successoxibus xegulaxem vitam professis in pexpetuum. Cum velut ait Sapiens: quidam xes, paxve concoxdia excxescant, discoxdia vexo decxescant; scandala fxaxum de medio tollexe, liteisque xescindexe paterno diligentique studio curamus. Inde est contaoversia diutius agitataam inter Oriensem et Sancti Emiliani ecclexias concoxdi fine texminaxe studium et opexam efficacitex dedimus. Cum itaque in villa, que dicitur Axtable, paxxochialem ecclesiam ex antiquo possedexit ecclexia Sancti Emiliani, et deinceps Oriensis Ecclexia xegalem hexeditatem adepta, ibidem aliam de novo ecclesiam construexexe, ad quam xusticoj suoj ixe facexet, dubitabamus eoj prioxi ecclexie paxxochiali. Noj vexigque ecclexie providexe vo-

lentes, statuimus: ut ecclesia prior omnes illius ville parrochianos recuperet cum omni integritate, hoc excepto, quod cum rustici Oniensis Ecclesie, quos nunc habet et habitura est, decimas suas ecclesie priori dari debeant: illarum duas partes habeat omniensis, et tertiam ecclesia Sancti Emiliani. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat hoc nostrum decretum infringere, vel quoqomodo mutare, sed ratum et inviolatum permaneat. Siqua igitur in posterum ecclesiastica secularisve persona huius nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non congrua emendatione satisfecerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei ac Domini nostri Jhu Christi aliena fiat, amen, amen, amen. Datis stelle per manum Rodberti capellani domini Jacinti diaconi cardinalis atque legati, Incarnationis Dominice anno millesimo centesimo quinquagesimo quinto, indictione tertia, octavo idus martii, pontificatus domini pape Adriani quarti anno primo.

Num.º 418.

Era 1195: año 1157: got. 137.6º galic. 177. 6º

Sub Christi nomine. Ego Maior Nunnez de Antuzanos in grandi necesitate possita mitto me in Sancta Maria de Antuzanos, scilicet meum proprium solarem cum sua ferragine et uno ero circa pratum Sancte Marie, et uno pedazo del arroio de carrera usque ad pinnam, et unam terram de las fazas iuxta terram de Gonzalbo, et una terra enna lomba iuxta carrera, que vadit ad Mercato: tali convenientia, ut in diebus vite mee habeam victum et vestitum in Sancta Maria de Antuzanos, per omnia secula: in anno, quo mortus est imperator Alfonsus. Dominico Zidez, Martino Johannes, Johannes Gutierrez, Petro Gutierrez, et totum concilium de Antuzanos testes. Michael presbiter de Lhozares testis. Johannes presbiter de Baranda testis. Michael Suenno presbiter de Baranda testis. Garsias abbas in Sancto Emiliano. Lupus comes in castella. Facta carta in era millesima centesima nonagesima quinta.

Num.º 419.

Era 1195: año 1157: gotico 142: galic. 128.

Sub Christi nomine. Ego igitur Maria Xemenez de Sagga peccatorum meorum memoria perterrita, ut merear evadere examem districti iudicis, offero vnam terram in Arce monasterio Sanctorum Emiliani et Felicis confessorum Dei, ut eorum interventu, et precibus omnium fratrum ibidem Deo servientium presentium ac futurorum eruar a penis inferni, et ad patris dexteram in celo collocari: hec terra est circa fonte latus via que ducit ad lacunum, et exit ad sumum ripe de Arza, et ex parte ville habet terra Lupi Beile, et fratrum suorum collateralem, et ex parte Lacuno habet terra Simeonis presbiteri de Foncea. Siquis vero filiorum meorum vel parentum vel extraneorum hoc meum datum auferre vel retemptare aut exeredare voluerit, anathema sit, et cum Juda Domini traditore apud inferos in perpetuum puniatur. Martinus Ferrandi, et Gonsalbus Ferrandi filii mei testes. Garsias Albari testis. Lupus Sancii testis. De Sagga inferiori Fortunius Sancii testis. Petrus Sancii testis. Garsias Petri testis. Amatus presbiter testis. Lupus Enneci testis. Didacus Garsie testis. Lupus Garsie de Castaniares testis. Facta carta in era millesima centesima nonagesima quinta, regnante rege Sancio in ispania, Comite Lupo dominante Naiare.

Num.º 420.

Era 1197: año 1159, á 13 de junio: got.... galic. 39. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Rodericus Munionis trado hereditates meas, quas habeo in Gallinero et in Naharruri Sancto Emiliano pro remedio anime mee, et tibi Garsie abbati Sancti Emiliani et Sancto collegio ibi nocte dieque Deo servientium cum exitibus et regressibus, pascuis et montibus arboribus fructuosis et infructuosis; et quatuor solares populatos, et quinque heremos, et vnam sernam in Gallinero de suso: super Sancto Martino: duas terras a las Coviellas super sendero de Sancta Maria, que venit de Gallinero de Suso; vna terra sendersius de Sancta Maria, alia terra in Gallinero de Somo: alia terra iuxta fontem, tres terras, et partem meam illius terre quam tenet Andreas iuxta Sanctum Romanum, cum partem meam nucium et pirorum iuxta

viam de Grannionis: duas terras iuxta callem, vna terra iuxta rivum Nave: duas terras in returas: tres terras iuxta crucem de suso: vna terra iuxta crucem de iuso: duas terras in valle alta: tres terre que fuerunt vinee et duos ortos in Gallinero de iuso cum omni integritate, ut serviant Sancto Emiliano vsque in perpetuum. Domna Elvira vxor mea testis. Garsias et dompnus Munnio filii mei testes. Corvaran testis. Dompnus Clemens testis. Abbas Nunnus testis. Dompnus Justus de Herramellori testis. Sancius Didaci de Trepeana testis. Dompnus Johannes de Villa-Nasur testis. Munnius Petriz testis. Petrus Michaelis de Salas testis. Era millesima centesima nonagesima septima, idus iunii.

Num.º 421.

Era 1200: año 1162, á 19. de abril, dia jueves: gpt. .... gal. 221.

Ego igitur Fortunio Lupi presbiter de Trepeana tanta familiaritate ac libertate Garsie abbatis et monachorum Sancti Emiliani devictus, et peccatorum meorum ac scelerum, que a iuventute mea graviter deliqui, timore penarum infernalium ac scelerum, que a iuventute mea perpetritus, et anime mee medici ac subenire per elemosinam cupiens, per eam enim maxime peccata redimuntur ut ait Salomon divitie hominis redemptio anime ipsius sunt: et Daniel, rex redime peccata tua elemosinis, fortasse indulgeat tibi Deus: do beato Emiliano et tibi Garsie abbati ceterisque fratribus ibidem Deo servientibus presentibus ac futuris domum vnam, quam sumo labore ego in Trepeana funditus fundavi, ut serviat Sancto Emiliano in perpetuum. Siquis (las imprecaciones ordin.s &c.a). Facta carta in era millesima ducentesima, quarto decimo Kalendas maii, feria quinta, regnante Alfonso regis Sancii filio in Castella, comite Lupo dominante Naieram, et frater eius Sancio Didaci in Trepeana dominante. Dominicus Garsie, Rodericus Petri, Garsia Munnioni, Martinus Simeonis, Petrus Garsie, Rodericus Petri Martinus Dominici, Sancius Fortunionis, omnes isti de Trepeana sunt auditores et testes. Totaque conscio Trepeanensis favet huic facto, et assensum prebet.

Concilio.

Num.º 422.

Era 1201: año 1163 en abril: gpt. 138: gal. 235: Cajon E. 7.

legajo 1.º n.º 2.º

Rerum omnium Dominus et Conditor unus providens commoda humane saluti, rerum ecclesiasticarum, que in controversiam veniunt, sacro pacis federe potius vult prestringi, quam litigio terminari: res enim ecclesiastice concordia crescunt, discordie decrescunt. Cum itaque salutaris solicitudo omnium ecclesiarum sit pacem diligere in pacis dilectione siqua litigiosa in ecclesia Dei occurrerint, pietatis intuitu concordia sedare: controversiam Burgensis ecclesie, et monasterii beati Emiliani diutius agitatam, et a nullo predecessorum nostrorum actenus terminatam, iustius voto pacis compellimur terminare quam obstinata austeritate litigii contendere: pacis enim oleo et legum vino tota plebium massa in salutari statu concreta, felix coheret. Et ne factum nostrum posteros latere queat questionem Burgensis ecclesie, et transcationem monasteri beati Emiliani cum Burgensi ecclesia, memorie scripto commendare necessarium duximus: Burgensis ecclesia impetebat monasterium beati Emiliani super tertiis hereditatum predicti monasterii, que sunt in diochesi Burgensis ecclesie, asserens predictas tertias iure cathedralis ecclesie ad Burgensem spectare ecclesiam: abbas et monachi contra proponebant; monasterium beati Emiliani predictas tertias regia donatione et pontificali auctoritate quorundam episcoporum Burgensis ecclesie habere, et in perpetuum iure dotis habiturum instanter contendebant. Ad hanc itaque litem terminandam et radicitus in perpetuum extirpandam ego Garsias monasterii beati Emiliani abbas communi consilio et pari voto monachorum predicti monasterii Fernandi prioris, Gundisalvi sacriste, Sancii prepositi, Andree refectorarii, Stephani operarii, aliorumque omnium monachorum predicti monasterii hereditates illas, quas habemus in villa de Silos et in Acetores damus Burgensi ecclesie in perpetuum habendas et possidendas cum omnibus pertinentiis suis: et in robur conscripte pagine ducentos morabitinos, quos vel in mensa vel in usibus canonicorum ad eorum voluntatem expendendos exolvimus. Inde est quod ego Petrus Burgensis ecclesie episcopus auctoritate domini nostri Ihu Christi, et beate Marie, et beatorum apostolorum Petri et Pauli,

et aliorum apostolorum gratuita voluntate omnium canonicorum Burgensis ecclesie, prioris Michaelis, Martini archidiaconi, Johannis Roberti archidiaconi, Petri Mathei archidiaconi, Petri Obechez archidiaconi, Guidonis archidiaconi, Petri cantoris, Gundisalvi Sacriste, aliorumque omnium canonicorum Burgensis ecclesie absolvimus et concedimus monasterio beati Emiliani predictas tertias omnium hereditatum que sunt in Diochesi Burgensis ecclesie in perpetum habendas et possidendas et quicquid iure super his tertiis Burgensis ecclesia habuit, vel se habere hactenus interposuit, totum illum deponimus, et ex hodierna die sempiternum silentium super his tertiis omnibus successoribus nostris tam episcopis quam canonicis, tam futuris quam presentibus imponimus: Hanc solam exceptionem inducimus, quod si exhinc monasterium beati Emiliani regia donatione, seu potentum terre villas, terras, vineas, vel quamcumque hereditatem in diochesi Burgensis ecclesie adquisierit in illis nichil iuris nichil decimarum Burgensis ecclesie monasterium beati Emiliani sibi vsurpet, set ratum et illibatum Burguensi ecclesie conservet. Et quia contrata si incombulsa tenentur, manet gratia contraentium, ita si frustrantur imminet pernities defraudantium: ut huius transactionis robur ac valitudo in perpetuum solidata permaneat, vigore vtriusque ecclesie testium, eorumque subscriptionibus presentis pagine privilegium florere vtile ac necessarium duximus. Ego Petrus Burgensis ecclesie episcopus hoc privilegium laudo et confirmo et propria manu hoc signum facio ✠. Ego prior Michael laudo et confirmo. Ego Martinus archidiaconus laudo et confirmo. Gundisalvus de Sancta Cruce laudat et confirmat. Fernandus Fernandez confirmat. Dominicus abbas de Franducea confir. Rudericus abbas de Salas confir. Bermudus confir. Johannes de Villa-Aiuda confir. Petrus Johannes de Zorita confir. Omnis conventus Burgensis Ecclesie confir. Facta carta huius privilegii mense aprilis in era millesima ducentesima prima, regnante rege Ildefonso in regno patris sui regis Sancii. Siqua igitur in posterum ecclesiastica secularisve persona huius privilegii tenorem sciens, violare temptaverit

nisi congrua satisfactione emendaverit, reum se divino iudicio de perpetua iniquitate cognoscat, et a Sacratissimo corpore et Sanguine Christi alienus fia, amen.

Num.º 423.

Era 1201: año 1163, a 27. de Septbre: got. 139: gal. 236: Cajon E. 7.
legajo 2.º n.º 1.º: y archivo de la S.ta iglesia de Calahorra.

Ne forte predecessorum nostrorum iusta iudicia posterorum malignitate in novam redeant questionem, huic scripto dignum mandari decrebimus: Quod venerabilis memorie Rodericus calagurritanus episcopus comuni suorum clericorum assensu contra venerabile monasterium sancti Emiliani super tertiis quorundam parrochialium ecclesiarum quandam vovit questionem, et quod pastorem illius ecclesie super predicta questione usque ad gravissima iudiciorum pertraxerit certamina. Recognoscens itaque vir ille religiosus calagurritanus episcopus se predictam controversiam minus provide movisse, potissimum elegit ab ea desistere, quam suam ecclesiam et monasterium sancti Emiliani sumptuossibus litibus et inanibus dispendis pregravare: Jussitque cartam presentem ad resignationem predicte litis conscribi, ne posteris nostris super hac re aliqua unquam possit oriri dubietas. Ipse equidem votum iuste resignationis adimplens in hec verba edixit. Ego Rudericus calagurritane ecclesie dictus episcopus de communi assensu fratrum nostrorum videlicet archidiconorum, prioris, totiusque conventus calagurritane ecclesie resigno tibi Garsie abbati et successoribus tuis et sancti Emiliani venerabili cenobio tertias et cenas ecclesiarum in diocesi nostra constitutarum super quibus minus circunspecte ego et fratres mei litem nos movisse cognoscimus; et omnibus successoribus nostris prefate questionis movende precludimus aditum, et quibuslibet, quod absit, ea movere adtemptantibus, auctoritate nobis a Domino commissa perpetuum imponimus silentium. Ecclesie autem, in quibus hec facta est resignatio, iste sunt: ecclesia sancti Martini de Barberana, Ventosa, ecclesia sancti Sebastiani iuxta Naiaram sita, Cardinas, Terrero, ecclesie sancte

Marie de Badaran, Villagonsalvi, villula Sancti Georgii, Lederma, Bobatella, Colia, Cordovin, ecclesia Sancte Marie de Cannas, et Sancte Marie de Sorores, ecclesiola Sancti Emiliani de Alesanco, ecclesia Sancti Tirsi de Canellas, Villarigo, Sancta Maria de Bannares, Padullegga, Zofiuri, Albiano, Mauruzuri, Ternero, ecclesia Sancti Martini et Sancti Michaelis de Grannone; exceptis tertiis de Camprobin et tertiis de Madriz, quas nobis et ecclesie nostre voluntate, similiter et assensu totius capituli vestri accepimus in perpetuum, et retinemus habendas. Siquis autem Successorum nostrorum hoc factum infringere adtentaverit, sit ei anatema maranata et cum iuda proditore in baratrum inferni detrudatur, et perpetuis non careat supliciis. Facta carta quinto Kalendas Octobris, die sexta feria, in era millesima ducentesima prima. Ego Rudericus Calagurritane ecclesie episcopus huic instrumento subscribo, ac roborando propria manu hoc signum ✠ facio. Ego Garsias Calagurrensis archidiaconus subscribo et hoc signum ✠ facio. Ego Dominicus archidiaconus Alabensis subscribo, et hoc signum ✠ facio. Ego Ferrandus archidiaconus subscribo et hoc signum ✠ facio. * Ego Didacus precentor subscribo. * Ego Sancius Calagurrensis ecclesie prior subscribo, et hoc signum ✠ facio. Ego Calbetus Sacrista subscribo. Ego Fanco operarius ecclesie subscribo. Ego Gonsalbus diaconus subscribo. Ego Nazarenus subscribo. Regnante rege Alfonso Sancii regis filio in Naggara, et in tota Castella: quinto Kalendas marcii in festo venerabilium martirum Emeterii et Celedoni est roboratum hoc instrumentum in capitulo Calagurritane ecclesie, presente predicto Roderico episcopo cum omnibus calagurritanis canonicis.

Num.º 424.

Era 1203: año 1165, á 14 de septre, dia martes: got. 141. gal. 65. b.º

Sub nomine personarum patris et filii et spiritus Sancti. Ego Didacus Didaci de Blascuri pecatorum meorum recordatione compunctus, de his, que michi temporaliter Dominus largiri dignatus est, gratuito

animo et spontanea voluntate decrevi offerre Deo et Sancto Emiliano quatinus precibus beatissimorum confessorum Emiliani et Felicis et omnibus monachorum ibidem Deo regulariter servientium inextinguibilia inferni merar evadere incendia, et cum celicolis in eterna regnare sine fine gloria, amen. Offero igitur et dono quicquid habeo in Villa-Porkera iure hereditario ab omni integritate, scilicet, quatuor collaceos populatos Gomiz Sancii, Furtunius Sancii, Munnio Fortunii Garsea Garseiz; et tres solares iermos cum sua divisa, et quinque terras, quarum prima es subtus viam iuxta Sancti Tome ecclesiam altera est in medio duarum viarum circa Sanctum Tomam, alia est in capite huius terre iuxta terram Garcie Garciez de Villoria, alia in medio duarum viarum habens ad caput quemdam nocarem et aream, alia iuxta ferraginem habens ad caput tres nocares: Et tres vineas una earum in superiori pago circa vineam Sancii de Suso; altera iungitur iste; tertia vero in inferiori pago circa vineam Garsie regis cuiusdam rustici de Vannares. Hoc totum dono Deo et Sancto Emiliano et tibi Garsie eiusdem cenobii abbati, et omnibus monachis tam presentibus quam futuris, quod habeatis hoc donatum iure hereditario per omnia secula. Siquis (las imprec.s ordinar.s &c.a). Facta carta sub era millesima ducentesima tertia, feria tertia, decimo octavo Kalendas octobris. Domna Enderchina eiusdem Didaci Didaz uxor huius rei testis. Bernaldus Didaci eius filius testis. Lupus Didaci eius filius testis. Gilus Didaci eiusdem filius testis. Gundisalbus Didaci et Sancius Didaci eiusdem filii testes. Domna Rama et domna Ozenda eiusdem filie testes. Garsia Garciez eiusdem gener testis. Ferrandus Gonsalvez eiudem gener testis. Simeon Garsiez eiusdem gener testis. Didacus Didaci Covo eiusdem frater testis. Petrus Garsiez de Zamora testis. Tellus Petrez et Garsia Petrez filii Petri Gonsalbez de Alba testes. Alfonso puerulo Sancii regis filio regnante in omni Castella. Rege Ferrando eiusdem puerulo avunculo regnante in omni Gallecia. Sancio rege Garsie regis filio regnante in Pampilona. Comite Lupo dominante Naiere.

No subsiste Villaporquera: pero su termino esta unido con el de Bañares: y en este tiempo eran diversas Villas, a saver dha V.a porquera y V.a de Bañares:

Num.º 425.

A 19 de junio del año de 1165: Becerro bulario fol. 35. b.º

Alexander episcopus servus servorum Dei: venerabilibus fratribus Burgensi et Calagurritano episcopis salutem et apostolicam benedictionem. Conquestus est nobis dilectus filius noster abbas Sancti Emiliani, quod Oxomensis episcopus ecclesiam Sancte Marie de Tera, et ecclesiam Sancti Andree de Soria contra iustitiam detinet occupatas. Cumque dilectus filius noster Jacintus diaconus Cardinalis tunc in partibus ispaniarum apostolice sedis legatus Calagurritanum episcopum et venerabilem fratrem nostrum Palentinum episcopum super his iudices delegasset, predicto abbati sub vestro examine respondere contempsit: Quia igitur memorato abbati in iustia sua deesse non possumus nec debemus, universitati vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus memoratum episcopum diligentius moneatis, et districtius compellatis: ut vel ablatas ecclesias sibi restituat, vel in presentia vestra iustitie sibi complementum exhibeat: quod si legitime citatus ad presentiam vestram super hoc responsurus venire contempserit, sepedictum abbatem in possessione auctoritate apostolica inducatis. Datis Turoni quinto idus junii.

Num.º 426.

Era 1204: año 1166, a 13 de Abril, dia Sabado: gpt. 141: gal. 237.

Cajon V. 12. rollo 4.º n.º 12. Copia autorizada.

In nomine Domini nostri Jhu Christi, amen. Hec est carta transactionis, quam facta est inter domnum Johannem episcopum Oxomensem, et abbatem Garsiam Sancti Emiliani super controversiam que versabatur inter eos et eorum ecclesias pro ecclesia Sancte Marie de Thera cum omnibus pertinentiis suis, et pro ecclesia Sancti Andree de Soria coram domno Burgensi episcopo Petro, et domno Roderico Calagurritano episcopo, qui ambo in eadem causa a domino papa iudices fuerant delegati. Controversia nempe talis erat: petebat namque ecclesia Sancti Emiliani ab Oxomensi episcopo ecclesiam Sancte Marie de Tera, dicens, suam esse, et eadem

ecclesiam iure propietario ad se pertinere asseverabat quorundam instrumentorum, que habebat a duobus regibus, scilicet, a rege Garsia et a rege Aldefonso: primus namque rex Garsias illam ecclesiam cum omnibus pertinentiis suis illis donaverat: Secundum quidem instrumentum protestabatur, quod in nova populatione illius terre successor ipsius rex Aldefonsus eandem donationem illis confirmavit, et sicut eiusdem instrumentum aprobat, terminos qui ad eandem ecclesiam pertinere deberent diligenter distinxit. Et dicebant etiam monachi Sancti Emiliani quemadmodum ad Oxomensem episcopum pervenerat: nam abbas Petrus Tirasonensi episcopo Michaeli predictam ecclesiam in prestimonium dederat, qui idem episcopus eam cuidam Soriensi Clerico nomine Johannes Telles pignori obligavit, qui postea in Oxomensem episcopum esse electum, et ante suam consecrationem rebus humanis exemptum; et sic deinde penes ecclesiam Oxomensem contra iustitiam remanssit: Ad hoc autem probandum, scilicet, ut in prestimonium episcopo Michaeli sic data fuit, tres testes produxerunt, plures si tunc opus essent producturi. In contrarium Oxomensis episcopus dicebat, ecclesiam Sancte Marie de Thera ad ius suum pertinere, et suam ecclesiam ex donatione cuiusdam regis nomine Aldefonsi aragonensis predictam ecclesiam cum omni iure suo asequtam proponebat; quod totum eiusdem regis instrumento firmiter probare conabatur: privilegia Romanorum pontificum, quibus easdem ecclesias ad ius oxomensis ecclesie pertinere probabat. in medium profferebat: et insuper prescriptionem temporis ad ius suum suficienter defendendum opponebat. Ecclesiam quoque Sancti Andree de Soria, monachi Sancti Emiliani ad se pertinere iure propietario dicebant: Nam inter alias presuras, que fiebant, quando Soria populabatur, abbas Petrus suam presuram ibidem, sicut asseverabant, accepit, et in propria presura ecclesiam fundavit; et continue ecclesia Sancti Emiliani illam in pace tenuit; donec Sancti Andree, per archidiaconum Soriensem nomine Gaufredum, Vicarius Sancti Emiliani per violentiam exinde fuit eiectus, episcopo domno Johanne ratum habente, et possessioni eiusdem ecclesie

D.n Alonso el Batallador rey de Aragon. Año 1118.

usque ad tempus presentis transactionis incumbente. E contrario episcopus Oxomensis dicebat, ecclesiam Sancti Andree de Soria ad ius Oxomensis ecclesie pertinere, quia in sua diocesi de novo surrexerat, ideoque ad eum et ad eius ordinationem omnimodo pertinebat. Denique de consensu utriusque ecclesie super istis controversiis talis concordia est celebrata: Quod dominus Oxomensis episcopus prenominatam ecclesiam de Sancta Maria de Thera cum omnibus pertinentiis suis, quas ipse dominus possidebat, vel alius nomine ipsius, ecclesie Sancti Emiliani restituat, et ut eos in omni pace et quiete de cetero possidere permiteret, promissit: monachi vero in eadem ecclesia tertiam partem decimarum ex laicis percipiendarum episcopo Oxomensi in pace habendam concesserunt: hoc et inter eos convenit, ut clericus per abbatem presentetur, et ab episcopo curam animarum suscipiat, qui de spiritualibus et de his, que ad episcopum pertinent, episcopo respondeat: pro temporalibus vero abbati debitam subiectionem exhibeat, et fideliter rationem reddat. Aliam insuper ecclesiam scilicet Sancti Andree similiter in pace dictus dominus restituit, tertia parte que tam de iure quam de consuetudine Oxomensis ecclesie diocesano episcopo persolvitur, ipsi episcopo reservata, et ut ordinatio clerici eodem modo per omnia sicut in superiori ecclesia diximus, in ista celebretur. Ad hoc autem, ut hec concordia rata et in perpetuum inviolata permaneat dominus episcopus spontanee promissit, ut si quodcumque vel ipse vel successor contra hanc transactionem venire niteretur, primo loco centum aureos monachis Sancti Emiliani solvere cogeretur. Hec autem convenientia facta est in concilio Segoviensi presente et auctore domino Johanne Toletane sedis archiepiscopo et ispaniarum primate, et domino Petro Burgensi episcopo, et domino Roderico Calagurritanesi episcopo, qui ambo sicut dictum est in eadem causa a domino papa iudices fuerunt delegati. Facta carta in era millesima ducentesima quarta. Ego Johannes Dei gratia toletane archiepiscopus licet indignus et ispaniarum

primas dictus confirmo, et sigillo meo corroboro. Ego Petrus Burgensis, dictus episcopus in hac carta a domino papa delegatus confirmo et sigillo meo munio. Ego Rodericus calagurritanensis episcopus in hac causa a domino papa delegatus confirmo et sigillo meo munio. Ego Sancius Avilensis episcopus confirmo. Ego W. Secobiensis episcopus confirmo. Ego C. Segontinus episcopus confirmo. Ego Petrus Sancte Romane ecclesie Subdiaconus interfui. Ego Gundisalvus Sacrista Oxomensis ecclesie confirmo. Ego Seginufus canonicus Oxomensis confirmo. Ego Ardericus Oxomensis canonicus interfui et laudo. = Hec transactionis carta fuit roborata in Oxomensi capitulo presente Johanne episcopo quinto idus aprilis die Sabbati. Ego P. toletane sedis archidiaconus confirmo: ego Michael abbas Sancti Petri de Aslansa testis. Ego G. archidiaconus confirmo. Ego Barnericus canonicus Oxomensis ecclesie confirmo. Ego Johannes Petri cantor confirmo. Ego G. canonicus Oxomensis confirmo. Ego Johannes Canonicus confirmo. Ego Ws. canonicus confirmo. Ego Gundisalbus Sacrista oxomensis ecclesie ecclesie confirmo. Ego Bernardus confirmo. Ego Garsias Sancti Antonini et Oxomensis ecclesie canonicus confirmo. Ego Johannes Oxomensis episcopus canonicus confirmo. Ego Salvator confirmo canonicus Oxomensis. Ego Julianus canonicus Oxomensis confirmo. Ego Petrus de Andalus Oxomensis episcopus confirmo.

Num.º 427.

Nota. Ed 1.º la Rel nº. 429.

Era 1205: año 1167, á 7 de julio: archivo dicho de Calahorra, titulo mesa capitular leg. 1.º n.º 1. y 2.º

In Dei nomine. Cunctis clericis et ecclesie prelatis pernecessarium est et congruum loco religioso ubicumque potuerint propagando dilatare, et Dei servis consilio et auxilio subenire. Ea propter ego Rodericus Dei gratia calagurritanus episcopus cum assensu et voluntate totius ecclesie eiusdem conventus dono et concedo fratribus templi Jherosolimitani episcopalia iura,

que habeo in ecclesia de Alcanadre, salva nostra et successorum nostrorum dignitate et reverentia atque iustitia, excepto quod vocatus capellanus veniat ad sinodum et accipiat ab episcopo curam animarum et obediat in ecclesiasticis, et cognoscant calaguritanam ecclesiam: indeque oleum et chrisma accipiant singulis annis, et annuatim persolvant in festivitate Sancti Martini milites templi tres morabetinos ecclesie calaguritane: et de termino de Arador, quod operati fuerint proprio cultu et vomere, medietatem tertie decimarum: populatores, vel collacii seu qualesumque agriculores qui operati fuerint in termino de Arador tertiam decimarum episcopo et ecclesie calaguritane persolvant. Fratres et supradicti quidquid agrorum seu vinearum proprio vomere vel sumptibus operati fuerint in toto episcopatu nostro, ex eo nobis medietatem decimarum reddant. Hec igitur omnia, sicut scripta sunt, pro amore Dei, et fratris atque amici nostri Petri Martini, ego Rodericus episcopus concedo et confirmo cum omni calaguritane ecclesie capitulo, et sigillo corroboro. Facta itaque donatione et scripto in era millesima ducentesima quinta, nonis iulii, adstante et confirmante Sancio priore: G. archidiacono calaguritano: D. Alabensi archidiacono: P. Berbericensi archidiacono: D. Naiarensi archidiacono: D. precentore: K. Sacrista: P. operatore: et omni conventu calaguritano ecclesie adstante, et confirmante. Petrus Albaidensis ecclesie suprenominate scripsit canonicus.

Num°. 428.

Era 1205: año 1167: got. 142: gal. 66.

Sub Christi nomine. redemptoris nostri. Ego Domna Uraca uxor Petri Gonsalbi de Alba pro remedio anime mee et parentum meorum bono animo et spontanea voluntate offero Deo et sanctis altaribus beatorum confessorum Emiliani et Felicis duos collaceos populatos et unum solare in Vannares, quorum nomina hec sunt, Martino Ferrero, et Dominico filio Iuste: domus Martini Ferrari est circa domum Didaci, et domus Dominici est circa domum Michaeli Sanz

gez, et solare est circa domum Tote sororis. Hos duos collaceos et solare dono et corroboro in presentia filiorum meorum Deo et Sancto Emiliano, ut sint iure hereditario sub iure Sancti Emiliani per cuncta secula seculorum, amen. Siquis vero ex meis propinquis vel extraneis hanc meam donationem tam devotissime Deo et sancto Emiliano oblatam, Garsia abbate monasterium Sancti Emiliani regente, retemptare ausus fuerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, et cum Juda Domini proditore in inferno sine fine dampnatus, et regali fisco persolvat tres libras auri, et duplum ad regulam. Facta carta sub era millesima ducentesima quinta, regnante rege Alfonso puerulo regis Sancio filio in toleto et in omni castella, sub eius gratia dominante Naggare comite Lupo Didaz. Tellus Petrez eiusdem filius testis. Petras Petrez, et Martin Petrez et Maria Petrez, et Ferran Petrez et Mikael Petrez eiusdem filii testes. Urraka Petrez, et Maria Petrez et Tota Petrez eiusdem filie testes. De Vannares sunt testes Sancius presbiter minor, et Garsea presbiter, et Dominicus Sancii presbiter, et Lupus puer scolarius testes. Ennecus medicus plagarum testis. Ortu Arcania testis. Petrus Cozcorrita testis. Aparicio testis.

Num.º 429.

Era 1205: año 1167, á 31. de Enero: got. 142. b.º gal. 231.

Nota: 1.ª del presente año. } In nomine Domini nostri Ihu Christi, amen. Regali nempe convenit dignitati, queque loca ad Dei honorem constituta diligere, et ea regalibus donis ditare. Quapropter ego Aldefonsus Dei gratia rex dono et concedo Deo et beati Emiliani de la cogolla, et vobis dompno Garsie eiusdem ecclesie abbati et monachis vestris presentibus atque futuris pro animabus avi mei et patris mei bone memorie regis Sancii, nec non et pro salute anime mee unam aldeam, que vocatur Embit, et est in termino de Opte: et terminum istius aldee sic dividitur: de los Collados in antea et cum

illa valle, qua Succar decurrit, et de serra ad serram; cum terris, pascuis, pratis, rivis, molendinis, piscarijs, montibus, fontibus usque ad pontem de Conca: cum ingressibus et regressibus, et cum omnibus pertinentiis suis, iure hereditario habere in perpetuum dono inquam et libenter concedo suprascriptam aldeam cum omnibus suis pertinentibus vobis predicto abbati vestrisque successoribus tali modo, ut eam cum cunctis iam dictis terminis vos atque successores vestri amodo liberam et absolutam habeatis et in perpetuum possideatis: unde iubeo, ut hoc meum donum semper stabile maneat et reatum. Siquis (las imprec.s ord.s &c.a) Facta carta in Toleto pridie Kalendarum februarii, era millesima ducentesima quinta, regnante rege Aldefonso in Toleto et in Extrematura et in Naiera et in Asturiis. Et ego Aldefonsus rex, qui hanc cartam fieri iussi, propria manu roboro et confirmo. Comes Lupus confirmans. Celebrunus toletane sedis electus confir. Raimundus Palentine episcopus confir. Petrus Burgensis episcopus confir. Rodericus Kalagurritanus episcopus confir. Sancius Avilensis* episcopus confir. Johannes Oxomensis episcopus confir. Comes Albarus confir. Comes Nunio confir. Comes Petrus de Lara confir. Gomez Gundisalvi confir. Gundisalbus Rodriz confir. Sancius Didaci confir. Petrus Gontritij confir. Suverus Pelagii confir. Martinus Garsie confir. Garsias Martini confir. Melendo Lampadez alcalde in toleto confir. Petrus Didaci alcalde in toleto confir. Stephanus Juliani algazil confir. Dominicus Cidez Almoserif confir. Orti Ortiz alchaiat in toleto confir. Et de Opte, Dominico Bodalo iudez confir. Petro Johannes tartamudo confir. Vicent Annaia confir. alcaldes de Opte. Pedreion confir. Dominico Munioz confir. Johannes Obeco confir. Stephano Mikael confir. Milian confir. Sarracin confir. Dominico de Soria confir. Blasco Felices confir. Et toto Concilio de Opte: et exterminatores istius hereditatis Garcia Munnioz et Dominico Munnioz de Soria.

Nota:

Gontij.

Num.º 430.

Era 1206: año 1168, á 16 de junio: got. 137: gal. 58

Fuero dado á los Vnos de Cihuri y Pauleja.

Anno ab Incarnatione Domini millesimo centesimo sesagesimo octavo, regnante rege Alfonso in omni Castella et Extrematura, rege Fredinando huius avunculo in Gallecia, rege vero Sancio in Pampilona;

Nota: * en el becerro gotico enmedaron, ó por mejor decir rasparon y supusieron el avilensis en naiarensis: con el fin de dar obispo en Naxera distinto del de Calahorra. Argaiz soledad laureada en la iglesia de Calahorra cap. 48. este es el impostor

ego Garsias Dei gratia beati Emiliani monasterii humilis minister omnesque monachi ibidem regularem ducentes vitam, facimus cartam bono animo et spontanea voluntate vobis omnibus hominibus in villis Zofiuri et Padulegga habitantibus tam futuris quam presentibus de foro, quod semper debeatis habere vos et filii vestri seu generatio vestra per cuncta secula seculorum temporalium secula. Tale igitur donamus et corroboramus vobis forum, ut unusquisque vestrum qui sit integratus, pectet seniori domus Zofiuri in uno quoque anno singulos almudes tritici, et singulos ordei mense augusto, et singulas camelas vini in vindemiis, et singulos solidos denariorum a Sancto Mikaele usque ad festum omnium Sanctorum. Qui vero non fuerit integratus iuxta forum suum, pectet quod sibi contigerit. Operemini in uno quoque anno in labore supradicte domus Zofiori septem diebus. Donetis etiam solitum prandium in uno quoque anno abbati Sancti Emiliani. Facta carta huius fori corroborationis sub era millesima ducentesima sexta, decimo sexto Kalendas iulii. Siquis vero hanc cartam et hoc forum a nobis vobis tam benigne donatum, infringere retentare aut contrariare voluerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, et cum Juda traditore in inferno submersus, amen. Prior Ferrandus testis. Lupus prepositus testis. Prior Julianus testis. Lupus Lopez de Villa-lhovar testis dominans Zofiuri. Blasius sacrista testis. Petrus refictorarius testis. Sancius comitis Lupi filius testis. Stephanus camerarius testis. Eximinus cellararius testis. Omnes seniores Sancti Emiliani sunt factores et testes. Habeatis semper in villa iudicem, et saionem.

Num.º 431.

Era 1207: año 1169: archivo de monjas de Cañas. Cajon de Quintanilla de San Garcia.

Cunctis divinam paginam diligenter intuentibus liquet quatinus cum considerantur que et quanta sunt, que promituntur

in celis, parvipendunt animo illa, que possidentur in terris. Hac ratio considerata pro spe futurorum bonorum, que in centuplum accepturi sumus, et pro remissione peccatorum nostrorum facimus titulum donationis, quem in tantum rigorem iustitie positum esse cognoscimus, ut quicumque irrumpere presumpserit, non tantum suarum rerum in commodum, verum etiam omnipotentis Dei iram proculdubio debet incurrere. Divina igitur gratia administrante, ego comes Lupus et uxor mea domna Aldonza comitissa, quorum hec hereditas pertinet; sub nomine et honore domini nostri Jhu Christi, cuius regnum et imperium permanet in eternum; facimus, ut predictum est, cartulam donationis Deo et ordini de Cistellis ibique Sororibus servientibus et omnibus successoribus eorum illud monasterium Sancte Marie de Faiola, illam hereditatem quod nos habemus in Quintaniella de Sant Garcia ab integro, cum omnibus terminis suis, et cum illa villa suprescripta, cum solaribus, terris vineis, pascuis, montibus, rivis, molendinis, atque cum omni exitu et regressu. Damus itaque et concedimus, ut asignatum est, ut iure hereditario illud monasterium scilicet Sancte Marie de Faiola habeatis et in perpetuum possideatis. Siquis autem ex nostris vel extraneis temerario ausu vel diabolico exagitatus instinctu hanc cartam et hanc donationem a nobis factam, et in cocilio legitime roboratam, frangere vel disturbare aut inquietare voluerit; sit maledictus et excomunicatus, et cum Juda traditore in inferno perpetualiter damnatus, et insuper centum libras auri purissimi regi terre persolvere cogatur, nec non illud monasterium duplatum vobis vocem vestram reddat. Facta carta huius donationis sub era millesima ducentesima septima, regnante rege Ildefonso filio regis Sancii in Toleto et in Extremadura et in Burgos; dominante sub eo Naiara comes Lupus; alcaiat in illo castello don Calvet, merino don Garcia Stevanez, alcalles don Garcia Salvador et don Martin, Saiones Dominicus Navarro et Lop. Rex Ildefonsus toletanus regnante in Castella confirmans. Rex Fernandus regnante

in Legione confix. Rex Sancius in Navarra regnante confix. Archiepiscopus Dompnus Celebrun confix. Rodericus episcopus Calagurrensis confix. Abbas Garsias Sancti Emiliani confix. Abbas Johannes Vallisveraxie confix. Abbas Petrus Sancti Domini confix. Comes Lupus de Navarra manu sua confix. Petrus Galindez confix. Martinus Lupi confix. Garsias Rodrici confix.= Gonzalbo Roiz de Buxova concedit. Gomez Gonzalvez concedit. Petro Semenez concedit. Garcia Iacon concedit. Sant Diaz de Leiva testis est. Diago Gonzalez de Terbias testis est. Pelayo Asnaxez de Terbias testis est. Petro Garciez de Villasanco testis est. Lope Furtunionez de Castroviejo testis est. Fortun Sanz de Maixes testis est. Fortat de Daroca testis est. Calvet de Bovadiella testis est. Petrus Foxes testis est.

Num.º 432.

Exa 1208: año 1170: qoz. 100.b.º qal. 83. b.º

In Dei nomine. Ego Munno filius de Faca Munno, et mea mater Faca vendimus tibi Dompno Fernando monacho Sancti Emiliani totam nostram partem, quam habemus in illo molino de Terradiello pro uno morabitino, et iam sumus bene pacati, semper serviat Sancto Emiliano et Sue Domui de Secobia per secula. Munio Belasco testis. Dominico Munnoz testis. Munno Vrquisso testis. Garcia Beila testis. Ego Anna et meo germano Iacobe, et mea filia Maria Ennecoz vendimus tibi Dompno Fernando monacho Sancti Emiliani totum nostram partem, quam habemus in eodem molino de Terradiello pro uno morabitino, de quo sumus pacati, et semper serviat Sancto Emiliano et Sue Domui de Secovia Cornelio testis. Dominicus Sancii testis. Blasco Munnoz testis. Blasco filio de Dominico Pelligero testis. Regnante rege Alfonso in Secobia et Toleto, et Naiera. Facta carta in era millesima ducentesima octava. Iudex in Secobia Blasco Flain. Episcopo Guillelmo regente Secobiam.

Num.º 433.

Era 1209: año 1171: got. 69. b.º gal. 141.

In Dei nomine. Nos omnes filii Ferrandi Bermudez videlicet Lupus Ferrandez, Gonsalbo Ferrandez, Roderico Ferrandez, Martinus Ferrandez, Ermildus Ferrandez, Elvira Ferrandez, Sancia Ferrandez, Maria Ferrandez, et toti alii bona et sana voluntate offerimus Deo et Sancto Emiliano et sancto Clementi, et tibi patri spirituali Garsie abbati totisque senioribus Deo et Sancto Emiliano servientibus unam terram in Ballartiella pro anima patris nostri Ferrandi Bermudez, de una parte iacet terra Sancie Ferrandez, de alia vero terra de filiis Munionis Blaschez, ex una parte currit ribulus in quo est situs molendinus, ex altera vero est via. Siquis vero (las imprec.s &c.a). Facta carta mense ianuario in era millesima ducentesima nona, regnante rege Alfonso in tota Castella, sub eius gratia dominante Borovie Gonsalbo Roderici, Oriolo merino. Rodericus Didaci de Salas testis. Petrus Xemenez presbiter de Ballartiella testis. Ferrandus Martinez presbiter de eadem villa testis. Petrus Dominici, et Dominicus Petri, et Munio Xemenez, et Petrus Michaeli, et Martinus Munnioz, et totum concilium de Ballartiella testes.

Num.º 434.

Era 1209: año 1171: Cajon V. 12: rollo 1.º n.º 5.º

In nomine Sancte et individue Trinitatis patris et filii et Spiritus Sancti, amen. Ego Johannes Stephanez filius de Stephan Ensaricht et uxor mea Maria Roberth talis nobis venit voluntas vel accessit necesitas, ut vendimus vobis emptori nostro domno Gomiz Vermudez unum parrale quem habeamus in ipsa glera de Sancto Juliano pretio quod nobis et vobis complacuit, id est per centum morabetinos, et de ipso pretio nichil remansit pro dare apud vestram partem, cum suo albaroc bene complito; et habet allatenos ille parral supra scriptus ex una parte orientis ipsum ribum molinarem, que vadit ad ipsos molinos Sancti Juliani, qui sunt de Sancto Emiliano iuxta ipsum parrale de rege, ex parte vero occidentis ipsum parra

Molinos de S.n Julian, q.e son de S. Millan.

lem de Petro Paian, qui fuit de Garcia Merino; ex parte autem aquilonis ipsam terram, que vadit ad sanctum Julianum cum ipso parrale, qui fuit de Stephano Renalde, et de Petro Lautiha. Et sunt fidiatores de hoc facto Roderico Semenez, et Stephan Enneguez. Et sunt testes huius venditionis Didago Alfons, Petro Teresa, Petro Semenez, Martin de Naiara, Petro de Naiara, Ferraguth, Dominicus prior Sancti Jacobi, Garcia Pitella, Ferraguth, Boneth filius de la Polgareta, Aparicio, Petro Paian, Elias cambiador, Juan de Burgos, Garcia Longo, Bernalth Aguiher, Bernal cambiador, Joan Malgarnith, Godefre Aleman, Tolihes, Marches, Stephan de Soria. Stephan Brunt. De mulieribus donna Hurracha mulier de alcalde Pardo, la Polgareta, Maria Paschual, Saniha mulier de Petro Bordon, donna Maria mulier de Clement: ut ab isto in antea possideatis et habeatis iure hereditario vos don Gomez Vermudez et omnis generatio vestra, et qui de vobis fuerint vel exierint illum parralem superius nominatum ad dandum vel vendendum vel ad omem vestram voluntatem faciendum per cuncta secula, amen. Siquis (las imprec.s &a). Facta carta era millesima ducentesima nona, regnante Aldefonso rege filio regis Sancii in Toleto in Extrematura, in Burgos, in Naiara et in Calagurra, sub eo dominante Naiaram comite Nuno, alcaide in ipso castello sive in ipsam villam Diago Alfons, sub eo merino Ferrando et scurrente iudicio per Martin Blasquez et Johannes abbat, saiones Martin Quoiso. Johannes Naiarensis capellanus scripsit.

Num.º 435.

Era 1209: año 1171, á 22 de junio: got..... gal. 238.

In Dei nomine amen. Decet regie potestate aliquem sibi fideliter servientem donis remunerare. Ea propter ego Ildefonsus Dei gratia ispaniarum rex una cum uxore mea Alienor regina dono et concedo vobis Martino Lupi quantum habeo in Lograro, et monasterium Sancti Bartolomei cum omnibus casares qui sunt super et subter

ponte usque ad aream de Yela Diaz: et quantum habeo in Exertos, et in Extrada, et in Sancto Vincentio, et in Faiolas; totum ex integro videlicet cum terris vineis pratis pascuis ribis molendinis cum arboribus et nemoribus et cum omnibus terminis et pertinentiis eorum iure hereditario, ut habeatis in perpetuum vos et tota successio vestra, et faciatis de illis quicquid vobis placuerit absolute. Siquis vero hoc meum factum rumpere voluerit, iram Dei omnipotentis habeat, et regie parti mille aureos persolvat. Facta carta apud Sanctam Mariam de Fusellis era millesima ducentesima nona, decimo Kalendas iulii. Et ego rex Ildefonsus regnans in Toleto, et Castella, in Naiera, et Extrematura hanc cartam propria manu roboro et confirmo. Cenebrunus toletanus archiepiscopus confirmans. Petrus Burgensis episcopus confir. Rodericus Calagurritanus episcopus confir. Comes Albarus confir. Comes Nunnez confir. Comes Gomiz confir. Petrus Roderici filius comitis confir. Gundisalbus Roderici confir. Rodericus Guterz confir. Lop Diaz de Mena confir. Don Lop de Fridas confir. Lop Diaz merinus regis confir. Adefonsi signum ✠ regis ✠. Rodericus Gundisalbi alferiz regis confir. Petrus Garsie maiordomus curie regis confir. Petrus regis notarius scripsit.

Num.º 436.

Era 1209: año 1171, á 6 de noviembre: got. 131. b.º gal. 24:

Cajon A. 6. titulo Badaran. legajo. 1.º n.º 4.º

In nomine Domini, amen. Decet reges predecessorum suorum decreta et dona illibata conservare, et conservata augere. Ea propter ego Ildefonsus Dei gratia ispanie rex una cum uxore mea Alienore regina donationem de Villa Dolquit, quam Sancti Emiliani monasterio Ildefonsus avus meus ispaniarum quondam imperator famosissimus donavit, laudo et confirmo, et in perpetuum ratam esse manendo: et insuper iam dicto monasterio et vobis domno Garcie eiusdem abbati et monachis ibidem inibi degentibus presentibus ac futuris pro remedio anime mee et parentum meorum de eadem villa cum omnibus sibi pertinentibus cartam confirmationis et donationis semper valituram facio, eamque ex integro

vobis habendam iure hereditario concedo. cum terris, vineis, pratis, pascuis, rivis, molendinis, cum casis et collazis, cum montibus et fontibus cum arboribus, et vaccaritiis et defesis cum cultis et incultis, cum ingressibus et regressibus, et cum omnibus terminis et pertinentiis suis habendam et possidendam, ut dictum est in perpetuum. Siquis (las imprec.s ordin.s &a). Facta carta apud Naiaram era millesima ducentesima nona, secundo nonas novembris. Et ego Ildefonsus rex regnans in Toleto et Castella, in Naiera et Extrematura hanc cartam fieri iussi, eamque manu propria roboravi. Signum ✠ regis Aldefonsi. Rodericus Gundisalvi alferiz regis confirmans. Petrus Garsie maiordomus curie regis confirmans. Cenebrunus Dei gratia toletane sedis archiepiscopus et ispaniarum primas confirmans. Rodericus Naiarensis episcopus confir. Petrus Burgensis episcopus confir. Raimundus Palentinus episcopus confir. Comes Nunno confir. Comes Pontius confir. Comes Vela confir. Comes Albarus confir. Petrus Roderici filius comitis confir. Gondisalbus Roderici de Boroba confir. Gondisalbus Roiz el Duc comitis confir. Albarus Roiz de Guzman confir. Petrus Roiz frater eius confir. Rodericus Gutierez confir. Guter Pelaez merinus regis confir. Petrus regis notarius, Raimundo existente cancellario, scripsit.

Num.º 437.

Era 1210: año 1172, á 11. de noviembre: got.... gal. 213.b.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Lop Lopez de Osma in articulo mortis positus, peccatorum meorum rememorans bona ac spontanea voluntate dono et offero Deo et Sancto Emiliano pro anima mea unum collaceum in Bozo, et omnem hereditatem quam habeo ibi ab omni integritate: et illam meam sernam, que est inter Sancta Gadea et Ancio. Facta carta sub era millesima ducentesima decima, tertio idus novembris. Dompus Marinus archidiaconus Burgensis testis. Fernandus Pardo testis. Didacus Lopez testis. Magister Johannes testis. Johannes German testis.

Munius Petrez armiger eius testis. Sancius Ferrandez armiger eius testis. Martin Ferrandez armiger eius testis.

Num.º 438.

Era 1211: año 1173: got. ... galic. 43.

Sub nomine Christi. Ego dompna Helisabet pro remedio anime mee, et patris et matris mee, et remissione mariti mei, atque filiorum, sincero animo ac spontanea voluntate offero ad atrium sanctorum cofessorum Emiliani et Felicis, tibique Garsie abbati, ceterisque monachis ibidem regulariter Deo servientibus unum hospitale in Azofra iuxta caminum Sancti Jacobi limina petentium, cum sua ecclesia Sancti Petri ad tumulandos peregrinos circa caminum fundata, et cum suo parrale, et sua serna circa se sita, quam michi dedit ac roboravit domnus Alfonsus rex. Dono quoque cum supradicto hospitali ex meo proprio iure unam terram in vadiello de iudeis circa terram de Godo Garciez, et Sancio Garciez de Alesanco: et quatuor vineas, tres sunt in paldeggas, una istarum est circa vineam filiorum Simeonis Enneconis, ex alia parte est vinea Garsie Palaciani, altera est circa vineam filiorum Munionis Palaciani, ex alia vero parte desursum est vinea Sancii Gonzalvi; tertia est de illa corva circa vineam Garsie Palaciani; quarta est super viam de Cironia circa vineam filiorum Simeonis Enneconis, ex alia parte est vinea Maioris filie Sancii Blaschez. Et tres collazeos, duo sunt in domo prioris hospitalis, domus ista est circa aream filiorum Azenarii Michaelis: alia domus est inter domum Martin Garciez et predictam aream: et unum malleolum in maleolis de Azofra super viam, qua vadunt ad Formiellam, ex una parte est malleolum filiorum Johannis Tavivi: Et una terra in Salobre in sinistra parte, parte de semita, qua vadunt ad Formiellam: altera terra in fonte pudia iuxta terram de Lope Ferrandez. Hec omnia ut supra scriptum est, dono et corroboro Sanctorum Emiliani et Felicis monasterio ut ibi serviant iure hereditario, per omnia secula in dispositione

et mandato abbatis Sancti Emiliani et monachorum ibidem commorantium: tali tamen institutione, quod hospitale cum omnibus rebus suis gubernetur et ordinetur per hominem quemcumque abbas Sancti Emiliani et monachi ibi posuerint, et quotiescumq; ibi advenerint, recipiantur, sicut et proprii domini, sicuti sunt. Sed de rebus hospitalis subtraere aliquid vel alienare non habeant potestatem. Siquis autem filiorum meorum vel filiarum voluerit voluerit se donare cum rebus suis supradicto hospitali, pergat prius ad capitolum Sancti Emiliani, et promittat ibi obedientiam abbati Sancti Emiliani, et sic per mandatum et licentiam eius et monachorum omnium recipiatur in obsequio pereginorum: Siquis vero dignus fuerit, accipiat ab abbate curam dominii super hospitale, et ministret pauperibus. Sive iste sive quislibet alter per manum abbatis Sancti Emiliani tenens hospitale vel vir vel femina, et male tractaverit res hospitalis et destructor earum reperius fuerit, corripiatur in capitulo semel bis et tertio: cartinoluerit, expellat eum abbas a dominio hospitalis, et cogat eum restituere ablata, gatus autem sic, et se emendare et restituere ablata, et intromittat in hospitale bonum dispensatorem, qui digne ministret pauperibus Dei. Siquis autem ex meis propinquis videlicet filiis vel filiabus vel nepotibus aut extraneis hanc meam donationem monasterio Sancti Emiliani tam devotissime oblatam retemptare voluerit, sit a Domino Deo maledictus, et cum Juda Domini traditore in inferno infernali submersus: ad partem vero regis tres persolvat libras auri, pro retemptatione duplum ad regulam. Facta carta in Era millesima ducentesima undecima, regnante rege Alfonso regis Sancii filio in Toleto et in omni Castella, sub eius curia dominante Naiere comite Lupo. Ego domna Elisabet, que hanc cartam fieri iussi, testes ad roborandum tradidi. Didacus Alfonsi filius meus testis. Ferrandus Alfonsi filius meus testis. Domna Teresa nutrix mea testis. Domna Maria et domna Ozenda filie mee testes. Martinus Gonsaldi miles testis. Petrus Garsie de Alesanco miles testis. Martinus Blaschez miles testis.

Gonzalvus Martinez testis. Kilus miles testis. Godo Garciez, et Sancia Garciez testes. Dominicus Semenez presbiter de Villar testis. Dominicus presbiter de Cannas testis. Petrus presbiter de Azofra testis. Ferrandus prior Sancti Emiliani me scripsit.

Num.º 439.

Era 1211: año 1173, á 23 de Octubre: got. 143: gal. 231. b.º

Cajon V. 12: rollo 1.º num.º 7.

In nomine Domini, amen. Tam presentibus quam futuris notum ac manifestum esse volo, quod ego Ildefonsus Dei gratia ispaniarum rex una cum uxore mea Alienor regina facio cartam donationis de illa serna mea in Velascor ante Sanctum Mametem sita versus Ferramellor de limite inferius usque viam vobis don Bernardo in perpetuum valituram, et dono eam vobis iure hereditario habendam tempore perpetuo, et faciendi de illa quicquid vobis placuerit absolute. Siquis (las imprec.s ordin.s &a). Facta carta in Frexeneda, et tunc temporis serenissimus rex Ildefonsus Navarrorum regem devicit et Pampilonam usque pervenit, era millesima ducentesima undecima, decimo Kalendas novembris. Et ego rex Ildefonsus regnans in Castella et Toleto hanc cartam propria manu roboro et confirmo. Signum ✠ regis Ildefonsi. Gundisalbus de Marannone alferiz regis confir. Rodericus Guterz maiordomus curie regis confir. Cerebrunus toletanus archiepiscopus et ispaniarum primas confir. Rodericus calagurritanus episcopus confir. Petrus Burgensis episcopus confir. Comes Nunio confir. Comes Gundisalvus confir. Comes Ferrandus confir. = Petrus Roderici filius comitis confir. Comes Garsie confir. Albarus Roderici confir. Ordonius Garsie confir. Petrus Gutierrez confir. Lupus Didaci merinus regis confir. Didacus Furtunionis de Granone confir. Petrus regis notarius, R. existente cancellario, scripsit.

orig.l Ferramelor.
orig.l Bernardo

orig.l Guterrez

Num.º 440.

Año 1173, a 23. de Octubre: Cajon A. 2. titulo

Altable leg. 1.º n.º 3.º

Jacintus Dei gratia sancte Romane ecclesie diaconus cardinalis, apostolice sedis legatus, dilectis in Christo filiis Fernando Sancti

Sancti Emiliani, et Johanni Oriensi abbatibus, salutem in Domino.
Sacrosancte Romane ecclesie laudanda consuetudo exigit, ut quotiens lis aliqua sub ipsius examine iudicio vel concordia terminatur, ipsius negotii series litterarum commitatur ex ordine munimentis, ut ventura posteritas habeat inde iudicia certissima veritatis, ne forte propter hominum mutabilitatem, que firma stabilitate debent consistere, levitate aliqua valeant temerari. Vobis itaque coram nobis constitutis, cum tu dilecti filii abbas sancti Emiliani querelam poneres contra Oriense monasterium, eo quod non servasset compositionem, quam fecimus inter ecclesias prefatas quondam cum legatione in hispaniis fungeremur, et inde nostrum instrumentum ostenderes, confirmatum auctoritate Romanorum pontificum, Adriani et Alexandri, iterato studuimus vos ad concordiam revocare. Unde de utriusque vestrum spontanee voluntatis arbitrio inter vos convenit, quod compositio prefata quam olim inter vos feceramus super parrochianis decimis et oblationibus ecclesie de Villa Astable, firma et stabilis permaneat, et decimas quas contra compositionem Oriensis abbas dicebatur accepisse, monasterio Sancti Emiliani restituat quantitatis earum decimarum, cognita et exquisita veritate per eos, qui eas collegerunt, si expedierit facta fide per sacramenti religionem, oblationibus quas eadem ratione petebat, pro bono pacis Oriensis remissis monasterio: Corpora vero quorundam parrochianorum ecclesie pertinentis ad monasterium Sancti Emiliani, que sepulta sunt in cimiterio oratorii Oriensis, si sine gravi scandalo, et parrochianorum offensa poterit fieri, exhumulentur, et cimiterio ecclesie Sancti Emiliani restituantur: Si autem scandalum in illis exhumulandis minime poterit evitari, ubi sepulta sunt, in Domino quiescant: ita quod unus ex monachis Oriensis monasterii pro abbate et tota eiusdem monasterii universitate iuxabit sacrosanctis coram vestris evangeliis, quod ulterius in dicto Oriensi oratorio parrochiani predicte ville non suscipiantur in dampnum vel iniuriam ecclesie Sancti Emiliani: neque decime neque oblationes nisi secun-

dum quod antiqua firmatum est compositione: et si contra factum fuerit, nisi Oniensis abbas conventus infra mensem noluerit emendare, et monasterio Sancti Emiliani boni viri arbitrio satisfacere; oratorium dictum penitus destruatur, nec ulterius ex ea causa destructum reedificetur. Hoc autem factum est mediantibus viris dilectis filiis nostris Jo. Georgii Subdiacono Sancte Romane ecclesie, et magister Stephano; G. toletano, Marino et Alderico Burgensibus archidiaconibus; presentibus venerabilibus fratribus nostris Jo. Legionensi. P. Burgensi, A. Astoricensi, P. Cauriensi, et M. Alcabricensi episcopis et aliis prudentibus viris. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat hanc nostre compositionis paginam temere perturbare vel infringere, vel ei aliquatenus contraire. Et ut perpetue firmitatis robur optineat nostri sigilli auctoritate voluimus insigniri. Ego Jacintus Diaconus cardinalis Sancte Marie in Cosmidin apostolice sedis legatus ℞. Datis apud sanctum Facundum per manum Johannis Georgii Sancte Romane ecclesie Subdiaconi, decimo Kalendas novembris, indictione sexta, incarnationis Dominice anno millesimo centesimo septuagesimo tertio, pontificatus vero Domini Alexandri pape anno quinto decimo.

Num.º 441.

Era 1211: año 1173. a 1.º de dicbre: got. 143: gal. 58.

Cajon V. 12: rollo 1.º n.º 6.º

In Dei nomine, amen. Nichil est, quod tantum deceat regiam maiestatem, quantum ecclesiam Dei diligere, honestos viros ac religiosos honorare, eorumque monasteria propriis muneribus libenter ditare. Unde ego Ildefonsus Dei gratia hispaniarum rex una cum uxore mea Alienore regina, pro animabus avi et patris mei et pro salute anime mee dono et concedo Deo et confessori Emiliano Sanctissimo et tibi Ferrando eiusdem monasterii abbati, tuisque successoribus locum illum Hiemnes publice nominatum, cum omni termino suo atque divisis, cum cultis scilicet et incultis, cum ingressibus et egressibus, cum pascuis et montibus, cum ribis, omnibus-

que suis pertinentiis, ut habeatis et possideatis iure hereditario in perpetuum. Hoc nostrum datum semper sit firmum. Siquis (las imprec.s ordin.s &c.) Facta carta in Belloforamine Kalendas decembris era millesima ducentesima undecima, regnante me rege Aldefonso in Toleto et Castella. Et ego rex Aldefonsus hanc cartam propria manu corroboro et confirmo. Simili modo donatione pascendi armenta quam predecessores mei reges ecclesie sancti Emiliani per universum orbem regnum meum concesserunt, sigillo meo munio et confirmo. Celebrunus archiepiscopus et hispaniarum primas confir. Signum ✝ regis Aldefonsi. Gundisalvus de Marannon alferiz regis confir. Rudericus Guterrez maiordomus curie regis confir. Rudericus calagurritanus episcopus confir. Petrus Burgensis* episcopus confir. Raimundus Palentinus episcopus confir = Comes Nunnus confir. Comes Gundisalvus confir. Comes Petrus confir. Comes Ferrandus confir. Petrus Roderici confir. Johannes Velaz qui tunc tenebat onorem confir. Raimundus cancellarius regis scripsit.

Num.º 442.

Era 1212: año 1174, en agosto: got. 143. b.º gal. 143. b.º

In Dei nomine et eius gratia. Hec est carta convenientie, que facta est inter abbatem Ferrandum sancti Emiliani et monachos ibidem Deo servientibus, et Enderchinam super monasterium sancti Jacobi de Lancreriz in presentia regis Alfonsi. Talis quippe est convenientia, ut totam medietatem monasterii, ecclesie librorum, crucis, calicis, vestimentorum, quicquid ad ius sacrum ecclesie pertinet, domorum hereditatum, decaniarum, baccarum boum, equarum, porcorum, iumentorum, in montibus in aquis in erbis, in exitu et introitu in omnibus his, que pertinent ad ius predicti monasterii, habeat ad suam dispositionem et ad suum dominium et suam voluntatem monasterium sancti Emiliani. Aliam vero medietatem habeat domna Enderchina et filii sui, et successores qui debent hereditari in sua hereditate iuxta voluntatem suam per cuncta secula. Facta carta sub era millesima du-

* Nota: el Burgensis remendado en Naiarensis, pero solo en la del becerro gotico: con la misma idea de suponer distinto obispo en Naxera del de Calahorra. Argaiz ya referido cap. 49.

centesima duodecima, mense agusto, feria quarta, regnante rege Aldefonso in Toleto et in tota castella, Comes Gundisalbus in Marannon testis. Comes Gomesanus testis. Petrus Roderici testis. Lope Diaz de Mena testis. Didacus Lopez testis. Lope Sanggez testis. Garcia de Escanno testis. Martinus Lopez testis.

Num.º 443.

Era 1212: año 1174, á 21 de dicbre: got. 137. b.º gal. 230 Rs

In Dei nomine. Ego Ricardus Dei gratia abbas Saltuum-alborum una cum priore Gomicio et cum communi assensu et voluntate totius monacorum conventus ibidem regulariter viventis, vendimus tibi Ferrando monaco sancti Emiliani illam Kasam de Secobia tenenti illam hereditatem nostram, que fuit de dompno Garcia monaco nostro, que est in territorio de Madrit Loranca nomine per quinquaginta quatuor morabitinis, de quibus nichil dandum remansit: vendimus Kasas cum tota sua radiz ab omni integritate illut totum quod habuit dompnus Garsias in suo iure quod fuit de Dominico Zabadon: ut amodo tota ista hereditas serviat Sancto Emiliano et sue domui de Secobia per cuncta secula. Facta carta mense decembri duodecimo Kalendas ianuarii, era millesima ducentesima duodecima, regnante rege Alfonso in Extrematura, et in Castella et Toleto. Senior in Madrit comes Petrus, iudex Dominicus Vincentii. Testes Johannes Fradre testis. Aparicius filius de Dominico Malo testis. Martinus Genesii prior de Lavit testis. et clerici de Sancto Petro scilicet dompnus Matheus, Petrus Navarrus, dompnus Johannes Navarrus diacono testes. Omne concilium sancti Petri videlicet don Paterno, Johannes Petrez, et Johannes filius Petri Dominici, et frater eius Dominicus Petrez. Johannes Martinez, Johannes Rubeus, Mikael Gomar, Dominicus Johannes, Petrus Martinez, Dominicus Alvofeta, dompnus Aparicius, Petrus Mikael de Vallecas, Barnabas sunt testes.

Señor en Madrid.

Num.º 444.

Era 1215: año 1177: got. 131: b.º gal. 227.

Nota: corresponde despues dela del n.º 449.

In Dei nomine. Ego igitur Jacobus vester pastor vendo vobis Dompno Ferrando monacho beati Emiliani omnem illam hereditatem, quam emi a Mikaelo filio de Petro Capiella in Loranca per decem septem morabetinos et dimidium et de istis morabitinis nichil remansit dandum. scilicet Kasas cum pascuis et exitibus et cum introitu in aquis et regressu, et in omnibus locis ubicumque vicini de Loranca possederint. Dompnus Aparicius testis. Dominicus Pelagii testis. Dominicus Alboeta testis. Petrus Martinez testis. Johannes Gutierrez testis. Petrus Martinez de Moza testis. Rostrudo testis. Dominicus Luscus testis. Petrus Petrez testis. Serrano testis: Omnes isti sunt auditores et testes. Facta carta era millesima ducentesima quinta decima, regnante rege Aldefonso in Toleto et in Extrematura et in Castella, Senior in Madrith comes Petrus, iudex Servandus.

Num.º 445.

Era 1213: año 1175: got. 150: gal. 227.

In Dei nomine et eius gratia. Nos omnes fratres, videlice, Tellus Petrez Martinus Petrez, Ferrandus Petrez, Urracha Petrez, Maria Petrez, et Tota Petrez filii Petri Gonzalvez de Alva, bono et sincero animo offerimus et corroboramus Deo et Sancto Emiliano, tibique Ferrando abbati, et toto monachorum conventui tam futuro quam presenti totam nostram hereditatem quam habemus sorte paterna in Castannares: hanc quippe hereditatem Sancto Emiliano in perpetuum habendam iure hereditario donamus una cum fratre nostro Michaele Petrez, quam ei pro sua sorte destinavimus ne in ceteris universis hereditatibus tam paternis quam maternis partem aliquam nobis exigat, sed cum ista supra dicta factus monachus Sancto Emiliano serviat. Don Romeo presbiter testis. Sancius Diaconus testis. Gundisalvo Semenez testis. Gundisalvo Ferrandez testis. Gundisalvo Albarez testis. Gundisalvo Diaz testis. De Corporales, Garcia

Azanarez testis. Lop Diaz testis. Gonzalvo Diaz, testis, frater eius. Lope Lopez testis. Domingo Guggia testis. Sanggo Zuri testis. Munnio Menderriz testis. Fortun Galindez testis. Lop Valza testis. Petrus Ortolanus testis. In presentia horum testium intromisit Martinus Petriz in vice omnium fratrum abbatem Ferrandi Sancti Emiliani in illam hereditatem de Castannares, quam pater suus Petrus Gundisalvez habuit iure hereditario, ut serviat frater eius Michael Petrez cum ea Deo et beato Emiliano. Era millesima ducentesima tertia decima.

Num.º 446.

Era 1213: año 1175, á 2 de octubre: gotico 144: gal...

Titulo} De inquisitione hereditatum et iuris regis, quam fecit Ferrandus abbas Sancti Emiliani, et Munius Munionis de Berga, et Lop Lopez de Villananni una cum Martino de Villaexcusa merino regis per mandatum domini regis Alfonsi.

De Boeada, Petrus abbas, Petrus Ovechez, Petrus Obechez de Campo, Gonzalvo, Sancio Martinez iuraverunt quod in hac villa nichil habebat de rege = In Quintaniella omnes solares regis sunt heremi, et solares infanzonum populati; set omnes sunt nepotes collaceorum regis, et dant singulis annis pro hereditatibus paratas domino regi: et de via que vadit sub ecclesia et transit per villam ad rivum quod superius est, regis est totum = In Pando iuxta ecclesiam Sance Crucis uno solare, nepotes de Oveco Nunnez de Pando sunt de isto solare = Villadesuso de infanzones: et Ruega de rege = In Alcevedo solares solares et quod regis est, totum est heremum: et quod est de infanzones est populatum: set dant pro hereditatibus regis paratas domino regi, et omnes sunt nepotes collaceorum regis = In Mioma decem solidos, et in Ballorca decem solidos regi = Villagalindo, que est inter Mioma et Basave, est tota regis, set est herema = In Pinedo decem solidos regi = In Villafrida invenimus peschisa, quod infanzones saccaron los villanos del rege de solares de rege, et popu-

laron los in ferraginibus regis: Johannes Munnoz villanus regis exiit sub rege, et posuit se sub infanzone, et sedendo sub infanzone vendidit ferraginem regis ad Maximum Salindez de Quintana infanzon. pro una vacca= Villafida est tota regis, set est tota herema: et Ballorcha, que est de infanzones, est populata: et homines de Ballorca propter hereditates, quas excolunt de Villafida, dant regi quartos.= In Vallecovo una serna en el xoio cum suo linare: uno solare in Sancto Salvatore cum sua ferragine, et una ferragine ante palatium de Martino Bxavo, et una terra ante palazium de Petro de Narbona, et uno monasterio Sancti Johannis circa fontem de Lazerion: affirmant seres de Vallecovo et de Chantazon et de Bezguenda, quod numquam fuit terminum partizum inter Vallecovo et Chantazon secundum suum auditum, et secundum suum scire.= Villa Radicella regis est tota, set est herema, et hereditatem eius laborant homines de Villanova, et de Zequela, et de Porcella, qui sunt collacei infanzonum, quidam dant quartos, quidam non= In Quintana uno solare de Bella Diaz est regis, et quatuor terras iuxta solare, et uno pedazo= In Villanova una casa et uno solare circa fontem; nepotes de solares istos de rege sunt in Villanova et in Porcella et in Zequela: las casas de Johannes Munnoz del era de Villanova de rege: comprolas Lop Diaz de Vallecovo por un caballo: Petro Lopez de Vallecovo compro una faza de terra del collazo del rege cerca el solar, fuera un solar de los de Arbulso in Villanova, et un solar in Quintana de Gonzalo Veilaz, et aKesta compra Ke ficieron Lop Diaz et Petro Lopez, todo lo al del rege.= Bardolles de suso del rege: los caseros de Sancti Romani de Busto-redondo del rege.= Terminum de termino de Focillo en acha, de Termino et de Focillo en alla de Chantazon; Martin Munnoz et Martin Munnoz, Petrus Didazi, Petrus Gomez, Petrus Beilaz, Dominicus presbiter isti sunt de Barrio qui iuxaverunt. De Vallecovo Martinus Albarez, Petro Carello, Petro de Ponte, Petrus Mikael, Petrus Velaschez, Petrus de Campo, Garzias de Muonas-

terio, Martinus de Villaseca, Garsias Didaz: De Lhantaron Garsias Malo, Garsias Garcez, Beila: De Berguenda Johannes Ferrandez, Petrus Stephanez isti sunt qui iuraverunt. De villa Bardones iuraverunt Didacus Johannes, Dominicus Mikael Petrus Roderici: De Lalastra Petrus Garcez, Dominicus Petrez, Petrus Didaci, Lop Martinez: De la Foz dompnus Petrus, Johannes magnus, Petrus Nunnez Johannes Petrez: De Villafrida Johannes Covo, Petrus abbas, Dominicus Ovecoz, Dominicus Didaz: De Sancto Saturnino Felix, Johannes pinguis, Munnius Felix: isti dixerunt, quod Varrios de Creggo et de Sancto Saturnino, et de Villafrida, quod solevant simul comedere semper et pascere, ligna scindere, exceptis suis propriis defesis, et de illo fonte de Esiello, et de Sancto Mikaelo de cabeza de illa mata de Lupo, et de illa retuerta de Pando, de illo ponte de Ferran et de Lhantaron omne hoc terminum est unum; set nullius nostri debet accipere porcos alienos ad custodiendum in istis montibus sine mandato senioris terre: Hec est defesa Sancti Saturnini, de pozo de Ruciolas in antea usque ad collado de lupos, sicut dividit de Collado de lupos usque ad flumen Sancti Saturnini, et de plano de Kabannas descendit ad cerrum inter Zovellas usque ad Pinum: Valle de Creggo, et Villafrida debent comedere et pascere in ista defesa = De Riva iuraverunt Martin Galindez, et Martinus Johannes, Mikael, Garsias Garcez: De Roio, Munnius, Obecus Didaz, Martin Obecoz, Martin Lopez: isti dixerunt quod illi de Roio omnes sunt filii et nepotes de solaribus regis = De Gruendes iuraverunt Petrus Munnioz, Munius Gonsalvez de Manganaz, Johannes de Sancto Emiliano, Johannes Saion, Martin Galindez de Entambas-aquas, et Revenga, et Villa de Suso insimul venievant ad missam audiendam in ecclesia Sancti Emiliani, et sepeliebant se ibi, quam ecclesiam cantabat Capellanus ecclesie Vallisposite: et a via que venit de illa Foz usque ad aream palatii, exceptum quod notum est Sancte Marie, totum aliud regis est: Petrus Tellez de Cheisso est Sancti Saturnini: Petrus Beila de Chesso est nepos de Entrambas-aquas: Albaro de Mazanedo

est Sancti Saturnini; filii Munnionis Gonsalvez sunt Sancti Saturnini: Portarii, Martinus filii de Gruendes sunt Entrambas-aquas: et Gundisalvus de Orto de Maganaz es regis = De termino inter Revenga et Gruendes, de pelago de Villota ad Sursum usque ad pinnaculum de Valleggo, ex hinc in antea usque ad fontem Petri Fabri, et de vado de Monneca per summum dorsum usque ad Sancti Justi; deinc ad pontem de Loja in summum duerso, sicut aqua vadit a parte montis totum es de rege, exceptos duos solares de infanzonibus in Nograno, et excepto quod est Sancti Emiliani: de Navillas ad Sursum usque ad summum de Oteros et de flumine Vallis-posite ad Sursum totum est de rege: in hoc termino testabat Saion de Entrambas-aquas, et si non dabant fideiussores non segabant: De valle de Cheisso ad Sursum quomodo habuerunt illas hereditates milites, nos nescimus, set ut dicunt fuerunt de rege = De Mioma iuraverunt Petrus Didaz, Munnius Obecoz, Petrus Maneggas, Petrus de Mioma, Martin Tellez, Nunnus, Petrus Munnioz, Martin presbiter de Acebedo, Bernaldus, quinque istorum qui iuraverunt, dixerunt quod Saion testabat Villam-galindo pro de rege: Nograno, Villanova, et Gruendes, Mioma, Toviellas, Aroio debent tribus vicibus operari in Sernam regis in anno; et debent eis dare iantar, et merienda, cum cena abunte: et in tota honore Sancti Saturnini debent dare quarteros de tribus eminis ordei: et de homicidio sciunt infidiare in Mioma, set nesciunt colligere = De Acebedo iuraverunt Petrus, Garsias, Martin Didaz, Petrus Beilaz, Garsias, Martinus, Johannes, isti dixerunt quod in Acebedo omnes dabant paradas pro hereditate regis, quam laborabant. Illi qui sunt iurati de rege dixerunt, quod de media via ad Sursum per mediam domum de dompno Martino et exit ad fontem, est de rege: set Garsias Calvus, qui fuit iuratus de ipsa villa, primitus ostendit, et postea abscondit se: Martinus vero Vallis-posite presbiter, qui nec fuit iuratus nec vocatus iuravit per se, et per ordinem quam tenebat, quod non erat tantum,

quantum ipsi dicebant = De Balluerca iuraverunt Felix, Didacus, Martinus, Lupus, Petrus presbiter: de Quintaniella Martin Vincent, Martin Nunnez, Johannes Nunnez, Petrus Martinez, Martinus presbiter: de Balluerca Dominicus Paschasii, Maria de Pumares, Godo, Munnius Malus, Petrus Nunnez, Petrus Felix, isti debent dare ~~dare~~ paradas regi, quia sunt nepotes de solaribus ipsius: de Quintaniella Godo Nunnez similiter: de Acebedo Martinus debet dare paradas regi pro sola = De Novada Sancius Martinez et Petrus eius frater, Garsias Martinez, Martin Martinez, Petrus Martinez, Petrus Munnioz, Maria Rubea, Lupus, Martin Petrez, Dominicus Pascasii, Maria Soror eius, Munnius, Vincentius, Jordana, Dominicus, Benedictus, Petrus, Gundisalvus de Pando, Dominicus, Martinus, Martin Munnioz, isti sunt de solaribus regis, nepotes de Quintaniella, et dant paratas regi: in Villafrida uno solare, et quatuor ferragines sunt de rege: in Pando duos casares regis: in Sancta Cruce Munius de las Lanzas, Maria Soror eius, et Godo de Acebedo sunt nepotes regis; omnes iurati dixerunt hoc. = Juraverunt de Novada Munnius Munnoz, Sancius Martinez, Petrus Obechez, Gundisalvus, Munnius Munnoz, Petrus Nunnez, dixerunt, quod de los Cerasion de Termosada ad Sursum, et exit ad viam in travieso, et tomat ad aliam partem Nova de infondon de la lauiada in Cerasis desuper Riestra, qui sunt pusillos, ubi est terminum inter Novadam et Quintaniella sicut partit de roio de Val de Spinosa, et exit ad Mostaggo de Valcabado, et ad petram et a Fociggo, est terminum de Quintaniella = De termino inter Revengam et Villadesuso de petra de terra de Munno Adrianez ad Sursum ad Oteros, et ipsa petra in travieso a las Lastriellas, et deinc ad fontem, excepta serna Sancte Marie Vallis-posite, aliut est regis, et exceptis linaribus, que sunt de Villadesuso, totum aliut est regis, quod est in rio minore, et exceptis sernis cognitis Sancte Marie = De Villa-nanne iuraverunt Petrus Didaz, Garsias Munnoz, Didacus Benquiel, Dominicus, Garsias Rapinat: De Nograro, Lupus, Petrus, Garsias, Martinus: De Villanova, Sancius Belaz, Didacus, Petrus Martinez: De Barrio, Petrus

Gomez, Martin Munnoz, Petrus Didaci: de his quatuor supra-
dictis villis iuraverunt ex vnaquaque quatuor homines regis, et
omnes isti iurati contradixerunt dicto quatuor hominum regis,
qui dixerunt hunc terminum: isti quatuor homines regis dixerunt,
quod de petra de losa ad Spina que est in serna sancti Emiliani,
deinc super Villa-nanni usque ad pennuecos ad sursum ad va-
dellum de Braciellas, deinc ad cruceggada de via que vadit vnam
ad Bagicovo et aliam ad Espelio, deinc ad sursum, totum re-
gis est, excepto illud quod est sancti Emiliani. = De Berguen-
da, Apparitio, Petrus Stephanus, Petro Munnioz, Fortunio, isti
dixerunt, quod exceptas quatuor Kasas de Onia, et aliis quatuor
collaceis, qui populaverunt iuxta illos in voce de Onie, totum aliud
regis est in Berguenda = Moschosa tota regis est = Martinus
merinus regis venit ad Vagicovum cum peschisitoribus et cum
omnibus de Berguenda et de Lhantaron ad faciendam peschisam
de terminos et de deseggatgos de rege: isti qui erant de Vagicovum
noluerunt venire quia absconderunt se, exceptos illos de Sancto
Emiliano, et Munnio Munnoz et dompna Urracha, qui interfue-
runt, set nullus illorum iuravit nec aliquid dixit, quoniam
alii se absconderunt: illi vero qui erant de Lhantaron diviserunt
terminum inter Vagicovum et Lhantaron; de porta ad penna
de moro, de penna de moro ad fontem Vallannes, deinc per semitam que vadit ad Sanctum Mikaelem; deinc per
lumbo a iuso, qui exit Entrambas-aquas: hoc adfirmaverunt
illi qui erant de Lhantaron: quod Ferrant Pelaez, qui tenebat castel-
lum de Lhantaron per manum Gomessani Gomicii, testavit usque
ad illum locum in voce de termino de Lhantaron, et petivit ab homi-
nibus de Lhantaron novem morabitinos, et iuraret pro eis, quod
eorum erant terminos, quos ipse testavit, set ipsi nichil ei nolue-
rum dare: postea incertum est, quid actum sit = Lagunares
cognita est regis; illi qui fuerunt de rege, dicunt quod Petrales est
de rege = De Sancta Agatea iuraverunt Martinus Johannes
Ennecus Garcez, Garsias Beilaz, Garsias Rubro, Petrus de Cerasio.
De Bozo iuraverunt Didacus Vincentii, Garsias Obecoz, Mun-
nius de Sopenna, Petrus Albarez: De portella iuraverunt Fortu-

nius, Petrus Munnoz, Dominicus Didaz, isti iuraverunt, et dixerunt in Villanova, excepta illa Kasa fondera cum dos corrales, que est de infanzonibus de Abusto, totum aliud regis est. De Tegguela, Didacus Navarro est nepos de Solaribus regis: Garsias Didaci de Vagicavo est nepos de Solaribus regis de Lantaron: Petrus Blasii de Vallicavo est nepos regis de Lhantaron: quod Johannes Ferrandez de Sancto Martino de Hodon, et Johannes Martinez de Ferran, et Kerrebug de Vagicovo, et Barragan et Maria Garsiez sunt nepotes de Solaribus regis de Lhantaron, et Garsias Charaggadas de Bozo est nepos regis: de iurati illi de Sancta Agata dicebant, quod solevant pignorare homines de Bozo in defesa de Valcabada: vnus de Bozo concessit eis: ceteri vero de iurati de Bozo dixerunt contra; quod de Valcabada vsque ad Bozo totum suum est: iurati de Sancta Agata et de Bozo dixerunt, quod Saion de Termino parabat se in Bardolles, et testabat hereditates de Bardolles, et homines de Bozo parabant fideiussores et apreciabant messes, quando in viginti modios, quando maius, quando minus, et serviebant Domino de Sancta Agata, ut non afincaret: vnus illorum de Bozo dixit, quod sola vna vice sciebat adpreciare: iurati de Sancta Agata et de circunstantibus villis dixerunt, quod homines de Sancta Agata, et homines de Sancto Emiliano debent scindere ligna in montibus de Lhantaron, et adducere ea per aquam, et per loca quibus potuerint. Facta carta huiusmodi inquisitionis in era millesima ducentesima tertia decima, sexto nonas octobris.

Num.º 447.

Era 1214: ano 1176, á 21 de julio: Cajon A.6:

legajo 1.º n.º 1.º

Quoniam inter cetera pietatis opera maxime commendatur helemosina: idcirco ego Aldefonsus Dei gratia rex castelle vna cum vxore mea Alienor regina humili animo et mente devota pro animabus parentum meorum, et salute propria comodum et vtilitatem monasterii Sancti Emiliani revera volens et cupiens, mando et volo ut omnes sui collacii de Barrio, et de Tisonzo, et

de Vagicavo, et de Lantaron, et de ceteris locis suis, si forte aliqui ibi venerint ad Punrostro populaturum veniant, eo in Sernam sancti Emiliani, que ibi habetur, populationem suam faciant, et omnia iura et servitia quecumque in villis et locis suis monasterio prefato ex more facere solebant, eidem monasterio scilicet Sancti Emiliani et vobis domno Fernando eiusdem abbati, et successoribus vestris et monachis ibi degentibus presentibus atque futuris in perpetuum faciant et persolvant, et ibi vestri sint collacii et vassalii absque ullo alio domino per secula cuncta, velut ante erant. Siquis vero huius mee donationis sive facti paginam in aliquo rumpere seu diminuere temptaverit, iram Dei omnipotentis plenarie incurrat, et regie parti mille aureos in cauto persolvant. Facta carta inter* Ahlenam et Navarrete, era millesima ducentesima quarta decima, duodecimo Kalendas augusti. Et ego rex Aldefonsus regnans in Castella et Toleto hanc cartam manu propria roboro et confirmo. Cenebrunus toletane archiepiscopus et ispaniarum primas confir. Signum + regis Aldefonsi. Comes Gundisalvus de Marannon alferiz regis confir. Rodericus Gutierrez maiordomus curie regis confir. = Rodericus Naiarensis episcopus confirmat. Raimundus Palentinus episcopus confir. Petrus Burgensis episcopus confir. Comes Nunio confir. Comes Petrus confir. Comes Ferrandus confir. Comes Gomez confir. = Petrus Roderici filius comitis confir. Petrus de Arazun confir. Diago Semenez confir. Petrus Garsie confir. Gomez Garsie confir. Gonzalvus Roderici confir. Albarus Roderici confir. = Petrus regis notarius, Raimundo existente chancellario, scripsit.

San Juan de Laguna

Num.º 448.

Era 1215: año 1177, á 11. de abril, dia lunes: got....
galic. 219. Cajon V. 12: rollo 1.º num.º 8.º

Sub nomine patris et filii et spiritus Sancti. Ego Dominicus Munionis de Ocon et uxor mea Amamaior placuit nobis nece-

sitate tamen cogente, quod vendimus vobis Domno Ferrando ab-
bati Sancti Emiliani et omni conventui eiusden loci vna pieza
in illa matanza de Ocon pro duodecim morabitinis: et est illa
pieza de illa via, que vadit ad Sanctum Martinum vsque ad
piezam de Furtun Zoria, que est iuxta rivum de matanza,
de oriente est terra de Furtun Zoria, de occidente est via, que
vadit ad Sanctum Martinum, et est allatanea de iuso Amun-
na filia de Eximino Sancio, sunt allatanei desuper Cibrian
Ferrero, Dominico Morueco, et Johannes Munnoz filius Mun-
nionis de Robres. Fidiatores de riedra Pascual Serrano, Mengot
de la Robreda nepos eius. Sunt testes Petro Rei, et Sancio Buen-
dia, Garcia Vicent, et Petro Tata, Freire Martin Sancio de
Alkanadre, Sancius miles de Agonciello, et omne concilium
de Ocon. Regnante rege Alfonso in Toleto Naiara et Calagur-
ra, dominante in Ocone Didacus Eximini et in ambobus
Camberos, alcaiat in Ocone Martin Romeo, iudex Sancio de
Sancto Juliano, Saion Bidal. Facta carta in era millesima
ducentesima quinta decima, tertio idus aprilis, feria secunda.

Num.º 449.

Era 1215: año 1177, a 22. de septre: Cajon E. 6:
titulo Hormilla.

Tam presentibus quam futuris notum sit ac manifestum, quod ego
Martinus Petri de Syones magister fratrum de Calatrava liventi ani-
mo, et voluntate spontanea, vna cum consensu et beneplacito fra-
trum Calatrave qui aderant, dono et concedo tibi Favib Boradun
et filiis tuis, et vniverse successioni tue quandam sernam in dex-
tera parte sicut itur de Formella ad Naiaram sitam, totam ex
integro cum ingressibus et regressibus et cum omnibus pertinentiis
suis iure hereditario habendam in perpetuum, ad faciendum de
ea quicquid volueritis, donando vendendo, vel quidlibet faciendo. Si-
quis vero hanc cartam in aliquo rumpere vel diminuere tempta-

taverit, iram Dei omnipotentis plenarie incurrat, et regie parti mille aureos, et vobis vel vocem vestram pulsanti prefatam hereditatem duplatam in cauto persolvat. Facta carta in Conca quando fuit capta, era millesima ducentesima quinta decima, decimo Kalendas Octobris. Et ego iam dictus Martinus Petri vna cum fratribus meis hanc cartam manu propria roboro et confirmo. Serenissimo rege Aldefonso regnante in Castella et Toleto, hoc volente, laudante et concedente. Cenebrunus archiepiscopus et ispaniarum primas testis. Sancius Avilensis episcopus testis. Sanctius frater Calatrave testis. Petrus frater Calatrave testis. Petrus de Cruce regis notarius scripsit.

Num.º 450.

Era 1215: año 1177, en octubre: gpt. 145: gal....

In Dei nomine et eius gratia. Ego Ferrandus monasterii beati Emiliani minister indignus, et totus monachorum conventus damus tibi Bernaldo Diaz in prestimonio illos nostros linares, qui sunt circa tuam turrem iuxta tironem inter Blascori et Ferramellori, tali pacto quod plantes ibi parrale, et habeas illud in omni vita tua, dando in vno quoque anno decimas fideliter Sancto Emiliano. Post mortem vero tuam, totum ad integritatem sine vlla voce mala remaneat sancto Emiliano. Facta carta sub era millesima ducentesima quinta decima, mense octubrio, anno quo rex Aldefonsus cepit Concam, regnante rege Aldefonso in omni Castela et Toleto et Strematura, sub eo dominante Naggare et Cerasio, et Villeforato Petro Roderici; dominante Ponticurbo, et Faro Didaco Lopez. Prior Julianus testis. Petrus prior testis. Sancius refictorarius testis. Andreas Camerarius testis. Petrus cellararius testis. Blasius Sacrista testis. Omnes seniores sancti Emiliani sunt factores et testes. Lupus Didaci et don Gil fratres Bernaldi Didaci

testes. Petrus Garciez de Villalhovax testis. Petrus Gonzalvez de Cerezo testis. Et Martinus Perez eius filius testis. Petrus Moxo et Garcia Lopez de Sagrero testes. Petrus Garciez de Terramelluxi, et Martinus Gonzalvez de Zaruaton testes. Gundisalvus Diaz de Terramelloxi testis. Eximinus Fortunionis de Villa-porchera testis. Fortun Sanz testis. Garcia Galindez de Terramelluxi testis. Sancius Garciez testis.

Num.° 453.

Era 1216: año 1178, en junio: got..... gal. 232.

In Dei nomine. Hec est carta concambii, quod factum est inter Terranduum abbatem Sancti Emiliani et omnes monachos ibidem Deo ministrantes, et totum concilium Granionense Sancte Marie et Sancti Emiliani: Hoc autem monachi dames his suprascriptis duobus conciliis partem nostre terre de domo Dominici Munni ad Suxum, ut faciant in ea suam populationem: ipsi vero dederunt nobis in concambio pro istius terre partes terram filiorum Petri Cantaleonis deinde in antea totum quod ibi est usque ad terram Sancti Martini de xoio quod comparauere de suis hereditariis. Facta carta huius concambii sub era millesima ducentesima decima sexta, mense iunio, anno quo rex Adefonsus cepit Concam, regnante rege Adefonso in Toleto et extremadura et in omni Castella, sub eiusdem gratia dominante Cerrio et Villeforaminis, Granioni atque Naiere Petro Rodexici, Granioni autem dominante per manum Petri Rodexici Petro Garsie. De monasterio Sancti Emiliani sunt testes prior Julianus, thesaurarius camerarius, Blasius sacrista, Sancius refectorarius, Micael cellarius, Petrus prior domus Sancti Martini Granionensis, et totius monachorum conventus. De his vero duobus conciliis sunt testes Garsia Numez, Petrus Tellez, Johannes Bonus, Garcia Sancti Michaël, Petrus Sancii alcalde, Martinus Garsie, Johannes Sancii, Petrus presbiter, Dominicus presbiter, omnes homines utriusque concilii sunt testes.

Num.º 452.

Era 1216: año 1178: got. 151. b.º gal. 214: Cajon 0.3:
titulo S.ta Maria de Ribaredonda leg. 1. n.º 1.º

Anno primo, quo Conkam diu expugnatam conatu robusto, validaque manu, divina favente gratia rex Adefonsus cepit, super pratum quod est iuxta villam, et super aquas, que fluunt per villam, et super parrochialem eiusdem ville ecclesiam, inter seniores Sancti Emiliani, et homines Sancte Marie Riperotunde exorta est questio. Ferrandus vero Sancti Emiliani abbas conquestus est domino regi Adefonso de hominibus Sancte Marie, eoquod in prato illo et in aquis per villam discurrentibus, et in ecclesia parrochiali suum proprium ius monasterio Sancti Emiliani auferebant. Rex autem Adefonsus precepit Oriolo tunc temporis in tota Borovia per mandatum regis maiori merino, et Petro Gonsalvez de Ceresio, ut certam huius rei veritatem solicite investigarent: Hi vero ut mandatum a rege acceperunt, ad Sancte Marie villam statim perexerunt, et omne concilium in simul congregari iusserunt, atque ab eisdem supradicte questionis certitudinem sagaciter exegerunt. Duodecim ergo de melioribus concilii, quorum nomina hec sunt Obeco Diaz, Martin, Sennor Aznar, Petrus Sancii, Johannes Garcez, filius Garse Didaci, Petrus Pelagii de la Calzada, Johannes Dominici de la Callega, Johannes niger, Valentin, Marcus, ~~Petrus Garsez~~ Petrus Garsez nepos Anaie, isti duodecim pari concordia quasi ex uno ore dixerunt, quod medietas prati quod est iuxta rivum, et medietas omnium aquarum que discurrit per villam, et medietas parrochialis ecclesie erat Sancti Emiliani: quod isti dixerunt omnes vicini concilii Sancte Marie concesserunt: et Petrus Ferrandez de Cubo concessit hoc: dompnus Oriolus, et Petrus Gonsalvez de Cereso, Johannes de Salinas, Fortunius filius Garsie de Soria, Petrus germanus merinus de Borovia, Julianus presviter Naiarensis, Garsias de Tamaio, Ferrandus Munnoz de Villanova sunt testes. Facta carta sub era millesima ducentesima decima sexta.

Num.º 453.

Era 1217: año 1179, á 6 de Julio: archivo citado de Calahorra; legajo 3.º atado 9. numero 3.º

Cum sole clarius liqueat omnibus, que ab initio gesta sunt memoria in sola litterarum constare notitia: Nos quoque utilitati posterorum providentes ea, que ad augmentum et commodum pontificalem nostre sedis Calagurritane scilicet ecclesie statuimus vel ordinamus sive etiam contulimus et concessimus opere pretium duximus scripto tradere, quo ne ulla in futurum obliterentur oblivione, set perpetuo maneant inconcussa et interminata in omnium hominum scientia et cognitione. Igitur ego Rodericus Dei gratia Calagurritanus episcopus non ignorans omnia beneficia, que nutu Dei consequutus sum ex gratia et venevolentia Calagurritane ecclesie michi provenisse, indignum reputavi ingratum esse illi, per quam cuncta adeptus sunt. Communicato itaque concilio cum archidiaconis nostris D. Alabensi, B. Berbericensi, D. calagurrensi, D. Nazarensi concessimus et confirmavimus et sigillo nostro roboravimus, ut quecumque a me et a predecessoribus nostris adquisierat vel in prestimonium acceperat, vel etiam a postventuris successoribus eadem ecclesia adquirere potuerit, rata sint, eaque canonice teneat et possideat in perpetuum. Hec autem sunt, que predicto modo nunc sibi concessimus et confirmamus omnes ecclesiasticos reditus urbis Calagurritane, similiter tertiam partem decimarum de Agoseio, de Alcanadre, de Araton, de Agoncello, de Carbonera, de Sancto Juliano, de Robres, de Munella, de Arnetello, de Cerbera, de Murello pro aniversario nostro de Matut, de Matrice, de Villaflovar. Et in Alaba quartam decimarum de Cerriano, Betollaza, Navarrate, Anguello, Goyahin, Bagueta, Royave, Lucu, Arzamendi, Yribarri, Lehete, Ayala, Sanctus Romanus, Heguiraz, Verezeca, Bicunia, Munien, Ordonnana, Paterniana, Mezquina: de opere Mennano, Yribarri; similiter quartam decimarum de tota Harana et de tota Harrahia propter prandia, que michi annuatim episcopali dig-

nitati debentur. Addimus etiam auctoritate Dei omnipotentis, et nostra et totius capituli, ut omnes canonici patrimonia sua firmiter teneant, nec ullus eorum patrimonium sibi ab episcopo canonice in capitulo acceptum ulterius amittat, et omni tempore vite sue libere habeat et possideat, nisi pro criminali et manifesta culpa convictus coram canonicis in capitulo ab episcopo fuerit. Statuimus nichilominus totius assensu capituli, ut episcopus nec in anno totum conventum canonicorum splendide procuret, id est in purificatione beate Marie, in translatione martirum Cucufatis et Celedonii, in festivitate Sancti Nicolai: singuli quoque archidiaconorum singulis diebus annuatim ei ex debito solemniter procurabunt tam presentes quam futuri, qui ad archidiaconatus arcem provehi meruerint: archidiaconus calaguritanus in die omnium sanctorum: Berbicensis in die Appariticnis: Alabensis in ramis palmarum: Nazarensis in festivitate Sancti Michaelis: Virgilensis in festivitate Sancti Andree: porro prior sedis in proprio suo in assumptione Sancte Marie. Nec non et hec superaddidimus, ut nullus sibi fiat canonicus nec per episcopum nec per alium quempiam, in quem totus conventus cum episcopo unanimiter pari voto et consensu recepit. Hec omnia sicut scripta sunt, concessimus et sanavimus ego Rodericus episcopus et archidiaconi nostri et omnes canonici in capitulo Calaguritano era millesima centesima nonagesima quarta, quarto nonas martii. Quicumque autem hanc cartam intumpere, vel aliquid in ea demere vel minuere, seu hoc donum nostrum irritum facere temptaverit, cuiuscumque ordinis aut dignitatis vel preposicii sit, anathematis gladio percellatur, et perpetue damnationi in infernalibus penis cum diabolo manipetur. Hec quidem ita gesta sunt era vero millesima ducentesima decima septima. Ego idem Rodericus Dei gratia Calaguritanus episcopus rediens ab universali concilio a domino papa Alexandro tercio Rome celebrato, in capitulo sedis nostre adsistentibus archidia-

conis nostris G. Calagurritano archidiacono et priore, D. Nazarensi. S. Alabensi, A. Berbicensi hec superius scripta confirmavimus et innovavimus die noto secundo nonas iulii.

Num.º 454.

Era 1218: año 1180, a 15 de Julio: got... gal. 19.6.º

Cajon J.10. titulo Valle de S. Millan leg. 1.º

Notum sit et manifestum tam presentibus quam futuris, quod ego Aldefonsus Dei gratia rex Castelle vna cum vxore mea Alienor regina libenti animo et voluntate spontanea pro animabus parentum meorum et salute propria facio cartam donationis et cautionis Deo, et sancti Emiliani de Cogolla monasterio, et vobis dompno Ferrando eiusdem monasterii abbati, et omnibus successoribus vestris et vniveris monachis ibidem degentibus presentibus pariter et futuris in perpetum valituram. Facio itaque et statuo defesam totum illum spatium rivi quod est inter monasterium sancti Emiliani, et Cogollam. Cautans et penitus defendens, quod nullus de toto regno meo nobilis sive ignobilis sit ausus in prefato spatio rivi piscari, nec facere piscari nec herbas sive calem ad occidendum pisces ibi die aut nocte clam vel palam aliquo ausu proicere vnquam presumat. Siquis vero clam vel palam ibi piscari presumpserit, et deprehensus vel convictus super hoc fuerit, si fuerit collacius Sancti Emiliani pectet Abbati ~~[illegible]~~ eiusdem ~~[illegible]~~ Sexaginta solidos. Si vero ~~[illegible]~~ * pectet sexaginta solidos, qui inter regem et abbatem predicti monasterii per medium dividantur. Similiter si aliquis herbas vel calcem in toto prefato spatio ad occidendum pisces clam vel palam proicere presumpserit, et super hac re deprehensus vel convictus fuerit, si fuerit collacius Sancti Emiliani pectet abbati monasterii eiusdem quingentos solidos: Si vero alius quislibet de toto regno meo hoc commiserit, pectet totidem solidos, quorum altera medietas regi, altera abbati sancti Emiliani persolvatur. Facta carta apud Naiaram era millesima ducentesima decima octava, idus iunii. Et ego rex Adefonsus regnans in Castella et Toleto hanc cartam quam fieri mandavi, manu propria roboro

* alius quislibet de toto regno meo hoc commiserit pectet sexaginta solidos

et confirmo. Signum ✠ Aldefonsi regis Castelle. Gomez Garsie de Roda alferiz regis confir. Rodericus Guterret maiordomus curie regis confir. Rodericus Calagurritanus episcopus confir. Petrus Burgensis episcopus confir. Raimundus Palentinus episcopus confir. Ardericus Segontinus episcopus confir. Comes Petrus confir. Comes Gomez confir. Comes Ferrandus confir. = Petrus Roderici de Azagra confir. Ferrandus Roderici de Turgello confir. Petrus de Arazuri confir. Didacus Lupi confir. Petrus Garsie confir. Albarus Roderici de Guzman confir. Lop Diez merinus regis in Castella confir. = Magister Geraldus regis notarius, Petro de Cardona existente cancellario, scripsit.

Num.º 455.

A 24. de Octubre, dia viernes, de 1180. en q.e se celebro concilio en Tarragona: galic.º 216. b.º

Ut ad nostre posteritatis notitiam, que geretur a nobis, negotia certiora perveniant, litterarum ea memorie commendamus, et in scriptis eorum nominibus ac testimonio, qui gerendis negotiis astiterunt, futurarum calumpniarum incomodis obiamus. Sciant ergo presentes ac * preteriti, quod Ferrandus Dei gratia Sacti Emiliani ecclesie minister humilis querelam deposuit super illis duabus ecclesiis Sancto Juliano scilicet de Agreda et Sancte crucis de Tirasona octavo Kalendas novembris, feria sexta in domini Berengarii archiepiscopi Terraconensis presentia tunc temporis in propria sede sinodum celebrantis, asistentibus sibi episcopis P. Pampilonensi, P. Cesaraugustano, S. Oscensi, Berengario Ilerdensi, P. de Bic, Arnald de Tortoisa, G. Barcilonensi, Berengario Urgelensi, Roderico Calagurritano, qui audire querelle testimonium periberent: predictas siquidem ecclesias sancti Emiliani ecclesia in pace possedit nimis per tempora, quas episcopus Tirassonensis per processum temporis sibi per violentiam vendicavit. Alienatio autem ecclesie Sancti Juliani de Agreda a iure sancti Emiliani ecclesia processit proculduvio in hunc modum: Petrus namque abbas felicis memorie tunc tempore impera-

* forte: futuri

toris sancti Emiliani cenobio presidente tradidit predictam ecclesiam domno Johanni capellani imperatoris in prestimonium, ut per ea sibi et sue ecclesie deserviret, cum temporis oportunitas se offeret.

Num.º 456.

Era 1219: año 1181, en junio: got. .... gal. 218. b.º

Ego Dompnus Didacus sancte Marie de Arce dominus recuperavi illum vallem de fontaniellas de casa de Sierra, qui fuit baccariza sancte Marie de Arce pro testimonio Sancii abbatis de Buixedo, et Ferrandi Martinez fratris de Buixedo, et Petri Garsie de Retanna, et Johannis Garsie de Amijugo, et Dominici Martini de Cellorigo, et Martini Ferrarii de Cellorigo, et Martini Beilaz de Foncea, et Ferrandi Petrez de Castriello, et Petri Arenton presbiteri de Trepiana, et Fortunii Johannes de villa Buixedo, et Dominicus Didaci de Buixedo, et Dominicus Petrez eiusdem generi, et Petri Munionis de Ballarta. Facta est hec pesquisa in era millesima ducentesima decima nona, mense iunio. Dompno Oriolo regis merino tenente castellum de Cellorigo per manum regis Alfonsi.

Adiciones.

Hec est carta de hereditate che vendio Garcia Ferrandez de Amiugo a don Diago de Arci por vndecim morabetinos la sue parte et don Armilldo suo ermano en la serna del campo de Arci. Fiadores Gonzalo Ferrandez de Sagga, Johannes Gonzalvez suo filio, Martin Felex de Buxedo, Domingo Johannes; Labat don Sancio de Buxedo testis. Fratre Petru Arcenna testis. De Trepeana don Johannes prespiter testis, Peidro Albarez presbiter testis. Don Johannes presbiter testis. Johannes Domingo de barrio de Campo testis.

Enneco Amurro vendio la sue parte de la serna del campo de Archi a don Diago por quinque morabetinos e medio. Fiadores Gonzalbo Ferrandez de Sagga, Johannes Gonzalvez filio suo, Gonzalvo Ferrandez de Castañares testis. Garcia Zamora de Castannares testis. Ferran Gonzalvez testis. San Diaz de Villanova testis. Lope Nunnez de Moliniella testis. Semen Lopez de Miranda testis.

Johannes Garciez testis. De Amijugo testis. De Fuenzea Domingo abbat testis. Garcia abbat testis. Peidro Garciez testis. Johannes Domingo testis. De Cellorigo Domingo Munnoz testis. De Sagga Martin Martinez, Peidro Garciez. De Artable don Porcete testis. Peidro Stevenez, Johannes Peitrez de Fuenzea iudez del abbat de Buxedo fiador de redrar.

Num.º 457.

Era 1220: año 1182: got. .... gal. 194. b.º

Sub Christi nomine et eius gratia. Ego Eximinus de Davalos pro remedio anime mee et uxoris mee, et omnium parentum meorum dono et concedo totam meam partem, quam habeo in monasterio Sancti Felicis de Davalos Deo et sancto Emiliano, et tibi patri spirituali Ferrando abbati et omnibus fratribus tecum ibidem Deo servientibus ab omni integritate, ut serviat in eodem monasterio per cuncta secula, amen. Similiter dono et concedo partes fratrum meorum dompni Lupi de Davalos, et Petri Lopez, et Garsie Lopez, et dompne Marie Lopez, quatinus intercessionibus beatorum confessorum Emiliani et Felicis, suorum obtineant veniam peccatorum. Ego Eximinus de Davalos corroboro hanc donationem monasterio Sancti Emiliani in capitulo in festo apostolorum Petri et Pauli, in presentia Roderici episcopi Calagurritani, et archidiaconorum suorum videlicet Didaci archidiaconi Naiarensis, et Sancii Alavensis, et Garsie archidiaconi calagurrensis et Arnaldi archidiaconi Berbericensis, Era millesima ducentesima vigesima. Testes Johannes Martinez de Davalos, et frater eius Sancius Martinez, Garci Nunnoz de Davalos, et fratres suos Xemen Munnoz, et Fortun Munnoz, Don Jenego de Navaridas, Gonzalvo Didaz de Forniellos, et don Michael frater eius auditores et testes.

Num.º 458.

Era 1220: año 1182, a 31 de Octubre: got. 147. b.º gal. 211. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego dompna Teresia de Tiras-

sona, uxor Fortunii Azenarez, pro facinorum meorum ablutione, et tam anime mee, quam animarum omnium parentum meorum requie dono et tota mentis devotione offero Deo et monasterio Sancti Emiliani, tibique Ferrando abbati, et universo monachorum conventui ibidem regularem vitam ducenti tam futuro quam presenti omnes meos collaceos et solares populatos et impopulatos et hereditates et quicquid habeo vel michi habere pertinet in villa Zidamon, totum igitur ab omni integritate dono et corrobo monasterio Sancti Emiliani, quod in supra dicta villa Zidamon habeo, quod semper et in perpetuum sit sub iure, et sub dispositione abbatis et monachorum monasterii Sancti Emiliani. Siquis parentum meorum, aut extraneorum hanc meam donationem minuere retemptare et infringere ausus fuerit, sit a Domino maledictus, et cum Juda Domini traditore in inferno inferiori dampnatus, et duplum ad regulam cum fisco regali ad partem regis castelle pro retemptatione. Facta carta sub era millesima ducentesima vigesima, pridie Kalendas novembris. regnante rege Alfonso comitis Raimundi Barchinonensis filio in omni Aragona, et Prudenzha, et Tirasona: regnante Alfonso Sancii regis filio in omni Castella: regnante rege Sancio in Pampilona et Alaba: regnante rege Ferrando in Gallecia: Johannes Frontinus Tirassonensis episcopus, in cuius presentia hec donatio facta est testis et confirmans. Johannes Amil Sancte Marie de la Orta eiusdem magister testis. Michael Perez de Schoron testis. Dompnus Ferrandus de Anues testis. Dompna Maria de Schoron testis. Dompnus Romeus testis. Dompnus Dominicus de Navaggas testis.

Num.º 459.

Escrit.ª de los años 1184: Cajon V. 12: rollo 4.º n.º 2.º

Sub trino personarum nomine indivisibilique substantie unitate patris prolisque Sanctique flaminis, qui solus universam condidit creaturam, cui cuncta tempora videntur equidem presentia, omniaque tam practica quam teorica funditus posivilia, quem

vivum tonantem mortales laudant immortalem, cuique cuncta digne famulantur elementa, a quo iusti laude digni pie coronantur: impii vero sevo scelere infortunati, dire dampnantur. Hec est constitutionis privilegium, quam ego Ferrandus Summa Dei annuente gratia beati Emiliani ecclesie abbas ilari facio animo vna cum vnanimitatis nostrorum religiosorum fratrum affectu ac mentibus Deum timentibus, refectionis alitum et sustentationis diurni ordinis augmentum. Igitur tale describimus edictum, et pactum vniversi concorditer firmamus esse irrevocabiliter tenendum, ut Deus dignius laudetur, et ecclesia suorum electorum Emiliani et Felicis copiosius ac frequentius cantetur. Disponente omnium nostrorum indivisibili voluntate cunctas decanias nostre ecclesie submissas, nostram semel in anno procurare mensam panis, vini, casei piperis, pisciumque copia decoratam, vnamquamque illarum suum procurationis dinoscere diem.

In natale Domini, dominus abbas = Circuncisionis diem monasterium sancti Andree de Bolibar, piscamina et mediam libram piperis = Epiphaniam Domini, Coba de gallecis panem, vinum, piscamina, piper, et aquasal. = Festum sancti Sebastiani, Ledesma panem vinum piscamina, piper = Octavum Epipanie, domus sancti Petri de Villa-oria, piscamina, piper = Festum sancti Vincentii, domus albergerie panem vinum piscamina et piper. = Conversio sancti Pauli, Villa-mezchina panem piscamina piper = Purificatio sancte Marie, monasterium sancte Martini Granionis pan. vin. piscam. pip. = Kathedra sancti Petri, Vallartà pan. vin. piscam. = Sancti Benedicti abbatis monasterium sancti Michaelis de Petroso pan. vin. piscam. pip. = In prima dominica quadragesime, monasterium sancti Martini de Ferranen piscam. et pip. = Feria quarta, monasterium sanci Vintentii de la penna vnum morabetinum = Feria sexta monasterium sancte Marie vallis sancti Vincentij vnum morabetinum = Dominica secunda in quadragesima monasterium sancte Marie

de Antozanos piscam. pip. = Feria quarta, monasterium Sancti Michaelis vallis Sancti Vincentii vnum morabetinum = Feria sexta, monasterium Sancti Johannis quinque solidos = Dominica tertia quadragesime, domus Formelle pan. vin. piscam. pip. = Feria quarta, monasterium Sancti Sebastiani de Valgannon vnum morabetinum = Feria sexta, domus de la Rad vnum morabetinum = Dominica quarta quadragesime, monasterium Sancte Marie de Arci pan. vin. piscam. pip. = Feria quarta, monasterium Sancti Martini de Soto quinque solidos = Feria sexta, monasterium Sancti Emiliani de Ecola piscam. et pip. = Anuntiatio Sancte Marie de marcio, monasterium Sancti Emiliani de Alesanco pan. piscam. = Dominica in passione Domini, domus Villenove iudeorum piscam. et pip. = Feria quarta, Taranco piscam. = Feria sexta, Azchita piscam. pip. = Dominica in Ramis palmarum, monasterium Annes pan. piscam. pip. = Feria quarta, monasterium Sancte Marie de Faro pan. piscam. pip. = Feria quinta in Cena Domini, monasterium Ovaldie piscam. pip. = Sabbato pasche, maioresdomini piscam. = Pascha Domini, dominus abbas. = Feria quarta, domus de Rotezno piscam. = Feria sexta, domus Ochoien piscam. = Dominica quasimodo, domus Heguilior piscam. = Feria sexta, domus Badoztain piscam = Marci evangeliste, monasterium Sancti Christofori Ecclesiesindenie pan. vin. piscam. pip. = Natal. apostolorum Ppilipi et Jacobi, Sancta Maria de Thera pan. piscam. pip. et aquasalsas. = Inventio Sancte Crucis, villa Ventose, pan. piscam. pip. = In natali Sancti Barnabe, apostoli, monasterium de Albiano pan. vin. piscam. pip. = Vigilia ascensionis Domini, monasterium de Torrenteio piscam. = In die ascensionis Domini, monasterium Sancti Martini de Barbarana pan. vin. =

En el de 1184. ya estaba hecha la permuta con Valvanera dando este Mon.º de S. martin de foro à S. millan; y este le dio por aquel el de S.n Christoval de Tovia.

piscam. pip. et aguasalsas = Sabbato Pentecosten, maioresdomini piscam. = Sanctum Pentecosten, dominus abbas = Dominica in Trinitate, monasterium de Cardenas pan. vin. piscam. pip. et aguasalsas = Vigilia Sancti Johannis baptiste, maioresdomini piscam. = Natuitas eiusdem, monasterium Sancte Crucis Boxobie pan. vin. piscam. pip. = Vigilia apostolorum Petri et Pauli, monasterium Sancti Mametis de Oxta piscam. = Natale apostolorum, maioresdomini piscam = Traslatio Sancti Benedicti, operarius ecclesie pan. vin. piscam. pip. = Sancte Marie Magdalene, monasterium sancti Michaelis Franionis piscam. et pip. = Festum Sancti Jacobi apostoli, monasterium Fonslactius pan. vin. piscam. pip. et aguasal. = Vincula Sancti Petri, monasterium Sancte Marie de Vannares piscam. et pip. = Festum Sancti Laurentii, monasterium Sancti Romani Vallisoscani piscam. et pip. = Assumptio Sancte Marie, monasterium de Astable pan. vin. piscam. pip. et aguasal = Festum Sancti Bartolomei apostoli dom..... piscam. et pip. = Decollatio Sancti Johannis baptiste, monasterium Sancti Clementis Ecclesiendenie pan. vin. piscam. et pip. = Nativitas Sancte Marie, monasterium Sancti Johannis de Zufuxi pan. vin. piscam. pip. et aguasal. = Exaltatio Sancte Crucis, monasterium Sancte Marie de Inicio piscam. et pip. = Festum Sancti Mathei apostoli, monasterium Sancte Marie de Bobatella piscam. vin. et pip. = Festum Sancti Michaelis, monasterium Sancti Felicis Occensis pan. vin. piscam. pip. et aguasal. = Festum Sancti Luce evangeliste, monasterium de la Nave piscam. et pip. = In Natali apostolorum Simonis et Jude, dominus Sexmarie vin. et piscam. = Translatio Sancti Emiliani, monasterium Sancti Sebastiani Naiare piscam. et pip. = Festum omnium Sanctorum, monasterium Sancte Marie de Cannas piscam. pip. et aguasal. = Dedicatio Ecclesie, Matrix piscam. pip. et aguasal. = Translatio Sancti Felicis, monasterium Sancti Felicis de Davalos piscam. et pip. = Transitus Sancti Emiliani,

domus Secobie, et domus Lorance pan. vin. piscam. pip. = Festum Sancti Clementis, monasterium Sancti Martini Vallisorcani pan. vin. piscam. pip. = Festum Sancti Nicolai, domnus Camerarius piscam. et pip. = Festum Sancte Colalie, monasterium Sancte Marie de Sorores pan. et piscam. et pip. et quatuordecim carabitos de vino = Festum Sancte Marie decembris, monasterium Sancti Michaelis de Gomegga piscam. pip. = Festum Sancti Thome apostoli, Villareggo pan. vin. piscam. pip. = Dominica prima in adventu Domini monasterium Sancti Emiliani de Rivabellosa piscam. et pip. = Dominica secunda, monasterium Sancti Mametis de super Ponticurbo piscam. pip. = Dominica tertia, Potanzuri piscam. pip. = Dominica quarta, Nograro piscam. pip.

No esta concluida esta carta de refaccion extraordinaria.

Nota. Esta escriptura es copia hecha en el siglo catorce como lo denota su letra: carece de firmas y fecha; pero debio sacarse del original q. ~~[illegible]~~ tendria presente el copista, y á este lo hace existente en dho año 1184; la sig.te escritura

---

Num.º 460.

Era 1222: año 1184, á 1.º de diciembre: Cajon V. 12: rollo. 1.º num.º 9.º

In Dei nomine. Notum sit presentibus et futuris, quod ego Aldefonsus Dei gratia rex Castelle et Toleti una cum uxore mea Alienor regina libenti animo et voluntate spontanea, intuitu pietatis et misericordie confirmo vobis universo monachorum Sancti Emiliani conventui presenti et futuro ad petitionem et rogatum domini Ferrandi monasterii beati Emiliani instantis abbatis omnes illas possessiones, quas idem abbas F. vobis ad usum cothidianum in victualibus habendas concessit, sicut ipse eas vobis iuste et canonice assignavit, et in scripto, quod vobis condidit, continetur, ultra panem et vinum quod vobis de communi butheca monasterii vestri regulariter ministratur. Siquis vero huius mee confirmationis paginam in aliquo infringere vel diminuere pre-

sumpserit, iram Dei omnipotentis plenarie incurrat; et insuper regie parti mille aureos in cauto persolvat. Facta carta apud Naiaram era millesima ducentesima vigesima secunda, Kalendas decembris. Et ego rex A. regnans in Castella et Toleto hanc cartam roboro et confirmo. Gundisalvus toletane ecclesie archiepiscopus et hispaniarum primas confirmat. Signum ✠ Aldefonsi regis Castelle. Rodericus Guterrez maiordomus curie regis confir. Didacus Lupi alferiz regis confir. = Ardericus Palentinus episcopus confir. Marinus Burgensis episcopus confir. Rodericus Calagurritanus episcopus confir. Dominicus Abulensis episcopus confir. Michael Oxomensis episcopus confir. Gundisalvus Seguntinus epicopus confir. Comes Petrus confir. Comes Ferrandus confir = Didacus Xemeiz confir. Petrus Ferrandiz de Mansiella confir. Petrus Garsie confir. Albarus Roderici de Masilla confir. Petrus Roderici de Guzman confir. Gundisalvus Copellini confir. Sancius Martini confir. Lop Diaz merinus regis in Castella confir = Magister Geraldus regis notarius, et Palentini archidiaconus, Guterrio Roderici existente cancellario scripsit

---

Num.º 461.

Era 1222: año 1184, a 22 de febrero: galicano 217.

Cajon E. 13. legajo 1.º n.º 1.º tit. Nograro.

In Dei nomine et eius gratia. Ego Martinus Lopez de Nograro, Dei clementia suadente, bono animo, et sana voluntate offero, et tota mentis dono Deo et sanctis confessoribus Emiliano et Felici, et tibi Ferrando abbati, omnibusque monachis ibidem Deo servientibus tam futuris quam presentibus omnem meam medietatem hereditatis quam sorte divido cum mea sorore dompna Legundia, scilicet Yssiertos cum sua hereditate cum suo termino, et cum suis solaribus, et cum suis arboribus fructuosis: et Estrada cum sua hereditate et suo termino, et cum suis arboribus fructuosis: et ecclesiam sancti Bartolomei cum suis casaribus ultra rivum et citra rivum, et cum suis arboribus fructuosis: et villam sancti

Vincentii cum suo termino, et sua hereditate et suis arboribus fructuosis: et Villam Faiolas cum suo termino et sua hereditate et suis arboribus fructiferis. De omni ista supradicta hereditate, quam ego adquisivi de domino rege Aldefonso do totam medietatem, cum pascuis cum montibus cum rivis et cum suis exitibus et ingressibus, cum omnibus suis pertinentiis pro mea anima, et pro animabus omnium parentum meorum monasterio Sancti Emiliani iure hereditario in perpetuo habendam. Facta carta in monasterio Sancti Emiliani sub era millesima ducentesima vigesima secunda, octavo Kalendas martii, regnante rege Aldefonso in toleto et in omni Castella, dominante Bozovie et Castelle vetule et valle de Govia Didaco Lopez testis. Fernandus Martinez de Meneo testis. Sancius Lopez testis. Dompnus Lucas alcaido de Castello Naiere testis. Petrus Aznarez testis.

Num.º 462.

Era 1222: año 1184, a 12. de diciembre: Cajon V. 12: rollo 1.º numero 10.

In Dei nomine, amen. Notum sit et manifestum presentibus et futuris, quod ego Aldefonsus, Dei gratia rex Castelle et Toleti, iudicium quod subscriptum est inter villam Gunzalvi et Madriz in curia mea iudicari mandavi. Concilium de Villa Gunzalvi et concilium de Madriz inter se contentionem habebant super tribus maiadis scilicet Pradiella, et Cabamas novas, et Lojellais, et illi de Madriz eam tenentes, illi vero de Villa Gunzalvi allegabant de iniuria et violentia sibi illata. Auditis itaque in presentia mea hinc inde allegationibus utriusque partis, datum est illis pro iudicio, ut alterutra pars daret unum peditem, qui inter se dimicarent, et pars, pedini victoriosi, predictas maiadas iure hereditario de cetero perhenniter haberet. Commisso ergo pedestri prelio duello, evicit pedes datus a concilio Ville Gunzalbez peditem datum ab illis de Madriz. Inde est, quod ego predictus rex A. cum uxore mea Alienor regina facio cartam concessionis et stabilitatis de predictis tribus maiadis vobis toto concilio de Villa Gun-

zalbez, presente et futuro iure hereditario vobis habitaturis in perpetuum, ut in eis scindatis, et ganati vestri in eis pascant, et ibi iaceant. Siquis (las imprec.s ordin.s &a). Facta carta apud Calagurram era millesima ducentesima vigesima secunda, pridie idus decembris. Et ego rex A. regnans in Castella et Toleto hanc cartam roboro et confirmo. Signum ✠ Aldefonsi regis Castelle. Rudericus Guterrez maiordomus curie regis confir. Didacus Lupi alferiz regis confir. Gundisalvus toletanus archiepiscopus et hispaniarum primas confir. Rodericus Calagurritanus episcopus confir. Martinus Burgensis episcopus confir. Ardericus Palentinus episcopus confir. Michael Oxomensis episcopus confir. Comes Petrus confir. Comes Ferrandus confir. Didacus Xemeniz confir. Petrus Garsie confir. Petrus Ferrandi confir. Albarus Roderici de Gozman confir. Gundisalbus Copellini confir. Lop Diaz merino regis in Castella confir.

No es la escrit.a original, pero si copia de aquel siglo.

Num.o 463.

Era 1223: año 1185, á 12 de febrero, dia martes: got. 148. b.o gal. 212.

Sub Christi nomine. Ego Fortunius de villa Mediana et frater meus Michael, et soror mea domna Sancia, et sobrina mea Stephania, atque congermanus noster Rodericus Martinez de Athaio communi et bona voluntate vendimus pariter tibi Ferrando abbati sancti Emiliani, et omnibus monachis in monasterio sancti Emiliani Deo servientibus tam futuris quam presentibus nostram propriam sernam, quam habemus in campo de Ocon inter Obream et la Matanza iuxta viam, que vadit de Ocon ad sanctum Martinum, et a parte superiori iuxta eam est serna de monachis de Roht, que fuit regis, et ex alia parte sunt collaterales Sancius de Canales, et Petrus Filona, et Johannes Lupi de Auseio, et ex alia parte Ciprianus Ferrarius, in pretio quod inter nos placuit, scilicet quinquaginta morabetinis, de quibus nullum remansit dandum. Siquis

autem progeniei aut extranee retemtare voluerit hanc supradictam Sernam, quam monasterio Sancti Emiliani et Sancto Martino de Barbarana in perpetuum vendimus, sit maledictus a Deo, qui cuncta creavit, et cum Juda Domini traditore infernalia penarum sine fine sustineat incendia, et regie dignitati pectet mille aureos, et ad regulam duplum. Facta carta sub era millesima ducentesima vigesima tertia, mense februario, pridie idus februarii feria tertia, regnante rege Alfonso in tota Castella et Toleto et in Conca: rege autem Sancio eiusdem avunculo regnante in Pampilona et Alaba: Didaco Xemenez dominante Ochon, et Calagurra per manum regis Alfonsi: Remiro de Varea dominante Lucronio et Auseio per manum regis Alfonsi, et regis Sancii Pampilonensis. Huius vero Serne venditionis sunt fidiatores de redra Sancius miles de Agonciello, et Petrus miles de Muriello. Petrus Lombardus de Soserra testis. Johannes Martin de Davallo testis. Petrus Garsie de Alesanco testis. Rodericus Xemenez de Naiara testis. Rodericus Pedrez de Talubar testis. Petrus Blaschez de Resa testis. Petrus presbiter de Sancto Valerio testis. De Auseio Garsias Alcalde testis. Johannes de Eq° testis. Martinus de Sesma testis. Petrus Lazari testis. De Ochon Ciprianus Faber testis. Dominicus Petri testis. Dominicus Sancii de Mentia testis. Garsia Serrano testis. Petrus Sancii testis. Gil filius de Petro Filloria testis. De Mendavia Petrus Barata testis. Omnes isti suprascripti tam milites quam villani, in quorum presentia intus in Serna fuerunt dati supradicti quinquaginta morabetinos sunt iussiores et auditores. Garsia Sancii, qui dedit supradictos morabetinos regente et tenente monasterium Sancti Martini de Barbarana per manum abbatis Ferrandi et seniorum Sancti Emiliani.

Num.º 464.

Era 1223: año 1185, en abril: got. 148: b.º gal. 212 b.º

In Dei nomine et eius gratia. Nos totum concilium de Faro a maiore usque ad minorem pari et bona voluntate, deviti necessitate urgente, vendimus tibi Ferrando abbati Sancti Emiliani et omnibus monachis in eodem monasterio Deo servientibus tam futuris quam presentibus, unam terram, que est iuxta vestram vineam de Albiano ad integritatem pro viginti quinque morabetinis, quorum nullus remansit dandus: in sumitate quidem terre est quedam fons pro moggone, ex alia parte est pratum. Sunt vero fidiatores de riedra secundum forum terre Petrus Tizon, et Lupus Semenez, Dominicus Garsie de Semelhio, Dominicus Gonsalvez de Athumahuri. Sunt auditores autem Monnio Bizchaino, Garsias Vialdeco de Anguztiana, Semeno Harrnta de Villa-alba, Petrus Albarez de Trepeana, Sancius quippe Semenez de Villalhovar adelantado de Faro in vice totius concilii de Faro dedit istos fidiatores supradictos Sancio monacho sancti Emiliani et capellano abbatis in voce abbatis et conventus monachorum, et misit eum in serna predicta. Borreco regis merinus, et Froila regis portarius fuerunt presentes et testes. Alkaldes in Faro Garsias Hortiz, et Sancio Merino, Petrus de Blaias saion: adelantados Garsia Ortiz, et Sancio Semenez, Martinus Gonsalbez de Rethueta. Facta cartá mense aprilis era millesima ducentesima vigesima tertia, regnante rege Alfonso in omni castella, dominante Faro per manum regis Didaco Lopez.

Num.º 465.

Era 1223: año 1185, en noviembre: got. . . . gal. 213.

In Dei nomine. Ego Maria Perez de bona voluntate facio cambium cum vobis domne Petre de Grannon ad servicium beati Emiliani de illa casa, que est in barrio Sancti Johannis in Belforato, ad latus de Albar Garcia ex vna parte, ex parte alia via discurrens ad rivum tironis pro vna pasada terre; cum introitu et exitu,

et desuper triginta tres morabetinos; et accepi de vobis istam pasadam in ferragine Guillelmi Galterii alcalde, et comparavi illam ipse Guillelmus Galterii per quatuor denariis, et pro uno pallio, et ego sum pacata: Et sunt testes domnus Dominicus de Valle-asinaria, et Domincus Munnoz, et Dominicus de dona Anderazo, omnes Sacerdotes. Guillelmus Galterii, et Petrus Carus ambo alcades. Dominicus Heles, Petrus Diaz, Bartholomeus, Dominicus Johannes de Sagrero, Nicolas de Sagrero, Et ego Michael, qui cartam feci. Facta Carta mese novembri in era millesima ducentesima vigesima tertia, regnante rege Alfonso et Alienor regina in omni regno suo, Didaco Lopez dominante in Belforato de manu regis, sub eo Petro Garciez de Villalfobar cum fratre suo Sancio de Mazuelo, Chicon existente merino, Petro Ortolano Saion.

Num.º 466.

Era 1224: año 1186: got.... gal. 210.b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Azenarius Fortunionis de Ferbias dono et offero atque sincera cordis voluntate corroboro Deo et monasterio Sancti Emiliani, et tibi patri spirituali Ferrando abbati, atque monachis omnibus ibidem Deo servientibus tam futuris quam presentibus, unum solare in Gallinero de Suso, quod fuit de Munnio Blascoz circa solare de filiis Martini Gonsalbez de Zarraton. Dono itaque solarem istum ut serviat monasterio Sancti Emiliani pro anima matris mee in perpetum. Siquis (las imprec.s ordin.s &a). Facta carta in era millesima ducentesima vigesima tertia, regnante rege Alfonso in omni Castella et Toleto et Naiara, sub eius imperio dominante Villeforaminis et Granioni et Naiere Didaco Lopez. Selbon frater eius testis. Martinus Golbat miles testis. Garsia Martinez armiger de Simeone Garciez de Leiva testis. Albarus Petri de Alesanco testis. Stephanus de Gallinero testis. Johannes de Gallinero testis. Domingo Galindo de Gallinero de iuso testis. Domna Tota uxor Roderici Cornelii testis.

Num.º 467.

Era 1224: año 1186, en junio: got. 152. b.º gal. 215. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Hec est carta inquisitionis, quam fecit dompnus Oriolus super hereditates, que sunt in Foce inter fratres de Buixedo et Ferrando abbate Sancti Emiliani. Dominicus Martinez de Cellorigo, et Petrus Guerrero eiusdem cognatus de Cellorigo, Johannes Faber de Sagga de iuso, et Martinus Beilaz de Fuentcea, isti quatuor coniurati a domno Oriolo merino regis intus in Foce, pari et concordi testimonio dixerunt: quod propriis oculis suis viderunt, et sciebant certa veritate; quod de illo pennueco quod est fixum circa veterem viam, de altera parte est semita, que vadit per mediam sernam, ista serna fuit linares usque ad fontem oriam fuerunt hereditates et linares de omnibus de Arce: adffirmantes et testificantes, quod sciebant quia homines de Arce laborabant et habebant hereditates istas iure hereditario a tempore Alfonsi imperatoris; et nullam pectam, nullumque censum ex eis dabant regi. Facta carta sub era millesima ducentesima vigesima quarta, mense iunio, regnante rege Alfonso in Toleto et Conca et in tota Castella, dominante Cellorigo et toti Borovie et Castelle vetule Didaco Lopez. Borrecus merinus regis testis. Enneco Fortunionis miles de Villaseca testis. Fortunius Gonsalvez miles de Gamarra testis. Petrus Lopez de Silanes miles testis. Johannes Garsiez de Ambuvo merinus testis. Martinus Petrez de Ponticurbo testis. merinus dompni Orioli. Pardus de ValleOrcanus merinus dompni Orioli testis. Dompnus Johannes de Foncea et Garsias abbas cognatus eius testes. Martinus Petrez, et Petrus Sancii, et Dominicus Azenar de Foncea testes. Dominico Calvo et Azenar de Castriello testis. Martinus Martinez et Dominicus Nunnez de Sagga de Suso testes. Petrus Martinez de Fontelactis testis. Stephanus presbiter de Sancto Emiliano de Equola testis. Petrus Sancii de Artable testis.

Num.º 468.

Era 1225: año 1187, en Enero: got. .... gal. 219. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego domna Elo uxor Garsie

Fortunionis pro Scelerum meorum ablutione, et pro anime mee et omnium parentum meorum requie dono offero atque sincero cordis affectu corroboro Deo et Sancto Emiliano et tibi patri Ferrando spirituali eiusdem monasterii abbati, et omnibus monachis tam futuris quam presentibus quatuor terras in Cordovin, quarum due sunt in pago de Sursum ex vna parte est terra de Crespo, ex altera vero terra Blasii presbiteri; tertia est in ripa de Alesanco, ex parte inferiori est Blasii presbiteri; quarta vero est in prato de Cordovin, ex parte superiori terra Garsie Monnioz, ex parte de cuesta est terra Sancii Garceiz de Terrero. Siquis autem mearum filiarum aut parentum aut propinquorum, seu extraneorum hanc meam donationem retemptare aut perturbare voluerit, sit a Deo maledictus et confusus et cum Juda Domini traditore in inferno perpetualiter dampnatus, et pro retemptatione ad partem regis terre suam calumpniam institutam exolvat, et duplum ad regulam restituat. Facta carta in era millesima ducentesima vigesima quinta, mense ianuarii. Domna Tota Garsiez filia eius testis. Albaro Monnioz gener eius testis. Domna Milia Garsiez eius filia testis. Lupus Sobrino testis. Petrus presbiter de Summosoto testis. Regnante rege Alfonso in omni castella et Conca, sub eius gratia dominante Villeforaminis et Ceresio et Naiare et toti Rivogio Didaco Lopez.

Num.º 469.

Era 1225: año 1187, en marzo: Cajon V. 12: rol. 2.º n.º 2.

In Dei nomine et eius gratia. Ego Aldefonsus Dei gratia rex Aragonensis et comes Barchinonensis, et marcho Provence dono et concedeo vobis abbati Ferrando Sancti Emiliani et toti monacorum conventui ibidem Deo regulariter ministranti, cum consilio et auctoritate totius concilii hominum Cesaragustanorum illam Alcantaram de Cesaraugusta cum omnibus suis hereditatibus et pertinentiis, que pertinent ad eam vel pertinere debent, et omnes hereditates que vbicum-

que invente fuerint, que pertinent ad illam Alcantaram per omnia loca sua ubicumque sint, totam quidem ad integrum vobis confirmo cum suis rendis et exitibus et cum omnibus suis pertinentijs, ut habeatis istum donativum salvum vos et monasterium Sancti Emiliani in perpetuum. Ego rex Aldefonsus mando, ut de illa ranchura quam vos habeatis de concilio Cesaraugustano quod abstulerant Alcantare hereditates et rendas, scilicet oves illas quas soliti erant recipere tenentes illam Alcantaram, et elemosinas mortuorum, et totum quod Alcantare ablatum fuerat, restituant vobis. Vos autem et omnes abbates monasterii sancti Emiliani vestri successores adducatis in uno quoque anno viginti vigas ad Cesaraugustam pro arreposto, et teneatis totam illam Alcantaram directam de tabulis et de ferro: et si forte superflua aqua evenerit et totam Alcantaram levaverit, vel medietatem vel tertiam partem, vos faciatis tornare totam illam materam sine ulla missione totius concilii. Sed postquam tornaveritis illam materam sine ulla vestra missione faciant endrezare homines civitatis, preter unam ciquoniam cum duobus lectis: et si forte non levaverit aqua preter unam ciquoniam, vos faciatis endrezare illam ciquoniam cum duobus lectis de illa matera, que fuerit in arreposto, vel de illa quam vos tornaveritis, et levet vel non levet, semper faciatis endrezare sine ulla missione concilii una ciquonia cum duobus lectis. Vos autem et successores vestri istam convenientiam complendo et tenendo, sicut supra scriptum est, habeatis istum donativum salvum vos et monasterium Sancti Emiliani in perpetuum. Statuimus quoque quod nec vos nec successores vestri, qui tenuerint supra dictam Alcantaram, presumant vendere vel subpignorare, vel alienare, aut pro malis et inutilibus reditibus dare vel encartare hereditates de illa Alcantara sine consilio concilii Cesaraugustani. Signum Aldefonsi regis ✠. Facta carta sub era millesima ducentesima vigesima quinta mense marcii, feria tertia. Sunt autem testes huius supra dicti scripti don Abenuenist, et Zalmedina don Navarro, don Per Dessesse,

don Glacian, don Martino Orella, don Raimundo de Vrgel, don Petro Blanzacho, don Acarias, don Guillen Arnalt, don Pardo, don Mikael de Vcles, don Per de Calataiub, don Bernard Boit, Guillen Donath, don Stefano de Amioth, Guillelmo de Montel, Mikael de Estada, don Dominico de Alarues, don Seluvan, totum concilium de Cesaraugusta teste.

Num.º 470.

Era 1225: año 1187: got. 150. b.º gal. 217 1/10

Sub Christi nomine. Ego Ferrandus abbas sancti Emiliani et omnis monasterii conventus damus tibi don Nez et tue uxori dompne Clavere unum solare in Villaforado, ut populetis eum et habeatis vos et filii vestri, et omnis generatio vestra per cuncta secula, dando in unoquoque anno in festo sancti Johannis baptiste unum morabetinum sancto Emiliano: et est solare istud in varrio novo, de una parte est domus dompni Gundisalbi ceci, de alia vero parte est domus filiorum Sancii Jenerach, et ex alia parte ortus dompni Munnionis sancti Martini; ante portam est caminus sancti Jacobi. Tali igitur pacto supra dictam domum vobis donamus, ut sicut iam scriptum est vos et omnis generatio vestra absque ulla voce mala in censsum iam dictum sancto Emiliano persolvatis. Et siquis forte monachus aut quislibet homo sancti Emiliani in domum illam advenerit, et ibi manere voluerit, benigne eum recipiatis. Facta carta era millesima ducentesima vigesima quinta, regnante rege Aldefonso toleto et Extrematura et in omni Castella, sub eo dominante Villaforado dompnus Ranimirus de Varea, existente merino in eadem villa Johanne Ferrero, saion Johannes Saion. Sunt testes de parrochia sancti Laurentii don Domingo de Sagrero testis. Don Vidal de la Casanna testis. Arnalt so Sobrino testis. Domingo Naharro testis. Remon Ortolano testis. Don Marin testis. Johannes Gros testis. Pedro Caro, Guillen Gualter, Ferrant Droart iudex sunt auditores, et testes. Petro Ceresario testis.

Num.º 471.

Era 1225: año 1187: got..... galic. 232. b.º

+ In Dei nomine et eius divina clementia. Ego domna Alduenza cometissa, Dei famula et humilis Christi ancilla, olim pie recordationis domni Lupi comitis uxor, libenti animo et spontanea voluntate ob sincere dilectionis intuitum, et propter servitium quod marito meo domno Lupo comiti, qui vos ad milicie dignitatem provexit, michique et filiis meis fecistis, do vobis domne Lucha filii domni Lupi Aureoli omnem hereditatem cum propriis solaribus quam habeo in quandam villam, que dicitur Nalda, queque sita est prope ribum qui vulgo vocatur iregua: que videlicet hereditas me patrimonio iure contigit tam in exitibus quam ingressibus tam in ribis quam in pascuis, tam in montibus quam in silvis, tam in vineis quam arboribus fructiferis quam infructuosis, ubicumque eam tam cultam quam incultam in predicte ville terminis potueritis invenire; ut eam scilicet hereditatem habeatis libere quiete et pacifice vos et omnis generatio vestra ad dandum vel vendendum, vel ad voluntatem vestram iure hereditario faciendum per infinita secula. Et de hac donatione sunt fidiatores domnus Petrelion de Esclannana, et Fortunius de Villa-Mediana milites, ut redirent sicuti foro est de terra. Siquis (las imprec.s ordin.s &a). Et de hoc sunt testes domnus Didacus Lupiz, domna Mencia cometissa, domna Alduenza, domna Tota Caniensis abbatissa, domnus Sancius Lupiz, Martinus Roiz filius Roderici Martinez de Petrola, Ennecus Lupiz, filius domni Lupi de Mendoza, Petrus Garsie de Alesanco, Fortunius Sancii de Esclannana adelantado, Petrus Ferrandez de Clavillo, Michael de Villa-mediana, Petrus Garsie de Novaias, Sancius de Mazuelo, domnus Lupi de Zufiuri, Martinus Gombaldi, Gonzalus Ferrandiz, Rodericus Semenez, Lupus de Velascori, Martinus de Arratia, Lupus de Gamarra, Guter Roiz de Olea gener Fortunii de Harrieta, domnus Nunno, domnus Galindo de Nalda, Petrus Garsiez, domnus Petro Leon, Johannes Petriz, Martinus Lupiz, Mar-

tinus de Iusta, Dominicus Semeno, Martinus Dominguez: et de Esclamana Pardus filius de Domna Maiore; et de Lueras Dominicus presbiter, Menendo Menendez, Menendo Martini, Vincentius, Johannes Johannis, Menendo de Soto: et de Janga Pelagius, Garsias, Navarrus: et de Sores Johannes Egidii, Semeno Gomez: et de Matuht Petrus Sancii filius Sancii Emnego: et de Daroca Didacus filius de Belarquite: et de Sancto Emiliano Munnio Velaz. Facta carta sub era millesima ducentesima vigesima quinta, regnante rege Adefonso cum uxore sua regina Domna Alienor in Castella in Toleto in Placentia in Conca in Camneh in tota Extremadura in Burgis in Naiera et in Calagurra; Lucronio in fidelitate tunc existente; sub eo dominante in Naiara in riuo de Oca in Borouia in Castella vetula in Transmera in Asturis et in medietate Burgensis uobis domno Didaco Lupiz, domni Lupi comitis filio, eiusdem pii regis Adefonsi alferice; sub eo alferice Didaco Lupiz filio domni Lupi de Ficero; maiordomus in regis curia Rodexico Guterrez; portario maiore Martino, merino regis maiore domno Lupo de Ficero, prior in Sancta Maria de Naiera domno Simone, episcopo in Calagurra domno Rodexico; regnante in Aragone rege Alfonso, in Navarra rege Sancio, in Gallecia rege Ferrando, in Portogale rege Sancio.

Num.° 472.

Era 1226: año 1188: got. 152.° gal. 246.

In Dei nomine et eius gratia. Ego domno Lope alcalde de Miranda et uxor mea Maria Martinez, pro remedio animarum nostrarum damus Deo et Sancto Emiliano, et vobis Ferrando spirituali abbati, et omnibus monachis ibidem servientibus, ires terras una illarum est iuxta terra Sancii Martini, alia est inter ambas vias de latus est terra Martini Didaz, et alia parte est terra Johannis Belaz, alia terra est inter amboz riuoz vinearum et de latus est terra Didaci Navarri, et ex alia parte est terra Martini Sancii. Et ego Martinus Lopez dono aliam terram iuxta terram

Santi Emiliani, et iuxta viam, pro anima mea. Facta carta era millesima ducentesima vigesima sexta, regnante rege Alfonso Toleto et in Extrematura et in tota Castella, sub eo dominante Miranda Maria Almenar. Sunt huius rei testes de Miranda Johannes Belaz, et Lazarus et Johannes Martinez, Petrus Faber, Domingo Sobrinus eius, Martinus Sancii.

Num.º 473.

Era 1227: año 1189, á 26 de abril: Cajon V. 12: rollo 1.º n.º 11.

Presentibus notum sit et futuris, quod ego Aldefonsus Dei gratia rex Castelle et Toleti una cum uxore mea Alienor regina, intuitu divino et pro salute anime mee et parentum meorum facio cartam libertatis et absolutionis Deo et alberguerie de Rivo de Peros et vobis Garsie Petri et uxori vestre Marie Sancii eiusdem alberguerie fundatoribus, et omnibus successoribus vestris ad recipiendum pauperes ibidem constituendis perpetuo valituram. Absolvo itaque vos et predictam Alberguerian, et omnes successores vestros, qui ibi instituti fuerint ad recipiendos pauperes, et pro facultate domus reficiendos, ab omni fassadera et pecto et fassado et facendera, et omni servitio, et exactione tam regis, quam alterius domini. Cauto etiam et prohibeo, ut nullus merinus nec iudex nec aliquis alius homo in ea per vim intrare, nec aliquid inde extrahere presumat. Siquis (las imprec.s ordin.s &a). Facta carta apud Bellifo-ratum era millesima ducentesima vigesima septima, sexto Kalendas maii, secundo anno postquam serenissimus A. rex Castelle et Toleti A. regem Legionensem cingulo militie accinxit, et ipse A. rex Legionis osculatus est manum dicti A. regis Castelle et Toleti; et consequenter eodem anno elapsis paucis diebus sepedictus A. illustris rex Castelle et Toleti Romani imperatoris filium Conradum nomine in novum militem accinsit, et ei filiam suam Berengariam tradidit in uxorem. Et ego A. rex

regnans in Castella et Toleto hanc cartam manu propria roboro et confirmo. Gundisalvus Toletane ecclesie archiepiscopus et hispaniarum primas confirmat. Signum ✠ Aldefonsi regis Castelle. Rudericus Guterrez maiordomus curie regis confir. Didacus Lupi alferiz regis confir.= Maximus Burgensis episcopus confir. Ardericus Palentinus episcopus confir. Rodericus Calagurritanus episcopus confir. Gundisalvus Seccobiensis episcopus confir. Johannes Conchensis episcopus confir. Comes Petrus confir. Comes Ferrandus confir.= Comes Garsie confir. Ordonius Garsie confir. Guterrius Roderici confir. Petrus Roderici confir. Egidus Gomiz confir. Raimirus de Barea confir. Lupus Diaz merinus regis in Castella. Magister Mica regis notarius, Guterrio Roderici existente Cancellario, scribsit.

Num.º 474.

Era 1227. año 1189, en diciembre: got. 128: gal. 229. 4.

In Dei nomine et eius gratia. Ego Ferrandus monasterii beati Emiliani humilis minister, cum auctoritate et communi conssensu omnium fratrum meorum facio cartam donationis et corroborationis sustentationi et procurationi infirmorum fratrum; bono igitur et sincero cordis affectu dono et in perpetuum confirmo omnem medietatem census, quem homines de Varrio-novo in uno quoque anno per forum dare solent, domui et sustentationi infirmorum fratrum. Huius autem census medietas sit in dispositione et ministratione fratris infirmorum procuratoris usque in perpetuum: aliam vero medietatem habeat cellarius de foris ad opus solidate mancipiorum suorum: Calumpnie vero et omicidia, et merinus instituendus reserventur iuri et dispositione domini abbatis. Simili modo ego F. supradictus, et universus fratrum conventus uno cordis affectu, parique voluntate statuimus et in capitulo confirmavimus, quod decime omnes ville Colie et omnes pecte per forum dande, post mortem Simeonis Garsie, ulterius iam non dentur cuilibet ulli homine, set sint sub iure et dispositione domus infirmorum in perpetuum.

Siquis autem abbas vel quislibet homo hanc donationem domui infirmorum tam caritative factam (las imprec.s ordin.s &a). Facta Carta sub era millesima ducentesima vigesima septima, mense decembris, regnante rege Aldefonso regis Sancii filio in Toleto et in Konka et in omni Castella; sub eiusdem gratia dominante Naiare et Rivo-ogie et Borovie atque Castelle Didaco Lopez. Prior maior Petrus confirmans. Prior minor Petrus confirmans. Petrus prepositus confir. Lupus Sacrista confir. Andreas Camerarius confir. Petrus refictorarius confir. Michael cellarius confir. Omnes sancti Emiliani monachi sunt huius facti factores et confirmantes.

Num.º 475.

Era 1227: año 1189, en diciembre: got. 93: gal. 145.

In Dei nomine et eius gratia. Ego Simeon Garciez de Leiva immensi peccatorum meorum ponderis recordatus, et dampnationi eterni cruciatus exterritus, ut perpetim ignis incendia evadere, et a Domino meo Jhu Christo malorum factorum indulgentiam promereri valeam, offero dono atque omnino corroboro Deo et sanctis eius Emiliano et Felici, et tibi patri spirituali Ferrando abbati et cunctis monachis ibidem regulariter deservientibus tam futuris quam presentibus meos proprios collaceos, quos habeo in Castelloseco cum tota mea hereditate, quam michi ibidem pertinet: sunt septem collaceos populatos iuxta ecclesiam Sancti Juliani: sunt domus Petri Ortiz, et Martini Galindez, domus iudicis Lupi Ortiz est iuxta domum domne Goto Ortiz, domus Garsie Ferrera est iuxta domum predicti iudicis, domus Martini Munnoz est in introitu ville iuxta viam, que venit de Villasicca de dextro domus Fortunii de Baranzo est in media villa iuxta domum domne Marie; domus Garsie Albarez est iuxta domum domne Marie de Lancrares: et isti omnes cum sua divisa. Et vna terra est in carrera de Siellas, et sunt allatane, de suso terra de Petro de Sagga, et de iuso terra Sancii de Cem-

brana: alia terra est in Sancto Martino, de vna parte est terra domne Gelvire, et de alia parte est terra domne Marie de Castannares. Et in Galvarruri sunt duos solares et dimidium: domus que fuit Fortunii Enneguez, et subtus domus domne Marie de Lancrares; et domus, que fuit Garsie Michaeli, est iuxta domum Petri Sancii de Villa-amoroja: et medietatem domus Petri Garcia, que est iuxta solarem domni Beile de Xemelhio: et isti cum sua divisa. Et vna terra est super ortum Sancti Vincentii, et sunt allatanee istius terre, de suso terra Dominici Lezirivilla, et de Costa terra Marie Dominici: alia terra in carrera de Cellorigo de dextro, et de vna parte est terra Sancie Beilez, et de alia parte terra Dominici Leziri-villa: et in illo loco iuxta illam terram Dominici Leziri-villa, alia terra de suso: et alia terra iuxta defesam de Galvarruri, et iuxta de defesa de Baranzu: alia terra iuxta fontem, que est super villam, de suso est terra Fortuni de Baranzu, et de iuso terra Marie Dominici: alia terra in illo otero de Galvarruri iuxta terram Sancie Johannis: alia terra in Carrera de Baranzu, allatanee terra Dominici Lezirivilla, de Costa et de iuso terra Petri Beilez: et vna ferragine super villam iuxta ferragine domne Gelvire. Et meam sortem monasterii Sancti Vincentii. Siquis (las imprec.s ordin.s &c.a). Facta carta sub era millesima ducentesima vigesima septima, mense decembris, regnante rege Aldefonso, regis Sancii filio in toleto et in Conca, et in omni castella; sub eiusdem gratia dominante Nagere et rivo ogie et Borovie atque Castelle Didaco Lopez. Testes qui presentes fuerunt domna Ozenda filia eiusdem Simeonis Garcia, Lope Momez, et Semenus Momez, Gundisalvus Fernandi de Castannares, et filii eius Johannes Gonzalvez et Fernandus Gundisalvi: Et de Castielseco Garsias Gundisalvi, et domnus Albarus, et domnus Petrus Terese, et filii eius Didacus Petri et Garsias Petri, et Lupus Simeonis de Goreca; et Lupus de Villalovar, qui tunc tenebat domum de Zofiuri

---

Num.º 476.

Era 1228: año 1190; en Julio: Cajon V. 12: rol. 3.º n.º 2:

In Dei nomine et eius gratia. Hec est institutio Karitativa ex

ex dulcifluo vere et non simulate fraternitatis fonte egressa, que inter Johannem cenobii sancti Dominici siliensis abbatem et universum monachorum conventum sibi regulariter subiugatum, et inter Ferrandum monasterii beati Emiliani humilem ministrum et omnium monachorum collegium sibi obedientie professione obligatum, insolubili nodo solidati et robore firmissimo confirmati dignoscitur: Uterque igitur abbas et uterque utriusque monasterii conventus providentes tam corporum necessitati supervenienti, quam animarum indulgentie utilitati; statuimus inter nos, quod siquis monachorum cenobii sancti Dominici pro quolibet certamine cum suo abbate habito a monasterio suo expulsus fuerit, nisi pro iusta excomunicatus fuerit culpa, et positus in excomunicationis sententia tam in spiritualibus quam in temporalibus beneficiis, in monasterio sancti Emiliani plenarie recipiatur in socium, donec suo abbati et suis fratribus iuxta regulare preceptum reconcilietur et admittatur: sic ergo tali conditione talique institutione et in nullo diversa ab ista monachus sancti Emiliani in cenobio beati Dominici plenarie recipiatur in socium: hoc de temporalibus. De spiritualibus vero, cum monachus sancti Dominici ex hoc seculo migraverit eiusdem obitus monachorum sancti Emiliani conventui per litteras vel per nuncium statim significetur: tunc omnis monachorum sancti Emiliani conventus pro eius anima novem diebus continuis clamorem devotissime teneat, et missam minorem in una die in eiusdem memoria celebret: unusquisque autem sacerdotum trinum sacrificium pro eiusdem anima Deo offerat: alii vero trina psalteria recitent, et usque in triginta diebus in missa minori eiusdem commemoratio continue fiat; et sua panis et vini et ferculi portio pauperibus erogetur: hoc idem et non aliud ab isto pro defuncti monasterii sancti Emiliani monachi anima in cenobio beati Dominici mente devota et perpectionis instantia supleatur. Vera autem caritatis fraternitas, ut in nobis virtute splendiflua rutilet, et sancti spiritus gratia in virtutum decore augmentetur, instituimus quoque inter nos, quod semel in anno in

Secunda die post festum Sancti Luce in utroque monasterio omnium monachorum defunctorum utriusque monasterii solempniter plenarium celebretur ab omni conventu aniversarium Facta huiusmodi institutionis carta sub scripti speculo perpetualiter roborata in era millesima ducentesima vigesima octava. Siquis (las imprec.s ordin.s &c.). Prior Petrus maior monasterii Sancti Emiliani huius facti confirmans. Petrus prior minor confirmans. Petrus prepositus confir. Lupus Sacrista confir. Andreas Camerarius confir. Petrus refectorarius confir. Michael cellerarius confir. Omnes monachorum conventus Sancti Emiliani confir. = Prior Didacus maior monasterii Sancti Dominici huius facti confirmans. Martinus prior minor confir. Petrus cellerarius confir. Petrus refectorarius confir. Gundisalvus Camerarius confir. Melendus infirmerarius confir. Antonius Sacrista confir. omnis monachorum conventus Sancti Dominici confir. Regnante rege Adefonso una cum uxore sua domna Alienor in omni castella et in Toleto et in Placentia et in Conca: rege autem Adefonso Ferrandi regis filio regnante in Legione: Sancio vero Garsie regis filio regnante in Pampilona, facta est huiusmodi institutio mense iulii.

Num.º 477.

Era 1228: año 1190, en junio: got. 128: gal. 230.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Gonsalbus Didaci de Fornellos et frater meus dompnus Michael pro peccatorum nostrorum remissione, et pro animarum nostrarum et omnium parentum nostrorum requie, offerimus Deo et Sancto Emiliano et Sancto Felici confessoribus Christi, et tibi patri spirituali Ferrando abbati et totis monachis ibidem Deo servientibus tam futuris quam presentibus nostram partem monasterii Sancti Felicis de Dabalos, que nobis ex iure et sorte paternali ibidem pertinet: offerimus igitur et corroboramus supra dictam nostram partem ab omni integritate monasterio Sancti Emiliani quatenus pro animabus nostris et pro animabus parentum

nostrorum ibidem per omnia secula seculi. Siquis autem ex parentibus nostris aut extraneis hanc nostram donationem disrumpere aut retemptare voluerit sit a Domino Deo confusus, et cum Juda traditore Domini in infimo infernali perpetualiter damnatus, amen. Ego autem Ferrandus abbas et totius monachorum conventus, pro huiusmodi donatione, et precipue pro bono amore, quem erga vos habemus, recipimus vos Gonsalvum Didaci, et fratrem vestrum Michaelem et uxorem vestram Domnam Sanciam et filios vestros, quos ex ea habetis, in nostro beneficio, scilicet in orationibus in ieiuniis in helemosinis, quod talem et tantam habeatis partem in vita et in morte, quantam unusquisque omnium nostrorum habet. Facta carta in Era millesima ducentesima vigesima octava, mense iunii, in quo mense rex Anglie duxit in uxorem filiam regis Sancii Navarre: rege Sancio regnante in Pampilona et in Alaba: rege autem Alfonso eiusdem sobrino in omni Castella. Similiter partem illam Sancii Albarez, et Domne Albertę germane mee, quam comparavi, dono et confirmo Sancto Emiliano. Ego Lope Semonez de Montealvo, qui interfui supradicte donationi, sum testis huius facti, et dono Sancto Emiliano partem meam, quam habeo in monasterio Sancti Felicis de Davalos per animam meam et pro animabus parentum meorum. Garsia Lopez de Piscina testis. Semen Munioz, et Garsia Munioz, et Fortun Munioz de Davalos testes. Eximino alcalde testis. Et totum Concilium de Davalos testor.

Num°. 478.

Era 1228: año 1190: got. 128. b°. gal. 226.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego domnus Dominicus presbiter de Buxedo ob remissionem peccatorum meorum et meorum parentum dono et corroboro Deo et Sancto Emiliano, et tibi patri spirituali Ferrando abbati, omnibusque fratribus ibidem cum Deo regulariter ministrantibus unum solare populatum in Buxedo, ut sit sub iure Sancti Emiliani, per cuncta secula. Tali igitur

pacto dono supradictum solare, ut de meis parentibus sit quicumque in eo habitaturus fuerit, dando in unoquoque anno mense monachorum sancti Emiliani unam libram de pimenta. Facta carta in era millesima ducentesima vigesima octava, regnante rege Aldefonso in Toleto in Strematura, et in tota Castella, sub eo dominante Didaco Lopez Naiere et Borovie et Cellorigo. Martinus Perez miles de Buixedo testis. Petrus Petriz frater eius testis. Martinus Munnoz testis. Domnus Fortunius diaconus de Osma testis. Cipriani testis. Petrus sobrinus testis. Martinus Heles testis. Fortunius Johannes testis. Johannes de Tobera testis. Martinus de Lezama testis. Totum concilium de Buixedo testes.

Num.º 479.

Era 1229: año 1191, á 30 de marzo: got... galic. 246. b.º

In Dei nomine. Hec est pactum et convenientia, quam ego Petrus Garsie filius Garsie Vermudi, et ego Gomez Garsie frater eiusdem Petri Garsie, et alii fratres nostri, et sorores nostre facimus vobis domino nostro Alfonso regi Castelle, de Castello, quod vocant Aguncello, et de Castello quo dicitur Lodosa, quod castellum avus vester famosissimus Alfonsus imperator dedit olim avo nostro. In primis reconoscimus et fatemur, quod ambo ista castella Aguncello et Lodosa sunt in empara Castelle: et facimus vobis tale pactum et convenientiam de illis quod numquam malum fiat nec exeat vobis nec filio vestro nec nepoti vestro, nec aliqui domino et heredi Castelle de illis castellis de cetero in perpetuum. Et si in posterum contigerit, quod nos vel posteri nostri, vel aliqui sive aliquis de genere nostro, vel qui dominus fuerit et heres istorum Castellorum, aliquibus sive alicui alii predicta duo castella, vel aliquid eorum velit vendere vel impignorare vel cambiare; ille qui emere vel in cambium recipere, vel sub pignore recipere voluerit predicta duo Castella vel aliquid eorum, antequam ad eius transferantur potestatem et dominium, faciat

homenium et pactum et convenientiam superius scriptam domino Castelle quicumque fuerit; et nec prius nec ad ipsius dominium transeant prenominata castella aliter ullo modo: Et nec nos nec aliquis de genere nostro sive alicuius prememorata castella possit alio modo vendere impignorare vel cambiare vel alienare: et hoc sit per bonam fidem et sine omni fraude et malo ingenio. Quicumque vero nostrum vel de genere nostro sive alicuius predictorum castellorum dominus pretextatum pactum et convenientiam secundum prefatum tenorem vobis domino Alfonso regi Castelle et filio et nepoti vestro, vel cuilibet regi vel domino Castelle non compleverit, sit proinde alevosus et traditor. Et ego Alfonsus rex castelle convenio et concedo vobis, quod numquam sepedicta castella forcem vobis, nec auferam ego nec filius meus, nec qui castellam heredaverit: et quod amparemus ea de omnibus qui fecerint ibi malum, et hoc sit per bonam fidem, et sine omni fraude et malo ingenio. Facta carta apud Palentiam era millesima ducentesima vigesima nona, tertio Kalendas aprilis. Testes huius rei et pacti sunt, tellus Petri Rodericus Gutierrez maiordomus regis, Garsias Martini maiordomus regine, Ordonius Garsie, Petrus Roiz de Guzman, Lop Diaz merinus regis, Ferrandus Maurus, Rodericus Diaz de familia regis Tellus Ferrandi, Garsias Petri de Torkemada, Garsias Gomiz de Meneses, Gunzalvus Roiz filius Roderici Gutierrez, Arias Petri Gallecus, et homines de Lucronio, et Johannes Mathei de Burgis, Magister Mica domini regis notarius scripsit iussu utriusque partis.

Num.º 480.

Era 1229. año 1191: got.... gal. 216.

Sub Christi nomine. Ego Gonzalbus Didaci canonicus sancti Dominici de Calzada pro peccatorum meorum expiatione et et anime mee requie dono et corroboro Deo et monasterio sancti Emiliani, tibique Ferrando abbati, et omnibus monachis ibidem Deo servientibus tam futuris quam presentibus, duos collazeos

in Pino de suso, quos michi dederunt fratres mei iure hereditario: illorum nomina hec sunt Vrraca, et Garsias de Fonte, Janez Ferrero allataneus. Facta carta sub era millesima ducentesima vigesima nona, regnante rege Alfonso cum vxore sua Alienor in omni castella, dominate Naiere et Rivo-ogie et Borovie atque Castelle vetule Didaco Lopez. Lupus de Blacori eius frater testis. Sancius frater eius testis. Egidius eius frater testis. Didaco archidiacono et sancti Dominici abbas testis. Dominicus presbiter coperator operis ecclesie Sancti Dominici testis. Guillelmus de Sagga canonicus Sancti Dominici testis. Fortunius archipresbiter et sancti Dominici canonicus testis. Monnius archipresbiter et canonicus sancti Dominici testis. Lupus Moggo merino in tota rivogia testis.

Num.º 481.

Era 1229: año 1191, en diciembre: got.... gal. 239.

Sub nomine Christi redemptoris nostri et eius gratia. Ego Dompna Jhamna filia D. Lupi de Marciello in articulo mortis posita, divino aflata spiramine, pro pecatorum meorum remissionem, parentumque meorum vivorum ac defunctorum salute, libenti animo ac spontanea voluntate, vna cum Petro Blaschez marito meo dono et offero Deo et sancto Emiliano, et tibi spirituali patri F. abbati, et toti monachorum servientium conventui, totam meam hereditatem de Castriello cum solaribus populatis et non populatis cum terris, vineis, ortis, pomiferis, pratis, cultis et incultis, pascuis, cum exitus et introitus, et cum omnibus, que ibi ex patre meo ad me pertinent, vel aliquando pertinere noscuntur in predicto Castriello ad integritatem, scilicet quatuor solares populatos, quorum collaceorum nomina hec sunt, D. Cobo, P. Arcable, P. Fortuniones, D. Abbat; vnam ferraginem super casam de Pedro Martinez, et vnam super sanctum Salvatorem, et vnam super casam de P. Martinez iuxta illam, que est de fratribus; vna terra de fonteiunkera ad latus terre de F. Diaz de Fuencea, et P. Garcia de Arce: duas tras

eras, vna circa illa de M. Diaz, et aliam circa illam de P. Dominguez: vna Haza in lomiello ad latus terre de P. Kesada; la serna de Soto, in medio illius iacet la terra de M. Martinez monacho, allatenus eius L. Martinez: vna serna de perpaul, que vadit per costam versus Celloricum, de vna parte est terra de Sancto Pelagio, de alia parte est terra de M. Martinez monacho: duos pedazos en la rueda, in medio iacet la terra de Go. Blascez ad latus terre de P. Munnoz: la serna de prado a summo usque ad finem latus terra de D. Garciez: la terra de la carrera de Horzales, ad latus eius terra de Garcia Sanz: vna terra de fonte Buxedo circa terram de Sancto Emiliano: vna terra de Sancta cruce ad latus eius terra de J. Peidrez de Foncea: la serna de la Saviela ad latus eius sunt terre de G. de Fuencea et de P. Sanz: alia terra iuxta illam desuper ad latus eius sunt terre de M. monacho, et de Pardo: vno pedazo de la rueda ad latus terre de Martin Munnoz: el pedazo di riba de Arci ad latus eius sunt terre de M. Diaz, et de P. Andres: la terra de las vineas ad latus terre de D. Sancio: el pedazo de la carrera de Fuencelleg ad latus terra de P. Abbat: vna terra in ribamesada latus terra de M. Ferrandez: et totum siquid aliud ibi ex meo invenire poteritis, ut habeatis et possideatis vos et successores vestri iure hereditario in perpetuum, et totus inde profectus proveniens tabule semper deserviat monachorum pro meo anniversario, quatenus eorum piis orationibus meorum immense molis peccaminum veniam merear, et perpetuas tartari flammas evadere, et sanctorum omnium consortio perfrui valeam sine fine per infinita seculorum secula, amen. Siquis autem, quod absit, meorum parentum vel extraneorum novilium vel innobilium hanc meam donationem contrariare, alienare, vel in aliquo diminuere voluerit, sit a Domino Deo omnipotenti maledictus et confusus, et anathematizatus, et totius christianitatis cetu segregatus, et cum Juda traditore in inferni voragine submersus,

eternas ibi penas sine fine luiturus, amen: et in cauto centum regi persolvat aureos, et quod retemptaverit, duplatum reddat sancto Emiliano. Huius mee donationis sunt testes, qui tunc aderant, P. Velasquez, Martinus Martinez, et M. Alfonso mater eius, S. archidiaconus de Kalagurra, T. de Alesanco, M. Petriz, D. Giraldus, P. prepositus, R. monachus; et abbas sancti Emiliani, et todus conventus sunt testes. Facta carta huius donationis in sancto Emiliano in anno, quo Cometissa dompna E. et abbatissa de Cannas dompna T. morabantur ibi propter guerram, mense decembri die sabbati sub era millesima ducentesima vigesima nona, regnante rege Aldefonso in Castella et in Toleto et in Alarcos et in tota strematura, sub eo dominante Didaco Lupi de Faro in Naiera et in castella vetula et de Soria usque ad mare, alcaide in Naiera existente domno Lucha, et Martino Brabo maiordomo suo existente per manum eius domino de Cellorico, et merino de Rivo de-ogga Lupo Mocho, merino de Nagera Pascasio.

tal vez Deraria el copista un decenar: á no ser de Soria hasta el mar de Sobre Vizcaya.

Num.º 482.

Era 1230: año 1192, á 17. de febrero: got... gal. 218:

Cajon O. S: n.º 1.º

Presentibus notum sit et futuris, quod ego Aldefonsus Dei gratia rex castelle et Toleti una cum uxore mea Alienor regina, et cum filio meo Ferrando dono et concedo Deo et monasterio sancti Emiliani de la Cuculla et vobis domno Ferrando eiusdem monasterii instanti abbati, vestrisque successoribus et omnibus monachis ibidem degentibus presentibus et futuris, solare heremum quod habeo in villa, que dicitur Sagia, et hereditatem quam in eadem villa habeo, et hereditatem duarum ecclesiarum sancti Johannis maioris et menoris: tantum hereditatis vobis in predictis locis asigno iure hereditario habendam, et perpetuo possidendam, quantum uni iugo bouum sufficiat ad anni vicem in agricultura. Siquis vero hanc cartam

in aliquo infringere vel diminuere presumpserit, iram omnipotentis Dei plenarie incurrat, et regie parti mille aureos in cauto persolvat, et dampnum quod vobis intulerit, duplicatum restituat. Facta carta apud Toletum era millesima ducentesima trigesima, tertio decimo Kalendas martii. Et ego rex A. regnans in Castella et Toleto hanc cartam, quam fieri iussi manu propria roboro et confirmo. Martinus Toletane ecclesie electus et hispaniarum primas confirmat. Signum ✠ Aldefonsi regis Castelle. Rodericus Gutieriz maiordomus curie regis confir. Didacus Lupi alferiz regis confir.= Marinus Burgensis episcopus confir. Ardericus Palentinus episcopus confir. Martinus Oxomensis episcopus confir. Martinus Segontinus episcopus confir. Johannes Conchensis episcopus confir. Johannes Abulensis episcopus confir. Comes Petrus confir.= Petrus Ferrandiz confir. Ordonius Garsie confir. Gonzalbus Gomiz filius comitis confir. Petrus Roderici de Guzman confir. Garsias Ortiz confir. Alfonsus Telliz confir. Lupus Diaz merinus regis in castella confir.= Magister Mica domini regis notarius, Guterrio Roderici existente cancellario, scribsit.

Num.º 483.

Era 1230: año 1192, á 25. de mayo: Cajon I. 9:

titulo Valle de Suillan rollo 3.º n.º 1.º

Presentibus notum sit et futuris, quod ego Aldefonsus Dei gratia rex Castelle et Toleti una cum uxore mea Alienor regina et cum filio meo Ferrando absolvo collacios solariegos monasterii sancti Emiliani, qui sunt in alfoz de Naiara presentes et futuros, ab omni vigilia castelli de Naiara in perpetuum, quia non habent pro foro ut vigilent illud Castellum. Siquis vero hanc cartam infringere presumpserit, iram Dei omnipotentis plenarie incurrat, et regie parti centum aureos in coto persolvat, et dampnum quod

eis intulerit, duplatum restituat. Facta carta in Otero de Fumis era millesima ducentesima trigesima, octavo Kalendas iunii. Ego rex A. regnans in Castella et Toleto hanc cartam manu propria roboro et confirmo. Maximus Toletane ecclesie electus et hispaniarum primas confirmat. Signum F. Aldefonsi regis castelle Rodericus Gutexxii maiordomus curie regis confir. Didacus Lupi de Faro alferiz regis confir.= Maximus Burgensis episcopus confir. Rodericus Palentinus episcopus confir. Maximus Oxomensis episcopus confir. Garsias Calagurritanus episcopus confir. Johannes Conchensis episcopus confir. Briccius Placentinus episcopus confir. Comes Petrus confir.= Petrus Ferrandi confir. Gonzalvus Gomez confir. Oxoreus Garsie confir. Petrus Rodrici confir. Rodericus Sancii confir. Guillelmus Gonzalvez confir= Magister Urica domini regis notarius, Gutexxio Rodrici existente cancellario, scripsit.

Num.° 484.

Era 1230: año 1192, á 25. de mayo got.... gal. 218:

Cajon E. 46: titulo Pazuengos leg.° 1.° n.° 3.°

Presentibus et futuris notum sit, quod ego Aldefonsus Dei gratia rex Castelle et Tolesi una cum uxore mea Alienor regina, et cum filio meo Ferrando dono et concedo Deo et monasterio Sancti Emiliani quod dicitur de Cuculla, et vobis domno Ferrando eiusdem monasterii instanti abbati, vestrisque successoribus et omnibus monachis in eodem monasterio degentibus presentibus et futuris, villam que dicitur Pazuengos cum suo Castello, cum collaciis et solaribus cum terris vineis, pratis, pascuis, aquis, nemoribus, et defesis, cum ingressibus et regressibus, et cum omnibus directuris terminis et pertinentiis suis integre iure hereditario in perpetuum habendam et irrevocabiliter possidendam. Si quis vero hanc cartam infringere vel diminuere presumpserit, ira Dei omnipotentis plenarie incurrat, et regie parti mille auros in cauto persolvat, et dampnum, quod vobis intulerit, duplicatum restituat. Facta carta in Otero de Fumis era millesima ducentesima tri-

gesima, octavo Kalendas iunii. Et ego rex A. regnans in Castella et Toleto hanc cartam, quam fieri iussi, manu propria roboro et confirmo. Martinus Toletane ecclesie electus et hispaniarum primas confirmat. Signum ✠. Aldefonsi regis Castelle. Rodericus Guterrii maiordomus curie regis confir. Didacus Lupi de Faro alferiz regis confir. = Marinus Burgensis episcopus confir. Ardericus Palentinus episcopus confir. Garsias calagurritanus episcopus confir. Martinus Oxomensis episcopus confir. Martinus Segontinus episcopus confir. Johannes Conchensis episcopus confir. Briccius Placentinus episcopus confir. Comes Petrus confir. = Petrus Ferrandi confir. Gonzalbus Gomez confir. Ordonius Garsie confir. Petrus Roderici confir. Rodericus Sancii confir. Petrus Garsie de Agoncello confir. Guillelmus Gonzalvez confir. Lupus Diaz merinus regis in Castella confir. = Magister Mica domini regis notarius, Guterrio Roderici existente cancellario, scripsit.

Num.º 485.

Era 1230: año 1192: got.... gal. 216. b.º

Sub Christi nomine et eius gratia. Ego Lupus de Arcenna una cum uxore mea Domna Aailo damus et offerimus Deo et sancto Emiliano, et tibi patri spirituali Ferrando abbati omnibusque monachis ibidem Deo regulariter servientibus, nostram domum, quam habemus in Coscogo, cum sua coquina, et quartam partem aree et unam vineam subtus custodiam de Torreciella, quam comparavi de fratre meo Martino cum exitibus et regressibus, ut serviat sancto Andree de Villanova iure hereditario per cuncta secula. Huius rei sunt testes Petrus Milian, et dompnus Johannes et sua cognata Tota, et Dominicus Morgas, et Dominicus Nunniz, et Maria Garciez et totum concilium de Coscogo sunt testes. Facta carta era millesima centesima trigesima, regnante rege Aldefonso in Toleto et Stremature et in tota Castella, sub eo Didaco Lupi dominante Naiere et tota Borovie.

Num.º 486.

Era 1230: año 1192, en agosto: got. 151: gali. 232.

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Gonsalvus Albarez de Ferbias talis michi venit voluntas et accessit necessitas, quod vendo vobis Ferrando abbati Sancti Emiliani et toti conventui in eodem loco Deo servienti duos solares meos proprios populatos in Cironuela, pro tredecim morabitinos: in istis duobus solaribus morantur ad presens Dominicus de Pino et Paschasius. Solares isti sunt circa illos solares eremos de filiis Horti Hortiz el Gordo cum tribus terris una en aglera, altera in Sancto Christoforo de Zafarra, tertia vero tras illas casas; due alie terre sunt circa Custiera de Cironuela; altera in Castriello, et uno pedazuelo ad arbore de iudeo: et illam hereditatem boteggeram, quam habet Paschasius de Gonsalbo Albarez in Ferbias semper serviat istis duobus solaribus de Cironuela. Facta carta sub era millesima ducentesima trigesima, mense augusti, regnante rege Alfonso una cum filio suo Ferrando in omni Castella et Toleto, et in Konka, sub eius imperio dominante toti Castelle vetule et Borobie et Rivo-ogie et Naiare atque Sorie Didaco Lopez, merino regis existente Dompno Oriolo. Didacus Gonsalvez minor de Ferbias fidiator. Ranimirus Pelaez de Ferbias fidiator. Azenarius de Ferbias fidiator. Silvon frater eius testis. Gonsalbus Ferrandez de Cironuela testis. Dominicus presbiter de Cironuela testis. Ciprianus de Cironuela testis. Munnius Petri nepos abbatis testis. Havano de Villar de Torre testis. totum cocilium de Cironuela testes.

Num.º 487.

Era 1230: año 1192, en septbre: got. 152: gal. 215.

In Dei nomine et eius clementia. Ego Rodericus Petri de Tutela pro peccatorum meorum expiatione, et anime mee requie atque pro animabus avunculi mei Johannis Bermudi, et patris mei Petri Bermudi offero, et tota cordis devotione corroboro Deo et Sancti Emiliani monasterio, tibique eiusdem loci abbati Ferrando, omnibusque monachis ibidem Deo regulariter servientibus tam futuris

quam presentibus, totam hereditatem Johannis Bermudi, que est in Sancta Maria Ripe-rotunde ab omni integritate, in qua profiliavit supradictus avunculus meus Johannes Bermudi, et totam hereditatem patris mei Petri Bermudi: hanc supradictam hereditatem confirmo et corroboro monasterio Sancti Emiliani in perpetuum habendam in presentia multorum concilii Sancte Marie tam militum quam rusticorum. Propter igitur supradictarum istarum hereditatum roborationem dedistis michi vos abbas et omnes seniores sancti Emiliani octoginta morabetinos, quod hereditatio ista sit rata et firmissima monasterio Sancti Emiliani in perpetuum. Facta carta sub era millesima ducentesima trigesima, mense septembris, regnante rege Alfonso cum filio suo Ferrando in omni Castella et in Conca, sub eius gratia dominanti toti Borovie et castelle vetule et Rivo-ogie et Naiare atque Sorie Didaco Lopez. Albarus Nunnez filius Comiti Nunnii presens testis. Dompnus Oriolus regis merinus testis. Martinus Ferrandez testis. Gonzalvo Munnoz testis. Gonzalvus Petri merinus Roderici Sancii testis. Sancius Lopez de Castella testis. Gonzalvus Petrez de Ballarta testis. De rusticis vero Sancte Marie dompnus Marcus testis. Johannes Gonzalvi testis. Petrus Calvo testis presbiter. Dominicus Gonzalvi testis. Martinus Martini testis. Petrus Garsiez testis. Martinus Johannis testis. Petrus Munnionis testis. Johannes Garsiez nepos Annaie testis. Johannes Munnoz testis.

Num.º 488.

Era 1230: año 1192; got.... gal. 194. b.º

Ego Johannes de Amijugo facia el molino de medio prado, et vedoio domna Toda: fuen don Johannes con roncura a domna Toda, binieron sobre achesto ad pesquisa, et pesquiriolo el abbat de Buisedo don Sancio, et don Pedro de Arcenna, et pesquisieron en nalcalde Johannes Vecentiz de Pancorbo, et Martin Sancta Gadea de Ancio, Gonzalvo Martinez de Amiogu, so ermano

don Sancio el clerigo, Lop Albarez, don Peidro de la Cuesta, fecieron iurant a los quinque che dissiesen verdat, et non mentira, et testiguaron aquellos quinque chelo sabien moler por de Sant Millan. Testes don Peidro fide Johannes Albarez, don Peidro chico, don Pedro Rei. Sancio. P. Peidro Dominguez, el alcalde Dominicus Rebolo, Johannes Dominguez el molinero, Peidro Sanchez: estos testes son de Amiogu. Didacus Lupi dominante in Redovia et Borovia, don Oriolo merino: Era millesima ducentesima trigesima.

Num.º 490

Era 1232: año 1194, a 1 de mayo: got... galic. 234. b.º

Cajon A. 2: titulo Altable ecc.co legajo 1.º n.º 3.º

Hec est convenientia, que facta fuit per mandatum domini Gregorii Romane Ecclesie Diachoni cardinalis, apostolice sedis legati, qui examem controversie, que vertebatur inter Oniensem et Sancti Emiliani ecclesias, commissit S. abbati de Buisedo, et R. archidiachono de Salas cum in hispania legationis officio fungeretur. Ipsi vero utriusque partis amicabili compositione studere volentes, inter prefatas ecclesias taliter convenerunt: quod oratorium Sancte Marie de villa Artable cesset in perpetuum, nec ibi Capellanus de cetero celebret nisi in adventum domini abbatis Oniensis, vel alicuius monachi, qui non sit ibi stationarius, et campana ibi ulterius non pulsetur, illam enim que ibi erat, pro iactura quam fecerant Oniensis, vel dicebantur fecisse ecclesie Sancti Emiliani a tempore prime compositionis, que facta fuit per Dominum Jacintum Cardinalem, in recompensationem tradiderunt. Placuit etiam et de consensu utriusque partis factum est, ut parrochiani in predicto Oratorio numquam de cetero recipiantur, contra quod, qui veniret in aliquo totius huius compositionis, se constitueret transgressorem. Ut autem hec compositio in omnibus vigorem obtineat firmitatis, unus monachus de conventu Oniensis ecclesie P. Didaci nomine pro universitate totius conventus iuravit in presentia predicti abbatis et predicti archidiaconi, quod tam presentes quam illi qui futuri erant in eadem Oniensi ecclesia hanc compositionem illibatam omni tempore firmiter

observarent. Siquis vero, quod absit, aliquis abbas Oniensis contra hanc compositionem venire voluerit, et ei probatum fuerit per testes idoneos et monstratum ammonitusque ab abbate Sancti Emiliani vel a suis, infra mensem emendare noluerit; predictum oratorium, secundum quod continetur in privilegiis Romanorum pontificum, funditus diruatur, et de cetero non reedificetur. Huius rei sunt factores roboratores et testes in presentia religiosorum ~~in presentia religiosorum~~ virorum S. abbatis de Buisedo, et R. archidiachoni de Salas. P. prior Sancti Emiliani, et S. capellani, et F. Alfonsus, et P. de Grannon, et magister W. et R. et M. Sancte Crucis, et Munnius Pedriz, et G. Ferrandez de Artable: Ex parte vero Oniensis ecclesie P. prior Sacrista. D. camerarius, et M. Gonzalvez, et M. Pedriz, et G. Johannis, et P. Didaci, et magister Christoforus, et F. Ricardi, et M. de Calzada; et multi qui viderunt et audierunt, D. archipresbiter de Verezosa, et P. archipresbiter frater, D. de Buisedo, et M. Pedrez archidiachoni capellanus, et concilium de Artable. Tautum est autem iuramentum istud atque receptum a predictis senioribus Sancti Emiliani in anno quo dominus G. cardinalis exivit de hispania, pace inter reges, per decem annorum treguas constituta. F. abbas Sancti Emiliani totiusque eiusdem ecclesie conventus hoc factum laudat roborat et confirmat, era millesima ducentesima trigesima secunda, quinto idus maii facta est hec compositio. Abbas Oniensis et totus eiusdem ecclesie conventus confirmant.

Num.º 491.

1186

Era 1234: año 1196: got. 150: gal. 213.

In Dei nomine. Ego Garsias Petri filius Petri Blasii pinguis, et uxor mea dompna Maria filia Sancii Nunni de Varrio Stabello offerimus Deo et Sancto Emiliano pro remedio animarum parentum nostrorum, et nostrarum tibi Ferrando abbati et ceteris monachis ibi Deo servientibus, illam alverga

riam, que est latus de rivo de peros, cum omnibus pertinentiis suis terris vineis cultis et incultis arboribus tam fructuosis quam infructuosis cum exitu et regressu, ut possideatis eam iure hereditario: caminus peregrinorum est de vna parte, et de alia parte albergarie Maria Sobrina est allatanea; de alia vero parte de rio de peros damus iuxta caminum vno ero, qui est iuxta vineam Blasii Dominici: alia terra in valle de Mannarza, et sunt istius terre allatanei, de dextro Albaro Munnoz, de sinistro Lupus Aznar: alia terra in sancto Genesio Dominica filia Garsie Blasii est allatanea, de vna pars est roio: in valle de ezquerra dus vineas, vna subtus viam, alia desursum, de illa desursum Thomas est allataneus, Didacus Fortunionis deorsum; alia vinea est in Cuesta de Valle de Ezkerra de vna parte Petrus Blasii, et de alia Petrus Ezkerra duas terras in plano de Varrio Heguilaz, que sunt in pignus pro septem morabetinos de Sancia Enneci. In supradicta domo duos boves et vna equa, et vna asina, tres cupas, et vna tinea, quinque arcas, tres halmaras, et vno tapet, tres fietros, sex malfeggas, duos licteros, tres colchedras de pluma*, quinque capitales, septem sabanas, octo lenzuelos, manutergia decem, duodecim cifos, et vna caldaria. Hoc totum serviat Deo et Sancto Emiliano per cuncta secula, amen. Facta carta in era millesima ducentesima trigesima* quarta. Siquis voluerit hoc frangere donativum, primitus ad partem regis decem libras persolvat auri, et ad regula duplum. Regnante rege Aldefonso in Toleto et Castella et Granione, Didacus Lupi sub eius imperio dominante Granione, iudex Granionensis Petrus Sancii, Saion Giraldus, merinus Petrus Veton. Garsias de Sancto Mikael testis. Aznar et Petrus Rodericus fratres Garsie Petri sunt testes. Munnius Presbiter et Garsia presbiter testes. Omne concilium de Granione sunt auditores et testes.

---

*El becerro galicano: llama Colcedras de pluma; y seis Marfegas.

Num.º 492.

Era 1234: año 1196: Cajon A.2: titulo Ameyugo.

Date helemosina et omnia munda sunt vobis: inde quod ego domna Tota dominicis preceptis obedire desiderans, Sancti Spiritus gratia illuminata, pro remissione peccatorum meorum, et pro anima patris mei, et pro salute filii mei P. Didaci dono beati Christi confessoribus Emiliano et Felici, et vobis dompno Egidio eiusdem monasterii abbati, vestrisque successoribus regularem vitam professis, unam casam in Amiego cum habitatoribus suis Domingo Peidrez et Maria Dominguez, cum omni hereditate sua, et cum omnibus que habent, ut serviat Sancto Emiliano, liberi ab omni servitio humano, et in hac casa quam ego dedi beato Emiliano non ingrediatur Saion neque merinus contra voluntatem in ea commorantium. Siquis vero superbus et cupidus aliquam iniuriam fecerit habitatoribus istius domus, pectet in coto centum morabetinos, et donatio mea rata permaneat, et libere serviat Sancto Emiliano in perpetuum. Et ego domna Tota, qui hanc cartam fieri iussi, testes ad roborandum dedi: Petrus Didaci filius meus testis. Petrus Almeric testis. Garcia abbat testis. Sancius de Loriz testis. Alfonsus Bravo testis. Petrus Garciez de Loriz testis. Ferrant Martinez testis. Johannes Garciez testis. Petrus Chico Sacerdos testis. Petrus presbiter testis. Didacus Sacerdos testis. Gundissalbus Sacerdos testis. Dominicus Martinez alcalde testis. Johannes Petriz alcalde testis. Et totum concilium de Amiego sunt auditores et testes. Siquis vero ex meis propinquis vel extraneis hanc meam oblationem devote concessam in aliquo diminuere vel distraere presumpserit, maledictus et excomunicatus et a cetu fidelium segregatus, cum angelis apostaticis in infernum participet. Facta carta era millesima ducentesima trigesima quarta.

La.....

Num.º 493.

Bula de 5 de Mayo de 1199. Cajon A. 12: rollo 1.º n.º 1.º

Innocentius episcopus servus servorum Dei: dilectis filiis Egidio abbati monasterii Sancti Emiliani eiusque fratribus tam presentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum religiosam vitam eligentibus, apostolicum convenit adesse presidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incursus, aut eos a proposito revocet, aut robur (quod absit) sacre religionis infringat. Ea propter dilecti in Domino filii vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et prefatum monasterium beati Emiliani, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presenti scripti privilegio communimus. In primis siquidem statuentes, ut ordo monasticus, qui secundum Deum et beati Benedicti regulam atque institutionem fratrum in eodem monasterio institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Preterea quascumque possessiones, quecumque bona idem monasterium in presentiarum iuste et canonice possidet aut in futurum concessione pontificum, largitione regum, vel principum, oblatione fidelium seu aliis modis iustis prestante Domino poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant, in quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis = Locum ipsum, in quo prefatum monasterium situm est, cum montibus et fontibus, ribis, et aqueductis, molendinis, piscariis, defesis, et hortis, et terris, et omnibus pertinentiis. Sanctum Andream de Villanova: Sanctum Sebastianum: Sanctam Mariam de Laserrada: Sanctum Martinum de heremo cum omnibus hereditatibus et pertinentiis suis. Barrium quod est situm iuxta monasterium: villulam, que dicitur Santurde cum ecclesia sua ab omni integritate cum hereditatibus et pertinentiis suis. Villam Madriz, que est iuxta abbatiam, cum omnibus terminis suis montibus et fontibus, pascuis, et ribis, terris cultis et incultis, vineis et defessis et omnibus pertinentiis suis [Villam Gonzalvo cum ecclesia parrochiali ab om-

terminis

[Sanctum Martinum de soto cum hereditatib

ni inteqritate cum montibus et fontibus, terminis, pascuis et ribis, vineis et defesis et omnibus pertinentiis suis. Badaxam cum ingressu et regressu, hereditatibus molendinis vineis atque pratis et omnibus pertinentiis suis. Cordovim cum ecclesia parroquiali et terminis ab omni inteqritate terris, vineis pratis et defesis et omnibus pertinentiis suis. Terrero cum Ecclesia parroquiali, et terminis, hereditatibus vineis et defesis et omnibus pertinentiis suis. Cardenas cum parroquiali ecclesia et terminis ab omni inteqritate montibus et fontibus ribis et molendinis pascuis et vineis et omnibus aliis pertinentiis. Colia cum ecclesia parroquiali et terminis ab omni inteqritate cum montibus et fontibus pascuis et ribis vineis et terris defesis ac aliis pertinentiis suis. Sancamtiaxiam de Bobadella cum omnibus hereditatibus et pertenentiis. Cedesma cum ecclesia parroquiali ab omni inteqritate cum montibus et fontibus pascuis et ribis terminis et omnibus pertinentiis suis. Camprobin cum terminis montibus et fontibus pascuis et ribis et omnibus pertinentiis suis. Sancum Sebastianum, qui est iuxta Naxera, et [illegible] cum omnibus hereditatibus hortis et molendinis ribis et pascuis pratis et vineis et omnibus pertinentiis. Casas et hereditates in Naxera et palatium cum pertinentiis suis. Palacium de Villa Mesquina cum ingressu et egressu hereditatibus pascuis et piscariis ribis et aqueductibus et omnibus pertinentiis. Ecclesiam de Alfensio cum montibus et pascuis hereditatibus et pertinentiis et quicquid aliud habet in tota terra de Naxera. Villam de Ventoja cum ecclesia parroquiali terminis et hereditatibus suis montibus fontibus pascuis et terris vineis atque pratis et aliis pertinentiis. Sancium Maximum de Bexbexana cum ecclesia parroquiali terminis et hereditatibus suis ab omni inteqritate cum montibus et fontibus pascuis et ribis piscariis atque pratis et aliis pertinentiis. Casas in Calaquxra cum ingressu et egressu et hereditatibus pascuis et aqueductibus ad riqandum et aliis pertinentiis suis. Casam de Formella cum hereditatibus ingressu et egressu vineis et terris pascuis et ribis et pertinentiis suis. Hereditates de Arroja, et

hospitale ibidem constitutum cum oratorio suo hereditatibus et pertinentiis. Ecclesiam Sancti Emiliani de Allesanco cum hereditatibus et pertinentiis. Ecclesiam Sancti Tirsi de Caniellas cum hereditatibus et pertinentiis. Sanctam Mariam de Cannis cum hereditatibus et pertinentiis suis. Sanctam Mariam de Sozoribus cum collaceis hereditatibus et pertinentiis suis. Villarejo cum parroquiali ecclesia et exminis ab omni inteqritate montibus et fontibus et xibis pascuis et defesis et aliis pertinentiis suis. Parroquos cum exminis et hereditatibus montibus et fontibus pascuis et xibis et defesis et aliis pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Laurentii de Cuculla cum pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Emiliani de Rebenga cum hereditatibus et pascuis et pertinentiis.

In Valle de Oxacastro ecclesiam Sancti Sebastiani cum montibus et fontibus hereditatibus et pertinentiis. Ecclesiam Sancti Emiliani de Sexmo cum hereditatibus et pertinentiis. Ecclesiam Sanctae Mariae de Rozezno: collaceos et hereditates in Zidamon, et in Villaporquera, et hereditates in Castanares. Sanctam Mariam de Barnares cum hereditatibus et pertinentiis et collaceos ibidem. Sanctam Mariam de la Vega cum hereditatibus et pertinentiis suis. Albiano cum hereditatibus et pertinentiis suis. Ulazizi cum hereditatibus et pertinentiis suis. Zornezo cum hereditatibus et pertinentiis suis. Zofuzi cum exminis et hereditatibus et pertinentiis suis. Paduleja cum hereditatibus et pertinentiis. In Pherramelluri hereditates et collaceos et pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Martini de Framon cum hereditatibus collaciis et pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Michaelis ibidem cum hereditatibus et pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Felicis de Oca cum hereditatibus et pertinentiis suis. Sanctum Emilianum de

~~Oca cum defesis, exquenis, que comprehendentur in carta dotium, que non fuit~~ compulsata. Locum Sancti Michaelis de Petroso: ecclesiam Sancti Johannis de Zaherera: Locum de Espinoza cum ecclesiis Sanctae Eugeniae et Sancti Laurentii de Nanva. Locum de Exqueruela cum sua decima parroquiali: ecclesiam Sancti Michaelis in Valle sanctae Mariae, et ecclesiam Sancti Emeterii: Ecclesiam Sancti Adriani in loco Villorobi. Et in locis Sanctae Eugeniae, Tirsi de Ulonne, villaxia, Villarra Fuentanax, Regecilla de Campo Ecclesiam Sanctae Mariae de Ordexno cum omnibus pertinentiis suis = Vide Zifotomam, pontificatum nº 726.

septem Fenestris cum hereditatibus et pertinentiis suis. Casas in Burgis et in Sabiella; in Forniellos casam et hereditates, pratum, cum pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Emiliani de Avila cum hereditatibus et pertinentiis suis. Casas in Secobia cum Loranca ultra Serram, hereditatibus et pertinentiis suis. Ecclesiam Sancte Crucis in Sepulbeda cum hereditatibus et pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Andre in Soria cum pertinentiis suis. Ecclesiam Sancte Marie de Tera cum palatiis et hereditatibus et pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Andree de Trepiana cum collaceis hereditatibus et pertinentiis suis. In Sancto Emiliano de Hecola collaceos cum hereditatibus et pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Martini in Valloreanos cum collaceis et hereditatibus et pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Romani ibidem cum hereditatibus et pertinentiis suis. Arci cum collaceis hereditatibus et pertinentiis suis. Artable cum collaceis et ecclesia parroquiali ab omni integritate cum hereditatibus et pertinentiis suis. Palacium in Villanova cum collaceis hereditatibus et pertinentiis suis. (1) Villulam Sancti Mametis cum collaceis hereditatibus et pertinentiis suis. Sanctam Crucem de Ripa-rotunda cum collaceis hereditatibus et pertinentiis suis. Ballarta cum ecclesia parroquiali ab omni integritate cum hereditatibus et pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Christofori in Villaselenna, et ecclesiam Sancti Clementis ibidem cum hereditatibus et pertinentiis suis. In Nava hereditates, et in Formosiella, et in Moscadoro, in Campo de Pallares, Pomazuri cum hereditatibus et pertinentiis suis. Ecclesiam Sancte Agathe et ecclesiam Sancte Marie de Inicio cum collaceis hereditatibus et pertinentiis suis. Villulam, que dicitur Lanauf cum collaceis hereditatibus et pertinentiis suis. Sanctam Crucem de Bozo cum hereditatibus et pertinentiis suis. Sancta Mariam de Quexera cum hereditatibus et pertinentiis suis. In Bagicabo, in Bergondo, in Bar-

(1) Cova de gallegos cum ecclesia parrochiali ab omni integritate, hereditatibus et pertinentiis suis

et pertinentiis suis

rio collaceos cum hereditatibus. In Nograro ecclesiam et collaceos cum pertinentiis suis. Sanctum Jacobum de Mardones cum pertinentiis suis. Sanctum Martinum de Terram cum omnibus pertinentiis suis. Sancta Mariam de Antuzanos cum omnibus pertinentiis suis. Sanctam crucem de Fernedo cum pertinentiis suis. Taranco cum pertinentiis suis. Monasterium Sanci Vincentii de Annez cum omnibus pertinentiis suis. Oballiam cum omnibus pertinentiis suis. Sanctum Jacobum de Lanclarez cum omnibus pertinentiis suis: Et quidquid habet monasterium Sancti Emiliani in Alaba, et in Vizcaya, in regno Navarre, hereditates in Badoztain et in Ocoyen, et in Azagra. Monasterium Sancti Felicis de Dabalos cum pertinentiis suis. Et Torrentejo cum pertinentiis suis. Sane laborum vestrorum, quos propriis sumptibus colitis tam de terris quam de vineis sive hortis et virgultis et piscationibus vestris, seu de nutrimentis animalium vestrorum, nullus a vobis decimas exigere vel extorquere presumat. Liceat quoque vobis clericos vel laicos liberos et absolutos a seculo fugientes ad conversionem recipere, et eos absque contraditione aliqua retinere: illud districtius inhibentes ne terras seu quodlibet beneficium ecclesie vestre collatum liceat alicui personaliter dari, sive alio modo alienari absque consensu totius capituli vel maioris aut sanioris partis ipsius: sique vero donationes vel alienationes aliter quam dictum est, facte fuerint, eas irritas esse censemus. Ad hec etiam prohibemus, ne aliquis manachus sive conversus sub professione domus vestre astrictus, sine consensu et licentia abbatis et maioris partis capituli vestri pro aliquo fideiubeat, vel ab aliquo pecuniam ~~habeat~~, mutuo accipiat ultra precium capituli vestri prohibentia constitutum, nisi propter manifestam domus vestre utilitatem, quod si facere presumpserit, non teneatur conventus pro his aliquatenus respondere. Licitum sit preterea sit vobis

in causis propriis sive civilem sive criminalem contineatque-
tionem fratrum vestrorum testimoniis uti, ne pro defectu
testium ires vestrum in aliquo valeat deperire. Insuper auctoritate
apostolica inhibemus ne ullus episcopus vel alia quelibet persona
ad conventus forenses vos ire vel iudicio seculari de propria substan
tia vel possessionibus vestris subiacere compellat, nec ad domos
vestras causa ordinis celebrandi, causas tractandi, vel conventus
aliquando convocandi nisi vocatus venire presumat, nec regula-
rem electionem vestri impediat abbatis, aut de instituendo, vel re-
movendo eo qui pro tempore fuerit, contra statuta ordinis se ali-
quatenus intromittat. Si vero episcopus, in cuius parrochia domus
vestra fundata est, cum humilitate et devotione, qua convenit,
requisitus substitutum abbatem benedicere, et alia que ad offici-
um episcopale pertinent, vobis conferre renuerit, licitum sit ab-
bati Si tamen sacerdos fuerit, omnia que ad officium suum per-
tinent exercere: et vobis omnia ab alio episcopo percipere
~~fuerint~~, que
à vestro fuerint indevite denegata; illud adiicientes, ut in reci-
piendis professionibus, que a benedictis vel benedicendis abbatibus
exhibentur, ea sint episcopi forma et expressione contenti, que
ab origine ordinis nostrorum instituta, ut scilicet abbates ipsi salvo
ordine suo professi debeant, et contra institutia ordinis sui nul-
lam professionem facere compelantur: pro consecrationibus ve-
ro altarium vel ecclesiarum, sive pro oleo sancto vel quolibet
ecclesiastico sacramento, nullus a vobis aut sub obtentu con-
suetudinis, vel alio modo quicquam audeat extorquere, sed hec
omnia gratis vobis episcopus diocesanus impendat, alioquin li-
ceat vobis quemcumque volueritis catholicum adire antistitem,
gratiam et communionem apostolice sedis habentem, qui nostra
fretus auctoritate, vobis, quod postulatur, impendat: Quo si fe-

des diocesani episcopi forte vacaberit, in tantum omnia eccle-
siatica Sacramenta a vicinis episcopis accipere libere et absque
contradictione possitis; sic tamen ut ex hoc nullum preiudici-
um in posterum proprio episcopo generetur: Quia vero inter-
dum proprii episcopi copiam non habetis, si quem episcopum
Romane sedis, ut diximus, gratiam atque communionem apos-
tolice sedis habentem, et de quo plenam notitiam habeatis, per
vos transire contigerit, ab eo benedictiones vasorum et vestium, con-
secrationes altarium, ordinationes monachorum auctoritate
apostolice sedis recipere valeatis. Porro si episcopi vel alii eccle-
siarum rectores in monasterium vestrum vel personas inhibi
constitutas suspensionis excomunicationis vel interdicti sen-
tentiam ~~pronunciaverint~~ mulgaverint, sive etiam in mercenarios vestros pro
eo quod decimas non solvitis, sive aliqua ocasione eorumque
ab apostolica benignitate vobis indulta sunt, sententiam protu-
lerint, ipsam tamquam sedis apostolice indulta prolatam du-
ximus irritandam: nec ulle littere firmitatem habeant, quas
tacito nomine vestri ordinis contra tenorem apostolicorum privi-
legiorum constiteri impetrari. Paci quoque ac tranquilitati ves-
tre paterna in posterum solicitudine providere volentes, auc-
toritate apostolica prohibemus ne infra clausuras decaniarum
vestrarum ullus rapinam seu furtum commitere ignem appo-
nere, sanguinem fundere, hominem temere capere vel interfi-
cere, seu violentiam audea exercere. Mandamus etiam districte
atque precipimus, ut omnes ille terre solvant votum Sanc-
ti Emiliani ecclesie annis singulis, que ab antiquis temporibus
redere consueverunt, sicut in antiquo privilegio continetur; alio-
quim Excommunicationis sententia se noverint innodatos. Pre-
terea omnes libertates et immunitates et exemptiones secu-
larium exationum a regibus et principibus vel aliis fidelibus
rationabiliter vobis indultas auctoritate apostolica confirma-

mus, et presentis scripti privilegio communimus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat prefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salva sedis apostolice auctoritate. Siqua igitur in futurum ecclesiastici secularisve persona hanc mee confirmationis paginam sciens infringere secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere dum perpetua iniquitate cognoscat, et a sacratissimo copore ac sanguine Dei Domini redemptoris nostri Jhu Christi aliena fiat, atque in extremo examine divine ultioni subiaceat: Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus, sit pax Domini nostri Jhu Christi: quatinus et hic fructum bone actionis percipiant et apud districtum iudicem premia eterne pacis inveniant, amen.

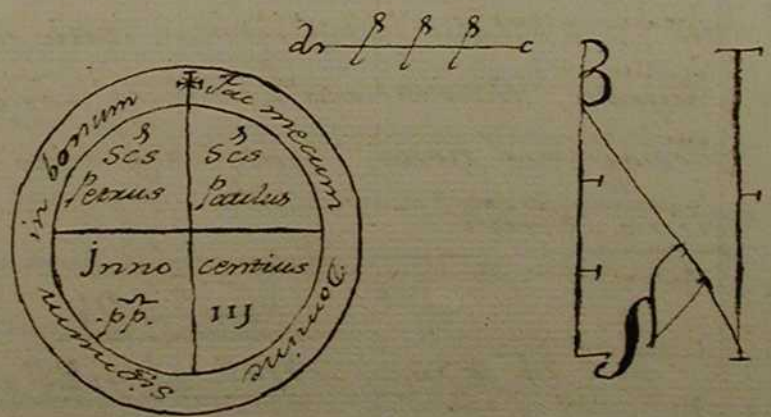

3.a colum.a en medio, y al costado del signo y 3.a colum.a

Ego Jnocentius catholice ecclesie episcopus

† Ego Octavianus Hostiensis et Velleriensis episcopus

✠ Ego Petrus Portuensis et Sancte Rufine episcopus

✠ Ego Johannes Albanensis episcopus

2.a Col.a entre el signo y el margen derecho

✠ Ego Pandus Basilius Duodecim apostolorum presbr cardinalis.

✠ Ego Petrus titulo Sancte Cecilie presbiter cardinalis.

✠ Ego Jordanus sancte Pudentie titulo pastoris presbr card.s

✠ Ego Guido sancte Marie trastiberim titulo Calixti, presbr. card.s ff.
✠ Ego Hugus presbiter cardinalis Sancti Martini titulo Equitii ff.
✠ Ego Johannes titulo Sancti Stephani in Celiomonte presbr. Card.s ff.
✠ Ego Cinthius titulo Sancti Laurentii in Lucina presbr. Card.s ff.
✠ Ego Bernardus Sancti Petri ad Vincula presbr. Card.s titulo Eudoxie ff.
✠ Ego Soffredus titulo Sancte Praxedis cardinalis ff.
✠ Ego Johannes titulo Sancte Prisce presbiter cardinalis ff.
✠ Ego Girardus titulo Sancti Marcelli presbiter cardinalis ff. =
3.a Colon.a } ✠ Ego Gratianus Sanctorum Cosme et Damiani diaconus Cardinalis ff.
✠ Ego Berardus Sancti Adrianii diaconus Cardinalis ff.
✠ Ego Gregorius Sancte Marie in Aquiro diaconus Cardinalis ff.
✠ Ego Gregorius Sancti Georgii ad velum aureum diac.s card.s ff.
✠ Ego Nicolaus Sancte Marie in Cosmidyn diaconus Cardinalis ff.
✠ Ego Gregorius Sancti Angeli diaconus cardinalis ff.
✠ Ego Bobo Sancti Theodori diaconus Cardinalis ff.
✠ Ego Centius sancte Lucie in Orthea diaconus cardinalis ff.
✠ Ego Hugus Sancti Eustachi diaconus cardinalis ff.

Datis Lateranensi per manum Rainaldi domine pape notarii cancellarii vicem agentis, tertio nonas maii, indictione secunda, incarnationis Dominice anno millesimo centesimo nonagesimo nono, pontificatus vero domini Innocentii tertii anno secundo.

Num.o 494.

De 14 de mayo de 1199. Cajon E.7. rollo 1.o n.o 3.o tit. iglesias.

Innocentius episcopus servus servorum Dei dilectis filiis abbati et conventui Sancti Emiliani, salutem et apostolicam benedictionem. Ea que concordia vel iudicio statuuntur, ne in recidibe contentionis scrupulum reduci valeant, apostolico convenit presidio communiri. Ea propter dilecti in Domino filii vestris iustis postulationibus gratam connivientiam impendentes, compositionem inter ecclesiam beati Emiliani, et Cathedralem ecclesiam Burgensem super tertiis omnium hereditatum, que sunt in dioce-

si Burgensis ecclesie celebratam, sicut de voluntate omnium fratrum ipsarum ecclesiarum sine pravitate facta est, et utrimque recepta, et hactenus observata, auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum licitum sit hanc nostre paginam confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datis Laterani secundo idus maii, pontificatus nostri anno secundo.

Num.º 495.

Carta 1238: año 1200; á 11 de Octubre: archivo de monjas de Cañas: Cajon de Formelleja.

In nomine Domini nostri Jhu Christi amen. Notum sit tam presentibus quam futuris, quod ego Tota Garsie abbatissa Sancte Marie de Cannis et totus conventus de consensu et voluntate Domne Endulcie Comitisse vendidimus vobis Domine Maxime Oxomensis episcope et fratribus vestris ad opus hospitalis, quod mater vestra hedificavit in Stracca beati Jacobi prope Navarret, ubi ipsa iacet, hereditatem nostram de Formeiaco, quam predicta Comitissa monasterio nostro donavit: hanc inquam hereditatem vendidimus vobis cum domibus cum sexna de palo, que continua est ipsi hospitali, et cum omnibus aliis terris et vineis cultis et incultis cum introitibus et exitibus et cum omnibus directuris, que ad nos in predicta hereditate pertinebant, pro ducentis morabitinis quos iam recepimus de bonis ipsius hospitalis, cui hereditatem istam vendidimus, dando pro hereditate ad utilitatem monasterii nostri et pro hereditate quam habebatis in Formelleia ex parte matris vestre, et cum domibus et terris cultis et incultis cum introitibus et exitibus et cum omnibus directuris, que ad vos in predicta hereditate de Formelleia

pertinebant. Fidiatores de Sanamento sive de redra secundum forum terre Xemenus de Baztan, Didacus Semenez de Davalos. Auditores qui presentes fuerunt et testes Sancius de Cardenas archidiaconus calagurrensis, Guillelmus de Guinea, Xemenus Fortuniones, Gonsaldus Didaci, Ferrandus Petri de Ceco, Petrus de Antlena, Fortunius Jeneguez de Bannis, Petrus Sancii de Antlena, Gonsaldus Pedrez filius domni Petrilloni, Garsias Furtado, Sancius Furtado, Petrus Garsie de Fontemaiore; de Navarret Petrus sacerdos, Dominicus sacerdos, Dominicus Johannis de Aleson, Johannes Petri, Martinus Pastor: De hereditate de Formelleia fidiatores de redra Didacus Martini, Petrus Sancii de Antlena: auditores qui presentes fuerunt et testes, Alfonsus abbas confratrie de Naiera, Johannes Alcalde, Didacus de Villar, Johannes frater Pardi Alcaldi, Guerrarius, Pascual carnifex, Martinus filius Blanche, Xemenus Fortuniones de Harriaga, Petrus Bruni, Sancius gener Martini Amoris, Dominica de Formelleia et Maria. Ego Tota Garsie abbatissa ff. Ego Endulcia comitissa ff. Ego Elvira Lupi ff. Ego Sancia Ferrandi priorisa ff. Facta carta apud Cannas quinto idus octobris, era millesima ducentessima trigesima octava, regnante rege Aldefonso in Castella et in Alava et in Campezo et in Marannon et in Ypuzcua et in Sancto Sebastiano, Didaco Lupi per manum eius seniore in Soria et in Naiara et in Marannon et in Sancto Sebastiano. merino in Castella Guterio Didaci, et per manum eius Petro Gonsalvez merino in Camero et in Lucronio, et in Rivoiroce. Ego Guerrarius de Soria clericus domni Martini Oxomensis episcopi scripsi cartam istam.

Num.º 496.

Era 1239: año 1201: got.... gal. 244. b.º

Sub Christi nomine redemptoris nostri. Ego Garsias Olivz una cum uxore mea domna Elvira animo et voluntate spontanea ob facinorum nostrorum ablutionem offerimus Deo et beato Emiliano

et ibi abbati Egidio patri spirituali, et omnibus monachis tam presentibus quam futuris ibidem degentibus et Deo servientibus, domos illas quas habemus in Naiera de pignore subtraximus pro ducentis aureis, quos dedit abbas beati Emiliani pro domibus supradictis subtrahendis: et iram hereditatem quam habemus in valle de astellas videlicet domos vineas terras et illam partem quam habemus in molendino et in azenna extos prata ingressu et regressu. Propter hanc donationem ego abbas Egidius et conventus ecclesie beati Emiliani damus et concedimus vobis Garsea et domne Elvire monasterium Ecclesiesendenie, et collacios et omnia pertinentia ad idem monasterium, et centum abnudes de pane medium de trigo et medium de ordeo: reliquimus vobis in ecclesia sindenia noven cozedras, quinque cabezales, quinque sabanas, septem lenzuelos, novem pares de manteles, tria tapetia, et duos alfamares, et quinque boves et unam mulam bonam et centum zablatas de pane sine seminato, et omnia superlectilia alia, ut post obitum vestrum tantum et plus ibi relinquatur: et in singulis annis senioxum quatuor aureos persolvendo. De facto Naiere sunt testes et auditores alcaldes domnus Johannes, et Dominicus Pardus ..... Brun, Petrus Brun ..... del Olmo, Martinus filius Marte, Guerrero, et domnus Lucas alcayades, et Petrus de Miranda: et de facto de Valle-Astellas sunt testes et auditores Vincentius Pastor, Dominicus Buxadano, et Martinus frater eius et Dominicus Lozano. Facta carta sub era millesima ducentesima trigesima nona, regnante rege Alfonso in Toleto et in Castella et in Alaba et in Sancto Sebastiano, sub eo dominante in Buxobia, et de Soria usque ad mare Biscahie Didacus Lupiz.

Num.º 497.

Era 1240: año 1202, a 25 de Julio: Cajon 0.º 0: col. 3.º n.º 2.º

Notum sit tam presentibus quam futuris, quod ego Aldefonsus Dei gratia rex Castelle et Toleti una cum uxore mea Alienor regina et cum filio meo Fernando, pro grato obsequio quod in sanandis meis hominibus vulneratis michi devote exhibuistis, libenti animo et voluntate spontanea dono et concedo vobis Didaco de Villari et uxori vestre Cara-andexaro et filiis et filiabus vestris et posteris et omni successioni vestre ommem hereditatem et vineas, quas habeo in Villari de Torre iure hereditario in perpetuum habenda et irrevocabiliter possidenda, ad faciendum inde quicquid voluerit is, dando vendendo concambiando impignorando, vel quidlibet aliud faciendo. Siquis vero hanc cartam infringere vel diminuere presumpserit, iram Dei omnipotentis plenarie incurrat, et regie parti mille aureos in cauto persolvat, et dampnum quod hujus hoc vobis intulerit, duplicatum restituat. Facta carta apud Burgis era millesima ducentesima quadragesima, octavo Kalendas augusti. Ego rex Aldefonsus regnans in Castella et Toleto hanc cartam, quam fieri iussi manu propria roboro et confirmo. Martinus Toletane sedis archiepiscopus hispaniarum primas confirmat. Signum + Aldefonsi regis Castelle. Gonzalvus Roderici maiordomus curie regis confir. Comes Fernandus Nunii alferiz regis confir.= Matheus Burgensis episcopus confir. Aldericus Palentinus episcopus confir. Didacus Oxomensis episcopus confir. Rodericus Segontinus episcopus confir. Julianus Conchensis episcopus confir. Gundisalvus Secobiensis episcopus confir. Jacobus Abulensis episcopus confir.= Petrus Garsie de Lerma confir. Rodericus Diaz confir. Lupus Sancii confir. Dominicus Petri confir. Rodericus Roderici confir. Egidius Garsie confir. Ferrerius Diaz merinus regis in Castella confir. Dominicus domini regis notarius, Didaco Garsie existente cancellario, scripsit.

Num.º 498.

Era 1242: año 1204: galic. 245. b.º

In Dei nomine et eius gratia. Ego dompna Elvira Oriolez de Navas dono et concedo Deo et Sancto Emiliano, et tibi patri spirituali Egidio abbati cum ceteris monachis ibi Deo servientibus, totam hereditatem meam quam habeo et deinceps habere potero in Navas, scilicet domos terras vineas prata et arbores fructuosos et infructuosos cum fontibus et pascuis cum exitu et regressu et partem meam quintam scilicet illius monasterii, qui est ultra serram: dono quinetiam quintam partem meam ecclesie Sancti Stephani: et in Burgis dono mediam bodegam et unam tendam desuper et unam terram. Dono etiam tabule seniorum pro anniversario meo quicquid habeo in illa villa, que vocatur Busto, videlicet quatuor solares et totam hereditatem quam ibi habeo: et hec omnia facio cum consensu fratrum meorum scilicet Petri Orioli et Alfonsi Orioli, Lhamne, et aliorum parentum meorum Et ex hoc sunt auditores et testes omnes fratres mei, et archipresbiter de Berozoja, et Martinus Johannes de Navas, et Dominicus Lopez Sacerdos, et dompnus Ferrandus et dompnus Benedictus de Ecclesiasendenia, et dompnus Marcus filius eius. Regnante rege Alfonso in Toleto et in Castella usque ad Sanctum Sebastianum, sub eo dominante in Borobia Rodericus Roiz, et sub eo merinus Dominicus Chico, merino regis Serrano. Facta carta sub era millesima ducentisima quadragesima secunda.

Num.º 499.

Era 1242: año 1204, á 1. de julio: galic. 244. b.º

In Dei nomine et eius gratia. Ego Rodericus Garsiez de Sancto Petro dono Deo et Sancto Emiliano et tibi abbati Egidio et conventui Sancti Emiliani pro remedio anime mee, et omnium parentum meorum unam ecclesiam, que vocatur

Sancti Michael in Sancto Petro, cum sua ferragine, et vnum solare, in quo sunt aletanei los fijos de Garci Ronco, et ex alia parte est via, et vnam terram en nas eras inter duas terras Sancti Emiliani, et vnum parrale tan grande sicut illud de don Albertin. Hoc totum quod supradiximus, confirmo et concedo, ut serviat Sancto Emiliano in perpetuum. Quapropter Egidius beati Emiliani abbas cum consensu totius conventus facimus cartam filio tuo Albaro de tota nostra hereditate, quam habemus in Sancto Petro et in Sancto Juliano del Monte cum omnibus suis pertinentiis, ut habeat eam in omni vita sua, dando tamen in vno quoque anno duos aduzedes Sancto Emiliano vnum tritici, et alium ordeo: Sic quoque ut ipse edificet vnam casam stadiorum quatuordecim in longitudine in Sancto Petro: et si forte abbati vel monachi transire contigerit, eos honeste recipiat et procuret. Post mortem vero suam iste supradicte hereditates libere et ingenue Sancto Emiliano remaneant. Huius facti Petrus prior maior testis. Johannes prior minor testis. Petrus prepositus testis. Lupus Sacrista testis. Petrus Camararius testis. Michael refectorarius testis. Egidius abbas et conventus sunt factores et testes. Regnante rege Alfonso cum vxore sua Alienor in Toleto et in Castella vsque ad Sanctum Sebastianum, sub eo dominante Naiera Rodericus Didaci de los Camberos, Lupus Sancii dominante Bilforado et Rivogie, era millesima ducentesima quadragesima secunda, prima die iulii facta fuit carta ista

Num.º 500.

Era 1245: año 1207: Cajon A. 13: titulo Camprobin ecclesiastico leg. 1.º n.º 2.º

Notum sit omnibus hominibus tam presentibus quam futuris: quod ego Johannes Vele agressus sum tali Sancti Emiliani ecclesiam ratione: dicebam me filium illius ville quod dicitur Camprobin, et ad me eius decimas et oblationes, et cuncta iura ecclesiastica pertinere.

Sed mee contrarium voci erat; quod prefatam villam cum sua ecclesia et iure ecclesie monasterium Sancti Emiliani per sexaginta annos imo diutius possederat, et sine ullius contraversia questionis. Ventilata causa, cum fuisset undique ab utrisque partibus allegatum in presentia Calagurritani pontificis Johannis Scilicet de Vigonciello, iudicialis sententia diffinivit, totum illud ad Sancti Emiliani ecclesiam pertinere, de quo fuerat tam longo tempore disputatum. Unde ego Johannes Vele me victum asserens, abrenuncio huic per secula questioni. Similiter ego Petrus diaconus filius eiusdem ville abrenuncio: et totum concilium eiusdem ville abrenunciavit. Huius rei sunt auditores et testes Sancius archidiaconus Calagurre, Julianus decanus, Johannes cantor, Garsias Thesaurarius, et totus conventus Calagurre sunt auditores et testes. De monasterio Sancti Emiliani Egidius abbas, Petrus prior maior, Garsias prior minor, Petrus preposicus, Petrus camerarius, Dominicus refectorarius, et omnes monachi Sancti Emiliani sunt auditores et testes. De Campzobin Johannes iudex testis, Garsias Azenarii testis, Johannes Azenarii testis. Blasius Fortuni testis Blasius de Varaca testis. Blasius Johannis testis, Garsias Rodericii testis. Petrus Navarrus testis, omnis concilius supradicte ville sunt auditores et testes. Facta carta sub era millesima ducentesima quadragesima quinta, regnante rege Adefonso in Toleto et in tota Estremadura, et in Alaba usque ad Ax, sub eo dominante Didaco Lupi in Bizcaia, et in Naiera et in Carrella vetula et in Calagurra, merinus regis Garsias Rodrici, maiordomus regis Fondissalbus Roderici. Sancius scriba exaravit, Deo gratias.

Núm. 501.

Era 1247: año 1209, á 1. de enero: Cajon V. 42: rollo 4.º n.º 3.

Notum sit tam presentibus quam futuris, Dompnum Johannem abbatem Sancti Emiliani cum universo conventu sibi comisso, et dompnum Dominicum electum Sancti Salvatoris cum omni congregatione sibi subiecta firmiter statuisse suis capitulis, quod noverunt statutum esse in decretis. Videlicet, quod si contraversia vel negotia habuerint inter se, apud cognitores Seculi non accusentur neque iudicentur,

sed ex utraque ecclesia eligantur, qui universas causas debeant deli-
berare. Et si abbas tale negocium adversus monachum habuerit, vel mo-
nachus adversus abbatem quod in proprio capitulo non potest per diffi-
nitivam sententiam diffiniri, non ad seculares personas neque ad se-
cularia iudicia recurrant, sed apud alterum abbatem et apud alterum
capitulum in predictarum ecclesiarum, quicquid illud est, dirimatur.
Siquis vero contra hoc fecerit secundum statuta canonum, conventum
et causam perdat et a comunione utriusque monasterii fiat extraneus.
Item statuimus, quod si aliquis monachus a proprio monasterio non
expulsus, sed propria sponte egressus fuerit, et infra viginti dies ad
alterum monasterium predictarum ecclesiarum in spiritu humili-
tatis advenerit, ibi omnia vite necessaria sicut ceteris fratribus reci-
piat, excepto homicidio pro quo ab utraque ecclesia esse expellendus.
In omnibus aliis criminibus si secundum regulam beati Benedicti,
vel secundum dispensationem abbatis et capituli alterius ecclesie
satisfacere voluerit, ut supra dictum est omnia vice necessaria si-
cut ceteris fratribus de monasterio predictarum ecclesiarum recipi-
at. Item statuimus ut a proprio monasterio nullus expellatur
absque cognitione utriusque capituli. Item statuimus ut abbates
semel in anno predictas ecclesias visitent, et aliqua corrigen-
da ibi invenerint, secundum timorem Dei et regulam beati
Benedicti corrigant et emendent. Item statuimus, ut post fes-
tum beati Michaelis singulis annis officium plenarium Onnien-
sis ecclesia pro congregatione Sancti Emiliani celebret, et con-
ventus Sancti Emiliani pro ecclesia Onniensis similiter. Siquis
vero hoc pactum (las imprec.s ordinar.s). Facta carta era millesima
ducentesima quadragesima septima, noto die Kalendas ianuarii,
regnante rege Aldefonso in Toleto, et extrematura, Burgis, Na-
gera, et in tota castella, Didacus Lupi dominante Borobiam
et castellam vetulam, Garsias Ruderici existente merino re-
gis. Ego Johannes abbas Sancti Emiliani cum assensu et volun-
tate capituli nostri ut factum nostrum firmum permaneat,
sigillum meum appono. Ego Dominicus Onniensis ecclesie

ecclesie, et omnis ecclesie loci conventus, ut factum nostrum omni tempore firmum permaneat sigillum Capituli nostri apponimus. Petrus, prior maior Sancti Emiliani confirmat. Petrus prepositus confir. Petrus camerarius confir. Pelagius capellanus confir. Lupus capellanus confir: omnisque conventus Sancti Emiliani confir. Aldefonsus prior Sacristia Oniensis ecclesie confir. Maximus prior claustralis confir. Rodericus dominus de Tolada confir. Dominicus frater capellanus confir. Johannes cellerarius maior confir. Omnisque conventus Oniensis confir.

Num°. 502.

Era 1247: año 1209, á 17 de mayo: Cajon J. D: rollo 3°. n°. 5°.

Sex presens scripturum notum sit tam presentibus quam futuris: quod ego Aldefonsus Dei gratia rex Castelle et Toleti una cum uxore mea Alienor et cum filiis meis Fernando et Henrico liberi animo et voluntate spontanea facio cartam absolutionis concessionis confirmationis et stabilitatis vobis populatoribus de Sancto Georgio et de Varrionovo presentibus et futuris perpetuo valiturum: absolvo ita vos qui modo ibi estis populati et illos qui venturi sunt ad populandum ab omni pecto in perpetuum, nec michi nec domino villarum aliquid pectetis pro illis, que in his duobus villis possederitis. Si quis vero hanc cartam in aliquo infringere vel diminuere presumpserit, iram Dei omnipotentis plenarie incurrat, et regie parti mille auros in cauto persolvat, et dampnum vobis super hoc illatum restituat duplatum. Facta carta apud Burgos era millesima ducentesima quadragesima septima, regis exponis, decimo septimo die mensis madii. Ego ego rex Aldefonsus regnans in Castella et Toleto hanc cartam, quam fieri iussi, manu propria roboro et confirmo. Rodericus Toletanus electus hispaniarum primas confirmat. Signum + Aldefonsi regis Castelle = Gonzalbus Roderici maiordomus curie regis confir. Albarus Nunni alferiz regis confir = Garsias Burgensis episcopus confirmat. Rodericus Segontinus episcopus confir. Petrus Abulensis episcopus confir. Gonzalvus Secoviensis episcopus confir. Johannes Calagurritanus episcopus confirmat.

Tellius Palentinus episcopus confir. Garsias Conchensis electus confir = Didacus Lupi de Faro confir. Comes Ferrandus confir. Rodericus Didaci confir. Lupus Didaci confir. Fernandus Albari confir. Fernandus Garsie confir. Rodericus Roderici confir. Garsias Roderici merinus regis in Castella confir. Dominicus Domini regis notarius abbas Vallisoleti, Didaco Garsie existente cancellario, scribi fecit.

Num.º 503.

Era 1247: año 1209, á 19 de agosto: Cajon V. 12: rollo 1.º n.º 13.

Pre presens scriptum notum sit omnibus tam presentibus quam futuris: quod ego Aldefonsus Dei gratia rex Castelle et Tolleti una cum uxore mea Alienore regina et cum filiis meis Ferrando et Henrico libenti animo et voluntate spontanea facio cartam donationis libertatis et absolutionis et stabilitatis vobis magistro Didaco dilecto meo et uxori vestre domne Marie in perpetuum valituram. Dono namque vobis et concedo intuitu Dei, et propter curationes vulnerum, quas meis militibus et meis de creatione fecistis et facitis et facere promititis, ut nullam postam, nullam facenderam nullam fossaderam, nullumque penitus pectum de cetero unquam persolvatis: Cauto insuper et contestor domos vestras, ut nullus merinus vel Sayon, nullusque alius homo aliqua occasione eas per vim intrare, nec aliquid inde violenter extrahere audeat. Siquis vero huius mee donationis vel absolutionis cartam in aliquo rumpere temptaverit, iram Dei omnipotentis plenarie incurrat, et cum Juda Domini proditore penas in inferno paciatur eternas: et insuper regie parti centum aureos in cauto persolvat, et vobis iam dicto magistro dompno Didaco, vel vocem vestram pulsanti, dampnum restituat duplatum. Facta carta apud Victoriam era millesima ducentesima quadragesima septima, decimo nono die mensis augusti. Et ego Aldefonsus rex supradictus hanc cartam quam fieri iussi, ad maiorem firmitudinem propria manu et sigillo meo roboro et confirmo. Rodericus Toletanus electus hispaniarum primas confirmat. Signum ✠ Aldefonsi regis Castelle = Gonzalvus Roderici maiordomus cu

xie regis confirma. Albarus Munni alferiz regis confirmat. = Johannes Calaguritanus episcopus confir. Rodericus Legionensis episcopus confir. Garcias Burgensis episcopus confir. Grendalvus Secobiensis episcopus confir. Petrus Abulensis episcopus confir. Bricius Nacentinus episcopus confir. Tellius Palentinus episcopus confir. Garcias Conchensis electus confir. = Didacus Lupi de Faro confir. Comes Ferrandus confir. Rodericus Didaci confir. Ferrandus Garcie confir. Rodericus Roderici confir. Rodericus Garcie confir. Lupus Didaci confir. Suerius Telli confir. Garcias Roderici merinus regis in Castella confir. = Dominicus domini regis notarius abbas Vallisoleti, Didaco Garcia episcopo Cancellario, Dominico Albarii subnotario scribere iussit

Numº. 504.

Era 1248: año 1210, á 31 de Julio: Becerro galic. 246.

In Dei nomine et eius gratia. Ego Dompna Maria de Villa-Vrquid do et concedo hospitali Sancti Emiliani omnem meam hereditatem, quam habeo in villa Vrquit pro remedio anime mee, scilicet, domos vineas et terras, et quantum ad me ibi pertinet. Huius rei sunt testes Lupus Sancii de Faro ospitalarius, Dompnus Didacus de Villar: et de Villa Vrquit sunt testes: Dompnus Dominicus clericus Semen Rubio, Blasco Vecino, Dominicus Sancii merinus, Sancius Petri del Cruela, Dominicus Sancii de Medoriz, filius Sancii Ennego, Dominicus Gomiz. Siquis autem propinquorum vel extraneorum hanc meam donationem in aliquo loco infringere voluerit, ad partem regis centum aureos persolvat, et in tali loco hanc donationem duplatam: insuper iram omnipotentis Dei incurrat, et apud inferos cum Juda traditore penas luat sempiternas. Merinus regis Petrus Didaci in Naiera, et in Boroviа; Dompno Didaco Lopez de Faro dominante in Castella vetula et in Alava, et in Bizchaia, et in Naiera; regnante rege Aldefonso in nova Castella et in Toleto et in Alava usque ad Sanctum Sebastianum, era millesima ducentesima quadragesima octava, vidie Kalendas augusti.

Num.º 505.

Era 1250: año 1212, á 25. de Junio: Becerro galic. 246.

In Dei nomine. Hec est carta donationis et confirmationis hereditatis, quam ego Didacus Albarez et sororibus meis, videlicet, dompna Teresa et dompna Elvira, et cum filiis dompne Tote sororis nostre pro remedio animarum nostrarum et parentum nostrorum facimus Deo et beatis confessoribus Emiliano et Felici, et tibi Johanni abbati totique conventui eiusdem ecclesie per secula cuncta, amen. Donamus itaque vobis et confirmamus omnem hereditatem quam habemus en El ciego, excepta parte Lupi Albarez fratres nostri, cum terris vineis, pascuis, collaceis hermis et populatis cum ingressu et exitu, et uno molendino, et uno cannale in tronco negro sub nostra serna, ut serviat Deo et beato Emiliano atque Felici per secula cuncta amen. Siquis (las imprec.s ordin.s &a). Huius rei sunt testes Fortum Semenez de Quintaniella miles, Gundisalbus Michael de Berceo miles, Albarus Gundisalbez de Ferbias armiger, Roi de Agonciello armiger, Ferran Garciez armiger, Potestad de Muriellas armiger, Dominicus Sancii de Villar de Torre presbiter, Dominicus de Villa-porquera presbiter: Et insuper sunt testes de La Guardia Sancio Enneguez, que era prestamero de La Goardia per mano de don Diago Albarez, Pedro Martinez ermano de Dominico Martinez, Peidro Sanz de Cabannas, Juan Mazonero, don Ferrando el abbad, Dominico Perez filio de Peidro Cascajar, Julian, Sancio Ferrandez, Lope Lopiz de Tirgo, Peidro Ennecones, don Oria mulier de Ferrando de Ferbias, mulier de Peidro Cascajar Maria Carral, que est bodeguera de don Diego Albarez, Rodrigo de Agonciello, que metio en esta heredad per mandamento de don Diago Albarez et de sos hermanos al porposto don Peidro Furtado de Sant Millan: et sunt testes Sancti Emiliani, Michael prior maior, Dominicus prior minor, Dominicus Sacrista et totus conventus. Regnante rege Sancio en Navarra, et sub eo ego Didacus Albarez en La Guardia dominante, alcaldus Martin Sancho de Antonnana, iurati Dominicus Martin et Petrus Martin suus frater, Martin de la Puerta, el alcalde de Esquili Peon. Facta carta era millesima ducentessima quinquagesima, septimo Kalendas iulii.

Num.º 506

Era 1250: año 1212, á 17 de dicbre: Cajon O. J: rol. 5. n.º 5.º

Per presens Scriptum notum sit omnibus tam presentibus quam futuris, quod ego Aldefonsus Dei gratia rex Castelle et Toleti vna cum vxore mea Alienore regina et cum filio meo Domno Henrico, libenti animo et voluntate spontanea pro remedio anime mee et parentum meorum facio cartam concessionis confirmationis et stabilitatis Deo et monasterio Sancti Emiliani, et vobis domno Johanni eiusdem monasterii instanti abbati et vestris successoribus, et vniverso eiusdem monasterii monachorum conventui presenti et futuro valituram: Concedo itaque vobis et confirmo quicquid vobis in Elemosinam datum fuit sive a regibus, sive comitibus, militibus, episcopis, dominabus, laboratoribus, illud scilicet quod in pace hodie possidetis, ut illud in eternum habeatis, cum totis illis quibus vobis fuit erogatum. Siquis vero hanc cartam infringere vel diminuere in aliquo presumpserit, iram omnipotentis Dei plenarie incurrat et regie parti mille aureos in cauto persolvat, et dampnum super hoc vobis illatum restituat duplicatum. Facta carta apud Burgis decimo septimo die decembris, era millesima ducentesima quinquagesima. Et ego rex Aldefonsus regnans in Castella et Toleto hanc cartam quam fieri iussi, manu propria roboro et confirmo. Rodericus Toletane sedis archiepiscopus hispaniarum primas confirmat.= Johannes Calagurritanus episcopus confir. Melendus Oxomensis episcopus confir. Rodericus Segontinus episcopus confir. Garsias Conchensis episcopus confir. Tellius Palentinus episcopus confir. Girardus Secobiensis electus confir. Dominicus Abulensis electus confir= Dompnus Didacus Lupi confir. Rodericus Didaci confir. Lupus Didaci confir. Alfonsus Tellii confir. Martinus Munnoz confir. Ferrandus Garsie confir. Petrus Ferrandi maior merinus in Castella confir.= Petrus Ponzi domini regis notarius, Didaco Garsie existente Cancellario, Dominico Alvari subnotario scribere iussit.

Num.º 507.

Era 1250: año 1252, á 29. de diciembre: Cajon V. 12: rol. 2. n.º 8.º

Ad equitatem spectat et consentaneum ..... ut crevris asiduis fidelibusque servitiis sit inconsumlibus et condignis premiis respondendum. Ea propter ego Aldefonsus Dei gratia rex castelle et Toleti una cum uxore mea Alienore regina et cum filio meo dompno Henrico pro multis et gratis servitiis, que michi tam in consilio quam in facto totis viribus et voluntate plenaria et perfecta semper impendere laborastis, et de die in diem ea augmentare intenditis toto posse. Pro eo enim quod quanto maiora michi servitia exhibetis, tanto namque a me quicquam petere affectatis, necque a me unquam aliquid postulastis sive in necesitate sive in ..... nisi grata beneficia exhibendo. Unde ego merito inteligens quod iustum est dare illi qui servit, quam illi qui petit, melius enim petit qui servit, quam qui petit, et tali servitio e..... merito premio respondendum vobis nec aliquid pro vobis michi a me petit. petente, libenti animo ac spontanea voluntate facio cartam donationis concessionis confirmationis et stabilitatis vobis dompno Didaco Lupi et uxori vestre dompne Tot... P....., et filiis et filiabus vestris et posteris et omni vestre sucessioni perpetue valituram: dono itaque vobis et concedo Durango cum omnibus monasteriis suis, cum terminis, pertinentiis, montibus, nemoribus, rivis, aquis, ... ingressibus et regressibus, et cum omni iure quod ego ibi habebam et habere debeam, ut illum iure hereditario in eternum habeatis, et irrevocabiliter sine contradictione perpetuo possideatis, ad faciendum inde quicquid volueritis dando, vendendo, concambiando, impignorando, seu tot..... ad v.... be. eplacitum faciendi. Set quia vos mecum ad presens non eratis nobis nec aliquis pro vobis illud nunquam petente decentius esse vidi, ut ubi vos eratis..... quam..... mecum existenti.

Facta carta apud Solana era millesima ducentesima quinquagesima, vigesima nona die decembris, eo scilicet anno quo ego predictus Aldefonsus rex castelle et Toleti Almimamorinum regem Cartaginis devici non meo merito set misericordia Dei et

servitio vasallorum meorum. Et ego Aldefonsus regnans in castella et Toleto ..... Rodericus Toletane Sedis archiepiscopus hispaniarum primas confirmat. * ..... ✠ Aldefonsi ..... = Tellius Palentinus episcopus confir. Johannes Calagurritanus episcopus confir. Melendus Oxumensis episcopus confir. Rodericus Seguntinus episcopus confir. Garsias Conchensis episcopus confir. Giraldus Secoviensis episcopus confir. Dominicus Abulensis electus confir. Dominicus Placentinus electus confir. = Gonsalbus Nunni confir. Rodericus Didaci confir. Lupus Didaci confir. Albarus Didaci confir. Johannes Gonsalvi confir. Rodericus Petri de Villaluporum confir. Rodericus Roderici confir. Alfonsus Tellii confir. Petrus Ferrant maior merinus in Castella confir. = Magister Mauritius postulante rege ..... Petrus Poncii domini regis notarius ..... Didaco Garsie existente Cancellario, inscripsit. *

* solo se divisa el Aldefonsi en el signo rodado; y tampoco se divisan el mayordomo y Alferez por estar comidos del polvo.

Num.º 508.

Era 1251: año 1213, á 5. de junio: Cajon A. 5: titulo Arce, legajo 1.º n.º 1.º

Per presens scriptum notum sit tam presentibus, quam futuris, quod ego Adefonsus Dei gratia rex Castelle mandavi, quod ortam super monte contentionem inter illos de Arz et de Cellorigo et de Miranda, pesquisia terminaret: et super isto inventa est pesquisia. Esta pesquisa mandaron fer el rey et don Diego al arcipreste et a Gonzalvo Munioz et a Gomez Alardo entre los de Arz et de Cellorigo et de Miranda por el mont: Lop Garciez de Pancorbo iuro et dixo, quel sabie en tiempo del emperador et del rei don Sancho los de Arz cortaban en el mont de Cellorigo et pacien et logravan en Aranguria et en Laguna et en Tregutia et en la penna doliella por alli taiavan et pacien et iacien. Johan Garciez de Pancorvo de Sancta Eulalia iuro et dixo, que en dias del conde don Nuño, et dest rey quien prisieron a Buradon, quel sabie los de Arz cortar et pacer et iacer en los montes de Cellorigo

* En el dorso de la donacion, y de letra de aquel tiempo dice asi =
Carta de donacion del rey don Alfon de la merced que fizo de Durango et de sus monesterios á Diego Lopez et á su muger =

por Aranguxria et por la laguna et por Treguncia et por la penna doliella, et ques recuravan los de Cellorigo de los dArz porque los encubrien a los de Artable. Johan Dominici de Pancorvo de Varrio de Sancta Eulalia iuro et dixo todo lo que dixo Johan Garciez. Petrus Dominici de Pancorvo de Varrio de Sancta Eulalia iuro et dixo, que odiera decir a sue madre et a so avuelo Munio Nichetez de Riviella, que en tiempo del emperador et del rei don Sancho los dArz cortavan et pacien et iacien et logravan, et sabie en dias deste rey cortar sin querella ninguna. Martin Johan de Junquera iuro et dixo, que viniera morar ad Arz et era poco mozo, et morara con las rustiga nuera de Tello rustigo, et que les oiera decir, que en tiempo del emperador sabien á los dArz cortar et pacer et iacer et lograr et ir a Mercado de Miranda por foro con mierca de tres dineros. Domingo Martin ierno de Roi Peidrez de Trepeana iuro et dixo, que odio decir a so suegro, que en tiempo del emperador sabie a los dArz cortar en el mont de Cellorigo, et desque el alcanzo con este rei, sabie los cortar et pacer et iacer, et odio decir a so suegro, que avie a ir por foro a mercado de Miranda con mierca de tres dineros. Don Pardo de Artable el de la Riviella iuro et dixo, que odiera decir a so padre Martin Albarez, que en tiempo del emperador los dArz cortavan en el mont de Cellorigo in Aranguxria et in laguna et en Tregutia et en la penna doliella, et el dont alcanzo con este rey sabie a los dArz cortar et pacer et iacer et lograr en los montes de Cellorigo. Martin Dominici de Artable iuro et dixo que odio a so padre Domingo Velaz, que los dArz en tiempo del emperador cortavan et pacien et iacien et logravan en los montes de Cellorigo, et el dont alcanzo con est rei, sabie los cortar et pacer et iacer et lograr. Quia et ego Adefonsus regnans in Castellâ et in ..... pesquisiam, quam fieri iussi, veracem inveni, idcirco eam cum vxore mea Alienore regina et cum filio meo Henrico libenti animo et voluntate spontanea concedo roboro pariter et confirmo et sigillum meum apponi precipio ut

maioris roboris obtineat firmitatem. Facta carta apud Cudalfavin era millesima ducentesima quinquagesima prima, quinto die mensis iunii, secundo videlicet anno postquam ego Adefonsus rex predictus Almiramomenin regem de Maroco apud Navas Tolosa campestri prelio devici non meis meritis set Dei misericordia et meorum auxilio vassallorum. Rodericus Toletanus archiepiscopus ispaniarum primas confirmat.= Signum ✠ Adefonsi regis Castelle. Gonzalvus Rodrici maiordomus curie confir. Alvarus Nunnii alferez regis confir.= Rodericus Segontinus episcopus confir. Guizaldus Secoviensis episcopus confir. Tellius Palentinus episcopus confir. Melendus Oxomensis episcopus confir.: * ..... Calagurritanus episcopus confir. Garsia Conchensis episcopus confir. Dominicus Abulensis electus confir.= Didacus Lupi de Faro confir. Rudericus Didaci confir. Lupus Didaci confir. Rodericus Rodrici confir. Guilelmus Gonzalvi confir. Maximus Munnioz confir. Petrus Petrandi merinus maior in castella confir.= Petrus Poncii domini regis notarius, Didaco Garsie existente cancellario, scribsit

* el nombre del obispo de calahorra era comido del polvo; pero se sabe lo era el de Johannes.

Num.° 502.

Era 1252: año 1214: Becerro galic. 244.

In Dei nomine. Notum sit omnibus hominibus tam presentibus quam futuris, quod ego Johannes abbas cum consensu totius capituli Sancti Emiliani facimus cambium tecum Garci Zamora et cum tua uxore Dona Oria; vos datis nobis illam vestram hernam de la cabzada, que est inter Vannares et Castannares circa illam hernam que est de filiis de Maria Galindez, et nos damus vobis pro ea illas duas terras, que sunt super Castannares, que fuerunt de filiis Petro Gonzalvez de Alava, ut habeatis iure hereditario in secula seculorum: et nos similiter quod dedistis vos. Quod factum ego Johannes abbas confirmo. Michael prior confir. Dominicus Supprior confir. Petrus prepositus et in-

firmarius confir. Garcia Sacrista confir. Petrus Camararius confir. Petrus refictorarius confir. Totus conventus Sancti Emiliani confir. Ex alia vero parte sunt testes Diag Pedriz, Diag Scemenez, Gonzalvo Romeo, J. de Angutiana, P. Zamora, Domingo Gutia, et Fortun Gutia so hermano, et totum concilium de Castannares. Facta carta era millesima ducentesima quinquagesima secunda, regnante rege Aldefonso in Castella et in Toleto, et sub eo dominante in Naiera et in Riogia Diago Lopez de Faro.

Num.º 510.

Era 1252: año 1214: Becerro galic. 245. b.º

In Dei nomine. Ego Pelagius decanus Sancti Michaelis de Petroso cum assensu abbatis Johannis et totius conventus Sancti Emiliani facio vobiscum Roderico Cornelli cambium tale, videlicet, vos datis Sancto Emiliano in villa Sancti Emiliani de Ecola unum solare, qui fuit de Diag Blaschez in sumitate ville sulco de dona Mayor cum sua era et duas ferragines et ingressu et exitu per secula cuncta, et nos dedimus unum solare in Incio: Et sunt fideiusores ex parte vestra Sancius filius de M. Munnoz, Dominicus Stephanez filio de don Estevan: et testes Sancio Pedriz, et Dominico Caballo, et don Dominico fijo de Sancio Pedriz, et Petrus Semenez iudex noster: et ex parte vestra Garsea fijo de don Peret, et Robert fideiussores: et testes Dominicus Martinez, et Petrus Martinez abbates, et Ferrera abbad, et totum concilium de Encinellas. Regnante rege Alfonso in Toleto et Castella et Alaba, era millesima ducentesima quinquagesima secunda, secundo anno ab illo quo rex Alfonsus vicit Almiramomelin. Ferrandus maiordomus scripsit.

Num.º 511.

Año 1215, a 26. de Enero: Cajon V. 12: rollo 6.º n.º 2.º

Innocentius episcopus servus servorum Dei: dilectis filiis . . de Ferraria et de Sancta Pia abbatibus, et . . priori de Reia Calagurritane et Cesaragustane diocesium, salutem et apostolicam benedic-

zionem. Quexelam. . abbatis et conventus Sancti Emiliani recipimus continentem, quod venerabilis frater noster episcopus et Canonici Tirasonenses Sancte crucis de Tirasona et Sancti Juliani de Alcheda ecclesias cum pertinentiis suis de iure ad suum monasterium pertinentes contra iusticiam detinent, et reddere contradicunt. Ideoque discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus partibus convocatis, audiatis causam, et appellatione remota fine canonico terminetis: facientes quod decreveritis, per censuram ecclesiasticam firmiter observari: testes autem qui fuerint nominati, si se gratia odio vel timore subtraxerint per districtionem eandem appellatione remota cogatis veritati testimonium perhibere: Quod si non omnes hiis exequendis poteritis interesse, duo vestrum ea nichilominus exequantur. Datis Laterani septimo Kalendas februarii, pontificatus nostri anno octavo decimo.

Núm.º 512.

Año 1215, a 31 de Diciembre: Cajon V.º 12: vol. 6.n.º 3.º

Innocentius episcopus servus servorum Dei: dilectis filiis . . abbati Sancti Petri de Cardenia, et . . priori Sancti Johannis. et M. archidiacono Burgensi salutem et apostolicam benedictionem. Suam dicti . . abbas et conventus Sancti Emiliani querimoniam destinarunt, quod clerici de Salinis Burgensis diocesis quandam ecclesiam in ecclesie, sive Sancti Emiliani preiudicium construxerunt. Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus partibus convocatis audiatis causam, et appellatione remota fine debito terminetis: Facientes quod statueritis, per censuram ecclesiasticam firmiter observari: testes autem qui fuerint nominati si se gratia odio vel timore subtraxerint per censuram eandem appellatione remota, cogatis veritate testimonium perhibere. Quod si non omnes hiis exequendis poteritis interesse, duo vestrum ea nichilominus

exquantur. Datis Laterani secundo Kalendas ianuarii, pontificatus nostri anno octavo decimo.

Num.º 513.

Año 1215, á 31. de dicbre: Cajon E. 13. titulo Nograro. legajo 1.º num.º 2.º

Innotentius episcopus servus servorum Dei: dilectis filiis . . abbati Sancti Petri de Cardenia, et . . priori Sancti Johannis, et M. archidiacono Burgensi, salutem et apostolicam benedictionem. Querelam . . abbatis et conventus Sancti Emiliani recipimus continentem, quod clerici et laici de Lograno Burgensis diocesis in preiudicium ecclesie sue Sancti Stephani quandam ecclesiam construxerunt. Quocirca discreptioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus partibus convocatis, audiatis causam, et appellatione remota mediante iustitia terminetis: Facientes quod statueritis per censuram ecclesiasticam firmiter observari: Testes autem, qui fuerint nominati, si se gratia odio vel timore subtraxerint, per censuram eandem appellatione remota cogatis veritati testimonium perhibentes: Quo si non omnes hiis exequendis potueritis interesse duo vestrum ea nichilominus exequantur. Datis Laterani secundo Kalendas ianuarii, pontificatus nostri anno octavo decimo.

Num.º 514.

Era 1253: año 1215: Cajon V. 12: rollo 3.º n.º 3.º

In Dei nomine. Notum sit omnibus, quod ista est convenientia, que facta fuit inter Sanctum Emilianum, et Roi Gonzalvez de Sancta Gadea, et sos cunnados de Sagrero super aquam, que vadit ad molendinos de Sancta pia. qui sunt de Sancto Michaele de Petrojo: cum beneplacito ambarum partium positum fuit per don Mariscot, et per Roi Sagrero, et per Peidro Garciez so sobrino, quod ipsa aqua iret semper

ad ipsos supra dictos molendinos tota, et non faceret in ea aliquod exabaio, set exibus mensibus iulio, augusto, et septembex si opus fuexit, accipiant alii quaxtam partem de illa agua, que venexit ad ipsos molendinos Sancti Emiliani, et in alio tempoxe nichil habeant de ea. Et sunt abenidoxes et testes de hoc Don Maxiscot, et Roi Sagxexo, et Peidxo Gaxciez so Sobxino: ede labxadoxes sunt testes Peidxo Milian, et Domingo de Maxichica, et Maxtinus suus fratex, et Juon. Exa millesima ducentesima quinquagesima textia, factum fuit hoc sub Johanne abbate Sancti Emiliani.

Num.º 545.

Cxa 1253: año 1215, á 25. de mayo: Cajon A. 2: título Alcable ecc.º legajo 1.º num.º 5.º

In Dei nomine. Hec ex concoxdia, quam facimus nos Sancius de Cardenas axchidiaconus calaguxxitanus, et Joxdanus axchidiaconus et Albaxus Sacxista Valentini, in quos compxomissexunt sub pena txecentoxum auxeoxum Johannes abbas et totus conventus Sancti Emiliani, et clexici et totum concilium de Alcable supex causa ecclexie sancte Maxie eiusdem ville, que vexebatux inter predictum abbatem et clexicos supra dictos. Pro bono itaque pacis et concoxdie axbitxatixve mandamus de consensu et beneplacito iam dicti abbatis et conventus: quod clexici eiusdem ville psesentes et futuxi teneantux sexvixe et celebxaxe in ecclesia sancti Sebastiani in omnibus divinis officiis, ita quod abbas Sancti Emiliani non teneatux ibi ponexe capellanum. Oblationes vexo, que pxovenexint ad ecclesiam beate Maxie, tote et integxe et sine diminutione bona fide defexantux ab ipsis clexicis ad ecclesiam sancti Sebastiani, et ibi pexcipiant psefati clexici medietatem oblationum vtxiusque Ecclexie tam vivoxum quam moxtuoxum, et medietatem decimaxum minutaxum. Decimaxum vexo annone et vinaxum quas predictus abbas et conventus connuexunt pexcipexe, pexcipiant sextam paxtem.

Decime autem neque minute neque granate dentur vel recipiantur in ecclesia Sancte Marie. Insuper mandamus, quod non habeant nec possint habere campanam vel signum aliquod loco campane in Ecclesia Sancte Marie, neque baptizare neque sepelire. Tesaurarius quem ad honorem Sancti Sebastiani clerici et laici composuerunt de suo, sit in custodia clericorum, et claves maioris porte, per quam intrant parrochiani: claves vero alterius porte sint in potestate abbatis, ita quod non habeant potestatem vel monachus Sancti Emiliani vel aliquis clericorum aut laicorum extraendi inde, neque vendendi vel alienandi, set sit ex integro ad servitium Dei et Sancti Sebastiani. Tempore vero decimarum detur communis custos vel custodes, qui fideliter custodiat vel custodiant, et ad partiendum exhibeat, vel exhibeatur. Statuimus etiam ut quicumque Sacristaniam predicte ecclesie Sancti Sebastiani tenuerint, antequam decima dividatur inter abbatem et clericos, Sacriste accipiant sex tabladas de decima quam dederint collacei Sancti Emiliani, et duas tabladas de tertia quam dictus abbas accipit de collaceis de Onia; et insuper omnes bolicos et unam oblatam cotidie de comuni, et ipsi Sacriste serviant clericis et ecclesie, et custodiant libros et thesauros ecclesie fideliter. Et si forte processu temporis fraude vel dolo Sacristarum aliquid fuerit augmentatum in los bolicos et minoratum in oblatis, unde dampnum veniat abbati et clericis; Sacriste qui hoc fecerint, perdant Sacristaniam et redditus sibi asignatos, et abbas et clerici instituant alios fideles Sacristas. Siquis vero partium contra hoc nostrum arbitrium in toto vel in parte venire temptaverit, et ammonita se infra quadraginta dies non emendaverit, cadat a toto iure suo et pectet supra dictam summam trecentorum aureorum parti arbitrium observanti. Acta sunt hec apud Artable mense madii in festo Sancti Urbani, anno illo quo rex Henricus cepit regnare sub era millesima ducentesima quinquagesima quarta. De hoc facte sunt due carte divise per alphabetum,

et quicquid continetur in vna, continetur in alia extra litteras plus minusve: et ut carte robur habeant et perpetuam firmitatem, sigillis nostris et sigillo abbatis Sancti Emiliani eas fecimus sigillari.

Num.º 516.

Era 1254: año 1216, á 30. de noviembre: Cajon J. 1: titulo Voto: rollo 2.º num.º 1.º

Sparagus miseratione divina Terrachonensis archiepiscopus: Venerabilibus fratribus episcopis et dilectis filiis abbatibus, prioribus, decanis, prepositis, archidiaconis, archipresbiteris, clericis, et vniversis aliis ecclesiarum prelatis per Terrachonensem provintiam constitutis, ad quos littere iste pervenerint, salutem et benedictionem. Dilecti filii abbas et conventus Sancti Emiliani de Cuculla nobis conquerendo mostrarunt, quod laici vestre iurisdictioni subiecti vota sicut consueverunt hactenus solvere prefato monasterio dare ac reddere contradicunt. Quocirca per presentia vobis scripta iniungimus firmiter et mandamus quatinus parrochianos vestros, ut vota sua glorioso confessori predicto, et pro eo petentibus quiete et sine dificultate et contrarietate persolvant, diligenter et vtiliter moneatis: contradictores vero, si qui fuerint, vel rebelles, per excomunicationis sententiam ratione previa compellatis. Datis Sancto Emiliano secundo Kalendas decembris in era millesima ducentesima quinquagesima quarta.

Num.º 517.

Era 1255: año 1217, á 17. de mayo. Cajon E. 5: titulo Grañon, legajo 1.º num.º 2.º

Pre presens scriptum tam presentibus quam futuris notum sit ac manifestum, quod ego Henricus Dei gratia rex Castelle pro multis et gratis servitiis, que michi fideliter exhibuistis et cotidie exhibere non cesastis, et pro hominibus et rebus aliis, que in servitio meo ammisistis, et quibusdam gravissimis destructionibus, quas in acqui-

sitione regni mei cum regnare ab adversariis impediebar, pro me sustinuistis, facio cartam donationis concessionis confirmationis et stabilitatis vobis comiti domno Gonzalvo et uxori vestre domne Marie, filiis ac filiabus vestris, et omni successioni vestre perpetuo valituram: dono etiam vobis et concedo illud meum castellum quod Granon dicitur prope Villam-furado situm, cum omnibus terminis et pertinentiis suis et cum omni iure, quod ibi habeo, vel habere debeo, ut illa vos et successores vestri habeatis, et irrevocabiliter in perpetum possideatis pacifice et quiete, ad faciendum de illo quicquid volueritis, dando vendendo concambiando impignorando, seu quidlibet aliud faciendo. Siquis vero hanc mee donationis cartam ausu temerario infringere vel in aliquo diminuere presumpserit, iram Dei omnipotentis plenarie incurrat et cum Juda Domini proditore penas sustineat infernales, et regis parti decem millia aureorum in cauto persolvat, et dampnum vobis super hoc illatum restituat duplicatum. Facta carta apud Palentiam decimo septimo die madii era millesima ducentesima quinquagesima quinta. Et ego rex Henricus regnans in castella et Toleto hanc cartam, quam fieri iussi, manu propria roboro et confirmo. Rodericus toletane sedis archiepiscopus hispaniarum primas confirmat. Didacus domini regis cancellarius confirmat.= Signum ✠ Enrici regis Castelle= Martinus Munionis maiordomus Curie regis confir. Comes Domnus Albarus alferiz domini regis confir.= Tellus Palentinus episcopus confir. Mauricius Burgensis episcopus confir. Melendus Oxomensis episcopus confir. Rodericus Segontinus episcopus confir. Garcias Conchensis episcopus confir. Dominicus Abulensis episcopus confir. Geraldus Secobiensis episcopus confir. Dominicus Placentinus episcopus confir.= Comes Ferrandus confir. Comes Gonzalvus confir. Comes Ferrandus puer confir. Nunius Sancii confir. Guillelmus Gonzalvi confir. Enecus de Mendoza confir. Garcias Ordonii confir. Ordonius Martini maior merinus in Castella confir.= Johannes Didaci domini regis notarius scribi fecit.

Num.º 548.

Caja 1256: año 1248, á 6 de Enero: Cajon 0. 1º:
título Villar de Torre, leg. 1º, n.º 3º.

Hec presens scripturam tam presentibus quam futuris notum sit ac manifestum quod ego Ferrandus Dei gratia rex Castelle et Toleti pro multis et gratis obsequiis, que vos magister Didacus de Villari serenissimo avo meo regi domino Aldefonso recordationis felicissime in suorum sanandis plagis hominum facere procuratis, et adhuc eadem et pro posse melioza michi et domine Berengarie regine genitrici mee totis viribus anelatis; ex ipsius genitricis mee beneplacito et assensu una cum fratre meo infante domno Alfonso facio cartam concessionis confirmationis et stabilitatis vobis totique vestre successioni perpetuo valituram: concedo itaque vobis roboro et confirmo donationem illam hereditatis in perpetuum habendam et irrevocabiliter possidendam, ad faciendum quicquid inde facere voluerittis, dando vendendo concambiando impignorando seu quodlibet aliud faciendo. Volo enim facta et statuta avi mei, que aprobationem omnium viventium non immerito obtinuerunt, et a me et ab omnibus aliis plenarie et tam fideliter quam inviolabiliter observari. Siquis vero hunc mee concessionis confirmationis atque roborationis privilegium infringere vel diminuere attemptaverit, vel ei in aliquo presumpserit contraire; iram Dei omnipotentis plenarie incurrat, et cum Juda Domini proditore penas sustineat infernales, et regie pacis mille aureos in coro persolvat, et dampnum vobis super hoc illatum, restituat duplicatum. Facta carta apud Burgos nono idus januarii era millesima ducentesima quinquagesima sexta. Et ego rex Ferrandus regnans in Castella et Toleto hanc cartam, quam fieri iussi, manu propria roboro et confirmo. Rodericus Toletanus sedis archiepiscopus hispaniarum primas confirmat.= Signum ✠ Ferrandi regis Castelle= Gonzalvus Rodrici maiordomus curie regis confirmat. Lupus Didaci de Faro alferiz Domini regis confir=

Mauricius Burgensis episcopus confir. Tellius Palentinus episcopus confir. Rodericus Segontinus episcopus confir. Melendus Oxomensis episcopus confir. Garsias Conchensis episcopus confir. Dominicus Abulensis episcopus confir. Dominicus Placentinus episcopus confirm. Johannes domini regis cancellarius abbas sancti Anderii confir.= Rodericus Didaci confir. Comes Ferrandus confir. Albarus Didaci confir. Alfonsus Telli confir. Rodericus Roderici confir. Johannes Gonzalvi confir. Garsias Ferrandi maiordomus domine regine confir. Gonzalvus Petri de Arenillis maior merinus in castella confir.= Dominicus Petri Soriensis iussu cancellarii scripsit.

Num.º 519.

Era 1260: año 1222: Cajon 0.10: titulo Villar de torre legajo 1.º n.º 4.º

Per presens scriptum tam presentibus quam futuris notum sit ac manifestum, quod ego Ferrandus Dei gratia rex Castelle et Toleti vna cum vxore mea regina domna Beatrice et cum filio meo Alfonso, ex assensu et beneplacito domine Berengarie regine genitricis mee facio cartam concessionis confirmationis roborationis et stabilitatis Deo et monasterio sancti Emiliani vobisque domno Johanni instanti abbati, necnon et toti conventui monachorum ibidem Deo servientium presenti et futuro perpetuo valituram. Concedo itaque vobis iure hereditario habendam et irrevocabiliter et libere perpetuo possidendam hereditatem illam ~~quam~~ de Villari de Turre, quam vobis Didaco de Villari vendidit pro quingentis morabitinis, eam videlicet quam avus meus bone memorie rex dominus Alfonsus illi dedit pro servicio sibi facto, quamque postea ego ipse eidem concessi, ac per cartam plumbatam sollempniter confirmavi. Ipsam ergo ex integro prout vobis a prefato Didaco de Villari vendita est concedo iure hereditario perhenniter possidendam, prout superius est expressum, volens ut hec mee concessionis pagina rata et stabilis omni tempore perseveret. Siquis vero hanc cartam infringere

seu diminuere in aliquo presumpserit; iram Dei omnipotentis plenarie incurrat, et cum Juda Domini proditore penas sustineat infernales, et regie parti mille aureos in coto persolvat, et dampnum eis super hoc illatum, restituat duplicatum. Facta carta apud Burgos vigesimo quinto die februarii, era millesima ducentesima sexagesima. Et ego rex Ferrandus regnans in Castella et Toleto hanc cartam quam fieri iussi, manu propria roboro et confirmo. Rodericus Toletane sedis archiepiscopus hispaniarum, primas confirmat.= Signum ✠ Ferrandi regis Castelle= Gonzalvus Roderici maiordomus curie regis confirmat. Lupus Didaci de Faro alferiz domini regis confirmat.= Mauricius Burgensis episcopus confir. Tellius Palentinus episcopus confir. Geraldus Secobiensis episcopus confir. Lupus Segontinus episcopus confir. Garsias Conchensis episcopus confir. Melendus Oxomensis episcopus confir. Dominicus Abulensis episcopus confir. Domicus Placentinus episcopus confir. Johannes domini regis Cancellarius abbas Vallisoleti confir.= Albarus Didaci confir. Alfonsus Tellii confir. Rodericus Roderici confir. Johannes Gonzalvi confir. Suerius Tellii confir. Rodericus Gonzalvi confir. Guillelmus Gonzalvi confir. Garsias Ferrandi maiordomus regine domine Berengarie confir. F. Latorus maior merinus in Castella confir. Egidius iussu iam dicti cancellarii scripsit.

Num.º 520.

Era 1262: año 1224 á 12 de Junio: y en 2 de diciembre de 1254: Cajon J. 1: tit. Voto. leg. 1. n.º 5.º

D.n Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallicia de Sevilla de Cordova de Murcia et de Jahen, A todos los omnes de mio regno que esta mi carta vieren salut et gracia. Sepades que vi carta que vi carta del rey D.n Ferrando mio padre fecha en esta manera= Ferrandus Dei gratia rex castelle et Toleti, omnibus hominibus regni mei hanc cartam

videntibus salut. et gra. Mando vobis firmiter quod detis numptiis Sancti Emiliani vota sua, que ei dare solebatis tempore avi mei regis Domini Alfonsi, et sciatis quod numptios istos collectores votorum recepi in protectione et defensione mea, mandans et firmiter precipiens, quod nullus sit ausus eos in aliquo iniuriare, aut prendere ..... quod qui faceret, iram meam haberet, et pectaret michi centum morabitinos ..... et dampnum ipsis illatum redderet duplicatum. Facta carta apud Munnon Castro reg. exp. duodecimo die iunii, era millesima ducentesima sexagesima secunda, anno regni nostri septimo = Et yo sobredicho rey don Alfonso otorgo esta carta et mando que vala. Dada en Burgos, el rey la mando dos dias de diciembre, Juan Perez de Berlanga la fizo por mandado de maestre Ferrando el Notario en era de mill et doscientas et noventa et dos años.

Num.º 521.

Era 1263: año 1225, á dos de septiembre: Archivo de monjas de Cañas, Cajon de Balluercanes.

In Dei nomine et eius gratia. Notum sit cunctis presentibus et futuris: quod ego dona Gracia vna cum coniuge meo Martino Lupi vendimus vobis comitissa dompna Vrracha et omni conventui de Cannas quantum nos habemus in Valluercanes palatios et ortos era et paiares molinos et ferragines, sernas, et vineas, et quinque collazos don Mathe, Petro Garcia, Martin Johannes, Johannes Martin, Domingo Covo, et quantum habemus in heremo et populato cum ingressibus et regressibus cum suis aquis, et cum omnibus suis pertinentiis, exceptis la serna de Cuesta de quiel, et la de valtenna: pretium supradicte venditionis trecententos quinquaginta morabitinos, et sunt pacati predicti aurei, et sua robra. Fideiussores sicut fuero est de Cereso Didacus Lupi de Belascuri, et Ferdinandus Periz Sancti Emiliani.

Testes Martin Roiz de Cereso, Rodericus Periz de Bilforado, Gundisalvus de Quintanar, Dominicus Periz de Pancorvo, el alcalde Luchas, et el alcalde Jague, dompnus Ferdinandus archipresbiter, dompnus Paulus, dompnus Petrus, dompnus Dominicus Scriva Janguis. Regnante Ferdinando in castella et Toleto una cum Beatriz uxore sua regina, et mater eius dompna Belengaria; alferiz curie regis Lupus Didaci de Faro; maiordomus Gundisalvus Roderici; chancellarius Johannes abbas Vallisoleti; archiepiscopus Toleti Rodericus Eximini; Mauricius Burgensis episcopus; Johannes Calagurritanus electus. Dominicus Scriva Janguis scripsit hanc cartam sub era millesima ducentesima sexagesima tertia, secundo die mensis septembris intrantis.

D.n Juan Perez.

Num.º 522.

Era 1265: año 1227, á 12. de septiembre. Cajon V. 12: rollo 3.º num.º 7.º

In nomine Domini amen. Sepan quantos esta carta vieren como yo Dona Maria Perez offresco et do mi misma a Dios et al obispo et á la eglesia de Calaforra et al hospital de la Cadena por servir a Dios et a los pobres en mios dias, por mi alma et por redencion de mios pecados, et doi hi comigo quanto que he en Huercanos mueble et raiz casas et piezas et viñas. Et luego me desisco de todo et fago ent sennor a vos don Juan obispo de Calaforra poral hospital, et otorgo vos que daqui adelant seades ent sennor et mandador, asi como sodes de todo lo al del hospital: et otrosi vos do pora aquel logar mismo la metad de dos colazos que me acaezen en Castrovieio con sus pertenencias. Et yo don Juan por la gracia de Dios obispo de Calaforra de consentimiento de todo el cabildo de Calaforra recebimos a vos Dona Maria Pedrez en el hospital de la cadena pora servicio de Dios et de los pobres del logar, et prometemos vos, que en nostros dias vos demos nos et aquellos que vernan despues de nos, vostros obos a vuestro cuerpo en comer et beber et vestir et calzar en aquel logar. Et otorgamos que

Este hospital estaba en Navera.

Este D.n Juan es distinto del q. se expresa desde el 1207. hasta el de 1225. en q.e suena electo.

todo el diezmo, que ixiere daquello que voj nos dades, et el diezmo de todo lotro bien del hospital, que todo lo recivades et departades, como voj semeiar en servicio de Dios et de los pobres: Et despues de vostros dias otorgamos, quel quanto que ixiere de quanto bien voj nos dades, sea siempre pora los pobres del hospital: et otrogamos vos, que si yo, o algun obispo de Calaforra viniese contra esto, que dicho es, que voj con todo lo vostro meiorado podades en exir en tal que peorado non sea: et si peorado fuese, que la eglesia de Calaforra vos sea tenuda de refacer vos lo todo, et rendex vos todo el bien que por voj fuese venido al logar. Et desto son fechas estas cartas la una que tengades voj doña Maria, et la otra q sea en Calaforra, et la otra en Sant Millan. Desto son testigos Maestre Bernalt archidiano de Naiera, Crespo Martin, Pedro de Bilforado, Miguel chancelez del obispo, Pedro Sanchez, don Gil capelan del obispo canonigos de Calaforra, don Pedro el capelan de Naiera, el adelantado de Maiarrez, don J. maiordomo del obispo, don Asserrio clerigo de la capiela de Naiera, don Martin monge de Rioseco et semnor de la casa de Huercanos, don Bertolome de Naiera, Garci Morazho de Huercanos, don Rodrigo capelan de Arcos, Rodrigo Perez, et Ferrant Perez so hermano, don Martin del campo, Orti Ortiz merino de don Lop, Joan Pardo alcalde de Naiera. Facta carta apud Arcos duodecimo Kalendas octobris era millesima ducentesima sexagesima quinta, et ut carta ista maius robur obtineat firmitatis eam sigillis nostris et capituli Calagurritani fecimus. communiri.

Num.° 523.

Era 1265: año 1227, á 16. de Octubre: Cajon V. 52: rol. 3.° n.° 1.°

Quia longinquitate tepe fit temporis, ut rerum gestarum inter homines propter labilem memoriam eorundem conditio seu qualitas occultatur, idirco solent scripture memorie commendari. Capropter nos

Johannes Dei gratia calagurritanus episcopus notum facimus universis presentem paginam inspecturis, quod super controversia, que vertebatur inter nos et calagurritanam ecclesiam ex una parte, et F. Petri priorem et capitulum Albaidense ex altera super eo, quod petebamus ab eis plenum castri dominium eiusdem loci, et ius parrochiale in eadem ecclesia, et tertias seu quartas episcopatus, quas longo tempore detinuerat idem albaidense capitulum, et super instauratione prioris et canonicorum in eadem ecclesia, et super aliis multis. Post multas altercationes inter nos et ipsos talis compositio intervenit: Quod dictus F. prior et capitulum nobis et successoribus nostris recognoverunt et concesserunt plenum castri dominium in hunc modum: Nos F. Petri prior et capitulum Albaidense notum facimus universis, quod nos unanimiter recognoscimus et concedimus plenum castri dominium de Albelda vobis domino Johanni Petri Calagurritano episcopo vestrisque successoribus, ita videlicet, quod prior vel canonicus vel quilibet alius etiam si non fuerit ibi prior vel canonicus, aptus et sufficiens ad castri custodiam, qui fideliter ipsum custodiat episcopo et ecclesie Sancti Martini, teneat castrum de manu episcopi, ita videlicet quod episcopus quotiescumque et quandocumque voluerit, intret castrum suum predictum ipsarus videlicet et pacatus, omnibus aliis inde electis si voluerit, et ponat ibi panem suum et vinum, et faciat etiam apothecam, et faciat ibi moram quantam sibi placuerit, et videri expedire sicut in domo sua: in recessu vero suo dimittat castrum priori vel canonico vel alii, prout dictum est: et si voluerit etiam episcopus, concedimus et placet nobis, quod baiulus seu claviger episcopi moretur in castro, et faciat homicinium de securitate et castri custodia ei qui tenuerit castrum de manu episcopi, si voluerit: hoc super castro disponimus et sacramento firmamus, nos nunquam contraventuros, salvo iure Domini regis. Item concedimus ei quinque procurationes

in quolibet anno, preter illam que debetur ei ratione visitationis, et preter alias duas quas percipiebat vnam in vigilia Sancti Martini, et aliam in die, quas percipere poterit cum triginta equitaturis, si sibi placuerit ad plus: de aliis quinque debet percipere vnam de Sacristania eodem modo sicut predictas tres, pro residuis autem quatuor debet recipere in festo purificationis beate Virginis triginta duos aureos annuatim: Concedimus etiam episcopo sine contradictione aliqua appellationes ville Albaidensis et aliarum villarum sub iurisdictione ecclesie Sancti Martini constituarum. Nos autem Johannes Dei gratia calaguritanus episcopus attendentes devotionem, quam erga nos F. Petri prior et capitulum Albaidense ostenderunt, eis petitiones suas concessimus in hunc modum: Nos Johannes Dei gratia Calaguritanus episcopus de consensu et beneplacito capituli calaguritani constituimus, quod vos F. Petri, prior et reliqui canonici Albaidenses, qui nunc estis, vestrique successores eatenus sitis et vocemini vere canonici: et concedimus quod ea, que actenus possidetis videlicet terras de Ocon, de Palaciolos, de Albelda, de Isla, de Mozuero, de Boio, de Savia, et ecclesiam Sancti Cosme, et ecclesiam Sancti Johannis de Corneciella, et ecclesiam Sancti Augustini, et ecclesias Sancti Sanctonis, et ecclesias de Villiella, et ecclesiam Sancti Valerii cum omnibus pertinentiis suis, et ecclesiam Sancte Crucis de Suel cum omnibus pertinentiis suis; quartas de Desoio cum pertinentiis suis, quartas Sancti Petri de Burro, et quartas de Melgar cum omni iure quod actenus habuistis, et ecclesiam Sancti Andree de Burro de iure cum omnibus pertinentiis suis; et cum omnibus aliis bonis vestris, de cetero canonice habeatis. Constituimus etiam de beneplacito et assensu vestro, quod capitulum vestrum viginti quinque canonicorum, et quinque portionariorum numero de cetero sit contentum: Addimus etiam de consensu vestro, quod nunquam constituatur canonicus in ecclesia vestra a vobis sine consensu episcopi neque ab episcopo sine vestro: Constituimus etiam de

beneplacito et consensu vestro, quod quandocumque in ecclesia vestra electionem prioris celebari contingeret, vestrum capitulum duos eligat electores, et episcopus Calagurritanus qui pro tempore fuerit ..... aliquem canonicum Calagurritanum loco sui, qui canonice celebrem electionem, et postea episcopus confirmet electum secundum quod ius dictat, alicer vero facta electio nullam obtineat firmitatem. Ut autem presens carta robur obtineat firmitatis eam proprio et Calagurritani Capituli et prioris et capituli Albaidensis sigillo fecimus communiri. Super his autem tres cartas fecimus fieri, quarum una remanet apud Calagurram, aliam apud Sanctum Emilianum, alia apud Albaidam. Facta sunt hec apud Albaidam in pleno capitulo decimo sexto Kalendas octobris sub era millesima ducentesima sexagesima quinta. Testes Magister B. archidiaconus Nagarensis, et P. Petri archidiaconus Calagurre, Egidius de los Arcos, M. Lupi de Varea, Rodericus Eximini, R. Petri de Agonciello canonici Calagurritani et Albeidenses, P. de Bilforado, Michael cancellarius episcopi, P. Sancii, J. Gonzalvez, Dompnus Egidius capellanus episcopi canonici Calagurritani; P. de Trepiana cantor Albaidensis, Dompnus Rodericus, Paulus, P. Petri, Dompnus Didacus, M. Martini, Matheus, Lupus de Desoio; P. de Sancto Laurentio canonici Albaidenses: Ordonius Petri, R. Petri frater eius; R. Garsie de Sanana milites: M. abbas Sancti Egidi de Lucronio, P. Romei archipresbiteri, et P. Blanc, et Dompnus Petregrinus, et Petregrinus de Limoias, et Michael de Soria, Pardus de Muriello, P. Serrano de Medrano, M. Semenei de Boio: de Albelda D. mexino, alcaldus Dominicus, P. Romeri mexinus ville, Egidius Petri Lozani, D. Petri, G. Joannis, Pardus, Petrus Garsie, Stephanus, et totum concilium de Albelda: de Ubago scriptor P. Sancte Crucis, filius G. de Mendoza. Regnante rege Domino Fernando cum uxore sua Domina Beatrice regina in Castella et in Toleto et in Baeza et in Andoiar, et in Murcoiahen, Dompnus Lupus Didaci Alferiz Domini regis, Gonzalvus

Roderici maiordomus domini regis, Garsias Gondissalvi de Terrera merinus maior regis castelle.

Num.º 524.

En 31. de Octubre de 1228: Cajon E. 7: titulo nullius, legajo 2: num.º 2.º

Quia propter prothoplasti vicium spoliati gratuitis et vulnerati naturalibus labilis erat mortalium memoria, divina clementia condolens humano generi ac eius ordinationi providere cupiens, pia consideratione statuit litterarum remedium, ut preterita et antiqua tamquam presentia seu nova scripturarum testimonio ad posteros perpetuo servarentur. Hinc est igitur, quod nos Johannes Suarii Berbericensis archidiaconus, magister Guillelmus de Sequencia calagurritanus, et magister Johannes de Raticella calciatensis canonici et iuris professores, presentis instrumenti testimonio posteritati omnium ipsum inspicientium fieri volumus manifestum. Quod cum venerabilis pater noster dominus Johannes Petri calagurritanus et calciatensis episcopus contra religiosum virum Johannem Sancii abbatem et conventum Sancti Emiliani de cuculla calagurritane et calciatensis diocesis, ordinis Sancti Benedicti super Ecclesia sancti Martini de Bervarana, et Ventoja, et ecclesia Sancti Sebastiani iuxta Naiaram sita, et Cardenas, et Terrero, et Ecclesia Sancte Marie de Badaran, et Villagonzalvo, et Villula Sancti Georgii, et Ledesma, et Bobatella, et Colia, et Cadovin et ecclesia Sancte Marie de Cannas, et Sancte Marie de Sorbus, et Sancti Emiliani ecclesiola de Alesanco, et ecclesia Sancti Tirsi de Canniellas et Villarijo, et Sancte Marie de Vannares, et Paduleija, et Zofiuri, et Alviano, et Murucuri, et Ternero, et ecclesia Sancti Martini, et Sancti Michaelis de Grannone ecclesijs, quas ad se dicebat idem episcopus lege diocesana pertinere, movisset auctoritate apostolica questionem: Tandem pro bono pacis et concordie, ac ut parceretur partium laboribus et expensis; memoratus episcopus in me magistrum Guillelmum de Sequencia,

a dictus abbas in me magistrum Johannem de Raticella, et utraque pars communiter in me Johannem Suarii archidiaconum Berbericensem sub pena mille marchaxum argenti compromiserunt simpliciter et de plano, promittentes bona fide ac successores suos ad hoc sub dicta pena obligantes in perpetuum, ut quicquid nos tres vel duo ex nobis super dicta questione laudando, componendo, iudicando, seu arbitrando mandaremus, et idem memorati episcopus et abbas ratum haberent et firmum; et pars que nostrum nollet subire arbitrium vel mandatum, vel ei per omnia obedire, promisit parti alteri mille marchas argenti pene nomine soluturam; arbitrio vel mandato seu iudicio laudo vel compositione in suo robore nichilhominus duraturis, et ad hoc successores suos in perpetuum obligarunt. Nos vero auditis partibus et allegationibus, quas episcopus memoratus fundata intentione super lege diocesana voluit allegare, visa insuper ex adverso compositione olim inita inter venerabilem patrem bone memorie Dominum Rodericum calaguritanum episcopum de consensu et beneplacito sui prioris et capituli ex una parte, et virum religiosum dompnum Garsiam abbatem supradicti monasterii de consensu similiter et beneplacito sui prioris et conventus ex altera *: visisque privilegiis confirmationis tam Romanorum pontificum quam Domini Terrachonensis archiepiscopi eorum metropolitani; audita insuper et intellecta prescriptione legitima quam quadraginta annorum allegavit et probavit legitime dictus abbas, et quia constitit nobis calaguritanum episcopum bone memorie Dominum Rodericum de consensu et voluntate sui prioris et capituli pro cenis et tertiis ecclesias de Madrix et Camprobin ab abbate et suo conventu recepisse: concluso que in causa communiter hinc et inde, habitoque prudentium virorum consilio arbitrando unanimiter et concorditer pronunciamus = Johannem Sancii abbatem Sancti

* Son las escrituras numeros 730.= 31 - y 32.

Emiliani et suum monasterium supradicto Johanni Petri calagurritano et calciatensi episcopo super nominatis ecclesiis lege diocesana in aliquo non teneri, et eundem abbatem et eius monasterium ab impetitione eiusdem episcopi absolvimus, precipientes ei per sententiam nostri arbitrii sub pena supradicta, quod dicto abbati vel eius monasterio lege diocesana supradictis ecclesiis questionem aliquam per se vel per alium decetero non removeret. Et ne nostri arbitrii memoria per lapsum temporis in obliviorem caderet, tres cartas testimoniales inde fieri iussimus, quarum una dicto episcopo, aliam memorato abbati tradidimus, et tertiam nobis retinuimus ad perpetuam originalis memoriam conservandam. Illud vero pretereundum non duximus, quod privilegia et confirmationes et alia documenta superius nominata pro parte antedicti abbatis induta fuere nobis exhibita; externa die ante prolationem arbitrii circa horam tertiam per Domnum Bartholomeum eiusdem monasterii sacristam, et domnum P. Furtado prepositum, in quodam solio inter atrium cacamere domini abbatis et ultimum claustri angulum iuxta parietem ecclesie super altare sancti Martini, presentibus pro parte episcopi Martino Petri decano, et Martino Petri cantore, et dompno Egidio Capellano episcopi et canonico calagurritano, quia noluerunt abbas et monachi quod extra claustrum privilegia deducerentur vel alia monasterii documenta. Actum est hoc pridie Kalendas novembris, anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo vigesimo octavo intra septa monasterii Sancti Emiliani ad introitum prime porte a sinistra parte in porticu palatii, quod hostal vulgariter appellatur; eo quod illud construxerunt ad opus hospitum dictus abbas. In prolatione vero nostri arbitrii fuerunt presentes circa horam tertiam memorati episcopus et abbas, et alii infrascripti Martinus Petri decanus, Martinus Petri cantor, Ennecus Martini canonicus, Egidius Capellanus episcopi, magister Johannes de Harroniz, Gomez de Almogera, Petrus de Sancto Dominico canonici

Dominicus Picardi archipresbiter Vitoriensis, Martinus Paschasii archipresbiter Riogensis, dompnus Sancius prior Sancti Emiliani, dompnus R. Enneci monachus, dompnus P. Furtado prepositus, dompnus Bartholomeus Sacrista, dompnus Benedictus monachus, Alfonsus Petri, Albarus Petri, dompnus Simon milites episcopi, dompnus Johannes de Burgis maiordomus, dompnus Guillelmus de Stagora dispensator, Petrus Martini de Lucronio ianitor. Et ut hoc robur obtineat firmitatis ego J. Suarii archidiaconus Berbericensis huic carte sigilum meum appono: et ~~xxxx~~ ego magister J. de Raticella sigillum meum appono: et quia ego magister Guillelmus de Sequencia sigillum meum pre manibus non habeo, presentem cartulam cum sigillo J. Suarii Berbericensis archidiaconi sigillo.

Num.º 525.

Era 1267: año 1229, á 23. de Octubre: Cajon V. 12: rol. 2: n.º 4.º

In Dei nomine. Sabida cosa sea a quantos esta carta vidieren, Ke yo don Diag Alvarez do a vos abbad don Juuannes de San Millan e al conviento Ke i es en pennos quanto yo e en Gragera e en Eglesias yermo e poblado con todo so mueble por sexcientos e veinte e cinco moravedis, por los quales io so fiador e depdor de dona Teresa mi ermana Ke me echo fiador e depdor a vos abbad don Juuannes e a vuestro conviento por las rendas de Sancta Maria de Cannas de veinte e sex annos Ke non pago, e dest empennamiento quanto end sacaredes non vos entre en quitazon a vos nin al conviento, e por mas firmedumne pongo i mi seyello pendient. Desto son testes Pero Perez de Soreiana e so ermano Gonzalvo Perez, Alvar Lopez fide Lop Albarez, Pero Martinez de Torres, Gutier Munnoz de Vannos, Diag Roiz, et Ferrand Roiz de Gragera, Ferrand Martinez de Sonsoto, Rodrig Albarez de Pedrosa, Domingo de Amaya, don Aznar de Berceo, e Pero Lopez de Burivar; de Cabrera el abbad don Lop, e Guarras, Garcia e so ermano Sancho, Pero Aranna, Martin abbad, Per Vzquita. A Diag Garciez de Gragera

Caballero dio don Diago por mano Ke meta en ello ad abbad, o a qui el mandare, e a Gonzalvo Seco Kel mantenga el abbad. Esto fue fecho en el mes de Octubre en el dia de Servandi et Germani, anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo nono, regnando el rey don Ferrando en Castiella et en Toleto, e de Baeza fata Sant Sabastian, Sennor so el de Burgos fata San Sabastian don Lop Diaz de Faro, merino mayor del rey Garci Gonzalvez de Ferrera, Era millesima ducentesima sexagesima septima.

Num.º 526.

Era de 1267: año 1229, á 10 de marzo: archivo de la Villa de Ausejo.

1. está mal copiada.

Conoszuda cosa se a quantos esta carta vieren, que nos el conceio de Auseio ficiemos composicion con el conceio de Alcanadre pora siempre: Que los de Auseio que pesquen las tres menguas de marzo e de abril e de mayo, e que fagan la laguna de tal manera que puedan bien pescar e que non fagan danno a la de Alcanadre, e sobresto que abran los de Auseio la laguna en tres delubios, quales ellos quisieren en todo el anno: e que en cada tres delubios, que pesquen tres noches, saliendo el agua a tal manera que non fagan danno a la de Alcanadre. Et sobresto, que quando los de Alcanadre quisieren regar, que lo fagan saber a los de Auseio, e que pesquen mientras ellos regaren: e los de Alcanadre que cierren en la boca de la laguna fasta que pegue el agua a la tierra de cofrades de Sant Martin, fuera desta sazones que son ansi dichas de pescar. Et si por aventura el agua pasare de la cosera que esta en el suelo de la pieza de los cofrades de Sant Martin, que abran la laguna los de Alcanadre, en que salga el agua fasta que torne en la cosera. Et que pesquen los de Auseio en el termino de Alcanadre dende la pieza de derecha de Johan fi de Toda Sanchez fasta la ponteciella sin coto ninguno: et los de Auseio que non sean poderosos de abrir la laguna fuera destas sazones de pescar. Et los ganados de Auseio que pascan en el termino de Alcanadre

de sol a sol, e que se bayan a so termino a la dija de noche. Et los ganados de Alcanadre que pascan en el termino de Auseio de sol a sol, e se bayan a so termino a la dija de noche; salvo en la defesas viejas, e bebederos de ambas las partes que non entren los vnos a los otros: et los ganados de la cabanna de la casa de los Fraires que pascan con los de Auseio noche e dia, salvo en las defesas vieias: et los fraires que fagan leña para su casa dende la carrera que sale a la navas e a pieza del rey a suso. Et el dia primero que los de Auseio quisieren pescar, que lo fagan saber a los de Alcanadre, e los de Alcanadre que paren buitrino de somo la serna de los fraires a suso. Et ninguno que estas posturas en algo quisiere quebrantar que peche al rey mill moravedis en coto. Et porque estas posturas sean mucho firmes, ficiemos dos cartas, e en cada vna dellas pusiemos nuestros seellos pendientes de ambos los conceios. Testigos que le vieron e le obedecieron Pero la Cambara, e Johan Perez fide, Pero Thomas de Ocon, e Pero Lopez, e Gonzalo Martin de Arnedo, e Johan Herrero testigos, Johan fide Johan de la puebla de Autol. Fecha la carta diez dias de marzo era mill doscientas sesenta e siete.

Num.º 527.

Era 1267: año 1229, en diciembre: Becerro Bulario del archivo de S. Millan fol. 49.

Quia longinquitate temporis rei conditio sepius ocultatur; idcirco facta hominum scripture solent memorie commendari. Ea propter nos Mauricius Dei gratia Burgensis, et Johannes eadem Calagurritanus episcopi notum facimus omnibus presentem paginam inspecturis, quod inter nos de consensu capitulorum nostrorum super his, que in confinio episcopatum nostrorum habeamus communia, scilicet, Caranca, Miranda, Potanzie, Lamorcuera, Galvarruri, Saiazaharra, vtriusque ecclesie vtilitate pensata: talis facta compositio videlicet quod omnia supradicta quantum ad temporalium ecclesiasticorum perceptionem, et ecclesiasticam iurisdictionem, ceterorumque spiritualium administrationem episco-

po, archidiacono, archipresbitero Burgensis vno anno subiaceant; et episcopo, archidiacono, archipresbitero Calagurritanis alio in anno vicis sue vtriusque ecclesie consuetudine reservata, quam in aliis sue diocesis locis consuevit habere, et hoc vicisim ad annos inter istos et illos perpetuo perseveret, ita quod si sententia data vel causa incepta fuerit sub aliqua partium predictarum sub eadem finem devitum sorciatur. Actum est hoc anno incarnationis Domini millesimo ducentesimo vigesimo nono, sub era millesima ducentesima sexagesima septima, mense decembri: Ut autem factum istud cerciori fide roboretur quatuor cartas inde fecimus sigillis nostris et capitulorum nostrorum roboratas, ita quod vna reservetur in monasterio regali Burgensi, secunda apud monasterium sancti Emiliani, alie due remaneant penes episcopos memoratos. Convenit autem inter predictas ecclesias, ut episcopus Calagurritanus cum vicariis suis primitus incipiat vti iurisdictione et perceptione predictis prima die martii sequentis.

Es decir q. p.a el Sig.te de 1268. daba principio por el de Calahorra

Num.o 528.

Aunq.e no tiene fecha la presente, pertenece a los años de 1230.

Cajon V. 12: rollo 3.o n.o 2.o

Reverendo in Christo, et domino G. Dei gratia sanctorum Cosme et Damiani diacono Cardinali: Calagurritanum et Calciatense capitulum reverentiam debitam, et devotum cum omni genere famulatus. Suscitata super quibusdam articulis inter venerabilem patrem nostrum Johannem Calagurritanum et Calciatensem episcopum ex vna parte, et Martinum Petri de Palentia ecclesie nostre decanum ex altera materia questionis: Nos vidimus et audivimus et de hac paternitati vestre veritatis testimonium perhibemus, quod cum in nostri presentia memoratus episcopus convenit amicabiliter interdum per se quandoque per aliquos de nostris promitens, quod si eum offenderat in aliquo, paratus erat plane corrigere atque plene ad nostri vel aliquorum de nostris arbitrium: quod si sic

non credebat sufficere ad arbitrium duorum vel trium prelatorum Terraconensis, seu Toletane provincialium ad hoc electorum, seu aliquorum de dictis provinciis in dignitate constitutorum, aut etiam omnes causarum querelas et querelarum causas in scriptis redigere ad verae discretionis arbitrium sapientes: et ad hoc indixit generale capitulum celebrari, mandans nobis omnibus tam personis quam canonicis et sociis, quod ad maiorem ecclesiam conveniremus in festo Sancti Luche proximo preterito, modis omnibus eidem decano precipiens nichilominus in virtute Sancte obedientie viva voce, quod ad dictum capitulum accederet ad ordinandum et statuendum, quomodo servirentur melius ecclesiis in virisque; et ad tractandum de mittendo ad picardem veteram nuncio tam super confirmatione unionis unanimiter celebrate, quam eorum que super premissis in illo capitulo contingerent ordinari, et ut redderet rationem de quadam summa numerate pecunie, quam a nobis et a dicto episcopo idem decanus ad opus fabrice Sancte Marie de Calagurra receperat; et ut sera pacis nobis vel aliis bonis viris medianibus clauceret ianuam, quam antiqui hostis invidia reserarat. Dictum autem decanus, ut salva pace loquamur, accepto rebellionis spiritu contra voluntatem canonicorum omnium principiis inquietis obstare volentium, inmitens sue prudentie atque imperitis retens consiliis dixit formaliter: quod dicto capitulo vel ordinationi seu statutis patris nostri episcopi et nostris ad mandatum suum et preces nostras nullatenus interesse, nec rationem reddere postulatam. Quare dominus noster episcopus eundem decanum propter sui inobedientiam et colligationes seu conspirationes plures ac manifestas, quas fecisse dicitur et turbationes alias, quas, quantum in eo fuit, in nostra ecclesia et in tota diocesi seminavit, a quibus per ipsum et nos sepe monitus compesci noluit: nobis presentibus excommunicationis vinculo innodavit, et nobis omnibus et vicinis ecclesiis publice exco-

municatum nunciavit: et sic ut dictum est contra voluntatem nostram medio tempore insalutatis Sociis, non expectato capitulo, habens quasi pro derelicta nostram ecclesiam, ad sedem apostolicam est profectus. Nosque ad dictum capitulum convenimus ad calciatensem ecclesiam, et que ibi super premissis statuta fuerunt et ordinata, in brevi per nostrum nuncium specialem, quem super confirmatione unionis dicte ad vos mittimus curavimus plenius intimare: Supplicamus igitur paternitati vestre universaliter nostrorum singuli et singulariter universi; quod si quis de negotiis ecclesie nostre procurare vel in preiudicium eiusdem, seu persone dicti patris nostri episcopi viri vigue discreti providi et honesti, vitegue laudabilis et honeste conversationis, et ecclesie nostre valde utilis, per cuius industriam status eius et totius episcopatus tam in temporalibus quam in spiritualibus multipliciter dignoscitur relevatus, attemptare presumpserit; non dignemini porrigere vestras aures, maxime ingrato homini, qui contra benefactorem suum et tam eius quam nostram ordinationem et statuta, proficiscitur, et presertim, ut dicitur, contra unionem factam, per ipsum et nos concorditer; ut obtentu quorumdam principum, qui eundem patrem nostrum episcopum propter iustitiam, quam in aliquos ipsorum ad compescendas eorum insolentias exercuit, odium; et qui se tam sibi quam nobis semper opposuerunt viriliter in hoc facto, possit factum de vestra gratia tam laudabiliter consummatum dissolvere, ac saltem contra eiusdem patrem nostrum, et hec omnia mentes nostri Cesaris et eius procerum concitare. Et licet propter factum translationis et alia negotia, que memoratus episcopus expedire habuit tam in Romana curia quam in..... esset aliquibus debitis nostra ecclesia obligata in via in liberationis debiti erat ad presens dicti patris nostri diligenti solicitudine. S. vexemus et in quanto cum idem decanus unus fuerit de solutionis provisoribus per nos et eumdem episcopum deputatus; ne quod avertat Dominus occasione sua,

seu perfidia Revixorum ecclesie soluvio super cuius non expedito articulo comexa ipsum universaliter movemur ..... reaxo retur. Quod si forsitan sigilla nostra seu aliqua sigillata nomine nostri capituli tam ipse quam aliquis de suis complicibus exhibuerit Romane curie; adulterina pro certo noveritis, ut patet, preter voluntatem nostram confecta; cum sigilla Calaguritani et Calciatensis capituli, que apud ipsum exant deposita, sepius exacta reddere renuit, nec personis vel locis certis dimittere, ut cum necesse foret, possemus ad utilitatem publicam ipsis uti. Et ideo necesse habuimus cum subscriptionibus canonicorum et portionariorum, et sigillis personarum nostre ecclesie infrascriptarum, et abbatis sancti Emiliani et prioris sancti Sepulcri in Lucronio, presentia sigillare. Ego Petrus archidiaconus Calaguritanus subscrivo, et sigillum meum appono. Ego J. Suarez Alabensis archidiaconus ff, et sigillum meum appono. Ego canonicus Sepulcri Dominici in Alangovi et in Lucronio humiliter prior dictus ff, et sigillum meum appono. Ego B. Naiarensis archidiaconus ff, et sigillum meum appono. Ego C. Petri Biscaiensis archidiaconus ff, et sigillum meum appono. Ego, magister Joannes archidiaconus Berbericensis ff, et sigillum meum appono. Ego Joannes sancti Emiliani ff, et sigillum meum appono. Ego Andreas canonicus subscrivo. Ego D. Capata canonicus sub. Ego J. de Castannares canonicus ff. Ego Remixus Canonicus ff. Ego Rx Semenei canonicus ff. Ego S. Oliveri canonicus ff. Ego F. Albarez canonicus ff. Ego C. de Arcubus canonicus ff. Ego P. dictus prior Canonicus ff. R. Petri canonicus ff. Ego M. dictus abbas canonicus ff. Ego Navarrus canonicus ff. Ego P. Stephani canonicus ff. Ego Egidius Capellanus canonicus ff. Ego Petrus de Sancto Dominico canonicus ff. Ego magister J. de Raticiella canonicus ff. Ego D. de Villa-regina portionarius ff. Ego P. Joannis canonicus ff. Ego Guterius Capellanus canonicus ff. Ego M. Guillelmi canonicus ff. Ego F. Didaci canonicus ff. Ego M. Pascasii portionarius ff. Ego Joannes Dominici portionarius ff.

Ego Radulfus porcionarius SS. Ego Dominicus abbas porcionarius SS. Ego Martinus Remiriz porcionarius SS. Ego Dominicus de la Serra porcionarius SS. Ego Pascasius de Bannares porcionarius SS. Ego Stephanus porcionarius SS. Ego J. Gundisalvi porcionarius SS. Ego Michael Cipriani porcionarius SS. Ego D. Pichardo porcionarius SS. Ego.....

Num.º 529.

Año 1231; á 12 de agosto. Becer. galic. 242.

En nonne de Dios. Yo Diag Gonzalvez e mios hermanos e fijos de Pedro Gonzalvez vendemos a vos don Pedro Furtado prepuesto de Sant Millan en vez del abad don Juan Sanz, un solar que aviemos en Covagallegos a muertas por tres morabedis que sea siempre de Sant Millan: e fuemos pagados de los morabedis con su robra. Fiadores de riedra e testes los de su dichos per omnia. Factum est totum hoc in die Sancti Ipoliti, anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo trigesimo primo, regnante el rey don Ferrando en Castiella e en Leon, sub eo Sennor de Burueba don Lop Diaz de Faro.

Num.º 530.

Año 1232, en diciembre: Cajon O.3: titulo Sta Maria de Riba-redonda leg. 1.º n.º 2.º

Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris: quod cum abbas et conventus monasterii Sancti Emiliani ab antiquo omnes decimas collatiorum suorum in Sancta Maria de Riparotunda integre percepissent; tandem post multas questiones super decimas dictorum collaciorum pospositas inter Mauricium episcopum Burgensem et clericos et laicos dicte ville ex una parte, et abbatem et conventum monasterii predicti ex altera, accedente consensu capituli Burgensis talis inter eos compositio intervenit: quod episcopus percipiat integre tertiam dictarum decimarum omnium collaciorum suorum, et abbas et conventus secundam tertiam, et tertiam aliam dividant per medium clerici et laici preno-

minate ville: preter hoc dicti abbas et conventus partem prevende, quam, percipiebant in ecclesia memorata, gratis remiserunt clericis. In cuius rei signum clerici memorati debent solvere annuatim unum morabetinum in denariis in die perceptionis decimarum abbati et conventui eiusdem loci; et nisi solverint, retineat abbas vel eius nuncius tantum de pane quantum valebit morabetinum. Hacta sunt hec Burgis anno ab incarnatione Domini millesimo, ducentesimo trigesimo secundo, mense decembri. Testes magister Arnaldus decanus, magister Martinus Cantor, magister Petrus Verbescensis archidiaconus, magister Dominicus Sacrista: de canonicis magister Lupus, Andreas prior, Joannes Rogerii, Petrus Johannes, Gundisalvus Inauri, Dompnus Daniel, magister Martinus parvus, Johannes Beltrandi, Rodericus Petri. Ut autem sit factum firmum sigilla espiscopi, et capituli Burgensis, et abbatis fecimus presenti scripto apponi.

Num.º 531.

Era 1272: año 1234, en mayo: Becer. galic. 240.

In Dei nomine. Noscant presentes et posteri. Como esta es la pesquisa que mando fer el rey don Ferrando a don Moriel merino mayor en Castiella por la heredat, que demandava el abbat de Sant Millan en Sant Juan de Plagaro, et vino don Moriel en Frias, et mando a Johan el alcalde et a su yerno Roy Martinez, et a Gonzalvo Periz de Castiella que fuesen a Plagaro et ficiessen pesquisa daquella heredat en los buenos ormes de las villas de Cuesta que sopiessen la verdat: et iuro Dia Sanchez caballero, que era tenedor en la heredat, et Fernan Gonzalez cavallero, et Martin Sanchez escudero que era tenedor en la heredat, et Estevano de Paiares labrador del rey, et Johan Perez de Vergaza labrador de fidalgo et don Pero de Riva labrador de don Diago, et iuraron et dixieron verdat, que era de Sant Millan. Et fueron estos pesquiridores sobredichos con esta pesquisa a don Moriel, et mando don Moriel al su portero que fues, et que lo meties en ello al prepuesto de Sant Millan, et metiol en ello, et coteol en cient morabedis, et el danno doblado. Et dest here-

damiento del vn cabo con los moiones de Soma la Riva de Riva Velasco a como entra el sendero derecho a la carrera que va a la fuente de Fontaniellas, et de la fuente de Fontaniellas como va la carrera, para Verzara fasta la fuente del perro que dicen de la zoba, et el sendero arriba que sale por el dorsa del mont fasta fondon de pedrequera, et de la otra parte de Soma riba Velasco por la ribiella arriba et sale a la larra de San Johan et al Colladiello que es a oio de la fuente del abellano. Et San Johan de Fazocio con zoda su heredat es de San Martin de Ferran. Facta carta in mense maio diez dias andados, era millesima ducentesima septuagesima decunda.

Núm.º 532.

Año 1235, dia miercoles á 4 de Julio: Cajon V. 32: rol. 3.º n.º 20.

Notum sit omnibus presentes litteras inspecturis quod super controversia, que erat inter venerabilem patrem Calagurritanum et Calciatensem episcopum ex una parte, et decanum et quosdam de capitulo videlicet Calciatensi ex altera, super eo quod Dominus Johannes Petri episcopus asserebat se gravatum contemptum et dehonoratum a Martino Petri decano et a quibusdam sociis eiusdem Capituli in eo quod iura ad eum spectantia in ecclesia Sancti Dominici, et in villa, sicut ipse dicebat, sibi usurpaverant contra mandatum, contradictionem et appellationem ipsius, que fecit, ne aliquid in eius prejudicium attemptarent, et in eo quod decanus sedi episcopali insidebat in choro contra sedium episcopalium morem et locum episcopalem in processione et capitulo occupabat, et in eo quod in dominio ville et in proventibus ecclesiasticis et secularibus ad ecclesiam Sancti Dominici spectantibus, episcopum expertem esse, et nichil penitus habere dicebant. Item in eo quod procuratori Calciatensi, scilicet, Martino Guillelmi mutuaverat sexagina morabetinos in auro sub penis et conditionibus sub quibus ipse receperat a mercatoribus, que sibi debere dicebat. Item in eo quod decanus dicebat se appellasse pro omnibus personis canonicis et beneficiatis et sociis capituli, quod postmodum non fuit a pluribus approbatum. Ex parte vero alia dicebatur, quod de-

canus spoliatus erat iniuste in particulari sue officio dignitatis scilicet in suo vicario destituto, in ablatione sedis quam se habere in choro dicebat. Item in eo quod contra solitum morem episcopus suum Vicarium instituerat supra decani vicarium, et supra decanum in ecclesia cathedrali. Item quod remoti fuerant maiordomi de mandato episcopi a toto capitulo constituti. Item super spoliationibus quorundam de capitulo, qui occasione huiusmodi controversie a tempore unionis facte spoliati fuerant bonis suis, scilicet Gundisalvi, M. Guillelmi, P. Xemeni, F. Didaci. Item super eo quod occasione huiusmodi dissexebatur sigillacio unionis super his omnibus, excepto dominio civitatis Sancti Dominici, quod perpetuo esset apud capitulum, utrique parti placuit; in hoc quinque fuit sponte et liberaliter compromissum videlicet magistrum J. Petri Berbicensem, magistrum B. Naiarensem archidiaconos, D. thesaurarium, magistrum J. de Mericella, et Dominicum Martini canonicos calaguritanos et calciatenses: tali modo ut quicquid nos vel maior pars nostrum arbitrando iudicando amicabiliter componendo sedendo vel stando sententiando vel alias disponendo facere vellemus, utraque pars teneretur firmiter observare sub pena mille morabetinorum in auro solvendorum nobis arbitris et parti ordinatione nostra servare volenti, ita quod pena soluta utrique parti salvum sit iustitiam prosequi quocumque tempore facti compromissi habebat, si forte ordinationem nostram remuere acceptaret. Nos autem super premissis habito diligenti tractatu arbitrii potestate nobis tradita, sententiando, mandamus: quod decanus et socii eius renuncient appellationibus quas fecerunt, et quod decanus et socii sui humiliter implorent a domino episcopo Johanne Petri veniam, si in aliquo ab eis reputat se grabatum, et quod episcopus eis omnia in continenti remittat, que contra honestatem suam reputat esse facta a tempore appellationis emisse. Item mandamus, quod omnia gravamina, que facta sunt decano et sociis eius, revocentur, et status eorum reducatur in omnibus ad illum eundem statum, in quo erat tempore appellationis emisse. Item quia dominus episcopus multum ad exal-

tationem ecclesie laboravit et expensas immensas fecit, et debita multa contraxit ad relevationem ipsorum, mandamus ei dari de bonis capituli mille morabetinos in denariorum pecunia numerata. Item mandamus dari domos, que sunt magistri J. de Raticella, et domni Ennici Martini circa murum et ecclesiam sancte Marie constitutum: parrale autem et ortum et domos predictas, sic volumus, quod habeat venerabilis pater noster J. Petri episcopus, ut sive cedat episcopatui sive non sive ad quemcumque statum se transferatur, ipse habeat omnibus diebus vite sue. Post mortem autem suam domos qui sunt magistri J. de Raticella, et domni Ennici Martini totum ortum et parrale supradicta, libere redeant ad successores, nisi dominus episcopus de supradictis pro anniversario suo capitulo aliter duxerit statuendum. Et mandamus, quod capitulum reddat magistro J, et domno Ennico recompensationem incontinenti condignam. Item mandamus, quod carta facta super unione secundum quod concepta sigilletur. Item mandamus quod episcopus absolvat capitulum a petitione sexaginta aureorum cum penis et interesse, quos dicit se procuratori calciatensi mutuasse. Omnia supradicta mandamus firmiter fieri et servari a partibus inconcusse. Sub pena superius annotata. Actum hoc apud Calagurram mense iulii die mercurii quinta die post festum apostolorum Petri et Pauli, anno domini millesimo ducentesimo trigesimo quinto

Num.º 533.

Era 1274: año 1236: Cajon V. 12: rollo 3.º n.º 3.º

In Dei nomine et eius gratia. Hec est institutio Karitatis (inserta á la letra la del n.º 476). Facta huiusmodi institutionis carta subscripti speculo perpetualiter roborata in era millesima ducentesima septuagesima quarta. Nos igitur Johannes Sancii abbas sancti Emiliani, et Martinus abbas sancti Dominici, cum assensu utriusque conventus hanc institutionem predecessorum nostrorum laudabilem aprobamus, et eam sigillorum nostrorum impresionibus muniendo modis omnibus quibus pos-

sumus per omnia confirmamus. Siquis (las imprec.s &c). R. prior maior monasterii sancti Emiliani huius facti confirmans. Sancius prior minor confir. Petrus prepositus confir. Petrus Camerarius confir. Marinus Sacrista confir. Martinus cellerarius confir. Benedictus hospitalarius confir. Omnis monachorum conventus Sancti Emiliani confirmans. Prior Johannes maior monasterii Sancti Dominici huius facti confirmans. Augustinus prior minor confir. Dominicus Johannes precentor confir. Petrus Sacrista confir. Gundisalvus Camerarius confir. Martinus Petri cellerarius confir. Johannes de Sancta Maria refectorarius confir. Michael infirmerarius confir. Omnis monachorum conventus Sancti Dominici confir.

Num.º 534.

Era 1275: año 1237, á 9. de enero: Cajon 01: titulo privilegios reales: rollo 1.º num.º 4.º

Tam presentibus quam futuris notum sit ac manifestum: quod ego Ferrandus Dei gratia rex Castelle et Toleti Legionis et Gallecie et Corduve vna cum filiis nostris Alfonso, Frederico et Ferrando ex assensu et beneplacito regine domne Berengarie genitricis mee facio cartam concessionis confirmationis et stabilitatis Deo et monasterio Sancti Emiliani de la Cogulla, et vobis dompno Johanni Sancii instanti abbati et successoribus vestris totiq.e conventui eiusdem loci perpetuo et irrevocabiliter valituram. Concedo itaque vobis, quod illos ducentos morabetinos, quos pro pedido consuevi accipere a monasterio vestro; quos inquam morabetinos dompnus lupus dum viveret, et terram de me teneret, sibi ocupabat; non detis decetero alicui ricohomini, qui terram de me tenuerit, quia ego faciam meum pedidum ducentorum morabetinorum vel plurium, si voluero et quando voluero. Concedo iterum quod mampostam monasterii vestri non dabo alicui rico homini, sed semper eam michi retinebo. Et hec mee concessionis et confirmationis pagina rata et stabilis omni tempore perseveret. Siquis vero hanc cartam in-

fringere seu in aliquo diminuere, presumpserit, iram Dei omnipotentis plenarie incurrat et regie parti mille aureos in cauto persolvat, et dampnum vobis illatum restituat duplicatum.

Facta carta in Burgis nono die ianuarii, eo videlicet anno quo capta fuit Corduva nobilissima civitas, era millesima ducentesima septuagesima quinta. Ego ego predictus rex Ferrandus regnans in Castella et in Toleto Legioni et Gallecia Badallocio et Baecia et Cordova hanc cartam, quam fieri iussi, approbo roboro et confirmo. Rodericus Toletane sedis archiepiscopus Hispaniarum primas confirmat. Infans dompnus Alfonsus frater Domini regis confirmat. Bernardus Compostellane sedis archiepiscopus confirmat. Johannes Oxomensis episcopus et domini regis cancellarius confirmat. = Signum ✠ Ferrandi regis Castelle Toleti Legionis et Gallicie et Corduve = Alferezia curie regis vacat. Garsias Ferrandi maiordomus curie domini regis confirmat = Mauricius Burgensis episcopus confir. Tellius Palentinus episcopus confir. Bernaldus Segobiensis episcopus confir. Lupus Segontinus episcopus confir. Dominicus Abulensis episcopus confir. Johannes Calaguritanus episcopus confir. Gonzalvus Conchensis episcopus confir. Dominicus Baeciensis episcopus confir. Adan Placentinus episcopus confir. Dompnus Moniel maior maximus in Castella confir. = Albarus Petri confir. Rodericus Gonzalvi confir. Tellius Alfonsi confir. Gonzalvus Gonzalvi confir. Egidi Malrici confir. Rodericus Rodrici confir. Didacus Martini confir. Albarus Ferrandi confir. Didacus Gonzalvi confir. Dompnus Moniel maior maximus in Castella confir. = Johannes Ouetensis episcopus confir. Nunius Astoricensis episcopus confir. Martinus Salmanticensis episcopus confir. Maximus Zamorensis episcopus confir. Michael Lucensis episcopus confir. Laurentius Auriensis episcopus confir. Stephanus Tudensis episcopus confir. Sancius Cauriensis episcopus confir. Ecclesia Legionensis vacat = Rodericus Gomez confir. Rodericus Ferrandi confir. Ferrandus Furtii confir. Ramirus Tolez confir. Rodericus Tolez confir. Petrus Sancii confir. Pelagius Arie confir. Ferrandus Johannes confir. Ordonius Alvaxi confir. = Dompnus Moniel maior maximus in Castella confir. Sancius Pelagii maior maximus in Gallecia confir. Garsias Rodrici maior maximus in Legione confir.

Aqui ay dos maravedis de oro

Al fin de la 4ª colum.

Num.º 535.

Era 1275: año 1237, á 2. de marzo: Cajon E 5:
titulo ganado del monast.º leg. 1.º n.º 1.º

Ferrandus Dei gratia rex castelle et Toleti Legionis et Gallicie et Cordube. Omnibus hominibus regni sui hanc cartam videntibus salutem et gratiam. Sepades, que yo recibo en mi comienda et en mio defendimiento los ganados de Sant Millan de la Cogolla, et mando que seguros anden et pascan por todos los logares de mio regno ond los mios ganados deven andar et pacer et non faciendo danno ..... non sea osado de contrallarlos nin de peydrarlos; ca el que lo ficiese avrie mi yra et pechar mye en coto cient morabedis et al monasterio el danno duplado. Facta carta apud Nageram, regis expensis, secundo die marcii, era millesima ducentesima septuagesima quinta.

Num.º 536

Era 1275: año 1237, á 3 de abril: Cajon V. 12: rol. 2.º n.º 7.

Conosuda cosa sea a todos los omes, que esta carta vieren, que yo don Ferrando por la gracia de Dios rey de Castiella et de Toledo et de Leon, et de Gallicia et de Cordova: sobre contienda que avie el abbat de Sant Millan con el conceio de Frias sobre la heredat de Sant Adrian. mandelos venir ante mi al abbat de Sant Millan et a los de Frias; et el abbat dicie que el conceio le diera la heredat de Sant Adriant en cambio por otra heredat que avie el monesterio de Sant Millan en termino de Frias en Sant Acisle et que ge la tenien forzada la heredat los de Frias quel dieran en cambio, et los de Frias otorgaron que aquella heredat de Sant Adrian en cambio la dieran al monesterio por la heredat de Sant Acisle, et que tenedor fuera della el monesterio en tiempo de mio avuelo et a su muerte; et despues en mio tiempo fuera el monesterio forzado de la heredat, et abinieronse ante mi el abbat et los de Frias desta guisa: que el monesterio de Sant Millan oviese la heredat de Sant Adrian, et los de Frias la heredat de Sant Acisle. Et pues los de Frias esto otorgaron ante mi et esta abeniencia ficieron, yo otorgo el cambio et el abeniencia, et mando que el monesterio de Sant Millan aya la heredat de

Sant Adrian, et los de Frias la heredat de Sant Acisle. Facta carta in Onna, regis expensis, tertia die aprilis, era millesima ducentesima septuagesima quinta.

Num.º 537.

Era 1275: año 1237, á 14 de junio: Cajon J. 9: titulo Valle de San Millan rollo 4.º, n.º 6:

In nomine Domini amen. Sabida cosa sea, que esta es la composicion que fizo don Johan Sanchez abbat de Sant Millan entre el concejo de Madriz de la una parte, et de los Barrios de Santurdi et de Barrionovo de la otra, valedera e firme ad ambas las partidas pora siempre. El concejo de Madriz demandaba pecho a omes de Santurdi e de Barrio-novo diciendolis, que tenien eredades pecheras de Madriz: dicien a los unos, que estando pecheros en Madriz, passaron a los Barrios; demas que estando en los Barrios tornaban pecha a Madriz de pan e de vino e de marzadga: a los otros dicien, que passaron en casamiento, e tornando media pecha en na pecha de palacio, que compraban las heredades pecheras, e non tornaban nulla pecha a Madriz, e algunos dellos que avien comprado a matado pecho. Dicien los de los Barrios los que tornaron marzadga que la dieron por fuerza, e que non la darien: Los que passaron en casamiento dicien, que ~~[illegible]~~ el baron tornando pecha, la mugier boteja, que a comprar avian: Los otros dicien, que anssi compraron en el tiempo del rey don Alfonso, e que non pecharon, e que mandava el rey viviessen quomo estonz, e por esto non devien pecho. Sobre esta contienda acordaronse ambas las partidas de poner todo esti pleito en mano del de suso dicho abbat don Johan de Sant Millan, e que quedasen todos por qual abeniencia, o por qual iudicio elli lis diese. Esto asentado: el abbat aviendo consejo con su conviento, diolo por aveniencia et juzgolo por iudicio: que quantos fasta essi dia tornaron pecho a Madriz, siquier de marzadga, siquier de la pecha de palacio, que assi lo dencab adelant sin nulla contraria ellos o quiquier que aia esto, por qui ellos tornan esti pecho a Madriz, e los de Madriz non ayan poder de demandarlis mas de quanto fasta estonz pecharon, fuera

tanto a los que provassen, que desradigaron pecho, que tornen de mas por esto solo, sobre lo que pechavan, media pecha a Madriz de pan e de vino, e non otra cosa ninguna. Los otros que tenien compras, e non tornavan pecha ninguna, siquier fuese de los Barrios, siquier de criazon de Sant Millan por cient soldadas, o end a iuso, que aya compradas, contandolo quomo fo comprado, que remanesca quito pora siempre, e nunqua peche por ello nada a Madriz: Et qui toviere mas de cient soldadas contandolas segunt la compra, que torne a Madriz media pecha cadanno del pan e del vino, que dan a San Millan, e noli demanden los de Madriz ninguna otra cosa. Sobre todo esto mando el abbat e diolo por iudicio: que dessi dia adelante onme de los Barrios nin de criazon de San Millan non comprasse nin prisiese en pennos eredat pechera de Madriz; e si alguno de Madriz lis vendiese, o empennase tal eredat, que entrasse el concejo de Madriz la eredat, e el abbat de San Millan levase los morabedis. Otrosi ningun onme de los Barrios, nin de criazon, que non aya poder de vender nin de empennar a onme de Madriz de la eredat que tienen de San Millan que torna decima o alguna facendera a San Millan, e si la vendiere, o la empennare, que entre el abbat la eredat et el concejo de Madriz aya los morabedis: salvos los casamientos que anden ad della e della con so fuero. Desta aveniencia fueron pagados los de Madriz e los de los Barrios, e recibieronla por iudicio. Desto son testes: de monges de San Millan don Rodrigo prior, don S.º sosprior, don Benedicto ospitalero, don Marin sacristano, don Benedicto capellan del abbad, don D.º de Villarejo, e otros de Conviento: de Madriz Fijote de Marfojal, e Fijote de Berceo alcaldes, D.º S.º Matutano merino; demas de Berceo don Gonzalvo, don Aznar, don D.º, don Estevan prestes, D.º S.º de Tuviano, D.º de Sancho Ruvio andadores de concejo, D.º P.º de ..... Pascual Mengo echanes; de Santandres D.º Christoval, e Fijote Cerveri echanes; de Sant Miguel D.º de Caranandezazo; de Estollo Ennego, e

echanes de concejo de Madriz; de Barrionuevo Pascual Lopez merino, Garcia de Lope, Johan de Sant Martin, Lope Semenez, Dº Lopez, e concejo de Santurdi Dº Martin merino, Mingete, Dº, Pº el Madrigal, Johan Terrin, Dº Pº ierno Gª Sº, e concejo. Factum est hoc en San Millan era millesima ducentesima septuagesima quinta, quarto decimo die iunii, regnant el rey don Fernando con su madre dona Verenguela en Castiella et en Toledo et en Leon et en Gallicia et en Baeza et en Cordova, merino mayor en Castiella don Moriel, alcayade de Najera Ferrando Diaz; la mampuesta de la tierra vacat. Yo abbad don Johan de San Millan que fiz esta abeniencia e judge esti iudicio, fiz facer ende dos cartas partidas por alfabeto seelladas con nuestro seiello pendient.....ron la una concejo de Madriz, e la otra los de los Barrios.

Numº 538.

Era 1275: año 1237, á 3. de septbre: Cajon V. 12: rol. 2. nº 6.

Per presens scriptum tam presentibus quam futuris notum sit ac manifestum, quod eo Ferrandus Dei gratia rex Castelle et Toleti Legionis et Gallicie et Corduve una cum filiis meis Alfonso, Frederico, et Ferrando, ex assensu et beneplacito regine Domne Berengarie genitricis mee facio cartam concessionis et confirmationis et stabilitatis monasterio sancti Emiliani patroni nostri et Johanni instanti abbati vestrisque successoribus, totique eiusdem monasterio monachorum capitulo presentibus et futuris perpetuo valituram. Confiteor itaque et concedo me in donatione de Tudela, quam feci Petro Lupi et uxori sue domne Agneti, filiis et filiabus suis totique successioni sue, non dedisse nec habuisse intentionem dandi aliquid de monasteriis vel collaciis, vel possessionibus, que monasterium sancti Emiliani possidet in Tutela vel in suis Barriis vel in su alfoz. Unde statuo et mando, quod Petrus Lupi vel aliquis de heredibus suis ratione supradicte donationis non possit exigere servitium nec petitum nec aliquid iuris vel fori seu consuetudinis in monasteriis vel colla-

Sn. Fernando llama á Sn. Millan su Patron.

ciis vel possessionibus seu quibuscumque aliis, que monasterium sancti Emiliani possidet in Supradictis locis. Et hec mee concessionis et constitutionis pagina rata et stabilis omni tempore perseveret. Siquis vero hanc cartam infringere seu in aliquo diminuere presumpserit; iram Dei omnipotentis plenarie incurrat, et regie parti mille aureos in cauto persolvat, et dampnum super hoc illatum vobis vel vocem vestram pulsanti restituat duplicatum. Facta carta apud Burgos tertio die septembris secundo videlicet anno quo ego rex Ferrandus obsedi Cordubam famosissimam civitatem, et cooperante immo penitus faciente gratia Spiritus Sancti, prestante laborem meum reddita est culmini Christiano, era millesima ducentesima septuagesima quinta. Et ego prenominatus rex Ferrandus regnante in Castella et Toleto Legione et Gallicia et Cordoba, Badallocio et Baecia hanc cartam roboro et confirmo. Rodericus Toletane sedis archiepiscopus hispaniarum primas confirmat. Infans dompnus Alfonsus frater domini regis confirmat. Ecclesia comportellana vacat. Johannes Oxomensis episcopus domini regis cancellarius confirmat. = Signum ✠ Ferrandi regis Castelle et Toleti, Legionis, Gallicie et Cordube = Didacus Lupi de Haro alferiz domini regis confirmat. Garcias Ferrandi maiordomus curie domini regis confirmat. = Mauricius Burgensis episcopus confirmat. Tellius Palentinus episcopus confir. Bernaldus Secobiensis episcopus confir. Dominicus Abulensis episcopus confir. Gonzalbus Conchensis episcopus confir. Lupus Segontinus episcopus confir. Dominicus Baeciensis episcopus confir. Adam Placentinus episcopus confir. Ecclesia Calagurritana vacat. = Albarus Petri confir. Rodericus Gonzalvi confir. Tellius Alfonsi confir. Gonzalvus Gonzalvi confir. Egidius Matricii confir. Didacus Martini confir. Rodericus Roderici confir. Albarus Ferrandi confir. Didacus Gonzalvi confir. = Johannes Ovetensis episcopus confir. Numnus Astoricensis episcopus confir. Martinus Salmanticensis episcopus confir. Laurentius Auriensis episcopus

confix. Maximus Zamorensis episcopus confix. Michael Lucensis episcopus confix. Stephanus Tudensis episcopus confix. Sancius Cauriensis episcopus confix. Ecclesia Legionensis vacat = Rodexicus Gomez confix. Rodexicus Texxandi confix. Texxandus Guterrii confix. Ramirus Rodexicus Tolet confix. Petrus Poncii confix. Texxandus Johannis confix. Pelagius Arie confix. Ordonius Albari confix. = Dompnus Muniél maior merinus in Castella confix. Sancius Pelagii maior merinus in Gallecia confix. Garsias Rodexici maior merinus in Legione confirmat.

Núm° 539.

Año 1238, a 26 de Julio: Cajon V. 32: rollo 3: n°6°

In nomine Domini Jhu Christi, amen. Ego Rodexicus Dei gratia Toletane sedis archiepiscopus hispaniarum primas. Notum facimus vniuersis, quod in causa, que vertebatur inter venerabilem patrem Oznarium Calagurre et Calciatensis electum, et capitulum eiusdem ex vna parte, et dominum R. Petri et capitulum Albaidense ex altera in nos compromissum extitit in hunc modum. Noverint vniuersi presentem paginam inspecturi quod super controuersia, que vertebatur vel verti sperabatur inter venerabilem patrem Oznarium Calagurritanum et Calciatensem electum et eiusdem capitulum ex vna parte, et dominum R. Petri de Agonciello, qui se pro Albaidense electo gerebat, et capitulum eiusdem ex altera super iuribus prioratus, secundum quod continetur in vltimo instrumento confecto a Johanne Petri bone memorie Calagurritano et Calciatensi episcopo in capitulo Albaidensi, et restitutione eiusdem, et tertias de Boyo, et costis et Calumpnis et homicidiis, compignorationibus, alienationibus, colligationibus, contumaciis, violentiis, invasionibus et restitutione collatorum, super quibus omnibus idem electus ..... sibi iusticationi postulabat. Pars vero altera nichil minus exigens ab eodem electo ut liceat eis habere priorem secundum antiquam consuetudinem ipsius ecclesie, et tertias de Malda in recompensa

tionem domus de Pavia, et tertias de Muriello et de Lardero et de Ataix ad operam spectantem. Tandem de consensu utriusque partis in venerabilem patrem domnum Rodericum toletane sedis archiepiscopum hispaniarum primatem extitit compromissum: Videlicet, ut super predictis omnibus, auditis tamen cause rationibus utriusque partis, procedat, et quicquid sententiando vel arbitrando seu amicabiliter componendo decreverit, utraque pars adimplere teneatur: et ut arbitrium Domini Toletani predicti firmius observetur, Dominus electus mandavit D. thesaurario suo, quod iuraret in anima sua pro se et capitulo suo, quod ipse adimpleat et adimpleri faciat quicquid iudicaverit dominus Toletanus sub pena iuramenti predicti. Pars vero altera, videlicet, R. Petri et Albaidense capitulum singuli universaliter et singulariter in animas suas iuraverunt super omnibus supradictis adimplere sub pena iuramenti quicquid dominus Toletanus decreverit iudicandum arbitrandum vel amicabiliter componendum. Actum est hoc apud Albaidam in pleno capitulo
à 26 de Junio } in die Sanctorum Joannis et Pauli atque Pelagii. Et utraque pars sub pena dicti iuramenti debet comparari in die Sancte Marie Magdalene ante dominum Toletanum archiepiscopum ubicumque fuerit circa tagum. Nos vero postquam ad eorum instantiam recipimus compromissum, partes citari mandavimus coram nobis; et partibus in nostra presentia constituis: electus per se, et domnus R. Petri per se; pro parte Albaidensis capituli Rodericus Michaelis, et G. Petri canonici eiusdem comparaverunt coram nobis cum procurationis litteris. . . . . .
. . . . . patri ac domino Roderico Dei gratia Toletano archiepiscopo hispaniarum primati: Devotissimum capitulum Albaidense manuum osculum non minus debitum quam devotum, cum super iuribus prioratus, et calumpniis inter nos ex una parte, et venerabilem patrem Aznarium calagurritane, et calciatensis electum et eiusdem capituli ex alia controversia oriretur, constituimus procuratores G. Petri, et R. Mi-

chaelem canonicos Albadenses super iuribus et aliis articulis, que continentur in instrumento confecto inter nos et predictum electum, salvo tamen communi nostro, ita ut quod procuratio sua nec ad alienationem nec ad diminutionem communis nostri aliquatenus extendatur. Data apud Albaidam die veneris ante festum beatarum virginum Iuste et Rufine: et tunc venerabilis frater Arnaldus calaguritane et calciatensis electus proposuit se a R. Petri, qui se pro electo gerebat, et a capitulo Albaidensi indebite spoliatum, postquam Johannes bone memorie calaguritanus et calciatensis episcopus inter alia impetravit ad sedem apostolicam accedendi: et specificavit de tribus portionibus quantum datur tribus canonicis omni die: item de victu duorum capatium quantum datur aliis, qui non sunt canonici omni die: item de quinque coceis boni ordei ad mensuram ducxonii: que omnia predecessor eius etiam in absentiam percipere consuevit. nec non de duobus kaficis unum siliginis et aliud tritici ad mensuram ducxonii, que de cartai custodiam predecessor suus percipere consueverat annuatim. Hec omnia petebat sibi restitui secundum estimationem temporis, quo percipi debuerant. petebat etiam expensas, et interesse, que omnia ad mille et quadringentos bisantios estimabat: et cum hec omnia in instrumento compositionis cum Johanne bone memorie calaguritano et calciatensi episcopo date continerentur: pars adversa confessa est coram nobis quod predictus episcopus in plena possessione vel quasi erat omnium predictorum petitorum, cum predictus episcopus inter alia impetrasset sedem apostolicam adeundi; set quia idem episcopus in recessu suo ex calumpnia spoliaverat, de quibus in instrumento compositionis mentio non habetur, ideo ipsi cum predictis iuribus spoliaverunt: et priorem etiam contemptis quibusdam canonicis, qui commode vocari potuerant, elegerunt; quod dicebat electus, in suum preiudicium attemptatum, cum secundum formam compositionis nullus ibi debeat prior esse, nisi calaguritanus et calciatensis episcopus qui eorum est immediate prelatus.

Nos igitur his et aliis auditis, sententiando et arbitrando, sub pena periurii in compromisso edita, ad tres portiones cotidianas, ad victum duorum rapatium, et quinque cotias boni ordei, et duo Kaficia unum sigilinis et aliud tritici secundum estimationem, quam temporaliter valuerunt: et item ad possessionem vel quasi immediate prelationis, in qua erat predecessor suus tempore arrepti itineris, electum restituendum decernimus memoratum, hac tamen moderatione habita, ut de preteritis fructibus, qui a recessu episcopi ad curiam donec de morte eius Albaidensi capitulo constitisset, et eos qui a tempore confirmationis huius electi usque in hordiernum diem percepti fuerunt, vel percipi potuerunt, electo mandamus restitui memorato: a fructibus portionum, qui tempore vacationis ecclesie percipi potuerunt, Albaidensi capitulo absolventes; ita tamen quod Kafitia ad Castri custodiam deputata, a die recessus episcopi usque in hodiernum diem restituant electo, secundum quod temporaliter valuerunt: Calumpnias vero licet in instrumento compositionis de eis mentio nulla fiat, nec in hoc articulo iura pretium clara essent, inter electum et capitulum Albaidense de voluntate partium per medium decernimus dividendas: tertias autem scilicet de Ocon, de Palazuelos, de Albella, et quartam de Desoio, quas petebat electus iam dictus, nec non tertias de Lardero, de Ataix et de Muriello, quas capitulum Albaidense dicebat ad ecclesie sue fabricam pertinere, sic eisdem decernimus possidendas, sicut eas tempore recessus episcopi ad curiam possidebant: iure proprietatis partibus reservato. Petitum veo collatorum, seu vasallorum Albaidensis electo restituatur ab eo vel ab eis, qui illud percipere presumpserunt: de mortuariis insuper, legatis, anniversariis, et ex quacumque causa ecclesie Sancti Martini donatis, seu donandis, oblatis vel offerendis secundum compositionem inter Johannem bone memorie episcopum et capitulum Albaidense habitam, electo medietatem de mobilibus adiudicamus, et restitutionem de huiusmodi ablatis a tempore quo dictus episcopus iter arripuerit ad Romanam curiam accedendi:

immobilia quoque legata seu ex quacumque causa donata dicto Albaidensi capitulo adiudicantes, prout in predicte compositionis instrumento continetur: merinus autem in Albaida per electum et capitulum Albaidense decetero instituatur: de tertia vero de Boio et de Nalda, et de institutione alcalli, et iuratorum in Albaida: item de restitutione interesse et expensarum, quas electus petebat memoratus, et quibusdam aliis in compromisso contemptis, de quibus hac vice non duximus arbitrandum, in manu nostra retinemus ad presens, donec super eis consilium habeamus, mandantes partibus sub pena in compromisso contempta, ut cum a nobis super hoc citate fuerint, coram nobis compareant arbitrium recepture. Nec autem super premissis aliquis valeat in posterum dubitationis scrupulus suboriri, tres cartas fieri iussimus, quarum unam in Calagurre, aliam in Albeidensis, tertiam in Sancti Emiliani carthofilatiis duximus reponendas. Facta sunt hec apud Sanctum Torcatum septimo Kalendas augusti, anno Domini millesimo ducentesimo trigesimo octavo.

Num.º 540.

Era 1277: año 1239: Cajon V. 12: rollo 3º, num.º 7º

In Christi nomine et eius beatissime genitricis. Notum sit omnibus hanc cartam videntibus, quod ego Rodericus Enneci prior Sancti Emiliani cum licentia domini mei Johannis abbatis et cum beneplacito fratrum meorum gratissima et serenissima voluntate in honore Dei et beatissime virginis Marie et gloriosi patris Emiliani offero et dono altari meo dicti confessoris Christi Emiliani, ubi eius reliquie requiescunt illam vineam, quam cum licentia iam dicti domini mei Johannis abbatis apud Nageram in pago, qui dicitur Siervos de rey pro octoginta morabetinos de Fortunio Enneci milite, et de domna Elvira eius coniuge comparavi: tali tamen institutione iam dicto altari Sancti Emiliani duxi ipsam vineam asignandam, ut Sacrista Sancti Emiliani in sua eam semper habeat potestate; et teneatur, immo etiam compelatur ponere turibulum cum incenso in sepe dicto

altari ad missam maiorem conventualem, et ex hora qua Sacerdos qui pridie incoaverit, usquequo sacratissimum et reverentissimum Christi corpus et sanguis ab ipso ministro altaris assummatur, indesinenter et suficienter incensi fumus versus Christi corpus et sanguinem ~~ab ipso ministro altaris~~ omni die et omni tempore, per omnia seculorum secula protendatur. Similiter fiat in diebus dominicis donec corpus Domini recondatur, et in die cene Domini, et in tribus paschalibus sollempnitatibus, quibus debet conventus comunicare. Similiter fiat donec totum communicationis misterium peragatur. Et si Sacrista circa hoc negligens extiterit condignam et amarissimam a Deo sustineat ultionem. Siquis (las imprec.s &a). Ut autem factum istud firmius habeatur, ego Johannes abbas Sancti Emiliani cartam super hoc factam iussi sigilli nostri munimine, et fratrum meorum subscriptionibus roborare. Rodericus prior maior confirmat. Sancius subprior confir. Petrus prepositus confir. Petrus camerarius confir. Martinus cellerarius confir. Martinus Sacrista confir. Benedictus hospitalarius confir. Et totus conventus confir. Factum est hoc instrumentum anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo trigesimo nono, era millesima ducentesima septuagesima septima

Num.º 541.

Era 1278: año 1240: Cajon V. 12: rollo 3.º n.º 8.º

In Dei nomine, amen. Sabida cosa sea a quantos esta carta vieren, que io don Johan por la gracia de Dios abbad de Sant Millan con otorgamiento de nuestro conviento damos e otorgamos a vos don Pedro Momez, et a vos don Mome de Galvarruri.. aquella nuestra casa de Zofiuri con todos sos pertenencios con heredades et con collazos, et con toda Pauleja, et con quanto avemos en Ternero, et en Tironciello, et en Goreca, et en Anguciana, et en Naharruri, et el solar que nos dieron en Bannos Semen Lopez et Garcia Lopez sos hermanos de don Martin Lopez

de Goreca, por su alma: pero sacada la curam' animarum, et toda la derechura, que pertenece al espiritual, que sea del abbad de Sant Millan. Pero con tal paramiento vos damos la casa, que dedes cadanno al monesterio de Sant Millan diez azudezes de pan con el nuestro almud rendero el medio de trigo e el medio de ordio et vos que fagades aducir a los collazos al otxio de Sant Millan los quatro azudeces de pan, e que dedes cadanno seis cocas Nagerinas de buen vino, e que dedes cadanno al convento de Sant Millan su yantar en el dia de navitas sancte Marie pan et vino et pescado et pimienta et aguar sales; et si el abbad, o monges de Sant Millan o omnes del abbad de Sant Millan acaecieren hi, que lis dedes todos los huebos de lo que ovieren menester: Et que dedes cadanno a la sacristania de Sant Millan dos morabedis: Et que los homicidios en las calomas, de treinta ₳, o dem arriba, a los morabedis mayzales, et la yantar, et el pedido de los collazos, que sea del abbad de Sant Millan. Et si de Roma, o del rey nos echazen pecho o pedido, que nos dedes por cada uno dellos octo otro morabedis: et los quatro azudeces de pan que los collazos ayen a aducir a Sant Millan, que sean de trigo. Et que sean cantadas las Ecclesias de todas horas tot siempre allumnadas: Et vos que sedades todavia moradores en Rofuxi. Et si las casas o las ecclesias cayeren o alguna cosa dellas que las fagades, et que las mantegades. Et si por aventura prisiexedes orden de otro logar, que perdades la casa con todos los pertenencios, et todo quanto con la casa vos damos. Et despues de vuestra vida finque la casa libre et quita, et sin voz mala, et quanto con ella vos damos, et sacado otro tanto de mueble como con la casa vos damos, de todo lo demas que vos y ganaredes, finque toda la meatat quita por Sant Millan. Et esto es el mueble que con la casa vos damos guaxenta almudes de trigo, et guaxenta almudes de ordio, et treinta almudes de comuña, et sezenta almudes de mijo siete bueyes que fueron preciados catorze morabedis, un mulo que preciaron ocho morabedis, veinte e dos puercos, una p[illegible]

Sueldos?

ca con doce porcielloz, quatro obeias, vna cabra, veinte corderoz, cinco ansares, quatro cocedras, vn hocvete, dos cabezales, dos sabanas, quatro pares de manteles, seis cubas, tres tinas, vn lecho de sogas, vn escanno, vna gallera, dos cedazoz, doz calzones, vn lares, dos azadas. Esto es el tesoro de la eccleria vn calix de plata, quatro cruces, tres casullas de seda, vna capa de seda, vna casulla de lino, vna vestimenta con su aparejamiento, vn misal, doz breviarioz vno temporal vno Santoral, vn officiero, vn epistolero, doz psalterioz, vn sermonario, vn libro de reys, vn antifonario, doz ciriales, vn encensario, vn acetre, doz ampollas, vn cirio pascual, vna imagen de Santa Maria: es el altar de San Juan, et de Santa Maria abastados de todo enderezamiento, doz campanas, vna esquila. Et esto es lo de Sauleja, de la eccleria vna vestimenta con so enderezamiento, dos cruces de fust, vn misal, vn brebiario, vn psalterio, vn calix de plomo, et el altar abastado de Sabanas. Et que non ayades de poder de vender nin de empennar nin de enagenar nin de meter la casa nin ninguna coza de quanto con la casa vos damoz en otra mano que a noz pese. Et si estas conveniencias assi como de suso son escriptas et dichas non tovieredes; que perdades la casa, et con quanto con ella voz damoz: et que non ayades numquam mas poder nin voz de demandar la casa nin omne del mundo por voz. Johannes abbas confirmat. Ph. prior maior confir. S. Subprior confir. P. prepositus confir. P. Camararius confir. Martinus cellerarius confir. Benedictus ospitalarius confir. Martinus Sacrista confir. Et totus conventus confir. Facta carta anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo, in era millesima ducentesima sopenagesima octava.

Num° 542.

Era 1279: año 1241: Cajon V. 42: rollo 4°, n° 7°

In Dei nomine amen. Sabida cosa sea a quantoz esta carta vieren et vieren que yo don Ph. prior de Sant Millan

con licencia de mi Sennor el abbad don Johan Sanchez do e establesco e ordeno el parral, que compre a Guigelino de Barrionuevo e de so mugier Domienga, que sea de la Sacristania de Sant Millan per secula cuncta; e el Sacristan que ÿ fuere, que tenga siempre una lampada que arda siempre de noch ante la ymagen de Sancta Maria que esta en la claustra en somo del panno do cuelgan los escudos, que ella nos de la so gracia, e que nos acabe la del so fijo precioso. E el Sacristan si esto non cumpliere, que ella gelo demande ant Dios amen. Todo esto fue ordenado e establescido ant el abbad e ant el conviento in era millesima ducentesima septuagesima nona. Et por mas firme seer esti fecho, yo don Johan Sanchez abbad de Sant Millan con cuia licencia esta cosa fue ordenada pongo mi seÿlio pendient.

Num.º 543.

Era 1272: año 1244, á 2. de Febrero: Cajon 0. 3:
titulo S.ta Maria de Ribaredonda legajo 1.º, n.º 6.º

In Dei nomine et eius gratia. Sabuda cosa sea quantos esta carta vieren et oyeren, que por la encaviztad que avian los de Villanova et de Sancta Maria vino ÿ donna Urraca Alfonso mugier que fue de don Lope, et puso treyguas al conceio de Villanova, et Sancta Maria por sesenta annos, et ningun conceio que las quebrantare por paramiento que pararon amos los conceios que peche quinientos morabedis a donna Urraca Alfonso, o qui della viniere, el conceio que finque por traydor; et la treygua por eso que ande adelant fasta los sesenta años, et el peon que las quebrantare de qualquier destos dos conceios, siquier de noche siquier de dia, finque en doña Urraca Alfonso quanto el oviere et xanquele por traydor amos los conceios. Por sus pendras que pendraren los de Villanova a los de Sancta Maria, o los de Sancta Maria a los de Villanova, si revelar el de Sancta Maria al de Villanova, o el de Villanova al de Sancta Maria, venga el de Villanova a Sancta Maria et iure sobre quatro evangellios que la revelo, et peche cinco ℔. al conceio

Sueldos.

de Villanova: Otrosi venga el de Sancta Maria al de Villonova, et iure sobre quatro evangelios que la revello, et peche cinco ft. al conceio de Sancta Maria. Et en estas treguas son de compaña de Garci Garciez las que fueron en aquella fazienda que ovieron los de Sancta Maria con los de Villanova, sobre Cadvesto fijos de Gonzalo Perit, et de Ferrant Perit, non son en estas treguas, ca non los metieron y el conceio de Villanova et si por aven+ acometieren aquellos que fueren en aquella fazienda que ovieron los de Sancta Maria et de Villanova, que el conceio de Villanova non sea tenudo de empararlos, nin de yudallos nin en su villa nin fuera de su villa nin de noche nin de dia, et si non que finquen por traydores, et que pechen el coto sobredicho. Estando fijos de Gº Perit, et de Ferrant Perit en Villanova en paz, si los que fueren en aquella fazienda los acometieren en Villanova, que sean tenudos los de Villanova en amparallos, et que non lis sea mal. De todo est paramiento que es sobredicho son fiadores el conceio de Sancta Maria et el conceio de Villanova chicos et grandes por sus personas pora doña Urraca Alfonso, o qui della vinier, que oveian los sobredichos cotos. Huius rei sunt testes, que lo vieron et oyeron, don Gº Perit archidiagno de Valpuesta, don Pero de Vidiziella, Fº Diaz merino del rey, et de Sancho Sanchez, Gil Gomez de Aguilar adelantado de Burueva, Gº Nunnez de Aguilar, don Bela de Cubo, Fº Yeñeguez de Marciello, don Mome, San Berenguel, Gutier Diaz, Johan Martinez, et so ermano don Andres, Gª Garciez de Sancta Cruz, et Johan abbat, coiedores de la moneda, don Marco, et Gª Perit de Elguesia saleña,* don Gil de Fuente-burueba, Miguel Seco, et Johan del Campo, et Pero de Gª fide Gª ..... et Pardo de Parrancavo estos son de Cubo, Martin Mora de Posadas, Dº Perit de Villalvos, Diego Mingu de Villalvos. Facta carta dos dias por andar de febrero anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo quadragesimo quarto, era millesima ducentesima septuagesima secunda, regnante el rey don Ferrando con su mugier la reyna doña Juana en Castiella et en Leon et en Cordova et en Murcia,

+ iura fijos de Gº Perit et de Ferrant Perit

* Elguesia saleña.

don Nuño prestamero en Burueva et en Rioja, don Johan obispo en Burgos et chanciller del rey, merino mayor del rey Sancho Sanchez, don Diag Lopez señor de Bizcaya, don Alfonso Lopez prestamero en Naxera; don Sº clerigo de Pancorvo me scripsit. Et yo doña Urraca Alfonso pongo mio sello en esta carta por tal que sea mas firme.

Numº 544.

Año de 1244: Cajon 12: rollo 4º, nº 4º.

Anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo quarto, in presentia testium infrasubscriptorum: Nos Johannes abbas et prior et conventus Sancti Emiliani de cucula sentientes et timentes nos gravari ab episcopo Calagurritano et calciatensi propter indevitas exactiones et petita et procurationes, que hactenus in predicto monasterio, et eiusdem ecclesiis et clericis et parrochiis fecerat, et adhuc in presenti facere intendebat, et ulterius in futuro facere minabatur. tam personam abbatis et prioris et conventus et ecclesias parrochiales et clericos earumdem ad eosdem et eorumdem monasterium pertinentes minabatur publice adgravare; et quia ad mandatum et faborem ipsius super decimis et rebus aliis quosdam clericos adversus nos movere cernimus questiones; ut talis audatia per Romanam ecclesiam valeat refrenari, adeo personas nostras, monasterium, ecclesias parrochiales, clericos et laicos earumdem, vasallos, et amicos et familiares predicti monasterii sub protectione sedis apostolice ponimus, ad sedem apostolicam appellamus, et eius auxilium imploramus, et hec et alia tempore oportuno in prosecutione nostre appellationis coram superiore cum audatia proponemus. Testes autem sunt videlicet Domna Urraca Cometissa et abbatissa de Cannis, et Ozenda Petri priorisa, et dompna Terasia Didaci de Velascori, et Tota Johannis de Aramaona, et aliarum dominarum ipsius astantibus, et Petrus Dominici frater hospitalarius, et frater Martinus monachus Ferrarie, et Petrus Ortiz archipresbiter Ponticurvi, et dompnus Dominicus, et Petrus Ortiz de Mendoza, et Dominicus Ga-

lindo de Canniellas, et Dominicus Sancii, et dompnus Martinus Capellani, et de militibus Albarus Petri de Transpaderna, et Martinus Roderici de Luna, et Ferrandus Petri de Pavia, et dompnus Breton de Arnedo et pluribus aliis. Facta fuit hec appellatio apud Cannas coram predictis testibus in mense octubris tertio decimo Kalendas novembris hora sexta. In sequenti vero die renovata fuit hec appellatio predicto modo in conventu Sancti Emiliani coram testibus presente dompno Martino priori Sancti Johannis de Ortegas, et Petro canonico eius. Consequenter autem octavo Kalendas novembris, feria tertia, hora tertia repetita fuit hec appellatio apud Badaram a predicto abbate Sancti Emiliani coram testibus dompno Micael abbate de Buxedo et fratre eius Dominico, et Ferrando Didaci merino regis castelle, et Sancio preposito, et Petro camerario, et Benedicto ospitalario Sancti Emiliani, et dompno Dominico clerico de Villaorquit, et de hominibus 5 Ferrando Didaz, Gutier Perez de Junquera, Fortunio de Granno, Juan de Sant Millan merino de Ferrando Diaz, Pero Garciez de Tamayo, Lope Perez yerno de Pero Garciez de Vannos, Gonzalvo Juannes de Cellorigo, Rodrigo Alfonso de Cereso, Pero Dominguez de Bitoria. Et quia nos prior et conventus Sancti Emiliani de cuculla sigillum proprium non habemus, idcirco suplicavimus domino nostro Johanni abbati, ut instrumentum hoc appellationis sigillo suo faceret sigillari. Nos dompna Urraca cometissa et abbatissa de Cannis concedimus et asserimus hanc appellationem factam esse coram nobis, et supra nominatis testibus a Johanne abbate et Ferrando priore et conventu Sancti Emiliani de cuculla, sicut in hac carta continetur, et ad instantiam dicti abbatis et prioris et conventus in hac carta appellationis sigillum nostrum apponi fecimus. Nos frater Martinus prior Sancti Johannis de Ortegas asserimus et affirmamus hanc appellationem factam esse coram nobis et supra nominatis testibus a Johanne abbate, et F. priore et conventu Sancti Emiliani

de Cuculla, sicut in hac carta continetur, et ad instantiam dicti abbatis et prioris et conventus in hac carta appellationis sigillum nostrum apponi fecimus. Nos frater Micael abbas de Buxedo premonstratensis ordinis asserimus et affirmamus hanc appellationem factam esse coram nobis et supra nominatis testibus a Johanne abbate, et F. priore et conventu Sancti Emiliani de cuculla, sicut in hac carta continetur, et ad instantiam dicti abbatis et prioris et conventus in hac carta appellationis sigillum nostrum apponi fecimus. Yo Ferrando Diaz de Grannon merino del rey de Castiella otorgo et affirmo, que el abbat don Juan e el prior don Ferrando e el convento de Sant Millan de la cogolla fizieron esta appellacion ante mi e ante los sobre escriptos testes, como esta carta dice, e por ruego del dicho abbat e del prior e del convento mande poner mi seyello en esta carta.

Num.º 545.

Era 1283: año 1245, en 14 de septbre: Bulario 50. b.to

De mi don Alfonso Lopez de Faro Señor de Nagera et de Logroño et de Calafforra et de Agreda, a vos los conceios de Matut et de Anguyanos, salus. Sepades, que falle en Sant Millan de la cogolla privillegios del rey don Alfonso et del rey don Ferrando, que mandan que todos los ganados de Sant Millan que anden et que pascan et que yagan en todo su regno por do los sus ganados del rey andidieren et pascuieren et yoguyeren, et nul onme del mundo que mal lis fiziere, que avra la yra del rey, e peche en coto seis mil sueldos al señor de la tierra. Et yo otorgo et mando a vos, que non lis fagades mal, et que anden et que pascan et que yagan en vuestros montes et en vuestras deffesas por do siempre andidieren, et nul onme que mal lis faga, pechara a mi en coto seis mil sueldos, et Sant Millan el daño doblado, e si acaeciere mando firmemientre a mis merinos por el coto que pendren. Reddite cartam portitori. Data apud Sanctum Emilianum in era millessima ducentesima octogesima tertia, decimo octavo Kalendas octobris.

Num.º 546.

De los años de 1245: y 46: Bula de once sellos: Cajon E. 7. titulo nullius.

In nomine Domini. Noverint universi, ad quos presens scriptum pervenerit: quod anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo quinto, nos de Silos et de Buxeto abbates Burgensis diocesis, et M. Petri archidiaconus Tirasonensis recipimus litteras apostolicas sub hac forma = Innocentius episcopus servus servorum Dei: dilectis filiis de Silos et de Buxeto abbatibus Burgensis diocesis, et M. Petri archidiacono Tirasonensi, salutem et apostolicam benedictionem. Venerabilis frater noster Calagurritanus episcopus nobis exposuit conquerendo, quod abbas et conventus Sancti Emiliani calagurritane diocesis super de Villagussalvi et quibusdam aliis ecclesiis ad mensam suam spectantibus, et rebus aliis iniuriantur eidem. Ideoque discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus partibus convocatis audiatis causam, et appellatione remota fine debito terminetis, facientes quod decreveritis per censuram ecclesiasticam firmiter observari. Testes autem, qui fuerint nominati, si se gratia odio vel timore subtraxerint, censura simili appellatione cessante cogatis veritati testimonium perhibere. Quod si non omnes his exequendis potueritis interesse; duo vestrum ea nichilominus exequantur. Datis Lugduni decimo quinto Kalendas februarii, pontificatus nostri anno secundo. = Harum auctoritate litterarum citari mandavimus abbatem et conventum Sancti Emiliani de cuculla in hunc modum. Nos de Silos et de Buxeto divina miseratione abbates, et M. Petri archidiaconus Tirasonensis iudices a sede apostolica delegati, P. Romei abbati Sancti Eidii Lucroniensis, salutem et mandatis apostolicis obedire. Noveritis nos recepisse mandatum apostolicum sub hac forma: Innocentius episcopus et cetera, ut supra. Huius igitur auctoritate mandati in virtute obedientie vobis precipiendo mandamus quatinus visis litteris ad monasterium Sancti Emiliani de cuculla personaliter accedentes, abbatem et conventum eiusdem loci ex parte nostra et eiusdem mandati auctoritate, citetis peremptorie et

coram testibus, quod altera die post festum Sancti Luce, proximo venturum coram nobis apud Luxonium compareant, per se vel per sufficientes procuratores, domino Calaguritano episcopo super premissis querimoniis responsuri: Quod si ad diem et locum predicta non venerint, vel non miserint; nos nichilominus in causa ista quantum de iure poterimus, procedemus. Ideirco prelibatum eis terminum assignamus, ut terminum edictum sub uno peremptorio concludamus. Quod si forte ad abbatem et conventum ad citationem faciendam vobis additus non pateret, vos (non) nichilominus coram testibus adhibitis, ad hostium monasterii citatorium perlegatis, quod ad citandos eos non admittimini protestamur. Quod autem inde feceritis, nobis per vestras patentes et sigilli nostri munimine communitas litteras rescribatis, et eisdem exemplar presentis citatorii, si voluerint, concedatis. Datis tertio decimo Kalendas augusti anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo quinto.= Item recipimus alias litteras apostolicas, quarum tenor talis est. Innocentius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis de Siloe et de Bureto abbatibus Burgensis diocesis, et M. Petri archidiacono Tirasonensi, salutem et apostolicam benedictionem. Venerabilis frater noster episcopus Calaguritanus nobis conquerendo monstravit, quod abbas et conventus monasterii Sancti Emiliani ordinis Sancti Benedicti, calaguritane diocesis, super quibusdam decimis et rebus aliis iniuriantur eidem. Ideoque discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus partibus convocatis audiatis causam, et appellatione remota, fine debito terminetis; facientes quod decreveritis per censuram ecclesiasticam firmiter observari. Testes autem, qui fuerint nominati, si se gratia odio vel timore subtraxerint, censura simili, appellatione cessante, cogatis veritati testimonium perhibere. Quod si non omnes hiis exequendis poteritis interesse, duo vestrum ea nichilominus exequantur. Datis Lugduni idus Januarii, pontificatus nostri anno secundo.= Auctoritate similiter litterarum istarum citavimus et citari mandamus

vimus, predictos abbatem et conventum Sancti Emiliani per
hec verba. Vos de Silos et de Burueto diuina miseratione ab-
bates, et M. Petri archidiaconus Tirasonensis iudices a sede apo-
stolica delegati P. Thome abbati Sancti Egidii Lucxoniensis Cala-
guxxitane diocesis, salutem, et mandatis apostolicis obedire.
Nouerit vos nos recepisse mandatum apostolicum sub hac forma.
Innocentius episcopus, et cetera, ut supra proximo. Datus igitur
auctoritate mandati, in virtute obedientie vobis precipiendo man-
damus, quatinus visis litteris, ad monasterium Sancti Emiliani
de Cucullia personaliter accedentes, abbatem et conventum eius-
dem loci ex parte nostra et eiusdem mandati auctoritate citetis
peremptorie et coram testibus, quod altera die post festum Sancti
Luce proximo venturum coram nobis apud Lucxonium compa-
reant, per se vel per sufficientes procuratores, domino Calagux-
xitano episcopo super premissis querimoniis respondituri. Quod
si ad diem et locum predicta non venerint vel non miserint, nos
nichilominus in causa ipsa quantum de iure poterimus, procedemus.
Deinde vero prelibatum eis terminum assignamus, ut unum editum
sub uno peremptorio concludamus: Quod si forte ad abbatem et con-
ventum ad citationem faciendam vobis aditus non pateret, vos ni-
chilominus coram testibus adhibitis ad hostium monasterii citato-
rium perlegatis. Quod autem inde feceritis, nobis per vestras paten-
tes et sigilli nostri munimine communitas litteras rescribatis, et
eisdem exemplar presentis citatorii, si voluerint, concedatis.
Datis quarto decimo Kalendas augusti anno Dominj millesimo
ducentesimo quadragesimo quinto. = Adveniente vero termino pro
parte episcopi et capituli Calaguxxitani et Calciatensi, Garsias San-
cii canonicus Calaguxxitanus comparuit cum mandato procura-
torio, cuius tenor talis est: Noverint universi presentis scripti
paginam inspecturi et audituri, quod nos Arnaldus Dei gratia
Calaguxxitane et Calciatensis episcopus de consensu capituli nostri
Calaguxxitani scilicet et Calciatensis constituimus, damus et ordi-
namus procuratorem nostrum Sindicum vel auctorem dilectum

nostrum Garciam Sancii clericum et canonicum nostrum in causa vel causis, litibus aut controversis, quam vel quas habemus vel habituri sumus super de Villagonzalvo, et quibusdam aliis ecclesiis, decimis et rebus aliis coram de Silos et de Buxeto abbatibus et archidiacono . . tirasonensi iudicibus a sede apostolica delegatis contra abbatem et conventum Sancti Emiliani de cucula ordinis Sancti Benedicti, dantes potestatem eidem agendi et deffendendi excipiendi et replicandi et iurandi in animam nostram, et faciendi omnia, que potest et debet facere legitimus procurator: ratum et gratum, quicquid per eum procuratum fuerit, habituri; et hoc iudicibus et adversarie parti significetur. In cuius rei testimonium presentem cartam sigillis nostro et capituli calagurritani et calciatensis fecimus communiri. Data apud Archos tertio decimo Kalendas novembris anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo quinto. = Pro parte vero monasterii comparuit dompnus Dominicus de Inicio monachus eiusdem monasterii exhibens mandatum procuratorium per hec verba: Viris venerabilibus et dilectis de Silos et de Buxeto abbatibus diocesis Burgensis, et M. Petri archidiacono tirasonensi, Johannes humilis abbas totusque conventus monasterii Sancti Emiliani de cuculla ordinis Sancti Benedicti Calagurritane et caliciatensis diocesis, salutem et sinceram in Domino Karitatem. In causis quas super decimis et rebus aliis, et super de Villagonzalvi, et quibusdam aliis ecclesiis vererabilis pater Calagurritanus et calciatenis episcopus contra nos movet ex delegatione apostolica coram vobis, dilectum socium nostrum Dominicum de Inicio monachum monasterii nostri sindicum et procuratorem constituimus, dantes ei plenam et liberam potestatem deffendendi, reconveniendi et excipiendi realiter et personaliter, et iurandi in animas nostras in predictis causis prout videtur expedire: ratum et firmum, quicquid idem sindicus seu procurator in predictis omnibus et singulis simul vel separatim sindici seu procuratoris officio fecerit, habituri; et hoc vobis et parti adverse duximus intimandum, et quia nos conventus sigillum proprium non ha

bemus, apposicionem sigilli abbatis nostri quantum ad hoc ratum et firmum habemus. Datis apud monasterium nostrum Sancti Emiliani pridie ante festum Sancti Luce anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo quinto. = Post hec partibus coram nobis de Silo et de Burgo abbatibus commissis apud villam, que dicitur Navarreth vulgariter appellatur, M. Petri archidiaconus tirasonensis nobis vices suas totaliter commisit, per literas sigilli sui munimine roboratis, quarum tenor talis est: Viris religiosis et amicis in Christo karissimis R. de Silo, et M. de Burgo abbatibus Burgensis diocesis, M. Petri archidiaconus tirasonensis, salutem in vero Salutis auctore. Cum examinationi cause, que inter venerabilem patrem nostrum Arnaldum calaguritanum episcopum, et capitulum suum videlicet calaguritanum et calciatense ex una parte, et religiosos viros abbatem et conventum Sancti Emiliani de cuculla ex altera super de Villagonzalvo, et quibusdam aliis ecclesiis, et decimis et rebus aliis vertitur ex delegatione apostolica coram nobis, non possim personaliter interesse, committo vobis in integrum vices meas, iurisdictionem meam in vos totaliter transferendo. In cuius rei testimonium presens scriptum sigilli mei munimine roboravi. Datis apud Tarazonam mense novembris, anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo sexto. = Vobis igitur duobus apud ecclesiam Sancte Marie de Navarreth pro tribunali sedentibus; post multas et varias exceptiones dilatorias proposicas coram nobis, et predicto coniudice nostro, et post altercationem diutinam habitam super eis, tandem oblatus fuit libellus ex parte episcopi et capituli Calaguritani et Calciatensis contra procuratorem monasterii memorati, cuius tenor talis erat: Ego Garcia Sancii canonicus calaguritanus et Calciatensis episcopi et capituli procurator pro nomine eorundem michi et ecclesie Calaguritane et Calciatensi adiudicari, per vos domini iudices iura episcopalia, videlicet, institutionem et destitutionem, subiectionem, correctionem et reformationem ac censuram ecclesiasticam, vocationem ad si-

nodum, obedientiam, et reverentiam, cognitionem quoque causarum matrimonialium, et omnium aliarum ad forum ecclesiasticum de iure spectantium, visitationem, procurationem annuam, cathedraticum, et tertias pontificales decimarum, et mortuariorum penitentias in ecclesiis inferius anotatis, videlicet in ecclesia Sancti Martini de Berbarana, et Ventosa, et ecclesia Sancti Sebastiani iuxta Naiaram sita, et de Cardenas, et de Terrero, et Sancte Marie de Badaran, et de Villagonzalo, et de villa Sancti Georgii, et de Ledesma, et de Bobatella, et de Colia et de Cordovin, et Sancte Marie de Cannas, et Sancte Marie de Sororibus, et Sancti Emiliani de Alesanco, et Sancti Tirsi de Caniellas, et de Villareio, et Sancte Marie de Vannares, et de Paduleia, et de Zofiuri, et de Alviano, et de Murucuri, et de Ternero, et Sancti Martini, et Sancti Michaelis de Grannone, cum sint in Calagurritana diocesi constitute, et de iure communi debeant ad diocesanum episcopum pertinere. = Quo libello recepto et induciis deliberatoriis concessis procuratori monasterii supradicti in termino sibi prefixo, procurator monasterii litem contextando respondit in hunc modum: Ego Dominicus monachus Sindicus et procurator monasterii Sancti Emiliani, salvo iure reconventionis, et salvis peremptoriis exceptionibus litem contextando, respondeo: Ea, que dicuntur et petuntur in libello ex parte episcopi et capituli Calagurritani et calciatensis oblato, non esse vera, et fieri non debere, et consequenter procurator monasterii libellum reconventionis obtulit sub hac forma: Ego Dominicus monachus Sindicus et procurator monasterii Sancti Emiliani de cuculla nomine eiusdem monasterii in modum reconventionis peto condempnari per vos domini iudices michi et dicto monasterio episcopum et capitulum calagurritanum et procuratorem eorum in mille marchis argenti nomine pene et interesse, pro eo quod venerint contra compositionem initam inter episcopum et capitulum calagurritanum ex vna parte et monasterium Sancti Emiliani ex altera super ecclesiis et iuribus specificatis in libello ex parte dictorum episcopi et capituli oblato = Ad hoc

procurator episcopi et capituli idem conterando respondit: ista non esse vera, et fieri non debere. Postmodum vero fecimus iuramentum de veritate dicenda utrinque prestari: quo prestito, in continenti procurator episcopi et capituli predictorum fecit positiones suas in hunc modum: Ego Garcia Sancii canonicus calaguritanus et calciatensis episcopi et capituli procurator pono ecclesias Sancti Martini de Bexvarana, et de Ventosa, et Sancti Sebastiani que est iuxta Naiaram, et de Cardenas, et de Terrero, et Sancte Marie de Badaran, et de Villagonzalo, et de villula Sancti Georgii, et de Ledesma, et de Bovarella, et de Colia, et de Cordovin, et Sancte Marie de Camas et Sancte Marie de Soroxibus, et Sancti Emiliani de Alesanco, et Sancti Petri de Canniellas, et de Villareio, et Sancte Marie de Bamaxes, et de Paduleia, et de Zofuri, et de Alviano, et de Muxucuri, et de Terrero, Sancti Martini et Sancti Michaelis de Oramone esse sitas in calaguritana diocesi. Procurator monasterii respondit, credo: et in continenti suas fecit positiones sub hac forma.= Ego Dominicus de Inicio monacus sindicus seu procurator monasterii Sancti Emiliani de cuculla pono monasterium ipsum possedisse vel quasi pacifice et quiete omnia singula iuxta in libello ex parte episcopi et capituli calaguritani et calciatensis oblato comprehensa in ecclesiis, de quibus fit mentio in predicto libello, spatio decem annorum; idem pono de viginti: idem pono de triginta: idem pono de quadraginta: idem pono de quinquaginta: idem pono de sexaginta: idem pono de septuaginta: idem pono de octoginta. Ad istas positiones singulariter et singillatim respondit procurator episcopi et capituli credo. Nichilominus ad fundandam intentionem suam et monasterium defendendum induxit quedam publica documenta regis Sancii, et regis Garsie, episcopi Rodexici, archiepiscoporum Terraconensium, et episcopi Johannis Petri, et Innocentii pape tertii quorum tenor inferius annotatur.= In nomine Sancte et individue Trinitatis, per non finienda secula regnantis. Ego Sancius

* incluye á la letra la escritª nº 403. inceptamtᵉ y lo mismo las siguientes.

gxatia Dei ỽpaniaxum xex cexnens de die in diem toxam &ª *

* sigue literalmente la escritª del nº 458.

= In nomine Sancte et indiuidue Tuinitatis patxis et filii et Spiritus Sancti. Ego Sancius licet indignus Pampilonensis episcopus, et ego Gomessanus calaqurritanus et carrelle vetule episcopus * &ª ==

Ne forte predecessoxum nostxoxum iusta iudicia postexoxum malignitate in novam xeddeant questionem, huic presenti &ª * ==

* Sigue literalmᵗᵉ con la escritª nº 423.

Ugo Dei dignatione Texxaconensis archiepiscopus: dilecto filio Gaxxie monastexii Sancti Emiliani abbati, eiusque Successoxibus canonice substituendis in pexpetuum Sanctoxum canonum * &ª ==

* Sigue literalmᵗᵉ con la escritª nº 730: en el apendice.

* Sigue á la letra con la escritura nº 734 en el apendice.

H. Dei dignatione Texxachonensis archiepiscopus: dilectis filiis Texxando abbati, et vniuexso conventui Sancti Emiliani, Salutem *

* incluye literalmᵗᵉ la del nº 732. en el apendice.

== Innocentius episcopus Sexuus sexuoxum Dei: Dilectis filiis . . Abbati et conventui Sancti Emiliani, Salutem. &ª * ==

* Sigue literalmᵗᵉ con la del nº 524.

Quia proptex prostxatoxis vicium spoliati gxatuitis, et vulnexatis naturalibus, labilis exat mortalium memoxia * &ª ——

Nos vexo auditis et intellectis quecumque super questionibus huiusmodi partes coxam nobis proponexe voluexunt, communicato quoque consilio pexitoxum, et delibexatione prehabita diligenti, adiudicamus omnes ecclesias supexius annotatas monastexio Sancti Emiliani de Cuculla quantum ad iusta libello specificata et contenta, et absolvimus monastexium ab impetitione episcopi et capituli calaqurritani et calciatensis et procuxatoxis coxum super iuxibus episcopalibus specificatis supexius et notatis, dictis episcopo et capitulo calaqurritano et calciatensi super his pexpetuum silentium imponendo. Sane super mille marchis axgenti ex parte monastexii ab episcopo et capitulo calaqurritano petitis, eosdem episcopum et capitulum duximus similiter absolvendos, eidem monastexio et procuxatoxi eiusdem quantum ad hoc pexpetuum silentium imponimus. De ecclesia autem de Campxovin, in qua expedicas episcopus et capitulum Calaqurritanum et calciatense iusta episcopalia petebat sicut in aliis ecclesiis supexius annotatis, ita duximus statuendum; adiudicamus predictam ecclesiam quantum ad iusta omnia que in aliis ecclesiis in libello specificata fuexunt monastexio Sancti

Emiliani preter tertiam decimarum pontificalium, quam adiudicamus episcopo et capitulo calagurritano predictis; sepedictis episcopo et capitulo perpetuum silentium imponentes. Prolatis autem huiusmodi sententiis, in continenti partibus quominus constitutis, ut parcerent invicem laboribus propriis et expensis: episcopus pro se et procurator capituli huius speciale mandatum ad hoc, renunciavit appellationem, supplicationem, ac petitionem restitutionis in integrum, et cuilibet alii iuris remedio, quod posset eis competere contra sententias suprascriptas: et idem fecit abbas et procurator conventus ad hoc specialiter deputatus: et fecerunt prestare iuramentum per iam dictos procuratores in animas suas, quod nunquam contra sententias istas per se, vel per alios aliquid attemptarent. Ut autem factum huiusmodi robur obtineat firmitatis, et ne possit in aliquo tempore in dubium revocari; nos predicti iudices super hoc a sede apostolica delegati presentem scripturam sigillis nostris fecimus communiri, et ne de consensu partium dubitetur, dicti episcopus et capitulum pro se, et abbas Sancti Emiliani pro se et monasterio similiter huic scripture sigilla sua mandaverunt apponi. Et ego R. Petri archidiaconus Naiarensis huic facto consentio et sigillum meum appono. Et ego Enneco Martini archidiaconus Berberiensis huic facto consentio et sigillum meum appono. Et ego Petrus Xemeni huic facto consentio, et quod sigillum capituli calagurritani et calciatensis apponatur, approbo. Et ego G. Sancii canonicus calagurritanus huic facto consentio, et quod sigillum commune capituli calagurritani et calciatensis apponatur, approbo. Et ego Martinus dictus abbas canonicus calagurritanus huic facto consentio, et quod sigillum commune capituli calagurritani et calciatensis apponatur, approbo. Et ego Martinus Guillelmi Canonicus calciatensis huic facto consentio, et quod sigillum commune calagurritani capituli et calciatensis apponatur, approbo. Et ego Garsias Petri canonicus et sacrista de Albaida et portionarius calagurritanus huic facto interfui. Et ego Petrus Romei ab-

bas Sancti Egidii Lucxuriovensis et beneficiatus in ecclesia calaguxitana huic facto interfui. Et ego Petrus Petri beneficiatus in ecclesia calaguxitana huic facto interfui. Et ego Bartholomeus socius ecclesie calaguxitane huic facto interfui. Facta sunt hec intus in ecclesia Sancte Marie de Navarreth in presentia supradictorum omnium, et Ferdinandi Johannis prioris Sancti Emiliani, et Benedicti hospitalarii eiusdem monasterii, et Martini Sacriste eiusdem monasterii, et Ferdinandi Garsie maiordomi conventus eiusdem, et Benedicti monachi eiusdem monasterii; et D. Thomei prioris monasterii Sancti Dominici de Silos, et Dompni Petri monachi eiusdem monasterii, et Dominici Domici monachi eiusdem monasterii: et Martini de Hazo Petri Garsie, Michaelis Petri abbatis, Johannis Martini, et Martini presbiterorum ecclesie Sancte Marie de Navarreth, Emiliani, Dominici, Petri, Addam, Garsie, Belezandi, Martini Abbatis, Garsie Abbatis diachonorum eiusdem ecclesie, qui ut interessent huic facto rogati fuerunt. Facta sunt hec undecimo die decembris, anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo sexto. Et nos Egidius monachus Sancti Emiliani de cucula, et dompnus Luchas civis Burgensis ad huiusmodi acta iudicii conscribenda de consensu partium a iudicibus deputati, notavimus omnia et singula, prout superius sunt expressa. Post hec lecta fuit presens carta in capitulo calaguxitano et calciatensi, et a decano et archidiaconis videlicet M. Petri, R. Xemeni, Michaele de Rada, et Johanne Suarii, et canonicis, et omnibus aliis sociis predictorum capitulorum concessa et aprobata.

Num°. 547.

Año 1246, á 31 de Diciembre: Cason E. 7. titulo nullius

In nomine Domini nostri Jesu Christi. Noverint universi presentes litteras inspecturi: quod cum olim venerabilis pater Arnaldus Calaguxitanus et calciatensis episcopus una cum capitulo utriusque ecclesie religiosos viros Johannem Sancii abbatem et conventum Sancti Emiliani de cuculla, ordinis Sancti Benedicti, calaguxitane et calciatensis Diocesis super talibus ecclesiis ecclesia Sancti Mar

ini de Barbazana, Ventoja (expresa las mismas iglesias referidas nº 546) coram nobis Dn. abbate Sancti Dominici de Silos, et M. abbate de Burgeto de Campopaleazum Burgensis diocesis ex delegatione apostolica transisset in causam; cum idem abbas et conventus essent et fuissent a nonagenta annis retro in plena et pacifica possessione ipsarum ecclesiarum et iurium episcopalium in eisdem: tandem pro bono pacis vexationem perperam, et litis expensas redimere cupientes, nobis presentibus et videntibus dederunt totam hereditatem quam habebant in Resa et ecclesiam Sancte Marie eiusdem ville cum omnibus pertinentiis suis, et totam hereditatem quam habebant in Calahorra cum omnibus iuribus et pertinentiis suis plene et libere et integre, sicut ipsi tunc quiete et pacifice possidebant, episcopo memorato, capituli calagurritani et calciatensis interveniente consensu, ut ab eorum impetitione et molestatione cessarent omnino super ecclesiis et iuribus prenotatis. Acta sunt hec presentia predicti episcopi calagurritani et calciatensis et abbatis Sancti Emiliani de cuculla predicti, et Ennici Martini archidiaconi Berbericensis, et Pe Petri archidiaconi Nagerensis, et Petri Xemeni, et Garsie Sancii, et Martini Guillelmi, Garsie Petri sacriste de Albaida canonicorum calagurritanorum: Petri Romei, Petri Petriz capellani episcopi, et Rodrici Martini, Bartholomei possessionariorum calagurritanorum; Garsie Romeri prioris Sancti Dominici de Silos, et Dominici Petri eiusdem monasterii, et Dominici Gomici monachi eiusdem, et Ferdinandi Johannis prioris Sancti Emiliani de cuculla, et Benedicti hospitalarii monachi eiusdem monasterii; et Martini de Narra, Petri Garsie, Michaelis Petri abbatis, Johannis Martini et Martini presbiterorum ecclesie Sancte Marie de Navarrete; Emiliani, Dominici Petri, Abam, Garsie, Belasandi, Martini Abbatis, Garsie abbatis diachonorum eiusdem ecclesie, qui ut interessent huic facto rogati fuerunt. Et ego Dompnus Egidius monachus Sancti Emiliani de cuculla ad conscribenda acta iudicii et consensu partium a me

vicibus adhibitus, presentem cartam scripsit. In cuius rei testimonium nos predicti abbates iudices a Summo pontifice delegati presentem cartam sigillis nostris fecimus communiri. Acta sunt hec inter in ecclesia Sancte Marie de Navarreth in presentia supradictorum omnium, tertio idus decembris anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo sexto.

Num.° 548.

Año 1246, á 11 de diciembre: Cajon E. 7. titulo nullius.

In nomine Domini nostri Jhu Christi Noverint universi presentes literas inspecturi: quod cum olim venerabilis pater Asnarius calagurritanus et calciatensis episcopus una cum capitulo utriusque ecclesie religiosos viros Johannem Sancii abbatem, et conventum Sancti Emiliani de cuculla, ordinis Sancti Benedicti, calagurritane et calciatensis diocesis, super quibusdam ecclesiis ecclesia Sancti Martini de Barbarana, Ventosa (expresa todas las iglesias contenidas en la escritura n.° 546) coram nobis R. abbate Sancti Dominici de Silos, et M. abbate de Burgo de Campopaleazum Burgensis diocesis, ex delegatione apostolica transmisset in causam; cum idem abbas et conventus essent et fuissent a nonaginta annis retro in plena et pacifica possessione ipsarum ecclesiarum et iurium episcopalium in eisdem; tandem pro bono pacis vexationem perpetuam et litis expensas redimere cupientes, nobis presentibus et videntibus dederunt duo millia morabetinorum usualis monete episcopo memorato, capituli calagurritani et calciatensis interveniente consensu, ut ab eorum impetitione et molestatione cessarent omnino super ecclesiis et iuribus prenotatis. Acta sunt hec in presentia predicti episcopi calagurritani et calciatensis, et abbatis Sancti Emiliani de cuculla predicti, et Emici Martini archidiaconi Berberiensis, et R. Petri archidiaconi Nagerensis, et Petri Semeni, et Garsie Sancii et Martini Guillelmi, Garsie Petri Sacriste de Albaida canonicorum calagurritanorum, Petri Romei, Petri Petriz capellani episcopi, et Rodrici Martini, Bartholomei portionariorum calagurritanorum, Garsie Romei,

prioris Sancti Dominici de Silos, et Dominici Petri eiusdem monasterii, et Dominici Gomici monachi eiusdem monasterii, et Ferdinandi Johannis prioris Sancti Emiliani de cuculla, et Benedicti hospitalarii monachi eiusdem monasterii; et Martini de Narra, Petri Garsie, Michaelis Petri Abbatis, Johannis Martini, et Martini presbiterorum ecclesie Sancte Marie de Navarreth, Emiliani, Dominici Petri, Adam, Garsie, Beltrandi, Martini Abbatis, Garsie Abbatis diachonorum eiusdem ecclesie, qui ut interessent huic facto rogati fuerunt. Et ego dompnus Egidius monachus Sancti Emiliani de cuculla ad conscribenda acta iudicii de consensu partium a iudicibus adhibitus, presentem cartam scripsit. In cuius rei testimonium nos predicti abbates iudices a Summo pontifice delegati, presentem cartam sigillis nostris fecimus communiri. Acta sunt hec intus in ecclesia Sancte Marie de Navarreth in presentia supradictorum omnium, tertio idus decembris, anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo sexto.

Num° 542.

Año 1246, á 11 de diciembre: Archivo de la Sta. ig^la. de Calahorra.

Quoniam labilis est memoria hominum et rerum trahe non ..... Idcirco laudabilis cautela prudentium scripture remedium adinvenit, ut ea que fuerint universorum posterorum scripture remedium notitie inabdicabiliter imprimat exactio litteralis. Noscant igitur presentes pariter et futuri, quod nos Johannes divina miseratione abbas et totus conventus Sancti Emiliani de cuculla ordinis Sancti Benedicti damus omnes unanimiter et uno consensu et libera ac spontanea voluntate vobis domno Arnaldo reverendissimo patri, et domino nostro episcopo Calagurritano et Calciarensi, et omnibus successoribus vestris, ecclesiam Sancte Marie de Resa cum domibus et omnibus possessionibus, quas habemus ibidem cultis et incultis: et damus

domos, et vineas, possessiones cultas et incultas, quas habemus in civitate et territorio Calaguritano: et damus domos, hereditates et possessiones, quas habemus in territorio et in villa, que dicitur Murello de Hesa: Damus itaque vobis omnia, que habemus in predictis locis cum omnibus iuribus et consuetudinibus et pertinentiis suis, secundum quod nunc sine contradictione aliqua quiete et pacifice possidemus. Transferimus etiam in vobis totum ius et plenum dominium, quod habemus in predictis locis, vel habere ratione aliqua debemus, ut possitis ad utilitatem ecclesie vestre vendere, infeudare, opignorare, et dare, vel quomolibet alienare. Verum tamen, si (quod absit) nos vel successores nostri donationem istam infringere attemptaverint, quod incidant in penam centum marchasum argenti, bonorum novorum et legalium, sterlingorum tota manente donatione: insuper, quod episcopus qui pro tempore fuerit ex hac causa possit pignorare interdicere et etiam si necesse fuerit excomunicare. Preterea nos dictus abbas et conventus vobis domino Episcopo et patri nostro obligamus nos bona fide, et stipulamus, quod siquis questionem moverit super ista donatione vel pactis donationis; quod nos teneamus sanam et salvam facere, et in omnibus servare fideliter nos indemnes, et interesse, et damna, que vobis inde acciderint, restaurare. Et si forte aliquis hereditatem predictam a vobis evicerit, obligamus nos, et sub stipulatione promittimus, quod dabimus vobis hereditatem duplatam in simili, et meliori loco. Siquis autem contra donationem istam venerit, iram Dei omnipotentis incurrat, et sicut Datan et Abiron absorbeat eum terra, et sit anathema maranata. Sed ut presens donatio maius robur obtineat firmitatis, et ne possit in posterum in dubium revocari, nos de Silos et de Brunero abbates precibus abbatis et conventus Sancti Emiliani de cuculla, ordinis Sancti Benedicti, presenti scripture sigilla nostra duximus apponenda. Et ego Johannes predictus abbas similiter sigillum meum ibidem appono.

et quia nos conventus sigillum proprium non habemus, apposicionem predictorum sigillorum rata et firmam habemus. Hec autem facta sunt in ecclesia de Navarreth in presencia predictorum abbatum, et aliorum testium subscriptorum, videlicet archidiaconorum C. Martini Berbericensis, et R. Petri de Agoncello Valentensis, et J. Petri Sacriste Albaidensis, et P. Ximeni maiordomi, et G. Sancii de Arellano, et Martini Guillelmi canonicorum. et P. Thomei abbatis Sancti Egidii, Lucronensis, et P. Petri Domini episcopi Calaguritani capellani, et Bartholomei Calaguritani archidiaconi capellani, et P. Thomei Lucronensis, et P. Sanchi, et Martini Lupi, et Petri Martini, et Gundisalvi Garsie, et J. Petri Sociorum Calaguritanorum et Calciatensium et Sancti Sepulchri, et Petrus Lupi ecclesie Sancti Jacobi, et Johannis magistri primicerii de Valverna, et Martini ecclesie Sancti Bartholomei presbiterorum Lucronensium, et Petri Ermeci, et D. Petri ecclesie Sancti Martini, et D. Dominici abbatis ecclesie Sancti Martini de Unzelena, et Martini de Declarja magistri primicerii, et Michaelis et Petri Garsie presbiterorum, Emiliani et Dominici Petri diaconorum de Navarreth. Facta carta apud Navarreth tercio idus decembris anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo sexto: et postmodum lecta et concessa et roborata in claustro Sancti Emiliani et in monachorum presencia et conventu.

Num°. 550.

Año de 1246 á 20 de Diciembre: Cajon E. 7tio. nullius.

Sanctissimo patri ac domino Innocentio divina providencia Sacrosancte Romane Sedis summo pontifici, Uzanaxius divina miseracione episcopus, licet indignus, eorum capitulum Calaguritanum et Calciatense pedum oscula beatorum. Cum in causa, que inter nos ex una parte, et religiosos viros abbatem et conventum monasterii Sancti Emiliani de Cuculla ex altera ex delegacione vestra coram venerabilibus et religiosis viris

de Siloj et de Burceto abbatibus Burgensis diocesis, et m. Petri archidiacono Tirasonensi super de villagonzalvo et quibusdam aliis ecclesis, decimis et rebus aliis vexebatur, partim pro nobis partim pro eodem monasterio sententia lata fuit, sicut per instrumentum exhinde confectum vobis liquebit apertre. Petimus et supplicamus per vos, patres sancte, easdem sententias ex certa sciencia confirmari, et ad petendam predictam confirmationem Johannem Tome clericum Burgensem et iuris professorem ad pedes sanctitatis vestre duximus destinandum cum presentibus litteris apertis sigillorum nostrorum munimine roboratis. Datis vigesimo die novembris*, anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo sexto.

*forte: Decembris.

Num.º 564.

Año de 1246, a 24 de diciembre: Cajon E. 7. titulo nullius. legajo 2.º num.º 3.º

Sanctissimo patri ac Domino Innocentio divina providentia sacrosancte Romane sedis summo pontifici, Johannes humilis abbas, totusque conventus monasterii Sancti Emiliani de cucula, ordinis Sancti Benedicti, calagurritane diocesis, pedum oscula beatorum. Cum in causa, que inter nos ex una parte, et venerabilem patrem nostrum virum calagurritanum episcopum et suum capitulum videlicet calagurritanum et calciatense ex altera ex delegatione vestra coram venerabilibus et religiosis viris de Siloj et de Burceto abbatibus Burgensis diocesis, et m. Petri archidiacono Tirasonensi super de Villagonzalvo, et quibusdam aliis ecclesiis, decimis et rebus aliis vexebatur, partim pro nobis, partim pro eodem episcopo et capitulo sententia lata fuit, sicut per instrumentum exhinde confectum vobis liquebit apertre: petimus et supplicamus per vos, patres sancte, easdem sententias ex certa sciencia confirmari, et ad petendam predictam confirmationem Dominicum de Inicio monachum monasterii nostri ad pedes sanctitatis vestre duximus destinandum. In cuius rei testimonium presens scripsem ego predictus abbas sigilli

mei munimine roboravi; et quia nos conventus sigillum proprium non habemus, appositionem sigilli abbatis nostri aprobamus. Datis apud monasterium nostrum nono Kalendas ianuarii, anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo sexto.

Num.º 552.

Año de la encarnacⁿ del Sor 1246, à 13 de Enero: Cajon E. 7: tit. nullius.

Noverint universi presentes litteras inspecturi, quod nos Petrus miseratione divina Tarraconensis archiepiscopus venerabilis fratris Azanarii calagurritanensis et calciatensis episcopi per manum Johannis Tome clerici nobis missas recipimus litteras sub hac forma: Reverendo in Christo patri, ac domino Dei gratia Tarraconensi archiepiscopo, Azenarius divina miseratione calagurritanus et Calciatensis episcopus, totumque capitulum eiusdem ecclesie cum reverentia et obedientia tam debita quam devota: Cum in causa, que inter nos ex una parte, et abbatem et conventum monasterii Sancti Emiliani ex altera coram venerabilibus et discretis viris de Silos et de Buxeto abbatibus, et M. Petri archidiacono tirasonensi super de Villagonzalvo, et quibusdam aliis ecclesiis, decimis, et rebus aliis ex delegatione apostolica vertebatur; partim pro nobis, partim pro eodem monasterio sententia lata fuerit, sicut per instrumentum sententie inde confectum liquebit aperte, petimus instanter et supplicamus per vos, reverende pater, easdem sententias ex certa scientia confirmari, et ad petendam confirmationem eundem Johannem Tome clericum Burgensem ad vos duximus destinandum cum presentibus litteris apertis sigillorum nostrorum munimine roboratis. Datis vicesima die novembris*, anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo sexto. Illud autem ultimo vobis scribimus, ut melius memorie commendetur, ut quicquid ex parte vobis nostra dixerit credatis, et fidem ei in omnibus dignemini adhibere.

* forte: decembris

Alias etiam litteras dilectorum filiorum abbatis et conventus monasterii Sancti Emiliani de cuculla ordinis Sancti Benedicti nobis per manum fratris Dominici monachi eiusdem monaste-

rii presentatas recipimus in hunc modum. Noverint universi presentes litteras inspecturi, quod nos Johannes Dei gratia abbas, totusque conventus monasterii Sancti Emiliani de cuculla, ordinis Sancti Benedicti, calagurritane et calciatensis diocesis constituimus et * duximus procuratorem nostrum Dominicum de Inicio monachum et socium nostrum latorem presentium, ad impetrandum et contradicendum, et iudices eligendum, et alia negotia monasterii nostri tractanda et procuranda, prout videri expedire. In cuius rei testimonium ego predictus abbas presentes litteras sigilli mei munimine roboravi: et quia nos conventus sigillum proprium non habemus, appositionem sigilli abbatis nostri ratam et firmam habemus. Datis apud monasterium nostrum septimo Kalendas iannuarii, anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo sexto. = Item vidimus instrumentum sententiarum religiosorum virorum de Silos et de Buxeto abbatum Burgensis diocesis, et M. Petri archidiaconi tirasonensis iudicum a domino papa delegatorum, qui dictis abbatibus coniudicibus suis vices suas commisit tempore ferende sententie, cum non potuisset personaliter interesse, nobis per dictos nuntios presentatum in duabus cedulis contentum, consutis cordis rubeis sericis; in quibus cordis ex una parte pendent sigilla capituli calagurritani et calciatensis et R. abbatis Sancti Dominici de Silos; ex alia vero pendent sigilla A. calagurritani et calciatensis episcopi, et abbatis de Buxeto; in fine autem secunde pagine pendent septem sigilla in cordis sericis, videlicet, dilectorum filiorum abbatis Sancti Emiliani, et M. Petri decani Calagurritani et calciatensis, R. Xemeni calagurritani archidiaconi, et R. Petri archidiaconi Nauarensis, Ennici Martini archidiaconi Berbericensis, M. de Rada archidiaconi Bizchaye, et P. cantoris calagurritani et calciatensis. = Quod instrumentum sic incipit: In nomine Domini. In quo etiam continentur omnia inferius sub compendio annotata *. Instrumento igitur predicto diligenter inspecto, quod coram nobis fuit exhibitum, non viciatum, non cancellatum,

* desit: duximus

Azenarii.

* en efecto, hace relacion compendiosa de todo quanto se contiene en la escrit.ª n.º 546.

nec in aliqua sui parte corruptum, predictorum sigillorum
munimine roboratum: quia ex tenore predictorum documen-
torum cognovimus evidenter predictas sententias iuste et ca-
nonice a memoratis iudicibus esse latas sepedictorum omni-
um vestigiis inhesentes; eadem ad petitionem et instantiam
partium, et ut procurator eorundem laboribus et expensis,
auctoritate metropolitana confirmamus, et presentis scripti pa-
trocinio communimus ex certa sciencia, et auctoritatem pres-
tamus omnibus supradictis. Nulli ergo omnino hominum li-
ceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ausu
temerario contraire. Si qua igitur ecclesiastica vel secularis per-
sona scienter et spontanea ac attemptare presumpserit, iram
omnipotentis Dei incurrat, et ipso facto sit anathematis vin-
culo innodata. Ut autem super hoc nulla possit postea oriri
dubietas, presentem paginam sigilli nostri munimine du-
ximus roborandam. Datis apud Villam-viridem idus ianua-
rii anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo septo.
Ego S. de Alaxico scriptor domini archiepiscopi supradicti man-
dato eiusdem hoc scripsit.

Num.º 553.

Año 1247. á 20 de febrero: Cajon E. 7: tit. nullus: vol. 2.º n.º 6.º

Innocentius episcopus seruus seruorum Dei, venerabili fratri episco-
po et dilectis filiis capitulo Calaguritano et Calciatensi, salutem
et apostolicam benedictionem. Ea, que iudicio vel concordia exami-
namus, firma debent et illibata persistere, et ne in recidive con-
tentionis scrupulum relabamur, apostolico convenit presidio com-
muniri. Cum igitur petitio vestra nobis exhibita continebat, vos
abbatem et conventum monasterii Sancti Emiliani de cuculla,
ordinis Sancti Benedicti, calaguritane Diocesis coram . . de
Siloj, et . . de Buxeco abbatibus Burgensis Diocesis, et
M. Petri archidiacono tirasonensi super Sancti Mauricii de
Barbarana, de Ventosa, et ecclesia Sancti Sebastiani iuxta Na-

pexam Vita, et Cardenas, et Terrero, et ecclesia Sancte Marie de Badaran, et Villagonzalvo, et villula Sancti Georgii, et decesma, et Bovatella, et Colia, et Cordovin, et ecclesia sancte Marie de Cannas, et Sacte Marie de Sorozibus, et sancti Emiliani ecclesiola de Olesanco, et ecclesia Sancti Tirsi de Canniellas, et Villarijo, et Sancte Marie de Vannares, et Paduleija, et Zofiuri, et Olviano, et Muxucuri, et Terrero, et ecclesia Sancti Martini, et Sancti Michaelis de Szannione ecclesiis, decimis et rebus aliis fecissetis litterarum vestrarum auctoritate citari; tandem vestro et alterius partis procuratoribus in eorum presentia constitutis, dictoque archidiacono committente in hoc ipsis abbatibus totaliter vices suas, et libellis hinc inde porrectis, cum ex parte vestra procurator vester peteret adiudicari vobis et ecclesie vestre per eosdem iudices omnia iura episcopalia in predictis ecclesiis, prout dicebat de iure communi ad diocesanum episcopum pertinere; ac procurator dictorum abbatis et conventus, litem contestando, respondisset; petita non esse vera, et fieri non debere, reconveniendo nichilominus petens condempnari vos prefatis abbati et conventui in mille marchis argenti nomine pene, ac interesse, pro eo quod venerabilis contra compositionem inter vos et ipsos amicabiliter initam, sponte ab utraque parte receptam super ipsis ecclesiis et iuribus expressis in libello ex parte vestra porrecto, factis quoque positionibus et responsionibus ad eadem: iidem iudices cause meritis plenius intellectis, habitoque super hiis consilio peritorum, per diffinitivam sententiam supradictum monasterium a vestra et procuratoris vestri nomine vestro super omnibus premissis ecclesiis quarum ad iura specificata et contenta in libello, et vos a iam dictorum abbatis et conventus ac procuratoris eorum ipsorum nomine super eisdem mille marchis peritis, ab eis impetitionibus utrumque super hiis imponendo perpetuum silentium, absolverunt. Super ecclesiam autem de Camprovin, in qua iura epis

opalia petebatis, quantum ad iura petita in ecclesiis antedictis, absolverunt similiter sententialiter monasterium memoratum, preter terciam decimarum pontificalium, quam vobis diiudicarunt, prout in litteris inde confectis plenius continetur. Quare fuit ex parte vestra nobis humiliter supplicatum, ut eandem sententiam apostolico curaremus munimine roborare. Nos igitur vestris iustis postulationibus, grato concurrentes assensu sententiam ipsam, sicut est iusta, nec legitima prouocatione suspensa, auctoritate apostolica confirmamus, et presenti scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire: Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datis Lugduni decimo Kalendas martii, pontificatus nostri anno quarto.

Num.º 554.

Año de 1247, á 20 de febrero: Cajon E. 7. tit. nullius: Fardo 2. n.º 5.

Innocentius episcopus servus servorum Dei: Dilectis filiis . . abbati et conventui monasterii Sancti Emiliani de cuculla, ordinis Sancti Benedicti, calagurritane diocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Ea, que iudicio vel concordia terminantur, firma debent et illibata persistere, et ne in dedivive contentionis scrupulum relabantur, apostolico convenit presidio communiri. Cum igitur petitio vestra nobis exhibita continebat: venerabilis frater noster episcopus et capitulum Calagurritanum et calciatense vos coram . . de Siloe, et . . de Buxeto abbatibus Burgensis diocesis, et M. Petri archidiacono Tirasonensi super Sancti Martini de Barbazana, de Ventosa, Sancti Sebastiani iuxta Nagerum* ecclesiis, decimis, et rebus aliis fecissetis litteratum nostratum auc-

* expresa todas las demas contenidas en la anterior n.º 553.

toritate citari, tandem eorum et vestro procuratoribus in eorum presentia constitutis, dictoque archidiacono commitente in hoc ipsis abbatibus totaliter vices suas, et libellis hinc inde porrectis, cum ex parte ipsorum procurator eorum peteret adiudicari eis et ipsorum ecclesie per eosdem iudices omnia iura episcopalia in predictis ecclesiis, prout dicebat de iure communi ad diocesanum episcopum pertinere, ac procurator vester litem contestando, respondisset, petita non esse vera, et fieri non debere, reconveniendo nichilominus petens condempnari dictos episcopum et capitulum vobis in mille marchis argenti nomine pene, ac interesse; pro eo quod venerint contra compositionem inter vos et ipsos amicabiliter, et sponte ab utraque parte receptam super ipsis ecclesiis et iuribus expresis in libello ex parte vestra porrecto, factis quoque positionibus et responsionibus ad easdem; iidem iudices cause meritis plenus intellectis, habitoque super hiis consilio peritorum, per difinitivam sententiam monasterium vestrum ab eorundem episcopi et capituli et procuratoris eorum nomine ipsorum super omnibus premissis ecclesiis quantum ad iura specificata et contenta in libello, et ipsos a vestris et procuratoris vestri nomine vestro super eisdem mille marchis petitis ab vobis impetitionibus utrumque super his imponendo perpetuum silentium, absolverunt. Super ecclesiam autem de Camprobin, in qua iura episcopalia petebantur, quantum ad iura petita in ecclesiis ante dictis absolverunt similiter sententialiter monasterium vestrum, preter tertiam decimarum pontificalium, quam ipsis adiudicarunt, prout in litteris inde confectis plenius continetur. Quare fuit ex parte vestra nobis humiliter supplicatum, ut eandem sententiam apostolico curaremus munimine roborare. Nos igitur vestris iustis postulationibus, grato concurrente asensu, sententiam ipsam, sicut est iusta, ne legitima procuratione suspensa, auctoritate apostolica confirmamus, et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire

Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datis Lugduni decimo Kalendas martii, pontificatus nostri anno quarto.

Num° 555.

Cxa 1284: año 1246, á 3 de dicbre: Cajon v. 32: xol. 2. n° 3.

In Dei nomine. Yo don Roy Perez de Agonciello arcidiano de Naxera fago saber a quantos esta caxta viexen, que fui a San Millan de la cogolla, e en Cabillo estando don Juan Sanchez e todo el convento de San Millan presentes, e abrenuntie los doce monasterios que me fueron assignados en na casa de Avila que avia de aver de San Millan en prestamo en mis dias, e partime pagado del monesterio de San Millan e del abbat e del convento, que ni yo ni nul omme del mundo por mi nunca los demande. E por mayor firmedumme dile esta caxta de la abrenuntiation sellada con mi sello pendiente: desto son testigos, que fueron presentes don Ennego Martinez arcidiano de Berbiego, don Alvar Diaz fijo de don Diago Lopez de Blascon e canonigo de Calaforra e de la calzada, de clerigos del arcidiano don Ennego Martinez, Roy Martinez, e Sancho Martinez su capellan, Gonzalo Diaz clerigo del arcidiano don Roy Perez, et Per Fennequez de la Guardia clerigo, don Gonzalvo de Berceo prestre, Garci Garciez de Sancta Cruz, don Florenz. Facta fuit hec abrenuntiatio in angulo claustro Sancti Emiliani in ecclesia porcam medianam secundo Kalendas iannuarii, anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo sexto.

Num°. 556.

Cxa 1287: año 1248: Cajon v. 32: xollo 3°, n°. 44.

In Dei nomine qui nos creavit et recreavit. Ego frater Benedictus monachus et ospitalarius Sancti Emiliani, divina Dei misericordia providente ad honorem eiusdem, et eius beatissime genitricis, et beatorum confessorum suorum Emiliani et Felicis, et quorum reliquie ..... requiescunt ecclesia, et pro peccatorum

nostrorum remedio, cum licentia Domini et patris nostri Johannis abbatis et cum beneplacito fratrum nostrorum offero et dono Deo et altari iam dicti patroni nostri Emiliani quatuor vineas in Terrero, quarum due sunt in valle de Mahabe, tertia in valle Uroichi, quarta in valle Sancti Christofori, et alias duas in pago de Uarannon, quarum una fuit de Bartholomeo filio Guillelmi et altera de Maria Petri de Sant Vidi, que fuit filia Petri Guntisalvi. Istas sex supradictas vineas dono et offero Deo, et altari pretiosissimi confessoris Christi Emiliani sub tali conditione, quo amodo et usque in sempiternum Sacrista Sancti Emiliani ad missam maiorem conventualiter celebratam teneat unum thuribulum limonciensis operis cum incenso ad latus altaris Sancti Emiliani cotidie teneatur, ad modum illius, quem ibi celebris memorie R. quondam prior Sancti Emiliani, qui postea Siliensi prefuit monasterio, collocavit. Ita quod cum ille qui celebraverit, qui pridie inceperit, usquequo corpus Domini cum eiusdem sanguine sit assumptum, fumus incensi versus corpus et sanguinem Domini ex utraque parte altaris cum utroque turibulo incessabiliter dirigatur. Assumpto autem Christi corpore, unus ministrorum, qui thurificant, ad altare Sancti Johannis, et alter ad altare Sancti Petri celorum clavigeri diutar, incensatis altaribus unus eorum ad unam partem chori, et alius ad aliam accedant, et omnibus monachis, qui ibi fuerint, incenssi beneficium conferatur. Addicimus etiam, quod Sacrista eiusdem loci semper unam lampadem in capitulo teneat, et alteram coram imaginem beate Marie Virginis, que stat inter chorum et altare Sancti Emiliani, et alteram ante imaginem beati Emiliani, que de nocte semper ardeant. Statuimus etiam et sancimus, tam Domino abbate quam conventu annuente, quo cum aliquem monachum mori contigerit, cum corpus ad ecclesiam fuerit deportandum vel de aliis patribus admittendum, Sacrista det omnibus monachis et infantibus singulos cereos cubitales et moderate grossitudinis, et cum istis luminaribus corpus ad ecclesiam deportetur

quo si statim fuerit tumulandum, donec corpus sit sepultum, cerei minime extinguantur: si vero in crastinum fuerit reservandum extinguantur in nocte, ỳ sequenti die, cum missa super corpus inceperint, incendantur, et ardeant donec sepulture officium peragatur. Ad supradictarum vinearum vinum reponendum et preparandum ego frater Benedictus cum licentia domini et patris nostri abbatis Johannis dono triginta et quinque morabetinos, de quibus fecimus fieri unam apotecam in viconovo in solari quod fuit de Sancia filia Martini Petri carpentarii sancti Emiliani, alletanei cuius sunt Petrus Emiliani, Petrus Marci; et unum dolium novum et unam tineam novam, ut ita sint semper ad hoc officium deputata. Ego Johannes abbas sancti Emiliani totum hoc laudo aprobo et confirmo, F. prior maior confirmat, L. subprior confir. S. prepositus confir. Martinus Camerarius confirmat. M.nus cellerarius confirmat. Marinus Sacrista confirmat, et totus conventus sancti Emiliani aprobat et confirmat. Qui benedixerit huic facto benedictionibus, et qui maledixerit maledictionibus repleatur. Ut autem factum istud robur habeat et raptum maneat, ego Johannes abbas sancti Emiliani feci instrumentum facti sigilli nostri munimine roborari: factum est hoc anno millesimo ducentesimo quadragesimo octavo, era millesima ducentesima octogesima septima.*

Num.º 557.

Era 1289: año 1251, a de : Cajon E.6: titulo

Haro: legajo 1.º n.º 4.º

In Christi nomine, amen. Sabida cosa sea a quantos esta carta vieren, que yo Dompna Elvira, que fui mugier de Diag Martinez de Zarraton, en uno con mis fijos Gonzalvo Diaz, Ferrando Diaz, Lop Diaz, Juan Diaz, Sant Diaz, Martin Gonzalvez, et con mis fijas Elvira Diaz, e Mari Diaz, et con mis nietos et con mis nietas Garci Zamora, Gonzalvo Zamora, Pero Zamora, Mari Zamora, Sancha

* ó se contó por el año de la encarnacion del Señor, ó hai equivocacion en la era teniendo una unidad demas: el sello q.e se expresa ni lo tiene ni lo tuvo; pues no tiene señales de haberlo tenido.

Zamora, que fueron fijos de mi fija Teresa Diaz, todos en vno vendemos a muertas a vos don Benito ospitalero de Sant Millan las dos partes a entregredat de dos molinos, que avemos en Faro so el castiello de los Judidios, por doscientos e cinquenta morabedis, de los quales fuemos luego bien pagados, e non remanetio nada por pagar; e estos molinos que sean por heredat pora el ospital de Sant Millan por siempre, e damos todos por mano a Gonzalvo Diaz, que en voz de todos que meta a vos don Benito en nos molinos, e vos que saquedes a el en voz de todos de los molinos. Desto vos damos fiadores de riedra, como fuero de Faro es, don Pero Narvona, don Mome de Galvarruri, Pero Velaz el gordo, Roi de Ballarta: testes de caballeros don Pero Zamora, don Zamora, Garci Lopez de Goreca; de clerigos Sancho Perez de Semellio, Martin Guillen fide Guillen de Saja e canonigo de Sancto Domingo de Lacalzada: testes de Faro de clerigos don Domingo el maestro prestre, don Semeno prestre, don Gil prestre, Sancho Garciez clerigo: de labradores el alcalde Domingo Sanz, Pero Perez el ferrero, Lope Semenez, Garcia de Sancta Maria, Garci Lopez el ferrero, Joan Perez de Palatio, Pero Ortiz caparron, Pero Martinez de Miranda, Sancho Lagaran, Gonzalvo fide Garci Gonzalvez, Pero Cardie, Martin Lopez de Sancta Maria, Rodrigo el Buhon, Martin Franco, Lop Juannes, Pero Calvo, Pero Semellio, Juan Perez el Rodero, Garcia yerno de don Estevan, Pero Talaqueth, Domingo Rodero, Pero Larrea: de monges de Sant Millan don Gil, Gonzalo Perez; de onmes de Sant Millan Garci Ortiz de Saliniellas, Ferrant capiella de Verzeo, Domingo fide Domingo dellalcaldesa de Madriz, Garci Ortiz de Fay, Martin Enneguez de Faro, Garcia de Zuhia: testes de escuderos Pero Ortiz fide Fortun Enneguez de Cazeta, Alvar Roiz fide Rodrig Alvarez de Tolsantos. Factum est hoc in era millesima ducentesima octogesima nona in die Sanctorum martyrum Juliani et Baselise, en tiempo de don Juan Sanchez abbad de Sant Millan, regnando el rey don Ferrando con su madre la reyna donna Berenguella, e su mugier la reyna donna Juana, e su fijo el infante don Alfonso en Castiella, e en Toledo, e en Leon, e en Gallizia, e en Baeza, e en Ubeda, e en Cordoba, so el rey Sennor de Faro don Diag Lopez, merino mayor de Castiella don Martin Gonzalvez de Mijancas.

Núm.º 558.

Cxa 291: año 1253: Cajon E. 4: titulo Frexneda:
legajo 1.º num.º 3.º

In Dei nomine, amen. Sabida coja sea a quantos esta caxta vierxen, como yo don Ferrando por la gracia de Dios abbat de Sant Millan con otorgamiento de nuestro convento damos e otorgamos a vos Ulenga Sanchez la nuestra casa de Sant Juan de Frexneda con todos sos pertenencios, que la ayades en que la mantegades en toda vuestra vida, pero con tal paramiento que dedes cadanno al abbat de Sant Millan dos morabedis por iantar e al convento cinco ff. al Sacristan ocho almudes de pan meyo trigo, meyo ordio: e que non ayades poder de vender ni de empennar, ni de malmeter de guanto con la casa vos damos. e al Sacristan de Sant Millan, o so omme, quando hi acaeciex, quel dedes todos sus vebos: e si estos paramientos de suso scriptos non tovierades, que perdades la casa con todos sos pertenencios, e que non ayades voz de demandalla, nin omme por vos; e despues de vuestra vida finque la casa libre e quita e sin voz mala ninguna poral monesterio de Sant Millan. F. abbas confix. L. prior confix. F. subprior confix. S. prepositus confix. M. cellerarius confix. Garcia Sacrista confix. Benedictus ospitalarius confix. totus conventus Sancti Emiliani confix. in era millesima ducentesima nonagesima prima.

Núm.º 559.

Cxa 292: año 1254, á 2. de mayo: Cajon 0.2. titulo
Sobron: legajo 1.º n.º 1.º

In Dei nomine amen. Sabida coja sea a quantos esta caxta vierxen e oyerxen, como nos don Ferrando por la gracia de Dios abbat de Sant Millan con otorgamiento de nuestro convento cambiamos con Diago Lopez de Salcedo una tierra en Sumtaniella de Bon, por otra que el nos dio y: e porque valie la nuestra tierra mas que la suya, tornonos don Diago Lopez diez morabedis de meiodia; e la tierra que nos li demos en cambio de la otra que el nos dio, es cerca del su palacio: alendanos de la una parte don Diago Lopez de Salcedo, de las dos, partes Sant Peydro de Cardeña, e de la

orra, parte heredexos de la villa: e la tierra que el nos dio en cambio de la nuestra es en la vega de yus de la villa: aledannos de parte de Villaeña Lope Royz, de parte de Quintaniella Sant Feyzio de Cardeña, e de la xxxa parte de suso la carrera que van de Carneno a a Villaeña, e lorra parte el calce del molino de don Diago Lopez de Salcedo. C en la tierra, que el nos dio a nos en cambio, de la que nos diemos a el, metio a nos en ella, e sacamos nos a el della, assi como fuero de tierra es. C en la tierra, que nos diemos a el en cambio de la que el dio a nos, metiemos nos a el en ella, e saco el a nos, assi como fuero de tierra es. C desto son testigos clerigos Garci Royz de Quintaniella de Bon, don Millan el abbat, don Feyzio abbat de Aquilar, Martin abbat; legos don Miguel el judiz, Juan Royz, don Gil, Gonzalvo Fernandez, Diago Gonzalvez, Juan Juannes, Gonzalvo Marquez, Sancho Martinez de Freres, don Gil de Fuentebuxueva, Juan Martinez de Garaj. C porque esta coja sea mas firme, facemos dos cartas partidas por a. b. c. la una que tengamos nos abbat e convento de Sant Millan, e la orra don Diago Lopez de Salcedo. C porque esti fecho sea siempre valedero, yo don Fernando abbat de Sant Millan pongo en estas cartas ambas mio seyello pendient. C nos convento porque seyello propio non avemos, otorgamos e avemos por firme la aposicion del seyello de nuestro donno el abbat: e otrosi yo don Diago Lopez de Salcedo, porque esti fecho sea mas firme pongo en estas cartas ambas mio seyello pendiem. Esto fue fecho el dia de Atanasi episcopi era millesima ducentesima nonagesima secunda.

Num.º 560.

Era 1293: año 1255, a 6 de Febrero: Cajon 0.º: leg. 3.º n.º 5.º tit. privil. (Regimen real)

Conozuda coja sea a todos los onmes que esta carta vieren: como yo don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia, de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen vi privilegio del rey don Fernando mio padre fecho en esta guisa Tam presentibus quam futuris notum sit ac manifestum, quod ego Fernandus *. C yo sobre dicho rey don Alfonso regnante en

* incluye literalmente el privilegio del num.º 534. hasta las palabras approbo roborro et confirmo eam solamente.

uno con la reyna Doña Yolant mi muger et con mis fijas la infante Doña Berenguella, et la infante Doña Beatriz en Castiella en Toledo en Leon en Gallizia en Sevilla en Cordova en Murcia en Jahen en Baeza en Badallox et en el Algarve, otorgo este privilegio et confirmolo: Fecha la carta en Burgos por mandado del rey seis dias andados del mes de febrero en era de mill et dosientos et noventa et tres años, en el año que don Odorat fijo primero et heredero del rey Henric de Anglaterra recibio cavallería en Burgos del rey don Alfonso el sobredicho. Don Alfonso de Molina la confirma. Don Fredic la confirma. Don Henric la confir. Don Manuel la confir. Don Ferrando la confir. Don Felipp electo de Sevilla la confir. Don Sancho electo de Toledo la confir. Don Johan arzobispo de Santiago la confir. Don Aboabdille Abenazar rey de Granada vasallo del rey la confir. Don Mahomat Abenmahomat Abenhut rey de Murcia vasallo del rey la confir. Don Abenmahfot rey de Niebla vasallo del rey la confir. Don Garcon Bizconde de Beart vasallo del rey la confir. Don Gui Bizconde de Limoges vasallo del rey la confir= Signo ✠ del rey don Alfonso= Don Juan Garcia mayordomo de la corte del rey la confirma. El
1ª colum.ª } alferezeria del rey vaga= Don Aparacio obispo de Burgos la confir. La iglesia de Palencia vaga. Don Remondo obispo de Segovia la confir. Don Pedro obispo de Siguenza la confir. Don Gil obispo de Osmala confir. Don Matheo obispo de Cuenca la confir. Don Benito obispo de Avila la confir. Don Aznar obispo de Calahorra la confir. Don Lopp electo de Cordova la confir. Don Adan obispo de Plazencia la confir. Don Paschual obispo de Jahen la confir. Don frey Pedro obispo de Cartagena la confir. Don Pedro Yuañes maestre de la orden
2ª colum.ª } de Calatrava la confir.= Don Nuño Gonzalvez la confir. Don Alfonso Lopez la confir. Don Rodrigo Gonzalvez la confir. Don Simon Roys la confir. Don Alfonso Tellez la confir. Don Ferrant Roys de Carro la confir. Don Pedro Nuñez la confir. Don Nuño Guillem la confir. Don Pedro Guzman la confir. Don R. Gonzalvez el niño la confir. Don Rodrig Alvarez la confir. Don Ferrand Garcia la confir. Don Alfonso Garcia la confir.
3ª colum.ª } Don Diago Gomez la confir. Don Gomez Roys la confir.= Don Martin Fernandez electo de Leon la confir. Don Pedro obispo

de Oviedo la confir. Don Pedro obispo de Zamora la confir. Don Pedro obispo de Salamanca la confir. Don Pedro obispo de Astorga la confir. Don Leonart obispo de Cipdat la confir. Don Miguel obispo de Lugo la confir. Don Johan obispo de Orens la confir. Don Gil obispo de Tuy la confir. Don Johan obispo de Mendonnedo la confir. Don Pedro obispo de Coria la confir. Don frey Robert obispo de Silve la confir. Don Pelay Perez maestre de la orden de Santyago la confir. = Don Rodrig Alfonso la confir. Don Martin Alfonso la confir. Don Rodrigo Gomez la confir. Don R.º Frolaz la confir. Don Johan Perez la confir. Don Ferrand Ivannes la confir. Don Martin Gil la confir. Don Andreo pertequero de Santyago la confir. Don Gonzalvo Ramirez la confir. Don Rodrigo Rodriguez la confir. Don Alvar Diaz la confir. Don Pelay Perez la confir. Don Johan Ferrandes de Mansilla la confir. = Diago Lopez de Salcedo merino mayor de Castiella la confir. Garci Suarez merino mayor en el regno de Murcia la confir. Maestre Ferrando notario del rey en Castiella la confir. = Roy Lopez de Mendoza almirante de la mar la confir. Sancho Martinez de Rodar adelantado de la Fontera la confirma. Garci Perez de Toledo notario del rey en Andalucia la confir. = Gonzalvo Morant merino mayor en Leon la confir. Roy Suarez merino mayor en Gallizia la confir. Suero Perez notario del rey en Leon la confir. = Johan Perez de Cuenca la escrivio en el año tercero, que el rey Don Alfonso regno.

4.ª Colum.ª

Debajo de la dos Colum.ª 5.ª

Debaxo del Signo

Debaxo de las Colum.s 3.ª y 4.ª

Num.º 561.

Era 1295: año 1257, en febrero: Bulario ó Becerro 3.º fol. 55.

In Dei nomine amen. Conoszuda cosa sea a quantos esta carta vieren et oyeren: que el conceio de Madriz avie contienda con el conceio de Varrionuevo et con el conceio de Santurdi. Los de Madriz demandaban a los de Varrionuevo et de Santurdi pecha a quantos viniesen en casamiento; diciendo, que non podien traer las heredades sin pecha: los de Varrionuevo et de Santurde dicien, que non debien pecho, mas que debien andar los casamientos de esta

guisa: El varon con media pecha, et la mugier con boteia; ca asi andaba toda la tierra de Nagera. Sobre todo esto tovieron por bien el conceio de Madriz et el conceio de Varrionuevo et de Santurde, que metiesen el pleito en mano de onmes buenos, et que se fiadurasen los conceios sobredichos sobre pena de mill morabedis. Et los conceios de Madriz et Varrionuevo et Santurde con otorgamiento del abbat don Ferrando de Sant Millan metieron el pleito en mano de Ferrando Diaz de Roias merino del rey, por mano de Don Ferrant Gonzalvez de Roias so hermano merino mayor en castiella, et en mano de los alcaldes de Madriz de Johan Perez de Llano, et de Johan Ferrandez del Cruela, et de don Johan del Cruela preste, et de don D.º merino de Santurde: que quanto estos cinco onmes buenos sobredichos toviesen por bien, o diessen por iudicio, que fincasen los conceios sobredichos por ello siempre. Et si el conceio de Madriz non quisiese quedar siempre por el iudicio, que diessen estos cinco onmes buenos sobredichos et alcaldes saccados por ambas las partidas, que pechase el conceio de Madriz mil morabedis, los medios al rey, et los medios al abbat de Sant Millan, et vala el iudicio siempre. Desto son fiadores D.º M.r de Medallo, Juan fi de Domingo, S.º el merino vieio que fue de Madriz. Et el conceio de Madriz alzó mano de cumplir sobre sos fiadores lo que los fiadores non cumpliesen si por el conceio de Madriz fincase de non quedar siempre por el iudicio de los alcaldes sobredichos. Et si el conceio de Varrionuevo et de Santurde non quisessen estar por el iudicio de los alcaldes sobredichos, que pechasen mil morabedis, los medios al rey, et los medios al abbat de Sant Millan, et que vala el iudicio siempre: Desto son fiadores Johan Periz fijo de Pedro texedor, et don Domingo merino de Santurde: et el conceio de Varrionuevo et de Santurde alzaron la mano de complir sobre sos fiadores lo que los fiadores non cumpliesen, si por el conceio de Varrionuevo et de Santurde fincase de non quedar siempre por el iudicio de los alcaldes sobredichos. Et dio el iudicio Ferrando Diaz de Roias merino del rey por mano de don Ferrant Gonzalvez de Roias merino mayor en Castiella: otorgando el iudicio los otros alcalts que son de suso nombrados, et otorgando el abbat don Fer-

rando de Sant Millan, esti es el iudicio: "Que las fijas de Millan de Ver-
"ceo Maria Bellida e qui lo so heredare de patrimonio, que dé
"cadanno al conceio de Madriz dos ℔, et nueve dineros, et media
"pecha de palacio de pan et de vino: Doña Maior so hermana
"et qui lo so heredare, que dé cadanno al tanto pecho al conce-
"io de Madriz por el heredamiento de patrimonio. Just el nieto
"de Miguel Malo de Verceo, et qui lo so heredare de patrimonio,
"que dé al tanto, et de pecho cadanno al conceio de Madriz: los
"fijos de Dº Periz, de Pero-Sas Galindo, e qui lo so heredare de pa-
"trimonio, que de al tanto pecho cadanno al conceio de Madriz
"los fijos de Juan Ferrero de Varrio-nuevo, e qui lo so heredare de
"patrimonio, que peche al tanto cadanno despues de dias de su
"avuela al conceio de Madriz. Los otros que vinieren en casamiento
"de Madriz a Varrionuevo et a Santurde, quier varon, quier mugier
"seyendo virgen, que dé al tanto pecho cadanno al conceio de Madriz:
"et si ante pechare alguna pecha al conceio de Madriz qualquier
"que sea mugier virgen que venga en casamiento de Madriz a
"Varrionuevo et a Santurde, que sea quito lo que ante pechava,
"et que dé dos ℔, et nueve dineros et media pecha al palacio
"de pan et vino cadanno al conceio de Madriz por el heredamien-
"to de patrimonio. Et si algunos alzaren cabeza de pecha en
"Madriz ante que vengan en casamiento de Madriz a estos Varrios
"que pechen cadanno al conceio de Madriz quanto alla pechavan
"et que sean quitos los dos ℔, nueve dineros con la media pecha
"de palacio. Esti es el pecho de la cabeza marzal: yantar del rey
"yantares de merinos del rey, yantar del abbat de Sant Millan,
"et la pecha de palacio de pan et vino. Quantos antes vinieron en
"casamiento de Madriz a estos varrios sobredichos que viniessen las fijas
"de Millan de Verceo, e los otros que son de suso nombrados, que se parten
"dellos por pagados el conceio de Madriz, et que perden voz et deman-
"da dellos para siempre, fuera sacados aquellos que ant tenien conc-
"cidos por pecheros. Las compras que fueron fechas del tiempo del rey
"don Alfonso fasta que este iudicio fue dado, qui las fizo, o qui las here-
"dare, que peche quanto pechaba ante quel iudicio fue dado. Los hereda-

" damientos del tiempo del rey don Alfonso, que fueron pasados de Madriz
" a estos Varrios sobredichos; que pechen segunt pechaban en tiempo del
" rey don Alfonso. Pero Garciez el cocinero, et su mugier Domenga que
" non pechen nada en su vida; mas lo so heredare que peche los dos ff, et
" nueve morauedis a Madriz cadanno con la media pecha de palacio
" de pan et vino, et non mas: Mª. Peiriz el cocinero con su mugier Mª.
" Sº. que den en su vida cadanno al conceio de Madriz cinco ff. et me-
" dia pecha de palacio de pan et de vino: despues de dias dellos a los qui
" lo so heredar, que den cadanno al conceio de Madriz un morauedi,
" et media pecha de palacio de pan et vino;; Ca por que esti fecho sea
mas firme para siempre; nos alcatis sobredichos mandamos fa-
zer dos cartas partidas por a. b. c. et que sean seelladas con el se-
yello del abbat don Fernando de Sant Millan, et con el seyello de
Fernando Diaz de Roias mexino del rey por mano de don Fer-
xam Gonzalvez de Roias mexino mayor en castiella, et que sean
abradas la carta; la una en Sant Millan, la otra en Sancta
Maria de Salvanera en fialdat assi que non sean mostradas
una sin otra ante el omne; como cartas deben ser mostradas de
fialdat. Desto son fazedores et placenteros el conceio de Madriz
et el conceio de Varrionuevo et de Santurde. Desto son testes de ca-
valleros Mª Fernandez de Alasanco, Xemen Lopez, Pero Sanchez,
Roy Sanchez so hermano: de escuderos Johan Perez de Alviz,
Roy Perez fijo de Pero Perez de Alasanco, Sº. Ortiz de Pequilluce,
Pero Garciez de Rueda, Roy Fernandez, et Fernam Fernandez
fijos de Fernando Diaz de Roias, Martin Sanchez de Nevias,
Fernam Zapata, Fortun Garciez de Oniam: de labradores de
Campezobin Pero Pastor, su fijo Dº abbat, Juanne so hermano:
de dedesma Dº Vicent, Dº. Sº. Dº Juannes. Factum est hoc in
era millesima ducentesima nonagesima quinta, mense fe-
bruarii.

Num.º 562.

Caa 1295: año 1257, a 29. de junio: Cajon E. 5: titulo Granon: legajo 2º, n.º 5º.

Don Fernando por la gracia de Dios abbat de Sant Millan con

otorgamiento de nuestro convento damos et otorgamos a Don Sancho de Velasco et a vuestra muger doña Guiomar aquella nuestra casa de Sant Martin de Tamon con todos los pertenencios de como la tenie Pero Juannes el alcalde, que la ayades et que la mantengades en todos vuestros dias: pero con tal paramiento que dedes cadanno diez arzudeces de buen pan a la casa de Sant Millan con el nuestro almud rendero, los seis arzudeces de trigo et los quatro arzudeces de ordio: Et que dedes cadanno al convento de Sant Millan siete morabedis para pescado el dia de Santa Maria la candelox, et cinco almudes de buen trigo con el nuestro almud rendero, et una coca de buen vino: et al abbat de Sant Millan una yantar, o cinco morabedis, qual el mas quisiere: Et que sea la ecclesia camada, et alumnada, et servida bien de todas sus cosas. Et si monge de Sant Millan, o omne de Sant Millan y acaeciere; que sea bien recebido, et que dedes todos sus huebos. Et que mantengades la ecclesia et las casas; et si algo cayere de la ecclesia, o de las casas, que lo fagades luego bien: Et si omecidio acaeciere o calomna de treinta ff. adelante, que sea del abbat. Et si en Tolmantos acaeciere iudiz de facer, que lo faga el abbat. Et vos que non ayades poder de vender, nin de empennar, nin de enagenar la casa, nin ninguna cosa de quanto a la casa pertenece, et que non metades la casa nin ninguna coja de quanto a la casa pertenece, et que non metades la casa, nin en ninguna coja de quanto a ella pertenesce en ninguna mano que a nos pese. Et si las rendas non dierdes, et las convenientias que de suso son escriptas non cumpliesedes; que perdades la casa con todos sos pertenencios, et que no ayades poder de demandalla, nin omne por vos. Et despues de dias de vos ambos, que finque la casa con todos sos pertenencios libre et quita et sin voz mala a Sant Millan. Facta carta in era millesima ducentesima nonagesima quinta. Fernandus abbas confirmat. Martinus prior maior confirm. Lupus Subprior confirm. Petrus prepositus, et hospitalarius confirm. S. Sacrista confirm. Martinus Camerarius confirm. Johannes cellerarius confirm. Dominicus Fermerarius confirm. et totus conventus, in die apostolorum Petri et Pauli.

Num.º 563.

Era 1296: año 1258, á 15 de junio: Cajon A. 10: tit. Ballarta: leg. 1.º n.º 2.

In Dei nomine amen. Conoscida cosa sea a quantos esta carta vieren et oyeren, como nos don Ferrando por la gracia de Dios abbat de Sant Millan e el convento dessi misme logar fazemos cambio con vos Ferrand Gonzalvez de Vallarta, et con vuestra mugier doña Maria: vos dades a nos todo quanto avedes en Vallarta et quanto vos pertenece hi aver en monte, y fuente, y en val, fasta la piedra del rio: esto conviene a saber quales son estas heredades; un solar con su era et con su huerto et con sus entradas et essidas, una tierra al molino de Yrt, otra tierra en fuentchinalma, otra tierra en valdefalcon, otra tierra en na varga de Sant Just, otra tierra en valdeurraca, otra tierra en somo fuentchinalma, otra tierra en somo valdecarros, otra tierra en valle de rey, otra tierra enllandemata, otra tierra enfontaniella-Maria, otra tierra a Quintanar: una Vinna en Sabuco, una ferran a Casa de Garci Perez sobre la carrera, otra ferran en mediavilla, otra ferran delante la puerta de la casa, un huerto que se tiene con el del ortelano. Et desto son fiadores de fazer gelo sano al conviento et al abbat de Sant Millan Loppe Periz de Trepeana, et Garci Lopez de Silanes: testigos de fijosdalgo Gonzalo Marquez, et Ferrand Periz, Alfonso Garcia, et Loppe Garcia fijos de Garci Lopez: de clerigos don Rodrigo, et Domingo Periz Pajon, Domingo Abbat de ciella; de labradores Bartholome, Pero Thome, Miguel de ciella, Pero Mi̅nguez de la Riba. Esto es lo que nos damos en cambio a vos Ferrand Gonzalvez, et a vestra mugier doña Maria en ecclesia salenna, un solar en media la villa con dos eras que estan cabo elli, et sulqueros de la una parte la carrera que va de Sant Andres a Coviella, et de la otra parte la carrera que va a los molinos de so-riba, et de la otra part la carrera que va de suso del solar, et de la otra part el solar de don Martin Ruyz et de don D.º elverto, et de don Martin el de las casas nuevas, et quatro hazuelas en Coviella, la una es so la carrera tras casa de Juan Martin, e suquero de la una part don Apparicio, et de la otra part afruenta en na carrera et decende fastal rio, e las otras dos hazas son sobre la carrera, e de la una haza es sulquero Domingo

Valgannon, et de la otra part son Sulqueros, Pero Gallizia Martin Dominguez, e don Marin, et de la otra haza que es tras casa de Marin de Coviella Sulqueros Pero Gallizia et de la otra part Juan Martin, et otra haza so la carrera en egual dessa, et toma en na Carrera e decende al rio: Et desto son fiadores de fazergelo sano a Ferran Gonzalvez, Ferrand Marquez et Gonzalo Marquez: testigos de fijosdalgo Martin Gonzalvez de Alziniellas e so fijo Alvar Florent arcipreste de Pancorvo Ruyz, Pero Garcia merino de Burueva, por mano de Ferrand Gonzalvez: de clerigos don Florent arcipreste de Pancorvo, Juan Diaz capellan de doña Constanza, don Matheo el clerigo, Miguel Abbat: de labradores don Apparicio, don Martin de las casas nuevas, Martin Ruyz, Domingo Raol, Domingo Maestro, don Benito Assensio, Roy Martinez. Facta carta in era millesima ducentesima nonagesima sexta. Esto fue fecho quince dias andados de junio.

Num.º 564

Año de 1259, á 30 de abril: Cajon A. 12: tit. Bulas, rol. 1. n.º 7.º

Alexander episcopus servus servorum Dei: dillectis filijs abbati monasterii Sancti Emiliani de cuculla, eius fratribus tam presentibus, quam futuris regularem vitam professis in perpetuum religiosam vitam eligentibus, apostolicum convenit adesse presidium; ne forte cuiuslibet temeritatis incursus, aut eos a proposito revocet aut robur (quod absit) sacre religionis infringat. Ea propter dilecti in Domino filii vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et monasterium Sancti Emiliani de cuculla calagurritane diocesis in quo divino estis obsequio mancipati sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presentis scripti privilegio communimus. In primis siquidem statuentes, ut ordo monasticus, qui secundum Deum, et beati Benedicti regulam in eodem monasterio institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus imbiolabiliter observetur. Preterea quascumque possessiones, quecumque bona idem monasterium in presentium iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione pon-

tefium, xegum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, potuit adipisci, firma vobis, vestrisq; successoribus, et illibata permaneant. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum, in quo praefatum monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis: decimas, quas in sancte Mariae de Soncelexo, sancti Martini de Valluercanas, sancte crucis, sancti Felicis, sancti Emiliani de Jecola, et sancti Michaelis de Petrejo, et ecclesiis obtinetis. Ecclesias, quas habetis in villa, que Villagonsalvo vulgariter nominatur. Villas sitas in valle, que vulgo sancti Emiliani vulgariter appellatur; ecclesias villarum ipsarum cum decimis, possessionibus, territis, et omnibus iuribus, et pertinentiis earundem. De Sonsoleio, et Olcable villas cum omnibus iuribus et pertinentiis earundem, cum terris vineis pratis pascuis nemoribus usuagiis in bosco et plano et molendinis, in viis et semitis, et omnibus aliis libertatibus et immunitatibus suis. Sane novalium vestrorum, que propriis manibus aut sumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percipit, sive de vestrorum animalium nutrimentis, nullus a vobis decimas exigere vel extorquere praesumat. Liceat quoque vobis clericos vel laicos libertos et absolutos e seculo fugientes ad conversionem recipere, et eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli fratrum vestrorum, post factam monasterio vestro professionem, fas sit sine licentia sui abbatis de eodem loco, nisi arctioris religionis obtentu, discedere: discedentem vero absque communium litterarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terre fuerit, liceat vobis ianuis clausis, excommunicatis et interdictis exclusis, non pulsatis campanis, submissa voce divina officia celebrare, dummodo causam non dederitis interdicto. Crisma vero, oleum sanctum, consecrationis altarium, seu basilicarum, ordinationes clericorum, qui ad ordines fuerint promovendi, a diocesano suscipietis episcopo siquidem catholicus fuerit, et gratiam et communionem sacrosancte Romane sedis habuerit, et ea vobis voluerit sine pravitate aliqua exhibere. Prohibemus insuper, ut infra fines parrochie vestre, nullus sine assensu diocesani episcopi et vestro, capellam seu oratorium de novo construere audeat,

salvis privilegiis pontificum. Sed hec novas et indebitas exactiones
ab archiepiscopis, episcopis, archidiaconis, seu decanis, aliisque om-
nibus ecclesiasticis, secularibusque personis a vobis omnino fieri
prohibemus. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus,
ut eorum devotioni et extreme voluntatis, qui se illic sepelliri de-
liberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, aut etiam
publice usurarii, nullus obsistat, salva tamen iustitia illarum
ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Decimas
preterea et possessiones ad eas ecclesiarum vestrarum spe-
rantes, que a laicis detinentur, redimendi vel legitime liberandi
de manibus eorum, et ad ecclesias ad quas pertinent revocandi,
libera sit vobis de nostra auctoritate facultas. Obeunte vero eius-
dem loci abbate, vel trucum quolibet successorum, nullus ibi quali-
subreptionis astutia seu violentia preponatur, nisi quem fratres
communi consensu, vel partium maior pars consilii sanioris se-
cundum Deum et beati Benedicti regulam providerint eligen-
dum. Paci quoque et tranquillitati vestre paterna in posterum so-
licitudine providere volentes, auctoritate apostolica prohibemus, ut
infra clausuras locorum, seu grangiarum vestrarum nullus ra-
pinam et furtum faciat, ignem apponat, sanguinem fundat, ho-
minem temere capiat, vel interficiat, seu violentiam audeat exer-
cere. Preterea omnes libertates et immunitates a predecessoribus
nostris Romanis pontificibus monasterio vestro concessas, necnon
libertates et exemptiones secularium exactionum a regibus et
principibus vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas, auc-
toritate apostolica confirmamus, et presentis scripti privilegio
communimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum
liceat prefatum monasterium temere perturbare, aut eius posses-
siones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet ve-
xationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum
pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt usi-
bus commodis profutura, salva sedis apostolice auctoritate, et
diocesani episcopi canonica iustitia et in predictis decimis mo-
deratione concilii generalis. Sigua igitur in futurum ecclesiasti-
ca secularisve persona hanc nostram constitutionis paginam sci-

ens contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove communita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini redemptoris nostri Jhu Christi fiat aliena, atque in extremo examine districte subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus, sit pax Domini nostri Jhu Christi, quatinus et hic frutum bone actionis percipiant, et apud districtum iudicem premia eterne pacis inveniat, amen, amen, amen. = Sanctus Petrus: Sanctus Paulus: Alexander papa quartus. ✝ Suscipe domine servum tuum in bonum =

En el signo

Ego Alexander catholice ecclesie ecclesie episcopus ✝. Ego Odo tusculanus episcopus ✝. Ego Stephanus prenestinus episcopus ✝ =

2ª colum.ª } Ego frater Johannes titulo Sancti Laurentii presbiter cardinalis ✝. Ego frater Hugo titulo Sancte Sabine presbiter cardinalis ✝ =

3ª colum.ª } Ego Ricardus Sancti Angeli diaconus cardinalis ✝. Ego Octavianus Sancte Marie in Vialata diaconus cardinalis ✝. Ego Petrus Sancti Georgii ad vellum aureum diaconus cardinalis ✝. Ego Johannes Sancti Nicolai in carcere tiullianensi diaconus cardinalis ✝. Ego Ortobinus Sancti Adriani diaconus cardinalis ✝ =

Datis Anagnie, per manum magistri Jordani Sancte Romane ecclesie notarii et vice cancellarii secundo Kalendas maii indicione secunda, incarnationis Dominice anno millesimo ducentesimo quinquagesimo nono, pontificatus vero domini Alexandri pape quarti, anno quinto

Num.º 565.

Era 1299: año 1261, á 6 de junio: Cajon E. 16: tit. Pazuengos:

Conozuda cosa sea a todos los omnes que esta carta vieren e oyeren como yo don Pedro Guzman adelantado mayor en Castiella fui en Pazuengos el dia, que Ferrando Diaz de Pazuengos e su muger doña Milia vendieron al abbat de Sant Millan e al convento, quanto que avien en Pazuengos casas e heredamientos en monte e en fuente e quanto ellos habien, e atienden haber en Pazuengos, e en todo su termino, por doscientos mrs, et fueron dellos luego bien pagados: Et yo por ruego del abbat e del convento de Sant Millan do mi carta seellada con mio

Sello al abbat e al convento de Sant Millan en testimonio de este fecho. Dada en Pazuengos seis dias de junio. Don Gonzalo la fizo por mandado de don Pedro Guzman, era de mill doscientos e noventa e nueve años.

Num.º 566.

Era 1330: año 1262, á 2. de Sepbre: archivo de monjas de cañas, Cajon de Valluercanes.

In Dei nomine, amen. Conoszuda cosa sea a todos los omnes que esta carta vieren a los que son agora, et a los que son por venir; como yo doña Urraca do al convento de Cañas quanto he en Valluercanes por mio quinto, vasallos et heredamientos, con el castellar, con entradas et con exidas, con fuentes et con puentes et con montes et con aguas, et con quanto y he del cielo a la tierra para vestiario. Et ninguno que gelo contrayare, que sea maldicho con Judas el traidor dentro en los infiernos. Et yo don Nuño Gonzalez otorgo et confirmo este donadio, que la condesa da al convento de Cañas. Et porque este fecho sea firme et estable, pongo el mio seello en esta carta por testimonio, porque ninguno sea atrevido de ir contra este fecho. Deste fecho son testigos don Alfonso Lopez, et don Johan Alfonso so fijo, et don Sanc Garciez de Salzedo, et don Diego Garciez de Alfaro, et don Ruy Diaz de Velascor, et don Johan Alfonso Carriello, et don Martin de Ayvar, et don Gonzalo Gomez de Aguero, et don Ferran Garcia Zaton, et don fray Domingo de Medina doctor de los predicadores, et fray Pedro su compañero, et don Martin de Estella confesor de Cañas. Fecha la carta dos dias por andar de setiembre era de mill trescientos annos.

Num.º 567.

Era 1302: año 1264, á 18 de Enero: Cajon A. 15: titulo Castañares: legajo unico: n.º 1.º

In Dei nomine amen. Sabida cosa sea a quantos esta carta vieren; como nos don Ferrando por la gracia de Dios abbat de Sant Millan e el convento desmisme logar damos e otorgamos a vos

don Pedro Semenez de Castannares et a vuestra mugier dona Juana todo el nuestro heredamiento de Castannares molinos et heredades parrales et casas et viñas et quanto a el convento de Sant Millan en Castannares: que lo ayades et lo mantengades en todos vuestros dias de vos ambos; pero con tal paramiento que dedes al Convento de Sant Millan en estos seis años primeros que vienen cadaño doce mrs los seis por la navidat et los otros seis por la pascua de quaresma. Et destos seis años adelante que dedes cadaño al convento de Sant Millan treinta mrs en estos plazos sobredichos. Et en estos dos años primeros que vienen, que nos fagades dos molinos de yuso de los nuestros molinos del Soto, et que les enderecedes de todos sus adobos, et nos que vos demos veinte morabedis en ayuda pora facer los molinos; et despues de vuestros dias que finquen aquellos molinos, que vos ficieredes, al convento de Sant Millan por heredamiento pora siempre. Et que non ayades de poder de vender nin de empeñar nin de enagenar ninguna cosa de quanto en Castannares vos damos nin de metello en otra mano agena que a nos pese, et despues de vuestros dias de vos ambos, que finque el heredamiento que vos damos en Castannares con quanta mejoria vos en ello ficierdes, et con los molinos que avedes de facer destos dos años, todo libre et quito et sin voz mala al convento de Sant Millan. Et a vuestro finamiento, que vos enterredes en Sant Millan vos et vuestra mugier. Desto son fiadores de fazernos faziente los molinos, et de nos fazer dar las rendas a los plazos sobredichos, et de complir los paramientos sobredichos, Ordon Periz, et Martin Gonzalez de Castannares: testes de cavalleros Diaj Diaz, et Martin Gonzalez, clerigo Ferrand Royz de Villallovar: de Escuderos Pedro Ortiz, Roy Martinez, Johan Martinez, Garci escrivano, Garci Periz de la Reyna, Domingo Luchas. Et si nos quisieremos que nos cambiedes los fiadores cadaño, et si non que vos atengamos a estos. Facta carta quinto decimo Kalendas febroarii, in die Prisce virginis, era millesima trecentesima secunda. Ferrandus abbas confirmat. Petrus prior maior confir. Rodericus subprior confir. Sancius Camerarius confir. Dominicus cellerarius confir. Et totus Conventus Sancti Emiliani confirmat.

Num.º 568.

Era 1303: año 1265: á 31. de mayo: Cajon E. 16: titulo Pazuengos: legajo 1.º n.º 3.º

Anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo sexasegimo quinto, era millesima trecentesima tertia, en el postremero dia de maio, la dominica de la Trinidad fueron en Pazuengos el abbat don Juan Sanchez de Sancta Maria de Valvanera, e don Ferran Muñoz de Hormiella, don Juan Abbat de Oracastro sacados alcaldes de doña Milia, e de sus fijos del vn cabo, e del otro del abbat e del convento de Sant Millan, quando vendieron doña Milia de Herbias muger que fue de don Ferrando Diaz por si e por sus fijos, e Ferran Ferrandez fijo de Ferrando Diaz, e de doña Milia por si e por sus hermanos, e por quiquier que so voz obies de demandar, que vendieron al abbat e al convento de Sant Millan quanto ellos abien en la villa de Pazuengos casas e heredamiento montes e fuentes entradas e salidas, verde e seco e quanto ellos avien en la villa de Pazuengos e en todos sus terminos, e esperaban ende haber por seiscientos mrs, los dosientos por la manfechura de las casas, e los quatro cientos por el heredamiento: E este es el heredamiento que vendieron dona Milia e sus fijos a los sobredichos, el abbat e al convento de Sant Millan, el meyo solar del mazano, e de los hoyales vna pieza, e de lombiello otra, e otra de la cabezuela, e otro pedazo de viagray, e la pieza de harvorenes, e otra pieza en Somogrant, e otra pieza cabo la de Mari Basco, e otra en el mostajo, e otra cabo el rebollo, e otra en fuentefria, e otra en el espino, e otra en el mayelo, otra en el Eruela, otra en el canto, otra en Sovamolinos, otra en el pedregal, otra cabo el tormo, otra cabo Juan Diago: e lo que compro en quinnones del conceio, en na Carrasquera, otra pieza sola Carrera, e vn pedazo en el vallejuelo, otro sobre la fuente. E del heredamiento de Cirueña en Somo valdecereseda vna pieza otra en Sant Quiliz, otra en el majuelo, e la metad de Somomolinos, e el huerto de media villa, e otra pieza cabo Juan de Mari Ferranda, e el solar de los palacios viejos, e el otro solar de los palacios nuevos con toda su herran, e con toda su cohita, e el linarejo que esta cabo el palacio nuevo, e otra herran trans casa de Mari Galindo. E de esto dieron fiadores doña Milia e

sus fijos al abbat e al convento de Sant Millan a Poy Diaz fide don Poy Diaz de Rojas, e a don Andres de Bobadiella, e a Herrant Muñoz de Hormiella, e a su fijo Sancho Ferrandez. De esto son testigos rogados de ambas las partes que lo vieron e que lo oyeron don Juan Sanchez abbat de Valvanera, de monges de Valvanera don Pascual, e Pascual Garcia: de caballeros don Sancho Gonzalez merino de Burueva e de Rioja; e de clerigos de missa cantanos don Pascual de Cirueña, e Domingo Abbat, e el alcalde don Juan Perez de Madriz, e don Juan Abbat de Ojacastro clerigo missa cantano, e Domingo Caro de Cordovin preste: De escuderos Herran Muñoz de Hormiella, Juan Perez de Valviz vecino de Naxera, e Pedro Martinez de Bobadiella, Gonzalo Royz fide Rodrio Albarez de Santurdi. De Legarda Pedro Fustez, de Pazuengos Domingo abbat clerigo missa cantano. Este pleito fue puesto e conocido ante el alcalde don Romeo Perez de Nagera en Cirueña el dia de Sancta Cruz tres dias andados de mayo, e despues lo firmaron el abbat e el convento el postrimer dia de Mayo con doña Milia e con sus fijos ante los sobredichos.

Num.º 569.

Era 1303: año 1265, á 22 de octre: Cajon A. 10: titulo Valluercanes, leg. 1.º n.º 1.º

In Dei nomine, amen. Conoszuda cosa sea a quantos onmes esta carta vieren, como nos don Ferrando por la gracia de Dios abbat de Sant Millan, y el convento des misme logar avemos tal paramiento con vusco don Juannes capellan de Sant Martin de Valluerquenes, que vos diesemos treinta e seis tabladas de pan, las veinte e siete de trigo e las nueve de ordio por la capellania de Sant Martin de mientre la ecclesia de Sant Millan sallieremos con la ecclesia de Sant Martin: vos don Juannes que levedes vuestra capellania, asi como la soliedes levar, e la meatat del pie del altar y el diezmo de vuestra labor. Et si nos con la ecclesia non sallieremos, que demos a vos don Juannes en otro lugar estas treinta e seis tabladas pora en toda vuestra vida. Et sobre estos nos ab-

bat et convento damos vos por fiadores de dar a vos don Yuannes estas treinta e seis tabladas de pan a don Lope Periz de Sant Millan de Yecola, e a don Peydro clerigo de Trepeana, e a Estevan vecino de Sant Martin de Valluerquenes, et si non vos diessemos este pan cadanno, porque vos don Yuannes apendrar oviessedes por ello, que vos pechassemos en coto cient morabedis, e el fecho que vala. Desto son testes Martin Pedriz juez de Sant Martin, e so fijo Domingo Martin, e Johan fi de Mari Garcia de Sant Millan de Yecola. Et otrosi yo don Yuannes capellan de Sant Martin de Valluerquenes por esta merced que me fazedes el abbat y el convento de Sant Millan, vengo de conoszudo, e fago iuramento sobre la mi anima a vos don Ferrando avandicho abbat de Sant Millan e al convento de Sant Millan, que nunqua sea en demanda ni en estorvo yo ni mio mandado ni mio conseio, ni quien por mi oviez de fazer en contral monesterio de Sant Millan sobre la ecclesia de Sant Martin de Valluerquenes. Et sobre todo esto do vos por fiadores a don Lope Pedriz de Sant Millan de Yecola, e a don Peydro clerigo de Trepeana, e a Estevan vecino de Sant Martin de Valluerquenes, que si por ventura yo don Yuannes clerigo sobredicho, yo ni mio mandado ni mio conseio fuero en contrario ni en demanda en contral monesterio de Sant Millan sobre la ecclesia de Sant Martin de Valluerquenes, que vos peche cient moravedis al abbat e al convento de Sant Millan, y el fecho que vala, assi como sobredicho es. Desto son testes Martin Pedriz juez de Sant Martin de Valluerquenes, e Domingo Martin so fijo, e Johan fi de Mari Garcia de Sant Millan de Yecola. Et porque este fecho sea mas firme e non venga en dubda, fiziemos dues cartas partidas por a. b. c. Et yo don Ferrando avandicho abbat mande poner en esta carta mio seello pendient: et nos convento, porque non avemos seello proprio, otorgamos e avemos por firme la apposicion del seello de ~~abbat~~ nro Señor el abbat. Et yo don Yuañes clerigo sobredicho, porque non avia seello proprio; pedi merced a don Johan Sanchez abbat por la gracia de Dios de Sancta Maria de Valvanera, que mandase poner en esta carta so sello pendient

en testimonio: et yo don Johan Sanchez abbat avandicho por ruego de don Yuannes, pusi en esta carta mio seello en testimonio. Fecha la carta en Sant Millan veinte e dos dias andados de octubre era millesima trecentesima tertia.

Num.º 570.

Era 1306: año 1268, á 20 de febrero: Cajon J. 9: titulo valle de S.n Millan: rollo 2.º n.º 1.º

Don Alfonso, por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Murcia de Jahen et del Algarbe; a todos quan esta carta vieren, salut et gracia. Sepades, que por querellas que nos enviaron fazer el conceio de Madriz de don Ferrando abbat que fue de Sant Millan de la cogolla, et del convento desse mesmo logar: Ferrant Yuannes et Martin Lopez monges del monesterio por personeros del abbat et del convento de la vna parte, e don Sancho et Pero Alfonso por personeros del conceio de Madriz de la otra parte, vinieron ante nos, e nos oidas las querellas que los personeros sobredichos de Madriz fazien del abbat et del convento sobre dichos et de sus onmes et de sus vasallos, et oydas las razones de amas las partes; embiamos mandar por nuestra carta a don Ferrant Gonzalez de Roias, et a Garci Campo capiscol de Burgos, que lo pesquiriesen, et nos enviassen la pesquisa et la verdat, que ende fallasen, escripta et seellada con sus seellos. Et ellos fizeronlo assi, et enviaron nos la pesquisa, et emplasaron a las partes que viniessen ante nos a seguir so pleito; Et al plaso que ellos les pusieron, don Yeñego abbat de Sant Millan de la cogolla por si, et por el convento desse mismo logar con su carta de personeria de la vna parte, et Domingo Romero por personero del conceio de Madriz con su carta de personeria de la otra parte, vinieron ante nos en juizio. Et nos vista la pesquisa et oydas las razones de ambas las partes, damos estos juizios que aqui son escriptos en esta carta. A la querella que fizieron, que el abbat fazie alcaldes en Madriz et por dineros, non provaron en la pesquisa que los fazie por dineros, et damos al abbat por quito desto.

Et porque provaron, que de quarenta años a aca el abbat fizo jurados, et alcaldes, et merinos contra voluntad dellos; judgamos, que los faga asi como lo vso fasta aqui. Et a la otra querella, que dizien, que judgaban en Sant Millan, et fallamos por los testes de Madriz, que lo fizieron siempre sobre los mayores pleytos; mandamos que se vse assi, como se vso fasta aqui. A la querella que fizieron otrosi los de Madriz, que Johan Perez minguaba los nuestros pechos; fallamos, que non se prueva, et damos al abbat por quito. Otrossi de la otra querella que fizieron, que dizien, que el merino del abbat entrava las casas de los onmes buenos de Madriz por mandado del abbat, et tomavan de sus bienes; pruevase, que el merino fazie estas cosas, mas non por mandado del abbat, et damos al abba por quito. et mandamosle que de las querellas, que ovieren los de Madriz de su merino, que gelas faga el meiorar, et emendar. Et a lo al que querellaron los de Madriz, que dando fiadores para quanto nos mandasemos, que non les vale; pruevase por los testigos de Madriz, et porque an alcaldes ante quien deben dar fiadores, et facer derecho, damos por quito al abbat, et mandamos que si los de Madriz quisieren + sobre cosas que los devan dar; que los den al abbat, o a sus jurados, o a los alcaldes para complir derecho por su fuero. Otrossi a las querellas que dieron, que los onmes del abbat don Ferrando prendieron puercos, et les tomaron treinta cargas de vba a tuerto, et como non devien, et que prendaron vacas et oveias, pruevase por los testigos de Madriz; et mandamos que el abbat fagalo pechar a aquellos que lo tomaron, o fazer derecho por ello. De lo al que querellaron los de Madriz que el monesterio fizieron diez granjas en su termino, non se prueva; mas pruevase que compraron vna casa en termino de Villagonzalo, et los de aquella casa pascen aderredor della en termino de Villagonzalo, et en termino de Madriz, et mandamos que los de aquella casa vsen de aquella guisa que vsaron ante que el abbat la comprasse. Otrosi de lo que querellaron los de Madriz que pasavan con las heredades realengas et pecheras de nos a Varrionuevo et a Sant Vrdi, et que los emparava el abbat que non pechasen a nos; pruevase por los testes de Madriz que pasan heredades pecheras mas non realengas segunt dizien; mandamos

+ dar fiadores

que el abbat sea quito desta demanda: et sobresto que ayan los de Madriz so pleyto si quisieren con los de Vaxxionuevo et de Sant-Vdi, et el abbat que los tenga a derecho en quisa, que nos non perdamos ninguna cosa de los derechos que devemos aver, nin el abbat de los suyos. Et de la otra querella, que fizieron que dizien que el abbat et sus omnes les prendan vacas et bueyes por razon que sacavan el pecho mostrado, et non se prueva; desto damos por quito al abbat. De la querella, que fizieron los de Vaxxionuevo et Sant-Vdi, que les cortan los montes, et quando los de Madriz los prendan por ello, que los meninos del abbat por su mandado prendan a los de Madriz et les fazen tornar los penos por fuerza, et les matan sus monaneros que guardan sus montes: por que fallamos que se non prueva, damos por quito al abbat; et empero mandamos, que el que defienda a los de Vaxxionuevo et Sant-Vdi que non corten los montes de Madriz assi como non deven. Et a la otra querella que dizien, que tomaron omnes del abbat a los de Madriz una baca et un asno, et un puerco, mandamos que el abbat lo faga pechar a aquellos que lo tomaron, et faga derecho por ello. Otrossi mandamos que si algunas querellas oviesen de aqui adelante los de Madriz de monjes del monesterio, o de omnes del abbat o de sus vasallos, et de los de Vaxxionuevo et de Sant-Vdi, o algunos destos oviesen querella de los de Madriz, que faga el abbat fazerles derecho los unos de los otros. Et mandamos que estas cosas sean guardadas et tenidas segun son iudgadas. Et por que esto non venga en dubda, damosles esta nuestra carta seellada de nuestro sello pendiente de cera. Dada en Xerez el rey la mando veinte dias de febrero era de mill et trescientos et seys años. Johan Martinez la fizo por mandado de Gonzalo Munoz et de Jordan del... prey alcaldes del rey.= Yo Garcia Sanchez la fis escrivir por mandado del Sancho Mudarra teniente logar de notario por Ferrant Sanchez notario mayor del rey en Castiella = Sancho Mudarra.

Num.º 573.

Era 1306: año 1268, a 9 de mayo: Cajon 2.º 52: nol. 3.º n.º 42.

In Dei nomine amen. Connocida cosa sea a quantos esta carta

vieren et oyeren, a los que son presentes e a los que son por venir: como nos don Ennego Ferrandez por la gracia de Dios abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla con otorgamiento e con consentimiento de todo el conviento dessi mismo logar ordenamos e establecemos fasta la fin del mundo, que ardan siempre dos lampadas de dia e de nochi ante el altar de Sant Juan, e ante el cuerpo del Sancto de Sennor Sant Felices, e ante las reliquias que hy son. E porque estas sobre dichas lampadas sean siempre cabtenudas, e ardan siempre de dia et de noche; damos e otorgamos de Sant Millan los cinco morabedis de los yantares del abbat, que ha en Porciles, e los tres morabedis de la nuestra casa de Sancta Gadea. E el Sacristan del monesterio de Sant Millan, que cueia siempre cadanno estos ocho morabedis de los logares sobre dichos, los cinco morabedis de Porciles, e los otros tres morabedis de la nuestra casa de Sancta Gadea. E el Sacristan de Sant Millan, que sea tenudo siempre de cabtener estas dos lampadas sobre dichas con los ocho morabedis sobre dichos, e con todos los otros bienes que ha la Sacristania, que ardan siempre nochi e dia ante el altar de Sant Juan, e ante el cuerpo de sennor Sant Felices, e ante las reliquias que hy son. E nos el sobre dicho abbat et todo el conviento de Sant Millan de la cogolla otorgamos e confirmamos esti fecho que sea validuero e firme pora siempre, et nul omne del mundo, que contra esti nuestro fecho viniere en ninguna cosa, o lo quisiere quebrantar o corromper, siquier sea abbat de Sant Millan o prior o monge o seglar, que sea descomulgado e maldito (sigue con las imprecacs ordinarias). Et por que esta carta sea mas firme e mas validuera pora siempre, e non venga en dubda, nos los sobre dichos el abbat e el conviento de Sant Millan de la cogolla mandamos poner en esta nuestra carta nuestros seellos pendientes. Facta carta apud monasterium Sancti Emiliani de cuculla, die octavo idus maii, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo octavo, era millesima trecentesima sexta, regnando el muy noble e ondrado e alto sennor por la gracia de Dios el rey don Alfonso en uno con su mugier la reyna doña Violant, e con sus fijos el rey don Ferrando, e el infant don Sancho, e el infant don Peidro, e el infant don Jagnes

en Castiella e en Toledo e en Leon e en Gallizia e en Cordova e en Sevilla e en Murcia e en Jahen e en Algarve.

Num.º 572.

Era de 1307 año 1269, á 19 de Enero: Cajon 0.º: titulo Villalobar leg. 1.º num.º 1.º

Conozuda coja sea a todos los omnes que esta carta vieren et oyeren: como nos don Yeneco abbat de Sant Millan de la cogolla, et don Martin Lopez el prepuesto et don Aznar Lopez prior de la claustra, et don Sorton Sanchez mayordomo del convento, et con otorgamiento del convento del monesterio de Sant Millan fazemos camio con vos don Roy Diaz de Belasoxi en tal manera que nos abbat et convento sobredichos camiamos con vos don Roy Diaz quantos solares nos avemos en la villa de Terramelloxi poblados et por poblar, et quanto heredamiento nos hi avemos de pan et de vino fata el dia de la era desta carta, con todos aquellos derechos, que el monesterio de Sant Millan lo avie; et desapoderamos nos dello, et apoderamos a vos el dicho don Roy Diaz en ello, que lo ayades libre et quito por juro de heredat, y poza facer dello et en ello como de vuestro mismo vos, o qui vuestro oviere dereda. Otrosi yo Roy Diaz el sobredicho do a vos don Yeneco abbat de Sant Millan sobredicho et al convento poral monesterio de Sant Millan en camio desto que yo recibo de vos en Terramelloxi asi como sobredicho es, quantos solares e yo en Villalovar poblados et por poblar, et todo quanto heredamiento yo e hi de pan et de vino fata dia de la era desta carta con todos los derechos, que el heredamiento a et debe aver, asi como yo lo avia, et desapoderome dello, et apodero a vos don Yeneco abba sobredicho et a vos don Martin Lopez el prepuesto et a vos don Aznar Lopez prior de la claustra, et a vos don Sorton Sanchez mayordomo del convento de Sant Millan et poral monesterio de Sant Millan, que lo ayades libre et quito por juro de heredat, et poza fazer dello et en ello como de lo vuestro mismo. Et porque esto sea mas firme nos don Yeneco et con actuidad del convento de Sant Millan metemos fiadores comunco de otorgar et de rader assi como fuero de Granon es, a don Johan Martinez de Leyva et a los

Juañes de Villaseca et a Johan Peyz de Rodezno, et a Pedro Xemenez de Carrañaxes et a Roy Gonzalez de Ferramelloi. Et ozosi yo Roy Diaz porque esto sea fixme et stable meto fiadores comigo de orozgax et de redrax, assi como fuero de Baños es, et como sobre dicho es a don Johan Martinez de Leyva et a Lope Juañes de Villaseca et a Johan Peiz de Rodezno et a Peydro Xemenez de Carrañaxes et a Roy Gonzalez de Ferramelloi. Et nos Johan Martinez et Lop Juañes et Johan Peiz et Pedro Xemenez de Rodezno et Roy Gonzalez los sobre dichos orozgamos, que somos fiadores de orozgax et de redrax, assi como fuero es, et segum sobredicho es. Ozosi nos don Peñego abbat sobre dicho et el convento del monesterio de Sant Millan, et yo Roy Diaz el sobredicho mandamos fer dos cartas partidas por a.b.c. de que tenemos amas las partes señas, et mandamos poner en ellas los nuestros seellos pendientes en testimonio. Ozosi tomamos amas las partes al cabillo de la eglesia de Sancto Domingo de Lacalzada, et al conceio des mismo logar, et a don Guillen Martinez arcidiano de Calahorra, que pusiessen los sus seellos pendientes en estas cartas en testimonio. Et nos el cabillo de la eglesia de Sancto Domingo et el conceio, et don Guillen Martinez los sobredichos pusiemos en estas cartas nuestros seellos pendientes en testimonio. Desto son testigos rogados de las partes que lo vieron et oyeron de fijosdalgo Ferrant Perez de Herbias, Diago Gonzalvez de Treviena, Roy Lopez de Villalovar: de Sancto Domingo de Lacalzada don Sancho Atramentia alcalde, don Garci Perez de Carrañaxes, Domingo Abbat de Saja, Ferrant Peiz fidé Navarro, Ferrand Juames fidé don Johan Dz de Villalovar clerigos don Domingo Lopez capellan, don Pasqual Johan Dz, Pasqual Garcia fidé de Pedro Al[illegible]: de labradores Juañez fidé de Domingo de Pero Vazon, Garcia fidé de Pero Gonzalez, Domingo Dochanduxi juez de doña Constranza, Pascual fidé Lope de media villa, Lope fidé Pero Dz; et todo conceio de Villalovar: testes de Ferramelloi Diago Lopez, Roy Gonzalvez, Pedro Antolinez, D° Lopez capellan, D° Pescador, don Mazin, Dia Royz: de Velasoi Johan Dz, Pero Juañes, Domingo Alfonso de Villalovar, Domingo abbat, Pero Soreiana. Et yo Domingo Peiz escrivano publico del conceio de Sancto Domingo de Lacalzada fuy a esto de-

lante, et, por mandado de las partes sobredichas, scripsi esta carta con mi mano, et fiz en ella mi signo ✠. Fecha la carta miercoles diez et nueve dias de Enero de mill et trescientas et seze años.

Num.º 573.

Era 1307: año 1269, á 29 de junio: Cajon V. 12: rol. 3º, n.º 13.

In Dei nomine, amen. Connoszuda cosa sea a todos los onmes, que esta carta vieren et oyeren: como nos don Ennego por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla con otorgamiento et con consentimiento de todo el conviento des misme logar, porque viemos hy, entendiemos que el altar de Sennor Sant Johan do esta el cuerpo del Sennor Sant Felices, et do estan en este misme altar otras reliquias muchas et muy preciosas et de muchos sanctos, porque non eran tan bien alumbradas, nin tan honestamente como debien; ponemos hy establecemos primeramente a honor de Dios, et de la gloriosa, et de Sennor Sant Johan, et de Sant Millan, et de Sant Felices, et de todas las reliquias gloriosas que hy son, et por remision de nuestros pecados, una lampada en el altar de Sant Johan, que arda de dia et de noche pora siempre jamas fastal dia de la fin con las otras dos lampadas, que hy arden. Et nos abbat don Ennego hy el convento sobredichos por ond esta lampada sea contenida et alumbrada fasta la fin del mundo, damos et otorgamos a la Sacristania de Sant Millan, et desende en todos los otros altares de la Ecclesia de Sant Millan, siquier por defuntos, siquier en pascuas, siquier en festas, siquier en feriales, o en qualquier manera que las hy ofrecieren, fuera sacado quando algun monge de Sant Millan cantare missa nueva, que sea toda la offrenda del monge que cantare la missa nueva; et fuera sacada toda la offrenda de la feria de Sant Pedro que sea toda del abbat. Otrosi damos et otorgamos toda la offrenda de la feria de Sant Martin a la Sacristania de Sant Millan, fueras sacados los seys sueldos del campanero, et los quatro dineros para agujas al Alfayat. Et todas estas cosas sobredichas damos et otorgamos a la Sacristania de Sant Millan, que las aya libres et quitas pora siempre jamas, y el sacristan de Sant Millan que sea tenudo de captener esta lampada, et de la alumbrar

de dia et de noche fasta la fin del mundo. Et ninguno, que contra este nuestro fecho quisiese venir (siguen las imprecs ordinarias). Et por que este nuestro fecho sea mas firme para siempre, et non venga nunqua en dubda, nos abbat don Ennego et convento sobre dichos mandamos poner en esta carta nuestros seellos pendientes en testimonio. Facta carta apud monasterium Sancti Emiliani tertio Kalendas iulii in die apostolorum Petri et Pauli, era millesima trecentesima septima, anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo nono. Otrosi mandamos, de como fue costumne antiguamente, que qualquier monge de Sant Millan, que cantase missa en el altar de Sant Millan, o en qualquier de los otros altares, que son en la ecclesia de Sant Millan, que ..... en el altar que el monge cantase la missa, si ofreciesen tortas, o dineros, que aya el monge que la missa cantase una torta, ó un dinero, qual el mas quisiese.

Núm.º 574.

Era 1308: año 1270, marzes 18 de febrero: Cajon A. 15.

Sepan quantos esta carta vieren como nos Ennego Fernandez por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla et el convento desse mismo logar catando pro, et onra de nuestro monesterio, et reconociendo el mucho bien et la mucha merced, que recibimos de vos el muy alto et muy noble Senor don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve, et de los otros reyes que fueron ante vos donde vos venides, faremos camio de nuestra buena voluntat sin premia ninguna convusco, segunt sea dicho en esta carta. Primeramiente vos damos las nuestras villas de Sant Martin de Barbarana et de Barbaraniella con la eglesia et con todos sus derechos et con los vasallos et con los heredamientos, que nos y habemos, con montes con pastos con aguas con entimos con entradas et con salidas et con todos los derechos bien et cumplidamiente, asi como nos las habemos et los

debiemos haber. Et los derechos de las villas son estos: que cada uno de los pechenos de las villas da cadanno quatro cuezas de ordio, et una de trigo: Otrosi cada uno de los pechenos da cadanno dos carabitos de vino de la medida vieia: Et otrosi quando viene el abbat al logar dante los vasallos una yantar que vala cinco morabedis: Et otrosi que las calonnas et las aventuras de las villas son del abbat, et la martiniega de los vasallos que a el abbat, et el convento la quarta parte: Et otrosi que los pobladores del logar deben fazer sesna tres vegadas en el anno en esta guisa: que el poblador si oviese una yunta de Bueyes o mas, que labre con una yunta, et si non oviese mas de un buey, que el yunte con otro, et que labre: et el abbat debe les dar a comer la mannana et a merienda pan et vino et queso, et en la noche pan et vino et carne: et el labrador que non oviere buey, labre con su cuerpo Et otrosi el primer dia, que quisiessemos vendimiar los del abbat, de cada casa deben dar una bestia el que la oviere et un anne: et qui non oviere bestia, que labre con su cuerpo: et el abbat que les de a comer asi como sobredicho es, salvo que los pobladores den en este dia quatro sueldos poza un carnero, et el abbat debe dar a cada bestia de las que labren una cuezа de cebada. Los heredamientos son estos el palacio, la sesna del soto, la sesna que es en la carrera de Haxubal, otra sesna que fue esas una partida, otra sesna de la Rubia, otra sesna que dicen de quatro almas, la tierra de buzal mayor, la tierra que es entre las carreras a Haxubal, tres piezas de la tablada del convento, la sesna del era, la pieza de Albesta, la pieza de Pedro Velador, la pieza que fue de Martin Forro, la pieza que fue de Buzal de Bitorno que es en termino de Jubera: seis piezas que fueron de Domingo Buendia, dos piezas en el axenal, dos piezas en Mendavia en regadio: tres piezas que son en Murgadiello de Riodeza: dos sesnas en campo de Ocon: en Lazdero heredat para un yugo de Bueyes et en regadio: En Sant Pelayo de Desoio he

redat que rendre treynta e seis hanegas de pan, et tienela don Gonzah Juannes de Bastan et esta heredat es cerca de los Arcos de Navarra: dos piezas de tierra en el campo de Lodosa: vna pieza de tierra en Barea, vn molino en ebro que es al pie de la villa. Las viñas son estas la viña en Somola Serna, la viña del huerto, cinco viñas del convento, et otra diz et nueve piezas de viñas, vn huerto que es cerca la viña: et todo el diezmo de la eglesia que es quito del abbat, et toda la offrenda de cada dia. Et estas villas et esta eglesia et todos estos heredamientos vos damos libres et quitos; et prometiemos vos que si algun onme vos quisiere embargar o contrallar estas villas, o algunas cosas destas sobredichas en algun tiempo a vos, o a quien despues de vos lo oviere, que vos lo fagamos sano, et que redremos a qualquier, a qualquier que lo quisiere embargar o contrallar por qualquier razon sin danno et sin cuesta et sin embargo de vos et de qui lo toviere despues de vos. Et del dia de la era que esta carta es fecha en adelante desapoderamos a nos et al nuesto monesterio destas villas et desta eglesia et de todos estos heredamientos, et de todos los sus derechos: et apoderamos a vos Sennor rey don Alfonso en todo que lo ayades por iuro de heredat pora vos et pora quantos vinieren despues de vos. Et porque vos seades mas seguro desto, damos vos la carta del donadio, de como nos et el nuestro monasterio lo ganamos que es fecha en esta guisa = In nomine Sancte et individue Trinitatis. Ego humillimus et omnium servorum Dei vltimus, et tamen Dei gratia Garsea Sancionis rex vna cum coniuge mea Tarasia regina, peccatorum nostrorum recordantes, offerimus Deo et Sancto Emiliano et tibi Gomessano eiusdem loci abbati cum ceteris fratribus vnam villam, que dicitur Cordovin in confinio Naiare positam: et duas villas in flumine Cantabrie sitas, que vocantur Barbarana et Barbaraniella: has autem villas confirmamus cum omnibus aiacentiis terminis pascuis pratis montibus, vineis terris et hominibus, absque omicidio et fornitio. Damus et confirmamus etiam vobis liberam potestatem ut

quicquid ex aiacentiis villis voluerint venire et populare in istis villis supradictis a nobis Sancto Emiliano datis, populatores illi pectent in propriis suis villis a quibus disceserunt, dominis suis suam botellam, et habeant suam hereditatem, et maneant liberi sine omni malo servitio, et serviant Sancto Emiliano pro animabus nostris et parentum nostrorum per cuncta seculorum secula, amen. Siquis vero hanc nostram donationem disrumpere voluerit, sit a Domino maledictus, et cum Juda Domini traditore dampnatus, et ad partem regiam persolvat quinque talenta auri, et ad regulam duplum. Facta carta in era nongentesima octogesima quarta, decimo Kalendas iunias. Ego Garsea rex huic scripto manu mea signum ✠ inieci et confirmavi. Teresia regina confirmavi. Sancius ipsius regis confirmavi. Fortun Galindez et Fortun Scemenones testes. Scemenones Sanchez testis. Domino Basal testis. Domino Beila de Autol testis. = Et yo don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve, por las villas deste Sant Martin de Barbarana et de Barbaraniella con todos sus pertenencios, et por todos los otros heredamientos que vos el abbat et el Convento sobredichos me dades assi como sobredicho es, do vos en camio las martiniegas de Madriz et de Pazuengos, + et estas martiniegas vos do a vos et a los que vernan despues de vos et al vuestro monesterio por iuro de heredat pora siempre iamas. Et otorgo q̃ maguer me vos diestes la carta de la donacion, en que dice de como el rey don Garcia vos dio estas villas sobredichas, et la villa que dicen Cordovin, que esta villa de Cordovin, que finqua vuestra quita, asi como la vos oviestes fasta aqui. Et porque este camio sea firme et non venga en dubda, nos sobredicho rey don Alfonso, et don Tennego Ferrandez abbat de de Sant Millan de la cogolla et el convento desse mismo logar mandamos fazer dos cartas por a. b. c. seelladas con nuestros

+ en el diploma sig.te dice: et de Ledesma.

seellos: Et porque vos Sennor rey don Alfonso nuestro Sennor tengades la vna, et nos el abbat et el convento sobredichos tengamos la otra. Et porque vos Sennor rey don Alfonso seades mas seguro destas cosas, que nos vos damos en camio destas matiniegas sobredichas, nos el abbat et el convento sobredichos rogamos a nuestro Señor don Bevian obispo de Calaforra, que otorgase este camio. Et yo don Bevian por la gracia de Dios obispo de Calaforra, et de la Calzada entendiendo et sabiendo que este camio es a muy grand pro del monesterio sobredicho de Sant Millan de la cogolla, en testimonio desto mande poner mio seello en estas dos cartas. Fecha la carta en Naiera, martes diz et ochos dias de Febrero, era de mill et trezientos et ocho años. Maestre Ferrant Garcia arcidiano de Niebla la mando fazer por mandado del rey: yo Pelegrin la escrivi et que otorgamiento de las partes sobredichas.= Ferrant Perez=.

Num.º 576.

Era 1308: año 1270, a 15 de marzo dia sabado: Cajon E. 16. tit. Pazuengos

Don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et de Algarve: a los conceios de Madriz de Pazuengos et de Ledesma salud et gracia. Sepades que yo di las martiniegas de estos vuestros lugares al abbat e al convento de Sant Millan de la cogolla por iuro de heredat pora siempre iamas en camio por las sus villas de Sant Martin de Barbarana e de Barbaraniella, que me ellos dieron a mi: ende vos mando a cada vno de vos, que dedes cadanno daqui adelante las martiniegas de vuestros logares al abat e al convento sobredicho, o a los sus omnes que las ovieren de recabdar por ellos bien e complidamientre, asi como las vsastes dar a mi. Et defiendo firmemientre, que los mios cogedores nin el mio merino nin otro ninguno non sea osado de vos las demandar, nin de vos prendar, nin de vos afincar por ellas, nin de las embargar a ellos por ninguna razon; ca qualquier que lo fizesse, al cuerpo e a quanto oviese me tornaria por ello, e demas quanto daño e menoscabo el abbat e el convento rescibiensen por ende

de sus casas, ge lo mandaria todo entregar doblado: et si vos dar non les quisiesedes las martiniegas asi como sobredicho es, mando que vos prendan, e que vos afinquen fasta que vos las fagan dar. Dada en Burgos, sabado, quince dias de marzo, era de mill e trezentos e ocho años. Maestre Fernand Garcia arcidian de Niebla la mando facer por mandado del rey: Fernand Yuañes la fizo escrivir.

Num.º 577.

Era 1308: año 1270, a 1. de julio: Cajon E. 16 tit. Pazuengos

In nomine Domini amen. Conoszuda cosa sea a todos los onmes, que esta carta vieren e oyeren como nos don Ennego por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla do et otorgo al convento des misme logar, a los que oi son, e seran pora siempre en el monesterio sobredicho diez morabedis en la martiniega, que yo he en la nuestra villa de Pazuengos pora siempre iamas que los aya el convento sobre dicho libres e quitos e sin voz mala. Et yo don Ennego devan dicho abbat do e otorgo al convento de Sant Millan de la cogolla estos diez morabedis, como sobredicho es, por los siete morabedis que avien de haber por la su yantar el dia de la Ascension de la casa de Sant Martin de Barbarana, e por los tres morabedis, que avien de aber del anniversario de las viñas, que avie el convento en el pago de Sant Martin de Barbarana; e estos diez morabedis que los ayan libres e quitos e sin voz mala fasta la fin del mundo: Et yo nin otro abbat qui daqui adelante venga en el monesterio de Sant Millan, que non aya de poder ge los contrallar. Et si el conceio de Pazuengos non diesen estos diez morabedis al convento de Sant Millan asi como sobre dicho es, que sean poderosos de los prendar fasta que ge los fagan dar. Et ninguno, que este fecho quisiere desfazer, o contra ello quisiere venir por lo contrariar, sea maldito de Dios omnipotente e de la virgen Sancta Maria e de todos los Sanc-

tos, e sea dampnado con Judas el traydor dentro en los infiernos, e este fecho que vala pora siempre. Et porque el dia de la Ascension solie aver el convento de Sant Millan yantar conoszuda de pan e de vino e de pescado de Sant Martin de Barbarana; mando e do, que ayan el convento sobredicho los vasiellos de la yantar que avien de aver de la casa sobredicha, sin los otros vasiellos de la procesion de esse dia misme. Et porque este fecho sea firme e valedero pora siempre iamas, yo don Ennego avan dicho abbat mande poner en esta carta mio seello pendiente: et nos convento de Sant Millan somos placenteros deste fecho, e por ruego de nuestro Sennor el abbat don Ennego, porque la cosa fuese mas firme, mandamos poner en esta carta nuestro seello pendiente. Fecha la carta en Sant Millan, martes, primero dia de julio en era de mill trezientos e ocho años. Eximinus monachus Sancti Emiliani scripsit.

Num.º 578.

Era 1312: año 1274: Cajon V. 12: rollo 3.º num.º 14.

In nomine Domini nostri Jhu Christi, amen. Connoszuda cosa a todos los onmes, que esta carta vieren et oyeren tan bien a los presentes como a los que son por venir; como yo don Ennego por la gracia de Dios abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla falle que en el monesterio de Sant Millan de la cogolla non avie capellan connoszudo que cantase cada dia missa de los Sanctos confessores que hy son del precioso Sennor Sant Millan et de Sennor Sant Felices et de las otras reliquias muchas et much ondradas que hy son; et semeiome que non era cosa convenible: Et yo sobresto primeramente entendiendo que sera a servicio de Dios et de la gloriosa et de Sennor Sant Millan et de Sennor Sant Felices et de todos los Sanctos cuyas reliquias en este logar sobredicho son, et sabiendo y entendiendo que por el servicio que a ellos feremos, seremos defendudos en este mundo de muchos travaios et de muchos males et de poder del diablo, et que nos ganaran en el otro el parayso que es vida perdu-

xable: ovi mi consejo con don Lope Yeniz, prior del sobredicho monesterio de Sant Millan de la Cogolla et con todo el convento desmisme logar, et con su consejo et con su otorgamiento yo el sobredicho don Ennego abbat del monesterio de Sant Millan de la Cogolla en honor destos Sanctos confessores et de todas las otras reliquias que en este logar son, pongo et establezco un monge del sobredicho monesterio de Sant Millan de la Cogolla por capellan, que cante missa cada dia fasta la fin del mundo destos Sanctos confessores sobredichos et de las reliquias sobredichas. Et sobre todo esto yo con consejo del sobredicho prior et convento de Sant Millan do et otorgo posa este capellan sobredicho Sancta Maria de la Sexrada con todos sus pertenencios et con todos los derechos que la avie el abbat de Sant Millan et el monesterio: pero con tal paramiento que este capellan sobredicho que ponga dos cirios que ardan en el altar siempre mientre que la missa cantare, et por esto que yo do a este capellan, que nol tuelgan nada de su vestiario nin de su racion. Et este capellan que tome un Escolano bono et honesto que sepa leer et cantar tal que sea el abbat pagado quel ayude a cantar esta missa sobredicha. Et yo el sobredicho don Ennego abbat del monesterio de Sant Millan con consejo et otorgamiento del sobredicho prior et convento do et otorgo a este Escolano sobredicho tres quartos de pan de trigo de qual dan al convento et tres vasellos de buen vino cada dia posa siempre. Et esta missa que sea cantada cada mannana el domingo et el lunes et el miercoles et el viernes que sea cantada en el altar mayor de Sancta Maria do esta el cuerpo de Senor Sant Millan: et el martes et el jueves et el sabbato que sea cantada en el altar de Sant Juan, do esta el cuerpo de Sant Felices; et en esta missa que diga la primera oracion de los Sanctos confessores sobredichos et de las reliquias, la segunda de Sancta Maria, la tercera de todos los Sanctos, la quarta de nuestro Senor

el rey de Castiella, la quinta del abbat de Sant Millan pora siempre fasta la fin del mundo. Et sobre todo aquesto yo don Ennego por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla vi y entendi que el conviento del sobredicho monesterio de Sant Millan de la cogolla que non avien su vestiario tan complidamientre como ellos avien menester, et sobre esto que avien siempre grand escandalo e gran contienda entre si; et otrosi falle que quando el camarero dessaba la camara por vida, o por muerte, que tomaba el abbat de lo que en la ysla fallaba, quanto el por bien tenie, por donde se ermaba el logar, e venie grand menoscavo al conviento. Et yo don Ennego el sobredicho abbat de Sant Millan por ..... por sacar este mal y este escandalo q̃ ellos avien entre si, et por lis fazer bien et merced tovi por bien de lis accrecer, et de lis meiorar en su vestiario, et ovi mi conseio con don Lope Periz prior del sobredicho monesterio de Sant Millan et con todo el conviento des misme logar: et yo don Ennego el sobredicho abbat de Sant Millan con su conseio et con su otorgamiento del sobredicho prior et conviento de Sant Millan do et otorgo la casa de la ysla con todos sus pertenencios que finque libre et quita por al conviento de Sant Millan pora su vestiario pora siempre iamas. Et establezco, que quando el camarero dessare la ysla de vida o de muerte, que yo nin otro abbat que venga en pos mi, que non pueda ende tomar nada, mas que finque todo pocco o mucho quanto hy fuere poral conviento. Otrosi yo el sobredicho don Ennego abbat del monesterio de Sant Millan con otorgamiento et con conseio del sobredicho prior et del conviento de Sant Millan otorgo et establezco, que quanto el conviento de Sant Millan an en Navarra casas et viñas et heredades et quanto ellos y an, que lo ayan todo libre et quito, que nin yo nin otro abbat que en pos mi venga, que no lis pueda fazer estorvo en ninguna cosa destos heredamientos, mas quanto ellos ende pudieren levar siquier por entradas siquier por arrendamientos, que sea todo del conviento pora vestiario pora siempre. Otrosi yo el sobredicho abbat don Ennego del monesterio de Sant Millan de

la cogolla falle, que el abbat don Ferrando del sobre dicho monesterio de Sant Millan mi antecesor con conseio e con otorgamiento del sobredicho conviento que lis dio los veinte morabedis de la bona moneda del quarto de la marzdga que el abbat de Sant Millan avie de la villa de Camprovin al conviento de Sant Millan sobre dicho, de que oviesen sayas anchas los meyos al un año, los otros meyos al otro: et dio mas, que despues de dias de doña Mari Garciez, que non pudies ningun abbat de Sant Millan arrentar nin dar la villa nin la casa de Camprovin nin ninguna cosa de sus pertenencios a nul onme del mundo, si non que fincase poral conviento sobredicho pora su vestiario, nin el conviento sobredicho que non la pueda arrentar a nul onme del mundo seglar. Et yo el sobre dicho don Ennego abbat de Sant Millan vi este fecho tan bono e tan ondrado que fizo nuestro antecesor el abbat don Ferrando, et porque elli non huvio facer privilegio deste fecho; yo don Ennego sobre dicho abbat del monesterio de Sant Millan otorgo et confirmo este su fecho y esta su donacion. Et sobre todo esto por fazer bien et merced al conviento sobre dicho, et lis acrecer en su vestiario, dolis et otorgolis los veinte morabedis de los blancos de las guerras, o cinco morabedis de la bona moneda de la mi yantar, que yo et de aver cadanno de Camprovin. Otrosi dolis et otorgolis pora siempre los doce almudes de pan del pedido meyo trigo et meyo ordio, que yo e en la villa de Camprovin. Otrosi dolis e otorgolis, que el anno que oviere fruy en los montes de Camprovin, de quantos puercos de fuera hy fallaren, que los quinten el conviento de Sant Millan, o qui ellos mandaren. Et yo don Ennego el sobre dicho abbat de Sant Millan de la cogolla do et otorgo et confirmo la villa de Camprobin a entegredat con entradas et con esidas et con montes et con fuentes et con todos sus pertenencios, et con todas estas cosas sobredichas, que la aya libre et quita et sin voz mala el sobre dicho conviento de Sant Millan de la cogolla pora siempre, pora su vestiario, fuera sacado el merino de la villa,

Marzdga: Contribucn. Directa.

e los jurados que los faga el abbat: et los omicidios e las calomnas de Camprovin que seant del abbat de Sant Millan. Otrosi yo el sobre dicho abbat don Ennego del monesterio de Sant Millant entendiendo que era grand menoscabo e grand embargo, por al conviento de tornar las pieles vieias a la camara: con otorgamiento et con placenteria del sobredicho conviento de Sant Millan mando et confirmo, que ningun monge de Sant Millan de la cogolla de los que oy son, ni seran daqui adelant; que ninguno non sea tenudo de tornar la piel vieia a la camara fasta la fin del mundo. Otrosi yo don Ennego sobredicho abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla pongo y establezco pora siempre, que quando acaeciere de fazer Camarero, que lo faga el abbat asi como fasta aqui. E estas rendas sobredichas et todas las otras cosas poro quier que sean, que son del vestiario que las recapde el camarero pora el conviento pora su vestiario, y el camarero que de cuenta al conviento tres veces en el anno de todas las rendas que son del vestiario, la vna vez por la Sant Juan, e la otra por la Sant Martin, e la otra por la confession. Et si el conviento en alguna mengua o en alguna falla por quenta prisieren al camarero, que ge lo faga el abbat meiorar todo muy bien a sabor del conviento. Et si algun onme (las imprec.s ordinarias). Et yo don Ennego el devand dicho abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla por que estas donaciones et todo esto que de suso es escripto, sea firme e valeduero pora siempre, e nunqua venga en dubda, mando poner en este privilegio mio seello pendient en testimonio: e ruego al conviento, que les plega este fecho, et que manden poner en este privilegio el su seello: Et nos prior e conviento de Sant Millan sobredichos otorgamos este fecho, et somos ende placenteros et mandamos poner en este privilegio por ruego de nuestro señor el abbat nuestro seello pendient en testimonio. Et yo don Ennego sobredicho abbat de Sant Millan de la cogolla e todo el conviento des misme logar rogamos et pedimos merced a don Johan Sanchez por la gracia de Dios abbat de Sancta Ma-

+ de Sta. Maria de Valvanera

1 q.e ponga en este privilegio su seello pendient. Et yo don Johan Sanchez sobredho abbat + ria de Valvanera por ruego del abbat don Ennego de Sant Millan e del conviento des misme logar, mande poner en este privilegio mio seello pendient en testimonio. Factum est hoc privilegium apud monasterium Sancti Emiliani ..... carnatione Domini nostri Jhu Christi millesimo ducentesimo septuagesimo quarto, era millesima trecentesima duodecima. Eximinus monachus Sancti Emiliani scripsit.

Num.º 579.

Era 1313: año 1275, a 7. de diciembre: Cajon V. 12: rol. 4: n.º 5.º

In Dei nomine, amen. Sepan quantos esta carta vieren; como nos Diago Lopez de Salcedo, et frayre Diago Royz doctor de los frayres menores de Palencia maseores cabezaleros, et executores del testamento de la reyna doña Mencia, establecemos ponemos et ordenamos con voluntad et otorgamiento de don Johan prior de de Nagera et con consentimiento del convento desmismo logar quatro capellanias en Sancta Maria de Nagera en la capiella de la reyna doña Mencia, que canten missas por so alma cada dia fasta la fin del mundo, et destos quatro capellanes, los dos an de ser monges del convento de Nagera, et los otros dos seglares, et estos dos seglares que sean de Nagera, o dotro logar dont que quier que se fallaren ydoneos et honestos, et que se pongan et que se cambien por el prior et por el convento de Nagera con conseio et con voluntad et con mandamiento de don Diago Lopez de Salzedo en toda so vida; et despues de sos dias, que se puedan cambiar et meiorar con conseio et con voluntad del Goardian que fuere siempre en la casa de los frayres menores de Bilforado segunt ellos tovieren por bien: empero queremos et ordenamos, que luego que fueren puestos estos dos capellanes que finquen et esten por cinco años, salvo por muerte o por cosa que fiziesen que non fuesen pora y. Et estos dos capellanes seglares an de aver cada año doscientos morabedis desta moneda blanca que agora corre, o si esto se abatiere que ayan cada uno dellos sos doscientos morabedis a estimacion desta moneda.

Et los dos monges que ayan cient morabedis cada año poza picanza, et los dos capellanes seglares et los dos monges que canten missas, et que digan todas las otras oras canonicas por el alma de la reyna assi como el derecho manda. Et nos, prior de Nagera et el Convento desmismo logar, para cumplir todo esto que sobre dicho es, damos et asignamos la casa de Sancta Colomba con todas sus pertenencias en esta guisa: primeramente se paguen estos guiamentos morabedis sobredichos, poza los capellanes de la renda desta casa; et las capellanias pagadas, lo demas finque al monesterio de Sancta Maria de Nagera. Et nos, prior de Nagera et el Convento desmismo logar obligamos nos, por nos et por nuestros successores et prometemos a bona fe de non vender nin de empeñar nin de enagenar nin apresentar la casa de Sancta Colomba sobredicha, et de cumplir todo lo que sobredicho es. Et nos, prior et Convento de Nagera otorgamos et venimos de conoçudo, que vos don Diago Lopez de Salzedo et frayre Diago Royz los sobredichos nos dientes ocho mill morabedis desta moneda blanca que agora corre por el alma de la reyna donna Urraca, poza comprar hereadamiento donde salga tanta renda et mas, como aquella porque obligamos et damos la nuestra casa de Sancta Colomba sobredicha, assi como sobredicho es. Et pasaron estos morabedis sobredichos a nos, prior et al convento de Nagera. Et nos, prior et convento renunciamos a todos los derechos que pudiesen seer allegados et razonados, que estos morabedis non nos fueron pagados o contados. Et por aventura estas capellanias sobredichas tan bien de los monges como de los clerigos seglares non fueren complidas por siempre iamas, assi como sobredicho es tan bien en la renda como en el officio. Nos, prior et convento sobredichos damos poder a todo obispo de Calahorra et a todo abbat de Sant Millan de la cogolla a amos en uno, o a cada uno por si, que nos puedan constreñir por sentencias de yglesia o por fuero de tierra seglar, poza fazer complir todo quanto dize esta carta. Et renunciamos a todos los privilegios et a todos los derechos de nuestra orden que por nos puedan fazer, que fuelen

a nuestro defendimiento contra este fecho. Et prometemos a bona fe, que cumplamos todo quanto esta carta dice sin engaño ninguno; et demas queremos et otorgamos et rogamos, que todo ministro de los frayres menores de castiella et custodio de Victoria, et el Guardiano que fuere de Bilforado, que este fecho puedan mostrar et afincar a obispo de Calahorra et abbat de Sant Millan todos o qualquier dellos, porque siempre cumplido, et que ninguna minque ninguna cosa, de como puesto es. Et esto que lo pueda demandar et afincar don Diago Lopez en todos los dias, et en pues de vos dias, que todo fingue todo al poder de demandar et lo fazer cumplir en qualquier que de su linage fincare, et en los frayres sobredichos. Et otrosi yo don Diago Lopez de Saldeo ordeno et establezco et pongo dos capellanias en la capiella de la reyna sobredicha, por siempre iamas una por mi et otra por don Lope mio hermano obispo de Sequenza con otorgamiento del prior de Nagera et del convento sobredicho. Et estas dos capellanias, que las canten siempre dos monges del convento, et el uno que cante en el altar de Santiago por Diego Lopez, et el otro en el altar de Sant Nicholas por el obispo. Et nos don Johan prior et el convento sobredichos otorgamos et prometemos et nos obligamos de tener siempre estos dos monges en la capiella sobredicha para cantar en ella missas et todas las otras canonicas con los otros dos monges, et los capellanes seglares que an de cantar por la reyna, et el uno destos quatro monges sobredichos que sea Sacristano de la capiella, et todos los quatro monges que jagan en la sacristia para guardar el tesoro que y fuere, et que paxen siempre mientes como se digan siempre bien las missas et las otras cumplidamente. Et nos prior et convento sobredichos otorgamos que recebimos de vos don Diago Lopez para cumplir estas dos capellanias, que vos establecedes por vos et por don Lope vuestro hermano obispo sobredicho dos mill et quinientos morabedis desta moneda que agora corre cada anno para siempre de si esta moneda

cauallerias, para comprar heredamientos, donde salga renda de
cient morabedis para estos capellanes monges sobre dichos, et lo demas
que saliere de la renda destos morabedis sobre dichos, que sean para
el monesterio: et prometemos a bona fe et obligamos nos, que
demos a estos monges sobre dichos a cada uno cinquenta morabe-
dis desta moneda blanca, que agora corre, cada anno para pitanza
et si esta moneda se cambiase, que demos la estimacion destos cin-
quenta morabedis. Et rogamos et damos poder a todo obispo de
Calahorra et a todo abbat de Sant millan, que nos puedan costreñir
porque siempre se cumplan estas dos capellanias bien, asi como
sobre dicho es, en las capellanias de la reyna. Et porque este fecho
sea mas firme et non pueda venir en dubda en ningun tiempo, man-
damos fazer a Johan martinez escriuano publico de Bitoria
quatro cartas deste fecho partidas por a. b. c. todas quatro fechas
de una guisa et de una manera, et por mayor firmedumpne
yo Diago Lopez de Salzedo, et nos prior et conuento de Nagera
sobre dicho fiziemos poner nuestros seellos pendientes en estas
cartas, et rogamos al cabildo de Armentia et al cabildo de fray-
res menores de Bitoria que pusiesen y sus seellos: Et nos cabil-
do et conuento sobre dicho por ruego de don Diago Lopez et
del prior et del conuento sobre dicho fiziemos poner en estas
cartas nuestros seellos en testimonio deste fecho. Et una destas
cartas tiene don Diago Lopez, et otra el prior et conuento de
Nagera, et otra el Guardian et el convento de Bilforado, et
otra el abbat de Sant Millan. Fechas las cartas en Bitoria en
casa de los frayres menores, Sabbado, siete dias andados de de-
cembre, anno Domini millesimo ducentesimo sepuagesimo
quinto, regnant el rey don Alfonso con su mugier la reyna
Donna Yolant en Castiella en Toledo en Leon en Gallizia,
en Murcia en Andalucia et en el Algarue, alferiz et mayor
domo mayor el infant don Manuel su hermano, merino ma-
yor en Castiella Nunno Fernandez de Valde-Nebro, prestа-
mero en Alava et Semnor de la cofradia daquend ebro por
mano del rey don Diago Lopez de Salzedo el sobre dicho, Obis-

El empleo de Prestamero era en su origen lo mismo que de Vice-Señor, ó Se-
ñor en prestamo, Señor en Encomienda, Comendero.

po de Calahorra maestre Estevon, abbat en Sant Millan don Enneg Fernandez. Et porque todo esto sobre dicho sea bien cumplido, nos prior et convento de Nagera sobre dichos obligamos nos de pechar a vos don Diago Lopez de Salzedo en vestros dias por pena seis cientos morabedis de la moneda sobre dicha por cada anno, si non cumpliesemos todo esto que sobre dicho es, et despues de vuestros dias al mas propinco de vestro linage, et demas que en el otro anno doblemos las capellanias del anno que errasemos. et el obispo de Calahorra et el abbat de Sant Millan et el pariente mas propinco todos en uno o cada uno dellos por si, que ayan poder de nos fazer cumplir todo esto de como sobre dicho es por siempre iamas. Et yo Johan Martinez escrivano publico de Bitoria escrivi estas quatro cartas por mandado de don Diago Lopez de Salzedo, et de Freyre Diago Roiz et de don Johan prior de Nagera et del convento desmismo logar sobredichos, et fiz en ellas este mio sig+no conoscudo en testimonio. Fecha la carta sabbado siete dias andados de decembre en era de mill et trezientos et treze annos.

Num.º 580.

Era ŷ3ŷ4: año ŷ276, miercoles 3.º de agosto: Cajon O. 3:
Título Sta. Maria de Ribaredonda leg. ŷ: n.º 3.º

Sepan todos quantos esta carta vieren, como Fernan Marquez personero del abbat et del convento del monesterio de Sant Millan de la cogolla demando ante mi maestre Johan Thome arcidiano de Berbiesca por nombre del abbat et del convento los sobredichos la tercera parte de los diezmos de los collazos que son del monesterio de Sant Millan de la cogolla en Santa Maria de Ribaredonda: otrosi demando por nombre del abbat et del convento sobredichos siete morabedis de la moneda de los Burgaleses que vale quatro de los blanquiellos: et esto demandado al conceio clerigos et legos de la villa sobredicha por razon, que debien haber el abbat et el convento del monesterio de Sant

millan, por vna compoxicion, que fue fecha entre ellos el obispo don Mauriz con otorgamiento del Cabillo de Sancta Maria de Burgos. Et el procuxador del conceio de Sancta Maria de Riva xedonda clexigos et legos xepuro que non era asi, nin debie haber esta terceira parte de diezmos sobre dichos nin los moxabedis el abbat et el convento de Sant Millan de la cogolla. Demando otrosi el procuxador del abbat et del convento sobre dichos los fructos que habien recebido el conceio et los clexigos de Sancta Maria de Riva xedonda de los diezmos sobre dichos de diez anos aca, que aprecio en quinientos moxabedis de los dineros de la moneda blanca. Demanda otrosi las despensas, que habie fecho en este pleyto de que comenzo fata agora, que estimó en ciento e cinguenta moxabedis de la moneda de los dineros blancos: Et a probar su intencion el procuxador del abbat et del convento aduxo vna carta seellada con tres seellos del obispo de Burgos et de su cabillo et del abbat de Sant Millan: el tenor de la carta es este = Noverint universi tam presentibus quam futuris: quod cum abbas * = Et yo maestre Johan Thome axidiano de Bexviesca vista la demanda et la xespuesta, et oydas las razones de amas las partes et vista la compoxicion, que fue fecha entre los obispo don Mauriz con consentimiento de su cabillo, contra la qual compoxicion el conceio et los clexigos de Sancta Maria de Riva xedonda nin su procuxador non pudieron desir nada que fuese con razon: judgo et mando por sentencia, que la terceira parte de los diezmos de los collazos que son del monesterio de Sant Millan en Santa Maria de Rivaxedonda, que la ayan el abbat et el convento de Sant Millan de la cogolla daqui adelant. Otrosi judgo et mando que ayan cinco ff. de la moneda negra, que fizo el xey don Alfonso, et que les den los clexigos de la eglesia de Sancta Maria de Riva xedonda en el tiempo que partieren los diezmos cada ano, et si non gelos dieren, que xetenga el abbat et el convento o su mensagero tanto de pan quanto valdra los cinco ff: et daqui adelant non embargant clexigos et legos del conceio de Sancta Maria de Riva xedonda al abbat nin al convento de Sant Millan nin a su mensagero sobre estos diezmos nin sobre estos cinco ff. Otrosi judgo et mando por

* Sigue a la letra e íntegramente con la escrita nº 530.

* son sueldos

sentencia, que el conceio et los clerigos de Sancta Maria de Riva-redonda den trezientos morabedis al abbat et al convento de Sant Millan por razon de los frutos que recebieron de los diezmos sobre dichos, que eran del abbat et del convento de Sant Millan de diz annos aca: los quales aprecio el procurador del abbat et del convento con iura en quinientos morabedis de los blanquiellos, et yo tase en trezientos morabedis. Otrosi judgo et mando, que los clerigos den al abbat et al convento de Sant Millan de diz años aca cinco ff. de la monedra negra cada año por razon del morabedi de los Burgaleses, que detovieron et non dieron al abbat nin al convento de Sant Millan que debien aver cadanno al tiempo de la particion de los diezmos; et porque iuro el procurador del abbat et del convento que avie despendido por razon deste pleyto cient morabedis de los blancos; yo tasolos en setenta; et mando por sentencia que el conceio et los clerigos los den al abbat et al convento por las despensas que fizieron en este pleyto. De la qual sentencia los clerigos et el conceio de Sancta Maria de Riva-redonda se alzaron al obispo don Gonzalo nuestro Señor. Et yo maestre Johan Thome arcidiano de Breviesca recebi la alzada et diles plazo en que aparezcan ant el obispo sexto Kalendas Septembrio. Esta sentencia fue dada en Balluercanes miercoles diz et nueve dias del mes de agosto, era de mill et trezientos et catorce años. Desto son testigos de clerigos don Benito arciprest de Pancorbo, Domingo Garcia canoningo de Berviesca, Pero Gil compañero de la eglesia de Berviesca: de clerigos de Balluercanes don Paulo, don Tomas, don Pascual, don Yuañes: de Sancta Maria don Juannes, et don Rodrigo, Pero Abbat acolito: de legos de Fuencea D.º Martin alcalde de Balluercanes, Martin Garcia de Fitero. onme del arcidiano de Treviño, don Pero de Fuencea lego.

Num.º 581.

Año de 1279, á 11 de marzo: Cajon V. 12: rol. 6.º, n.º 5.º

Nicolaus episcopus servus servorum Dei. Dilecto filio . . archidiacono de Nagera in ecclesia Calagurritana salutem et aposto-

licam benedictionem. Conquesti sunt nobis dilecti filii . . abbas et conventus monasterii de Sancto Emiliano de la cogala: quod rector et capitulum ecclesie Sancti Andree de Guillasela Burgensis diocesis super decimis, possessionibus, et rebus aliis iniuriantur eisdem. Ideoque discretioni tue per apostolica scripta mandamus, quatinus partibus convocatis audias causam, et appellatione remota debito fine decidas: faciens, quod decreveris, per censuram ecclesiasticam firmiter observari. Testes autem, qui fuerint nominati, si se gratia, odio, vel timore subtraxerint censura simili appellatione cessante compellas veritati testimonium perhibere. Datis Rome apud Sanctum petrum quinto idus martii, pontificatus nostri anno secundo.

Num.º 582.

Era 1317: año 1279, á 18. de noviembre: Cajon A. 2:
titulo Altable: legajo 3.º, num.º 7.º

Conozuda cosa se a todos quantos esta carta vieren: como sobre contiendas et demandas, que dicien que eran entre doña Ygnes d'Artable mugier de don Lope de Velascor que fue, et don Yeñego Ferrandez por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla et el convento dese mesmo logar en razon de la casa d'Artable et en razon de la eglesia dese mesmo logar por razon de los diezmos et de las procuraciones, que demandaba esta doña Ygnes al abbat et al convento sobre dicho, que pagasen los diezmos et las procuraciones, que decien que avie a dar el eglesia d'Artable al obispo de Castiella, o a aquellos que oviesen de aver las procuraciones et los diezmos. Et esta doña Ygnes sobre dicha por si et por su buena voluntat, et por el alma de don Lope de Velascor so marido, et por el alma de don Diego Lopez so suegro, et don Martin Lopez prepuesto del monesterio de Sant Millan de la cogolla por razon et por nombre del dicho abbat et del convento sobre dicho: otrosi por razon de los diezmos et de las procuraciones que dezien, que avien a dar esta eglesia d'Artable sobre dicha que demandaba esta doña Ygnes [illegible] a don Yennego Ferrandez por la gracia de Dios el dicho

dbat et al convento sobredicho, que el dho abbat et el convento sobredicho que lo pagasen et diesen al obispo, o a aquellos que lo oviesen de aver. Et fueron avenidos esta doña Ygnes et este don Martin Lopez sobredicho, que esta doña Ygnes sobredicha, que de parte a todas las demandas en razon de los diezmos et de las procuraciones que dizien ademandan a esta eglesia dbtable sobredicha, et que esta doña Ygnes que las pague todas a tambien las que son pasadas las que fincaron por pagar, como las que son por venir, et doña Ygnes que las pague todas por en toda su vida, teniendo ella la casa dbtable. Et yo doña Ygnes la sobredicha fago esta aveniencia convusco Don Martin Lopez asi como dicho es, et que yo que pague todas las procuraciones et los diezmos de la eglesia dbtable asi como sobredicho es, et prometo de lo tener et lo complir todo enteramientre: et si yo non lo oviese et non lo compliese todo esto que sobredicho es, peche mill morabedis de los dineros nuevos blancos, a siete sueldos et medio el morabedi al abbat et al convento sobredicho: et demas que compla et atenga todo esto que sobredicho es; et por a todo esto complir et tener, do conmigo por fiadores a Roys Diaz de Zuñeda, et a Gonzalo Roys so fijo, et a Domingo Zibrianez de Sancorbo, et a don Miguel de Tzias et a don Justo el Cazador. Et yo doña Ygnes, et yo Roy Diaz, et yo Gonzalo Roys so fijo, et yo Domingo Zibrianez, et yo don Miguel, et yo don Justo nos todos los sobredichos demancomun, et cada uno de nos por si somos fiadores et debdores con todo quanto nos tenemos mueble et heredat, por complir et por fazer tener et complir todo quanto esta carta dice, a esta doña Ygnes: et si lo non cumpliesemos et non lo compliemos todo esto que sobredicho es, que pechemos tres mill morabedis al abbat et convento sobredicho, et demas que cumplamos todo quanto esta carta dice. Et yo don Martin Lopez el sobredicho por mi et por don Iennego Ferrandez por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla et del convento desse mesmo logar otrosi fago avenencia convusco doña Ygnes, que

vos que tengades la casa d'Artable et la eglesia dese mismo logar por en todos los vuestros dias, asi como dice la carta, que vos tenedes del arrendamiento en razon desta casa: asi que nin el abbat nin el convento sobre dicho nin yo nin otro por nos nin por razon de nos non vos podamos demandar ninguna cosa de quantas en esta carta son escriptas, nin por otra razon ninguna; et si las demandasemos, que nos non valan nin seamos ende oydos, salvo, que nos dedes la renta de la casa d'Artable asi como nos la avedes a dar. Et si nos o otro por nos et por razon de que vos nos demandasemos ninguna cosa de quantas que en esta carta son escriptas, que nos non vala, et demas que vos nos atenemos otrosi a los mill morabedis desta misma moneda..... Et esta abenencia que sea firme por siempre. Et para todo esto complir ademas de nos conmugo por fiadores a Roy Diaz, et a Gonzalo Royz sofijo, et a don Domingo Zibrianez de Pancorbo, et a don Miguel de Frias, et a don Justo el Cazador: et nos todos los sobre dichos deman comun et cada uno de nos por si somos fiadores et debdores con todo quanto que nos avemos mueble et heredat por fazer quedar, et complir et atener al abbat et al convento sobre dicho todo quanto esta carta dize. Et si contra esto que sobre dicho es fueren, que vos pechemos a vos doña Ygnes otrosi mill morabedis desta misma moneda; et esta abenencia que sea firme. Et por que esto sea firme et non venga en dubda, nos todos los sobre dichos rogamos a Pero Martinez escrivano publico de Castiella, que fiziese desto dos cartas partidas por a.b.c. Et en testimonio desto yo doña Ygnes fiz poner en estas cartas el mio sello pendient: et yo don Martin Lopez otrosi fiz poner en estas cartas el sello del abbat et del convento sobre dicho en testimonio. Estas cartas fueron fechas a diz et ocho dias de noviembre era de mill CCC.XVII. Testigos don Pero Roy, Pero..... abbat de Buxedo, et Domingo Bono et Johan Diaz, et Johan Gonzalvez clerigos del monesterio, et Pero Mero, et don Sancho.... Et yo Pero Martinez el dicho escrivano, que fiz estas cartas, et fiz en ellas mi señal. ✠

Num.º 583.

Era de 1317: año 1279, a 8 de diciembre: Cajon 0.2:
titulo Quintanilla de las dueñas. leg. 2. n.º 1.º

En el nomne del padre et del fijo et del Spiritu Sancto, que son tres personas et un Dios. Sepan quantos esta carta vieren; Como yo Sancho Martinez de Leyva, et yo Teresa Garcia su mugier aviendo voluntat et devocion de enterrar nuestros cuerpos en el monesterio de Sant Millan de la cogolla, rogamos et pidiemos mercet al abbat don Yeñego et al conviento de Sant Millan, que nos diessen logar señalado en el su monesterio do fiziesemos una capiella para nuestro enterramiento: et el abbat et el conviento sobre dichos, porque non avie en el monesterio altar de Sant Millan, et por fazer a nos bien et mercet, tovieron por bien de nos dar logar do fiziessemos nuestra capiella et pusiessemos ý altar, que oviese nombre Sant Millan: et dieron nos logar do nos toviemos por bien, et cimentamos et fiziemos ý nuestra capiella et pusiemos ý altar en nombre de Sant Millan, et diemos para la capiella sobre dicha vestimentas et calices et libros et todo complimiento qual pertenece para dos capellanes. Et nos Sancho Martinez et Teresa Garcia sobre dichos temiendo las penas del infierno, et deseando la gloria de parayso; toviemos por bien de heredar la capiella sobre dicha por nos et por las almas de nuestros padres et de nuestras madres et de todos nuestros parientes, et diemos et otorgamos de nuestra buena voluntat al abbat et al conviento sobre dichos toda la heredat que compramos et avemos en Quintaniella de las Dueñas yermo et poblado con molinos et con solares et con viñas et con huertos et con tierras et con pastos et con aguas et con riegos et con entradas et con exidas et con todas sus pertenencias, del cielo fata la tierra et con todos sus derechos quito et libre, assi como nos lo avemos. Et esta donacion fiziemos nos al abbat et al conviento sobre dichos, por tal razon que ellos tengan dos

monges capellanes que canten cada dia dos missas en aquella capiella por nuestras almas et de nuestros padres et de nuestros madres et de nuestros parientes fata la fin del mundo. Et nos abbat et conviento de Sant Millan sobre dichos por esta donacion que vos don Sancho Martinez et doña Teresa Garcia vuestra mugier sobre dichos nos fiziestes et nos recibiemos de vos; obligamos nos et todos los bienes del monesterio por onquier que los aya nos por nos et por todos los otros que son por venir despues de nos en el monesterio sobre dicho, et prometemos por firme estipulacion por mantenex aquella capiella axecha et complida en su estado con todas las cosas que y son dadas, et de cabtenex y una lampada que arda cada noch en la capiella sobre dicha, et de fazer cantar y cada dia dos missas, asi como dicho es por dos monges capellanes fata la fin del mundo. Et por que esto sea firme et non venga en dubda, nos abbat et Conviento, et don Sancho Martinez et doña Teresa Garcia sobre dichos mandamos fazer dos cartas partidas por a. b. c. que tengamos nos abbat et conviento sobre dichos la una seellada con seyellos pendientes de vos don Sancho Martinez et de doña Teresa Garcia vuestra mugier sobre dichos: et vos don Sancho Martinez et doña teresa Garcia vuestra mugier que tengades la otra seellada con seyellos pendientes de nos el abbat et el conviento de Sant Millan sobre dichos. Don Lope Perez prior mayor confirmat. Don Aznar Lopez sopprior confir. Martin Lopez prepuesto confir. Johan Royz Camarero confir. Roy Miquelez cellerizo confir. Martin Sanchez sexmero confir. Johan Martinez sacristan confir. Semen Fernandez espitalero confir. et todo el conviento de Sant Millan confir. Et son testigos de caballeros Sancho Martinez de Laguniella, Martin Fernequez de Maiarrez, Johan Gonzalvez de Bobadiella, Lop Fernequez de Leyva, Gil Xemenez d'Arnedo, Diago Xemenez de Calahorra. Roy Gonzalvez d'Arnedo, et Ramon Perez alcalde de Nagera: de escuderos Miquel Perez de Abrol,

Pero Ferrandez d'Arnedo, Ferrant Roiz de Davalos, Aznar Martinez de Dicastiello, Sancho Martinez de Cordovin, Johan Perez d'Azofra, Yeñego Velaz alcalde de treviño: de labradores de Varrionuevo de Sant Millan Pero Pascual el iurado, Pero Garcez el cocinero, Johan Martin el carpentero: de Santurdi Christoval: de Madriz Llorente fi de Benito, et Pero fi de Johan azemilero. Et yo Martin Escrivano publico de Nagera que escrivi estas cartas et pusi en ellas mi Signo. ✠. ocho dias andados del mes de deziembre, era de mill et trezientos et diez et siete annos.

Num.º 584.

Año de 1282, á 2 de mayo: Becerro galc.º de letra del siglo 13. fol. 243.

Ad honorem omnipotentis Dei, et beate gloriose virginis matris sue, et communi utilitate et bonum statum monasteriorum et personarum nostrarum ordinis videlicet Sancti Benedicti, cruniacensis, cisterciensis et premostensis regnorum Castelle et Legionis. Nos predictorum ordinum presentes abbates videlicet de Sancto Facundo, de Onnia, de Sancto Dominico de Silos, de Sancto Petro de Arlanza, de Sancto Emiliano de cuculla, de Sancto Petro de Montibus, de Sancto Petro de Cardenna, de Cellanova, de Sacramennia, de Valdebona, de Espina, de Valdeparadisi, de Moreyola, de Mataplana, de Palantolis, de Sancto Petro de Gumello de Sancto Prudentio, de Saltunovali, de Valdeviridi, de Valleecclesiarum, de Sancta Maria de Veyga, de Buxeto, de Aquilari, de Rotorta, de Vite, de Sancto Pelagio de Zarrato, de Sancto Pelagio de Hermelis, de Sancta Cruce de Monzon, de Villoria, de Villameiori, de Villamediana, de Sancto Christoforo, de Buxedo, de Casapaiares, de Medina de campo, de Sancto Leonardo, in Alva de tormis, de Sancto Michael de monte, de Sancto Spiritu de Avila, de Caritate, de Sancta Maria de ortis, ex edicto generali convocati per illustrem infantem Dominum Santium maiorem filium et heredem illustrissimi regis castelle Legionis toleti Galletie ispalis cordube, Murcie Jahennis et Al-

garbii apud vallemoleti insimul congregati habito inter nos diligenti tractatu, facimus sive constituimus unionem sive fraternitatem in hunc modum: Ordinamus et stabilimus et observare bona fide promitimus pro omnibus defunctis, ut quarta feria post festum Trinitatis fiat anniversarium annuatim, addicientes ut in predictis abbatiis sive monasteriis tam abbates quam monachi recipiantur in visceribus caritatis sibi mutuo necessaria ministrantes. Insuper promitentes ut pro iuribus, inmunitatibus, libertatibus, privilegiis, indulgentiis, usibus, ac bonis consuetudinibus personarum ac predictorum monasteriorum conservandis, reformandis nobis ad invicem cum personis ac rebus, prout decet ordinem nostrum, mutuum prestemus consilium, auxilium et favorem. Actum est hoc sexto nonas madii, anno Domini millesimo ducentesimo octogesimo secundo. Et ut hoc factum in dubium evenire non possit hanc cartam iussimus fieri et sigillorum nostrorum munimine roborari, in cuius rei memoria duo privilegia iussimus fieri, quorum unum est in monasterio Oniensi, et alterum in Palatiolis iuxta Cabezon.

Num.º 585.

Era 1320: año 1282: Becer. galic. de letra del mismo siglo trece folio 243. b.to

In nomine Domini amen. Connoszuda cosa sea a todos los omnes que esta carta vieren et oyeren: como yo Domingo Garciez et yo don Johan Yeñeguez, et yo don Sancho el calzador, et nos Pero Garcia et Sancho Garcia et Mari Garcia fijos de Sancha Garcia ermana de don Johan abbat, et de Domingo Garcia, nos todos en uno de nuestra bona voluntat et sin premia ninguna, et porque Dios perdone al alma de don Johan abbat, et Sennor Sant Millan sea rogador por la su alma, damos et otorgamos et confirmamos al monasterio de Sant Millan de la cogolla et a don Martin Lopez abbat desmisme logar et al conviento que y es, et sera daqui adelant aquel heredamiento de Martijana con todos sus pertenencios, et con todos sus derechos et con entradas et con salidas, que lo aya el monesterio de Sant Millan de la cogolla libre et quito et

sin voz mala fasta la fin del mundo: et el abbat et el convento de Sant Millan que sean siempre tenudos de rogar por el alma de don Johan abbat. Et nos don Martin Lopez sobre dicho abbat et el convento de Sant Millan recebimos el alma de don Johan et recebimos a vos los herederos sobre dichos por familiares en todos los sacrificios et en todas las oraciones et en todos los ieiunios et en todas las limosnas et en todos los anniversarios, et en todos los otros bienes que se fazen et se fazan poza siempre zamas en el monesterio de Sant Millan. Otrosi vos recebimos en todos los bienes de los monesterios de Navarra et de Castiella et de Leon et de Gallizia do nos companneros somos. Et porque esta carta sea firme, et este fecho non venga en dubda, yo don Martin Lopez avandicho abbat de Sant Millan mande ponez en ella mio sello pendient en testimonio en era de mill et trezientos et veinte años.

Num°. 586.

Cta de 1322, y 1326: año 1284 y 1288: Cajon V. 12: rol. 2°. n°. 2.

Sepan quantos esta carta vieren et oyeren: como yo Johan Martinez escrivano publico del concejo de Nagera otorgo et vengo en conoscido, que vi una carta de nuestro señor el rey escripta en pauper sellada con su sello en las espaldas fecha en esta forma= Don Sancho por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve: a todos los concejos, alcaldes, merinos, jueces, jurados, justicias, comendadores, aportellados de la tierra en que maestre Estevan arcidiano de Medina juez de mi casa a de recabdar fecho de la decima, salut et gracia. Sepades, que el arcidiano me dixo, que algunos en nuestros logares, que quando les demanda los derechos de la decima segunt diz en las mis cartas que trae, que quieren fazer composicion con el sobredicha razon, o con aquellos que lo an de aver por el. Et otros quel quieren arrendar logares señalados por dicha guarda de moxabedis, et quel demandan mi carta; que si otro procurador viniere en este fecho, que non pueda mas demandar sobre esta composicion, o sobre el arrendamiento que con el fizieren,

o con aquel que andudiere en su logar. Porque vos mando que en todas aquellas composiciones, o arrendamientos que con el fiziesen, que fagades dos cartas partidas por a. b. c. fechas por escrivano publico, la una que tengan ellos, et la otra que tenga el arcidiano, porque me de cuenta; et que sea esta mi carta escripta en cada una dellas letra por letra et palabra por palabra, et las composiciones, o arrendamientos que con el fiziesen en esta guisa yo lo e por firme et por estable para en todo tiempo. Et desto do esta mi carta abierta sellada con el mio sello, dada en Segovia diez y seis dias de deziembre era de mill et trezientos et veinte et dos anos. Yo don Miguel arcidiano de Ecija la fiz escrivir por mandado del rey. Ruy Diaz. Johan Perez=Et yo Johan Martinez escrivano publico de Nagera sobredicho otorgo que fuy llamado a Sant Millan por el abbat et por el convento de Sant Millan, et por maestre Estevan arcidiano de Medina sobredicho cogedor de la decima: et otorgó el arcidiano sobredicho ante mi et ante los testigos que en fin desta carta son escriptos, que avie fecho cuenta con el abbat et el prior et el convento de Sant Millan por menudo et por granado en razon de todas aquellas cosas que el les podia demandar, et que ellos avien a dar en razon de la decima tan bien del obispado de Calahorra como de Burgos, et de Soria, et de otro logar do quier que ellos alguna cosa avian sobre lo que ant avian dado a los otros que fueron cogedores ant del. Et otorgo que avie fecho composicion con ellos, por mill morabedis de la moneda de la primera guerra, de los quales morabedis otorgó el arcidiano sobredicho, que era de todos bien pagado, et que pasaron a su juro et a su poder en dineros contados en manera que non finco dinero ninguno por pagar. Et yo maestre Estevan arcidiano sobredicho otorgo todas estas cosas que sobredichas son. Et porque esto sea firme et non venga en dubda, pongo en esta carta mi sello colgado en testimonio, et por mayor firmeza ruego a Johan Martinez escrivano publico de Nagera que escriva las cartas et que

ponga en ellas su signo. Desto son testigos rogados de clerigos don Yeñego de Madriz, et Matheo de Llano, et Johan Abbat de Berceo, et Pero Martinez clerigo del obispo d'Astorga, et Johan Perez Bizcahino, et Garcia Sanchez de Barrionuevo, et don D.º alcalle d'Estollo. Et yo Johan Martinez escrivano publico sobre dicho, que escrivi esta carta pusi en ella mi sig + no: fecha en Sant Millan catorce dias de abril era de mill et CCC. et veinte et seis años.

Num.º 587.

Era 1323: año 1285, á 18 de marzo: Cajon J. 1: leg. 1.º n.º 2.º tit. Voto.

Sepan quantos esta carta vieren: Como nos don Sancho por la gracia de Dios rey de Castiella de toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve, viemos carta del rey nuestro padre fecha en esta guisa. Don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve. A los alcaldes et a los merinos et a los jurados et a los aportellados de mio regno que esta mi carta vieren, salut et gracia. Fago vos saber que el abbat et el Convento de Sant Millan de la cogolla me embiaron dezir, que los votos que suelen dar a Sant Millan de la cogolla por toda mi tierra de trezientos anos aca, o mas, que ay algunos onmes en la tierra, que gelo embargan, et non gelo quieren dar: et desto que privilegios del apostoligo de como gelo deben dar, et qualquier que non gelo diesse, o gelo embargase, que fuese descomulgado. Et otrosi que an cartas de los reyes que fueron ante de mi de como lo an de aver: onde mando a cada unos de vos en vuestros logares, que si el onme que recabdare los votos por el abbat et por el convento vos mostrare algunos omes, que gelo embargaren o le destorvaren, et non gelo quisieren dar, que lo non consintades, et que los peydredes, et que ayudedes al onme del abbat et del convento sobredicho a recabdarlo en guisa que lo ayan bien et complidamente segund dizen los privilegios del apostoligo et las cartas de los reyes que tienen

sobresta xazon, et como lo oviexon siempre. Et non façades ende al; si non qualesquiera que lo así non cumpliesen quanto ende menoscabare el monesterio, a ellos que lo faxia todo pechar doblado: et demas a ellos et a quanto que oviesen me tornaxia por ello: et qualquiex que los soliese penos, pechar mia en coto cient morabedis. Et nos sobre dicho rey don Sancho por fazer bien et merced al abbat et al convento de Sant Millan de la cogolla, confirmamos esta carta, et mandamos que vala, et defendemos firmemente, que ninguno non sea osado de les pasar contra ella nin de que la minguar nin de que la quebrantar en ninguna cosa; ca qualquiex que lo fiziese al cuerpo et a quanto oviese me tornaxia por ello. Dada en Burgos diez et ochos dias de Março era de mill et CCC. et XXIII años. Yo Roy Sanchez la fiz escrevir por mandado del rey.= Roy Diaz = Johan Perez.

Núm.º 588.

Nota: aquí corresponde la del nº 592.

Era 1323: año 1285, á 28 de marzo: Cajon E. 5: título ganado: rollo 1º. núm.º 3º.

Sepan quantos esta carta vieren: como nos don Sancho por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon, de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve vemos carta del rey nuestro padre fecha en esta guisa Don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve: a todos los concejos, alcaldes, yuzados, juezes, justicias, meinos alguazils, comendadores, aportellados, portadgueros, et a todos los omnes de mios regnos, que esta mi carta vieren, salut et gratia. Sepades que yo tengo por bien et mando, que los yeguas et las bacas et las obeias et los puercos et todos los otros ganados del abbat et del convento de Sant Millan de la cogolla anden salvos et seguros por todas las partes de mios regnos et pascan las yerbas et beban las aguas así como los mios mismos et ellos non faziendo danno en viñas nin en mieses nin en huertas nin en prados cerrados nin de guadaña: defendo firmemientre que ninguno non sea osado de les peyndrar nin de les contrallar por portadgo nin por montadgo nin por rodda nin por castellexia nin por abaduxa,

nin por otra cosa ninguna a ellos nin a los ganados de los pastores
que los guardaren que tengo por bien que anden salvos et seguros
asi como los suyos mismos. Et mando que los pastores que pue-
dan cortar leña et rama en los montes para cocer su pan et
para lo que ovieren mester, et para fazer puentes en los rios
en que pasen ellos et sus ganados, mas que non corten el arbol
por pie, sinon para puente, et que puedan sacar corteza para
cortir su calzado de aquello que les mas cumpliere. Et defiendo q̃
ninguno non sea osado de les fazer fuerza nin tuerto nimmal
ninguno, nin de les embargar ningunas de sus cosas nin de les
peindrar sinon fuere por su debda connoszuda, o por fiadura q̃
ellos mismos por si hayan fecha. Et si por aventura alguno del-
los finare tan bien en la mi tierra, como en las de las ordenes que
non tome ninguno diezmo nin quinto de lo que ovieren et los on-
mes que andudieren con el ganado sobre dicho et trogieren esta
mi carta, que non den portadgo nin otro derecho ninguno en nin-
gun logar de todos mios regnos de las cosas que aduxieren para
despensa dellos et de sus cabannas et de sus ganados, nin de la ropa
que troxieren para su vestir. Et ellos mostrando cartas de los coge-
dores de como an pagadas las monedas cada vnos en aquellos
logares do fueren moradores que ge las non demanden otra vegada,
nin les peydren por ella: et á qualesquier que pasasen o tomasen
alguna cosa contra esto, que sobre dicho es, en esta mi carta pechar-
me ya en coto mill morabedis de la moneda nueva que non es
enblanqueda; et al abbat et al convento del monesterio sobre dicho
o a quien su boz toviere todo el daño doblado. Et sobre esto mando a
los mios onmes que ỳ pus para entregar los ganados, que aquellos
que pasasen o tomasen alguna cosa contra esto, que ge la entreguen
so aquella pena que dise en las mis cartas que ellos tienen de mi
en esta razon. Et mando a los conceios et a todos los otros aportel-
lados cada vnos en sus logares, que fagan a estos onmes sobre dichos
aver derecho a las cosas que les dixieren et les mostraren en esta
razon sin otro detenimiento ninguno: et non fagan ende al, si-
non a ellos et a quanto oviessen me tornaria por ello. Et nos

sobre dicho rey don Sancho por fazer bien et merced al abbat et al convento de Sant Millan de la cogolla confirmamos esta carta, et mandamos que vala, et defendemos firmemientre, que ninguno non sea osado de les pasar contra ella nin de ge la minguar nin de ge la quebrantar en ninguna cosa; ca qualquier que lo feziese al cuerpo et a todo quanto oviese me tornaria por ello. Dada en Burgos veinte et ocho dias de marzo esta de mill et ccc. et xxiii años. Yo Roy Sanches la fiz escrevir por mandado del rey = Ruy Dias = Johan Peres =

Num°. 589.

Caxa 1323: año 1285, á 282 de marzo: Cajon A. 35: titulo Martiniega, y Castillerias rollo 2°; num°. 5.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Sancho por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve; vimos carta del rey nuestro padre fecha en esta guisa. Don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve á los concejos de Madriz de Barruenos et de Lederma Salud et gracia. Sepades que yo di las martiniegas de estos vuestros logares al abbat et convento de Sant Millan de la Cogolla por juro de heredat para siempre jamas en cambio por las villas de Sant Martin de Barbarana et de Barbaraniella, que me ellos dieron a mi: onde vos mando a cada uno de vos que dedes cadaño daqui adelante las martiniegas de vuestros logares al abad et al convento sobre dicho, o a los omnes que las oviesen de recabdar, por ellos bien et complidamientre, asi como las vsastes dar a mi et a los mios merinos. Et defiendo firmemientre que los mios cogedores nin el mio merino nin otro ninguno non sea osado de vos las demandar, nin de vos peyndrar nin de vos afincar por ellas, nin de ge las embargar a ellos por ninguna razon: et qualquier que lo feziere al cuerpo et a quanto oviese me tornaria por ello: et demas quanto daño et menoscabo el abad et el convento recibiesen por ende de sus cosas ge lo mandaria todo entregar doblado: et si vos dar non les quisiesedes las martiniegas

asi como sobre dicho es; mando que vos peyndren et vos afinquen fata que vos las fagan dar. Et nos sobre dicho rey don Sancho por fazer bien et mercet al abad et al convento de Sant Millan de la cogolla, confirmamos esta carta, et mandamos que vala: et defendemos firmemientre que ninguno non sea osado de les pasar contra ella, nin de ge la minguar nin de ge la quebrantar en inguna cosa; ca qualquier que lo fiziese al cuerpo et a quanto oviese me tornaria por ello. Dada en Burgos veynte et ocho dias de Marzo era de mill, et CCC, et XXIII años. Yo Roy Sanchez la fiz escrevir por mandado del rey = Johan Perez = Roy Diaz.

Num.º 590.

Era de 1323: año 1285, á 29 de septbre: Cajon V. 12: rol. 3.º n.º 15.

In Dei nomine, amen. Connoszuda cosa sea a quantos onmes esta carta vieren et oyeren tan bien a los presentes como a los que son por venir: como nos don Martin Lopez por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla viemos privilegios de los abbades nuestros antecesores en que fizieron muchas donaciones et muchas libertades et muchas gracias cada uno en so tiempo al convento de Sant Millan: et nos veyendo los fechos bonos que nuestros antecesores fizieron, et entendiendo bien que son mucho de guardar, porque lo merece mucho el convento, et porque sean debdores de rogar siempre a Dios por nos, con conseio et con otorgamiento de los bonos onmes del monesterio otorgamos et confirmamos al convento de Sant Millan todas las cartas et todos los privilegios et toda las donaciones et todas las libertades et gracias, que lis fizieron los abbades nuestros antecesores, et todos los otros fieles: et sobre todo esto nos don Martin Lopez sobre dicho abbat veyendo et entendiendo la mengua del convento, en que son en razon de su vestiario, et aviendo muy grant sabor de lis fazer bien et mercet, et de sacar de entre ellos el murmurio, que es por esta mengua; damos et otorgamos et confirmamos al convento de Sant Millan por al su vestiario aquel nuestro monesterio de Sancta Maria de Vannares con todos sos collazos et con todos sos heredamientos,

et con todos sos pertenencios por oquier que son, et todos los collazos de la abbadia con las calonnas et con omicidios et con todos los otros derechos, et todo a entegredat quanto el monesterio de Sant Millan a en Vannares, que sea todo suyo para su vestiario, et que lo ayan libre et franco por siempre fatal dia de la fin. Et tenemos por bien et ordenamos, que daqui adelant ni nos ni otro abbat que venga en pos nos, non aya poder de agraviar al convento de Sant Millan en esta donacion, que nos fazemos, por pechos ni por pedidos ni por otra cosa ninguna ni en la casa ni en los collazos ni en los heredamientos, et fazemos franqueza al convento; et mandamos que fagan sobre los collazos de Vannares so juez aquel que entendieren que lis complira mas, et lis servira meior. Et nos el sobredicho convento veyendo et entendiendo la muy bona voluntat et sana et la grant mesura del abbat nuestro Señor con el muy bon fecho; aviendo muy grant sabor de renderli gracias et servirli; prometemos por nos et por los que son de venir quel fagamos anniversario cadanno fatal dia de la fin: et ordenamos al dia desti anniversario que den los mardomos al convento muy bona yantar. Et ninguno que contra estas cosas sobre dichas quisiere venir por las desffazer, o por las retentar siquier sea obispo, o abbat bendito, o quier onme de orden o seglar, o de qualquiera matheria, que contra este nuestro fecho venga, sea maldicho de Dios nuestro Señor, et de la gloriosa so madre, et de Sant Peydro et de Sant Paulo (siguen las imprec.s). Et porque este fecho sea firme et valedero pora agora et pora en todo tiempo, yo don Martin Lopez sobre dicho abbat de Sant Millan mande fazer este privilegio, et pus en elli mio seello pendient en testimonio: et ruego al convento de Sant Millan que pongan so seello en esti privilegio en testimonio: Et nos don Aznar Lopez prior et todo el Convento de Sant Millan por ruego de nuestro Señor el abbat don Martin Lopez sobre dicho fiziemos poner en este privilegio nuestro seello pendient en testimonio deste fecho. Et esto fue puesto et afirmado en Sant Millan el dia de Sant Miguel IJ dias por andar del mes de setiempre, era de mill, et CCC, et XX III annos, anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo octogesimo quinto.

Num.º 524.

Era 1323: año 1285, dia lunes, 12 de noviembre: Cajon E. 3.
titulo el Espino leg. 1, n.º 12.

Conocida coja sea a todos los omnes que esta carta vieren et oyeren; como nos los fijos de Martin Perez, Pero Martinez, et Martin Perez, et Sancha Perez con otorgamiento de nuestro marido Martin Perez de Boro, et Pero Perez de Vayuelas, et Juan Perez et Elvira Perez, fijos de Pero Diaz de Hemico, et Pero Beltran fijo de don Beltran, vendemos a vos don Martin Lopez por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla et al convento des mismo logar quanta parte nos avemos et devemos aver en la pesquera que nos dego nuestro padre Martin Perez, et nuestro avuelo don Pero, todo aquesto vos vendemos nos bien et cumplidamientre con entradas et con exidas et con todas sus pertenencias, por ochocientos morabedis de la moneda de la quexa, de los quales morabedis somos bien pagados dellos, que non finco dem por pagar ninguna coja: et nos los dichos fijos de Martin Perez otorgamos et venimos de conocido que somos pagados de compra et de robra et de alboroque, et diemos por fiadores de otorgar et de rendar asi como es fuero de tierra a Johan Abbat el prior de Santa Cadea, et a Martin Fernandez alcalde de Santa Cadea: et nos los fiadores sobre dichos otorgamos et venimos de conocido que somos fiadores de otorgar et de sanar esta venta, como sobre dicha es. Desto son testigos que estaban presentes delante Johan Martinez fijo de Martin Vanos que es abbat de la cofradria de Santa Maria de Vinicio presto, don Gil presto, Domingo abbat de Villanueva presto, Juan Yuanes presto, Roy Martinez presto, Johan Gonzalvez presto, Johan Abbat fijo de Paul Yuanes Diacono, Garcia fijo de Johan Salamon Diacono, Pero Johan Diacono, Pero Perez fijo de Pero Sanz Diacono; de paimexas Tenego et Juan Gonzalez, et Johan Andres de Ayuelas, et Pero Juanes de Vaxiumediano, fijo de Pero Martinez, et Johan fijo de Pascual, et Domingo fijo de Miguel Perez, que eran Sancristanos en la eccleria de Sant Pedro de Santa Cadea: de legos Roy Perez de Mayuelas, et Johan Andres de Ayuelas, et Pero Juanes de Vaxiumediano, et Johan Perez de Rueda, et Domingo Perez fijo de Johan Ezquierdo. Et yo Domingo Perez escrivano publico del conceio de Santa Cadea que escrivi la carta por ruego

de los dichos fijos de Martin Perez. Et yo Domingo Perez el so-
bredicho escrivano otorgo et vengo de connoscido por ruego de los
sobre dichos fijos de Martin Perez fizi yo esta carta, et fizi en el-
la el mio signo en testimonio de verdat fecho a caldera como es
el sello del conceio * et porque esto sea mas firme et non venga en
dubda, rogamos los dichos fijos de Martin Perez al concejo et al
alcalde de Sancta Gadea que mandasen poner el su seello pen-
diente en esta carta en testimonio de verdat. Fecha la carta lu-
nes doce dias andados del mes de noviembre, en era de mill et
trezientos et veint et tres annos.

Num.º 592.

Era 1323: año 1285, á 28 de marzo: Cajon 0.1: rol-
lo 3.º n.º 5.º titulo privileg.s reales.

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Sancho por la gra-
cia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de
Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve. A todos los merinos de
Castiella tan bien a los de agora como a los que seran daqui delan-
te, salut et gracia. Sepades que don Martin Lopez abbat de Sant
Millan seme querello por si et por el convento et dize, que cavalle-
ros et dueñas et otros onmes que tienen arrendadas casas et hereda-
mientos del su monasterio, et que non les quieren pagar las rentas,
nin les quieren atener los paramientos nin las posturas, asi como di-
zen las cartas que an con ellos. Et otrosi que los vasallos de las sus
aldeas et de los sus logares, que se van morar al realengo, et so
fijos dalgo et so otros señorios, et lievan los heredamientos de los
sus lugares conssigo: et esto que es contra fuero; et por esta razon
que yo pierdo mios derechos et el abbat et el convento los suyos.
Et pidiome mercet, que mandase ỳ lo que toviese por bien. Onde
vos mando luego vista esta mi carta, que fagades a los cavalle-
ros et a las dueñas et a los otros onmes, que tienen arrendadas
las casas et los sus heredamientos que les paguen las rentas, et les
atengan las posturas que an en uno, segunt dizen las cartas
que an con ellos: et si non lo quisieren facer, que les entreguedes
las casas et los heredamientos al abbat et al convento sobre dicho;
et que les fagades dar las rentas pasadas, asi como las deven aver

et segund las posturas que con ellos pusieron. Vzoj que fagades a los vasallos de las sus aldeas et de los sus lugares, que vengan poblar cada vno en aquellos lugares onde se fueron: et si non quisieren venir, que entreguedes al abbat et al convento todos los heredamientos, que son de las aldeas et de los sus lugares: et non fagades ende al; si non, por qualquier de vos que fincare que non cumpliese esto que yo mando, a el et a quanto oviere me tornaria por ello. Dada en Burgos veinte et ocho de março, era de mill et ccc. et xxiii años. Yo Ruy Sanches la fiz escrivir por mandado del rey= Ruy Diaz= Johan Perez.

Num.º 593.

Era 1324: año 1286, á 22 de junio: Becer.º bulario 67.6.º

Don Sancho, por la gracia de Dios rey de Castilla de Toledo, de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve; Al concejo de Soria de villa et aldeas salut et gracia: Sepades que yo do al abbat et al convento de Sant Millan de la cogolla Texa et Teiadiello que fueron fasta aqui aldeas de y de Soria en cambio por Yembre et Yembres, et San Johan et Sant Johan, et Sant Alonsio que les tomó el rey don Alfonso mio padre para los pobladores de Saiazaharra et de Davaliello. Onde vos mando, que desedes a los de Texa et Teiadiello, que labren en vuestros terminos et corten en vuestros montes, et pasca sus ganados et alberguen onde pacieren et albergaren los vuestros, asi como lo usaron fasta aqui. Et ninguno non sea osado de les embargar nin de los contrallar a ellos nin a ninguna de sus cosas, por esta razon, que qualquier que lo fiziese pechar mie en pena mill moxabedis de la moneda nueva, et a ellos todo el danno doblado, que por ende recibiesen: et demas mando a Johan Soto, o a qualquier otro, que sea justicia por mi en Soria daqui adelante, que gelo non consientan, et non fagan ende al; si non a ellos et a lo que oviesen me tornaria por ello. Dada en Leon xxii. dias de junio, era de mill et ccc. et xxiiii. años. Yo Alfonso Perez la fiz escrivir por mandado del Rey= Pero Martinez= Johan Perez

Num.º 594.

Era 1324: año 1286; a 23 de junio: Cajon O. 5: titulo Salinas de Añana: rollo 1.º n.º 1.º

Don Sancho por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve. A qualesquier que ayan de recabdar las salinas de Annana, salut et gracia. Sepades que en el cambio, q.e yo fiz con el abbat et con el Convento de Sant Millan de la cogolla por razon de Yembres et Yembres et Sant Johan et Sant Johan et San Assensio, que les tomo el rey mio padre para los pobladores de Saiazaharra et de Davaliello: que fue puesto que el abbat et Convento sobre dichos oviesen daqui adelante toda la sal de las sus eras, que an en las salinas de Annana sin tributo ninguno: onde vos mando, que daqui adelante non les demandedes alvara nin otra cosa ninguna por razon de la sal de las sus eras que ellos an en estas salinas sobre dichas; et que ge la dexedes sacar libre et quita sin embargo ninguno. Et non fagades ende al: si non qualquier que lo asi non fiziese pechar mie en pena cient morabedis de la moneda nueva, et a ellos todo el daño doblado q.e por ende recibiesen. Et demas mando a Sancho Martinez de Leyva, o a qualquier, que fuere daqui adelante mio merino mayor en Castiella, et a los alcaldes et a los jurados de hij de Salinas, que ge lo non consientan: et non fagan ende al; si non a ellos, e a quanto oviesen me tornaria por ello. Dada en Leon veinte et tres dias de junio, era de mill et trezientos et veinte et quatro años. Yo Alfonso Perez la fiz escrevir por mandado del rey. = Ferrand Perez = Pero Martinez = Johan Peres =

Num.º 594.

Era de 1324: año 1286, á 25 de junio: Becer.º bulario 66. b.

Sepan quantos esta carta viere et oyeren. como nos don Sancho, por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve. Por facer bien et mercet a don Martin Lopez abbat

de Sant Millan de la cogolla et al convento de los monges dese mismo logar a los que agora son et seran daqui adelante damosles Tera et Teiadello aldeas que fueron fata aqui de Soria por camio de los sus heredamientos de Yembres et Yembres et de Sant Johan et Sant Johan que les tomo el rey don Alfonso nuestro padre que dio a los pobladores de Saiazaharra, et por el monesterio de Sant Assensio que les tomo et dio a los pobladores de Davaliello. Et estos logares sobre dichos les damos los sus terminos labrados et por labrar con montes con fuentes con rios con pastos con prados et con defesas con entradas et con salidas, asi como lo usaron siempre fata aqui con el conceio de Soria et de sus aldeas, et con todos los fueros et usos et los derechos que nos y avemos et devemos aver. Et otorgamosles que los ayan libres et quitos por iuro de heredat para siempre iamas, para dar et vender et empennar et camiar et enaienar, para fazer dellos et en ellos todo lo que quisieren asi como abbat et convento deben fazer de las cosas de su monesterio, salvo que non lo puedan vender nin dar nin camiar con ningun onme, que sea de fuera de nuestro señorio. Otrosi tenemos por bien et mandamos que por razon deste camio sobre dicho, que toda la sal de las sus eras que agora an en las salinas de Annana, que la ayan y libre et quita por heredat, et que non den por ella daqui adelante alvara nin otra cosa ninguna. Et defendemos, que ninguno non sea osado de yr contra esta carta para quebrantar nin la para minguarla en ninguna cosa; ca qualquier que lo fiziesse avrie nuestra ira et pecharnos ye en coto diez mill morabedis de la moneda nueva; et al abbat et al convento de monges del dho monesterio sobre dicho, o a qui su boz toviese todo el daño doblado. Et porque esto sea firme et estable, mandamos seellar esta nuestra carta con nuestro seello de plomo. Fecha la carta en Leon martes veinte et cinco dias andados del mes de junio, en era de mill et CCC. et XXIIII. años. Yo Martin Falconero la fiz escrevir por mandado del rey en el anno tercero, que el rey sobre dicho regno = Pero Martinez.

Num.º 595.

Era 1324: año 1286, á 8. de agosto: Becer.º bulario 68. b.to

In Dei nomine amen. Sepan quantos esta carta vieren et oyeren: como yo don Diago Lopez de Haro Señor et heredero desta villa de Granon, sope en verdat de onmes buenos de la villa, de como el monesterio de Sant Millan ovo, et debe aver cadaño en la villa sobredicha de Granon doze morabedis de la buena moneda, por razon de los vasallos, que avia el monesterio de Sant Millan en la vieia, que fueron dados a Sant Millan con Sant Martin et con Sant Miguel: et por razon que estos vasallos sobre dichos vinieron poblar a la puebra nueva de Granon, ovo siempre el monesterio de Sant Millan los doze morabedis sobre dichos, asi como los avien quando ala eran poblados, por razon de la martiniega. Et yo don Diago el sobre dicho sabida esta buena verdat, et por ruego de don Martin Lopez abbat de Sant Millan otorgo et confirmo para siempre iamas estos doze morabedis, que los aya libres et quitos en la villa de Grañon. Et mando al conceio de Granon firmemientre, que recudan et que den estos morabedis sobre dichos al abbat de Sant Millan bien et cumplidamientre, o a quien el mandare sin entredicho ninguno: et si ge los non diessen asi como yo mando cadaño, que sea el abbat poderoso de los pendrar fasta quel den los morabedis sobre dichos, o la quantia de la moneda que andidiere en la tierra. Et porque esto sea firme et non venga en dubda, yo don Diago el sobre dicho mande fazer esta carta et fiz poner mi seello colgado en testimonio deste fecho. Dada en Granon ocho dias de agosto era de mill. et CCC. et XXIIII. años.

Num.º 596.

Era 1324: año 1286, á*23 de octbre, dia juebes: Cajon E. 12: titulo Miñon: leg. 1.º n.º 1.º

Sepan quantos esta carta vieren et oyeren: comos nos Martin Garcia et Martin Abbat, et Domingo Abbat, et Ilario clerigos de Miñon de nuestra buena voluntad, et sin premia ninguna otorga

* debe decir 24. de octubre, en q.e fue juebes.

mos et venenimos de conoszudo, que ponemos en vos don Martin Lopez por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla nuestro señor todo pleyto, que nos acaezio fata aqui et sera daqui adelant en qualquier manera que venga por nos o contra nos; et nos desapoderamos de todos los otros señorios et de todos los fueros tan bien ecclesiasticos como seglares, et obligamos nos et prometemos tan bien por los que agora y somos, como por los que seran en pos nos en aquel logar fatal dia de la fin, de vos nunca salir de mandado et de fazer siempre todo lo que vos madardes et tovierdes por bien en temporal y en spiritual, et en todas cosas. Desto son fiadores cada uno por el todo don Bartholome vecino de Medina, Domingo Herrero de Miñon, Domingo Perez Servendo, et si alguno de los clerigos fuere contra esto en cosa alguna, o todos, que peche cada uno de los clerigos cient morabedis de los buenos al abbat. Desto son testes rogados Garci Lopez de Salazar, Gutier Ferrandez de Herran, Gomez Perez de Antuzanos, Diego Perez de Quineia, Ivan Garcia, Johan Garcia de la Isla, Johan Gonzalez fijo de Gonzalo Marquez de Eglesiasalenna, Johan Perez de Canniellas. Et porque este fecho sea mas firme nos los clerigos sobredichos rogamos á Lope Garcia de Yrria alcalde del rey en Castiella, et a Martin Ferrandez de Trechuelo merino de Castiella vieia por Sancho Martinez de Leyva, que pussiessen sos seellos pendientes en esta carta, et nos Lope Garcia, et Garcia Ferrandez por ruego destos clerigos sobredichos pusiemos nuestros seellos pendientes en esta carta en testimonio deste fecho. Fecha la carta en Sancta Maria de Antuzanos, juebes XXIII dias andados del mes de octubre, era de mill et trezientos et veynte et quatro annos.

Num.º 597.

Era 1324: año 1286; á 18 de noviembre: Cajon V. 12: rol. 4.º; n.º 15.

Sepan quantos esta carta vieren: como nos don Martin Lopez, por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla et nos el convento desmisme logar connoscemos et venimos de manifiestos, que recebimos de vos don Peydro por la gracia de Dios ab-

bar de Onna et del convento des mismo logar una sexma en camio en Villanueva de los judios con los solares que hy son poblados et por poblar asin como nos lo avemos agora hy: de la qual son aledaños de parte de la villa el mojon que dizen de fuent-toron, de la otra parte la sexma que es del monasterio de Onna, en somo otro so la otra tierra que es desi mismo monasterio, de parte de Sancovo otra tierra que es de Beltran. Et por esta sexma que nos recebimos de vos damos vos una sexma que es cerca de Abio que yaze entre las vuestras hexedades, et otro pedazo que yaze sola carrera que va de Solduengo a Busto, et del otro cabo el arroyo que dezende de Navas et va al rojo que dicen de marapan. Todo esto vos damos por iuro de hexedat para siempre iamas para al monasterio de Onna, et vos fagades dello como de vuestra coja propria. Et nos don Pedro por la gracia de Dios abbat de Onna, et nos convento desse mismo logar otorgamos este camio et avemoslo por firme para todo tiempo; et aquella sexma que vos recebistes en Villanueva que la ayades por iuro de hexedat para siempre iamas para el monasterio de San Millan, et que fagades della como de vuestra coja propria. Et porque esto sea mas firme et non venga en dubda mandamos fazer dos cartas partidas por a.b.c. la que nos el abbat et el Convento de San millan tenemos es seellada con el seello del abbat et del convento de Onna; et la que tiene el abbat et el Convento de Onna es seellada con el seello del abbat et convento de San millan. Fecha la carta en San millan diez et ocho dias andados del mes de noviembre, era de mill et ccc. et xxiiii annos.

Num.º 593.

Era 1324: año 1286, a 20 de noviembre: Cajon v. 42: col. 3: n.º 46.

Sepan quantos esta carta vieren: como nos don Pedro por la gracia de Dios abbat del monasterio de Onna, et nos don Martin Lopez por esa misma gracia abbat del monasterio de San millan; queriendo reformar la compannia, que los onrrados don Rodrigo electo de Onna, e don Juan abbat de San millan nuestros

predecessores con otorgamiento de los Convientos de los monasterios sobre dichos ovieron fecha, et queriendo por nuestro poder catar onrra et por nuestros convientos, porque los monasterios sobre dichos sean siempre mas onrrados: establecemos, que si por aventura acaheciere pleito o contienda, lo que Dios non quiera, entre nos o en nuestros convientos, que nos, o los abbades que fueren por tiempo, que tomemos dos monges de cada monasterio o mas, o menos en aquella manera, que entendieremos que nos cumple, porque libren el pleyto o los pleitos o la contienda que fuere segunt que ffallaren por derecho, aviendo Dios ante los oios: et el pleito o los pleitos que non sean traidos ante otros alcaldes, salvo si el pleito fuere de tal naturaleza, que se non pudiese librar por ellos. Et si pleito o contienda naciere entre algunos de los abbades contra algunos de sus monges, o de alguno de los monges contra su abbat, et el pleito sea atal que se non pueda librar acabadamientre por qualquier razon, que se embargue por el su cabildo; que se libre por el abbat et por el convento del otro monasterio: et en ninguna manera non sea traydo ante otro juez ecclesiastico nin seglar, salvo si el pleito fuere de tal natura, que se non pudiese librar por ellos. Otrosi establecemos, que si algun monge saliere de su monasterio sin licencia por propria voluntat, et quisiere venir al otro monasterio, que aya espacio de diez dias a que venga, et si en este plazo viniere, que sea recibido en el monasterio, otruque acaheciere, et quel den ỳ todas las cosas que oviere menester asi como a vno de los otros monges que y fueren tan bien de vestiuario como el coro et el reffectorio, salvo en cabillo que non ỳ vaya, si non quando fuere llamado; et esto decimos salva la disciplina de la orden et establecimiento del derecho. Otrosi establecemos, que si algun monge por razon de recreacion, o de flaqueza pidiere licencia a su abbat por yr al otro monasterio a morar vn mes o dos o vn año, si el abbat ge la diere que sea recibido en el otro monasterio, et quel den todas las cosas que oviere menester, asi como sobredicho es.

Otrosi establecemos que ninguno monge non sea echado de su monasterio sin juicio de amos los abbades et de amos los cabildos. Otrosi establecemos, que amos los abbades que fagan visitacion una vez en cadaño en amos los monasterios en el mes de setiembre, et si embargo alguno les acaheciere en este mes, por que la non pueden fazer, que la muden a otro tiempo qual entendieren que se podra fazer, en manera que cadaño se faga una vez, et los abbades con los conventos enmienden et fagan correction en las cosas que fallaren que se debe fazer. Otrosi establecemos que cadaño despues de la fiesta de Sant Miguel, el primer dia que se pueda fazer, que fagan anniversarios generales amos los conventos el uno por el otro. Et otrosi establecemos que quando algun monge acaheciere o finare en alguno de los monasterios que lo fagan saber al otro monasterio, et que canten cada monge tres missas, et una en convento por el. Et porque esto sea firme et non venga en dubda mandamos fazer dos cartas partidas por a. b. c. la que nos el abbat et el convento de Onna tenemos es sellada con los seellos del abbat et de convento de Sant Millan: et la que nos el abbat et el Convento de sant Millan tenemos es sellada con los seellos del abbat et de Convento de Onna. Fecha la carta veynte dias de noviembre, era de mill et trezientos et veynte et quatro años.

Num.º 592.

Era 1324: año 1286, á 25 de diciembre: Becer.º bulario 68. b.º

Don Sancho por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve: al Concejo de Soria de Villa et de aldeas, salut et gracia. Bien sabedes de como yo di al abbat et al convento de Sant Millan de la Cogolla Tera, et Terradiello con todos sus derechos, que fueron nuestras aldeas en cambio de Tembres et de Tembres, et de Sant Johan et de San Johan, et de Sant Asensio que les torno el rey don Alfonso mio padre, para los pobladores de Saiazaharra, y de Davadiello. Et desto les mande dar mi

carta seellada con mio seello de plomo en como los oviesen por iuro de heredat para siempre iamas. Et agora el abbat et el convento sobredicho embiaronse me querellar que vos que emplazades a los de Tera et Teiadiello que vayan a vuestro juizio, et que ge los embargades por razon de mis cartas que levaron algunos, en que dizian que tornasen a vestro juyzio: et como quier que yo mande que tornasen otros logares abbadengos a realengos, por que fueron ante realengos, non es mi voluntat de tomar estos dos logares al abbat et al convento de Sant Millan de la cogolla; pues ge los yo di por camio. Onde vos mando que non emplacedes a los de Tera et de Teiadiello porque vayan a vuestro juyzio nin ge los embarguedes por ninguna manera: Ca tengo por bien que los ayan bien et cumplidamientre, segunt dize la mi carta del seello de plomo, que ellos tienen en esta razon. Et mando a los pesquiridores que yo mande fazer la pesquisa de realengo et de abbadengo, que ge los non embarguen: et vos nin ellos non fagades ende al; Si non mando a los alcalles et a la justicia de ÿ de Soria los que agora son et seran daqui adelante, que vos lo non consientan, sinon a ellos et a lo que oviessen me tornaria por ello. La carta leyda, dat gela. Dada en Palenzia XXV. de deziembre, era de mill et CCC. et XX IIII. annos. Johan Rodriguez la mando fazer por mandado del rey. Yo Johan Martinez de Sant-Ander la fiz escrivir. Roy Diaz. Sant Munnoz.

Num.º 600.

Era 1326: año 1288; martes, siete de Septbre: Cajon A. 5:
titulo Azofra: legajo 1.º; n.º 1.º

In nomine Domini nostri Jhu Christi, amen. Connoszuda cosa sea a todos los omnes que esta carta vieren et oyeren: como nos don Matheo por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla et todo el convento desmisme logar veyendo et entendiendo primerament que es a servicio de Dios et aprobechamiento del nuestro ospital de Sant Millan et a sustentacion de los pobres que alli vernan daqui adelant. Damos et otorgamos et confirmamos para siempre jamas, que el ospital d'Azofra

que dio Doña Elisabet, por su alma a Sant Millan, que siempre sea en subiecion et en poderio del ospitalero de Sant Millan con todos aquellos derechos et con todos aquellos pertenencios que a, et debe aver et con la eglesia de Sant Feydro que esta cerca del camino; con tal parramiento que nos nin los que en pos de nos vernan, que non ayan poder de lo dar, nin lo encartar a ninguna persona eccle-siastica nin seglar, por razon que los clerigos oviessen a demandar decima, nin el ospitalero de Sant Millan, que non sea poderoso de lo arrendar a otra persona ninguna, si non siempre que sea en poderio del ospitalero et que ponga sus omnes en su lavor, porque los pobres sean y muy bien recibidos. Et los bienes que daquel logar viniesen, que sea tenudo el ospitalero de Sant Millan de los esperder en servicio de Dios et de los pobres. Et ninguno que contra esti nuestro fecho viniere en ninguna cosa, o lo quisiere quebrantar o corromper, si quier sea abbat de Sant Millan o prior o monge o persona seglar, sea maldicho et confondido de Dios et de Santa Illaria et de Sant Millan et de Sant Felices et de toda la corte celestial, et sea partido de todos los bienes de Santa Eglesia, et sea parcionero et compañero con Datan, et Babilon los que la tierra sorbio bivos, et vaya dentro en infierno con Judas el traydor para siempre iamas amen. Et porque esto sea firme et non venga en dubda nos abbat et convento sobredichos mandamos fazer esta carta, et mandamos poner en ella nuestros seellos pendientes en testimonio. Fecha la carta en Sant Millan, mates, VII. dias andados del mes de setiembre era de mill et CCC. et XXVI. anos.

Num.º 604.

Era 1327: año 1289, á 30. de mayo: Cajon V. 42: rollo 3.º n.º 37.

In nomine Domini nostri Jhu Christi amen. Conoscuda cosa sea a todos los omnes, que esta carta vieren et oyeren tan bien a los presentes como a los que son por venir: como nos Don Ferrando por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla et todo el convento desse mismo logar en veyendo, que es et que sera a servicio de Dios et a grant pro del convento, y en veyendo et entendiendo la grant estrechura de la feria con otorgamiento de Gonzalo Yoanz nuestro ospitalero damos et otorgamos et establecemos, para siempre al convento de Sant Millan

al que es et al que sera daqui adelante, todo lo que es en contra la fermexia del esquina de la cocina de la fermexia que es cerca del palombar del ospital fasta la esquina del dormitorio como va por el oriella del regial que va por el corral del ospital. Otrosi nos don Matheo el sobredicho abbat con otorgamiento del convento et de Joan Sanchez nuestro fermexero damos et otorgamos al convento sobredicho el logar que es dicho la azemilexia que es allende del aqua en contra la fermexia, que es entre el dormitorio et el palacio del ospital de los pobres. Et sobresto damos et otorgamos al convento sobredicho el cellexuelo que es dicho del fermexero, que es allende de la donacion que sobredicha es, et de la otra parte la mayordomia del convento: y esto todo que sobredicho es damoslo todo a enteguedat, que sea del convento para su fermexia, para fazer dello mayordomia, o palacios, o camaras o fazer de ello, lo que quisieren; que lo ayan libre et franco fasta el dia de Jofin Et tenemos por bien et establecemos que daqui adelante que esto que sobredicho es, que nunca xecuda al ospital, ni la azemilexia a la abbadia, ni el cellexuelo al fermexo: Et que nos ni otro abbat ni ospitalero ni fermexero que venga en pos de nos, non ayan poder de agraviar nin de toller esta donacion et este otorgamiento que nos fazemos, por ninguna razon ni por ninguna coja que puedan o quieran fazer o demandar. Et ninguno que contra esti fecho sobredicho quisiere venir por lo desfazer o por lo rezemplar, siquier sea obispo, o abbat, Benito, o prior, o ospitalero, o fermexo, o monge, o quier omne dorden, o seglar, o de qualquier manera que sea, que contra esti nuestro fecho venga, et lo non tuviere por bien, sea maldicho de Dios nuestro señor, et de gloriosa su madre et de Sant Pedro et de Sant Paulo con todos los apostolos et de Sant Estevan et de Sant Lorent con todos los martires, et de señor Sant Benito et de señor Sant Guillem et de Sant Felices con todos los confesores, et de Sancta Maxima et de Sancta Lucia con todas las virgines, et de todos los Sanctos de cuyas reliquias que en este logar son, et de toda la corth celestial, et que los sorba la tierra bivo, como sorvio a Datan et Abiron, et que sea metido con Judas el traydor dentro en los ynfiernos; y esti fecho sobredicho que sea siempre firme et valedero al convento de

Sant Millan asi como sobre dicho es. Et por que esti fecho sea firme et non venga en dubda, et porque sea valeduero para agora et para todo tiempo, nos abbat et convento sobre dichos mandamos fazer este privilegio et poner en elli nuestros seellos pendientes en testimonio. Et esto fue puesto et afirmado en Sant Millan el dia de Luciani presbiteri, diez dias por andar del mes de Mayo era de mill et CCC. et veyte siete años.

Num.º 602.

Era 1327: año 1289, a 24 de agosto: Cajon I. 9: titulo Valle de S.n Millan rollo 3.º n.º 3.º

Sepan quantos esta carta vieren: como yo don Sancho por la gracia de Dios rey de Castiella, de Toledo, de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarbe vi vna carta de Pero Ferrandez de Onna mio escrivano seellada con su seello fecha en esta guisa. Sepan quantos esta carta vieren como yo Pero Ferrandez escrivano del rey otorgo que vi carta de nuestro Señor el rey en que me envio decir, que los onmes de Varrionuevo et de Santurde le envaron dezir que en tiempo del rey don Ferrando su avello et del rey don Alfonso su padre nin el suyo fata aqui, que nunca vsaron de dar fossadera, et que yo agora gela demandaba, et quel pidien mercet que el mandase y, lo que toviese por bien, et que me mandaba a mi, que si ellos non vsaron de dar fonsadera en tiempo de los reys sobre dichos nin el suyo fata aqui, que los non prendase nin los afincase por ella, et si algo les avia prendado o tomado sobresto, que gelo tornase luego. Et yo punne en saber por quantas partes pude, si la pecharon en tiempo destos reys sobre dichos: et vi carta de Pero Perez de Sancto Domingo cogedor que fue de la fonsadera en tiempo del rey don Alfonso et Johan Gonzalez de Vilforado en la era de mill et CCC. XIIII años, en que dizie, que ellos demandaban esta fonsadera a los de Varrionuevo de Santurde, et que les envio su carta el rey don Alfonso en que les mandava, si sopiesen en verdat, que non solien pechar fonsadera, que la non cogiesen; et ellos que sopieran en verdat que la nunca pecharan et que gela cogieron. Otrosi vi carta de Gonzalo Marin, et de Raby Zag de Vilforado arrendadores que fueron de los cuentos

de la merindat de Burueba et de Rioga, en que dizien que por cuen-
ta que les dieran Pascual Perez de Logronno cogedor que fue de la
fonsadera, que ovieron a saber verdat, et que ~~non solien pechar~~ pre-
guntaron et que fallaron en verdat, que los de Varrionuevo et de Sant-
urde nunca pecharon fonsadera, et que ellos non gela cogieran.
Et otrosi vi carta de Johan Martinez ome del rey cogedor que fue
de otra fonsadera, en que sopiera, que estos nunca la pecharan.
et que el non gela cogiera: et mas que viera carta del rey don Al-
fonso, que vinie a Johan Gonzalez de Vilforado et a Pero Perez de
Sancto Domingo, en que les mandava, que si alguna cosa avien
tomado a los de Varrionuevo et de Santurde por razon de la fon-
sadera, que gelo entergasen. Et otro si vi carta de Raby Zag de
Vilforado, en que dizie: que en el tiempo que el recibiera los morabe-
dis de la fosadera por los cogedores, que nunca lo pecharon, et nin an-
tanno que la recabdaron Martin Aparicio et el, que non les co-
gieron ninguna cosa, por que les mostraron carta del rey don Alfon-
so, en que dizie que los dava por quitos de la fonsadera: et yo non
pude saber por ninguna manera que la nunca pechasen: Et
pues el rey me enviara mandar por su carta que si la non pecha-
ron fata aqui, que gela non demandasen, et yo non les cogy, nin
les demande ninguna cosa por esta razon: Et porque ellos me de-
mandaron testimonio desto, que el rey me envio mandar en qual
quysa lo falle, diles ende esta mi carta seellada con mio seello,
que fue fecha doze dias de junio en era de mill et ccc et XX
VII annos. Et yo rey don Sancho sobredicho porque vi esta car-
ta de Pero Ferrandez mio escrivano, tengo por bien et man-
do, que daqui adelante cogedor nin otro ninguno non sea osa-
do de demandar fonsadera a los de Varrionuevo et de Santurde,
nin deles prendar nin deles afincar por ello, sinon qualquier
que lo fiziere, a el o a lo que oviere me tornaria por ello. Et desto
les mande dar esta mi carta abierta seellada con mio seello col-
gado. Dada en Burgos XXIIII dias de agosto era de mill et
ccc. et XXVII años. Yo Sancho Galindez la fiz escrevir por man-
dado del rey. = Alfonso Perez = Sancho Martines =

Num.º 603.

Era de 1327: año 1289, á 12 de Octubre: Cajon V. 12: rol. 3: nº 18.

In Dei nomine, amen. Connoszuda cosa sea a todos los onmes que esta carta vieren et oyeren a los que son presentes et a los que son por venir: como nos don Matheo por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla et todo el convento des misme logar ordenamos et establecemos fasta la fin del mundo, que ardan siempre dos lampadas de noche ante el crucifixo et ante la imagen de la gloriosa, et ante la imagen de Sant Millan, que estan en el trescoro et el altar. Et porque estas lampadas sobre dichas sean siempre cautenidas et ardan siempre de noche, damos et otorgamos a la Sacristania de Sant Millan la nuestra casa de Sancta Gadea a entegredat con todos sus pertenencios por iuro de heredat pora siempre iamas: pero que de cadaño el Sacristan de Sant Millan o qui la casa toviere al camarero el dia de Sant Luca tres morabedis de la bona moneda, o la quantia de la moneda que andidiere poral vestiario del convento. Otrosi damos et otorgamos para la lumbraria de las dos lampadas sobre dichas en cadanno dos morabedis de la bona moneda, o la quantia de la moneda que andidiere, en la nuestra casa de Zuhiuri. Et establecemos que el Sacristan del monesterio de Sant Millan por esta donacion que nos fazemos a la Sacristania, que sea tenudo siempre de cautener estas dos lampadas sobre dichas con la casa de Sancta Gadea et con los dos morabedis sobre dichos de Zuhiuri et con los otros bienes, que a la Sacristania, que ardan siempre de noche ante el crucifixo, que esta antel coro et las imagines sobre dichas. Et otrosi establecemos fasta al dia final por esta donacion que fazemos a la Sacristania, que el sacristan de Sant Millan que sea tenudo siempre de poner quatro zirios bonos, que ardan sobre las fuesas de los obispos, et de los abbades, que yacen en este monesterio, et yazdran daqui adelante, en los dias de sus anniversarios, quando el convento lis saliere a clamores sobre las fuesas. Otro si establecemos, que el diezmo de la uba del parral del conceio de Varrionuevo que es en el rio sobre el mo-

lino de Sant Nicolas, et el diezmo de la vba del parral de pradiel-
la, asi como la de aver el monesterio que sea para la Sacris-
tania pora siempre iamas por razon de Nozedos que avia la
Sacristania en logar do es agora es el parral del rio. Et establece-
mos et ordenamos (siguen las imprec.s ordin.s). Et porque esti fecho
sea firme et valeduero pora agora et pora todo tiempo nos ab-
bat et convento sobre dichos mandamos fazer este privilegio
et mandamos poner en elli nuestros seellos pendientes en testi-
monio. Et esto fue puesto et afirmado en Sant Millan miercoles
doze dias andados del mes de octubre, era de mill et CCC. et
veinte et siete annos.

Num.º 604.

Era 1327: año 1289, á 8 de dicbre: Cajon I.1: titulo
voto: rol. 1.º n.º 3.º

En el nombre de Dios padre et fijo et Spiritu Sancto, tres personas
et vn Dios, et a onrra et a servicio de Sancta Maria su madre que
nos tenemos por señora et por abogada en todos nuestros fechos.
Porque es natural cosa que todo onme que bien face quiere que ge
lo lieven adelante, et que se non olvide nin se pieda; que como quier
que canse et mingue el curso de la vida deste mundo, aquello es lo
que finca en remembranza por el al mundo; et este bien es guia-
dor de la su alma ante Dios: et por non caer en olvido, lo man-
daron los reyes poner en escripto en sus privilegios, porque los
otros que rogasen despues dellos, et toviesen el so logar, fuesen
tenudos de guardar aquello et de lo levar adelante confirmandolo
por sus privilegios. Por ende nos catando esto, queremos que
sepan por este nuestro privilegio los que agora son et seran
daqui adelante: Como nos don Sancho por la gracia de Dios
rey de Castiella, de Toledo de Leon, de Gallizia de Sevilla de Cordova
de Murcia de Jahen et de Algarve viemos privilegio del conde Ferrand
Gonzalez fecho en esta guisa = Sub nomine patris necnon
et eius prolis, pariterque Sancti flaminis in vniius potentia Deitatis
Incipit origo devotionis quam ego comes Fredinando Gundisalviz * =

* inserta á la letra el privilegio num.º 31.
hasta inclita Sancia cometissa confirmans; inclusive:
y nada mas.

Et nos el sobre dicho rey don Sancho regnant en vno con la reyna doña Maria mi mugier et con nuestros fijos el infante don Ferrando primero et heredero et con el infante don Alfonso et el infante don Henrrique en castiella en Toledo en Leon en Gallizia en Sevilla en Cordova en Murcia en Jahen en Baeza en Badalloz et en el Algarve otorgamos este privilegio et confirmamoslo et mandamos que vala, asi como valio en tiempo del rey don Ferrando nuestro avuelo, et del rey don Alfonso nuestro padre que Dios perdone. Et porque esto sea firme et estable mandamos seellar este privilegio con nuestro seello de plomo. Fecho el privilegio en Toledo, yueves, ocho dias andados del mes de deziembre, en era de mill et trezientos et veyte et siete años. = Don

Sobre el signo estos = } Mahomamat Aboabdille rey de Granada et vasallo del rey confirma. Don Gonzalo arzobispo de Toledo primado de las españas et chanciller de Castiella confir. Don Garcia arzobispo de Sevilla confir. Don frey Rodrigo arzobispo de Santiago confir. = Signo del rey don Sancho = Don Johan Ferrandez mayordomo mayor del rey confirma: Don Alfonso alferez del rey confirma =

Colun.a 1.a } Don frey Ferrando obispo de Burgos confir. Don Almoravid obispo de Calahorra confir. Don Johan obispo de Osma confir. Don Garcia obispo de Siguenza confir. Don Blasco obispo de Segovia confir. La eglesia de Avila vaga. Don Gonzalo obispo de Cuenca confir. Don Domingo obispo de Plazencia confir. Don Diago obispo de Cartagena confir. La eglesia de Jahen vaga. Don Pascual obispo de Cordova confir. Don Suero obispo de Cadiz confir. Don Aparicio obispo d'Alvarracin confir. Don Roy Perez Maestre de Calatrava confir. Don Ferran Perez grand comendador del hospital confir. Don Gonzal Ivañes maestre del temple

Colun.a 2.a } confir. = Don Johan Nuñez confir. Don Nuño Gonzalvez confir. Don Johan Alfonso confir. Don Diago Lopez de Salzedo confir. Don Diago Garcia confir. Don Ferrant Perez de Guzman confir. Don Vela confir. Don Roy Gil de Villalobos confir. Don Johan fijo de don Johan Nuñez confir. Don Nuño Gonzalez so hermano confir. Don Diago Martinez de Finojosa confir. Don Gonzalo Gomez Mazanedo confir. Don Rodrigo Rodri

quez Malrrique confix. Don Diago Royaz confix. Don Gonzalo Ffañes de Aguilar confix. Don Pero Anriquez de Ataña confix. Don Sancho Martinez de Leyva mexino mayor en Castiella confix. Don Johan fijo del infante don Manuel adelantado mayor en el xegnado de Murcia confix.* Don Johan Alfonso obispo de Palencia et notario mayor en el xegno de Castiella confix= la egleria de Leon vaga. la egleria de Oviedo vaga. Don Pedro obispo de Zamora confix. Don frey Pedro .... obispo de Salamanca confix. Don Ameon obispo de Cibdat confix. Don Alfonso obispo de Coria confix. Don Gil obispo de Badaioz confix. Don frey Bartholome obispo Silues confix. Don Alvaro obispo de Mendoñedo confix. la egleria de Lugo vaga. Don Pedro obispo de Orens confix. Don Pedro Fferrandez maestre de la caballeria de Santiago confix. Don Fferrand Perez maestre de Calatrava confix.= Don Sancho fi del infante don Pedro confix. Don Estevañ Ferrandez pertiguero mayor de tierra de Santiago confix. Don Ferran Perez Ponze confix. Don Johan Ferrandes de Limia confix. Pedro Alvarez confix. Rodrigo Alvarez so hermano confix. Don Diago Ramirez confix. Don Ferran Ferrandes de Limia confix. Don Arias Diaz confix. Don Johan Alfonso Dalborgueque adelantado mayor en el xegno de Gallizia confix. Estevan Perez mexino mayor de tierra de Leon confix. =† Don Mateus obispo de Astorga et notario mayor en el xegno de Leon confix. Don Johan obispo de Tuy et notario mayor en el Andaluzia confix. Don Pedro Diaz et don Muño Diaz de Castañeda adelantados de la mar confix. Yel Gutierrez justicia mayor de casa del rey confix. Yo Ruy Martinez capiscol de Toledo lo fiz escrivir por mandado del rey en el sexto año que el rey sobredicho xegno. = Episcopus Palentinus.

* Este signo de remisso fallo en el original, y en el Cartulario se halla en el Cap. 3º

Falta del signo

Falta del signo

Num.º 605.

Era 1327: año 1289, a 2 de dizbre: Cajon 0.4: titulo privileg.s reales: rollo 6: n.º 2º

En el nombre del padre et fijo et Spiritu Sancto, que son tres personas, et un Dios, et a onrra et a servicio de Santa Maria su madre que nos

tenemos, por Señora et abgada et de todos nuestros fechos. Porque es natural cosa, que todo home que bien faze, quiere que gelo lieven adelante, et que se non olvide nin se pierda, que como quier que canse et mingue el curso de la vida deste mundo; aquello es lo que finca en remembranza por el al mundo: et este bien es guiador de la su alma ante Dios; et, por non caer en olvido lo mandaron los reyes poner en escripto en sus privilegios, porque los otros que regnasen despues dellos, et toviesen el so logar, fuesen tenudos de guardar aquello et de lo levar adelante confirmandolo por sos privilegios. Por ende nos catando esto, queremos que sepan por este privilegio los que agora son, et seran daqui adelante: como nos don Sancho por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia et del Algarve, viemos privilegio del rey don Alfonso nuestro trasavuelo fecho en esta guisa = Per presens scriptum notum sit * = Et nos el sobredicho rey don Sancho regnant en uno con la reyna doña Maria mi mugier et con nuestros fijos el infante don Ferrando primero et heredero et con el infante don Alfonso et el infante don Anrrique en Castiella en Toledo en Leon en Gallizia en Sevilla en Cordova en Murcia en Jahen en Baeza en Badalloz et en el Algarve, otorgamos este privilegio et confirmamoslo et mandamos que vala, asi como en tiempo del rey don Ferrando nuestro avuelo, et del rey don Alfonso nuestro padre, que Dios perdone. Et porque esto sea firme et estable, mandamos seellar este privilegio con nuestro seello de plomo. Fecho el privilegio en Toledo viernes nueve dias andados del mes de deciembre, en era de mill et trezientos et veynte et siete annos = Don Mahomat Aboabdille rey de Granada et vasallo del rey confirma. Don Gonzalo arzobispo de Toledo et primado de las españas et chanceller de Castiella confirma. Don Garcia arzobispo de Sevilla confir. Don frey Rodrigo arzobispo de Santiago confir. = Signo del rey don Sancho = Don Johan Fernandez mayordomo mayor del rey confirma. Don Alfonso alferez del rey confirma = Don frey Ferrando obispo de Burgos
Colum.ª 4.ª } confir. Don Almoravid obispo de Calahorra confir. Don Johan obispo de Osma confir. Don Garcia obispo de Siguenza confir. Don Blasco

* inserta a la letra el del num.º 506. hasta Rodericus toletane sedis archiepiscopus exclusive: y desde Petrus Ponzi el notario hasta concluirlo.

obispo de Segovia confir. La eglesia de Avila vaga. Don Garcia obispo de Cuenca confir. Don Domingo obispo de Placencia confir. Don Diago obispo de Cartagena confir. La eglesia de Jahen vaga. Don Pascual obispo de Cordova confir. Don Suero obispo de Cadiz confir. don Aparicio obispo de Alvarracin confir. Don Roy Perez maestre de Calatrava confir. Ferrand Perez grand comendador de hospital confir. Don Gonzalvo Juannes maestre del Temple confir. =

Colum.ª 2.ª } Don Johan Nuñez confir. Don Nuño Gonzalez confir. Don Johan Alfonso confir. Don Diago Lopez de Salzedo confir. Don Johan fijo de don Johan Nuñez confir. Don Nuño Gonzalez so hermano confir. Don Diago Garcia confir. Don Ferran Perez de Guzman confir. Don Vela confir. Don Roy Gil de Villalobos confir. Don Diago Martinez de Finoiosa confir. don Gonzalo Gomez Mazanedo confir. Don Rodrigo Rodriguez Malrrique confir. Don Diago Froyaz confir. Don Gonzalo Juannes de Aguilar confir. Don Pedro Arriquez de Harana confir. Don Sancho Martinez de Leyva merino mayor en Castiella. Don Johan fijo del infante don Manuel adelantado mayor en el regno de Murcia confir. = La egle-

Colum.ª 3.ª } sia de Leon vaga. La Eglesia de Oviedo vaga. Don Pedro obispo de Zamora confir. Don frey Pedro Fechor obispo de Salamanca confir. Don Anton obispo de Cibdat confir. Don Alfonso obispo de Coria confir. Don Gil obispo de Badaioz confir. Don frey Bartolome obispo de Silues confir. Don Alvaro obispo de Mendonnedo confir. La eglesia de Lugo vaga. Don Pedro obispo de Orens confir. Don Pedro Ferrandez maestre de la Cavalleria de Santiago confir. Don Ferrant

Colum.ª 4.ª } Perez maestre de Alcantara confir. = Don Sancho fi del infante don Pedro confir. Don Estevan Ferrandez pertiguero mayor en tierra de Santiago confir. Don Ferrant Perez Ponz confir. Don Johan Ferrandez de Limia confir. Pedro Alvarez fi de don Pedro Alvarez confir. Rodrigo Alvarez so hermano confir. Don Diago Ramirez confir. Don Ferran Ferrandez de Limia confir. Don Arias Diaz confir. Don Johan Alfonso Dalborquerque adelantado mayor en el regno de Gallizia confir. Estevan Perez merino mayor en tierra de Leon confir. = * Don Martin obispo de Astorga et no-

* aqui falta: Don Johan Alfonso obispo de Palencia et notario mayor en el regno de Castiella confirma. }

tario mayor en el regno de Leon confir. Don Johan obispo de Tuy et notario mayor en el Andalucia confir. Don Pedro Diaz et don Nuño Diaz de Castanneda almirantes de la mar confir. Tell Gutierrez justicia mayor de la casa del rey confir. Yo Roy Martinez Capiscol de toledo la fiz escrevir, por mandado del rey en el sexto anno que el rey sobredicho regno = Episcopus Palentinus = Benito Perez =

Num.º 606.

Era 1328: año 1290, á 13 de dicbre: Cajon A. 2: titulo **Altable**: legajo 3º: num.º 8º.

Sepan quantos esta carta vieren como nos don Johan Rodriguez de Rojas adelantado mayor de Castiella, et yo doña Urraca su mugier otorgamos et conoscemos a vos don Aznar Lopez abbat de Sant Millan de la Cogolla et al convento dese mismo logar, que nos que cobramos de doña Ygnes mugier que fue de don Sancho Martinez las casas de Artable et de Ventosa que ella tenia de vos, para en sos dias con todos sus derechos et con todas sus pertenencias, segunt que se contiene en las cartas que de vos tiene en esta rason, et se feso esto con vuestro consentimiento, aveniendonos con ella segunt dice en la carta que tenemos della, que es fecha de Juan Martinez escrivano publico del conceio de Naxera et seellada con el sello de doña Ygnes la sobre dicha. Et esta abeneincia fiziemos en tal manera, que nos que dexemos a vos el abbat et al convento la casa de Ventosa libre et quita con todos sus derechos et con todas sus pertenencias, asi como doña Ygnes nos la dexo: et que finque connusco la casa de Artable con todos sus derechos et con todas sus pertenencias para en dias de nos amos a dos, asi como las vos y aviedes et deviedes aver, et como dize la carta que nos de vos tenemos sellada con vuestros sellos. Et por razon de esta aveniencia, que nos fisiemos con doña Ygnes con vuestro consentimiento asi como sobre dicho es, daqui adelante nos desapoderamos de la casa de Ventosa, et vos la dexamos libre et quita, et vos damos todo el poder que nos y avemos, segunt que lo avie doña Ygnes et la nos cobramos della: et otorgamos que vos non vayamos contra ello nos nin otro por nos en ningun tiempo, por ninguna manera. Et si nos, o otro en nuestra boz, fisiese demanda en contra esto, que nos otorgamos, que nos non vala ante rey nin ~~esta gracia que vos el abbat et el convento~~ ante otro señor, nin ante otro alcalle ecclesiastico nin seglar, nin a fuero. Et por esta gracia

que vos el abbat et el convento nos fasedes, et por otras cosas, tenemos por bien de nos enterrar en el monesterio de Sant Millan; et prometemos de lo faser. Et porque esto sea firme et non venga en dubda damos esta nuestra carta seellada con nuestros seellos pendientes. Et rogamos a Roy Dias hermano de mi Johan Rodriguez, et a Martin Ferrandes de Soto alcalle del rey, que pusiesen en esta carta sus seellos. Et nos Roy Dias, et Martin Ferrandes por ruego de Johan Rodrigues et de doña Urraca los sobre dichos pusiemos en esta carta nuestros seellos en testimonio. Fecha en Bilforado treze dias de desiembre, era de mill et CCC. et XXVIII* años. Yo Belasco Roys escrivi esta carta por mandado de Johan Rodrigues et de doña Urraca.

Num.º 607.

Era 1329: año 1293, a 19 dias de junio: Cajon O. 7: titulo Taranco: leg. 1.º n.º 1.º

In Dei nomine amen. Sepan quantos esta carta vieren et oyeren; como Lope Periz abbat de Taranco otorgo et vengo de conoscido por mi et por todos mis herederos el molino que yo fiz en Calidagua para en el monesterio de Taranco de Sant Medel et Zeledon, que despues de mios dias que finque libre et quito asi como el otro molino, que sirvan con el monesterio de Taranco a Sant Millan de la cocolla et de ninguno omne del mundo del mio linage nin de otro que contra esto quisiese venir, o otra voz mala hy meter, sea perdudo como Datan et Abiron et Sodoma et Gomorra, et aya parte con Judas traditori in inferno in inferiori, amen, amen, amen. Esti fecho fue fecho diez et nueve dias andados del mes de junio, et el era de mill et trecientos et veynte et nueve años. Et desto son estigos cocejo que lo vieron et lo oyeron don Ivañes abbat de Syones, et Johan Sanchez de Concejero, et don Joañes de Concejero et Lope Martinez de Burzena, et don Martin de Orzejon, et don Martino de Lastras, et Pedro Periz de Lasana et Pero Martinez Caño de Lasana et Johan Martinez del Campo, et so fijo ..... et Johan Martinez de Concejero. Et porque esto sea firme et non venga

en dubda, yo Lope Periz el sobre dicho roque a don Ivañes abbat de Syanes que posiesse el so sello en testimonio desti fecho en esta carta.

Num.º 608.

Era 1331: año 1293, a 12 de junio: Cajon E. 16: tit. Pazuengos

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Sancho por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen e del Algarve, Señor de Molina; viemos una nuestra carta seellada con el nuestro seello colgado fecha en esta guisa. Don Sancho por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallicia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen e del Algarve. A todos los Conceios, alcaldes, jurados, juezes, justicias, merinos, alguaciles, comendadores, portadgueros, et a los otros aportellados, a todos los onmes de mios regnos que esta mi carta vieren, salut et gracia. Sepades, que yo tengo por bien et mando, que diez mill obeias e cabras, ciento yeguas de conceio de Pazuengos vasallos del monesterio de Sant Millan de la cogolla anden salvas et seguras por todas las partes de mios regnos et pascan las yerbas et bevan las aguas, asi como los mios mismos: et ellos non faciendo daño en mieses nin en viñas nin en huertas nin en sotos defesados de guadaña; defendiendo firmemientre que ninguno non sea osado de los prendar nin de los contrallar por portadgo nin montadgo, nin por rolda nin castelleria nin asadura nin por otra cosa ninguna a ellos nin a los ganados de los pastores que anduvieren con este ganado sobre dicho; que tengo por bien que anden salvos et seguros asi como los suyos mismos, et que ayan esta misma franqueza que los suyos fasta en quantia deste ganado sobredicho. Et que los sus pastores puedan cortar llena et rama para cocer su pan, et palos para facer sus redes et para lo que ovieren mester, et que non corten arbol por pie, salvo para fazer puentes en que pasen ellos et sus ganados; et que puedan sacar corteza para cortir su calzado, de la que mas cumpliere. Et si por aventura alguno dellos finare tan bien en la mi tierra como en la tierra de las ordenes, que les non tomen diezmo ninguno, nin quinto

nin ninguna cosa de lo que ovieren. Et los onmes que anduveren con este ganado sobre dicho, que traxieren esta carta o el traslado della signado con el signo de escrivano publico, que non den portadgo ninguno en ningun lugar de todos mios regnos de las bestias nin de los paños, nin de las otras cosas que ovieren mester para huel de sus cabañas. Et ninguno non sea osado de los prendar nin de los embargar por razon de la monedas, salvo alli do son vecinos et moradores, ca qualquier que tomaren o pasasen contra esto que sobre dicho es en esta mi carta, pecharme ÿ e en pena mill morabedis de la moneda nueva, et al conceio de Pazuengos, o a sus pastores, o a qui su boz tubiese todo el daño doblado, que por esta razon rescibiesen, et sobresto mando a cada uno de vos en vuestros logares, o a los onmes que yo pus para entergar los pastores de los ganados, que aquellos que pasaren, o tomaren alguna cosa contra esto que sobre dicho es, que gelo entreguen luego con el doblo, todo lo que les tomaren, con aquella pena que diz en las mis cartas que ellos tienen en esta razon. Et no se escusen los unos por los otros de cumplir esto que yo mando, mas cumplalo el primero, o los primeros a qui esta carta fuere mostrada, et non fagan ende al, si non a ellos o a quanto oviesen me tornaria por ello. Et desto les mande dar esta mi carta seellada con el mio seello de cera colgado. Dada en Cuenca veynte dias de setiempre era de mill et trezientos et veyte e ocho años. Yo Pero Martinez la fiz escrivir por mandado del rey ..... Sanz Muñoz. = Agora el abbat de Sant Millan de la cogolla pidionos mercet, que pues confirmamos a los ..... de las mercedes de las livertades que les fiziemos, que confirmasemos a el esto para los sus vasallos de Pazuengos. Et nos tenemoslo por bien et confirmamosla et mandamos que vala en todo, asi como en ella dize: et ninguno non sea osado de ir nin de pasar contra ella en ninguna cosa: et qualquier que lo fiziere, pecharnos ÿ a la pena sobre dicha de los mill morabedis et al dho conceio de Pazuengos, o a qui su boz toviese todo el daño doblado, et demas al cuerpo et a quanto oviese nos topiariemos por ello. Dada en Burgos doze dias de julio era de mill et

trezientos et treinta et vn años. Yo Sancho Bengdes la fize escrivir por mandado del rey = Alfonso Perez = Johan Perez =

Num.º 609.

Era 1331: año 1293, a 18 de julio: Cajon 0.10: titulo Vilar de Torre: leg. 1.º: n.º 7.º

Sepan quantos esta carta vieren: como yo don Sancho Martinez de Leyva merino mayor en Castiella, et yo doña Ygnes su mugier estando en nuestro seso et en nuestra buena memoria sanos, et alegres andando de nuestras buenas voluntades otorgamos et venimos de conoscidos, que damos a la capiella, que nos fisiemos en el monesterio de Sant Millan de la cogolla, toda quanta heredat nos aviamos en Villallovar et en Villar de Torre Casas, ~~molinos~~, et Solares hyermos et poblados et con arboles que lieven fruto et non fruto et con aguas, et con molinares et con prados et con pastos et con exidos et con entradas et con salidas et con montes con fuentes et con todus sus derechos Caloñas et omesiellos, et con todas sus pertenencias asi como a nos pertenece et pertenescer nos deven. Et todas estas heredades et todos estos solares sobre dichos segunt sobre dicho es, damos nos don Sancho Martinez et doña Ygnes su mugier por nuestras almas para mantenimiento de la capiella que nos fisiemos en el monesterio de Sant Millan de la cogolla, et damos ge lo que lo ayan por iuro de heredat para siempre iamas: En tal manera que el abbat et el Convento que lo tengan para la capiella, et que lo non puedan vender nin enagenar nin dar nin cambiar nin arrendar a caballero nin a otro onme ninguno, sinon que lo guarden et que lo tengan a ello, et a la renta que dello viniere para la capiella sobredicha. Et nos don Sancho Martines et doña Ygnes los sobredichos otorgamos, que nos partamos desta heredat, et de la tenencia della oy dia, que es fecha esta carta, para siempre iamas. Et por que este donadio sea mas firme et non venga en dubda, nos don Sancho Martinez et doña Ygnes pusiemos en esta carta nuestros sellos: et rogamos a Ordon Peres escrivano publico de Medina de Pumar, que fisies esta carta et que fisies en ella so signo. Desto son testigos que lo vieron et que lo oyeron Don Arsnar Lopes abat de Sant Millan, et Fortun Sanches prior, et Roy Martines de Puelles, et

et Martin Fernandes de Soto alcalde del rey, et Garcia Sanches de Entrena alcalde del rey, et dop Ruyes de Soto, et Diag Gonçalez de Rio-Layedo, et Raby Zag de Bilforado, et Pero Sanches de Zaro, et Pero Fernandes Disoloeda, et Sancho Peres fijo de Pero Vasserna de Medina, et Garcia Dias, et Pero Lopes fijo de dop, et Johan Flamenc. Et yo Oxon Peres escriuano sobre dicho por ruego de don Sancho Martines et de doña Ygnes los sobre dichos fis esta carta et fis en ella mio sig + no. Fecha Dis e ocho dias de julio exa de mill et ccc et treynta et un años.

Num.° 670.

Cza 333: año 1295, a 14 de dicbre: era 1340: año 1302, á 17 de julio: titulo privileg.s reales, xol. 3.° n.° 6. Cajon 0.°

Sepan quantos esta carta vieren como yo Don Fernando por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarve de Algecira et señor de Molina vi vna carta sellada con mio sello de cera colgado fecha en esta manera. Don Fernando por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallicia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarve et señor de Molina: a vos don Johan Rodriguez de Rojas mio adelantado mayor en Castiella Salud, como a aquel que quiero bien en que fio. Sepades que sobre quexella, que el clero et el convento de Sant Millan de la cogolla me fizieron; que ricos omnes et infanzones et caballeros et otros omnes fijos-dalgo compraban et ganaban por compras et por fijamientos, et en otras muchas maneras, casas et heredamientos en las sus aldeas et eximiegas, en que ellos an el señorio: que fazian y casas et moradas, por que ellos perdian mucho del su derecho, et menoscabavan mucho del su señorio, et los sus vasallos rezebian muy grandes danos et menoscabos. Et sobresto yo ove mio conseio con la reyna doña Maria mi madre et con el infante don Enrique mio tio et mio tutor et con don Johan Nuñez et con los otros fijos-dalgo, que conmigo eran, et con los mios alcaldes de Castiella et de Leon et de Estremadura, que eran en la mi corte: et falle por derecho et por fuero de Castiella, que rico omne nin infanzon nin caballero nin otro omne fijo-dalgo non puede nin deve compras nin ganar casas

Este privilegio con otro de confirm.on de D.n Alfonso su hijo 1.° en pijo.s 2.° se inserto en el suyo mo. E mas adelante confirmo en Cmas en Salencia a 22 de Oct.e E vse halla vnia ya en este Cajon 0.°. Por no saber vsaba los demas de Burgos a donde se llevaron el 1822.

nin heredades, nin las aver en ninguna manera en los logares, que el eleyto et el convento sobre dichos an el Señorio, sin su voluntat dellos. Porque vos mando luego vista esta mi carta que non consintades que rico onme nin infanzon nin cavallero nin otro onme fijo-dalgo compre nin gane daqui adelante casas nin heredades en los sus lugares, do ellos an el Señorio, nin las ayan en ninguna manera: et si algo y an comprado, o ganado en alguna manera, entregadlo luego todo a ellos, o a su monesterio: et non fagades ende al, por ninguna manera. Dada en Burgos catorce dias de deziembre, era de mill et CCC et XXXIII años. Gotier Peres notario mayor del rey en Castiella, et Pero Lopez de Fontecha, et Ferrant Peres de Astudiello alcalles del rey la mandaron fazer. Yo Ferrant Peres la fiz escrevir = Gutier Peres = Petrus Lupi = Ferrand Peres = Martin Peres = Et yo el sobre dicho rey don Fernando por fazer bien et mercet al abbat et al convento del monesterio de Sant Millan de la cogolla, et porque so en hedat et en tiempo, que lo puedo fazer por mi, otorgo esta carta et confirmola, et mando a don Garcia Ferrandes de Villamayor mio adelantado mayor en Castiella, o a qualquier adelantado, o merino que fuere daqui adelante, que la fagan tener et guardar asi como en ella diz et que non consientan, que ninguno pase contra ella: et que non fagan ende al por ninguna manera. Et desto les mande dar esta carta seellada con mio seello de cera colgado. Dada en Burgos diz et nueve dias de julio, era de mill et CCC et et XL años. Yo Per Alfonso la escrevi por mandado del rey. Lop Peres = Pero Gonzales = Nunno Peres = Ruy Peres = Ramir Garcia =

Num.º 644.

Era 1337: año 1299, a 23 de Sepbre: Cajon J. 9: titulo valle de Sn. Millan: rol. 1.º n.º 5.º

En el nombre del padre et del fijo et del Spiritu Sancto, que son tres perpersonas et un Dios, et a honrra et a servicio de la virgen Sancta Maria su madre, que nos tenemos por Señora et por avogada en todos nuestros fechos. Porque es natural cosa que todo onme que bien fase

quiere, que gelo lieven adelante, et que se non olvide nin se pierda, que como quier que cause et menque el curso de la vida deste mundo, aquello es lo que finca en remembrança por el al mundo, et este bien es guiador de la su alma ante Dios: et por non caer en olvido lo mandaron los reyes poner en sus privilegios en escripto, porque los otros que regnasen despues dellos et toviesen el su lugar, fuessen tenudos de guardar aquello, et de lo levar adelante confirmandolo por sus privilegios. Por ende nos catando esto; queremos que sepan por este nuestro privilegio los que agora son et serán daqui adelante: como nos Don Fernando por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina, vimos un privilegio del emperador fecho en esta guisa = In nomine Domini nostri Ihu Christi. Ego Adefonsus *= Et Don Sancho abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla pidionos mercet que confirmasemos este privilegio: et nos el sobre dicho rey Don Fernando regnante en uno con la reyna doña Constanza mi muger en castiella en Toledo en Leon en Gallizia en Sevilla en Cordova en Murcia en Jahen en Baeza en Badajoz en el Algarbe et en Molina, con consejo et con otorgamiento de la reyna doña Maria nuestra madre et del infante don Enrique nuestro tio et nuestro tutor, por fazer bien et merced a Don Sancho abbat sobre dicho et al convento de los monges del dicho monesterio, otorgamos este privilegio et confirmamoslo et mandamos que vala, segunt que en el dize: et defendemos firmemientre, que ninguno non sea osado de yr contra este privilegio, por aquebrantarlo nin por menguarlo en ninguna cosa; ca qualquier que lo feziese avrie nuestra ira et pecharnos hia en la pena que se contiene en el privilegio, et al abbat et al convento sobre dichos, o a quien su voz oviese, todo el daño doblado. Et porque esto sea firme et estable, mandamos sellar este privilegio con nuestro sello de plomo. Fecho el privilegio en el real de la cerca de Valenzuela del Cuende veynte et tres dias andados del mes de setiembre en la era de mill et trezientos et treynta et siete años = El infante Don Enrique fijo del muy noble rey Don Fernando tio et tutor del rey confirma. El infante don Enrique hermano del

* incluye literal et inmediato el privilegio del num.º 394.

rey confix. El infante Don Pedro confix. el infante Don Felipe Señor de Cabrera et de Ribera confix. Don Gonzalvo electo de Toledo primado de las españas et Cancellex de Castiella confix. Don frey Rodrigo arzobispo de Santiago et Cancellex del reyno de Leon confix. La yglesia de Sevilla vaga = Signo del rey Don Fernando = Don Diago Semor de Haro et alferez del rey confirma. Don Johan Ozorez maestre de la caballeria de Santiago mayordomo del rey confix. =

Debaxo del Signo Colum.ª 1.ª } Don frey Fernando obispo de Burgos confix. Don Albaro obispo de Valencia confix. Don Johan obispo de Osma confix. Don Almoravid obispo de Calahorra confix. Don Pascual obispo de Cuenca confix. La yglesia de Siguenza vaga. Don Blasco obispo de Segovia confix. Don Pedro obispo de Avila confix. Don Domingo obispo de Placencia confix. Don Diego obispo de Cartagena confix. La yglesia de Cordova vaga. Don Pedro obispo de Jahen confix. Don Aparicio obispo de Alvarracin confix. Don frey Pedro obispo de Cadiz confix Don Garcia Lopez maestre de Calatrava confirma. ===

Colum.ª 2.ª } Don Diago de Haro Señor de Vizcaya confix. Don Johan fijo del infante don Manuel adelantado mayor en el reyno de murcia confix. Don Alfonso fijo del infante de Molina confix. Don Johan Alfonso de Haro Señor de los Cameros confix. Don Fernant Perez de Guzman confix. Don Garci Fernandez de Villamayor confix. Don Lope Hoyz de Villalobos confix. Don Roy Gil su hermano confix. Don Fernand Hoyz de Saldaña confix. Don Pedro Diaz de Carrañeda confix. Don Diago Martinez de Finojosa confix. Don Garci Fernandiz Malraique confix. Don Pedro Martinez de Guzman confix. Don Alfonso Perez de Guzman confix. Don Gonzal Ybañez dAguilar confix. Don Pedro Amziquez de Harana confix. Don Rodrigo Alvarez de Asa confix. Don Lope de Mendoza confix. Johan Rodriguez de Rojas adelantado mayor de castiella confirma =

Colum.ª 3.ª } Don Fernando obispo de Leon confix. Don Fernando obispo de Oviedo confix. Don Martino obispo de Astorga et notario mayor del reyno de Leon confix. Don Pedro obispo de Zamora confix. Don frey Pedro obispo de Salamanca confix. Don Ximon obispo de Ciboa confix. Don Alfonso obispo de Coria confix. La yglesia de Badajoz vaga. Don Rodrigo obispo de Mendoñedo confix. Don Johan obispo de Troy et chancellex de la reyna confix. Don Gonzalo Perez maes-

ze de la Orden de Alcantara confix.= Don Sancho fijo del infante don Pedro confix. Don Pero Ponz confix. Don Gudiel Fernandez so hermano confix. Don Fernand Perez confix. Don Johan Fernandez fijo del Dean de Santiago confix. Don Fernand Fernandez de Limia confix. Don Arias Diaz confix. Don Diago Ramirez adelantado mayor en el regno de Leon et en Asturias confix. Esteuan Perez Frozlan confix.= Don Zell Gutierrez justicia mayor en casa del rey confix. Fernand Perez et Lope Gutierrez almixanzes de la mar confix. Roy Perez de Ulzienza chancillex mayor del rey confix.= Yo Gonzalvo Martinez lo fiz escrevir por mandado del rey et del infante don Henrrique su tio et su tutor en ell anno quinto que el rey sobre dicho regno.= Garcia Perez= Pedro Perez= Garci Perez= Johan Diaz.

Debaxo del Signo.

Num.º 642.

Cza §337: año §299. á 7. de Octubre: Cajon E. 7: zollo 3.º, n.º 4.º

Sepán quantos esta carta vieren: como yo Lop Diaz de Haro recibo en mi guarda et en mi comienda et en mio defendimiento al abbat et al convento et al monesterio de Sam Millan de la cogolla et à sus vasallos et a sus granjas et a sus ganados et a todas las sus cosas, por do quier que las ayan: por que ruego a todos mios amigos et a aquellos que ..... de fasen que guarden et amparen et que defiendan todas las cosas deste monesterio ..... asi como lo mio mismo; et que non consientan que ninguno faga en ello fuerza nin tuerto nin ..... fiziesen quand.. gelo mucho. Et si por aventura alguno o algunos en otra manera lo fisiesen, por lo qual el abbat et el convento damno o menoscabo recibiesen en los sus vasallos o en sus granjas, o en otra cosa qualquier, sepan que me pesarie muy de corazon, et acalonar gelo ya, por quantas partes pudiese et supiese. Otrosi mando a todos los vasallos et a los merinos de don Diego mio padre et mios, que guarden et amparen, que defiendan este monesterio et a sus vasallos et a sus granjas et a todas las sus cosas por do quier que los ayan, et que non con-

sientan que onme del mundo que faga en ello mal, nin pasen, nin tomen ninguna cosa, que sea contra voluntad del abbat et convento, et nin les pasen contra derecho en ninguna manera. Et otrosi, que los vasallos nin las Granjas nin otra ninguna cosa deste monesterio non sea peydrado nin retenido en ningun lugar por ninguna rason, salvo por su debda conocida, et por fiadura manifiesta, que ellos mesmos ayan fecho pareciendo la debda et la fiadura con tiempo et con recabdo seyendo librada et pagada segunt que es derecho. Et non fagan ende al por ninguna manera, et si non por qualquier o por qualesquier que fue..... ..... sy non fiziesen pechar me y en pena cient morabedis de la buena moneda, et al abbat et al convento del dicho monesterio, et a..... sus vasallos, o a quien su boz toviese todo el daño et el menoscabo doblado que recibiesen por mengua de lo que..... Et desto les mande dar esta carta sellada con nuestro seello colgado. Dada en la cerca de Sobre Palenzuela siete dias de octubre, era de mill et ccc. et treynta et siete annos.

Num.º 643.

Era 1337: año 1299, a 10 de Octbre: Cajon 1. 9: titulo Valle de S. Millan: rol. 4: n.º 9.

En el nome del padre et del fijo et del Spiritu Sancto, que son tres personas et un Dios, et a honrra et a servicio de la Virgen Sancta Maria su madre, que nos tenemos por señora et por abogada en todos nuestros fechos: Porque es natural cosa que todo onme que bien faze, quiere que ge lo lieven adelante, et que se non olvide nin se pierda: que como quier que canse et mingue el curso de la vida deste mundo, aquello es lo que finca en remembranza por el al mundo, et este bien es guiador de la su alma ante Dios: et por non caer en olvido lo mandaron los reyes poner en escripto en sus privilegios, porque los otros que regnasen despues dellos et toviesen el su logar fuesen tenudos de guardar aquello, et de lo levar adelante confirmandolo por sus privilegios. Por ende nos catando esto queremos que sepan por este

nuestro priuilegio todos los que agora son e seran daqui ade-
lante: como nos don Fernando, por la gracia de Dios rey de castiel-
la de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de
Jahen del Algarbe e señor de Molina, vimos vn priuilegio del
rey don Alfonso fecho en esta guisa = Ex presens scripcum notum
sit tam presentibus quam futuris: quod ego Adefonsus Dei gracia* =
E don Sancho abbat de Sant Millan de la cogolla pidionos mer-
ced que le confirmasemos este priuilegio: e nos el sobre dicho rey
don Fernando regnant en vno con la reyna doña Costanza mi
muger en castiella en Toledo en Leon en Gallizia en Sevilla en Cor-
dova en Murcia en Jahen en Baeza en Badalloz en el Algarbe
e en Molina; con consejo e otorgamiento de la reyna doña Ma-
ria nuestra madre, e del infante don Henrrique nuestro tio e
nuestro tutor, e por fazer bien e merced a don Sancho abbat so-
bre dicho e al conuento de los monges del dicho monesterio, otorga-
mos este priuilegio e confirmamoslo, e mandamos que vala se-
gund que en el dize: e defendemos firmemientre que ninguno non
sea osado de yr contra este priuilegio para quebrantarlo nin para
minguarlo en ninguna cosa; ca qualquier que lo fiziese auria
nuestra yra, e pecharnos y e la pena que se contiene en el pri-
uilegio, e al abbat e al conuento sobre dichos, o a quien su boz
toviese todo el daño doblado. E porque esto sea firme e estable,
mandamos seellar este priuilegio con nuestro seello de plomo. Fe-
cho el priuilegio en el real de la cerca de Palenciuela del Conde
diez dias andados del mes de octubre, era de mill e trezientos
e treynta e siete annos.= El infante don Henrrique, fijo del muy
noble rey don Fernando, tio e tutor del rey confirma. El infante
don Henrrique hermano del rey confir. El infante don Pedro confir.
El infante don Felipe señor de Cabrera e de Ribera confir. Don
Gonzalvo electo de Toledo primado de las españas e Chanciller
de Castiella confir. Don frey Rodrigo arzobispo de Santiago e
Chancellor del regno de Leon confir. La eglesia de Sevilla vaga =
Signo del rey don Fernando = Don Diego Semnor de Vizcaya

Sobre el signo.

* inserta literal e integram de el priui-
legio del numero 502.

alferez del rey confix. Don Johan Ossorez maestre de la caval-
Colum.ª 4.ª } lería de Santiago mayordomo del rey confix = Don frey Fer-
rando obispo de Burgos confix. Don Alvaro obispo de Palencia con-
fix. Don Johan obispo de Osma confix. Don Almoxavid obispo de
Calahorra confix. Don Pasqual obispo de Cuenca confix. La egle-
sia de Siguenza vaga. Don Blasco obispo de Segovia confix. Don
Pedro obispo de Avila confix. Don Domingo obispo de Plazencia
confix. Don Diago obispo de Caragena confix. La egleria de Cor-
dova vaga. Don Pedro obispo de Jahen confix. Don Dsparicio obispo
de Alvarrazin confix. Don frey Pedro obispo de Cadiz confix. Don
Colum.ª 2.ª } Garcia Lopez maestre de Calatrava confix. = Don Diago de Haro
Señor de Vizcaya confix. Don Johan fijo del infante don Manuel
adelantado mayor en el regno de Murcia confix. Don Alfonso fijo
del infante de Molina confix. Don Johan Alfonso de Haro Señor de
los Cameros confix. Don Ferrant Perez de Guzman confix. Don
Garci Fernandez de Villamayor confix. Don Lope Rodriguez de
Villalobos confix. Don Roy Gil su hermano confix. Don Ferrant
Roiz de Saldaña confix. Don Pedro Diaz de Castrañeda confix.
Don Diago Martinez de Finojosa confix. Don Garci Fernan-
dez Malrique confix. Don Pedro Nuñez de Guzman confix.
Don Alfonso Yañez de Aguilar confix. Don Pedro Ronriquez
de Haxaña. Don Rodrigo Alvarez de Osa confix. Don Lope
de Mendoza confix. Johan Rodriguez de Rojas adelantado ma-
Colum.ª 3.ª } yor de Castiella confix. = Don Fernando obispo de Leon confix.
Don Fernando obispo de Oviedo confix. Don Martino obispo de
Astorga & notario mayor del regno de Leon confix. Don Pe-
dro obispo de Zamora confix. Don frey Pedro obispo de Salaman-
ca confix. Don Anton obispo de Ciudat confix. Don Alfonso
obispo de Coria confix. La egleria de Badajoz vaga. Don Rodri-
go obispo de Mendoñedo confix. Don Johan obispo de Fruy et Chan-
celler de la reyna confix. Don Gonzalo Perez maestre de la
Colum.ª 1.ª } orden de Alcantara confix = Don Sancho fijo del infante
don Pedro confix. Don Pero Ponz confix. Don Gutier Fernan-
dez su hermano confix. Don Ferrant Perez confix. Don Johan
fijo del Prior de Santiago
Fernandez confix. Don Ferrant Fernandez de Limia confix.
Don Arias Diaz confix. Don Diago Ramirez adelantado ma-

yor en el regno de Leon et en Asturias confir. Estevan Perez Froilan confir = Don Tell Gutierrez justicia mayor en casa del rey confir. Ferrant Perez, et Lope Guterrez almirantes mayores de la mar confir. Roy Perez de Atienza chanceller mayor del rey confir. = Yo Gonzalvo Martinez lo escrivi por mandado del rey, et del infante Don Henrrique su tio et su tutor en el anno quinto, que el rey sobre dicho regno = Garcia Perez = Garci Perez = Johan Diaz.

Num.º 614.

Era 1337: año 1299, dia domingo, á 18 de octbre: Cajon V. 12: rol. 4: n.º 6.

A honor de Jeshu Christo, et de la gloriosa virgo Sancta Maria su madre. Nos doña Urraca Fernandez por la gracia de Dios abbadesa de Sant Salvador del Moral et todo el convento des misme logar recibimos pora siempre iamas fastal dia de la fin por companneros et, por hermanos et parzoneros a vos el religioso et ondrado don Sancho por la gracia de Dios abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla et al religioso et hondrado convento de los monges desse misme logar a los que agora sodes, et a los que en despos vernan, a todos en uno et a cada uno en si, en todos los bienes temporales et espirituales del monesterio de Sant Salvador. Conviene que sepades: quando algunos de vos acaescieredes en el monesterio de Sant Salvador que ayades cada uno de vos camana razion y, segunt cada una de nos, quanto tiempo quisieredes fincar: Quando al finamiento de los que finaren, nos fagaredes saber o lo participar nos; et por cada uno de vos rezaremos cada una de nos siete salterios y tres vigilias, et todo el convento siete missas conventuales et siete vigilias, et esto a de ser complido a los nueve dias, asi como lo fazemos por nos mismas. Et generalmente que seades parzoneros en missas en oraciones et en almosnas et en ayunos et en todos los otros bienes que se fasen et se faran en el monesterio de Sant Salvador fasta la fin del mundo. Et por que esto sea firme et non venga en dubda nos abbadesa et convenvento sobredichas vos damos esta carta seellada con nuestros seellos

colgados en testimonio. Fecha la carta en Sant Salvador, domingo, diz et ocho dias de octubre era de mill et tresientos et treinta et siete annos.

Num.º 615.

Era 1337: año 1299, á 23. de dicbre: Cajon O.1: titulo privileg.s reales: rollo 1.º n.º 6.

En el nombre de Dios padre et fijo et espiritu Sancto, que son tres personas et vn Dios et a onrra et a servicio de Sancta Maria su madre que nos tenemos por señora et por abogada en todos nuestros fechos. Por que es natural cosa que todo omne que bien fazer quiere que ge lo lieven adelante, et que se non olvide nin se pierda, que como quier que canse et mingue el curso de la vida deste mundo, aquello es lo que finca en remembranza por el mundo: et este bien es guyador de la su alma ante Dios: et por non caer en olvido lo mandaron los reyes poner en escripto en sus privilegios, porque los otros que regnasen despues dellos et toviesen el su logar fuesen tenudos de guardar aquello et de lo levar adelante confirmandolo por sus privilegios. Por ende nos catando esto, queremos que sepan por este nuestro privilegio los que agora son et seran daqui adelante; como nos don Ferrando por la gracia de Dios rey de castiella de toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina, viemos privilegio del rey don Alfonso nuestro avuelo fecho en esta guisa = Conoszuda cosa sea a todos los onmes que esta carta vieren, como yo don Alfonso por la gra de Dios * = Et don Sancho abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla pidio nos merced quel confirmasemos este privilegio. Et nos el sobre dicho rey don Ferrando regnant en vno con la reyna doña Constanza mi mugier en Castiella en toledo en Leon en Gallizia en Sevilla en Cordova en Murcia en Jahen en Baeza en Badayoz en el Algarbe et en Molina, con conseio et con otorgamiento de la reyna doña Maria nuestra madre et del infante don Henrric nuestro tio et nuestro tutor otorgamos este privilegio et confirmamoslo et mandamos que vala segund que valio en tiempo de los otros reyes onde nos venimos: et defendemos firmemientre

* Sigue incluyendo literalmente el privilegio del num.º 560. hasta el primer confirmante esclusive don Alfonso de Molina: y solo expresa al fin de el al notario: Juan Perez de cuenca la escrivio en el año tercero, q.e el rey don Alfonso regno.

que ninguno non sea osado de yr contra este privilegio para que-
brantarlo nin para minguarlo en ninguna cosa: ca qualquier que
lo feziese avrie nuestra yra, et pecharnos y e en coto los mill mo-
rabedis sobre dichos, et al abbat et al convento de los monges del
monesterio sobre dicho, o a quien su boz toviese todo el daño doblado.
Et porque esto sea firme et estable mandamos sellar este priui-
legio con nuestro sello de plomo. Fecho el privilegio en Carta-
xeriz veinte dias andados del mes de deziembre en era de mill
et trezientos et treinta et siete annos— El infante don Hen-
rrique fijo del muy noble rey don Fernando tio et tutor del rey con-
firma. El infante don Henrrique hermano del rey confir. El in-
fante don Pedro confir. El infante don Felipe señor de Cabrera
et de Ribera confir. Don Gonçalvo electo de Toledo primado de
las espanas et chanceller de castiella confir. Don frey Rodrigo
arzobispo de Santiago et chanceller del regno de Leon confir. La
eglesia de Sevilla vaga = Signo del rey don Fernando = Don
Diego Semnor de Vizcaya alferiez del rey confirma. Don Jo-
han Osoriz maestre de Cavallería de Santiago mayordomo del
rey confirma = La eglesia de Burgos vaga. Don Alvaro obis-
po de Palencia confir. Don Johan obispo de Osma confir. Don
Almoravid obispo de Calahorra confir. Don Pasqual obispo de
Cuenca confir. La eglesia de Siguenza vaga. Don Blasco obis-
po de Segovia confir. Don Pedro obispo de Avila confir. Don
Domingo obispo de Plazencia confir. Don Diago obispo de Cartage-
na confir. La eglesia de Cordova vaga. Don Pedro obispo de Jaen
confir. Don Aparicio obispo de Alvarrazin confir. Don frey
Pedro obispo de Cadiz confir. Don Garcia Lopez maestre de
Calatrava confir. Don frey Jurdelme prior del hospital confir =
Don Diago de Haro Semnor de Vizcaya confir. Don Johan fijo
del infante don Manuel adelantado mayor en el regno de Murcia
confir. Don Alfonso fijo del infante de Molina confir. Don Johan
Alfonso de Haro Semnor de los Cameros confir. Don Fernant Pe-
rez de Guzman confir. Don Garci Fernandez de Villamayor
confir. Don Lope Rodriguez de Villalobos confir. Don Roy Gil de

Sobre el Signo

Signo rodado, y al rededor del Signo.

Colum.ª 1.ª

Colum.ª 2.ª

hermano confix. Don Fernant Royz de Saldaña confix. Don Pero Diaz de Castañeda confix. Don Roy Gonzalez Mazanedo confix. Don Diago Martinez de Finoiosa confix. Don Garci Fernandez Malaxic confix. Don Pero Nuñez de Guzman confix. Don Alfonso Perez de Guzman confix. Don Gonzal Ybañez de Aguylar confix. Don Per Arriquez de Hazana confix. Don Lope de Mendoza confix. Don Rodrigo Alvarez de Asa confix. Johan Rodriguez adelantado mayor en castiella confix = Don Fernando obispo
Colum.ª 3.ª } de leon confix. Don Fernando obispo de Oviedo confix. Don Martino obispo de Astoriga et notario mayor del regno de leon confix. Don Pedro obispo de Zamora confix. Don frey Pedro obispo de Salamanca confix. Don Anton obispo de Ciudade confix. Don Alfonso obispo de Coria confix. La eglesia de Badajoz vaga. Don Rodrigo obispo de Mendonnedo confix. Don Johan obispo de Tuy et Chancellex de la reyna confix. Don Gonzalo Perez maestre de
Colum.ª 4.ª } la orden de Alcantara confix = Don Sancho fijo del infante don Pedro confix. Don Pero Ponz confix. Don Gutier Fernandez et don Fernant Perez sos hermanos confix. Don Johan Fernandez fijo del Dean de Santiago confix. Don Fernant Fernandez de Limia confix. Don Arias Diaz confix. Don Diago Ramirez adelantado mayor del regno de leon et en Asturias confix.
Debaxo del Signo. } Estevan Perez Florian confix. = Don Tell Gutierrez justicia mayor en casa del rey confix. Fernant Perez Maymon almirante mayor de la mar confix. Roy Perez de Mezienza Chancellex mayor del rey confix. = Yo Per Alfonso la fiz escriuir por mandado del rey et del infante don Enrrique su tio et su tutor
Estos tres apuntados estan muy Perfectos en sus caracteres } en el quinto anno que el rey sobre dicho regno = Garcia Ivañez = Garci Perez Pero Diaz

---

Num.º 646.

Era de 1323: año 1285: á 28 de Marzo: y era 1338: año 1300 á 12. de Dicbre: Cajon 1.º 12: col. 2.º n.º 10.

Sepan quantos esta carta vieren, como yo Don Fernando por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina vi una carta del rey don Sancho mio padre, que Dios perdone, que me mostro

el electo et el convento de Sant Millan de la cogolla fecha en esta guisa= Don Sancho, por la gracia de Dios rey de castriella de Toledo de leon de Gallizia de Sevilla de cordova de Murcia de Jahen et del Algarbe: A todos los mesinos de Castriella tan bien a los de agora como a los que seran daqui adelante, Salut et gracia. Sepades que don Martin Lopez abbad de Sant Millan me dixo que ay algunos omnes que se atreven a tuxvarles lo suyo por fuerza et que les pasan contra sus privilegios et contra las cartas que tienen de los reyes, et que los quebrantan en manera que recibe el monesterio muy grande danno: et pidiome merced, que mandase yo lo que toviese por bien; onde vos mando que non consintades que ninguno les pase contra sus privilegios nin contra sus cartas en ninguna manera, et fased que les sean guardados asi como fueron en el tiempo del rey don Alfonso mio visavuelo et del rey don Fernando mio avuelo et del rey don Alfonso mio padre, et en el mio fasta aqui. Et si alguno les pasare contra ellos, peyndrarle por la pena que en ellos dissen, et la peyndra que por esto fisierades, tenerla guardada, para que me lo fagades saber, et que vos yo envie mandar de como fagades. Et otrosi encargad al monesterio del daño que rescibieren segund en los privilegios dise: et non fagades ende al, sinon a los cuerpos, et a lo que ovieredes me tornaria por ello. Dada en Burgos veynte et ocho dias de marzo, era de mill et trezientos et veynte et tres annos. Yo Roy Sanchez la fiz escrevir por mandado del rey. Roy Dias. Juan Peres. Agora el electo et el convento sobre dicho pidieronme merced, que gela confirmase. Et porque en aquel lugar sean siempre tenudos de rogar a Dios por el alma del rey don Sancho mio padre, et otrosi por la mi vida, et de la reyna doña Maria mi madre, tovelo por bien, et con conseio et con otorgamiento de la reyna mi madre et del infante don Enrrique mio tio et mio tutor confirmola et mando que vala en todo segund que en ella dise, asi como valio en tiempo del rey don Sancho mio padre et en el mio fasta aqui. Et mando don Juan Rodriques de Soria mio adelantado mayor en Castiella et a los otros adelantados et mesinos, que y fuesen daqui adelante que lo fagan todo guardar et complir como sobre dicho

es. Et desto mandel dar esta mi carta seellada com mio seello colgado. Dada en Burgos doze dias de deciembre era de mill et CCC. et XXXVIII annos. Yo Ferrant Roys la fiz escrevir por mandado del rey et del infante don Enrrique su tutor = Garci Perez = Martin Perez = Garcia Peres = Pedro Dias.

Num.º 617.

Era 1338: año 1300, a 12 de dicbre: Cajon J. 1: titulo voto de S. Millan: rol. 1: n.º 4.º

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Ferrando por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon, de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina, vi una carta del rey don Sancho mio padre, que Dios perdone, que me mostro el eleyto et el convento de Sant Millan de la cogolla fecha en esta guisa. = Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Sancho por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia, de Sevilla, de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve, viemos carta del rey nuestro padre fecha en esta guisa. Don Alonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve a los alcaldes et a los merinos * = Agora el electo et el convento sobredicho pidieronme merced que gela confirmase. Et por que en aquel logar sean siempre tenudos de rogar a Dios por el alma del rey don Sancho mio padre, et otrosi por la mi vida et de la reyna doña Maria mi madre tovelo por bien, et con conseio et con otorgamiento de la reyna mi madre et del infante don Enrrique mio tio et mio tutor confirmola et mando que vala en todo segund que en ella dise, asi como valio en tiempo del rey don Sancho nuestro padre et en el mio fasta aqui. Et mando a don Johan Rodriques de Roias nuestro adelantado mayor en Castiella, et a los otros adelantados et merinos, que y fueren daqui adelante, que gelo fagan todo guardar et complir, como sobre dicho es. Et destol mande dar esta mi carta seellada con mio seello colgado. Dada en Burgos doze dias de deziembre, era de mill et trezientos et treynta et ocho años. Yo Ferrant Roys la fis screvir por mandado del rey et del infante don Enrrique su tio et su tutor = Garcia Peres = Garci Peres = Munio Peres = Pero Do-

* Sigue incluyendo literal é integramente el privilegio num.º 587.

Num.º 618.

Era 1339: año 1301; a 15 de Julio: Cajon J. 9: titulo privileg.s reales rollo 5: n.º 4.º 01.º

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Ferrando por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina: a vos don Johan Rodrigues de Roias mio adelantado mayor en Castiella, o a otro adelantado qualquier que por mi fuere en castiella, o a los merinos que andodieren por ellos, salut et gracia. Sepades quel abbat et convento de Sant Millan de la cogolla me enviaron dezir, que ellos an privilegios de los reyes onde yo vengo, confirmados de mi, en que dizen: que ningun merino non han que ver en el su termino del su monesterio, nin en los sus vasallos, salvo justicia corporal en aquellos que la merescieren de derecho, sinon quando les llama el abbat para su ayuda quel ayudasen en aquello que menester oviessen: et que los merinos que andan por el adelantado, que les fazen grandes tuertos et grandes males et que les prenden los sus vasallos sin dar querella dellos ningun querellojo al abbat, et que ge los despechan et los pletean por dineros sin razon et sin derecho; et les tiestan los bienes muebles et heredamientos: et en esto que les pasan contra sus privilegios et contra sus privilegios et contra sus usos et costumbres que ovieron fasta aqui: Ca el abbat de Sant Millan pleteo siempre los sus vasallos, et les testo los muebles et los heredamientos, et entrego a los querellojos dellos quantu su algo complio tan bien de furtos como de debdas; et los merinos nunca ovieron sinon justicia corporal. Et por esta razon que se les yerman los basallos, et los pierden et menoscaban mucho de lo suyo. Et pedieronme merced, que mandase y lo que toviese por bien: porque vos mando vista esta mi carta que daqui adelante non consintades a ningun merino que por vos andodiere, que pleteye nin despeche, nin tieste los bienes de los sus basallos, nin que les pasen contra sus privilegios nin

contra sus usos et costumbres, que siempre ovieron, en ninguna manera, salvo por fazer justicia corporal en aquellos q.e la merescieren con derecho. Et si alguna cosa tienen los vuestros merinos tomado, o peyndrado a los vasallos del dho monesterio sin razon et sin derecho, que ge lo fagades luego entregar; et vos ni ellos non fagades ende al por ninguna manera: et en manera lo fazed, que esta querella non venga mas ante mi: sinon a vos et a lo que oviesedes me tornaria por ello. Et desto les mande dar esta mi carta seellada con mio seello de cera colgado. Dada en ~~[illegible]~~ Zamora quinze dias de Julio, era de mill et trescientos et treynta et nueve años. Yo Ferrant Perez la fiz escrevir por mandado del rey et del infante don Enrrique su tutor = Gutier Perez = Garci Perez = Gil Gonzalez = Thome Dominguez. &a.

Num.º 619.

Era 1340: año 1302, en 19. de junio: Cajon 0.1: titulo privileg.s reales: rollo 3.º, n.º 4.º

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Ferrando por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina, vi una carta del rey don Sancho mio padre que Dios perdone seellada con seello de cera colgado, fecha en esta manera = Don Sancho por la gracia de Dios rey de castiella *. Et yo el sobre dicho rey don Ferrando por fazer bien et mercet al abbat et al convento del monesterio de Sant Millan, et porque so en heedat et en tiempo que lo puedo fazer por mi, otorgo esta carta et confirmola; et mando que vala, asi como en ella diz: et defiendo, que ninguno non sea osado de pasar contra ella. Et desto les mande dar esta carta seellada con mio seello de cera colgado. Dada en Burgos XVIIII. dias de junio era de mill, et CCC. et XL años. Yo Per Alfonso la escrivi por mandado del rey. Lope Perez = Pedro Gonzalez = Ruy Peres = Gonzalo Peres =

---

* Sigue insertando literal é integramente la escrit.a num.º 592.

Num.º 620.

Era 1340: año 1302, a 19 de septbre: Cajon O. 5: titulo Salinas de Añana: leg. unico n.º 1.º

Sepan quantos esta carta vieren et oyeren, como nos don Diego Ferrandez de Horozco, et doña Mencia Ferrandez mi mugier connoscemos et otorgamos, que recibiemos de vos Fortun Sanchez abbat de Sant Millan de la cogolla et del convento des misme logar, entrega et pago de siete mill morabedis menos ochenta et ocho morabedis del empresto de los quince mill morabedis, que vos oviemos fecho para pro del monesterio, et finca agora la debda de los dineros que nos devedes en ocho mill, menos ochenta et ocho morabedis: et la entrega et la paga de los siete mill morabedis menos ochenta et ocho morabedis recibiemos en las entradas de las vuestras casas de Sant Miguel de Gomecha, et de Salinas de Añana, que nos diestes para en toda nuestra vida. Et en testimonio desto nos los sobredichos Diago Ferrandez et doña Mencia Ferrandez damos a vos abbat et convento esta carta seellada con nuestros seellos pendientes. Fecha XIX dias de setiembre, era de mill et CCC. et quarenta años.

Num.º 621.

Era 1342: año 1304, a 12. de abril: Cajon O. 11: titulo Zihuri: legajo 1.º, n.º 1.º

En el nombre del padre et del fijo et del Spiritu sancto, que son tres personas et un Dios; de la bienaventurada virgen gloriosa Sancta Maria su madre, a quien nos tenemos por señora et por abogada en todos nuestros fechos. Porque es natural cosa que todo onme que bien faze, quiere que gelo lieven adelante, et que se non olvide nin se pierda, que como quier que canse et mengue el curso de la vida deste mundo, aquello es lo que finca en remembranza por el al mundo: et este bien es guyador de la su alma ante Dios: et por non caer en olvido lo mandaron los reyes poner en escripto en sus privilegios; porque los otros que regnasen despues dellos et toviesen el so logar, fuesen tenudos de guardar aquel-

lo, et de lo levar adelante, confirmandolo por sus privilegios. Por ende nos catando esto queremos que sepan por este nuestro privilegio los omnes que agora son, et seran daqui adelante; como nos don Fernando por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina, vimos un privilegio del conde Ferrant Gonzalez fecho en esta guisa = In nomine Sancte atque individue Trinitatis. Ego humillimus omniumque servorum Dei ultimus, Dei tamen gratia prestante Fredinando comes una cum uxore mea * = Et don Fortun Sanchez abbat del monesterio de Sant de la cogolla et del convento de los monges dese mismo monesterio enviaron nos pedir merced que les confirmasemos este privilegio. Et nos el sobredicho rey don Fernando por les fazer bien et merced et por que rueguen a Dios por nos, que nos guye a su servicio; otorgamos este privilegio et confirmamoslo, et mandamos que vala, asi como valio en tiempo de los otros reyes onde nos venimos, et en el nuestro fasta aqui. Et defendemos firmemientre, que ninguno non sea osado de yr contra este privilegio pora quebrantarlo nin pora minguarlo en ninguna cosa: ca qualquiera que lo fiziese, avrie nuestra yra, et pecharnos ya la pena, que en el privilegio se contiene, et al abbat de Sant Millan et al convento de los monges del monesterio sobredicho, o aqui su boz toviese, todo el daño doblado. Et porque esto sea firme et estable; mandamos seellar este privilegio con nuestro seello de plomo. Fecho el privilegio en Burgos doze dias andados del mes de abril en era de mill et trescientos et quarenta et dos annos. Et nos el sobredicho rey don Fernando regnant en uno con la reyna doña Constanza mi muger en Castiella en Toledo en Leon en Gallizia en Sevilla en Cordova en Murcia en Jahen en Baeza en Badalloz en el Algarbe et en Molina otorgamos este privilegio et confirmamoslo — Don Mahomat Abenazar rey de Granada vasallo del rey confirma. El infante don Johan tio del rey confirma. El infante don Pedro hermano del rey confir. El infante don Felipe hermano del rey confir. El infante don Alfonso de Portogal vasallo del rey confir. Don Gonzalo arzobispo de Toledo primado de

Sobre el signo rodado.

* inserta literalmente la escritura num.º 45: hasta, Ego Sancia Sancionis confirma inclusive, y nada mas.

las españas et chancellex mayor del xey confix. Don frey Rodrigo arzobispo de Santiago confix. Don Fernando archobispo de Sevilla confix.= Signo del xey don Fernando= Don Diago señor de Vizcaya alferiez del xey confirma. Don Pero Ponz mayordomo del xey confirma= Don Pedro obispo de Burgos confix. Don Alvaro obispo de Palencia confix. Don Johan obispo de Osma confix. Don Rodrigo obispo de Calahorra confix. Don Simon Obispo de Siguenza confix. Don Pasqual obispo de cuenca confix. Don Fernando obispo de Segovia confix. Don Pedro obispo de Avila confix. Don Rodrigo obispo de Plazencia confix. Don Martin obispo de Cartagena confix. La eglesia de Alvarrazin vaga. Don Fernando obispo de Cordova confix. Don Garcia obispo de Jahen confix. Don frey Pedro obispo de Cadiz confix. Don Garci Lopez maestre de Calatrava confix. Don Garci Perez prior del hospital confix= Don Johan fijo del infante Don Manuel adelantado mayor en el reyno de Murcia confix. Don Alfonso fijo del infante de Molina confix. Don Diago de Haro señor de Vizcaya confix. Don Johan Nuñez adelantado mayor de la frontera confix. Don Lope Rodriguez de Villalovos confix. Don Roy Gil su hermano confix. Don Garci Fernandez Malaxic confix. Don Fernant Roys de Saldaña confix. Don Garci Fernandez de Villamayor adelantado mayor de castiella confix. Don Roy Gonzalez Manzanedo confix. Don Diago Gomez de Castañeda confix. Don Alfonso Garcia su hermano confix. Don Lope de Mendoza confix. Don Rodrig Alvarez de Asa confix. Don Johan Rodriguez de Royas confix. Don Gonzal Ivañez d'Aguilar confix. Don Pex Mamxique de Haxana confix. Don Lope Roys de Baeza confix= Don Gonzalo obispo de Leon confix. Don Fernando obispo de Oviedo confix. Don Alfonso obispo de Astorga et notario mayor del reyno de Leon confix. Don Gonzalo obispo de Zamora confix. Don frey Pedro obispo de Salamanca confix. Don Alfonso obispo de Ciudade confix. Don Alfonso obispo de Coria confix. Don Bernaldo obispo de Badallois confix. Don Pedro obispo de Orens confix. Don Rodrigo obispo de Mendoñedo confix. Don Johan obispo de Thuy confix. Don Rodrigo

Colum.a 4.a

Colum.a 2.a

obispo de Lugo confir. Don Johan Osores maestre de la cavalleria de la orden de Santiago confir. Don Gonzalo Peres maestre de la orden de Alcantara confir. = Don Sancho fijo del infante don Pedro confir. Don Ferrant Rodrigues pertiguero de Santiago confir. Don Ferrant Peres Ponz confir. Don Ferrant Ferrandez de Limia confir. Don Johan Ferrandez so hermano confir. Don Pero Nuñez de Guzman confir. Don Johan Ramirez so hermano confir. Don Alfonso Perez de Guzman confir. Don Arias Diaz confir. Don Diago Ramirez confir. Don Rodrig Alvarez adelantado mayor en tierra de Leon et en Asturias confir. Don Estevan Perez Toilan confir. = Don Tel Gutierrez justicia mayor en casa del rey confir. Diago Garcia almirante mayor de la mar confir. Pero Lopez notario mayor de Castiella confir. Ferrant Gomez notario mayor del regno de toledo confir. Ferrant Gonzalez notario mayor de Andalucia confirma. = Yo Per Alfonso lo fiz escrivir por mandado del rey en el año noveno, que el rey don Fernando regno = Petrus Lupi = Garcia Gonzalez = Johan Sanchez = Ferrand Martinez .... =

Colun.ª 4.ª

Debaxo del signo.

Num.º 622.

Era 1343: año 1305, á 20 de mayo: Cajon 0.10: titulo Villarejo: legajo 1.º, n.º 1.º

Nota: las dos sig.tes son anteriores á esta.

Don Fernando por la gracia rey de Castiella, de Toledo de Leon de Gallicia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarve et Señor de Molina: a los merinos de la merindat de Rioja et a los cogedores et sobrecogedores que son agora et seran daqui adelante que an, o ayan de coger servicios et martiniegas et yantares et otros pechos qualesquier que sean por renta, o por fialdat, o en otra manera qualquier, salut et gracia. Sepades que doña Maria Almoravid mugier de don Johan Alfonso de Haro Señor de los Cameros mio vasallo me embio dezir, que quatro pecheros que tienen en cabeza los de Villarejo, que es cerca del monesterio de Cañas, que son vasallos de la orden de Sant Millan, que eran pobres et muy menguados: et me pidio merced por ellos, que les quitase los servicios et todos los otros pechos, que acaecieren daqui adelante en qual ma-

nera quier que sean. Et yo por el su ruego et por fazer bien et merced a los de Villarejo, tengolo por bien, et mando et defiendo firmemientre, que ningun cogedor nin sobrecogedor nin arrendador nin recibidor nin otro ninguno non sea osado de les demandar nin de les peyndrar por ningun pecho que acaezca en ninguna manera a los de dicho logar por ninguna razon, maguer lo ayan de recabar por cartas mias que muestren en qual manera quier que sean fechas, que contra esto sean, nin en otra manera ninguna, salvo ende por moneda forera quando acaeziere de pechar de siete en siete años; que qualesquier que lo fiziesen pechar me ỳ an en pena mill morabedis de la moneda nueva, et todo el daño, que los de Villareio por ende recibiesen, doblado. Et demas a los cuerpos et a quanto oviesen me tornaria por ello, que quanto montare el pecho destos quatro pecheros yo lo recibo en mi cuenta. Et otrosi mando a qualesquier que sean merinos, que si alguno, o algunos les quisieren pasar contra esta merced, que les yo fago, que lo non consientan, et que los peyndren por la pena sobredicha a cada uno, et la guarden para fazer della lo que yo mandare. Et que les fagan sacar los quatro dichos pecheros, que tienen de cabeza de los padrones; por que los del dicho logar non sean puestos en padron ninguno daqui adelante en ningun tiempo: que mi voluntat es, que les vala esta merced que les yo fago por siempre iamas. Et otrosi mando, que ningun merino non tome ỳ yantar por entrada que ỳ faga, nin por otra razon ninguna en ningun tiempo, que lo yo quito: et non fagan ende al, sinon a ellos et a quanto oviesen me tornaria por ello. Et desto les mande dar esta mi carta abierta et seellada con mio seello de plomo. Dada en Medina del Campo veyte dias de mayo, era de mill et trezientos et quarenta et tres annos. Yo Pero Ferrandes de la Camara la fiz escrivir por mandado del rey = Johan Guillen v.ª = Alfonso Ruys = Beneyto Gonzales = Pedro Gonzales = Johan Garcia v.ª =

Num.º 623.

Año de 1304, dia miercoles, 19. de agosto: Cajon O. 3:

titulo S.ta Maria de Ribaxedonda leg. 1.º n.º 4.

Sepan quantos esta carta vieren et oyeren, como in anno Domini de mill trescientos y cuatro, dizen nueve dias de agosto parencieron en juicio ante mi maestre Arnalt canonigo de Burgos vicario general del onrrado padre et señor don Pedro por la gracia de Dios obispo de Burgos Joan Perez Cendol canonigo de Burgos, que ha el tercio ponticifal en la eglesia de Sancta Maria de Rivaxedonda por si et por los clerigos de la dicha eglesia de Sancta Maria de Rivaxedonda de la vna parte, et Ferran Perez prior de Verviesca procurador del abbat et del convento del monesterio de Sant Millan de la cogolla, et doña Lambla Diaz morador en la casa de de Sancta Cruz, que el dicho monesterio de Sant Millan tiene en Sancta Maria de Rivaxedonda de la otra parte. Et Ferran Perez prior mostro vna procuracion seellada con dos seellos del abbat et del convento sobre dichos, el tenor de la qual procuracion es este, que se sigue. Sepan quantos esta carta vieren et oyeren como en presencia de mi Domingo Abbat notario publico de San Millan et de los testigos de yuso escriptos el onrrado señor Don Fortun Sanchez por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla et todo el convento dese misme logar fizieron et establecieron et ordenaron so cierto procurador a Ferran Perez de Ballarta prior de Verviesca su compañero absente en todos los sus pleytos espirituales et temporales, que han et esperan aver contra qualesquier omnes ecclesiasticos et seglares de qualquier condicion que sean, o ellos han, o esperan aver contra ellos; et especialmente en el pleito que mueve, o entiende mover Joan Perez canonigo de Burgos contra doña Lambla Diaz de Sancta Cruz de Rivaxedonda parroquiana et degaña del dicho monesterio sobre los diezmos, que el demanda de los heredamientos de la casa de Sancta Cruz, que labra la dicha doña Lambla, que pertenecen al dicho monesterio, o de otra cosa qualquier que el dicho Joan Perez demande a ellos para el ante el onrrado padre et señor obispo de Burgos, o ante sus vi-

cayoj, o su vicario, o ante otro qualquier juez eclesiastico o seglar ordinario, o delegado; et dieronle llenero poder para responder et para demandar et defender, et para jurar en sus animas todo juramento de verdat et de derecho, et para fazer otro procurador ante el conocimiento de los pleytos o despues, et que lo pueda revocar quando quisiere, et tomar el pleito o los pleitos en si, et para fazer posiciones et responder a las posiciones, que las otras partes fazien, et para aducir testigos o otras pruebas qualesquier, que en este pleyto, et a los otros pleytos convengan: et para recebir e fazer paga, et para demandar restitucion in integrum, et para las otras cosas segund que an menester et requieren especial mandado, et para oyr sentencia o sentencias, et para appelar dellas si fuere menester, et para demandar apostolos, et para fazer las appelaciones, et dar qui las siga, et para las otras cosas fazer, que ellos fazian si presentes fuesen: et prometieron de aver por firme agora et en todo tiempo todo, todo quanto el dicho procurador, o el procurador que el fiziere en su logar, fiziesen en este pleyto, et en todos los otros pleytos que acaeciesen: et prometieron et obligaron a mi notario sobre dicho stipulante en nombre de mi et de todos los otros omnes a qui pertenesce o ypoteca de todos los bienes espirituales et temporales del dicho monesterio de complir et pagar, todo lo que fuere judgado con sus clausulas de stipulacion contra ellos, o contra el dicho procurador, o contra el procurador que el fiziere. Este instrumento fue fecho en Sant Millan tertio idus agusti anno Domini millesimo trecentesimo quarto. Testigos que fueron presentes et rogados Don Martin Ozar de Degaña, et Pedro Martinez de Sancto Domingo de Lacalzada, Roy Sanchez de Viana, et Joan Sanchez de Canelvico. Et yo el dicho notario por mandado del dicho señor abbat et del convento sobre dichos, ponemos nuestros sellos pendientes en esta carta de procuracion en testimonio de verdat de todo lo sobre dicho. Et la dicha procuracion leyda, el dicho Joan Perez por si et por los dichos clerigos de Santa Maria de Rivaxedonda dixo: que doña Lambla Diaz la sobre dicha labrava et fazia labrar los heredamientos de la casa de Santa cruz de Rivaxedonda, que son en el ter-

mino de Sancta Maria de Rivaredonda, et que non daba nin quiere dar la decima de los frutos, que Dios le daba et cogio en los dichos heredamientos, a la dicha eglesia de Sancta Maria de Rivaredonda et pidio a mi Vicario..... que mandase por sentencia a la dicha doña Lambla Diaz, que diese el diezmo de los frutos que Dios le daba et ella cogie en los dichos heredamientos bien et complidamientre a la dicha eglesia de Sancta Maria de Rivaredonda, et que la condenase en las costas, que son fechas por esta razon, que estimaba en cient morabedis. Et Ferran Perez prior et procurador sobre dicho por nombre del abbat et convento sobre dichos et por la dicha doña Lambla Diaz, que estaba presente, dixo: que doña Lambla Diaz era parroquiana de la eglesia de Sancta Cruz de Rivaredonda, que pertenece pleno iure al monesterio, et ella et los otros omnes, que tovieron la dicha casa de Sancta cruz, siempre dieron el diezmo de los dichos heredamientos a la dicha eglesia de Sancta cruz, et sobre el diezmo de las dichas heredades et todas las otras heredades, quel dicho monesterio ha en el obispado de Burgos, que ha composicion el dicho monesterio con la eglesia de Sancta Maria de Burgos, confirmada del papa Innocencio tercero; que todos los diezmos et los derechos de las dichas heredades sean del monesterio de Sant Millan. Et por estas razones sobre dichas, et por qualquier dellas pidio a mi el dicho prior procuratorio nomine que diese por quitos al abbat et al convento sobre dichos et a la dicha doña Lambla Diaz de la dicha demanda, que fizo el dho Johan Perez, del diezmo de las dichas heredades que son del monesterio de Sant Millan. Otrosi pidio a mi el dicho Vicario, que fiziese guardar la dicha composicion asi como fue guardada por el obispo et por el cabillo de Sancta Maria de Burgos fasta aqui: Et los tenores de la dicha composicion et confirmacion son estos que se siguen = Rerum omnium Dominus et conditor unus providens commoda humane salutis * = Innocentius episcopus servus servorum Dei: dilectis filiis * = Vistas et leydas la dicha composicion et confirmacion: yo maestre Arnalt canonigo et Vicario general del onrrado padre señor don

Pedro, por la gracia de Dios obispo de Burgos, avido conseio con ommes letrados e sabios sobre todo esto sobredicho, e examinadolo todo por mi: judgando, pronuncio: Que vala e sea guardada en todo la dicha composicion, que ha el monesterio de Sant Millan de la cogolla con la eglesia de Burgos; et asuelvo por sentencia al dicho Yexuan Yeyez en nombre del abbat et del convento del dicho monesterio de Sant Millan et de la dicha doña Lambla Diaz de la demanda sobre dicha, que fue fecha por los sobre dichos en razon de los diezmos de las heredades, que ha el dicho monesterio en la Casa de Santta Cruz de Rivaxedonda. Esto todo fue fecho en el año et en el mes et en el dia sobre dichos. Testigos que fueron presentes Martin Lopez monge del monesterio de Obazenes, et Pedro Lopez clerigo de Sant Millan de Yecora, maestre Ximino, Estevan Sanchez clerigos de dicho vicario, et otros ommes. Et yo maestre Arnalt vicario sobre dicho mande sellar esta carta con mi sello pendiente en testimonio de verdat desto que sobre dicho es.

Num°. 624.

Caxa 1342: año 1304, a 16 de Septbre: Cajon 0.11: leg.3°; num°. 2°. del titulo de Zihuri.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Johan Sanchez de Velasco et doña Alduenza Diaz mi mugier aviendo voluntat de servir a Dios, et de procurar salut de nuestras almas, otorgamos et damos a vos don Yoxuan Sanchez abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla et al conviento de los monges dessi mismo logar, a los que agoxian son, et a los que seran daqui adelante todo el heredamiento de viñas et parrales et pieças et casas et huertos et arboles verdes et secos quanto compramos en el termino de Zohiuri et de Vauleia fastal dia de la era desta carta, con entradas et con salidas et con todos sus pertenencios, que lo ayades por iuro de heredat para siempre iamas. Et que fagades dello et con

ello y en ello, asi como de lo vuestro propio. Et desapoderamos a nos dello de oy dia (de la fecha) adelante et apoderamos a vos abbat et convento de los heredamientos sobredichos: et prometemos a buena fe de non yr contra esta donacion en ningun tiempo por nos nin por otros, nin en publico nin en escondido. Et si alguno o algunos parientes nuestros, o estraños fuesen o quisiesen yr contra esta donacion que nos fazemos, que non les vala, et que sean maldichos de la maldicion de nuestro Señor Jhu Christo, et ardan en los infiernos con Judas el traidor, que vendio falsamientre a nuestro Señor Jhu Christo: et sobre todo esto que peche al rey treynta mancos de plata, et que peche al monesterio el daño doblado, et que vala la donacion sobredicha. Et por esta donacion, que nos fazemos el abbat et el Conviento de Sant millan que seades tenidos de fazer un aniversario sollempne cada año una vez por nos et por nuestros defuntos. Et porque esto sea firme et non venga en dubda, nos don Johan Sanchez et doña Aldonza los sobredichos mandamos fazer esta carta et ponerle en ella nuestros seellos pendientes en testimonio de verdat. Fecha esta donacion diez et seis dias de setiembre era de mill et CCC. et quarenta et dos años.

Num.º 625.

Era de 1346: año 1308, a 4 de Julio: Cajon E. 5: titulo ganado: rollo 1.º num.º 4.º

Sepan quantos esta carta vieren como yo don Fernando por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarbe et Señor de Molina, vi Carta del rey don Sancho mio padre, que Dios perdone con su seello de cera colgado fecho en esta guisa = Sepan quantos esta carta vieren como nos don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella * = Et agora el abbat et el convento de Sant millan de la Cogolla embiaron me pedir merced que les confirmase esta carta. Et yo por les fazer bien et merced confirmogela et mando que les vala et les sea guardada en todo segund que en ella dize. Et defiendo firmemientre que ninguno non sea osado de les pasar contra ella nin de la

* inserta literal et integram.te la escrit.a n.º 588.

minguar nin de ge la quebrantar en ninguna coja: Ca qualquier que lo fiziese o contra ello les pasase pechar me yan la pena sobre dicha; et al abbat et conuento sobre dicho todo el daño et menoscabo, que recibiesen por esta razon, doblado: et demas al cuerpo et a todo lo que oviese, me tornaria por ello. Et desto les mande dar esta carta seellada con mio seello de cera colgado. Dada en Burgos primero dia de julio, era de mill et trezientos et quarenta et seis años. Yo Pero Johan la fis escriuir por mandado del rey= Ferrand Perez= Alfonso Ruys v.= Domingo Alfonso= Johan Martinez=

Num.º 626.

Era 1346: año 1308, á cinco de julio: Cajon 1.º: rollo 8.º n.º 5. tit. Voto.

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Fernando por la gracia de Dios rey de castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de murcia de Jahen del Algarbe et señor de molina, vi mi carta seellada con mio seello de cera colgado fecha en esta guisa.= Sepan quantos esta carta vieren como nos don Fernando *= Agora don Diego Lopez abbat del dicho monesterio pidiome merced, que yo que l mandase guardar et complir la dicha carta segunt que en ella desia; et yo tuvelo por bien: por que mando a todos los concejos, alcalles, juzgados, jueses, justicias, merinos, alguaziles, maestres, et priores de las ordenes et comendadores, et subcomendadores, alcaydes de los castiellos, et a todos los otros omnes de las villas et de los logares de todos mios regnos, que esta mi carta vieren, que amparen et defiendan al omne que oviere de coger el voto de Sant millan de la cogolla, en manera que lo puedan coger et recabdar bien et complidamiente segunt que en la dicha carta dize. Et non fagan ende al, por ninguna manera nin se escusen los unos por los otros de lo complir, mas complidlo el primero o los primeros a quien esta mi carta fuere mostrada, so la pena sobre dicha a cada uno. Et de como lo cumplieren, mando al escriuano publico del logar do esto acaheciere, que para esto fuere llamado, que de al omne, que este voto obiere de recabdar, testimonio signado con su signo,

* inserta integra y literalmente la escritura num.º 637.

porque yo sepa en como cumplen mio mandado; et non fagan en-
de al, so pena del oficio de la escrivania. Et desto les mande dar
esta carta seellada con mio seello de cera colgado. Dada en Bur-
gos cinguo dias de julio, era de mill et tresientos et quarenta
et seys años. Yo Pero Johan las fis escrevir por mandado del rey=
Alfonso Roys &a= Johan Martines= Domingo Alfonso= Ferrant
Peres= Bartolome Gonzales=

Num.º 627.

S. Vicente de Ocorta. Era 1348: ano 1310, dia sabado, á 13 de junio: Cajon V. 12: rol. 4, n.º 11.

In Dei nomine, amen. Anno Domini millesimo trecentesimo de-
cimo, era de mill et tresientos et quarenta et ocho años, sabado, tre-
se dias de junio don Diego Lopes por la gracia de Dios abbat del
monesterio de Sant Millan de la cogolla por si et por el convento de se
mesmo logar et por doña Ochanda Velas, et Ennego Peres et Mar-
tin Peres cuyo procurador es el dicho abbat: et Johan Lopes clerigo
de la eglesia de Sant Nicolas de Zestafe por si et por los otros clerigos
de Zestafe cuyo procurador es; pusieron el pleito que avien los cle-
rigos de Zestafe contra el dicho abbat de Sant Millan de la cogolla
et contra Miguel et Domingo Ortis parrochianos de la eglesia
de Sant Vicente de Ocorta en rason de los diesmos, que deman-
daban los dichos clerigos de Ocorta a estos parrochianos sobre
dichos, en poder en juysio de don Johan Martines abbat de Obare-
nes, et en Ferrant Peres prior de Birviesca jueses delegados en
el pleito de la apelacion, que fiso el dicho abbat de Sant Millan
por si et por los dichos parrochianos de la eglesia de Sant Vicente
de Ocorta. Et dieronles poder a los dichos jueses para componer
et para abenir et para judgar, asi como jueses del papa: et
la composicion que los dichos jueses fisieren en rason de los dichos
diesmos, que la ayan por firme agora et en todo tiempo. Et que
puedan constreñir a la parte, que non quisere quedar por ella
por la sentencia de la Sancta eglesia, asi como jueses de nuestro
Senor el papa: et demas desto si don Diego Lopes abbat de Sant
Millan viniese contra la abeniencia que fisieren el abbat de Ova-
renes et el prior de Birviesca, que peche mill morabedis. quan-
tas veces Et otrosi el dicho Johan Lopes sy el, o qualquier de los di-

chos clerigos sus compañeros vinieren contra la dicha abeniencia o juisio, que los dichos alcalles dieren, que pechen mill morabedis quantas veses contrario vinieren qualquier de las dichas partes. Et amas las dichas partes se parten de todos los pleytos que ay avido fasta el dia de oy, a tan bien del principal como de la dicha apelacion et prometen a buena fe, et juraron sobre sanctos evangelios de nunca venir contra esto sobredicho nin contra parte dello en ningun tiempo del mundo por si nin por otro. Et las dichas partes rogaron a mi Johan Peres escrivano publico del concejo de Sancto Domingo de Lacalzada, que fisiese desto dos cartas tal la una como la otra. Desto son testigos que fueron presentes a todo esto, que dicho es, Garsia Peres fijo de don Dº Sanches, Ferrant Martinez fijo de doña Milia..... vesinos de Sancto Domingo, Garsia Ivañes clerigo de..... Blas dese mesmo logar, Pero Martines de Ocosta, et Miguel Sanches.....
..... Et yo Johan Peres escrivano publico sobre dicho, que a todo esto que sobre dicho es presente fui, et esta carta escrivi, et fis en ella este mio sig✝no en testimonio de verdat. Fecha en el dia et en la era sobredichas.

Num.º 628.

Era 1353: año 1315, á 15. de abril: Cajon O. 9: titulo Ventosa: legajo 1º. num.º 1º.

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo, de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina: a qualquier, o qualesquier que sean cogedores o sobrecogedores, o arrendadores, o pesqueridores de la martiniega, o de los servicios, o de los otros pechos, que me ovieren a dar de aqui adelante en qualquier manera que nombre ayan de pechos de la merindat de Logroño agora o de aqui adelante en renta o en fialdat, o en otra manera qualquier, que ge lo yo demande, et ellos me lo ovieren a dar, salud et gracia. Sepades que Johan Martinez de Leyva alferez del infante don Pedro mio tio et mio tutor dixo a mi et a la reyna doña

Maria mi avuela et al infante don Pedro mio tio et mios tutores; que los sus vasallos de Ventosa, que es en esa merindat, que son pocos et pobres derraygados de los algos que avian, por razon de la gran cabeza que tenian en los pechos que pecharon fasta aqui: et lo otro por que ricos onmes et cavalleros et escuderos et otros onmes de la tierra et los merinos, que les an tomado et les toman quanto les fallan, et señaladamientre don Johan Alfonso et sus fijos et los sus merinos, que les an fecho mal, et les fazen cada dia en tal manera, que son ydos et se van a morar fuera del mio señorio: et si alguna mercet non les fiziese, que se hermaria el dicho lugar de Ventosa. Et yo con conseio et otorgamiento de los dichos mios tutores, et por ruego del dicho Juan Martinez, et por fazer bien et mercet a los del dicho lugar de Ventosa que se pueblen; tengo por bien que de los veynte et ocho pecheros, que tenian en cabeza fasta agora, de les quitar ende los diz et ocho pecheros, et que pechen de aqui adelante en los pechos que me ovieren a dar por diez pecheros et non por mas. Porque vos mando a qualquier o qualesquier de vos, a quien esta mi carta fuere mostrada, o el traslado della signado de escrivano publico, que los del dicho lugar de Ventosa pagando quanto les montare en estos diez pecheros que les yo pongo en cabeza, que les non preindedes nin les afinquedes por mas vos nin otro ninguno por vos en ninguna manera, so pena de cient morabedis de la moneda nueva a cada uno por cada vegada. Et mando a qualquier o qualesquier que tovieren los padrones de ~~estan empadronados~~ esa merindat del egualamiento que fue fecho de los pecheros, que rayan et saquen de los padrones do estan empadronados los del dicho lugar de Ventosa los diz et ocho pecheros, que les yo quito, en guisa que les afinque la cabeza en diez pecheros et non en mas: Et vos nin ellos non fagades ende al so la dicha pena por carta mia nin de los mios tutores, que contra esto sea nin por otra razon ninguna: et si lo asi fazer non quisieren, o vos contra esto les quisieredes yr o pasar por gelo quebrantar, o por gelo minguar en ninguna manera; mando a Garci Laso de la Vega mio merino mayor en Castiella o a otro merino qualquier que sea de aqui adelante, o a los merinos

que andidiexen en esa mexindat, por qualquiex dellos, en alos alcalles de Logroño o a qualquiex dellos, que vos lo fagan asi fazer e complix, como dicho es. E a qualquiex o qualesquiex, que contra esto e dicho es, les quisiexen yr o pasar, o non quisiexen complix lo que yo mando, que les prenden por la dicha pena de los diez moxabedis por cada vegada, e que los guarden, paxa fazer dellos lo que yo mandaxe, e fagan emendax a los del dicho lugax de Venoya todo el daño e el menoscabo, que por ende recebiesen, doblado; e non fagan ende al; sinon quanto daño e menoscabo los del dicho lugax de Venoya recebiesen, por ellos non complir esto que yo mando, de lo suyo que lo mandaxia todo enmegax doblado, e demas a los cuexpos e a quanto oviesen; me toxnaxia por ello. E demas mando a los del dicho lugax de Venoya o a qualquiex que por ellos lo oviexe de veer o de recabdax, que por qualquiex o por qualesquiex de vos que fincaxe de lo non complir asi como dicho es, que les emplaze que parezcan ante los dichos mios truxores, o ante qualquiex dellos do fuere la mi chancelleria personalmientre del dia que los emplazaxen a nueve dias, so pena de cient moxabedis de la dicha moneda a cada uno dellos. E de como vos esta mi carta fuere mostrada e de como la complexedes vos e ellos del emplazamiento, si vos lo fizxexen a vos o a ellos; mando a qualquiex escrivano publico que paxa esto fuere llamado, que les de ende un testimonio signado con su signo, porque yo e los dichos mios truxores seamos ende ciertos e ..... ende al so la dicha pena. E desto le mande dax esta mi carta sellada con mio sello de plomo. Dada en Burgos quince dias de abril exa de mill e trezientos e cincuenta e tres años. Yo Miguel Muxoz la fiz escrivir por mandado del rey e de la reyna doña Maria su avuela e del infante don Pedro su tio, e sus truxores = Pedro Perxanez = Johan Muxoz = Domingo Perez = Pedro Alonso.

Num.º 629.

Exa 1353: año 1315, á 25. de junio: Cajon V. 52: nol. 2.º n.º 44.

Sepan quantos esta carta viexen, como yo don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cor-

dova de Murcia de Jahen del Algarbe et señor de Molina, porque Lope Ferrandes de Calzada dixo a mi et a la reyna doña Maria et al infante don Johan et al infante don Pedro mios tio et mios tutores, en como los conceios de Comprobin et de Vaños et de Ledesma, que son en tierra de Nagara en la merindat de Rioja, que tienen dehesas apartadas en sus terminos, en que les non entre ganado ninguno de otros terminos sinon los suyos; et que Vañuelos es suya et sus terminos D. ..... que toviesemos por bien, que oviese el una dehesa en el termino de Vañuelos asi como las an los de Comprovin et de Vaños et de Ledesma en sus terminos. Et con conseio et con otorgamiento de los dichos mis tutores, et por fazer bien et merced al dicho Lope Ferrandez tovelo por bien, et mando por esta mi carta que aya el dicho Lope Ferrandez una dehesa acotada en el val de Sant Miquel que es en termino de Vañuelos, et que ningunos ganados non le entren en ella contra su voluntad a pazer nin a fazer y otro daño ninguno segund que son acotadas las otras dehesas, que an los de los dichos logares. Et otrosi mando a los conceios conceios de Comprovin et de Vaños et de Ledesma et a los otros dehesas comarcanas que non entren en la dicha dehesa a pazer nin a fazer y otro daño, si non mando al dicho Lope Ferrandez que gelo non consienta, et que les peyndre por aquellos cotos que an usado los otros de los logares sobredichos de peyndrar a los que entrain a pazer et a fazer daño en las sus dehesas contra su voluntad; et si para esto menester oviere ayuda, mando a Garci Laso de la Vega mio mesino mayor en castiella, et a qualesquier mesinos o adelantados que por mi fueren daqui adelante en Castiella, que ayuden al dicho Lope Ferrandez en guisa, que ninguno non le pase contra esto que yo mando. Et non fagan ende al por ninguna manera, sinon a ellos, o a lo que oviesen, me tornaria por ello. Et desto les mando dar esta carta sellada con mio sello de plomo colgado. Dada en Burgos veynte et cinco dias de junio era de mill et trezientos et cinquenta et tres años. Yo Pero Ferrandez la fiz escrivir, por mandado del rey et de la reyna doña Maria su avuela et del infante don Johan et del infante don Pedro sus tio et sus tutores = Garcia Gonzalez = Domingo Perez = Johan .....

Núm.º 630.

Era 1353: año 1315, a 8 de noviembre. Cajon D. 1: título privilegios reales: rollo 2: n.º 5.º

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo, de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina, por que yo et la reyna doña Maria mi avuela et el infante don Johan et el infante don Pedro mios tios et mios tutores vimos una carta del rey don Fernando mio padre que Dios perdone escripta en pergamino et sellada con su sello de plomo, que nos mostro don Diego Lopez abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla fecha en esta guisa. Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Fernando por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina vi una carta del rey don Sancho mio padre, que Dios perdone, que me mostro el electo et el convento de Sant Millan de la cogolla, fecha en esta guisa. Don Sancho por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon, de Gallizia, de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarbe: a todos los concejos et los portadgueros et a los cogedores de la emienda de las villas et de los logares de mios regnos, que esta mi carta vieren, salud et gracia. Sepades, que por que he gran sabor et gran voluntad de fazer bien et merced al monesterio de Sant Millan de la cogolla, et porque me lo pidio por merced don Martin Lopez abbat de dicho monesterio tengo por bien quel su monesterio et las sus casas et los sus vasallos o quier que los ayan, que sean escusados de portadgo et de emienda, et de que lo non den en ninguna villa et en ningun logar de mios regnos, salvo en Toledo et en Sevilla et en Murcia: et defiendo firmemientre que ninguno non sea osado de les tomar ninguna cosa por razon de portadgo nin de emienda salvo en estas tres villas sobre dichas. Ca qualquier que contra esto les pasare pecharme ya en pena mill morabedis, et al abbat et al convento todo el daño doblado. Et mando a los alcalles et a las justicias de las villas do esta mi carta fuere mostrada, que qualquier que contra esto pasare, que le peyoren quanto le fallaren por la pena sobre dicha para mi, et que entre quien al abbat et al convento, o a qui esta carta toviere en su boz el danno doblado. Dada en Burgos veynte et ocho dias de marzo

era de mill et trezientos et veynte et tres años. Yo Roy Sanchez la fiz escrivir por mandado del rey = Roy Diaz = Johan Perez = Agora el obispo et el convento sobre dicho pidieron me merced, que gelo confirmase. Et porque en aquel logar sean siempre tenidos de rogar a Dios por el alma del rey don Sancho mio padre; et otrosi por la mi vida et de la reyna doña Maria mi madre, tovelo por bien: et yo con consejo et con otorgamiento de la reyna doña Maria mi madre et del infante don Enrique mio tio et mio tutor confirmola et mando que vala en todo segund que en ella dize, assi como valio en tiempo del rey don Sancho mio padre, et en el mio fasta aqui. Et mando a don Johan Rodriguez de Roias mio adelantado mayor en castiella, et todos los otros adelantados et merinos que y fuesen de aqui adelante, que lo fagan todo guardar, et complir, como sobre dicho es. Et desto mandel dar esta mi carta sellada con mio sello colgado. Dada en Burgos doze dias de deziembre era de mill et trezientos et treynta et ocho años. Yo Sexan Royz la fiz escrivir por mandado del rey et del infante don Enrique su tutor = Gutier Perez = Saxcia Perez = Vil Perez = Et agora don Diego Lopez abbat del dho monesterio pidio merced a mi et a los dichos mis tutores, quel mandasemos guardar et confirmar la dicha carta. Et yo con consejo et con otorgamiento de la reyna doña Maria mi avuela et de los infantes don Johan et don Pedro mios tios et mios tutores confirmo la dicha carta, et mando que vala et sea guardada en todo assi como meior et mas complidamientre valio et fue guardada en tiempo de los otros reyes onde yo vengo, et en el mio fasta aqui. Et defiendo firmemientre q̃ ninguno non sea osado de yr nin pasar contra ella so la pena, que en la dicha carta se contiene. Et desto les mande dar esta carta sellada con mio sello de plomo. Dada en Burgos ocho dias de noviembre, era de mill et trescientos et cinquenta et tres años. Yo Miguel Martinez la fiz escrivir por mandado del rey, et de los dichos sus tutores = Johan Martinez = Alfonso ... Et = Garci Martinez =

Num.º 634.

Era 1353: año 1315, á 8 de noviembre: Cajon 1.º: titulo Voto de S. Millan vol. 1.º n.º 6.º

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo, de Leon de Galizia, de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe, et señor de Molina; por que yo et la reyna doña Maria mi avuela et el infante don Johan, et el infante don Pedro mio tio et mios hermanos viemos carta del rey don Fernando mio padre, que Dios perdone escripta en pargamino et sellada con su sello de cera colgado, fecha en esta guisa = Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Fernando, por la gracia de Dios rey de Castiella * = Agora don Diego Lopes abad del dicho monesterio, pidiome merced, que yo quel mandase guardar et complir la dicha carta segunt que en ella desia; et yo tovelo por bien: porque mando a todos los concejos alcalles, juzgados, jues, justicias, merinos, alguasiles, maestres et priores de las ordenes, et comendadores et subcomendadores, et a todos los otros omnes de las villas et de los logares de todos mios reynos que esta mi carta vieren, que amparen et defiendan al omne que oviere de recoger el voto de San Millan de la cogolla; en manera que lo pueda coger et recabdar bien et complidamientre segunt que en la dicha carta dise: et non fagan ende al, por ninguna manera nin se escusen los unos por los otros de lo complir; mas complidlo el primero o los primeros, a quien esta mi carta fuere mostrada, so la pena sobre dicha a cada uno. Et de como lo cumplieren, mando al escrivano publico del logar do esto acaheciere, que para esto fuere llamado, que de al omne que este voto oviere de recabdar testimonio signado con su signo, porque yo sepa en como cumplen mio mandado; et non fagan ende al so pena del oficio de la escrivania. Et desto les mande dar esta carta seellada con mio sello de cera colgado. Dada en Burgos cinquo dias de julio, era de mill et trezientos et quarenta et seis años. Yo Pero Johan la fis escrivir por mandado del rey = Alfonso Roys = Johan Martinez = Domingo Alfonso = Fernant Peres = Bartolome Gonzalez = Et agora el abbad et el convento de Sant Millan de la Cogolla embiaronme pedir merced a mi et a los dichos mios tutores

* incluye literal é inteligam.te el privilegio n.º 647.

que les mandasemos guardar et confirmar la dicha carta. Et yo con conseio et con otorgamiento de los dichos mios tutores, por faser bien et mercet al abbat et al convento del dicho monesterio, confirmoles la dicha carta, mandoles que les vala et les sea guardada en todo segund que les fue guardada en tiempo de los otros reyes onde yo vengo et en el mio fasta aqui: Porque mando a todos conceios alcalles jurados justicias, merinos, alguasiles, maestres et priores de las ordenes et comendadores et sos-comendadores et a todos los otros aportellados de las villas et de los logares de mios regnos, que esta mi carta vieren, que amparen et defiendan al omme que oviere de recoger el voto de Sant Millan de la cogolla, en manera porque lo puedan coger bien et complidamientre. Et non fagan ende al por ninguna manera que se escusen los unos por los otros de lo complir, mas cumplan el primero o los primeros, que esta mi carta fuere mostrada so la pena sobre dicha a cada uno: et si lo asi faser non quisieredes mando al omme que oviere de recabdar el voto de Sant Millan de la cogolla.....el dicho abbat et convento, que vos esta carta fuere mostrada o el traslado della signado de escrivano publico, que vos emplase, que parescades ante los dichos mios tutores, o ante qualquier dellos do fuere a mi chacelleria personalmientre del dia que os emplasare a nueve dias, so pena de cient morabedis de la moneda nueva a cada uno dellos. Et de como vos esta mi carta fuere mostrada, et de como lo complieredes, mando a qualquier escrivano publico, que para esto fuere llamado, le les de un testimonio signado con su signo, porque yo et los mios tutores seamos ende ciertos, et mandemos sobrello lo que toviere-mos por bien. Et non fagan ende al so la pena sobre dicha. Et desto les mandamos dar esta mi carta seellada con mio seello de plomo Dada en Burgos tres dias de julio era de mill tresientos et cinquenta et tres años. Yo Miguel Martinez la fis escrivir por mandado del rey et de los dichos sus tutores. Gutier Gonzalez V.ª=

Num.º 632.

Era 1353: año 1316, a 26. de Septre: Cajon V. 12: rol. 4.º: n.º 12.

Amparo y defensa de los bienes del monast.º

Sepan quantos esta carta vieren, como nos los omnes buenos et cavalleros fijos-dalgo, et caballeros, et omnes buenos escuderos de las cibdades et de las villas de la hermandat del señorio de nuestro señor el rey don Alfonso, que nos agora yuntamos en Carrion. Lo primero veyendo

que es muy grant servicio de Dios et del rey; otro si catando los buenos debdos, que aquellos onde nos venimos ovieron con el abbat et monesterio de Sant Millan de la cogolla, et esto mesmo catando los buenos debdos que avemos ỳ, los que oy somos en los guardar et mamparar a ellos et a todo lo suyo; por todo lo que dicho es, et por este monesterio es poblado de los fijos-dalgo, et se mantienen ỳ muchos; por todas estas cosas et por que el dicho monesterio sea mas guardado et mamparado, cogemos en la nuestra hermandat al dicho abbat et monesterio et convento et a todos los sus bienes, vasallos, et ganados et a todas las otras cosas que el dicho monesterio a et debe tener asi muebles como rayses. Otrosi decimos de parte de la hermandat, et sola ỳusa pena del quaderno a todos los alcalles fijos-dalgo et de las villas de la nuestra hermandat que oy son et seran daqui adelant, et a todos los conceios et a todos los merinos, que ayuden et mamparen al dicho abbat et convento et a todo lo suyo, por que ninguno non les faga mal nin fuerza, nin les tome ninguna cosa de lo suyo contra su voluntad, nin les pase contra los privilegios et cartas de mercet que de los reyes tienen. Et si alguno o algunos alguna cosa les tomaren, o les forzaren daqui adelant; mandamos a los alcalles de la comarca et al merino do acaheciere, que vayan ỳ luego, et que lo fagan entregar segunt se contiene en el dicho quaderno, con los daños et menoscabos, que mostrare en buena verdat, que recibieron. Otrosi que fagan por el dicho abbat et monesterio et convento asi como por hermanos en todas las cosas, que en el dicho quaderno se contienen, que aguardamiento es del dicho monesterio et de las sus cosas, guardando el derecho del rey, o de otros algunos, o alguno si ỳ a derecho o demanda o demandas contra el dicho monesterio, que las demanden et complan ellos por alli o deben. Et non fagan ende al sola iura et pena sobredicha: ca sobre que por qualquier alcalle o alcalles, o merino que fincase que lo asi non compliesen el dicho abbat et convento et monesterio daño et menoscabo rescibiese por esta rason de lo suyo, gelo mandariemos entregar todo doblado, mostrandolo ellos en buena verdat. Et de como vos esta carta fuere mostrada del complimiento que sobre ello fizieredes, desimos a aquel que vos la mostrare que tome ende testimonio de escrivano publico, o de dos o tres fijos-dalgo, o de las villas, por que sepamos en como lo aguardedes et lo complides. Et mandamos a Ruy Perez de Soto que reciba a vos don Diego Lopez por la gracia

de Dios abbat del dicho monesterio en la nuestra hermandat, et vos tome la iura en voz de toda la hermandat, pues en ella entrades. Et porque es verdat et non venga en dubda mandamos a G. Perez escriuano publico del conceio de Logroño et de la hermandat que fiziese ende esta carta et la signase con su signo: et por mas firmeza rogamos a don Ferrant Ruys señor de Salbatierra, et a don Garcia de Villamayor, et al dicho Ruy Perez de Soto, et a Sancho Ferrandes de la Vega, et a Per Alfonso de Burgos, et a Rodrigo Ivañes Blase de Logroño, que mandasen poner sus seellos en esta carta en cera colgados en testimonio de verdat: et yo G. Perez escriuano publico del conceio de Logroño ..... que .... rogado que fis esta carta por mandado de los dichos omnes buenos et caballeros fijos-dalgo, et caballeros et omnes buenos escuderos de las cibdades et de las villas, et fis en ella mio signo tal ✠ en testimonio de verdat. Que fue fecha en Carrion XXVI dias de setiembre era de mill et CCC. LIIII. annos.

Núm.º 633.

Año 1322 á 2 de junio: Cajon V.º 32: rollo 6: n.º 32.

Convocatoria al Abad de S.ª Millan p.ª un Concilio.

Frater Guillelmus miseracione divina episcopus Sabinen., apostolice sedis legatus: dilectis in Christo . . abbati et conventui monasterii Sancti Emiliani ordinis Sancti Benedicti Calagurritane diocesis, salutem in Domino. Debitum officii commissi nobis legationis in regnis et terris excelentissimi principis Domini Alfonsi regis castelle et Legionis illustris exposcit, ut inter Barones, et nobiles, comunitates, universitates ac populos, ac alios universos et singulos diccorum regnorum et terrarum bonum pacis reformare curemus, et agere nichilominus ac exactare quecumque ad cultum Dei, reintegrationem ecclesiastice libertatis, reformationem morum, honestatis cultum, relevationem ecclesiarum, et pauperum animarum salutem, ac robur Status prosperi regnorum, et terrarum, et pro quomodolibet procurare noscuntur. Et ut premissa bona ab omnibus vbique Christi fidelibus Summis desiderijs cupienda cooperante illo a quo cuncta prospera proceduut iuxta immensa nostra desideria, presentim temporibus istis eueniant. Vos propterea ad celebrandum concilium, in quo de hiis precipue agamus vobiscum et cum aliis sine quibus impossibile est posse talia salubriter

eueniant.

Vallem-oleti } dirigi apud Vallemoleti Palentine diocesis decrevimus convocandos. Quo circa discretioni vestre, auctoritate qua fungimur in virtute sancte obedientie et al. sub pena nostro arbitrio inferenda districte precipiendo mandamus, quatinus infra viginti dies a presentatione earum nobis facta immediate sequentes, amoto cuiuslibet difficultatis obstaculo et occasionis, in eodem loco Vallisoleti per te vel per procuratorem idoneum esse curetis nobiscum et cum aliis prelatis inibi existentibus de hiis, que ad cultum Dei, reintegrationem ecclesiastice libertatis, refformationem morum, honestatis decorem, relevationem ecclesiarum, et pauperum animarum salutem, et ad robur status prosperi regnorum et terrarum predictorum .... in celebrando ibi concilio, dante Domino, utiliter tractaturi. Has siquidem litteras in regestro nostro ..... fecimus regestra..... e quarum presentatione Johanni de Pestino latori earum nuncio nostro iurato davimus plenam fidem. Datis apud Vallemoleti Palentine diocesis quarto nonas iunii, pontificatus Domini nostri Johannis pape XXII, anno sexto.

Num.º 634.

Por los años de 1322, a 9. de agosto: Becer.º bulario 37.

In Dei gratia. Sabinensis episcopus apostolice sedis legatus: dilectis filiis in christo abbati Rivipollensi et aliis abbatibus nigri ordinis per Terraconensem provintiam constitutis, salutem in Domino. Cum dilecti filii sancti Emiliani, et Vallisvenarii abbates calagurritane diocesis in regno castelle consistentes olim vestro generali capitulo consueverint interesse, nos atendentes, quod ex hoc ipsi et eorum monasteria gravia dispendia incurrebant cum ad ipsum capitulum non sine personarum et rerum periculo tunc propter viarum dispendia tunc etiam propter alia multa gravamina non possent accedere, eiisdem concessimus, ut capitulis qui in regno castelle de cetero celebrabuntur cum abbatibus sui ordinis interfuerint. Datis apud Vallemoleti quinto idus augusti

---

Num.º 635.-1.º

Era 1362: año 1324, á 14 de julio: Cajon V. 12: rollo 4.º n.º 7.º

Sepan quantos esta carta vieren et oyeren, como nos Don Diago Lopez por la gracia de Dios abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla, et nos don Johan Martinez por esa mesma gracia abbat del monesterio de Sancta Maria de Ovarenes, con otorgamiento de los nuestros conentos de los monesterios sobre dichos, et queriendo por nuestro poder catar ondra et pro de nos et de nuestros conventos, et porque veemos, que es et sera a servicio de Dios et salvamiento de las almas, et a ondra de los cuerpos; et porque los monesterios sobre dichos sean siempre mas ondrados, establecemos, que si algun monge saliere de su monesterio sin licencia por su propria voluntat, o fuere echado del monesterio et quisiere venir al otro monesterio, que aya espacio de dies dias a que venga; et si en este plazo viniere, que sea recebido en el monesterio otro que acaheciere, et quel den ỳ todas las cosas que oviere menester, asi como a uno de los otros monges que hỳ fueren tan bien del vestiario como el coro et el refectorio, salvo en cabildo que ỳ non vaya, sinon quando fuere llamado: et esto deciemos salva la disciplina de la orden et el establecimiento del derecho. Et los monges o el monge de Sant Millan que moraren en Ovarenes, o los de Ovarenes en Sant Millan, quiseren aver contienda et pleyto con su abbat et con su convento, que non sean captenidos en los monesterios. Otrosi establecemos, que si algun monge por rason de recreacion o de flaqueza pidiere licencia a su abbat por ỳr al otro monesterio a morar vn mes o dos o vn anno, si el abbat ge la diere que sea recebido en el otro monesterio, et quel den todas las cosas que oviere menester, asi como sobre dicho es. Otrosi establecemos, que en cadanno despues de la fiesta de Sant Miguel el primer dia que se pueda fazer, que fagan anniversarios generales amos los conventos el vno por el oltro. Otrosi establecemos que quando acahesciere, que algun monge finare en alguno de los monesterios, que le fagan saber al otro monesterio et que canten cada monge tres missas, et vna en convento por el. Et porque esto sea firme en non venga en dubda, mandaron fazer dos cartas partidas por a. b. c. la que nos el abbat et convento de Sant Millan tenemos es seellada con los seellos del abbat et del convento de Ovarenes, et la que nos el abbat

e el convento de Orvarenes zenemoj es sellada con loj seellos del abbat
et convento de Sant Millan. Fecha en Sam Millan XIIII. Dias andados
del mes de julio, era de mill et CCC.et LXII. annos.

Núm.º 635.-2.

Era 1364: año 1326, á 27. de feb.º: Cajon J. 2: Sitio priv.os reales: rollo 4.º: n.º 10.

En el nombre de Dios amen. Sepan quantos esta carta vieren; como yo don Alfonso por la gracia rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe, et Señor de Molina: seyendo comigo ayuntados en estas cortes, que yo agora fiz en Valladolit infantes et ricos omnes et arzobispos et obispos et abbades bendigos et priores et maestres de las ordenes et infanzones et caballeros et procuradores de las cibdades et de las villas et logares de los regnos de castiella et de Leon et de las Extremaduras et del regno de Toledo et de Andaluzia et procuradores de los prelados et Eglesias et monesterios de los mios regnos, que y fueron: dos prelados et procuradores que y fueron por si et por los otros prelados que en estas cortes non fueron nin sus procuradores por ellos, et por todas las eglesias et ordenes et monesterios de todos los mios regnos, fizieronme sus peticiones segunt que aqui dira. Et porque los otros reyes onde yo vengo ovieron siempre por bien de guardar la onra de las eglesias et de los monesterios et de las ordenes de los regnos, et los sus derechos, et de fazer mucho bien et mucha merçet et mucha onra a los prelados dellos, yo por fazer bien et merçed et onra a los prelados et priores et monesterios, et a las eglesias et a las ordenes de los mios regnos, tove por bien de les responder a las peticiones, que me fizieron. en esta guisa que aqui sera dicha = *

1.ª Primeramientre me pidieron por merçed, que tenga por bien de les confirmar sus privilegios et cartas et guadenos et buenos usos et buenas costumbres et libertades, que ovieron et an las eglesias et los prelados et las ordenes et los monesterios de los mios regnos de los reyes onde yo vengo et de mi, et de les mandar dar mis cartas plomadas sobre ello; ca asi lo fizieron los reyes onde yo vengo; et los que quisieren confirmacion de sus privilegios especiales, que gelos diesse. Et yo por les fazer merçed, tengolo por bien, et confirmo los privilegios et las cartas et las libertades et buenos usos et costumbres que an las eglesias et los prelados et los abbades et los monesterios et las ordenes de los reyes onde yo vengo, aquellas de que usaron et

* Nota: la separacion en el original es con esta señal C. y sigue el renglon: aqui se pone al margen 1.ª mayor claridad de las peticiones, y sus concesiones

mando que les valan et sean guardadas segund que meior les fueron guardadas en tiempo delos reyes onde yo vengo. Et quanto es en razon de la meytad delos servicios que ellos an de aver de sus vasallos; tengo por bien de les fazer merced dello a los prelados que an privilegios del rey don Fernando mio padre, que dios perdone, en esta razon, et de los otros reyes onde yo vengo=

2º Et otrosi a lo que me pidieron por merced que tenga por bien de mandar a los mios merinos et mios oficiales, que guarden et defiendan las eglesias et los monesterios et las ordenes et los sus vasallos de muchos males et daños que reciben, et que les mande dar mis cartas sobrello, et que non vengan contra sus privilegios et buenos usos et costumbres, et que ayan emienda et derecho de los males et daños et robos et quemas que recibieron fasta agora: Tengolo por bien, et mando les dar mis cartas las que menester ovieren en esta razon.=

3º Otrossi a lo que me pidieron por merced que los ricos omnes et los caballeros toman yantares en los vasallos de las eglesias en en los monesterios et en las ordenes et en los sus vasallos sin razon et sin derecho: et sobresto los mios merinos devien defender los logares, et fazer pesquisa destas malfetrias, et ponerlos malfechores en cotos, et levar el derecho para mi, et lo al entregar a los que recibieron el daño, segund fuero et derecho: et desto non se faze nada, ni se fizo grand tiempo ha: et algunas veces los merinos fizieron pesquisas et levaron su derecho para si, et a los querellosos non entregaron nada; porque me pidieron merced que lo mande meiorar et guardar. Tengolo por bien, que se emiende, et mandolo asi fazer et cumplir.=

4º Otrossi a lo que me pidieron por merced, que tenga por bien de mandar a los mios merinos, que defiendan, que los ricos omnes et los caballeros non embien demandar servicios a los vasallos de las eglesias nin a los monesterios nin a las ordenes nin a los sus vasallos; ca los ricos omnes et los caballeros an tomado mana despues que murieron los tutores aca que embian sus cartas a los monesterios et a las ordenes et a los vasallos de las eglesias en que les embian demandar servicio bueno et granado: et si gelo non dan que luego les mandan robar et tomar quanto les fallan: e si desto querellan a los mios merinos non fallan derecho nin cobro ninguno. Tengo por bien, que los dichos ricos omnes nin caballeros non tomen servicios en ninguno de los sus va-

sallos, et mandoles dar mis cartas para los mios merinos que lo guarden asi, salvo en en el realengo del regno de Leon, que aquellos que an comiendas, que los comenderos que los demanden aquel derecho que les an a dar por la encomienda.=

5ª Otrossi a lo que me pidieron por merced, que quando me fuere otorgada moneda o servicios en la tierra que los mande coger a los mios cogedores que sean de las mis villas, et que sean abonados et onmes de buena fama: et estos que non pongan otros cogedores por si de palacio: et si dineros pusieren a los caballeros en los vasallos de las eglesias et de las ordenes, que los tomen de mano de los mios cogedores, et que non les den carta, por que ellos los coian; ca desto viene muy grand daño a los vasallos de las eglesias e de los monesterios et de las ordenes et a los mios vasallos del realengo: et el cogedor que contra esto viniere que peche cient morabedis de la buena moneda para mi et para mio merino. Tengo por bien de lo guardar asi; et mando dar mis cartas las que mester ovieren.=

6ª Otrossi a lo que me pidieron por merced, que quando me son otorgados servicios en la tierra et pongo dineros a los caballeros en sus vasallos et en sus comiendas, et los caballeros dicen que tienen algunos logares en comienda de las eglesias et de los monesterios, que non seran creidos si non mostraren cartas de los señores de los logares de como lo tienen en comienda; ca muchas veces apremian a los vasallos que les den cartas de comiendan en esta razon sin saverlo los señores, et pesandoles ende: et esto que lo mande guardar a los de mi casa, que an de librar et poner los dineros a los caballeros, mayormente que en castiella non puede ninguno aver comienda, si non yo tan solamientre: et las comiendas que contra esto tienen, que las revoque et que las de por ningunas. Tengolo por bien et otorgogelo, salvo en el regno de Leon, que tengo por bien, que aquellos caballeros que algun logar an en comienda por derecho, et la ovieren ellos et aquellos onde ellos

7ª vienen, que lo demande por derecho=Otrossi a lo que me pidieron por merced que mande a los mios merinos et alcalles que sepan et pesquiran de los logares et eglesias que los caballeros et otros onmes tienen por fuerza de las eglesias et de los monesterios et de las ordenes, et que gelos fagan entergar, et desembargar, et lo que es manifiesto que gelo fagan luego entergar: Tengolo por bien et mandoles

dax ende mis cartas =

6º Otrossi a lo que me pidieron por merced, que mande a mis adelantados et merinos mayores et alcalles et a mis justicias et oficiales que non consientan que los caballeros nin otros ningunos tomen por fuerza las bestias de las fabricas de las eglesias: et demas los que las toman, son descomulgados, et los logares do ellos estan, son entredichos mientre que ellos estan; et esto que es mio gran desservicio: et lo dende an tomado, que lo fagan entregar. Et yo mandare sobrello aquello que viere que es mas

7º mio servicio. Otrossi a lo que me pidieron por merced, que los que estan descomulgados de treynta dias adelante, que mande a mios merinos et justicias et oficiales, que los prendan, et que mande dar mis cartas sobrello, et que lleven la pena dellos segund el ordenamiento que fue fecho por los reyes onde yo vengo, que la meytad debe ser mia, et la otra meytad del prelado que pusiere la sentencia. Et eso mismo de los que estan descomulgados del año adelante, que debe crecer la pena sobre ellos, et que se guarde el ordenamiento que fue fecho de la mi corte contra ellos. Tengo por bien que pase como paso en tiempo de los reyes onde yo vengo, et que se guarde el ordenamiento que es fecho en esta razon por la mi corte. =

10º Otrossi a lo que me pidieron por merced, que mande a los mios merinos justicias et oficiales que non consientan a los alcalles de la hermandat que peynoren a los vasallos de las eglesias et de las ordenes et de los monesterios por sus soldadas, pues los prelados non quisieron nin quieren ser en su hermandat. Otrossi que los abbades et ordenes que entraron en ella et se fallaron ende bien, et que quisieren salir dellas que les vala, et que los sus vasallos non sean peynorados por las soldadas sobre dichas: et por que esta hermandat es mio desservicio, que mande que non sea. Tengo por bien et mando, que daqui adelante non haya hermandat ninguna: et mando dar mis cartas para los mios merinos, que non consientan, que den soldadas ningunas a los alcalles nin que prenden por ellas. =

11. Otrossi a lo que me pidieron por merced, que mande a los mios merinos justicias et oficiales, que non consientan a los caballeros que prendan los cuerpos de los labradores, nin les peynen las bestias nin los bueyes con que labran por dineros que les fueron puestas en ellos, et que algunos logares que non les fallan peynora, que les peynoren los cuerpos, et non les dan que coman, salta

que los paguen los dineros: et qualquier que contra esto viniere, que pe-
che cient morabedis de la buena moneda para mi; et los merinos que
los fagan peyndrar por esta pena. Tengo por bien que non prendan
a ninguno los cuerpos, por ninguno de los pechos que ayan a dar so
pena de cient morabedis de la moneda nueva. Et mando a los mios
merinos, que peyndren por la dicha pena, a qualquier que en ella
cayere.=

12. Otrosi a lo que me pidieron por merced los prelados et ordenes et
los abbades de los monesterios, que las mis yantares que yo he en
las mis eglesias et en los mios logares et monesterios, que non las
de a ninguno por cartas et que non las tome sino quando yo y ya-
ciere; ca por esta razon viene mucho daño a los logares et a
mi gran desservicio, porque me piden los yantares ante de tiempo:
et yo non fallo yantares quando y acaesco. Tengo por bien de las
mis yantares de las non poner a caballero nin a otro ninguno, et
que las non demande mas de una vez en el año, et quiero que me
las den do las he de aver de derecho.=

13. Otrosi a lo que me pidieron por merced, que esto mismo man-
de guardar a los mios adelantados et merinos que non demanden
yantares por cartas, mas que las tomen por si do las an de aver,
et que non lieven por yantar mas cient et cinquenta morabedis,
segund que fue otorgado en las cortes de Burgos; et agora lo otor-
gue a los procuradores de los conceios. Tengo por bien que las den
como las dieron en tiempo de los reyes onde yo vengo.=

14 Otrosi a lo que me pidieron por merced, que [illegible]
[illegible] defienda, que los ricos omnes nin los caballeros non demanden
yantares en los monasterios do las non an, nin las den por carta a nin-
guno: et si contra mio defendimiento passaren, que les ponga pena, et
que mande a los mios adelantados et merinos et officiales, que los peyndren
por ella, et la coian para mi. Tengolo por bien; et mandoles dar mis
cartas para los merinos, como gelo guarden asi; et si gelo non guarda-
ren, que los merinos que los peyndren por pena de cient morabedis de la
buena moneda.=

15. Otrosi a lo que me pidieron por merced, que defienda que los caballeros
et escuderos, et otros omnes poderosos et conceios non tomen nin ga-
nen por ninguna manera heredades nin vasallos, nin mayordomos

nin amos en los señorios de las eglesias nin de las abbadias nin de las ordenes nin de los monesterios: et si alguna cosa, o algun ganado que gelo mande entreguen todo, que se sigue ende grand daño et non pueden auer ende derecho ~~[illegible]~~ las eglesias et los otros sobre dichos de los sus vasallos. Tengo por bien que se guarde segund que se meior guardo en tiempo de los reyes onde yo vengo.=

16. Otrosi a lo a lo que me pidieron por merced, que si algunos ricos omnes o caballeros o otros algunos tomaren o robaren algunas cosas de los bienes de los prelados et de los abbades et de los priores et de los monesterios et de los comendadores et de las ordenes et de los clerigos et de los concejos et de los sus vasallos et de los terminos, o tomaren yantares en los sus logares, que luego a querella de aquel que recibiere el daño, si fuere manifiesta la malfetria, que sea entregado; et si manifiesta no fuere, que sea fecha pesquisa por los pesquisidores que fueren dados para ello: et la pesquisa fecha, que sea traydo a la mi corte, et sea luego librada et dada mi carta para los de los logares do algo oviere el que feziere la malfetria, porque sea luego entregado el querellado: et si bienes o vasallos non oviere, que den mis cartas para aquel logar do toviere tierra de mi aquel a quien la pesquisa trayere; et que el merino et los alcalles et los jurados et los jueces et los otros officiales de la tierra o de los logares do esto acaesciere que se tomen a el et a sus bienes fasta que entregue al querellado. Tengo por bien, que aquellos que esto feziesen, que les mando dar mis cartas para los merinos, porque entreguen en sus bienes, aquello que desta guisa les tomaren: et si bienes non oviesen, que me tomare por ello a los sus cuerpos.=

17. Otrosi a lo que me pidieron por merced, que si algunos ricos omnes o caballeros o escuderos o otros omnes poderosos o los concejos o algunos de los concejos oviesen querella de los prelados o abbades o priores de los monesterios, o de los clerigos o de los concejos o de omnes de ordenes o de sus omnes o de sus vasallos, que les non pagaren nin les tomen ninguna cosa de lo suyo por su auctoridat, mas que los demanden por derecho aquello que les quieren demandar. Tengo por bien, que los que demandar quisieren alguna cosa, que demanden por o deven, et como deven de derecho.=

18 Otrossi a lo que me pidieron por merced, que los ricos omnes et los infanzones et caballeros et otros omnes poderosos non fagan fuerças en los logares nin en las heredades nin en los terminos de los prelados nin de las eglesias nin de las ordenes nin de los concejos de las villas: et las que son fechas despues que el rey don Sancho finó aca, que las faga luego derribar; ca esto es muy grand mio servicio. Tengo por bien, que non fagan fuerças ningunas en las sus heredades dellos nin de las ordenes nin de los sus vasallos; et las que son fechas, mando
19 a los mios merinos que las derriben.= Otrossi a lo que me pidieron por merced, que non posen los caballeros en los hospitales que fueron fechos para los pobres et para los enfermos, que quando i vienen posar, echan los pobres fuera et mueren en las calles, porque non an do entrar. Tengo por bien et defiendo, que esto non sea daqui adelante.= O.
Otrossi a lo que me pidieron por merced, que los ricos omnes et los caballeros nin los concejos nin otros omnes non fagan pesquisas contra las eglesias nin contra las ordenes et monesterios nin contra sus libertades; et si algunas an fecho que las desfagan et non valan. Tengo por bien en esto, que usen como usaron en tiempo de los reyes onde yo vengo.=
20 Otrossi a lo que me pidieron por merced, que se non fagan pesquisas sobre clerigos nin sobre religiosos por legos; et si algunas pesquisas son fechas fasta aqui, que non valan et que sean rotas et sacadas de los registros. Tengo por bien que se guarde por onrra de la eglesia: pero que sepan los prelados, que mios officiales que se me querellan, que algunos clerigos que fazen muchas malfetrias: et digoles, que manden fazer escarmiento en justicia en aquellos que lo fizieren: et si non que tomare a ellos por ello.=
21 Otrossi a lo que me pidieron por merced, que los prelados et abbades et las ordenes, que estan desapoderados et forçados de sus tenorios et sus logares et de sus derechos et de sus bienes, que sean apoderados et restituydos sin alongamiento. Lego por bien, que me muestren lo que les tienen tomado, et quien gelo tiene, et que les faze cumplimiento de derecho.=
22 Otrossi a lo que me pidieron por merced, que en los sus logares que son privilegiados, en que los mios merinos nin los mios officiales non

deben entrar nin merinear nin fazer enterga; que mande que non entren y contra sus privilegios nin contra sus buenos usos que ovieren. Tengo por bien, que en aquellos logares que an privilegios de los reyes onde yo vengo en que deffienden, que non entren y merinos nin otros officiales, et que los muestren a mi, o a mios merinos, et que ge los manden guardar.=

23. Otrossi a lo que me pidieron por merced, que non consienta que los ricos omnes et Caballeros demanden nin tomen yantares nin servicios en las eglesias nin en los monesterios nin en las sus casas nin en los sus vasallos assi como lo demandan; ca non lo deven aver de fuero nin de derecho. Tengo por bien de defender que lo non tomen, salvo en el regno de Leon, que aquellos que son Comenderos de linage, que lo puedan tomar en el logar de la comienda, segund que lo tomaron aquellos onde ellos vienen, de quien heredaron la comienda.=

24 Otrossi a lo que me pidieron por merced, que por razon de los mios pechos nin por otras debdas ningunas nin fiaduras, que los de vn conceio, de qualquier logar, devan; q^e faga, que non sean peyndrados los del conceio de otra aldea por ello, maguer que sean de vn señorio. Tengo por bien, que si es por el su pecho, et non an abesza; que cada logar sea peyndrado por lo que debe: et si Cabesza toviere todos en vno, que puedan peyndrar en qualquier logar: et si es debda, et el prelado non quiere fazer cumplimiento de derecho de sus vasallos; que el oficial que oviere jurisdiccion por mi en essa tierra, que faga peyndrar en qualquier logar de los sus vasallos.=

25. Otrossi a lo que me pidieron por merced que defienda que las eglesias nin los monasterios nin los abbadengos que ovieren vasallos, que por demandas que ayan los fijos-dalgo contra los sus vasallos, que non sean peyndrados los bienes de sus eglesias nin de sus monesterios nin de sus granias; mas la peyndra que ovieren a fazer, que la fagan en sus vasallos contra quien la demanda ovieren, seyendo ante demandados por derecho. Tengolo por bien et otorgoles gelo, salvo si el prelado, o el abbat cuyos fueren los vasallos non quisieren cumplir de derecho a los que demanda ovieren contra sus vasallos.=

26. Otrossi a lo que me pidieron por merced, porque los fijos dalgo et caballeros de las villas, et otros omnes compran casas et heredamientos en las aldeas, et logares que son de las eglesias cathedrales et de los prelados et de los monesterios et de las ordenes; et por esta razon se les yeman los vasallos, que tengan por bien que lo que an comprado en lo suyo et en lo de sus vasallos que lo mande desfazer et entregar a las eglesias et a los prelados et a los monesterios et a las ordenes et a los sus vasallos, cuyo es et debe ser. Tengolo por bien et mando les dar mis cartas, que passen todos, segund que pasaron en tiempo de los reyes onde yo vengo.=

27. Otrossi a lo que me pidieron por merced, que tenga por bien de les demandar dar cartas, que todas aquellas cosas que los fijos-dalgo et los conceios me demandasen en que les feziese merced, et que les yo otorgue por quadernos o por cartas, que si alguna cosa y ouiesen que sea contra los privilegios et libertades de santa eglesia, o en daño de las eglesias o de los monesterios o de las ordenes o de los sus derechos, que les non empesca nin sea en su perjuicio. Tengo por bien que si en alguna cosa fize perjuicio a los prelados et eglesias et ordenes en las cosas que otorgue a los conceios, que non es mia voluntad que pase, et revocolo. Et otrossi si en alguna cosa fiz perjuicio a los conceios en lo que otorgue a los prelados: tengo por bien que non pase, et otrossi revocolo, et a cada uno sea guardado su derecho.=

28 Otrossi a lo que me pidieron por merced, que la gracia et la merced, que fiz et otorgue a los procuradores de los conceios en razon de las debdas de los judios, que tenga por bien de lo fazer et otorgar a los vasallos de las eglesias et de los monesterios et de las ordenes. Tengolo por bien et otorgo gelo.=

Otrossi a lo que me pidieron por merced, que fortalezas et poblanzas non se fagan en las heredades et señorios de las eglesias et de las ordenes, salvo quando ploziese a ellos de las fazer. Tengolo por bien, que en las heredades propias de los prelados et de sus eglesias et de los monesterios, que ningunos non fagan y fortalezas, salvo si fuere con su plazer, et las que son fechas, que se derriben luego.=

29. Otrossi a lo que me pidieron por merced, que los fijos-dalgos nin

los Conceios, que non son de señorio, que non compren las heredades pechexas et foxeras de las eglesias et de las ordenes, por que pierdo las monedas et los seruicios, et las eglesias et las ordenes los fuexos et los derechos que siempre dellas ouieron et de los sus vasallos que en ellas moraren. Tengo por bien, que esto que pase como paso en tiempo de los reyes onde yo vengo.=

Otrosi a lo que me pidieron por merced, que tenga por bien de mandar defender, que nin por mis cartas nin por infantes nin por rico-omnes nin otros ningunos, que non sean tomados nin embargados los bienes de las eglesias nin de los monesterios nin de las ordenes quando vacan; mas que sean guardados para los prelados quando y ouieren de venir segund que es derecho: ca aquellos que lo toman, fazenlo en grand peligro de sus almas. Tengo por bien que los non tomen infantes nin rico omnes nin otros ningunos: et mandolo assi guardar como se guardo en tiempo del rey don Sancho mio auuelo, et del rey don Fernando mio padre, que dios perdone.=

Otrosi a lo que me pidieron por merced, que por razon de las querellas, que los legos an de los clerigos, a mi o a los mios alcalles, de fuerza que dizen, que les fazen et salen cartas de la mi Chancilleria, en que los clerigos sean demandados aqui por la mi corte: et maguer piden que los embien ante los sus jueces de la eglesia, non gelo reciben diciendo, que yo so juez de las fuerzas; et por este achaque de fuerza, por muy pequeñas cosas, sacan aca a la mi corte los clerigos de la jurisdicion de la eglesia contra derecho. Tengo por bien, que esto pase segund que paso en tiempo de los reyes onde yo vengo.=

Otrosi a lo que me pidieron por merced, que pasan cartas muchas et desaforadas de la mi Chancilleria a pedimiento et querella de los legos, en q[ue] los clerigos sean desapoderados de los bienes que tienen de iur, et de poder sin orden de derecho. Tengo por bien, que si tales cartas pasaren que non fagan por ellas aqui adelante: et defiendo que non passen tales cartas.=

Otrosi a lo que me pidieron por merced, que los jueces seglares

de la corte et de las villas non reciben nin guardan las sentencias et deffensiones de la sancta eglesia que los clerigos an por si contra los legos, et esto en menospreciamiento de la libertad de la eglesia. Tengo por bien de mandar dar mis cartas aquellas que cumplieren por que lo guarden con derecho segund que se guardo en tiempo del rey don Alfonso mio visavuelo et del rey don Sancho mio avuelo.=

Onde mando et defiendo firmemientre, que ninguno nin ningunos non sea osados de les yr nin de les pasar contra estas cosas que en esta carta dice nin contra ninguna cosa dellas para las minguar nin para las quebrantar en ninguna manera: ca qualquier o qualesquier que lo fiziessen, o contra ella los pasasen, pecharme y an en coto mill morabedis de la moneda nueva, et a los dichos prelados et eglesias et abbades et monesterios et clerigos et ordenes o a qualquier dellos o a sus vasallos o a quien su boz toviese, todo el daño doblado et el menoscabo que por ende recibiesen, doblado: et demas a los cuerpos et a lo que oviesen me tornaria por ello. Et sobresto mando a todos los mios adelantados et merinos mayores de los regnos de Castiella et de Leon et de Gallizia et a los merinos que por ellos andudieren et a todos los alcalles jurados merinos jueces justicias alguaciles et a los otros aportellados et a los mios oficiales de las villas et de los logares de los mios regnos o a qualquier o qualesquier dellos a quien fuere mostrado por los prelados o por los abbades o por los priores o por qualquier dellos o por sus procuradores o de qualquiera dellos, que lo cumplan et lo fagan cumplir asi como sobre dicho es, et en esta carta se contiene, et que non consientan a ninguno que pase contra ello nin contra parte dello. Et si alguno o algunos pasaren contra esto que sobre dicho es et en esta carta se contiene o contra alguna cosa dello, que gelo non consientan, et q̃ le peydren por la pena de los mill moravedis sobre dichos et los guarden para fazer dellos lo que yo mandare, et que fagan fazer emienda a los querellosos, que por ende querellaren o a qualquier dellos, o a quien su boz toviere todo el daño et el menoscabo, que por ende recibieren, doblado. Et non fagan ende al por ninguna manera, si non a los cuerpos et a lo que oviesen me tornaria por ello. Et de como los sobredichos oficiales o qualesquier dellos cumplieren esto que yo mando et en como esto pasare; mando

a qualquier o qualesquier escrivanos publicos de qual villa o logar a quien fuere demandado por los prelados et abbades et priores o por qualquier dellos, o por los procuradores o procurador de qualquier o qualesquier dellos, que de ende testimonio signado con su signo; por que yo sepa en como los vnos et los otros cumplen mio mandado, et faga sobre ello lo que la mi merced fuere: et non fagan ende al so pena de cient morabedis de la moneda nueva a cada vno et del oficio de la escrivania. Et porque esto sea firme et estable, yo el sobre dicho rey don Alfonso mande ende dar esta carta seellada con mio seello de plomo a don Diego Lopez abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla et a su monesterio. Dada en Valladolit XXVII. dias de febrero, era de mill et trezientos et sesenta et quatro años. Yo Pero Royz de la Camara la fiz escrivir por mandado del rey = Gonzalo Gonzalez = Ruy Martinez = Johan Guillen Vista = Pero Martinez = Johan Alfonso =

Num.º 636.

Era de 1364: año 1326, a 15 de Mayo: Cajon J. 9: titulo privileg.s r.s rollo 5.º n.º 3.º ó 2.º

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina vi vna carta del rey don Ferrando mi padre que Dios perdone escripta en pergamino de cuero seellada con su seello de Zera colgado fecha en esta manera = Don Ferrando por la gracia de Dios rey * = Et agora don Diego Lopez abbat del dicho monesterio pidiome merced quel mandase guardar et confirmar la dicha carta. Et yo el sobre dicho rey don Alfonso por fazer bien et merced al dicho abbat et convento de Sant Millan de la cogolla confirmoles la dicha carta, et mando que les vala et les sea guardada en todo segund fue fasta aqui. Et defiendo firmemientre que ninguno nin ningunos non sean osados de les yr nin pasar contra ella nin contra cosa ninguna della, para gela quebrantar nin minguar en ninguna

* inserta literal é integramente el privilegio n.º 618. sobre la Jurisd.n del valle.

cosa; si non a ellos et a lo que oviesen me tornaria por ello. Et desto les mande dar esta carta seellada con mio seello de plomo colgado. Dada en Burgos quinze dias de mayo, era de mill et trezientos et sesenta et quatro años. Yo Roy Gomez de la camara la fiz escrevir por mandado del rey = Gonzalo Gonzalez = Ruy Martinez = Johan Guillen &c. = Pedro Gutierrez = Garcia Rodriguez = Johan Gonzalez = Johan Alfonso =

Num.º 637.

Era 1364: año 1326, a 26 de mayo: Cajon O. D: leg. 1.º n.º 2.º

titulo ventosa.

aqui la del n.º 741.

Sepan quantos este traslado de vna carta de nro Señor el rey vieren como yo Johan de Vitoria escrivano publico del conceio de Logroño otorgo et conosco que vi et ley vna carta de nuestro Señor el rey don Alfonso al qual dé Dios buena vida con salut por muchos años et buenos, escripta en paper et seellada con seello, el qual tenor de la dicha carta es este que se sigue = Don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina: a todos lon conceios de los logares de la merindat de Logroño asi realengos como abbadengos solariegos et behetrias, que esta mi carta vieredes salut et gracia. Sepades, que por razon que Garcia Laso de la Vega mio merino mayor en Castiella et mio Chanceller mayor me disse, en como todos los mas de las aldeas et logares, que son en las merindades de Castiella son mucho yermos et minguados por muchos robos et fuerzas et quemas et desafueros et por otros mucho males que an recebido fasta aqui, por la discordia que ..... los mios tutores. Et otro si por las grandes cabezas que tienen en los servicios; et que los mas dellos que ỳ moran que son ydos de la tierra, et que los que ỳ an fincados, que non pueden complir los mios pechos; et si alguna mercet de abaxamiento de las cabezas non les fiziese et non mandase ygualar la mi tierra meior de quanto agora era; et si asi pasase como fasta aqui, que se hermaria del todo. Et yo sobre esto ove mi acuerdo con don Johan fijo del infante don Johan, et con don Johan Nuñez, et don Ferrant Royz de Saldaña et ..... de Castañeda, et don Rodri-

go Albarez de Asturias, et ricos omnes et prelados et infanzones et caballeros et otros omnes buenos de las mis villas de Castiella, que eran conmusco en Burgos: et porque todos me lo pidieron por mercet, porque la tierra se poblase para mio servicio meior de quanto agora esta; acorde de fazer egualamiento general en todas las merindades de abajar en cada merindat una quantia de los pechos que tenian fasta aqui, et de pujar en algos do fueren meior poblados et lo podieren meior sufrir lo que fuere razon. Et por fazer aqueste egualamiento en esta merindat, fago dende mios egualadores a don Sancho Ferrandez de Agreda et a don Johan Perez Remon a que ayando por esta mi carta que vayan a cada uno de vostros logares et fagan ayuntar el conceio de cada logar, et que tomen quatro o cinco omnes buenos de entrellos, que iuren sobre la cruz et sobre Sanctos evangelios que digan verdat, quantos pecheros an en este logar, que ayan quantia de mill et dozientos morabedis el pechero mayor que peche servicios; et dende a yuso en esa cuenta fasta en quantia de cient et veynte morabedis que peche un servicio; et dende arriba lo que copiere a cada uno por el algo que oviere, ~~a pechar~~ en guisa que el pecho entero para pechar servicios, haya de quantia de mill et dozientos morabedis en mueble et en rayz; et si mas oviere, que non peche por mas: et el menor que oviere a pechar un servicio que aya quantia de cient et veynte morabedis en mueble et en rayz; et el que non los ovieren, que non peche en los servicios. Et todos los pecheros que oviere en cada logar las dichas quantias dende a yuso et dende arriba, como dicho es; que gelos dedes por escripto por nombre porque ellos puedan fazer pesquisa et saber verdat quantos et quales son aquellos pecheros que an en cada uno de vuestros logares que ayan las quantias, para pechar servicio o servicios como dicho es, porque lo ellos puedan saber porque g.... mio servicio; et que fagan padron cierto de quantos pecheros ovieren en cada logar: Porque daqui adelante pechedes los servicios et pedidos et ayades por aquel padron; porque aquella cabeza que estos dichos egualadores fizieren et pusieren en cada uno de vuestros logares, que finque la cabeza del padron de toda esta merindat ..... pecheros en logares poblados Ferrandez et don Johan Perez Remon

mios equaladores entendieron et fallaron que an menester de bajar las cabezas que yo fueron puestas en equalamiento que yo mande fazer en las cortes que yo fiz en Burgos en vida de la reyna doña Maria mi avuela et de los infantes don Johan et don Pedro mios tio et mios tutores que les abagen. Et si dellos entendieren et fallaren que an menester de pujar estas dos cabezas, por que los otros de la tierra, son mas yermos, finque en cabezas comunales; et toda la meindat finque bien equalada; et si pueble para mio servicio; tengo por bien que los pujen et los equalen, como dicho es. Et otrosi porque algunos logares se hermaron del todo, et los que y morabam, se fueron poblar et morar a las mis villas et a otras villas et aldeas et logares de la meindat, o de las otras merindades, tengo por bien, que aquellos que se fueron poblar et morar de unos logares a otros que vengan poblar et morar a aquellos logares donde salieron. Et que estos mis equaladores, que les pongan cabezas comunales por que puedan y bevir et morar, et que puedan complir los mis pechos; et faziendoles esto los mios equaladores, si non quisieren tornar a morar et a bevir en aquellos logares do solian, que los dichos mis equaladores vegan, do moran agora, et que les pujen en las cabezas en aquellas villas et logares do moran. Et estos dichos mis equaladores, que lo equalen bien et verdaderamientre en cada logar de toda esa dicha meindat: et non lo degen de fazer por privilegios ninn por cartas que diesen mis tio et tutores, nin por las otras de albalamiento que yo mande dar despues ....

pechero, et non mas. Dada en Burgos veynte et seis dias de mayo, era de mill et trezientos et sesenta et quatro años. Yo Ferrand Albarez la fiz escrivir, por mandado del rey - Johan Guillen = Pedro Dominguez =

Et yo el sobre dicho Johan de Victoria escrivano publico del concejo de Logroño otorgo et conosco, que vi et ley la dicha carta de nuestro Señor el rey, fecha en la rason sobre dicha, et saque della este treslado et conciertelo con la dicha carta del rey ante Johan Sanchez et Ferrant Perez escrivanos, et en testimonio de verdat fiz este mi signo ✠. acostumbrado. Fecho el treslado veinte et ocho dias de Enero, era de mill et trescientos et sesenta et cinco años.

Num.º 638.

Era 1364: año 1326, á 16 de mayo: Cajon 0.1: titulo privilegios r.s rollo 3.º n.º 9.

Sepan quantos esta, como nos don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina, vi vna carta del rey don Ferrando mio padre escripta en pergamino de cuero et sellada con su sello de cera colgado fecha en esta manera =

Don Ferrando por la gracia de Dios rey de castiella de toledo * =

Et agora don Diego Lopez abbat del dicho monesterio pidiome merced quel mandase guardar et confirmar esta dicha carta: et yo el sobredicho rey don Alfonso por fazer bien et merced al dicho abbat et convento del dicho monesterio porque ellos sean siempre tenudos de rogar a Dios por el alma del rey don Ferrando mio padre et por la mi vida et por la mi salut, tengolo por bien et confimogelo; et mando que les vala et les sea guardada en todo segunt que en ella dize, segunt que les fue guardada en tiempo del rey mio padre et en el mio fasta aqui. Et mando a Garcia Laso de la Vega mio merino mayor en Castiella, o a otro qualquier que fuere daqui adelante mio adelantado, o merino mayor en Castiella, o a los merinos que por mi o por ellos andudieren en la tierra, que lo fagan asi guardar et complir. Et que non consientan que ninguno les pase contra ella en ninguna manera. Et non fagan ende al, sinon a ellos

* inserta literalmé integram.te el privilegio n.º 640.

et a lo que oviezen, me tornaria por ello. Et desto les mande dar esta mi carta sellada con mio sello de plomo colgado Dada en Burgos viez et seis dias de mayo era de mill et trezientos et sesenta et quatro año. Yo Ruy Gomes de la Camara la fiz escrivir por mandado del rey = Gonzalo Gonzalez = Ruy Martinez = Johan Guillen = Pedro Martinez = Gonzalo Rodriguez = Johan Gonzalez = Johan Alfonso.

Num°. 639.

Era 1364: año 1326, á 15 de mayo: Cajon A. 6: titulo Badaxan: rollo 1°, n°. 6°.

Sepan quantos esta carta viezen, como nos Don Alfonso, por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina: por que Don Diego Lopez abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla me dixo, que quatro logares suyos, que el et su monesterio an en el val de Sant Millan, a que dizen Badaxan, et Villagonzalo, Texero, et Villoquite que eran yermos et se despoblaban por muchas fuerzas et males et daños, que les fazian de cada dia los fijos dalgo de la comarca, et por razon que ellos eran pocos en cada logar et que se non podian amparar, et se yuan dende et desaban los logares yermos: que el veyendo que era mio servicio et pro del monesterio et de sus vasallos, por quanto es en mi guarda et en mi acomienda el dicho monesterio et todo lo suyo, et fechura de los reyes onde yo vengo, et porque ellos eran todos poblados a un fuero, que los fizo todos quatro logares ayuntar en uno a poblar en Badaxan, et que se casasen, porque podiesen meior vevir et guarescer en lo que avian, et defenderse de los que les mal fezian: et que fuesen todos los vasallos avenidos a esto. Et me pedia por merced, que lo toviese por bien et que l mandase dar mi carta dello, porque oviesen un fuero et un uso et una costumbre en aquel logar; et una cabeza en los mios pechos et derechos, como lo avian primero en cada logar, que fuese toda ayuntada en uno en el dicho logar de Badaxan: et que oviesen los exidos et los montes et las dehesas et los pastos en uno segunt que lo avian primero; et que fuesen todos un conceio, et todo el termino uno.

Et yo veyendo que es mio dervicio en que se pueblen los vasallos del dicho monesterio que se non bermasen ende para se yr a otras partes, por quanto es en la mi acomienda et fechura de los reyes onde yo vengo: tengolo por bien et mando que sea la dicha puebla dezmo quatro logares ayuntada en uno en Badaxan, segunt que los a fecho poblar et cercar el dicho abbat. Et pues de primero fueron poblados a un fuero et a un uso et a una costumbre, que asi lo ayan agora complidamiente en aquel logar; et que ayan la cabeza de los mios pechos et derechos toda ayuntada en uno, et que asi lo pechen daqui adelante. Et otrosi que sean un conceio, et que los exidos et los montes et las dehesas et los pastos et el termino que todo sea uno, et usen todos dello comunalmiente; et sean bien avenidos porque el dicho logar se pueble. Et sobresto mando a Garcia Laro de la Vega mio merino mayor en Castiella, et a otro qualquier que sea daqui adelante mio adelantado o merino mayor en Castiella, o a los merinos que por mi o por ellos andudieren en la merindat de Bureba et Rioja, que si alguno o algunos quisieren embargar la dicha puebla o la cerca della que esta fecha, que gelo non consientan, et que guarden et amparen et defiendan todo lo del abbat et convento del dicho monesterio, que les non faga ninguno fuerza nin tuerto nin otro mal ninguno. Et non fagan ende al, sinon a ellos et a lo que ovieren me tornaria por ello. Et otrosi mando a qualquier o a qualesquier que tengan los padrones de los mios pechos de la dicha merindat de Bureba et de Rioja, que saquen et saquen ende los dichos tres logares Villagonzalo et Terrero et Villarguite, et todo lo que montaren los pechos et los derechos que me an a dar en cada uno de los dichos logares, que lo pongan en cabeza del dicho logar de Badaxan sobre lo que ellos suelen pechar, porq[ue] sea todo una cabeza. Et otrosi mando a qualquier o qualesquier que ayan de coger et de recabdar daqui adelante los mios pechos de la dicha merindat en renta o en fialdat o en otra manera qualquier que lo que me ovieren a dar los de los logares, que todo lo demanden et lo cojan por una cabeza en el dicho logar de Badaxan, et q[ue] les non paren contra esto en ninguna manera so pena de cient

morabedis de la moneda nueva a cada uno por cada begada, et demas a los cuerpos et a lo que oviesen me tornaria por ello. Et desto mande dar al dicho abbat esta carta seellada con mio seello de plomo colgado. Dada en Burgos quinze dias de mayo, era de mill et trezientos et sesenta et quatro años. Yo Ruy Gomez de la Camara la fiz escrivir por mandado del rey = Johan Guillen = Gonzalo Gonzalez = Ruy Martinez = Pedro Nuñez = Gonzalo Rodriguez = Johan Gonzalez =

Num.º 640.

Era 1364: año 1326, a 15 de mayo: Cajon 0.1: titulo privileg.s r.s: rollo 3.º num.º 8.º

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen, del Algarbe et Señor de Molina. Por que don Diego Lopez abbad del monesterio de Sant Millan de la cogolla me dixo, que quando acahesze que los sus vasallos an de dar alguna cosa de los pechos reales por la cabeza que tienen en cada logar sobre si, o por sentencias que sean judgadas contra ellos, o por fiaduras que hazen ó debdas que deben, que aquellos que an, las demandan contra ellos, que pendran et toman los bienes del dicho monesterio por do quier que los pueden fallar, et que por esta razon que non pueden labrar las heredades del dicho monesterio por recelo que an de perder los ganados que las labran, nin osan salir los monjes a ninguna parte para recabdar los del dicho monesterio, et traer las rentas por miedo de que les tomaran las bestias en que van, et en esto que reciben grant agramiamiento, et que me pidio merced, que le mandase dar mi carta, porque non fuesen pendrados los sus bienes et del monesterio por ninguna demanda que otros algunos oviesen contra los sus vasallos: Et yo tovelo por bien. Por que mando et defiendo firmemientre por esta mi carta que ningunos non sean osados de pendrar nin tomar ninguna cosa de los bienes del dicho abbat et convento del dicho monesterio por los mios pechos que ovieren a pechar los sus basallos, nin por sentencias que sean judgados contra ellos, nin por debdas que devan nin por fiaduras que ayan fecho sobre si los basallos, nin por otra razon ninguna salvo ende por algun servicio o pecho que me ayan a dar el abbad et el convento por si o por debda conocida o fiandant que el abbad et convento por si ayan fecho,

en que lo ayan obligado et qualquier o qualesquier que lo fizieren o contra esto les pasaren, pecharme yan en pena por cada begada cient morabedis de la moneda nueva, et al dicho abbat et Convento todos los daños et menoscabos que por ende recebiesen, con el doblo. Et sobresto mando a Garcia Laso de la Vega mio merino mayor en Castiella o a otro qualquier que daqui adelante fuere mio adelantado o merino mayor en Castiella, o a ~~otro qualquier~~ los merinos que por mi o por ellos andodieren en la merindat de Burueba et Rioja et a todos los otros conceios et alcalles, merinos et aportallados do acahesziere qualquier de las cosas sobredichas, que guarden et amparen et defiendan al dicho abbat et convento con esta merced que les yo fago et que non consientan a ninguno que les pase contra ella et que pendren por la dicha pena a los que en ella cayeren, et la guarden para fazer della lo que la mi merced fuese, et que fagan emendar al dicho abbad et convento todos los daños et menoscabos que por ende recebieren con el doblo. Et non fagan ende al so pena de la mi merced. Et de como esta mi carta fuere mostrada a lo unos et a los otros et lo complieren, mando so la dicha pena a qualquier escrivano publico de qualquier villa o logar, que para ello fuere llamado, que de ende al dicho abbat et convento, o al que lo oviere de recabdar por ellos, testimonio signado con su signo, porque yo sea ende cierto. Et desto les mande dar esta mi carta seellada con mio seello de plomo colgado. La carta leyda, dadgela. Dada en Burgos quinze dias de mayo, era de mill et trezientos et sesenta et quatro años. Yo Roy Gomez la fiz escrivir por mandado del rey = Gonzalo Gonzalez = Ruy Martinez = Johan Guillen Vª = Pedro Martinez = Johan Alfonso.

Num.º 641.

Era 1365: año 1327, a 28 de enero: Cajon O. D: titulo Ventosa legajo 1.º n.º 2.º

Sepan quantos esta carta vieren como yo el dicho * Sancho Ferrandes de Agreda, egualador por nuestro Señor el rey en la merindat de Logroño de las cabezas de los pecheros segunt que en el dicho traslado de la dicha carta de nuestro Señor el rey se contiene; otorgo et conosco, que por razon que don Johan Perez Remon mi compañero que era egualador comigo en la dicha merindat, era finado, que yo fui al logar de Ven

* está esta escrit.ª á continuac.n de la del num.º 637; ó en seguida á dicho privilegio, en el mismo pergamino.

tosa, que es en la merindat de Logroño et les mostre la dicha carta de nuestro Señor el rey del egualamiento fecho en la razon sobre dicha: et el dicho conceio de Ventosa por ser obedientes, et mandados a mandamiento de nuestro Señor el rey, dieron quatro onmes buenos dellos, et yo seyendo presente tomeles la iura sobre la cruz et los sanctos evangelios, que sopiesen con buena verdat quantos pechos avia en el dicho logar, porque el derecho de nuestro Señor el rey fuese aguardado et su servicio fuese cabo adelante. Et sobresto mostraronme un traslado de una carta de nuestro Señor el rey, en que se contenia, que por razon que Johan Martinez de Leyva pedio mercet a nuestro Señor el rey quel fiziese mercet en razon de las cabezas a este logar de Ventosa que como Señor el rey, que fuese su mercet en que fincase la cabeza de los pecheros del dicho logar de Ventosa en diez pecheros et non mas. Et conosco, que con los dichos quatro onmes buenos que el dicho conceio de Ventosa dio sobre iura que sepiesen quantos pecheros avia en el dicho logar, que andidi con ellos de casa en casa por todo el logar de Ventosa, et que lo falle yermo et espoblado por muchos males et daños et desagsados que avian recebidos de muchas partes, segunt que nuestro Señor el rey lo puede saber quando la su mercet fuere: Et non falle mas de los diez pecheros, que todos los otros eran ydos a morar á Navarra, et a otros logares. Et yo sobresto et por aguardar servicio del rey, et que se poblase el dicho logar, con conseio de los dichos quatro onmes buenos, et de otros onmes buenos ..... por la pesquisa que fue fecha en esta razon segunt que les ..... manda por su carta, puseles en cabeza que tengan diez pecheros fasta que sea la mercet del rey de fazer otro egualamiento. Et por que esto sea verdat et non venga en dubda, et por el poder que nuestro Señor el rey me dio por esta carta a que fiziese el dicho egualamiento en la dicha merindat, et vos sean aguardados estos dichos pecheros en cabeza que vos fallamos los dichos quatro onmes buenos et yo con ellos roque et mande a Johan de Victoria escrivano publico del conceio de Logroño que vos diese encorporado el traslado de la carta de nuestro Señor el rey del dicho egualamiento et que vos fiziese esta carta de firmesa signada con su signo; et yo por mas complimiento seelle esta carta con el mi seello pendiente. Fecha veynte et ocho dias de enero era de mill et trezientos et sesenta et

cinco años. testigos Rodrig Ivañes Blaco et Johan Gil su sobrino vesinos de Logroño. Et yo el dicho Johan de Vitoria escrivano publico del conceio de Logroño, que esta carta escrivi et este mi sig + no fiz acostumbrado en testimonio de verdat.

Num.º 642.

Era 1367: año 1329, á 25. de mayo: Cajon J. 1: tit. Voto: rol. 1.º n.º 7.º

Sepan quantos esta carta vieren, Como yon Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella, de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Vizcaya et de Molina vi vna mi carta escripta en pargamino de cuero et seellada con mio seello de plomo fecha en esta guisa = Sepan quantos esta carta vieren como yo don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castilla de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina. Porque yo et la reyna doña Maria mi avuela et el infante don Johan et el infante don Pedro mios tios et mios tutores viemos vna carta del rey don Ferrando mio padre que Dios perdone escripta en pergamino et sellada con su seello de Cera colgado fecha en esta manera = Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Ferrando por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina vi carta del rey don Sancho mio padre, que Dios perdone que me mostro el electo et el convento del monesterio de Sant Millan de la cogolla fecha en esta guisa = Sepan quantos esta carta vieren como yo don Sancho por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarve viemos carta del rey nuestro padre fecha en esta guisa = Don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen et del Algarbe: A los alcalles et a los merinos * = Et agora don Diego Lopez abbat del dicho monesterio pidio merced a mi et a los dichos mios tutores quel mandasemos guardar

* incluye literal é integram.te el privilegio del n.º 587: el del n.º 617: y el del n.º 626.

et confirmar la dicha carta. Et yo el sobre dicho rey don Alfonso con conseio et con otorgamiento de los dichos mios tutores confirmo la dicha carta et mando que vala et sea guardada bien et complidamientre segunt fue guardada en tiempo del rey don Fernando mio padre et del rey don Sancho mio avuelo et en el mio fasta agui: et sobresto mando a todos los conceios alcalles jurados juezes justicias comendadores aportellados de las villas et de los logares de mios regnos que esta mi carta vieren o el traslado della firmado de escrivano publico, que amparen et defiendan al omme, quel voto oviere de recabdar en manera porque lo pueda coger et recabdar bien et complidamientre. Et non fagan ende al por ninguna manera, ni se escusen ligeros por los otros de lo complir; mas cumplanlo el primero o los primeros, que esta mi carta vieren o el traslado della, como dicho es, so la pena sobre dicha que en la carta del rey don Sancho mio abuelo se contiene. Et de como lo cumpliesen mando a qualquier escrivano publico que para esto fuere llamado, que de ende testimonio signado con su signo al omme que oviere de recabdar el voto sobre dicho. Et non fagan ende al por ninguna manera porque yo sea cierto de como se cumple esto, que yo mando. Et desto les mande dar mi carta sellada con mio sello de plomo colgado. Dada en Burgos ocho dias de noviembre, era de mil et trezientos et cinquenta et tres años. Yo Miquel Martinez la fiz escrevir por mandado del rey et de los dichos sus tutores. Don Sancho obispo = Gonzalo Perez = Fernand Sicent = Johan martinez = Gonzalo Martinez = Et agora don Diego Lopez abbat del dicho monesterio de Sant Millan pidiome merced quel mandase guardar et confirmar esta mi carta porque fuera dada et confirmada en tiempo de los mios tutores. Et yo porque el voto que es dado et mandado et prometido a Sant Millan, sea meior cogido et recabdado para el dicho monesterio, et se pueda aprobechar dello; tovelo por bien, et confirmogela et mando que les vala et les sea guardada en todo segund que en ella dize, et segund que les fue guardada en

tiempo de los reyes onde yo vengo et en el mio fasta aqui. Et mando a los merinos que agora son et seran daqui adelante por Johan Martinez de Leyva mio merino mayor en Castiella, o por otro qualquier merino mayor que sea por mi daqui adelante, et a todos los concejos alcalles jurados jueces justicias alguaciles merinos, maestres, comendadores et sos-comendadores, alcaydes de los castiellos et a todos los otros aportellados de las villas et los logares que esta mi carta vieren de recabdar el dicho voto, en manera que se cumpla esto que yo mando, et ellos lo puedan coger et recabdar bien et complidamientre. Et non fagan ende al por ninguna manera, sinon a ellos et a lo que ovieren me tornaria por ello. Et desto les mande dar esta carta seellada con mio seello de plomo. Dada en Madrit veinte et cinco dias de Mayo, era de mill et CCC.LXVII años. Yo Johan Alfonso de la Camara la fiz escrevir por mandado del rey. Roy Martinez = Andres Gonzalez &ª = Johan Perez.

Num.º 643.

Era 1367: año 1329, á 2 de junio: Cajon J.2: tit. Valle de S. Millan: rol. 4º: nº 4º.

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Vizcaya et de Molina Porque quando agora yo yva a faser las bodas de la reyna de Aragon mi hermana, fui en el monesterio de Sant Millan de la cogolla, et falle en como el dicho monesterio es lugar muy devoto, et muy sancto, et do se faze mucho servicio a Dios, et a mi señaladamientre en muchas missas cantar, et muchas pregarias et oraciones que se fazen por las almas de los reyes onde yo vengo et por la mi vida et por la mi salut. Et otrosi porque don Diago Lopez abbat del dicho monesterio et el convento dende me demostraron en como los reyes onde yo vengo les fizieron siempre mucho bien et mucha merced por onrra de los cuerpos sanctos, et por muchas tomas et fuerzas et robos et daños et males que disen que an recebido

ellos et los sus vasallos et los sus lugares de ricos omnes et de infanzones et caballeros et de otros omnes valdios, que andaban por esta tierra. Et el dicho abbat et convento pidieronme por merced, que pues en este dicho monesterio acaeciera, que en onrra de los dichos cuerpos sanctos que les fisiese alguna merced, porque ellos podiesen cobrar et aver hemienda del mal et del daño que avie recebido. Et yo porque el dho monesterio sea mas enoblecido et mas onrrado et el dicho abbat et convento pasen meior de aqui adelante, et por les faser bien et merced, et de les quitar a los sus vasallos de Pazuengos et de Madriz et de Santurdi et de Villaverde et de la puebla de Badaran, et de Cardenas novem pechos de todos los pechos, et pedidos, et fonsado, et fonsadera, et de servicios, et de martiniega, et de marzadga, et de yantar, et de azemilas, que me dan por la mi tierra, et de otra cosa qualquier que nombre aya de pecho, salvo de moneda forera, quando acaescier de siete en siete años. Et esta merced les fago del dia de la data desta carta fasta diez años complidos. Et sobresto mándo a qualquier o qualesquier cogedores o sobrecogedores pesquiradores o empadronadores o azemiladores o recibidores de los pechos de los dichos lugares, que non demanden a los novem pechos de los dichos lugares ninguna cosa por razon de los dichos pechos, nin los pendran nin les tomen ninguna cosa de lo suyo en dicho tiempo de los dichos diez años: Ca quanto montare por los pechos que estos novem pecheros me avien a dar en dicho tiempo, yo gelo recibire en mi cuenta con el traslado desta mi carta signado de escrivano puplico. Et mando et defiendo firmemientre que ninguno nin ningunos no sean osados de les yr, nin de les pasar contra esta mi merced sobredicha, que les yo fago, nin contra parte della en ninguna manera; sinon qualquier o qualesquier que contra ella les pasase, pecharme ya en pena cient morabedis de la moneda nueva por cada vegada, et demas al dicho abbat et convento quanto daño et menoscabo por esta razon recibie-

sen, doblado. Et mandamos a Johan Martinez de Leyva mio merino mayor en Castiella o a qualesquier otros merinos que andodieren en las merindades de Burueba et de Rioja et en tierra de Nagera agora et daqui adelante, que non consientan que ningunos les pase contra la dicha mercet, et a qualquier o qualesquier que les contra ella pasaren, que les prenden por la dicha pena de los cient morabedis et la guarden para fazer della lo que yo mandare: et non le dexien de fazer por cartas mias queles ayan mostrado nin les muestren daqui adelante que contra esto sea: ca mi voluntat es de les ..... et guardar la dicha mercet por el dicho tiempo de los dichos diez años. Et non fagan ende al so pena de la mi mercet et de los cuerpos et de quanto an. Et desto les mande dar esta mi carta seellada con mio seello de plomo colgado. Dada en Madrit dos dias de junio, era de mill et trezientos et sesenta et siete años. Yo Johan Alfonso de la Camara la fiz escrevir por mandado del rey= ..... Martinez= ..... Alfonsez V.ª= Alfonso Gonzalez=

Num.º 644.

Era 1367: año 1329, á 12 de dicbre: Cajon V. 12: rollo 4.º: n.º 7.º

In Dei nomine amen. Sepan quantos esta carta vieren et oyeren, como nos don Diego Lopez por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la Cogolla et todo el convento dessi mesme logar damos et otorgamos a vos Lope de Puellas aquella nuestra casa de Torrentejo con todos sus pertenencios por do quier que sean, que los ayades et que los mantengades en todos vuestros dias, pero con tal paramiento que dedes cada año al Sacristan de Sant Millan veynte et siete almudes de buen pan lo medio trigo et lo medio cebada, et al convento sobre dicho doce morabedis cada año pora su yantar. Et que hagades luego una buena casa, et que sea fecha desti agosto que viniere en un año, et bien vista del abbat o del Sacristan: et si algunos pertenencios fueren enagenados o mal metidos, vos que los saquedes a vuestra cuesta et a vuestra mision: et si salieredes de tierra en deservicio del rey, nos que entremos todo lo que lo que vos damos. Et quando acaescieren y monges, o omnes del abbat, que lis dedes todo lo que ovieren menester. Et si cada año

non dieredes la renta et non complieredes las casas et los paramientos asi como aqui son escriptos, que perdades la casa et todo lo que vos damos, et nos por nuestra abtoridat que vos la podamos entrar sin entredicho ninguno. Et vos nin otro por vos, que non ayades poder de la demandar, et que nos pendremos por las rentas pasadas. Et si por aventura el vuestro finamiento fuere ante quel fructo sea cogido, aquel año que sea sacada la renta de manutencion..... haga el Sacristan su pro dellos. Et que non ayades de poder vender nin de empennar, nin mal meter la casa nin ninguna cosa que vos damos nin de meterla en mano agena que a nos pese. Et yo Lope de Puellas sobre dicho obligo a mi et a todos mis bienes poro quier que los aya a buena fe sin mal engaño de complir et atener todas estas posturas et estos paramientos asi como aqui son escriptos, et de vos dar muy buenos fiadores para todo esto. Et porque esto sea firme et non venga en dubda nos abbat et convento los sobredichos mandamos fazer dos cartas en pargamino partidas por a. b. c. et nos que tengamos la vna, et vos la otra. Fecha en Sant. Millan doce dias de deciembre, era de mill et CCC. et LXVII años.

Num.º 645.

Era 1370: año 1332; dia viernes, cinco de junio: Cajon A.2: titulo Aguiñiga: leg. 2. n.º 1.º

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Johan por la gracia de Dios et de la Sancta eglesia de Roma obispo de Calahorra et de La-calzada alcalle arbitro arbitrador et amigable compenedor en los pleytos et demandas et defensiones que el honrrado et discreto varon don Diego Lopes por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla et el convento desse mesmo monesterio de la vna parte et Pedro Ivañes cura, et Garci Sanchez, et Pedro Abbat et Johan Abbat clerigos de Sancta Maria de Aguinega de la otra han et esperan aver los vnos contra los otros sobre la eglesia parroquial de Sancta Maria de Aguinegua et sobre decimas derechos et pertenencias della, et sobre la posesion de la eglesia; de las quales cosas

cada una de las dichas partes se llamaba e desia forçada e despujada
et pedia restitucion de lo que sobre dicho es, segund que en las sus
demandas et en el proceso dende avido et fecho se contiene mas lar-
gamente, sobre las quales cosas contendieron luengamente ante el obis-
po don Miguel nuestro predecesor, et despues ante nos. Visto un instru-
mento publico de compromiso fecho entre las dichas partes sobre los dichos
pleytos et demandas, el tenor del qual es este que se sigue. Sepan quan-
tos esta carta de compromiso vieren, como martes, cinco dias de mayo
era de mill et trezientos et setenta años, sub anno Domini mille-
simo trecentesimo tricesimo secundo, el mucho honrrado padre et
señor don Johan, por la gracia de Dios et de la santa eglesia de Ro-
ma obispo de Calahorra et de la Calçada en Vitoria seyendo en las sus
casas et seyendo presente yo Johan Perez clerigo et criado del choro
de la eglesia de la cibdat de Santo Domingo de Lacalzada notario
publico et jurado en la corte et obispado del dicho mi señor obispo con
los omnes buenos que en fin desta carta son escriptos por testigos; el
discreto varon Pascual Perez monge et procurador de don Diego lo-
pez por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla et del
convento desse mesmo logar de la una parte, et don Pedro Yuañes
cura et Garci Sanchez clerigos de Aquinega, et Johan Abbat clerigo
del dicho logar et procuradores de los dichos clerigos de la otra, parescie-
ron ante el dicho señor obispo: et el dicho Pascual Perez monge
por el poder de la procuracion que tiene de los dichos abbat et con-
vento et signada del signo de Benito Perez escrivano publico et
jurado del monesterio de Sant Millan de la cogolla, segund dicho es por ello parescie
desse mesmo logar de la una parte, et los dichos don Pedro Yuañes cura et
Garci Sanchez por si et el dicho Johan abbat por si et por el poder
de la procuracion que tiene de los clerigos dichos, el tenor de las qua-
les procuraciones es este que se sigue. Sepan quantos esta carta
vieren como nos don Diego Lopez por la gracia de Dios abbat del
monesterio de Sant Millan de la cogolla et el convento desse mes-
mo logar, seyendo todos llamados llegados et ayuntados en el
nuestro cabillo a campana tañida segund que lo avemos usa-
do et acostumbrado en nombre nuestro et del dicho monesterio en
el pleito que avemos o esperamos aver contra don Pedro Yuañes

don Martino don Garcia et Pedro Abbat capellanes et contra todos los otros capellanes et clerigos servidores de la dicha eglesia de Santa Maria de Veguinega et contra los legos vesinos et moradores dende o contra qualesquier dellos o ellos contra nos asi en demandando como en defendiendo en qualquier manera, non revocando los procuradores que fueron fechos et establecidos por nos fasta aqui en el dicho pleito, mas ratificando et aviendo por firme et valedero todo quanto fue dicho, fecho et razonado por ellos et por qualquier dellos en el dicho pleito fazemos ordenamos et establecemos nuestro cierto verdadero et suficiente procurador autor defensor y gomomo negotiorum gestor et special mandadero en aquella manera et meior et mas firmemientre vale et puede valer et tener de derecho a Pascual Perez nuestro monge et profeso del dicho monesterio presente et consciente, et la dicha procuracion en si recibiente, et damos al dicho nuestro procurador lleno et complido poder et special mandamiento para parescer ante el muy honrrado padre et Señor don Johan por la gracia de Dios et de la santa eglesia de Roma obispo de Calahorra et Calcada o ante sus oficiales et alcalles o ante otro o otros oficiales alcalles vicarios jueces eccleriasticos o seglares qualesquier que sean, que de derecho o de costumbre puedan o deban conocer et librar el dicho pleito, et para los afrontar et requerir por escripto o por palabra que lo oyan et judguen et libren segund forma de derecho, et para demandar et defender et conoscer et negar pleito o pleitos, avenir et responder et replicar, et para iurar en nuestras almas, et de qualquier de nos juramento de calumpnia et de dezir verdat, o otro qualesquier iuramento que pertenesca a la nuestra natura del pleito, et pare et para recibirlo averlo et dar de la parte adversa, et para dar pruebas o testigos cartas privilegios instrumentos o otras qualesquier pruebas, et para contradezirlas et dezir contra ellas en dichos o en personas o en otra qualesquier manera que menester sea, et para oir sentencia o qualesquier sentencias judicatorias et difinitivas, et recibirlas por nos et por si et appellar dellas et requir la appellacion et appellaciones, o dar quien las siga, et para demandar et recebir apostolos sobre ellas, et para avenir componer et componemetre et poner pena et obligacion

en el compromiso, et para demandar et aver beneficio restitucion in integrum et de absolvendum simplicitex vel ad cautelam, et para substituir otro o otros procuradores en el dicho pleito ante el pleito contestado o despues, et revocarlos cada que quisiere et por bien toviere, et para tomar en si el dicho pleito, et generalmente para fasex et desir en en juisio et fuera de juisio todas aquellas cosas et cada una dellas que cierto et verdadero et suficiente procurador puede et debe fasex desir de derecho, et que nos mismos faziamos et diziamos si presentes fuesemos aunque sean tales que requieran special mandamiento: Et prometemos de aver por firme et valedero para agora et para todo tiempo todo quanto fuere dicho fecho et razonado por el dicho nuestro procurador o por el sustituto del en el dicho pleito, et de non venir contra ello en ningun tiempo so ypoteca et obligacion de todos los bienes del dicho monesterio et convento, los quales obligamos por firme et solempne stipulacion et obligacion. a vos Benito Perez escrivano publico et iurado del monesterio de San millan stipulante et stipulacion et obligacion de los dichos bienes recibiente en vos et en nombre vuestro et de aquellos a quien pertenesce et puede pertenescer de derecho iudicio sisti iudicatum solvi con todas sus clausulas acostumbradas asi como manda el derecho. Et rogamos a vos et requerimos vos que fagades ende un instrumento publico de procuracion signado con el vuestro signo el mas fuerte et el mas suficiente que podredes fasex, en el qual por maior firmeza mandamos poner nuestros seellos. Esto fue fecho en el dicho Cabillo cerca de la claustra del dicho monesterio viete dias del mes de Octubre, era de mill et trezientos et sesenta et nueve años, seyendo presentes por testigos a esto especialmente rogados et llamados Ferrando Perez mezino de Vaxiomuevo, et Miguel Sanchez criado del abbat de San millan et Domingo Perez de Villanasur et Domingo Ferrandez de Avila clerigos, et Ruy Perez de Palacios et Johan Sanchez de Villanueva Et yo Benito Perez escrivano publico sobredicho que fui presente a lo que sobredicho es con los dichos testigos et recibi la obligacion et stipulacion sobredichos en la forma et manera que dichos son. et por ruego et mandamiento de los dichos señores abbat et convento

de Sant Millan escrivi este instrumento publico de procuracion, et fis en el este mio signo acostumbrado en testimonio de verdat.=

Sepan quantos esta carta vieren como veyendo, presente yo Fernand Sanchez de la Calle clerigo racionero en la eglesia de Santa Maria de Oviña notario publico et iurado en el obispado de Calahorra et de la Calzada, por auctoridat ordinaria con los testigos que en fin deste instrumento publico son escriptos. Per Ivañez cura, Sancii Sanchez et Johan Abbat clerigo perpetuo beneficiados que se dicen de la eglesia parrochial de Santa Maria de Arquinega ratificando et aviendo por firme et valedero todo quanto fue dicho fecho razonado por ellos o por qualquier dellos et por los sus procuradores en el pleito que ovieron con el abbat et con el convento de Sant Millan de la Cogolla por rason de la eglesia de Santa Maria de Arquiniga et de las sus decimas et derechos della, non revocando los otros procuradores que fueron fechos et establecidos fasta aqui en el dicho pleito, nin lo que ellos fisieron et dixieron, mas aviendolo por firme et valedero segund dicho es en nombre de la dicha eglesia de Santa Maria de Arquinega et suyo fizieron et establecieron su procurador en aquella manera que meior puede valer et tener de derecho al dicho Johan abbat en dicho pleito que han o esperan haver en la corte del mucho honrrado padre et señor don Johan, por la gracia de Dios et de la Santa eglesia de Roma obispo de Calahorra et de Lacalzada con el dicho don Diego Lopez por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla et convento del dicho logar sobre una citacion que les fue fecha este vezo dia, et dixeron al dicho su procurador poder cumplido para demandar defender negar conoscer avenir componer et comprometer pleito o pleitos, concertar et para iurar en sus almas iuramento de calumpnia et de decir verdat o otro qualesquier iuramento o iuramentos que a la natura del pleito pertenescan o puedan pertenescer, et para sustituir et nombrar en su logar procurador o procuradores vosero o voseros uno o mas quantos quisier, et dellos

revocar quando quisiere, et tomar en si el pleito ante del pleito contes-
tado o despues, et para oyr sentencia o sentencias judicatorias difini-
tivas, et recibir las appellaciones dellas, et seguir la appellacion o
appellaciones, o dar que las sigan, et para pedir los apostoles et recibir
los, et para demandar et aver beneficio restitutionis in integrum
et absolutionis simpliciter vel ad cautelam, et generalmente para
faser et desir en juisio et fuera de juisio todas aquellas cosas et cada
vna dellas que general et suficiente procurador puede et debe faser,
et que ellos mesmos farian et dirian si presentes fuesen, maguer que
sean tales cosas que requieran mandado special. Et prometieron de
aver por firme et por valedero en todo tiempo toda cosa que fuere
fecha o procurada por el dicho procurador o por el substituto o subs-
titutos del; et de non venir contra ello por si nin por otro en ningun
tiempo. Et por mayor firmesa los dichos Per Ivañes et Garci San-
chez queriendo relevar al dho Johan Abbat su procurador et al subs-
tituto o substitutos del de toda carga de satisdacion, en nombre suyo
et de la dicha eglesia obligaron todos sus bienes muebles et rayses et
de la dicha eglesia temporales et spirituales quantos oy dia han
et avran cabo adelante a mi Ferrand Sanchez notario publico
sobre dicho stipulante et a la stipulacion et obligacion de los bienes
recibiente en nos et en nombre de todos aquellos que pertenesce et
puede pertenescer iudicio sisti iudicatum solvi, con todas las clau-
sulas acostumbradas asi como manda el derecho. Esto fue fecho en
Ordunna veynte et tres dias de noviembre anno Domini millesi-
simo trecentesimo tricesimo primo: presentes a esto por testigos
Johan Martinez de Angulo canonigo de Calahorra arcipreste de
Ordunna, Ochoat Martinez, et Martin Ivañes de Vasauri, et
Martin Perez de Landia, Pedro Abbat de Barriga clerigos de
Ordunna. Et yo Ferrand Sanchez notario publico sobre dicho que
fui presente a lo que dicho es, et a ruego et requisicion de los dichos
clerigos de Aguiniga escrivi esta carta en testimonio de verdat, fis
en ella mio signo acostumbrado = Et luego ambas la dichas par-
tes de vna voluntad et communal consentimiento en nombre

suyo et de aquellos cuyos procuradores son; por bien de paz et de concordia et en esta sciencia comprometieron todos los pleitos et demandas et defensiones, que ár et esperan aver los dichos abbat et convento contra los dichos clerigos; et los dichos clerigos contra los dichos abbat et convento sobre la propiedad et subiection de Santa maria eglesia parrochial de Aguinega et sobre las decimas et posesion dellas; et consentieron en el dicho Señor Obispo asi como en alcalle arbitro arbitrador et compromisario en tal manera que el dicho señor obispo pueda conoger examinar juzgar arbitrar loar interpretar pronunciar et declarar una o dos o tres vegadas si menester fuere sobre los dichos pleitos et demandas asi como el quisiere et por bien toviere por su arbitrio, sentencia interlocutoria o definitiva por escripto o sin escripto guardando la forma del derecho, ó no guardada, en dia feriado (o no feriado) seyendo las partes presentes o no presentes citadas o no citadas en qualquier hora tiempo o logar que el quisiere, el pleito contestado o no contestado, estando en pie o cencado: et que de et pueda dar a execucion la su sentencia laudo arbitro interpretacion, pronunciacion et declaracion cada que menester fuere, por el dicho poder de su oficio a pedimiento de las dichas partes o de qualquier dellas: et ambas las dichas partes et cada una dellas en nombre suyo et de las procuraciones sobredichas renunciaron expresamente que non puedan appellar nin agraviarse en cosa ninguna del juisio, laudo, arbitro, sentencia, pronunciacion interpretacion et declaracion que el dicho señor obispo fisiere et diere sobre los dichos pleitos et demandas, nin trahello por si nin por otro ad arbitrium boni viri allegar nin suplicar nin querellar a algun señor spiritual nin temporal, nin ganar priviligio rescripto nin otra carta ninguna nin oponer excepciones nin defensiones de derecho nin de fecho nin desir nin contradesir cosa ninguna contra la forma deste compromiso nin contra lo que sobre dicho es nin contra lo que por el dicho señor obispo fuere judgado o arbitrado en todo nin en parte dello; et que non usaran nin consintiran usar por si nin por otro de ningunas excepciones nin defensiones de derecho nin de fecho nin de otros derechos canonicos nin civiles nin de fueros generales nin especiales ningunos de derecho o de fecho, pudieren viciar o anular

en todo o en parte el dicho compromiso por razon de los dichos procura-
dores compromitentes o de qualquier dellos o del dicho señor obispo com-
promisario o de los dichos pleitos et demandas las quales comprometen
consienten et ponen en mano et en poder del dicho señor obispo o por
razon de su juisio laudo arbitro sentencia pronunciacion declaracion
et interpretacion; et si lo fisieren que las non vala nin sean oydos
sobrello ante ninguna persona ecclesiastica nin seglar: et sobresto
renunciaron expresamente al beneficio del derecho et de previlegio,
rescripto et cartas et todas las exceptiones defensiones derechos
et fueros que por ellos o por qualesquier dellos pudiesen faser seyendo
recontados et certificados dellos et ante ellos specialmente: et sobre to-
do esto prometieron de guardar faser guardar tener cumplir el jui-
sio laudo arbitrio sentencia pronunciacion interpretacion et de-
claracion quel dicho señor obispo fisiere et diere sobre los dichos
pleitos et demandas, et de non venir contra en todo nin en parte en
ningun tiempo so pena et obligacion de diez mill morabedis de la
moneda corrible en el regno de Castiella; los cinco mill morabedis
para el obispo de Calahorra et de Lacalzada et los otros cinco mill
morabedis para la parte que fuere obediente et estidiere et quedare
et cumpliere et guardare el juisio laudo arbitrio sentencia pro-
nunciacion interpretacion et declaracion del señor obispo: et pa-
gada et non pada la dicha pena que vala et tenga para siempre
jamas el su juisio et arbitrio segund sobredicho es; et que tantas
vegadas cayan en la pena sobredicha et sea tenida de la pagar,
et la peche a los sobredichos la parte desobediente quantas vegadas
viniere o fuere en todo o en parte por si o por otro en ascondido o aparla-
dino o en otra qualquier manera contra el dicho juisio et arbitrio et
lo que sobre dicho es: et la parte obediente que pueda por su propria
auctoridad demandar entrar et tomar los bienes de la parte desobe-
diente et que fuere en todo o en parte contra el dicho compromiso
juisio arbitrio laudo et sentencia pronunciacion interpretacion
et declaracion: et quantas vegadas fuere contra ello, et la parte que
non paresciere a los plasos que le fueren asignados que peche a la otra
parte cada vegada veyte morabedis por las espensas pro dampnis,

et interesse, et para guardar et fazer guardar tener et cumplir lo que sobre dicho es et non venir contra ello en todo nin en parte en ninguno tiempo= Pascual Perez procurador sobre dicho en nombre suyo et del procuratorio sobre dicho obligo todos los bienes de los dichos abbat et convento spirituales et temporales ganados et por ganar qualesquier que sean et por o quier que los ayan et puedan aver; et eso mesmo los dichos don Pedro Yuañes, Garci Sanchez por si, et el dicho Johan Abbat en nombre sigo et del procuratorio sobre dicho de los dichos clerigos obligaron todos los sus bienes et de la dicha egleria de Santa maria de Aguinega spirituales et temporales ganados et por ganar qualesquier que sean, et por o quier que los ayan et puedan aver a mi notario publico sobre dicho stipulante et la estipulacion et obligacion de los dichos bienes recibiente solempnemente en vos et en nombre de los sobre dichos et de todos los otros a que pertenesce et pueda pertenescer de derecho et cabo adelante de guardar et fazer guardar tener et cumplir lo que sobre dicho es: et todos en uno por mayor firmeza prometieron de lo guardar et fazer guardar tener et cumplir segund sobre dicho es. Et de todo esto que sobre dicho es los dichos Pascual Perez procurador sobre dicho, et don Pedro Yuañes et Garci Sanchez et Johan Abbat rogaron et requirieron a mi Johan Perez notario publico sobre dicho, que fiziese ende un compromiso en forma publica el mas firme et mas suficiente que fazer pudiese, et que lo pudiese fazer et meiorar una o dos o tres vegadas si menester fuese non mudando nin menguando la substancia de la verdat: et rogaron et pidieron merced al dicho señor obispo que recibiere en si el dicho compromiso et poder et que lo librase et determinase los dichos pleitos et demandas segund sobre dicho es. Et el dicho señor obispo a ruego et pidimiento de las partes sobre dichas recibio en si el dicho compromiso et poder ~~et lo quiso librar et determinar los dichos~~ seyendo presentes a esto por testigos los honrrados et discretos varones don Fernando Choys de Gauna arcidiano de Calahorra, Johan Fernandez chantre de Cartagena, Pascual Martinez de Murcia et Johan Martinez de Angulo clerigos de Calahorra, Johan Perez arcipreste de Arevino, Joan Martinez arcipreste de Guadalupe, Johan Diaz arcipreste de la Rideza et

Ferrand Sanchez de la Calle razionero de Ordunna. Esto fue fecho en el lugar dia mes era et año sobre dichos. Et yo Johan Perez notario publico sobredicho que a lo que dicho es, con los dichos testigos presente fui, et por ruego et requerizion de los dichos Pascual Perez monge et don Pedro Ivañes, Garci Sanchez et Johan abbat esta carta de compromiso fis escrivir, en la qual soescrivi con mi propria mano et fise en ella este mio signo acostumbrado en testimonio de verdat. = Demas desto jueves, quatro dias de junio, era de mill et tresientos et setenta años, sub anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo secundo, en Vitoria Pedro abbat clerigo a Aguinega ratifico et ovo por firme et por valedero todo quanto era fecho dicho et rasonado por don Pedro Ivañes, Garci Sanchez et Johan Abbat clerigos compañeros en el dicho pleito et en el compromiso que fisieron los dichos clerigos sus compañeros en el dicho señor obispo, et comprometio por si mesmo, et obo por firme el dicho compromiso et todas las condiciones et penas que en el se contienen, et obligo asi et a todos sus bienes muebles et rayses de tener et guardar et cumplir en todo el dicho compromiso segund en el se contiene et de non venir contra ello en todo nin en parte en ningun tiempo. A todo lo qual fueron presentes Pedro Lopez clerigo de Carcamo, Pedro Garcia clerigo de Varrio, Ferrand Perez de Guinea = Otrosi visto et examinado bien et diligentemente todo el proceso del dicho pleito et avido sobrello nuestra deliberacion et consejo con onmes letrados sabidores en derecho et sabidores de.....
.....los dichos pleitos et demandas et sobre lo que dicho es en onmes buenos virtuosos et ancianos clerigos et legos del dicho logar de Aguinega et de la su comarca et de toda Ayala por nos informar mas llenamente sobre este fecho, por bien de paz et de concordia et para escusar las dichas partes de pleitos et demandas de gastos et de expensas por el poder a nos acomendado et dado por el dicho compromiso en presencia de los dichos Pascual Perez monge procurador de los dichos abbat et convento et de Johan abbat clerigo et procurador de los dichos clerigos de Aguinega sentenciando, prunciamos, judgamos laudamos arbitramos et declaramos que:..... de todas las decimas prediales que vienen de la tierra, salvo las decimas de los ganados que pertenescen et deben pertenescer a la dicha eglesia de Aguinega de menudo et de granado, ser devidos et pertenescer para agora et para todo tiempo a los dichos abbat et

convento del monesterio de Sant Millan ..... en cuyo nombre demandaron et movieron los dichos pleitos contra los clerigos sobre dichos: et adjudicamos las dichas tercias asi como dicho es a los dichos abbat et convento esse su monesterio sobre dicho, restituyendo et revistiendolos llenamente en lo que sobre dicho es. Et por esa mesma razon ..... cion ..... mandamos a los dichos clerigos que son agora presentes et a los que seran por tiempo beneficiados et servidores de la dicha eglesia de Sancta Maria de Aguinega sobre dicha pena del compromiso que den et paguen de cada año bien et cumplidamientre sin mengua et sin engaño et sin apagamiento ninguno las dichas tercias ..... de todas las decimas sobre dichas a los dichos abbat et convento et a su mandado. Et los dichos abbat et convento que pongan et puedan poner un clerigo que sea clavero et guarda para demandar recabdar recoger et guardar las decimas en uno con el mayordomo et clavero clerigo de los dichos clerigos: Et que todas las decimas que se alleguen en la dicha eglesia de Sancta Maria de Aguinega et non en otro logar ninguno et las partan bien et lealmente. = Otrosi por esa mesma sentencia laudo arbitrio pronunciamos judgamos arbitramos et declaramos las dos partes de las dichas decimas et los otros derechos et pertenencias que pertenescen et puedan pertenescer a la dicha eglesia de Sancta Maria de Aguinega, ser devidos et pertenescer para agora et para todo tiempo a los dichos clerigos de Aguinea, que son agora et a los que seran daqui adelante beneficiados et servidores della et a la dicha eglesia parrochial et baptismal, et adjudicamos gelas asi como sobre dicho es, restituyendo et revistiendolos llenamente en lo que sobre dicho es et en la posesion et servicio de la dicha eglesia et en las llaves et ornamentos della asi como a clerigos naturales et beneficiados en ella, en tal manera que los que agora son clerigos et beneficiados en la dicha eglesia et seran daqui adelante ..... complidamientre en todas la cosas en la dicha eglesia sin embargo ninguno. Et por esta nuestra sentencia laudo et arbitrio. ponemos perpetuo silencio a cada una de las dichas partes sobre los otros pleitos et demandas sobre que contienden en razon de la dicha eglesia: et absolvemosles de las espensas que fisieron en esta rason: et mandamos que cada una dellas sea contenta et pagada de lo que sobre dicho es; et lo guarden tengan et cumplan et fagan guardar et tener et cumplir en todo et por todo

para agora et para siempre jamas so la dicha pena del compromiso. Et en testimonio desto mandamos dar a cada una de las dichas partes sendas cartas selladas con nuestro sello de cera pendiente tal la una como la otra, fechas et signadas por mano de Johan Perez nuestro notario, seyendo presentes a esto por testigos los honrrados et discretos varones Johan Fernandes Chantre de Carcagena, Pascual Martinez de Miranda, et Garci Fernandes canonigos de Calahorra, et Je.... and Helias compañero en Lacalzada, Diago Martinez racionero, Fortun Lopez cura de Sancta Maria, et Nicolas Garcia cura de San Vicente, et Johan Yañez Gavilan, et Johan Perez clerigos de Vitoria, Pedro Lopez clerico de Carcamo, et Domingo Poncion camarero. Dada en Vitoria, viernes, cinco dias de junio, era de mill trescientos et setenta años, Sub anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo secundo. Et yo Johan Perez clerigo et criado del choro de la eglesia de la cibdat de Sancto Domingo de la Calzada notario publico et jurado en la corte et obispado del dicho señor obispo, porque fui presente a lo que sobre dicho es en uno con los dichos testigos por mandado del dicho mi señor obispo et a requerimiento et pidimiento del dicho Pascual Perez monge et procurador de los dichos abbat et convento escrivi esta carta de sentencia arbitrio et pronunciacion, encorporando con ella las procuraciones et el compromiso, et puse enella este mio sig + no acostumbrado. En testimonio de verdat.

Num°. 646.

Era 1370: año 1332, á 29 de junio: Cajon E. 13: titulo Sanclemente: leg. 1°: n°. 1°

En el nombre de Dios amen. Sepan quantos esta carta vieren, como yo Don Lope de Mendoza Señor de Llodio veyendo et entendiendo que el curso de la vida deste mundo es muy breve et pequeño et falleçedero et nuestra morada perdurable non es en este mundo, mas por los los bienes que en el fazemos, es debe ser en el cielo con nuestro señor Jesu Christo que nos redimio et quito del poder del diablo: con sana voluntad et por salud de la mi alma otorgo et conosco, que el

monesterio de Santiago de Lancleriz con todos sus derechos et pertenencias, que es et debe seer del monesterio de Sant Millan de la cogolla; por razon que don Diago Lopez por la gracia de Dios abbat del dicho monesterio de Sant Millan me mostro en esta razon cartas et privillegios de donacion et confirmacion de aquellos onde yo vengo, et especialmente de Lop Sanchez et de Yeñego Lopez su fijo que fueron Señores de Lodio, en que se contienen que dan et otorgan el dicho monesterio de Santiago de Lancleriz al dicho monesterio de Sant Millan et al abbat et al convento desse mismo monesterio todo enteramientre con entradas et con salidas et con terminos et montes et pastos et dehesas et con todos sus derechos et pertenencias et señaladamientre en val de Orduna et en todas las villas los mazanales et con todos los otros sus derechos. En Salinas de Annana treynta eras con sus pozos sin ningun alvala et sin ningun embargo et tributo: En Tartanga vna deganna enteramientre con sus tierras et con sus mazanales: et en Corcuerã otra deganna et el monesterio a rayz del monte Alzaro todo enteramientre con todos sus derechos et pertenencias enteramientre: et otra deganna en villa Maderna con sus tierras et con sus viñas enteramientre: et en Sant Pedro de Tayuellas con sus collazos et con tierras et heredades et con todos sus derechos et pertenencias enteramientre sin sayon del rey et sin otro tributo et embargo ninguno. Et todas estas cosas dieron et offrecieron et confirmaron los dichos Lop Sanchez et Yeñego Lopez al dicho monesterio de Sant Millan con todos sus derechos et pertenencias por iuro de heredat para siempre iamas. Et yo veyendo, que la dicha donacion et confirmacion que ellos fizieron al dicho monesterio de Sant Millan et al abbat et convento dese mesmo logar del dicho monesterio de Santiago de Lancleriz et de las otras cosas sobre dichas, que fue fecho a grant servicio de Dios et a onrra et servicio de la virgen Sancta Maria su madre et del confesor bienaventurado Sant Millan et en remedio de las sus almas; et los que despues dellos lo tovieron contra voluntad del abbat et del convento del dicho mones-

terio de Sant Millan, que lo toviexon con pecado et con peligro de
sus almas: yo en xemision de los pecados de aquellos onde yo vengo
et por remedio de la mi alma, de mi buena et sana voluntad desampa-
ro et dexo libremientre a vos el dicho don Diago Lopez abbat del di-
cho monesterio de Sant Millan et al convento deste mesmo logar
et a los que sean daqui adelante en el dicho monesterio de Sant
Millan el dicho monesterio de Santiago de Lanclexir con los logares
et tierras et hereedades et con todas las otras cosas de suso dichas et
nombradas et con terminos et montes et fuentes et dehesas et pastos
et divisas et con todos los derechos et pertenencias que el dicho mones-
terio de Santiago de Lanclexir, et de los otros logares, et deganmas, et
casas de suso dichas et nombradas, pertenecian o puedan pertenecer
en qualquier manera, para que lo aya el dicho monesterio de Sant
Millan libre et quito enteramientre por juro de hereedat para siem-
pre iamas sin embargo et sin tributo ninguno, et desamparando lo
et desando todo segunt dicho es al dicho monesterio de Sant Mill-
lan, por mayor firmeza otorgo et he por firme la dicha donacion
et do el dicho monesterio de Santiago de Lanclexir et la propriedat
et posesion et tenencia del a vos los dichos abbat et convento de Sant
Millan a los que agora son et sean daqui adelante por siempre ia-
mas con lo de val de Oxduna, et de Salinas de Anana et de Larcan-
ga, et de Corcuera, et con el monesterio a xayz del monte Alzoro
et con lo de Villalva de Losa et de Villamaderna et de Sant Pedro de
Nayuelas et de todos sus terminos et de qualesquier dellos et de los otros
logares qualesquier que sean, que el dicho monesterio de Santiago
de Lanclexir, pertenezcan, et puedan o deban pertenecer en qual-
quier manera, con vasallos et solares poblados o despoblados et con
tierras et vinas et hereedades et con terminos et montes et fuentes
et dehesas et pastos et divisas et con entradas et con salidas et
con todos los derechos et pertenencias que al dicho monesterio de
Santiago de Lanclexir et a los otros logares et cosas de suso dichas
o al qualquier dellas pertenezcan o puedan o deban pertenecer en
qualquier manera, para que lo aya el dicho monesterio de Sant Mil-

lan todo enteramiente, de la foja del monte fasta la piedra del rio,
libre et quito por iuro de heredat para siempre iamas sin embargo
et sin contradicho et sin tributo ninguno de mi et de mis herederos
et de todos los mis sucesores et de otros qualesquier que sean que des-
pues de mi venran. Et yo et otorgo complido et lleno poder a dop Di-
az de Ygaste mio mayordomo et a Pero Sanchez de Salinellas mio
criado a ambos en uno et a cada uno dellos por si que puedan entre-
gar et entreguen et pongan en posesion et en tenencia por mi et en
mi nombre a vos el dicho abbat et convento et a vuestro mandado
o de qualquiera de vos del dicho monesterio de Santiago de Sanclerizo,
con todas las cosas suso dichas, et con terminos et montes et dehesas et pastos
et aviscas et con todos sus derechos et pertenencias que les pertenescen o les
pueden et deben pertenescer en qualquier manera. Et toda entrega et
apoderamiento que los dichos dop Diaz et Pero Sanchez o qualquiera dellos
fiziesen, et la posesion et tenencia que diesen en la razon sobre dicha
yo bien de agora la otorgo et la he et la aure por firme et por valedera
agora et en todo tiempo asi como yo mesmo la fiziese personalmien-
te. Et juro et prometo verdat a Dios et a Santa Maria su madre
et a Santiago et a San Millan a buena fe sin mal engaño, obligan-
do todos mis bienes muebles et raizes ganados et por ganar por mi
et por mis herederos et por todos mis sucesores, que despues de mi
venran, de guardar et tener et complir todo tiempo bien et compli-
damiente la dicha donacion, segunt que en esta carta se contiene
et de nunc in nin fer contra ella nin contra parte della por mi
nin por otro en ningun tiempo del mundo, et si contra ella fuere,
que me confunda Dios en este mundo el cuerpo et en el otro el alma,
et demas que peche al abbat et al convento del dicho monesterio de
San Millan, o a qui su voz toviere, por pena et postura et por
daños et menoscabos et interesse quince mill morabedis desta
moneda usada en Castiella, et en cabo que me non vala, et que
finque firme et estable et valedera la dicha donacion por siempre
iamas segunt de suso dicho es. Et sobre todo esto por mayor firme-
za por esta carta pido merced a mio señor el rey, que mande

confirmar et confirme la dicha donacion et todo lo que en esta carta se contiene et que mande dar sobrello carta et previlleio et lo mande guardar, porque lo ayan libre et quito el dicho monesterio de Sant Millan todo enteramientre por iuro de heredat para siempre iamas sin contrario et sin embargo ninguno segunt de suso es dicho. Et porq̃ algunos de aquellos onde yo vengo et yo avemos ende levado las rentas luengos tiempos ha en peligro de nuestras almas, despues que fue dado al monesterio de Sant Millan por los dichos Lop Sanchez et Yeñego Lopez; ruego et pido a los dichos abbat et convento que quiten et perdonen todo quanto ellos et yo avemos ende levado: Et por el bien et por el almosna que aquellos onde yo vengo et yo fiziemos en el dicho monesterio de Sant Millan et specialmientre por esta donacion que canten et fagan cantar el dicho abbat et convento dos missas de cadal dia la vna en el monesterio de Sant Millan et la otra en el dicho monesterio de Santiago de Lancleriz por mi et por aquellos onde yo vengo fasta la fin del mundo. Et nos don Diego Lopez por la gracia de Dios abbat del dicho monesterio de Sant Millan de la cogolla et el convento dese mesme monesterio recebimos el dicho monesterio de Santiago de Lancleriz et todas las otras cosas sobredichas con todos sus derechos et pertenencias segunt de suso dicho es, et quitamos et perdonamos de buena voluntad todo quanto vos don Lop de Mendoza et aquellos onde vos venides, avedes tomado et levado del dicho monesterio de Santiago de Lancleriz et de las rentas et derechos, et rogamos a Dios que vos lo perdone: et obligamos a nos et a todos los bienes del dicho monesterio por nos et por nuestros sucesores de cantar et fazer cantar dos misas cada dia en los dichos dos monesterios por vos et por aquellos onde vos venides fasta la fin del mundo, segunt de suso dicho es. Et por que esto sea firme et valedero et non venga en dubda yo el dicho don Lope de Mendoza et el dicho abbat et convento rogamos a Johan Diaz escrivano publico de Miranda et a Pero Sanchez escrivano publico de Salinillas que fagan esta de todo lo que sobre dicho es la mas firme que pudieren, et la den al dicho abbat et convento signada de sus signos, et a estos omnes buenos que en ella son escriptos que sean ende testigos. Et por mayor firmeza yo el dicho don Lop de Mendoza

fize poner en esta carta mio seello de cera pendiente en testimonio de verdat. testigos que fueron presentes a todo lo que sobre dicho es Sancho Fernandez Trincado et Garcia Martinez alcalles de nuestro señor el rey, et Pascual Martinez canonigo de Calahorra, et Pero Perez, et Eñego Perez tonderos de paños, et Pero Lopez de Villalva, et Pero Lopez fijo de Pero Perez vecinos de Miranda et Pero Martinez de Odehor, et Johan Perez su fijo et Johan Sanchez de la Santa, et Lope Diaz de Ugarte et Pero Sanchez de Salinillas, et Ferrant Perez de Ulhan, et Johan Ferrandez su hermano et Eñego Roys de Legarda et Johan Martinez de Veleu, et Johan abbat de Marmoda, et Alfonso Perez et Pero Gonzalez et Johan Sanchez d'Anda, et Martin Perez arcipreste de Nagera canonigo de Albelda compañon en Lacalzada, et otros muchos. Et yo Johan Diaz escrivano publico de Miranda que fui presente a lo que dicho es et por ruego et mandado de don Lop de Mendoza et del dicho abbat escrivi esta carta con mi propria mano et fiz en ella este mio Sig ✠ no a tal en testimonio. Et yo Pero Sanchez escrivano publico de Salinillas que con el dicho Johan Diaz escrivano de Miranda fui presente a todo lo q̃ sobre dicho es, por ruego et mandado de don Lop de Mendoza et de los sobre dichos abbat et convento fiz en esta carta, que el dicho Johan Diaz escrivio, este mio acostumbrado Sig ✠ no en testimonio, et so ende testigo. Fecha en Miranda a veynte et nueve dias de junio era de mill et trezientos et setenta años.*

Num.º 647.

Era 1370: año 1332, á 20 de agosto: Cajon O. 1: titulo privileg.s reales: rollo 1.º n.º 1.º y Cajon

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et señor de Vizcaya et de Molina. A qualquier o qualesquier que ayan de veer et de recabdar en renta o en fiabdat o en otra manera qualquier las nuestras yantares que nos dieren daqui adelante en las villas et logares et monesterios de la merindat de Burueba et de Rioia, sa-

Vease n.º 734.

* en seis de septbre del mismo año 1332: se hizo la entrega de quanto se contiene en la escrit.ª y fue uno de los testig.s Diago Lopez hijo del mismo D.n Lope de Mendoza. Escrit.ª Cajon E. 13. leg. 1. n.º 2.º del mismo titulo.

lut et graçia. Sepades que por fazer bien et merçet a don Diego
Lopez abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla et al conuento
desse dicho monesterio, et por seruiçio que nos fizo aqui en la
çibdat de Burgos quando nos coronamos, tenemos por bien de le
dar daqui adelante los seysçientos morabedis que nos an a dar
cada anno por la nuestra yantar; et esta merçet les fazemos por
que cante cada anno vn capellan missa ante el altar del cuerpo
santo de Sant Millan por las almas de los reyes onde nos venimos
et por la nuestra vida et por la nuestra salut. Por que vos manda-
mos vista esta nuestra carta que non demandedes daqui adelante
al dicho abbat don Diego Lopez nin a los otros abades que fueren
despues del nin al conuento del dicho monesterio de Sant Millan
los dichos seysçientos morabedis que nos an a dar por la dicha
nuestra yantar cada anno; et nos tenemos por bien de gelo
quitar por la razon que dicha es: Et non fagades ende al por nin-
guna manera, si non por qualquier o qualesquier de vos que
fincare que lo assi non cumpliesedes yades en pena cient moraba-
dis de la moneda nueua ca vno por cada begada, et al abbat et
conuento del dicho monesterio o a quien su voz touiese todo el daño
et el menoscabo que por esta razon recibiesen doblado. Et sobresto
mandamos a Ruy Gutierres Quesada nuestro merino mayor
en Castiella o a qualesquier otros merinos mayores que sea por
nos daqui adelante et a los merinos que andudieren por ellos en la me-
rindat de Bureba et de Rioja, que guarden et amparen et defiendan
al dicho abbat et conuento del monesterio de Sant Millan con esta mer-
çet que les nos fazemos. Et que non consientan a vos nin a otros nin-
gunos que les paredes contra ella en ninguna manera: et si alguno
o algunos y ouiesen que contra esta merçet que les nos fazemos, les
quisiesen yr o pasar, que gelo non consientan, et que les peyndren
por la dicha pena a cada vno, et la guarden para fazer della lo
que nos mandaremos: et que fagan emendar al dicho abbat et conuen-
to o a quien su voz touiese todo el danno et el menoscabo, que por esta
razon recibiesen, doblado. Et non fagan ende al por ninguna mane-
ra, nin lo dexen de fazer por cartas nuestras que les mostren que

contra esto sea, nin, por otra razon ninguna, si non a ello et a lo que viesen nos tornariemos por ello. Et desto les mandamos dar esta nuestra carta sellada con nuestro sello de plomo. Dada en Burgos veinte dias de agosto era de mill et trezientos et setenta años. Yo Fernand Perez la fiz escrevir por mandado del rey. Ruy Martinez = Johan Perez = Pedro Fernandez = Alfonso Gonzalez = Garcia Sanchez Sibrasidiel = Fernand Gonzalez = Johan Fernandez =

Num.º 648.

Era 1370: año 1332, a 20 de agosto: Cajon 1.º: titulo valle de S. millan: rollo 6.º n.º 2.º

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Alfonso rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Vizcaya et de Molina: por fazer bien et merced a don Diego Lopez abbat del monesterio de Sant millan de la Cogolla et a los otros abbades que fueren despues del et al convento del dicho monesterio, et por servicio que nos fizieron agora aqui en la cibdat de Burgos, quando nos coronamos: et porque siempre sean tenidos de rogar a Dios por las almas de los reyes onde nos venimos et por la nuestra vida et por la nuestra salut; tenemos por bien que daqui adelante que non den a ningun adelantado o merino mayor, que sea por nos daqui adelante en castiella, vaso, nin mula. Et defendemos firmemientre por esta nuestra carta a qualesquier adelantados o merinos mayores que sean por nos en castiella, et a los merinos que anduvieren por ellos en la merindat de Burueba et de Rioja, que non sean osados de mandar al abbat et al convento del dicho monesterio de Sant millan por entrada del dicho oficio el dicho vaso nin la dicha mula, nin de les pedir nin de les tomar ninguna cosa de lo suyo por esta razon: ca qualquier o qualesquier que lo fiziesen, o contra esto que nos mandamos, les pasasen para ello menguar o quebrantar, pechasnos ya en pena diez morabedis de la buena moneda cada uno por cada vegada, et al dicho abbat et convento del dicho monesterio de Sant millan o a quien su voz toviese todos los et menoscabos que, por esta razon rescibiesen, doblados. Et desto

les mandamos dar esta carta seellada con nuestro seello de plomo. Dada en Burgos veynte dias de agosto, era de mill et trezientos et setenta años. Yo Fernand Perez la fiz escrevir por mandado del rey. Alfonso Gonzalez = Johan Perez = Pero Fernandez = Johan Perez.

Num.º 642.

Caa 13.º: año 1332, á 23 de agosto: Cajon E. 13: titulo Navarra: leg.º 1.º n.º 4.º

Sepan quantos esta carta vieren, como yo doña Teresa Almoravy muger de don Juan Alfonso de Haro señor de los Cameros que fue, que Dios perdone, conosco et otorgo, que como quier que yo avia a tener para en toda mi vida de mi la dicha doña Teresa del abbat et del convento del monesterio de Sant Millan de la cogolla la su casa de Sant Sebastian, que es cerca de Sant Julian de Navarra con todos los heredamientos de pan et de vino levar et con todas las otras cosas et derechos que a la dicha casa pertenescen en qualquier manera; por cierta quantia de morabedis, que les avia a dar de renta por ella cada año en toda mi vida, segunt todo esto sobredicho se contiene et mas complidamientre en la carta que yo tenia de los dichos abbat et convento en esta razon seellada con sus seellos de cera colgados yo la dicha doña Teresa; por razon que yo non fazia adobar nin labrar lo que cumplia de fazer en la dicha casa et en los heredamientos sobredichos como debia et la tenia contra mi voluntad et contra mi conciencia et en peligro de mi alma, yo doña Teresa la sobredicha pero desembargadamientre libre et quita et sin ninguna condicion la dicha casa de Sant Sebastian con todos los heredamientos de pan et vino levar et con todas las otras cosas et derechos que a la dicha casa pertenescen en qualquier manera, et que yo tenia a renta, segunt en la dicha carta se contiene, a vos don Diego Lopez abbat del dicho monesterio de Sant Millan et al convento desse dicho monesterio et para el dicho vuestro monesterio de Sant Millan, cuya es, para siempre jamas: et de oy dia que esta carta es fecha me desapodero et me quito et me paso de todo el señorio et de la tenencia et de la posesion et de la propriedat et del juro et uso et

de todo el derecho, que yo he et aver devo en qualquier manera et por qualquier razon en la dicha casa et heredamientos sobredichos et en todo lo que a la dicha casa a pertenesce en qualquier manera asi por razon que lo yo avia de tener en toda la mi vida a renta como por la tenencia et derecho, que yo razonaba tenia, como por otras razones et derechos qualesquier o por qualquier razon que la dicha casa et heredamientos sobre dichos me sea obligado et que yo derecho aya contra ella en qualquier manera: et dolo todo a vos abbat et convento sobredicho paral dicho vuestro monesterio libre et quito, por iuro de heredat daqui adelante, paraque lo podades arrendar et empeñar et fazer vuestro pro dello et de todo vos et el dicho vuestro monesterio asi como de las vuestras cosas proprias, et asi como lo era de antes vuestro et del dicho vuestro monesterio, que yo lo toviese a renta. Et renuncio la dicha carta del dicho empenamiento et todas cartas et mercedes de rey et de reyna et de eglesia et de otros señores et señoras qualesquier ganadas et por ganar, que yo aya ganado daqui adelante en toda mi vida contra la dicha casa et heredamientos della nin contra parte dello por lo tener; et en qualquier manera et por qualquier razon que lo quisese tener que dello nunca me pueda ayudar nin aprobechar en tiempo del mundo nin en ninguna manera nin a mis herederos *. Et nos don Diego Lopez abbat sobre dicho por nos et por razon et por nombre del convento del dicho nuestro monesterio de Sant Millan de la cogolla por la dicha nuestra casa de Sant Sabastian, todo lo sobredicho que vos la dicha doña Teresa Almoravy nos dexades, que vos aviedes á tener en toda vuestra vida, segunt dicho es, fazemos postura et iuramento et abenencia que ponemos conbusco la dicha dona Teresa Almoravy, et prometemos de vos dar cada año en toda la vida de vos la dicha doña Teresa nos et el dicho nuestro convento a vos la dicha doña Teresa, o a quien esta carta mostrare en vuestra boz, quarenta almudes de pan medio trigo et medio cebada dentro en

* Sigue obligando sus bienes, y de sus vasallos al cumplimiento

la dicha nuestra casa de Sant Sabastian sin toda escatima, et sin toda boz mala et sin fuero et sin juicio ninguno et sin ninguna condicion, et buen pan limpio et seco tal que sea de dar et tomar, et medido al almud de xecho de Sagera al plazo et dia de Santa Maria del mes de setiembre cada anno en toda vuestra vida de voz la dicha doña Teresa segunt dicho es. Et si al dicho plazo non voz fiziesemoz pago de los dichos estos quarenta almudes de pan sobre dichos cada año en toda vuestra vida, segunt dicho es, que del dicho plazo adelante que voz non pagasemoz, damoz poder por esta carta a voz la dicha doña Teresa que podades peindrar et tomar, por voz, o por otre todos nuestros bienes et del dicho nuestro monesterio et de nuestros vasallos et de qualquiex o de qualquier dellos en qualquiex logar que los fallardes asi en logar coronado o previlligiado como en otro logar qualquiex: et que los podades luego sin ningun otro plazo vender o empeñar a buen barato o a mal a vuestro ..... a nuestro daño, et que voz entreguedes de todo esto, pan sobre dicho que avedes de aver por la dicha razon con las costas que fiziesedes et recibiesedes por lo cobrar: et esto sobre dicho que podades fazer sin pena sin coto et sin calonna ninguna, con alcalle o sin alcalle, con mexino o sin mexino; et si en qualquier guisa, pena o coto o calonna alguna y oviese por esta razon, que toda sea sobre nuestros bienes et del dicho nuestro monesterio et de nuestros vasallos, et non sobre voz nin sobre los vuestros; et de lo que vendiesedes o empeñasedes por esta razon, que sedades creida por vuestra simple palabra sin escripturra et sin testigos. Et damoz poder por esta carta *. Et porque todo esto sea firme et non venga en dubda, nos amas las dichas partes rogamos a los omnes buenos que estan presentes que sean dello testigos, et a Johan Perez escrivano publico de Burgos que esta presente, que faga ende dos cartas publicas amas de ..... la una para la una parte et la otra para la otra: et por mayor firmedumbre et cumplimiento yo la dicha Teresa Almoxa-

* sigue diciendo q.e los justicias obliguen a su cumplim.to &.

vy otorgo de seellar la carta de vos abbat et convento sobre dicho con mio seello de cera colgado; et nos don Diego Lopez abbat sobredicho otorgamos de seellar la carta de vos la dicha doña Teresa con nuestro seello et con el seello del convento de nuestro monesterio de cera colgado. Esta carta fue fecha en la eglesia de Sancta Cruz en Burgos, domingo, veynte et tres dias del mes de agosto, era de mill et trezientos et setenta años. Desto son testigos rogados, que estaban presentes Garci Perez de Valleolit alcalle del rey en la su corte, Roy Lopez de Nagera hermano del dicho abbat, et Sancho Roys de .... puro, et Martin Ivañes cellerizo, et Pedro Gonzalez Camarero, et Martin Roys de Oña monges del dicho monesterio de Sant Millan, et Alvar Ferrandes fijo de Johan Matheo escrivano publico que es, et Johan Martinez de Rioseras capellan de la dicha eglesia de Sancta cruz de Burgos. Et yo Johan Peres escrivano publico de nuestro señor el rey en la cibdat et en el obispado de Burgos que fui presente a todo esto sobre dicho con los dichos testigos, et escrivi ende esta carta publica paral abbat et convento sobre dicho del dicho monesterio de Sant Millan de la cogolla, et fiz en ella este mio sig ✠ no en testimonio de verdat.

Num.º 650.

Nota Aqui la del nº 734. } Era 1373: año 1335, á 28 de octubre: Cajon E. 13: titulo Nagera leg. 1: num.º 3.

Sepan quantos esta carta vieren, como yo doña Sancha Rodriguez de Leyva fija de Martin Roys et de doña Mayor mugier que fui de Johan Gutierrez Quixada, et yo Maria Gutierrez et yo Johana Gutierrez, et yo Sancha Rodriguez sos fijas otorgamos et venimos en conoscido, que somos pagadas de vos don Diego Lopez por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla, et del convento dese mismo logar de todas nuestras demandas et deudas et querellas nos et cada una de nos en contra vos el dicho abbat et convento del primero dia del mundo fasta el

dia de oye que esta carta es fecha et señaladamientre de vna carta de
fialdat de que Martin Roys mio padre tenia sobre el abbat et convento
de Sant millan de la cogolla, et seellada con los seellos del abbat et del
convento que era la so quantia dos mill et sietezientos morabedis
de los blancos de la guerra; et que los tenian en guarda del dicho Mar-
tin Roys: et nos sopiemos en verdat, que la dicha carta que la ovie-
ron bien pagada el dicho abbat et convento en guisa que les non
finque ninguna cosa por pagar de toda la dicha carta. Et nos las
dichas doña Sancha Rodrigues et Maria Gutierres et Johana
Gutierres et Sancha Rodrigues conoscemos que somos bem paga-
das et bien entergadas de la dicha carta, et de todas quantas
et deudas et querellas nos et cada vna de nos emos et podamos aver
contra el abbat et convento sobre dicho, et damos vos por libres
et por quitos para siempre iamas: et conoscemos que nos non
finca demanda nin deuda nin querella contra vos nin contra nin-
guna cosa de lo vuestro nin de vuestro monesterio. Et renunciamos
que si ovo salido traslado de la dicha carta ni testimonio ni per-
soneria para la demanda que non vala nin aprobeche a nos nin
a ninguna de nos; et nin pueda empeescer a vos el dicho abbat et
convento nin a ninguna cosa de lo vuestro nin de vuestro monas-
terio: et entramos deudaras et fiadoras et obligamos a todos nues-
tros bienes muebles et rayses quantos oy dia emos et abremos ca-
bo adelante por cumplir et guardar et atenener todo quanto en esta
carta dise, et de nunca ir contra ello en ningun tiempo del mun-
do. Et porque esto sea firme et non venga en dubda rogamos a
Sancho Perez escrivano publico del conceio de Sajazaharra que
desto vna carta publica la mas firme quel pudiere, et la de al
abbat dicho, et convento. Et rogamos a nuestra madre doña San-
cha Rodrigues que ponga en esta carta el su sello pendiente
de cera colgado. Et desto son testigos que a esto fueron presentes
Ruy Gonzales de Fresneña et Johan Ferrandez de Ciudat Escude-
ros, et Pedro Ferrandez clerigo de Leyva, et Diego Lopez de Leyva
et Garcia Martinez de Saja. Et yo Sancho Perez escrivano publico
sobre dicho que fui presente a todo lo sobre dicho et por ruego de la
dicha doña Sancha Rodrigues et Maria Gutierrez et Johana

Guterrez et Sancha Rodrigues fiz escrivir esta carta et fize en ella este mio sig+no en testimonio de verdat. Fecha veynte ocho dias de octubre, era de mill et ccc. et lezenta et tres años.

Num.º 654.

Caa §375: año §337, lunes, 16. de junio: Cajon 0.§o: titulo Zoxaquin leg. vnico: n.º 1.º

Sepan quantos esta carta vieren et oyeren como nos don Diego Lopez, por la gracia de Dios abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla et todo el convento desse mesmo logar arrendamos á vos Domingo Perez Çurra de Çoxaquin la nuestra casa de Sant Sebastian que es so Valgañon, por veinte almudes de buen pan lo medio trigo et lo medio cebada para en toda vuestra vida que lo ayades et que la tengades con entradas et con salidas et con todas sus pertenencias: et si alguna coja de la dicha casa o de la yglesia cayere, que lo reparedes a vuestra costa, et que fagades cantar la yglesia todas las pascuas et todos los domingos et todas las fiestas de Santa Maria; et que la fagades alumbrar todos los sabbados; et si desto menguardes, que vos lo demande Dios: et que vos paredes a todo pleito que hy acaesca si quier eclesiastico si quier seglar a vuestra costa et a vuestra mision, non dando vos carta de personeria. Et si algunas cosas oviere enagenadas de la casa que vos paredes a sacadlas a vuestra costa et a vuestra mision. Et quando el Sacaistan fuere visitar la casa, o enviare sus omnes, que les dedes vianda lo que oviere menestra: et si pidido viniere del papa o del rey, que nos ayudedes con XX. moxabedis: et que dedes X moxabedis al abbat, et VI moxabedis al convento. Et que non ayades poder de vender nin de empeñar nin de enagenar la casa nin ninguna coja della, nin de ponerla en mano agena que a nos pese. Et la renta que la paguedes en Sant Millan con el nuestro almud rendero: et por piedra nin por niebla nin por otra razon ninguna que non pongades escusa de non pagar la renta. Et si cada año la renta non diredes, et los paramientos que aqui son escriptos non troviredes, que perdades la casa et todo lo que vos damos. Et que non ayades

pode de demandarla vos nin otro por vos, et nos por nuestra auctoridat que la podamos entrar sin entredicho ninguno, et de vos pendrar do quier, que lo vuestro fallaremos, por las rentas et por los paramientos, que non cumplierdes. Et despues de vuestra vida que finque la casa con todas sus pertenencias libre et quita sin boz mala para el monesterio de Sant Millan. Et si el vuestro finamiento acaeziere los barbechos fechos, que este año vuestros herederos paguen la renta, et lo al que fincare que lo ayan para si, et los barbechos que faga el Sacristan su pro dellos. Et yo el dicho Domingo Perez prometo et obligome a buena fe sin mal engaño con quanto he et avre daqui adelante de tener et cumplir todos estos paramientos asi como aqui son escriptos, et renuncio todo fuero eclesiastico et seglar et que non aya poderio de me alzar a el nin a ningun señorio, sinon que pierda la casa et todo lo que me dades. Et porque esto sea firme en non venga en dubda nos los dichos abbat et convento mandamos fazer dos cartas partidas por a. b. c. et mandamos poner en ellas nuestros seellos colgados de çera. Que fueron fechas en Sant Millan, lunes, XVI dias andados del mes de junio, era de mill et CCC. et setenta et çinco años.

Num.º 652.

Era 1376: año 1338, a 12 de febrero: Cajon J. 9: titulo Valle de S. Millan: rol. 4.º: n.º 2.º

Don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella, de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina: a vos Ferrand Peres de Portocarrero nuestro merino mayor en Castiella et a otro qualquier merino o merinos que por nos andudieren agora et daqui adelante en las merindades de castiella, et a todos los conceios alcalles jurados jueces justicias merinos alguaciles et a todos los otros oficiales et aportellados de las villas et logares de nuestros regnos et a qualquier o qualesquier de vos que esta nuestra carta vieredes, salut et gracia. Sepades que el abbat de Sant Millan de la cogolla nos envio mostrar una sentencia, que Johan Guillen nuestro alcalle que era a la sazon dio escripta en pargamino de cuero et seellada con nuestro seello de plomo en la qual se

contenia que por razon quel fuera dicho, que Johan Perez su vasallo, personero que era del conceio de Madriz vasallos del dicho abbat, que querie ganar una nuestra carta que dizia que era contra su Señorio et del dicho monesterio en razon de los pechos et de otras cosas contra los de Varrionuevo et de Santurde ~~en los servicios~~ otrosi sus vasallos; en que les enviamos mandar, que pechasen los de Varrionuevo et de Santurde en los servicios, et en los otros pechos con los de Madriz. que el que pidiera al dicho Johan Guillen que constriniese al dicho Johan Perez que mostrase antel la nota de la dicha carta si la avia ganada en su razon, et quel mandase mostrar la personeria q̃ dezia que tenie del dicho conceio, porque el dixiese contra ello aquello que el entendiese que fuese de su derecho, et porque pudiese saber si la dicha carta era contra el dicho su monesterio et contra los sus vasallos de Varrionuevo et de Santurde; et si el dicho Johan Perez si avia poder del dicho conceio de Madriz para ganar la dicha carta: et que el dicho nuestro alcalle que pregunto al dicho Johan Perez, si el si ganava alguna carta en nombre del dicho conceio de Madriz, que la mostrase; et otrosi si tenia personeria del dicho conceio de Madriz que la mostrase antel, porque el pudiese mandar sobrello lo que fuere de derecho: et que el dicho Johan Perez q̃ dixiera, que verdat era que el dicho conceio de Madriz que fizieran sus personerias a el et a otros, paraque ganasen nuestras cartas las que oviesen menester; et que ganara una nuestra carta en nombre del dicho conceio de Madrid, et que non era contra dicho abbat et convento de Sant Millan nin era su deservicio; ca el et los de Madriz eran sus vasallos, et si la nota quel ganava en nombre del dicho conceio de Madriz era en su deservicio, que la demetie que non valiese en ningun tiempo: et que el et el dicho Johan Perez que pidieran al dicho nuestro alcalle, que judgando por sentencia mandase que non valiese en ningun tiempo la dicha nuestra carta, nin otra carta que ganasen por el dicho conceio de Madriz que fuese contra dicho abbat et convento nin contra sus vasallos de Varrionuevo et de Santurde, que pechen con los de Madriz, non les tomando el pregon de los pechos en Madriz, salvo en la marti-

niega et en los pechos del pan et del vino del señorio. Et que el dicho Johan Guillen nuestro alcalle a pedimiento de ambas estas partes et a su consentimiento judgando por sentencia mando, que la dicha nuestra carta quel dicho Johan Perez ganava, o si era ganada que non valiese nin fiziese por ella ninguna cosa; et que non ganasen otras cartas, que fuesen contra el dicho abbat et convento nin contra sus vasallos nin pechasen con los de Illadriz servicios nin monedas, non les tomando el pregon de los dichos servicios et moneda en el dicho logar de Illadriz: et que el dicho Johan Perez que consintio en la dicha sentencia, la qual levo para guarda de su derecho. Et agora el dicho abbat enbionos pedir mercet, que gela mandasemos guardar; et nos tuviemoslo por bien: porque vos mandamos, vista esta nuestra carta, que veades la dicha sentencia quel dicho abbat tiene en esta razon, et guardargela, et fagatgela guardar et complir con derecho en todo segund que en ella se contiene, et segund que le fue guardada fasta aqui. Et dagui adelante non consintades a ninguno nin a ningunos, quel vayan nin le pasen contra la dicha carta de sentencia nin contra parte della: ca nuestra voluntad es que le sea guardada la dicha carta de sentencia, como dicho es. Et non fagades ende al so pena de la nuestra merced et de cient morabedis de la moneda nueva a cada uno de vos. Et de como esta nuestra carta vos fuere mostrada et la cumplierades, mandamos a qualquier escrivano publico de qualquier villa o logar que para esto fuere llamado, que de ende al que vos la mostrare testimonio signado con su signo, porque nos sepamos en como complides nuestro mandado: et non faga ende al so la dicha pena et del oficio de la escrivania. Et desto les mandamos dar esta nuestra carta sellada con nuestro sello de plomo. La carta leyda, dadgela. Dada en Salamanca doze dias de Febrero, era de mill et trezientos et setenta et seys años. Yo Garcia Alfonso la fis escrivir por mandado del rey. Garcia Alfonso = Johan Gutierres = Johan .....

Num.º 653.

Era 1376: año 1338, a 29. de abril: Cajon J. 9: titulo Valle de S. Millan: rollo 1º: nº 6º.

En el nombre de Dios padre et fijo et spiritu Sancto, que son tres personas et un Dios verdadero et regna por siempre jamas, et de la bienaventurada virgen gloriosa Sancta Maria su madre, a quien nos tenemos por señora et por abogada en todos nuestros fechos, et a onrra et servicio de todos los sanctos de la corte celestial. Queremos que sepan por este nuestro privillegio todos los omnes que agora son o seran daqui adelante, como nos don Alfonso, por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina, en uno con la reyna doña Maria mi muger, et con nuestro fijo el infante don Pedro primero et heredero, viemos un privillegio del rey don Ferrando nuestro padre, que Dios perdone, escrito en pergamino de cuero et seellado con su seello de plomo fecho en esta guisa = En el nombre del padre et del fijo et del Spiritu Sancto * = Et agora el abbat et el convento del dicho monesterio de Sant Millan de la cogolla embiaron nos pedir merced que les confirmasemos este privillegio, et gelo mandasemos guardar. Et nos el sobre dicho rey don Alfonso, por les fazer bien et merced et porque ellos sean tenudos de rogar a Dios por las almas de los reyes onde nos venimos, et por la nuestra vida et nuestra salud que dexe bevir et regnar al su servicio, toviemoslo por bien et confirmamos gelo, et mandamos que les vala et les sea guardado en todo bien et complidamiente segunt que se en el contiene, et segunt les valio et les fue guardado en tiempo de los reyes onde nos venimos et en el nuestro fasta aqui. Et defendemos que ninguno nin ningunos non sean osados de ir nin de pasar contra este privillegio nin contra parte del por lo quebrantar nin menguar en ninguna cosa: et a qualquier o qualesquier que lo fiziesen, avrian nuestra yra, et demas pecharnos yan la pena sobre dicha, et a los dichos abbat et convento, o a quien su boz tubiese todo el daño et el menoscabo, que por ende recibiesen, doblado. Et porque esto sea firme et stable para siempre jamas, mandamosle dar este nuestro privillegio rodado et seellado con nuestro seello de plomo. Fecho el pri

* incluye literal é integramente el privilegio num.º 611. hasta la era 1337. inclusive, y nada mas.

villegio en la cibdat de Burgos veynte et nueve dias de abril en la era de mill et trezientos et setenta et seys annos. Et nos el sobre dicho rey don Alfonso regnant en vno con la reyna doña Maria mi muger et con nuestro fijo el infante don Pedro primero et heredero en Castiella en Toledo en Leon en Gallizia en Sevilla en Cordova en Murcia en Jahen en Baeza en Badajoz en el Algarbe et en Molina otorgamos este priuillegio et confirmamoslo = Don Pedro fijo del rey et señor de Aguilar et chanceller mayor de Castiella confirma. Don Sancho fijo del rey confirma. Don Fernando fijo del rey et señor de Lorena et de Cabrera et de Ribera confirma. Don Fradique fijo del rey et señor de Haro confirma. Don Fernando fijo del rey et señor de Ledesma confirma. Don Tello fijo del rey confirma. Don Gil electo de Toledo confirma. Don Johan arzobispo de Santiago et capellan mayor del rey et chanceller et notario mayor del reyno de Leon confirma. Don Johan arzobispo de Sevilla confirma. = Signo del rey don Alfonso = Don Johan Nuñez Señor de Vizcaya et alferez del rey confirma. Don Pero Ponz mayordomo del rey confirma = Don Garcia obispo de Burgos confirma. Don Johan obispo de Palencia confirma. Don Johan obispo de Calahorra confirma. Don fray Alfonso obispo de Osma confirma. Don Pedro obispo de Segovia confirma. Don Sancho obispo de Avila confirma. Don Odo obispo de Cuenca confirma. Don Pedro obispo de Cartagena confirma. Don Johan obispo de Cordova confirma. Don Benito obispo de Plazencia confirma. Don Johan obispo de Jahen confirma. Don Bartholome obispo de Cadiz confirma. Don Johan Nuñez maestre de la orden de la Caualleria de Alcantara confirma. Don fray Alfonso Ortiz Calderon prior de las cosas que ha la orden del hospital de San Johan en la casa de Castiella et Leon confirma = Don Johan fijo del infante don Manuel confirma. Don Johan Nuñez Señor de Vizcaya et alferez mayor del rey confirma. Don Johan fijo de Don Alfonso confirma. Don Fernando fijo de don Diego confirma. Don Diego Lopez su fijo confirma. Don Alvar Diaz de Haro confirma. Don Lopp de Mendoza confirma. Don Johan Alfonso de Guzman confirma. Don Ruy Gonzalez Mazanedo confirma. Don Johan Rodriguez de Cisneros confirma. Don Johan Garcia Malaxique confirma. Don Ladron de Guevara confirma. Don Garcia Fernandez Malaxique confirma. Don Lope Hoyos de Baeza confirma. Don Gonzalo Hoyos Dixon confirma. Don Nuño Nuñez de Aza confirma. Don Fernant Perez Ponce carrero

Sobre el signo rodado

Colum.a 5.a

Colum.a 2.a

Colum.ª 3.ª } merino mayor de Castiella confirma = Don Johan obispo de Leon confir. Don Johan obispo de Obiedo confir. Don Pedro obispo de Astorga confir. Don Lorenzo obispo de Salamanca confir. Don Rodrigo obispo de Zamora confir. Don Pedro obispo de Cibdat Rodrigo confir. Don Johan obispo de Coria confir. Don Ferrando obispo de Badaioz confir. Don Vasco obispo de Orens confir. Don Alvaro obispo de Mendonedo confir. Don Garcia obispo de Tuy confir. Don Johan obispo de Lugo confir. Don Vasco Rodriguez maestre de la orden de la cavalleria de Santiago et amo et mayordomo mayor del infante don Pedro confir. Don Gonzalo Martinez maestre de la orden de la Cavalleria de Alcantara et despensero mayor del rey confir. = Don Pedro Ferrandez de Castro pertiguero mayor de tierra de Santiago et mayordomo mayor del rey et su adelantado mayor de la frontera confir. Don Pedro de Xerica vasallo del rey et su adelantado mayor en el regno de Murcia confir. Don Johan Alfonso de Alborqueque confir. Don Ruy Perez Ponze confir. Don Pero Ponze confir. Don Lopp Diaz de Zifuentes confir. Don Rodrigo Perez de Villalobos confir. Don Don Ferrant Rodriguez de Villalobos confir. Don Pedro Ferrant de Mansilla confir. Don Pedro Nuñez de Guzman merino mayor de tierra de Leon et de Asturias confirma =

Colum.ª 4.ª }

Debaxo del signo. } Garci Laso de la Vega justicia mayor de casa del rey confir. Alfonso Vistre de Tenorio almirante mayor de la mar et guarda mayor del rey confir. Fernant Sanchez de Valleolit notario mayor de Castiella confir. = Alfonso Gil de Salamanca teniente logar por Ferrant Rodriguez camarero del rey, et camarero mayor del infante don Pedro su fijo lo mando fazer por mandado del dicho señor en el veynte e s... e annos, quel sobredicho rey don Alfonso regno = Ferrand Perez - Pedro Garcia = Alfonso Garcia = ...

* e siete. }

Num.º 654.

Era de 1376: año 1338, a 18 de mayo: Cajon O. 1. titulo privileg.s r.s rollo 3.º n.º 12.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Alfonso por la gracia de Dios rey de castiella de toledo de Leon de Gallizia, de Sevilla de

Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina, vi una carta* =. Et agora el dicho don Diego Lopez abbat del dicho monesterio dixnos, que por quanto esta dicha carta nos confirmamos ante que fiziesemos las cortes en Madrit, que gela non quieren guardar et que algunos que les pasan contra ella et pidienos merced que le mandasemos confirmar la dicha carta, et gela mandasemos guardar. Et nos el sobre dicho rey don Alfonso por fazer bien et merced al dicho abbat et al convento del dicho monesterio, et por que sean tenudos de rogar a Dios por las almas de los reyes onde nos venimos et por la nuestra vida et por la nuestra salut, toviemoslo por bien et confirmamos les la dicha carta, et mandamos que les vala et les sea guardada en todo bien et complidamientre segunt que en ella dize et segunt que les valio et les fue guardada en tiempo del rey don Ferrando nro padre que Dios perdone; Et defendemos que ninguno nin ningunos non sean osados de ley yr nin de les pasar contra ella nin contra parte della en ninguna manera so la pena, que en la dicha carta se contiene, a cada uno. Et desto les mandamos dar esta nuestra carta seellada con nuestro seello de plomo. Dada en Burgos diez et ocho dias de Mayo, era de mill et trezientos et setenta et seys annos. Yo Johan Gutierrez la fiz escrivir por mandado del rey = Johan Ferrandes = Ferrand Peres V = Garcia Alfonso.

Num.º 655.

Era 1376: año 1338, a 25. de noviembre: Cajon E. 12: titulo Miñon: legajo 1.º n.º 2.º

Sepan quantos esta carta vieren et oyeren, como nos don Diago Lopez por la gracia de Dios abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla et todo el convento desse mismo logar otorgamos et conoscemos, que arrendamos a vos Lop Diaz de Villa-Venaszar el palacio que nos avemos en Maruvay con los molinos de Malgrado et con todas las otras heredades que al dicho palacio pertenescen et deben pertenescer; que lo ayades et que lo mantengades todo para en todos vuestros dias: pero con tal paramiento, que nos dedes en cada anno quarenta almudes de buen pan medio trigo et medio cebada por Sancta Maria de septiembre. Et si por aventura los molinos cayeren o parte dellos, o si estan caydos que los fagades luego a vuestra

* inserta literal é integram.te el privilegio num.º 638.

cuesta et a vuestra mision en todo tiempo que mester lo ovieren, a bien vista del abbat o del que el mandare. Et otrosi si por aventura alguna de las heredades que al dicho nuestro palacio pertenescen fueren enagenadas, que vos paredes a sacarlas a vuestra costa et a vuestra mision et ponerlas en boz del monesterio: et que vos paredes a todo pleyto que hy acaesca en qualquier manera que sea, si quier eclesiastico si quier seglar, a vuestra cuenta et mision: et que no ayades poder de vender nin de empeñar nin de enagenar nin de malmetter nin de ponerlo en mano agena, que a nos pese; et si la renta cadaño non dierdes et los paramientos et las posturas que aqui son escriptas non cumpliedes; que perdades el palacio et todo lo que vos arrendamos; et nos por nuestra auctoridat que seamos poderosos de vos quitar el palacio et los molinos et todo lo que vos arrendamos; et de vos prendar por las rentas et paramientos et posturas que non cumpliedes: et despues de vuestra vida que finque el palacio et los molinos et todo lo al que vos arrendamos libre et quito et sin boz mala ninguna para el monesterio de Sant Millan con todas las meioras que vos en ello feziedes: et quando Dios quisiere que el vuestro finamiento fuere, a qualquier tiempo que sea, este año nos et vuestros herederos que contemos el tiempo daquel año quanto fuere pasado, et segunt el tiempo fuere pasado, que nos pechen nuestra renta; et el palacio et ambos los molinos con todo so molco et todo lo al que vos arrendamos et todas las meioras, que vos y feziedes, que finque libre et quito para el monesterio. Et yo Lope Diaz sobre dicho obligo a mi et a todos mis bienes muebles et raizes ganados et por ganar de pagar las rentas sobredichas bien et cumplidamiente, et de tener et guardar et cumplir todas las posturas et paramientos que en esta carta son escriptos: et iuro et prometo a buena fe sin mal engaño de cumplir et tener todo lo que sobre dicho es, et de non yr contra ello nin contra parte dello en ningun tiempo del mundo, et si fuero, que non me vala nin sea oydo por ello ante señor nin ante ningun alcalle nin ante ningun juez eclesiastico o seglar. Et sobre todo esto, por mas firmidumbre do vos por fiador a Johan

Ffranes de Sancto Domingo obligando assi el a todos sus bienes con carta de escriuano publico para fazer cumplir et tener et guardar todo lo que sobre dicho es. Et porque esto sea firme et non venga en dubda nos abbat et conuento los sobre dichos mandamos fazer dos cartas partidas por a. b. c. et mandamos ponez en ellas nuestros seellos pendientes en testimonio de verdat. Que fue fecha esta carta a veynte et cinco dias andados del mes de noviembre era de mill et trezientos et sesenta et seys annos.

Num.º 656.

Cta ⅓378: año ⅓340 á 28 de enero: Cajon J.º: titulo valle de S.t Millan: xollo 2.º n.º 4.º

Carta del Rey D. Alfonso XI.º en q.e incluyela Sent.a q.e dio en Razin nueva. Suyo.

Don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et señor de Molina. A los conceios de Madriz et de Varrionuevo de Sant Millan de la cogolla, o a qualquiera de vos que esta mi carta vierdes, Salut et gracia. Sepades que parescieron en juizio en la nuestra corte ante Sancho Mudarra tenient logar de notario por Fernant Sanchez de Valleolit nuestro notario mayor en Castiella Johan Fernandez et Johan Perez et Johan Fernandez procuradores de vos el dicho conceio de Madriz de la vna parte, et Ruy Garcia procurador de vos el conceio de Varrionuevo de la otra parte sobre razon de demanda que los dichos Johan Fernandez et Johan Perez et Johan Fernandez procuradores del dicho conceio de Madriz porieron contra el dicho conceio de Varrionuevo, diciendo: que veyendo el dicho logar de Madriz antiguo las sus heredades, pecheras mias realengas, que auia ennes del dicho logar de Madriz que, et otros de otros logares que se yban morar a Varrionuevo que es en Sexma del monesterio del dicho monesterio de Sant Millan de la cogolla, por se escusar de non pechar con ellos en los otros derechos, por las heredades que han pecheras en su termino. Et otrosi los del dicho logar de Varrionuevo que eran poblados nuevamiente en aquella Sexma del dicho monesterio, et eran sus solariegos: que auian comprado et comprauan de cada dia muchas heredades en el termino del dicho logar de Madriz, que eran realengas pecheras nuestras: et maguer que muchas vegadas les auian demandado los marabedis que montaba por las heredades que en el dicho su termino auian con el poderio, que el abbat del dicho Sant Millan los ayudaba; que assi nunca podieran auer complimiento de los marauedis que montaba

Pleito ó demanda entre los Concejos de Madriz, y Varrionuevo sobre pechos Reales q.e del Rey proceden de las heredades q.e auia en Madriz, y su termino.

Varrionuevo está poblado en Sexma del Monast.o y de conuent.o de Solariegos del Monast.o

de pechar por las dichas heredades, que avian comprado e pasado
asi para pagar los nuestros pechos. E pidieron al dicho notario, q^e
Vazzionuevo es Solariego y no teminiego. p^a haber cabeza de pechos.
pues el dicho logar de Vazzionuevo era Solariego, et non teminie-
go para aver cabeza de pechos. E por razon que entraban por
lo nuestro et salian por lo nuestro, que los consintiese por su sen-
tencia, que dieses et pagasen por estimacion que estimaban de
los pechos que avia recebidos, et daños et menoscabos que por ellos
avian recebido de quarenta mill a cinquenta mill morabedis.
E otrosi que pechasen con ellos en los nuestros servicios daqui
adelante, porque non hermase el dicho logar de Madriz nin se
perdiesen los nuestros pechos. E sobresto los dichos procuradores
Fueron al dicho Not.º dos testigos las p.as q.e di son. sobre lo dicho; y q.e se obligaron a su cumplim.to
contendieron ante el dicho notario en pleito fasta que encerraron
razones et le pidieron al dicho notario que lo librase el dicho pleito
en aquella manera que entendiese que era razon et derecho,
et que por lo que mandase et librase, que los procuradores sobre di-
chos por el poder que avian, cada uno de sus vecinos estavan por
ello et lo complizian et non yaian contra ello, en qualquier ma-
nera que lo librase. E el dicho Sancho Muñoz, visto el dicho
pleito contendido, que era entre los dichos procuradores de los dichos concejos
Los de Madrid pedian á los de Vazzionuevo, q.e pechasen lo q.e les tocare por las heredades q.e tenian en termino de Madriz.
sobre razon, que pedian los omnes buenos del dicho logar de Madriz, que
pechasen con ellos los omnes buenos vecinos et moradores de Vazzionue-
vo en los pechos foreros et en los morabedis de la cabeza de los nuestros
servicios, que los del dicho logar de Madriz tienen desde que nos fiziemos
el equalamiento aca, por razon que los vecinos moradores del dicho logar
de Vazzionuevo avian et an comprado muchas heredades de los vecinos
pecheros del dicho logar de Madriz. E visto en como el dicho Ruy Gar-
Los de Vazzionuevo exponian q.e no debian pagarlos por q.e tenian privile-gios de los Reyes, q.e los eximian de dhos pechos: Ultas, si querian q.e los pagasen, q.e entre los de Madriz nombrasen y q.e hiziesen de sus vezinos y dena y.a como qualq.a otro de Madriz
cia procurador de los omnes buenos vecinos del dicho Vazzionuevo,
et dixo que non avian por que pechar con ellos en los dichos pechos
nin en la cabeza de los servicios que los del dicho logar de Madriz
tienen, por razon que decia que los del dicho logar de Vazzionuevo, Vease dich. n.os 42. y 643.
que tenian cartas et privilegios de los reyes onde nos venimos et
confirmados de nos despues de las cortes de Madrit, en que se con-
tiene que eran quitos de los dichos pechos, et que mandavan que
los non pagasen: pero que si oviesen pagar con los vecinos del
dicho logar de Madriz, que consintiesen los vecinos del dicho logar de

Madriz, que los vecinos del dicho logar de Varrionuevo que paciesen en sus terminos et cortasen la leña de los sus montes et husasen con ellos como qualquier vecino del dicho logar de Madriz. Et visto todo lo que los dichos procuradores de los dichos conceios dixieron et rasonaron antel sobre la dicha razon: et en como los dichos procuradores le pideran que lo librase el dicho pleito en aquella manera que entendiese que era razon et derecho, et que por lo que el mandase et librase, quellos por el poder que avian, cada uno de sus vecinos que estarian por ello, et lo complirian et non irian contra ello, en qualquier manera que lo librase. Avido su acuerdo sobre todo, et por partir las dichas partes de contienda et de pleito: judgando, mando que los onmes buenos vecinos et moradores del dicho logar de Varrionuevo que pagasen en todos los pechos foreros con los vecinos moradores del dicho logar de Madriz: et otrosi que pagasen en los servicios asi como cada uno de los otros pecheros del dicho logar de Madriz, cada uno por lo que avian et oviesen daqui adelante et fuese empadronado segunt la quantia que oviese; et que non se escusasen, maguer dixiesen los del dicho logar de Varrionuevo, que las heredades que an que las compraron antes que nos fiziesemos el dicho egualamiento de los dichos servicios nin por otra razon ninguna: et otrosi mando que los vecinos et moradores del dicho logar de Varrionuevo, que paciesen con sus ganados en los terminos del dicho logar de Madriz et que andudiesen por ellos salvos et seguros de noche et de dia non faciendo daño en panes nin en viñas nin en huertas nin en las dehesas q̃ dizen de Berzeo et de Sant Andres et de Llano et de Estollo que non les entren a pacer en ellas, nin acaiar dellas leña nin madera, de la que ỳ a, contra la voluntad de los vecinos del dicho logar de Madriz, salvo el dia que labrasen los del dicho logar de Varrionuevo en el termino del dicho logar de Madriz, que entonce que paciesen en las dichas dehesas con los ganados, conque viniesen labrar sus labores et non en otra manera: et otrosi que cortasen leña et se aprobechasen de los otros montes del dicho logar de Madriz, asi como cada uno de otros vecinos del dicho logar de Madriz sin coto et sin calopnia ninguna, guardando toda via lo que fuese dehesado por conceio: et judgando por sentencia pronunciolo todo asi. Et amas las dichas partes

Visto por dha Juez quanto espusieron las partes, y de q̃ se obligaban à cumplir su sent.ª la dio en la forma q̃ se dice q̃ los de Varrionuevo paguen en todos los pechos foreros con los vnos de Madriz, y en los servicios asi como cada uno de los otros pecheros de Madriz cada uno por lo q̃ tenian, y tubiesen en adelante.

Que los vnos de Varrionuevo anden de dia y de noche con sus ganados en los term.os de Madriz no haciendo daño en panes, viñas, ni en dehesas q̃ dicen de Berzeo, S. Andres, Llano, y Estollo. Sino quando vayan à labrar al term.o de Madriz.

Que corten leña en los ~~otros~~ montes de Madriz y no en dhas dehesas sin voluntad de los de Madriz

consintieron en la dicha sentencia: et mando dar a los dichos procuradores del dicho conceio de Madriz esta nuestra carta para vos en esta razon: porque vos mandamos vista esta nuestra carta, que cada que acaeciere que los dichos vecinos del dicho logar de Madriz ovieren a pagar los pechos forçeros, que los dichos vecinos de Vaxrionuevo que los paguen con ellos: et otrosi que paguen con ellos en la cabeza de los servicios que nos ovieren a dar asi como cada uno de los otros pecheros del dicho logar de Madriz, cada uno por lo que a, o ovieren dagui adelante, o fuere empadronado segun la quantia que oviere: et que se non escusen de pagar con ellos en los dichos pechos, maguer digan los del dicho logar de Vaxrionuevo, que las heredades que an, que las compraron antes que nos fiziesemos el dicho equalamiento de los dichos servicios, nin por otra razon ninguna: et otrosi que los dichos vecinos et moradores del dicho logar de Vaxrionuevo que pasten con sus ganados en los dichos terminos del dicho logar de Madriz, et q[ue] anden por ellos salvos et seguros de noche et de dia non faziendo daño en panes nin en viñas nin en huertas nin en las dichas dehesas de Bexeo et de Sant Andres, et de Llano, et de Estollo, que non les entren a pacer en ellas nin acaian dellas leña nin madera de la que y a, et oviere dagui adelante contra su voluntad de los del dicho logar de Madriz, salvo el dia que labraren los del dicho logar de Vaxrionuevo en el termino del dicho logar de Madriz, entonce que pasten en las dichas dehesas con los ganados conque vinieren fazer sus labores, et non en otra manera: et otrosi que corten leña et madera en los dichos montes del dicho logar de Madriz, asi como cada uno de los otros vecinos para sus casas, et non en otra manera, sin coto et sin calopnia ninguna, guardando cada uno lo que fuere defesado, como dicho es. Et mandamos por esta nuestra carta a cada uno de vos los dichos conceios de los dichos logares que lo tengades et cumplades en la manera que el dicho notario lo judgo por su sentencia, como dicho es: et los unos nin los otros non fagades ende al nin vayades contra ello en todo nin en parte en ningun tiempo, por ninguna manera so pena de la nuestra merced et de cient morabedis de la moneda nueva a cada de vos. Et de como esta nuestra carta vos fuere mostrada, et en como los unos et los otros la cumplieredes, mandamos

Vaxrios q̃ lo imponian la Madriz.

Que de aqui adelante puedan los Vaxrios y leña de los montes de Madriz, pero no en las dehesas.

a qualquier escrivano publico, que para esto fuere llamado, que de ende al que vos la mostrar testimonio signado con su signo porque nos sepamos en como complides nuestro mandado. Et non faga ende al sola dicha pena: la carta leyda, datgela. Dada en Madrit veyte et ocho dias de enero, era de mill et trezientos et setenta et ocho años. Yo Garcia Sanchez la fiz escrivir por mandado de Sancho Mudarra teniente lugar de notario por Ferrant Sanchez notario mayor del rey en Castiella. = Sancho Mudarra ꝑ vª ꝯ.

Numº 657.

Era 1378: año 1340, á 22 de abril: Cajon V. 12: rol. 4º: nº 8º.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos Johan Ferrandes de Rojas morador en Grañon, et ..... sobrino et tendero de Ferrant Ivañes de Grañon vesino de la ciudat de Burgos otorgamos et conoscemos, que recebimos de vos don Yeñego Ortiz por la gracia de Dios abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla veynte et dos mill morabedis, los quales morabedis dieron en guarda et en deposito et en fialdat a don Diego Lopez abbat que fue del dicho monesterio, á quien Dios perdone, Alfonso Lopez de Haro fijo de don Johan Alfonso de Haro señor que fue de los Cameros, et doña Lionor mugier del dicho Alfonso Lopez fija de don Ferrant Rodriguez de Saldaña, para el empeñamiento que los dichos Alfonso Lopez de Haro et doña Lionor avien fecho a Johan Martinez de Leyva en el logar que dicen Oja-Castro, de los quales morabedis otorgamos et conoscemos, que somos bien pagados et bien entregados; asy que non finco a vos alguna cosa por pagar de los dichos veynte et dos mill morabedis nin a nos por recebirlos, que los morabedis nos diestes recibiemos de vos por razon que los dichos Alfonso Lopez et doña Lionor vos embiaron decir et mandar et rogar por su carta que diesedes a nos los dichos morabedis. Et otrosi por.. ..... vna carta de personeria que los dichos Alfonso Lopez et doña Lionor nos dieron, la qual es fecha et signada por mano de Alfonso Martinez de Cedrera escrivano publico por nuestro Señor el rey en la ciubdat et en el obispado de Burgos, en la qual se contiene que nos dan poder que podamos recebir et demandar

los veynte et dos mill mrabedis bien et complidamientre. Asi que agora nin daqui adelante los dichos Alfonso Lopez et doña Leonor nin nos nin otro alguno en su boz nin en la nuestra que vos non puedan nin podamos demandar los dichos veynte et dos mill mrabedis, nin parte dellos agora nin algun tiempo del mundo: et si la feziesemos o feziesemos que les non vala a los dichos Alfonso Lopez et doña Leonor nin a nos nin a otro alguno en su boz nin en la nuestra, nin seamos oydos dello ellos nin nos en juisio et fuera de juisio nin otro alguno en su boz nin en la nuestra agora nin algun tiempo del mundo. Et damos vos por libre et quito de los dichos veynte et dos mill mrabedis agora et para siempre jamas. Et porque esto es verdat, et non venga en dubda et sea firme et valedero para agora et para adelante et para siempre jamas rogamos et mandamos a Diago Perez escrivano publico por el conceio de Nagera que fiziese esta carta et la signase con su signo. Desto son testigos Martin Ybañez de Sobejana alcalle de Nagera et Gonzalo Perez fijo Johan Pelayo, et Johan Gil fijo Martin Gil vesinos de Nagera, et Ruy Lopez fijo de Lope Ortiz de Valcuerna, et Dia Ruyz de Sarazo. Et yo Diago Perez escrivano publico de Nagera por el conceio, que por ruego et mandamiento de los dichos Johan Fernandez de Rojas, et Fernando fiz escrivir esta carta et fiz en ella mi signo, veynte et dos dias de abril, era de mill et trezientos et setenta et ocho años

---

Num°. 658.

Años 1378. y 1382: años 1340, y 1344, en 31 de Enero, y 5 de Octubre: Cajon E. 7: titulo iglesias: rol. 3°. n°. 3°.

Don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et señor de Molina: A vos Fernan Perez de Ponte Carrero nuestro mesino mayor en Castiella, et a los mesinos que por nos et por vos andudieren agora et daqui adelante en las dichas mesindades de Castiella, et a los alcalles et mesinos de las villas et logares de las dichas mesindades, o a qualquier o qualesquier de vos a quien esta nuestra carta fuere mostrada o el traslado della signado de

Escrivano publico, salut et gracia. Sepades que vimos una nuestra carta escripta en papel et sellada con nuestro sello de cera en las paldas, el tenor de la qual es este que se sigue = Don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon, de Gallizia de Sevilla de cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina. A qualquier o qualesquier que ayan de coger et de recabdar en renta o en fialdat, o en otra manera qualquier, las tercias et primicias, que nos agora dan en el obispado de Burgos et de Calaorra, salut et gracia. Sepades quel abbat et el convento del monesterio de Sant Millan de la cogolla se nos embiaron querellar, et disen que vos los cogedores de las dichas tercias et primicias, que demandades agora nuevamientre tercias et primicias a las sus eglesias de los logares del dicho monesterio, que an en los dichos obispados, et que los prendades et tomades lo que les fallades por esta rason: et en esto que reciben grant agravio, por quanto dicen, que las dichas sus eglesias non an fabrica de que nos oviemos de aver las dichas tercias et primicias: et embiaron nos pedir mercet, que mandasemos y lo que toviesemos por bien. Por q̃ vos mandamos, vista esta nuestra carta, que si en las dichas eglesias quel dicho monesterio ha en los dichos obispados non han fabrica de tiempo de los reyes onde nos venimos nin el nuestro fasta aqui, que los non demandedes agora nuevamientre las dichas tercias et primicias, nin les prendedes nin tomedes ninguna cosa por esta rason: et si por esta rason alguna cosa les avedes tomado o prendado, que gela fagades dar et entregar et complidamientre tan en guisa quel non mengue ende ninguna cosa: et si lo asi fazer non quisieredes, mandamos a Ferrant Perez Portocarrero nuestro merino mayor en Castiella, o al merino o merinos que por nos o por el andodieren, et a los alcalles et merinos de las villas et logares de su comarca, que non consientan pasar contra esto, que dicho es: et que me lo fagan asi fazer et complir; et non fagan ende al por ninguna manera so pena de cient morabedis de la moneda nueva a cada uno de vos. Et de como vos esta nuestra carta fuere mostrada et la complieredes, mandamos a qualquier escrivano puplico, que para esto fuere llamado, que de ende al onme que vos la mostrare testimonio signado con su signo, porque nos sepamos en como complides nues-

tro mandado: Et non fagan ende al so la dicha pena. La carta leyda, dat gela. Dada en Madrit postrimero dia de enero, era de mill et trezientos et setenta et nueve años. Et yo Ferrant Velasquez la fiz escrivir por mandado del rey = Sancho Mudarra vista = Roy Diaz. Johan Gonzalez = Et agora el abbat et convento del dicho monesterio ~~de Sant Millan~~ dixeron nos, que la dicha carta que estaba marrotada por agua, et por quanto era scripta en papel, que se temian que se perderia mas de lo que estaba: et por esta rason que gela non quisieran guardar nin cumplir asi como les fue guardada et complida fasta aqui. Et pedieron nos mercet, que les mandasemos tornar la dicha carta en pargamino et seellada con nuestro sesello de plomo, et gela mandasemos guardar et complir en todo segunt que se en ella ~~se~~ contiene, et segunt que les siempre fue guardada et complida fasta aqui. Et nos tovismolo por bien: porque vos mandamos vista esta nuestra carta, que veades esta dicha nuestra carta, et que gela guardedes et cumplades en todo et fagades guardar et complir en todo segunt que en ella se contiene, et segunt meior et mas complidamientre les fue guardada et complida desde que gela mandamos dar fasta aqui. Et non consintades que ninguno nin ningunos les vayan nin pasen contra lo que en la dicha carta se contiene. Et los unos nin los otros non fagades ende al so pena de la nuestra mercet et de cient morabedis de la moneda nueva a cada uno, si non qualquier o qualesquier de vos que fincare de lo asi fazer et complir, mandamos al onme que vos esta nuestra carta mostrare que vos emplase que pariescades ante nos do quier que nos seamos del dia que vos emplasare a quince dias so la dicha pena a cada uno a desir, por qual rason non complides nuestro mandado. Et de como vos esta nuestra carta fue mostrada et la complierdes, mandamos a qualquier escrivano publico que para esto fuere llamado que de ende al onme que vos la mostrare testimonio signado con su signo, por que nos sepamos en como complides nuestro mandado, et non fagades ende al so la dida pena. La carta leyda dat gela. Dada en Segovia cinco dias de octubre era de mil et trezientos et ochenta et dos años. Ferrand Sanchez notario mayor del rey en Castiella la mando dar de parte del

dicho Señor. Yo Sancho Mudarra escrivano del rey la fiz escrivir. ✠.
..... ✠.

Num.º 659.

Era 1382: año 1344; á 18 de abril Cajon J. 1º: titulo voto de Sevill.ⁿ

Sepan quantos esta carta vieren, como nos el conceio de Logroño por nos et por las nuestras aldeas seyendo allegados en el cimenterio de la Eglesia de Santiago del dicho logar et pregonado de ante noche, segund que lo avemos de uso et de costumbre: et seyendo y llamados al dicho conceio clerigos et judios especialmente para esto, et seyendo y presentes Johan Garcia de Yraurger alcalle por nuestro Señor el rey en Logroño et Johan Garcia alcalle por el dicho Señor en el dicho logar de los pleitos que son entre los christianos et judios, et Rodrig Alfonso merino por el dicho Señor Rey en el dicho logar, et Diago Perez de Castro, et Ferrand Sanchez de Ribafrecha, et Alfonso Ferrandez et Johan Sanchez fijo de Sancho Martinez escrivano, et Lope Ybañes de Aprunanis et Johan Martinez de Nestaria, et Johan Martinez de Briones et Ferrand Lopez de Colchantes, et Johan Yeñegues de Añorbe, et Johan Gil de Cortijo, et Pero Martinez de Beteques et Johan Perez de Castañares, et Pero Martinez de Laguniella, et Johan Martinez de Harcaza fieles otorgamos et connoscemos, que viemos un privillegio dado del conde Ferrand Gonzalez et confirmado de los reyes pasados et de nuestro Señor el rey Don Alfonso en las cortes de Madrit, en el qual se contenia que el et los otros de su Señorio por razones ciertas contenidas en el dicho privillegio fisieron voto de dar de cada logar cosas ciertas, entre los quales logares se contenie, que en el dicho logar de Logroño quel avien a dar de cada casa un dinero, segund que esto et otras cosas meior et mas complidamientre se contenie por el dicho privillegio. Otrosi viemos una bulda del papa por la qual confirmava el dicho privillegio, et mandava que fuesen pagados los dichos votos en cada uno de los dichos logares segund en el privillegio se contenia so pena de excomunion. Et otrosi una carta de nuestro Señor el rey escripta en paper et seellada con su seello en las espaldas, por la qual se contenia, que tenia por bien et mandava que pagasemos el dicho

voto segunt que fuera prometido; et si non que nos emplasasen, que paresciesemos ante el dicho Señor rey a plaso cierto et so cierta pena. Et por razon que don Yeñego por la gracia de Dios abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla et el convento dese mesmo logar embiaron a nos a Johan Perez de Azofra su monge con vna carta de crehencia, por la qual el dicho Johan Perez nos mostro los recabdos sobredichos, et nos encargo las conciencias, et nos amonestaron de parte de Dios, que pagasemos el dicho voto al dicho monesterio porque non cayesemos en la sentencia que el papa ponia por la dicha bulda, et que para esto que lo dexaba en nuestra examinacion. Et nos veyendo que los monges del dicho monesterio fazen mucho servicio a Dios et a Señor San Millan: et otrosi en como en el dicho monesterio se fazen muchos bienes et muchas alumbrarias ante los cuerpos Sanctos que yasen en el dicho monesterio: et por aver parte en los bienes espirituales que se ỳ fazen, et por que nuestro Señor Dios a fecho mucho bien et mucha mercet a nuestro Señor el rey en la batalla que vencio a los reyes de Ben-Amarin, et de Granada cerca de Tarifa, et otrosi en la mercet que fizo al dicho Señor et a toda la christiandat en ganar et en tomar la villa de Algesira; et en todos los otros fechos que encomenzo fasta aqui, et comenzara daqui adelante contra los moros enemigos de la fe. Et otrosi por ruego de Señor Sant Millan que ..... mercet en los temporales: como quier que segunt derecho nos podemos escusar de non pagar el dicho voto de dar los dichos sendos dineros, segunt que por el dicho privilegio se contiene, porque non fue ..... que de tanto tiempo aca que non a memoria de onmes en contrario, et avia prescripto contra el dicho monesterio. Pero catando, en como segunt Dios eramos tenudos de lo dar ..... cierto por escripturas nin por onmes ancianos que fuesemos quitos en ninguna manera nin por ninguna razon, si non por la prescripcion sobredicha, et en como fuemos algunas veses simplemientre requeridos, que lo pagasemos: todos a vna voluntat otorgamos de dar el dicho voto en esta manera, que demos de cada casa do moraren onmes o mugieres sendos dineros novenes, et que los

paguen todos aquellos et aquellas que en las dichas casas morasen: et en las casas que toviesemos por bodegas, o con leña, o con paja, o por establos guardos quier que cada uno tenga, siquier las tenga ayuntadas, siquier cada una por si; que non paguen ninguna cosa por ellas. Otrosi si dos o tres o quatro casados morasen en una casa que todos non paguen mas de un dinero. Otrosi que este dicho voto, que se comienze a coger por siempre de cada año el dia de Santa Maria mediado agosto, por razon que es dia de Santa Maria, por la qual fiamos en Dios que sea buena abogada et buena rogadora contra el por nos, et que nos de buenos temporales et que ayude al dicho señor. Et si alguno viniere que non quisiere pagar el dicho voto, quel que lo oviere a recabdar de cada año por el dicho abbat et convento, que lo fagan saber al alcalle et al merino de Logroño, et que ellos o qualquier dellos que lo fagan pagar. et si lo asi non quisieren fazer, que nos lo fagan saber, et nos que lo fagamos pagar; et que el abbat et el convento del dicho monesterio o los lo ovieren de recabdar por ellos, que non nos puedan emplasar para casa del rey, nin nos puedan citar para ante obispo nin para otro juez ninguno, salvando si fincase por nos el dicho conceio en que le non feziesemos pagar el dicho voto. Et nos el sobredicho don Tenego abbat, et don Sancho Martinez prior mayor et Johan Perez de Ezpa et Pero Fernandez monges del dicho monesterio por nos et en voz et en nombre del dicho monesterio et por los monges que fueren por tiempo en el dicho monesterio recebimos este dicho voto en la manera que vos el dicho conceio nos lo dades, et prometemos por nos et por los otros que fueren por tiempo en el dicho monesterio de atener et guardar lo que por esta dicha carta se contiene. Et desto ay fechas dos cartas en esta razon tal la una como la otra ambas en una tenor, en que tenemos nos el dicho conceio la una et el dicho abbat et convento la otra: las quales dichas cartas estan seelladas con el nuestro sello mayor et con los seellos del abbat et convento en cera colgados por testimonio. Et mandamos a Gonzalo Fernandez de Soria escrivano publico por nuestro señor el rey en en el dicho logar, que la signe con su signo acostumbrado Que fueron fechas en Logroño á diez et ocho dias de abril, era de mill

et trezientos et ochenta et dos años. Desto son testigos don Johan Marquez, et Alvar Rodriguez, et Ferrant Martinez, et Diego Perez Ast....., et Johan Gonzalez de la Dona, et Ferrant Perez escrivano, et Johan Perez de Viana et Johan Perez de Logar, et otros muchos omnes buenos vecinos de Logroño. Et yo Gonzalo Ferrandez de Soria escrivano publico sobre dicho por el dicho señor rey en el dicho logar fui presente a todo lo que sobre dicho es, et por mandamiento del dicho conceio esta carta escrevi, et fiz en ella este mio sig✝no en testimonio de verdat. = Gonzalo Ferrandez.

Num.º 660.

Era 1382: año 1344, á 5. de Octubre: Cajon O. 1: titulo, privilegios reales: rollo 5º: nº. 3º.

En el nombre de Dios padre et fijo et spiritu sancto, que son tres personas et un Dios verdadero, que bive et regna por siempre iamas; et de la bienaventurada virgen Maria su madre a quien os tenemos por sennora et por abogada en todos nuestros fechos; et a onrra et a servicio de todos los sanctos de la corte celestial: Queremos que sepan por este nuestro privillegio todos los omnes que agora son et seran daqui adelante, como nos don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algecira et señor de Molina, en uno con la reyna doña Maria mi mugier, et con nuestro fijo el infante don Pedro primero et heredero, viemos un privillegio del rey don Sancho nuestro avuelo, que Dios perdone, escripto en pergamino de cuero, et rodado et seellado con su seello de plomo fecho en esta guisa = En el nombre de Dios padre et fijo et Spiritu Sancto * = Et agora el abbat et el convento del dicho monesterio de Sant Millan embiaronnos pedir merced, que les confirmasemos este dicho privillegio, et gelo mandasemos guardar. Et nos el sobre dicho rey don Alfonso por fazer merced, toviemoslo por bien, et confirmamos gelo et mandamos que les vala et les sea guardado en todo bien et complidamientre segund que en el se contiene. Et defendemos firmemientre

* incluye literalm.te todo el privilegio del num.º 605. hasta su fecha inclusive; sin ningun confirm.te; pero si el q.e la escrivio, y lo que sigue hasta su conclusion.

que ninguno nin ningunos non sean osados de yr nin de pasar contra este nuestro priuillegio para quebrantarlo nin minguarlo en ninguna cosa: ca qualquier que lo fiziesen aurian nuestra yra et pecharnos yan la pena sobre dicha, et a los dichos abbat et conuento del dicho monesterio, o a quien su boz touyese, todos los daños et los menoscabos, que por ende recibiesen, doblados. Et porque esto sea firme et estable para siempre iamas, mandamos les ende dar este nuestro priuillegio rodado et seellado con nuestro seello de plomo. Fecho el priuillegio en Segouia cinco dias de octubre, era de mill et trezientos et ochenta et dos años. Et nos el sobre dicho rey don Alfonso regnante en uno con la reyna doña Maria mi mugier et con nuestro fijo don Pedro primero heredero en Castiella en Toledo en Leon en Gallizia en Sevilla en Cordova en Murcia en Jahen en Baeza en Badajoz en el Algarbe en Algezira et en Medina, otorgamos este priuillegio et confirmamoslo. = Don Juzaff Abulhagege rey de Granada vasallo del rey confirma. El infante don Fernando fijo del rey de Aragon sobrino del rey et su vasallo confirma. Don Henrrique fijo del rey conde de Transtamara et de Lemos et de Sarria et Señor de Noreña et de Cabrera et de Ribera confir. Don Fadrique fijo del rey maestre de la caballeria de la orden de Santiago confir. Don Fernando fijo del rey et Señor de Ledesma confir. Don Pedro fijo del rey et Señor de Aguilar et chancellex mayor del rey confir. Don Johan fijo del rey et Señor de Xerez Badajoz confir. Don Pedro arzobispo de Santiago confir. Don Gil arzobispo de Toledo et primado de las españas confir. Don Johan arzobispo de Sevilla confir. = Signo del rey don Alfonso = Don Johan Nuñez Señor de Vizcaya alferez del rey et su mayordomo mayor confirma = Don Garcia obispo de Burgos confir. Don Vasco obispo de Palencia et Chancellex mayor de la reyna confir. Don Johan obispo de Calahorra confir. Don Garcia obispo de Cuenca confirma. Don Gonzalo obispo de Siguenza confir. Don Bernabe obispo de Osma et chancellex mayor del infante don Pedro confir. Don Pedro obispo de Segovia confir. Don Sancho obispo de Avila confir. Don Nicolas electo de Plazencia confir. Don Pedro obispo de Cartagena confir. Don Johan obispo de Cordova confir. Don Johan obispo de Jahen confir.

sobre el signo rodado.

Colum.a 4.a

Don Bartolome obispo de Cadiz confir. Don Johan Nuñez maestre de la caballeria de la orden de Calatrava confir. La orden de Sant Johan vaga =

Colum.ª 2.ª } Don Johan fijo del infante don Manuel adelantado mayor de la frontera confir. Don Johan Nuñez Señor de Vizcaya alferez mayor del rey et su mayordomo mayor confir. Don Ferrando fijo de don Johan Nuñez confir. Don Johan fijo de don Alfonso confir. Don Diego fijo de don Ferrando confir. Don Alfonso Lopez de Haro confir. Don Alvar Diaz de Haro confir. Don Alfonso Tellez de Haro confir. Don Johan Rodriguez de Cisneros confir. Don Johan Garcia Manrrique confir. Don Beltran de Guebara confir. Don Garcia Ferrandez Manrrique confir. Don Gonzalo Royz Giron confir. Don Nuño Nuñez de Aza confir. Don Diego Lopez fijo de don Lope Diaz el chico confir. Don Roy Gonzalez de Castanneda confir. Don Sancho Manuel confir. Don Ferrand Perez de Porto-Carrero merino mayor de Castiella confir. =

3.ª } Don Diego obispo de Leon confir. Don Johan obispo de Oviedo confir. Don Pedro obispo de Astorga confir. Don Johan obispo de Salamanca confir. Don Pedro obispo de Zamora confir. Don Alfonso obispo de Cibdat Rodrigo confir. Don Alfonso obispo de Coria confir. Don Vicente obispo de Badaioz confir. Don Alvaro obispo de Orens confir. Don Vasco obispo de Mendonnedo confir. Don Garcia obispo de Tuy confir. Don Johan obispo de Lugo confir. Don Per Alfonso maestre de la cavalleria de la orden de Alcantara confir. =

4.ª } Don Ferrando de Castro pertiguero mayor de tierra de Santiago confir. Don Johan Alfonso de Alboquerque amo et mayordomo mayor del infante don Pedro confir. Don Johan Alfonso su fijo alferez mayor del infante don Pedro confir. Don Rodrigo Perez Ponze confir. Don Lop Diaz de Zihuentes merino mayor de Gallizia confir. Don Diego Ramirez su hermano confir. Don Rodrigo Perez de Villalobos confir. Don Fernand Rodriguez de Villalobos merino mayor de tierra de Leon et de Asturias confir. Don Pedro Ponze de Leon confir. Don Johan Alfonso de Guzman confir. Don Alvar Perez de Guzman confir. Don Fernando hermano de don Pedro Ponze confir. Don Fernand Anrriquez confir. =

Debaxo del Signo. } Don Anrric Anrriquez de Sevilla justicia mayor de casa del rey confir. Don Egidiolo Bocanegra de Genua almirante mayor de la mar confir. Fernand Sanchez de Valleolit notario mayor de castiella

confir. Alfonso Fernandez Coronel notario mayor del reyno de Leon confir=
Fernand Martinez de Agreda teniente logar de los privillegios ro-
dados por Fernand Rodriguez camarero del rey et camarero ma-
yor del infante don Pedro su fijo primero heredero lo mando fazer
por mandado del rey en el anno quarto que el rey don Alfonso vencio
al poderoso Albohazen rey de Marruecos et de Fez et de Sujulmeza
et de Tremezen, et al rey de Granada en la batalla de Tarifa, que
fue lunes treynta dias de octubre, era de mill et trezientos et setenta
et ocho años, en el año quel sobredicho rey gano a Algezira de los
moros, en treynta et dos años quel sobredicho rey don Alfonso reynó=
Pero Martinez= .....

Num.º 661.

Era 1382: año 1344, á 8 de octubre: Cajon J. 1: titulo: voto
de San Millan: rol. 1.º n.º 8.

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Alfonso por la gracia
de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cor-
dova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et Señor de Molina
vi vna nuestra carta escripta en pergamino de cuero et seellada con
nuestro seello de plomo fecha en esta guisa. Sepan quantos esta car-
ta vieren como yo don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella*=
Et agora el abbat et el convento del dicho monesterio embiaron nos pedir
merced que les confirmasemos la dicha nuestra carta et gela man-
daremos guardar et complir en todo segunt en ella se contiene. Et
nos por la devocion que avemos en el dicho monesterio, et enten-
diendo que por el ruego del Señor Sant Millan, que Dios nos ha
fecho muchas mercedes en todas las peleas que avemos avido con
los moros: et otrosi en cobrar villas et castillos de los moros, se-
naladamientre la nuestra villa de Algezira que ganamos dellos.
Otrosi por quanto el dicho monesterio es limosna et obra de piedad;
et porque don Yeñego abbat et el convento del dicho monesterio se-
an tenudos de rogar a Dios por la nuestra vida et por la nuestra
salut, et por almas de los reyes onde nos venimos, toviemoslo por
bien et confirmamosles la dicha carta. Et mandamos que les sea
guardada et complida en todo segunt que en ella se contiene. Et

* inserta literal é integramente el privilegio num.º 642.

desto les mandamos dar esta nuestra carta seellado con nuestro se-
lo de plomo. Dada en Segovia ocho dias de octubre era de mill et
trezientos et ochenta et dos años. Ferrand Sanchez notario mayor
del rey en Castiella la mando de parte del dicho señor. Yo Sancho Mu-
darra escrivano del rey la fiz escrivir = V. Lboy Diaz =

Num.º 662.

Era 1383: año 1345. á 9. de agosto, dia martes. Cajon J. 9: titulo valle de S. Millan: rollo 2.º n.º 5.º

Sobre Xerique.

Don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algecira et señor de Molina, vimos una carta escripta en papel et signada de Gonzalo Perez nuestro escrivano et seellada con el se-ello de Garcia Perez de Valleolit nuestro alcalle que estava escripta en ella su nombre fecha en esta guisa. Sepan quantos esta carta de sentencia vieren, como ante mi Garcia Perez alcalle del rey en la su corte et alcalle por el dicho señor en las villas et logares del obispado de Calahorra; et en presencia de mi Gonzalo Perez escrivano de nuestro señor el rey en la su corte et escrivano publico por el dicho señor en las villas et logares del dicho obispado et de los testigos de yu-so escriptos, parescieron en juizio ante mi el dicho alcalle Ruy Ferrandez et Ruy Sanchez monjes del monesterio de Sant Millan de la cogolla en nombre del abbat et del convento del dicho monesterio, cuyos procuradores son de la una parte, et Johan Martinez en nombre del conceio de Madriz, cuyo personero es de la otra. Et los dichos Ruy Sanchez et Ruy Ferrandez en nombre del dicho abbat et el convento del dicho monesterio de Sant Millan, aviendo el señorio de Madriz, et de los moradores dende, con terminos et montes et dehesas et pastos et derechos et con todo lo al que al dicho logar de Madriz pertenesce, pro privilleios que avian de los reyes onde el viene en esta razon, et confirmados de nuestro señor el rey: et aviendo de uso et de costumbre los dichos abbat et convento de luengos tiempos aca de poner ganados de los criados et amigos del dicho monesterio, que andudiesen et paciesen en los terminos

Donde: quiere decir: de alli

El Monast.º tiene el señorio de Madriz y de los moradores dende (de alli), con terminos, montes, Dehesas, pastos, dros, y con todo lo al (lo demas) q.e al dho lugar de Madriz pertenece

Veanse Dip. n.º 394. y 644.

e paros del dicho logar de Madriz; e que los dichos abbat e convento que posiesen vacas e yeguas que eran de Martin Yuañez de Badaran criado del dicho monesterio, que paciesen en los terminos e pastos del dicho logar de Madriz: e que andando e paciendo los dichos ganados por mandado de los dichos abbat e convento segund dicho es, que el dicho abbat don Yeñego que entrara dezir e mandar al conceio e al alcalle e a los juzados e al merino del dicho logar de Madriz que non montadgasen nin matasen del dicho ganado nin pasasen ni feziesen contra ello alguna cosa, mas que los dexasen andar e pazer en los dichos terminos e pastos sin embargo ninguno so pena de cient morabedis de la bona moneda a cada uno que contra ello fuese. E como quier que el dicho defendimiento e mandamiento les fuera fecho asi como a vasallos e collazos de los dichos abbat e convento e monesterio, el dicho conceio e don Domingo alcalle e Pero Perez e Domingo Miguel juzados e Johan Calvo merino del dicho logar de Madriz e Johan Martinez de Muenas e Garcia de Lejuega e Andres de Berceo e Balgañon e Domingo Rodoles e Pero Fernandez de la Rueda e Johan Durtio e don Johan de Berceo e Johan fijo de Johan abbat de Arollo e Johan Martinez fijo de Domingo Pascual vecinos del dicho logar de Madriz vasallos e collazos de los dichos abbat e monesterio, que matauan e fiziean matar sin razon e sin derecho contra voluntad e mandamiento del dicho abbat una vaca de las del dicho Martin Yuañez que andava paciendo en el termino del dicho logar por mandado de los dichos abbat e convento, segund dicho es, la qual vaca estimaron que valia cient morabedis desta moneda husual, e que esto que lo feziean el dicho conceio e los dichos alcalle e juzados e merino e los otros sobredichos sin razon e sin derecho contra voluntad de los dichos abbat e convento como non devian, e veniendo contra señorio; e los dichos procuradores de los dichos abbat e convento razonando, que como quier que fazian la dicha demanda, que non era su entencion nin de los dichos abbat e convento, que por la dicha demanda e querella yo el dicho alcalle pasase contra el dicho conceio nin contra los sobredichos de quien querellaban nin contra alguno dellos a pena de muerte nin de sangre, so esta protestacion que pidia a mi el dicho alcalle que por mi sentencia definitiva mandase que el dicho conceio de Madriz e los otros sobredichos

Los vecinos de Madriz son collazos del Monast.º

Aqui nombra los vecinos de Madriz. Llamandolos vasallos collazos (clerigos) del Mont.º por este todo suyo y vasallos p.r el señorio

que matauan la dicha vaca, como non devian, que la non podian nin devian matar de derecho contra mandamiento et defendimiento del dicho abbat, et que los defendiese que daqui adelante que non fiziesen nin se atreviesen a fazer las tales cosas: et por esta misma sentencia mandaron et constriniese al dicho conceio et a los dichos alcalles et jurados et mesino et a todos los otros sobre dichos et al dicho Johan Martinez en su nombre que diesen et pagasen al dicho abbat et convento et a los dichos sus personeros en su nombre los dichos cient morabedis de la dicha estimacion de la dicha vaca, con los daños et menoscabos que los dichos abbat et convento avian recebido por la dicha razon, que estimaron en mill morabedis desta moneda: Otrosi que les condonase en la dicha pena de los dichos cient morabedis de la bona moneda, por que vinieron contra mandamiento et defendimiento del dicho abbat, segund dicho es, et en la pena que se contienen en los privilleios quel dicho monesterio tiene en esta razon; et presentó ante mi privilleios para provar en como el señorio del dicho abbat de Madriz et de los moradores dende, con terminos et montes et dehesas et pastos et derechos et con todo lo al que al dicho logar de Madriz pertenesce, es del dicho monesterio. Et el dicho Johan Martinez en nombre del dicho conceio de Madriz cuyo procurador es et algunos de los sobre dichos demandados en respondiendo a la dicha demanda, dixieron: quel dicho conceio de Madriz et ellos que eran vasallos de los dichos abbat et convento: et en quanto en razon de lo que desian los dichos procuradores de los dichos abbat et convento que fuera dicho de parte del dicho abbat al dicho conceio, que non montadgasen el dicho ganado nin pasasen nin feziesen contra ello ninguna cosa, et que lo dexasen andar et pascer en el dicho termino sin embargo ninguno, dixo el dicho Johan Martinez en nombre del dicho conceio, cuyo personero es, que non sabia si fuera dicho et defendido el dicho conceio de parte del dicho abbat lo que dicho es en la dicha razon: et los dichos Ruy Fernandez et Ruy Sanchez procuradores sobre dichos presentaron ante mi un testimonio signado de escrivano publico para provar lo que dicho es. Et sobresto contendieron amas las dichas partes en el dicho pleito ante mi fasta que cerraron razones

Los privilegios son los de los nº. 334. y 644.

et me pidieron sentencia. Et yo visto todo lo que sobre dicho es, avi-
do conseio sobrello: fallo, que por los dichos privilleios et por el di-
cho testimonio que los dichos procuradores del dicho abbat et convento
ante mi presentaron, et por la conoscencia quel dicho Johan Mar-
tinez personero del dicho conceio de Madriz et los otros del dicho logar
ante mi fezieron, es provada la entencion de los dichos abbat et convento, et
do su entencion por bien provada: et por ende fallo, que por lo que di-
cho es, que el dicho conceio tomaran la dicha vaca et la mataran con-
tra defendimiento del dicho abbat, et que en esto que fueron desobedientes
al dicho abbat su señor, et que non podian nin debian de derecho tomar
nin matar la dicha vaca contra su defendimiento: et por ende jud-
gando por sentencia. mando al dicho conceio et al dicho su personero
en su nombre que peche los cient morabedis, en que la dicha vaca fue
apreciada, a los dichos abbat et convento: et como quier que yo podria
pasar contra el dicho conceio et contra los dichos oficiales mayor pena
segund mi alvidrio; pero temprando la mayor pena en menor, condepno
al dicho conceio en otros cient morabedis demas de la estimacion de la di-
cha vaca: et otrosi condepnolos en la pena de los dichos cient morabedis
de la buena moneda, quel dicho abbat puso contra ellos, si non dexasen
andar el dicho ganado en el dicho termino: et mando que den et paguen
estas dichas quantias de morabedis al dicho abbat para si et para el di-
cho convento fasta nueve dias primeros siguientes: otrosi mando sen-
tenciando que el dicho conceio de Madriz non pasen ni vayan contra
mandamiento et defendimiento de los dichos abbat et convento daqui
adelante en tal caso, como este. Pero sobre razon deste dicho ganado
o de otros ganados de los criados et amigos del dicho monesterio, que los
dichos abbat et convento mandaren andar en el dicho termino agora
o daqui adelante, si deben andar y o no, que lo puedan mostrar
al rey porquel mande oyr sobresta razon amas las partes, et
libre o mande librar sobrello lo que la su merced fuere: et con-
depno al dicho conceio de Madriz et al dicho su personero en su nom-
bre en las costas derechas. Et desto en como paso los dichos procuradores
de los dichos abbat et convento pidieron a mi el dicho alcalle que
les mandase dar esta carta de sentencia seellada con mio seello, fir

Sentencia.

El Juez dexa el Dro si puede ó no el Mon.o pericar con foraneos el q.e lo puedan mostral al Rey p.a este les oyga y libre, lo q.e fuere.

mada de mi nombre, et a mi Gonzalo Perez escrivano publico sobre dicho que la signase con mi signo. Dada fue esta sentencia, martes, nueve dias de agosto, era de mill et trezientos et ochenta et tres años. testigos que estavan presentes Sancho Garcia de las Rivas et Pascual Martinez chantre de Calahorra, et Ruy Sanchez de Carcamo, et Ruy Lopez hermano del abba don Diego Lopez, et Sancho Ruyz de Freseneda et Miguel Martinez de Miranda et Benito Perez de Varrionuevo et Sancho Martinez del dicho logar, et Ruy Garcia escrivano. Et yo Gonzalo Perez escrivano publico sobre dicho a esto que paso antel dicho alcalle Garcia Perez fui presente, et esta carta de sentencia por mandado del dicho alcalle Garcia Perez et fiz escrivir, et fiz aqui mio signo en testimonio de verdat et so testigo. Garcia Perez. Et agora el dicho abbat et convento del monesterio de sant Millan de la cogolla embiaronme pedir merced, que les confirmase esta sobre dicha sentencia et ge la mandasemos guardar: et nos el sobredicho rey Don Alfonso toviemoslo por bien et mandamos que les vala et les sea guardada en todo bien et complidamientre segund que en ella se contiene. et defendemos firmemientre que ninguno non sea osado de les yr nin pasar contra ella nin contra parte della en ninguna manera, si non qualquiera o qualesquier que lo feziesen, pecharnos yan en pena cient morabedis de la moneda nueva, et al dicho abbat et convento, o a quien su boz toviese, todo el daño et menoscabo, que por ende rescebiesen, doblado. Et desto les mandamos dar esta carta seellada con nuestro seello de plomo. Dada en Madrit quince dias de setiembre, era de mill et trezientos et ochenta et tres años. Fernand Sanchez notario mayor del rey en Castiella la mando dar de parte del dicho señor. Yo Lopp Diaz escrivano del rey la fiz escrivir. = Vª = Ruy Diaz = Miguel Roys.

Num.º 663.

Era 1385: año 1347, á 3. de Enero: Cajon 1.9: titulo valle de S. Millan: rollo 2.º n.º 6.º

Don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia, de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe, de Algecira et señor de Molina. A vos Ferrand Perez de Portocarrero nuestro merino

mayor en Castiella et a los merinos que por vos andudieren en las me-
rindades de Burueba et de Rioia et de tierra de Nagera que agora
son, o seran daqui adelante, et a qualquier o qualesquier de vos á
quien esta nuestra carta fuere mostrada o el traslado della signado de
escrivano publico sacado por auctoridat de juez o de alcalle, salut et
gracia. Sepades, que pleito vino por appellacion a la nuestra corte ante
Alfonso Garcia de Burgos nuestro alcalle, el qual pleito paso ante Ruy
Gonzalez merino en la merindat de Nagera por vos el dicho Ferrand
Perez entre el conceio de Madriz por sus procuradores de la vna parte,
et don Yeñego abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla et el
conviento del dicho monesterio de la otra sobre razon de vna nuestra
carta, et de otra carta de vos el dicho Ferrand Perez, et de vna sentencia
quel dicho Ruy Gonzalez merino diera entre los dichos abbat et con-
viento et conceio, en la qual se contenia, que al dicho merino fueran
mostradas las dichas cartas en que se contenia, quel dicho conceio se
nos embiara querellar, que ellos estando en tenencia et en posesion de
terminos que son suyos, et aviendo de huso et de costumbre de tantos
tiempos aca que non es memoria de onmes en contrario de pacer et
husar et cortar de los dichos terminos, et de montar los ganados fora-
nos que entrasen a pacer en ellos sin su mandado et contra so volun-
tad. Et otrosi de labrar en sus exidos, que son en el dicho termino,
quel abbat et conviento del dicho monesterio quel metieron et man-
daron entrar en el dicho su termino ganado vacuno, et otro ganado
forano que decian que era de Martin Yvañes de Sobeiana vecino
de Nagera. Et otrosi que les defendian que non labrásen en sus exi-
dos como solian: et por quanto andava el dicho ganado sin manda-
do del dicho conceio, que montaron vna vaca del dicho Martin Yva-
ñes segund que lo avian de huso et de costumbre; et que los dichos
abbat et conviento o otro alguno que los prendo et mando prendar
lo que les fallo; et por esta razon que rescebian agravio; en la qual
nuestra carta mandavamos a vos el dicho Ferrand Perez et al meri-
no de Nagera o a qualquier de vos, que si el dicho conceio de Madriz
provase ante vos, estando presente el procurador de los dichos abbat et
conviento, en como el dicho conceio et los vecinos dende estudieran et

et estavan en pacifica posesion de tanto tiempo que non era memoria de omnes en contrario de montar los ganados foranos, que andudiesen en su termino sin su mandado et contra su voluntad, et de labrar los exidos, et de pacer et de cortar en los dichos terminos: et los dichos abbat et conviento nin los otros abbades que fueron non ovien de huso et de costumbre de poner ganados foranos en el dicho termino, sin consentimiento del dicho conceio: Et que non consintiedes a los dichos abbat et conviento que posiesen nin feziesen poner ganados foranos en el dicho termino contra voluntad del dicho conceio: et otrosi que los non posiesen embargo en los dichos exidos: et quel embargo que les ỳ pusieran que lo alzasen et consintiesen, que los del dicho conceio que husasen de sus terminos et montes, et labrasen sus exidos, et montasen los ganados foranos que ỳ entrasen contra su voluntad segund que lo husaran et acostumbraran: et quel feziesen entregar et tornar lo quel tenian tomado et prendado por esta razon, o soltar los fiadores que les tenian dados segund que todo esto mas complidamientre se contenia en la dicha nuestra carta, la qual carta fue mostrada al dicho Ruy Gonzalez merino, et fuele pedido complimiento della. Et el dicho merino fue al dicho monesterio, et fronto et requirio a los dichos abbat et conviento, que fuesen o embiasen veer la prueba, que los del dicho conceio querian fazer en la dicha razon: et los dichos abbat et conviento dixieron que la dicha nuestra carta fuera ganada callada la verdat, et que la non devia complir. En el qual pleito el dicho merino rescebio testigos et fizo emplazar los dichos abbat et conviento para que fuesen veer abrir et publicar los dichos de los testigos; et por quanto non fueron, el dicho merino en rebledia dellos fizo abrir et publicar la dicha prueva, et dio sentencia en el dicho pleito, en que falló quel dicho conceio probara su intencion segund se contenia en la dicha nuestra carta, et mandó a los dichos abbat et conviento que non posiesen embargo en los dichos terminos, et quel dicho conceio montase los ganados foranos que ỳ entrasen sin su voluntad: et que los dichos abbat et conviento non posiesen ganados foranos en el dicho termino contra voluntad del dicho conceio, nin les pusiesen embargo en los dichos exidos, et que los dichos abbat et conviento tornasen al dicho conceio diez et seys bueyes de labrar et una vaca quel mandoles tomar a Ruy Perez su merino, segund que esto mas complidamientre

Sent.ª á fabor del Valle: se revoca adelante.

Que el Monast.º no pueda poner ganados foraneos en term.º de Ua-triz contra la voluntad de sus vecinos.

Suplicó el Mor.º de la sent.ª y contra la dha sentenc.ª mostró el Mor.º otra: Es la Sent.ª del Num.º 662.

se contiene en la dicha sentencia; et de la qual los del dicho conceio pedie-
ron conplimiento al dicho mexino, et que les feziese entregar los ganados sobredichos con las costas que estimaron a ixes mill morabedis. Contra la qual sentencia et pedimiento los dichos abbat et conviento mostraron vna sentencia, que diera entrellos Garcia Pérez de Valleolia mayor alcalle en la nuestra corte, et alcalle por nos en las villas et logares del obispado de Calahorra, et vna nuestra carta en que se contenia que confirmavamos la dicha sentencia, et otra nuestra carta en que mandavamos complir la dicha sentencia, en la qual sentencia se contenia, que los dichos abbat et conviento oviesen pleito por ante el dicho Garcia Pérez con el dicho conceio sobre razon de los terminos et exidos et de los ganados foranos que en ellos entrasen: et que seyendo los moradores del dicho conceio vasallos et collazos de los dichos abbat et conviento et monesterio, que contra su defendimiento que montavan et mandavan montar vna vaca, et en esto que fueron contra su señorio, et cayesen en las penas de los privillegios quel dicho monesterio ha; en el qual pleito el dicho Garcia Pérez dio sentencia en que mando, quel dicho conceio pechase al dicho abbat et conviento cient morabedis en que la dicha vaca fué apreciada: et empezando la mayor pena en menor, condempno al dicho conceio en otros cient morabedis: otrosi los condempno en la pena de los cient morabedis de la buena moneda quel dicho abbat puso de coto contra ellos si non dexasen andar los dichos ganados en los dichos terminos; et mando quel dicho conceio non pasase contra mandado et defendimiento de los dichos abbat et conviento en tal caso. Et sobre razon del dicho ganado o de otros ganados de los criados et amigos del dicho monesterio, que los dichos abbat et conviento mandasen andar en el dicho termino, se devian andar o, o no; que lo podiesen mostrar et querellar a nos, et que nos mandasemos sobrello lo que la nuestra merced fuese, segund questo mas conplidamiente se contiene en la sentencia del dicho Garcia Pérez. Et el dicho Ruy Gonzalez mexino en quanto se non atrevio alguno el dicho pleito embiolo, por relacion a la nuestra corte: et las partes parescieron ante el dicho Alfonso Garcia nuestro alcalle et dixieron et razonaron ante el lo que quisieron fasta quel dicho Alfonso Garcia nuestro alcalle dio sentencia en el dicho pleito en que fallo: que non embar-

ganado la sentencia quel dicho Garcia Perez dieza: por los dichos abbat et
conviento non las nuestras cartas en que se contenia que confirmaban
les la dicha sentencia et la mandavan complir, mando que se comple-
se la dicha nuestra carta quel dicho conceio de Madriz ganara et la
sentencia quel dicho Ruy Gonzalez mexino dieza. De la qual sentencia
el procurador de los dichos abbat et conviento apelló para ante el alcal-
le de las alzadas mayores de Castiella et fuele otorgada la apelldacion.
et Gonzalo Sabastianez nuestro alcalle de las alzadas mayores de Castiel-
la [illegible] confirmo la sentencia del dicho Alf-
fonso Garcia nuestro alcalle: et el procurador de los dichos abbat et con-
viento suplicó a la nuestra merced. et nos encomendamos el dicho pleito
al Doctor Pero Ivañez nuestro alcalle, et mandamosle que si fallase que
en el dicho pleito avia suplicacion, que lo librase en nuestro logar por su-
plicacion como fallase por fuero et por derecho. et los procuradores de
las dichas partes parescieron ante el dicho Pero Ivañez nuestro alcalle
con el proceso del dicho pleito. Onde fue presentado ante el por parte
del dicho conceio un proceso en que se contenia el proceso del pleito por
quel dicho mexino dieza la sentencia: et los procuradores de las partes
dixieron et razonaron ante el et de lo que desir et racionar quisieron
de su derecho fasta que encerraron razones, et le pidieron sentencia.
et el dicho Pero Ivañez avido su acuerdo sobre todo con omnes buenos
sabidores de fuero et de derecho: fallo, que en el dicho pleito avia su-
plicacion et pronunciose por juez del: et conociendo del por suplica-
cion fallo: quel dicho Ruy Gonzalez mexino judgo mal, por quan-
to el pleito non era contestado; ca puesto que los dichos abbat et con-
viento fuesen rebeldes, el dicho mexino non debiera rescebir testigos
sobre lo principal, non siendo el pleito contestado, como quier que
podiera por la nomina fazer asentamiento por ninguno de res-
puesta, siendo los dichos abbat et conviento primeramiente lla-
mados por sus plazos de fuero et de derecho: et por esta razon
et por otras muchas que se pueden tomar del proceso del pleito, fal-
lo la sentencia del dicho Ruy Gonzalez mexino, et la primera fe-
cha ante el por parte del dicho conceio, que es todo ninguno de derecho,
et dilo todo por ninguno. et por esta razon misma fallo, que los
dichos Alfonso Garcia et Gonzalo Sabastianez nuestros alcalles

Revocare la sent.ª dada antes a favor del valle.

judgaron mal; el dicho Alfonso Garcia en quanto mandó que se com-
pliese la sentencia del dicho merino; et el dicho Gonzalo Sabastia-
nez en quanto confirmo la sentencia del dicho Alfonso Garcia:
et en si revóco su juizio de los dichos Alfonso Garcia et Gonzalo Sa-
bastianez: et mándo que todos los morabedis de las costas que los
dichos abbat et conviento pagaron al dicho conceio por virtud de las
dichas sentencias de los dichos Alfonso Garcia, et Gonzalo Sabastia-
nez, que los de et torne el dicho conceio a los dichos abbat et convien-
to. Et por quanto el dicho Ruy Gonzalez merino non guardo la
orden del derecho nin el pleito nin el proceso segund que lo debiera,
condempnolo en las costas de amas partes: et revoco la pronunciacion
dellas en si. Et por quanto el dicho Garcia Perez en su sentencia re-
servo su derecho al dicho conceio que lo pudiese querellar et mostrar
a nos, et nos que mandasemos oyr las partes, et librasemos et man-
dasemos librar lo que nuestra mercet fuese: Por esto fallo, que la
dicha sentencia non embargo nin embarga al dicho conceio de lo po-
der querellar et de poder fazer demanda si quisier contra los di-
chos abbat et conviento: et judgando por sentencia de soplicacion, pro-
nunciolo todo asi: Et mando dar nuestra carta a los dichos abbat et
Conviento en esta razon. Porque vos mandamos vista esta nuestra
o el traslado della signado como dicho es a cada vnos de vos en vuestras
jurisdiciones, que non fagades alguna cosa por las sentencias que los
dichos merino et Alfonso Garcia et Gonzalo Sabastianez dieron en
la dicha razon, nin por la prueva quel dicho Ruy Gonzalez merino
rescibio en la dicha razon. Et si alguna cosa por las dichas senten-
cias et prueva es fecho, desfazedlo et ornaldo todo en el estado en que
estaba al tiempo quel dicho merino primeramientre conoscio del
dicho pleito por la dicha nuestra carta. Et tomat razones de los bie-
nes del dicho conceio et vendetlos segund fuero et entregat al dicho abbat
et conviento todos los morabedis que por vertud de las dichas senten-
cias de los dichos Alfonso Garcia et Gonzalo Sabastianez pagaron
al dicho conceio. Et non fagades ende al so pena de cient morabedis
de la moneda nueva a cada vno. Et de como esta nuestra carta vos
fuere mostrada et la complierdes, mandamos a qualesquier escrivano

Revocacion de lo anterior de dhas sent.s en fabor del valle.

Condenase al Juez en las costas.

Queda á salvo el q.e puedan hacer demanda si quisieren contra el mon.o

Se quedan las cosas como lo estaban antes de dhas sentencias.

publico que para esto fuere llamado que de ende, al que vos la mostrare, testimonio signado con su signo, porque nos sepamos en como complides nuestro mandado: et non faga ende al so la dicha pena. Et la carta leyda, datgela. Dada en Villa-Real ... veynte et tres dias de enero, era de mill et trezientos et ochenta et cinco años. Yo Alvar Ferrandez la fiz escrivir por mandado del doctor Pero Cañes Alcalle del rey = Pero Evañes = Sancho Mudarra Vista.

Num.º 664.

Era 1385: año 1347, á 11 de abril: Cajon J. 9: titulo Valle de San Millan: rollo 2.º n.º 7.º

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et Señor de Molina, vimos una carta escripta en pargamino de cuero et signada con dos signos de escrivanos publicos el tenor de la qual es este que se sigue. Sepan quantos esta carta vieren como miercoles onze dias de abril era de mill et trezientos et ochenta et cinco años en el cabillo del monesterio de Sant Millan de la cogolla siendo presentes el onrrado religioso varon don Yeñego por la gracia de Dios abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla et el prior don Sancho Martinez et todo el convento dese mismo logar ante los onmes buenos que en fin desta carta son escriptos por testigos en presencia de mi Johan Martines escrivano publico por el conceio de Nagera et de mi Ruy Garcia escrivano publico por nuestro Señor el rey en Sant Millan de la cogolla, parescieron y ante los dichos abbat et convento Johan Ferrandes Zapata et Lucas Peres et Johan Martines clerigos, et Pero Peres alcalle et Pero Ferrandes de la Rueda vesinos et moradores de Madriz procuradores personeros del conceio de Madriz, et Pero Ferrandes, et Andres, et don Johan fijo de Sabastian, et Johan Peres fijo del alcalle et Diego del Cavallero et Pero Diaz et Johan Blasco et Johan del alcalle et Pero Ferrandez de la Ribella et Diego de Mateo Abbat et Sancho de la Rueda et Johan fijo de Sancho et don Johan de la .... et Nicolas yerno ..... et Johan fijo del entregador, et Martin fijo de Miguel et ..... fijo de Miguel ..... clerigo, et Pero Martines clerigo fijo de ..... *
et generalmente todo el conceio del dicho logar de Madriz seyendo todos

* estan comidos del polvo como seis renglones de esta llana, y del original mas de un renglon.

llamados et ayuntados entre si segunt lo an de vso et de costumbre de se llegar en su conceio; vinieron ante los dichos abbat et convento en el dicho cabillo. et los dichos procuradores en parada de los otros omnes bueno del dicho logar de Madrit vinieron et entraron en el dicho cabillo por si et en nombre de los sobredichos et del dicho conceio descimos et descalzos et en sayos, los ynoios fincados en tierra ante los dichos abbat et conviento, et presentaron una carta de personeria et fisieronla leer por nos los dichos escrivanos, el tenor de la qual carta es este que se sigue. Sepan quantos esta carta de personeria vieren, como nos el conceio de Madrit clerigos et legos seyendo ayuntados a conceio en el portal de Santa Maria de Barrasparo a campana tanida segunt que lo avemos de vso et de costumbre rebocamos a Johan Martines fijo de Johan Abbat et a Lucas Perez clerico, et a Diego Perez fijo de Domingo Marco et a Diego Miguel fijo de don Julian, et a Pero Fernandez de la Rueda et a Johan Balgañon et a Johan Fernandes fijo de Johan Romero et a Johan Martines fijo de Martin de Borceo vecinos de Madrit nuestros procuradores et a todos los otros procuradores que nos fisiemos fasta este dia de oy en los pleitos et demandas que nos aviemos o avemos o esperamos aver en qualquier manera contra el abbat et contra el convento del dicho monesterio de San Millan de la cogolla nuestros señores; et queremos et tenemos por bien que dagui adelante que non sean nuestros procuradores en esta razon. Otrosi rebocamos la personeria o personerias que nos diemos a los sobredichos Johan Martines et Lucas Perez et Diego Perez et Diego Miguel et Pero Fernandes et Johan Balgañon et Johan Fernandes et Johan Martines, et todo el poder que por ellas les diemos contra el dicho abbat et convento nuestros señores, et mandamosles et defendemosles que non vsen mas dagui adelante de la dicha personeria o personerias nin del poder que por ellas les diemos contra el dicho abbat et convento en juisio. Et otrosi por que nos el dicho conceio somos caidos en grandes culpas et yerros de muchas guisas et maneras contra los dichos abbat et convento nuestros señores, lo qual seria luego de contar por menudo, fazemos nuestros ciertos suficientes procuradores a Johan Fernandes Zapata et a Lucas Perez et a Johan Martines clerigos et a Pero Perez alcalle et Pero Fernandes de la Rueda nuestros vecinos a todos en vno et a cada vno dellos por si, et que non sea mayor nin menor la condicion del vno del otro en esta razon mas si

el vno dellos lo dexare quel otro o los otros lo pueda o puedan tomar
et yo por ello cabo adelante, para pedir merced a los dichos abbat et
convento nuestros señores, que nos perdonen de las culpas et yerros et
menguas que contra ellos avemos fecho; et para les fazer emienda
et satisfacion et obligacion, por nos et en nombre nuestro de las culpas
et yerros et penas en que cayemos contra ellos en aquella manera
que los dichos abbat et convento nuestros señores quisieren et por
bien tovieren: et toda emienda et satisfacion et obligacion, que los dichos
nuestros procuradores o qualquier dellos fiziesen o oviesen de fazer
en qualquier manera a los dichos abbat et convento nuestros señores
por nos et en nuestro nombre, nos lo otorgamos et lo avemos et lo avre-
mos por firme et por valedero agora et todo tiempo, et pagaremos
todo lo que los dichos nuestro procuradores o qualquier dellos se obli-
garen de dar et pagar por nos et en nuestro nombre en la razon so-
bre dicha a los dichos abbat et convento nuestros señores. Et otrosi da-
mos complido lleno poder a los dichos nuestros procuradores et a ca-
da vno dellos en si, en que puedan iurar por si et en nuestras almas
toda iura o iuras que menester fuesen et conviniesen a la natura
deste pleito: et que puedan dezir et razonar et avenir et componer
et comprometer et fazer en la razon por nos et en nuestro nombre
juizio et fuera de juizio todas aquellas cosas et cada vna dellas que nos
mismos dixiemos et faziemos et razonariemos, si presentes fuesemos,
aunque sean tales que requieran et ayan menester especial mandado.
Et prometemos obligando todos nuestros bienes muebles et raizes avi-
dos et por ganar . . . . . et pagar
todo quanto los dichos procuradores por qualquier dellos fuere fecho,
et dicho et razonado et obligado en qualquier manera en razon de la
dicha emienda et satisfacion, et de non yr nin venir contra ello nin
contra parte dello en ninguna manera. Et porque esto sea firme et non
venga en dubda, nos el dicho concejo rogamos et mandamos a Anyhuy
Garcia escrivano publico por nuestro señor el rey en Sant Vicente de
la cogolla que fagades una carta de personeria signada con vuestro
signo: et rescibades de nos la dicha obligacion para aquel o aquellos
a quien pertenesce et pueda et deva pertenescer. Desto son testigos pre-

sentes Johan Garcia fijo de Johan Garcia ..... et Domingo de Mateo Abbat, et Johan Calvo merino, et Pero Camara jurado vecinos de Madriz. Et yo Ruy Garcia escrivano publico sobre dicho stipulante la stipulacion et obligacion et fiadura sobre dicha rescebi por ruego et mandamiento del dicho conceio para aquel o aquellos a quien pertenesce et puede pertenescer: et escrivi esta carta de personeria con mi mano, et fiz en ella este mio signo acostumbrado. Fecha en el dicho logar quatro dias de marzo, era de mill et trezientos et ochenta et cinco años. Et la dicha carta ..... et leyda, dixieron los del dicho conceio que la avian por firme et por valedera, et la afirmavan et la ynovavan diziendo a los dichos procuradores, que usen della segunt que les era mandado et segunt que en ella se contiene: et que razonasen por ellos pidiendo mercet a los dichos abbat et convento sus señores por ellos, et les vesasen pies et manos: et todo lo que ellos fiziesen et digiesen et otorgasen et rescibiesen, que lo an et abran por firme et por valedero para agora et para en todo tiempo: et estarien et cumplizen por ello. Et los dichos procuradores et todos los otros nombrados dixieron por si et en nombre de aquellos cuyos procuradores eran con otorgamiento de todo el conceio; que ellos entendiendo, quel perdon non debe ser dado nin otorgado a los que caen en yerro et en culpa et en pecado mayormente a sus señores, sinon a los que vienen a penitencia et quieren fazer satifacion et emienda de los yerros et culpas et pecados en que cayeron. Et que por ende ellos conosciendo verdaderamientre, que los dichos abbat et convento son sus señores, et ellos sus vasallos; et teniendo et entendiendo veraderamientre, que eran et son caidos en grandes yerros et culpas et menguas a los dichos abbat et convento sus señores, señaladamientre porque rompieron et labraron para pan los exidos et terminos, que son del dicho monesterio et del dicho conceio, sin mandado de los dichos abbat et convento sus señores et contra su defendimiento, lo qual dixieron et conoscieron que lo no debian nin podian fazer de derecho sin mandado et consentimiento de los dichos abbat et convento sus señores: las quales tierras et roturos que avian tomado et entrado et labrado de los dichos exidos et terminos, dixieron que estavan prestos para los dexar, et los dexaban et desamparavan luego para que fuesen exido et termino et pasto de los dichos abbat et convento et del

Confiesan los de Madriz, que los exidos y terminos que habian roturado eran del Monasterio y de Concejo, y que sin consentimiento de aquel no podian hacerlo.

dicho conceio, segunt que lo era a la sazon que lo ellos tomaron et romper et labrar.// Et otrosi dixieron, que avian caido en yerros et en culpas et en menguas a los dichos abbat et convento sus señores por razon que avian matado ganados mayores et menores del dicho monesterio, et de otros foranos que andavan paciendo por mandado de los dichos abbat et convento en los terminos et pastos que son de los dichos abbat et convento et del dicho conceio.// Otrosi dixieron et conoscieron por si et en nombre de aquellos cuyos procuradores eran, quel dicho conceio cayeran en culpa et en yerro a los dichos abbat et convento sus señores, por razon quellos seyendo llamados algunas veces por los dichos abbat et convento sus señores o por su mandado, que non quisieron traer el pan et la sal con sus bestias al dicho monesterio de las rentas et derechos que al dicho monesterio pertenescen, nin quisieron fazer las labores del dicho monesterio con sus cuerpos et con sus bestias et con su ganado, et otros servicios a que ellos eran et son tenudos de fazer ~~por sus señores~~ al dicho monesterio asi como sus vasallos deben et son tenudos de fazer por sus señores, et asi como los otros vasallos del dicho monesterio sirven et son tenudos de servir a los dichos abbat et convento sus señores.// Otrosi dixieron el dicho conceio et los otros sobredichos et los dichos procuradores en su nombre de aquellos, cuyos procuradores son, quellos veyendo et entendiendo que por los dichos yerros et culpas et menguas en que ellos avian caido et fecho contra los dichos abbat et convento sus señores, lo qual serie luengo todo de poner por escripto, et les podria dende venir et recrescer mal et daño et peligro que eran caidos en grandes penas segunt derecho et segunt se contenie en los privilegios que los dichos abbat et convento tienen de los reyes et de los otros señores, las quales penas dixieron que no podian pagar con grant parte de los bienes que ellos an: pero teniendo que mas debe ser la misericordia et mercet de los dichos abbat et convento sus señores que non los sus yerros et las sus culpas et menguas, que pidian mercet con grant humildat a los dichos abbat et convento sus señores asi como vasallos la deben pedir a sus señores, que oviesen mercet dellos et les qui-

Confiesan el yerro de matar ganado del Mon.º y de foranos q. pastaban p.r mandado del Monest.º en los term.s y pastos q. son de los dhos Abbad y Conv.to y del dho Concejo.

fiesen perdonar los dichos yerros et culpas et menguas en q̃ eran caidos;
et que estavan prestos et aparejados para fazer penitencia et satisfacion
et emienda, quales los dichos abbat et convento sus señores les mandas-
sen et por bien tuviesen; et por dar a entender verdadera mientre a los
dichos abbat et convento sus señores, que es voluntad del dicho conceio
et de cada uno dellos de los servir et les ser mandados en todas cosas asi
como fieles vasallos deben servir a sus señores; et por les fazer olvidar
con servicios verdaderos los dichos yerros et culpas et menguas en que
cayeron, et los daños et menoscabos que los dichos abbat et convento sus
señores por ellos resciberon, et que dirian et dixieron et conosciesen
el dicho conceio et los otros sobre dichos et los dichos procuradores por
si et en nombre de aquellos, cuyos procuradores eran, que las dichas
tierras et rozuras que avian tomado et labrado en los dichos exidos
et terminos de los dichos abbat et convento sus señores et del dicho con
ceio, que lo non devian ni podian fazer de derecho: sin mandado et
consentimiento de los dichos abbat et convento sus señores: et bien de
agora dexavan et desamparavan las dichas tierras et rozuras que
avian tomado et labrado, para que fuesen exido et termino et pasto
de los dichos abbat et convento et del dicho conceio segun que lo era al
tiempo que lo ellos comenzaron a romper et a labrar: et que daqui
adelante non fazian rozuras nin labraxian en los exidos et terminos
de los dichos abbat et convento [illegible], et del dicho conceio sin man-
dado et consentimiento de los dichos abbat et convento sus señores. Otrosi
dixieron et conosciesen los del dicho conceio et los otros sobre dichos et los
dichos procuradores por si et en su nombre de aquellos, cuyos procura-
dores son, que los dichos abbat et convento sus señores, o su manda-
do, que debian et podian traer los ganados del dicho monesterio mayo-
res et menores quando quisiesen et quando quisiesen, para que pas-
can las yerbas et los fruos et bevan las aguas en todos los terminos
et montes et pastos de los dichos abbat et convento et monesterio, et del
dicho conceio. Otrosi conosciesen et otorgaron los del dicho conceio et los
otros sobre dichos et los dichos sus procuradores por si et en nombre
de aquellos cuyos procuradores son, que el abbat que es agora et fuere
daqui adelante, que puede poner ganados forranos mayores et menores
temporadamiente en los terminos et montes et pastos del dicho monesterio
et del dicho conceio, faziendolo saber al alcalde o al merino, o a los in-

Conocen y otorgan los dichos Diaz, y el Mon.º puede poner ganados forranos mayores y menores temporadam.te en los terms. y montes y pastos del Mon.º y del dho Concejo

Faciendola saber al Concejo de Quiñá que pague el tercio parte y pontenimiento de los ganados: y esse no pudo ni debe poner ganados; guardando empero todavia termenos y pastos del Concejo de Ulion?

rados del dicho conceio, en tal manera que les finque a los del dicho conceio parto et mantenimiento qual cumpla para sus ganados: et que el dicho conceio non puede nin deve poner ganados forasnos en los dichos terminos et montes et pastos sin mandado et consentimiento de su señor el abbat et del dicho monesterio: et si los y pusieren sin su mandado, que les puede et pueda montar el abbat del dicho monesterio su señor. Otrosi el dicho conceio et los otros sobredichos et los dichos procuradores por si et en su nombre de aquellos cuyos procuradores son, conosçieron et otorgaron que quando el abbat del dicho monesterio su señor les dixiese o les mandase o les embiase dezir o mandar que vayan traer con sus bestias pan et sal de las rentas et derechos del dicho monesterio o otras cosas qualesquier, que sean o fuesen mester para el dicho monesterio; et que fagan las labores del dicho monesterio con sus cuerpos et con sus bestias et con sus ganados et otros qualesquier, que el abbat que es agora o fuere por tiempo del dicho monesterio les embiase mandar que vasallos deven et ser tenudos de fazer por sus señores, que ellos son et sean tenudos de lo fazer et complir, et lo fagan et cumplan en todo segunt dicho es: et el dicho abbat que les de et les faga dar la vianda que es acostumbrada de dar a los vasallos del dicho monesterio, que servieron et sirven en las cosas sobredichas. Otrosi el dicho conceio et los dichos nombrados et los dichos procuradores por si et en nombre de aquellos cuyos procuradores son, dixieron: que por amansar et asosegar las voluntades de los dichos abbat et convento sus señores, et por les fazer satisfacion et emienda non qual deven, mas qual pueden, de los daños et menoscabos que an rescebido del dicho conceio por las culpas et yerros et menguas en que cayeron contra ellos, que quisieron servir et servian et daxian et pagavian a los dichos abbat et convento sus señores por la dicha razon ocho mill morabedis que fazen dos dineros el morabedi para servicio del dicho monesterio, dos mill et seteçientos morabedis al dia de la pascua de Navidat primera que viene de la era desta carta; et los otros morabedis que fincan de la dicha quantia, que los den et paguen dende adelante cada año al dia de Sant Martin de noviembre mill morabedis fasta que sean pagados los dichos ocho mill morabedis: et por

xa tenez et guardar et complir todo lo que dicho es et en esta carta se
contiene, et non fer en contra ello nin contra parte dello por si ninpor
otro ninguno en ningun tiempo del mundo; et para dar et pagar la
dicha guantia de morabedis a los dichos abbat et convento, o a su man-
dado a los dichos plazos et a cada uno dellos el dicho conceio et los otros
nombrados et los dichos procuradores todos de mancomun et cada uno
dellos por el todo obligaron todos, et de aquellos cuyos procuradores son
assi muebles como raizes ganados et por ganar guantos que oy dia an
et abran mas cabo adelante. Et por mayor firmeza el dicho conceio et
los dichos nombrados et los dichos procuradores por si et en nombre de
los sobredichos cuyos procuradores son, dixieron et otorgaron et firma-
ron, que si ellos o qualquier dellos en boz et en nombre del dicho conceio
non toviesen et non guardasen et complisen todo lo que sobre dicho es
et en esta carta se contiene, o contra ello o contra parte dello fuesen en
alguna manera, lo que dios non quiera, que sean tenudos a pechar et
pechen por pena mill marcos de plata &c, la meytat para la camara
del rey, et la otra meytat para el dicho monesterio: empero si algu-
nas personas singulares fuesen contra lo que dicho es en todo o en
parte sin boz et sin mandado del dicho conceio, que estos tales que
sean puestos so coniicion del dicho señor abbat: et la dicha pena pa-
gada o no pagada, que siempre et finque sea firme et valedero lo que dicho es
et en esta carta se contiene. Et los dichos abbat et convento dixie-
ron, que ellos veyendo en como el dicho conceio et los dichos nombrados
et los dichos procuradores por si et por nombre de aquellos cuyos pro-
curadores son, conoscian los yerros et culpas et menguas en que eran
caydos et en como pidian misericordia et merced con grant reverencia
et con grant humildat: otrosi entendiendo, que segunt derecho, los
señores mayor piedat et merced deven aver a los que de su voluntat
confiesan et conoscen los yerros et los pecados en que cayeron, que á
los que esperan sentencia, como quier que los yerros et culpas et men-
guas del dicho conceio fueron muchas et grandes contra los dichos abbat
et convento, por ser temperada la justicia con la misericordia, la qual
debe ser en los prelados de santa eglesia mayormiente en los religiosos,
la qual entre todas las otras bonas obras amó nuestro señor Jesu

Si quebrantaren los dhos. de vnanimidad y no guardaren lo sobredicho paguen mil marcos de plata: y siempre sea firme lo q. se contiene en esta carta.

christo, et los sus fechos que son et deben seer nuestra instincion et enfor-
mamiento; que por ende por si et en nombre del dicho monesterio, et
queriendo fazer misericordia et mercet en ellos asi como señores a sus
vasallos, que se tenian por entregados et por contentos de la penitencia
et satisfacion et emienda quel dicho conceio et los dichos nombrados
et los dichos procuradores les fazian et querian fazer por si et en
nombre de los sobredichos et de aquellos cuyos procuradores eran; ~~fa-~~
~~zian et disian et firmavan~~: et que recibian et avian por firmes et por
valederos para agora et para siempre los conoscimientos et los otorga-
mientos et obligaciones sobre dichos et todas las otras cosas quel dicho con-
ceio et los dichos procuradores por si et en nombre de los sobredichos et
de aquellos cuyos procuradores eran, fazian et disian et firmavan segunt
que en esta carta se contenia. Et por mayor firmeza, et otrosi porque
el dicho conceio de Madriz sean mas seguros, los dichos abbat et conven-
to dixieron: que perdovavan et perdonaron todos los yerros et menguas
quel dicho conceio avian fecho fasta este dia, et que non querellarien dellos: Et si el dicho conceio,
o su boz non guardasen daqui adelante et non tovie-
ren et complieren lo que dicho es et en esta carta se contiene, o contra
ello fueren en todo o en parte, que a salbo finque todo su derecho para
les les demandar toda la dicha pena, et para pasar contra ellos, o con-
tra cada uno dellos, como señor contra vasallos, si non guardaren
todo lo que dicho es por los yerros et culpas et menguas et penas en q̃
cayeron a los dichos abbat et convento sus señores: et para guardar
et tener todo lo que dicho es et non ser contra ello nin contra parte dello; los
dichos abbat et convento obligaron todos sus bienes muebles et rayses del
dicho monesterio ganados et por ganar. Et todo esto dicho et fecho, el dicho
conceio et los dichos nombrados et los dichos procuradores por si et en nom-
bre de aquellos cuyos procuradores son, dixieron: que pedian mercet
a los dichos abbat et convento sus señores, que fuese la su mercet, que non
consintiesen que ninguno labrasen los exidos nin rompan los terminos nue-
vamientre, sinon el abbat o el dicho conceio por su mandado et con su
licencia: Otrosi en los terminos et exidos, que an parte con el conceio
de Pazuengos et con el conceio de Badaran, que non labre otro ninguno
en ellos nuevamientre sinon el abbat o el conceio de Madriz, o el con-
ceio de Badaran con licencia del abbat de Sant Millan, et non en otra

manera. Otrosi el dicho conceio que ponga sus montaneros en los terminos et montes et pasos como siempre lo vsaron: et los dichos abbat et convento otorgaronlo todo esto como dicho es, fincandoles a salvo todos sus derechos como siempre los vsaron: et para corregir et castigar a los montaneros et guardas que y posiesen, si fiziesen lo que non deven, o non guardasen fielmente los terminos montes et pasos asi como deven: et para poner recabdo en las menguas, que los dichos montaneros et guardas fiziesen, asi como señores. Et el dicho conceio et los dichos nombrados et los dichos procuradores por si et en nombre de aquellos cuyos procuradores son, dixieron; que tenien en merced a los dichos abbat et convento sus señores el bien et la merced que les fazian en la razon sobredicha: et que bien

Piden al Rey confirme esta Carta, p.a q.e sea mas firme y valedera

et agora pedian merced a nuestro señor el rey, que toviese por bien, fuese la su merced de confirmar esta dicha carta, et lo que en ella se contenia, porque sea firme et valedero para agora et para siempre iamas. En testimonio desto los dichos abbat et convento et el dicho conceio et los dichos nombrados et los dichos procuradores por si et en nombre de aquellos cuyos procuradores son rogaron et mandaron a nos los dichos Ruy Garcia et Johan Martinez escrivanos publicos sobredichos, que fiziesemos dos cartas en un tenor signadas con nuestros signos las mas firmes que nos pudiesemos. Desto son testigos si, que a todo esto fueron presentes rogados et llamados don Garcia Fernandez de Franco Arcidiano de Vizcaya en la eglesia de Calahorra, et Fernando Perez de Vrquita et Garcia de S..... ommes del dicho arcidiano, et Martin Yuañez de Semejana alcalle, et Diego Perez su yerno et Johan Ortiz de Azconcello vecino de Najara, et Alfonso Perez de leon gramatico, et Ruy Perez ..... Johan Sanchez fijo de Martin Sanchez, et Sancho Martinez carnicero et Johan Martinez fijo de Johan Perez de Berceo vecinos et moradores de Varrionuevo, et ..... Millan, et Johan Martinez fijo de Martin Perez, et Garcia Martinez fijo de Pero Martinez, et Pero Martinez fijo de ..... clerigos de Navarrete et ..... vecinos de Navarrete, et Gomes Martinez et Martin ..... clerigos de Miñon, et Johan fijo de Lop Martinez de Langarica et Sancho de Pancorbo fijo de Sancho Martinez, et Johan fijo de Pero de Paruengos et Johan de ..... Et yo Ruy Garcia

escrivano publico sobre dicho, que a todo esto que sobre dicho es, presente fui con los dichos testigos, et con el dicho Johan Martinez escrivano et a ruego et a pedimiento de los dichos abbat et convento et de los sobre dichos nombrados et del dicho conceio de Madriz et de los dichos procuradores, en su nombre cuyos procuradores eran, escrivi esta carta et fiz en ella mio signo acostumbrado en testimonio de verdat. Fecha en el dicho cabillo en el dicho dia mes et era sobredicha. Et yo Johan Martinez escrivano publico sobredicho por el conceio de Najara et fui presente a todo lo que dicho es con el dicho Ruy Garcia escrivano et con los dichos testigos et fiz escrivir esta carta et fiz aqui en ella este mio signo el dia mes et era sobredicha. Johan Martinez. Et agora los dichos abbat et convento embiaron nos pedir mercet que le confirmasemos esta dicha carta, et gela mandasemos guardar et complir en todo segunt que en ella se contiene. Et nos toviemoslo por bien, et confirmamos gela et mandamos que les vala et les sea guardada en todo segunt que en ella se contiene: et defendemos que ninguno et ningunos non sean osados de les yr nin de les pasar contra ella nin contra parte della para quebrantargela nin para menguargela en ninguna manera so la pena que en la dicha carta se contiene. Et desto les mandamos dar esta nuestra carta seellada con su seello de plomo: Dada en Segovia quince dias de Mayo era de mill et trecientos et ochenta et cinco años. Yo Ferrand Sanchez notario mayor de Castiella la mande dar de parte de . . . . . .

. . . . . .

Num.º 665.

Era 1389: año 1351, a 17 de enero: Cajon J. 9: titulo Valle de S. Millan rollo 4.º n.º 8:

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Johan por la gracia de Dios abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla, entendiendo que por el oficio et el lugar que tenemos . . . . . somos tenudo de tirar los escandalos . . . . . et daños que acaescen o pueden acaescer en los vasallos nuestros et del nuestro monesterio de Sant Millan de la cogolla, et de poner entrellos paz et sosiego et concordia, porque meior puedan servir

a Dios et a los preciosos confesores de ..... Sant Millan et Sant Felices: et por
ende nos el sobredicho abbat veyendo, que luengo tiempo ante que fuesemos ab-
bat del dicho monesterio, fue et es agora entre los conceios vecinos moradores
de los nuestros logares de Madriz et de Varrionuevo nuestros vasallos et del
dicho convento del dicho monesterio de Sant Millan, et por esta razon vinie-
ron ante nos a nuestro monesterio los procuradores de los conceios de Ma-
driz et de Varrionuevo, et presentaronnos un compromiso fecho et signado
de mano de Ruy Garcia escrivano publico por nuestro Señor el rey en Sant
Millan de la cogolla encorporadas las personerias que los dichos conceios les
dieron a cada uno de los dichos procuradores, el tenor del qual compromiso es
este que se sigue. Sepan quantos esta carta de compromiso vieren, como nos
Sancho Martinez alcalle fijo de Johan Sanchez et Diego Miguel fijo de don
Jullan, vecinos e procuradores del conceio de Madriz segunt se contiene
por esta carta de personeria el tenor della es este que se sigue: Sepan quan-
tos esta carta de personeria vieren como nos el conceio de Madriz seyen-
do llamados et allegados al nuestro conceio en el portal de Santa Maria
de Varrespaso a Campana tañida segunt lo avemos de huso et de costum-
bre en el dicho lugar et specialmientre sobre demandas que nos avemos
et esperamos aver contra el conceio de Varrionuevo por razon de los servi-
cios de nuestro Señor el rey que pechen connusco en la nuestra cabeza de
los pecheros que tenemos, et para entrar abeniencia et composicion
con el dicho conceio en razon de los nuestros terminos et pastos et costeri-
as ante nuestro Señor el onrrado religioso varon don Johan por la gra-
cia de Dios electo confirmado en el monesterio de Sant Millan de la co-
golla et ante el convento dese mismo logar en qualquier manera et por
qualquier razon, que los dichos electo et convento tovieren por bien que
sea et pase entre nos et el dicho conceio de Varrionuevo: et conoscemos
et otorgamos que fazemos et ordenamos por nuestros ciertos et suficien-
tes procuradores especiales generales suficientes abundantes en nuestra
boz et en nuestro nombre et en nuestro logar a Diego Miguel fijo de don
Jullan et a Sancho Martinez alcalle fijo del alcalle Johan Sanchez
ambos en uno et cada uno dellos por si in simul et in solidum, asi que
non sea meior la condicion del uno que del otro, mas do el uno dexare
este pleito o pleitos, quel otro lo pueda tomar et mediar et fenir et acabar,

Poder de los de la Madriz

et yr por el pleyto o pleitos adelante. Et damosles complido poder a estos dichos nuestros procuradores ambos en vno et a cada vno dellos por si para ante el dicho señor electo o para ante el dicho convento o para ante qualquier dellos, para demandar responder et defender razonar negar conoscer et contestar et minguar et contradesir et crecer et componer et comprometer, et para fazer compromiso et formalo de penas, et para recebir sentencia o sentencias interlocutorias et definitivas quales et quantas fueren mester en este dicho pleito, et para fazer, decir, et razonar et otorgar en juisio et fuera de juisio todas aquellas cosas et cada vna dellas, las quales nos mismos diriamos et fariamos et razonariamos seyendo presentes, aunque sean tales cosas que requieran et ayan mester mandamiento especial. Et toda cosa questos nuestros dichos procuradores et cada vno dellos por si fizieren dixieren razonaren et otorgaren en juisio et fuera de juisio, nos el dicho conceio lo otorgamos et lo abemos et lo abremos et estaremos et compliremos por ello, como si nos mismos lo oviesemos pidido et recebido por sentencia et por juisio. Et para todo esto complir en todo obligamos a nos et a todos nuestros bienes muebles et rayzes ganados et por ganar, et entramos debdores et fiadores con ellos para tener et guardar et complir et pagar, et estar et quedar et aver por firme et por valedero todo quanto sobre dicho es, et todo lo que por los dichos nuestros procuradores o por qualquier dellos fuere dicho fecho razonado otorgado et sentenciado en qualquier manera o por qualquier razon asi por vos como todos nos con todas sus clausulas derechas et necesarias quel derecho manda. En testimonio desto rogamos et mandamos a vos Johan Royz escrivano publico por nuestro señor el rey en Sant Millan de la Cogolla, que recibades de nos esta dicha obligacion et estipulacion et fiadura sobre dicha para aquel o aquellos a quienes pertenesce et puede et debe pertenescer, et fagades vna carta de personeria signada con vuestro signo. Fecha en el dicho logar quatro dias de enero, era de mill et trezientos et ochenta et ocho años. Desto son testigos presentes ..... fijo de Martin Ybañes et Johan Zapatero vecinos de Varrionuevo et Johan Martinez clerigo de Llano fijo de ..... et Johan Perez clerigo de Verceo, fijo de Johan ..... et Johan Sanchez fijo de Diego Rubio ..... vecino de ..... = Sepan quantos esta carta vieren como nos el conceio de

Poder de los de Varrinuevo

Varrionuevo de Sant Millan de la cogolla seyendo ayuntados a pregon en la nuestra camara del Conceio asi como lo avemos de uso et de costumbre en el dicho logar, specialmientre sobre razon de demandas que nos avemos o esperamos aver con el conceio de Madriz sobre razon de los servicios de nuestro señor el rey, que nos demandan que pechemos con ellos en la su cabeza de los pecheros que ellos tienen: et para tratar abeniencia et composicion con el dicho conceio en razon de los sus terminos et pastos et costerias ante nuestro señor el onrrado religioso varon don Johan por la gracia de Dios electo confirmado en el monesterio de Sant Millan de la cogolla et ante el convento dese mismo logar en qualquier manera o por qualquier razon que los dichos electo et convento tovieren por bien, que sea et pase entre nos et el dicho conceio de Madriz, conoscemos et otorgamos, que fazemos et otorgamos por nuestros ciertos suficientes procuradores especiales generales suficientes abundantes en nuestra boz et en nuestro nombre et en nuestro logar a Sancho Martinez carnicero fijo de Diego Martinez et de Garcia fijo de Johan Garcia carnicero ambos en uno et acada uno dellos por si para ante el dicho señor electo *. Fecha en el dicho logar cinco dias de enero, era de mill et trezientos et ochenta et cinco años. Desto son testigos presentes Diego Perez fijo de Johan... ..... merino de Santurde, et Johan Alfonso de Carcamo, et Johan de Villar fijo de Johan Perez, et Johan de la Peña criados del Sancristan. Et yo Johan Ruyz escrivano publico sobredicho estipulante de la estipulacion et obligacion et fiadura sobredicha ..... del dicho conceio para aquel o aquellos a quien pertenesce et pueda et deva pertenescer escrivi esta carta de personeria et fiz en ella este mio signo acostumbrado en testimonio de verdat fecha en el dicho logar.

Las dichas personerias vistas et leydas, los dichos procuradores de los dichos conceios presentaron dos escriptos cada unos por la su parte el tenor de los quales escriptos es este que se sigue, segunt por ellos parecien. "Señor, nos el conceio de Madriz nos encomendamos en la vuestra gracia et en la vuestra mercet asi como de señor que atendemos bien et mercet, et para quien queriemos que diese Dios mucha vida con onrra por muchos tiempos et buenos: Se-

* Sigue con las mismas espresiones q.e el anterior poder, hasta su fecha esclusive.

,, ñor bien sabedes en como nos et los de Varrio-nuevo fuemos a casa
,, del rey a pleito por razon que les demandavamos los servicios que
,, connusco por las heredades que avien comprado en el nuestro termino,
,, et viniemos librados dello en que pechasen connusco los servicios et los
,, pechos foreros por las heredades que an en nuestro termino; et nos que
,, les consintamos que los sus ganados que anden el nuestro termino afue-
,, ra de las dehesas, segunt que meior et mas complidamientre lo fallardes
,, por las cartas. que vos tenedes de la dicha sentencia: Por que vos pedi-
,, mos por mercet en que nos guardedes a nuestro derecho segunt que
,, por las dichas cartas se contiene et nos guardaron los vuestros an-
,, tecesores fasta aqui. Et señor si vos quisierdes meiorar en razon de
,, las costieras, pidimos vos por mercet que nos den los de Varrionuevo
,, seis mill morabedis para nos que..... de los judios, et nos consintamos
,, que pongan costieros para que guarden con los nuestros el pan et el vi-
,, no et los terminos; et si esto non quieren que nos dexen husar et guar-
,, dar nuestro termino. et vuestro; asi como lo guardamos fasta aqui nos
,, et los nuestros antecesores para vos. et para nos. Et señor, aun si mas
,, queredes, fasendnos á todos un conceio. que ayamos boz en montes et en
,, terminos et pastos. et en costieras. et en pechos et en todas cosas asi co-
,, mo vecinos deben fazer a un conceio, et que nos ayuden a quitar las
,, deudas que debemos, et nos consintiemos en ello. Et señor, pedimos vos
,, por mercet que non nos agraviedes mas de quanto nos agraviaron
,, nuestros antecesores; ca señor vos sodes asi como padre que puedes aguar-
,, dar a cada uno su derecho asi a los de Varrionuevo como a los de Ma-
,, driz: et mantenga vos Dios a su servicio por muchos tiempos, et bue-
,, nos,, Et los procuradores del dicho conceio dixieron: señor, nos el conceio
,, de Varrionuevo vos vesamos las manos et nos encomendamos en la
,, vuestra mercet: señor, bien sabedes como los de Madriz nos fizie-
,, ron yr a la casa del rey, en que nos demandaban servicios por las
,, heredades que aviemos en su termino; et los alcalles del rey fallaron,
,, que pues pechavamos por las heredades pecheras los pechos derecheros
,, foreros, que non aviemos por que pechar servicios. et pues se obligaron
,, de nos consentir en pastos et en terminos, andar et pacer et taiar asi
,, como el conceio de Madriz, salvado en la fruy de las dehesas; et nos obli-
,, gamos nos el conceio de Varrionuevo de pagar en los servicios segunt nos

" aprobechamos de los sus terminos de pacer et de taiar en el termino
" de Madriz: et otrosi loquellos tienen apartadamientre sin parte de
" nos, et asi que nos apartades la cabeza de los servicios quellos tienen;
" et si fuere vuestra mercet que ayamos en todos los montes et dehesas
" et pastos parte como ellos, que nos dedes la meatad de los pecheros quel-
" los tienen: et si todo non quiserdes o ellos non quisieren, que sea la vuestra
" mercet que nos mantengades como nos mantovieron vuestros antecesores.
Ambas estas dichas partes abenidamientre et de un consentimiento et de una
voluntat, por bien de paz et de concordia et por escusar espensas et traba-
ios que podian recrecer entre los dichos conceios, otorgamos et conoscemos
que comprometemos et ponemos todos los dichos pleitos et demandas mo-
vidos et por mover que la una parte tiene contra la otra en qualquier
manera et por qualquier razon fasta el dia de oy por los dichos terminos
et pastos et montes et servicios, como dicho es, en mano et en poder
del onrrado religioso varon don Johan por la gracia de Dios abbat del
monesterio de Sant Millan de la cogolla nuestro señor, asi como en
juez arbitro arbitrador amigable componedor et compromisario en
tal manera, quel dicho señor, oydas las demandas et defensiones de
cada una de las dichas partes por escripto o por palabra, o sin escripto
pueda conocer et examinar et indagar et arbitrar et loar et inter-
pretar et pronunciar et declarar una o dos o mas vegadas si mester
fuere sobre los dichos pleitos et demandas et sobre cada uno dellos asi
como el quisiere et por bien toviere por su arbitro sentencia interlocu-
toria difinitiva por escripto o sin escripto, guardada la forma del de-
recho o no guardada, en dia feriado o no feriado, seyendo las partes
presentes o non presentes, emplazados o non emplazados, en qualquier
ora o tiempo o logar, quel quisiere, et por bien toviere, que lo libre, et
si come...., o oyr los pleitos et librar ..... et despues
quisiere tornar a lo oyr et librar como arbitrador et amigable componedor
que lo pueda fazer: et si lo comenzar, o oyr et librar como arbitrador et
amigable componedor, et lo quisiere tornar a oyr et librar como arbitro,
que lo pueda fazer, et que sea firme et valedero para siempre iamas
en qualquier manera que lo el libre este juisio o sentencia o abritro, que
sea examinado et conoscido et dado, do ellos quisieren, el pleito contestado

o no contestado estando en pie o sentado en qualquier manera: et que pueda impetrar et declarar su juisio cada que alguna dubda se acaesciere tantas vegadas quantas fuere mester del dia de oy que esta carta de compromiso es fecha, queste dicho pleito o pleitos sea librado entre las dichas partes. Et nos las dichas partes renunciamos, que non podamos apellar nin agraviar de cosa ninguna del juisio laudo arbitro sentencia pronunciacion declaracion, quel dicho señor arbitro fiziere et dixiere et diere et mandare sobre el dicho pleito o pleitos, demanda o demandas, nin traerlos por nos nin por .....
..... nin allegar nin suplicar nin querellar a ninguno señor espiritual nin temporal nin ganar privilegio nin carta que sea contra el dicho arbitro nin proponer excepciones nin defensiones de derecho nin de fecho nin de otros derechos canonicos nin cibiles nin desir nin contradecir cosa ninguna contra la forma deste compromiso nin contra lo que sobre dicho es nin contra lo que fuere judgado mandado arbitrado o loado por el dicho señor en todo nin en parte dello. Et que non usaremos nin consintremos husar por nos nin por otro en ninguno tiempo de ningunas exepciones nin defensiones, como dicho es, nin de fazer cibiles nin spirituales ningunos que de derecho nin de fecho pudiesen viciar nin anullar en todo o en parte dello el dicho compromiso la sentencia o arbitro quel diere por razon de nos los dichos comprometientes o del dicho alcalle arbitro o compromisario o de los dichos pleitos o demandas o querellas nin por otra razon alguna, las quales comprometiemos et pusiemos et consintiemos en mano del dicho señor alcalle arbitro: et si lo fiziesemos que non nos vala nin seamos oidos sobrello ante ninguna persona ecclesiastica o seglar. Et sobre todo esto renunciamos expresamientre el beneficio del derecho escripto o por escrivir et de privilegios rescriptos et cartas et todas las exepciones et defensiones derechas, et fueros et derechos que por nos pudiesen fazer seyendo recontados et certificados dellos antel expresamientre. Et sobre todo esto prometemos de guardar et atener el juisio loado arbitro sentencia pronunciacion declaracion o in-

pretacion quel dicho arbitro o arbitrador ficiere et diere sobre los dichos pleito o pleitos, demanda o demandas, et de non venir contra ello en todo nin en parte en ningun tiempo. Et la parte q̃ non cumpliere todo lo que dicho es, o viniere contra ello en ningun tiempo en todo nin en parte que peche seis mill morabedis desta moneda husual que fasen diez dineros el morabedi, la meytad para la camara del rey nuestro señor et la otra meytad para el señorio por tal que lo faga ..... et complir. El juisio loado arbitro sentencia pronunciacion declaracion interpretacion que este dicho señor alcalle arbitro arbitare fiziere o mandare o judgare, segunt dicho es, et pagada et non pagada la dicha pena, que vala et que tenga para siempre iamas, et vala el juisio segunt dicho es. Et otrosi ponemos, que si alguna de nos las dichas partes se agraviare o quisiere agraviar o apellar de la sentencia o arbitramento quel dicho señor alcalle arbitro diese o mandase en el dicho pleito o pleitos, et por esta razon querellasemos o quisiesemos querellar del a otro señor qualquier, et le fuese hecho algun emplazamiento por nos nin por otro por esta razon, et mal et daño o perdida o menoscabo el oviese o recibiese por nos o por qualquier de nos, que seamos tenudos de lo pagar et paguemos todo el daño et menoscabo que por esta razon recibiese, et que sea creido al dicho de su palabra llana sin iura et sin testigo ninguno. Et por esto obligamos todos nuestros bienes bien de agora como de entonce quantos oy dia hemos et avremos mas cabo adelante, et somos fiadores por nos mismos por el poder que hemos de las dichas procuraciones de los dichos conceios cada uno de nos por la su parte. Et otrosi que ..... vegadas caya en la pena sobre dicha, et que sea tenudo de lo pagar, como dicho es, la parte desobediente quantas vegadas viniere et fuere en todo o en parte por si o por otro, en estondado o en paladino o en qualquier manera contra el dicho juisio arbitro, o contra lo que sobre dicho es: et la parte que non paresciere a los plazos, que le fueren asignados por el dicho señor alcalle arbitro arbitrador que peche diez morabedis de la dicha

moneda pro dannis et interesse, et estos dichos morabedis que sea para el dicho alcalle: et la parte obediente que pueda por su propria voluntad..... et entrar et tomar los bienes de la parte desobediente que fuere en todo o en parte contra el dicho compromiso laudo arbitro sentencia juisio pronunciacion interpretacion declaracion en quantas vegadas fuere contra ello en todo o en parte. Et para tener et guardar et complir todo lo que sobre dicho es. en non venir en todo nin en parte en ningun tiempo del mundo nos nin otro por nos nin por alguno de nos. obligamos todos nuestros bienes de cada uno de nos, cada uno de la su parte muebles et rayses ganados et por ganar, et somos fiadores con ellos por el poder que tenemos para tener et guardar et complir todo quanto dicho es, et en esta carta de compromiso se contiene, et destar et quedar para agora et para siempre iamas por todo quanto el dicho alcalle arbitro arbitrador amigable componedor iudgare et mandare sentenciare loare interpretare prunciare declarare solas penas que dichas son et en esta carta de compromiso se contiene. ~~et de estar et quedar para agora~~ Et por questo sea firme et non venga en dubda rogamos et mandamos ambas las dichas partes a vos Roy Garcia escrivano publico por nuestro señor el rey en Sant Millan de la cogolla que fagades una carta de compromiso la mas firme que podierdes signada con vuestro signo, et ge la dedes al dicho señor nuestro juez arbitro. Desto son testigos presentes don Johan Gonzalez arcidiano de Berberiego, et Sancho Garcia fardia, et Pero Sanchez racionero en la iglesia de Sancto Domingo, et Johan Albarez..... Et yo Ruy Garcia escrivano publico sobredicho ~~que~~ escrivi esta carta de compromiso por ruego et mandamiento de los dichos procuradores et por cada uno dellos, et fiz en ella este mio signo acostumbrado. Fecha en Sant Millan de la cogolla veynte un dia de agosto, era de mill et trezientos et ochenta et ocho años = Habido sobre todo esto conseio con onmes buenos sabidores de fuero et de derecho; aviendo solo Dios ante nuestros oios por bien de paz et de sosiego, sentenciando arbitrando loando et componendo, pronunciamos et mandamos, quel conceio et vecinos de Var-

Sent.ª

rionuevo que pascan en todos los terminos et pastos del termino de Madriz, et corten et taien et husen en los montes de Madriz segunt que los vecinos de Madriz, salvo ende en las dehesas antiguas de Verceo et de Estollo et de Sant Andres et de Llano, en las quales mandamos que pascan et yagan los ganados de lanar del dicho logar de Varrionuevo de noche et de dia salvos et seguros asi como los ganados del dicho Madriz et de los vecinos dende del dicho logar de Madriz salvando en el tiempo de la fruy de las dichas dehesas, que en este tiempo que non entren los ganados del dicho logar de Varrionuevo asi ~~como los vecinos del dicho logar de Madriz~~ a comer la fruy, nin los onmes coger la dicha fruy: et en todos los terminos montes et pastos del dicho logar de Madriz mandamos que husen et pascan et corten los del dicho logar de Varrionuevo asi como los vecinos del dicho logar de Madriz, salvo ende en las dehesas como dicho es. Et por quanto estos dichos terminos son et an de ser como comuneros de los dichos conceios; et de razon son que los que han parte del pro, que reen si parte de la carga. Por ende mandamos: que los del dicho logar de Varrionuevo que ayuden a pechar et pechen en la cabeza que agora tienen a caterran daqui adelante de los pecheros de los servicios los del dicho logar de Madriz veynte et ocho pecheros: et por este cuento si subiere o minguare la cabeza de los servicios que tomen por pecheros los quales copiere de pechar como uno de los del dicho logar de Madriz, et paguen por este cuento de los que tovieren en cabeza por el padron del rey. Et por quanto el estado de las cosas se muda por cierto et non esta siempre en un tenor, podra acaescer que de los dichos logares se amochiguase en vecinos, et se aprobechar mas de los terminos, et el otro minguase et viniese a peoria en lo que dicho es, o el rey ordenase por tiempo de otra cosa en razon de la cabeza de los servicios: por ende mandamos que a cada una de las partes finque a salvo su derecho para lo mostrar a nos, o a nuestro sucesor; et nos con conseio et voluntad del convento et nos que podamos interpretar et declarar en manera que cada una de las dichas partes ayan egualdat et pasen bien en la razon sobre dicha. Otrosi que el conceio de Madriz non pueda fazer dehesado ninguno sin el abbat de Sant Millan et sin el conceio de Varrionuevo: et otrosi por el poder que tenemos del dicho compromiso, declarando

mandamos que los vecinos et moradores de Varrionuevo que pascan con todos sus ganados en pasto et en fruy, quando la oviere, en dehesa mayor del sendero que ba de Sant Millan a Villareio dende ayuso: et otrosi que en el hadar asi como los vecinos de Madriz metiendo sus puercos a cuenta señalados, fincando a salvo al dicho conceio de Madriz su custoriago, et sus montaneros, que los pongan ellos, como siempre pusieron. Otrosi en huente et en puente et ganar et defender termino en lo que se aprobecha el conceio de Varrionuevo que si algo acaesciere de pleito o de omesiello que los ayuden al conceio de Madriz, et non en otro probecho ninguno, sinon en los servicios, como dicho es. Et si alguno de los dichos conceios removiere pleito contra esto que dicho es, que peche seis mill morabedis al señorio los medios, et a la parte que obedeciere los otros medios. Et por nuestra sentencia pronunciamoslo todo asi so la dicha pena. Dada fue esta sentencia en el cabillo del dicho monesterio diez et siete dias de Enero, era de mill et trezientos et ochenta et nueve años. Desto son testigos que fueron presentes don Johan Gonzalez arcidiano de Berberiego, et Johan Perez de Valledolit et Pero Sanchez racionero en la eglesia de la calzada, et Pero Lopez de Langarica et Martin Ferrandez de Salinas et Johan Sanchez fi de Martin Sanchez, et Diego abbat clerigo de Llano. Et otrosi en razon de lo de las pechas sobre que era et esperaba ser grant contienda entre los dichos conceios por razon de los pecheros del pan: nos sabida la verdat et avido nuestro conseio sobrello, mandamos judgando, que los del dicho logar de Varrionuevo que por las heredades que agora aven, ó avran daqui adelante en el dicho termino de Madriz, que pechen todos los que fueren empadronados del dicho logar de Varrionuevo en el dicho termino de Madriz, el contoviere quantia de dos almudes et medio sembradura, que peche su pecha segunt que es huso en la cabeza del conceio de Madriz; et por mas que avien, non pechen sinon su pecha acostumbrada; et si menos ovieren desta quantia sobre dicha, non peche ninguna cosa en la dicha pecha. Esto mandamos judgando so la pena que en el dicho compromiso se contiene. Testigos los sobre dichos. Et yo Ruy Garcia escrivano publico por nuestro señor el rey en Sant

Sobre las pechas: q^e son de castilleria, pecha y martiniega y yantar

Millan de la cogolla que escrivi esta carta de sentencia, por mandamiento de mi señor el dicho abbat, et a pidimiento de los procuradores fiz en ella este mio Sig+no acostumbrado en testimonio de verdat, et so ende testigo que fuy presente.

Num.º 666.

Era 1389: año 1351, á siete de septbre: Cajon 0.1: titulo privilegios reales: rollo 5: n.º 4.º

En el nombre de Dios padre et fijo et Spiritu Sancto que son tres personas et un Dios verdadero que vive et reyna por siempre iamas, et de la bienaventurada virgen gloriosa Sancta Maria su madre a quien yo tengo por señora et abogada en todos mis fechos et a onrra et a servicio de todos los Sanctos de la corte celestial, quiero que sepan por este mi privillegio todos los ommes que agora son et seran daqui adelante, como yo don Pedro por la gracia de Dios rey de castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova, de Murcia de Jahen del Algarbe de Algesira et señor de Molina, vi un privillegio del rey don Alfonso mio padre escripto en pargamino de cuero sellado con su sello de plomo fecho en esta guisa = En el nombre de Dios padre* = Et agora el abbat et el convento del dicho monesterio de Sant Millan embiaron me pedir merced que les confirmase este dicho privillegio et gelo mandase guardar. Et yo el sobredicho rey don Pedro por les fazer merced tovelo, por bien et confirmogelo et mando que les vala et les sea guardado en todo bien et complidamientre segunt que en el se contiene: et defiendo firmemientre que ninguno nin ningunos non sean ojados de yr nin de pasar contra este dicho privillegio para quebrantarlo nin menguarlo en ninguna cosa, ca qualquier ó qualesquier que lo fiziesen, avrian la mi yra, et demas pecharme y an la pena que en el dicho privillegio se contiene, et a los dichos abbat et convento del dicho monesterio, o a quien su boz toviese todos los daños et menoscabos, que por ende recibiesen, doblados. Et porque esto sea firme et estable para siempre, mandeles ende dar este privillegio rodado et sellado con mio sello de plomo. Fecho el privillegio en las cortes de Valledolit seze dias de setiembre, era de mill et trezientos et ochenta et nueve annos. Et yo el sobredicho rey don Pedro reynante en castiella en Tole-

* inserta e incluye integra y literalmente el privilegio numero 660. hasta et confirmamoslo inclusive, y nada mas.

do en Leon en Gallizia en Sevilla en Cordova en Murcia en Jahen en Baeza en el Algarbe en Algezira et en Molina, porque este privillegio et confirmolo. = Signo del rey don Pedro = Don Nuno Sennor de Vizcaya alferez mayor del rey confirma. Don Fernando de Castro mayordomo mayor del rey confirma = Don Gonzalo arzobispo de Toledo primado de las españas confir. Don Vasco obispo de Palencia notario mayor del reyno de Leon et Chancillez mayor de la reyna confir. Don Lope obispo de Burgos confir. Don Gonzalo obispo de Calahorra confir. Don Garcia obispo de Cuenca confir. Don Pedro obispo de Siguenza confir. Don Gonzalo obispo de Osma confir. Don Vasco obispo de Segovia confir. Don Sancho obispo de Avila confir. Don Sancho obispo de Plazencia confir. Don Johan obispo de Jahen confir. Don Martino obispo de Cordova confir. Don Sancho obispo de Cadiz confir. Don Johan Nuñez maestre de la orden de Calatrava notario mayor de castiella confir. Don Fernand Perez de Deza, prior de Sant Johan confir = El infante don Fernando fijo del rey de Aragon primo del rey et su vasallo adelantado mayor de la frontera confir. El infante don Johan su hermano vasallo del rey confir. Don Nuño señor de Vizcaya alferez mayor del rey confir. Don Tello señor de Aguylar confir. Don Sancho su hermano confir. Don Pedro su hermano confir. Don Johan fijo de don Loys confir. Don Pedro fijo de don Diego confir. Don Alfonso Tellez de Haro confir. Don Alfonso Lopez de Haro confir. Don Johan Alfonso su fijo confir. Don Pedro Nuñez de Guzman adelantado mayor de Gallizia confir. Don Johan Rodriguez de Cisneros adelantado mayor de tierra de Leon confir. Don Johan Ximenez de Guzman confir. Don Johan Garcia Manrique adelantado mayor de castiella confir. Don Garcia Fernandez Manrique confir. Don Roy Gonzalez de Cartañeda confir. Don Nuño Nuñez de Asa confir. Don Beltran de Guevara confir. Don Alfonso Tellez Sirvon confir. Don Fernand Roys su hermano confir. = Don Gomez arzobispo de Santiago confir. Don Nuño arzobispo de Sevilla confir. Don Diego obispo de Leon confir. Don Sancho obispo de Oviedo confir. Don Rodrigo obispo de Astorga confir. Don Johan obispo de Salamanca confir. Don Pedro obispo de Zamora confir. Don Alfonso obispo de Cibdat confir. Don

Colum.a 4.a

2.a

Pedro obispo de Coria confir. don Johan obispo de Badaioz confir. don Johan obispo de Orens confir. don Alfonso obispo de Mendoñedo confir. don Johan obispo de Tuy confir. don Pedro obispo de Lugo confir. don Fradrique maestre de Santiago confir. don Ferrand Perez Ponze maestre de Alcantara confir = Don Johan Alfonso de Aborquerque chanciller mayor del rey et mayordomo mayor de la reyna confir. don Martin Gil su fijo adelantado mayor del reyno de Murcia confir. don Fernando de Castro mayordomo mayor del rey confir. El conde don Enrric confir. don Johan su hermano confir. don Roy Perez Ponze confir. don Pedro Ponze de Leon confir. don Alvar Perez de Guzman confir. don Pedro Nuñez de Guzman su fijo confir. don Anrric Anrriquez confir. don Fernand Anrriquez su fijo confir. don Alfonso Perez de Guzman confir. don Lop Diaz de Cifuentes confir. don Ferrand Rodriguez de Villalobos confir = Don Johan Alfonso de Benavides justicia mayor de Casa del rey confir. don Egidiol Bocanegra almirante mayor de la mar confir. Diago Gomez notario mayor del reyno de toledo confir. Martin Ferrandez de Toledo ayo del rey notario mayor de Andalucia et chanciller del sello de la Poridat confir. Johan Martinez de la Camara del rey et su notario mayor de los privillegios rodados lo mando fazer por mandado del rey en el año segundo quel sobredicho rey don Pedro regno = Johan Martinez = Pascual Buey.

4ª.

Debaxo del signo.

Num.º 667.

Era 1389: año 1351; á 8 de sepbre: cajon J. 1º: titulo voto de San Millan: rollo 1º: n.º 8.

Don Pedro por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et señor de Molina. A todos los conceios alcalles alguaciles jurados jueces justicias merinos, maestres priores de las ordenes, comendadores sos-comendadores, alcaydes de los castiellos et casas fuertes, et a todos los otros oficiales de todas las ciudades villas et logares de nuestros regnos, a qualquier onme o a qualesquier de vos que esta mi carta fuere mostrada o el treslado della signado de

de escrivano publico, salut et gracia. Sepades que parescio ante los oydores de la mi audiencia Ruy Garcia procurador del abbat et convento de Sant Millan de la cogolla, et mostro una carta del rey Don Alfonso mi padre, que Dios perdone, escripta en pergamino et seellada con su seello de plomo colgado fecha en esta guisa = Sepan quantos esta carta vieren como yo Don Alfonso * = Et agora el dicho Ruy Garcia procurador del abbat et convento de Sant Millan de la cogolla, ~~et mostro una carta~~ pediome merced que gela mandase confirmar: et yo por esto tengo por bien de les confirmar la dicha carta; et mando que les vala et sea guardada en todo bien et complidamientre segunt que en ella se contiene; et segunt que les fue guardada en tiempo de los dichos reyes onde yo vengo que en ella se contienen. Por que vos mando vista esta mi carta o el treslado della, signado, como dicho es, que veades esta dicha carta o el treslado della como dicho es, et complidgela et guardatgela en todo bien et complidamientre segunt que en ella se contiene, et segun que meior et mas complidamientre les fue guardada en tiempo de los dichos reyes onde yo vengo, et en el mio fasta aqui. Et non consintades a ningun nin algunos que le vayan nin pasen contra ella so la dicha pena que en la dicha carta se contiene. Et los unos nin los otros non fagades ende al por ninguna manera so pena de la mi mercet et de seyscientos morabedis desta moneda que se agora usa a cada uno de vos. Et desto les mande dar esta mi carta seellada con mio seello de plomo colgado: dada en Valledolid ocho dias de setiembre, era de mill et trezientos et ochenta et nueve años. Yo Estevan Sanchez la fiz escrivir por mandado del rey. = Per Alfonso arcidiano Vª = P. . . . . = Diego . . . . . =

Num.º 668.

Era 1389: año 1351, á 8 de sepbre: Cajon O. 1: titulo privilegs reales: rol. 3.º n.º 3.º

Don Pedro por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon

* inserta literal é integramente el privilegio num.º 661.

de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira e señor de Molina: A todos los concejos alcalles, alguaciles, juzgados jueces justicias merinos maestres priores de las ordenes comendadores sos-comendadores alcaydes de los castiellos e casas fuertes e a todos los otros oficiales de qualquier cibdat villa o logar de mios regnos, a qualquier o qualesquier de vos que esta mi carta fuere mostrada o el traslado della signado de escrivano publico, salut e gracia. Sepades que parescio ante los oydores de la mi audiencia Ruy Garcia procurador del abbat e convento del monesterio de Sant Millan de la cogolla, e mostro una carta del rey don Alfonso mio padre, que dios perdone escripta en pergamino e sellada con su sello de plomo colgado, fecha en esta guisa = Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Alfonso * = E los dichos oydores fallaron que les devia ser guardada la dicha carta segunt que en ella se contenia. E agora el dicho Ruy Garcia procurador del dicho abbat e convento de Sant Millan pidionos merced que gela mandasemos confirmar. E yo por esto tengo por bien de les confirmar la dicha carta, e mando que les vala e sea guardada en todo bien e complidamientre segunt que en ella se contiene e segunt que les fue guardada en tiempo de los reyes que en ella se contiene. Porque vos mando vista esta mi carta o el traslado della signado de escrivano publico, que veades esta dicha carta o el traslado della como dicho es, e la complidgela e guardagela en todo bien e complidamientre segunt que en ella se contiene e segunt que meior e mas complidamientre le fue guardada en tiempo de los reyes onde yo vengo e en el mio fasta agora. E non consintades a ninguno nin a ningunos que le vayan e pasen contra ella so la dicha pena que en la dicha carta se contiene. E los unos nin los otros non fagades ende al por ninguna manera so pena de la mi merced e de seyscientos morabedis desta moneda que se agora usa a cada uno de vos. E desto les mande dar esta mi carta sellada con mio sello de plomo colgado. Dada en Valladolit ocho dias de setiembre, era de mill e trezientos e ochenta e nueve años. Yo Estevan Fernandez la fiz escrivir por mandado del rey = Alfonso Martinez v.ª = Pascual Bueys =

* inserta literal é íntegramente el privilegio numero 654.

Num.º 669.

Era 1390: año 1352, a 22 de marzo: Cajon 0.7: titulo Taranco: legajo 1.º num.º 2.º

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Johan por la gracia de Dios abbat de Sant Millan de la cogolla et todo el convento de si mismo logar conoscemos et otorgamos, que arrendamos a vos Pero Perez et Sancho Lopez, fijos de Lope Martinez prior de la eglesia de Burgos abbat de Bibanco, el nuestro monesterio de Taranco con todas sus pertenencias et derechos que al dicho monesterio pertenecen et pertenecer deben para despues de la vida del dicho Lope Martinez vuestro padre por veinte años et veinte frutos cogidos: pero con tal paramiento, que nos dedes de renta cierta cada año al dia de Sant Martin de noviembre cient et quarenta morabedis de la moneda que fazen diez dineros el morabedi; los cient et treinta morabedis al abbat, et los diez para la tabla del convento. Et que fagades luego fazer la eglesia de todas sus cosas, et aderezar el palacio quanto mester fuere, et la fagades cantar et alumbrar la dicha eglesia de todas sus cosas: et quando el abbat de Sant Millan fuere visitar el dicho monesterio que le dedes una procuracion de lo que oviere mester bien et complidamientre: et si monges de Sant Millan et omnes del abbat y acaecieren que les dedes lo que ovieren mester: Et vos paredes a todo pleito que ÿ acaesca ecclesiastico o seglar a vuestra costa et a vuestra mision. Et si heredamientos o pertenencias del dicho monesterio son enagenados o mal metidos que vos paredes a los sacar et ponerlos en los del dicho monesterio. Et si cada año la dicha renta non pagardes, et los paramientos que aqui son escriptos non cumplierdes, que perdades el dicho monesterio con todo lo que a el pertenece, et nos por nuestra actoridat, que lo podemos entrar sin entredicho ninguno con quanto en el fallaremos. Et a cabo de los dichos veinte años et veinte frutos cogidos despues de la vida del dicho vuestro padre, que nos dexedes el dicho monesterio libre et quito sin voz mala ninguna para el monesterio de Sant Millan con todas las meiorias que vos y fisierdes. Et yo el dicho Sancho Lopez por mi et en voz del dicho mi hermano el dicho Pero Perez

obligo todos mios bienes muebles et rayces avidos et por aver para pagar cada año la dicha renta, et de complir los paramientos que en esta carta se contienen. Et juro et prometo a buena fe de non venir contra esta ella nin contra parte della yo nin el dicho mi hermano nin otro ninguno en nuestra voz. Et demas damos a vos por fiadores para pagar cada año la dicha renta et de cumplir los paramientos que en esta carta se contienen a Johan Ortiz et Martin Fortiz ambos en uno, et cada uno de nos por si et por el todo nos obligamos por tales fiadores como dicho es. Et porque esto sea firme et non venga en dubda; nos el dicho abbat et convento et Sancho Lopez en voz de su hermano Pero Perez rogamos et mandamos a vos Ruy Garcia escrivano publico por nuestro señor el rey en Sant Millan de la cogolla que fagades dos cartas en un tenor et partidas por a. b. c. signadas con vuestro signo et selladas con nuestros sellos pendientes. Desto son testigos presentes Sancho Garcia Saxdit, et Pero Martinez de ..... et Sancho Ruyz, et ..... Et yo Ruy Garcia escrivano publico sobredicho que escrivi esta carta et fiz en ella este mio sig+no acostumbrado. Fecha a veinte et dos dias de marzo era de mill et trezientos et noventa años

Num°. 67o.

Era ½408: año ½370, á 2 de febrero: Cajon A. ½: titulo capellanias: legajo 2°: n°. 5°

Sepan quantos esta carta vieren, como nos Don Enrrique por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et señor de Molina. Por fazer bien et merced a vos don Johan abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla et a los otros abbades que y fueron despues de vos en el dicho monesterio, por muchos servicios et buenos que nos habedes fecho et fasedes de cada dia, et por muy grant devocion que avemos en el dicho monesterio; et porque sodes tenudos de rogar a Dios por la nuestra vida et por la nuestra salud et de la reyna doña Johana mi muger et de los infantes Don Johan et doña Leonor nuestros fijos; et por quanto vos el dicho abbat et el convento de vuestro monesterio fezieres encender en

el dicho monesterio todos los que movieron en nuestro servicio en el campo de Najara, damos vos que ayades et tengades de nos en capellania este año de la era desta carta et de aqui adelante en cada año para siempre jamas quatro mill morabedis, et que los ayades en los nuestros pechos et derechos que a nos pertenecen et nos an a dar los vuestros vasallos et del dicho monesterio de Madriz et de Vaxrionuevo et de Badaran, asi de alcabalas como monedas o en servicios o en otros qualesquier pechos et derechos que a nos pertenecen et pertenecer deben en qualquier manera: et que los ayades en los dichos logares en los dichos nuestros pechos et derechos do los vos mas quisierdes et mejor parados fueren. Et por esta nuestra carta o por el traslado della signado de escrivano publico mandamos a los que cogen o recabdan, o an de coger o recabdar en renta o en fialdat o en otra manera qualquier los dichos pechos et derechos de los dichos logares este dicho año de la era desta carta, et dende adelante en cada año para siempre jamas; et a los vecinos et moradores de los dichos logares que agora son o seran de aqui adelante o a qualquier o qualesquier dellos que vos recudan et fagan recudir con los dichos quatro mill morabedis que averes de aver este año de la era desta carta, et dende en adelante de cada año para siempre jamas, como dicho es, bien et complidamiente en guisa que vos non mengue ende alguna cosa, et tomen vuestra carta de pago, et de los otros abbades que fueren despues de vos, o de los que oviesen de recabdar por vos o por qualquier dellos, et con el traslado desta nuestra carta signado como dicho es, mandamos que les sean recebidos en cuenta: et non fagan ende al so pena de la nuestra merced et de seiscientos morabedis desta moneda vsual a cada uno dellos: et si lo asi fasier et complier non quisieren, mandamos a Pedro Manrrique nuestro adelantado mayor en Castiella, o a otro adelantado que y fuere, et merino o merinos que por nos o por ellos fueren agora et de aqui adelante, que prendan et tomen todo quanto fallasen a los dichos cogedores et recabdadores de los dichos nuestros pechos et derechos de los dichos logares de Madriz et de Saxrionuevo et Badaran, et de los vecinos et moradores dellos o de qualquier o qualesquier dellos, et los vendan luego asi como por los nuestros morabedis; et de los morabedis que salieren entiegen et fagan pago a vos el

el dicho abbat et a los otros abbades que fueron despues de vos en el dicho monesterio, o a los que oviesen de recabdar por vos, o por qualquier dellos de los dichos quatro mill morabedis que avedes de aver en cada año en la manera que dicha es, con las costas que por esta razon fiziesedes en los cobrar a su culpa: et si bienes desembargados les non fallasen que les prendan los cuerpos, et los tengan presos et bien recabdados, et les non den suelltos nin en fiados fasta que gelo fagan asi fazer et complir, et non lo dexen de fazer por cartas nin por alvalas nuestras que sean dadas ante nin despues que sean en contrario desta nuestra carta nin por otra razon alguna; que nuestra merced et voluntad es que vos el dicho abbat et los otros abbades que fueren del dicho monesterio ayades los dichos quatro mill morabedis: por quanto el dicho abbat et los sus monges fezieron exenpar en el dicho monesterio todos los que morieron en nuestro servicio en el campo de Navara en la manera que dicha es. Et non fagan ende al sola dicha pena. Et si por alguno o algunos ficare de lo asi fazer et complir, mandamos al omme, que les esta nuestra carta mostrare o el traslado della signado como dicho es, que los emplaze que parescan ante nos do quier que nos seamos del dia que los emplazare a quince dias so la dicha pena de los seiscientos morabedis a cada uno a dezir por qual razon non cumplen nuestro mandado. Et desto vos mandamos dar esta nuestra carta sellada con nuestro sello de plomo colgado. Dada en Otero de Sellas dos dias de febrero era de mill et quatrocientos et ocho años. Yo Pero Rodriguez la fiz escrevir por mandado del rey. = Johan Martinez = Pedro Rodriguez = Johan Fernandez = Johan Martinez = Johan Martinez = Pedro Sanchez = Johan Martinez = Diago Fernandez = Johan Fernandez.

Num.º 677.

Era 1408: año 1370, á 2 de Febrero: Cajon 1.º 2: titulo valle de San Millan: rollo 6: n.º 5.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Enrrique, por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et señor de Molina, vimos y que don Johan abbad del monesterio de San Millan de la cogolla nuestro capellan nos mostro una carta del rey don Alfonso nuestro padre, que Dios perdone, escripta en pergamino de cuero sellada con su sello de plomo fecha en esta

quisa = Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Alfonso * =
Et agora el dicho don Johan abbat nuestro capellan, pidionos merced
que le confirmasemos esta dicha carta, et mandasemos que le fuese guar-
dada en todo bien et complidamiente segunt que en ella se contiene
Et nos el sobre dicho rey don Enrrique de cierta sabedoria por fazer bien
et merced al dicho abbat et convento et a los sus vasallos por muy grant
devocion que avemos en el dicho monesterio por que sean tenudos de rogar
a Dios por la nuestra vida et por la nuestra salud et de la reyna doña
Johana mi muger et de los infantes don Johan et doña Leonor mios fijos,
et por el alma del rey don Alfonso nuestro padre que Dios perdone et de
los otros reyes onde nos venimos; et especialmiente por quanto el dicho
abbat et los sus monges del dicho monesterio feziesen enterrar todos
los que moriesen en nuestro servicio en el campo de Najara, confirma-
mosles esta dicha carta de merced et mandamos que le sea guardada
en todo bien et complidamiente segunt que en ella se contiene: et defen-
demos firmemiente que alguno nin algunos non sean osados de les ir
nin pasar contra ella nin contra parte della en algun tiempo por al-
guna manera por que la quebrantar nin menguar; qualquier que lo
feziese avria la mia ira. Et demas pechar nos ia en pena diez
mill morabedis de la buena moneda cada uno, et a los cuerpos et a lo
que oviesen nos tornariemos por ello: et non lo dexen de assi fazer et
complir por carta nin alvala nuestra que sean dadas ante nin
despues desta nin por otra razon alguna: que nuestra merced et
voluntad es que le sea guardada esta dicha merced en todo segunt que
en esta nuestra carta se contiene. Et si alguno o algunos les fueren o
pasaren, o quisieren ir o pasar contra esta dicha merced por que la
quebrantar o menguar, mandamos al dicho abbat et convento et a los
sus vasallos que que lo non consientan. Et desto les mandamos dar esta nues-
tra carta sellada con nuestro sello de plomo. Dada en Orcadenellas dos
dias de febrero era de mill et trezientos et ochenta años. Yo Pero Rodriguez
la fiz escrevir por mandado del Rey = Johan Martinez = Pero Rodri-
guez v.ª = Johan Fernandez. (b)

(b) Su hijo el rey D.n Juan agregando a los titulos de su padre los de Señor
de Lara et de Vizcaya et de Molina confirmo este privilegio en las
Cortes de Burgos á 6 de agosto de 1379. Cajon 1.º rollo 6.º n.º 4.º

* inserta literal é integramente el privilegio numero 648.
que es sobre el Vaso y Mula

Num.º 672.

Era 1406: año 1370, á 2. de febrero: Cajon 0.º: Legajo privilegios reales rollo 1.º n.º 2.º

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Enrique por la gracia de Dios rey de Castiella, de Toledo, de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et Señor de Molina vimos una Carta del rey don Alfonso nuestro padre, que Dios perdone, que don Johan abat del monesterio de Sant Millan de la cogolla nuestro Capellan nos mostro escripta en pergamino de cuero sellada con su sello de plomo fecha en esta guisa = Sepan quantos esta carta vieren como nos don Alfonso * = Et agora el dicho don Johan abat nuestro capellan pedionos merced que le confirmasemos esta dicha carta, et mandasemos que le fuese guardada en todo bien et complidamientre segunt que en ella se contiene. Et nos el sobre dicho rey don Enrique de cierta sabedoria por fazer bien et merced al dicho abat et convento et a los sos vasallos por muy grand devocion que avemos en el dicho monesterio por que sean tenudos de rogar a Dios por la nuestra vida et por la nuestra salud et de la reyna doña Johana mi muger et de los infantes don Johan et doña Leonor mis fijos et por el alma del rey don nuestro padre, que Dios perdone, et de los otros reyes onde nos venimos; et especialmientre por quanto el dicho abbat et los sus monges del dicho monesterio feziezon enterrar todos los que moriezon en nuestro servicio en el campo de Nagara, confirmoles esta dicha carta de merced, et mandamos que le sea guardada en todo bien et complidamientre segunt que se en ella contiene, et defendemos firmemientre que alguno nin algunos non sean osados de les yr nin pasar contra ella nin contra parte della en alguno tiempo por alguna manera por gela quebrantar nin menguar, que qualquier que lo feziese avria la nuestra yra, et demas pecharnos ia en pena diez mill morabedis de la buena moneda cada uno, et a los cuerpos et a lo que oviesen nos tomariemos por ello, et non lo dexen de assi fazer et complir por cartas nin por alvalas nuestras que sean dadas antes nin despues desta nin por otra razon alguna: que nuestra merced et voluntad es, que le sea guardada esta dicha merced en todo segunt que en esta nuestra carta se contiene. Et si alguno o algunos les fuesen o pasasen o quisiesen yr o pasar contra esta dicha merced por gela quebrantar o menguar, mandamos al dicho abat et convento et los sus vasallos que gelo non consientan. Et desto

* inserta literal et inmediatamente el privilegio numero 647.

les mandamos dar esta nuestra carta sellada con nuestro sello de plomo. Dada en Oterdesiellas dos dias de febrero, era de mill et quatrocientos et ocho años. Yo Pero Rodriguez la fiz escrevir por mandado del rey = Johan Martinez = Pero Rodriguez = Johan Ferrandez =

Num.º 673.

Era 1408: año 1370, a dos de febrero: Cajon 0.1.º titulo privileg.s reales: rollo 5.º n.º 8.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Enrrique por la gracia de Dios rey de Castiella, de Toledo, de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algesira et Señor de Molina: por fazer bien et merced a vos don Johan abat del monesterio de Sant Millan de la cogolla nuestro capellan por muchos servicios et buenos que nos avedes fechos et fasedes de cada dia, et por muy grant devocion que abemos en el dicho monesterio, et por que vos et los monges dende, et los que despues de vos et dellos venieren seades tenudos de rogar a Dios por la nuestra vida et por la nuestra salut et de la reyna doña Johana mi mugier et de los infantes don Johan et doña Leonor mis fijos. Et otrosi por quanto vos el dicho abat et monges enterrastes en el dicho monesterio todos los que morieron en nuestro servicio en el campo de Najara, confirmamos vos todos los previlegios et cartas et sentencias et gracias et donaciones et mercedes et franquezas et libertades que vos et el dicho vuestro monesterio et vuestros vasallos avedes de los reys onde nos venimos confirmados del rey don Alfonso nuestro padre, que Dios perdone; Et otrosi vos confirmamos todos los fueros et buenos usos et buenas costumbres de que usastes et avedes fasta aqui. Et defendemos firmemientre que alguno nin algunos non sean osados de vos yr nin pasar contra ellos nin contra parte dellos por vos los quebrantar nin menguar en algun tiempo por alguna manera; que qualquier que lo fiziese avria la nuestra yra, et pecharnos ya en pena cada uno diez mill morabedis de la buena moneda para la nuestra camara, et demas a los cuerpos et a lo que oviesen nos tornariamos por ello. Et sobresto mandamos a Pedro Manrrique nuestro adelantado mayor en Castiella o a otro adelantado qualquier que fuere de aqui adelante, o al merino o merinos que por nos, o por ellos andodieren en el dicho adelantamiento, et a todos los conceios alcalles jurados jueses justicias merinos alguasiles, maestres priores de las ordenes comendadores sub comendadores alcaydes de los castiellos et casas fuertes et a todos los otros oficiales

et aportellados de qualesquier cibdades et villas et logares de nuestros regnos asi de ordenes como abadengos, solariegos, Behetrias, que agora son, o seran de aqui adelante o a qualquier o qualesquier dellos a quien esta nuestra carta fuere mostrada, o el treslado della signado de escrivano publico sacado con abtoridat de juez o de alcalle, que vos guarden et fagan guardar todos los dichos previlegios et cartas et sentencias et gracias et donaciones et mercedes et franquezas et libertades et fueros et buenos usos et buenas costumbres, que avedes de los reys onde nos venimos et de que usastes en la manera que dicha es, et non consientan que alguno nin algunos vos vayan nin pasen nin consientan yr nin pasar contra ellos nin contra parte dellos en algun tiempo por alguna manera por vos los quebrantar nin menguar so las penas que en los dichos privilegios et cartas et en cada uno dellos se contiene; et so la dicha pena de los dichos diez mill morabedis para la nuestra camara a cada uno como dicho es. Et si alguno o algunos vos contra ello fueren o pasaren mandamos a qualquier de los dichos oficiales, que los prenden por la dicha pena a cada uno, et la guarden para fazer della lo que nos mandaremos. Et non fagan ende al sola dicha pena; que nuestra mercet et voluntat es que vos sean guardados, et vos non sean quebrantados por alguna manera; por quanto feziestes enterrar en el dicho vuestro monesterio todos los que morieron en el campo de Najara en nuestro servicio como dicho es. Et si vos contra ello alguno o algunos vos quisieren yr o pasar, mandamos a vos el dicho abbat o a otro qualquier abbat que fuere despues de vos et al Convento et vasallos del dicho monesterio, que gelo non consintades et gelo defendades: et si por alguno o algunos fincare de lo asi fazer et complir mandamos al omme que les esta nuestra carta mostrare o el treslado della signado como dicho es, que los emplaze que parescan ante nos personalmientre do quier que nos seamos del dia que los emplazare a quinze dias sola dicha pena de los dichos diez mill morabedis a cada uno, a desir por qual razon non cumplen vuestro mandado. Et desto vos mandamos dar esta nuestra carta sellada con nuestro sello de plomo. Dada en Oterdesiellas dos dias de febrero, era de mill et quatrocientos et ocho años. Yo Pero Rodriguez la fiz escrevir por mandado del rey = Johan Martinez = Pero Rodriguez V.ª = Johan Ferrandez. *

---

* el mismo D.n Enrique confirmo este privilegio en las cortes q.e celebro en Toro a 15 de Septre de 1371.

Num.º 674.

Eras 1370; 1409: años 1332, y 1371. en 15 de agosto, y 15 de septbre.

Cajon E. 4.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Enrrique por la gracia de Dios rey de castiella de Leon de Toledo de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algesira et señor de Molina. Vimos una carta del rey don Alfonso nuestro padre, que Dios perdone, escripta en pargamino de cuero sellada con su sello de plomo fecha en esta guisa. Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Vizcaya et de Molina: por que sopiemos en verdat, que los de Carcamo et Fresneda son poblados en montaña et tierra estrecha et apartada de Alava, et an pocas heredades et son muy pobres; por esta razon, et que a la sazon que los Sennores de la cofradia eran en Alava en tiempo de los reys onde nos venimos, cada que obieron a pechar buey de marzo o servicios o pedidos o otros pechos qualesquier, cada uno de los que son y moradores pecharon de la quantia que cupo a pechar a cada uno de los otros moradores de Alava et de la Ribera la meytad del pecho et non mas, de que tienen cartas de los que fueron señores de la cofradia en el dicho tiempo, que nos mostraron en esta razon. Et porque los fijosdalgo de Alava nos lo pidieron por mercet, toviemos por bien que los de Carcamo et de Fresneda peche cada uno dellos de aqui adelante cada que obieren a pechar buey de Marzo o servicios o pedidos o otros pechos qualesquier que a nos obieren a dar, la meytad del pecho que cada uno de los otros moradores de Alava et de la Rivera pecharen et non mas, segund en las dichas cartas que ellos tienen en esta razon se contiene, et lo pecharon a la sazon que los Sennores de la cofradia eran en Alava en tiempo de los dichos reys como dicho es. Et defendemos firmemientre que ninguno nin ningunos non sean osados de yr nin de pasar a los de Carcamo et de Fresneda en ningun tiempo contra esta nuestra carta por gela quebrantar nin menguar en ninguna cosa; ca qualquier o qualesquier que lo fiziesen pecharnos y an en pena mill morabedis de la moneda

nueva cada uno por cada vegada, et a los de Carcamo et de Frexneda, o a quien su boz toviese, todo el daño et el menoscabo que por ende rescibiesen con el doblo. Et sobresto mandamos a Ferrand Perez de Ayala et a Johan Guillen de Victoria nuestros alcalles et a Johan Royz de Gauna nuestro merino en Alava, o a qualquier dellos o a otro qualquier o qualesquier que fueren alcalles et merinos por nos de aqui adelante en Alava a quien estra nuestra carta fuere mostrada o el treslado della signado de escrivano publico, que si alguno o algunos y obiere que quisieren yr o pasar a los de Carcamo et de Frexneda contra esta nuestra carta por gela quebrantar o menguar en alguna cosa, que gelo non consientan, et que los prenden por la dicha pena cada uno por cada vegada, et la guarden para fazer della lo que nos mandaremos, et que fagan emendar a los de Carcamo et de Frexneda o a qualquier dellos o a quien su boz toviere todo el daño et menoscabo que por ende rescibieren con el doblo. Et non fagan ende al so la dicha pena a cada uno. Et desto les mandamos dar esta nuestra carta sellada con nuestro sello de plomo. Dada en Burgos quince dias de agosto era de mill et trezientos et setenta años. Yo Ruy Sanchez de la Camara la fiz escrivir por mandado del rey. Johan Perez Vista = Pero Ferrandez. Ruy Martinez. Ruy Mns. Et agora los dichos lugares de Carcamo et de Frexneda embiaronnos pedir mercet, que les mandaremos confirmar et guardar la dicha carta del dicho rey nuestro padre: et nos el sobre dicho rey don Enrrique por fazer ..... dichos lugares de Carcamo et de Frexneda confirmamosles la dicha carta et mandamos que les vala et les sea guardada en todo bien et complidamientre seg..... les.... gu..... et non prendan..... de los dichos logares de Carcamo et de Frexneda en alguno dellos alguna cosa de lo suyo sin razon et sin derecho. Et defendemos firmemientre que ninguno nin algunos non sean osados de los yr nin pasar contra la dicha carta nin contra parte della en alguna manera: ca qualquier o qualesquier que lo fiziesen en qualquier manera aberia la nuestra yra et pecharnos y an la pena que en la dicha carta se contiene, et demas a los cuerpos et a lo que obiesen nos tornariemos por ello, et a los pobladores et moradores en los dichos lugares de Carcamo et de Frexneda, et a qual

quier o qualesquier dellos o a quien su boz toviese por ellos o por qualquier dellos, todo lo que les prendasen con el doblo et todas las costas et daños et menoscabos que por esta razon feziesen et recebiesen a su culpa. Et desto les mandamos dar esta nuestra carta sellada con nuestro sello de plomo. Dada en las cortes que nos mandamos fazer en Toro quinze dias de setiembre, era de mill et quatrocientos et nueve años. Yo Pero Rodriguez la fize escrivir por mandado del rey = Pero Rodriguez = Johan Ferrandez =

Num.º 675.

Nota antes la escrit.ª 749. del apendice.

Era 1409: año 1371, á 12 de noviembre: Cajon V.12: rollo 5.º n.º 9.

Sepan quantos esta carta vieren, como yo Juan Fernandez de Tarancon, et yo Ruy Sanchez de Tarancon vecinos de Treviño dibda et procuradores que somos del conceio de la dicha villa de Treviño et de sus aldeas segun se contiene por una carta publica de procuracion escripta en papel signada de escrivano publico et sellada con el sello del dicho conceio que tenia en medio del sello figura de un castillo, de la qual el tenor della es este que se sigue. Sepan quantos esta carta de procuracion vieren como nos el conceio de Treviño divda de villa et de aldeas ayuntados a pregon general en la camera del conceio segun que lo habemos de uso et de costumbre, e estando en el dicho conceio Joan Perez de Mijancos et Pedro Perez nuestros alcaldes otorgamos et conoscemos que fazemos e ordenamos e ponemos por nuestros procuradores suficientes generales a Joan Fernandez et a Ruy Sanchez nuestros vecinos et a los quales dichos nuestros procuradores damos todo nuestro poder complido para que sobre razon del pan de los moyos que nos pide doña Maria de Velasco, pidan merced al rey nuestro señor, que la su merced nos mande guardar el uso e la costumbre que avemos de anaguedat, segund la qual pongamos el dicho pan fasta aqui: et que por la manera que nos lo agora pide; otrosi para si menester fuere sobre el abenimiento e abenimientos e composicion o composiciones que estos dichos nuestros procuradores fizieren con la dicha doña Maria en razon de los dichos moyos, que nos pide la dicha doña Maria, fagan debdoria o debdorias, obligacion o obligaciones obligando nuestros bienes, e resciban sentencia o sentencias: Otrosi, para que en nuestro nombre pidan merced al dicho señor rey,

que la su merced nos mande confirmar e guardar el prebillejo o prebil-
lejos, carta o cartas de merced e mercedes que hemos del dicho señor rey
e de los otros reyes onde el viene: et nos mande guardar los fueros e buenos
vsos e costumbres que avemos, et nos fueron guardados fasta aqui: e si
menester fuere para la costo e libramiento e confirmacion de los dichos pre-
billejos, e carta de mercedes, e fueros et buenos vsos, e costumbres e puedan fazer deudoria e deudorias obligacion, e obligaciones; otorgan-
do nuestros bienes de cada vno de nuestros vecinos: et otorgar sobre nues-
tros bienes carta o cartas de debido obligando nuestros bienes con pena o
sin pena, e todo el abenimiento e abenimientos deudoria e deudorias
obligacion o obligaciones, questos dichos nuestros procuradores fizieren e
otorgaren en nuestro nombre en qualquier manera por las razones so-
bre dichas, o por qualquier dellas obligamos nos so obligacion de todos nues-
tros bienes de las aver por firmes e valederas agora e todo tiempo, e las
pagar al plaso o a los plasos que los dichos procuradores se obligaren e so
la pena o penas que se obligaren. Otrosi nos obligamos de aver por firme
todo lo que por los dichos nuestros procuradores fuere fecho e dicho e pedi-
do e procurado sobre las costas sobre dichas e sobre cada vna dellas en
qualquier manera: e desto rogamos e mandamos a vos Joan Martinez
escrivano publico de nos el dicho conceio, que escrivedes esta carta de
procuracion muy firme, e la dedes signada con vuestro signo a los dichos
nuestros procuradores. Et otrosi rogamos e mandamos a los dichos nues-
tros alcalles que la sellen con el sello de nos el dicho conceio. Fecha
esta carta de procuracion en la dicha villa de Treviño siete dias del mes
de noviembre era de mill et quatrocientos e nueve años. Desto son tes-
tigos que fueron presentes a todo esto, que sobre dicho es, Sancho Perez
de Pangua, e Martin Lopez escrivano, e Gonzalo Ferrandez es-
crivano et Joan Fernandez de Tuydo escrivano e Joan Martinez de la Var-
rera de Grandival et Joan Perez de Orgote, e Pero Perez de Caysedo, e Jo-
an Perez de Errayñs de Pangua, e otros vecinos de la villa de Treviño. Et
yo Johan Martinez escrivano publico sobredicho que fui presente con los
dichos testigos a todo esto que sobre dicho es, rescebi del dicho conceio la dicha
obligacion et deudoria sobre dichas en boz et en nombre de todos los que pertenes-
ce, e debe e puede pertenescer, e por ruego e mandado del dicho conceio escrebi es-
ta carta de procuracion, et fiz aqui este mio acostumbrado signo en testimo-

nio de verdad=Et nos los sobre dichos Johan Fernandez et Roy Sanchez procuradores sobre dichos por nos mesmos e en boz et por nombre del dicho conceio de Treviño con sus aldeas, e asi como sus procuradores e por el poder quel dicho conceio nos dio por la dicha carta publica de procuracion otorgamos et conoscemos, quel dicho conceio de la dicha villa de Treviño e de sus aldeas tiene en cabesza, e an a dar e pagar en cada año a vos doña Maria de Velasco fija legitima de Fernand Sanchez de Velasco, que dios perdone, quinientos moyos de pan la meytad trigo e la meytad cebada, e mas cient moyos de trigo de renaduza. Et estos quinientos moyos de pan la medio trigo e medio cebada, et ciem moyos de trigo de renaduza, otorgamos que vos an a dar e pagar en cada año para siempre jamas el dicho conceio de Treviño de villa e aldeas a vos la dicha doña Maria, e a los que descendieren de vos, assi como los dieron e pagaron en los tiempos pasados a Sancho Sanchez de Velasco vuestro abuelo por merced que le fizo destos dichos moyos de pan el rey don Fernando que Dios perdone por su prebillejo, abuelo que fue de nuestro Señor el rey don Enrique a quien Dios mantenga: los quales dichos seyscientos moyos de pan otorgamos e conoscemos por nombre del dicho conceio de Treviño e sus aldeas que lo pagaron bien e complidamiente al dicho Sancho Sanchez vuestro abuelo en su vida por vertud de la merced quel dicho Señor rey don Fernando le fizo por su prebillejo, como dicho es. Et assi otorgamos e conoscemos que despues de la vida del dicho Sancho Sanchez vuestro abuelo, que lo dieron bien et complidamiente et pagaron a Fernand Sanchez de Velasco vuestro padre, que Dios perdone: et despues de los dias de Fernand Sanchez, que lo dieron e pagaron a vos la dicha doña Maria fasta aqui; et que vos lo an a dar e pagar a vos la dicha doña Maria dagui adelante bien et complidamiente cada año sin descuento ninguno e sin vaba e sin otro rienpo alguno bien e llanamiente a vos e a los que de vos vinieren e descendieren para siempre jamas fasta la fin del mundo, puesto en la dicha villa de Treviño al dia de Sant Martin de noviembre en cada año para siempre jamas, como dicho es. Et porquesto es verdad, e sea siempre valedero para siempre ja-

mas; nos los dichos Johan Ferrandez e Roy Sanchez procuradores sobredichos por nos mesmos e por nombre del dicho conceio rogamos a los omnes buenos que estan presentes, que sean ende testigos. Et vos Johan Ferrandez de Sagrero escrivano publico de la muy noble ciudat de Burgos e en su obispado, que esta presente, que mande desto fazer dos cartas publicas de vn tenor tal la vna como la otra, e las signe con su signo vna para vos la dicha doña Maria, e otra para nos los dichos procuradores por nombre del dicho conceio. Esta carta fue fecha en la dicha cibdat de Burgos a doze dias de noviembre era de mill e quatrocientos e nueve años, estando presentes por testigos llamados e rogados para esto Sancho Garcia de Masa, e Sancho Garcia de ....., e Pero Ferrandez tendero de paños de Johan de Sant Johanes, et Johan Ferrandez Carnizero vecinos de la dicha ciudad de Burgos. Et yo Johan Ferrandez de Sagrero escrivano publico sobredicho por nuestro señor el rey en la dicha Cibdad de Burgos e en todo su obispado, que fui presente a todo esto sobredicho con los dichos testigos: et por ruego et pedimiento de los dichos Johan Ferrandez et Ruy Sanchez asi como procuradores del dicho conceio de Treviño fiz escrevir esta carta publica de conoscimiento para la dicha doña Maria por poder quel rey me dio para escrevir por escristada. Et en fey de todo esto fiz aqui este mio signo ✠. en testimonio de verdad = Johan Ferrandez.

Num.º 676.

Era 1410: año 1372, á 19 de mayo: Cajon V 12: rol. 4.º n.º 14.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Johan por la gracia de Dios abat del monesterio de Sant Millan de la cogolla e capellan de nuestro señor el rey, et todo el convento del dicho monesterio estando ayuntados para lo que se sigue en nuestro cabillo segund que lo avemos de huso et de costumbre de nos ayuntar, aviendo entre nos scrotinio et deliberacion canonica eyleyemos a Sancho Martinez prior varon digno et idonio por prior mayor del monesterio de Sancta Maria de Sopetran consentiendo todos en el, et faziendo publicacion de nuestra bozes segund forma de derecho et relacion et todas las otras cosas que se requieren en esta razon de derecho: et nos el dicho abat a pedimiento de todo el

convento, veyendo la eylecion et voluntades et consentimiento de todos los nuestros monges, consentimos en el dicho Sancho Martinez por prior mayor del dicho monesterio de Sancta Maria, et aviendolo por firme todo lo que dicho es, confirmamoslo de nuestra abtoridat, et le fazemos colacion del dicho prioradgo, con tales condiciones que sea subdito el dicho monesterio de Sancta Maria in spiritualibus et temporalibus al dicho nuestro monesterio con aquel derecho que es tenudo el prioradgo al abbadia: et el dicho Sancho Martinez prior et todos los otros priores que fueren despues del en el dicho monesterio de Sancta Maria de Sopetran con todos los sus monges que ay fueren con ellos, que obedescan a nos el dicho don Johan con aquella reverencia que la Sancta regla de la nuestra orden manda, et a todos los otros abades que fueren despues de nos en este nuestro monesterio: et que no puedan fazer obediencia nin ser profesos los monges del dicho monesterio de Sancta Maria, salvo por nos el dicho abat et por los abades nuestros Supccesores que fueren despues de nos en este nuestro monesterio. Et otrosi el dicho Sancho Martinez et todos los otros priores que fueren despues del en dicho monesterio de Sancta Maria otorgamos que ayan libre poder sobre los monges del dicho prioradgo pora corregir et mandar et dar licencias, et poner sentencias aquellas que manda la nuestra regla, et fazer todas las otras cosas, que los priores conventuales et administradores deben fazer por derecho: et que ayan poder pora rescibir aquellos que fueren idonios por monges et por infantes, et vistirlos del Sancto abito en aquella manera que la regla de nuestro padre Sant Benito. manda. Et otrosi que ayan sus bozes el dicho prior Sancho Martinez, et los priores que despues del fueren en el dicho monesterio de Sancta Maria et todos los monges profesos que ay sirvieren a Dios con ellos en las eyleyciones que fueren de fazer pora instituir abades segund forma de derecho despues de nos en esti nuestro monesterio de Sant Millan: et que vengan a las dichas expletiones los priores que y fueren con dos monges et con procuracion de los otros monges, o dos monges con procuracion del prior, et de los otros monges salvante auctoritate in hac parte. Et otrosi quando el prior o los monges del dicho monesterio de Sancta Maria por recreacion o por pasada o por dolencia o por otra ocasion alguna con licencia del prior acahesciere venir en esti monesterio de Sant Millan, que ayan sus raciones tan complidamiente como los que aqui somos re-

sidentes, el prior como prior, et los otros como deben. Et si por morada venieren por alguna razon legitima, que ayan sus vestiarios segund que lo avemos costumbre de aver en esti monesterio: et esto mismo queremos que sea guardado segund que dicho es quando el prior o los monges desti monesterio nuestro fueren al dicho monesterio de Sancta Maria en la manera que dicha es. Otrosi establecemos que quando el dicho Sancho Martinez prior et los otros priores que despues del fueren en el dicho monesterio de Sancta Maria venyeren a este nuestro monesterio en la manera que dicha es, et quisieren folgar algun tiempo; que tengan el primer grado de nos de la vna parte, et de la otra parte el prior mayor que fuere en esti nuestro monesterio en el coro et en la mesa et en la claustra et en Cabillo et en todos los otros logares do ovieremos nuestros ayuntamientos, et en todas las otras cosas que fueren servicio de Dios et complimiento de la Sancta regla. Et porque esto sea firme pora agora et pora siempre mandamos poner en esta nuestra carta nuestros sellos pendientes en testimonio de verdat: Et por mayor firmeza rogamos et mandamos a vos Ferrand Martinez escrivano publico por nuestro señor el rey en Sant Millan de la cogolla que la signes con vuestro signo. Desto son testigos que a todo esto que dicho es fueron presentes Johan Gonzalez clerigo de Sancta Olalla de Berceo, et Alfonso Garcia de Pancorbo, et Lope Ferran merino del dicho señor abat et otros. Facta autem hac carta apud nostrum monasterium quarto decimo calendas iunii, anno Domini millesimo trecentesimo septuagesimo secundo, era de mill et quatrocientos et diez años. Et yo Ferrand Martinez escrivano publico por nuestro señor el rey en Sant Millan de la cogolla que a todo quanto sobre dicho es presente fui, et por ruego et mandamiento de los dichos señores abat et Convento escrevi esta carta et fiz en ella este mio signo ✠ acostumbrado en testimonio de verdat.

Num.º 677.

Era 1411: año 1373, á 20 de agosto: Cajon A. 15: titulo Castillerias.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Enrrique por la gracia de Dios rey de Castiella de Leon de Toledo de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et señor de Molina: por

fazer bien et merced et limosna a vos don Johan abat del monesterio de Sant Millan de la cogolla nuestro capellan, et a los otros abades que despues de vos venieren por muchos servicios et buenos que nos avedes fecho et fasedes de cada dia et por muy grant devocion que avemos en el cuerpo sancto bienaventurado de señor Sant Millan, et porque yacen enterrados en el dicho monesterio todos los que morieron en nuestro servicio en el campo de Najara, et porque vos et el convento seades tenudos de rogar a Dios por la nuestra vida et por la nuestra salud et de la reyna et de los infantes mios fijos, fazemos vos merced de todo el pan de la castelleria que solia recodir al castiello de Najara quando estaba fecho, que es en la merindat de tierra de Najara et en el vuestro valle de Sant Millan. Et este dicho pan vos damos para dos capellanias perpetuas para siempre jamas que se canten sobre los dichos finados en la capiella que nos mandamos fazer. Et que vos el dicho abat et los otros abades que fueron por tiempo que seades tenudos de poner dos monges capellanes para que las canten para siempre jamas, que rueguen a Dios por nos et por los que vernan de nos et por ellos. Et este dicho pan que lo ayades vos el dicho abat et los otros abades, que fueren por tiempo, este año de la era desta carta et dende en adelante en cada año para siempre jamas para las dichas capellanias que se canten segund dicho es. Et mandamos a todos los concejos de la merindat de tierra de Najara, et del vuestro valle de Sant Millan vuestros vasallos, en que recudan a vos el dicho abat et a los otros abades que fueren por tiempo en el dicho monesterio, o al que lo oviere de recabdar por vos o por ellos, con todo el dicho pan de la dicha castelleria para las dichas capellanias perpetuas este año de la era desta carta et dende adelante en cada año para siempre jamas, segund dicho es, segund mejor et mas complidamientre recodieron al castiello de Najara al tiempo que estaba fecho; et que non recudan con ello al concejo de Najara nin a otro alguno: Ca nuestra merced et voluntat es de vos facer esta merced et limosna para las dichas capellanias perpetuas segund dicho es. Et si los dichos concejos o alguno dellos non quisieren pagar el dicho pan que cada uno dellos an a dar de la dicha castelleria, mandamos a Pedro Manrrique nuestro adelantado mayor en Castiella o al merino o merinos que por nos o por el andodieren en las cibdades de castiella o en qualquier dellas

Esta batalla se dio Sabado 3. de Abril de 1367.

alcalles } agora et de aqui adelante et todos los otros alcalles et merinos et otros oficiales qualesquier de todas las Cibdades et villas et lugares de nuestros regnos o de qualquier dellos que agora son o seran daqui adelante, que tomen et prenden tantos de los bienes de los dichos conceios o de qualesquier dellos et de los vecinos e moradores dellos en do quier que los fallaren et los vendan luego, et de los morabedis que valieren, entreguen et fagan pago a vos el dicho abat e a los otros abades que fueren por tiempo, o al que lo oviere de recabdar por vos o por ellos de todo el pan que cada unos dellos ovieren a dar de la dicha castelleria bien et complidamientre en guisa que vos non mengue ende ninguna cosa et que vos guarden et defiendan et amparen en esta merced et limosna que vos nos fazemos, et que non consientan que alguno nin algunos vos bayan nin pasen contra ella nin contra parte della nin vos la quebrantar nin menguar agora nin de aqui adelante; Si non qualquier que lo fiziere aberia la nuestra yra et demas pecharnos ya en pena mill morabedis por cada vegada et demas a los cuerpos et a lo que ovieren nos tornariemos por ello. Et desto mos mandamos dar esta nuestra carta sellada con nuestro sello de plomo colgado. Dada en la muy noble cibdad de Burgos veinte dias de agosto era de mill et quatrocientos et honce años. = Yo Pedro Rodriz la fize escrevir por mandado del rey Pedro Rois V.ª = Johan Ferrandez = Johan Martinez yucaf = Pedro Rodriz = Ruy Perez = Alfonso Ferrandez =

Num.º 678.

Año 1376, á 31 de Mayo: Cajon V.º 12: rollo 6.º n.º 9.

Gregorius episcopus servus servorum Dei: dilecto filio... abbati monasterii Sancti Emiliani Calagurritanensis diocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Ad audientiam nostram pervenit quod tam dilecte in Christo filie... abbatisse et conventus monasterii Sancte Marie de Ercio cisterciensis ordinis calagurritane diocesis, quam ille que in dicto monasterio precesserunt easdem decimas domos terras possessiones vineas prata pascua grangias nemora molendina silvas piscarias redditus census iuria iurisdictiones, et quedam alia bona ipsius monasterii, datis super hoc litteris, confectis inde publicis instrumentis, interpositis iuramentis, factis renuntiationibus et penis adiectis in gravem ipsius monasterii lesionem nonnullis clericis et laicis, aliquibus eorum ad vitam,

quibusdam vero ad non modicum tempus, et aliis perpetuo ad firmam vel sub censu annuo concesserunt; quorum aliqui dicuntur super hiis confirmationis litteras in forma communi a sede apostolica impetrasse. Quia vero nostra interest super hoc de oportuno remedio providere, discrectioni tue per apostolica scripta mandamus, quatinus ea que de bonis prefati monasterii per concessiones huiusmodi alienata inveneris illicite vel distracta non obstantibus litteris, instrumentis, munimentis, renuntiationibus penis et confirmationibus supradictis ad ius et proprietatem eiusdem monasterii legitime revocare procures: contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. testes autem qui fuerint nominati si se gratia, odio, vel timore subtraxerint, censura simili appellatione cesante compellas veritati testimonium perhibere. Datis Avinioni secundo Kalendas iunii, pontificatus nostri anno sexto = Albericus = *

Num.º 679.

Era 1417: año 1379. á 8 de agosto: Cajon J. 9: titulo ~~[illegible]~~ Valle de S. Millan: ~~[illegible]~~ rollo 5: n.º 1.º

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Johan por la gracia de Dios rey de Castiella de Leon de Toledo de Gallicia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et Señor de Lara et de Vizcaya, et de Molina, vimos vna carta del rey nuestro padre que Dios perdone escripta en pergamino de cuero et sellada con su sello de plomo colgado fecha en esta guisa. Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Enrrique por la gracia de Dios rey de Castiella, de Leon de Toledo de Gallicia de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et Señor de Molina vimos vna nuestra carta escripta en pergamino de cuero et sellada con nuestro sello de plomo fecha en esta guisa. Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Enrrique por la gracia de Dios rey de Castiella de Leon de Toledo de Leon de Gallizia de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et Señor de Molina vimos vna carta del rey don Alfonso mio padre que Dios perdone, que don Johan abat del monesterio de Sant Millan de la Cogolla nuestro capellan me mostro escripta en pergamino de cue-

* pende el sello de plomo y dice en el = Gregorius pp. XI. = S. Pa. S. Pe.

ro sellada con su sello de plomo fecha en esta guisa = Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Alfonso * = Et agora don Johan abat nuestro capellan, pidionos mercet que que le confirmasemos esta dicha carta et mandasemos que le sea guardada en tiempo bien et complidamientre segund que en ella se contiene: et nos el sobredicho rey don Enrrique de cierta saviduria, por fazer bien et mercet al dicho abat et convento et a los dichos sus vasallos por muy grand devocion que avemos en el dicho monesterio, porque sean tenudos de rogar a Dios por la nuestra vida et por la nuestra salud et de la reyna doña Johana mi muger et de los infantes don Johan et dona Leonor mis fijos, et por el alma del rey don Alfonso mio padre que Dios perdone et de los otros reys onde nos venimos, et especialmientre por quanto el dicho abbat et los sus monges del dicho monesterio fezieron enterrar todos los que morieron en nuestro servicio en el campo de Nagera, confirmamos vos esta dicha mercet segund que en ella se contiene: et defendemos firmemientre a Pedro Manrrique nuestro adelantado mayor en las merindades de Castiella o a otro adelantado qualquier que despues del fuere et al merino o merinos que por nos et por ellos andodieren agora et de aqui adelante que non entren nin merinen en el dicho valle nin en los lugares del dicho monesterio, nin preden nin tomen nin embarguen algunos bienes de los vecinos et moradores dellos. Et otrosi que algunos nin algunos non sean alcalles nin oficiales del dicho valle, salvo los quel dicho abat pusiere o otro abat que fuere despues del: et que los vecinos et moradores del dicho valle, et de los lugares vasallos del dicho monesterio que non bayan a llamamiento nin a emplazamiento nin a otras cosas algunas ante los alcalles et merinos de Nagera nin de su tierra nin ante otros oficiales qualesquier, salvo ante los oficiales que fueren puestos por el dicho abat en los dichos sus logares, o por otro abat que despues del fuere: et si fueren emplazados et llamados que non vayan ante ellos nin cayan en pena por ello; ca nos gela quitamos: et si algunos tomaren alzada de los oficiales que fueren puestos por el dicho abat en los dichos sus logares, o por otro abat que despues del fuere, que sea para ante los alcalles de la nuestra corte et non ante otros algunos. Et quando acaesciere que alguno fuere acusado de crimen criminalmientre et fueren presos en poder de los oficiales de los dichos logares del dicho monesterio,

* inserta literal é integramente el privilegio del numero 636.

que ellos fagan pesquisa sobrello, e si por ellos fuere fallado que los malfechores merescen justicia criminal, que los entreguen fuera del dicho valle a nuestro adelantado que fuere en Castiella o a los merinos que por el end odieren, e que ellos non sean tenudos a fazer nin fagan pesquisa alguna por qualesquier maleficiones que sean fechos en el dicho valle; e en los logares del dicho abat e del dicho monesterio. E los unos e los otros non fagen ende al, que qualquier que contra esto que dicho es fuere o pasare, averia la mia ira e pecharnos ia en pena, cada uno diez mill maravedis de la buena moneda e demas a los cuerpos e a lo que oviesen nos tomariamos por ello: e non lo dexen de fazer por cartas nin albalas nuestras que sean dadas ante nin despues desta; ca nuestra merced e voluntad es que se guarde en todo segund que en esta nuestra carta se contiene. E si contra ello alguno o algunos se quisieren ir e pasar, mandamos al dicho abat e convento e vasallos e a otro abat que despues fuere, que gelo non consientan. E desto les mandamos dar esta nuestra carta sellada con nuestro sello de plomo. Dada en Valdesiellas dos dias de Febrero era de mill e quatrocientos e ocho años. Yo Pedro Rodriguez la fiz escrevir por mandado del rey. Johan Martinez=Pedro Rodriguez E. Johan Fernandez. E agora el dicho don Johan abat nuestro capellan pidionos merced que le confirmasemos la dicha carta e merced por que los valiese e sea guardada. E nos el sobre dicho rey don Johan por fazer bien e merced al dicho don Johan abat nuestro capellan confirmamos le la dicha carta e merced e mandamos que le sea valia e le sea guardada en todo bien e complidamiente segund que en ella se contiene. E nos el sobre dicho rey don Johan por segund que mejor e mas complidamiente les fue guardada en tiempo del dicho rey nuestro padre que Dios perdone e en el nuestro fasta aqui. E defendemos firmemiente que alguno nin algunos nos sean osados de les ir nin de les pasar contra ella nin contra parte della, para gela quebrantar nin menguar agora nin de aqui adelante en algun tiempo por alguna manera, e qualquier o qualesquier que contra ella les fueren o pasaren averian la nuestra ira e demas (sigue con las penas acostumbradas). E desto les mandamos dar esta nuestra carta sellada con nuestro sello de plomo. Dada en las Cortes de la muy noble ciudad de Burgos ocho dias de agosto, era de

mill et quatrozientos et diez et siete años. Yo Loys Ferrandez la fiz escrevir por mandado del rey. Gonzalo Ferrandez &c = Johan Ferrandez Alvar Martinez = Alfonso Martinez

Num.º 680.

Era de 1417: año 1379, a 15 de agosto: Cajon A. 15. titulo martiniegas: rollo 2º: numero 1º.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Johan por la gracia de Dios rey de Castiella de Leon de Toledo de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et Señor de Lara et de Vizcaya et de Molina: por fazer bien et merced et limosna a vos don Johan abbad del monesterio de Sant Millan de la cogolla nuestro capellan tenemos por bien et es la nuestra merced de vos dar et damos vos los quinientos et quarenta morabedis, que nos avemos de aver de martiniega en los lugares de Badaran et de Cardenas lugares del dicho monesterio de Sant Millan, et los dichos conceios nos an a dar en cada año. Et estos dichos quinientos et quarenta morabedis vos damos que los ayades este año de la era desta carta et dende en adelante en cada año en quanto la nuestra merced fuere para el reparamiento del dicho monesterio en emienda de algunos males et daños que el dicho monesterio a recebido en los tiempos pasados por servicio del rey don Enrrique nuestro padre, que Dios perdone, et nuestro. Et por esta nuestra carta o por el treslado della signado de escrivano publico mandamos a los concejos de los dichos lugares de Badaran et de Cardenas que agora son et seran de aqui adelante et a cada uno dellos que recudan et fagan recodir a vos el dicho abbad, o al que lo oviere de recabdar por vos, con los dichos quinientos et quarenta morabedis, que nos an a dar de la dicha martiniega, et que vos los den et paguen en este dicho año de la era desta carta et dende adelante en cada vn año en quanto la nuestra merced fuere, al plazo et en la manera que los a nos an a dar todos bien et complidamientre en guisa que vos non mengue ende alguna cosa; et tomen vuestra carta de pago o del que lo oviere de recabdar por vos, et con el treslado desta carta signado de escrivano publico mandamos que les sean recebidos en cuenta: et si lo asi fazer et complir non quisieren mandamos a Pedro Manrrique nuestro adelantado mayor en castiella, o al adelantado que fuere del dicho adelantamiento, o al merino, o merinos

que por nos, o por ellos andodieren en el dicho adelantamiento agora et de aqui adelante, et a los concejos et alcalles et merinos et algasiles et otros oficiales qualesquier de qualquier cibdat o villa o lugar de nuestros regnos que agora son o seran de aqui adelante o a qualquier nuestro

batto } basallo, o portero, o qualquier o qualesquier dellos, que preden et tomen tantos de los bienes de los dichos concejos et de cada uno dellos et de los vecinos et moradores en los dichos lugares et de cada uno dellos muebles et rayzes, do quier que los fallaren et los vendan luego, segund que por los nuestros morabedis et de los morabedis que valieren entreguen et fagan pago a vos el dicho abad, o al que lo oviere de recabdar por vos, de todos los quinientos et quarenta morabedis que avedes de aver este año de la era desta carta et dende adelante en cada año en quanto la nuestra merced fuere todos bien et complidamientre, en guisa que vos non mengue ende alguna cosa, con las costas et daños et menoscabos que por esta razon fezieredes et recebieredes en la cobranza a su culpa. Et otrosi mandamos al nuestro Thesorero o recabdador o recabdadores que fueren del obispado de Calahorra et a otros qualesquier que cogieren et recabdaren en renta o en fialdat o en otra manera qualquier los morabedis de las martiniegas que nos avemos de aver en el dicho obispado, que non demanden a los dichos concejos de los dichos lugares de Badaran et de Cardenas nin a ninguno dellos los morabedis de las dichas martiniegas nin los constringar nin apremier que les den nin paguen los dichos quinientos et quarenta morabedis en cada año, nin los prenden nin tomen cosa alguna de sus bienes por ello: et si gelos an prendado o tomado, que gelos den et tornen luego todos bien et complidamientre en guisa que vos non mengue ende alguna cosa: ca nuestra merced et voluntad es, que vos el dicho abad ayades en cada año en quanto la nuestra merced fuere los dichos quinientos et quarenta morabedis de las dichas martiniegas de los dichos logares como dicho es. Et los unos et los otros non fagan ende al por ninguna manera so pena de la nuestra merced, et de seyscientos morabedis desta moneda usual a cada uno dellos. Et desto vos mandamos dar esta nuestra carta sellada con nuestro sello de plomo pendiente. Dada en la muy noble cibdad de Burgos quince dias de agosto, era de mill et quatrocientos et diez et siete años. Yo Gonzalo Ferrandez la fiz escrevir por mandado del rey = Johan Ferrandez = Gonzalo Ferrandez = Alfonso Sanchez = Garcia Ferrandez = Martin Ferrandez = Pedro Ferrandez. *

---

* Dn Enrique 3º titulandose con los mismos reynos y señorios que su padre menos el señorio de Lara, confirmo este privilegio en las cortes de Madrid á 20 de abril de 1391. á peticion del abad don Johan.

Num.º 681.

Eras 1408. y 1417, á 8 de febrero, y 28 de agosto: años 1370, y 1379.

Cajon J. 1: rollo 1º: num.º 10. titulo voto.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Johan por la gracia de Dios rey de Castiella de Leon de Toledo de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et Señor de Lara et de Vizcaya et de Molina, Vimos vna carta del rey don Enrrique mio padre, que Dios perdone, escrita en papel et sellada con su sello de cera en las espaldas fecha en esta guisa. Don Enrrique por la gracia de Dios rey de Castiella de Leon de Toledo de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et Señor de Molina: a todos los concejos et alcalles jurados jueces justicias merinos alguasiles, maestres de las ordenes, comendadores et sos-comendadores, alcaydes de los castiellos et casas fuertes et a todos los otros oficiales et aportellados qualesquier de todas las cibdades et villas et logares de nuestros regnos que agora son et seran de aqui adelante asi realengos, como abadengos, solariegos, benhetrias, et otros señorios qualesquier, et a vos Pedro Manrrique nuestro adelantado mayor en las merindades de Castiella et al merino o merinos que por nos o por vos andovieren en las dichas merindades o en qualquier dellas, et a los entregadores que an de fazer las entregas de los nuestros regnos et a qualquier nuestro basallo o portero, et qualquier o a qualesquier de vos, que esta nuestra carta vieredes o el treslado della signado de escrivano publico, salud et gracia. Sepades que don Johan abad del monesterio de Sant Millan de la cogolla nuestro capellan vieno a nos, et se nos querello, et dise, que de tiempo aca que algunas cibdades et villas et lugares de nuestros regnos, et especialmientre en la nuestra cibdat de Burgos que non quieren pagar el voto et la offrenda que fue prometida al cuerpo sancto de Señor Sant Millan en tiempo del conde Ferrand Gonalez, de lo qual nos mostro el dicho abbad previllejos et cartas del dicho conde et de los otros reys onde nos venimos et confirmadas del rey don Alfonso nuestro padre, que Dios perdone, et de nos. et otrosi nos mostro bulda del papa Enociencio en que mandaba que lo paguen segunt se contiene por los previllejos et cartas so pena de descomunion. Et agora el dicho abad dis, que se non sierve el cuerpo sancto de Señor Sant Millan et se menoscaba mucho el servicio de Dios: Et que al et al convento del dicho monesterio que non an en que se mantenga. Et pidionos que mandasemos sobre ello lo que

fuere la nuestra voluntad merced: et nos por quanto abemos grand devocion en aquel monesterio de San Millan; otrosi en aquel tiempo por la vertud de Santiago et de San Millan fue castiella librada de los trebtos de los moros; et por quanto el dicho abad es nuestro capellan et nos a fecho muchos servicios, et esta el es so monesterio et todos sus vasallos en nuestra guarda et en nuestra encomienda; et por quanto yazen enterrados en el dicho monesterio todos aquellos que morieron en el real de Navarra en nuestro servicio: mandamos, por esta nuestra carta o por el traslado della, signado como dicho es, á cada uno de vos en vuestros lugares et jurisdiciones, que veades los previllejos et cartas, que a el dicho monesterio del conde Fernand Gonzalez et de los reys onde nos venimos confirmados del rey don Alfonso mio padre, que Dios perdone, et de nos et de la dicha bulda del papa como dicho es: et guardadgelos et complidgelos, et fazed que los guarden et cumplan en todo bien et complidamente segunt que en ellos et en cada uno dellos se contiene, fazendo dar et pagar al dicho abad nuestro capellan et a vuestro abad qualquier que fuere despues del dicho monesterio o al que lo oviere de recabdar por ellos o por qualquier dellos todo lo que se contiene en dichos previllejos et cartas et bulda. Et que le den et paguen de cada casa de christianos et judios et moros de cada casa un cornado, segunt se acostumbro en los tiempos pasados fasta aqui. Et los unos et los otros non fagades onde al por ninguna manera so pena de la nuestra merced de seyscientos morabedis desta moneda usual a cada uno; et si non por qualquier o qualesquier por quien fincase de lo asi fazer et complir, mandamos al omne, que vos esta nuestra carta mostrare, que vos emplaze que parescades ante nos do quier que nos seamos del dia que vos emplazare a quince dias so la dicha pena a cada uno a desir por qual razon non complides a nuestro mandado. Et de como esta nuestra carta vos fuere mostrada et los unos la cumplieredes, mandamos so la dicha pena a qualquier escrivano publico, que para esto fuere llamado, que de onde al que vos la mostrare testimonio signado con su signo por que nos sepamos en como cumplides nuestro mandado. Esta carta leyda dagela. Dada en Toledo quatro dias de febrero era de

mill et quatrozientos et ocho años. Yo Pero Rodriguez la fiz escrivir por mandado del rey. Martin Martinez. Pero Rodriguez, Johan Fernandez. Et agora el dicho don Johan abad nuestro capellan vino a nos et pidionos mercet que le confirmasemos la dicha carta del dicho rey nuestro padre, que Dios perdone, et gela mandasemos guardar en todo bien et complidamiente segund que en ella se contiene. Et nos el sobre dicho rey don Johan por fazer bien et merced al dicho abad nuestro capellan et al dicho monesterio, tovimoslo por bien et confirmamos les la dicha carta del dicho rey nuestro padre, que Dios perdone et mandamos que les vala et sea guardada en todo bien et complidamiente segund que en ella se contiene, et segund que mejor et mas complidamiente les fue guardada en tiempo del dicho rey nuestro padre, que Dios perdone et en el nuestro fasta aqui. Et defendemos firmemiente que alguno nin algunos non sea osados de les yr nin de les pasar contra ella nin contra parte della, nin gela quebrantar nin menguar agora nin de aqui adelante en algund tiempo por ninguna manera: ca qualquier o qualesquier que contra ella les fuesen o pasasen, abrian la mia ira; et demas pecharnos hia en pena mill maravedis et al dicho abad et monesterio o a quien su voz toviese todas las coytas et daynos et menoscabos, si por ende feriesen et recebiesen, doblados, et demas a los cuerpos et a lo que oviesen nos tornariemos por ello. Et desto les mandamos dar esta nuestra carta sellada con nuestro sello de plomo pendiente. Dada en las cortes que nos fezimos en la muy noble cibdat de Burgos veinte et ocho dias de agosto, era de mill et quatrocientos et diez et siete años. Yo Gonzalo Lopez la fiz escrivir por mandado del rey = Gonzalo Fernandez = Johan Fernandez =

Núm.º 682.

Caja 1438: año 1380 á 26 de diciembre: Cajon E. 4: título Gonzaleche: legajo 1.º: núm.º 4.º

Don Johan por la gracia de Dios rey de Castiella de Leon de Toledo de Galizia de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira e Señor de Lara et de Vizcaya et de Molina: A vos Pedro Fernandez de Velasco nuestro vasallo et nuestro camarero mayor, salud et gracia. Bien sa-

bedes, en como en las cortes que agora nos fezimos en Soria este año de la era desta carta, nos fue querellado et pedido por los prelados que commusco eran en las dichas cortes en nombre de los abbades et priores et abbadesas et priosas et otras personas ecclesiasticas de los monesterios et eglesias que son en los nuestros reynos; de como veyendo los dichos monesterios et eglesias fundados et dotados de los reys onde nos venimos, et por los condes don Fernan Gonzalez et Garcia Fernandez su fijo et del conde Don Sancho et por los señores de Laxa et de Vizcaya, que algunos ricos omnes et caballeros et escuderos atrevidamientre sin razon et sin derecho, no catando el servicio de Dios nin el peligro de sus almas, que ocupaban et tomaban los logares, aldeas, et vasallos de los dichos monesterios et eglesias en nombre de encomienda, levando dellos dinero et pan et otras cosas, et faziendolos servir por sus cuerpos assi en labores de heredades como en castiellos et fortalezas que farian et en todo servidumbre, como si fuesen suyos vasallos exemptos, et non dando lugar a los dichos abbades et priores, et abbadesas et priosas, et rogadores de los dichos monesterios de los dichos monesterios et eglesias para servirse de los dichos sus vasallos: por la qual razon los dichos monesterios et eglesias eran venidos en grant pobredat, et se non podian mantener nin fazer aquel servicio, que a Dios debian por las almas de aquellos que los fundaron et dotaron, et que non podian por servicio de Dios et de los Santos, a cuyo nombre los dichos monesterios et eglesias son fundados, que los guisiesemos defender et guardar mandando sobre ello lo que la nuestra merced fuese. Et nos veyendo que nos pedian derecho et por que tales encomiendas en tal manera son contra derecho et contra servicio de Dios et en peligro de las almas de los que assi las tienen, et por que a nos pertenecen guardarlos et defenderlos; tovimos por bien que todos los abbades et priores, et abbadesas et priosas, et otras personas ecclesiasticas qualesquier parescies en ante nos fasta tres meses a mostrar los previllegios que sobre esta razon tenian, et otro mesmo los condes et duques et los ricos omnes et caballeros et escuderos que tenian las dichas encomiendas, por que lo nos supie-

semos et mandasemos sobrello lo que fuere derecho. Sobre lo qual nos dimos por juezes por ello a Pedro Lopez de Ayala a Johan Martinez de Rojas nuestros vasallos, et a Alvar Martinez et a Pedro Fernandez doctores et oydores de la audiencia, para que lo librasen segund que fallasen por fuero et por derecho: ante los quales parescio don Johan abbad de Sant Millan et querelloseles, diciendo: que seyendo el dicho monesterio dotado et fundado por el rey don Sancho et por los otros reys onde nos venimos, que vos el dicho Pedro Fernandez que teniedes contra voluntad de dicho abbat et del convento del mismo monesterio en las merindades de Burueba et de Rioja et de castiella vieja a Fuenzaleche et a Ballarta et a Antozanos et a Miñon et a la Sarzosa logares que son del dicho monesterio; de los quales dixo, que llevades cadaño ciertos morabedis de encomienda, et a fuera desto dixo, que les echabades pechos et pedidos et tributos, et que vos servides et aprobechabades dellos, asi como si fuesen vuestro vasallos mesmos, faziendoles yr a labrar a las vuestras casas fuertes et faziendoles yr a otros emplazamientos et a vuestros llamamientos: et que si todo esto non fazian, que les faziedes prendar por ello: et eso mesmo que vuestra mesma mugier que les pechava pechos et pedidos en dineros et en carnes et en otras cosas muchas, et vos aprobechavades dellos asi como si fuesen vuestros vasallos mesmos solariegos et mucho mas. Sobre lo qual pidio a los dichos juezes, que nos dimos para esto que dicho es, complimiento de derecho; contra lo qual vos el dicho Pedro Ferrandez dixiestes et alegastes vuestras razones et defensiones aquellas que entendiestes que vos cumplian, et contendiestes amas las dichas partes ante ellos sobrello, fasta quellos dieron sentencia en el dicho pleito: en que fallaron que vos el dicho Pedro Ferrandez que non podierades tomar al dicho monesterio de Sant Millan por encomienda nin por otra manera los dichos logares et vasallos que fueron dados al dicho monesterio por los dichos condes et reys onde nos venimos, nin los logares quel dicho monesterio compro, o ovo en donacion, o en otra manera qualquier de algunas personas, donde non decendes vos el dicho Pedro Ferrandez. Et mandaron que dexasedes desembargadamientre al dicho monesterio todos los dichos logares et vasallos que les tomastes et avedes tenido contra derecho. Otrosi mandaron que tornasedes et pagasedes al dicho monesterio et a los dichos sus logares et vasallos todos los morabedis

et pan et otras cosas qualesquier que les avedes tomado et levado dello
despues que nos mandamos dar las dichas nuestras cartas en la dicha
cibdat de Soria sobresta razon. Et todo esto mandaron que fisiedes et
complliesedes non embargante qualesquier pleitos et posturas et contra-
tos et juramentos et abenencias, quel dicho abbat et convento del dicho
monesterio de Sant Millan, o los dichos sus logares et vasallos obiesen
fecho convusco o con otros por ellos sobre razon de las dichas encomien-
das et logares et vasallos, lo qual dixeron todo por roto et baldio et nin-
guno, et mandaron que non valiese, et fiando por su sentencia
definetiva pronunciandolo todo asi. Et mandaron dar esta nuestra car-
ta al dicho abbat et convento del dicho monesterio contra vos sobre esta ra-
zon. Por que vos mandamos, vista esta nuestra carta o el traslado della
signado de escrivano publico que dexedes et desembargedes luego al di-
cho abbat et convento del dicho monesterio de Sant Millan todos los lo-
gares et vasallos sobredichos que les asi tomastes et avedes tomado con-
tra derecho, et que les non pongades embargo alguno en ello: et nos
asi gelo desembargamos por esta nuestra carta et mandamos a los
dichos logares et vasallos, que de aqui adelante obezcan al dicho abbat
et convento et los ayan por sus señores, asi como deben et son tenudos
de derecho. Otrosi que les tornedes et pagedes et fagades dar et pagar to-
dos los mravedis et pan et otras cosas qualesquier, que dello avedes
tomado et levado despues que nos mandamos dar nuestras cartas en
la dicha cibdat de Soria sobre la dicha razon: et que cumplades et ten-
gades et fagades tener et complir todo esto que dicho es, non embargante
qualesquier pleitos et posturas et conciertos et juramentos et abeni-
encias quel dicho abbat et convento del dicho monesterio o los dichos
logares et vasallos o otro por ellos ayan fecho convusco sobre razon
de las dichas encomiendas et logares et vasallos; pues fue todo dado por
roto et baldio et por ninguno por los dichos jueces, et mandaron que
non valiesen. Et non fagades ende al por ninguna manera so pena
de la nuestra merced et de seys mill mravedis desta moneda usual pa-
ra la nuestra camara. Et si lo asi fazer et complir non quisiesedes,
mandamos a Diego Gomez Manrrique nuestro adelantado mayor
en castiella, o a qualquier adelantado que fuere en castiella de aqui

adelante en las merindades de Castiella, et a todos los otros alcalles jurados jue-
zes justicias merinos alguasiles et otros oficiales qualesquier de todas las
Cibdades et villas et logares de nuestros regnos que agora son o seran
de aqui adelante o a qualquier o qualesquier dellos, que esta nuestra carta
vieren o el treslado della, signado como dicho es, que vos lo fagan luego
todo asi guardar et complir segunt que en esta nuestra carta se con-
tiene, entregando al dicho monesterio et a los dichos sus logares et va-
sallos de vuestros bienes fasta en las quantias de todos los moraledis
et pan et otras cosas qualesquier que dellos tomastes et levastes despues
que nos mandamos dar las dichas nuestras cartas en la dicha cibdat
de Soria sobre la dicha razon. Et los vnos et los otros non fagan ende
al por ninguna manera so la dicha pena a cada vno. Et de como
esta nuestra carta vos fuere mostrada o el traslado della signado como
dicho es, et los vnos et los otros la complieredes; mandamos so la
dicha pena a qualquier escrivano publico que para esto fuere lla-
mado, que de ende al que vos la mostrare testimonio signado con
su signo; porque nos sepamos en como complides nuestro mandado. La
carta leyda, datgela. Dada en Medina del Campo veynte et seys dias
de desiembre, era mill et quatrozientos et diez et ocho años. Yo Loys
Ferrandez escrivano del rey la fiz escrivir, por mandado del rey, et de
los juezes, por quanto fue asi librado = Albarus decretorum doctor =
Petrus Ferdinandi doctor = Gonzalo Ferrandez =

Seys mrs.

Num.º 683.

Era 1423: año 1385, á 20 de abril: Cajon J. 1: titulo voto de S. Millan.

Nos los alcalles et el alguasil et los veyte et quatro caballeros et omnes
bonos del conceio de la muy noble cibdat de Sevilla: Fazemos saber a vos
los jurados de todos los varrios et collaciones desta cibdat et a los bonos ve-
cinos et moradores de los dichos varrios et collaciones, que agora sodes
o seredes de aqui adelante et a qualquier o qualesquier de vos que esta
nuestra carta vieredes o el traslado della signado de escrivano publico sa-
cado con abloridat de juez o de alcalle, quel abad et convento del monaste-
rio de la orden de Sant Millan de la cogolla (1) et sus procuradores en su
nombre nos fizieron demanda ante los oydores de nuestro señor el rey

en que nos demandaron et dixieron, que por previllejos et mercedes quel dicho abad et convento an del tiempo del conde Ferrant Gonzalez et de los reyes de Castiella que fueron por tiempo despues del onde el dicho Señor rey viene, et confirmados del a la su merced, que an de aver de cada año desta cibdat et de toda su tierra de cada casa poblada un dinero de ofrenda et tributo que les fue dado et prometido a dar por la buena dicha que les Dios nuestro Señor quiso dar por ruego del dicho Señor Sant Millan en la conquista que avian con los moros, et que asi se usara de dar et pagar el dicho dinero de cada año en tiempo de los otros reyes pasados. Et nos et nuestro procurador en nuestro nombre respondimos a la dicha demanda et posimos nuestras exemptiones las que entendiemos, porque non eramos obligados nin tenudos a pagar el dicho dinero de tributo. Otrosi contendimos en el dicho pleito a tanto fasta que los oydores del dicho Señor rey dieron en el sentencia, la que se les entendio de derecho, en la qual fallaron, que debiamos pagar el dicho dinero de tributo cada año, desde juebes cinco dias del mes de abril que paso era de mill et quatrocientos et diez et ocho años que la demanda del dicho pleito fue fecha en adelante, fasta miercoles ocho dias de marzo deste año en que agora estamos del nacimiento de nuestro Salvador Jeshu Christo de mill et trescientos et ochenta et cinco años, que fue dada la dicha sentencia. Otrosi nos condenaron que pagasemos el dicho dinero de tributo de cada año de cada casa poblada desta cibdat et de su tierra desde el dicho dia miercoles ocho dias de marzo, que fue dada la dicha sentencia en adelante para siempre. Otrosi despues desto nos fue mostrada una carta de nuestro Señor el rey escripta en papel et sellada con su sello de la poridat, por la qual nos embio mandar que diesemos et pagasemos al dicho monesterio de Sant Millan de la cogolla o a quien lo oviese de aver et de recaldar por el el dicho dinero et tributo de cada año segunt que en la sentencia, que los dichos oydores dieron, se contenia, et que non pusiesemos en ello embargo alguno. Et nos vista la dicha sentencia obedeciemos con con aquella onrra et reverencia que debiamos como carta de nuestro rey et de nuestro Señor natual, cuyos vasallos et oficiales somos, et so cuya merced et limosna vivimos, et acordamos de la complir luego en todo segunt quel dicho Señor rey por ella nos lo embia mandar. (2) Por que vos mandamos a todos et a cada

vnos de vos en vuestros vasallos en collaciones que dedes e fagades dar al dicho abad e convento del dicho monesterio de San millan, o a aquel o aquellos que lo ovieren de aver e de recabdar por el el dicho dinero de tributo de cada ano de cada casa poblada desta cibdat desde el dicho dia (3) jueves cinco dias de abril esta de mill e quatrocientos e diez e ocho años que la demanda fue puesta lo que le montare fasta aqui. Otrosi que los dedes e acudades de aqui adelante de cada año para siempre con el dicho dinero de tributo, pues somos obligados e tenudos de lo pagar por el dicho voto que fue prometido: e el dicho señor rey lo embia mandar por la dicha su carta. E los vnos nin los otros non fagades ende al por ninguna manera so pena de la merced del dicho señor rey e de la muestra e de seyscientos moravedis a cada vno por quien fincare de lo asi fazer e complir. E de como esta nuestra carta fuere mostrada e la compliredes, mandamos a qualquier escrivano publico que para esto fuere llamado, que de ende al que vos lo mostrare testimonio signado con su signo, por que nos sepamos como complides, mandado del señor rey e nuestro. E desto mandamos dar al dicho abad e convento del dicho monesterio de San millan esta nuestra carta sellada con nuestro sello de cera colgado e firmada de algunos de nos los dichos oficiales. Fecha veynte dias de abril año del nascimiento de nuestro Salvador Jesu Christo de mill e trescientos e ochenta e cinco años. = Don Alvar Perez = Ferrant Gonzalez alcalle = Sancho Fernandez alcalle = Ruy Perez alcalle = Johan Sanchez = Martin Fernandez = Johan Martinez = Alfonso Perez = Pedro Rodriguez = Diego Rodriguez = Alfonso Fernandez = Gonzalo Sanchez = Alfonso Fernandez = Alfonso Ruyz = Johan Martinez =

Num.° 684.

Cza 1423: año 1385, á 20 de abril: Cajon 3.°: título dicho voto.

De nos los alcalles e el alguasil e los veynte quatro caballeros e omnes buenos del concejo de la muy noble cibdat de Sevilla: a los alcalles e alguasiles e omnes buenos de los concejos de todos los logares de los nuestros reynos con sus limitaciones que agora sodes o seredes de aqui adelante, e a qualquier o qualesquier de vos que esta nuestra carta vierdes, o el

traslado della signado de escrivano publico sacado con abtoridad de juez o de alcalle salud a ... aquellos para quien queriamos buena ventura: Fazemos vos saber quel abad et el convento del monesterio de la orden de Sant Guillan de la cogolla (1)(2). Por que vos mandamos a todos et a cada uno de vos en vuestros logares et limitaciones que dades et fagades dar al dicho abad et convento del dicho monesterio de Sant Guillan o aquel o aquellos que lo ovieren de aver et de recabdar por el el dicho dinero de tributo de cada año de cada casa poblada de cada uno destos logares desde el dicho dia fuebes (3)

Num.º 685.

Año 1385, á 23 de marzo: Cajon 12: rollo 6.º num.º 24.

Sepan quantos esta carta vieren como en Viernes 23 dias del mes de marzo anno a natividade Domini millesimo trecentesimo octogesimo quinto, este dia en los palacios del honrrado padre et señor don Johan por la gracia de Dios obispo de Calahorra et de la Calzada estando y presente el dicho señor obispo, otrosi estando y presente el honrrado et discreto varon don Guillen de Bondrevilla licenciado en decretos, colector et mensagero de nuestro señor el papa en los regnos de Castiella et de Leon et en presencia de mi el notario et testigos infrascriptos parescio y el honrrado religioso don Johan por esa misma gracia abbad del monesterio de Sant Guillan de la cogolla, et dixo al dicho colector, que bien sabia en como avia imbiado una su letra de munition al su monesterio sobre ciertas bacantes que demandaba de algunas provisiones de oficios que eran fechas en el dicho monesterio, diziendo que los oficios del dicho monesterio eran perpetuos: los quales oficios el dicho abbad dixo, que non eran perpetuos, mas ante eran administraciones que se daban por el abbad, et los tirava, et mandaba quando queria, et los daba a unas personas que entendia que los administravan mejor: et que le pedia que se informase deste fecho et sopiese la verdat, quel fallaria que los dichos oficios eran administraciones et non perpetuos: et luego el dicho colector rescibio la peticion del dicho señor obispo et juramento de Gil Ybañez vicario, et de Johan Sanchez monges del dicho monesterio, et a Diego Fernandez chantre en las eglesias de Calahorra et la Calzada, et de Sancho Remirez canonigo en la Calzada segund forma de derecho et como et rescibio sus dichos dellos et de cada uno dellos: que los dichos oficios del dicho monesterio eran et son administraciones et non perpetuos segund en la su letra se

(1)(2) Sigue con las mismas palabras desde el n.º 1) hasta el (2) de la anterior.
(3) Sigue como en dicha anterior uniformemente hasta la conclusion.

contenia, et que non debian pagar las dichas vacantes. Por ende dixo que pues los dichos oficios eran administraciones et non perpetuos, et non eran tenidos las dichas vacantes, que revocaba et rebóco la dicha carta et la sentencia de excomunion en ella contenida, et que daba et dio por libres et quitos a Sancho Ruyz prior, et a Pedro Lopez Sacristan, et al cellerizo, et al camarero, et al mayordomo, et a Dia Sanchez enfermero et a Sancho Sanchez limosnero, et a Pedro Fernandez ospitalero, et al dicho abbad et convento de las dichas vacantes en nombre de la dicha camara; pero si algumo dellos avian caydo en algunas sentencias de excomunion o de irregularidat relaxandoge en los divinos oficios, dixo que los absolvia et absolvio dellos autoritate apostolica. Et mando a mi el infrascripto notario que lo diese assi por testimonio. Desto son testigos que estaban presentes Johan Fernandez de Carrio canonigo en la eglesia de Burgos et Anton Martinez de Librija notario del señor obispo et otros. Et yo Johan Garcia de Palmaseda notario apostolico auctoritate ordinaria en el obispado de Calahorra que a todo esto presente fui en uno con los dichos testigos. et de mandado del dicho colector este testimonio fiz escrevir, et fiz en el este mio signo en testimonio de verdat. Johannes Garsie notarius.

Núm.º 686.

Año de 1387, á 1.º de mayo: Cajon 2.º 32: rollo 4.º: núm.º 36.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos Don Johan por la gracia de Dios abbad del monesterio de Sant Millan de la Cogolla et capellan de nuestro señor el rey et todo el convento del dicho monesterio seyendo llegados et llamados en nuestro cabillo a campana tanida segund que lo avemos de uso et de costumbre de nos ayuntar, otorgamos et conoscemos, que prometiamos et trucamos et cambiamos con vos Don frey Johan provincial de la orden de Santa Maria de la Merced en los reynos de Castiella et de Portugal en boz et en nombre de la dicha vuestra orden una eglesia que avemos en Soria dentro de los muros de la dicha villa de Soria, que disen Santandres, con un ortal que yes et esta delas de la dicha eglesia et con unas casas que estan delante de la dicha eglesia, la cal en medio, de la qual casa son aledaños casas que fueron de Alfonso Martinez demandador; por una eglesia que ha et la dicha orden avedes que es cerca de Toledo fuera de los muros, que llaman Santa Catalina, que es en el camino que va a la puerta

de Visagra; et por vnas casas que son en la villa de Logroño a la puerta de Sancta Maria de Palacio, que fueron de Elvira Perez muger que fue de Johan Perez de Melides, que an por aledaños de la vna parte el ospital de Rocamador, et de las dos partes las calles publicas, con su bodega et sus beneheses, et por otras heredades de pan et vino levar que pertenescen a las dichas casas, con entradas et sallidas et con todas las otras sus pertenencias. El qual dicho truque et cambio et permutacion conoscemos que es a nuestra grand mejoria et del dicho nuestro monesterio. Et por ende otorgamos que ayades vos el dicho provincial en boz et nombre de la dicha vuestra orden la dicha nuestra eglesia de Sant Andres et el ortal et casa que con vos promutamos et trucamos por la dicha eglesia de Sancta Catalina et por las dichas casas et heredades de Logroño, como dicho es, con todo el señorio et propriedat et tenencia et posesion que nos los dichos abbat et convento et monesterio de Sant Millan abemos en la dicha eglesia de Sant Andres et ortal et casa en la dicha villa de Soria perpetuamente para siempre jamas para la dicha vuestra orden con sus entradas et sallidas. Et de oy dia que esta carta es fecha vos damos et otorgamos et ponemos en la tenencia et señorio et propriedat que nos abemos en la dicha eglesia de Sant Andres et ortal et casa: et lo traspasamos a vos el dicho don frey Johan provincial para la dicha vuestra orden. Por lo qual nos los dichos abad et convento del dicho monesterio de Sant Millan juramos et prometemos a buena fe sin mal engaño de tener et guardar et estar et quedar por esta dicha permutacion et truque et cambio, et de non yr nin venir contra ello nin contra parte dello por nos nin por los que an de venir despues de nos en tiempo del mundo: et si fueremos et vinieremos contra ello que nos non vala: et yo el dicho don frey Johan provincial de la dicha orden de Sancta Maria de la Merced en los dichos regnos de Castiella et de Portugal otorgo et conosco que recibo de vos los dichos señores abad et convento del dicho monesterio de Sant Millan la dicha eglesia de Sant Andres et ortal et casa en permutacion et truque et cambio por la dicha eglesia de Sancta Catalina et por las dichas casas et heredades que vos yo do en la dicha villa de Logroño en la manera et con las condiciones que dichas son. Et sobresto nos am-

bas las dichas partes ponemos pena; que qualquier de las partes que se arrepentiese desta dicha permutacion et truque et cambio, et non quisiese estar por ello, que peche en pena cinquenta mill morabedis, la meytad a la camara del nuestro señor el papa et la otra meytad para la parte obediente. Et la pena pagada o non pagada, que toda via quede la dicha permutacion et truque et cambio firme para siempre jamas. Et nos los dichos abbat et convento del dicho monesterio de Sant Millan por nos et por la nuestra parte, et yo el dicho don frey Johan provincial sobredicho por mi et por nombre de la dicha mi orden obligamos todos nuestros bienes et de las dichas nuestras ordenes muebles et rayzes espirituales et temporales, ganados et por ganar, para estar et quedar para siempre jamas por la dicha permutacion et truque et cambio segund que en esta carta se contiene, et segund que mas complidamientre puede et debe valer et tener de derecho, et para pagar la pena si en ella cayesemos. Otrosi nos ambas las dichas partes renunciamos et partimos de nos todas las leyes et derechos escriptos et non escriptos que contrarios son o podrian ser a esta dicha permutacion et truque et cambio et a todo lo que en esta carta se contiene, que nos non vala nin aprobechemos dellas nin de alguna dellas. Et suplicamos a la Santidat de nuestro señor el papa nos ambas las dichas partes, que lo quiera confirmar asi como dicho es. Otrosi rogamos et pedimos por merced nos las dichas partes al obispo de Osma, que lo quiera asi confirmar. Otrosi si alguna clausula fallece que non es escripta en esta dicha carta de permutacion et truque et cambio de las que el derecho requiere; nos ambas las dichas partes et cada una de nos la hemos por escripta et por puesta. Otrosi si alguna de nos las dichas partes dixiese et reclamase, que esta dicha carta de la dicha permutacion et truque non es firme et suficiente, que todo tiempo lo pueda desir et reclamar, et que sea fecha una et dos et tres veses para que sea firme et valedera segund que de derecho debe. Et porque esto sea firme et non venga en dubda nos ambas las dichas partes rogamos et mandamos a Ferrand Martinez escrivano publico por nuestro señor el rey en Sant Millan de la co-

golla, que faga o mande fazer desta dicha permutacion et truque dos cartas en vn tenor tal la vna como la otra, et que de a cada vna de nos las partes la suya signada con su signo. Et por mayor firmeza sellamoslas con nuestros sellos pendientes de nos los dichos abbad et convento et de mi el dicho provincial con el sello de la provincia et de la encomienda. Fecha en Sant Millan de la cogolla primero dia de mayo año del nascimiento de nuestro Salvador Jeshu Christo de mill et trezientos et ochenta et siete años. Desto son testigos que fueron presentes Ferrand Ybañez de..... et Sancho Martinez de Cortes, et Johan cocinero del convento et criados del dicho monesterio. Et yo Ferrand Martinez escrivano publico sobre dicho que fui presente a todo lo que dicho es con los dichos testigos, et por ruego et mandamiento de los dichos abad et convento et provincial escrivi esta carta para los dichos abad et convento de Sant Millan, et fiz en ella este mio sig ✠ no acostumbrado en testimonio de verdat.

Num.º 687.

Año 1389, á 18 de febrero: Cajon V. 12: rollo 6.º n.º 11.

Petrus miseratione divina Sancte Marie in Comesdin diaconus cardinalis apostolice sedis legatus, dilectis in Christo Cantori calagurritano, et diacono Petro de Trivinio canonico calciatensi bacallario in decretis, salutem in Domino. Sua nobis dilectus in Christo religiosus vir Johannes electus confirmatus in abbatem monasterii Sancti Emiliani de cuculla ordinis Sancti Benedicti Calagurritane diocesis petitione monstravit, quod frater Fernandus prior monasterii de Naiara ordinis cluniacensis predicte diocesis et conventus eiusdem monasterii nonnullos fructus redditus et proventus emolumenta iura et obentiones ad ipsum electum pro tempore quo administrationem dicti monasterii de Naiara obtinuit eidem ut prior presidendo pertinentes, et pertinentia indebite detinent occupatos, occupatas, et occupata, neque de ipsis volunt sibi respondere aut satisfacere, licet sepius requisiti: super quibus pro parte dicti electi fuit nobis humiliter suplicatum, ut providere sibi de oportuno iustitie remedio dignaremur. Quo-circa discrectioni vestre, auctoritate qua fungimur, teno-

re presentium committimus et madamus, quatinus partibus convocatis, audiatis causam, et eam fine debito terminetis, facientes quod decreveritis per censuram ecclesiasticam firmiter observari. Testes autem qui fuerint nominati si se gratia, odio, vel timore subtraxerint censura simili compellatis veritati testimonium peribere. Quod si non ambo hiis exequendis potueritis interesse alter vestrum ea nichilominus exequatur. Datis Pampilone decimo Kalendas martii, pontificatus domini nostri domini Clementis pape septimi, anno duodecimo.

Num.º 688.

Año 1389, á 11 de diciembre: Cajon V. 12: rollo 4.º n.º 13.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Johan por la gracia de Dios electo confirmado del monesterio de Sant Millan de la cogolla et el convento del dicho monesterio, et nombradamientre ..... Ortiz, Sancho Ruyz prior ..... et Ferrant Diaz et Johan Sanchez ..... Pedro Lopez Sancristan et Johan Martinez de Nagara et Pedro Ferrandez ospitalero et Pedro Ferrandez Celleriso, et Sancho Sanchez limosnero, et Dia Ruyz camarero, et ..... mayordomo, et Ruy Lopez prior de Sant Millan de Suso, et Johan ..... et todo el convento del dicho monesterio seyendo llegados et llamados en nuestro cabillo a campana tañida segund que lo avemos de uso et de costumbre de nos ayuntar, por debdores et principales pagadores. Et nos los conceios de Madriz et Varrionuevo et Badaran et Santurde, et nombradamientre por nombres de Madriz Pedro Ferrandez alcalle et Ferrand Martinez merino, et Johan Perez fijo de Johan el alcalle et Johan Ferrandez de Villar jurado et Johan Royz: et nombradamientre de Varrionuevo Johan Ferrandez merino et Sancho Martinez et Johan Martinez jurado et Johan Sanchez et Martin Carnicero, et Johan Martinez alfayate: et nombradamientre de Badaran Johan Martinez merino et Johan Perez et Martin Sanchez et Diego de Mariago jurados, et Johan Martinez de Mariago, et Johan de Martin el frayre: et nombradamientre de Santurde Garcia Merino et Johan Manso et Johan Ferrandez, et todos los dichos conceios seyendo ayuntados en el dicho monesterio de Sant Millan segund que lo avemos de uso et de costumbre de nos ayuntar por fiadores todos de mancomun asi como nombrados

por nos e cada unos de nos por sy e por el todo otorgamos e conosce-
mos que nos obligamos con todos nuestros bienes e del dicho monesterio
asi muebles como rayces espirituales e temporales ganados e por ganar
e somos deudores e fiadores con ellos por dar e pagar a vos don Yaron
judio vecino de Logroño, o a quien esta carta mostrare en vuestra voz, deu-
da buena valedera e conocida diez mill morabedis de moneda vieja a
diez dineros novens el morabedi; los quales dichos diez mill morabedis
otorgamos que vos avemos a dar e pagar por razon que nos los prestas-
tes a nos los dichos electo e convento de Sant Millan en francos de oro por
nos fazer amor, e los nos recebimos de vos, e pasaron todos a nuestro po-
der para pagar a nuestro señor el papa por la meytad de la anata que
lleva de los fruytos de los bienes del dicho monesterio por quanto proveyo del
abadia a nos el dicho electo, de que somos bien pagados e bien entregados
a toda nuestra voluntad. E sobresto renunciamos las leyes del fuero e del
derecho la excepcion del aver nin visto non contado non recebido; e la ley
que dize que los testigos de la carta deben vista fazer la paga de dineros, o de
otra cosa qualquiera que lo vala a la parte que la a de recebir; e la otra
ley en que dize que fasta dos años es omne tenudo de provar la paga
que faze. Salvo si esta ley renuncia el que la paga a de recebir. E nos
los dichos electo e convento asi la renunciamos, e estas dichas leys e to-
das las otras leys e fueros e derechos escriptos e non escriptos eccle-
siasticos e seglares e todas otras buenas razones e defensiones e allega-
ciones que por nos ayamos e podamos aver e poner, que contrarias
sean o podian ser a las razones del debdo desta carta o de parte della,
expresamiente renunciamos que non nos vala nin seamos sobrello oy-
dos, nin recebidos nos nin alguno de nos nin otro por nos en juicio nin
fuera del. E es el plazo a que vos avenides a dar e pagar todos estos
diez mill morabedis en Logroño en vuestra casa en salvo primero
dia de dezembre que verna que sera en el año del nascimiento de nues-
tro Salvador Jeshu Christo de mill e trezientos e noventa años;
e si non, que vos demos e paguemos por cada un dia quantos mas
pasaren del dicho plazo en adelante veynte morabedis de la dicha mo-
neda por pena e postura que convusco ponemos. E para lo asi com-
plir con todo segund dicho es; por esta carta rogamos e pedimos e da-

mos poder complido a qualquier juez o alcalle o merino o entregador o otro oficial qualquier de qualquier cibdat o villa o lugar de nuestro señor el rey o su merindat o su vasallo o portero o a qualquier o qualesquier dellos ante quien esta carta paresciere et fuere dada a entregar, quel dicho plazo pasado en adelante sin nosotros ser sobrello oydos la entreguen en todos nuestros bienes de nos los dichos electo et convento et del nuestro monesterio; et nos los dichos conceios de Madriz et Varrionuevo et Badaran et Santurde o de qualquier qualesquier de nos asi muebles como rayzes espirituales et temporales do qualquier que los fallaren en feria o en mercado o en otro lugar privilligiado et los vendan luego a buen baron et a malo a vuestra pro et a vuestro daño, por quanto quier que den: et de los morabedis que valieren, entreguen et fagan pago a vos el dicho don Varon et a vuestra boz de todos los dichos morabedis de la moneda vieja del dicho debdo principal: et a tambien et a tam complidamientre de todos los morabedis de las penas que fueren crecidas del dicho plazo pasado en adelante como del dicho debdo principal: et de las costas et daños et menoscabos que sobresta razon fesierdes et recebierdes todo bien et complidamientre en guisa que vos non mengue ende alguna cosa: et que digamos et allegemos que ayamos fecho del debdo desta carta o de parte del que nos non vala, salvo si la pena o quenta fuere escripta entre los renglones desta carta firmada de vuestro nombre escripta de vuestra mano o signada de escrivano publico escripta en ella vuestro nombre. Et nos los dichos electo et convento nos obligamos con todos nuestros bienes et del dicho monesterio ganados et por ganar de ..... a vos los dichos conceios de Madriz et Varrionuevo et Badaran et Santurde desta fiadura ..... vos echamos. Et porque esto es verdat et non venga en dubda rogamos et mandamos a vos Ferrand Martinez escrivano publico por nuestro señor el rey en Sant Millan de la cogolla, que fagades esta carta de obligacion et que la dedes signada con vuestro signo. Desto son testigos que fueron presentes Diego Martinez fijo de Johan Martinez vecino de ..... et Pedro Martinez de ..... et Martin Sanchez de Lendoño et Johan Abad et Lope de Santurdejo et otros. Fecha esta carta en el dicho monesterio de Sant Millan once dias de Deciembre año del nascimiento de nuestro Salvador Jeshu Christo de mill et trezientos et ochenta et nueve años. Et yo Ferrand Martinez escriva-

no publico sobredicho que fui presente a todo lo que dicho es con los dichos testigos, et a ruego et mandado de todos los dichos deudores escrivi esta carta de obligacion et fiz en ella este mio signo ✠ acostumbrado en testimonio de verdat.

Num.º 689.

Año de 1391, a 7. de junio: Cajon V. 12: rollo 6.º n.º 8.º

Clemens episcopus servus servorum Dei: venerabili fratri . . episcopo calagurritano, salutem et apostolicam benedictionem. Dilectorum filiorum . . abbatis, et Petri Luppi Sacriste conventus Sancti Emiliani de cuculla ordinis Sancti Benedicti calagurritane diocesis precibus inclinati, presertim tibi auctoritate mandamus, quatinus ea que de bonis ad Sacristiam ipsius monasterii, cuiusquidem Sacristie bona ab aliis bonis dicti monasterii sunt omnino discreta spectantibus alienata inveneris illicite vel distracta, ad ius et proprietatem eiusdem Sacristie legitime revocare procures. Contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Testes autem qui fuerint nominati si se gratia odio vel timore subtraxerint, censura simili, appellatione cessante compelas veritati testimonium perhibere. Datis Avinioni septimo idus iunii, pontificatus nostri anno tertiodecimo.*

[forte; al]

Matheus.

Num.º 690.

Año 1392, á dos de junio: Cajon V. 12: rollo 6: n.º 13.

In nomine Domini amen. Per hoc presens publicum instrumentum pateat evidenter, quod anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo nonagesimo secundo, indicione quinta, die vero nona mensis januarii, pontificatus Sanctissimi in christo patris et domini nostri domini Clementis divina providentia pape septimi anno quarto decimo; in mei notarii publici et testium infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum presentia personaliter constitutus, religiosus et discretus vir domnus Johannes abbas monasterii Sancti Emiliani de cuculla ordinis Sancti Benedicti calagurritane diocesis ex sua certa scientia grata et voluntate spontanea fecit constituit et ordinavit solemniter, ac tenore presentium facit, cons-

* pende el sello de plomo = clemens pp VII. = S. Pa. S. Pe.

dixit et ordinavit suos certos et indubitatos procuratores, actores, factores et negotiorum suorum gestores ac nuncios speciales et generales omni meliori via modo et forma et causa, quibus melius de iure potuit et potest; ita quod generalitas specialitati non deroget, nec e contra; videlicet, religiosum et discretum virum Dominum Sancium abbatem monasterii Sancte Marie de Vallisvenarie Calagurritane Diocesis, et religiosum et discretum virum Dominum Petrum abbatem Sancte Crucis familiarem reverendissimi in christo patris Domini Domini Petri de Luna cardinalis Aragonie, necnon Johannem Martini de Remicella clericum Calagurritane Diocesis licet absentes tamquam si essent presentes, ita quod non sit melior conditio primitus occupantis, sed quod per unum ipsorum inceptum fuerit, per alium seu alios prosequi mediari valeat, et finiri; dans et concedens idem Dominus constituens eisdem procuratoribus suis et eorum cuilibet in solidum plenam et liberam potestatem videlicet ad proponendum et allegandum et faciendum, proponi et allegari coram domino nostro papa et eius consistorio, seu Domino Camerario: quod aliqui monachi conventus dicti monasterii Sancti Emiliani de coculla dicti ordinis Sancti Benedicti Calagurritane Diocesis obtinuerunt a sede apostolica litteras exemptiones et previllegia tamquam capellani honoris dicti domini nostri pape; et quod gaudeant libertatibus exemptionibus quibus gaudent et utuntur capellani honoris; et quo pretextu huiusmodi privillegiorum seu exemptionum, dicunt huiusmodi exempti seu privillegiati, quod non tenentur obedire suo abbati in preceptis licitis et honestis nec ire ad horas canonicas matutinales, nec ad alias regulares, nisi prout et quando eis placuerit, et pro libito voluntatis, nec etiam tenere petere licentiam ab abbate nec ab alio alio prelato, cum vellum exire claustrum dicti monasterii, et quod possunt ire extra monasterium licentia petita vel non petita etiam non obtenta, et discurrere per loca seculatia extra claustrum, per curias principum et aliorum seculatium, nec quod potest eos eorum meritis exigentibus carceri mancipare, nec sub custodia detinere, nec ieiunia eis imponere propter eorum excessus, nec penitentias eis imponere propter eorum inobedientias et rebelliones eis inuncias intra

tradictiones regulares adimplere: et in hiis et in pluribus aliis, quod sunt exempti seu privillegiati: Et quod non tenentur parere mandatis abbatis, et solum quod possunt puniri corrigi et emendari per dictum dominum camerarium et non per aliquem alium prelatum dicti sui ordinis, ex quibus enervatur disciplina regularis, et in dicto monasterio erga alios monachos non exemptos rancores et invidia ac magnum scandalum generatur. Et ad petendum super premissis et eorum singulis declarationem a dicto domino nostro papa et eius sacro collegio vel dicto domino camerario, quoquomodo vel in quibus potest predictos tales monachos exemptos abbas corrigere vel rebelles et inobedientes secundum statum regule sancti Benedicti cohercere compellere, et si necesse fuerit ponire. Iterum etiam quod dictus dominus abbas timens molestari seu inquietari super prestatione solutione seu exhibitione frutuum primi anni provisionis eiusdem abbatie, qua quidem exhibitione seu prestatione frutuum primi anni provissionis ecclesie cathedrales et abbatie regulares sunt libere et exempte, in reservatione dictorum frutuum primi anni obtinuit a reverendissimo in Christo patre domino Francisco misseratione divina tunc archiepiscopo Arelatensi domini nostri pape camerario litteras pro venerabili et discreto viro domino Guillelmo Brondenille canonico parisiensi in terraconense et Zesaraugustane provintiis et regno maioritarum iurium camere apostolice collectori, et per eius subcollectore in civitate et diocesi calagurritana et calciatensi, ne super huiusmodi fructibus primi anni molestarent seu perturbarent predictum dominum abbatem, seu ipsios vicarios procuratores vel negotiatorum suorum gestores. Iterum etiam, quod dictus subcollector reintegraret restitueret cruces calices ornamenta vasa humaria et aiatia et cetera aliaque utensilia dicti monasterii, que dictus subcollector ad manus suas nomine camere apostolice receperat levaverat, prout hec et alia in litteris prefati domini camerari plenus continetur. Et quod super premissis et eorum singulis predictus abbas multipliciter contra Deum et iustitiam sentit se lesum opressum, ac etiam agravatum; et ad proponendum hec et alia super quibus et in quibus noscitur agravatum coram prefato et nostro papa et eius sacro collegio dominorum cardinalium seu eius domino camerario et ad suplicandum

et impetrandum iudicem vel iudices ad partes, et ad agendum et defendendum super premissis et eorum singulis et generaliter omnia alia et singula faciendi gerendi et exponendi, que in premissis et circa premissa necessaria fuerint, seu etiam oportuna etiam si talia essent, que mandatum exigerent magis speciale, et que ipsemet constituens faceret, et facere potest in premissis omnibus et singulis si presens personaliter interesset; promitens idem dominus constituens michi notario infrascripto recipiente stipulante se ratum gratum et firmum habere et perpetuo habiturum totum, et quidquid per dictos suos procuratores sive alterum ipsorum actum dictum factum gestum interfuerit in premissis, seu alias quomodolibet procuratum, et relevavit dictos procuratores suos et eorum quemlibet ab omni onere satisfaciendi, promissit insuper de iudicio sisti et iudicatum solvi cum suis clausulis universis et singulis sub ypoteca et obligatione omnium bonorum suorum presentium et futurorum spiritualium et temporalium; ac omni renuntiatione iuris ad hec contraria pariter et cauthela. De quibus omnibus universis et singulis supradictis idem dominus abbas constituens petijt sibi fieri publicum instrumentum per me notarium publicum infrascriptum. Acta fuerunt in civitate calciatensi anno, inditione, die mensis possitis, quibus supra presentibus discretis viris dominis Didaco Petri de trevinio bacallario in decretis canonico calciatensi et Gundisalvo Martini de Enxeres, et Sancio de Badaran et Johanne Lupi de Sancto Emiliano de Coculla, nec non Didaco de Cereso laycis Pascensis et calagurritane et Burgensis diocesis testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis. Et ego Rodericus Sancii de Bilbao clericus calagurritane diocesis publicus auctoritate apostolica notarius, premissis omnibus et singulis dum sic ut permititur agerentur et fierent una cum prenotatis testibus presens fui, et ea omnia et singula sic fieri vidi et audivi scripsi et publicavi, et in hanc publicam formam redegi, hic me subscripsi et signum meum apposui consuetum rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum. = Rodericus Sancii notarius apostolicus.

Num.º 691.

Año 1393. á 30 de Septiembre: Cajon A. 12: titulo privilegios apostolicos: rollo 1º: num.º 3.º

En el nombre de Dios, amen. Por este presente publico instrumento a todos sea visto, en como martes postimero dia del mes de Septiembre año del nascimiento de nuestro Señor Jesu Christo de mill et trezientos et noventa et tres años, en la indicion segunda en el año quinto decimo del muy Sancto padre et nuestro Señor don Clemente por la divinal providencia papa septimo, en la eglesia cathedral de la cibdat de Sancto Domingo de Lacalzada ante el honrrado et sabio varon don Philippo Perez racionero en la dicha eglesia de Lacalzada et arcipreste de Rioja, vicario general por el mucho onrrado padre et Señor don Johan por la gracia de Dios et de la eglesia de Roma obispo de Calahorra et de Lacalzada, et en presencia de mi el notario et testigos de yuso escriptos para esto especialmente llamados et rogados, parescio personalmente el onrrado et sabio varon Johan Sanchez monge del monesterio de Sant Millan de la cogolla de la orden de Sant Benito del obispado de Calahorra, et presento et mostro al dicho Señor Vicario una letra escripta en pergamino de nuestro Señor de buena memoria don Innocencio papa tertio, asi como en la bulla de plomo en letras escriptas en la primera vista parescia, et de la otra parte eran et son dos cabeszas figuradas de los bienabenturados apostoles Sant Petro et Sant Pablo a la costumbre de corte de Roma: la qual dicha bulla de plomo fue otro tiempo pendiente en filos de seda amariellos bullada: mas por las guerras que el principe de Galas con el rey don Pedro de Castiella et entraron con toda su hueste con los ingleses et otras gentes muy grand parte del regno de Castiella; et estonce el dicho monesterio de Sant Millan por los dichos ingleses et las otras gentes fue~~ron rompidos~~ entrado et disipado et muchos privil-
legios con la dicha bulla fueron rompidos; et despues en los dichos filos de seda amariellos, que antes tenia, fue otra vez atada segunt quel dicho Johan Sanchez monge del dicho monesterio dio testimonio. Et despues que la dicha letra fue presentada et recebida con aquella reverencia que debia, el dicho Johan Sanchez monge humillosamente supplico et dixo al Señor Vicario que como el abbat et convento

del dicho monesterio de Sant Millan ovieron menester de la dicha bulla para la demostrar muchas vezes en muchos logares del regno de Castilla et en otra parte; et por temor et miedo de fuego o de robo en los caminos o por miedo de agua o de fuego o por otros muchos peligros que podrien acaescer que se podrie perder la dicha letra apostolica, et que sería muy grand daño et perdida del dicho monesterio et de sus bienes, et por ende suplico al dicho señor vicario que mandase a mi el notario de yuso escripto que trasladase et escriviese la letra de yuso escripta, et entrepusiese el dicho señor vicario su decreto et auctoridat para que faga fe en qualquier logar que paresciere bien asi como la letra original. Et vista et examinada la dicha apostolical et fallandola en todo verdadera, mando a mi el notario de yuso escripto que trasladase et escriviese o feziese trasladar et escrivir una vez, ó mas quantas fuesen menester la dicha letra apostolical: a los quales traslados o traslado de la dicha letra apostolical de yuso escripta estando asentado en juicio el dicho señor Vicario entrepuso su decreto et auctoridat para que fagan fe en qualquier logar, en que fueren mostrado o mostrados los dichos traslado o traslados: testigos que estaban presentes los onrrados et sabios varones Johan Sanchez de Zuazu et Sancho Remirez canonigos et Johan Nuñez et Pedro Sanchez compañeros beneficiados en la dicha eglesia de Lacalzada et otros, que a lo que dicho es fueron especialmente llamados et rogados. El tenor de la qual letra apostolica, porque las gentes do fueren mostrados el traslado o traslado della la puedan mejor entender tornada de latin a romance es este, que se sigue en estas palabras=Innocencio obispo siervo de los siervos de Dios=*. Et yo Johan Garcia de Vivar clerigo del obispado de Burgos notario publico por la auctoridat apostolica, que a las dichas presentacion et recepcion de la dicha letra apostolica con el dicho señor Vicario ..... otras cosas de suso contenidas en uno con los dichos testigos fuy presente: et de mandado del dicho señor Vicario et a instancia et requisimiento del dicho Johan Sanchez monge de Sant Millan este presente trasumpto verdadera et fielmente de la dicha letra apostolica trasladé et torné de latin en romance, porque las gentes vieren mas devocion en el dicho monesterio de Sant Millan, et con mi

* Sigue inmediatam.te el privilegio apostolico del n.º 493.

mano propria lo escrivi en publica forma, lo torne et lo concerte con testigos dignos de fé; et con mio signo acostumbrado lo signe en testimonio de ~~[illegible]~~ todas et cada vnas cosas sobredichas de verdat, rogado et requerido. = Johannes Garciez notarius apostolicus.

Num.º 692.

Año 1395, á 3. de agosto: Cajon A. 10: titulo Ballarta: legajo 1.º num.º 3.º

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Johan por la gracia de Dios abbad del monesterio de Sant Millan de la cogolla et todo el convento del dicho monesterio seyendo llamados et llegados en nuestro cabillo a campana tanida segund que lo avemos de huso et de costumbre de nos ayuntar, otorgamos et conoscemos que por fazer gracia et merced a vos Alfonso Martinez nuestro criado natural de nuestro lugar de Ballarta por muchos servicios et buenos que nos avedes fecho et fasedes de cada dia, damos vos que ayades et tengades de nos et por nos para en toda vuestra vida el nuestro prado que nos avemos et el dicho nuestro monesterio que disen de Varrio palacio en termino et cerca del dicho nuestro lugar de Ballarta, el qual prado llega en fondon de los huertos de la fuente, et de la otra parte el rio de Sant Crebas, et de la otra parte el camino real que va en el valle a yuso faza sancta Maria et torna el camino a la fuente de ciella; del qual dicho nuestro prado vos fazemos gracia et merced para en toda vuestra vida como dicho es en tal manera, que vos podades del aprobechar et lo labrar para levar pan et para pasto o en la manera que vos quesieredes et por bien toveredes: pero con tal ~~[illegible]~~ condicion que lo non podades vender nin empeñar nin trucar nin enagenar nin mal meter, mas que toda via este el dicho prado libre et quito et de desembargado, para que despues de vuestros dias torne et finque para nos et para el dicho nuestro monesterio: et si lo vendierdes o empeñardes o trucaredes o mal metieredes, que la gracia que vos fazemos, sea ninguna: et nos o nuestro mandado entremos et tomemos el dicho prado et fagamos del a nuestra voluntad como de cosa nuestra sin mandado de juez nin de alcalle et sin coto et sin calompna, et sin vos el dicho Alfonso Martinez nuestro criado non vendredes nin empeñardes nin trucardes nin enagenardes el dicho prado, salvo que vos aprobechedes del, como dicho es, otorgamos et prometemos

de vos lo non tirar en toda vuestra vida: et despues de vuestros dias torne et finque el dicho prado para nos et para el dicho nuestro monesterio como sobre dicho es. Et porque esto sea firme en non venga en dubda diemos vos esta nuestra carta sellada con nuestros sellos de cera pendientes en testimonio de verdat fecha en el dicho monesterio tres dias de agosto año del nacimiento de nuestro Salvador Jeshu Christo de mill et trezientos et noventa et cinco años. Et rogamos et mandamos a Ferrand Martinez escrivano publico por nuestro señor el rey en Sant Millan de la cogolla, que la signe con su signo et sean dos cartas en un tenor la una para nos et la otra para vos. Desto son testigos que fueron presentes rogados et llamados para esto Johan Gonzalez de Badaran et Ruy Garcia criados del monesterio, et Johan Lopez de Haro et otros. Et yo Ferrand Martinez escrivano publico sobre dicho que fui presente a todo lo que dicho es con los dichos testigos et a ruego et mandamiento de los dichos señores abbat et convento escrevi esta carta, et fiz en ella este mio sig ✠ no acostumbrado en testimonio de verdat.

Num.º 693.

Año 1396, á 24 de mayo: Cajon O.11: titulo Zihuri: legajo 1.º numero 4.

Don Enrrique por la gracia de Dios rey de Castiella de Leon de Toledo de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen de Algarbe de Algezira, et señor de Vizcaya et de Molina: A vos Gomes Manrrique mi adelantado mayor en Castiella et al merino o merinos que por mi o por vos agora et de aqui adelante andudieren en el dicho adelantamiento, et á los mis alcalles del dicho adelantamiento, et a todos los alcalles jurados jueces justicias merinos alguasiles, maestres de las ordenes priores comendadores et sus comendadores, alcaydes de los castillos et casas fuertes, et a todos los otros oficiales et aportellados asi de la mi corte como de la cibdat de Burgos et de Sancto Domingo de Lacalzada, et de las villas de Haro et Najara et Briones, et de todas las cibdades, et villas et lugares de los mis regnos que agora son o seran de aqui adelante, et a qualquier o qualesquier de vos a quien esta mi carta fuere mostrada o el traslado della signado de escrivano publico sacado con abtoridat de juez, o de alcall, salut et gracia. Sepades, que pleito paso en la mi corte ante los oydores de la mi abdiencia que veno antellos por manera de emplazamiento, que era entre el abad

et convento de Sant millan de la cogolla et su procurador en su nombre de la una parte, et Sancho Lopez de Fuellos fijo de Sancho Lopez vecino de Barrida et su procurador en su nombre de la otra parte, sobre razon de demanda quel procurador del dicho abad et convento del dicho monesterio de Sant millan puso ante los dichos mis oydores contra el dicho Sancho Lopez, en que dixo, quel dicho abat et convento su parte que tenie previllejo del rey don Alfonso mi visabuelo confirmado de los otros reyes mis antecesores, en que se contenie, que rico omme alguno nin infançon nin caballero nin otro omme fij-dalgo non pudiese ganar nin aver casas nin heredades algunas en los lugares del señorio et jurisdicion del dicho monesterio, et quel dicho monesterio et abat et convento que avian estado et estavan de grant tiempo aca en tenencia et en posesion vel casi del señorio de un lugar que dicen Ziuri, el qual era de su jurisdicion con el mero et mixto imperio: et dixo quel dicho Sancho Lopez non devidamientre contra el tenor et forma del dicho previllejo, et otrosi contra voluntad del dicho abat et convento su parte, que avia fecho et fiziera una casa fuerte en el dicho lugar, lo qual non pudiera fazer de derecho, mayormente por la fazer en el suelo del dicho monesterio: et otrosi que avia comprado et comprara, et avia avido et comprado por otras maneras otras muchas heredades et suelos en los lugares que pertenescian al dicho monesterio en posesion vel casi, de la qual jurediccion el dicho abat et convento avia estado de grant tiempo aca: las quales heredades et suelos quel dicho Sancho Lopez en la dicha manera cobrara, protesto adelante declarar quando monester le fuese: por lo qual que segunt derecho, et otrosi segunt la forma del dicho previllejo, el dicho Sancho Lopez avia perdido la dicha casa, et todas las otras heredades que en la dicha manera cobrara: et que debie todo ser judgado et entregado al dicho abat et convento su parte segunt la forma del dicho previllejo: et pidio a los dichos mis oydores que por su sentencia difinitiva lo judgasen et pronunciasen todo ser asi segunt que por el era dicho: et por esa misma sentencia judgando condenasen al dicho Sancho Lopez et al su procurador en su nombre a que entregase la dicha casa et suelos al dicho abat et convento con los fruytos et rentas que dende avia levado que estimo en diez mill

morabedis. Contra lo qual fue dicho et allegado por parte del dicho Sancho Lopez, en que dixo, quel dicho monesterio que non tenia tal privillejo, por lo qual non pertenescia a los dichos oydores la conicion del dicho pleyto por simple querella: quanto mas, que dixo, que dicho solar era del dicho Sancho Lopez et por que lo poseya por suyo por justo titulo, et que eran pasados tantos tiempos, que puesto que algun derecho oviese, lo que non confesava, ante gelo negava, que seria prescripto legitamientre, et que le negava toda la dicha demanda: quanto mas que dixo, que la dicha su parte nunca fiziera casa fuerte en el solar suyo, antes dixo, que fiziera casa llana et vn llano sin fortaleza de omne que pudiese morar et estar en el solar que era de la dicha su parte. Et otrosi que en el dicho lugar et termino que los onmes fijos-dalgo et dueñas que tenian solares, asi como la su parte tenia, et fazian casas do estodiesen et morasen, lo qual fuera de siempre aca, et de tanto tiempo que memoria de onmes non era en contrario, et vsaban herguer sus casas en alto segunt dicen los derechos, que las podian fazer, en lo suyo, et con temor de la ley real que negaba la dicha demanda. Contra lo qual fue dicho et allegado por parte del dicho abat et convento en que dixo: que puesto, mas non confesado, que en algun tiempo oviese tenido el dicho solar el dicho Sancho Lopez, dixo que en este caso non podia correr prescripcion alguna contra la dicha su parte por dos razones: lo primero por quanto el dicho Sancho Lopez era sabidor del dicho privillejo, et por consequencia poseedor de mala fe: lo segundo por que la tal prescripcion seria contra voluntad et mandamiento de los dichos reyes mis antecesores, que dieran et confirmaran el dicho privillejo, lo qual era avido por ley; et contra vedamiento de la ley non podia prescripcion alguna correr. Et a lo que dezia, que otros onmes fijos-dalgo et dueñas tenian otros solares et casas en los suelos, et que era tal costumbre de luengo tiempo, dixo que non creya que asi fuese, et que gelo negaba; et que puesto que asi fuese, lo que non confesava, dixo que seria contra razon et contra derecho; sobre lo qual fizo su pedimiento a los dichos oydores, negando todo lo otro por la otra parte allegando contra la dicha demanda. Contra lo qual fue dicho et allegado por parte del dicho Sancho Lopez, en que dixo, que la dicha su parte segunt vso et costumbre antigua, de que memoria de onmes non era en contrario, que podia edificar la dicha su parte en su solar segunt que los otros onmes fijos-dalgo et dueñas que avian solar en el dicho termino et lugar, et podia

fazer casa llana et alzarla en aquella manera et forma quel derecho quiere, pues non era obligada a servidumbre alguna: et que puesto que tal previllejo oviese, lo que non confesava, dixo que en perjuicio de la dicha su parte et de los otros fijos-dalgo non podia ser dado, mayormiente contra uso et costumbre antigua, de lo qual exeya quel dicho previllejo que non fazia mencion; et que el tal previllejo que era dañoso, provando cada uno su derecho: et que si tal previllejo avia o tenia, que segund derecho, que non devia valer, por la primera jurion, et que le negava que fuese avido por ley: et que le negava otrosi que ellos oviese usado del tal previllejo, mas antes que fuera et era prescripto por espacio de diez et de veinte años. Et la parte del dicho abat et convento dixo, que a lo qual procurador de la otra parte dezia que podia fazer la dicha su parte la dicha casa llana, et alzar a fortaleza, pues que non era obligada; dixo que nin casa llana nin fortaleza non la podia fazer nin tener el dicho Sancho Lopez en los lugares del dicho monesterio que eran de su jurisdicion, et quel dicho previllejo que fuera dado al dicho monesterio ante quel dicho Sancho Lopez naciese nin oviese suelo nin casa en los lugares que pertenescian al dicho monesterio: et que puesto que en su perjuicio fuese, que bien lo podian dar los dichos reyes que lo dieran et confirmarlo: et lo que la otra parte dezia, que andava jurion, dixo que non avia lugar en este caso; ca entonces avia lugar la segunda jurion, et dezia ser atendida quando el primero escribe, mandava alguna cosa que fuese contra su derecho. Et que a lo que dezia de la dicha prescripcion, et que la dicha su parte non avia lugar de usar del tal previllejo, dixo que gelo negava. Contra lo qual fue dicho et allegado por parte del dicho Sancho Lopez, que puesto quel dicho monesterio oviese jurisdicion en el dicho lugar, que lo negava, dixo quel dicho suelo, que la dicha su parte para edificar en el, era libre, et podia la dicha su parte edificar casa llana en el. Et que asi que lo que la otra parte allegava, que era manera de servidumbre, et que tal previllejo non le tenia, et que puesto que lo oviese, lo que non confesava, dixo que non viniera segunda jurion, et que lo que la otra parte allegava, era allegar de voluntad, lo que non era de derecho, que puesto que confirmacion oviese, que non era de cierta ciencia dar cosa de nuevo. Contra lo qual fue dicho et allegado por parte del dicho abat et convento del dicho mo-

nesterio, que negava todo lo que la otra parte avia allegado contra la dicha su demanda. Et sobresto ambas las dichas partes contendieron a tanto en el dicho pleyto ante los dichos mis oydores fasta que concluyeron, et cerraron razones et les pidieron sentencia. Et los dichos mis oydores visto el dicho pleyto et todo lo en el contenido dieron tal sentencia, en que fallaron que eran jueces del dicho pleyto, et por ende pronunciaron se por jueces del; et pronunciandose por jueces del; fallaron: que debian rescebir et rescibieron a amas las dichas partes con juramento a la prueva a la parte del dicho abat et convento a la prueva de su demanda et de sus replicaciones; et a la parte del dicho Sancho Lopez de Puelles a la prueva de sus escepciones et defensiones et rescibieronles a la prueva de aquello que provado les aprobecharie, et non a prueba superflua, salvo iure impertinentium et non admitendorum; para lo qual les asignaron ciertos plazos a que fiziesen sus provanzas, en los quales plazos por cada una de las dichas partes fueron presentados piezas de testigos et provanzas en prueva de sus entenciones; los quales fueron aviertos et publicados en presencia de las dichas partes, et fue por cada una prestado de decir contra los testigos que la una parte presentava contra la otra, et la otra contra la otra en dichos et en personas, para lo qual ovieron cierto plazo, et estando el dicho pleyto en tal estado, la parte del dicho Sancho Lopez allego ante los dichos mis oydores una excepcion en que dixo: que los vecinos et moradores de la Bastida avien previllejo en que podien aver et comprar heredades qualesquier en los regnos de Castiella et de Leon que fuesen en el señorio de Castiella, el qual previllejo era de los reyes mis antecesores, en que las tales heredades et bienes que las pudiesen aver libremientre sin embargo alguno de otra persona: et dixo en como el dicho Sancho Lopez era vecino et morador del dicho lugar de la Bastida, et lo era desde que nasciera aca et natural del: por lo qual podia aver libremente heredat en los regnos de Castiella, et aun en la juredicion del dicho abat por vertud del dicho previllejo, del qual presentava el traslado signado de escrivano publico, protestando de presentar el original; por lo qual podia fazer la dicha casa en el dicho lugar de Zihuri, et comprar bienes si menester fuese: por lo qual la demanda et peticion del abat

era esclusa, la qual excepcion juro que veniera nuevamientre a su noticia, et que la no sabia fasta entonce, el qual previllejo dixo, que avia sido guardado a los vecinos et moradores del dicho lugar de la Bastida por espacio de veyte, et de treynta et de quarenta et de cinquenta et de sesenta años, et lo entendia provar, si fuere negado. Et por cada vna delas dichas partes fueron puestas muchas contradiciones contra los testigos, que la vna parte avia presentado contra la otra, et la otra contra la otra. Et la parte del dicho abat dixo entre las otras cosas contra la dicha esepcion, que la parte del dicho Sancho Lopez allegara, que non gela devian rescebir segunt el tiempo et manera que la allegava, et nin le aprobechava, por que se fundava sobre traslado de aquel que dezia previllejo, el qual non fazia fe, por que + creya quel tal previllejo oreginal toviesen los vecinos de la Bastida, et puesto que lo toviesen non les aprobechava, por que non tenia forma de previllejo nin se contenie en el la era; quanto mas que non empescie aunque oviese forma de previllejo, por quanto los previllejos del dicho monesterio era primeros, et el dicho lugar de la Bastida non facia mencion dellos; por lo qual le non aprobechava. Sobre lo qual amas las dichas partes contendieron en el dicho pleyto diziendo et allegando cada vna su derecho, fasta de que por parte del dicho Sancho Lopez fue pedido termino para presentar mas recabdos que dixo que entendia mostrar: et si lo debia aver o no las dichas partes contendieron fasta su conclusion. Et los dichos mis oydores dieron vn pronunciamiento en el dicho pleyto, por el qual mandaron a la parte del dicho Sancho Lopez que fasta ocho dias primeros siguientes presentase ante ellos todos los recabdos que entendia presentar certificandole, que si en el dicho plazo los non presentase que avrien el dicho pleyto por concluso en su rebeldia. Et por quanto en el dicho plazo nin despues non presento cosa alguna antellos, dieron el dicho pleito por concluso et por encerrado et pusieron plazo para dar en el sentencia para dia cierto et dende en adelante para de cada dia segunt vso et costumbre de la dicha mi corte: et ellos visto el dicho pleito et avido et requerido su acuerdo sobrello dieron en el sentencia, en que fallaron: que la parte del dicho

+ defect: no

abat et convento del dicho monesterio de Sant Millan de la cogolla prova-
ra asas cumplidamientre: que ningun rico onme nin infanzon nin ca-
ballero nin otro onme fijo dalgo non podian nin devian comprar nin
aver ~~aver~~ casas, nin heredades en los lugares del dicho monesterio sin
voluntad del dicho abat et convento. Otrosi que se provaba que dicho lugar
de Zihuri que era del dicho monesterio, et quel dicho Sancho Lopez que fi-
ziera la dicha casa en el dicho lugar de Zihuri contra la voluntad del
dicho abat: et por ende que la dicha casa pertenescia al dicho monesterio
et abat et convento, et que le devie ser entregada: et madaron al dicho
Sancho Lopez, que del dia que fuese requerido con esta mi carta de la di-
cha su sentencia fasta veynte dias ge la entregase: et por quanto por
parte del dicho abat et convento fuera demandado en esa mesma deman-
da al dicho Sancho Lopez que avia cobrado et avido otras heredades et sue-
los en los lugares que pertenescian a la juredicion del dicho monesterio, et
eran suyos, lo qual non era probado, por ende absolvieron et dieron por
quito deste articulo al dicho Sancho Lopez, por quanto non fuera pro-
vado quel oviese comprado nin avido otras heredades en los lugares del
dicho monesterio contra la voluntad del dicho abat et convento. Otrosi
le absolvieron de las rentas et esquilmos et frutos por parte del dicho ab-
bat demandados, por quanto non se provaba contra el este articulo: Et
non condenaron a alguna de las partes en costas, por quanto obieron ra-
zon de contender. Et judgando por su sentencia difinitiva lo pronun-
ciaron todo asi en escripto. De la qual sentencia la parte del dicho San-
cho Lopez suplico de lo que era contra la dicha su parte, et puso ciertas
razones por manera de agravios ante los dichos mis oydores en el tiem-
po que devie: por las quales desie que los dichos mis oydores agraviaron
al dicho Sancho Lopez por la dicha sentencia, entre las quales razo-
nes allego et puso, que eran de uso et de costumbre vetustissima en to-
do este regno, et pro previllejo que todos los vecinos et moradores del
dicho lugar de la Bastida que pudiesen aver et comprar heredades en
qualesquier partes deste regno en las villas et lugares de la yglesias
et del dicho monesterio non embargante qualsequier previllejo que
toviesen, el qual uso et costumbre fuera usado por los vecinos del
dicho lugar, por espacio de ciento et veynte años et de muy mayor
tiempo aca por vertud del dicho previllejo en tal manera, que me-
moria de onmes non era en contrario, lo qual se ofrecie todo a pro-
var. Et por quanto el dicho Sancho Lopez era caballero armado et

usava en armas, et era mi vasallo et vecino de la Bastida mas avie de veynte años, et por non ser esto allegado como devie en tiempo et en forma devida dentro en los veynte dias, por lo qual seria et era leso et danificado, a mayor cautela aunque non era necesario pidio beneficio de restitucion in integrum a que fuese restituido al tiempo que se debia poner et allegar esta esepcion et defension segunt la ley real. Et seyendo restituido avieda por dicha et por repetida, et pidio ser rescebido a la prueva, si por la otra parte le fuese negado, quanto mas que segunt la ley real la podie allegar en causa apellacion. Et los dichos mis oydores, visto las dichas razones que antellos la parte del dicho Sancho Lopez puso por manera de agravios, tornaron a reveer el proceso del dicho pleyto et por ellos asi reveydo, et avido su acuerdo sobre todo, dieron en el sentencia en grado de revista, en que fallaron: que las razones que por parte del dicho Sancho Lopez dixiera agravios, que non eran verdaderas nin legitimas en fecho nin en derecho nin eran tales, que empeciesen a la dicha su sentencia; et por ende que la dicha su sentencia era justa et derechamente dada et confirmaronla en grado de revista. Otrosi fallaron, que las razones que agora allegara nuevamente la parte del dicho Sancho Lopez que non eran de rescebir en la forma et manera que la allegava, nin gela rescibieron. Et por ende, sin embargo de las dichas razones que dixera agravios, et del pedimiento que fiziera nuevamente, confirmaron la dicha sentencia que algunos dellos dieran en el dicho pleyto, et aprovaronla, et mandaron dar esta mi carta esecutoria de la dicha sentencia, para que fuese guardada et complida et levada a esecucion en todo segunt se en ella contiene. Et por algunas razones, que a ellos les movieron non condenaron a alguna de las partes en costas. Et judgando por su sentencia difinitiva en grado de revista, lo pronunciaron todo asi en escripto. Porque vos mando, vista esta mi carta o el traslado della signado de escrivano publico, como dicho es, a todos et a cada uno de vos en vuestros lugares et jurisdiciones, que veades la dicha sentencia que los dichos mis oydores dieron en la

dicha razon confirmada por ellos en grado de revista que de suso en esta mi carta va encorporada, et guardatla et complitla, et fazerla guardar et complir en todo bien et complidamente segun se en ella contiene et segunt que los dichos mis oydores lo judgaron et mandaron por ella. Et en cumpliendola do el dicho Sancho Lopez non dexare la dicha casa que fizo en dicho lugar de Zihuri al dicho abad et convento del dicho monesterio del dia que fuere requerido sobrello con esta mi carta de sentencia, o con el traslado della, signado como dicho es, fasta veynte dias primeros siguientes, que entreguedes luego la dicha casa et solar de Zihuri al dicho abat et convento del dicho monesterio, o al que lo oviere de recabdar por ellos, et los pongades en la posesion de la dicha casa et solar; puesque los dichos mis oydores fallaron que les pertenecia aver de derecho; en tal manera que la dicha sentencia sea por vos complida en en todo segunt en ella se contiene. Et los unos et los otros non fagades ende al por laguna manera so pena de la mi mercet et seys cientos morabedis desta moneda usual a cada uno de vos. Et demas por qualquier o qualesquier de vos por quien fincar de lo asi fazer et complir mando al onme, que vos esta mi carta mostrare, o el traslado della signado como dicho es, que vos emplaze que parescades ante mi en la dicha mi corte del dia que vos emplazare a quince dias primeros siguientes so la dicha pena a cada uno de vos a dezir, por qual razon non complides mi mandado: Et de como esta mi carta vos fuere mostrada o el traslado della signado como dicho es. Et los unos et los otros la cumplieredes, mando so la dicha pena a qualquier escrivano publico, que para esto fuere llamado, que de ende, al que vos la mostrare, testimonio signado con su signo, porque yo sepa en como complides mi mandado. La carta leyda, datgela. Dada en Guadalfajara veynte et quatro dias de mayo, año del nascimiento de nuestro Señor Jeshu Christo de mill et trezientos et noventa et seys años. Don Lope de Mendoza, et Vicente Arias, et Diego Martinez doctores en leys, et Ruy Bernal, et Johan Sanchez bachiller en leys oydores de la audiencia de nuestro Señor el rey la mandaron dar, porque fue asi librado en la dicha audiencia. Yo Diego Alfonso de Dueñas escrivano del dicho Señor rey la fiz escrivir, por quanto a la sazon non estava en la corte Gonzalo Ferrandez de Leon escrivano por quien paso el dicho pleyto. Bachallarius legum. Gometius Ane ✠ V.ª ✠. Didacus Martinez legum doctor ✠. Doctor Vincentius Arias archidiaconus toletanus ✠.

En lo esterior... Didacus Martinez legum doctor ✠. Ruy Bernal ✠. Johannes Sanchez legum bacallarius

Num.º 694.

Año de 1399, á 20 de abril: Cajon E. 3: titulo monasterio del Espino: legajo 1.º n.º 1.º

Este es traslado de un testimonio que fue tomado en la villa de Sancta Gadea segunt que por el parescia escripto en pargamino de cuero et signado de escrivano publico, el tenor del qual es este, que se sigue = En sancta Gadea, domingo veyte dias andados del mes de abril año del nascimiento de nuestro Salvador Jeshu Christo de mill et tresientos et noventa et nueve años, este dia en la iglesia de Sant Pedro de la dicha villa de Sancta Gadea estando ỳ presentes Ruy Martinez et Juan Perez de Rio clerigos curas de la dicha iglesia, et asi mismo los otros clerigos et cabildo della et el Alcalled Diego Garcia de Arbolancha con el procurador et regidores et conceio de la dicha villa juntos a repique de campana, et seyendo ỳ presente yo Johan Martinez de Sancta Gadea escrivano et notario publico por nuestro señor el rey, et de los testigos que en fin deste testimonio son escriptos, parescio ỳ presente ante los dichos curas et clerigos et alcalled et procurador et regidores et conceio un mozo de la dicha villa, et dixo, quel andando guardando las obejas de su padre en uno con Juan fijo de Juan de Encinas dia de Sancta Maria de marzo deste presente año en termino de la dicha villa cerca de una iglesia que se llama Sant Millan, et asi andando cerca de un robre que esta en el cimiterio de la dicha iglesia, que fallaron en el dicho robre una ensambre de avejas et por la avertura del dicho robre parescia mucha miel et cera en el robre donde las dichas abejas estavan, et que concertaron como para el miercoles de las tiniebras metido su ganado en la dicha villa de Sancta Gadea, que quando sus padres fuesen ydos a las dichas tiniebras, viniesen ellos a tomar la dicha miel et cera del dicho robre, lo qual veniendo el dicho dia pusieronlo en obra. Et ellos venidos al dicho robre comenzando a sacar la dicha miel et cera, que vieran como se junto mucha gente con vestiduras blancas enderedor de un espino muy grande, et tenian tres lumbres que alumbravan muy claramente a toda aquella gente, et que vieran estar una dueña encima del dicho espino, que relumbrava mas que el sol en manera que les quitaba la vista, que buenamente non la podian mirar; et que estando asi que oyeran una voz de aquellos que alli estavan, que dezia altamente venid a las tiniebras: et a estas voces, que asomaran de partes de Sancta Maria de Guinicio por encima de su viso muy grant

gente a manera de procesion en vestiduras blancas, et la mayor parte dellas, que trayan vestiduras coloradas et encima vandas blancas et otras muchas colores et que trayan en las manos unos ramos como palmicos, et que trayan dos lumbreras que alumbravan toda la procesion, como si fuera dia claro: et que se vino a juntar esta procesion con la dicha gente que estava al derredor de aquella dueña, et que el resplandor della la iba fasta el cielo, et que al derredor della estavan tres lumbres a manera de hachas que eran entanto grado que alumbravan todo aquel termino, et que parescia que subian fasta el cielo, et que oyan el cantar, que parescia que dezian horas como clerigos, et que las voces fueron espantados, et que dexaron su miel et cera de tomar, et que dieran a fuyr para la dicha villa, et quando llegaron a la llana que es a medio camino que se volvieran a mirar, et que vieran como todas las lumbres se ayuntaron en uno, et que su canto pujaba al cielo, et con tanto que non se atrevieron a tornar alla. Et luego el juebes siguiente andando el dicho Pedro guardando las dichas obejas del dicho Yñigo Garcia de Arbe su padre en el termino cerca del dicho lugar, que les paresciera subitamente una dueña muy resplandeciente en tanto grado que buenamente non la podia mirar si non en parte: et que le dixiera, que la vision que avia visto la dixiese et publicase a los curas et clerigos et concejo de la villa de Sancta Dadea et por todas partes supiesen como ella era la virgen Maria en persona glorificada, la qual era aquella que el avia visto sobre el espino, et aquellas que el avia visto en cerco della, que eran los angeles del cielo aquella compaña muy limpia, et que supiesen que su venida era por la voluntad de su precioso fijo redemptor del humanal linage; et por quanto del tiempo de la estruycion de españa era allí un lugar que se llamava Montañana la Yerma et avia allí una iglesia titulada en mi nombre, en la qual con la grant importunidat de los grandes et muchos infieles se ovieron de acoger a ella et en su cimiterio los vesinos del dicho lugar de Montañana la yerma, et en la dicha iglesia et cimiterio fueron cercados et tomados por fuerza de armas, et non queriendo venir en conoscimiento de su seta, fueron todos por martirio degollados en tanto grado, que toda la iglesia et cimiterio et todo su circuito fue vañado en sangre de los gloriosos

martires. Et por quanto la memoria deste misterio iba perescuendo con mucha continua et assidua justicia assi de los martires et virgines, que ende avian pasado, por muchos tiempos continuados et en su supplicacion ovo el glorioso mio redemptor del humanal linage de se inclinar a sus preces, et fue su voluntad, que yo viniese en persona glorificada con los angeles a celebrar el oficio de las tinieblas, et que ende fuesian aquellas animas gloriosas comigo presentes a visitar los cuerpos que en tal dia como este ende avian dexado; que asi como vino Dios padre en la zarza a Moysen, la qual non se quemo por bien de su pueblo, asi fuy yo juviada en el espino por bien de las animas et personas fieles del humanal linage, et que non fallasen quemado nin en alguna parte danado: el qual fesa medecina para las enfermedades que del parte avian: et la voz que oyste del que llamava, andat a las tinieblas esa la voz del angel Sant Miguel, que asi como fue presente en aquel lugar a rescebir las animas de los gloriosos martires para las lleuar a la gloria al tiempo de su martirio, asi fue voz de llamar que viniesen a ser en celebrar aquel solemne oficio: las quales plogo a nuestro señor que respondiesen prestamente en manera de procesion muy gloriosa segunt viste: et las dos antorchas que traian, la una significaba la corona del sancto martirio, et la otra significaba la virginidad de muchas donellas virgines que ende avian padescido: et las otras tres antorchas que viste estar en mi cerco significaban las personas del padre et del fijo et del Spiritu Sancto: et las voces que oyste eran las del dulzor de los angeles que exaltaban el oficio: et quando el oficio acabado fueron las antorchas consumidas en uno, significando la unidat con la qual subimos a la gloria todos juntamente cada uno a su silla et lugar establecido. Et mandote, que digas como este lugar es sagrado et ocupado de muchas reliquias de los cuerpos que aqui padescieron por martirio: et mandote que digas como la voluntad de mi fijo glorioso es, que sea ende edificado un monesterio et iglesia de la orden de Sant Benito, con la qual memoria sea resuscitado este decreto. Et como digas que todas las gentes que viniesen o imiasen sus ayudas et limosnas para edificar la iglesia et monesterio et para sustentacion de los religiosos, que ende fesan, avian remision de sus pecados et sus animas fesan en compania de los dichos martires et

sus personas et cosas seran amparadas et guardadas en cada hora, que con grant devocion en mi se encomendaren, et en mi remembranza de la mi aparicion en este espino traxiere mi señal asi como aparesco sobre si, sera librado de poderio del diablo, et el diablo non le podra empezer vista la mi señal, et si la traxiere con grant devocion sera librado de pestilencias et toda enfermedat. Otrosi mando que digas a los curas clerigos et alcalled et procurador et regidores de la villa de Sancta Gadea en concejo junto, si quieren que su pueblo sea aumentado et las personas en prosperidat et a las animas en estado de gracia, que luego se dispongan a desmantar las malesas, et quitar, que estan en aquella iglesia et sito, donde tu viste aquella aparicion, et que sepan que asi como por la parte de la aspereza et lugar fraguoso han rescebido enojo et robos, asi abran refrigerio en los cuerpos et salut para las animas: et si quieren ser aumentados en sus buenos deseos, que sean en principiar la dicha iglesia et monesterio, et durante que lo faran, et ternan su devocion, que siempre le sira de bien en mejor, et por semejante a todos los pueblos et personas donde quiera que sean. Esto te mando que non ceses luego de lo anunciar publicamente a los cinco clerigos et alcalldes et regidores del conceio de la villa de Sancta Gadea et a todas las comarcas et tierras mientra turares ese poco tiempo que has de vevir, et tu ave por tu nombre proprio Pedro de buena ventura, que digno eres de te lo llamar: et diras a Juan tu compañero, que luego se arme de las armas de la caballeria de la bienaventurada virgen Sancta Cathelina luego prestamente, pues en ellas ha de morir; et su fin ha de ser partiendo de Jerusalen allegando al sepulcro de Sancta Catelina dentro de nueve dias. Como yo te lo mando, luego prestamente lo denuncia et non lo dexes por ocupacion de la verguenza; si non sabe, que en mi presencia seras atormentado en aquel grado que tu veras; et con tanto que se desapareciera. Et que el dicho Pedro, que con grant verguenza del temor que non seria creido, que callara la dicha aparicion: et que dende al domingo seguiente en la noche a ora de los segundos gallos estando el dicho pedro en su cama cerca del dicho su padre, que veniera a el la virgen Maria en la forma que el juebes ante la avia visto et que tenia

consigo dos onmes en figura de religiosos, et que el uno dellos le diera mano por el brazo et que le sacara de la cama, et quel otro tomara su cinta, et que le diera con ella muchos golpes et feridas, et que a las grandes voces quel dava, que lo oyan por el varrio, et que se levantaran de sus camas, en especial Diego Garcia de Arbolancha alcalld, que era a la sazon, con los de su casa: et por semejante los del dicho varrio, et que venieran a las puertas del dicho Ynnigo Garcia, et que llamavan a grandes voces, et ninguno non les respondia, et con el grant quexo quel dicho Pedro tenia, et por le acorrer que dieron con las puertas del dicho Ynnigo Garcia en el suelo, et quellos subiendo por las escaleras arriba, que vieron estar la casa tan clara como a medio dia, la qual claridat cesara ellos subidos, et con las candelas que las mugeres levaban, que fueran adelante, et fallaran al dicho Pedro metido en una sala en suelo con muchas feridas de azotes et muy fatigado: et a esto que despertara el dicho Ynnigo Garcia et su muger et la gente de su casa, et que se levantara ayrado, diziendo, que a tal ora en tal manera, que que buscaban en su casa, et que le respondiera el dicho Diego Garcia de Arbolancha, que eran venidos a amparar aquel mozo de la grant crueldat, que en el fazia: el padre que se se maravillara diciendo que non avia tal cosa, nin tal sentimiento en su casa non avia seydo: et a esto que fabrava el dicho Pedro, et que dixiera en como su padre nin otro alguno de casa non le tema culpa: por ende que les rogava en especial al dicho Diego Garcia de Arbolancha asi como alcalld que mandase ayuntar a curas et clerigos et regidores et concejo en su iglesia, et el fiziese levar alla para les denunciar el fecho, en como avia pasado: lo qual el dicho alcalld en amanesciendo puso en obra; et asi todo el pueblo junto traydo el dicho Pedro, et visto por todos sus azotes et fatiga dixo por su boca propria todo lo ante relatado. Et yo el dicho escrivano do fe, en como vi las dichas señales et feridas quel dicho Pedro tenia et oy de su propria boca todo lo en este testimonio relatado. Testigos que fueron presentes Ruy Martinez et Juan Perez de Rio curas, et Juan Martinez de Fontecha et Martin Ruyz clerigos de la dicha villa, et Diego Garcia de Arbolancha alcalld, et Lope Martinez de Mijala, et Lope Sanchez de Velandia, et Juan Martinez del Varrio, et Ferran Martinez escrivano vecinos de la dicha villa de Santa Gadea, et otros.*

---

* no esta autorizada esta copia.

Num.º 695.

Año 1401, á 20 de junio: Cajon J. 9: titulo Valle de S. Millan: rollo 5.º num.º 6.º

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Enrrique por la gracia de Dios rey de Castiella de Leon de Toledo de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira, et Señor de Vizcaya et de Molina vi un privillegio del rey don Juan mi padre, que Dios perdone, escripto en pergamino de cuero, et sellado con su sello de plomo, fecho en esta guisa = Sepan quantos quantos esta carta vieren, como nos don Johan *=. Et agora don Lope abad del dicho monesterio de Sant Millan de la cogolla embiome pedir merced que le confirmase la dicha carta et la merced en ella contenida, que gela mandase guardar et complir. Et yo el sobredicho rey don Enrrique por fazer bien et merced, tovelo por bien, et confirmole la dicha carta, et la merced en ella contenida, et mando que le vala et sea guardada segund que le valio et fue guardada en tiempo del rey don Enrrique mi abuelo, et del rey don Johan mi padre y mi señor, que Dios perdone, et en el mio fasta aqui. Et defiendo firmemente, que alguno nin algunos non sean osados de le yr nin pasar contra la dicha carta confirmada en la manera, que dicha es, nin contra lo en ella contenido, nin contra parte della por gela quebrantar et menguar en algun tiempo, o por alguna manera, et qualquier que lo fiziese abria la mi yra et pecharme y a la pena en la dicha carta contenida (*a). Et desto les mande dar esta mi carta escripta en pergamino de cuero, et sellada con mio sello de plomo pendiente en filos de seda. Dada en Valledolid veynte dias de Junio, año del nascimiento de nuestro Salvador Jeshu Christo de mill et quatrocientos et un años. Yo Johan G.os de Piña escrivano de nuestro Señor el rey lo fiz escrivir por su mandado. Fortunius bachalarius = Johannes utriusque iuris doctor = Luis Ferrandez, registrada

Num.º 696.

Año 1401, á 15 de Septiembre: Cajon J. 1: titulo voto de S.n Millan.

Sepan quantos esta carta presente veran et oyran, como yo Johan Loppiz monge del monesterio de Sant Millan de la cogolla del regno

* inserta literal é integramente el privilegio del num.º 679.
(*a) sigue imponiendo oblig.n á su cumplim.to

de Carriella, como procurador bastante del convento del dicho monesterio, la qual procuracion se podrio que yo he del convento del dicho monesterio es en la forma que se sigue. A los concejos, alcaldes oficiales et homnes buenos de la Guardia et de Sant Vicent et de La Haga et de Berrinzana con todas sus aldeas, et los otras villas et logares del regno de Navarra que deedes el voto de Seynor Sant Guillan: Nos el convento del monesterio de Sant Guillan de la cogolla, salud en nuestro Seynor Jesus Christo que es verdadera salud. Sepades que imbiamos alla a coier et recabdar el voto de la ofrenda, que fue prometido a Dios et al cuerpo sancto del Seynor Sant Guillan en tiempo del rey don Garcia et de vuestros anteceseres, que vosotros et cada uno de vos devedes avedes a dar, que a nos el dicho convento pertenesce, a Johan Lopiz nuestro hermano et monge deste dicho monesterio, que vos esta carta mostrara, por que vos imbiamos a rogar en amor de Dios et de la virgen Sancta Maria su madre et del bienaventurado cuerpo sancto del Seynor Sant Guillan, que vosotros lo recibades et acoiades benignamiente en cada uno de vuestros logares, en que le recabdedes et fagades recodir con el dicho voto et ofrenda de todos los anyos pasados que le non avedes pagado, et deste anyo en que estamos de la fecha desta carta, et de los anyos [illegible] de mil quatrocientos tres et mil quatrocientos et quatro venientes, et non a otro alguno: et nos tenemos pagado dello, ca nosotros tenudos somos de rogar al cuerpo sancto de Seynor Sant Guillan que ruegue a Dios por vosotros que vos guarde de .... los cuerpos et los ..... de bonos temporales en este mundo, et en el otro los bienes que son fechos en este dicho nuestro monesterio, et en todos los otros monesterios et eglesias catedrales .... somos a servicio de Dios, et se fazen et se fazan fasta la fin del mundo. Otrosi damos poder complido al dicho Johan Lopiz monge, para que en nuestra boz et en nuestro nombre pueda demandar et recaudar et recebir todas las rentas et otros derechos que nos avemos de aver en las nuestras caserias et heredades en el dicho regno de Navarra de Arzqueta, et Sant Christoval, et Sant Pedro de Oguoyan, et la casa de Badostayn con sus pertenencias, et

vras casexias que a nos pertenescan en el dicho regno de Navarra de los rendexos, et otros qualesquier personas que las tienen o han tenido de todos los años pasados que las non han pagado, et deste año en que estamos et de los otros dos años venientes, et torne su carta de pago, et nos seremos pagados. Otrosi que pueda arrendar et arrende las dichas casexias o qualquier o qualesquier dellas a las personas o persona que quisiere, et por los precios et tiempos, que bien visto le sea, et otorgar carta o cartas de renta, o toda renta o rentas que él fiziere et otorgare de las dichas casexias et heredades de qualquiere o qualesquiere dellas, como dicho es; nos la hemos et auxemos por firmes et por estables et valedexas et faremos et quedaremos por ello, et non iremos nin venemos contra ello nin contra parte dello agora nin en tiempo del mundo so obligacion de nuestros bienes et del nuestro monesterio. Otrosi revocamos et damos por ningunos et non valedexos todos los otros pedexes que nos ayamos dado fasta aqui para coiex et recaudar el dicho voto et rentas de las dichas casexias et heredades, et de qualquiere o qualesquiere dellas, como dicho es, nos las hemos et auxemos por firmes et por estables et valedexas, et estaremos et quedaremos por ello et non iremos nin venemos contra ello nin contra parte dello agora nin en tiempo del mundo so obligacion de nuestros bienes et del nuestro monesterio. Otrosi revocamos et damos por ningunos et non valedexos todos los otros poderes que nos ayamos dado fasta aqui para recoiex et recabdar el dicho voto et rentas de las dichas casexias, et que non valan nin fagan fe, salvo este poder que nos agora damos al dicho Johan Lopiz monge, el qual poder mandamos que vala, para el dicho tiempo en el contenido: et porque lo creades, diemosle esta nuestra carta de poder seillada de nuestro sillo et mandamos a Ferrant Martinez escrivano publico por nuestro señor el rey en Sant Millan de la cogilla que la signe con su signo: que fue fecha en el dicho nuestro monesterio quince dias de setiembre año del nascimiento de nuestro señor Jesu Christo de mil et quatrocientos vn años. Otrosi damos complidos al dicho Johan Lopiz, que pueda poner en su lugar otro o otros para coiex el voto, et rentas por el dicho tiempo de suso contenido et fazer las dichas rentas o renta, et para que el dicho Johan Lopiz

o aqueill o aqueillos que lo, por eill oviere de recabdar, por al, lo puedan pedir et demandar todo lo contenido ante quoalquiere o o alcaldes de dicho regno de Navarra asi ecclesiastiquos como seglares, quoalesquiere Jueges, o ante o quoalesquiere otras personas: Desto fueron testigos Ruy Sanchez mona mayor, et Johan de Sant Martin et Johan Lopiz cocinero del electo, et otros. Et yo Ferrant Martinez escrivano publico sobredicho, que fui presente a todo lo que dicho es con los dichos testigos, escrivi esta carta et fize en eilla este mi ✠ signo acostumbrado. en testimonio de verdat

Num.º 697.

Año 1407, a siete de diciembre: Cajon O. 11: titulo Villoria: legajo 1º: num.º 1º.

Sepan quantos esta carta vieren como a siete dias de diciembre, año de nuestro señor Jhesu Christo de mill et quatrocientos et sete años, este dia en Villoria en presencia de mi Per Iñeques de Redezilla del camino escrivano de nuestro señor el rey en la su corte et en todos los sus regnos, et de los testigos que aqui son escriptos parescio de la vna parte Ferrant Lopez clerigo fijo de Johan Ferrandez de Villoria, et de la otra parte Sancho Sanchez de Trevino monge et limosnero del señor Sant Millan de la cogolla. Et luego el dicho Ferrant Lopez clerigo en presencia de mi el dicho escrivano et testigos dixo: quel que fazia voto et gracia et donacion buena et graciosamente sin premia alguna por su buena voluntat a señor Sant Millan de la cogolla et abat et convento del dicho monesterio et a vos el dicho Sancho Sanchez monje en su nombre asi como su procurador de vn solar que yo el dicho Ferrant Lopez he en dicho logar de Villoria q̃ es a surco de vna hera que es a surco de las casas de Sancta Maria de Villoria, et de la otra parte la calle real, et de la otra parte parral de Johan Martinez fijo de Ferrant Martinez; el qual solar yo el dicho Ferrant Lopez vos do et otorgo a vos el dicho Sancho Sanchez para el dicho monesterio de señor Sant Millan: Et otrosi para la hermita de señor Sant Miguel que es en termino de Sant Pedro del Monte granja del dicho monesterio, con todas sus entradas et con todas sus sallidas et con todas sus pertenencias, para que lo ayades

libre et quito et esento, para vender et empeñar et trocar agora et por siempre jamas de juro et heredat, et a vos do la tenencia et señorio et posesion del; et luego el dicho Sancho Sanchez ante mi el dicho Per Yñegues escrivano et testigos aqui escriptos dio et entergo el dicho solar a Johan Martinez fijo de Ferrant Martinez vecino del dicho logar de Villoria, vasallo que dixo que era del dicho monesterio et abbat et convento, el qual dicho solar el dicho Sancho Sanchez dixo que le dava et entergava a el et para los que del vinieran para agora et para siempre jamas, porque lo fiziere casa. Et otrosi yo el dicho Sancho Sanchez monje le do et entergo mas al dicho Johan Martinez con el dicho solar vna tierra que es en termino de Sant Pedro en la cuesta de Sant Andres a surco de Maria cunada de Ruy Perez; et otra tierra do dicen Liciñana a surco de tierra de Sancha de Johan Ximenez de Sant Pedro que es en termino de Villoria; et otras dos tierras en la custiera que son a surco de tierras de Sancha de Johan Ximenez; et otra tierra en Carrasquedo de Villoria a surco de tierra de Sancho Perez del Reyna; et otra tierra de llynar entrambas aguas, que es a surco de tierra de Johan Rodriguez de Sant Pedro. Et vn parral en Sant Pedro a surco de Sancha fija de Johan Ximenez de Sant Pedro: las quales tierras et parral vos do yo el dicho Sancho Sanchez con el dicho solar con tal postura et con tal condicion, que paguedes vos el dicho Johan Martinez en cada año, et los que de vos vinieren para siempre jamas, por quanto avedes de facer casa et morada en el dicho solar, al dicho monesterio et a qualquier que por ellos lo aya de aver et de recaudar, vn almud de zenteno et tres cantaras de vino et vna gallina: todo esto que sea bueno de dar et de tomar a vista de buenos omnes, puesto en el dicho logar de Villoria en cada año al dia de todos Sanctos en paz et en salvo: el qual dicho solar et heredades yo el dicho Sancho Sanchez vos do et asiento a vos el dicho Johan Martinez en la tenencia et posesion segund de suso dicho es, et en esta carta se contiene por el poderio a mi dado del eleto et prior et convento et provisores segund se contiene por vna su carta escripta en papel et sellada con su sello con cera vermeja, el tenor de la qual carta es este que se sigue. Sepan quantos esta carta vieren, como

nos el eleto et prior et convento et provisores del monesterio de Sant Millan de la cogolla otorgamos et conoscemos, que damos nuestro poder cumplido a vos Sancho Sanchez limosnero monje del dicho monesterio, para que por nos et en nuestra boz et en nuestro nombre podades entrar et tomar solar o casas o solares o otras qualesquier casas que a nosotros pertenescen aver en qualquier manera en Villoria, especialmente un solar et casas que nos da Ferrant Lopez clerigo fijo de Johan Ferrandez en el dicho logar de Villoria, et para que lo afurzionedes el dicho solar de otro solar que esta caido en Sant Pedro del Monte, el qual solar avedes afurcionar a Johan Martinez fijo de Ferrant Martinez et lo fagades todo et lo afurcionedes en la mejor forma et manera que podades, que sea guarda al derecho del dicho monesterio bien asi como nosotros mesmos lo ficiesemos et otorgasemos et a ello presentes fuesemos, et non yremos nin vernemos contra ello nin contra parte dello en tiempo del mundo so obligacion de nuestros bienes et del dicho monesterio. Et por que esto es verdat et non venga en dubda, diemos vos esta carta de poder sellada con nuestro sello de nos el convento en las espaldas: fecha en el dicho nuestro monesterio dos dias de diciembre año del nascimiento de nuestro Señor Jhesu Christo de mill et quatrocientos et seys años. Et yo el dicho Sancho Sanchez por vertud de la dicha carta et poder a mi dado pongo en tenencia et posesion del dicho solar et heredades sobredichas a vos el dicho Johan Martinez. Testigos que fueron presentes a esto que dicho es rogados et llamados Johan Martinez de Valle et Sancho Perez fijo de Sancho Perez, et Anton fijo de Johan Alvarez et Ruy Martinez vecinos del dicho logar de Villoria. Et yo Per Yneges escrivano et notario sobre dicho, que por mandado et otorgamiento del dicho Sanchos esta carta escrivi para el dicho Johan Martinez con esta condicion que si fuere yerada que la pudiese fazer fasta que fuese abastante: et por ende fiz aqui este mio Sig+no en testimonio de verdat = Per Yneges.

Num.º 698.

Año de 1407, a 20 de dicbre: Cajon 0.1: titulo, privilegios r.s: rollo 5: n.º 8:

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Johan por la gracia de Dios

rey de Castiella de Leon de Toledo de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et Señor de Vizcaya et de Molina: por fazer bien et merced al eleco et monges et convento del monesterio de Sant Millan de la cogolla, otorgoles et confirmoles todos los buenos usos et buenas costumbres que han et las que ovieron de que usaron et acostumbraron en tiempo de los reyes onde yo vengo et del rey don Johan mi avuelo et del rey don Enrrique mi padre et mi señor, que Dios de santo paraysso, et en el mio fasta aqui. Otrosi les confirmo todos los privilleios et cartas et sentencias et franquezas et libertades et gracias et mercedes et donaciones, que tienen de los reyes onde yo vengo, o dadas o confirmadas del dicho rey mi abuelo et del dicho señor rey don Enrrique mi padre que Dios perdone de santo paraysso, et mando, que les valan et sean guardadas si et segunt que les valieron et fueron guardadas en tiempo del dicho rey mi abuelo, et del dicho rey mi padre, et en el mio fasta aqui. Et por esta mi carta o por el traslado della signado de escrivano publico sacado con abtoridat de juez o de alcalle, mando a todos los concejos, alcalles, jurados, jueces, justicias mayores alguasiles et otros oficiales qualesquier de todas las cibdades et villas et logares de los mios regnos et señorios que agora son o seran de aqui adelante a cada uno en sus logares et jurisdiciones, et a qualquier o a qualesquier dellos a quien esta mi carta fuere mostrada o el traslado della signado, como dicho es; que guarden et cumplan et fagan guardar et complir al dicho eleto et monges et convento del dicho monesterio de Sant Millan de la cogolla esta dicha confirmacion et merced, que les yo fago, et que les non vayan nin pasen nin consientan yr nin pasar contra ella nin contra parte della por de la quebrantar o menguar en algun tiempo por alguna manera: ca qualquier que lo fiziese avria la mi yra et pechaxme y a las penas contenidas en los dichos privilleios et cartas et sentencias, et a los dichos eleco et convento et monges del dicho monesterio de Sant Millan de la cogolla, o a quien su voz toviere, todas las costas et dampnos et menoscabos que por ende recibiesen, doblados. Et demas por qualquier o qualesquier por quien fincare de lo asi fazer et complir, mando al omme, que les esta mi carta mostrare o el dicho su traslado signado como dicho es, que los emplaze que parescan ante mi en la mi corte del dia, que los emplazare, a quince dias

primeros siguientes so la dicha pena, cada vno a dezir, por qual razon non cumplen mi mandado. Et mando so la dicha pena a qualquier escrivano publico, que para esto fuere llamado, que de ende al que gelo mostrare testimonio signado con su signo, por que yo sepa en como se cumple mi mandado. Et desto les mande dar esta mi carta ~~sel-~~ ~~lada~~ escripta en pergamino de cuero et sellada con mi sello de plomo pendiente: dada en la villa de Guadalfajara veyte dias de diciembre año del nascimiento de nuestro Salvador Jhesu Christo de mill et quatrocientos et siete años. Yo Ferrant Alfonso de Segovia la fiz escrivir por mandado de nuestro señor el rey et de los señores reyna et infante sus tutores regidores de los sus regnos = Garcie in legibus bachallarius = Didacus Ferrandi bachallarius in legibus = Juhan Martinez registrada.

Num.º 699.

Año de 1408, a 22 de junio: Cajon A. 12: titulo bulas.

Benedictus episcopus servus servorum Dei: dilecto filio Petro abbati monasterii Sancti Emiliani de cogolla ordinis Sancti Benedicti calagurritane diocesis salutem et apostolicam benedictionem. Inter solicitudines varias quibus assidue premimur, illa potissime pulsat et extitit mentem nostram, ut circa ecclesiarum et monasteriorum omnium statum et illorum maxime que suis sunt destituta pastoribus sic solicita diligentia intendamus, quod ecclesie et monasteria ipsa nostre operationis studio, superni faboris auxilio suffragante, preserventur a noxis et nocive prosperitatis successibus gratulentur. Dudum siquidem quondam Johane abbate monasterii Sancti Emiliani de la cogolla ordinis Sancti Benedicti calagurritane diocesis regimini eiusdem monasterii presidente: nos cupientes eidem monasterio, cum illud vacare contingeret, per apostolice sedis providentiam vtillem et idoneum preesse personam; provissionem ipsius monasterii ordinationi et dispositioni nostre ea vice duximus specialiter reservandam, decernentes ex tuno irritum et inanne, si secus super hijs pro quoscumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret atemptari. Postmodum vero, dicto monasterio per obitum ipsius Johannis abbatis, qui extra Romanam curiam diem clausit extremum, vacante: nos vacatione huiusmodi fidedignis relatibus intellecta, ad provissionem ipsius monasterii

celerem et felicem, de qua nullus preter nos hac vice se intromittere potuit neque potest reservatione et decreto obsistentibus supradictis, ne monasterium ipsum, longe bacationis exponeretur incomodis; paternis et solicitis studiis intendentes, post deliberationem quam de prefficiendo eidem monasterio personam huiusmodi, cum fratribus nostris habuimus diligentem: demum ad te priorem prioratus de Oña dicti ordinis Burgensis diocesis, ordinem ipsum exprese professum, et in presbyteratum ordinem consitutum; cui de religionis zelo, litterarum scientia, vite munditia, honestate morum, aliisque multiplicium virtutum donis apud nos fidedigna testimonia perhibentur, direximus oculos nostre mentis, quibus omnibus debita meditatione pensatis de persona tua nobis et eisdem fratribus ob tuorum exigentiam meritorum accepta, eidem monasterio de dictorum fratrum consilio auctoritate apostolica providemus: teque illi prefficimus in abbatem, curam et administrationem ipsius monasterii tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, in illo qui dat gratias et largitur premia, confidentes, quod dirigente Domino actus tuos, prefatum monasterium per tue industrie et circunspectionis studium fructuosum regetur utiliter et prospere; ac grata in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiat incrementa. Quocirca discrectioni tue per apostolica scripta mandamus, quatenus impositum tibi a Domino omnus regiminis dicti monasterii suscipiens reverenter, sic te in eius cura salubriter exercenda, fidelem exhibeas; et etiam fructuosum, quod idem monasterium per saludabile tue diligentie studium guvernatori provido et fructuoso administratori gaudeat se commissum; tuque preter eterne retributionis premium, nostram et dicte sedis benedictionem et gratiam exhinde uberius consequi merearis. Datum apud Villamfrancam Viciensis diocesis decimo Kalendas iulii, pontificatus nostri anno quarto decimo.

Num.º 700.

Año de 1408, á 12 de dicbre: Cajon E. 7: titulo, iglesias.

Sepan quantos esta carta de privilleio vieren, como yo don Johan por la gracia de Dios rey de Castiella de Leon de Toledo de Gallizia de Sevilla

de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et señor de Vizcaya et de Molina, vi vna alvala del rey don Enrrique mi padre et mi señor, que Dios perdone, escripta en papel et firmada de su nombre fecha en esta guisa. = Yo el rey fago saber a vos el conceio et omnes buenos de Madriz, que Ferran Martinez de Sant Millan mi escrivano de Camara, me dixo, que al tiempo que fueron otorgadas las tercias al rey don Alfonso mi visabuelo, que Dios perdone, que fueron apropriadas a las dichas tercias veyte et quatro fanegas de trigo et ocho morabedis en dineros, que las eglesias de Sant Miguel de Llano, et Sancta Olalla de Berzeo, et Sancta Maria de Stollo, et Sant Andres, et Sancta Maria de Varrioespaso, que son lugares del dicho conceio, avian de cada año et para lumbraria a las lamparas dellas: las quales veynte et quatro fanegas de trigo et (ocho) marabedis tovo en mercet del rey don Enrrique mi abuelo, et del rey don Johan mi padre et mi señor, que Dios perdone, Martin Ortiz de Poves para en toda su vida: et despues de su muerte diz, que los arrendadores de las tercias del obispado de Calahorra que lo an pedido et levado por nombre de tercias. Et pidieronme mercet que mandase tornar las dichas veynte et quatro fanegas et ocho morabedis a las dichas eglesias para lumbraria dellas, segunt que de antes, que las dichas tercias fuesen otorgadas, las avian. Et yo por servicio de Dios et por fazer mercet et limosna a los clerigos de las dichas eglesias, et porque sean tenudos de rogar a Dios por la mi vida et salut, tovelo por bien. Porque vos mando, que recaudedes et fagades recudar a las dichas eglesias et al mayordomo et clerigos dellas con las dichas veynte et quatro fanegas de trigo et ocho morabedis en dineros, et non a otro alguno este año de la data deste mi alvala, et dende en adelante et cada año para siempre jamas. Ca mi mercet et voluntat es, que ayan et tengan de mi en cada año para siempre jamas la dicha mercet et limosna. Et por este mi alvala, o por su traslado signado de escrivano publico, mando al dicho Ferrant Martinez mi escrivano et mi recabdador mayor que es en el dicho obispado de Calahorra este dicho año et a los otros thesoreros et recabdadores que fueren daqui adelante, et a los arrendadores de las dichas tercias del dicho obispado que non demanden nin recabden nin consientan de demandar nin recabdar las dichas veynte et quatro fanegas de trigo et ocho morabedis, de que yo fago mercet a las dichas eglesias et clerigos dellas; mas que les recudan

et fagan recudir con ellas bien et cumplidamientre en guisa que les non men-
gue ende alguna cosa, et que les guarden et fagan guardar esta mercet et
limosna que yo fago: et con el traslado deste mi alvala o del privilleio que
sobresta razon ..... Fecha en Talavera a seys de mar-
zo año del nascimiento de nuestro señor Jhesu Christo de mill et trezien-
tos et noventa et siete años. Yo Ferrant Martinez la fize escrivir
por mandado del rey nuestro señor - Yo el rey = Et agora los dichos clerigos
de las dichas eglesias de Sant Miguel de Llano, et Sancta Olalla de Berceo,
et Sancta Maria de Estollo, et Sant Andres et Sancta Maria de Varrioes-
paso embiaronme pedir mercet que les mandase dar mi carta de pre-
villejo escripta en pargamino de cuero, et sellada con mi sello de plomo
pendiente en filos de seda, para que les valiese et fuese guardada la di-
cha alvala del dicho rey mi padre, que aqui va encorporada et la mer-
cet en ella contenida*. Et desto les mande dar esta mi carta de preville-
gio escripta en pargamino de cuero et sellada con mi sello de plomo pen-
diente en filos de seda. Dada en la villa de Valladolid doze dias de de-
ciembre año del nascimiento de nuestro señor Jhesu Christo de mill et
quatrozientos et ocho años. Yo Ferrant Alfonso de Segovia la fiz escri-
vir por mandado de nuestro señor el rey et de los señores reyna et in-
fante sus tutores et regidores de los sus regnos, et tengo en mi el dicho
alvala oreginal que aqui va encorporada. Johannes ..... bachalari-
us = Jº legum doctor =

Numº 704.

Año de 1409, á 10 de febrero: Cajon V. 12: rollo 6: nº 10.

Johannes Dei gratia episcopus Lucensis, religioso viro priori prioratus
conventualis beate Marie de Naiara ordinis cluniacensis calagurritane
diocesis, salutem in Domino. Porrectis nobis ex parte prioris et om-
nium monachorum et conversorum ..... Sancti Emiliani de la cogol-
la ordinis Sancti Benedicti dicte diocesis supplicationibus, quantum
cum Deo possimus favorabiliter annuentes ~~virtute~~ domini pape, cuius
primarie curam gerimus, discretioni tue fabore religionis committimus,
quatenus ipsorum prioris monachorum et conversorum confessione di-
ligenter audita; si inveneris eos in seipsos invicem et religiosas alias per-
sonas aut clericos et presbiteros seculares usque et citra sanguinis effu-
sionem, absque alio excessu dificili vel enormi, manus violentas temere
inijciendo, arma portando, et extra dicti prioratus secta portando
et tenendo, ad taxillos et alios illicitos ludos ludendo: tabernas, ortos, vineas,

lauctoritate

* sigue mandando que les sea guardada baxo las penas contenidas en ella.

prata, blanda, et alia loca vetita et inhonesta intrando: prioratum ipsum et septa ipsius prioratus absque debita licentia, ~~intrando~~ et horis indebitis exeundo: habitum suum non tamen animo apostatandi temere dimittendo, et cum excomunicatis preterquam in crimine participando, et eis ac interdictis presentibus divina officia celebrando: suis superioribus obedientiam denegando et contra eos conspirando: eucaristiam et alia sacramenta ecclesiastica aliquibus personis ministrando, parrochialium presbiterorum personarum ipsarum licentia super hoc non obtenta: collectas, tallias, decimas, et alias impositiones et debita, nec non doctoribus et magistris, bedellis et bancariis, salaria, quibus tenebantur, statutis terminis non solvendo: constitutiones insuper et statuta ac mandata alia generalia tam provincialia quam synodalia legatorum, delegatorum, subdelegatorum, executorum subexecutorum sedis apostolice, iudicum ordinariorum, officialium, rectorum × ~~secularium~~, et aliorum superiorum suorum ac regularium mandatorum et statuta sui ordinis transgrediendo: excomunicationis suspensionis interdicti incurrisse sententias in tales generaliter promulgatas: periuria et peccata alia commisisse: horasque canonicas dicere omisisse. Postquam sibi mutuo et aliis passis iniuriam si non satisffecerunt, ac alijs siquibus ex premissis ad satisffactionem tenentur, satisffecerint competenter: ipsos priorem monachos et conversos a dictis sententiis periuriorum reatibus, horarum predictarum omissione, et peccatis suis aliis, nisi talia sint, propter que merito sit sedes consulenda predicta, absolvas hac vice in forma ecclesie consueta et iniuncta inde eorum cuilibet pro modo culpe penitentia salutari, et aliis que de iure fuerint iniungenda, quodque si licita fuerint iuramenti, ad eorum et dictarum horarum redeant observantiam, ut tenentur: eisque ad tempus, prout expedire videris, a suorum ordinum executione suspensis. Demum suffragantibus eis meritis, alioque canonico non obstante super irregularitate, quam sic forte ligati per simplicitatem et iuris ignorantiam in suis, non tamen in contemptum clavium, ordinibus administrando, vel aliis se officiis immiscendo, contraxerint, dispenses auctoritate predicta misericorditer cum ipsis. Datis Perpiniani Exnensis Diocesis sexto idus februarium, pontificatus Domini Benedicti pape tertii decimi, anno quinto decimo.

× secularium

Num.º 702.

Año de 1409, à 26 de marzo: Cajon V.12: rollo 6: num.º 24.

In Dei nomine. Sepan quantos esta carta de sentencia difinitiva vieren, como nos M. Hasteti canonigo de las eglesias de Palencia et de Lacalzada so-colector de la camara de nuestro Señor el papa en las eglesias et cibdades et obispado de Calahorra et de Lacalzada, vista una carta de Martin Go ema-nada de la nuestra abdiencia, en la qual dicha nuestra carta entre otras cosas se contiene, en como nos mandamos amonestar primo secundo tertio penitus penniter al prior et so-prior del monesterio de Sant Millan de yuso, et a Lope Ruyz prior de Sant Millan de Suso, et a Dia Ruyz ospitalero, et a Sancho Sanchez limosnero, et a Gonzalo Garcidez celle-riso et a Johan Sanchez fermerero, et Diego Ferrandez Sacristan, et Johan Lopez de Herbias camarero, et Gonzalo Garcia mayordomo mon-jes del monesterio de Sant Millan de la cogolla: por quanto bien sa-bian o debian saber, en como debian a la dicha camara del dicho se-ñor papa et a nos en su nombre los medios frutos por razon de la media anata vacante de sus beneficios et officios que avia en el dicho monesterio de Sant Millan, et que fasta aqui que lo non avian pagado et nin satisfecho a la dicha camara, non embargante que sabian que lo avian de pagar a la dicha camara; por ende que fasta cierto ter-mino contenido en la dicha nuestra carta paresciensen ante nos por si o por sus suficientes procuradores a nos dar et pagar las dichas medias anatas, o a dezir et mostrar justa et legitamente razon, si la por si avian porque lo asi non debian fazer, segund todo esto et otras cosas meior et mas cumplidamientre por la dicha nuestra carta munitoria se contiene. Et visto en como parescieron ante nos al termino por nos asignado en la dicha nuestra carta Gon-zalo Garcia celleriso et Dia Ruyz ospitalero monjes del dicho monesterio con procuracion del honrrado religioso don Pedro abbad del dicho monesterio de Sant Millan et del prior et convento del dicho monesterio; et dixieron et allegaron en guarda de su derecho entre otras cosas: los sobre dichos oficiales et nin otros oficiales algunos del di-cho monesterio non ser tenidos nin obligados de dar nin pagar a la dicha camara et nin a nos en su nombre las dichas medias anatas, por quanto dixieron, que lo non avia de derecho de pagar por sus ofi-

cios non ser perpetuos. Et otrosi por quanto dixieron que sobre este mesmo negocio fueron demandados otra vez et citados por quitos sobre esta razon por el honrrado et discreto varon don Guillen de Bondrenilla licenciado en decretos colector mayor de nuestro señor el papa Clemente de buena memoria en los regnos de Castiella et de Leon, segund lo notificaron ante nos por una carta de sentencia escripta en pergamino de cuero et signada de notario publico segund por ella parescia, el tenor de la qual sentencia dicha es este, que se sigue= A veyte et tres dias del mes de marzo, ~~en los palacios~~ anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo octogesimo quinto este dia en los palacios del honrrado padre et señor don Johan*= Et vista diligentemente la dicha sentencia et todo lo en ella contenido; et otrosi visto en como a mayor cautela que se ser enformado en algunas personas dignas de fee et de creer, et visto la dicha enformacion et todas las otras cosas sobre este negocio fechas et tratadas, et avido sobre todo ello nuestro consejo et madura deliberacion con onmes buenos letrados sabidores en derecho: fallamos, que los dichos oficios de los dichos oficiales del dicho monesterio non ser perpetuos, salvo los dichos monjes ser administradores de los dichos oficios. Et otrosi fallamos por virtut de la dicha sentencia del dicho colector, que en esta nuestra carta va encorporada, et por ende por esta nuestra sentencia la aprovamos et mandamos que valga et sea guardada de aqui adelante segund por ella se contiene: Et nos por esta nuestra sentencia damos por libres et por quitos a los dichos monjes oficiales del dicho monesterio et a cada uno dellos que agora son o seran de aqui adelante de la vacante de los dichos oficios para que la non paguen agora nin algund tiempo del mundo, pues de derecho por lo sobre dicho non son tenidos a las pagar. Et por esta nuestra sentencia difinitiva que damos en estos escriptos, lo pronunciamos et declaramos et mandamos en nombre de la dicha camara todo asi, et mandamos a vos Johan Ruyz notario publico auctoritate ordinaria en todo el obispado de Calahorra et de Lacalzada, que estades presente, que escrivades esta nuestra sentencia et la tornedes en publica forma et la signedes

* inserta integram.te la escritura del numero 685.

con vuestro signo, et la dedes a los dichos procuradores. Dada fue esta carta de sentencia en la dicha cibdad de Lacalzada a veyte et seys dias del mes de marzo, anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo nono. Testigos que fueron presentes a lo que dicho es, Sancho Perez et Martin Perez clerigos de Ocon, et Martin Martinez de Alvorcoy clerigo de Salvatierra et otros. Et yo Johan Ruyz notario publico sobre dicho que a todo lo q.e sobre dicho es, presente fui en uno con los dichos testigos: et a ruego et mandado del dicho so-colector esta carta de sentencia escrevi, la qual va sellada con su sello de cera pendiente, et fiz aqui en ella tornadola en publica forma este mio signo en testimonio de verdat. = Martinus Hasteti canonicus Palentinus.

Num.º 703.

Año de 1410, á 9. de mayo: Cajon J. 9: titulo valle de S.n Millan rollo 3.º n.º 4.

En el nombre de Dios padre et fijo et Spiritu sancto, que son tres personas et un Dios verdadero, que vive et regna por siempre: et de la bienaventurada Virgen gloriosa Sancta Maria su madre, a quien yo tengo por señora et por abogada en todos los mis fechos: et a onrra et servicio de todos los Sanctos et Sanctas de la corte celestial, quiero que sepan por este mi previllegio todos los onmes que agora son et seran de aqui adelante, como yo don Johan por la gracia de Dios rey de Castiella de Leon de Toledo de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et señor de Vizcaya et de Molina, vi un privillegio del rey don Alfonso de buena memoria, que Dios perdone, escripto en pergamino de cuero rodado et sellado con su sello de plomo pendiente en filos de seda fecho en esta guisa = Per presens scriptum notum sit tam presentibus quam futuris, quod ego Adefonsus ✕ ==. Et agora los concejos et onmes buenos de los dichos lugares de Sancto Georgio et Varrionuevo embiaron me pedir por mercet que les confirmase el dicho previllegio et la mercet en ella contenida. Et yo el sobre dicho rey don Johan por fazer bien et mercet a los dichos concejos et onmes buenos de los dichos lugares de Sancto Georgio et de Varrionuevo tovelo por bien, et confirmoles el dicho previllegio et la mercet en el contenida; et mando que les vala et sea guardada, segunt que mejor et mas com-

plidamiente les valio es fue guardada en tiempo del rey don Johan mi abuelo, es del rey don Enrrique mi padre es mi señor, que Dio de sancto paraysso. E defiendo firmemiente, que alguno nin algunos non sean osados de les ya nin pasar contra el dicho previllegio nin contra lo en el contenido nin contra parte dello por ello quebrantar o menguar en algun tiempo por alguna manera: es qualquier que lo fiziese avria la mi yra, es pecharme hia en la pena en el dicho previllegio contenida; es a los dichos concejos es omnes buenos de los dichos lugares de Sancto Georgio es Varrionuevo, o a quien su voz toviese todas las costas, es dampnos es menoscabos que por ende rescibiesen, doblados. Ademas mando a todas las justicias es oficiales de la mi corte es de todas las ciudades es villas es lugares de los mios regnos do esto acaesciere asi a los que agora son como a los que sean de aqui adelante, es a cada uno dellos, que ello non consientan, mas que los defiendan es amparen con la dicha merced en la manera, que dicha es. E que prendan en bienes de aquellos que contra ello fueren, por la dicha pena, es la guarden para fazer della lo que la mi merced fuere: es que emplacen es fagan emplazar a los dichos concejos es omnes buenos de los dichos lugares de Sancto Georgio es Varrionuevo, o a quien su voz toviere de todas las costas es dampnos es menoscabos que por ende rescibiesen, doblados como dicho es. E demas por qualquier o qualesquier por quien fincare de lo asi fazer es complir mando al omme, que les este previllegio mostrare, o el traslado del autorizado en manera que faga fee, que los emplaze que parescan ante mi en la mi corte del dia que los emplazare a quince dias primeros siguientes so la dicha pena a cada uno a dezir por qual razon non cumplen mi mandado. E mando so la dicha pena a qualquier escrivano publico, que para esto fuere llamado que de ende al que gela mostrare testimonio signado con su signo, porque yo sepa en como se cumple mi mandado. E desto les mande dar este mi previllegio escripto en pergamino de cuero es sellado con mio sello de plomo pendiente en filos de seda. Dada en la ciudad de Segovia nueve dias de mayo año del nasçimiento del nuestro señor Jhesu Christo de mill es quatrocientos es diez años. Yo Gonçalo Alfonso de Segovia lo fiz escrivir por mandado de nuestro señor el rey es de los señores reyna es infante sus tutores, es regidores de sus regnos. Franciscus Doctor legum. Johannes Inclitus Ja[illegible] chalagius.

Num.º 704.

Año de 1413, a 18 de Enero: Cajon A.2: titulo S.n Vicente de Acosta: legajo 1.º: n.º 1.º

Benedictus episcopus servus servorum Dei: venerabili fratri episcopo calagurritano salutem et apostolicam benedictionem. Sincere debotionis affectus, quem dilecti filii abbas et conventus monasterii Sancti Emiliani de la cogolla ordinis Sancti Benedicti calagurritane diocesis ad nos et Romanam gerunt ecclesiam, promeretur, ut petitiones suas illas presertim, que utilitatem et cōmodum ipsius monasterii respicere dinoscuntur, quantum cum Deo possumus ad exauditionis gratiam admittamus. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dictorum abbatis et conventus petitio continebat, quo quidam mons dicti monasterii infra territorium loci de Acoxita dicte diocesis consistens, eidem monasterio minus utilis existat, ac expretio ipsius si venderetur, aliqua ex edificiis eiusdem monasterii, que reparatione plurium indigent, possent commode reparari, pro parte ipsorum abbatis et conventus fuit nobis similiter suplicatum, ut eis huiusmodi montem vendendi, ac pretium quod ex venditione huiusmodi haberi poterit in reparationem edificiorum predictorum convertendi licentiam concedere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur de premissis certam notitiam non habentes huiusmodi suplicationibus inclinati paternitati tue de qua in his et aliis spetialem in Domino fiduciam obtinemus, per apostolica scripta committimus et mandamus, quatinus de premissis auctoritate nostra te diligenter informes, et si per informationem huiusmodi venditionem et reparationem huiusmodi in evidentem utilitatem dicti monasterii redundare reppereris, super quo tuam conscientiam oneramus, eisdem abbati et conventui dictum montem vendendi, ac pretium ipsius in reparatione edificiorum predictorum et non in alios usus convertendi eadem auctoritate licentiam largiaris, constitutionibus apostolicis ac statutis et consuetudinibus monasterii et ordinis predictorum etiam iuramento confirmatione apostolica vel alia quacumque firmitate vallatis, et aliis contrariis non obstantibus quibuscumque. Datis Dertuse quinto decimo Kalendas februarii, pontificatus nostri anno decimo nono.

Sepá[n] quantos esta carta vieren como nos (m) Ferr[an] mino et Sancho fijos de Juá de Po[nce] (m) de la fuente (m) Ferr[an] fijo de Vicente Ve-
cino de Cardoviñ, por nos mesmos e en voz e en nobre del concejo del[l] lugar de Cardoviñ reconocemos e conocemos q[ue] nos obligamos
con todos nros bienes e obligamos bienes del dho concejo muebles e xayces avidos e, por aver e enteramos debdores e fiadores con ello cada
uno de nos por si e por el todo, por dar e pagar á vos don Pedro abat del mon[e] de Sant Millá de la cogolla nro señor o á quien esta carta
mostrare en vra voz, por el vño palacio e heredades e diezmos e derechos de Cardoviñ, sin la vña yuncas e maxanilla, que de vos el
dho señor abad arrendamos por seys años primeros siguientes e seys fustos cogidos e alzados cada año docientas e quarenta fane-
gas de pan la meytat de trigo e la otra meytat de cebada, e mas al conbento por vña yantar quarenta e doz nros de moneda vieja. Et que
canteros e alumbremos la Eglesia con los diezmos de las heredades, et quando vos el dho señor abat fuerdes visitar la dha vña eglesia
e palacio, que vos demos vna procuracion de vianda la q[ue] oviéredes menester, e q[ue] labremos el parral conforme a ..... debido. Et q[ue] cabeu-
garnos todo bien reparado como lo agora tomamos, et q[ue] comencemos a pagar las dhas docientas e quarenta fanegas de pan de la dha
renta el dho nros de las dhas (cuarenta / ganares) al dia vña Maria de setiembre que vendra que sera en el año del nascimiento del señor de mill
e quatrocientos et seze años, e dende en adelante en cada un año al dho dia e plazo las dhas docient[as] et quarenta fanegas de pan de la
dha renta et los dhos nros de las dhas (quarenta / ganares), buen pan seco, limpio tal q[ue] sea de dar e tomar, puesto e pagado en cada año
en el dho vño Mon[e]. Et si los dhos plazos e cada uno dellos non vos diesemos e pagaremos en cada año las dhas docientas et
quarenta fanegas de pan de la dha renta, e los dhos nros de las dhas (quarenta / ganares), como dho es, que vos demos e paguemos, por cada un dia,
quanto mas pasaren de los dhos plazos e de cada uno dello en adelante media fanega de pan por pena e postura q[ue] conbusco pone-
mos. Et para lo asi complir e pagar en todo segund dho es, por esta carta (rogamos / rogamos) e pedimos e damos poder complido a qualq[ier] juez o alcalde
o alcalde, ó entregador, o otro oficial qualq[ier] de qualq[ier] cibdat o villa o lugar de nro señor el Rey, ó su mesino de qualq[ier] merindat ó a qual-
quier, o a qualesquier dellos ante quien esta carta paresciere e fuere dada a entregar, en los dhos plazos e de cada uno dellos pasados los q[ue]
adelante la entregaren en todos nros ..... ó de qualquier dellos, et en los bienes del dho concejo asy muebles como xayces do quier
q[ue] los fallaren, et los vendan luego a buen varato ó á malo por quanto quier que por ellos den: et de los mas q[ue] valieren entreguen e fagan
pago á vos el dho señor Abat, ó a vña voz de todas las dhas docientas e quarenta fanegas de pan de la dha renta
e de los dhos nros de las dhas yantares, que aveades de aver en cada año del dho dello, principal, e de las costas e daños e menoscabos que
por esta razon feciéredes e rescibiéredes todo bien e complidamiente en guisa q[ue] vos non mengue ende alguna cosa. Otrosy
con condicion q[ue] si en cada año e a los dhos plazos vos non pagaremos la dha renta de pan e de mas ó non compliezemos
qualquier de las otras condiciones, q[ue] por ello fecho mesmo perdamos la dha renta e heredades, e vos el dho señor Abad ó
vño mandado los podades entrar, e tomar sin mandado de Juez ni de alcalde ni de otro e sin calonia, e arrendarlo á quien
vos quisieres; et sobre todo esto renunciamos e partimos de nos e de cada uno de nos todas leys e fueros e derechos .....
nes, defensiones exepciones e condiciones escriptas e non escriptas asy eclesiasticas como seglares, e la ley del engaño e la ley en
que dize q[ue] general renunciacion non vala: q[ue] nos non podamos dellas nin de algunas dellas aprobechar nin gozar nin seamos sobre ello

oidos, nin rescebidos por nos nin por otri en juicio nin fuera de juicio ante Alcalde nin Juez eclesiastico nin seglar nin à otra persona alguna. Et por q.e esto sea firme et non venga en dubda rogamos i pedimos a Ferrand Martinez escribano publico pro nro Señor el Rey en Sant Millan de la Cogolla, q. está pres.te q. faga desto una carta de obligacion la mas firme q. podiera, i vos la dé signada con su signo. testigos q. fueron presentes Gonzalo Martinez de Xerez, i Juan de Sant Millan i Pedro de Sant Diego i Pedro de Badaran i otros. Fecha esta carta en Sant Millan de la Cogolla nueve dias de Deciembre año del nascim.to de nro Señor Jesu Xpo de mill i quatrocientos i catorce años. Et yo Ferrand Martinez Escribano publico sobredho q. fui presente à todo lo q. dho es con los dhos testig.s, i a ruego i pediento de los dhos debdores i obligados por sy i en nombre del dho Concejo de Cordovin escrevi esta carta de obligacion, i fiz en ella este mio signo + acostumbrado en testimonio de verdat=

Sobre la palabra Sece se hace preciso inferir, por lo q. luego se dira, q. equivale á diez y seis: Es el caso: el arriendo se hizo en 9. de dic.e de mil cuatrocientos y catorce: y dice q. tomaban las heredades &.a no para el inmediato sig.te por q. dhas heredades estaban, como debian estar sembradas, y estandolo como lo estarian no pertenecia el arriendo sobre ellas, sino sobre las q. se habian de sembrar en el otoño del sig.te año de quince: y de consig.te su fruto pertenecia al año de 1416. en cuyo año hecha y recogida la cosecha debian pagar la renta de ella p.a el 8. de sep.e y asi dien los colonos= et q. comencemos à pagar las dhas docientas et quarenta fanegas de pan de la dha renta et los dhos mrs de las dhas yantares al dia de S.ta Maria de setiembre q. verná, q. sera en el año del nascim.to del señor de mill et quatrocientos et Sece años=

Num.º 705.

Año de 1416, á 15 de Febrero: Cajon E. 13: titulo Naxera: legajo 1.º: num.º 5.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Pedro por la gracia de Dios abbad del monesterio de Sant Millan de la cogolla, con acuerdo et consejo et consentimiento de todo el convento et monges et oficiales del dicho monesterio que estan presentes, que lo han por firme et valedero, et seyendo y presentes Diego Ferrandez de Vergara prior mayor, et Sancho Sanchez de treviño so-prior, et Dia Ruyz limosnero, et Gonzalo Garcia cellerizo, et Johan Lopez de Herbias sacristan, et Martin Sanchez de Aperribay camarero, et Gomes Gutierrez mayordomo, et Johan Sanchez de Vasurto enfermero et Martin Ferrandez prior de Sant Millan de Suso, et todos los otros monges et convento del dicho monesterio, et veyendo et entendiendo, que es pro et mejoramiento del dicho monesterio et nuestro et de los nuestros Sucesores: por ende otorgamos et conoscemos por nos et en nombre de los nuestros Subcesores que fueren de aqui adelante abbades del dicho monesterio, que damos a encense et tributo conoscido et devido de agora en adelante fasta siempre jamas por nos et por los dichos nuestros Subcesores a vos Ferrand Martinez escrivano fijo de Ferrand Martinez et a Johan de Sant Johan fijo de Alfonso Gonzalez vecinos de la villa de Naxera que estades presentes, rescibiemos por vos mesmos et por vuestros herederos et Sucesores el molino que nos avemos et dizien de Sant Savastian que esta caido et desfecho que es de yuso de Sant Julian et es cerca de la villa de Nagera et en su termino con su sulco et con su rio et con su casa et con una pieza que esta cabo el fasia la parte de Nagerilla, que solia andar en renta con el dicho molino. Et mas vos damos otra pieza que esta cerca de dicho molino de la otra parte de yuso de la eglesia de Sant Savastian que es a sulco del camino publico que sale por Artacanes et va a Greramediana, et a sulco del otro camino que sale fasia Tricio por cabo Sant Julian et a sulco del parral de la Cosina todo fasta arriba con sus cuestas et matorrales fasta suso an las cumbres de Sant Julian: en tal mane-

Vnos de la villa de Naxera.

ra et con tal paramiento et condicion, que vos los dichos Ferrand Martinez et Johan de Sant Johan et vuestros herederos et suscesores que tengades et poseades el dicho molino et piezas et todo lo sobre dicho, et vos aprobechedes de todo ello, et fagades en ello todos los edeficios que quisierdes, et que nos dedes en encense et tributo en cada vn año fasta secula fin a nos et a los dichos nuestros suscesores o a nuestro mandado vos et los dichos vuestros suscesores por el dicho molino o por la dicha pieza que con el solia andar en renta vn franco bueno de buen oro et de justo peso; et por la otra pieza que esta de la otra parte dos florines buenos et del buen oro et de justo peso del cuño de Aragon puestos en el dicho nuestro monesterio; et la primera paga sera para el dia de Sant Martin de noviembre que verna del año de mill et quatrocientos et diez et siete años. *. Fecha en el monesterio de Sant Millan de la cogolla a quinze dias del mes de febrero, año del nascimiento de nuestro señor Jhsu Christo de mill et quatrocientos et diez et seys años. Testigos que fueron presentes Pedro Martinez de Campo, Johan de Sant Millan, et Pedro criado de mayordomo, et Sancho Ferrandez de Matute, et Diego de Sayas et Johan de Logroño monges del dicho monesterio.

Num.º 706.

Año de 1417, á 16 de Junio: Cajon A. 12: titulo bulas.

Frater Lupus de Galdo Domini pape primarius in Sacra pagina magister religioso viro abbati monasterii Sancti Vincentii ovetensis ordinis Sancti Benedicti ad presens in Romana curia residente, salutem in Domino. Sua nobis frater Didacus Fernandi abbas monasterii Sancti Emiliani de la cogolla dicti ordinis Calagurritane diocensis, lator presentia petitione mostravit. Quod cum olim ipse prout tibi latius exponet in abbatem dicti monasterii Sancti Emiliani esset electus antequam monachi ipsi vota eorum ponerent in scriptis exponens, ipse requisitus ab eis iuravit nonulla regule ipsius ordinis contraria observare que sic observentur, in animarum ipsorum vertuntur detrimentum et jacturam ac monasterii et ordinis predictorum observantie regularis. Quare suplicavit humiliter sibi super his per aposto-

* siguen las condiciones, y obligaciones ordinarias p.ª su cumplimiento

lice sedis clementiam de oportuno remedio mire povideri. Nos igitur auctoritate Domini pape, cuius primarie curam ad presens regimus et de eius spirituali mandato vice vocis oraculo super hoc nobis facto exponens a temeritate iuramenti huiusmodi ad te absolutum remittens eundem discretioni tue cum exponens ipse in dicta curia habeat aliquandiu residere et suficientes probationes ad hoc sibi necesarias in eadem asserat se habere committimus, quatenus si est ita eius previa confessione audita et culpa diligenter considerata iniunctamque inde sibi pro modo culpe penitentia salutari, iuramentum predictum eidem auctoritate predicta mir relaxes. Datis Paniscole Dertusensis diocesis decimo sexto Kalendas iulii, pontificatus domini Benedicti pape tertii decimi anno vicesimo tertio. = Per Eximeno=

Num.º 707.

Año de 1417, a 26 de junio: Cajon A. 12: titulo bulas.

Universis ac singulis presentes litteras inspecturis. Martinus Fernandi abbas monasterii Sancti Vincetii Ovetensis ordinis Sancti Benedicti ad presens in Romanam curiam residens, salutem in Domino. Litteras venerabilis et circunspecti viri fratris Luppi de Galdo Domini pape primarii in sacra pagina magistri, primarie eiusdem domini pape curam ad presens regentis eius vero sigillo more Romane curie impendente, sigillatas non vitiatas non cancellatas nec in aliqua sui parte suspectas, sed prorsus omni vitio et suspitione carentes, nobis per fratrem Didacum Fernandi abbatem monasterii Sancti Emiliani de la cogolla dicti ordinis diocesis calagurritanensis latorem presentium in eisdem litteris nominatum presentatas. Nos, cum ea qua decuit reverentia, noveritis recepisse: et quia reperimus ipsum a temeritate iuramenti huiusmodi per dictum magistrum Lupum primarium nobis fuisse remissum absolutum; et nobis constans premissa, prout in dicta littera continetur, esse vera: idcirco nos earundem litterarum auctoritate eius, confessione audita, et culpa diligenter considerata, iniunximus inde sibi pro modo culpe penitentiam salutarem, iuramentumque predictum eidem auctoritate predicta .... relaxavimus.

In cuius rei testimonium hijs presentibus sigillum nostrum duximus apponendum. Datum et actum Paniscole Dertusensis diocesis sexto Kalendas iulii, pontificatus Sanctissimi in Christo patris et Domini nostri domini Benedicti divina providentia pape tertii decimi anno vicesimo tertio.

Num°. 108.

Año de 1447, á 21. de junio: Cajon V. 42: rollo 6°. n°. 20.

In nomine Domini amen. Cunctis pateat evidenter, quod anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo septimo, indictione decima die vero vigesima prima mensis iunii, pontificatus Sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Benedicti divina providentia pape tertii decimi anno vicesimo tertio. In mei notarii publici et testium infrascriptorum presentia personaliter constitutus reverendus in Christo pater et dominus dominus Didacus Dei gratia abbas monasterii Sancti Emiliani de la cogolla ordinis Sancti Benedicti calagurritane diocesis citra procuratorem per eum alias constitutorem revocationem de novo omnibus melioribus modo via iure et forma, quibus de iure potuit, constituit fecit et solemniter ordinavit suos veros certos legitimos procuratores actores factores, et negotii huiusmodi infrascripti gestores ac nuncios specialis et generalis ita tamen quod specialitas generalitati non derogat, nec e contra, set quod unus ipsorum inceperit per alium seu alias mediari valeat et finiri, videlicet religiosos viros dominos Sancium Sancii Sacristam, Johannem Lupi de Berbias Sacristam, Martinum Sancii de Berriday Camerarium, Sometium Fernandi de Fumada maiordomum monachos expresse profesos dicti monasterii; nec non nonnullos viros Martinum Fernandi de Berzara, Petrum Fernandi de Berzara de Logronno ipsius Domini constituentis germanos et Sancium Garsie de Navarrete bacallarium in decretis de Navarrete villarum dicte diocesis laycos licet absentes tamquam presentes, et eorum cuilibet in solidum videlicet ad presentandum notificandum et insinuandum quasdam literas apostolicas super provisione eidem domino constituenti de dicto monasterio per predictum dominum nostrum papam facta serenissimo principi ac domino domno Johanni regi castelle et legionis illustri, ac religiosis viris dominis conventui monasterii me-

monasterii, nec non eiusdem vasallis, et illi vel illis quibus littere ipse dirigentur; et ad eorum executionem procedi cum debita instantia petendi, ac de presentationibus iniunctionibus notificationibus et requisitionibus huiusmodi per eos seu eorum aliquem factis instrumentum et instrumenta levandum; et insuper ad recipiendum intrandum nanciscendum et habendum possessionem monasterii predicti ac bonorum eiusdem et aliorum locorum, villarum castrorum et iurium iurisdictionum et obventionum eorundem, ipsamque possessionem nomine dicti domini abbatis manutenendum defendendum et eam, ac omnia bona ad dictum Dominum abbatem ratione monasterii huiusmodi regendum et gubernandum, et pro premissis si interfuerint in iudicio coram quibuscumque iudicibus ecclesiasticis et secularibus, quacumque prefulgeant auctoritate veniendi agendi et defendendi pro ipso et eius nomine, pro quibus omnibus et singulis memoratus Dominus constituens dedit et concessit prenominatis suis procuratoribus et eorum quilibet in solidum plenariam potestatem ac mandatum speciale volens et concedens, ut si ad premissa maius requiratur mandatum quod in presenti procuratorio specificatur, eo ipso quo ad premissa dumtaxat sit dictis suis procuratoribus et eorum cuilibet concessum, etia si alia sint que in presenti de eis debeat fieri mentio magis specialis, promittens se ratum hunc et gratum et quicquid in huiusmodi negotio per eosdem procuratores seu eorum aliquem factum fuerit ac etiam procuratum in manibus et posse mei notarii predicti stipulanti ac iure et nomine premissorum solemniter recipienti sub obligatione et ypotheca omnium bonorum suorum presentium et futurorum, et relevans ac relevatos esse volens dictos suos procuratores et eorum singulos ab omni onere satisfaciendi et pro ipsis et eorum quolibet si interfuerit iudicio sisti, et iudicatum solvi indesse fideiussione sub simili obligatione cum omni iuris et facti renuntiatione ad hec contraria pariter et cautela. De quibus omnibus et singulis idem Dominus constituens petiit sibi et dictis procuratoribus per me notarium predictum unum fieri aut plura instrumentum seu instrumenta publicum et in-

trumenta publica. Acta fuerunt hec Paniscole Dertusensis diocesis anno, inditione, mense, die, et pontificatu, quibus supra, presentibus ibidem venerabilibus viris dominis Johanne Luppi canonico Burgensi et Gundisalvo Johannes de Dena presbitero Compostelane diocesis testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis. Et ego Rodericus Delvan clericus Zamorensis diocesis publicus apostolica auctoritate notarius premissis omnibus et singulis supradictis dum sit ut premittitur, dicerentur, fierent et agerentur per prefatum dominum constituentem cum prenominatis testibus presens interfui: ideoque huic publico presenti instrumento signum ✠ meum apposui consuetum in testimonium omnium premissorum requisitus et rogatus.

Num.º 709.

Año de 1417, á 29. de noviembre: Cajon V. 12: rol. 6: n.º 15.

Universis et singulis presentes litteras inspecturis. Julianus de Loba prior secularis et collegiate ecclesie beate Marie civitatis Daroce cesaraugustane diocesis, camere apostolice clericus, et revendissimorum in Christo patrum dominorum camerarii et Tesaurari domini nostri pape in remotis agentium locum tenens, salutem in domino. Ad universitatis vestre notitiam tenore presentium deducimus, et venerabilis in Christo pater dominus Didacus abbas monasterii Sancti Emiliani de Cuculla ordinis Sancti Benedicti calagurritane diocesis pro complemento illorum ducentorum sexaginta florenis auri Aragonensis, quos pro porrata sex mensium finitorum ultima die iunii proximi preteriti fructuum redituum et proventum dicte sue abbatie tempore vacationis dicti sui monasterii ante promotionem suam a camara apostolica arrendatorum solvere idem camere certis terminis tenebatur. Centum triginta florenos similes eidem camere nobis pro ea recipientibus die datis presentium tempore debito ..... venerabilis viri domini Johannis Luppi Burgensis litterarum apostolicarum scriptur solvi et ..... assignari fecit. De quibus sic solutis et mannati assignatis ipsum dominum abbatem, bonaque et successores eius auctoritate apostolica nobis commissa, tenore presentium quatamus absolvimus et perpetuo liberamus. In quorum testimonium presentes litteras sigillii thesaurari officii appensi munitas

sibi duximus concedendas. Datis Peniscole Dertusensis diocesis die vicesima nona novembris anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo decimo septimo, pontificatus Sanctissimi in Christo patris et domini nostri domni Benedicti divina provindentia pape tertii decimi anno vicesimo quarto = Julianus Loba = fuerunt recepti.

Num.º 710.

Año de 1420 á 26 de febrero: Cajon 0.1: titulo privilegios reales: rollo 5: n.º 9.

Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Johan por la gracia de Dios rey de Castiella de Leon de Toledo de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et Señor de Vizcaya et de Molina vi una carta escripta en pergamino de cuero et sellada con mi sello de plomo pendiente en filos de seda fecha en esta guisa = Sepan quantos esta carta vieren como yo don Johan por la gracia de Dios * =. Et agora el abad et monges del dicho monesterio de Sant Millan de la cogolla embiaronme pedir mercet que por quanto yo les ove dado la dicha carta de confirmacion general en tiempo que yo estaba so tutela, et pues yo he tomado el regimiento de los mis regnos en mi, que les confirmase agora nuevamente la dicha carta et las mercedes en ella contenidas, et ge las mandase guardar et complir. Et yo el sobredicho rey don Johan por fazer bien et mercet al dicho abat et monges et convento del dicho monesterio de Sant Millan de la cogolla, tovelo por bien, et confirmoles la dicha mi carta et todo lo en ella contenido, et mando que les vala et sea guardada sy et segunt que meior et mas complidamientre les valio et fue guardada en tiempo del rey don Johan mi abuelo, et del rey don Enrrique mi padre et mi señor, que Dios de Sancto paraiso. Et defiendo firmemientre, que alguno nin algunos non sean osados de les yr nin pasar contra la dicha mi carta nin contra parte della (1). Dada en la villa de Valladolit siete dias de febrero año del nascimiento de nuestro Salvador Jhesu Christo de mill et quatrocientos et veynte años. Yo Martin Garcia de Vergara de los privillegios de los regnos et señorios de nuestro señor el rey lo fiz escrevir por su mandado = Fernandus bachallarius in legibus = Martin Garcia registrado.

Sobre los buenos usos y costumbres, privileg.s y sent.s del Mon.º

* inserta literal et integram.te la escrit.a del numero 698.

(1) sigue obligando á su cumplim.to baxo de penas &c.

Num.º 711.

Año de 1426, á 24 de Julio: Cajon J. 1: titulo voto de Sn. Millan: rollo 1.º nº 13.

En el nombre del padre et fijo et Spiritu Sancto, que son tres personas et vn solo Dios verdadero, que bive et regna por siempre yamas; et de la bienaventurada virgen gloriosa Sancta Maria su madre a quien tengo por Señora et por abogada en todos los mis fechos, et a onrra et servicio suyo et de todos los Sanctos et Sanctas de la corte celestial: por ende quiero que sepan este mi previllejo todos los onmes que agora son o seran de aqui adelante, como yo don Johan por la gracia de Dios rey de Castiella de Leon de Toledo de Gallizia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe de Algezira et Señor de Vizcaya et de Molina vi vn previllejo del rey don Sancho de buena memoria, que Dios perdone escripto en pargamino de cuero rodado et sellado de plomo pendiente en filos de seda: otrosi vi vn mi alvala escripto en papel et firmado de mi nombre fechos en esta guisa = En el nombre de Dios padre et fijo et Spiritu Sancto * = Yo el rey fago saber a vos el mi chanceller et notarios et escrivanos et a los otros oficiales, que estan a la tabla de los mios sellos: quel abbat et monges et convento del monesterio de Sant Millan de la cogolla se me embiaron querellar, et dizen: que los reyes pasados onde yo vengo dieron al dicho monesterio vn previllegio de ciertas franquezas et livertades et derechos ..... que mas complidamientre diz que se contiene en el dicho previllegio, el qual diz, que por algunas ocupaciones que tovieron, non pudieron venir nin embiar a confirmar en el tiempo, que yo limite, que se confirmasen los previllegios de los mis regnos. Et agora, que se recelan que gelo non queredes confirmar. Et embiaron me pedir merced, que sobrello les proveyese; et yo tovelo por bien: porque vos mando, que confirmedes en la forma acostumbrada al dicho abbat et monges et convento del dicho monesterio de Sant Millan el dicho previllegio, que diz que tiene en la dicha razon, si es tal que meresca aver confirmacion, non embargante, quel tiempo que yo limite para confirmar los previllegios de los mis regnos, sea pasado. Et non fagades ende al. Fecho veynte dias de febrero, año del nascimiento de nuestro Señor Jhesu Christo de mill et quatrocientos et veynte et seys años. Yo Diego Romero la fiz escrivir por mandado de nuestro Señor el rey. Yo el rey =

* inserta literal et integramente (pero traducido á nuestro castellano) la escritura del num.º 604.

Et agora el dicho abbat et monges et convento del dicho monesterio de Sant
Millan embiaronme pedir por merced que les confirmase el dicho preville-
gio et la merced en el contenida, et que la mandase guardar et complir.
Et yo el sobredicho rey don Johan por fazer bien et merced a los dichos
abbat et monges et convento tovelo por bien, et confírmoles el dicho pre-
villegio, et la merced en el contenida; et mando que les vala et les sea
guardada assi, et segund que mejor et mas complidamientre les valio
et fue guardada en tiempo del rey don Johan mi abuelo et del rey don Enri-
que mi padre et mi señor, que Dios dé santo parayso, en todo et por
todo segund que de suso se contiene, et defiendo firmemientre que alguno
nin algunos non sean osados de les yr nin pasar contra el dicho previ-
legio nin contra lo en el contenido nin contra parte dello, para que lo que-
brantar o menguar en algun tiempo por alguna manera: ca qual-
quier que lo feziese avria la mi yra et pecharme ya la pena su-
so contenida, et a los dichos abbat et monges et convento del dicho mo-
nesterio, o a quien su voz toviere todas las costas et daños et menos-
cabos, que por ende rescibieren, doblados: et demas mando a todas las
justicias et oficiales de la mi corte, et a todos los alcaldes et oficiales
de todas las cibdades et villas et logares de los mis regnos et señorios
do esto acaesciere, assi a los que agora son, como a los que seran de
aqui adelante, et a cada uno dellos, que gelo non consientan, mas
que les defiendan et amparen con la dicha merced en la manera
que dicha es, et que prenden en bienes de aquellos que contra ello fue-
ren, por la dicha pena, et que la guarden para fazer della lo que
la mi merced fuere, et que ..... a los dichos abbat et
monges et convento del dicho monesterio, o a quien su voz toviere,
todas las costas et daños et menoscabos, que por ende rescibieren,
doblados como dicho es. Et demas por qualquier o qualesquier que
fincare de lo assi fazer et complir, mando ..... que les este
mi previllegio mostrare, o el traslado del abtorizado en manera
que faga fee, que los emplaze que parescan ante mi en la mi cort
del dia que les emplazare fasta quince dias primeros siguientes,
so la dicha pena a cada uno a dezir por qual razon non compl ....
mi mandado. Et mando so la dicha pena a qualquier escrivano
publico que para esto fuere llamado, que de ende al que gelo mos-

traxe, testimonio signado con su signo, porque yo sepa en como se cumple mi mandado. Et desto les mande dar este mi previllegio escripto en pargamino de cuero sellado con mi sello de plomo pendiente en filos de seda. Dado en Simancas veynte et quatro dias de julio, año del nascimiento de nuestro Salvador Jhesu Christo de mill et quatrocientos et veynte et seys años. Yo..... Garcia de Vergara escrivano mayor de los previllejos de los regnos et señorios de nuestro señor el rey lo fiz escrivir por su mandado= Ferdinandus bachallarius= Alfonso Gonzalez=.....=

Num.º 712.

Año de 1430, a 21 de junio: Cajon A. 2: titulo Añez: legajo 1º: numero 1º.

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Diego por la gracia de Dios et de la eglesia de Roma abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla, et el prior Martin Fernandez de Vergara prior mayor del dicho monesterio et bachiller en decretos, et Martin Sanchez de Trevino so-prior et maestro en teolosia, et Johan Lopez de Herbias ospitalero, et Sancho Ferrandez de Olano camarero, et Ferrand Sanchez de Morales mayordomo, et Pedro Sanchez de Villar limosnero et los otros monjes del dicho monesterio, estando ayuntados a nuestro cabillo en la claustra del dicho monesterio segund que lo avemos de uso et de costumbre de nos ayuntar a son de campana tanida, otorgamos et conoscemos, que por nos mesmos et en voz et en nombre del dicho nuestro monesterio et de nuestros subcesores que de aqui adelante fueren en el dicho monesterio veyendo et entendiendo que es provecho et mejoramiento del dicho monesterio et nuestro, que damos a tributo et encense et empheteosi conoscido et devido de agora en adelante et para siempre jamas para nos et para los dichos nuestros subcesores en la mejor via et forma et manera et derecho que podemos et debemos de fecho et de derecho a vos Diego Lopez et Martin Lopez et Ferrand Lopez nietos que sodes de Ruy Lopez de Añez vecinos que sodes del dicho logar de Añez, que es en la tierra de Ayala, que estades presentes, el monesterio et eglesia de Sant Vicente del dicho logar de Añez con las heredades et diezmos et derechos que aqui dira. Primeramientre las heredades et diezmos et derechos de Sant Martin de Llana, que estan dadas a encense, et dan del dicho encense veyte fanegas de trigo: et mas que dan

de furciones quatro fanegas de trigo et quatro de cebada fuera del dicho encen-
se. Et mas la meatad del granero del diezmo de la abadia de Sancta
Maria de Osegera: et mas que da cada vecino que mora en la dicha
Abadia que tiene yubada entera de Bueyes, o de bestias, da de mar-
zaga seys morabedis de moneda vieja; et el que tiene media yuvada
da tres morabedis de la dicha moneda. Et en Herby, et en Luxo ay
ciertas piezas que suelen rendir al año que se siembran ocho celemi-
nes de trigo. Et en el dicho logar de Añez ha los diezmos de todos los vecinos
que ende moran, et labran las piezas que ha el dicho monesterio de
Añez, son fasta seys fanegas sembradura, que estan acerca del
dicho monesterio en vn circuitu, et han aladaños a la vna parte he-
redat de Johan de Loguiociano et a la otra parte el solar de la Ma-
zurca et a la otra el arbol de la Camara et a Hotury de suso, et a la
otra parte heredades de Johan Martinez de so Añez: todo lo que de dentro
deste circuytu et destos aledaños se contiene es de dicho monesterio de
Añez: et mas la rueda que dizen de Valuga, que suele andar en renta
de fasta doze fanegas de trigo. La dicha eglesia et monesterio de Añez
es de cal et canto con su campanario con dos campanas et esta quebrada
la vna campana tiempo ha, et vna esquila pequeña, et vn calice de
estaño et dos vestimentas blancas de lino et mas seys libros, vn mi-
sal bueno, et vn dominical, et vn Santoral, et vn epistolero, et vn
batistero, et vn capitolero, et vn salterio, et mas el palacio que esta
pegado a la eglesia que es de piedra et bien tejado: las quales dichas.....
et sernas, rueda et palacio diezmos et tierras et terminos et cosas su-
so nombradas et con todas las otras heredades et con todos sus derechos
et pertenencias a la dicha eglesia et monesterio en qualquier manera
pertenecientes vos damos al dicho tributo et encense et empheteosi se-
gund dicho es, en tal manera et paramiento et condiciones que vos
los dichos Diego Lopez et Martin Lopez et Ferrand Lopez et todas
vuestras generaciones et los que de vos fueren et vinieren, por siempre
jamas ayades et tengades et poseades todo el derecho espiritual et
temporal, que nos los dichos abat et convento et monesterio avemos
et nos pertenecen en qualquier manera et por qualquier razon en

la dicha eglesia et monesterio, et con todos sus diezmos et derechos et pertenencias si et en quanto en vos puede ser traspasado: et esto mesmo que ayades et poseades et tengades por vuestras libres et quitas et exentas todos los bienes et heredades casas et palacio et montes et prados et defesas et huertos et arboles et rueda, et todos qualesquier bienes de qualquier manera et especie que sean et ser pueda asi muebles como rayzes a la dicha eglesia et monesterio agora et de aqui adelante en qualquier manera et por qualquier razon pertenecientes. Et que fagades et edifiquedes en ellas et en todas las dichas casas et bienes et heredades et palacio et en cada una dellas todos los edeficios et meioranzas que vos et los que de vos lo oviesen de aver et heredar todos los hedificios et cosas que quisierdes et por bien tovierdes et que fagades et hedifiquedes en especial a cerca del dicho palacio del dicho palacio que agora esta fecho ay en el mesmo corral en como viene delante et a luengo de la dicha eglesia, otras dos casas de cal et de canto que sean tan grandes o mayores quel palacio q agora esta fecho et bien emaderadas et sobradas de guisa que bien puedan vevir en ella dos caseros, en cada una dellas uno. Et que seades tenudos et obligados de fazer las dichas dos casas, et las dar fechas et acabadas de oy dia que esta carta es fecha fasta cinco años primeros siguientes: et si las non fizierdes et diezedes fechas et acabadas fasta los cinco años segund que dicho es, que nos que las fagamos fazer a vuestra costa et mision sin descuento alguno del dicho ensense, et demas que en voluntad de nosotros sea de vos quitar la dicha eglesia et monesterio el derecho que asi vos damos, et que cayades del derecho todo, que asi vos a ello auedes. Et que nos dedes et paguedes de tributo et ensense emphetosin et para siempre jamas et en cada año las cosas et quantias que aqui dira, et con las condiciones et maneras et vias que aqui dira et se siguen por la dicha eglesia et monesterio et diezmos et bienes et cosas a ella en qualquier manera agora et para siempre pertenecientes. Conviene a saber por el dia et fiesta de Sant Martin del mes de noviembre treynta et cinco florines de buen oro et justo del reyno de Aragon, et mas al convento por su yantar quarenta et dos morabedis de moneda vieja o de la moneda que corriere al tiempo de las pagas su valor de los dichos florines et morabedis, lo que montaren, puestos et pagados aqui en el dicho

nuestro monesterio de Sant Millan a vuestras propias despensas en
a la primera paga que nos los dedes que nos los dedes e pagedes al dicho
dia en fiesta de Sant Martin deste presente año del nascimiento de nuestro
Señor Jhesu Christo de mill e quatrocientos e treynta años, e desde
en adelante en cada un año fasta siempre jamas los dichos treynta flo-
rines de oro e quarenta e dos morabetis de la moneda vieja pagados
e puestos aquí en el dicho nuestro monesterio de Sant Millan a vuestra
costa e a toda vuestra aventura sin descuento alguno del dicho tributo
e encense segund dicho es, so pena que nos paguedes medio florin del
dicho oro por pena e por nombre de interese por cada un dia de quan-
tos dias mas pasaren de cada uno de los dichos plazos en adelante. E
caso que vos los dichos Diego Lopez e Martin Lopez e Fernand Lopez
o vuestros herederos o subcesores quisiades vender o empeñar o fazer
donacion, o quisiades enagenar o trocar el derecho que nos vos damos
de las dichas eglesia e monesterio e diezmos e heredades e cosas
suso dichas, o alguna o cierta parte dellas, que lo non podades fazer
en ninguna manera a alguna persona que sea caballero nin es-
cudero nin a dueña nin a ospital nin a monesterio nin a orden
nin a eglesia nin a persona que sea o ser pueda quier sea mas
poderosa que vos o menos, o que los que de vos las oviesen de aver
e heredar. E si por aventura vos o ellos los fiziesedes, que non vala.
Otrosi con condicion que vos los dichos Diego Lopez e Martin Lopez
e Fernand Lopez o vuestros herederos e subcesores quisiades par-
tir e fazer muchas suertes las dichas heredades e casas e diezmos
e cosas, o alguno o algunos dellos, o dismimuirlos, que lo non po-
dades fazer. Otrosi que vos nin ellos non podades nin puedan
cargar nin obligar sobre las dichas heredades e diezmos e cosas
nin sobre parte dellos tributo nin censo nin las obligar a ellas
nin a parte dellas en alguna manera callada nin expresamente.
E otrosi, que por qualquier deuda que vosotros o qualquier de vos, o de
los vuestros herederos e subcesores cometiades o cometan, que non pue-
dan ser confiscadas las dichas heredades e diezmos nin parte dellas,
nin puedan ser dadas en paga nin en emienda a persona alguna.
Otrosi que por qualquier deuda que vosotros o qualquier de vos, o de los

dichos vuestros subcesores devades o devan, caso que vuestros bienes, o dellos o de qualquier de vos se an de vender, que non se puedan vender nin enajenar lo sobre dicho nin parte dello. Et otrosi, que por guerra especial nin general, o por qualquier culpa que acaesciesen, nin temperad nin por otro caso fortuito mayor nin menor nin egual desto, que nos non puedan ser puestos descuento alguno en el dicho encenso et tributo a nos nin a los dichos nuestros subcesores. Et que alumbredes et cantedes la dicha eglesia de Sant Vicente en los dias de los domingos et de las pascuas et de los apostoles et los lunes et miercoles et viernes et sabados a vuestra costa et mision cada año del mundo et para siempre jamas. Et que vos los sobredichos et vuestros herederos et subcesores seades tenidos et obligados a reparar et cauteles et tener bien reparados et para siempre jamas la dicha eglesia de Sant Vicente et palacio et las dichas casas, et que seades tenidos et obligados a reparar et cauteles et tener bien reparados et para siempre jamas la dicha eglesia de Sant Vicente et palacio et las dichas casas, et que seades tenidos et obligados de fazer et reparar de nuevo la dicha eglesia et casas et palacio si se cayere, et la rueda. Et si por aventura la dicha eglesia et casas et palacio et rueda non fiziesedes al tiempo et con las condiciones et por la manera et forma suso especificada et non las reparedes et sosteniesedes et edificasedes segund dicho es, que nos los dichos abbat et convento lo podamos fazer et edificar et reparar todo tiempo del mundo a vuestras propias costas et espensas, pasado el dicho tiempo, segund albedrio de carpinteros et maestros de la dicha obra. Et si por aventura estudiesedes et cesasedes de pagar el dicho encenso et tributo solamente por un año, aunque non seados sobrello requeridos, que por ese mesmo fecho caygades del derecho que en todo lo sobredicho avedes et lo perdades con todos los hedificios et meioranças et labores, que en todo ello estodiesen, et non embargante que el derecho vos da dos años, et que nos o el nuestro poder oviese lo podamos entrar et tomar sin mandado de juez alguno, et sin vos requerir et sin fazer diligencia alguna por nuestra mesma autoridat et tomar et encorporar todo el vuestro derecho que en la dicha eglesia et diezmos et heredades et casas et

Servicio p.ª la eglesia.

hedeficios et labores et meiorancias tovieredes en qualquiera manera para nos et para el dicho nuestro monesterio. Et porque en nuestra escogencia se ha de fazer lo sobre dicho, o de recebir los dichos florines del dicho encense et tributo et los dichos morabedis de yantares por los quales o por qualquier dellos, nos o los que nuestro poder ovieren, podamos prendar et tomar qualesquier bienes que en las dichas Eglesias et casas et heredades et hedeficios estodieren, en en los dichos vuestros bienes en todos et en cada uno dellos, o de qualquier de vosotros, a do quier, o en qualquier logar que los fallaremos, o de qualquier manera que los dichos bienes sean, et que sean tales et tantos que valgan el doble del dicho encense et tributo et sin autoridat et mandamiento de juez alguno, et sin coto et sin pena alguna, et que los podamos vender luego a remate por el dicho encense et tributo, et por las dichas et intereses que fueren crescidas, et por las costas que sobre ello se fizieren sin otro plazo alguno que sea de fuero nin de derecho o se requiera. Et si por aventura oviere herederos, quier con testamento, o sin el, que el uno solamente pueda aver el dicho derecho de las dichas eglesias et heredades et diezmos et derechos enteramientre, quier seyendo le de mandado, o deviendolo aver sin testamento solo et in solidum sin fazer parte, nin dar cosa alguna a heredero de los otros, puesto quel dicho heredero sea de los acendientes o decendientes o trasgresales, quier sea onme o muger, et despues dende adelante por la dicha manera, et sin particion nin diminucion alguna, quedando siempre el derecho de las dichas eglesias et heredades et casas et diezmos et cosas en uno solo de los dichos vuestros herederos et de qualquier de vosotros que lo deviere aver, quier sean onmes, o mugeres segund dicho es, et segund vos et los dichos vuestros herederos lo ordenaredes et mandaredes en vuestros testamentos et postremerias voluntades: pero si al tiempo de vuestros finamientos o de qualquier de vosotros, o de los dichos vuestros subcesores non dispusieredes o dispusieren cosa alguna a cerca de lo sobre dicho, o quedaren dos o tres hermanos de vosotros o de qualquier de vos, o dellos, que en egual grado sean et deban aver la di-

Condic.s de los sucesores.

cha hezencia de derecho o de fuero o de costumbre, que entonce que
entre ellos sea egualado por tal manera, que el derecho de las dichas
eglerias et casas et hezedades et diezmos et cosas aya el hezede uno
dellos, siendo hezederos de cada uno de vosotros sobre dicho et non mas;
et si entre ellos egualanza non oviere, para que el uno solamente aya
et hezede de cada uno de vosotros que sea en escogencia et razdificación
de nosotros el dicho abbat et prior et convento et de los que por tiem-
po fueren despues de nos de dar et traspasar el dicho derecho casa et
eglesia et diezmos et hezedades et encenso de los dichos hezederos et
subcesores solamente a qual nos quisieremos et quisieren con el di-
cho cargo de encense et exibuto de las dichas eglerias et casas, et por
la dicha manera sino dicha, non pudiendo seer traspasado el di-
cho exibuto de las dichas eglerias et casas et palacio et hezedades diez-
mos et labores et mejoranchas en vida nin en muerte, salvo en
tres personas solas, siendas de cada uno de vosotros, por qualquier
titulo que sea o seer pueda: et si non oviere quien quiera o pue-
da aver et tener el dicho derecho casas et hezedades por la manera
segund dicha; que los nos podamos entrar et tomar et tener et po-
seer por nuestra propria autoridat sin mandamiento de juez
alguno et fazer dello como de nuestro propio por siempre ja-
mas. Et otrosi, quando nos el dicho abat, o abades que fueren por
tiempo en este dicho nuestro monesterio, fueren ende por manera
de visitar las dichas eglesia et posesiones que seades obligados vos
et los vuestros subcesores de les dar una procuracion de vianda
una vez en el año et para siempre jamas para nos et para
los que levaremos consuso, o levaren los que fueren despues de nos,
lo que menestex fuere por un dia de cada eglesia: et quando mon-
jes, o omnes deste monesterio ende se acahesciesen, que les dedes
posada et vianda por una pasada. Et vos dando et pechando el di-
cho encense et exibuto en cada un año et a los dichos plazos et pa-
ra el dicho dia de Sant Martin, et guardando et teniendo et
cumpliendo todas las postrimas paramientos et condiciones et cosas
que de suso dichas son et en esta carta se contienen, et cada una
dellas, et faziendo todas las otras cosas et cada una dellas suso

especificadas et cada vna dellas, otorgamos vos que ayades et ten-
gades et poseades el derecho de las dichas eglesias a nos pertenesciente,
et las dichas casas et palacio et heredades con todos sus derechos et
pertenencias et todos los hedeficios et labores et mejorancias que
en ellas et en cada vna dellas fizieredes et edificaredes, por vues-
tras quitas et libres et exentas sin alguna mala voz con entradas
et con salidas et con todos sus derechos et pertenencias: et que las
ayades et mantengades con libre llenero complido poder a vuestra
voluntad et fazer vos los dichos Diego Lopez et Martin Lopez
et Fernand Lopez et vuestras generaciones, et los que de vos vinie-
ren en vida et en fin et para siempre jamas segund suso dicho es, et
todo el derecho et señorio et tenencia et posesion et propriedat, que el
dicho monesterio et nos en ello et en cada parte dello avemos et po-
demos aver en qualquier manera, todo lo damos et traspasamos
et otorgamos a vos los dichos Diego Lopez et Martin Lopez et Fer-
nand Lopez, para que fagades dello et en ello et en cada parte dello
a toda vuestra propria voluntad, assi como de la cosa mas quita et li-
bre que en el mundo avedes por la mejor forma et manera que po-
demos et debemos de fecho et de derecho et bien de aqui por esta car-
ta vos damos et otorgamos et ponemos et asentamos en la dicha
tenencia et posesion de las dichas casas et eglesias et diezmos et
heredades, para que las podades entrar et tomar et tener et poje-
er sin mandado de alcalle nin de juez et sin pena et sin ca-
lonna, et obligamos los bienes del dicho monesterio espirituales et tempo-
rales avidos et por aver, et entramos deudores et fiadores con ellos
para vos fazer sano el derecho de las dichas eglesias et heredades
para vos arredar toda voz mala dellas et de cada vna dellas agora
et en todo tiempo segund fuero et derecho: et para vos lo non
tomar nin quitar en alguna manera nin por alguna razon, vos
guardando et cumpliendo todo lo que sobre dicho es, et en esta carta
se contiene, salvo que por la manera et forma sobre dicha: et
para atener et guardar et aver por firme et valedero todo tiempo
todo quanto sobre dicho es, et en esta carta se contiene, et cada vna

cosa dello en la forma et manera, que dicha es, vos los sobre dichos Diego Lopez et Martin Lopez et Ferrand Lopez et vuestros herederos et subcesores, guardando et cumpliendo todo quanto sobre dicho es et en esta carta se contiene, et esta expresado et especificado. Et nos los dichos Diego Lopez et Martin Lopez et Ferrand Lopez todos tres en vno et cada vno de nos por si et por el todo otorgamos et conoscemos, que recebimos de vos los dichos señores abat et prior et monges et convento el derecho de las dichas eglesias et las dichas heredades suso nombradas et especificadas al dicho tributo et encense, et por los dichos treynta et cinco florines de buen oro et justo peso del cuño del regno de Aragon et por los dichos quarenta et dos morabedis de la moneda vieja, et que los avemos a dar et pagar en cada año et para siempre jamas et por el dicho dia et fiesta de Sant Martin de noviembre et con las dichas condiciones et posturas et paramiento et penas que dichas son de suso *. Et porque esto sea firme et non venga en dubda, rogamos et requerimos et pedimos amas las dichas partes a vos Gomes Garcia de Limpias escrivano et notario publico por autoridat apostolica, et de nuestro señor el rey, que presente estades, que desto fagades dos cartas amas de vn tenor a tal la vna como la otra, et dedes a cada vnas de nos la suya signada con vuestro signo. Et por mas firmeza la carta de los dichos Diego Lopez et Martin Lopez et Ferrand Lopez mandamos la sellar con nuestros sellos del abat et convento de cera colgados, et rogamos a los presentes que sean ende testigos. Fecha et otorgada fue esta carta en el dicho monesterio de Sant Millan de la cogolla a veynte et vn dias del mes de junio año del nascimiento de nuestro señor Jhesu Christo de mill et quatrozientos et treyna años años. De que son testigos, que presentes estavan llamados et rogados a lo sobredicho, Sancho Garcia [illegible] Leybar[illegible] Pedro Ruyz de Santurde, et Pedro Martinez cocinero del dicho se[illegible]bat, et Sancho Martinez Carpentero vecinos de Varrionuevo e[illegible]. Et yo el dicho Gomes Garcia de Limpias escrivano et notario publico sobredicho, que a todo lo que dicho es, con los dichos testigos presente fui et a peticion et otorgamiento de los dichos señores abat et convento et monjes, et otro-

* siguen obligando todos sus bienes para su cumplimiento, y obligandose a cumplir q.to se dice en la escrit.a

si de los dichos Diego Lopez et Martin Lopez, et Ferran Lopez esta carta escrivi, et por ella et en ella este mio signo acostumbrado fize en testimonio de verdat ✠.

Num.º 743.

Año de 1430, á 20 de julio: Cajon 07: titulo Taranco: leg. 1.º n.º 1.º

Sepan quantos esta carta vieren, como nos don Diego por la gracia de Dios et de la sancta eglesia de Roma abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla, et nos Martin Fernandez de Vergara prior mayor et bachiller en decretos, et Martin Sanchez de Treviño so-prior et maestro en teologia, et Johan Lopez de Herbias ospitalero, et Sancho Ferrandez de Olano camarero, et Martin Ferrandez de Sancto Domingo Sancristan, et Sancho de Villar limosnero, et todo el convento et monges del dicho monesterio estando ayuntados a nuestro cabillo a son de campana tañida, segund que lo avemos de uso et de costumbre de nos ayuntar en la claustra del dicho nuestro monesterio, otorgamos et conoscemos et por nos mesmos et en voz et en nombre del dicho nuestro monesterio, que damos a tributo et a encense et enfiteosi conoscido et devido en adelante para siempre jamas para nos et para los dichos nuestros Subcesores en la meior via et forma et manera et derecho que podemos et devemos de fecho et de derecho a vos Johan Sanchez de Taranco fijo de Johan Sanchez, et a vos Sancho Ortiz fijo de Sancho Ortiz vecinos del dicho lugar de Taranco, que es en la merindat de la tierra de Mena, que estades presentes, la nuestra eglesia et monesterio de Sant Medel, que es en dicho lugar de Taranco, que es nuestro, con las heredades, posesiones, diezmos, et derechos que aqui diran. Primeramientre los edificios que son en la dicha eglesia et monesterio de cal et de canto, et de buelta de piedra tajada: en la dicha eglesia estan dos altares, vna capilla de bobeda sobre si sin el cuerpo de la dicha eglesia et pega con la dicha eglesia et encima de la dicha eglesia esta vn campanario de piedra esquinas tajadas con dos campanas et vna esquila pequeña; et mas ay en la dicha nuestra eglesia et monesterio de Sant Medel estos libros vn libro

missal et vn manual et vn breviario et vn Sanctoral et vn Salterio et dos comendaciones, et vna bestimenta de lino con su casulla et vn calice con su patena de estaño: Et esta pegado a la dicha eglesia vn palacio de cal et canto tejado, con su corral. Et las heredades et posesiones que la dicha nuestra eglesia ha, son estas, vna tierra que va del dicho monesterio et eglesia que va del dicho monesterio fasta el campo que pega en el camino que va del dicho monesterio fasta el dicho lugar de Campo, et pega en vn parral que fue de Ruy Sanchez del Campo clerigo de Barrasa, et llega a otra tierra de Martin Lopez del Campo et va a pegar con la cotilla del monte de Barrasa, et dende va a las Hozes que son entre el dicho lugar de Barrasa et del dicho lugar de Taranco, et dende pega en el camino que viene del dicho lugar de Barrasa para el dicho monesterio, et viene pegado con el dicho camino fasta que llega al pozo; esta tierra cabera de sembradura quatro fanegas. Et mas vna huerta con mazanos et cerezos et con vna tierra que pega con la dicha huerta; et la dicha tierra et huerta comienza a cerca de la fuente del dicho monesterio et va al dicho pozo del dicho monesterio, et dende va pegada de la vna parte al dicho camino que va del dicho monesterio para el dicho lugar de Barrasa, et va pegada con el camino de cuesta de Tozo, camino que es del dicho lugar de Barrasa, et por ay biene pegado el encinal et monte que es del dicho nuestro monesterio, et llega á la dicha fuente, que es de vna fanega de sembradura. Item mas el dicho encinal, que comienza en la dicha fuente del dicho monesterio, et va dende el camino adelante que va del dicho monesterio fasta Lezana et fasta Villasuso, et llega a vna tierra que es de herederos de Johan Sanchez de Velasco, et dende va pegado con el dicho termino de cuesta de tozo. Item mas dos heras, que estan de la parte de suso del dicho monesterio, et con mas vna tierra que pega con las dichas eras, et va pegado con el dicho encinal et monte del dicho monesterio, et pega con vna heredat que es del monesterio de Bibanco, et cabe esta tierra de sembradura dos fanegas. Item mas otra tierra que esta de la parte de suso del dicho monesterio et pega con el dicho camino que va del dicho monesterio fasta Taranco de suso et llega al camino que ~~[illegible]~~ va de la Ribera fasta Orsejo, et

Hasta aqui lo pertenec.te á la Ygl.a y Palacio

llega cerca del, et pega en el camino que viene del dicho monesterio para el dicho lugar de Campo, et cave de sembradura quatro fanegas. Item mas otra tierra que esta de parte de suso del dicho camino que va de Orsejo para la Ribera, et pega con el dicho camino que va del dicho monesterio para Zarranco de Suso, et llega a una tierra que fue de Johan Sanchez de Velasco que cave sembradura dos fanegas. Item mas otra tierra que pega en el camino que va del dicho monesterio para Lezana, et llega a una tierra de Elvira Lopez de Campo, et a otra tierra de Pedro Perez de Cruzino, que cave de sembradura dos fanegas de trigo. Item otra tierra que pega al dicho camino que va del dicho monesterio para el dicho lugar de Lezana et pega con otra tierra de Pedro Lopez de Cruzino, et a otra tierra de doña Maria del Campo, que cave de sembradura dos fanegas de trigo. Item mas otra tierra que pega de la otra parte del dicho camino que viene del dicho monesterio para el dicho lugar de Lezana, et pega a otra tierra de Garcia de Zarranco, et con tierra de Pedro Sanchez de Hoz, que cave sembradura dos fanegas de trigo. Item mas otra tierra que pega al puente de Ega et viene pegada en el camino real que viene para la dicha puente, et va pegada con otra tierra de herederos de Sancho Martinez de Barrasa, que cave sembradura dos fanegas de trigo. Item mas vos damos con el dicho encenso un molino que es en Cadagua, que rinde seys fanegas de pan, las quatro fanegas de trigo et las otras dos de cebada. Item mas una tierra que dizen de aguanieva que pega en el camino real que viene de la puente de la Ega et pega con otro camino que viene de la Ribera para Villasuso, et pega en otra tierra de Martin Lopez de Campo, et con otra tierra de Pedro Lopez de Cruzino, que cave de sembradura dos fanegas de trigo. Item mas otra tierra que es en ondon de Bayan que pega con una tierra de Martin Sanchez de Lezana, et de la otra parte de heredat de Sancha Diez de Hoz, que cave de sembradura media fanega. Item mas otra tierra en Solatiba de Cruzino que pega de la una parte a heredat de

Hasta aquí los herederos y posseedores

Hasta aqui las heredades y posesiones.

Ferrando de Taranco, et de la otra parte de heredat de Martin de la Herran, que cabra de sembradura fanega et media: Las quales dicha Eglesia et monesterio et capiella et campana et esquila et bestimenta et calice et palacio et molino et tierras et heredades et huerta et montes suso nombrados, et con todas las otras heredades et diezmos et derechos a la dicha eglesia et monesterio de Sant Medel pertenescientes en qualquier manera vos damos a vos los dichos Johan Sanchez et Sancho Ortiz et todas vuestras generaciones, et los que de vos fueren et vinieren por siempre jamas ayades et tengades et poseades todo el derecho espiritual et temporal que nos los dichos abat et convento et monesterio avemos et nos pertenescen en qualquier manera et por qualquier razon en la dicha eglesia et monesterio con todos sus diezmos et derechos et pertenencias si et en quanto en vos pueden ser traspasadas, et eso mesmo que ayades et tengades por vuestro libres et quitas et esentas todos los bienes palacio et heredades et montes et molino et prados et huerta et arboles et otros qualesquier bienes de qualquier manera et natura et especie que sean o ser puedan asi muebles como raizes a la dicha nuestra eglesia et monesterio de Sant Medel agora et de aqui adelante en qualquier manera et por qualquier razon pertenescientes; et fagades et edifiquedes en ellas et en cada una dellas todas las cosas et edificios et meiorias, que vos, et los que de vos fueren et vinieren et aquellos que de vos lo ovieren de aver et de heredar todos los hedificios et cosas que quisieredes et por bien tovieredes. Et que nos dedes et pagedes de tributo et encenso et emphiteosin para siempre jamas de la dicha eglesia et monesterio diezmos et derechos et bienes et cosas a ella en qualquier manera agora et para siempre jamas pertenescientes; et fagades et cumplades las cosas et quantias que aqui dira et por la via forma et manera, et con las condiciones siguientes; conviene a saber por el dia et fiesta de Sant Martin del mes de noviembre primero, que verna, quince florines de buen oro et cuño et justo peso del reyno de Aragon, o de la moneda que corriere al tiempo de las pagas lo que valieren, puestos et pagados aqui en el dicho monesterio de Sant Millan en cada año et para siempre jamas: Et otrosi mas al convento deste dicho nuestro monesterio por su

Condic.

yantar doce morabedis de moneda vieja, puestos todos aqui en el dicho
nuestro monesterio de Sant millan a vuestra costa et mision et a
toda vuestra aventura. Et que cantedes et alumbredes la dicha egle-
sia et monesterio et que tengades et mantengades bien reparados
en todo tiempo et para siempre jamas la dicha egleria et mones-
terio et capiella et campanario et campanas et palacio et molino: et
que quando el abat que agora es, et los que fueren por tiempo en este dicho
monesterio, ende si acaesciere por manera de veer et visitar el dicho
monesterio et egleria de Sant millán et las otras heredades et cosas et po-
siciones que asi vos damos al dicho concejo, que les dedes una procuracion
de vianda lo que fuere menester para el et para los que levare consigo:
et quando monjes, o omnes deste monesterio, ende si acaesciere, que
les dedes posada et vianda por una pasada. Et que comencedes a pagar
los dichos quince florines de oro et doce morabedis de la dicha yantar del
convento al dicho dia et fiesta de Sant martin del año del nascimiento
de nuestro señor Jhesu Christo de mill et quatrocientos et treynta et
un años, et dende en adelante en cada año et para siempre jamas
los dichos quince florines de oro, et doce morabedis de yantar, pues-
tos et pagados aqui en el dicho nuestro monesterio de Sant millan,
segund que dicho es. Et caso que vos los dichos Johan Sanchez et San-
cho Ortiz quisiades vender o empeñar o fazer donacion o quisiades
enagenar et trocar el derecho, que nos a vos damos de la dicha egle-
sia et monesterio et bienes et cosas et heredades et posesiones suso
nombradas, o alguno o algunos dellos o cierta parte dellos, que lo non
podades fazer en ninguna manera a alguna persona que sea caball-
ero nin escudero nin á dueña nin a ospital nin a monesterio nin
a orden nin a egleria nin a persona alguna, que sea o ser pueda,
quier sea mas poderosa que vos o menos, o los que de vos oviesen
de aver et heredar: Et si por aventura vos ó ellos lo fiziesedes ó fi-
zieren, que non vala. Et otrosi con condicion, que si vos el dicho
Johan Sanchez et Sancho Ortiz, o vuestros herederos o subcesores
quisiedes partir et fazer muchas fuentes las dichas heredades et co-
sas que asi vos damos, o alguna o algunas dellas, o deminuialas,
que lo non podades fazer. Et otrosi que vos nin ellos non podades

nin puedan cargar nin obligar sobre la dicha heredat nin parte dello tributo nin encense, nin las obligar a ellas nin parte dellas en alguna manera callada nin espresamientre. Otrosi que por deuda que vos, ó otros o qualesquier de vos o ellos cometades o cometan, que non puedan ser confiscadas las dichas heredades nin parte dellas, nin puedan ser dadas en paga nin en emieda a persona alguna. Otrosi que por qualquier deuda que vosotros o qualquier de vosotros devades, nin los vuestros dichos subcesores, caso que vuestros bienes, o de qualquier de vosotros se an de vender que non se puedan vender nin enagenar lo sobredicho nin parte dello. Otrosi que por guerra especial nin general *. Fecha fue esta carta en el dicho monesterio de Sant Millan a veynte dias del mes de julio año del nascimiento de nuestro señor Jhesu Christo de mill et quatrocientos et treynta años, de que son testigos, que presentes estavan rogados et llamados a lo sobre dicho Martin Fernandez Lepuscano, et Sancho Martinez Zapatero vecinos de Varrionuevo, et Johan Rodriguez de Sancto Domingo omne del Sacristan, Martin Fernandez et Pedro Martinez de Segura vecino del dicho lugar de Varrionuevo et otros. Et yo el dicho Gomes Garcia de Limpias escrivano publico sobre dicho que a todo lo que dicho es con los dichos testigos presente fui, et por mandado et otorgamiento de los dichos señores abat, prior, et soprior et monjes et convento del dicho monesterio de Sant Millan, et otrosi de los dichos Johan Sanchez et Sancho Ortiz esta carta escrivi et en ella este mio acostumbrado signo fize en testimonio de verdat ✠. = Gomes Garcia notario.

Num.º 714.

Año de 1431, á 11 de abril: Cajon V. 12: rollo 6.º n.º 23.

In Dei nomine amen. Sequan quantos el tenor de la presente carta vieren, como nos don Diego por la gracia de Dios, et de la Sancta iglesia de Roma abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla: por quanto el muy noble caballero Diego de Astuñiga fijo de Lope Ortiz de Astuñiga guarda mayor del rey, a cuya anima Dios quiera perdonar; al tiempo de su finamiento ovo encomendado a nos la ordenanza et disposicion de su testamento et postrimera voluntad, et eso mesmo la execucion dello, segun que por una carta suya de poder que nos ovo imbiado se contiene; el tenor de la qual es este que se

* expresa las mismas condic.s y obligac.s para su cumplim.to que en la escritura censual anterior.

sigue: Christi nomine invocato. Sepan quantos esta carta de po-
der vieren, como yo Diego de Abstuñiga guarda mayor de nuestro se-
ñor el rey, fijo de Lope Ortiz de Abstuñiga, que Dios perdone, otorgo
et conosco, que yo estando enfermo del cuerpo et sano de mi buen en-
tendimiento, pero que por ocupacion de la dicha enfermedat, et por
que yo asi non podria ordenar mi testamento como yo querria, et
confiando de vos el honrrado et discreto don Diego de Vergara abbat
del monesterio de Sant Millan de la cogolla, et por quanto yo algu-
nas veces ove fablado con vos en fecho de mi anima et de mi fazien-
da, et sabedes algun tanto de mi voluntat, et porque so bien cierto
que vos ordenades bien mi testamento aunque estedes absente, asi
como si fuesedes presente, por esta presente carta vos do todo mi po-
der cumplido asi como lo yo he, para que podades et ordenedes el
dicho mi testamento como vos quisiesdes et por bien toviesedes en
la guisa que a vos ploguiere: et ordenado lo executedes et cumplades
en todo et por todo asi et de la guisa que lo vos ordenades: et si cum-
pliere, despues que fecho et comenzado a executar, lo troxiesedes a
emendar, que lo emendedes una et dos et mas veces, et tantas guan-
tas vos quisiesdes para que vos seades contento de la ordenanza del:
et el sea firme et fuerte asi como de mi propria abtoridat sin indu-
zimiento nin temor nin falago de persona alguna, vos do mi poder
bastante para ello: et todo lo que en ello et acerca dello fiziesedes man-
dasedes asi en la ordenanza como en la execucion, lo apruevo todo,
et lo he et avre por firme, grato, ratto, et stable para agora et
para siempre jamas. Et mando et defiendo que ninguna nin al-
guna persona non vos lo contraie nin embarque en todo nin en
parte del, que asi es mi voluntad que pase como lo vos ordenasse-
des et fiziesedes et executasedes et cumpliesedes. Et desto todo como
paso, el dicho Diego de Abstuñiga requiero a mi el dicho Ruy Lopez
de Exillo canonigo en la dicha iglesia de Calahorra notario publico
apostolico, que feziese un instrumento o dos o mas fasta que fuesen
firmes et fuertes a vista de letrados, et la signase de mi signo et
lo troxiese en publica forma en manera que fiziese fe, et rogo a
los que estaban presentes que fueron dello testigos: los quales fueron

el reverendo in Christo padre don Diego, por la divinal gracia obispo de Calahorra et de la Calzada, et el doctor de la fisica Diego Garcia vecino de Valladolid, et Sancho de Zamudio vasallo del rey, et Alfonso de Roa criado del dicho Diego de Astuñiga. Fecho en la dicha villa de Valladolid a veynte et seys dias del mes de febrero año del nasimiento de nuestro Salvador Jhesu Christo de mil et quatrocientos et seysenta et un años. Didacus episcopus calagurritanus et calciatensis, Sancho Alfonso. Et yo el dicho Ruy Lopez de Trillo canonigo et notario publico apostolico suso dicho fui presente a todo lo sobre dicho et cada cosa dello en uno con los dichos testigos, et a ruego et requisimiento del dicho Diego de Astuñiga fiz este instrumento por mi propia mano et lo torne en publica forma, signandolo de aqueste mio signo acostumbrado en testimonio de verdat, rogado et requerido. Por ende yo el dicho abbat, et ordenando el dicho testamento, aviendo consideracion a aquellas cosas por las quales la anima del defunto sea mas ayna remediado de los sus cargos, informacion avida asi por el mesmo que lo muchas veces ovo fablado comsco, et eso mesmo del su confesor, el qual por su mandado et de su parte nos dixo muchas de sus cargas al qual mando que creyesemos sobre juramento: Primeramiente establecemos et ordenamos, que en el monesterio de Sant Francisco de Sevilla sean labradas dos sepulturas honradas et en decente logar para el dicho Diego la una et la otra para Yñigo su hermano defuntos que Dios perdone, et que los sus cuerpos sean ende levados et sepultados; ca tal fue su voluntad del dicho Diego: Item mandamos que vayan diez romeros buenas personas en romeria al monesterio de Santa Maria de los Valles de la ciudat de Sevilla, et que lleven et den ende diez mill morabedis, et que tengan ende vigilla sendas noches, por quanto tal voto ovo fecho el dicho defunto: Item mandamos, que de imbiado un romero a Santiago a cavallo et otro a pie a Santa Maria de Guadalupe, porque asi lo quiso el, et que lleven en ofrenda cada uno dellos a los dichos Santuarios cada cincuenta morabedis: Item mandamos, que sea imbiado en romeria a Santa Maria de Valvanera un omne, et que lleve en limosna a la dicha casa un costal de pescado secial, et dos cargas de trigo et una carga de vino: Item mandamos, que canten en el dicho monesterio de la dicha Valvanera una capellania en un año, et que den al dicho monesterio para ello mill morabedis, et mas cient morabedis para candelas a las

missas: Item mandamos, que den al monesterio de Sant Francisco de de Logroño quatro mill morabedis para fazer la casa de la enfermeria del dicho monesterio: Item mandamos, que den a fray Rodrigo su confesor doce florines para vn brebiario que asi gelo ovo el mandado, porque ruegue a Dios por su alma: Item mandamos que den a Toda fija de Johan Ximenez de ..... dos mill morabedis por cargo que della tenia: Item mandamos, que sus criados Gil de Ybeda, et Bartholome, et Alfonso de Roa, et Luis de Berviesca, et Johan Ortiz de Artiaga sean satisfechos cada vno dellos segunt su estado et servicio que fizo, ca tal fue su voluntad. Item por quanto vn frayre de Sant Francisco de Logroño ovo traidos dos quinquenios de Roma perpetuos el vno para Diego, et el otro para Iñigo su hermano, mandamos que gelos paguen, por quanto non eran pagados fasta aqui, et porque asi lo mando. Item mandamos que den a Teresa de Alesanco fija de ..... quinientos morabedis en limosna. Item mandamos que den de vestir de pano de vurel, o blanqueta ciento et cinquenta pobres a cada vno cinco varas de pano. Item mandamos que canten en el monesterio de Terrera por su anima et de sus defuntos, que yazen, tres trentanarios revelados et que den para cada vno doscientos et cinquenta morabedis: Item mandamos, que den al monesterio de Cañas para la mesa de refitorio mill morabedis en limosna, paraque rueguen a Dios por su anima: Item mandamos, que den al monesterio de Sant Agustin de Haro en limosna doscientos morabedis: Item mandamos, que den al monasterio de Sancta Maria de Naxera doscientos morabedis para sacrificios: Item mandamos que den al monesterio de Sant Millan en limosna quinientos morabedis: Item mandamos, que se canten en la iglesia de Alesanco dos añales en vn año de pan et vino segunt la costumbre del dicho lugar de Alesanco: Item mandamos que den al ospital de Azofra para reparamiento de aquellas cosas, que en el son mas necesarias, quinientos morabedis en limosna: Item mandamos, que den a Sant Lazaro de Nagera para sostentacion de los pobres, que ende son, doscientos morabedis: Item mandamos, que den a Sant Lazaro de Logroño doscientos morabedis: Item mandamos que den al ospital de Nagera para reparamiento de aquello, que mas ende es menester al servicio de Dios, doscientos

morabedis en limosna: Ítem mandamos, que den a las ordenes de la Trinidad, et de la Merced, et de Sancta Olalia cada cinquenta morabedis en limosna: Ítem mandamos que todas aquellas cosas, que pareciesen, que el dicho Diego devia, que le paguen de sus bienes Ítem por quanto el dicho Diego al tiempo de su finamiento mando, que si el testamento de Yñigo su hermano non fuese cumplido et non oviese bienes del dicho Yñigo para se cumplir, que lo cumpliesen de los suyos; por ende nos asi lo ordenamos et mandamos siguiendo su voluntad, que discusos los bienes del dicho Yñigo en aquello que non abastaren, para cumplir su testamento, que se cumpla de los bienes del dicho Diego. Ítem por quanto oviemos enformacion que el dicho Diego ovo fecho derribar un ospital, que era en Albanco a cerca del castillo al tiempo de la guerra, quando se cercava el dicho castillo; mandamos que lo fagan de sus bienes del dicho Diego tal et tan bueno como estaba a la sazon que lo fizo derribar. Et esta ordenanza deste testamento, que asi fazemos et ordenamos, rogamos et requerimos a vos Gomes Garcia de Limpias notario et escrivano público por autoridat apostolica et real, que presente estades, que fagades et fagades fazer en publica forma, et nos la dedes signada con vuestro signo, et rogamos a los presentes que sean testigos. Fecho en el dicho monesterio de Sant Millan de la cogolla once dias de Abril año del nascimiento de nuestro Salvador Jhesu Christo de mill et quatrocientos et treynta et un años, de que son testigos que presentes estavan rogados et llamados especialmente para lo sobre dicho, que vieron et oyeron leer et dotgar al dicho señor abbat todo lo sobre dicho, Sancho Sanchez de Segura, et Pedro Martinez su hermano, et Sancho fijo de Lope vecinos de Vazzionuevo, et Johan Sanchez de Lodio criado del señor abbat. Et yo el dicho Gomes Garcia de Limpias escrivano et notario publico sobre dicho, que a todo lo sobredicho con los dichos testigos presente fuy, et a ruego et requerimiento del dicho señor abbat, et de otros negocios ocupado por otro, esta sobre dicha ordenanza de testamento por otro fize escrivir, et en ella este mio signo acostumbrado fize en testimonio de verdat ✠. =

Gomes Garcia notario =

Num.º 715.

Año de 1441, á 2 de noviembre: Cajon O.11: titulo Zihuri:

legajo 1.º numero 3.º

Sepan quantos este publico instrumento de troque et cambio vieren como a veynte et cinco dias del mes de octubre año del nascimiento de nuestro señor Jhesu Christo de mill et quatrocientos et quarenta et un años este dicho dia en el monesterio de Sant Millan de la cogolla en la claustra del dicho monesterio estando ende presentes el mucho honrrado señor don Diego de Vergara por la gracia de Dios et de la Sancta iglesia de Roma abbat del dicho monesterio, et Martin Fernandez de Vergara bachiller en decretos prior mayor et Sacristan, et Martin Sanchez de Harana maestro en Sancta theologia so-prior et enfermero, et Sancho Fernandez de Olano Camarero, et Johan Garcia de Santo Domingo limosnero, et Lope Sanchez de Hita obrero, et Pedro Sanchez de Villar cellerizo, et Diego Martinez de Sant Vicente cantor, et Fernant Lopez de Sant Vicente mayordomo, et Martin Fernandez de Grañon prior de Sant Millan de suso, et Gonzalo Garcia de Herran, et todos los otros monges et convento del dicho monesterio estando allegados et llamados en su cabildo a campana tañida segunt que lo han de uso et de costumbre de se ayuntar en el dicho monesterio et en presencia de mi Johan Sanchez de Villapanillo escrivano et notario publico por la auctoridat apostolica et otrosi real en el valle de la dicha Sant Millan et de los testigos de yuso escriptos, luego los dichos señores abbat et prior et monges et convento dixieron, que por quanto ellos et el dicho su monesterio avian et tenian una granja et caseria, que dicen Sant Millan de Hiniestra, con sus terminos et montes et heredades et prados et con otros ciertos solares et casas et heredades et vasallos en la dicha Iniestra, que pertenecen a la dicha caseria et granja de Sant Millan de Iniestra et suelen andar en renta con ella: Et por quanto los nobles señores el mariscal Pedro Garcia et doña Maria de Ayala su muger, fija de Ferrant Perez de Ayala, han et tienen en los sus logares de Zihuri et Murcuri et Pauleja et en sus terminos ciertas casas et solares et heredades, et otras cosas, et dixieron que por muchas veces se avian ayuntado en su cabildo et avian

avido su consejo para lo trocar et cambiar con ellos, et veyendo que era muy grant probecho suyo et del dicho su monesterio en dar la dicha granja de Sant Millan de Yniesta con sus montes et terminos et heredades et prados et con todas las otras cosas que a ella pertenescia segunt dichas son por las dichas casas et solares et heredades et pechos et derechos et otras qualesquier cosas que los dichos mariscal Pedro Garcia et doña Maria su muger han et les pertenecen en los dichos logares de Zihuri et Murcury et Paulesa et en sus terminos, que fueron de los dichos Fernant Perez de Ayala et doña Maria su muger o en otra qualquier manera. ✠ = Et despues desto a dos dias del mes de noviembre del año sobre dicho de mill et quatrocientos et quarenta et un años este dicho dia en Cuebas rubias en las casas et palacio donde posa el honrrado señor mariscal Pedro Garcia de Herrera mariscal del rey nuestro señor, et estando ende presente el honrrado dicho señor mariscal, et otrosi estando ende presente el dicho señor prior et procurador de los dichos señores abbat et convento del dicho monesterio de Sant Millan, et en presencia de mi el dicho escrivano et notario et los testigos de yuso escriptos, luego el dicho señor mariscal dixo, que por quanto entre el et doña Maria de Ayala su muger fija de Fernant Perez de Ayala, que Dios aya, era tratado de trauar et cambiar con el dicho monesterio todas las casas et solares et heredades et todos los otros bienes et derechos que el et la dicha doña Maria su muger, o lo que ellos avian et tenian et les pertenecian en qualquier manera en Zihuri et en Murcuri et en Paulesa et en sus terminos, logares que son del dicho monesterio de Sant Millan, asi lo que fue del dicho Fernant Perez de Ayala et doña Maria su muger como en otra qualquier manera, por una granja et caseria que los dichos señores abbat et convento avian et tenian, que se llama Sant Millan de Yniesta, que es acerca de Sant Joan de Ortega, con todos sus terminos et heredades et prados et montes et vasallos et casas et solares et diezmos et derechos, todo lo que a la dicha granja et caseria pertenesca-(1) = Et luego el dicho prior et procurador de los señores abbat et convento et en su nombre et en nombre del dicho monesterio dixo, que tomava et tomo et que rescibia et rescibio de la dicha señora doña Maria de Ayala todas las dichas casas et solares et heredades et derechos et todas las otras

✠ Sigue el poder que dio el monast.º para dicho exuegue.
(1) Sigue el poder q.e dio doña Maria, y licencia de su marido el mariscal p.a hacer dicho exuegue.

dichas cosas, que ella avia et le pertenescian en los dichos logares et terminos de Zihuri, et Murcuri, et Pauleja: et que le daba et dio por ello en el dicho troque et cambio la dicha caseria et grangeria de Sant Millan de Yniestra cerca de Sant Johan de Ortega con todas sus heredades et diezmos et terminos montes et prados et casas et solares et vasallos et pechos et derechos et todas las otras cosas que a la dicha granja et caseria de Sant Millan de Yniestra pertenescen et pertenescer deben, segunt fasta aqui suelen andar en renta, por las dichas casas et solares et heredades et derechos, et por todas las otras cosas et derechos, que dichos son, que ella ha et le pertenescen en los dichos logares de Zihuri et Murcuri et Paduleia et en sus terminos dellos et de qualquier dellos troque por troque.* =

Fecho por ante el dicho escrivano.

Num.º 716.

Año de 1442, á 10 de junio: Becerro bulario, folio 37. b.to

En el monesterio de Sant Millan de la cogolla a diez dias del mes de junio año de nuestro Salvador Jhesu Christo de mil et quatrocientos et quarenta et dos años en la capilla del cabillo del dicho monesterio estando ỳ muchos buenos omnes clerigos et legos de los valles de Yzcaray, Ojacastro, et Sant Millan: por quanto el Sabbado ante faciendo procesion con los gloriosos cuerpos Sanctos de Sant Millan et Sant Felices a Sant Millan de Suso, obieron debate sobre razon del tomar de los banzos: Et porque para adelante non contezca sobre lo tal otra disension, et por quanto sobre aquello esta cerca costumbre entre ellos, la qual quisieron que se aqui escriviese, porque sobrello non obiesen dubda. La qual costumbre dixieron, que es esta, conviene a saber: que quando acaesciere, que los dichos Señores de los dichos valles et concejos, et con los señores abbat et convento et monges del dicho monesterio obieren a fazer semejante procesion, que quando ovieren a tomar el cuerpo Sancto de Señor Sant Millan, que los de Yzcaray et Ojacastro, et Ojacastro et Yzcaray tomen el banzo derecho de la cabeza et el ezquierdo de los pies: et los de Madriz que tomen el ezquierdo de la cabeza et el derecho de los pies: et por esta mesma via

* sigue la posesion q.e tomó cada una de las partes.

en el cuerpo del Señor Sant Felices. Et entre los de Yzcaray et Ojacastro, et Ojacastro et Yzcaray (~~tomen el banzo derecho de la cabeza et el ezquierdo de los pies~~) que tengan esta manera: que por quanto los dichos concejos tienen esta manera, que los vnos traen el vn año la cruz, et los otros el otro año; que aquel concejo que traxiere la cruz aquel año que la traxiere, tome el banzo derecho de la cabeza, et el otro tome el banzo ezquierdo de los pies de ambos los cuerpos Sanctos, et en cada vno dellos: et que el concejo que traxiere la cruz, que tome primero su parte que ha en el vino, que les da el Señor abbat: et el que traxiere la cruz ha et aya de aver vna cantara de vino apartadamente; et lo otro cada quadrilla su tercio: conviene a saber, Ojacastro el tercio, Yzcaray el tercio, et las aldeas Zorraquin et Balgañon el tercio: et quanto atañe a los dos banzos que toma et ha de tomar Madriz en cada vno de los cuerpos Sanctos, por quanto el monesterio dize, que non han sinon vno, et el otro que es en el monesterio: Esto queda a se ver entre el monesterio et Madriz.

Num.º 717.

Año de 1442, á 4 de marzo: Cajon V 13: papeles inutiles.

Sepan quantos esta carta de Encense vieren, como nos don Diego por la gracia de Dios et de la Sancta iglesia de Roma abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla, et Martin Ferrandez de Vergara prior mayor et Sacristan et Martin Sanchez de Harana so-prior et enfermero et Johan Lopez de Herbias hospitalero, et Sancho Ferrandez de Olano camarero, et Johan Garcia de Sancto Domingo limosnero et Lope Sanchez de Hita obrero, et Pedro Sanchez de Villar cellerizo, et Diego Martinez de Sant Vicente cantor, et Ferrant Lopez de Sant Vicente mayordomo, et Martin Fernandez de Grañon prior de Sant Millan de Suso, et Ferran Sanchez de Morales, et Gonzalo Garcia, et todos los otros monges et convento del dicho nuestro monesterio estando allegados et llamados en nuestro cabildo a campana tañida segunt que lo avemos de vso et de costumbre de nos ayuntar en el dicho nuestro monesterio, et veyendo et entendiendo, que es muy grant probecho nuestro et del dicho nuestro monesterio et de los nuestros Succesores que por tiempo seran en el dicho monesterio otorgamos

et conoscemos, que por nos et por los nuestros Succesores, que por tiempo seran en el dicho nuestro monesterio, que damos a encense et tributo perpetuo a vos Diego de Quoqua vecino de Entrena todas las heredades de pan et vino levar et casas et Solares et arboles de levar fruto et sin fruto, que nos et el dicho monesterio avemos en el dicho lugar de Entrena et en sus terminos, lo que pertenesce al oficio de la limosna del dicho nuestro monesterio: pero con tal condicion vos damos en el dicho encense et tributo, que nos dedes vos el dicho Diego de Quoqua et los vuestros herederos et Succesores, que por tiempo fueren, a nos et a los nuestros Succesores que por tiempo fueren en el dicho monesterio para siempre jamas cada año ochenta morabedis desta moneda corriente en castilla, que dos blancas fazen vn maravedi, que sera la primera paga, que vos el dicho Diego de Quoqua abedes de fazer de los dichos ochenta morabedis del dicho Encense al dia et fiesta de natividad del nuestro señor deste año de la fecha desta carta, et dende en adelante en cada año al dicho dia et plazo para siempre jamas puestos et pagados cada año a vuestra costa en el dicho nuestro monesterio so pena que nos dedes et paguedes por cada vn dia que pasare vn morabedi de la dicha moneda, et que a tan bien et cumplidamientre seades obligado vos et los vuestros herederos et Succesores a pagar la dicha si en ella cayeredes, como el dicho debdo principal. Et otrosi *. Et porque esto sea firme et non venga en dubda rogamos et pedimos a Johan Sanchez de Villapanillo escrivano publico por nuestro señor el rey en Sant Millan de la cogolla que esta presente, que desto que dicho es, faga del dos cartas de vn tenor et de a cada vna de vnos las dichas partes la suya signada de su signo.... ..... al dicho Diego de Quoca..... sellada con nuestros sellos de nos el dicho abbat et convento. Fecha et otorgada fue esta carta en el dicho monesterio a quatro dias del mes de marzo año del nascimiento de nuestro señor Jhesu Christo de mill et quatrocientos et quarenta et dos años. Desto son testigos que fueron presentes llamados et rogados Johan de Vergara vecino de Fonzaleche, et Ferrant Martinez de Arroyo vecino de Arze, et Diego Barbero

* siguen las condiciones acostumbradas de dichos censos perpetuos

vecino de Varrionuevo. Et yo Johan Sanchez de Villapanillo escrivano puplico sobredicho, que a todo lo que dicho es en vno con los dichos testigos presente fui, et a ruego et otorgamiento de las dichas partes esta carta fiz escrivir para el dicho Diego de Coqua et fiz en ella este mio Sig+no en testimonio de verdat = Johan Sanchez.

Num.º 718.

Año de 1454, á 28 de Enero: Cajon A. 12: titulo, bulas.

Nicolaus episcopus servus servorum Dei. Dilectis filijs conventui monasterii Sancti Emiliani de la coculla ordinis Sancti Benedicti calagurritane diocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Hodie monasterio vestro Sancti Emiliani de la coculla ordinis Sancti Benedicti calagurritane diocesis, ex eo quod dilectus filius Didacus monachus olim abbas dicti monasterii omni regimini et administrationi illius cui tunc preerat, in manibus nostris sponte et libere cesserit, nosque cessionem huiusmodi duximus admittendam, apud sedem apostolicam tunc vacanti, de persona dilecti filij Martini de Vergara tunc monachi dicti monasterii nobis et fratribus nostris ob suorum exigentiam meritorum accepta, de eorundem fratrum consilio auctoritate apostolica duximus providendum, preficiendo ipsum in abbatem curam et administrationem ipsius monasterii sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo; prout inde confectis litteris plenius continetur. Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatinus eundem abbatem tamquam patrem et pastorem animarum vestrarum grato admittentes honore, ac exhibentes sibi obedientiam et reverentiam debitam et devotam, eius salubria monita et mandata suscipiatis humiliter, et efficaciter adimplere curetis: alioquin sententiam, quam idem abbas rite tulerit in rebelles ratam abebimus et faciemus auctore Domino usque ad satisffactionem condignam inviolabiliter observari. Datis Rome apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominice millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto, quinto Kalendas februarium, pontificatus nostri anno octavo.*

* pende el sello de plomo de Nicolao quinto.

Num.º 782.

Año D.º 1462, á 20 de abril. Cajon 2. 32. pergamino fiel. exo. f.

Don Johan por la gracia de Dios rey de Aragon de Navarra de Sicilia de Valencia de Mallorca de Cerdeña de Corcega, conde de Barcelona, duch de Athenas de Neopatria e Encara, conde de Rosellon e de Cerdanya: a todos quantos las presentes veran e oyran e señaladamiente a los fieles e amados thesorero nuestros Johan Sanchez de Berrerpe, Johan de Sequera receptor de la nuestra villa e morindad de Estella e a qualesquier exibuedores et collectores de la imposicion de alcabalas de nuestro logar de Dabalos, Salut. Sepades, que ..... algunas xerrenexacion e emienda de los servicios quel amado nuestro Diego Martinez de Sizimya alcayde de las torres de la puerta de Sant Vicente en tiempos pasados nos ha hecho e faze de cada dia, por que aya, conque se ayudar a sostenor, nos le havemos fecho, et por thenor de las presentes de nuestra cierta ciencia fazemos gracia et merced para en toda su vida de la Suma de veynte e cinco floxines moneda daguest nuestro reyno paguederos aquellos desde primero dia de Jenero deste, presente anyo en adelante cada un anyo en adelante de las rentas de la imposicion de las alcabalas del dicho logar de Dabalos. Por tanto decimos e mandamos muy estrechamiente a vos dicho thesorero, receibidor, exibuedores, collectores de la dicha imposicion, o a otras personas a quienes pertenescera, que a sola, e simple estension de las presentes, toda dilacion e escusacion cessantes, al dicho Diego Martinez este presente et infrascripto anyo en toda su vida delibredes e paguedes e fagades dar delibrar e pagar de la dicha imposicion de alcabalas de la dicha Dabalos realmente et con efecto la dicha Suma de veynte e cinco floxines de moneda que es nuestra merced le mandar dar para en ayuda de su mantenimiento. E a nuestros amados e fieles los hordenes, e comisarios ofiçiales de nuestros compros reales mandamos, que los dichos thesorero, receibidor, exibuedores collectores e otros a quien pertenescera, tomen reciban en compte, et reboxen de las dichas receptas de imposicion de alcabalas del dicho logar de Dabalos los dichos veynte et cinco floxines de moneda que al dicho Diego Martinez este dicho anyo e dalli adelante cada un anyo durante su vida, segun dicho es, dado librado pagado e fecho delibrar dar et pagar, habidos por testimonio de las presentes, videmus, o copia dellas fechas en debida forma et con los reconocimien-

tos del dicho Diego Martinez, o al que por el les hubiere de haber, reconoscidas ante ellos vna vez tan solamientre sin alguna dificultad: e que ansi lo queremos e nos plaze non obstante qualesquier nuestras hordenanzas estatutos nin otras cosas a esto contrarias, nin otrosi non embargantes otras asignaciones e gracias otorgadas antes de agora sobre la dicha imposicion de Dabalos, las quales queremos aquesta aya de presente. Dada en la nuestra ciudat de Pamplona con nuestro sello de chancelleria ..... pendiente a veynte dias del mes de abril anyo de la ..... de nuestro señor Jhesu Christo de mill e quatrocientos et sesenta e dos anyos = Yo el Rey.

Num.º 720.

Año de 1467, á 29. de octubre: Cajon E. 3: titulo, monasterio del Espino: legajo 1.º n.º 8.º

Sepan quantos esta carta de yncense ynfitheutico perpetuo vieren, como nos Don Martin por la gracia de Dios et de la Sancta eglesia de Roma abbat del monesterio de Sant Millan de la cogolla, que es en el obispado de Calahorra, et Johan Garcia de Arbolancha prior mayor del dicho Monesterio, et Diego Alfonso so-prior, et Johan Gomez camarero et mayordomo et Diego Martinez de Sant Vicente ospitalero, et Johan Martinez de Sancta Gadea limosnero et Lope de Artiaga et Johan Ruyz, et Pedro Ruyz de Vañares, et Pedro Sanchez de Entrena, et Sancho Fernandez de Solorzano, et Pedro Sanchez de Valpuesta monges del dicho monesterio, et todos los otros monges profesos et convento del dicho monesterio, estando ayuntados en nuestro cabildo a campana tanida segunt que lo avemos de uso et de costumbre de nos ayuntar: et ansi mismo estando presente Diego Ruyz de Mena cellerizo monge propeso del monesterio de Sancta Maria del Espino, que es en el obispado de Burgos, procurador que se mostro de don Martin Ortiz prior mayor del monesterio de Sancta Maria del Espino, et de Johan Perez de Fontecha so-prior et de Pedro Martinez de Corro camarero et de Pedro Fernandez de Quexera enfermero, et de fray Johan de Portilla, et de fray Johan de Ayuelas, et de fray Johan de Alorian, et de fray Rodrigo monges de dicho monesterio del Espino et del Convento del, la qual procuracion parescio ante mi el infrascripto escrivano signada de escrivano publico; et presentada et mostrada por ante los testigos de yuso escriptos especialmente para todo lo yuso

contenido por los dichos Señores prior monges et convento del dicho monesterio de Sancta Maria del Espino para hotorgar la dicha procuracion et cada cosa, et en especial de todo lo de yuso escripto et contenido: en ansi mismo con licencia et abctoridat expresa, quel dicho señor abbat dio et hotorgo a los prior monges et convento del dicho monesterio de Sant Millan por virtud de la dicha licencia a nos dada por el dicho señor abbat nuestro Señor hotorgamos et conoscemos que damos a yncense et perpetuo imphitosion a vos el prior et monges et convento del dicho monesterio del espino en su nombre el nuestro lugar de Guinicio et heredades et solares, quel dicho nuestro monesterio ha et tiene en el, con las heredades que tiene et ha en la villa de Sancta Gadea et sus terminos et jurisdicion, con lo que pertenesce a Sancta Cruz de Bozo: et iglesia et campanas et todas sus pertenencias et derechos que nos hemos et tenemos et nos pertenescen en la dicha iglesia et lugar de Guinicio et en todo lo suso dicho que es este que se sigue. Primeramientre el dicho lugar de Guinicio con sus casas et solares que son en el, las quales son estas vnas casas viejas de teja que son cavo la iglesia de Señora Sancta Maria de Guinicio: item otro solar junto con esta dicha casa en el qual estava vn rincon fecho de paja, et es fecho nuevamente de teja todo: item otra casa debaxo della el camino en medio la quarta parte de paja, la qual esta nuevamente de teja: item otro solar cerca de la fuente el qual estava fecho la quarta parte de paja, el qual se fizo nuevamente otro quarto de teja: item debajo del olmo, que solian ser campo et hera esta fechas quatro casas quatro pares: item luego alli junto debaxo del camino vnas casas nuevas de cal et canto con sus corrales, et qual solar et casas esta fecho campo: item otras casas en el campo mas abaxo de Pedro Martinez de Villananne todas estas de teja: item otras casas en las espaldas destas de teja. Et las heredades del dicho lugar, que se dan con el, son estas que se siguen: primeramente vna tierra debaxo de la iglesia como toma de las espaldas de las casas, et como toma el campo que van al vado et liega al linde de los nozedos et buelve al salze et salle al camino que van a la puente de La-rat: item otra tierra entre el dicho camino que a la puente de La-rat, et el camino que va a la llana como se contiene fasta la pieza que era de Fernando de la torre: Item otra tierra siguiendo el camino de la puente de La-rat fasta la asomadilla de los morales: item otra tierra como toman las espal-

das de la iglesia, et como va el camino de la dicha llana fasta tierra de Sancta Maria de Buxedo, et como buelve el majuelo de Fernant Sanchez de Morquecho, et dende como va de la fondanada del dicho majuelo fasta la tierra de Rodrigo de Nerrojo, que es cerca de la asomadilla como baxa al rio, et va al rio abaxo, sacando vna suerte de vn parral et viña que es de nieto de Pedro Martinez de Villanne, et otra tierra de Johan Martinez de Cueva, et otra tierra de Sancta Maria de Buxedo, et otra tierra de Sancta Maria del Espino; et esto aparte, como toma el dicho rio et llega a la puente et baxa fasta la pasada del molino et buelve al campo del dicho lugar et tira por el aldea, et va fasta la dicha asomadilla: item otra tierra en el nispero, otra tierra a los majuelos, otra tierra a parte arriba de la cerrada de la vna parte la dicha cerrada, et de otra parte la pieza de Sant Pedro de Sancta Gadea, otra tierra de la otra parte del rio junta con la pontanilla pasado el rio, como toma el rio et baxa fasta la tierra de Fernant Sanchez Morquecho; otra tierra entre el rio et el molino et a parte de arriba el monesterio de Sancta Maria del Espino; otra tierra pasado del dicho molino, que llaman las tovas como va de cara a ebro, et buelve al dicho rio fasta a surco de Pedro Perez de Fontecha: otra tierra en Vadaguyjo, como se contiene de la tierra de Pedro Perez de Fontecha fasta ebro et se rodea con el rio: otra tierra de la otra parte del rio a do dizen la olla fasta la tierra que dizen de Sancta Maria de Valpuesta: otra tierra en bacuarrero de la vna parte surqueros ebro et de la otra parte tierra de Furtun Sanchez alcalld de la Ribera: otra tierra a Villaverde, como se contiene fasta el camino de socarrera fasta el codillo de los morocacalles, de la otra parte surqueros Pedro Martinez de Guinicio, et de la otra parte Fernant Sanchez de Morquecho: item otra tierra en Montañana a donde dizen al pozo a surco de Ferrant Sanchez de Castillo fasta a surco de lo que era de doña Mencia: otra tierra en la pesquera a los perales de la vna parte surqueros ebro, et de la otra parte el camino: otra tierra mas aca de las pesqueras a surco de la vna parte Pedro Perez de Fontecha, et de la otra parte ebro: et estas dichas heredades estan partidas antiguamente en seys suertes por iguala, las quales pueden ser de sembradura poco mas o menos cada suerte fasta seys fanegas o seys fanegas et media de sembradura, que son por todas fasta treynta et nueve fanegas de sembradura: Otra tierra debaxo de Sant Millan so-

bre el camino real: otra tierra a Carraportilla encima del camino real como sale al sendero, que va a la puente de Larad: otra tierra al molino como sale a la llana a surco de lo de Azio, et de la otra parte tierra del monesterio de Sancta Maria del Espino, como se contiene fasta el rio: otra tierra a la pontanilla del molino de enmedio: otra tierra debaxo del camino como llega el parral de Johan de Burgos a trascastillo: otra tierra que llaman la serna, que va del alberque a los parrales de las heras de Sancta Cruz de Bozo como baxa de la iglesia fasta el linde debaxo: otra tierra debaxo del molino de Pedro Perez de Portilla, et de la otra parte tierra de Mendoza: otra tierra a molinillo cerca de la dehesa de Obarenes: otra tierra en Ayuelas junta con Sant Pedro: otra tierra a Santiago: las quales tierras de Sancta Gadea et Sancta Cruz pueden ser fasta diez et ocho fanegas de sembradura. Lo qual todo otorgamos et conoscemos que es pro et bien et utilidad del dicho monesterio, et que sobrello et cada cosa et parte dello por nos fueron fechos los tratados et altercaciones en nuestro cabillo, et de concordia de todos fallamos ser muy probechoso et util al dicho nuestro monesterio, et que se fiziese la dicha carta de incense et ymphiteosin perpetuo con las condiciones siguientes. Primeramente que vos el dicho prior et monges et convento del dicho monesterio del Espino ayades et gozedes todo lo suso dicho por vos et vuestros subcesores, con que dedes et pagedes a nos el dicho don Martin abbat et prior et monges et convento del dicho nuestro monesterio et a nuestros subcesores por censo et annua pension en cada un año contando del dia de la fecha desta nuestra carta treynta florines de oro puestos en el dicho nuestro monesterio de Sant Millan a costa et mision de vos el dicho prior et monges et convento del dicho monesterio del Espino et de vuestros subcesores a todo vuestro peligro et caso fortuito, con que nos dedes por cada uno de los dichos florines de oro ochenta maravedis de la moneda corriente en estos regnos de Castilla, con condicion que la dicha estimacion et prescio agora nin en algun tiempo del mundo se pueda aumentar nin desminuir por qualquier caso fortuito que venga; et con condicion que vos el dicho prior et monges et convento del dicho monesterio de Sancta Maria del espino, el dicho lugar de Guinicio et terminos et heredades suso dichas, et iglesia et campanas non podades vender nin enagenar en manera alguna *

* Siguen con las clausulas y expresiones acostumbradas de censos enfiteuticos.

Et por que esto es verdat et non venga en dubda, ambas las partes rogamos et mandamos a vos el dicho escrivano que presente estades, que fagades et mandedes fazer dos cartas tal la vna como la otra ambas de vn tenor, et dedes sendas a cada vna de nos las dichas partes signadas con vuestro signo. Fecha et otorgada fue todo lo suso dicho en la claustra que es en el dicho monesterio de Sant Millan donde han costumbre de se ayuntar a su cabillo veynte et nueve dias del mes de Octubre año del nascimiento de nuestro Salvador Jhesu christo de mill et quatrocientos et sesenta et siete años. testigos llamados et rogados que fueron presentes Pedro Fernandez de Bergara thesorero de calahorra et de la calzada et Gonzalo Sanchez de tejada vecino de la cibdat de Nayera et Johan de Lusia, et otros vecinos de S. Millan.

Por ante Ferrant Martinez Escrivano.

Num.º 721.

Nota. Es primero la q.e sigue.

Año de 1477, á 5. de mayo: Cajon A. 12: titulo, bulas.

Sixtus Episcopus servus servorum Dei. Dilecto filio Petro Sancii de castillo abbati monasterii Sancti Emiliani de la cogolla Romane ecclesie immediate subiecti ordinis Sancti Benedicti calagurritane diocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Summi dispositione rectoris ad regimen vniversalis ecclesie deputati, curis assiduis angimur et assidua meditatione pulsamur; ut opem et operam quantum nobis ex alto conceditur, impendamus, quod orbis ecclesie et monasteria vniversa presertim pastorum regiminibus destituta, per nostre providentie ministerium viris committamur idoneis, qui sciant velint et valeant ecclesias et monasteria eis commissa studiose regere et fideliter guvernare. Dudum siquidem provissiones omnium ecclesiarum et monasteriorum apud sedem apostolicam tunc vacantium et inantea et vacaturorum collationem, et dispositioni nostre reservavimus cernentes ex tunc irritum et inane, si secus super hiis a quoquam quamvis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret atemptari. Postmodum vero monasterio Sancti Emiliani de la cogolla Romane ecclesie immediate subiecto ordinis Sancti Benedicti calagurritane diocesis, ex eo quod dilectus filius Johannes de Arbolancha nuper ipsius monasterii abbas illius regimini et administrationi ..... erat, per certum procura-

rem suum ad hoc ab eo specialiter constitutum in manibus nostris sponte et libere cessit. Quamque cessionem ipsam duximus admittendam vacante ..... ad provisionem ipsius monasterii celerem et felicem, de qua nullus preter nos hac vice se intromittere potuit sive potest, reservatione et decreto obsistentibus supradictis, ne monasterium longioris vacationis exponatur incommodis, paternis et solicitis studiis intendentes post deliberationem quam de proficiendo eidem monasterio personam idoneam et etiam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem; demum ad te sub-priorem dicti monasterii et oriundum ipsum exprese professum; cui religionis zelo, litterarum scientia, vite munditia honestate morum, spiritualium providentia, et temporalium circumspectione, aliisque multiplicium virtutum donis, apud nos fidedigna testimonia perhibentur direximus oculos nostre mentis; quibus omnibus debita meditatione pensatis, de persona tua nobis et eisdem fratribus, ob tuorum exigentiam meritorum accepta, eidem monasterio de dictorum fratrum consilio circumspectione apostolica providemus, teque preficimus in abbatem curam regimen et administrationem eiusdem monasterii, tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, in illo qui dat gratias et largitur ....., quod dictum monasterium per tue circumspectionis industriam, gratia Domini tibi assistente propicia, regetur viriliter et prospere dirigetur; gratamque in eisdem spiritualibus ac temporalibus suscipiet incrementa. Quocirca discretioni tue per apostolica scripta mandamus, quatinus impositum tibi a Domino onus regiminis dicti monasterii suscipiens, te, in eius cura salubriter exercenda diligentem exhibeas, et etiam studiosum, quod dictum monasterium gubernatori provido et fructuoso administratori gaudeat se commissum ..... tributionis ..... meam dicteque sedis benedictionem et gratiam exinde uberius consequi merearis. Datis Rome apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominice millesimo ~~septuagesimo~~ octingentesimo nonagesimo septimo, tertio nonas maii, pontificatus nostri anno sexto.

=Petrus de Spinosis a Guardialan.=

Num.º 722.

Esta esmancion á la antecedente.

Año de 1477. á diez de abril: Cajon 2.º 2: zollo 6: n.º 37.

Sixtus episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis Helmia et de Burgedo Burgensis diocesis monasteriorum abbatibus, salutem et apos-

tolicam benedictionem. Sua nobis dilecti filii Johannes de Arbolancha abbas et conventus monasterii Sancti Emiliani de la cogolla Sancti Benedicti ordinis, calagurritane diocesis petione mostraverunt: quod olim rector parrochialis ecclesie loci de Foncea et universi beneficiati in eadem Burgensi diocesi, falso asserentes eosdem abbatem et conventum ad solutionem certarum decimarum tum expresarum quarundam possessionum dicti monasterii, etiam tunc expresarum esse obligatos eos condemnari et compelli ad solutionem dictarum decimarum coram Alfonso abbate monasterii Sancti Petri de Arlanza ordinis predicti, Burgensis diocesis; iudice ut dicebant apostolica auctoritate deputato traxerunt in causam, qui in ea perperam procedens difinitivam pro rectore et beneficiatis predictis, et contra Johannem abbatem et conventum prefatos sententiam promulgavit iniquam, a qua pro parte Johannis abbatis et conventus predictorum fuit ad sedem apostolicam appellatum, et super appellatione huiusmodi apostolicas ad abbatem de Obarenes, et priorem del Espino per priorem soliti gubernari monasteriorum dicte Burgensis diocesis eorum propriis nominibus expresis, litteras impetrarunt, et illarum pretextu rectorem et beneficiatos predictos coram Johanne de Fontecha abbate de Obarenes et Martino Urtiz priore del Espino monasteriorum predictorum in causa appellationis huiusmodi fecerunt ad iudicium evocari, qui in ea etiam perperam procedentes sententiam confirmarunt iniquam: a qua pro parte Johannis de Arbolancha abbatis et conventus predictorum sentientium exinde indebite se gravari fuit denuo ad sedem appellatum antedictam. Quocirca discrectioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus in causa ultime appellationis huiusmodi procedentes legitime ultimam sententiam ipsam confirmare vel infirmare, appellatione remota, curetis prout de iure fuerit faciendum: quod si non ambo his exequendis potueritis interesse, alter vestrum ea nichilominus exequatur. Datis Rome apud Sanctum Petrum anno ab incarnatione dominice millesimo quadringentesimo septuagesimo septimo, quarto idus aprilis, pontificatus nostri anno sexto.

Núm.º 723.

Año de 1495, á 8 de mayo: Cajon E. 6: leg.º 8.º n.º 2: rincon, Haro.

A ocho dias del mes de mayo año de noventa y cinco, este dia estando ayuntados en su capitulo a campana tañida segund que lo han de uso et de costumbre de se ayuntar a los somejantes negocios el muy reverendo señor Don Pedro de Castillo abbad del dicho monesterio e el so-prior Lope Sanchez de Vergara, et Pedro Sanchez de Salvanera, et Pedro Sanchez de Valpierre et Juan Perez de Tomecha e Juan Martinez de Sancta Dadea e Pero Lopez, e Juan Perez de Tricio e la mayor parte de los otros monges del dicho monesterio dieron a Encense perpetuo a Juan Fernandez de Paxariejo vecino de la villa de Haro seys fanegas de pieças poco mas o menos, que son en termino de la dicha villa de Haro en tres logares, las tres fanegas a un sulco, junto con la iglesia de Santa Maria de Vega, a sulco de pieza de capellania de Fernan Sanchez e de Pedro Perez: et otras dos fanegas en Cuevillixi a sulco de hexedad de Ximeno de Salinas vecino de la dicha villa. a sulco de hexedad de Ximeno de Salinas vecino de la dicha villa, e de la otra parte Pº texedor vecino de la dicha villa: et otro pedaço con un pedazuelo de dos celemines poco mas o menos entrante Almendoza, que es a sulco el pedaço mayor de hexederos de Pedro Lopez de Villaxi, e los dos celemines a sulco de hexedad de la iglesia de Sancto Thomas de Haro. Las quales dichas hexedades segund de suso son deslindadas le dieron a encense perpetuo, como dicho es, para el e para todos los que del vinieren; con tal paramiento modo e condicion, que aya de quedar e quede en el fijo o fija mayor del dicho Juan Fernandez, o a quien el por su testamento o lo quisiere dexar de sus fijos: e con que las dichas hexedades non se puedan partir nin dividir entre herederos, salvo que aya de quedar en poder de un hexedero, qual el dicho Juan Fernandez eligiere: e con que non se puedan vender nin enagenar a persona poderosa nin a iglesia nin a monesterio nin a otra persona, salvo que siempre e toda este en el tronco del dicho Juan Fernandez juntamente sin dividir nin partir, como dicho es; e a de dar de encense en cada año tres fanegas de pan, meytad trigo et meytad cebada para el dia de Sant Miguel de setiembre, puestas e pagadas donde el mayordomo que es o fuere del monesterio le dixiere es a saber en la villa de Haro, o trahellas a su costa e mision al dicho monesterio para el dicho dia.

No dieron la iglesia a Encense, sino las hexedades.

Et si las condiciones sobre dichas non guardare, o non pagare el dicho encense por espacio de dos años, quel encense sea ninguno, et caya del, e se aplique al monesterio con todos los mejoramientos que estubieren fechos en dichas heredades del dicho encense. Para el cumplimiento et pago dello, e obligo por espresa obligacion un pedazo de majuelo que tiene en carra q̃ sera fasta cinco obradas poco mas o menos, que es a Sulco de Martin Ferrandez de Garcivieso, e de Sant Juan vecino de Vañares. Para lo qual otorgaron contrato de Encense a consejo de letrados con renunciacion de leyes. Testigos Juan de la Calle mazonero e Juan de Morales barbero e Juan Galindo barbero e Andres de Vaquedano, todos vecinos de la villa de Varrionuevo e oficiales del dicho monesterio = Ferrando de Criales.

Num.º 724.

Año de 1498, á 19 de diciembre: Cajon E.12: titulo, Miñon: legajo 1.º num.º 2.º

Don Pedro de Castillo abbad del monesterio de Señor Sant Millan de la cogolla, aviendo respecto et acatamiento a los muchos e buenos servicios que vos el concejo, merino, e onmes buenos escuderos del logar de Miñon et Lazarzosa nos aveis fecho, e considerando el probecho et utilidad del dicho monesterio, e seyendo verdaderamente informado de personas dignos de fee, en especial de Hernand Martinez nuestro merino vecino de los dichos logares de Miñon e Lazarzosa sobre juramento, que por nos le fue tomado et el hizo, en que so virtud del absolvio et dixo: que se quedaban por labrar a falta de moradores en los dichos logares de Miñon e Lazarzosa fasta veinte e cinco, o treinta fanegas de sembradura pertenecientes al dicho monesterio los diezmos dellas. Et asi mismo dixo e absolvio, que a causa que a los vecinos de los dichos logares a cada uno les fazian pagar et pagaban de tributo llamado Serna cada un año un almud de pan meytad trigo et meytad cebada se absentaban et despoblavan. Et conosciendo que todo esto redundava en daño del dicho monesterio e en diminucion de los diezmos, que de las dichas heredades se podrian conseguir e proceder en evidente utilidad e probecho del dicho monesterio: por bien hacer a los dichos concejo, merino, escuderos et onmes buenos de los dichos logares, conviene a saber a vos el dicho Fernand Martinez nuestro merino e a Lope Sanchez e a ~~[illegible]~~ Pedro Ruyz

e a Juan Gutierrez vecinos de Miñon; e a Juan Martinez e Martin Sanchez, e a Juan Lopez e a Pedro Martinez e a Ruy Sanchez e a Pedro Martinez e a Lope Ruyz e a Mari Fernandez e a Mari Garcia vecinos de Lazarzosa, e a todos los otros vecinos que seran de aqui adelante de los dichos logares de Miñon e Lazarzosa les fazemos merced, e es nuestra voluntad por los respecto suso dichos, que ningun vecino nin viuda non ayan de pagar nin paguen del dicho tributo llamado Serna en cada vn año, salvo la meytad del dicho almud del dicho pan, que fasta agora solian pagar: la qual merced les fazemos asi a los vecinos de los dichos logares suso nombrados que agora son como a los que seran vecinos en ellos de aqui adelante para en toda nuestra vida. E queremos e es nuestra voluntad que asi se guarde e tenga e ninguno non vaya nin pase contra ello, por toda nuestra vida, como dicho es. Et desto les mandamos dar esta nuestra carta de merced firmada de nuestro nombre e señalada de nuestro Escrivano e notario. Fecha en el dicho nuestro monesterio a diz e nueve dias del mes de diziembre año del nascimiento de nuestro Salvador Jhesu Christo de mill e quatrocientos e noventa e ocho años. = Petrus abbas Sancti Emiliani = por mandado del abbad mi señor Fernand Lopez de Criales su notario =

Numero 725.

Año de 1504, á 15 de julio: Cajon 0.5: titulo, Salinas de Añana: rollo vnico: n.º 13.

Yo Don Diego Gomez Sarmiento conde de Salinas digo: que por quanto en los tiempos pasados mi padre, sancta gloria aya, e yo en mi tiempo hemos levado en servicio de los reverendos padres abbad prior et monges et convento del monesterio del Señor Sant Millan de la cogolla veinte e cinco fanegas de trigo en cada vn año al tiempo que la sal que el dicho monesterio tiene situado en las salinas de la mi villa de Salinas de Añana se sacava: et por quanto agora entre los reverendos padres abbad prior e monges et convento suso dichos somos concertados que me den en enfiteusi perpetuo todas la eras de sal hacer que tienen en la dicha mi villa de Salinas con todas sus pertenencias, mueras, pozos et pozas terrados, et pontidos, e condefijos de sal e muera tener, e todas las otras heredades de pan e vino levar, que el dicho monesterio ha e tiene en la dicha villa

de Salinas e en sus terminos, e en la villa de la Bastida e sus terminos. Por ende digo, que dende agora dexo graciosamente al dicho monesterio las dichas veinte e cinco fanegas de trigo para siempre jamas para que en tiempo alguno non les sean pedidas nin demandadas por persona alguna. E por esta presente firmada de mi nombre digo, que renuncio qualquiera accion o derecho que me pertenezca, ó pertenecer pueda a las dichas veinte e cinco fanegas de trigo en los dichos reverendos padres abbad prior menges et convento del dicho monesterio de Señor Sant Millan de la cogolla en fee de lo qual firme mi nombre. Fecha en la mi casa fuerte de la Puente la Rad quince dias de Jullio, año del nacimiento de nuestro Señor Jhesu Christo de mill e quinientos e quatro años. Desto son testigos que fueron presentes e vieron firmar a su Señoria don Pedro Sarmiento, e don Yñigo Sarmiento, e Juan Veltran de Marzaua alcayde de la Puente de Larad et otros. el conde de Salinas don Pedro Sarmiento. Don Yñigo Sarmiento. Juan Veltran de Marzaua. E yo Fernando Lopez de Criales Vecino de la villa de Varrionuevo de Sant Millan escrivano del rey e de la reyna nuestros señores e su notario publico en la su corte e en todos los sus reynos e señorios, que a lo que dicho es presente fui en uno con los dichos testigos, que en uno con el dicho Señor conde firmaron sus nombres en el registro donde esta carta salio. E por que ende la escrivi e subscrivi e fize aqui este mio sig✝no a pedimiento del muy reverendo Señor fray Miguel de Alzaga abbad del dicho monesterio de Sant Millan en testimonio de verdad.

Num.º 726.

Paulo 3.º q.e dio principio á su pontificado el de 1534 hasta el de 1549. en q.e fallecio

Año de 1545, á 5 de septiembre: Cajon A. 12: titulo bulas: rollo 2.º num.º 15.

Paulus episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis abbati, priori, et conventui monasterii Sancti Emiliani de la cogolla ordinis Sancti Benedicti Calagurritane diocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur quod iustum est et honestum, tan vigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per solicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Ea propter dilecti in Domino vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu omnia et singula privilegia, indulta, facultates, prerrogativa, exemptiones, indulgentias non minus plenarias et alias gratias, ac iura, jurisdictiones vobis et monas-

terio vestro a felicis recordationis Innocentio papa tertio, et aliis Romanis pontificibus predecessoribus nostris, necnon libertates et exemptiones seculariumm exactionum, ac donationes, et votivas, aut aliàs nuncupatas et concessiones a regibus, principibus, ducibus, comitibus, et aliis Christi fidelibus, et precipue donationem voti seu votorum a recolende memorie Ferdinando Gonzalez vobis et eiusdem monasterio factam seu factas et concessas, ac quascumque sententias, laudi et arbitramenta, necnon scripturas et alia instrumenta in dicti vestri monasterii favorem gesta, lata, prolata et facta, dummodo rite et legitime lata extiterint, et in rem transierint indicatam, specialiter autem sententias, laudi, aut arbitramenta in ipsius vestri monasterii favorem super visitationem et correctionem ecclesiarum ac decimis et primitiis rebusque aliis contra loci ordinarium calagurritanum et calciatensem, ac quarumcumque ecclesiarum seu cathedralium quam collegiarum capitula, aliasumque quarumcumque inferiorum ecclesiarum, rectores et beneficiatos aliosque quascumque personas tam ecclesiasticas quam seculares tam calagurritane et calciatensis quam aliarum quarumcumque civitatum et diocesum latas seu lata sicuti recte et rite etiam late vel lata extiterint, et in rem similiter transierint indicatam, ac res et bona mobilia et immobilia spiritualia et temporalia, ac fructus redditus et proventus, decimas primitias et alia iura, necnon ecclesias, hospitalia et alia loca una cum eorum iurisdictione spirituali et temporali dicto vestro monasterio canonice unita annexa et incorporata, donata, concessa et elargita tamen a prefatis predecessoribus nostris, quam dictis regibus et aliis Christi fidelibus, inter que hec que sequuntur, etiam propriis nominibus et vocabulis duximus exprimenda, videlicet: locum la Sexna nuncupatum, ubi dictum vestrum monasterium fundatum extitit, cum omnibus confinibus suis ac limitibus in donationibus regum in libro bitulo nuncupato contentis, ac omnibus decimis et primitiis ex fructibus, qui intra dictum locum la Sexna colliguntur, ac suis omnibus pertinentiis. Ecclesiam Sancti Vincencii de Villanova cum sua Sexna et omnibus hereditatibus et illarum decimis et primitiis, sive cultivencur per vos sive per arrendatarios seu colonos, ac cum omnibus pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Martini de Sexmo

Este es el termino de la Villadia

11

Los Caserios del Rio. } cum sua serna, cum omnibus hereditatibus et illarum decimis et primitiis, sive cultiventur per vos, sive per arrendatarios et colonos, et cum omnibus aliis pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Sebastiani apud

locum vulgariter la manzaneda nuncupatum prope dictum vestrum monasterium cum sua serna et omnibus hereditatibus, ac illarum decimis et primitiis, sive cultiventur per vos sive per arrendatarios et colonos et cum omnibus aliis pertinentiis suis. Ecclesiam Sancte Marie de la Serrada cum sua serna et omnibus hereditatibus ac illarum decimis et primitiis, sive cultiventur per vos sive per arrendatarios

La Ygl.a Parroquial de Suillan. } et colonos. Oppidum de Varrionuevo cum parrochia feligresia nuncupata quam in ecclesia vestri monasterii illius incole habent, cum omnibus oblationibus decimis et primitiis dicte ecclesie pertinentibus et cum auctoritate ponendi vicarium clericum secularem vel religiosum ad nutum vestrum amobilem, qui eiusdem parrochie parrochianis ecclesiastica sacramenta ministret; et cum auctoritate ponendi officialem, qui vulgariter merinus dicitur, ad nutum vestrum amobilem pro gubernatione populi dicti oppidi, et cum omnibus pertinentiis suis. Locum

La de Santa Potamia, en otro tpo San Gorge } de Santurde cum eius parrochiali ecclesia sancte Potamie, alias Sancti Georgii, cum omnibus suis oblationibus decimis et primitiis, territoriis, vineis, hortis et auctoritate ponendi in ipsa ecclesia sancte Potamie capellanum clericum secularem vel religiosum ad vestrum nutum admobilem, ac officialem vulgariter merinum nuncupatum, qui dictum populum gubernet ad nutum vestrum elegibilem et amobilem, et cum omnibus iuribus et pertinentiis suis. Locum de Ma-

Madriz } driz, qui est prope prefatum vestrum monasterium cum omnibus suis terminis, montibus, pascuis, defesis, aut alias nuncupatis, pratis, agris, fontibus, fluminibus, molendinis, piscariis, terris, vineis, ac prediis, ita quod in flumine Sancti Emiliani nullus possit piscari, nec molendinum aut aliud edificium facere, nisi vos et dictum vestrum monasterium, et cum iurisdictione civili et criminali ac facultate ponendi officiales, qui ibidem iustitiam exerceant, et communitatem gubernent, ad vestrum nutum amobiles, cum omnibus tributis vulgariter castilleria, pectia, martiniegas, assadura, marzaga, urcion, veretas nuncupatis, ac omnibus aliis servitiis, vectigalibus, iuribus, foris, et servitutibus dicto vestro monasterio tam-

quam domino et patrono pertinentibus et debitis. Ecclesiam Sancti Martini de Soto cum sua Sexma et omnibus suis domibus, terris, vineis, ortis et decimis et pertinentiis ex fructibus, qui in eis colliguntur, et ex eis que per colonos laborantur, cum omnibus suis fluminibus, piscariis, fontibus, molendinis, edificiis, arbustis, pratis, pascuis, usibus, consuetudinibus, libertatibus, exemptionibus, immunitatibus, et servitutibus, quas habet cum loco de Badaran, et locis circumvecinis. Et locum de Badaran cum sua ecclesia parrochiali, ac omnibus eius decimis et primitiis, ac facultate ponendi in dicta ecclesia servitores seu capellanos clericos seculares, seu religiosos ad vestrum nutum amobiles absque aliqua observatione prelationis, et cum auctoritate nominandi unum pro rectore dicte ecclesie ad vestrum nutum amobilem absque parrochianorum et aliorum clericorum seu capellanorum consensu; et cum iurisdictione civili et criminali, ac facultate tamquam domini illorum illas dandi ad certum tempus vel in perpetuum officialibus dicti loci per vos ad libitum vestrum pro tempore nominatis in arrendam, seu alias prout vobis bene visum fuerit; et cum omnibus terris agris pratis pascuis defessis, aut alias nuncupatis, montibus, prediis, fontibus, fluminibus, molendinis, edificiis, ita quod in flumine apud dictum locum faciente nullus possit edificare seu construere molendinum seu aliud edificium preter vos et dictum vestrum monasterium, et cum domibus terris cultis et incultis, vineis ortis arbustisque, nec non cum auctoritate ponendi iudicem seu alium officialem maiorem vulgariter nuncupatum, et alios officiales qui gubernent dictum locum tam in criminalibus quam civilibus coniunctim vel divisim ad vestrum nutum amobiles, et cum suis omnibus aliis pertinentiis: Ecclesias de Villagonzalvo, et Torrero cum omnibus suis decimis et primitiis et aliis pertinentiis: ac locum seu terminum de Villolquite cum meditate decimarum ex fructibus qui in hereditatibus dicti loci seu termini colliguntur, que non sint propria hereditates dicti monasterii, et cum omnibus decimis hereditatum vestrarum propriarum antiquarum, vel novitex ipsi vestro monasterio acquisitarum, seu in posterum acquirendarum, eas per vos vel vestros colonos cul-

tivando: ac ecclesia sancte Marie de Roxo cum sua serna et omnibus suis hereditatibus, terris vineis ortis ac decimis et primiciis, et omnibus aliis, pertinentiis ac exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, quas habet in simul cum locis de Badaram, et Madriz, et aliis circumvecinis, et cum omnibus aliis pertinentiis suis. Locum de Cordovim cum sua ecclesia parrochiali, ac omnibus suis decimis et primitiis et pertinentiis, ac auctoritate providendi de servitiis, que sunt in dicta ecclesia quibuscumque clericis clericis secularibus seu regularibus ad nutum vestrum amobilibus, ac facultate ponendi seu nominandi officialem vulgariter merinum nuncupatum, qui communitatem dicti loci gubernet, cum domibus, pratis, pascuis, agris, montibus, defesis, hereditatibus, terris, vineis, ortis, arbustis, fontibus, fluminibus, censibus, tributis, et omnibus aliis pertinentiis suis. Locum de Cardenas cum sua ecclesia parrochiali, ac heremitorio sancte Marie Magdalene, cum omnibus suis decimis primitiis et pertinentiis, ac auctoritate providendi de dicte ecclesie servitio cuicumque clerico seculari seu religioso ad nutum elegibili et ad nutum amobibili, ac ponendi seu nominandi officialem vulgariter merinum nuncupatum pro dicti populi gubernatione, ad libitum vestrum amobilem, et cum omnibus domibus, terris vineis hortis pratis pascuis fontibus fluminibus, ita quod in flumine de Cardenas nullus preter vos possit edificare seu construere molendinum seu aliud edificium, et cum montibus defesis tributis, servitiis, iuribus, castellariis et aliis pertinentiis suis. Locum de Villaverde cum sua ecclesia parrochiali ac omnibus decimis et primitiis eius et cum omnibus terris suis, agris pratis montibus pascuis defesis tributis, aut aliás cuncupatis, prediis, fontibus fluminibus molendinis domibus terris cultis et incultis, vineis, arbustis, servitiis, iuribus, necnon cum auctoritate ponendi in dicta ecclesia parrochiali capellanos clericos seculares vel religiosos ad vestrum nutum amobiles, ac cum auctoritate ponendi officialem quem vulgo merinum appellant, qui gubernet dictum locum, ad vestrum nutum elegibilem et amobilem et cum omnibus aliis pertinentiis suis. Sanctam Mariam de Bobadilla cum omnibus suis

hereditatibus, terris cultis et incultis, vineis hortis, necnon decimis et primitiis illarum, licet ille cultiventur per colonos et arrendatarios, et cum omnibus aliis pertinentiis. Locum de Ledesma cum sua ecclesia parrochiali, ac omnibus suis decimis et primitiis, ac potestate ponendi capellanos seculares, sive religiosos ad vestrum nutum amobiles pro servitio dicte ecclesie, et cum omnibus suis terris, pratis, aquis, pascuis montibus defessis, aut aliàs nuncupatis, predijs, fontibus, fluminibus, molendinis, piscarijs, domibus, terris cultis et incultis, vineis, arburis, tributis, vectis, servitijs, et omnibus aliis pertinentijs suis, et cum potestate ponendi officialem meximum vulgariter nuncupatum, qui gubernet dictum locum ad vestrum nutum eligibilem et amobilem. Locum de Campzovin cum sua ecclesia parrochiali et duabus tertijs partibus omnium decimarum dicte ecclesie, ac omnibus decimis et fructibus qui colliguntur in terris, vineis, et hortis propriis dicti vestri monasterii, que cultivantur per colonos et arrendatarios incolas dicti loci de Campzovin, seu quoscumque alios tam in suis terminis et districtibus, quam etiam in terminis et districtibus aliorum locorum circumvecinorum, prout sunt Olave, Bamoy et Bobadilla, et alii circumvecini loci; et cum auctoritate providendi de servitijs dicte ecclesie quibuscumque clericis secularibus sive regularibus ad vestrum nutrum amobilibus, ac cum potestate ponendi officialem meximum videlicet ad nutum vestrum eligibilem et amobilem, qui dictum locum gubernet, et omnibus suis decimis, terminis, pratis, aquis pascuis, montibus, defessis, aut alias nuncupatis, predijs, fontibus, fluminibus, piscarijs, domibus, terris cultis et incultis, vineis, arburis, censibus, iuribus, servitijs, et omnibus aliis pertinentijs suis. Ecclesiam sancti Sebastiani prope oppidum de Nagera civitate nuncupatum, cum omnibus suis hereditatibus terris vineis arburis et hortis, ac omnibus decimis et fructibus, qui in eis colliguntur, etiam si per arrendatarios et colonos cultiventur in domibus loci de Tricio, ac fluminibus, molendinis, censibus et omnibus aliis pertinentijs eiusdem ecclesie: ac dicto vestro monasterio in toto districtu de Nagera cuiuscumque qualitatis vel quantitatis existant: et vineas et hereditas

des in Sancto Vissentio, et Villa-rica, cum decimis omnium fructuum in eis colligendorum et si per axxendatarios et colonos cultivenrtur. Locum de la Ventosa cum sua ecclesia parrochiali ac omnibus suis decimis et primitiis, ac potestate ponendi in dicta ecclesia capellanos clericos seculares, vel religiosos ad vestrum nutum amobiles; necnon cum auctoritate ponendi officialem iudicem sive mestrum ad nutum vestrum amobilem, qui dictum locum gubernet; et cum omnibus suis terminis, vineis, domibus, terris cultis et incultis, hortis arburetis montibus defessis, aut aliis nuncupatis, pratis aquis parcuis predictis fontibus fluminibus et cum omnibus tributis servitiis, vexedis, impositionibus et pertimentiis suis: ac domos terras vineas et hortos cum omnibus aliis pertinentiis eidem vestro monasterio in civitate calaguritana et suis districtibus et confinibus. Et domos et hereditates terras vineas et hortos de vestro monasterio pertinentes in loco de Roxmilla cum omnibus decimis fructuum in eis colligendorum et si per axxendatarios et colonos cultiventur, et cum omnibus aliis pertinentiis suis: ac domos hereditates terras vineas et hortos loci de Arrofra cum omnibus suis decimis et si cultiventur per axxendatarios et colonos, ac cum castellariis, et aliis universis ibidem dicto vestro monasterio pertinentibus. Ecclesiam Sancti Emiliani de Allesanco cum suis domibus terris vineis hortis et decimis fructuum, qui in eis colligentur et si per axxendatarios et colonos cultiventur. Ecclesiam Sancte Marie de Sobre Cañas cum domibus hereditatibus terris cultis et incultis, vineis hortis, arburetis, ac decimis fructuum in eis colligendorum et si cultiventur per axxendatarios et colonos, ac cum libertatibus, exemptionibus immmunitatibus fori, et servitutibus universis, quas habet cum locis circumvicinis, et omnibus pertinentiis suis in donatione dicte ecclesie et in libro vitali contentis: Nec non ecclesiam Sancti Vicxi de Canillas cum suis omnibus hereditatibus vineis terris cultis et incultis, hortis et illarum decimis et si, per axxendatarios et colonos cultiventur, et cum aliis pertinentiis suis. Ecclesiam Sancte Marie de Soroxibus cum montibus

defessis, ac alias nuncupatis, prratis pascuis ac omnibus hereditatibus suis, terris vineis hortis, et illarum decimis etiam que cultivantur per axendatarios et colonos, et cum omnibus servitutibus et pertinentiis ibidem competentibus eidem vestro monasterio: Ac terras vineasque que possidentur ab eodem vestro monasterio in locis de Villar de Torre, Cizueña et Cizitñuela cum suis decimis omnibus, et si cultiventur per colonos et axendatarios, et cum aliis iuribus et aliis pertinentiis eorundem videlicet castillaria et martiniega vulgariter nuncupatis, et omnibus censibus iuribus et aliis pertinentiis suis. Locum de Villarejo cum sua ecclesia parrochiali ac suis decimis et primitiis universis, et cum auctoritate ponendi in dicta ecclesia servitores capellanos clericos seculares vel religiosos ad libitum vestrum amobiles, cum omnibus terris montibus defessis, ac alias nuncupatis aquis pascuis prratis prediis arbustisque, domibus terris vineis hortis fluminibus ac fontibus, et cum auctoritate ponendi et nominandi officiales videlicet meirinum ad nutum vestrum amobiles, qui populum dicti loci gubernent, et cum omnibus censibus iuribus tributis castellariis ac omnibus aliis ibidem dicto vestro monasterio debitis et debendis. Et loca de Pazuengos, Horcolla, et Villanova cum sua iurisdictione civili et criminali et dominio absoluto cum potestate nominandi judices et meirinum, qui dictorum locorum gubernationes habeant, et iustitiam exerceant respective, et cum omnibus terminis montibus pratis pascuis prediis terris cultis et incultis, tributis servitiis iuribus censibus et aliis pertinentiis universis: ecclesiam Sancte Marie de Pazuengos, et heremitorium Sancti Laurentii de cuculla cum omnibus suis pertinentiis: necnon ecclesiam Sancti Sebastiani in valle de Viacastro, cum domibus molendinis censibus iuribus servitutibus, et cum omnibus suis hereditatibus cultis et incultis, et decimis fructuum in eis colligendorum, et si per axendatarios et colonos colliventur, et cum aliis omnibus pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Emiliani de eremo cum suis omnibus hereditatibus terris vineis hortis arbustisque, et illarum decimis, et quod cultivantur per axendatarios

et colonos, ac cum aliis pertinentiis universis. Ecclesiam Sancti Vincentii de los Molinos de Roconcillo cum omnibus decimis et primitiis et aliis pertinentiis suis, cum auctoritate visitandi et providendi de servitio eius cuicumque clerico vel religioso ad nutum vestrum amobile, reservato vobis et dicto vestro monasterio anno censu aurei, vulgariter dopla nuncupato. Ecclesiam Sancte Marie de Rodesno cum suis omnibus hereditatibus terris vineis pratis pascuis, et decimis frutuum in eis colligendorum, et quod cultiventur per arrendatarios et colonos: Ac cum domibus censibus hereditatibus terris vineis arbustisque, et illarum decimis, et que cultiventur per arrendatarios et colonos, et cum aliis universis que habet dictum vestrum monasterium in locis de Cidamon, Villaporquera Nequeruela et Castannares. Eccliam Sancte Marie de Bannares cum suis omnibus hereditatibus terris vineis hortis arbustis et illarum decimis universis, et que cultiventur per arrendatarios et colonos et cum ~~aliis universis~~ domibus vallibus terris solis collatiis et omnibus aliis in dicto oppido eidem vestro monasterio pertinentibus. Ecclesiam Sancti Michaelis de Albiano cum omnibus suis terris vineis agris pratis pascuis montibus defessis, seu alias nuncupatis, fontibus, fluminibus piscariis molendinis et hortis, ac decimis et primitiis frutuum in eis colligendorum, et quod cultiventur per arrendatarios et colonos, et cum omnibus aliis pertinentijs suis. Eccliam Sancte Marie de la Vega extra muros oppidi de Haro cum pertinentiis suis. Ciguri cum sua ecclesia parrochiali, ac heremitoriis de Murcuri Ternero et Padulexa cum suis districtis ac omnibus decimis et primitiis pertinentibus tam dicte Ecclesie quam heremitoriis predictis, ac facultate ponendi in dicta ecclesia parrochiali Capellanum clericum vel religiosum ad nutum vestrum amobilem, et cum omnibus terminis montibus agris pascuis pratis prediis arbustis, domibus terris vineis hortis fluminibus molendinis edificiis et piscariis, iuribus et tributis, ac dominio absoluto soli, quod dictum vestrum monasterium in arrendatarium cui voluerit dare potest, ita quod incole loci sunt ipsius soli

solariegos vulgariter nuncupatos et cum facultate ponendi et nominandi iudicem, qui populum dicti loci gubernet ad libitum vestrum amobilem, cum omnibus aliis pertinentiis suis. Hereditates et collazgo de Herramelluri cum omnibus decimis fructuum in eis colligendorum, et quod cultiveris per dictos arrendatarios et colonos, et cum suis omnibus pertinentiis. Ecclesiam Sancti Martini et Sancti Michaelis de Grañon cum hereditatibus et collaciis et decimis fructuum in eis colligendorum, et quod cultiveris per dictos collacios seu per arrendatarios et colonos et cum omnibus aliis eis pertinentibus. Ecclesiam Sancti Felicis prope locum de Villafranca de Montes de Oca cum suis omnibus hereditatibus et omnibus decimis fructuum in eis colligendorum et quod cultiveris per arrendatarios et colonos et cum omnibus aliis pertinentiis suis: necnon ecclesias et heremitoria respective Sancti Emiliani Septemfontestarum nuncupata; et Sancti Emiliani in Avila; et Sancte Crucis in Sepulveda; et Sancti Andree in Trepiana; et Sancti Emiliani de Tecora; et Sancti Martini in Valluercanes cum omnibus terris vineis pratis agris pascuis collibus montibus, defessis aut aliàs nuncupatis, et omnibus decimis fructuum in eis colligendorum et quod cultiventur per colonos et arrendatarios et cum aliis universis eisdem ecclesiis seu heremitoriis pertinentibus. locum de Atable cum sua ecclesia parrochiali Sancti Sebastiani nuncupata, et heremitorio Sancti Georgii in dicte ecclesie territorio et illis annexistente, ac omnibus decimis et primitiis, et facultate ponendi clericos capellanos, qui seruiant dicte parrochiali ecclesie clericos seculares siue religiosos ad nutum vestrum amobiles, et cum tertia parte decimarum qui decimantur in ecclesia Sancte Marie prefati loci; et omnibus terminis, montibus, defessis aut aliàs cuncupatis, pratis, agris, pascuis, domibus, terris cultis et incultis, vineis, hortis, arboribusque, et cum potestate ponendi officialem meximum vulgariter nuncupatum seu iudicem, qui vasallos dicti oppidi ex-

bernet ad vestrum nuctum amobilem, et cum omnibus aliis pertinentiis suis. Locum de Arce prope locum de Toncea, cum terra serna nuncupata, ac hereditatibus, defessis, montibus pratis pascuis domibus, vineis, et aliis universis et pertinentiis, cum sua ecclesia parrochiali, ac decimis, primitiis, et oblationibus, ac facultate ponendi capellanum secularem seu religiosum, qui inibi deserviat ad vestrum nutum amobilem, et merinum seu iudicem, qui dictum populum gubernet, et omnibus aliis pertinentiis suis. Locum de Tonzaleche cum suis domibus terris vineis pratis agris pascuis hortis montibus defessis aut alias nuncupatis, fontibus arbustis et aliis ei pertinentiis universis, cum sua ecclesia parrochiali et illius decimis, et primitiis, ac facultate ibidem ponendi capellanos clericos seculares vel religiosos ad nutum vestrum amobiles, ac merinum seu iudicem, qui regat dictum populum, et cum omnibus aliis pertinentiis suis. Locum de Sancti Michaelis de Pedroso prope locum de Velorado, cum sua iurisdictione cibili et criminali, ac omnibus domibus terminis montibus defessis aut alias nuncupatis, pratis agris pascuis, et hereditatibus, vineis terris cultis et incultis, fluminibus, fontibus, molendinis, piscariis, ita quod in flumine transeunte infra terminum dicti loci nullus possit absque vestro consensu piscari; et cum aliis universis ei pertinentiis, ut illa soliti estis dare in arrendamentum arrendatariis in dicto loco habitantibus, qui vulgariter solariegos dicuntur, aut cum vultis ad libitum vestrum, ut domini illius; cum sua ecclesia parrochiali Sancti Michaelis et omnibus decimis et primitiis et oblationibus, et facultate ponendi ibi capellanum, qui ibidem deserviat clericum secularem vel religiosum ad vestrum nutum amobilem, cum ecclesia seu heremitorio Sancti Stephani dicte parrochiali ecclesie anexo: et cum facultate ponendi seu nominandi iudicem pro gubernatione dicti populi. Ecclesiam Sancti Joannis de Tresneda cum omnibus suis montibus pratis pascuis domibus, fluminibus, iu-

ribus, hortis vineis hereditatibus, et decimis omnibus fructuum in eis colligendorum, et quod cultiventur per arrendatarios et colonos et cum aliis universis dicte ecclesie pertinentiis. Locum de Espinosilla cum heremitoriis Sancte Brigide, et Sancti Laurentii de Masoa cum omnibus suis terris vineis et hereditatibus, ac decimis fructuum in eis colligendorum, et quod cultiventur per arrendatarios et colonos, et omnibus terminis pratis agris pascuis prediis montibus defessis aut alias nucupatis, fontibus fluminibus piscariis et omnibus aliis pertinentiis suis. Et cum omnibus aliis, que dictū vestrum monasterium habet et possidet et sibi pertineat in loco de Ezquerra et sua ecclesia parrochiali. Ecclesiam Sancti Michaelis sitam in valle Sancti Vincentii cum omnibus suis hereditatibus, et decimis fructuum in eis colligendorum, et si cultiventur per arrendatarios et colonos, cum omnibus suis pertinentiis. Ecclesiam Sancti Adriani in loco de Villorobi cum omnibus pratis pascuis montibus fontibus, hereditatibus terris cultis et incultis, et earum decimis et primitiis universis, et si cultiventur per arrendatarios et colonos: Et cum censibus et omnibus aliis pertinentiis suis, et cum omnibus hereditatibus terris vineis hortis et decimis fructuum in eis conlligendorum, et quod cultiventur per arrendatarios et colonos, et cum domibus, urtionibus, tributis, iuribus, ac universis aliis dicto vestro monasterio pertinentibus in toto valle Sancti Vincentii, et in locis Sancti Petri de Monte, Villoria, Villarta, Quintanar, Redecilla del campo, et in civitate calciatensi, et in omni districtu de Rioja vulgariter merindad nuncupato. Ecclesiam Sancte Marie de Inverno cum suis omnibus hereditatibus et decimis illarum, et quod cultiventur per arrendatarios et colonos cum omnibus suis pertinentiis. Ecclesias de Cobagallegos et Sancti Mametis, que sunt prope oppidum de Pancorvo, cum montibus defessis aut alias nuncupatis, pratis, prediis, agris, pascuis fluminibus, fontibus vineis terris cultis et incultis, decimis et primitiis fructuum in eis colligendorum, et quod cultiventur per arrendatarios et colonos et cum omnibus aliis pertinentiis suis. Locum de Vallarta cum suis hereditatibus, decimis, pri-

mitiis, et potestate ponendi seu nominandi officialem vulgariter merinum nuncupatum ad vestrum nutum amobilem, qui populum dicti loci gubernet, et cum omnibus aliis sibi pertinentibus. Et locum de Vallartilla cum omnibus suis pertinentibus: et que vestrum monasterium possidet in locis de Bureba, Nava, Hermosilla, et Moscadero. Sanctam Mariam de Valverde prope locum de Bugedo cum suis omnibus hereditatibus terris cultis et incultis, vineis hortis et decimis frutuum in eis colligendorum, et quod cultiventur per arrendatarios et colonos, cum aliis rebus sibi et dicto vestro monasterio pertinentibus ibidem. Et in Campo de Pallares, in loco de Encio montes pratos pascua agros et hereditates terras vineas et hortos cum omnibus decimis frutuum in eis colligendorum, et quod cultiventur per arrendatarios et colonos, cum aliis rebus sibi et dicto vestro monasterio pertinentibus. Eccliam Sancti Martini de la Nave prope oppidum de Miranda de ebro cum sua domo et omnibus suis hereditatibus terris vineis hortis et illarum decimis et primitiis, et quod cultiventur per arrendatarios et colonos, et cum omnibus aliis pertinentiis suis: domos in dicto oppido de Miranda et cum omnibus hereditatibus hortis terris vineis, quas habetis in districtu dicti oppidi, et in locis de Zembrana et Rivabellosa, et cum omnibus decimis frutuum in eis colligendorum, et quod cultiventur per arrendatarios et colonos, et cum omnibus aliis vobis ibidem pertinentibus. Sanctam Marian de Quinicio, et Sanctam Crucem de Bozo cum suis omnibus pertinentiis: Ecclesiam Sancte Marie de Quixera cum montibus, defessis, aut aliás nuncupatis, fontibus, fluminibus, piscariis, agris, pascuis, hortis, pratis, vineis, terris cultis et incultis et illarum decimis, et que cultiventur per arrendatarios et colonos et cum omnibus pertinentiis suis. Et quecumque bona idem vestrum monasterium habet et sibi pertinet in locis de Sobron, Bachicabo et Barrio et Salinas de Añana, videlicet census, salem, domos, hortos, terras possessiones cum illarum

decimis, quamdis cultiventur per colonos et arrendatarios. Ecclesiam Sancti Jacobi de Alaedones cum omnibus suis pertinentiis, ac terris, domibus, pratis, pascuis, montibus, arbustis, fluminibus, molendinis, servitutibus: Hereditatibus et aliis universis vestro dicto monasterio pertinentibus in locis de Nograno, Villanueva de Guxendez, et toto districtu de Valdegovia cum decimis universis fructuum in dictis hereditatibus colligendorum, et que cultiventur per arrendatarios et colonos. Ecclesiam Sancti Martini de Herran cum omnibus suis terris vineis domibus hortis vationibus vasallis decimis et pertinentiis montibus defessis, aut aliás nuncupatis, pratis aquis pascuis et aliis universis dicte ecclesie et dicto vestro monasterio ibidem pertinentibus. Ecclesiam Sancte Marie de Antoñanos cum omnibus suis decimis et primitiis, et aliis universis sibi pertinentibus. Locum de Leuñon, et Lazarraga cum sua ecclesia parrochiali ac decimis et primitiis et aliis sibi pertinentibus, et cum potestate ponendi officialem meximum, ad nutum, verum, amobilem, qui populum dictum gubernet. Ecclesiam Sancte Crucis de Fresnedo, et Lazarraga cum omnibus suis pertinentiis. Ecclesiam Sancti Vincentii de Abner cum omnibus suis decimis primitiis et aliis pertinentibus. Ecclesiam Sancti Clementis de Obaldia cum suis omnibus decimis et primitiis, ac iure ponendi capellanum secularem vel religiosum, qui in dicta ecclesia deserviat ad nutum vestrum amobilem: ac cum decimis de Salmanton et Aguiniga, prefate ecclesie Sancti Clementis annexis et pertinentibus, et domibus de Obaldia et suis omnibus hereditatibus terris cultis et incultis, montibus, pratis defessis, aut alias nuncupatis, aquis pascuis et servitutibus, fluminibus fontibus molendinis et omnibus pertinentiis suis, ac universis dicto vestro monasterio pertinentibus. In loco de ciella, et districtibus de Ayala, et Incartationum, ecclesiam Sancti Jacobi de Sanclorez, cum suis omnibus hereditatibus et illarum decimis, et quod cultiventur, per arrendatarios et colonos cum omnibus pertinentiis suis: et aliis universis dicto vestro monasterio pertineanti-

bus in locis de Berberana, et districtu de Orduña. Ecclesiam Sancti Andree de Bolibar cum suis omnibus decimis primitiis et aliis universis et pertinentiis, ac facultate ponendi ibidem capellanum clericum vel religiosum ad nutum vestrum amobilem, et cum omnibus aliis pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Bartholomei de Gamarra cum omnibus decimis et primitijs frutuum colligendorum in hereditatibus ipsi ecclesie annexis et pertinentibus, et que per arrendatarios et colonos cultiventur: Ecclesiam Sancte Marie de Paduraleta prope civitatem de Vitoria, cum suis oblationibus decimis primitiis frutuum, qui in hereditatibus sibi annexis et pertinentibus sive in eius districtu et territorio existentibus: Et que coluntur per arrendatarios et colonos cum terris pratis agris pascuis montibus defessis aut alias nuncupatis, ribis fontibus et aliis universis eidem vestro monasterio pertinentibus in toto districtu de Alaba: Eccliam Sancti Vincentii de Acoxta cum suis decimis primitiis: et aliis universis ei pertinentibus tam in dicto loco, quam in Comitatu de Vizcaya, et regno Navarre, et Baldoztain et Ocoyen et Azquinis. Ecclesiam Sancti Felicis de Abalos cum omnibus suis hereditatibus terris vineis et hortis decimis et primitiis frutuum in eis colligendorum, et quod cultiventur per arrendatarios et colonos cum universis suis pertinentiis. Ac aliis ecclesijs, heremitoriis, decimis primitiis, frutibus, redditibus, et probentibus, domibus, terris, vineis, hortis, arbustis, rivis, molendinis, fontibus, pratis, pascuis, montibus, piscariis, pecuniis, censibus, sale, vectigalibus, iuribus, jurisdictionibus, preeminentiis, tributis, vrtionibus, impetitionibus, martiniegas, castellerias, marzagas, veredas vulgariter nuncupatas, et aliis servitiis, et bonis quibuscumque spiritualibus et temporalibus ecclesiasticis et secularibus cuiuscumque qualitatis et conditionis existentibus, que dictum vestrum monasterium possidet et fruitur de presenti, et que ei pertinent tam in valle Sancti Emiliani, quam in toto districtu oppidi civitatis nuncupate de Naxera, ac termino appellato de Rioxa, et Bureba, Valdegovia, Castella veteri, Alava,

Bizcaya, et in locis Incartaçationum, et in omnibus aliis, et quibuscumque locis regnorum hispanie tam nominatis quam non nominatis, sicut predecessores vestri in eorum omnium possessione ab immemorabili tempore citra, de cuius initio, seu contrario memoria hominum non existit, hactenus fuerunt, et vos de presenti estis; vobis et per vos eidem vestro monasterio auctoritate apostolica tenore presentium perpetuo approbamus et confirmamus, ac presenti scripti patrocinio communimus, illaque de novo concedimus, supplentes omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, siqui quomodolibet intervenerunt in eisdem; mandantes dilectis filiis curie causarum camere apostolice generali auditori pro tempore existenti, et archidiacono de Val bao in ecclesia calciatensi, et abbati pro tempore existenti monasterii beate Marie de Ferreira cisterciensis ordinis calagurritane et calciatensis dioceseis per apostolica scripta, quatenus ipsi vel duo aut unus eorum per se vel alium seu alios vobis in premissis efficacis defensionis presidio assistentes, faciant auctoritate nostra approbatione et confirmatione ac nova concessione omnibusque aliis et singulis in presentibus contentis pacifice frui et gaudere. Non permittas vos per quorumcumque locorum ordinarios et alias quascumque personas cuiuscumque dignitatis status gradus ordinis et conditionis existentis quomodolibet molestari perturbari aut inquietari. Contradictores quoslibet et rebelles per quascumque censuras et penas ecclesiasticas et pecuniarias earum arbitrio moderandas et applicandas, aliaque iuris et facti remedia opportuna appellatione postposita compescendo, ipsasque censuras aggravando reaggravando, interdictum ponendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, non obstantibus quibusvis apostolicis ac in provincialibus et sinodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus ac statutis et consuetudinibus, etiam iuramento confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ac privilegiis indultis et litteris apostolicis quibusvis locorum ordinariis et aliis personis quomodolibet concessis confirmatis et etiam iteratis vicibus innovatis. Quibus omnibus et singulis etiam si

de illis, cuiuscunque totius tenoribus specialis specifica expressa et individua, ac de verbo ad verbum non autem per clausulas generales idem importantes mentio seu quevis alia expressio habenda foret tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum inserti essent presentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus ceterisque contrariis quibuscunque. Illud si locorum ordinariis vel quibusvis aliis communiter vel diversim ab apostolica sit sede indultum quod interdici suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre approbationis confirmationis, commutationis concessionis supplicationis mandati et derogationes infringere vel ei ausu temerario contradire: Si quis autem hoc tentare presumpserit indignationis omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datis Roncilioni Tarvisinensis Diocesis anno incarnationis dominice millesimo quingentesimo quadragesimo quinto, nonas septembris, pontificatus nostri anno undecimo. = D. Ruiz =

Suplem.to al Apendice.

Suplemento al Apendice 1.

Numero 727.

Era 1103: año 1065: Becerro gotico 35 b.to galicano 51.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego Fortunius presbiter de Resa liberum possidens quicquid ex paterno iure vel propria adquisitione habere michi pertingit, divino amore inflamatus et eterna suplitii pena perterritus, totum dono et confirmo ad monasterium Sancti Emiliani et tibi patri spirituali Petro abbati et omnibus monachis ibi Deo servientibus, scilicet, meas Kasas ab omni regali servitio ingenuas sine omicidio sine saionis ingressione sine omni servitutis honere, cum suis agris vineis cum arboribus pomiferis corroboro eas Deo et monasterio Sancti Emiliani, et omnibus monachis ibidem habitantibus per omnia secula. Siquis autem meorum propinquorum aut extraneorum hanc meam donationem retemptare aut disrumpere voluerit, sit a Domino Deo maledictus et confusus, et cum Juda Domini traditore in inferno inferiori perpetualiter dampnatus amen: insuper ad partem regalem exolvat duo talenta auri, et duplum ad regulam. Facta carta in era millesima centesima tertia, regnante Sancio rege in Naiera et Pampilona. Ego igitur Sancius rex devotam hanc offertionem audivi, et cartam coram me lectam, mea autoritate confirmavi et corroboravi: et illas tres terras, que sunt in Soto Sarracino, quas domnus Fortunius tenuit in prestamo de patre meo, Sancto Emiliano toto animo confirmavi, et propria manu signum ✝ inieci, et testes tradidi. Regimundus frater meus confirmans. Eximina et Ermisinda germanas confir. Munnius episcopus confir. Blasius episcopus confir. Fortunius episcopus confir. Senior domno Marcelle confir. Senior Fortun Azenariz confir. Senior Eximino Garceiz confir. Senior Furtun Garceiz confir. Senior Lope Fortuniones confir. Senior Lope Momez confir

Num.º 728.

Era 1137: año 1099: gotico 113: galic.º 156.

Sub nomine Christi. Ego domno Munnio presbiter de Stabello simul cum corpore meo dono ad Sancti Emiliani in presentia Garsea abba in Villa Stabello una terra subtus villa, et una vinea in ripa de Sancti Johannis. Mater mea Urhana confirmans: toto concilio de Stabello testes et confirmantes. Cauto retentu quingentos solidos, et duplum ad regula. Alfonsus rex in Spania. Era millesima centesima trigesima septima.

Num.º 729.

Era 1167: año 1129: Cajon 0.9: legajo 1.º n.º 2.º titulo Valle de S. Vicente. Bec. got. 128: gal. 102. b.to

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis. Hec est pagina confirmationis, quam fieri iussi ego Aldefonsus ispanie partibus imperator videlicet Legionis atque totius castelle tibi Urrace retruse de illa ecclesia, que indigenis Sanctus Vincentius vocatur, a cui vocabulo subiacientie etiam villule vallis Sancti Vincentii nominantur, sub cuius ala tu nunc in parvo tugurio conservaris: quemadmodum avunculus meus videlicet Aragonensium rex illam tibi concessit, ingenumque cum ea te fecit, et a Sancti Mikaelis servitute te liveravit, sine omicidio, sine saione sine aliquo malo foro quibus ex causis exprimi potest; ita et ego ut illam in omni vita tua possideas tibi concedo: post tuam vero vitam, sub cuius servitute malueris, ut ibi serviat, tu arbitratui libertatem exibeo. Etiam nunc a veteri privilegio prenominate ecclesie, cartulam istius ecclesie scilicet Sancti Vincentii deleri precipio. Insuper etiam tu vel tui successores ibi permanentes, si animalia habuerint, cum tota valle et cum omnibus villis circumiacentibus per omnes montes et omnia loca erbas pascendi, ligna cedendi, terras vineas molendina, et cetera, emendi et edificandi licentiam concedo. Siquis vero pro anime sue delicto, vel defunctorum remissione ibi aliquid voluerit offerre, regali potestate

libertas accipiendi habeatur. Et siquis vero hanc donationem et confirmationem dextruere aut retemptare voluerit, cum Juda traditore portionem in tartaris accipiat; et regali potestati talentum auri persolvat; duplum vero temptatum reddat. Per manum meam propriam hoc previlegii Sanccio, signumque crucis ✠ impono. Lope Didaz confirmans. Rudericus Petrus confir. Garsias Fortunionis confir. Petro Gonzalvez confir. Facta carta in era millesima centesima sexagesima septima.

Num.º 730.

Año de 1164; á 19. de enero: Cajon E. 7: titulo iglesias de Burg.s y Calah.a: rollo 2.º num.º 1.º

(Rodericus Dei dignatione terrachonensis archiepiscopus dilectis filiis Ferrando abbati et universo conventui Sancti Emiliani, salutem. Patris est paterne adesse iustis precibus vestris assensum preventes)

Hugo Dei dignatione terrachonensis archiepiscopus: dilecto filio Garsie monasterii Sancti Emiliani abbati, tuisque successoribus canonice substitutis in perpetuum Sanctorum canonum instituta et legalis decernit auctoritas, ut cuncta que ad perpetuam legime ab aliquibus ordinata sunt pacem atque concordiam, precipue que a venerabilibus fratribus nostris episcopis pro quiete religiose conversationis disposita vel ordinata noscuntur, nullo umquam tempore inordinato debeant commutationis affectu ab aliquibus perperam variari, aut iniqua presumptione temere perturbari: Sed his, que semel rite per transactionem et amicabilem pactionem pacifice sunt decisa, in sua ut decet stabilitate manentibus, nullus de cetero quod ex concessione propria comparuit alienum, improbe audeat usurpare, ad privatum comodum temptet inique pertrahere, que conventione legali ad bonum sunt commune prefixa. Capropter dilecte in Christo fili Garsie beatissimi Emiliani monasterii in presentiarum abbas et rector, tuis iustis ~~precibus~~ petitionibus,

prout debuimus, prebentes assensum, transactionem inter te et venerabilem fratrem nostrum Rodericum calagurritanum episcopum et ecclesias vobis commissas super quarumdam videlice ecclesiarum cenis ac tertiis legitime factam atque assensu utriusque capituli canonice roboratam, sicut in instrumentis, que a vobis exinde facta sunt, et habentur, et continetur aperte*: Sed quia quedam Nos ~~auctore~~ auctore Domino confirmamus et presenti scripti pagina communimus. Sed quia quedam a vobis alteri parti exigente contratu concessa dateve sunt, quedam vero retenta idcirco hec propriis duximus exprimenda vocabulis, ut nulla deinceps occasio posteris ex temporis diuturnitate, seu dubietas possit oriri. In ecclesiis siquidem Sancti Martini de Barbarana, Ventosa* cenas et tertias assensu et voluntate supradicti episcopi et canonicorum eius tibi tuisque successoribus in perpetuum habendas, sicut diu ante possederas, retenuisti: in ecclesiis vero de Madriz et Camprovin predicto fratri nostro episcopo et canonicis ac successoribus suis similiter assensu capituli tui in perpetuum habendas concessisti, atque dedisti. Supradictaque itaque omnia in bona quiete atque convenientia sunt a partibus ut vere novimus bono animo terminata. Siqua igitur ecclesiastica, secularisve persona hanc nostre confirmationis paginam infringere aut in aliquo circumvenire temptaverit, nullatenus possit, sed sit vinculo anathematis innodata, iram omnipotentis Dei incurrat, et postea hec perhenniter in sua stabilitate permaneat. Actum est hoc quarto decimo Kalendas februarii, anno Domini millesimo centesimo sexagesimo quarto, anno potificatus domini Hugonis terrachonensis archiepiscopi secundo. Ego Hugo sancte terrachonensis ecclesie episcopus. Ego Raymundus capellanus subscrivo. Ego Geraldus terraconensis canonicus subscrivo.

* Es la transaccion hecha el de 1163: escritura num.º 423.

* Siguen las demas como se contienen en dicha escrit.ª num.º 423.

Num.º 731.

Año de 1196, á 14 de febrero (fue viniesto): Cajon E.7: titulo iglesias: legajo 2: n.º 1.º

Rodericus Dei dignatione terraconensis archiepiscopus: delectis filiis Ferrando abbati et universo conventui Sancti Emiliani, salutem. Patris est paterne adesse iustis precibus filiorum: debitum ergo

iustis precibus vestris assensum prebentes, et venerabilis ac pie recordationis Hugonis predecessoris nostri vestigiis inherentes salubriter transactionem factam inter vos, et calagurritanam ecclesiam super cenis et tertiis quarundam ecclesiarum sicut in instrumentis hic inde factis continetur aperte, auctore Domino confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Cognovimus autem ex tenore instrumentorum hinc inde confectorum, quoniam cene et tertie suppositarum ecclesiarum de Barbarana, de Ventosa * ad monasterium sancti Emiliani spectant et pertinent ex transactione predicta, cene vero et tertie decimarum ecclesie de Madriz et ecclesie de Camprovin ad ecclesiam et episcopum calagurritanum ex transactione predicta pertinere noscuntur; sicut ergo hinc inde transactio facta est, sic eam confirmamus, et perpetuo firmam volumus et statuimus permanere. Signis autem huic confirmationi nostre ausu temerario contraire presumpserit, excommunicationis et anathematis vinculo innodatus, iram omnipotentis Dei se noverit incurrisse. Datis apud Nazaram decimo septimo Kalendas martii, anno Domini millesimo centesimo nonagesimo sexto a nativitate Domini.

* relaciona las mismas q se refieren en la Escritura nº 423.

Núm.º 732.

Año de 1196, á 16 de abril: Cajon E. 7. título iglesias: legajo 2. nº 3º

Innocentius episcopus servus servorum Dei: Dilectis filiis . . abbati et conventui sancti Emiliani, salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur quod iustum est et honestum, tam vigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Quapropter dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus gratum concurrentes assensu, compositionem inter Emilianensem et calagurritanam ecclesias super tertiis quarundam parrochialium ecclesiarum in calagurritana diocesi consistentium, et super tertiis et cenis ipsarum ecclesiarum celebratam, sicut de communi omnium fratrum ipsarum ecclesiarum facta est sine pravitate qualibet et vexingue recepta et hactenus observata, auctoritate apostolica confirmamus, et presentis scripti

patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre paginam confirmationis infringere vel ei ausu temerario contrahire. Siquis autem hoc tempta-
* es confirmacion de la dicha transaccion de la Escritura nº 423. re presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datis Laterani vi decimo sexto Kalendas maii, pontificatus nostri anno secundo. *

Numº 733.

Caxa §367: año §329, á 22 de Enero: archivo de monjas de Cañas.

Don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Gallicia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarve et Señor de Vizcaya et de Molina: a vos Johan Martinez de Leiva mio mesino, que andudiere por mi o por vos agora et daqui adelante en las merindades de Burueba et de Soria et de tierra de Najara, Salud et gracia Sepades que los omnes buenos de Valluercanes vasallos de la prioxa et del convento del mio monesterio de Cañas se me embiaron querellar et dizen que la dicha prioxa et convento, et ellos que an privillejos de los reyes onde yo vengo, et confirmados de mi, en que se contiene, que non pechen fonsado nin fonsadera, nin la pecharon nunca en ningun tiempo de los dichos reyes: et que este ano que agora paso, que Dia Sanchez de Rojas que les demando la dicha fonsadera, et que les prendo por ella. Et pidieronme merced, que pues ellos non pecharon en ningun tiempo fonsado nin fonsadera en tiempo de los reyes onde yo vengo, que toviese por bien que la non pechen agora nuevamientre; et yo tovelo por bien. Porque vos mando, vista esta mi carta que veades los dichos privillejos, que la dicha prioxa et convento, et los dichos sus vasallos de Valluercanes an de los reyes onde yo vengo a confirmados de mi en esta razon et guardadgelos et complidgelos en todo bien et complidamientre, segunt que en ellos dize et segund que les fueron guardados en tiempo del rey don Alfonso mio visabuelo et del rey don Sancho mio abuelo et del rey don Fernando mio padre, que Dios perdone. Et que non consenta-

des, que los ninguno parte contra ellos en ninguna manera, ni les
prendren ni les tomen ninguna cosa a los del dicho lugar de Valluer-
cones por razon de fonsado ni fonsadera por cartas mias que les
mostraron, que contra esto son, ni por otra razon ninguna. Ca
mi voluntad es de guardar a la dicha prioras et convento et a los del
dicho logar de Valluercas sus vasallos los dichos privillejos, que an
en esta razon. Et non fagades ende al so pena de la mi merced. Et
de como esta mi carta vos fuere mostrada, et la cumplierdes, man-
do a qualquier escrivano publico de qualquier logar que para ello
fuere llamado, que dé ende al omme, que esta mi carta mostrare,
testimonio signado con su signo porque yo sepa en como compli-
des mio mandado. Et non fagan ende al so pena del oficio de la escriva-
nia. Et desto les mande dar esta mi carta sellada con mio sello
de cera colgado. La carta leyda, dadgela. Dada en Logroño veynte
et dos dias de Enero era de mill et trezientos et sesenta et siete años.
Yo Johan Alfonso de la Camara la fiz escrivir por mandado del rey=
Ruy Nuñez = Andres Gonzalez v.

Num.º 734.

Era 1370: año 1332, á seis de septre. Cajon E.13.

legajo 1.º num.º 1.º titulo Nanclariz

En el nombre de Dios amen. Sepan quantos esta carta vieren, como yo don Lop de Mendoza Señor de Lodio veyendo et entendiendo, que el curso de la vida deste mundo es muy breve et pequeño et falecedero, et nuestra morada perdurable non es en este mundo, mas por los bienes que en el fasemos et faremos et debe seer en el ciello con nuestro Señor Jhu Xpo, que nos remidio et quito del poder del diablo. Con sana voluntad et por salut de la mi alma otorgo et conosco, que el monesterio de Santiago de Lancleriz con todos sus derechos et pertenencias, que es et debe seer del monesterio de Sant Millan de la cogolla. por razon que don Diago Lopez por la gracia de Dios abbat del dicho monesterio de Sant Millan et el convento dese mesmo logar nos mostroaron en esta razon cartas et privillegios de donacion et confirmacion de aquellos onde yo vengo et especialmente de Lop Sanchez et de Yeñego Lopes su fijo que fueron señores de Lodio en que se contenien, que dan et otorgan el dicho monesterio de Santiago de Lancleriz al dicho monesterio de Sant Millan et al abbat et al convento dese mesmo ~~logar~~ monesterio todo enteramiente con entradas et con salidas et con terminos et montes et pastos et dehesas et con todos sus derechos et pertenencias; et senaladamiente en Val de Orduna et en todas las villas los mazanales et con todos los otros sus derechos. En Salinas de Annana treynta eras con sus pozos sin ningun alvala et sin ningun embargo et tributo. En Tartanga vna deganna enteramiente con sus tierras et con sus mazanales. Et en Corcuerã otra deganna, et el monesterio a rayz del monte Alzarõ todo enteramiente con todos sus derechos et pertenencias enteramiente. Et otra deganna en Villa-Maderna con sus tierras et con sus vinas enteramiente. Et en Sant Pedro de Tayuellas con sus collazos et con tierras et heredades et con todos sus derechos et pertenencias enteramiente sin sayon del rey, et sin otro tributo et embargo ninguno. Et todas estas cosas dieron et ofrecieron et confirmaron los dichos Lop Sanchez et Yeñego Lopes al dicho mo-

nesterio de Sant Millan con todos sus derechos et pertenencias por juro de heredat para siempre jamas. Et yo veyendo, que la dicha donacion et confirmacion, que ellos fisieron al dicho monesterio de Sant Millan et al abbat et al convento dese mesmo logar del dicho monesterio de Santiago de Lancleriz et de las otras cosas sobredichas, que fue fecho a grant servicio de Dios, et a onrra et servicio de la virgen sancta Maria su madre, et del confesor bienaventurado Sant Millan, et en remedio de las sus almas, et los que despues dellos lo tovieron contra voluntad del abbat et del convento del dicho monesterio de Sant Millan, que lo tovieron con peccado et con peligro de sus almas; yo en remision de los peccados de aquellos onde yo vengo et por remedio de la mi alma, de mi buena et sana voluntad desamparo et dexo libremiente a vos el dicho don Diago Lopes abbat del dicho monesterio de Sant Millan et al convento dese mesmo logar, et a los que seran daqui adelante en el dicho monesterio de Sant Millan, el dicho monesterio de Santiago de Lancleriz con los logares et tierras et heredades et con todas las otras cosas de suso dichas et nombradas et con terminos et con montes et fuentes et defesas et pastos et divisas et con todos los derechos et pertenencias que el dicho monesterio de Santiago de Lancleriz et los otros logares, et degañas et casas de suso dichas et nombradas pertenescan, o puedan pertenecer en qualquier manera, para que lo aya el dicho monesterio de Sant Millan libre et quito enteramiente por juro de heredat para siempre jamas sin embargo et tributo ninguno. Et desamparandolo et desandolo todo segunt dicho es al dicho monesterio de Sant Millan, por mayor firmesa otorgo et he por firme la dicha donacion, et do el dicho monesterio de Santiago de Lancleriz et la propriedat et posesion et tenencia del a vos los dichos abbat et convento de Sant Millan a los que agora son, et seran de aqui adelante por siempre jamas, con lo de Valde Orduna, et de Salinas de Añana, et de Tartanga, et de Corcuera, et con el monesterio a rayz del monte Alzarõ, et con lo de Villalva de Losa, et con lo de Villa-Maderna, et de Sant Pedro de Hayuelas et de todos sus terminos et de qualquier dellos, et de otros logares qualquier que sean, que el dicho monesterio de Santiago de Lancleriz pertenescan, o puedan o deban pertenecer en qualquier manera, con vasallos, et solares poblados et despoblados, et con tierras et xxx vinas et heredades, et con terminos et montes et fuentes et defesas et pastos et devisas, et con entradas et con salidas, et con todos los derechos et pertenencias, que al dicho monesterio de Santiago de Lancleriz, et a los otros logares et cosas de suso dichas, o

a qualquier de ellas pertenescan, o puedan o deban pertenecer en qualquier manera, paraque lo aya el dicho monesterio de Sant Millan todo enteramiente de la foja del monte fasta la piedra del rio libre et quito por juro de heredat para siempre jamas sin embargo et sin contradicho et sin tributo ninguno de mi et de mis herederos, et de todos los mios Succesores, et de otros qualesquier, que sean, que despues de mi vernan. Et otorgo la entrega et apoderamiento, que Lop Dias de Ugarte mio mayordomo et Pero Sanches de Salinellas mio criado fisieron, et la posesion et tenencia que dieron à Martin Ivañes celleriso et a Ruy Gonzales de Lascan mayordomo monges del dicho monesterio en voz et en nombre de los dichos abbat et convento et monesterio sobredicho en la razon sobredicha, yo bien agora la otorgo et la he et la avre por firme et por valedera agora et todo tiempo asi como yo mesmo la fisiese, segunt mejor et mas complidamiente paresca por un testimonio signado por mano de Johan Dias escrivano publico de Miranda. Et juro et prometo verdat a Dios et a Sancta Maria su madre et a Santiago et a Sant Millan a buena fe sin mal engaño, obligando todos mis bienes muebles et rayses ganados et por ganar por mi et por mis herederos, et por todos mis Succesores, que despues de mi vernan, de guardar et tener et complir todo tiempo bien et complidamiente la dicha donacion, segunt que en esta carta se contiene, et de nunc ir, ni ser contra ella nin contra parte de ella por mi nin por otro en ningun tiempo del mundo. Et si yo, o alguno o algunos de mis herederos o de mis Sucesores que despues de mi vernan fueren contra esta donacion, que yo a onrra de Dios fago al dicho monesterio del Señor Sant Millan et a vos los sobredichos abbat et convento, et contra parte de ella, o se quisiese esforzar para le querer quebrantar, o amenguar, o sea contra ella, o contra parte de ella, o algun tuerto faser a los sobredichos abbat et convento del dicho monesterio de Sant Millan que agora son presentes et seran de aqui adelante fata en el fin del mundo; primeramiente aya la yra de Dios poderoso de todas las cosas, et sea echado de la tierra de los que biven, et sea apartado de la compaña de todos los Sanctos et de todas las Sanctas, et pierda la lumbre de los oios, et sea echado de entre los christianos, et sea descomulgado, et con Judas el traydor aya siempre su morada en el ynfierno, aya racion con los diablos en el fuego perdurable por siempre jamas, et que nunca aya fin por todos los siegtos amen: et sobre todo esto que peche cient marcos de oro por postura et paramiento, que conbusco pongo, la meytad para el rey, et la otra meytad para para el abbat et para el convento del dicho monesterio de Sant Millan

de la cogolla, et todos los damnos et menoscabos que los dichos abbat et convento por esta razon recibiesen, dobladas; et en cabo, que finque firme et estable et valedera la dicha donacion por siempre jamas, segunt de suso es dicho. Et sobre todo esto, por mayor firmeza, por esta carta pido mercet a mio señor el rey, que mande confirmar et confirme dicha donacion, et todo lo que en esta carta se contiene, et que mande dar sobre ello carta et privilleio, et lo mande guardar, porque lo ayan libre et quito el dicho monesterio de Sant Millan todo enteramiente por juro de heredat para siempre jamas sin contrario et sin embargo ninguno segunt de suso es dicho. Et porque algunos de aquellos donde yo vengo et yo avemos tenido el dicho monesterio de Santiago de Lancleriz et los sus derechos et pertenencias, et avemos ende levado las rentas luengos tiempos ha en peligro de nuestras almas despues que fue dado al monesterio de Sant Millan por los dichos Lop Sanches et Yenego Lopes, ruego et pido a los dichos abbat et convento, que quiten et perdonen todo quanto ellos et yo avemos ende levado. Et nos los sobredichos don Diego Lopes por la gracia de Dios abbat del dicho monesterio de Sant Millan de la cogolla et el convento dese mesmo monesterio recebimos el dicho monesterio de Santiago de Lancleriz et todas las otras cosas sobredichas con todos sus derechos et pertenencias segunt de suso dicho es, et quitamos et perdonamos de buena voluntad todo quanto vos don Lop de Mendoza et aquellos donde vos venides avedes tomado et levado del dicho monesterio de Santiago de Lancleriz et de las sus rentas et derehos, et rogamos a Dios, que vos lo perdone. Et por el bien et por almosna, que vos don Lop de Mendoza et aquellos donde vos venides fisiestes et fasedes especialmiente por esta donacion sobre dicha, nos el abbat et el convento sobredichos recebimos a vos et a las almas de aquellos onde vos venides en todos los bienes espirituales, conviene a saber en matines en primas en tercias et en sestas et en misas et en nonas et en vesperas et en cumpletas et en todos los otros bienes espirituales que oy dia se fasen, et por siempre jamas se faran en el dicho monesterio de Sant Millan, et en todos los sus logares, et en todos los otros monesterios do nos avemos compañia fasta en la fin del mundo. Et porque esto sea firme et estable et valedero para siempre, roqué et mande a Johan Gil escrivano publico por el concejo de Nagera que fisies desto, que dicho es, esta carta et la signase con su signo, et la diese a vos dichos abbat et convento. et roque a estos oms buenos que en esta carta son escriptos, que fuesen ende testigos. Et por mayor firmeza yo el dicho don Lop de Mendoza mande poner en esta carta mi seello de cera pendiente en testimonio de verdat: testigos que fueron presentes a todo esto llamados et rogados Diago Lopes fijo de don Lope de Mendoza, et Lop Diaz de Ugarte, et Johan Ruys de Villevezana fijo de Martin Ruys, et Martin Ruys de Oña, et Ruy Lopes hermano del abbat de Sant Millan, et Pero Sanches de Saliniellas, et Yeñego Ruys de Legarda, et Johan Peres clerigo de Cañas, et Johan Peres de Ollano, et Johan Sanches de Vachicavo, et Sancho Gomes de Andino criado de Ruy Peres de Sasamon, et Benito Peres escrivano de Sant Millan, et Ferrant Yvañes merino de Sant,* et Sancho Ruys de Hespuro, et Pero Sanches escrivano de Saliniellas. Et yo Johan Gil escrivano

falta: Sant Millan

Apendice 2º
Num.º 735.

Era de 1116. año de 1078. Bec. galc.º 64. b.to

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego igitur Senior Gundisalvo Gundisalvoz una cum coniuge mea dompna Palla divino amore succensi, ac peccatorum nostrorum recordati; placuit nobis pronto corde, spontanea voluntate, ut pro anime nostre remedium commendare corpora et animas nostras in arcisterio beati Emiliani; idcirco concedimus et confirmamus ad atrio sancti predicti Emiliani presbiteri, et tibi patri Blasio abbati presenti, cum ceteris monachis ibi Deo servientibus, in Bannares nostram portionem cum suis divisis. In Villaporcariam nostram portionem cum suis divisis. In Villa Monnio-Semenoz totam nos partem cum suis divisis. Et in Rivocavato nostram ad integrum cum suis divisis. Hos ergo quatuor locos damus cum omnibus suis pertinentiis, ingressibus et regressibus, montibus, pascuis, ribulis, molendinis, vel quicquid nos usque nunc possedimus in illis predictis locis cum tali usu, sicut alii coeredes nostri in illis locis possident omnia sua cum ingenuitate et libertate. Similiter addimus illium nostrum monasterium in Villa Blacori cum omnibus suis pertinentibus, agris, vineis, exitus, et ingressus, pascuis, et in omnibus, sicuti nos possedimus, et de nostra comparatione addimus ibi, unum agrum, et illa vineam, que dicitur de tapiis, hic totum habeat Sanctus Emilianus. Tamen tali modo damus; ut dum vixerimus, nos habeamus, et qui prius de nobis mortuus fuerit; alteri in vita sua possideat, et post amborum finitionem in monasterio perhenniter maneat. Siquis autem ex nostris propinquis vel extraneis hanc nostram donationem in aliquo disrumpere, minuere voluerit; sit a Deo omnipotentem excomunicatus et confusus, et cum Judas traditore, et diabolos in inferno submersos, amen. Et insuper a parte regale persolvat decem libras auri, et quod retemtu ad regula duplatum. Facta carta in era millesima centesima decima sexta. Alfonsus rex in Spania tota. Ego Senior Gonsalvo Gondisalviz, et Dña Palla, qui hanc iussimus fieri, testes tradimus. Sennor Beila Gonzalvoz confirmans. Sennor Sancio Beilaz confr. Beila Nunnez confr. Teillo Nunnez confr. Azenar Didaz confr. Domna Maria eius filia confr.

Num.º 736.

Era 1133. Año de 1095. Rec.º got. 123. gali.º 14.

In nomine Domini nostri Jesu Christi. Ego Matrona de Atiega, et meus vir Tellus Nunnez, et domnus Tellus filius noster vendidimus duas eras in Salinas tibi domno Sancio elemosinario cum suo puteo, quod est de Agaia Nunnoz iuxta alio puteum clausum de sancto Emiliano, de alia parte sunt ere de Monnio Romes de Villachones, in duodecim solidis in pretio, et in raxe accepimus duodecim argenteos. Similiter et ego cometissa de Fontes vendidi duas eras in Salinas ad te domnum Sancium priorem de Bataran monasterio cum suo dimidio puteo; pretium fuit duodecim solidis, et raxe duodecim argenteis, iuxta puteum clausum Sancti Emiliani in alia parte sunt ere Munnionis Romes de Villachones. Munnio Severez hic testis. Albarus Severez hic testis. Munius Erero hic testis. et Nunnus Sarracinez hic testis. Munius Nigrus hic testis. Domnus Albarus hic testis. Beila Scemenez hic testis. Munius Vita de Villanova hic testis. Munius Tellez de Villachones hic testis. Siquis autem ex nostris, propinquis aut extraneis hanc nostram venundationem ausus fuerit disrumpere, aut vituperare cupiens eam auferre vobis, et sancto loco; sit maledictus ab omnipotenti Domino; demumque fiat particeps cum diabolis in inferno: sicque, ad regis partem exolvat centum viginti solidos, et retentum ad regula duplatum vel melioratum in tale locum. Facta carta in era millesima centesima trigesima tertia. Regnante rege Adefonsus in Toleto, in Castella, et in Naiera.

Num.º 737.

Era de 1145. Año de 1107. Rec.º gotico 66.

In nomine Christi redemptoris nostri. Ego Albaro Dominicoz de Faiolas, et uxor mea Goto, propria nostra voluntate in presentia Blasio abbate tradimus nosmedipsos cum corpore et animas nostras ad honorem et ecclesiam Sanctum Emilianum cum omnia nos-

tra hereditate, quem ad nos pertinet de avobus, et parentes, et garantia, terras vineas, ortos, et eras, pomiferos, et in molino de Moxiana in xu. dies media vice; et in molino de Tablatiello media vice, cum omni integritate per omnia secula seculorum in Sancto Emiliano, amen. Siquis autem homo hanc nostram offertionem, quam dedimus de Faiolas relentare, minuere voluerit; sit à Deo omnipotenti maledictus et confusus, amen; et ad regis partem evolbat libra auri, et ad regula duplum. Nos, qui hec fecimus testes dedimus. Beila Didaz, et Lope Fortuniones, et Domico Didaz; et Albaro Armaiaz, et domno Martini de Moxiana, et Beila Flaginez; et Monnio Johannes, et Beila Tellez, et Albaro Juizii testes. Et ego Blasio abba hereditate, que a tibi Gotto pertinet, dono in vita tua, et post obitum tuum sit in Sancto Emiliano. Era T.CXu.*

Num.° 738.

Era 1195. Año 1157. Archivo de las monjas de Cañas.

Sub nomine Sancte et individue Trinitatis Patris et Filii et Spiritus Sancti. Ego Lupus comes et mea uxor Enduenza, pro peccatorum nostrorum remissione, et animarum parentum nostrorum seguie, placuit nobis beniqno animo et sincera voluntate, quod facimus cartam vobis concilio de Faiola, et damus vobis sixmum forum, ut illi qui sunt integrati; unusquisque illorum det in augusto duas tabulas de cibaria suo Judici, quarum una est tritici, alia ordei cum metita de Cerexio, et singulas camelas vini in vindemias, et quatuor quatuor denarios in carne. Vidue vero in eadem tempore dent singulas tabulas cibarie, medium tritici et medium ordei, et singulas medias camelas vini, et duos duos denarios in carne. Supervenientes autem quatuor illorum dent tantum, quantum et unus integratus. Omnis hec pecta, sicut superadipimus, detur suo Judici in augusto, et in vindemiis; Judex et seniori, qui tunc dominatus fuerit illam villam. Dompno Alfonso Monnioz et eius uxore Elisabeth dominantibus

hanc villam, quando hoc actum est. Illi sunt auditores et testes. Sancius Didaci testis. Didacus Didaci de Blascori testis. Petrus Garsie de Zhamora testis. Ferrandus de Azofra testis. Petrus Blasii de Naiara testis. Didacus Alfonsi testis. Fortunius Garsie de Faiola testis. Regnante rege Sancio in Toleto, et in omni Castella. In Gallecia regnante Ferrando rege eius fratre. In Pampilona vero regnante rege Sancio horum amborum regum cognato. Lupo comite dominante Naiaram. Comite Beila dominante Granionem, et Vallem de Ogga-Castro. Lupus Momez Alcaide in Naiarensi castello. Lupus Sancii merinus comitis Lupi. Pardus et Garsias Salvatoris sunt Alcaldes in Naiarensi villa. Sancius Blasii Alcalde in Faiola. Garsea Gaceiz Judex. Gomez Simeonis Sayon. Feria V. mense novembris ante festum beati Andree. hec carta est facta. in era millesima centesima nonagesima quinta. Siquis autem ex nostris filiis, aut nepotibus, aut quilibet homo hoc factum fringere, disrumpere voluerit; sit a domino Deo maledictus et confusus; et cum Juda Domini traditore eternas in inferno inferiori luat penas, et etiam habeat maledictionem, quam habuerunt Datan et Abiron, quos terra vivos obsorbuit. Et hoc factum sit stabile et eternum; quatinus memoria et oratione omnium hominum illius ville mereamur adipisci gaudia eterne vite. Factum est hoc in anno, quo imperator Alfonsus totius Ispanie migravit ex hoc seculo. Ferrandus Sancti Emiliani prior et monacus me fecit.

Num.º 739.

Era 1207. Año 1169. Archivo de las monjas de Cañas.

Divino Libamine seu [illegible]ina maiestas imperiale. Ego comes Lupus simul cum coniuge mea comitissa domna Aldonza, nullo cogente imperio, nec suadente ingenio, sed propria et spontanea voluntate damus atque concedimus Deo et Sancte Marie de Faiola et vobis sororibus ibi servientibus, et omnibus successoribus vestris illam azeniam cum suo orto, que fuit de Cidello filio de Favivi Even-

danon, pro animabus nostris vel parentum nostrorum, seu omnium defunctorum, ut Deus tribuat illis remissionem omnium peccatorum, &c.
Et habet allatañeos ipsa azenia et ipse ortus, que sunt iuxta palacium regis in barrio Sancti Jacobi; et ex parte orientis illum rivum qui vocatur Nazalella, et illos molinos qui dicuntur de Maria Ferrera; et ex parte occidentis illum rivum qui vocatur merdanil; qui vadit inter ipsum rivum, et ortum, et ecclesia Sancti Jacobi de palacio regis; ex parte aquilonis et ipsum barrium Sancte Marie; et ex parte meridie illos molinos de don Remiro. Ut ab isto die et deinceps possideatis et habeatis iure hereditario vos sorores Sancte Marie de Faiola, et omnes successores vestre ipsam azeniam et ipsum ortum suprascriptum per cuncta secula, amen.
Siquis (siguen las imprecaciones &c.) Facta confirmatio huius scripture sub era millesima ducentesima septima, mense ianuario. Regnante Ildefonso rege filio regis Sancii in Toleto, et in tota Estrematura, et in Burgis: dominante sub eo in Nazara comes Lupus. Alcaat in ipso castello don Calvet, frater comitis. Alcaldes domnus Stephanus et domnus Martinus. Merino Garcia Stephanez; et Merinus de Sancta Maria Petrus Garciez. Saiones Dominicus Navarro et Martinus Coxo; et de Sancta Maria Saion Arnaldet Escazan(1) Domnus noster archiepiscopus Toletanus nomine Cerebrun confirmans. Episcopus Petrus Burgensis confir. Episcopus Rodericus Calagurritanus confr. Episcopus Pampilonensis confr. Abbas Garcia sancti Emiliani confr. Abbas Vallisvenarie Johannes confr. Abbas Sancti Dominici confr. Prior Sancte Marie de Nazara confr. Johannes capellanus Nazare confr. Abbas fraternitatis clericorum confr. Dominicus Prior Sancti Jacobi concedit = Et de bonis hominibus de Nazara sunt testes. Meus Cit, Petro Fortis, et alius Cit Petrus Belasquez, et Johannes Ansariot, et frater eius Pascal, et Petrus Marques, et Garcia Pitella, et don Apparicio, et Dominicus Carucho, et Petrus Druas, et Johannes Malgarnit, et Stephanus Basilio, et ille Ferrer, et Martin Joldon, et frater eius Bonet, et Sancius Cabrero, et domnus Dominicus filius de Maria Sanz, et domnus Simeo presbiter = Rex Sancius in Pampilona confirmans. Rex Ferrandus in Gallicia confr. Comes Lupus manu propria confirmat. Comes Nuno confir. Comes Petrus confr. Comes Albarus

(1) en medio de los testigos y confirmantes esta el signo: q dice = hoc est signum Salomonis quo sigillavit demones in puteo =

confr. Comes Gomiz confr. Comes Poncius confr. Gonzalvus Rodiz concedit. Petrus Martinez de Torres confir. Sancius Garcez de Salcedo concedit. = Didagus Alfonso maiordomus confr. Domnus Bernaldo confr. Domnus Lupus frater eius confr. Garcia Tazon confr. Lop de Davalos et frater eius Symeon Diago Lopez. Lop Lopez confr. Petrus Garciez de Villa-alfovar confr. Garcia Lopez confr. Petro Semenez confr. Rodericus Semenez confr. Petro Petrez confr. Ego Julianus Cartam exaravi et hoc Signum confirmans Signavi.

Num.º 740.

Era 1209. año 1171. á 20 de Junio. Archivo de las Monjas de Cañas.

Cum omnipotentis Dei benigna providentia cuncta creata consistunt, et eius miseratione universa celestium, terrestrium, et infernorum solerti evigilantia, et toti mentis studio providere debet homo, quo cunctis prelatus creaturis esse videtur; qualiter placeat pio conditori, a quo omnia bona sibi donata cognoscit, et sine quo nichil esse potest. Omnipotentis enim gratia et arbitrio conditi, in tantum ad amorem sue dilectionis

forte: recipere } recibere dignatus est, ut non auro vel argento, sed sanguine precioso dilecti filii sui a diaboli potestate, in qua detinebamur, redimeret, et

forte: chirografo } deleto Cirographo, peccatorum nostrorum, coheredes nos efficere sui regni, et velut Karissimos filios diligens, cotidie nos invitans, clamat dicens: venite filii, audite me, timorem Domini docebo vos. Atque activam vitam iubens relinquere, in contemplativam querere, evangelica admonitione instruens dicens: qui relinquerit patrem vel matrem, fratres aut sorores, filios, aut domos, agros, vel omnia que in hoc mundo possidet, propter me; centumplum accipiet, et vitam eternam possidebit. Cuncta enim, que in sacris et evangelicis continentur, scriptis nos instruunt dimittere terrena, et amare celestia, odire mundum, et amare Deum: ut ait beatus apostolus Paulus: quecumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt; ut per pacientiam et consolationem scripturarum spem habeamus. Huius itaque memor precepti, et multimodis christi doctrinis instructa ego comitissa Domna Ermolza veram et individuam fidem credens Deo patri omnipotenti, et Jesu Christo, filio eius, inspirante Spiritu Sancto; omni devotione mentis et corporis decrevi cervices meas sub-

dere lenissimo Christi iugo, et pro affectu et obedire, ut ipse michi posse dederit, qui Sanguinem suum pro omnibus effudit, et a mortali noxa originali peccato inundatos, patri suo reddidit conservandos. Trado namque me, et comendo in ecclesia Sancte Marie de Cannas, quam comes Lupus maritus meus in proprio solo fundavit, et ibi Santimoniales, ut sub regula beati Benedicti vivere instituit; atque de hereditatibus et possessionibus suis in tantum eis contulit, ut gratia Spiritus Sancti cooperante, regulariter possit currere stadium huius active vite, ut in futuro valeam bravium felicissime spei impetrare. Offero itaque et firmiter concedo ego comitissa domna Endolza adquissitiones, et comparationes omnium hereditatum, quas cum marito meo comiti Lupo adquisivi, et comparavi, supradicte ecclesie Sancte Marie de Cannas, atque omnibus Santimonialibus ibi fideliter Deo servientibus in perpetuum iure hereditario, et hoc facio consilio et voluntate omnium filiorum meorum, et in hoc privilegio inserere iubeo. In primis dono et offero supradicte ecclesie beate Marie de Cannis in territorio Naiarensi in ipso pago, quod vocatur Lasadovas unam vineam (Sigue haciendo relacion de otras posesiones con sus surcaños y diferentes aceñas ó molinos situados en las cercanias de Naxera). Item dono et confirmo sicut superius scriptum est illos collazos cum suo barrio, qui fuerunt de domna Alvira sorore regis Garcie cum su cesu in una quaque domo. Domus Marie mulieris Sancii piscatoris debet sex solidos (Sigue relacionando hasta once casas; y con otras posesiones donadas en Tricio asi de heredades como de casas, q.e pagaban dho censo, y ultimam.te otras posesiones en terminos de Naxera). Y á estas siguen las imprecaciones &.a = Ego vero cometissa domna Endolza, qui hoc privilegium fieri iussi, testes et confirmatores ad roboradum trado, quorum talia asseruntur nomina. Didacus Aldefonsus confr. Petrus Garceiz confr. et frater eius Rodericus Semenez confr. Meo Cith Petro Blasquez confr. Garcia Sobrino confr. (Siguen hasta quince mas) = Didacus Lopez filius comitis confr. Rodericus frater eius confr. Garcias frater ipsorum confr. Corbaran confr. Sancius frater eius confr. Fernandus Gonsalvus de Isla confr. = Rodericus Calagurritanus sive Naiarensis episcopus confr.

Imbertus prior Naiarensis, atque camerarius cluniacensis confr. Didacus Archidiaconus Naiarensis confr. Sancius Archidiaconus Alavensis confr. Johannes capellanus Naiarensis confr. Dominicus prior Sancti Jacobi confr. = Garcias Abbas Sancti Emiliani confr. Arnaldus Archidiaconus de Berberigo confr. Petrus Abbas Sancti Dominici confr. Magister Guillelmus episcopi capellanus confr. Petrus et Martinus capellani comitisse confr. Facta carta huius donationis et confirmationis sub era millesima ducentesima nona, duodecimo Kalendas iulii. Regnante Aldofonso rege filio regis Sancii in Toleto, in Estrematura, in Castella, in Burgis, in Naiera atque in Galagurra. Sub eo dominante Naiara Petro Roiz. Discurrente iudicio Petro per Martinum Blasquez et Johannem Abbat.

Forte: Calagurra.

Num.º 741.

Era de 1212. Año 1174. en Sep.e Archivo de monjas de Cañas.

In Dei nomine et eius gratia. Ego Comitissa Domna Aldonza pro amore Dei, et Sancte Marie, et pro anima mea, et pro anima comitis Lupi, et omnium parentum meorum dono atque concedo Deo et Sancte Marie de Cannas, et vobis Abbatisse Domna Anderquina, et omnibus sororibus vestris Deo servientibus totam illam hereditatem de Riba-roia, et de Font-maior, scilicet casas et terras et vineas et ortos, populatum et heremum, et quantum ibi habeo vel habere debeo ex parte comitis Lupi, et ex parte mee matris, totum dono vobis atque corroboro, ut sit liberam et quietam vobis per cuncta secula, amen. Quod si aliquis homo (Siguen las imprec.s). Et de hoc facto vel adfirmato sunt testes. Comes Nunno confr. Comes Gomiz confr. Comes Belasius confr. Petrus Roiz, qui es dominus de Nazara confr. Gonzalvus de Marannon confr. Garcia de Escanno confr. Gomiz Garciez de Roda confr. Ordon Garciez et Garcia Garciez confr. Lop Diaz de Mena confr. Don Lop de Fridas confr. Martin Lopez, et don Rabinaldo confr. Et meo Cit Petro Blasquez confr. =

Rex Aldefonsus Cartelle confirmat. Rex Ferrandus Gallicie confir. Rex Sancius de Navarra confir. Episcopus Rodericus Calagurritanus confir. Episcopus Petrus Burgensis confir. Abbas Ferrandus Sancti Emiliani confir. Prior Richardus Sancte Marie de Nazara confir. Semeno Garcior de Leiva concedit. Petrus Zamora concedit. Petrus Semenez concedit. Rodericus Semenez concedit. Fortun Sanz de Colanana concedit. Iustado de Daroca concedit. Petrus Garcier de Teresa concedit. Et si aliquis ex filiis comitis Lupi voluerit hanc hereditatem subscriptam recuperare, donet primitus quintam partem de decem milia morabitino Abbatisse vel omnibus Sororibus Sancte Marie de Carnas sine ulla perturbatione. = In Dei nomine et eius gratia. Similiter ego comitissa Domna Aldonza, pro anima comitis Lupi, et anima mea, vel parentum meorum dono atque concedo Deo, et Sancte Marie de Carnas, et vobis Abbatisse Domne Undorquine et omnibus Sororibus ibique Deo servientibus illam medietatem de illa hereditate de Zarraton, quam adquisivit ibi cum meo marito comite Lupo, scilicet, casas, et terras, et vineas, ortos, prados, culta et inculta, et quantum ego ibi habeo, vel debere debeo, dono et corroboro, ut sit illam hereditatem vobis liberam et quietam, per cuncta secula, amen. = Similiter ego Sancia Lopez dono atque corroboro illam meam partem de illa hereditate de Zarraton vobis Abbatisse Domne Undorquine et omnibus Sororibus de Carnas, ibique Deo servientibus, ut sit vestra libera et quieta, per cuncta secula, amen. Et ego Comitissa Domna Ulencia similiter dono et corroboro meam partem de illa hereditate de Zarraton vobis Abbatisse Domne Undorquine, et omnibus Sororibus Sancte Marie de Carnas, per cuncta secula, amen. Et ego Vzaca Lopez similiter dono atque corroboro meam partem de illa hereditate de Zarraton vobis Abbatisse Domne Undorquine et omnibus Sororibus Sancte Marie de Carnas, ut sit vestra, per cuncta secula, amen. Similiter ego Aldonza Lopez similiter dono atque corroboro meam partem de illa hereditate de Zarraton vobis Abbatisse Domne Undorquine et omnibus Sororibus Sancte Marie de Carnas, per cuncta secula, amen. Et ego Rodericus Lopez dono atque corroboro meam partem de illa hereditatem de Zarraton vobis Abbatisse Domne Undorquine et omnibus So-

roribus Sancte Marie de Cannas, ut habeatis eam liberam per cuncta secula, amen. Et ego Elvira Lopez similiter dono atque corroboro meam partem de illa hereditate de Zarraton vobis Abbatisse domne Anderquine et omnibus sororibus Sancte Marie de Cannas, ut habeatis eam quietam per cuncta secula, amen. Et ego don Garcia Lopez dono atque corroboro meam partem de illa hereditate de Zarraton vobis Abbatisse domne Anderquine et omnibus sororibus de Cannas per cuncta secula, amen. Et ego Stephania Lopez monaca dono et corrobro meam partem de illa hereditate de Zarraton vobis Abbatissa domna Anderquina et omnibus sororibus de Cannas per cuncta secula, amen. Et ego Tota Lopez dono et corroboro meam partem de illa hereditate de Zarraton vobis Abbatisse domne Anderquine et omnibus sororibus de Cannas, ut sit quieta per cuncta secula, amen. Et ego Maria Lopez dono atque corroboro meam partem de illa hereditate de Zarraton vobis Abbatisse domne Anderquine et omnibus sororibus de Cannas per cuncta secula, amen. Similiter et ego Diago Lopez dono atque corroboro meam partem de illa hereditate de Zarraton Deo et Sancte Marie de Cannas et vobis domne Anderquine et omnibus sororibus vestris, ut habeatis eam quietam per cuncta secula, amen. Et de hoc facto vel adfirmato sunt testes. Semeno Eneguez. Petro Garcez de Villa-alfovar. et Rodericus Aznarez, Martin Gonzalvez. Martin Lopez. Garcia Arana: et de laicis et clericis don Lop. et Jacobe, Gonzalvo de Ferrameluri. Petro Gonzalvez, et Vrtissa. Eneco Jaquez. Juste. Et de Cidamon dominus Dominicus et don Lope clerici. Sancho Ferruz, et Semeno. Facta carta sub era millesima ducentesima duodecima, mense septembrio: quando rex Aldefonsus erat in terra de rege Sancio Navarre. Regnante eodem rege Aldefonso in Toleto, et in tota Strematura, in Burgos, et in tota Castella, in Naiara usque in Calagurra, et transivit iberum res Aldefonsus cum magno exercitu, et debelavit cum eo, et vincit eum, et destruxit totam terram suam eodem tempore. Dominante Naiara Petro Roiz gener comitis Lupi. Alcaat in illo castello Garcia Sobrino. Merino Lop Cellarius. Alcaldes Martin Belasquez, et

La prim.ª memoria, en q.e se espra reyno de Navarra.

Johannes Abbat: Saiones Martin Coxo, et Guille Cotorniz. Ego Julianus, qui hanc cartam exaravi, hoc signum confirmans ✝. Signavi.

Num.º 742.

Era de 1224. Año de 1186. Bec.º gotico 150. 8.to galic.º 211.

In Dei nomine, et eius gratia. Ego Gomessanus Bermudi peccatorum meorum recordatione compunctus, et futuro penarum infernalium incendio exterritus, decrevi beatum Emilianum michi habere patronum propitium; qatenus illo sufragante et protegente incendia infernalia evadere, et eterne felicitatis beatitudine perfrui merear. Offero igitur Deo, et patrono meo beato Emiliano, tibique abbati Ferrando et toti monacorum conventui tam futuro quam presenti meum parrale ab omni integritate, quod comparavi de Pascasio Merino, quod est iuxta viam, que itur de Naiera ad Tricium, ex vna parte currit Naiarella, ex alia vero aqua, que vadit ad molinos Sancti Juliani, et currit inter parrale regis, et parrale istud: Tali ergo pacto, talique institutione dono in perpetuum supradictum parrale monasterio Sancti Emiliani, ut medietatem parralis monachorum tabula pro aniversario ~~Sancti Emiliani~~ meo in perpetuum possideat: altera vero medietas Sanctorum corporum Emiliani et Felicis lumini perpetualiter deserviat. Siquis vero meorum parentum, vel extraneorum hanc meam donationem in aliquo minuere vel retemptare, aut perturbare presumserit; sit a Deo omnipotente maledictus, et in inferno cum Juda Domini traditore eternas penas sine fine luiturus: et ad partem regis terre mille aureos exolvat; et pro retemptione duplum ad regulam. Facta carta sub era millesima ducentesima vigesima quarta; mense martio. Petrus Garsie de Gallinero testis. Rodericus Semenez testis. De Naiera Garsias Sobrino testis. Pascasius Malgarnit testis. Mikael Gallego testis. Munius Repostero testis.

Num.º 743.

Antes del 1200. Carta de fuero á los pobladores de Ybrillos. Archivo de dhas monjas.

In nomine Patris et filii et Spiritus Sancti, amen. Ego Aldefonsus

Dei gratia Toleti et Stremature, atque Castelle rex et dominus, et uxor mea Alionor populamus ad Juriellos, et permisimus ibi comitem Nunnum, et Gonzalvo Rodiz, qui popularem eam sub nomine nostro! ad tales foros, et concedimus populationem, videlicet, ut habeam totam illam regalem hereditatem, que antiquitus fuit de Juriellos cum terminos, et exidos, et entradas, montes, pasturas, et aquas; et non sit eis prohibitum, neque pascere, neque abscindere in pascuis sive in montibus; et non dent montadgo, neque calonna de pastura, de la Morcuera tro ad Otero de Corvo, et de Monte de Oca, et de Petralada usque Cradegollada. Dono et concedo tales foros habendos omnibus hominibus sive mulieribus, qui populaverint en Juriellos cum filiis et filiabus ad honorem Regis et uxoris sue.

Al tro: debe faltarle la Silava en. q.e seria en tro.

Caballero, qui fuerit populator de Juriellos non pectet nada, et non vadat in fossado, si soldada non prisiere de Señor, et non pectet nuncio.

Tot caballero, et tot Villano, et tot clerigo, vel aquis homo aut mulier, qui in suo corrale hominem aut feminam habuerit, el collazo non pectet fossadera.

Tot ome de Juriellos, qui caballum habuerit, non pecte fossadera.

Tot ome, qui equum habuerit, vel vidua fuerit, non det posada.

Tot clerigo, qui ullum gradum habuerit, habens dominium in domo, non pectet fossadera, et non faciat fazendera; suam hereditatem et suam substantiam det, cui voluerit.

Dó foro a festo Sancti Michaelis usque in annum duos solidos in fonosadera de la moneda, que andidier in Castella.

Mulier vidua, vel viduus fossadera non pectet; set si habuerit filium laboratorem, medium persolvat.

Omnis populator de Juriellos usque ad annum non pectet.

Nullus homo, qui caloniam fecerit, aut ullam causam, que ad Calonniam pertingerit; la media in terra, la IIII. a Concejo, la IIII al Rege.

Nullus homo, qui habuerit inimicum, nisi defidaverit in suo concilio, et ita eum occiderit; si traditor, et domus sive substantia illius sit Regis, et toto conceio non pectet homicidium.

Homo, qui mulierem aforzaverit, trecentos solidos pectet.

Qui furtum fecerit, suspendatur.

Nullus homo, qui cum pectos venerit ad Iuriellos, non pectet nada, et non faciat foro foras de villa.

Qui malum fecerit a poblador de Iuriellos, pectet mille solidos, et illius hereditas sit Regis.

Et omnis quicumque venire voluerit; veniat poblar con todo lo so.

Nullus poblador de Iuriellos, portadgo non pectet de Burgos usque Nagaram, ambas entro sediendo, et entro medias, et ninguno mercado neque emendam persolvat.

Si Infanzon, ó Villano bolta ovieren, unum forum habeant.

Et si venerit rex, aut Sennor in villam, non recipiat posadam nisi per manum Sayonis, et transactis tribus diebus mutet posada.

Si aliquis de Iuriellos voluerit suam hereditatem vendere, aut casas, vendat, et vadat, quo sibi libuerit.

Nullus de Iuriellos alter alteri det testimonias, nisi de suo conceio.

Omnis homo de Iuriellos, qui la mesura de todo conceio minguare de pane vel de vino, aut de nulla causa, pectet quinque solidos.

Omnis clericus aut laicus aut femina rem suam det, cui voluerit, et donum habeat.

Omnis clericus aut laicus aut femina de Iuriellos maneriam non pectet.

Et si Rex bannos fecerit, intrent duo homines pro obolo.

Si aliquis fornum facere voluerit, faciat; nichilque pectet.

Nullus homo, qui suam bestiam per callem de Livriellos levaverit, et dixerit hevas, hevas; si livores fecerit, nichil pectet.

Sayon per manum cocilii sit, et non nisi per annum.

Et Alcaldes, et Adelantados non sint nisi per unum anum, excepta voluntate concilii

Omnis homo, qui noluerit venire per la sennal del Sayon otorgado de conceio, pectet quinque solidos a conceio.

Nullus homo, qui avulta de so vecino traxerit arma, viginti solidos pectet a conceio.

Pono foro ego Rex Aldefonsus en Livriellos de caballero per ~~[illegible]~~ de poblador, ut alteri alter in domo dent pennos per manum Sayonis de conceio: Et si per ipsum noluerit facere directo, testetur domus eius, qui prius alterum percuserit, pectet. Et qui super suum capud tornaret, non pectet.

Vecino a vecino, si otro penos ovier; so ganado non prenderet; et si Sayon non prendet o sin otorgamiento de Conceio; et si prendar, duplet el ganado a so dueno, et pectet LX. solidos a Rege, e al conceio.

Si todo Conceio offercionem dederint, de carne desollada la den.

Omnis homo, qui in sua casa, vel extra suam casam caloniam fecerit: en homes de sua casa, non pectet.

Quicumque prendra sacudier a Sayon de conceio; X. solidos pectet, ut supra positum est.

Mannero de Livriellos, qui parentes non habuerit in villa sive extra, quibus iure hereditario res eius pertineant; et morte subitanea preocupatus fuerit; accipiant illas duo clerici et duo laici collationis eius, et dividant pro anima cum bona fide.

Si aliquis homo, vel alia res homicidium fecerit, vel livores; res ipsa, que malum fecerit, sit in palacio, si domino suo redimere noluerit, et dent illam merino; et si merinus usque ad novem dies, vel antea recipere noluerit illam; deinceps merino non respondeant de illa.

Et omnis homo, qui messium, vel vinearum, vel boum vel porcorum vel ovium vel equorum ~~vel porcorum~~, qui fuerint otorgandos de Conceio, non pectent fonssadera.

Nos todo conceio de Livriellos facimus pactum; ut si aliquis ex nobis mortuum fuerit in villa sive extra villam, et in alio loco se comendaverit; det unum morabetinum ecclesie, unde fuerit parroquianus; et si in ipsa villa se comendaverit; det quod sibi placuerit.

Dedit foros Rex Aldefonsus clericis de Livriellos: quod non dent episcopo de decimis nisi quartam partem de trigo et de centeno et de ordeo et de vino.

Dedit foros Rex Aldefonsus clericis de Livriellos, quod non vadant concilio tener foras de Livriellos.

Tot poblador de Livriellos de ninguna rencura sin quereloso non respondeat.

Nullus homo ad qui testes non podier dar, et sua iura pavar: maes non respondeat.

respondat.
Tot Alcalde de Rege, det iurador.
Tot Alcalde de Livriellos Adelantado de Conceio nada non pectet, et non faga facendera.
Toda calonna, que fuer de conceio, et de Sennor; la decima seia de los Alcaldes.
Tot Adelantado de conceio otorgado, non pectet fossadera.
Todo dado, q̃ concilio dederit alicui homini, donum habeat.
Tot vecino de Livriellos, qui honor prisier de Sennor; non sit vicinus, et non habeat hereditatem.
Tot vecino de Livriellos, qui firier el marido delant sua mulier; quales livores ficier, tales los pectet.
Nos tot conceio de Livriellos la cibdad, gracias et laudes damus domino nr̃o Jesu Christo, et nostro domino Regi Aldefonso, et comiti Nunno, qui tales foros nobis concesserunt, et det illis Deus suam graciam, suamque benedictionem, et fidem, atque iustitiam omnibus diebus vite eorum, amen. In exitu animarum sit eis Deus propitius, colocetque eos in sinu Abrahe, concedatque eis lucem sempiternam, amen, amen, fiat, fiat.
Et si aliquis homo, vel Principes vel Comites, sive Rex, aut filii eorum istos foros frangere voluerint; sint maledicti et excomunicati, et cum prince inferni infernarium penarum coheredes. Obsorbeant eum diaboli, sicut Datan et Abiron obsorbuit terra, amen. Demergant eum diaboli in infernum, sicut demersit Deus Faraonem in medio mari, amen. Cadat super illum ipsa maledictio, que cecidit super Sodomam et Gomorram, amen. Omnis maledictio ab Adam usque in hodiernum diem veniat super eum, amen. Et habeat partem in infernum cum Juda traditore, amen, amen, fiat, fiat.
Dominicus Sacerdos de Tormanto, et Pedro Domingoz de Refoio, qui perrexerunt ad Mirandam, et adduxerunt Cartam, habeant in presenti vitam beatam, et regnent in futuro cum Xpi fidelibus in gloria, amen.
Aunq̃ le falta á esta copia la fecha y la confirmac.n de estos fueros por el rey d.n Alonso, se puede conceptuar, q̃ fueron dados antes del año de 1200.

Num.º 744.

Era de 1241 Año de 1203. en marzo: Archivo de monjas de Cañas.

In nomine Domini. Ego domnus Johannes Peidrez, et don Ordon Peidrez, et dona Milia Peidrez filios de domnus Petrus Garceiz de Toda, talis venit nobis voluntas vel accessit necesitas, ut vendimus vobis donna Toda Abbadesa de Cannas, et a toto el convento totam nostram hereditatem quanta nos habemus en Cannas, et ad nos pertinet herema et populata, ubicumque fuerit, precio quod inter nos et vos bene complauit, id es pro C. morabetinos bonos, cum albaroc toto complito, et

de ipso precio nichil remansit, pro dare apud nostram partem. Ut ab isto die, vel in atea, possideatis vos donna Toda Abbadesa de Cannas, et todo el Convento in illa hereditate suprascripta donna et poderosa. Et si aliquis homo nostrorum vel extraneorum hoc factum nostrum disrumpere voluerit, pectet regi terre mille morabetinos, et ad vos donna Toda Abbadesa de Cannas, et ad totum conventum illam hereditatem suprascriptam duplatam vel melioratam in tali loco, aut in meliori. Et de hoc factum vel affirmatum sunt fidiatores donnus Johannes Albarez, filius de don Albar vieio, et don San de Orta; et sunt testes don Roi Fontorio, et don Giralt filio de donnus Johannes Martinez de Davalos, et don Garcia Garcez, filio de don Garcia Roncho, et don Martin Garcez filio de don Garcia Sobrino, et donnus Dominicus presbiter de la Cambara, et Sancho Nieto de Madriz, et Johannes Gonzalvo de Sancta Maria, et Johannes et Petro Semenez, et Martin Dominguez de Torrecella, et Johannes Petro, et Petro Sancio, et toto consilio de Cannas, et de Canniellas, et los Alcaldes de Naiera Lalcalde don Johannes, et Lalcalde donnus Dominicus Pardo, et toto el conceio de Naiera, qui audierint, et viderint testes sunt. Facta carta era millesima ducentesima quadragesima prima, mense marzo, in illo anno quo rex Aldefonsus intravit in Navarra cum illo rex de Leon, et ganavit Bizchaia. Regnante rege Aldefonso cum uxore sua donna Helionor regina in Calagurra et in Lugronio et in Naiera usque in Sancti Facundi, et per totam Castellam, et per tota Strematuram usque in Toleto et usque in Concam, et usque in Sancti Sebastiani, et per totam Alavam: Subtus eius donnus Roi Diaz filius Didacus Semenez dominante Naieram: sub eo donnus Petrus Roderici filius de Roi Lopez de Sanohodo: Senior in illo castello et in Naiera, Petrus filius Petrus Nigro de Archos merino; Petrus Guillen Bardonno et Johanes d'Aragon Saiones: discurrente iudicio per donnus Johannes Abbate et per donnus Dominicus Pardo Alcaldes. Isti sunt testes, qui audierunt et viderunt hoc vendimentum, quod fecerunt donna Milia et Johannes Petri, et Ordonius Petri ad Abbatissam donnam Totam et ad Conventum de Cannas, Ordonius Garsie testis, Martinus Ferdinandi el rubio testis, Petrus Munioni testis, Garsia Martini testis, don Gonnelle, Petrus Donici testis, Martinus Petri testis, Dominicus Didaci testis.

era MCCXLI

publico por el concejo de Nagera sobredicho, que fui presente a todo esto que sobredicho es con los dichos testigos, et por ruego et por mandado del dicho don Lop de mendoza que escrivi esta carta, et fis en ella este mio sig+no seis dias de setiembre, era de mill et trecientos et setenta annos.

Num.º 745.

Era de 1344. año de 1306. à 29 de Junio. Cap. I. 10. n.º 3.

Sepan quantos esta carta vieren. Como yo D.n Fernando por la gracia de Dios rey de Castiella de toledo de Leon de Galicia de Sevilla de cordova de Murcia de Jahen del Algarbe e Señor de Molina. Por facer bien e mercet á D.n Diago Lopez Abbat del mi Monesterio de S.nt Millan de la Cogolla et al Convento desse mismo logar. et porq.e sean tenudos de rogar á Dios siempre por el alma del rey D.n Sancho mio padre. q.e Dios perdone et por la mi vida. et por muy grand devocion. que e en Señor Sant Millan. et porq.e el su logar de Sant Millan et los sus vasallos sean mas onrrados et se pueble meior este Logar. tengo por bien. q.e fagan y mercado un dia en la semana para siempre jamas. et quel fagan en dia de martes. et q.e non sea embargado este mercado. q.e en este dia ficieren, por ningun mercado. q.e fagan ó q.e ficieren daqui adelante en las villas et en los Logares de toda esa comarca. Et q.e ayan el Abbat et el Conv.to todos los dr̃os bien et cumplidamiente. q.e pertenecieren al dho mercado. et non otro onme ninguno. Et sobresto aseguro, por esta mi carta a todos los Conceios asi a los de la Comarca como a todos los otros conceios de las villas et de los Logares de mios regnos et á todos los otros onmes q.e andudieren en qualesquier mercaduras q.e vengan a este mercado salvos et seguros. Et otrosi eso mismo á la tornada fasta en sus Logares con las mercaduras et con todas las otra cosas. q.e ende levaren en manera q.e non reciban ningun agraviamiento. Et sobresto mando et defiendo firmemiente q.e Rico-Onme nin rica dueña nin Infanzones nin caballeros nin otros onmes ningunos non sean osados de peyndrar nin de tomar inguna cosa de lo suyo a los marchantes nin a los otros onmes q.e vinieren al dho mercado. nin de les facer fuerza nin tuerto nin otro mal ninguno nin de quebrantar el dho mercado. nin de ferir nin de matar a onme ninguno en el. Ca qualquier q.e lo ficiere ó contra esto sobredho pasase para lo quebrantar ó menguar en todo o en parte dello avria la mi ira et pecharme ya en pena mill m̃rs de la buena moneda cada uno. Et demas al cuerpo et quanto oviese. me tornaria por ello. Et sobresto mando à Sancho Sanchez de Velascor mio Adelantado mayor en castiella ó á qualquier otro Adelantado q.e fuere y daqui adelante ó a los Merinos q.e andudieren por el en esa tierra. q.e les amparen et los defiendan en esta

merced. q[e] les yo fago. et q[e] non consientan a ninguno q[e] pase contra ello en todo nin en ninguna cosa dello. et si por aventura alguno ó algunos q[e] y oviere q[e] contra ello les quisiesen pasar. q[e] gelo non consientan. et quel peyoren por la pena sobredicha. et q[e] la coia et q[e] la guarde para facer della lo q[e] yo mandare. et q[e] faga emendar al Abbad et al convento ó a los sus vasallos ó a los otros omnes. q[e] algun agraviamiento recibiesen todo el daño et el menoscabo q[e] por ende rescibiesen doblado. et non fagan ende al. si non a ellos et a quanto oviesen me tornaria por ello. et desto les mandé dar esta mi carta sellada con mio sello de plomo. Dada en Burgos veinte et nueve dias de Junio era de mil et trezientos et quarenta et quatro annos. et yo Sancho Perez la fiz escrivir por mandado del Rey = Martin Perez V. = Ferran Perez = Juan Sanchez = Pero Gonzalez = Ramir Garcia

---

Num[o] 746

Era de 1411. año de 1373. á 20 de Agosto. Cajon I. No. 3.

Sepan quantos esta Carta vieren. como yo D[n] Enrique por la gracia de Dios Rey de castiella de Leon de toledo de Gallicia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarve de Algecira et Señor de Molina: por facer bien et merced et limosna al Monasterio de Sant Millan de la Cogolla por muy grant devocion q[e] avemos en el dho Monast[o] et por quanto yaze ay el cuerpo Sancto de Señor Sant Millan. tenemos por bien et es la mia merced. q[e] demas de las dos ferias q[e] há en cada año en el dho Monast[o] q[e] aya y otra feria. q[e] sean tres en cada año para siempre jamas. et esta dha feria q[e] comience otro dia despues de Sta Maria de setiembre este año de la era desta carta. et dende en adelante en cada año para siempre jamas. et q[e] dure esta dha feria tres dias. Et mandamos q[e] todos los q[e] viniesen a la dha feria q[e] vengan salvos et seguros. et q[e] aya esta dha feria todas las franquezas et libertades q[e] an todas las otras ferias q[e] se facen en todas las Cibdades et villas et lugares de mios regnos. et las otras franquezas et libertades q[e] han las otras dhas dos ferias q[e] se facen en cada un año en el dho Monast[o] Et por esta mia Carta ó por el traslado della signado de escrib[o] publico sacado con abtoridad de Juez ó de Alcalde

mandamos a todos los concejos Alcaldes Merinos et Alguaciles et otros oficiales qualesquier de todas las cibdades et Villas et Lugares de las comarcas de enderredor del dho Monastº de Sant Millan et de todas las cibdades et villas et Lugares de nros regnos qe agora son et seran daqui adelante. et a qualquier o qualesquier dellos. que vos consientan facer en cada año la dha feria como dho es. et qe vos guarden et defiendan et amparen con esta merced et limosna qe vos Nos facemos. et qe non consientan qe alguno nin algunos sean osados de vos yr nin pasar contra ella nin contra parte della en algund tiempo por alguna manera por vos la quebrantar nin menguar agora nin daqui adelante. qe qualquier o qualesquier qe contra ellos vos fueren ó pasaren. pechar Nos yan en pena mill mrs cada uno por cada vegada. et al dho Monastº ó a quien su voz toviere. todos los daños et menoscabos qe por esta razon fecieren et recibieren doblados. Et desto mandamos dar al dho Monastº esta nra Carta sellada con nro sello de plomo colgado. Dada en la muy noble cibdat de Burgos veinte dias de Agosto era de mill et quatrocientos et honce años = Yo Pedro Rodriguez la fice escribir por mandado del Rey = Pedro Rodriguez = ~~Rodriguez~~ Johan Ferrandez = Pedro Ruiz =

Numº 747.

Era de 1364. año de 1326. á 21. de Mayo. Cajon I. 10. 1. 7.

Dn Alfonso por la gra de Dios Rey de Castiella de toledo de Leon de Gallicia de Sevilla de Cordova de Murcia de Jahen del Algarbe et Señor de Molina. A vos Garci Laso de la Vega nro Merino mayor en Castilla et mio Chanciller mayor. o qualquier otro qe sea daqui adelante mio Merino mayor en Castilla. o a los Merinos qe andudieren por qualquier dellos en la Meryndat de Burueva et de Rioia et de tierra de Nagera á quien esta mi carta fuere mostrada del traslado della signado de escribano publico, salut et gra. Sepades qe parecieron en mi corte ante Juan Guillen de Vitoria mio Alcalde teniente lugar de Notario por Martin Ferrandes mio Notario mayor en Castilla: de la una pte Dn Diego Lopez Abbat de Sant Millan de la cogolla et de la otra pte John Peres su Vasallo. Omne del dho Martin Ferrandes. personero qe era del Concejo de Madriz Vasallos del dho Abbat sobre razon qe dixera el dho Abbat. quel fisiera entender. qe el dho Johan

Peres. q^e querie ganar vna mi carta, q^e dicie. q^e era contra el. et contra su señorio et del dho Monest^o en razon de los pechos et de otras cosas. et contra los de Varrionuevo de Santurde sus vasallos. en q^e los yo enviava mandar q^e. pechasen los de Varrionuevo de Santurde en los servicios et en los otros pechos con los de Madriz. Et q^e pidiera al dho Alcalde q^e constriniese al dho John Peres. q^e mostrase antel la nota de la nota de la carta si la avie ganado en esta razon. et quel mandase mostrar la personeria q^e dicie q^e tenie del dho Conceio de Madriz. porq^e el ~~[illegible]~~ dixiese contra ello aquello. q^e entendiese. q^e era de su dr̃o. Et porq^e pudiese saber. si la dha nota ó carta era contra su señorio et del dho Monest^o. et otra los sus vasallos de Varrionuevo de Santurde. Et si el dho John P^s avie poder del dho conceio de Madriz en esta razon. q^e la mostrase. Et otrosi si tenie personeria del dho conceio de Madriz ~~q^e la mostrase antel, porq^e el pudiese~~ p^a la ganar la dha carta. Et el dho mio Alcalde preguntó al dho John P^s. si el si ganara alguna carta en nombre del dho Conceio de Madriz en esta razon. q^e la mostrase. Et otrosi si tenie personeria del dho conceio de Madriz q^e la mostrase antel. por que el pudiese mandar sobrello lo q^e fuese de dr̃o. Et el dho John P^s en respondiendo q^e dixera q^e verdad era q^e el Conceio de Madriz q^e fisiera sus personerias á el et otros. por q^e ganasen mis cartas las q^e oviesen mester. et q^e la personeria. q^e la non podia aver, por razon. q^e dixiera. q^e la tenie Migl P^s mio escrib^o. Et otrosi q^e ganava vna mi carta en nombre del dho Conceio de Madriz q^e pdieron Sancho Ruis et John Alfonso mios escrib^nos. et q^e non la pudie aver dellos. et q^e non era contra el dho Abbat et Conv^to de Sant Millan. nin era su deservicio. nin quisiese Dios q^e el ganase carta q^e en su deservicio fuese. Ca el et los de Madriz eran sus vasallos. et si la carta q^e el ganava en nombre del dho Conceio de Madriz. era en su deservicio. q^e la metie. q^e non valiese en ningun tpo. como quier q^e la non pudie aver. Et sobresto los dhos Sancho Ruiz et John Alfonso paresçieron antel dho mio Alcalde. et dixieron q^e la carta q^e ganava el dho John P^s. q^e la perdieron et non pudien aver. Et los dhos D^n Diego Lopez Abbat et John P^s pidieron al dho mio Alcalde. q^e judgando por sentencia mandase. q^e non valiese en ningun tpo la dha mi carta. que el dho John P^s ganava. nin otra carta q^e el nin otros quales q^r ganasen por el dho Conceio de Madriz. q^e fuese contra el dho Abbat et conv^to nin contra sus vasallos de Varrionuevo de Santurde q^e pechen con los de Madriz. no los tomando el pregon de los pechos en Madriz. salvo en la martiniega et en los pechos del pan et del vino del señorio. Et el dho Johan Guillen mio Alcalde a pedimiento de amas estas partes et a su consentim^to judgando por sent^a mando q^e la

dha mi carta q.e el dho John P.s ganava. ó si era ganada q.e non valiese nin ficiesen por ella ning.a cosa. Et q.e daqui adelante q.e los de Madriz q.e non ganasen mis cartas nin carta q.e sean contra el dho Abat et Conv.to nin contra sus vasallos. nin pechasen con los de Madriz servicios nin monedas non los tomando el pregon de los servicios et monedas en el dho lugar de Madriz. Et los dhos Abbat et John P.s consintieron en la dha sent.a. Porq.e vos mando ~~daqui adelante~~ vista esta mi carta. q.e non consintades daqui adelante á cogedor nin á sobrecogedor nin arrendador nin pesqueridor nin a empadronador nin a otro ~~[illegible]~~ ning.o de los servicios et monedas. q.e agora son et seran daqui adelante. que peyndren nin tomen a los de Varrionuevo de Santurde nin alguno de los sus vecinos ning.a cosa de lo suyo por razon de la dha carta q.e ganava el dho John P.s si fue ganada. Et si es ganada et paresciere. q.e non fagades por ella ning.a cosa. por q.e pechen con los de Madriz en servicio nin en moneda q.e sean hechados en toda la mi tierra. non les tomando los pregones en el dho lugar de Madriz a los sus vasallos si y vinieren morar del dho lugar de Varrionuevo de Santurde. nin les testedes nin embarguedes los sus heredam.tos q.e los de Varrio nuevo de Santurde ovieren en term.o de Madriz nin otro lugar qualq.ra q.e sean comprados ó por comprar. por querella q.e el conceio de Madriz ó qualquier dellos Nos den por la dha razon. Et Nos nin ellos non fagades ende al por ning.a manera so pena de cient m.rs de la moneda nueva a cada uno. Et demas quanto daño et menoscabo los de Varrionuevo de Santurde ó qualq.er dellos rescibiesen por vos. esto asi non cumplir de lo v.ro gelo mandaria entregar todo doblado. Et de como vos Nos esta mi carta fuer mostrada á qualesq.r ó á qualq.r de vos. et de como la cumpliezedes. mando a qualq.r escrib.o pub.co de qualq.r lugar q.e sea. q.e p.a esto fuer llamado. q.e dé ende al q.e lo oviere de recabdar p.r los de Varrionuevo de Santurde testim.o signado con su signo. porq.e yo sea ende cierto. de como cumplides mio mandado. Et non faga ende al sola dha pena. Et desto les mande dar esta carta seellada con mio seello de plomo. La carta leidad datgela. Dada en Burgos veinte et un dia de Mayo. era de mill et trecientos et sesenta et quatro años = Yo Pedro Johan la fiz escrivir por mandado de Johan Guillen de Vitoria Alcalde del Rey = Johan Guillen = v.a

Num.º 746

Era M.ª CC.ª X.ª 372. Cajon 1.º No. 1. 5.

In Dei nomine. amen. Sepan quantos esta Carta de Sentencia vieren. como Nos don Johan por la gra de Dios Abad del Monest.º de Sant Millan de la Cogolla entendiendo. q.e por el oficio en el logar q.e tenemos et nos es comendado et somos tenudo de tirar los escandalos et las contiendas et daños q.e acahesciesen ó podrian acabesçer entre los mios Vasallos del Monest.º de Sant Millan de la cogolla. et de poner entre ellos paz et sosiego et concordia. et porq.e mejor puedan seruir a Dios et á los gloriosos cuerpos santos confesores señor Sant Millan et señor Sant Felices: Sopiendo Nos el Dho Abad veyendo. q.e anda discordia entre los concejos de Madriz et de Varrionuevo por razon de las pechas q.e an a pagar á Nos et al Convento. et avia grand varro et escandalo entre los Dhos concejos q.e no podian avenir. et Nos el sobredicho Abad por poner paz et concordia entre los concejos de Madriz et de Varrio-nuevo ellos. et a pedimiento de ambos los Dhos Concejos et de los sus procuradores. que son estos Sancho Ferrandez Alcalde de Madriz, et Sancho Martinez fijo de Sancho Martinez de Varrionuevo. et Nos avido mio acuerdo et mio consejo con ommes buenos sabidores de derecho. pronunciando. judgando. sentenciando damos por sentencia et mandamos en razon de las pechas del pan et del vino. q.e sean sacados de cada concejo cinco ommes buenos. para que fagan las medidas de las pechas del pan et del vino derechas. para que se cumpla la cabeza de la pecha. et el pan de la Carrelleria. et la yantarega del Adelantado. et el pan de Sant Millan de Suso. Et otrosi mandamos. q.e cada concejo q.e tome la cabeza del pan et del vino sobre si. et si menguare. q.e lo cumpla cada concejo sobre su cabeza. et si sobrare. q.e sea suyo. Et otrosi mandamos. que vaqueen los Dhos concejos de cinco en cinco años las heredades del vino et del pan levar. et q.e se apeen todas las Dhas heredades. porq.e fagan padrones ciertos los Dhos Concejos al Dho vaqueamiento. Et mandamos que este año primero de la era desta sentencia. q.e vaqueen las piezas. Et otrosi mandamos. q.e las medidas de las pechas del pan et del vino q.e las fagan derechas aquellos cinco ommes buenos de cada concejo. et q.e las fieren con un fierro. et q.e cada concejo. q.e tenga sus medidas ferradas et las otras medidas. q.e sean ferradas. et sean puestas en la mayordomia del Dho Monesterio segund otro tiempo fue. porq.e si las medidas q.e troxieren los Dhos concejos. fueren perdidas. q.e vayan alli et non fieran otras

Nº 6to

En el Libro Becerro escrit.a entre los q.e hizo en la noble villa de Vallad.d á 6. Dias del mes de Dic.e de 1549. ante los Sres. Oydores de la Aud.cia de Sus Altezas en Aud.cia de Sus Altezas en Aud.cia publica presentó esta escrit.a de parte mino Juan de Lazcano en nombre é como Procurad.r del Abad y Mong.s y Conv.to del Mon.r de Sant Millan de la Cogolla p.a en prueba de inoc.a de los Dhos sus p.tes en el pleito q.e los Dhos sus p.tes traxan con el valle de Sant millan. en q.to por los Dhos sus p.tes hacie e facer podia, e non mas. ni allende. Los Dhos Sres. mandaron dar traslado á la otra p.te e q.e responda p.a la sem.a aud.cia ext. Ante Bernaldino de La Sarte procurad.r de la otra p.te

medidas con aquellas por q^e ninguno de los dhos Concejos non puedan trasp-
sar nin añadir nin menguer en las dhas medidas. Salvando al t̃po del vaquea-
miento. q^e si fallazen q^e son á facer menores ó mayores q^e las fagan. et
la fezen. et las pongan en la Mayordomia segund dho es. Et esto mandamos
et damos por sentencia para agora et para siempre jamas fasta la fin
del mundo. Et nos los dhos Concejos. q^e estamos presentes. et los dhos Sancho
Fernandez Alcalde et Sancho Martinez procuradores de los dhos Concejos consintye-
mos et otorgamos en la dha sentencia. q^e mãdo Señor el Abbad da. Et Nos el Sobre
dho Abbad a pedimiento de los dhos Concejos et procuradores mandamos q^e si
alguno de los dhos Concejos agora et de aqui adelante removiere pleito ó demanda
alguna sobresta razon ó no cumpliere esta mia sentencia en todo lo q^e en ella
se contiene. q^e peche de pena tres mill mrs. los dos mill mrs para Nos et los
mill mrs para el concejo q^e quedare. et la pena pagada o non pagada. q^e la
sentencia. que es sea firme para agora et para siempre jamas. ~~fasta fin~~
~~del mundo~~ Et nos los dhos Concejos et procuradores q^e estamos presentes obligamos
mios bienes por nos et por los q^e vinieren de nos muebles et raizes ganados et por
ganar quantos oy dia avemos. et abremos de aqui adelante. de guardar la dha sen-
tencia. et pagar la pena si caliéremos en ella. Et sobresto nos los dhos Con-
cejos et los dhos procuradores juramos sobre la Cruz et los Santos evangelios
tañendolos con las manos corporalm^te segun forma de d̃ho. de guardar et
cumplir todo lo q^e en esta dha sentencia se contiene. et de non yr nin
pasar contra ella agora nin en algun t̃po. Et sobresto renunciamos expresa-
m^te el beneficio del d̃ho escripto et por escribir de previllegios et rescrip-
tos et cartas et todas las excepciones et defensiones derechos et fueros et
derechos. q^e por nos pudiéremos poner et facer seyendo recontados et cer-
tificados dellos. ante expresam^te juramos et prometemos de lo guardar se-
gund en la dha carta de sentencia se contiene. Et si nos los dhos Concejos
alguna cosa ficiéremos ó movieremos. q^e nos non vala. nin seamos oidos sobre ello
ante ningun Juez eclesiastico nin seglar. Et porq^e esto es verdat et non venga
en duda Nos el dho Abbad mandamos dar á cada uno de los dhos concejos sendas
cartas desta dha sentencia sellada con mio sello de cera colgado. et por mayor
firmeza mandamos a Johan Fernandez escrib.o pub.co que las signase con su
signo. Dada fue esta sentencia en el dho Monest.o de Sant Millan veze dias
de noviembre anno Domini millesimo (ccc)LXX.o nono. Desto son testigos
q^e, pozes.res fueron á esto Johan Perez Alcalde de Madrit et Johan Martinez. et
Pedro Martinez clerigos. et Johan Valgañon et Johan Martinez pecheros vros de
Madrit et de Barrio Nuevo Garcia Martinez Mexino. et Johan Fernandez Curado
et Johan Gonzalez fijo de Martin Yañez et Johan Martez fijo de Sancho Martez et Johan
Marco et Pedro Martez fijo de Pedro el Ollero. Et yo Johan Fernandez Escribano publico
por mio señor el Rey en Sant Millan de la Cogolla. por mandam.to del dho Señor Abbad escrivi
esta carta de sentencia. et fiz en ella este mio Sig+no en testimonio de verdat =

El Escribano dexó dimi-nuyo la fe-cha en los trescientos años q^e eran enele parez-dexo

Num.º 749.

Era de 1409. año de 1371 á 15. de Sep.e Cajon I. 10. 16.

Sepan quantos esta Carta vieren. como Nos D.n Enrrique por la gr.a de Dios Rey de castiella de Leon de toledo de Gallicia de Sevilla de cordova de murcia de Jahen del Algarve de Algecira et Señor de Molina Vimos vna carta del Rey D.n Alfonso nr.o Padre. q.e Dios perdone escripta en pargamino de cuero sellada con su sello de plomo fecha en esta guisa. D.n Alfonso por la gr.a de Dios Rey de Castiella (R.a como arriba) á Vos Ferrant Perez de Portocarrero nr.o merino mayor en Castiella ó a otro qualquier Merino ó Merinos. q.e por Nos o por vos andudieren agora et daqui adelante en las Merindades de Castiella ó en qualq.er dellas. et á todos los Concejos Alcaldes Jurados Juezes Justicias Merinos Alguaciles et á todos los otros oficiales et aportellados de las villas et lugares de nr.os regnos ó aqualq.er ó qualesq.r de vos q.e esta nr.a Carta vierdes. Salud et gr.a. Sepades. q.e por razon de contiendas et demandas. q.e eran entre el Concejo de Madriz et los de Varrionuevo et Santurde Vasallos del Abad et del Conv.to de Sant millan de la cogolla. q.e los dhos concejos avenidam.te con otorgam.to del dho Abad et Conv.to q.e pusieron este pleito en mano et en poder de Sancho Martinez de Leiva, et el dho Sancho Martinez savida la verdat de los dhos concejos por abeniencia de amas las partes. q.e mandó et dio por juicio. q.e pechen los de Varrionuevo et de Santurde dos azudeces et medio Nagerinos q.e monta el azudez doce almudes. et este pan q.e sea medio trigo et medio cebada. por las heredades pecheras q.e ellos an en term.o de Madriz. Et otrosi. q.e pechen dos Cocas et media de mosto, et a en la Coca seze carabidos de la medida vieja. Et este pan et este vino. q.e no puge mas por compras nin por ganancias q.e fagan los de Varrionuevo et de Santurde en termino de Madriz nin á los de Madriz q.e non mengue este pecho. Et esto q.e se peche al tpo q.e el Concejo de Madriz dan la pecha del pan et del vino al Convento de Sant millan. Et otrosi los de Varrionuevo et de Santurde. q.e se cuenten cada vno con el Concejo de Madriz en el pecho de la Martiniega por las heredades pecheras. q.e an en termino de Madriz. et ovieren daqui adelante. et con este pecho sobredho q.e sean libres et quitos los de Varrionuevo et de Santurde de todas las demandas. et de todos los pechos q.e el Concejo de Madriz les facian por estas razones. Et otrosi. q.e el Concejo de Madriz. porq.e entendieron q.e los de Varrionuevo et de Santurde les venieron a esta aveniencia. q.e tovieron por bien. q.e andodiesen los de Varrionuevo et de Santurde por todos terminos do ellos andodiesen de dia et de noche con todo su ganado mayor. mas q.e ninguno dellos non traya (y) mas de quatro bacas valderas con sus fijos aquellos que mamaren. et si mas (y) obier. q.e non yagan y de noche mas de las quatro. et q.e estas q.e non fagan ayuntamiento por q.e fagan Cabaña.

Que es azudeze. y á cuanto asciende de la medida de Almudes. El Almuz es ó se compone de 15. cel.s viene a ser el Azudez ~~[illegible]~~ 17 f.s y media de a 12. c.s la f.a de la medida de Abila. El Sece, equiva a diez y seis

sacando ende las dehesas viejas de Madriz. q[ue] non deven ni entren los de Na-
rrionuevo et de Santiurde con ninguno ganado. nin tajar ni verde nin seco. nin
traer. Otrosi. q[ue] anden con ellos con todo genero en todos sus terminos de sol á sol-
mas q[ue] non ayan ni puedan ni de noche con ninguno ganado menudo. et q[ue] los de Narrionuevo
et de Santiurde el dia q[ue] labraren en aquella heredad q[ue] ay en termino de Madriz
pro q[ue] pechan. q[ue] metan ni aquellos ganados con q[ue] labraren en las dehesas andando
ni los de Madriz. et si el Dehesero de Madriz quisiere sacar delas dehesas los ga-
nados de Narrionuevo et de Santiurde el dia q[ue] labraren en las dhas heredades sobre-
dhas. q[ue] pare el de Narrionuevo et de Santiurde. q[ue] ni labró. et vaya quito segund se
contiene en la dha sentencia. q[ue] el dho Vancho Martinez dio. q[ue] el dho Abad Non
envio mostrar en esta razon. en q[ue] se contenie. q[ue] es asi. la qual levó para
guarda de su drō. Et agora el dho Abad. por quanto estos dhos Concejos son
todos sus Vasallos. et non aya contienda nin desavenencia entre ellos. envionos pedir
merced. q[ue] gela mandasemos guardar. et Nos tovimoslo por bien. Et por q[ue] vos man-
damos. vista esta mia Carta. q[ue] veades la dha sentencia. q[ue] el dho Vancho Mar-
tinez dio en esta razon. et gardatgela. et facer q[ue] la guarden et cumplan con
drō en todo bien et complidamiente segund en ella se contiene. et non con-
sintades a ninguno nin a ninguno. q[ue] vayan nin pasen contra ella nin contra
parte della en ninguna manera. Ca mia voluntat es q[ue] les sea guardada
la dha Sentencia en todo bien et complidamiente segund q[ue] en ella se contie-
ne. et non fagades ende al so pena de la mia merced et de cient mrs de la mo-
neda nueva a cada uno de vos. Et de como esta mia Carta vos fuere mostrada
et la cumplierdes. mandamos a qualq[ue]r Escriv.o publico de qualq[ue]r villa ó
lugar q[ue] para esto fuere llamado. q[ue] dē ende al omne q[ue] vos la mostrare
testimonio signado con su signo. por q[ue] Nos sepamos en como cumplides
mio mandado. et non faga ende al sola dha pena et del oficio de la escriba-
nia. La Carta leyda. dat gela. Dada en Salamanca quince dias de
1338. Febrero era de mill et trezientos et setenta et seis años. Yo Garcia Al-
fonso la fiz escribir por mandado del Rey. Gil Fernz. Johan Fernz Va. Johan
de la Cerda Chanc.os Et agora Dn. Johan Abad del Mon.o de San Millan de la
Cogolla mio Capn. rezandos mio q[ue] gelo mandasemos guardar et confirmar. Et
Vos el sobredho Rey Dn. Enrriq[ue] por le facer bien et mrd confirmamos gela
et mandamos q[ue] les vala et les sea guardada en todo bien et complidamiente segund
q[ue] en ella se contiene et segund les fue guardada en tpo del dho Rey mio padre
q[ue] Dios perdone. Et defendemos firmemte q[ue] ninguno nin algos non sean osados de les
yr nin de les pasar contra nin contra ella por gela quebrantar nin menguar
en ninguna cosa. Si non. qualq[ue]r q[ue] lo feciese avria la mia yra. et pecharnos ia la
pena q[ue] en la dha Carta se contiene et demas á los cuerpos et a lo q[ue] oviesen nos
tomariamos por ello. Et desto les mandamos dar esta mia Carta sellada con mio sello de
plomo colgado. Dada en las Cortes. q[ue] Nos mandamos facer en Toro quince dias de Septem-

Era de mill et quatrocientos et nueve años. Yo Pedro Rodriguez la fize escrivir, por mandado del Rey = Pedro Rodriguez = Johan Ferrandez = ~~[illegible]~~ =

Año de 1388. 1º de Mayo. Num.º 750. Cajon I. 10. 14.

Viernes primero de Mayo año del nacim.to de nr̃o Sor. Jesu Christo de mill et trecientos et ochenta et ocho años. este dia en el Mon.º de Sant Millan de la Cogolla en la Camara del onrrado et religioso Señor D.n Johan por la gr̃a de Dios Abad del Mon.º de Sant Millan de la Cogolla. et Cap.n de nr̃o Señor el Rey. et estando (y presentes de la vna p.te el dho Señor Abad. et el Prior et otros Mong.s del dho Mon.º et de la otra p.te Pedro Ferrandez Alcalde et Ferrand Martinez. et Johan Ferrandez. et Garcia Martinez. et Johan Ferrandez Jurado. et Johan Perez fiio de Johan del Alcalde. et Sancho Martinez fiio de Sancho Martinez. et Johan Alonso de Somovarrio. et Pasqual de Martin Ivañez, et Lucas Ollero. et Martin el Carnicero. et Pedro Martinez fiio de Johan Gonzalez. et Gonzalo fiio de Pedro de Johan. Diago et Pasqual yerno de Johan Garcia del Valle. et en presencia de mi Ferrand Martinez Escrib.º publico por nr̃o Señor el Rey en Sant Millan de la Cogolla et de los testigos de yuso escriptos. luego los dhos Alcalde et Merinos et Omnes buenos dixieron. q.e ellos por si. et en nombre et en voz del Concejo de Madriz et de Varrio nuevo et de Santurde Vasallos del dho Señor Abad et del dho Monasterio dixieron. q.e ellos por si et en voz et en nombre del dho Concejo de Madriz et Varrionuevo et Santurde de mantener et guardar á los Caseros de las Caserias del Convento. de la Serrada. et de Valdonsancho. et de la Manzaneda. et de Sant Martin de Yermo. et de Villanueva. et de Sant Martin de Soto. et á los Ortolanos de los dhos Señores Abad et Convento obligaronse por si et en voz et en nombre del dho Concejo de los guardar et mantener segund siempre fueron guardados et mantenidos con los Concejos al tiempo que era cada vno sobre si en los tiempos pasados. et de les non pasar contra ello et de los non prendar si non el Merino del Abad. Otrosi se obligaron de levar el agua q.e los dhos Señores Abad et Convento les avian otorgado por medio el termino por su Caño. et de facer el Caño a vista del Abad et del Prior et de cinco Monges de piedra ó en tal manera. quel Monast.º et el parral de la torre non resciviesen dapño. et si lo recibiesen. quel dho Concejo que lo perfeciesen de sus bienes. Es otrosi se obligaron de levar el agua ~~[illegible]~~ en tal manera q.e non

Caseriòs ó Granjas del Monast.º y como se principio á poblar el Lugar del Rio.

feciesen daño á los molinos et q.e les ayudasen á sacar el agua. et á limpiar el Calce cada q.e fuese mester. et para lo asi complir et guardar obligaronse con todos sus bienes. et obligaron los bienes del dho Concejo de Madriz et de Varrionuevo et de Santurde et entraron debdores et fiadores con ellos. Et desto en como pasó. luego el dho S.or Abad mando á mi el dho Escribano q.e lo diese por testimonio signado con mio signo para guarda del dr.o del dho monast.o Desto son testigos q.e fueron presentes Johan Martinez de Valdade et Martin fijo de Pedro Martinez de Payudeta. et Sancho Ortiz de Poves. et Saton Judio de Najara et otros. Et yo Ferrand Martinez Escrib.o publico sobredho. q.e fui presente á todo lo q.e dho es con los dhos testigos et otorgam.to de los dhos ombres buenos ~~sobredho q.e fui presente á todo lo q.e dho es~~ por mandado del dho S.or Abad escrivi este testim.o et fiz en el este mio sig.+ no acostumbrado en testim.o de verdat.

Num.o 751.

Año de 1409. A 20. de Dic.e Cajon I. 10. 1. 8.

Martes veinte dias de Diciembre año del nascimiento de nr.o Señor Jesu Christo de mill et quatrocientos et nueve años este dia en Madriz en el Varrio de Berceo so el portal de la Eglesia de Sancta Olalla seyendo y presente Pedro Ferrandez Alcalde de Madriz librando pleitos. et estando y presentes antel dho Alcalde Juan Garcia Escribano procurador del Concejo de Madriz et Martin fijo de Martin Ferrandez carnicero. et Pedro fijo de Lucas echano vecinos de Varrionuevo. et en presencia de mi Ferrand Martinez Escribano publico por nr.o Señor el Rey en Sant Millan de la cogolla et de los testigos de yuso escriptos parescio y Johan Sanchez de Izcarray Monge et Mayordomo del Mon.o de Sant Millan de la cogolla. et dixo q.e bien sabia el debate q.e era entre el et los echanes sobre razon de con qual medida el habia de rescebir el pan de la pecha. et para q.e el dho Alcalde sopiese verdat sobrello. el dho Mayordomo presentó por testigos a Juan Martinez de Varrioviejo et a Juan de Maridiego. et á Juan Garrido. et a Juan Martinez de Valgañon. et a Juan fijo de Juan Pasqual. et a Pedro Molinero. Et luego el dho Alcalde rescebio juram.to de los dhos testig.s et de cada uno dellos sobre la señal de la cruz et los Sanctos evangelios en q.e pusieron sus mas corporalmiente segun forma de derecho en q.e bien et verdaderamiente le derian verdat de lo que les preguntase en

Pase q.e la Madriz eran Varrios Berceo estollo Cano y S.n Andres

M.dgo

razon de lo q.e eran presentados por testigos. et los dhos testig.s et cada
uno dellos ficieron la dha jura et juraron lo asi et sobre la dha jura
q.e dixeron et deposieron los dhos testig.s es esto q.e sigue = Juan Mrez
de Varrioviejo jurado et preguntado sobre la dha razon dixo. q.el seyendo
echan. q.e cogiera la pecha del pan. et quel q.e dio et pagó al mayordomo
el pan de la dha pecha con la media hanega q.e lo cogio = Juan de Mari-
Diego jurado et preguntado sobre la dha razon. dixo quel seyendo echan
q.e cogiera el pan de la dha pecha et de la castelleria. et q.e pago el dho
pan con la m.a hanega q.e lo cogio. = Juan Garrido jurado et preguntado
sobre la dha razon dixo. q.el seyendo echan quel q.e pago el pan de la pecha
con la m.a hanega q.e lo cogio. et aunq.e un año. q.e se feciera pagar
el pan de la Castelleria. ~~dixo q.e~~ con otra m.a hanega mayor q.e traxie
ron = Et Juan Mañez de Varrionuevo jurado et preguntado sobre
la dha razon dixo. quel seyendo echan. q.e cogio la pecha del pan q.e
pagara al May.mo el pan de la pecha con la m.a hanega q.e lo cogio =
Juan fijo de Juan Pascual jurado et preguntado sobre la dha razon dixo.
q.e seyendo echan. q.e cogio el pan de la pecha del señorio, et quel
q.e pagara la pecha del pan al May.mo con la m.a hanega q.e lo
cogio. = Pedro Molinero jurado et preguntado sobre la dha razon dixo.
en todo como el dho Juan. Et los dhos testig.s tomados et rescebidos el
dho Juan Sanchez May.mo requirio et al dho Alcalde q.e el librase
sobrello lo q.e fallare por dr̃o. porq.e los S.res Abad et conv.to del en su
nombre rescibiese el dho pan de la pecha. como de dr̃o debia. et el dho Al-
calde dixo. q.e visto los dichos de los dhos testig.s et el pedimiento fecho á
el por el dho May.mo dixo. q.e mandaba et mando a los Echanes q.e eran
q.e diesen et pagasen al dho Juan Sanchez May.mo el pan de la pecha por
la m.a hanega q.e lo habian cogido. et por su sentencia lo judgo et man-
do et pronuncio todo asi. et el dho May.mo pedio la dha sentencia sig-
nada. Desto son testig.s q.e fueron presentes Juan Mañez et Gar-
cia Abad clerigos. et Juan Trincado et Pedro Ferrandez et otros v.nos
de Madriz. Et yo Ferrand Mrez escrib.o pub.co sobredho q.e fui presente
a todo lo q.e dho es con los dhos testig.s et a pedimiento del dho May.mo
escrivi esta sentencia. et fiz en ella este mio sig.t no acostumbra-
do en testim.o de verdat.

Escrit.ª de fueros q.e dio el Rey d.n Alonso el VI. à los pobladores de la villa de Miranda de Ebro su fecha en Burgos en el mes de Enº de 1099. q.e traducida al Castellano dice asi=

En el nombre de Jesu Christo, y piedad de Dios, à saber, del Padre y del Hijo y del Espiritu Santo. Yo Alonso por la gracia de Dios Emperador de toda España juntam.te con mi muger Berta confesamos verdaderam.te q.e por la gracia de Dios Garcia Conde fidelisimo y d.a Urruca Condesa su muger, llevadores ó gobernadores de n.ro reyno de Naxera y de Calahorra, asi como mirando la humana utilidad de n.ro palacio, con asenso, y n.ro consentim.to poblaron à Logroño: cuya poblacion cocluida, me dieron el consejo q.e poblase à Miranda, y à todos los q.e quisiesen poblar alli, diese ley y fuero por el q.e pudiesen alli habitar, no fuesen agravados de mal dominio y mala servidumbre de tal manera q.e dexen el pueblo, y fuese asi en vano n.ro hecho, y la gloria de n.ro reyno redugese mala fama; y Nos viendo q.e este consejo era bueno y fiel, les dimos ley y fuero, é hicimos esta carta à los pobladores de Miranda, en la q.e se espresa, q.e todos los poladores pueblan el sobredho pueblo, y poblaren en adelante hasta el fin del mundo, vivan por su fuero, y se amparen por buena fé, confirmados con la autoridad de esta carta. Doi à estos pobladores q.e son al presente, y à los q.e vengan baxo el dominio de n.ro reyno y de n.ro imperio, (y) queremos darles por parte de termino, á Torrecilla con las Yglesias q.e estan alli, y S.ta Maria, y S.ta Lucia, y San Martin, y San Mames, y S.ta Cruz

Risco esp. Sagr. t.º 36. Apend. fol.º 194. A 17. de Febr.º año de 1148.

Facta carta Palentiæ decimo tertio Kal.s Martii Era M.C.LXXXVI.
quando prefatus Imperator habuit ibi Colloquium cum Episcopis et
Varonibus sui regni de vocationi Domini Papæ ad Concilium, et
in anno quo ab eodem Imperatore capta fuit Almaria, et Baeza,
ipsomet nunc Imperante in Toleto, Legione, Saragocia, Navarra,
Castella, Galecia, Cordova.

Ego Adefonsus Imperator hanc cartam quam fieri iussi confirmo
et manu mea roboro

Signum
Impera-
toris

Raimundus toletanus Archiep.s et Primas conf. Petrus Secobiensis
Eps conf. Bernardus Seguntinus eps conf. - - Berengarius
Salmantinus conf.. Victor Burg.s Eps conf. Isarnes Oxomensis eps conf.

COLECCION
DIPLOMATICA
DESDE EL AÑO 753.
HASTA EL 1546
A